

SUMMA DE

M D XX

IX

LAVDI VIR

Theot
4877
Labor istus
Habitationis

Inc. Gu. 2772
Bibl. Jag.

XIX.

3

1.

Inc. 2772a

Joannis de leopol

Anima
de laudibus
christifere virginis Ma

rie dñi Alberti doctoris magni (dñinū mag^s
& humanum opus) examissim ac emen
datissime castigata cum indice cō
centorum (quem tabulam
vocant) feliciter
inchoat

BIBLIOTHECA
VNIV. CRACOVENSIS

Bibl. Jag.

XVI

Tabula

¶ Annotatio tabularis huius summe hginée marialis claudēs
titulos questionū sparām motarū vnacū folioꝝ indice

Questio p ^a de ānūciatōe	fo. p ^o .	Utrū sordidā z nigrā habere de/ buit veste	fo. vi.
Qd. ij. p. quē nūciū pueniebat fi eri hāc ānūciatōem	fo. ij.	Utrū in veste bīcolorata cuz res sponsione	eodem
Utrū p. hoīem	eodem	¶ Qd. vij. de hora tps in q̄ facta fuit ista ānūciatio	eodem
Utrū āgel ⁹ debuit eē nūci ⁹	eod	Utrū in ortu diei	eodē
Utrū fuit archāgel ⁹	eodem	Utrū in meridie	eodem
Utrū nūci ⁹ ille debebat esse de pū cipatib ⁹	eodem	Utrū in vespe fieri debuit ista nūciatio.	fo. vij.
Utrū adhuc superior debeat eē de potestatibus	fo. iij.	Utrū i media nocte cū nūci ⁹	eod
Utrū debuit eē de pūcipatib ⁹	eod	¶ Qd. viij. de ānūcia. loco	eod
Utrū debuit fieri p dñatōes	eod	Utrū i ciuitate cū nūciōe	eodem
Utrū p thronos debuit fieri	eod	¶ Questio. ix. de regione in qua annūciatus fuit	fo. viij.
Utrū p cherubin	eodem	Utrū in galilea	eod
Utrū p seraphim	eodē.	¶ Questio. x. in qua ciuitate xps annūciari debuit	eodē
Utrū omnes tres primi ordines debeāt mitti	eod	Utrū in nazareth cū nūci ⁹	eodē
Utrū oēs āgeli debeāt mitti.	eo.	¶ Qd. xi. de hoc qd̄ ad hginē et uō mulierē	fo. ix.
Utrū adhuc supior nūci ⁹ eē de/ buit. scz spūs sanctus	fo. iij.	Utrū ad virū	eod.
Utrū debuit fili ⁹ mitti	eodem	¶ Questio. xij. de actu beatissimo in quo fuerat	eodem
Utrū pater debuit mitti	eod	Utrū fuerit i actu cōtemplatōis.	fo. x.
Utrūz tota trinitas mitti debuit cū solutōib ⁹ q̄stionū	eodem	Utrū i actōe cū nūciōe	eodē
¶ Questio. xiii. de specie in qua angelus apparuit	fo. v.	¶ Questio. xij. de cōsōlatōe vir/ ginis gloriose	fo. xi.
Utrū in specie serpētina	eodem	Cui cōsōlata fuit	eod
Utrū in specie colūbina	eodē	¶ Questio. xiiij. de etate in qua fu it qñ cōtraxit cum ioseph z dñm concepit	fo. xij.
Utrū i spē hūana cū solōnib ⁹	eo.	¶ Questio. xv. de pulchritudine beatissime virginis	eodē
¶ Qd. quarta de sexa in q̄ apparu it cū cōsōlōne	eodem	Priō pulcri. corpali hūit.	fo. xij.
¶ Questio. quinta de etate in cuius etatis specie apparuit	eod	Secdō de pulchritudine marie i spēali q̄ p̄stet in trib ⁹	fo. xiiij.
Utrū in etate puerili	eodē	De corporis q̄ritate	eodē
Utrū i spē iuuenili cū solōne	eo.		
¶ Questio. sexta de veste in q̄ ap paruit	fo. vi.		
Utrū in veste candida	eodem		

Titulorum.

Tertio de mēbroz dispositiōe z proportione	fo. xliij.	nat Maria	fo. xxi.
Quarto de colore cutis z venis. eo		Quare āgel⁹ nō posuit	xxvij.
Quinto de colore capilloz	rv.	Tertio de grē plenitudine q̄ fuit	
¶ Qd. xvi. de his q̄ p̄cernit tā iō		in brā virgine	eodez
leph q̄ Mariā	fo. xviij.	Quare nō glia plena melius q̄	
¶ Primo de h̄ q̄ de viro	xxvij.	gratia plena	eodez
Secdo de h̄ q̄ de cui no⁹ erat. xxvij		Quarto de differentia plenitudi	
Tertio de h̄ q̄ de Ioseph	eodē	nis istius ad alias	eodem
Quarto de dono	fo. xix.	Quinto de plenitudine de qua le	
Quare dauid in genealogia do		git in actibz aploz	eodē
mini preponitur	eodez	De plenitudine xpi	fo. xxvij.
q̄re ponit dauid cū p̄ctōz fuit. xix		De plenitudine sctōz	eodē
Quare tū vn⁹ p̄ctōz noiaf z nul		¶ Qd. xxvij. de vniuersitate graz	
la peccatricū	eodē	in hac plenitudine p̄ctay	xxix
Quare in genealogia ei⁹ boni et		De gratijs sacramentalibz	eodē
mali ponitur	eodē	Utz baptizata q̄ baptisate. eo	
Quinto utz matrem dñi agnue		Quare nō est scriptū	eodez
bat esse nobilē fm carnē	fo. xx.	Secdo de p̄firmatōe	eodē
In p̄stis nobilitas carnis eod		Tertio de sacro altaris	fo. xxx.
¶ Igo p̄ ioseph genealogizat	xxij	Quarto de sacro p̄nte	eodem
Quare mulieres nō genealo. eo.		si p̄fessa fuerit q̄s fuit p̄fessor. eo.	
q̄re nomē h̄gini z nō h̄gini. eo.		Quinto de sacro ordinū	eodē
Septimo q̄uo agnuit matrē dei		Quare mulieres ad sacros ordi	
appellatā fuisse mariā	xxij	nes nō pmoucant	eodē
Octauo de h̄ q̄ de ingressus	xxij	Sexto de extrema vinctōe	xxxi
Quare repetit angelus z nō ga		De solutōe p̄dictoz	eodē.
briel	eodem	Ad qd maria suscepit sacra. eo.	
Si hostio clauso intraverit	eodē	Quare scriptū nō sit	eodē
Et si ad solam	eodē.	de triplici bono m̄fimonij. xxxij	
Et in q̄ p̄stōe fuit	eodē	Septimo utz scdm qd ē in p̄tu	
Si sedebat aut si p̄strata iace		tibz p̄tēti in plenitudine brē h̄gi	
bat aut stabat	eodē.	nis sit p̄phensum	fo. xxxij.
Si genuflectebat	eodez	¶ Primo si fide habuerit	eodē
Et quid orabat	eodē	De spe	fo. xxxv.
Si angelo assurrexerit	eodē.	De charitate	eodem
¶ Qd. xvij. ē de salutatōe	xxv.	De p̄titate charitatis	xxvi.
Quare ab aue incepit z nō a sal		De si equalē angelis	xxvij.
ne gaude vel pace.	eodez	De fructione	eodez
Qualiter fuit sine ve	eodez	De charitate ipi⁹ ad primū. eodē	
Secundo quare ecclesia appo		¶ Questio. xix. de virtutibz cardē	
nalibus			eodem

Tabula

De iusticia	fo. xxxvij	De aureola	fo. liij
De sp̃bo iusticie	fo. xxxvij	Utz h̃uerit aureolā marry.	fo. liij
De latia	eodem	Utz h̃uerit aure. pdica.	fo. liij
De Dulia	eodez	Utz habuit maria aureolā	fo. liij
De obediētia	fo. xxxix	ginum	eodez
De penitētia	eodem	¶ Qd̃. xxij. de fructibz	fo. l. v.
De prudentia	eodem	De fructibz quos ponit aposto.	eodem
De fortitudine.	eodem	lus ad gala.	eodem
De sp̃bo eius	eodem	De fructu q̃ ē charitas	eodez
De magnitudine	eodem	De fructu q̃ est gaudiū	fo. lvi.
De magnificentia	eodez	De fructu q̃ est pax	fo. lvij
De fiducia	eodē	De patientia	eodē.
De securitate	eodez	De longanimitate	eodez
De patientia	eodē	De bonitate	eodem
De constantia	eodē	De māsuētudine	eodem
De perseverantia	fo. xl.	De benignitate	fo. lvij
De temperantia	eodē.	De fide	eodem
De sp̃bo tēperantie	eodē	De modestia.	eodem
De castitate	eodē	De prinentia	fo. lix.
De sobrietate	eodē	De castitate	eodē
De modestia	eodē.	De sufficiētia sacroz	fo. lx.
De solone obiectoz. fo. xli. et. xliij		De sufficiētia frutu	eodē
xliij. xliij. xlv. xlvij.		De sufficiētia donoz	eodē
¶ Questio. xx. de donis sp̃sūcti si		De sufficiētia b̃itudinū	eo.
ue septiformis gr̃e	fo. xlvij.	De p̃fectōe frutu	eodē
De sapientia	fo. xlvij	¶ Questio vigesimatertia. de gra	
De dono intellectus	eodem	tis gratis datis	fo. lxi.
De dono p̃slij	fo. xlix	De sapientia marie	eodē
De dono fortitudinis	eodē.	De scia q̃ p̃tinet actōem	fo. liij
De dono scientie	eodē	De artibz mechanicis	fo. lxij.
De dono pietatis	fo. l.	De artibz liberalibz	eodē
De timore z sp̃bo eius	eodez.	De grāmatica	eodem
¶ Qd̃. xxi. de b̃itudinibz	fo. li.	De rhetorica	eodez
De paup̃rate z gradibz ei⁹	eo.	De logica	eodez
De mititate z māsuētudie.	fo. liij.	De physica z medicina	fo. lxij.
De luctu	eodē	De sciētijs q̃drinialibz	eodem
De esurie z siti iusticie	eodez	De musica	eodez
De misericordia	eodē	De astronomia	eodez
De mūdicia cordis.	fo. liij.	De arithmetica	eodē
De pace	eodem	De theologia	eodē
De p̃secutione	eodez.	De materia libri s̃m̃az	fo. lxx

Ticulorum.

Utz scierit oia	fo. lxx.	Utz ista puritate i summo acce	
Utz brissima hgo habuit cogni		pit fil' vel successine	lxxvi
tionē vespertina z matutina	eodē	De pui. qd ē eē matrē dei.	eodē
De pstatia fidei	fo. lxxvi	De puilegio q ē mī hgo	lxxvij
De gratia sanitatū	eodē	De pui. q ē hgo hginū.	lxxviii
De opatiōe pntū	eodez	Utz brissima hgo possz dici mī	
De prophetia	eodem	marz sicut hgo hginū	lxxix.
De discretōe spiritūū	lxxij.	De puile. fm q brissima hgo dī	
De genere linguaz	eodē	mater oīm	eodez.
De interpretatōe sermonū	eodē	De eo q ma. dī stella marz.	lxxx
De apostolatu marie	eodez	Qd ē porta celi z fenestra.	lxxxi
De pphetis	eodrz	Quo differunt porta celi z fene	
De euāgelistis	eod	stra eius	eodez
De pastoribz	lxxxiij	De pui. qd ē cōica passiois	eo.
¶ Questio. xxiiij. de gratijs speci		Utz i passioe fil' habuerit sumū	
alibz marie	eodem	gaudiū z sumū dolorē.	lxxxiiij
De pfiguratiōe marie	eodez	De gaudio passiois	lxxxv
De pphetizatōe	lxxx	Utz in filij dei pceptōe	eod
De annunciatiōe marie	eod	Utz in filij resurrectōe	eod
De pceptōe marie	eod	Utz in xpi ascensione	eod
De sanctificatiōe	eodē	Utz in assumptōe hginis	eo.
De gratijs spcalibz q circūstant		De solutiōe pdictoz.	lxxxvi.
puerlatōem. scz q a deo dilecta et		De eo q ē sup oēz creaturā i qnta	
dei amica fuit	lxxx.	hierarchia exaltata	eodē
De gratijs spcalibz circa mortē q		Qualiter ppetates oīm angelo	
vident esse quqz	lxx	rū habuerit	lxxxviiij
De pscitu mortis marie	eodez	De ppera. singloz āgeloz	eod
De mutatiōe z deductōe	eodez	De ppetatibz p hierarchie	eod
De mortis dolore	eod	De ppetatibz archāgeloz.	lxxxix
Utz statim euolauerit	lxxi	De ppetatibz pncipatū	eod.
Utz statim i aia z corpe assum		De ppetatibz potestatz	eod.
pta fuerit	eodē	De ppetatibz pntū	eodē
¶ Qd. xxv. de suis puilegijs gra		De ppetatibz dñationū	eod
tis quas ipa sola z nulla alia cre		De ppetatibz thronoz	xc.
atura possidet	lxxij	De ppetatibz cherubin	eod
De puil. qd ē peti imunitas. eo.		De ppetatibz seraphin	eodē
De pui. qd ē peccādi ipossi. lxxiiij.		De eo q ē regina miscōie.	xcij.
Utz habuerit p puilegio q qli		De sufficiētia puilegioz	xciiij
bet moru merebat	lxxiiij.	Sufficiētia puilegioz sumit in	
Utz qlibet passioe merebat. eod		hūc modum	eodem
De h qd ē puritas in sumo. lxxv		De solutiōe obiectoz	xcv

Tabula Titulorum.

Qualiter grā plena fuit	fo. xcv	De verecūdia	eodem
De recapitulatōe graz	xcvi	Si xps habuerit verecūdiā.	cxvi
De epilogo qd nobis ex illa ple-		De inuenisti grām ⁊ si meruit ma-	
nitudine venit	xcvii	ter dei fieri	eodē
De dñs tecum	xcviii	De apud deum	eodē
De bñdicta tu i mulieribz	xcix	De pceptiōe de q̄ facta sit tāq̄ de	
Qualr bñdi° ei⁹ oēs pphēdat. c.		causa efficiente	cxvii
De bñdictiōe diei septime	c.	De quo tāq̄ de materia	eodem
De bñdictiōe a de ⁊ eue	q.	De mō p̄cipiēdi	cxviii
De bñdictiōe Jacob	eodem	Utr̄ hec pceptiō fuerit imedia-	
De bñdictiōe iude	eodē	te a p̄tute creata v̄l icreata	eodē
De bñdictiōe zabulon	cij.	Quāto tpe fuit in vtero	eodē
De bñdictiōe Isachar	eodē	Qualr egressus ab vtero	eodē
De bñdictiōe Dan	ciiij	Utr̄ bñssima h̄go i pceptiōe ha-	
De bñdictiōe Gad	eodē	buerit dolorē vel delectatōez	eo.
De bñdictiōe Neptalym	eodē	Utrū aliquā grauitatē habuerit	
De bñdictiōe Aser	ciiij	in p̄orādo	cxix.
De bñdictiōe Ioseph	eodē	Utrū in pariendo dolorē vel de-	
De bñdictiōe Beniamyn	cv.	ctationem	eodē
De bñdictiōe Balaā p̄ma	eo.	De hoc qd̄ in vtero	eodē
De bñdictiōe Balaā sc̄da	cvi.	De h̄ noie Iesus	eodē
De bñdictiōe Balaā tertia	eodē	Quis imposuit	cxix
De q̄rta bñdic. Balaā	cviij	Qñ iſtitutū fuerit illd̄ no"	eodē
De bñdic. datz p̄plo a moise. eo.		Qui pueniat illud nomē	eodē
De bñdictiōe Ruben	eodē	De h̄ erit magnus	eodē
De bñdictiōe Iude	cix	De h̄ ⁊ fili⁹ altissimi	cxix
De bñdictiōe Leui	eodē	De h̄ dabit ei dñs sedez David	
De bñdictiōe Beniamyn	eodē	patris eius	eodē
De bñdictiōe gad Ioseph	eodē	De h̄. regnabit in domo Jacob	
De bñdictiōe Dan Gad	cx	in eternum	cxix
De bñdictiōe Neptalym	eodē	Utr̄ dñs inq̄tā hō sit rex āgelo-	
De bñdictiōe Aser	cxij	rū ⁊ eccl̄ie triūphātis	eo.
De bñ. oīm fil⁹ ⁊ sufficiētia	eo.	De h̄. quō fiet istud	cxix
Bñdic⁹ fruct⁹ v̄ttris tui	eodē	De h̄. virū nō cognosco	eodē
Quid hec bñ. fruct⁹ iportat.	cxij	De h̄. sp̄sctūs supueniet i te. eo	
An oēs bñ. p̄dictas icludat	eo.	De h̄. ⁊ p̄tus altissimi	cxix
De sufficiētia ⁊ dñia eoz q̄ ponū		De h̄. qd̄ em̄ nascet ex te sem̄ vo-	
tur in illa salutatiōe	cxij	cabitur.	eodē
De turbatiōe Marie	cxv.	De h̄. ecce helisabet cognata. eo.	
De cogitatiōe	eodē	De h̄. nō erit ip̄sibile apud deū	
De timore	eodē	oīm verbū	cxvi.

Prologus

¶ Prologus in summā h̄ginē ac marialē editā a venerabili an-
tistite Alberto magno sup̄ euāgeliiū. Diffusus est āgel⁹ Gabriel.

OLara est et que nunq̄ mar

cessit sapiētia. sicut scriptū est Sap. vi. et facile videt ab
his q̄ diligūt eā et inueniūt ab his q̄ q̄runt eaz. Occupat
eos q̄ occupant se. vt illis se p̄or ostēdat. q̄ de luce vigilauerit ad eaz
nō laborabit. Assidēt em̄ illā in forib⁹ suis inueniet. cogitare ḡ de illa
est sensus p̄summat⁹. Et q̄ vigilauerit p̄pter illaz cito securus erit
qm̄ dignos se circuit ipa querēs. et in vjs suis ostēdet se illis hilari-
ter. et in om̄i p̄udentia occurrer illis. Itē scriptū ē Eccl. xxiij. Qui
edūt me adhuc esurient. et q̄ bibūt me adhuc sitient. Qui audit me
nō p̄fundet. et q̄ operant in me nō peccabūt. Qui elucdāt me vitaz
eternā habebūt. Hmōi ḡ largisue sponsionis subnixus fiducia fidu-
ciā m̄mitto man⁹ in opus. Als certe sup̄ meū ingeniolū et sciētiaz
meā me nimis eleuare. Scio autē q̄ nō est abbreviata man⁹ dñi. S̄
adhuc oīa possibilis sunt credēti. Est autē op⁹ qd̄ acceptam⁹ dñice in
carnatōis exordii describēs nostre redēptōis mysteriū. qd̄ in laudē
et gloriā et honorē gloriosissime et soli⁹ vere honorare sup̄ oēm crea-
turā h̄ginis matris dei ipsius auxiliū sp̄alissima p̄fidētia suscepim⁹
in labore et in eius misericordia tāq̄ in firmissima sp̄ci nostre ancho-
ra. expectātes finē p̄summatōis et p̄misi laboris q̄ est mortis volūta-
tis et cā opatōis et inspectric intentōis. Obsecro ḡ in p̄mis misericor-
diā dei et omnipotentē patrē misericordiaz q̄ luce inhabitat inaccessi-
bile vt effugatis lumine sue claritatis erroris fallacia falsitatis ziza-
nia. vanitatis glia. det mihi verū intelligere et veruz dicere de matre
ipsius misericōdie et p̄tatis. Obsecro et eos q̄ p̄sens opusculū forsan dī-
gnabunt inspicere. vt si qd̄ in ipo ex sui forsitā vt p̄tingit nouita-
te aures ipoꝝ tanq̄ dubiū pulsauerit. nō facile ascribāt temeritatē
s̄ parcat potius simplici deuotioni. Nō em̄ intēdim⁹ gl̄osam h̄gi-
nē n̄ris mēdacis adornare vel etiā filo alioquo capacionib⁹ intel-
ligētis aliqd̄ noui aut magni cudere et nō gl̄osaz h̄ginē laudare et
nosmetip̄os oñtare. s̄ rudib⁹ et simplicib⁹ mei filib⁹ deuotōis mun⁹
p̄ h̄ba simplicita ministrare. Necū em̄ bñ agit ip̄uis nihil dignū re-
putatōe de bñdictissima dñā tāq̄ indign⁹ vita et minim⁹ scia si nihil
mei pectoris ore ptulero. Si tñ occasione te ip̄a scribendi et loquen-
di sapientib⁹ subministro. Ut autē lector in hmōi opis materia mi-
nus laboris habeat. Et p̄tinentiam ipsius plenius summatim p̄og-
noscat. Quēdā q̄m p̄ncipia p̄mittā q̄ lucē sequētib⁹ ministrabūt. Et
titulos p̄ sponā p̄ quos materia p̄phendat diuisa. Et lectori illud

Prologus

qđ de materia inspicere p tpe voluerit expediti? demōstret. Quicqđ tibi occurrit in rōne faciendū scias fecisse deū tāq̃ bonoz oīm p dīto rē. Aug⁹. de li. arbi. Cū de⁹ summū vt minimū bonū cōicauit. cōica uit omne cōicabile alicubi. Dio. q̃ p pterates inferior hnt supiores cū excellētia. Idē Lex qđē hec est diuinitatis sacratissima p pma se cūda ad suā diuinissimā reducere lucē rē. Idē Ad omne incōueniēs in deo seqtur ipossibile. r ad omne oueniēs cui maior rō non repug nat seqtur necessariū. Anselm⁹. Autoritas fidē flagitat r rōni hō/ norē pparat. Rō ad intellectū cognitōemq̃ pducit. q̃q̃ nec autori tatē rō penitus reserat cū p sderat cui credendū sit. Et certitudinis snia est ipius iā cognite r pspicue veritatis autoritas Itē Aug⁹. de vera religione. Querēdū est rōni qđ p sentiat veritati. fiatq̃ ipa ve/ ritas autoritas sine q̃ nec est nec valet autoritas Bern. Ibi secure q̃s q̃ sensu suo abūdat. vbi vel certe rōni vel manifeste autoritati non obuiat qđ sentit. Aug⁹. xij. li. p s. Cū q̃sq̃ in scripturis sacris cona tur sentire id qđ in eis sensit q̃ scripsit qđ mali est si sentiat hoc qđ tu lup omniū veridicarū mentiū ostendis verū esse. etiā si hoc non sensit ille quē legit cū r ille verū nec tñ hoc senserit. Idē ibidē. Luz aliq̃s dē hoc sensit q̃ ego religiosus me arbitror dicere cur nō verū q̃ potius. si verūq̃ verū est. r si qđ tertiū. r si qđ quartū. r si qđ ali/ ud. oīno verū q̃piā in his p̃bis videat. Cur nō oīa illa vidisse cre/ dat p quē deus vnus sacras litteras vera r diuersa visuris multoz sensibz tēperauit. Ego hō intrepidus de corde meo p nūcio. si ad cul men autoritatis aliqđ scribere sic mallē scribere vt qđ veri q̃sq̃ de his rebz cernere possit id p̃ba mea resonarent. q̃ vt mea veraz sententiā ad hoc aptius pōnerē vt excluderē alias. quarū falsitas me nō pos/ sit offendere Aug⁹. ibidē. Sensit moises in his p̃bis in pncipio rē et cogitauit cū ea scriberet qđ hīc veri potuimus inuenire. r qđ nos nō potuimus aut nō dū possum⁹. r tñ in eis inueniri p̃t Aug⁹. sup Bern. q̃ nec in spūalibz nec in corpālibz aliqđ est vacuū. Būssi ma p̃go a nullo illustriū vincit in aliq. vñ Aug⁹. Luz de p̃cis agit nulla de ea fit q̃stio. Anselm⁹ in li. de pctō r pceptu p̃ginali. Būssi/ ma p̃go ea puritate nitebat qua maior sub deo neq̃t intelligi Bern. in epla ad Lugdunēses canonicos. Ego puto q̃ copiosior sanctifi catōis bñdictio in eā descendit q̃ ipius nō solū scrificauit orū. s̃ etiam vitā ab omī deinceps peccato custodiret imūnē. quod alteri ne/ mini in natis mulieruz creditur esse donatum. Decuit nimirum re/ ginam virginum singulari p̃uilegio absq̃ omī peccato ducere vi/ tam que dum peccati mortisq̃ pareret redemptorem munus vite r iusticie omnibz obtineret q̃ ei nullū bonum defuit. cuius pura crea tura in statu vie capax fuit

De necēta. ānūci. āge. Ga. fo. j.

¶ Diffus est angelus Gabriel

Vestio prima ē de

annūciatōe Et circa h̄ q̄rit̄ an necē fuerit h̄ac missiōe eē. Et videt̄ q̄ nō. Inter q̄ cūq̄ nulla ē distantia. nulla necāria est missiō s̄z iter dēi z br̄ssimā nulla ē distantia. ḡ nulla debuit interuenire missiō minor pz. qz dē fuit cū beata virgine p̄ suā eēntiā. potētā. z p̄sentiam. sicut in creaturis est generalis. z p̄ inhabitātem

grām sicut in scriis est sp̄cāl̄. ḡ cū oimoda affuit grā nullo mō dē fuit grā. ḡ nulla missiō possibilis fuit. ¶ Itē oīs missiō est p̄ mediū s̄z inter ipām z dēū nullū fuit mediū. ḡ nulla est missiō. ¶ Minor pz. 2. qz ip̄a fuit dignissima creaturaz. vtputa regina angeloz ab eterno electa z cōfirmata. iuxta illud Ab initio z an seclā zc. ¶ Tercio. missiō est p̄pter idigētā. s̄z hīc nulla fuit indigētia missiōis. ḡ nulla missiō. ¶ Minor pz. 2. cū nō indiget nūcio q̄ est vbiq̄ tot⁹ p̄ns. beatissima s̄go etiā nō indiguit nūcio. qz imēdiate poterat accipere a domino. ¶ Itē q̄rto. nūci⁹ p̄us accipit nūciatū q̄z ille cui mittit̄. ḡ si fuit dēscēdit inordinate. qd̄ est p̄tra beatū Diony. dicentē. Lex q̄dē cēta tis sacratissima hec p̄ p̄ma scdā ad diuinitatē reducere lucē suam vult eū p̄ verūq̄ libz arbitriūz variisq̄ hierarchie. q̄ q̄qd̄ dēscēdit ad inferiores influit p̄ supiores z nō eēuerso. ¶ Itē q̄nto. beati⁹ est dare q̄z accipere. ḡ beati⁹ est dāns inq̄tū dās q̄z recipiēs. ḡ nūci⁹ beati⁹ fuit s̄z beata s̄gine. ¶ Itē sexto. sicut se h̄z finis ad finē. ita id qd̄ est ad finē ad id qd̄ est ad finē. si ḡ nūciatū est supra nūciatū p̄ alti⁹ improporcionabilr. z nūci⁹ supra nūciū iporcionabilr. z ille nūciatōes fiebat p̄ āgelos. ḡ ista debebat fieri p̄ supiorē oīm angeloz. ḡ dē debebat istā reuelatōem facere p̄ se p̄m. ¶ Septimo arguit̄. mat̄ est dare eē matrē dēi q̄z dare fidē sp̄em vel charitatē. qz illud includit̄ illud in se. s̄z illud opat̄ xps sine ministerio creature p̄ se z min⁹ est. ḡ z illud qd̄ mat̄ est. ¶ Octauo af. p̄phetia p̄destinatōis ip̄let sine n̄ro libero arbitrio. vt d̄t gl̄ sup̄ Matth. s̄z hec nūciatio dēceptōe filij dēi ē. p̄phetia p̄destinatōis. ḡ illa nō dēpēdet a libero arbitrio. ḡ nūciatio nō fuit necāria p̄pter cōsensūz br̄ssimē s̄ginis. Ex his ḡ videt̄ q̄ nō fuit necāria ānūciatio. ¶ In oppositū arguit̄. aliq̄ sc̄i s̄z nūciati. ḡ z xps debuit nūciari. ¶ Itē nō ē aliqd̄ laudabile nisi cōstitutū aliq̄ mō i libero arbitrio. s̄z fieri matrē dēi ē laudabilissimū. ḡ fuit necāria missiō vel nūciatio p̄pter cōsensum liberi arbitrij. ¶ Itē in 3.

Rō p̄ma

4

5

6

7

8

Contra p̄mo

z

De annūciatōis necessitate

tractu matrimonij requirit liberū arbitriū in psona copulāda. q̄ in isto summo m̄rimonio debuit p̄sensu br̄ssime h̄ginis requir̄i. q̄ ad h̄
 4 necaria fuit missio v̄l annūciatio. ¶ Itē. clādestinū minuit iura 2 p̄
 uilegia matrimonij. s̄z istud matrimonij in nullo debuit eē dimi
 nutū. q̄ nō d̄z eē clādestinū. ergo necessaria fuit nūciatio

R̄. ¶ Cōcedim⁹ q̄ p̄grua 2 necaria fuit ista nūciatio p̄pter q̄tuor.
 Nūciatio con p̄pter rei honoratōem. āgelice dignitat̄ ostēsiōē. br̄ssime h̄ginis
 grua p̄pter q̄t p̄mēdatōē. 2 ad nostrā vtilitatē. De⁹ honorat̄ in ista annūciatōe
 tuor De⁹ hono triplr. q̄tū ad potētā. q̄z angelos habuit in ministris directi obui
 rat triplr. piētā. in eo q̄ mod⁹ libratōis n̄re mō p̄ditōis n̄re directi obui
 uit. s̄. in eo q̄ h̄ginē docuit p̄ angelū sicut āgel⁹ h̄ginē accepit. q̄tū
 ad bonitatē in eo q̄d d̄z p̄ringētib⁹ nihil e misit in om̄i eo q̄d ad ho
 norē m̄ris sue necē fuit Cōgrua q̄ fuit ad rei honoratōem. necaria
 etiā fuit ad āgelice dignitat̄ ostēsiōē. q̄ s̄l̄r ostēdit in trib⁹. P̄mo
 q̄z āgel⁹ hic s̄uū officiū nūciādo exerceuit Sec̄do q̄ summi secreti cō
 sci⁹ fuit. Tercio. q̄ summā br̄itudinē h̄e i nūciāuit. Fuit etiā ad tra
 tissime h̄ginis p̄mēdatōem necessaria. q̄ etiā in trib⁹ p̄ssit Virtus
 eī h̄ginis manifestat̄. meritū ei⁹ augmētāt. int⁹ 2 extra illuminat̄. et
 vñq̄q̄z illor̄ triplr̄. Manifestat̄ eī h̄t⁹ ei⁹ h̄uitat̄ in eubā
 do. h̄t⁹ discretōis in q̄rēdo. 2 h̄t⁹ fidei in p̄sentēdo. Meritū ei⁹ au
 gmētāt in trib⁹. in credēdo nūcio. in p̄sentēdo nūciato. in humilia
 do se d̄o. Int⁹ 2 extra triplr̄ illuminat̄. in potētis p̄mis. medijs. et
 vltimis In p̄mis. i. sensualitate p̄ allocutōē 2 r̄nsiōē. in medijs p̄
 imaginatōē 2 cognitōē. in vltimis p̄ iternā inspiratōē. 2 sic annū
 ciatio fuit vtilis ad h̄ginis p̄mēdatōē fuit e iā necaria ad nrām
 vtilitatē. Ad hāc q̄q̄z triplr̄. ad fidei p̄firmatōem. ad deuotōis accē
 siōē. ad actiū informatōem. fides n̄ra p̄firmat̄ in eo q̄ origo 2 ex
 ordiū. p̄cessus n̄re redēptōis scriatim 2 ordinate describit̄ 2 scriuā
 gely testimonio roborat̄. Deuotio accēdit cū toti h̄ūano generi me
 diate br̄ssima h̄gine p̄fecta pax 2 recōcialiatio nūciat̄ 2 h̄ūana na
 tura d̄o abiecta 2 āgel⁹ inimica. a d̄o etiā p̄o: p̄ āgelū saluat̄ i hac
 annūciatōe ac̄t⁹ n̄ri informat̄ p̄ id q̄d br̄ssima h̄go gessit q̄n̄ ad
 ip̄am angel⁹ venit. 2 p̄ id q̄d r̄ndit āgelo. 2 p̄ id q̄d post receptiōem
 plenitudinis gr̄e fecit elegātissime instrui mur q̄luer audita d̄ctm⁹
 p̄seruare. q̄liter nos d̄ctam⁹ ad recuperādā grām p̄parare. q̄liter re
 cuperatā grāz augmētare q̄liter augmētātā p̄seruare Et sic p̄z ad q̄
 et ad q̄d necessaria fuit ista nūciatio.

Solo ad p̄.

¶ Nūc q̄ r̄ndēdū est ad obiecta. P̄mo ad id q̄d d̄: obūciēdo q̄
 missio ē distātū. d̄m q̄ distare s̄m q̄ d̄: p̄oparōē ad inhabitādū p̄
 grāz tūc p̄tingit s̄l̄ iesse cū inhabitatore respectu diuersar̄ grāz. ita
 q̄ d̄: inhabitat p̄ hāc grāz. distat tū q̄tū ad aliā Un̄ l̄z d̄: inhabitat

Denūcio ānūciā. Ma. Iſo. ij:

ret hōginē p grām. distabat tñ p corpālē pñtiā Ad aliud qđ obijciſ mediū duplex
missio ē p mediū. ddm qđ ē mediū dupl'r accipe in opatōe Uno mō
fm qđ mediū accipit a pmo z influit vltio. z hz rōnē motiui respec
ctu vltimi. vt dī. v. phyl. vt mediū est qđ p mū mutat mutās. z cas
le mediū nobilius est vltimo sicut sunt intelligētie apud phos aut
angeli apud theologos Alio mō ē mediū vt p qđ tāqz p instrumē
tū ē opatio Et h mediū qñqz ē agēis ad agēdū. z qñqz recipiēz ad
recipiēdū. z h mediū nō ē dignius vltimo. sicut securis aut nūcius
Primo mō angel⁹ fuit mediū qđ ad illuminatōez sensitiuā fm quā
angel⁹ fuit supior brissima hōginē z nūciato xpo hōic sicut intellectu
uū z sensitiuū. Scdo mō āgel⁹ fuit mediū qđ ad illūinatōem intel
lectiua inqētū mouebat z mediabat brissimā hōginē illūinatōe sensi
tiua. s. ipam illūinatōem intellectuā dē p se infundit mediātē intel
ligētia. ¶ Ex his pz solo vsqz ad vltimū argumentū quo obijciſ qđ
pphetia pdestinatōis sine nostro libro arbitrio implet. qđ verū est
sine nostro libro arbitrio operāte. s. nō sine nro libro arbitrio pten
tite. Qđ obijciſ de indigētia solutū est in distinctōe

¶ De veniētia nūcy annūciātis Marie virgini.

Qwestio scda p quē nunciū

veniebat fieri hāc ānūciatōez. Et videt qđ p hōiez Tri
bus modis notificat icarnatio. Prio p pphetiā hōalē Rō pma.
vel reale. scdo p annūciatōem. tertio p digiti demōstratōez. extrema Incarnatio
siebāt p hōiez. g z media. qz media picipāt naturā extremoz. ¶ Itē notificatur
angel⁹ nō ordinat medi⁹ inter hōiem z hōiem. cū sit sup hōiez. g si
extrema siebāt p hōiem. g z media. ¶ Itē lex z pphete vsqz ad Joā
nē durarūt. q fuit ppheta pphetādo. z plus qz ppheta i demōstrā
do. g qđ est citra demōstratōem erit pphetatio. s. annūciatio erat
citra. g tēbat fieri p pphetā. z g p hōiem. ¶ In oppositū hui⁹ ar
guif. nullus hōim fuit brissima hōginē supior. s. inferioris ē recipe a
supiori. g ipa nō debuit illuminatōem accipe ab aliq hōie. ¶ Itē ista
beicudo q ānūciat imediate brissime hōgini in ipa z p ipaz annūciat
toti generi būano. g hō fuit loco recipiēis. ergo nō debuit eē hō nū
cius. ¶ Itē officiu hōim est recipe z angeloz nūciare. g zc. Ex his
pz qđ hō nō debuit esse nūcius.

¶ Videt aut qđ angel⁹ debuit eē nūci⁹. Ordinarie enī z regu
lariter illuminatōes dēscēdūt a supioribz ad inferio
ra. s. būana natura est pſtituta sub āgelica. g hec debuit illuminari
ab illa ¶ Itē Diony. phs dī q aīa ē suba intellectual illuminationū
a pma tā dēscēdētū vltima relatō pceptiua. g illuminatio dēscēdēt
a deo ad angelos. ab angelis ad hōies. g ista illuminatio siebat p

Solo

Contra p.

Contra p.

De cōueniētia nūcij nūciāt' ma.

Angeli sunt 3. angelū q' Jc angeli sunt q' singul' p'sunt hoībo z p'ferūt. aut veri' p'si
ciunt. z sunt imēdiate p'lati hoīm. s'z renūciatōes z illūinatōes de se
dū a p'lati in subditos. g' videt q' p' angelū g'gini deputatū debuit
4. celeste supra se. g' sup'mū i eccl'astica hierarchia imēdiate ordinatū
imēdiate. s'z brissima g'go ē sup'mū in eccl'astica. g' debuit illūinatōez
recipe ab infimo in celesti hierarchia. Jc p' totū euāgelū appellat

Contra. 1. ita videt q' fuit angel' 1. In oppositū hui' af. illūinato
res sunt superiores eis q's illūinat sicut vult Diony. p' totū s'z āgeli
1. nō fuerūt superiores brissima g'gine. g' angel' nō debuit ipam illūi
nare. Jc q's ē iste q' venit de edom zc. vbi d' Hierony. q' bec q'stio ē
2. in p'sona minor' angeloz ignoratū mysteriū incarnatōis. sed si ig
norauerūt. g' nō nūciauerūt. Jc alibi. voluit ad me vnus de s'ra
3. p'ph. si g' x maior' fuit vn' q' p'ph'etā ad p'ph'etādā incarnatōem
purgabat n. q'q' de minorib' ē debuit q' ipaz incarnatōez nūciabat.

Uides insup q' fuit archāgel'. q' nūci' ille fuit Gabriel q' su
it archāgel'. vt eccl'ia supponit. g' nūcius iste nō fuit

Archāgeli 1. angelus. s'z ad min' archāgelus. Jc Joānes nūciatus fuit p' ar
2. chāgelū. g' z dñs ad minus. Jc archāgeli sunt q' maiora nūciāt
3. vt d' Bern. s'z illud fuit maximū nūciatū. g' debebat fieri p' archan
4. gelū. Jc Bernar. Putamus h'is p'sse archāgelos q' sunt p'sq' di
5. uinoz mysterioz. q' nō nisi ob p'cipuas z maximas causas m'itunt
ex q'bo ille archāgelus magnus Gabriel missus legitur ad Mariā
6. ob cām q' vtiq' maior esse nō p't. Jc cuiuscūq' est officiū aliqd. p'
priū illius est in illo officiū p'mū. mediū. z vltimū. Sed archāgelo
rū officiū est reuelatio secretoz. ergo z ista reuelatio summa secreto
rum pertinebat ad illoz officiū.

Uides aut q' nūci' ille debebat ēē de p'ncipatib'. d' em Ber
nard' q' p'ncipat' sunt quoz s'ute z moderamie z
P'ncipat' 1. sapia oīm q' in terra sunt p'stitut' p'ncipat' z regit' z limitat' z trans
z fert. mutat z nūciat. s'z h' nūciabat mutatio regni z sacerdotij. z cie

Angeli 1. 1. crio p'ncipis tenebrarū g' debuit fieri p' p'ncipat'. Jc s'm Diony. an
geli s'z q' singul' hoībo p'sunt aut p'sitūt. archāgeli q' g'itib' p'ncipat'
q' p'ncipalib'. g' cū brissima g'go nobilissima fuerit p'nceps ei debuit
3. fieri reuelatio p' p'ncipat'. Jc videt p' p'prietates p'ncipatuū q's

Proprietates ponit Diony. dicēs. Manifestat aut ipa celestius p'ncipatuū illud
p'ncipatuū deiformit p'ncipale z ductuū cū ordine sacro z p'ncipalib' decessi
mis s'utib' z ad sup'p'ncipale p'ncipiū eas vlt' ducit. Et alias h'e
rarchie ducere ad ipm p'mū q'tū possibile ē formare p'ncipatū p'nci
pū. s'z i hac ānūciatōe ducbat brissima g'go hierarchie ad sup' p'nci
apale p'nc. sicū p'ncipiū q'tū possibile fuit. g' debebat fieri p' p'ncipat'

De cōgruētia nūcij Ma. fo. iij

Credes autē q̄ adhuc supior debeat esse. s. de potestatibz. Pote-
states sunt vt dicit Bernar. quaz p̄tute potestas tene-
braz p̄primis. Nec at p̄tās p̄ncipiuz tenebraz maxime p̄mebat. q̄
debebat fieri p̄ p̄tates. ¶ Itē glosa dicit sup missus. q̄ ideo Gabriel for-
tuito dei dicit. q̄ illū nūciabat q̄ ad rebellādū diabolū veniebat. hoc
autē est potestatuū. ergo fieri debuit p̄ potestates.

Cōtra p̄mo
P̄tates sunt

Credes etiā q̄ debuit esse de virtutibz. Dicit enī Bern. Virtu-
tes sunt q̄rū nutu vlt op̄e signa z p̄dicia sūt. Itē
autē fuit oīm miraculoz miraculosissimū. q̄ debuit fieri p̄ virtutes
¶ Itē vna p̄prietas virtutū est sūm Diony. largitas ad inferiores. hic
autē annūciabat maxima largitas. q̄ plenitudo gratie.

Cōtra p̄mo
Virtutes sūt
p̄prietates sūt.

Credes autē q̄ debuit fieri p̄ dñatōes. z h̄ p̄ p̄prietates ipsas
assignatas ad Diony q̄ sūt liberalitas. seueritas. minu-
tine futuris supioritas. nulli subiectōis egestas. dissimilitudinia inu-
nitas. dñandi ordinata p̄tās. oīa ista exercebat in ope incarnatōis
vbi nos dē sue gr̄e liberalitate z sue passiōis seueritate ab indigētia
seruitute diaboli z peti liberauit. z in libertatē filioz dei adoptauit.
et ab oī contagione dissimilitudinis culpe z pene emūdauit z nos sibi in
regnū z sacerdotiū ordinauit. q̄ ista annūciatio debebat fieri p̄ dñatōes

p̄prietates dñi
tionū.

Credes etiā q̄ p̄ thronos debuit fieri. Et patz p̄ p̄prietates
thronoz a dionysio positas. q̄ sunt celsitudo. regni
circūdatio. stabilis collocatio. regni susceptio. regni relatio. familiaris
ap̄tio. vñ Diony. dicit. Itē altissimaz op̄actaz sediliū oīm diligētia
exaltari ignominia subiectōis. z ad summū supmūdane sursum fe-
rens z oī extremitate ineffabilr in subtilissimū z vere excellūz totz
viribz imutabilr z stabilr collocatū z diuini supaduē in oī ipsoz
sibilitate z immortalitate acceptū reformatiter et familiariter in diuis
nas susceptōes ap̄tū Nec autē oīa p̄pleta sunt in beatissima s̄gine q̄
cellioz omibz creaturis ipm deū vteri sui gremio circūdeat p̄ qd se
et nos in eterni regni solio collocauit. z regē gl̄e quē in se suscepit p̄
totū mūdū cōcauit. z tāq̄ familiarissima mediatrix totū mūdū sibi
reconciliauit. z p̄ quā tāq̄ p̄ p̄ueniētissimū sibi mediū oē bonū sibi
efflurit. z oē gen⁹ hoīm p̄ se tāq̄ p̄ portā celi ad summā familia-
ritatē dei patris introduxit. z p̄ hoc q̄ ipm deū cū hoīe familiarissī-
me in vnā p̄sonā p̄iūxit. Nec autē oīa annūciant in ista annūciatio-
ne. q̄ p̄p̄riissime debuit fieri p̄ thronos

p̄prietates throno-
rum

Credes autē q̄ debuit fieri p̄ cherubin. vt p̄ p̄prietates possi-
tas a brō Bern. q̄ dicit. Putem⁹ cherubin ex ipso sapie
fonte ex ore altissimi haurientes z refluentes flucta scie vniuersi ciuibz
suis sūt q̄ h̄ annūciat p̄ma repletio fontē q̄ creuit in fluiū magnū z
maximū. cui⁹ imper⁹ lentificat ciuitatē dei. v̄puta plen⁹ gr̄a z p̄tate.

p̄prietates che-
rubin

De cōgruētia nūcij Ma. virgi.

In circuitu

Reductiua

Actiua fuit

Exēplatiua

Rō pma

pprietates se-
raphin

De cui⁹ plenitudine oēs accepim⁹. imo ipse fili⁹ dei q⁹ est p⁹ et sapia
dei in q⁹ sunt oēs thesauri sapie et scie dei recōditi. Manifestū ē q⁹
hec annūciatio ptinet ad cherubin. q⁹ Jte videt p⁹ p⁹rietates a b⁹o
Dionysio positas q⁹ sunt in circuitu cō reductiua. actiua. et exēplati-
ua. In circuitu. q⁹ ad totū qd ē intrāt. reductiua. vt ad dñm redāt.
actiua. vt ad eū incedāt. exēplatiua. vt fm suū exēplū h⁹ faciant. In
hac autē annūciatōe bñssimo hgo ita in circuitu fuit q⁹ magis iūgi
deo nisi d⁹ fieret nō poterat. Reductiua etiā fuit q⁹ oēm creaturā q⁹
p⁹ctm cecidit in p⁹lūm statū ducit et reducit. et in h⁹ actiua fuit. q⁹ ulū
genuit q⁹ oia regenerauit et reduxit. Jte actiua fuit. q⁹ ex ipa et p⁹
ipam et in ipa qd d⁹ creauit et recreauit. qm oim bonoz est mater.
Est et exēplatiua q⁹ ois pulchritudis et inocētie speculū ad p⁹ma pul-
chritudinē dirigit. et oēs aberrātes vt stella maris ad portū reducit
Hec autē oia h⁹ annūciabāt. q⁹ videt q⁹ ad cherubin ptinebat.

Videtur etiā q⁹ p⁹ seraphin p⁹ p⁹etates positas a b⁹o Berni. q⁹
dr. Putem⁹ seraphin ipius totos igne diuino succē-
sos succedere vniuersa. Bñ at hgo igne scis p⁹us ita totalr fuit suc-
censa vt flāma ignis oēm etiā fontē libidinis extingueret. et ipa so-
lē iusticie intra se p⁹tinēs totū mūdū illūinaret. et ad dei amorē atten-
deret. Et q⁹ ista fuit p⁹rietas seraphin videt q⁹ ista annūciatio ptine-
at ad seraphin. q⁹ Jte h⁹ videt p⁹ p⁹etates assignatas a b⁹o Diony.
2. q⁹ dr Prima igit⁹ celestiu hierarchiaz ex ipis excellētissimis essentis
scificat ordinē hñs oib⁹ altiorē. h⁹ ē circa deū imediate collocatū. et
p⁹mo op⁹antes theophanie op⁹atōes in eā tāq⁹ in primā p⁹ncipalr de-
ferūtur. et ita imobile eaz sp⁹ circa diuina et incessabile in acumen et
calidū et superferidū intēte et forsan intime inflexibilis sp⁹ motionis
et suppositoꝝ reductiue et actiue exēplatiue tanq⁹ recalificans illa et
resuscitās illa in similitudinē caliditatē et igneitatē. Celitus etiā holo-
caustū purgatiuū et circūvolatū et inextinguibile habētē. et sic sp⁹ li-
ciformē et illuminatiuā p⁹etate ois tenebrose obscuratōis p⁹secuti-
cem et manifestatricē Illa at summa p⁹fectio charitatis q⁹ h⁹ describit⁹
ad deū ascēdēdo. et ad primū descēdēdo p⁹pleta fuit in bñssima hge-
ne in hac annūciatōe. q⁹ manifestū est q⁹ debuit fieri p⁹ seraphin

Videtur q⁹ oēs tres p⁹mi ordies debāt mitti Prim⁹ em⁹ ordo
nomē h⁹ a charitate. scōs a cognitōe. terti⁹ a p⁹ate. sz
hec oia h⁹ i summo mōstrāt. q⁹ debbat fieri p⁹ oēs tres. minor p⁹ p⁹ Jo-
annē damasce. q⁹ dr magnū circa ipm antropie. i. amore hōim elemē-
tie pelag⁹ dēmonstrat Ipe em⁹ p⁹ditōr et dñs cū quaz p⁹prio vel p⁹ p⁹mo
plasmate fecit reffectōe et ope magister fuit. et hōiem quē inimic⁹ bo-
nitatis spem recepit carnis p⁹blemate recipit et mōstrat. hñr bonitas
et iusticia. sapia et poña de. nā bonitas qd ē. q⁹ nō dēspicit p⁹prio p⁹lat

De cōgruētia nūcij Ma. fo. iij.

matris infirmitatē. s; in ipso cadēte viscera ei? amota sunt. et manum porrexit iusticia. q; hoīe victo nō aliam fecit vincere naturā. neq; vī eripuit hoīem ex morte. s; quē quōdā p pccm in seruitutem redegit mors. hūc bon? et iust? victorē fecit rursus et filēm fili sibi resaluaui et qd ad pportōem erat difficile sapia fecit solutōem valde decētissimā. g cū h annūciat in q oīm istoz triū ordinū demōstrat ppietas videt q oēs tres ordines debbāt mitti

Videf aut q oēs angeli debbāt mitti. q; sicut se h; nūcius ad nūciatē. et recipiēs ad recipiētē. et negociū ad ne- Contra.
gociatē. ita d; se habere nūci? ad nūciū. s; oīa alia fuerūt hic in summo. g et rō nūcij debuit h; eē in summo. minor pz. nō eē maior potuit eē nūciās deo nūciatē. nec maior recipiēs illa recipiētē q fuit supma in ecclia militatē. et negociū nō potuit eē mai? et magis arduū nec vilitate vel dignitate nec nouitate. g si oīa alia fuerūt h; in summo et rō nūcij debuit h; esse in summo. s; rōnē summi augmētāt pluralitās. Solēni? eē multos mittere et magnos q; vniūquēlibet Quāto g plures nūcij sunt magni et solēnes tāto pl? solēnizāt annūciatio. g si totū d; eē in summo opteat q oēs mitterent.

Videf aut q adhuc supior nūcius eē debuit. scz spūs. scz in-
creat? Hic eē annūciat effect? summe bonitatis. bo j
nitas at appropat spūscō. g debuit fieri p spūscōm. ¶ Itē ista pce-
ptio q hīc annūciat attribuit spūscō. Dicit eē pceptus de spūscō
h; tota trinitas sit opata istā pceptōem. g mitti debuit spūscō
¶ Itē ad repletōem aploz mittebat spūscōs. g multo digni? ad 3.
plenitudinē beatissime virginis

Videf etiā q debuit fili? mitti. fili? eē vt d; Aug?. q est
sapia mittit cū cognitio de spūalib; dat. h; at ipa sa-
piētia p seipam totāl; infundit. ergo filius mittebatur

Videf aut q pater debuit mitti. ¶ Patri eē appropat sum- Contra p.
ma poīa q h; manifestat in summo. g pater mitti de-
buit. minor pz. Magis eē manifestat poīaz recreatio q; creatio.
s; verūq; sit ex nihilo. q; in supiorē et in pfectiorē statū ordinat recre-
atio q; creatio. ¶ Itē in figura hui? incarnatōis legit q dixit Sā-
pson patri suo Vidi mulierē de filiabo philistiim. hāc qso accipe mi-
hi in vxorē. et infra. Descēdit inquā pater ei? ad mulierē et fecit filio
suo grāde diuinū. Si g pater descēdit ad accipiēdū filio suo vxorē
videt q pater sit missus ad annūciādū incarnatōem

Videf autem q tota trinitas mitti debuit. per auctoritatem Contra p.
Damal. sup posita. q in incarnatōe mōstrabat poīa.
sapientia. et bonitas simul. et illa appropant trib; psonis. g tres pso-
ne sūt debbāt mitti. Itē videt p ipm euāgelii vbi d; Spūscōs et

De cōgruēcia nūcij Ma. uirgi.

suprauenit in te et ortus altis. 2c. In q̄b̄ s̄bis oēs p̄sone tāgūt p̄ s̄tu
 3. tē fili⁹. p̄ altissimū pater. spūsc̄tus p̄nif in s̄ra. ¶ Itē in annūciatōe
 Isaac q̄ fuit figura ist⁹ annūciatōis d̄r q̄ apparuerūt tres viri. id ē
 tres angeli in specie viroz. p̄ s̄s d̄at trinitas intelligi. q̄ d̄r q̄ tres
 vidit. et vnū adorauit. et ibi cōmiscuit. Sara tria sata. i. ceitate. aiaz
 et corp⁹. s̄ trinitas fuit missa ad annūciādū incarnatōem

R. ¶ Ad h̄ solūtes dicim⁹ q̄ in hac annūciatōe triplex missio fuit.
 et etiā triplicis missionis rō. vna filij sc̄da spūsc̄ti. tertia angeli. fi
 lij ē duplex. vna q̄ mittebat in carnē. et illa ē incarnatio. Alia ē qua
 mittebat in mentē. et illa ē interior mētis illuminatio br̄ssime s̄gis.
 ad intelligēdū et p̄sentiēdū s̄bis āgelicis. missio spūsc̄ti fuit ibi ple
 nitudinis gr̄e infusio. i. lūmin⁹ et utū gratuitaz. p̄ut i pura creatura
 ēē potuit in via p̄fectio. missio angeli fuit ibi intimatōis. q̄ ip̄a de
 cebat ēē mater dei. et id cōuebat ministerial⁹ et exterior ad sensum de
 latio. Un angel⁹ nō fuit illuminator s̄ illuminatōis interioris exteri
 or delator et reuelator. Ill⁹ autē intelligētie cui⁹ op⁹ est in visione dei
 trinitas p̄ se fuit inspiratrix et interpretatrix. sicut et nūciat⁹ inuenitur.

So. obiectoz ¶ His habitis n̄dem⁹ ad obiecta. cōcedēs q̄ fili⁹ mittebat s̄m
 qd̄ dictū ē. et spūsc̄tis mittebat s̄m qd̄ dictū ē. P̄r̄ ac nō mittebat
 q̄tū ad incarnatōez. s̄ b̄n aliqd̄ appropabile sic patri in incarnatōe
Tria exigunt. In p̄ditōe nā q̄ ad missionē alicui⁹ p̄sone tria exigūt. Prīmū est q̄
 aliq̄s effect⁹ sit in creatura a tota trinitate. Sc̄dm ē q̄ ille effect⁹ sit
 appropabil⁹ illi p̄sone Tertiū ē q̄ manifestet p̄cessio illi⁹ p̄sone ab
 altera Et sic p̄z. q̄ pater nō mittit p̄ut mitti ē idē s̄m Augusti. qd̄ co
 gnosci ab alio ēē. pater at nō ē ab alio. eadē rōne tota trinitas mitti
 nō debuit. q̄ seq̄t. si trinitas mittit. s̄ pater mittit cōcedim⁹ s̄ gr̄es
Cōcessio rōnū q̄ p̄bat q̄ hō nō debuit esse nūci⁹. nec obstat q̄ lex et p̄phete vltz ad
 Joānē durarūt. Alia etiā annūciatio nō fuit ad demonstratōem Joā
 nis ordinata tāq̄ aliqd̄ mediū. Nec etiā fuit nobilior illa tāq̄ finis
 et cōplemētū oīm reuelationū et apparitionū p̄cedētū p̄pter p̄senti
 alē exhibitiōez lūmis. qd̄ illuminat oēm h̄ oīez veniētē in hūc mūdū
 Et fuit cōpletior in rōne illuminādi. q̄ etiā intus et extra illuminauit
 luce sue ceitatz mediāte q̄ testamēta n̄re mortalitatz accēdit. et oēs te
 nebras pfugauit. Joānis at demonstratio lūmē nō accēdit. s̄ semi
 ortis et lippitib⁹ oculis solē digito ostēdit. n̄c iā q̄si secretū reuela
 uit. s̄ manifestū incredul⁹ inculcauit. pl⁹ s̄ q̄ p̄pheta d̄r. nō p̄pter
 nobilitatē reuelatōis. s̄ p̄pter p̄ntiā lucis. quā nō futurā p̄dixit. s̄
Solo p̄ntē demonstrauit. ¶ Itē cōcedim⁹ q̄ multi angeli nō debēt mitti. q̄
 multitudo repugnat mysteriū archano Nō etiā archano qd̄ multis
 est cognitū. nec ē familiariter et amicabil⁹ intimatū qd̄ p̄us ē mul
 titudini reuelatū ¶ Cōsequēter cōcedim⁹ q̄ iste angel⁹ nō fuit de ma

De spē in q̄ apparuit Fo. v.

ioribus. s. fuit archāgelus. et h̄ in beatissime virginis honoratōez. qz si q̄s Nota
de superioribus mitteret ab ip̄o illuminari crederet. De minoribus ḡ mittit
ut ostendat q̄ angel⁹ t̄m ē negocij ministerialis intimator et exterior de
lator. Deus em̄ p se negocij ē inuētor. salutarōis dictator. intelligen
tie inspirator. et mētē ad p̄sensu inclinator. et modi executōis exposi
tor. Un̄ angel⁹ req̄sit⁹ de mō ad ip̄m t̄m trāsmittit dicens. Sp̄s sc̄s
supueniet i te. et h̄c rē. Nā sic beatissima h̄go l̄z i alijs h̄ nō sit ip̄sibi
le. nihil em̄ interioris illuminatōis accepit ab āgelo. et ut h̄ euāgelista
signantē exprimeret et oēm p̄tra h̄ opinionē remoueret ip̄m q̄ reuera
fuit archāgel⁹ p̄ totū euāgelij nō archāgelū s. āgelū nominauit.

O Bestia tertia de specie in q̄

angel⁹ apparuit. Et videt p̄mo q̄ i specie serpentina dicit
em̄ Beda qz mors intrauit p̄ feminā apte redit et vita p̄
feminā. Et ḡ p̄gruebat similitudinē alijs inesse. s. ut femina eēt p̄nci
piū salutarōis et p̄ncipiū p̄ditōis. mō angel⁹ fuit p̄ncipiū receptōis
et p̄ncipiū illuminatōis. ḡ si serpens fuit instrumentū receptōis. debuit
ēē instrumentū illuminatōis. ḡ angel⁹ apparere debuit i specie serpentina
Videtur f̄ autē q̄ apparere debuit i specie colubina. nā p̄trario cō
trario curant. ḡ si receptio fiebat p̄ caliditatem serpentis
nā illuminatio fieri debuit p̄ simplicitatē colubina.

Videtur etiā q̄ debuit fieri i specie hūana. alie em̄ apparitiōes
fiebat i specie hūana. ḡ et ista cū sit p̄plemētū et dignifi
cissima oīm aliarū. Itē inter aīalia euāgelica Mathe⁹ h̄z faciē hoīs.
et plura scrip̄tū de incarnatōe x̄i hoīs. ḡ species humana puenit ad
annūciatōem incarnatōis ch̄risti hoīs. qd̄ p̄cedimus

¶ Ad obiecta at̄ solūtes dicim⁹. q̄ in spē serpentina nō debuit ēē il
luminatiō qz cū illa nō ordinat̄ ad illuminatōez s. plus ad receptōem Ad obiecta
cū in receptōe species serpentina p̄gruerit p̄ se p̄gruissima eēt p̄statio Ad primū
ni. qz ut d̄ inḡt in sentētijs. x̄i. dist. venit in spē serpentina. qz h̄ p̄mit
t̄. ref̄ venisset i spē colubina et isra. nō ḡ nisi p̄ serpēte cētare p̄missus
fuit dyabol⁹. ut p̄ illud qd̄ foris erat aīstia tentāis nō aduertere
et sic feminā p̄uinceret. vñ Augusti. Nō ē putādū ut p̄ quē tentaret
eligeret. s. cū accipere cupet nō potuit nisi p̄ qd̄ posse al̄s p̄missus fu
it. vñ accidit q̄ serpens fuit instrumentū receptōis. nō ḡ ēē debuit instru
mentū illuminatōis. ¶ Itē in spē colūbe venire nō debuit beatissima L.
em̄ h̄go sensibily ab angelo illuminari debuit. Illuminatio at̄ sensitiua Ad scōm.
ad cognitōez fit mediāte loquutōe. ḡ mediū illuminatōis debuit ēē
loquutū. s. nullū sensitiuū ē loquutū nisi sol⁹ h̄o. ḡ debuit fieri i spē
hūana. ut sic nobilissimū intellectū erat qd̄ illuminabat eā iter⁹ verpu
sa d̄. sic eī nobilissimū eēt sensitiuū qd̄ illuminabat eā ext̄i⁹ p̄tra h̄o

De sexu in quo apparuit.

Questio quarta de sexu in quo apparuit. Et videtur quod in sexu femineo. assumptio enim forme humane hic non erat nisi propter eam que illuminabat. quod cum lex in istis congruebat ei que recepit illuminatorem illum sexum debebat fieri. hic autem lex est femineus. nam congruentius loquitur femina femine. homo viri. in sexu femineo debuit fieri apparitio. **¶** Sed super illud. Que cum audisset turbata est etc. de glo. Proprius est virginis ad viri ingressus pauere. ergo fuit vir. **¶** In omnibus apparitionibus alijs que fuerunt figure illius annuntiati omnis angelus apparuerunt in forma viri. **¶** Sed hic. **¶** Quod secundum dicentes ad obiecta. quod sexus femineus non est illuminatus. sed magis illuminabilis secundum apostolum quod de mulieres in ecclesia taceat sed domini interroget viros suos caput enim mulieris est vir. Unde cum illuminatus in istis talis dignior sic illuminatio potius illuminatio beatissime virginis debuit fieri in sexu digniori.

Questio quinta de etate in cuius etate specie apparuit. Et videtur primo quod in etate puerili. quod de eodem est nuntiatio de qua precessit prophetatio. sed prophetia est de puero. ergo annuntiatio est de puero. sed prophetas nuntiatio debet secundum prophetas nuntiati taxari. et videtur quod Gabriel id appellat est fortitudo dei. ergo in specie puerili apparere debuit. quod puerum nuntiavit.

¶ Sed Augustinus de nuntiare venit id quod erat super naturam. et quod erat gratia et non nature sed quod femina accipit hoc est secundum naturam. quod autem femina circumdat virum in utero erat super naturam. ergo angelus annuntiabat virum. ergo in specie virili apparere debuit. **¶** Item annuntiatio ysaac fiebat in loco virili. ergo in ista

¶ Videtur autem quod fieri debuit in specie iuuenili. Sener enim inquitur cum perfectio. hoc autem annuntiat ille qui fuit novus secundum humanitatem. perfectus est secundum divinitatem. ergo in specie iuuenili debuit annuntiari. **¶** Item ad idem de deo. quod iuvenile fit inouans et spiritus vitalis spiritus perfectior. inouans ecce novitas secundum humanitatem spiritus vitalis spiritus. ecce hic eternitas et viuacitas dei. ergo in iuvenile nouum complectitur humanitatem et eternum divinitatem. ergo in forma iuuenili apparere debuit. **¶** Ad primum autem respondentes dicimus. quod forma iuuenilis congruebat illuminandi illi et non puerilis vel senilis. Pueri enim nondum perfecte vident discretioem virtutis et sensum. Senes enim deficiunt secundum sensum et vigorem organorum. ibi oportet esse convenientem etatem. **¶** Nec obstat eum puerum appellatum fuisse ab ysaia cum eum etiam patrem appellat futuri seculi.

Solo ad pri.

E.

De veste nūcissimī Fo. vi

Questio sexta de veste i qua apparuit cū alibi āgeli dēscribāt vestiri. Et videt q̄ in ve. Rō p̄.

ste cādida. qz idē p̄cipis z nūciat q̄ z postmodū surrexit. ḡ in dñi ve ste z habitu annūciari debuit. s̄ in resurrectōe apparuerūt angeli in vestibz albis. ḡ z mō. ¶ Itē dē Grego. Landoz vestis signat iocūdi z tate future solēnitatis. s̄ h̄ fuit maximū festū qm̄ diuinitas h̄manita ei in vna p̄sonā copulat i fuit. ḡ illō festū angel⁹ in cādore vestis nūciare debuit. ¶ Itē in trāsfīguratōe apparuerūt vestimēta ei⁹ cādida z. si. ut nix q̄ba nō p̄t fullo facere sup̄ terrā Et dē glosa q̄ tūc ostendit speciem gl̄iam habuit p̄ naturā. ḡ albā vestē habuit p̄ naturā.

Videtur autē q̄ sordidā z nigrā habere debuit vestē. Zachari⁹ as em̄ vidit Iesū sacerdotē magnū indutūz vestibz sordidis. z exponit h̄ glosa de indutōe q̄ facta fuit in incarnatōe. ḡ et angel⁹ h̄ annūciatō debuit indutus apparere vestibz sordidis. ¶ Itē ps. Cōcidisti saccū meū zc. ḡ dñs in incarnatōe induit saccū z nre mortalitatis in q̄ tulit thesaur⁹ nre redēptōis. ḡ angel⁹ h̄ annūciatō debuit induit⁹ eē sacco. ¶ Itē si in resurrectōe apparuerūt angeli in vestibz albis. qz annūci. uerūt xpm̄ a passione absolutū ergo in veste nigra annūciari debuerūt incarnari passurū.

Videtur autē q̄ in veste bicolorata. vñ in cāticis dī. Dilectus j me⁹ cādida⁹ z rubicūda⁹ zc. Cādōz signat innocentiam rubedo patiētiā. h̄ at pprie ē dñica vestis ita q̄ nec āgelica nec hūana Angeli em̄ innocentia s̄ nō patiētiā h̄nt. hoies at patiētiā z nō innocentia oēs em̄ peccauerūt. ip̄e at sol⁹ innocentia habuit q̄ peccatū non fecit Et patiētiā q̄ peccatū nra p̄tulit in corpe suo sup̄ lignū. ḡ illa vestis sibi soli ē ppria. ḡ angel⁹ hūc annūciatō debuit eē induit⁹ veste alba z rubicūda. ¶ Itē hō quē vidit ezechiel q̄ figurabat xpm̄ hoīem erat q̄si sp̄es electi. Electū at h̄z argētū qd ē albū. z aurū qd ē rubrū ḡ angel⁹ h̄ nūciatō debuit eē induit⁹ veste alba z rubicūda. ¶ Itē q̄ren tibus angel⁹. Quis ē iste q̄ venit de edom tinctis vestibz. Rndit dñs. Ego sum q̄ loquor iusticiā zc. q. di. ego suz sol⁹ q̄ habeo innocentia z ip̄i replicabant. ¶ Quare ḡ rubrū ē tuū indumētū zc. q̄si mirantes. Replica
Sup̄ deore albi z rubri. i. innocentie z patie. ḡ illa ē pprie vestis dñi ḡ z angeli. zc. ¶ Videtur at adhuc q̄ vestis alba eē debuit. qz legist in ezechiele q̄ vidit virū indutū lineis z alios secū lex Et exponit Grego. q̄ vn⁹ solus indut⁹ fuit lineis. i. q̄ vnus sol⁹ sine peccato p̄cepit fuit
¶ Ad solutōem hor⁹ z siliū notādū q̄ dī Diony. de hac materia loquēs Et at qm̄ z in nos diuinoz iudicioz sint zimbola illa q̄ acta Solo
sunt a nob̄ a scis angel⁹ organa Alijs qdē exlatiōibz corrigere dicit

De tpis hora q̄ facta fuit annū.

Nota **F** plinā. alijs at̄ punientē iusticiā. alijs ab āgustia libertatē aut disci-
pline fidē. aut poris bñficētie p̄sumptionē. aut apparitōem aliorū
duorū paruoꝝ. aut magnoꝝ sensibilū aut insensibilū. nec oīno dubi-
tat p̄spicac anim⁹ inuisibilib⁹ visibilia adunare. Ex h̄ aut colligit q̄
oīa q̄ sūt circa forme assumptōez in q̄ sit ap̄ paritio debēt visibilr de-
clarare illud inuisibile qđ p̄mo z p̄ncipalr venit angel⁹ nūciare. Di-
vestis āgeli fuit co q̄ angel⁹ iste venire debuit in veste clara. z ppter sc̄ipm nūciantē
clara ppter tria. et ppter recipientē z ppter nūciatū. Propter le. qz cādoꝝ vestis in-
Primo. nocēciā designat angeli Et ppter hoc nō p̄gruit angelo vestis alba z ru-
z bra. qz nō ē aptus nat⁹ h̄re innocēciā cū passione. ¶ Itē q̄zū ad reci-
Virgo] p̄cepit pientē p̄gruebat vestis clara. qz illa q̄ p̄cepit sine pctō fuit. z sine pctō
p̄cepit eū. qz peccare nō potuit in totū albū z nihil ibi de nigro fuit
Itē sine libidine p̄cepit z sine dolore p̄cepit. q̄ sine ruto libidine se z
dolorose passionis ista cōceptio z natiuitas p̄summata fuit. q̄ cū an-
gel⁹ iste p̄mo z p̄ncipalr z p̄ se nō intēderet nūciare nisi incarnatōez
Intētio āgeli. nō debuit h̄re vestē rubicatā vl̄ bicoloratā s̄z tū albā. ¶ Itē q̄zū ad
z nūciatū. h̄ em̄ annūciat ille q̄ p̄mitias masse nostre accepit. cū solu-
tō p̄ne z immunitate culpe. Et sic in p̄ma puritate z claritate. Item
mod⁹ sumēdi mod⁹ sumēdi z p̄cedēdi in hac incarnatōe fuit sine corruptōne. sine
diminutōe. sine p̄mixtione sicut lux p̄cedit de luce. q̄ q̄ ad oīa q̄ fue-
runt in hac annūciatōe p̄gruebat angelū venire in clara veste.
Solo istātia. ¶ Oēs at̄ rōes z autoritates q̄ p̄bāt dñm sacco vestiri vl̄ tunica po-
luta vl̄ cādido vel rubro vel vestimēto sordidato loquunt de cor-
pore dñico s̄m statū passionis z nō s̄m p̄prietatē incarnatōis

Westio septia de hora tpis

Rō p̄ma.

Quoniam in qua facta fuit ista annūciatio Et videt̄ primo q̄ in
ortu diei. Spiritus em̄ creatōis incepit a luce Sen. pri-
mo. fiat lux zc. ergo multo fort⁹ op⁹ recreatōis qđ ē multo nobili-
us ¶ Itē in incarnatōe incepit dies gr̄e. Oīs at̄ dies incepit a luce. q̄
recreatio incepit a luce ¶ Itē ponit̄ in sentētis. q̄ sol fact⁹ fuit ex luce
siue nubecula. s̄z creatio solis de nubecula ē figura creatōis corpis dñi
ei de beatissima p̄gine q̄ illa debuit fieri exstēte luce q̄ in die.

¶ Quod at̄ in meridie videt̄ p̄ figurā. qz in Sen. q̄ Abrahā sedē
in hostio tabernaculi in seruoꝝ diei qñ annūciat⁹ fuit ysaac. Nec at̄
annūciatio fuit figura isti⁹ annūciatōis. q̄ ista debuit fieri in meridie
¶ Itē eodē die passus fuit z incarnat⁹. q̄ eadē rōne z eadē hora. sed
passus fuit in meridie. q̄ z incarnatus. s̄z statim ad annūciatōez seq̄-
bat̄ incarnatio. s̄z incarnatio erat in meridie. q̄ z annūciatio facta fu-
it in meridie. ¶ Itē in meridie. sol ē in altissimo. s̄z sol in altissimo si-
gnat charitatē in summo. q̄ in meridie. hic aut̄ mōstrabat̄ charitas

De annūciationis tpe ffo. vii.

in summo. ¶ Itē Joānes fuit annūciatus in meridie. q̄ gessit officiu^s luciferi. ḡ multo fort^{ius} xps q̄ fuit ver^{us} sol. ¶ Itē Maria magdale^{na} venit ad monumētū cū adhuc tenebre eēnt. Glo. Dicis Maria venire in tenebris. qz adhuc in infidelitate fuit cū ad angelos ven^{it}. ergo p̄ oppositū angelus ad illaz venire debuit in luce q̄ fide z dilectione plena fuit

Vides? Aut q̄ in vesp̄e fieri debuit ista annūciatio. qz postq̄ venit plenitudo t̄pis misit x^{us} filiū suū in terr̄s. ḡ ista annūciatio fiebat in vesp̄e. q̄n̄ est plenitudo diei

¶ Contra. vides q̄ in media nocte. qz dū mediū silentiū tenebant oīa. n̄ potēs sermo tu^s a regalibz sedibz venit. ¶ Itē p̄p̄s q̄ ābula^{bat} in tenebris zc ergo nō fuit q̄n̄ lux ista orta fuit. qz in die non ambulabat in tenebris

¶ Ad hoc dicim^{us} fm̄ autoritatē supra posita Diony. q̄ circūstā^{tie} annūciat^{is} debēt exp̄mere p̄p̄ietates annūciati. Un̄ cū āgel^{us} iste nō annūciavit t̄ps incarnādi nec statūz vel p̄p̄ietates eoz p̄pter q̄s fie^{bat}. s̄ t̄m̄ ip̄am incarnatōem cū suis p̄p̄ietatibz. Illa autē incarna^{tio} cū sit or^{is} veri solis sup̄ terrā qd̄ ē initū diei sine sup̄stitōis su^ppelio. Credim^{us} ḡ q̄ hec annūciatio fuit in ortu diei z nō in vesp̄e. qz nō annūciat t̄ps incarnādi. nec in nocte. qz nō annūciabat statū eoz. p̄pter quos fiebat incarnatio. ḡ autoritas illa dū mediū silentiū zc. agit statū hoīs q̄ fuit in incarnatōe verbi

¶ Ad h̄c āt qd̄ obijc̄t de abraā q̄ sedet in hostio dicim^{us} q̄ p̄ abraā et feruorē diei fcast feruorē desiderij quē habebāt sc̄i patres ad icarna^{tione} ¶ Qd̄ autē obijc̄t de hora passionis pl^{us} ē ad p̄positū. qz sicut solemūdi ad occasum vergēte p̄gruebat verū solē relinq̄re mūdūz ita decebat vt sole materiali or̄ite oriet̄ fil^{ius} solis iusticie. ¶ Ad id qd̄ obijc̄t q̄ h̄c charitas mōstrabat in summo. z tō decebat in meridie recipi. Dicim^{us} q̄ in opere redēptōis. i. in passiōe mōstrabat charitas in summo. s̄ incarnatio sine passione nō fuit op^{us} redēptōis Un̄ h̄c in se maior eēt incarnatio q̄ passio. t̄m̄ summa charitas mōstrabat in passione ip̄o dño dicēte. Maiorē dilectōnem nemo h̄z zc. Un̄ nō fuit summu^m augmētum qd̄ recipe p̄t charitas in incarnatōe. qz augmētū vt d̄t p̄hs ē p̄existēs magnitudinē additāmētū. vñ magnitudinē charitatē q̄ ostēdit i incarnatōe facta ē additio charitatis q̄ ē in passiōe p̄ quā ch̄ aritas ē vicia i sue p̄fectōis ostēdit. h̄c āt p̄gruebat fieri i meridie Et sic p̄z q̄ aliū d̄ps p̄gruebat passiōi. aliū annūciatōi

O Vestio octaua de annūcia^{tio} nis loco in quo facta sit. Et de euāgelij q̄ fuit in ciuitate. ¶ Contra hoc sic obijc̄t. dñs extra ciuitatez passus

R̄s.

annūciatio fuit.

B.

Ad obiecta

Ad. 2.

Ad. 3.

Charitas pass^{ionis} summa

Additio cha^{ritatis}.

Contra pmo

De loco i quo facta fuit añucia:

² fuit natus ⁊ sepult⁹ ⁊ resurrexit. ergo ⁊ accipi debuit. ¶ Itē dignior annūciatio debuit fieri in loco digniori vel ad minus in eque digno. sed annūciatio dñi dignior fuit annūciatōe Joānis Illa autē in tēplo fuit. ḡ ⁊ ista. ¶ Itē inter opatōes locales ⁊ loca in q̄b sunt ac tendit pportio sicut dignū est. oratio dignior ē q̄ negotiatio. sic sic etiā in digniori loco. qz oratio in choro. negotiatio fit in foro. Uñ Aug⁹. ⁊ beatus Bñdictus. in oratorio nemo aliqd agat zc. Oratoriū sic est q̄ nemo ibi aliqd aliud tractet q̄ qd xci est. Uñ dñs in euāgelio. Domus mea domus orōnis vocabit̃. sed in ista annūciatione p̄pleta fuit dignissima opatio. qz dñica incarnatio. ḡ in dignissimo loco fieri debuit. ergo in templo.

- R.** bus q̄ in mūdo gessit quare in mūdū venerit ostendit. inter hoīes ostendit q̄ peccatores nat⁹ fuit. añ bonē ⁊ afinū iacuit. inter peccatores p̄uersa xps venit i mūdū.
- Loc⁹ p̄ceptōis** tus fuit. ⁊ euz ip̄s comedit. inter latrones crucifixus fuit. peccati cū resurgēs p̄mo apparuit. in oīb opib⁹ suis ostēdēs q̄ xps Iesus venit in hūc mūdū peccatores saluos facere. Nō ḡ in mari q̄ loc⁹ est p̄fciū. nec in aere q̄ loc⁹ est auiū. nec in cāpo q̄ est locus ai. illū agros sūū. sed in ciuitate q̄ est p̄p̄ius locus hoīm. accipi debuit. q̄ propter nos ⁊ nostrā salutē dēscēdit de celo. ¶ Qd autē obuiat q̄ extra ciuitas tēnatus fuit. passus. sepultus. ⁊ resurrexit. Dicimus q̄ duplex fuit xpi natiuitas. in vtero. ⁊ ex vtero. p̄ma in secreto. scda in manifesto. p̄ma cōgruit in ministeriū. scda in exēplū. In ciuitate nāqz accipi debuit ⁊ voluit. vt ostēderet q̄ p oīb venit. In via autē natus fuit vt ostēderet q̄ sua vita nobis ad celoz regnū via fuit. Extra portā passus fuit. ad ostēdēdū q̄ p ip̄i⁹ passionē nō libat nisi q̄ p p̄uentionē a pctō ad ip̄m extra portā fuerit egressus. ¶ Qd autē de templo dī q̄ locus nō sanctificat hominē. sed hō locū. dignius est ergo templū in quo dignior est operatio. ⁊ in q̄ est dignioris habitatio. Sed in oratorio beatissime ḡginis fuit dignissima habitatio in q̄ dignissima ⁊ scitissima oīm creaturaz habitauit quā ip̄e x⁹ scificauit. ⁊ quā ip̄e scētis scētōz nūqz reliquit. quā angeloz multitudo frequētauit. Exercebat autē ibi nobilissima opatio. videlz nobilissime ⁊ sanctissime orōnis ⁊ templatōnis reuocissima ⁊ humilima oblatio. Dignus ḡ fuit hoc oratoriū illo tēplo iudaico in quo fiebat thauroz ⁊ vituloz mactatio. Thuris materialis fumosa accētio. fiebat ḡ ista annūciatio in loco dignissimo Silr ⁊ incarnatio fiebat in tēplo sacratissimo. qz sicut de brūis Bernar. nō fuit in terris locus dignior brissime ḡginis vtero. q̄ vt de brūis Aug⁹. fuit thronus xci. thalamus regis celi. tabernaculū xpi Tabernaculum vtiqz illud quo xps epistēs pōtēfex futuroz bonoz p̄mpli⁹ ⁊ p̄fecti⁹ introiit semel in
- Ad obiectum**
- Habitatio dignissima ḡgis**
- Loc⁹ añucia.**

De annūciatōis regiōe Fo. viiij.

scā eterna redēptōe inuenta. Est et alia rō q̄ dñs voluit in ciuitate
 accipi. Dñs em̄ qñ de celo descendit nō sine celis nec sine celoz regno
 fuit. s; celos celoz imo et regnū celoz secū tulit. hoc em̄ lucifer nō fe-
 cit. q; sicut fulgur de celo cecidit. nā descendit et totū celū ibi reliq̄t ig-
 nē suū tñmō secū deferēs quocūq; vadit. dñs autē id qd fuit pman-
 sit. et ad matrē veniēs de paternis bonis expulsus nō fuit. vñ nunq̄
 celoz regnū deseruit. s; qñ in vtero matris fuit ipa & ego sibi celoz re-
 gnū fuit. De hac g̃ ciuitate gliosa dicta sunt. q; oīa q̄ ad pfectiōem
 ciuitatis ordināt in brissima & gine excellēter inueniri et de ea p̄dica
 ri pñt. fuit em̄ fundata sup humilitatē. murata p castitatez. currita
 p charitatē. dicata p paupertatē. custodita p discretiōem. libera imu-
 nitate pctōz. pacificata victoria tentatiōis. ornata diuino munere
 p elegantiā morz edificata in refugiū pctōz virtutū vniuersitate po-
 pulosa. et oīm aquaz. i. grāz fluminibz irrigua abūdās in multius
 dine miserationū in alto sita p excellentiā p̄uilegiōz.

Rō alia.

Virgo regnū.

Uterus marie

fuit ciuitas

Quæstio nona de regiōe in

qua annūciatus fuit. Et v̄t euāgeliū q̄ in galilea.
 ¶ Sed p̄ra. Christus iudeis pmissus fuit et rehibitus
 g̃ in terra eoz accipi debuit. ¶ Itē in iudea natus. passus. et sepultus
 fuit. g̃ in iudea nūciari debuit. ¶ Itē ip̄e d̄r. non sum missus nisi ad
 oues domus israel q̄ perierūt. si ergo eis em̄ missus fuit. inter eos cō-
 cipi debuit. ¶ Item salus ex iudeis et nō ex gētibz. ergo si d̄r q̄ ppter
 hoc dñs in galilea natus fuit. q; ppheta hoc predixit populis gen-
 tium et. hoc nihil videt esse. cū nō ppter hoc impleta sit pphetia.
 qm̄ sic p̄dixit. Sed ideo pphetia p̄dixit. qm̄ sicut futurū fuit. Un̄
 vbiq; sic d̄r. Hoc autē factum est vt scriptura impleret. sensus est.
 Et sic scriptura impleta est

Rō p̄ma.

2

3.

4

¶ Dicimus q̄ annūciatio et receptio dominica fieri debuit in Sa-
 lile. etiam propter factum quod fiebat. et propter finem ratōne cu-
 ius fiebat. Dominus em̄ incarnatus fuit vt iudeos et gentiles sal-
 uaret. et p̄pterea in regione que ab vtriq; inhabitabatur receptio et
 annūciatio fieri debuit. Quātem ab vtriq; inhabitabatur p̄ p
 pphetam dicentem. Trans iordanē galilee gentium. et per euāgeli-
 stam dicentem. Ascendit autē Ioseph a galilea a ciuitate nazareth
 in iudeam. et sic in regione p̄muni concipi voluit qui pro oīmibus
 nasci voluit. nō em̄ iudeorum deus est tñ. sed etiam gentium. Item
 regio illa suo nomine proprietatem incarnationis manifestissime ex-
 pressit. Galilea em̄ interpretatur reuelatio siue transmigratio. In hac
 autem annūciatōe fiebat summi secretorū reuelatio. quādo & vbi
 quod erat in principio apud deum et lucē inhabitat inaccessibilem

R̄s.

Loc⁹ annūcia-

tionis et recep-

tionis

finis incarna-

tionis

B

De ciuita. i q̄ xps anūci. debuit

Relatio pbi quā nemo vnq̄ vidit. p̄bū h̄ in quā caro factū ē ⁊ vidit oīs caro sa
qd fuerat lutare cci. q̄ libz legz ⁊ pphetaz aperuit. ⁊ oīa ei⁹ signacula soluit. ⁊
 oīa q̄cūq̄ a patre audiuit nobis nota fecit. Sili mō fiebat hec trās
 migratio maxima de ignorātia in sciaz. ⁊ culpa in grām. ⁊ umbra
 in veritatē. ⁊ seruitute in libertatē. ⁊ timore in amoz. ⁊ grauitate
 in leuitatē. ⁊ austeritate in benignitatē. ⁊ humanitate in diuinitatē
Ad obiectum q̄ trāsmigratio maxima fuit. qz in ea p̄ncipiū ad vltimū in vnā pso
 nā trāsmigravit. **Qd** aut obijci q̄ iudeis solis pmissus fuit. Di
 cimus q̄ hoc falsum est. qm̄ ⁊ gētibz. sicut p̄ p oīs pphetas scribe
 tes de vocatōe gētiū. **Qd** cedim⁹ tñ q̄ solis iudeis pmissus fuerit
Christ⁹ q̄b xps vt de eoz semine naceret. ⁊ q̄ eis solis solutū sit Et sic originalr
natus sal⁹ ex iudeis venit. s; tñ nō. ppter eos solos venit

Rō pma

Questio decima i qua ciui
 tate xps anūciari debuit. Et videt q̄ nō debuit ēē Naza
 reth. David em̄ dictū ē. De fructu v̄tris tui ponā super
 sedē tuā. ḡ videt q̄ post⁹ in ciuitate David capī debuit q̄ in Naza
 reth. **q̄** Itē h̄ videt p̄ Michēā q̄ dī. Et tu bethleē effrā. **q̄** Itē videt
 p̄ aliū D iudea ⁊ hierusalē ⁊ c̄ ḡ videt q̄ ista anūciatio debuit fieri in
 hierusalē. **q̄** Itē Joānis. j. A nazareth p̄ aliqd̄ ēē. q̄ dī. bonū qd̄ ex
 p̄ctam⁹ nō venit a Nazareth s; de bethleē. ḡ ⁊ c̄. **q̄** Itē nulla pphētia
 videt h̄re q̄ dñs capiat in Nazareth si ccedat. **q̄** Cōtra. Egrediet
 s; go ⁊ radice Jesse ⁊ c̄. ḡ videt pphetatū ēē q̄ dñs in Nazareth cō
 cipī debuerit. **q̄** Itē postq̄ dixerat Nathanael a Nazareth p̄ ⁊ c̄.
 Dñs q̄si approbādo ⁊ cōmēdādo dictū suū ait. Ecce vere israelita.
 ḡ videt intellexisse q̄ ēēt pphētia de dño incarnādo in nazareth

R.

q̄ Rñsio ad q̄stionē sup id qd̄ dictū est q̄re in galilea. ⁊ q̄re in ci
 uitate capī voluerit dñs q̄ etiā hoc nomen nazareth p̄gruebat. ⁊
 q̄ in galilea ēē debebat Sicut em̄ diuine generatōis. ita ⁊ humane ge
 neratio floz ⁊ flore afflāt. flos em̄ pullulat ⁊ vno germine in ⁊
 core ⁊ odore cū spe vtilitat⁹ in fructu. sili fili⁹ fm̄ diuinā ḡnatōem
 p̄cedit ⁊ vno q̄ est i celis sine matre. ⁊ fm̄ hūanā ḡnatōem ⁊ vna in
 terris sine patre. bñ ḡ in nazareth cōcept⁹ fuit. qz sicut flos ⁊ flore
 sine vtili cōmixtione ⁊ sua m̄fēsaluo ḡginitatis ⁊ core ⁊ m̄fīs v̄ris
 litate p̄cessit. vñ Bern̄ Semina diuine ḡnatōis ēē vident alloca
 tiōes ⁊ p̄missiones facte ad patres. floruit ḡ h̄ semē mirabilibz q̄
 sunt ostēsa in exitu isrl̄ ⁊ egypto Cōceptio aut̄ ista hui⁹ seminis ⁊
 floz floz fruct⁹ est Iesus incarnat⁹ in nazareth. ḡ annūciat⁹ ip̄s na
 sciturns. qz in hoc flore sp̄s alr̄ sperat fruct⁹ p̄cellurus. Nomen ḡ ci
 uitatis in q̄ capī exprimit ⁊ statū ip̄is ⁊ finē opis ad quem venit
 Cum em̄ christus in nazareth capī hyems transiit. tēpus innoue

**Cōcept⁹ in na
 zareth**

L

Iesus ē fruct⁹

De hoc qd dicitur ad virginem. Fo. ix.

tionis advenit fructus appropinquit. oibo semē exhibuit. medici. Bona secuta
mā fecit. sensus refecit. coronad⁹ paupibz venit. De q sunt ppheta pceptōem xpi
tes floz ppter qd pgruebat xpm in nazareth ppi. Qd at obicit Ad obiectum
de temple dicim⁹ qd ē intelligēdū de natiuitate xpi ex utero z nō i ute
ro. Qd obicit qd sedere debuit sup sedē dāuit dicim⁹ qd ille auctori
tates loquunt⁹ de mō obtinendi regnū dāuit spūale fm ius z actū. Ad aliud,
verūqz actū fuit in iudeis z hierlm. qz ibi passus ē dñs. z sic p ius re
dēptōis regnū obtinuit z accepit sup eos p qd passus fuit pātētem
ibidē z resurrexit z tūc actuali in throno glorie sedit.

Bestio vnderia de hoc qd

Qd ad virginem. Et videt⁹ qd potius debuit dicere ad mulierē Rō p.
hac rōne. Per idē gen⁹ debuit eē libratio p qd intrauit
dānatio. vt sicut p hoīem mors ita p hoīem vita. z sicut p feminam
pditio sic p feminā saluatio. s; eua licet xgo fuerit p totū tm appella
tur mulier vbi agit de pditōe nostra. qd bñssima xgo debuit appella
ri mulier vbi agit de nostra libratōe. Jte vbiqz figurat ista cō
ceptio qd hic annūciabatur figurat sub rōe mulieris z nō xginis. qd euz
figura debeat rñdere figurato z ecōuerso hic vbi annūciat ista concep
tio debeat describi sub noīe mulieris. maior z minor patent diuersi
mode in multis locis puerbioz. Mulierē forte qd inueniet zc. Il
la fortis mulier ē bñssima xgo qd vltimos fines scz deitātē z hūmā
ritatē in vnā psonā pūnit gignēdo sapiētā qd attingit a fine deitatis
vsqz ad finē humanitatis fortiter Jte Luce. Intrauit iesus in qdā
castellū z mulier qdā zc. Constat qd illa qd suscepit dñm fuit beatissi
ma virgo. Jte bñdicta tu inter mulieres Jshelis dicitur in figura dñe
nostre. Jtem Hester. Et dilexit eā rex sup oēs mulieres. qd Jtem in
euangelio. Mulier miscuit tria sata. Illa mulier fuit bñssima xgo
qd miscuit tria sata. i. deitātē. animā z corp⁹. z fermentū fuit xginis
fides. vt dicit bñs Bernar. Et sic manifestū ē i oibo figuris istis pcep
tōis qd dñs nostra describitur sub noīe mulieris. qd z hic mulier debet
noīari. Jte dñs in euangelio frequēter appellat eā mulierē z ois sua
actio nostra ē instructo. qd z euāgelista dicit eā appellare mulierē. Jte
in hac annūciatōe implet ppheta de incarnatiōe filij dei. s; illa pph
etā exp̄ssissime p hieremiam. Mulier inq̄t circumdabit vix. si qd ibi
pphetat sub noīe mulieris. qd z hic debuit mulier noīari. Jte oēs
alie natiuitatū annūciatōis fiebāt vel ad viros tm vt zacharie. vel
ad mulieres z ad viros. vt in ysaac z in sampsonē. qd cū tota rota sit
in medio rote. i. nouū testamētū in veteri testamēto nulla annūcia
tio fieri debuit ad virginem

Videtur qd annūciatio hic fieri debuit ad virginem. Jn aplo Caput
b 14. Lōtra p.

De hoc q̄ dicit ad uirginē.

mulieris ē vir. vñ a capite descendit sensus et illuminatio ad corpus et
nō eōuerso. Et uidet q̄ a viro q̄ est caput debeat descendere reuelatio ad
mulierē. Et dicit ap̄ls. Mulieres in ecclesijs taceāt. s; domi inter
rogāt viros suos. Et reuelatio debet innotesci mulierib; p viros

Et post natiuitatē filij dei sic factū fuit qñ angelus apparuit Jo
seph in somnis dicēs. Tolle puer et matrē ei⁹ et c. vbi reuelatio fuge
videt a Ioseph ad dominā puenire. si hoc post natiuitatē filij dei qñ
ip̄a dignissima fuit ergo ponit an. Et querit. Cū ista sit sgo sin
gularis inter oēs et multis p̄uilegijs dotata q̄renō addat nota sin
gularitatis vt dicat ad sginē quandā

Questiuncula

R. Et hoc notandū q̄ initium peccati est a muliere in rōne mulieris
Eua enī inq̄itū sgo nō pdidit nos. s; inq̄itū p̄iuncta fuit viro cū q̄
copulata generauit. q; sicut dicit Augustinus. peccatū originale inq̄itū
tale nascit ex concupiscentie vulnere quē connexa est cōmixtioni se
minis. cui vulnere subiaccere nō debuit. q̄ vt vuln⁹ curaret venit Pre
terea generatio temporalis est imago generatōis eterne. Vñ sicut
eterna est de vno manente incorrupto et indiuiso ita generatio tēpo
ralis debuit esse de vna incorrupta hoc est de sginē. Et sic patet q̄ ori
gini p̄ditōis aggruebat ratio mulieris. et origini saluatōis. ratio sgi
nis. Quod autē obijci. q̄ omēs figure fiebant sub ratōe et noie mu
lieris. et omēs annūciatōes ad viros et mulieres factas et nō ad sgi
nem. Dicendum est q̄ figura et p̄phetie semiplena luce p̄tine
tes omēs deficiūt ab ip̄a luce. Unde nulla figura in facto plene po
tuit exprimere istam annūciatōem ad sginē q; nulla alia sgo
conceptura vnq̄ fuit et vsq; ad sginē hanc maledicta et oppro
briosa sginitas fuit. Nec autem sgo opprobrium sginitatis ab
stulit. et sginitatē p̄secrauit. vnde ip̄a initium beatitudinis sginita
tis fuit. et sic est sgo sginū q̄ sine p̄cepto et sine p̄silio. sine exemplo
gloriosum munus sginitatis deo obtulit. p qd p̄ imitatōem omēs
sgines deo sgo generauit. ergo quicqd an eam vtilitatis vel digni
tatis feminis attribui potuit hoc sub rōne mulieris et nō sginis fie
ri debuit. Ut b̄ndictio sginitatis b̄ndictissime sginis tāq̄ sgin
tatis matri p̄ p̄uilegio sibi p̄prio seruaret. Prop̄hetie autē q̄ de ip̄a p̄

Rō sginis
Ad obiectum
Solo
sginitas fuit.

sgo sginū

Nota
D.

sgo futura

sona beatissime sginis loquūtur. in excellentissimis p̄phetijs ip̄am
appellant mō sginē mō mulierē. sginēz Ysaías. Ecce sgo p̄cipiet.
mulierē Hieremias. Mulier circūdabit virum. ad signandū vide
licet q̄ mater dei habitura fuerat et sginitatis integritatem et mulie
ris secunditatem. Item q; sgo futura fuit q̄ mulieris peccatū abo
leuit. et sic p; q̄ ista sgo iter oēs sginis singularis fuit. vtp̄uta nec p̄mā
hūs silem nec sequentē. ideo sub nota singularitatis qñq; figurat vt
qdā castellū et c. et qdam mulier et c. sed quia ip̄a vere sola virgi

De actu Marie in quo fuit **fo. x.**

nitatē in summo habuit vt infra patebit. ideo hgo sine additōe an
 thonomatice noiaf. fuit em̄ hec hgo cā z pncipiū oīm alioz sancto hgo simplr
 rū summa hginatatis puritate. peccati imunitate. peccādi impossi
 bilitate. hginatē hns cū fecūditate. mater sanctissim hoīs. mater
 creatoris. mater dei z corpalis hoīs. mater oīm hoīm spūalis. ma
 ter machine mūdialis. mater angelice reſtitutōis. ¶ Qd aut obijcit **Ad obiectum**
 q̄ ista annūciatio debebat fieri mediante viro. Respondemus q̄ ad
 eundē p̄tinet annūciatio ad quē z generatio. vñ quozum genera
 tio fuit ex cōmixtōe viri z mulieris. illoz annūciatio fieri debuit ad
 viros z ad mulieres. Illius aut annūciatio debuit esse ad solaz hgi
 nem. q̄ solus natus est de sola hagine. nec Ioseph caput fuit beatissi
 me hginis maxime q̄rū ad istā cceptōnem q̄ nō ab ipso in ipam. sed
 tota a spū sancto venit in ipam. ¶ Qd aut post natiuitatē filij āge
 lus Ioseph fugā nūciauit. mysteriū ē q̄ an natiuitatē z cceptōem
 nihil ad Ioseph de illo filio p̄tinebat. s; post natiuitatē br̄ssime hgi
 ni z paup̄ filio dei vnus saltē serui opa opus erat. ¶ Dicit ḡ āgel⁹ **Angel⁹ Ioseph**
 Ioseph inuicturus ei seruitiū qd facitur⁹ erat. z q̄ facilis ei at fidei
 et p̄mpte obediēcie. leui illuminatōe v̄tute in somnis indiguit quā
 ab angelo accepit vt foret qd faceret nō vt faciendus br̄ssime hginē
 intimaret. q̄ p̄usq; ipse sciebat quicqd ad ei⁹ br̄tudine vel operandi
 necessitatē p̄tinebat nec ad hoc aliquo indigebat intermūcio. vel
 homine vel angelo. quia illum habebat in gremio qui est doctor et
 magister in celo.

Questio duodecima de actu

beatissimo in q̄ fuerat hgo. qñ angel⁹ ei annūciauit. h̄ est
 v̄tū fuerit i actu p̄tēplatois vel opatois ¶ Et videt q̄ in **Rō p̄a.**
 actu p̄tēplatois Dicit em̄ ysaias In silētio z spe erit fortitudo vestra
 s; dñā n̄ra maxie indigebat fidei fortitudie. ḡ debuit eē in silētio z spe
 et h̄ eē in p̄tēplatoe. ḡ fuit in p̄tēplatoe. ¶ Itē ducā te in solitudinē. z
 et loqr̄ ibi tecū. p̄ h̄ t̄gū stat⁹ p̄tēplatois. ḡ illi ad q̄s fit locutio dñi
 debet eē in statu p̄tēplatois. ¶ Itē sedebit solitari⁹ z tacebit. z leuabit
 se sup̄ se. Ex hoc sic argum⁹. ¶ Mouens nō q̄cūq; mō se h̄ns mouet
 neq; mobile q̄cūq; mō se h̄ns mouet. qz op̄t̄z v̄t̄usq; eē approxima
 tionē. s; dñs appropinquit br̄ssime hginē descēdēdo. ḡ ipa obuiare
 debuit ascendēdo. ḡ debebat sic leuare se sup̄ se. z h̄ p̄ p̄tēplatoez. ḡ de
 buit eē in p̄tēplatoe. ¶ Itē p̄hs. vij. phisicor̄ Alia sedēdo z q̄scēdo
 fit prudēs. s; br̄ssima hgo debebat h̄ fieri hgo prudētissima. vt puta
 mater ipius sapiētie. ergo cgruebat ei sedere z quiescere. z hoc ē esse
 in p̄tēplatoe ¶ Itē nobilissima opatio cgruebat nobilissimo statui
 s; hec fuit nobilissima operatio. s. conceptio filij dei. ergo fieri debuit
 b. iij.

De actu i q̄ fuerat āgelo veniēte.

6 in nobilissimo statu. q̄ in cōtēplatiōe. ¶ Itē sicut suba ē sup subam et potentia sup potentia et actus sup actū. S; in hac annūciatiōe beatissima h̄go in suba eleuabat ad summā p̄pinq̄ratē cū deo. nisi em̄ de⁹ fieret nō potuit altius eleuari q̄ q̄ eēt mater dei. q̄ si suba eleuabat ad summū. tūc potētia et opatio debuerūt eleuari in summū. ergo
7 ipa debuit esse in altissimo statu cōtēplatiōis. ¶ Itē dāns et recipiētis debet esse adinuicē uersio. aīa autē duas facies habet fm̄ rationē. portione supiorem et inferiorem. Inferiorem q̄ tēporalib; ptractandis intēdit. Supiorem vero que eternis consulendis inhēreat. ergo si dei et beatissime h̄ginis tanq̄ dantis et recipiētis debet esse ad inuicē cōuersio. necesse est ut fm̄ illā partē operet fm̄ quā ad deum conuertitur. ergo fuit in cōtēplatiōe.

¶ Cōtra p̄.

¶ Contra. in canticis dī. Cum esset rex in accubitu suo nardus mea cedit odorem suum. Nardus signat humilitatē. ergo videtur q̄ humilitas fuerit dispositio p̄paratoria beatissime virgini ad deū cōcipiendū. Hoc etiā dī Augusti. q̄ humilitas nobis deum genuit humilitas autē semp ē in descendendo. semp em̄ recubit in nouissimo loco. descensus autē est in actione. et ascēsus in cōtēplatiōe ergo
2 beatissima h̄go esse debuit in actione. ¶ Itē q̄ se humiliat exaltabitur hec p̄positio ē p se. ergo et q̄n maxime est in actu exaltatio. tūc et maxima debet esse humiliatio in actu. sed in hac annūciatiōe beatissima h̄go maxime exaltata fuit in actu. ergo et maxime nūc humiliari debuit actu. humiliatio autē in descendēdo est. et cōtēplatio in ascēdendo
3 ergo nō fuit in cōtēplatiōe s; in actiōe. ¶ Item Bēn. Loquar ad domū meū cui; sim cinis et puluis. ergo puluerizatio et incineratio q̄ se annihilat et humiliat hō deo ē p̄paratio ut hō loquat cū deo et deus cū ip̄o. sed hic deus familiarissime loquutus fuit beatissime virgini.
4 ergo h̄ maxime debuit incarnari et humiliari. ¶ Itē abscondisti hec a prudentib; et sapientib; et reuelasti ea paruulū. ergo q̄ desiderat reuelatiōem oportet q̄ se paruulū reputet p humiliatiōem. ¶ Itē humilito dat grām hoc est p se. ergo magis humili dat maior grā. ergo summa grā actu dat summe humili actu. sed hic dabat beatissime h̄gini summa grā actu q̄ summe fuit humili actu. Humilitas autē ē in descēdendo. s; cōtēplatio in ascēdendo. q̄ nō debuit ēē in actu cōtēplatiōis q̄ est in sursum. s; in actu humiliatiōis q̄ est deorsum. si cōcedatur

Cōfirmatio q̄ ¶ Contra. vidit Jacob scalam rē. Glo. dī. Illi diuini aspiciūt qui fuerat in actu ab appetitu t̄paliū oculos claudūt. sed beatissima virgo hic deifor- missimū aspectū habuit. ergo maxime oculos a t̄paliū claudit. ergo cōtēplatiōi et nō actiōi vacabat

Rj. ¶ Concedim⁹ q̄ beatissima h̄go in actu cōtēplatiōis fuit q̄n ei ista annūciatio venit. ¶ Quod autē q̄rif p̄ quē actū ad istam gratiā maxi-

De desponsatione Marie Fo. xi.

me pparet. ¶ Dicim⁹ q̄ beata virgo in hac annūciatōe in summo pu Solo
re creature eleuabat causat in summā potestatem. q̄ dēū genuit. in
summā dignitatē. p hoc q̄ totius creature p creatōem mater effecta
fuit. in summā charitatē. q̄ deo p hoc summe omni propinquitate. Mater est
p̄pinq̄uissima fuit. v̄p̄uta q̄ ipsius filia. mater ⁊ sponsa fuit. Ad po effecta
testatē fides eleuabat eā iuxta illud. Oia possibilia sunt credēti. Ad filia sponsa
dignitatē eleuabat humilitas. iuxta illud. Omnis q̄ se humiliat ex
altabit. Ad charitatē eleuabat charitas. iuxta illud. Ego diligētes
me diligo. Itē eleuabat ad summā familiaritatē. ⁊ illā faciebat casti
tas. iuxta illud. Incorruptio facit proximū deo

¶ Ad obiecta rēdemus q̄ ascensionē p p̄emplatōem nō p̄traria
tur descendēda p humiliatōem descendere em̄ ad opa actōnis p̄pter
dēū ē ascendere p humiliatē ad dēū Et hec mutuo se p̄sequunt. q̄a
quāto magis aīa eleuat in cognitōe dei. tāto magis descendit ad hu
miliatōem sui Un̄ frequēter legit in p̄phetis. q̄. q̄n̄ diuina p̄spiciūt
in terrā cadūt ⁊ ecōuerso. quāto magis q̄a descendit ad humilationē
sui. tāto plus ascendit ad cognitōem dei. Un̄ libro Numeri d̄r. Vo/
mo cui⁹ obscurat⁹ ē oculus q̄ cadit sc̄z p humiliatōem sui. ⁊ sic ape
riunt oculi ei⁹ p dei cognitōem Et in euāgelio. Reuelasti ea paruul
lis. i. humilib⁹. q̄z ubi ē humilitas ibi ē sapiētia Et ap̄ls. Qui vult
sapiens ē fiat stultus vt sit sapiēs Et Dyoni. Tenebr̄ occultant a
lumine ⁊ magis a multo lumine. Et sic p̄z q̄ descendit p humilia
tionē nō impedit ascensum p p̄emplatōem. Un̄ inter p̄tutes p̄parātes
beatissimā ḡginē ad illā p̄ceptōem. fides p̄parabat rōnalē potentiā
humilitas irascitiuā siue ardui appetitiuā. charitas effectiua. ḡgini
tas ē ex pte corporis p̄parabat p̄tutē generatiuā. ⁊ sic tota leuabat q̄
tota replebat. tota gratificabat. ⁊ tota glorificabat. Si autē quēnt
vtz illis motib⁹ sil mouebat. Dicim⁹ q̄ nō. s̄ alie p̄tutes p̄paras
bant suas potētias eleuādo habitualr. s̄ charitas tāq̄ forma aliaz
⁊ vīculū p̄fectōis ex pte beatissime ḡginis fecit p̄iunctōem actualr
Un̄ charitas fuit cōplementū ex pte suscipiētis. sicut ⁊ cōplementuz
vltimū ex parte dantis ⁊ mouentis ad dandum ⁊ mouendū Ipsa
em̄ v̄d̄t Hugo de sancto Victore deum captiuatū ⁊ ligatū de ce/
lo duxit in hunc mundum.

Bestio decima tertia de de

¶ Sponsatōe ḡginis gloriose. Vides em̄ q̄ beatissima ḡgo
nō potuit legitime desponsari q̄ ipsa em̄ habuit conti
nente votū quod obligabat eā ad p̄tinendū. sponsalia autē obligāt
ad m̄rimoniū. ⁊ m̄rimoniū tpe debito ad soluendū debitū. ḡ si obli
gabatur ad sponsalia venit ad votū suū. ⁊ sic obligata fuisset ad op̄

Mater est
filia sponsa

E.

Ad obiecta

Quis sit ascē/
sus ad dēū

Hūilitas non
impedit p̄empla
tionē

Virtutes p̄pa
ratorie ḡginis
Solo

Rō p.

De desponsatione Marie

2 posita ¶ Item aut consensit in carnalē copulam aut nō. si sic. ergo pri-
mam fidem irritam fecit. qz talibz nō tñ habere sed etiā velle cōdem
3 habile est. si nō consensit. qz matrimoniu nullū fuit. ¶ Item cōditio
adiecta q̄ ē p̄tra subam matrimoniū impedit matrimoniu. sibi gra-
tia Cōtraho tecum vt pcures mihi venenū sterilitati. hoc non esset
matrimoniu. qz pcuratio sterilitatis ē p̄tra substantiā matrimonij. qz
interimic bonū plis. q̄ est p̄tra subam m̄rimoniū. ergo impedit ma-
trimoniū. A fili. si dicā. p̄traho tecū vt me nullo mō cognoscas nō
videt esse matrimoniu. ita nec videt esse m̄rimoniū cui cōditio cōtinē-
tie ē adiecta. q̄ videt q̄ ista desponsatio. nulla fuit qz nō potuit seq̄ ma-
trimoniū. Si cōcedat. ¶ Cōtra sunt iura cōtinentie. 2 Augusti. q̄
dī qz matrimoniu nō facit copula sed p̄ctio coniugalī. 2 qz sanctio/
ra sunt coniugia pari voto cōtinentie. 2 multa similia

Cōtra p̄.

2 ¶ Itē videt qz si etiā esse potuerit. nō tñ cōgrueret beatissimā h̄ginem
desponsari. Spūs sanctus effugiet discipline fictū. ergo in ista sum-
ma sanctis opatione nulla debuit esse fictio ergo beata h̄go pro
3 nupta se gerere nō debuit q̄ h̄go in nupta nō fuit. ¶ Itē m̄rimonium
institutū fuit p̄mo in officiū cā plis. scdō in remediū cā fornicatio-
nis vitāde. vt dī aplūs. Unusquisqz suā vxorē habeat p̄pter forni-
catōem. Sz p̄pter neutra istaz congruebat eē in beata h̄gine. q̄ vi-
det qz inuulīs fuerit illa desponsatio

R̄.

¶ Ad hoc dicim⁹ qz ista desponsatio utilis fuit 2 possibilis. possi-
bilis. qz licet beatiss. ma h̄go haberet votū cōtinentie firmū. tñ pote-
rat p̄sentire in maritalē societate factā cū diuina inspiratōne. vti qz
vterqz veller h̄go p̄manere. Et sic cōsensit in societate maritalē. 2 nō
in copulā carnalē absolute Quod tñ videt dicere Augusti. qz cōsen-
sit in carnalē copulā nō ē intelligendū absolute sed sic. si de⁹ veller

Ad obiectum

Ad aliud
Cōditio vtilis

Desponsatio
irritā fuit ad
sedecim.

¶ Qd̄ aut obiect⁹ qz iura dicūt de cōditōe adiecta p̄tra subam matri-
monij. intelligendū est de cōditōe inuulī. illicita 2 inhonestā. Condi-
tio aut vtilis licita 2 honesta nō impedit matrimoniu. vñ nō ē sile
votū cōtinentie 2 pcuratio sterilitatis 2 similia. cū etiā coniuges
post copulā carnalē p̄nt votū cōtinentie emittere. 2 si emisierint te-
nent observare. Et sic ista desponsatio est possibilis 2 utilis. fuit ac
vtilis ad multa. Primo vt matrimoniu bonū esse ostendat. Secū-
do vt dīa oīm bonoz 2 mater nullo bono p̄uaret. Tercio vt ho-
stis fallat. Quarto vt testis castitatis ei⁹ haberet. Quinto vt origo
dñe describat. qz nō cōuenit scriptura feminas genealogizare. Se-
xto vt ab infamia seruet. septimo vt pene caueat. Octauo vt p̄se-
quutio a xpo tollat. Nono vt filius pcuret. Decimo vt dñe seruiat
Undecimo vt spirituale matrimoniu fectur. Duodecimo vt parē-
tes spūales ostendant. Tredecimo. vt humilitas virginitati p̄iun-

De eta. qñ cōtraxit cū Io. Fo. xñ

gef. Decimo qñto. vt occasio incurie fame & gñibz tollat. Decimo/
qñto. vt filij sui humilitas & charitas ostendat. qñ poti⁹ voluit fabri
filius reputari qñ matrē infamari. Decimo sexto. vt mīa dignitas
hūilitati societ. vt qñto maior sit in oībz tanto fiat humilior. vt sic
mater dei & vxor fabri. ¶ Qd̄ at obūcīf & simulatōe. dñm qñ duplex
ē simulatio. s. exceptōis. vt in ypocritis. & simulatio hūilitatis siue
humiliatōis qñ qñ nō solū vult māfuctus vel etiā humilis reputari
s. etiā vīlis p̄dicari. Primā simulatōem effugit spūs sanctus. secūdā
inhabitat. Cñ ysaias. Sup̄ quē req̄escat spūs me⁹ nisi sup̄ humilē
et māfuctū corde. ¶ Qd̄ etiā obūcīf qñ mīmonij d̄z esse cā plis vel
cā vitāde fornicatōis. d̄cim⁹ qñ h̄ itelligēdū ē de mīmonio p̄ carna/
lē copulā p̄summato. Isti⁹ at mīmonij fuerūt cause qñ iā s̄ dicte

Ad obiecta

Questio decima qñta de eta.

Que in qñ fuit qñ p̄traxit cū Joseph. & dñm p̄cepit. Videf Rō p̄.
p̄mo qñ ad min⁹ fuerit. xij. annor. ¶ Nec ē em legitima
etas ad mīmonij p̄hendū. oīa sūt facta sunt rite circa illd̄ mīmo/
nij a spūs ordinatū. ¶ Etas legitima ē fuata. ¶ Itē cū mirabilia sint &
qñ xco imediate op̄ate sūt. qñto aliqd̄ mirabil⁹ tāto laudabil⁹ alys
paribz. s. vite p̄fectō & v̄tutū cōsumma. mirabilior ē i iuene qñ i sene
& qñto mirabilior tāto laudabilior. ¶ Gvbi erat laudabilissima ibi erit
mirabilissima. S. p̄fectio ē mirabilior i iuene qñto p̄sona ē iunior
¶ Gvbi illa s̄go i iuene etate. qñ hui⁹ ḡte capax fuit xēū suscepit. ¶ Itē &
qñto min⁹ ē debītū aliqd̄ tāto plus ē gratū. s. min⁹ cōbita ē p̄fectio in
iuene qñ in sene ḡ gratior ē i iuene qñ i sene. s. i b̄tissima s̄gine fuit
gratissima. ¶ fuit i etate mīma qñ ēē potuit. s. statim potuit cū p̄sentī
re potuit. s. cōtē re at potuit cū vsuz rōis habuit. ¶ statim cū vsuz rōis
habuit illā grām suscepit. ¶ Itē eiusdē potētie & misericordie ē grāz
dare & datā p̄seruare. ¶ qñto pus dat tāto plus dat. iuxta illd̄. Qui
cito dat bis dat. s. xco b̄tissime s̄gini tñ dedit qñtū pure creature da
re potuit. ¶ & cōf. Itē Ambro. Nescit tarda molimina sc̄lspūs grā. ¶
ex p̄e dātis nulla fuit mora dādi. imo videf affectare datōem. qñ ex
ultauit vt gigas ad currēdā viā suā. ¶ statim dedit qñ suscepit capax
fuit. ¶ Cōtra. b̄tissima s̄go illumiabat actuali summa illumiātōe cū
iūs creatura pura s̄m statū vite capax fuit. ¶ h̄ debuit fieri qñ illumi/
nabilmaxie s̄m itellectū fuit. h̄ at ē i senio. Iuuenes em̄ vigēt sensu.
senes at̄ itellectu. ¶ b̄tissima s̄go debuit illā illumiātōem recipe i se/
nectute. ¶ Itē figura p̄ceptōis hui⁹ sup̄natural⁹ i s̄gine. fuit p̄cept⁹
sare st̄rik i senectute. qñ. s. nonagenaria fuit. ¶ si figuratū d̄z m̄d̄re
figure. & ista conceptio debuit fieri in senectute. ergo & desponsatio
que p̄cessit istam conceptōem. ¶ Itē nō est p̄gruū deputandum

Cōtra p̄a

De eta. iñ fuit qñ cōtraxit cū Io.

Quidius

matrimoniu inter senē z iuuenulū. s3 inter iuuenē z iuuenē. senē z senē. Et Quidius. Si qua velis apte nubere nute pari. Illud autē mrimoniū fuit pgruētissimū. z Joseph fuit senex. ergo z beata hgo
4 ¶ Itē ptra grauitatē bonoz mox. z honestatē ē acceleratio mrimo mox hic at nihil fuit ptra honestatē mox. q̄ expectatū fuit tps ma
5 tuz. ¶ Itē a corpore beatissime virginis formabatur corp⁹ pfectis/ simū fm naturā. qz ex tali tale. z ex magis tali magis tale. corp⁹ aut pfectissimū nō ē fm naturā ante statū. xxv. annoz. ergo corpus bea tissime hginis debuit ad min⁹ esse. xxv. annoz quādo xpm pcepit.
6 ¶ Item silium iuris est. si dubitetur de quantitate nūeri equaliter. et ius z iudex debent medium numerum decernere. verbi gratia. Si dubites. utrū aliqs teneatur alteri. xx. vel tñ decem iudex solui faciet. xv. ergo a simili in pposito si dubitatur quādo facta fuit ista conceptio z responsio. determinandū est tēpus mediū inter pri mū z vltimū tēpus quo talia asueuerūt celebrari. pmi aut temp⁹ est. xij. annoz. vltimū aut vt in pluribus quinquaginta annoz. hoz aut mediū. xxi. Et ergo videt q̄ circa illā etatē beatissima hgo esse debuit quādo ista in ea fiebant.

Rj

¶ Supponendo q̄ in beatissima hagine fuit omnis congruentia tam ex parte nature qz ex parte gratie ad hoc vt mater dei fieret. cre dimus pcedendo q̄ cū pcepit tali etate qua pfecta fuit statu cor/ poris z quātitate. z q̄ circa eandem quantitatē etatis responsata fu it tantū quantū sponsalia solent matrimoniu pcedere videlicet cir/ ca duos menses.

Ad obiectum
5.

¶ Quod autem obijciatur q̄ laudabilior z mi/ rabilior esset in iuuentute ista pfectio conceptōis. Dicimus q̄ cum nihil sit laudabile nisi aliquo mō depēdeat ab arbitry libertate non statim illud fieri debuit cū beatissima hgo libero arbitrio vt potuit sed interuenire debuit tēporis ptractio. in q̄ pueniret meritorū accu puratio z p̄tutum exercitatio vt in omnium p̄tutum apicem subli mata de congruo z singulari suo merito mūdo subueniret p̄dito sal uatorē gignendo. ¶ Et sic patet q̄ non statim deus hoc donū dedit cū ei⁹ beatissima hgo capax fuit. sed qz nō tñ dedit. s3 etiam pgru/ entissimo mō dedit. tñc dedit statim cū susceptiuū pgruētissimo mō capax fuit. vt nō esset tñ datū optimū z donū perfectū. sed etiā mō p̄fessus datū Nec illa velocitas donū duplicat q̄ tps pgruita tē anticipat s3 a datore modū dādi reformat. z a recipiente gloriam minuit. z dignitatē recipiendi ab ipso excludit

Rō pma.

Questio decimaquinta de pulcritudine beatissime virginis. vtz pulcritudinē cor/

De pulchritu. marie Fo. xlii.

porale habuerit. Et videt q sic figura em siue signū reter habere si Rō pma.
 multitudinē cū signato. s; oēs mulieres beatissimaz virginē scantes
 teste scriptura pulcherrime fuerūt. ergo ⁊ beata virgo. 2
 quattuor mulieres inueniūtur beatissimā ḡginē exp̄ssissime figura
 res. Hester coniugata. Judith vidua. Rachel ⁊ Rebecca ḡgines. De
 Hester scribit. Erat autē hester pulchra valde incredibili pulchritu/
 dine. oīm oculis gratioſa ⁊ amabilia videbat. Silt de Judith legi
 tur. Erat autē elegāti aspectu nimis. Itē cōsiderabāt faciē eius. ⁊ erat
 stupor in oculis eoz. qm̄ ei⁹ pulchritudine mirabāt nimis. Itē nō ē
 talis mulier sup̄ terrā in aspectu ⁊ pulchritudine ⁊ sensu verborum.
 Sili mō de rebecca legi q erat puella decora nimis. ḡgo q pulcher
 rima ⁊ incognita viro. Itē de Rachel. q erat venusta facie ⁊ decoro
 aspectu nimis. Et vltiter scriptura laudat oēs mulieres de pulchri/
 tudine beatā virginem scantes. ergo ⁊ beata virgo pulchra fuit.
 ¶ Itē corpus ordinat ad aīam. vt supra dictū est. qz nobiliori aīe de
 bet nobilius corpus. ergo pulchritudo corpis dependet a pulchritu/
 dine aīe. ḡ vbi p̄fectissima pulchritudo est aīe. ibi ⁊ p̄fectissima cor/
 poris debuit ēē pulchritudo. ¶ Itē in Lanticis scribit. summa pul/
 chritudo spūalis. ⁊ hoc p̄ symbola corporalia. Illa autē scriptura spe/
 cialit̄ ⁊ anthonomacice exponit de beata v. rgine. ḡilla que ibi dictū
 tur spūaliter ⁊ anthonomacice oueniūt beatissime virgini. ibi autē
 p pulchritudine exteriorē ducit intellectus ad interiora. ergo in be/
 atissima ḡgine debuit esse pulchritudo interior ⁊ exterior. ¶ Itē pul/
 chritū ⁊ bonū additū pulchro ⁊ bono facit magis pulchrū ⁊ bonuz. 4
 pulchritudo ⁊ bonitas exterior addita pulchritudini ⁊ bonitati in/
 teriori facit magis pulchrū ⁊ bonū. Sed beatissima ḡgo oīm puris
 creaturis optima ⁊ pulcherrima fuit. ergo habuit pulchritudinem
 exteriorē ⁊ interiorē. ¶ Itē ecclesia canit in prosa. Castissima corpore
 sanctissima moribz. oīm pulcherrima virgo ḡginū. ¶ Itē corp⁹ 5
 humanū est nobilius oīb corpibz brutoz. ppter vniones ad aīam
 rōnalē. ḡ nobilitas in corpibz intendit ad nobilitatē aīe ad quā or/
 dinat. forma em ⁊ materia debent esse p̄portionabilia. sed aīa beatī/
 ssime virginis fuit nobilissima post aīam filiū dei. ergo ⁊ corp⁹ eius
 erit nobilissimū ⁊ pulcherrimū post corpus filiū dei. ¶ Itē corpus
 vnitū diuinitati p̄fectissimū est in pulchritudine. ita etiā q āgeli de
 siderāt in ipm̄ p̄spicere. ḡ corpus imediate ordinatū ad ipm̄ erit se/
 cūdo loco pulcherrimū. hoc autē est corp⁹ matris vñ formabat illd
 qd diuinitati vnēbat. ḡ erit illud scdo loco pulcherrimuz. ¶ Item 6
 p̄ha definita naturā dī. q est vis insita rebo ex filio filia procreata.
 nisi ḡ natura impediāt vel erret filius filis erit patri vel matri. ergo
 qui nascit de matre ⁊ nō de patre. ⁊ tali op̄rāte q nō p̄t impediri vel

De pulchritudine Marie

errare. ibi necesse est filiū silem eē matri z ecōuerso. s; ipse pulcherri-
 mus. g; z ipa pulcherrima. ¶ Itē q; viderūt veronica dicūt q; gratio-
 9 sissima z pulcherrima facie representat. ¶ Itē ordo inest rebo natura/
 10 libo z in corpib; humanis natura facit aliqd pulchz z aliqd puleri-
 us. g; z aliqd pulcherrimū dēte eē fm naturā. natura est aliqd h; z
 terminū ad quē p; z nō ultra illū. g; z alicubi orngit aut nūq; Si
 nūq; g; deficit respectu suaz operationū. hoc est falsum. qz d; p;us
 q; natura nō abūdat in supfluis. nec deficit in necessarijs. ergo natu-
 ra alicubi h; z suū summū Corpus aut naturale qnq; forme a corpe
 naturalī. ipa natura operāte naturalr imediate z p;e. que tū creata
 est aliqn operante deo supnaturalr. ergo alicubi summū est corpo-
 re humano deo oprāte. z alicubi summū natura operante. Et sicut
 natura operans est imediate sub deo operante. ita summū nature
 operātis est imediate sub deo operāte. Sicut g; corp⁹ xpi qd deus p
 seipm formauit est pfectissimū z pulcherrimū in natura. qd de⁹ po-
 tuit facere fm statū vite. ita corpus beatissime virginis ad hoc ime-
 diate ordinatū erit pulcherrimū fm statū vite. qd natura facere p; se
 operāte. ¶ Itē Dama. ipa a nullo illustriū supat. s; alie f;gines z s;ti
 11 landātur de pulchritudine corporali qn est cōiuncta cū spūali. vt est il-
 lud pulchra facie. s; pulchrior fide. z s;tr in p;dictis mulierib; veteri;
 testamēti. g; beatissima f;go omī laude digna imo dignissima debuit
 de vtraq; pulchritudine laudari. ¶ Itē castitas est laudabilior i pul-
 chris. sicut ecōuerso deformitas z incōtinētia vituperabilior in defor-
 mib; s; beatissime virginis castitas fuit laudabilissima. g; ipa pul-
 cherrima. ¶ Cōtra in puerb; d; fallax grā z vana est pulchritu-
 do. s; in beata f;gine minimū. imo nihil fuit de vanitate. g; nec pul-
 chritudo. ¶ Itē pulchritudo mulieris occasio est magni mali. Cū
 2 Ecclī. f;gine ne aspicias ne scādalizeris in pulchritudine ei⁹. ¶ Itē
 3 ppter spēm mulieris multi perierūt. vñ Job Depigi fed⁹ cū oculis
 meis. vt nec qd cogitarē de ipa f;gine. s; beatissima f;go omībus de-
 buit esse cā saluādī. z nulli cā p;eūdī g; non debuit esse pulchra cor-
 poraliter. ¶ Itē quāto plures sunt cause humilitatis tanto fortior z
 4 maior hūilitas. g; q; summā habuit humilitatē omēs causas habere
 debuit humilitatē. s; fals⁹ inest pulchris z deformitas aut est cā hu-
 militatis g; beatissima virgo debuit esse deformis. ¶ Itē dñs in incar-
 5 natōe rinantuit seipm. z sic maximā ostēdit humiliatōem. s; maior
 humilitas est carnem accipere de deformi q; de pulchra. ergo domin⁹
 nasci de deformi debuit

Contra.

R.

¶ Responden do dicimus. q; sicut dñs noster Iesus christus fuit
 speciosus forma p; filijs hoīm. ita beatissima f;go pulcherrima z spe-
 ciōsissima fuit inter filias hoīm. et q; ipa habuit summū z pfectū

De pulchritu. Ma. fo. xliij.

simū in pulchritudine. qđ esse potuit in mortali corpore fm statum vite operante natura. Qđ aut euāgelium nihil scribit sup eo plures possunt esse cause. Una cū dñā nostra posita sit in speculū ⁊ qm̄ plurim saluos fiendi. nō vult eam laudari a talibz quoz appetitus inordinatus vel abusus multis est cā periculi. ⁊ Alia cā est qđ scripture sufficit hoc sub silentio quasi p locū a minori inferre. qđ qđd vnqz bonitatis vel pulchritudinis in aliquo scđz fuerit in ipa credamus minime defuisse. Uā scriptura magis laudat tā hoc tacite supponendo qđ verbatenus explicando. tacendo em̄ p reuerentia regula nobis tradit infallibilis. qđ quid boni vel laudis in alijs fuerit hoc de ipa minime oporteat dubitari. nec in questione venire debeat qđ nephas est dubitare. Item sicut angeli sup̄mi a donis nobilibz laudantur ⁊ reuolant ⁊ nō ab inferioribz. que tñ in ipis esse nullo latens dubitat. Ita ⁊ beatissima virgo donis spūalibz plenissima donis gratissimis ⁊ nobilissimis ita occupat ⁊ implet aīas laudantiū euāgelistaz qđ eoz admiratōe quasi obliuiscuntur bonoz corporaliū. Itē cū rota sit in medio rote. euāgelīū magis respicit ⁊ tractat spūalia. vetus lex corporalia. Propriū est ergo euāgelij de gratiis ⁊ spūalibz laudare. p̄p̄tū veteris testamenti carnalia siue corporalia cōmēdare. Ideo dñā nostra in veteri testamēto de pulchritudine cōmēdat corporali p figuras. in nouo testamēto de spūali pfectione p angelos. ap̄los. ⁊ euāgelistas. raro em̄ vel nūqz in nouo testamēto inuenit qđ aliqz de pulchritudine corporali cōmēdatur. Qđ aut obijcit de mali occasione. Rōdemus qđ pulchritudo corporalia simplr in suo genere bona est. Nihil aut adeo bonuz est in quo nō ptingat malos scandalizari. qui nō tñ in xpo hoīe scandalizabant sicut scriptū est. ⁊ scandalizabant in eo. sed etiam in ipso deo scandalizabatur. Une sup illud. qđ bonus israel de⁹ ⁊ c. Glo. dicit. p uersis aut pueris esse videtur. Talis occasio mali siue scādali pal. siue non est vicium bonam naturam habentis. sed culpa patientis. Sicut ipsi demones in dei iusticia scandalizabantur. sicut scriptum est. Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper. nec propter hoc debet non esse iusticia. si demones vel mali scandalizantur in ipsa. maxime cum boni edificentur inde vnde mali scandalizantur. Congrua ergo fuit pulchritudo beatissime virginis ⁊ ad sui ipsius cōmēdationem. vt naturam perficeret ⁊ gratiam augmen. taret. quia forma pudiciē rara. sed apta comes. et ad nostram edificationem ⁊ reuolōnem. Pulchra em̄ est casta generatio cū claritate ⁊ ad corporis dominici cōmēdationem. non em̄ potest arbor bona ⁊ nobilis fructum malum ⁊ ignobilez facere. nec esset perfectior humilitas que ex pluribus tanquam causis causaretur. quantum

Euāgelīū tacet
pulchritudinē
virginis

Regla datur

Angli noiant

Dñster virgo
cōmēdatur.

Ad obiectum
A

Occasio

Pulchritudo.

Humilitas

De pulchritudine ma. in spēali

**Nobilior est
gratia**

aliq̄ naturales. aliq̄ gratuite. q̄ illa q̄ ē ex solis gratuitis Immo sic
cut gr̄a est nobilior natura et p̄fectior. ita hūilitas q̄ est simpl̄ a gr̄a
nobilior est q̄ illa q̄ est p̄m ex gr̄a et p̄m ex natura. Nec etiaz esset

Hūilitas filij

militas aut̄ d̄z ēē collatiua gr̄e et augmētatiue et nunq̄ diminutiua

Opinio

nō esset vere hūiliatio filij maior q̄ hūilitatē m̄ris in sua nobilitate
diminueret et laudē castitatis auferret. Un̄ nimirū neq̄ laude dig
nū opinio iudicaret si virgo deformis hūilis esset. et q̄si despecta viris
virgo p̄maneret. et cōuerso aut̄ q̄ro h̄go br̄ssima p̄fundior est hu
militate. et q̄ro ab altiori infra seipam descendit. tāto maior est filij dei
humiliatio q̄ se a summo celo post ipam inclinauit

¶ Sec̄do. de pulchritudine marie in spēali. q̄ in tribus consistit.

Proba. vnica

sc̄z in debita corp̄is q̄titate. in eleganti mēbroz dispōne et
ppor̄tōe. in color̄ venustate. Primo igit̄ q̄rit̄ de q̄titate q̄ ouenit̄
rior ei sit. Et p̄bati p̄t a q̄titate corp̄is sui filij q̄ tāq̄ p̄fectissimū in

B

oibz naturalibz debetissimā habuit q̄titatē. corp̄s em̄ filij format̄ a
corpore generātis. id̄ ita q̄ de tali tale. et de tāto tātū. nisi error aut im
portētia impediat. aut p̄ viā accētis aut aliquo mō aliter fiat. sc̄z natu
ralr et regulariter magnus magnū generat et parū parū. et tātus
tātū. q̄ si corpus dñi cū in summo habuit q̄titatē debitā viro cō
gruet̄. ergo et mater sua habuit in summo q̄titatē femine congruet̄.

**Modi corpo
ris quinqz**

q̄d p̄cedim⁹ et credimus esse verū. Idco de q̄titate dicētes. modi
em̄ corp̄is qualitatis sunt q̄nqz. Crassities nimia. carnositas. exte
nuata macies. synthesis. et equalitas. Pinguedo causat̄ ex frigidita
te et humiditate. carnositas ex caliditate et humiditate. extenuata ma
cies. ex caliditate et siccitate. synthesis ex frigiditate et siccitate. equa
litas ex oim̄ humor̄ equali p̄plexione. ¶ Quis qualitatis credim⁹
corp̄s beatissime virginis extitisse.

Conclusio

**De mēbroz
dispōne.**

p̄batio vnica.

¶ Tertio. de mēbroz dispōne et p̄por̄tōe. Et illa s̄lt p̄bati
ex p̄te generati. In formatōe em̄ corp̄is a generātē sic for
mat̄ totū de toto q̄ a qualiter p̄te corp̄is sit deciso. et in quālibet p̄te
generati formatio. Un̄ inter generātē et generatū regulant̄ et natu
ralr singulor̄ mēbroz adinuicē ē simulatio in forma et in figura nisi
p̄ viā accētis impediat̄. q̄ cū in corpore dñico nullū poterat intercide
re ip̄cedimētū et mēbra illi⁹ corp̄is fuerūt elegātissime dispōnis et cō
gruetissime p̄por̄tōis. Eadē dispositio et p̄por̄tio erit in mēbris
matris. q̄d p̄cedimus esse verum.

Conclusio

**De. utris colo
re et venustate.**

¶ Quarto. de colore cutis et venustate. Triplex est diuersi
tas coloris in corpore humano. sc̄z in cute in capillis. et in
oculis. Primo q̄re colore cutis querit̄. ¶ Et videt̄ q̄ debuit esse ni
gia in cute. color em̄ est p̄p̄riū obiectū visus. ergo color qui est ma

De colore cutis

fo. xv

gis visui congruus plus attestat complexionis bonitati et perfectioni. ni-
 gredo enim est magis congrua visui. est enim color congregatiuus visus. Rō q̄ debui-
it esse nigra
 nigredo est color perfectissimus ad videndum. ergo debuit esse color p-
 fectissimi corporis sicut quod videri dicitur. ¶ Itē simplex est nobilius composito
 igitur albedo et nigredo que sunt colores simplices sunt nobiliores quam alij
 colores que sunt compositi. igitur alter eorum erit in corpore perfectissimo. sed non
 albedo. igitur nigredo. quod non albedo patet. quia albedo est color corporis in
 quo est abundantia frigiditatis et etiam visui discōgruus. quod discregatiuus
 visus ¶ Itē color est imutatus visus sicut actui lucidi. igitur illi colores Rō q̄ fuerit
alba
 que sunt magis motui sicut actui lucidi in ratione coloris sunt magis p-
 fecti. sed de partibus que extrema sunt magis sensitiua et motui. igitur albe-
 do et nigredo que sunt extremi colores magis perfecti sunt in ratione colo-
 rum. igitur alter eorum erit in corpore perfectissimo. sed de partibus que in corporibus
 sunt lux et tenebre. id est albedo et nigredo. scilicet perfectior est lux tenebris.
 igitur in perfecto corpore potius erit effectus lucis quam tenebrarum. hoc autem est
 albedo. igitur corpus perfectissimum potius erit album quam nigrum. ¶ Videtur Rō q̄ fuerit
ruba
 potius quod debuit fuisse rubrum. corpus enim eucratice est maxime sanguis
 nec complexionis. sanguini autem attestat rubedo. igitur corpus optime co-
 mplexionatum debuit esse rubrum. Videtur autem quod debuit esse mixtum ex albo et
 rubro. quasi sicut auctores medicine dicunt. color in cute ab interioribus ac-
 cidit duobus modis. aut ex abundantia. aut ex equalitate humorum. Ille
 autem est ex equalitate qui est ruber et albo mixtum. ceteri omnes ab inequali-
 tate procedunt. sed nobilior est color qui ab equalitate procedit. igitur dicitur esse
 in corpore eucratice ¶ Videtur autem quod in tali corpore debet esse color glaucus. Rō q̄ fuerit
glauca.
 Ille enim color fit frigiditate in corpore dominante. Sed videtur quod cor-
 pus beatissime virginis debuit esse frigide complexionis hac ratione. Quod a
 natura est tale maxime est tale. igitur quod natura casta magis casta. scilicet na-
 tura frigiditatis magis est ordinata ad castitatem. igitur corpus castissi-
 mum debuit esse frigide complexionis ¶ Itē omnis inclinatio que causatur a duo-
 bus ceteris paribus fortior est ea que ab uno tantum. igitur inclinatio ad casti-
 tatem si causatur a gratia et a natura fortior est ea que a gratia tantum. igitur corpus
 castissimum debuit causari a gratia et a natura. igitur debuit frigide complexi-
 onis esse. ¶ Itē bonum additum bono nature facit magis bonum. igitur bo-
 num gratie additum bono nature facit ipsum magis bonum. igitur plena
 sicut gratia debuit esse perfectissima sicut natura. igitur debuit esse frigide
 complexionis ¶ Itē magis manifestatur potentia a contrario sicut natura
 et contra naturalem inclinationem elicere contrarium quam ex tali tale. sed perfectior
 et nobilior est in quo magis manifestatur potentia. igitur perfectior et
 nobilior est castitas in calidum quam in frigidum. scilicet castitas beatissime vir-
 ginis fuit perfectissima. igitur fuit calide complexionis. Itē ubi est magis
 de contrarietate ibi est maior actio et pugna. scilicet ubi maior pugna ibi

De colore capillorum

difficilior victoria. ubi autem est difficilior victoria. maior gloria. igitur de primo ad ultimum ubi maior pugna. ibi maior gloria. igitur gloriosior est castitas in calidum quam in frigidum. Item prima Incognitum est quod patitur et reducit. primum autem quod patitur nec reducit. Insensibilis quod nec patitur nec reducit. secundum medium scilicet patitur est pati nec reduci. igitur virtuosior est castitas ubi maior passio a contrario. hoc autem est in calidum quam in frigidum.

Capilli rubri
probant fuisse

¶ Quinto. de colore capillorum. quod secundum auctores medicine sunt quattuor. scilicet niger. rubeus. glaucus. canities. Cum igitur glaucus possit ex humore melancholico. canities autem ex nimia defectio caloris naturalis et ex abundantia putridi humoris. quod plurimum est in senibus. de illis duobus non fit questio. sed tamen de nigro et rubro. Unde quod capilli eius debent esse rubri. Rubedo enim attestat abundantiam cholere non adustae. nigredo autem fit ex abundantia cholericis incensae vel adustione multa sanguinis. quod videtur de Galieno. Rubedo attestat sanguinem. nigredo cholericam vel melancholicam complexionem. Cum igitur nobilior sit complexio sanguinea quam cholericam vel melancholicam. color attestat sanguinem nobilior erit quam attestat cholericam vel melancholicam. igitur nobilior rubedo quam nigredo. igitur erit in corpore nobiliori. Item Galenus. quando describit corpus eueraticum in regni dei perfectiores crassos cogitationes secundum totam animalem habitudinem habet. scilicet color ex albo et rubro mixtus. capilli pro rubri et medio crispis in pluribus. igitur in corpore eueratico capilli debent esse rubri. Item in eodem. nam si eueraticum cerebrum existat secundum quatuor qualitates. omnia quod debent esse sunt habebit. tamen modo superfluitates quicquid per palatum et aures aut nares purgantur. hoc habebit moderate. et minime ledet ab omnibus quod ex trinitate calefaciunt et in frigidat et siccant et humectant existendo infantibus talibus capilli sunt subrubi. igitur in optimo sibi complexionato cerebro capilli debent esse rubri. hoc est autem cerebrum nostrum dicitur. igitur. Unde autem quod debent esse nigri. Dioscoridius enim in pantegni tres causas pilorum ponit dicens. Capilli caput custodiunt. honestant. et defendunt. quod si careat homo maxime est inhonestus. et precipue in mulieribus. et iuxta hoc natura facit corpori iuamenta atque ornamenta. Item est causa quare masculi et non femine barbescunt. quod fumus quod est pilorum causa ex natura magis augmentatur. quae quod natura non sufficit expellere et consumere expellit per duo loca. scilicet per caput et barbam. Unde fit quod calidissime femine barbescere videantur. et converso in masculis frigidis. Unde non barbescunt eunuchi. quod perdiderunt membra calidiora. Pili igitur isti facti sunt a natura ut essent ornamenta et iuamenta. Ex hoc patet quod tres sunt cause pilorum. Expulsio fumosi superfluitatis animalis iuvantis Defensio a calore et frigore exteriori. Et ornatus capitis. Quatuor ad primam utilitatem magis videtur pervenire eueratico corpori nigri capilli. Si enim expulsio superfluitatis nociva est iuvanti. quicquid super

Tres cause ca
pillorum
Rō pma.

De colore capilloꝝ fo. xvi

finitas magis est nociva illius expulsio maxime est inuatiua. sꝫ colo-
 ricū incēsum ⁊ sanguineū adustū magis est nocivū q̃ sanguine⁹ hu-
 mor nō adustus. ergo magis ē inuatiua expulsio illius q̃ isti⁹ sed ad
 illius expulsionē sequitur generatio nigroz capilloꝝ. ⁊ nō rubroz. er-
 go q̃tū ad illud eucratīcū corp⁹ magis debet habere nigros capillos
 q̃ rubros. **S**iliter q̃tū ad defensionē. nigri cū capilli fortiores sunt **Capilli nigri**
 q̃ rubri. **S**iliter q̃tū ad ornamentū. pluchior est cū ⁊ aprior pro
 portio extremi ad extremū q̃ mediū ad extremū. opposita cū iuxta
 se posita magis elucescūt. ergo supposito colore cutis albo ⁊ rubro
 magis venustat in capillis nigredo q̃ albedo vel rubedo
 ¶ Itē q̃tū ad sensus visus nigredo est puenientior. qꝫ aggregatiuum ⁊
 visus. rubedo autē vel albedo disaggregatiui. ¶ Itē q̃tū ad signatus
 rubedo cū attestatur mobilitati ⁊ infirmitati. nigredo autē firmitati
 et stabilitati. qꝫ respondet elemento qd est terra. ¶ Itē **Constantin⁹**
 in pantegni vbi describit corp⁹ eucratīcū. sic dī. In superoculo par-
 tibus liba meminum nos dixisse de intēperata complexionē corporis
 q̃tū ad complexionē equalis. oportet igit nūc dicere de equali complexio-
 ne ⁊ eius featiōe. Corpus cū equalē neqꝫ multū macidū ē neqꝫ pin-
 gue. color eius inter rubrū ⁊ albū medius. pili ei⁹ in infantia rufi.
 in puericia ⁊ in iuuentute nigri. ergo ad eucratīcū corpus pertinet
 nigredo in capillis sꝫ **Constantinū**. ¶ Et sic etiā videt diuersa in **Contrastia**
 ter **Constantinū** ⁊ **Galienū**. cū hic nigri capilloꝝ colorē ponat in equa-
 li corpore. ille autē rubrū. Itē eadē contrarietas inuenitur inter illos q̃
 loquuntur de corporis pulcritudine. quorum vnus sic dicit. femi-
 nū plene si vis formare decorē. Preformet capiti vultū nature circū-
 nus orbem. Crinibus irrundet nitor aurū. ergo vult q̃ capilli debent eē
 auri coloris. Alter autē dī sic. Spectandū nigris oculis ⁊c. ¶ Itē
 in canticis vbi describitur pulchritudo spūalis per exteriorē pulcri-
 tudinē. dī sic. Come eius sunt sicut elate palmarū nigre q̃ si cornus er-
 go videt q̃ ad exteriorē pulchritudinem p̃ quā interiorē describitur
 pertineat nigredo in capillis. ¶ Quia vī dicit magister **Richar-**
dus de sancto victo. sup idē verbum ⁊ similia **Neptalym** dī seruus
 emissarius dans eloquia pulcritudinis. qui pulcre hominē interio-
 rem eisdē verbis reficit exteriorē dum p̃ exteriora visibilia ad inui-
 sibilem pulchritudinē intellectū traducit. igit ad exteriorē pulcri-
 tudinē p̃ quā hōi intellect⁹ traducit ad interiorē prius nigredo in
 capillis. ¶ Itē sꝫ complexionē innatā soboles solēt assimilari paren-
 tibus ⁊ ecōtra. sꝫ videm⁹ q̃ gen⁹ indeoz vt in plurimū hꝫ nigros ca-
 pillos. ergo ⁊ dīa nostra. cū fuit de p̃genie indeoz. ¶ Itē **veronica**
 p̃cedit nigrā barbā. ⁊ nigros fuisse crines in dīo. igit in dīa nostra
 cū maxima fuerit similitudo inter ipsos.

De colore oculorum

Color oculorum
fuit niger. p.

Contra

R^o

Ad obiecta

Uisus

Contrariū

Ad obiectum

Ad aliud

R^o Sexto. de oculorum colore. q̄ quadruplex ē. scz niger subal-
bidus. varius. ⁊ glaucus. ¶ Et videt̃ p̄mo q̄ debeat esse ni-
ger Ille em̄ in pluribz ꝑcomitat̃ nigrū colorē in capillis. q̄ habētes
nigros capillos sunt etiā hñtes nigros oculos. ⁊ etiā videt̃ ꝑgrue
re maxime venustati. Un̄ Spectandū nigrū oculis Etiā in p̄rariū
videt̃ q̄ aliis describēs pulcritū dñē q̄ ad oculos d̄r. Radiāt veri-
q̄ gemelli luce smaragdina. vel sideris instar ocelli. illi autēz colores
nō sunt nigri. igit̃ rē. ¶ Itē nigredo oculorū. vt d̄r Johānic⁹ puenit
ex defectu spūs visibilis vel p̄urbatōe ipsius. aut ex penuria cristalli
ni humoris. aut q̄ plurimū recedit interius cristallin⁹ humor. aut
ex humore abūd̄ itē q̄ ē filis albugini oui. aut ex p̄urbatōe ipsius
aut ex abūd̄ antia qualitatis vnei humoris. igit̃ cū iste color in ocu-
lis causet̃ inartie ex defectu eorū in q̄bz cōsistit oculi p̄fectio ad vidēdū
vt ē spūs visibilis ⁊ humor cristallin⁹. nullo mō iste color erit eu-
cratici corporis. De glauco ⁊ alijs non fit questio cum attestantur mi-
nus nobili complexionī.

¶ Ad hoc respondendum est q̄ ser sunt colores cutis ex albedine
et rubedine. compositis. niger. citrinus. glaucus. albus. ⁊ ruber. Et
solus ille qui est ex rubore ⁊ albedine ꝑpositus. vt d̄r Johānicus
est ab cōsistatē p̄cedēs. alij vero om̄es ab ineq̄litate. Primus est no-
bilissimus ⁊ corpori eucratice determinat⁹. ⁊ sic a Galieno in tēperata
cōplexione positus est. ⁊ sibi mō a Cōstantino in pantegni. Nūc igit̃
tur p̄cedim⁹ in corpore beatissime virginis extitisse. ¶ Ad obiecta in
cōtrariū n̄demus. q̄ licet color niger sit magis visui ꝑgruus ad vi-
dendū nō tñ ē corpori eucratice determinatus ad habendū. color em̄
corporis p̄ncipaliter ordinat̃ ad corpus subiectū ⁊ p̄p̄iū venustādū
et eius cōplexionē ostendendā q̄ p̄ corpus alienū ad videndū. Itē
cum visus delectet̃ in pulchro ⁊ in luce proportionabili delectabili
or ⁊ deliciosior est ad videndum. color albo mixtus cum rubro q̄ ni-
gredo. Et nō est contrarium q̄ extremi colores magis sunt sensitiui
et morini. Illa enim p̄eeminētia sumitur respectu alterius viden-
tis. natura em̄ vt dicit̃ p̄phus semper intendit sibi simile. nisi sit ebria
igitur color corporis debet determinari potius sibi congruentiaz sub-
iecti q̄ respectu alieni. ¶ Nec etiā obstat q̄ simplex nobilior
est composito. hoc verum est inter res genere differentes. vt anima
dignior est corpore. ⁊ nō ē in his in quibz est simplex pars compo-
siti eadem cum altera sibi speciem. cum in his semper dignius sit to-
tum sua parte Quod autem obijciatur q̄ debuit esse frigide comple-
xionis ⁊ habere colorem illi attestantem dicimus q̄ non cum enim
gratia nobilior sit q̄ natura. castitas que totaliter est a gratia nobi-
lior est q̄ ea que est partim a gratia. ⁊ q̄ ea que est partim a natura

De oculorum colore §.o. xviij

Et tātō ē maior gratia ⁊ maiorē potētā demonstrat. quāto fortiores
vincit naturā quāvis i beata & gine nulla fuit pugna. qā etia⁹ fomes
extinct⁹ fuit in ea Unde tātō fortior fuit ⁊ tātō nobilior fuit ei⁹ ca/
litas. qñ nec hosti fuit tēptādi possibiliras. ⁊ nihilomin⁹ tanto de
hoste triūph⁹ glorioz quāto etiā ita caput ei⁹ cōtinuit sub pedib⁹ vt
nec ad p̄mū motū occupiscētie (cui gñaliter subiacēt oēs viatores) se
p̄ ipaz ausus fuit erigere Nō ei diminuit rōez victorie nō posse ipug
nari s; velle ipugnari ⁊ nō posse resistere. illa enā s; gl'iofissima calli/
tas ⁊ laudabilissima fuit q̄ i se nūq; aliquē saltē motū occupiscētie
sensit. ⁊ se i aliq; subiecta disseminās exēplarē occupiscētiā a multis
cordib⁹ ⁊ corpib⁹ pfugauit q̄ Ad id qd obicit de colore capillorū
dicim⁹ q̄ color i capillis immediatē signat sup dūpositiōez cerebri. vñ
optim⁹ color i capillis debet determinari fm optimā cerebri p̄plexiōez
nē Optimā ē cerebri p̄plexiō determinat scdm duos modos Uno
mō cerebz optie ē p̄plexiōnati qñ ē optie ordinatū ad actiōez naturā
ratiōez ita q̄ opatiōes cerebri maxie ordinant fm q̄litates ad opā
tiones cordis ⁊ epatis ⁊ stomachi ⁊ aliorū mēbroz p̄ncipaliū. ⁊ fm
hoc cerebz debet ēē calidū ⁊ humidū. Et h̄ mō capilli talis cerebri in
infantib⁹ sunt subruſi. i pueris vero rufi seu subruſi vel subruſi. in
pfectis s; rubri. sicut dicit Salien⁹ i regni autoritate supposita. nō si
eucratēū. ⁊ fm hūc modū loq̄bat q̄ dixit. Crinibus irritiles ⁊ c. Et
fm hāc legē pcedūt rōnes p̄ illa pte. Alio mō dicit eucratēū cerebri
fm q̄ ē optime dispositū ⁊ ordinatū ad actiōes p̄tutis aialis q̄ pro
prie sūt i cerebro mediātē spū aiali q̄ nascit in cerebro. ⁊ fm h̄ cali/
dū ⁊ siccū debet ēē cerebrū Quia ille due q̄litates maxie subleruūt
cognitiōi. a caliditate em̄ ē velocitas apphēdēdi. a siccitate firmitas
retinēdi a calore ē mot⁹ ⁊ mobilitas. a frigore q̄es ⁊ immobilitas.
Itē a siccitate firmitas recipiēdi. siccitas em̄ ē bñ terminabil' p̄prio
termino male alieno Vūiditas at male terminabil' ē terminio p̄prio
bñ at alieno Et sic patz q̄ magis p̄gruit p̄fectiōi cerebri caliditas
q̄ frigiditas. vt em̄ Salien⁹ i regni offēdit frigidiores q̄ oportet ce
rebri cognitiōes supflua multa fm p̄prias affluctiōes ⁊ capilli in de
subruſi manētes post multū t̄pā subascēdētes subriles ⁊ exiles plu
rimū ⁊ facile a frigidis causis ledunt. ⁊ fm tēp⁹ ⁊ fm spēs lesioni
catarr̄i psumūt. ⁊ somnolentiores q̄dammodo sunt i calido aut ce
rebro p̄traria sunt Et sic patz q̄ nobilius ē calidū cerebz q̄ frigidum
A simili mō patz q̄ siccū nobilius ē q̄ humidū Salien⁹ em̄ in regni
dicat. siccioris cerebri cognitiōes nō supfluit in effluxiōe ⁊ sensu p
fectiōe vigilātis nature sunt. hūidiores s; plani ⁊ nō oīno calui fi
ūt ⁊ sensu ebetes sunt. ⁊ supfluxiōes multe ⁊ somni multi ⁊ p̄fundi
Et sic patz q̄ nobili⁹ ē cerebz q̄tū ad p̄tutes aiales si fuerit calidus ce

Gratia maior
fomes.

Callitas.

Ad obiectum

Cōplexio cere

C.

Salienus.

Qualitates
cognitioni
subfuentes

Salienus

De oculorum colore

siccū q̄ si fuerit calidū z humidū. Nā vt dicit Galien⁹ in tegni Opti-
ma ē cōplexio calida z sicca. p̄mū q̄dē nō sunt abūdātes h̄mōi z sen-
sib⁹ p̄fecti z vigilātissimi. p̄mū ḡnatio capilloz citissima ē eis z ple-
nissima nigri capilli. Si hō humiditas caliditati accidat paz q̄dē
sup̄grediētib⁹ virisq⁹ mediocriter bon⁹ ē eis color i ocul⁹. vane magne
et sup̄fluitates plime mediocriter digeste. z capilli recti z subrubri z
replet z grauāt caput a calefaciētib⁹. Et infra hīs hō noth⁹ sp̄ z rari⁹.
In borea hō optie digerit neq⁹ excitari p̄nt ad multū somnū puer
tētes z grauiter dormiētes s̄z z plene vigilātes fatāstias vidēt z sen-
sib⁹ imp̄fecti sunt. Et sic pz ex cōiūctōe ineq̄litate. q̄ optima cōple-
tio cerebri q̄rū ad p̄tutes aiales ē calidū z siccū. z cerebro sic se ha-
bēt debet capilli nigri. Et h̄ ē q̄d dicit p̄stātin⁹ in p̄ategni supiorib⁹.
Lū igit cerebz eucratīcū optie sit ordinatū. vno mō ad actōes p̄tu-
eis aial⁹. alio⁹ respectu opationū p̄tut⁹ natural⁹. Et nobilior sit opatio
p̄tut⁹ natural⁹ aial⁹ q̄ natural⁹ p̄tut⁹. nobili⁹ erit cerebz q̄d ē eucratī-
cū ad opatōes aiales q̄ ad opatōes naturales. igit p̄tutissimi z no-
bilitissimi corpis cerebz d̄z ē calidū z siccū. Lū igit corp⁹ d̄ne nostre
fuerit p̄fectissimū p̄m oia mēbra. ipa habuit cerebz calidū z siccū z
capillos nigros. Et sic p̄cedūt rōes z autoritates ad h̄ inducte. Ad h̄
q̄d obijcit de colore oculoz dicim⁹ q̄ color i oculis cū imediate fieret
cōplexionem p̄p̄ij subiecti. p̄culdubio cerebro z calido z sicco de
terminato determinabitur color oculoz niger. Qd autē obijcit q̄ ni-
gredo oculoz causat ex defectu visibil⁹ spūs z penuria cristallini hu-
moris. z eoz in q̄d marie cōsistit p̄fectio oculoz. Dicim⁹ q̄ h̄ vez ē.
s̄z paucitas spūs visibil⁹ z hūoris cristallini causat a caliditate z siccī-
tate cerebri. spūs ei natural⁹ pueniēs vsq⁹ ad cerebz si cerebri fuerit
calidū maiorē ibi recipit expuratōes z subtiliorē subaz. q̄to at suba
subtilior tāto pl⁹ habet de forma z min⁹ de materia. z q̄nto pl⁹ substa-
tia ē subtil⁹ z formal⁹ tāto magis ē actiua z fortioris opatōis. z sic a
tali cerebro trāsmittit⁹ visibil⁹ spūs ad oculū paucior z subtilior z for-
rior: sili mō nutrimentū pauci⁹ z subtili⁹ z nobili⁹. Paucitas igit spi-
rit⁹ z nutrimentū q̄rū. s. ad materiā causat nigredinē vt d̄t autor. s̄z ip-
sa subtilitas z paucitas materie cū ē nobilioris z fortioris opatōis.
et sic tales oculi erunt nigri propter predictoz paucitatē. s̄z clariores
ad videndū z nobiliores p̄pter sensū subtilitatē z nutrimenti pu-
ritatē. Et sic brata hōgo i colore cutis fuit alba z rubra mixtim. i capil-
lis autē z i ocul⁹ nigra tēperate fuit. sicut z ei⁹ filiū dilectū speciosissimū
mū forma p̄re filiis hōim credim⁹ fuisse coloratū.

Conclusio.

**Ad obiectum
de colore ocul-
lorum**

Solo

Nota

Questio xij ē de hīs q̄ cōcer-
nūt tā ioseph q̄ mariā q̄ ad nomē. respōsatōes. genealo-

De hoc q̄ dicit viro s̄o. xviij.

grā et alia vt patebit. Queritur primo de hoc q̄ dicit viro Quod frustra videt addi. Omnis enī desponsatio virginis fit viro. Qd̄ autē nihil frustra debuit poni videt. q̄ de beat⁹ Bernar. si enī nec solū de ardore sine cā nō cadit. nec passer vn⁹ ad terrā cadit sine patre celesti putē igit̄ ex ore euāgeliste nullū supfluerē debet s̄bū p̄sertim in sacra historia vbi nō puto. plena appēlunt oīa mysterijs supnis et celestī singula dulcedine redundātia. si tñ diligētē hñt inspectore q̄ nouerit sugere mel de petra. oleūq̄ de saxo durissimo igit̄ sine cā nō debuit h̄ poni viro. Qd̄ autē h̄ addit viro nō sit ad tenorandū serus discretione. s̄ ad tāgendū spōsi bñssimē s̄ginis p̄medatōnem. et spōse in spōso honorificatōem. viro igit̄ nō notat h̄ s̄rū vel eratē. sed virutē. igit̄ fuit iste Ioseph vir p̄ s̄tātiā fidelitatis q̄tū ad iusticiā p̄tinet. p̄ s̄ritū castitatis quātū ad tēperantiā. p̄ excellentiā discretōnis q̄tū ad prudētiā. p̄ strenuitatē op̄atōis q̄tū ad fortitudinē. Et sic notat in viro excellentia quattuor s̄ritū cardinaliū.

Quare d̄ viro

Q̄. Scdo de h̄ q̄ d̄t Cui nomē erat. Videt enī q̄ in h̄ nimis diffuse loq̄r et supflue. cū h̄ potuisset breuiter exp̄sūse dicēdo viro Ioseph vel noīe Ioseph. Natura enī vt d̄t p̄sō nihil facit frustra Itē natura nō reficit in cecarijs nec abūdat in supfluis Itē natura in q̄tū p̄t pauciorib⁹ se expedit Itē q̄ moderat̄ s̄mōnes s̄nos sapiētissimus ē. Itē de oī s̄bō ocioso reddēt oēs hoīes rōem in b̄tēdōe. Et his oīb⁹ videt q̄ nihil hic poni d̄t supflū. Qd̄ p̄cedit d̄t d̄ctes q̄ dicēdo cui nomē erat Ioseph nō tñ voluit nomē exp̄mire qd̄ fecisset dicēdo Ioseph. s̄ in sup q̄ ēēt nobile ipm nomen voluit designare. Tñ et sup vbi dicit cui nomē nazareth numer⁹ cantay ē s̄m numerū l̄rāz. s̄z vt nihil poni debeat frustra sciat. vt plen⁹ et ordinatus describat. vt p̄babiliter credat. vt totū p̄lectū monstret. loc⁹ vel p̄sona etiā noīe honorat. vt doctrina innuat et ecclia ercitet. vt euangelista familiaris et fidelis p̄p̄t̄et. vt humilitas spōse declaret. cū ita notatim exp̄ssi humilis spōsus describit. vt iustus apud deū et hoīes monstret. cuius nomē tanq̄m in libro vite scriptū in euangelio tā signāter exp̄m̄itur. vt notus deo et hoībus intelligat. q̄ testis beatissime s̄gini adhibetur. vt nomen eius digne in memoriā hoīm vertatur q̄ in patrem dei putatiū assumitur.

Primo.

2.
3.
4.
5.
Responsio

Eā q̄re dicit
cui nomē erat

Q̄. Tercio de hoc q̄ dicit Ioseph Videt enī q̄ sponsus beatissime s̄ginis non debuisset appellari Ioseph. Si enī si cut tota rota est in rota. ita vetus lex in noua videtur q̄ illud coniūgiū beatissime virginis debuit in lege alicubi figurari. hoc autem interpretatur ecclesia fuisse factum in Hether et assucro. Si igitur illud coniūgiū representat istud figuratiter et cōiūges illi coniuges istos. igitur nomina illoq̄m debent respondere nominibus istorum.

De hoc q̄ dicit ioseph

3. Sed dicitur hester fuit assuer⁹. igit^r z cōiunx dñe nostre debuit vocari
assuer⁹ ¶ Jcē sara i senectute z sterilis gignēs filiū pter naturā i mōte
imolādū tenet figurā dñe nostre q̄ genuit filiū cōtra naturā in cruce
imolādū si igit^r sara signat dñam nostrā. igit^r z sp̄sus sare sp̄solum
3. dñe nostre. igit^r debuit appellari abrahā ¶ Jcē si dñi nostra fuerit si
4. gurata p̄ Rebecca igit^r marit⁹ ei⁹ debuit appellari ysaac ¶ Jcē si dñs
figurat^r p̄ samson⁹. z mater ei⁹ p̄ matrē samsonis igit^r sp̄sus ei⁹ debuit

Queritur

¶ It̄ vocari m̄ m̄e ¶ Jcē si ioseph appellat^r augmētū. i isto s̄t coniugio
nullū fuit augmētū p̄ ioseph. igit^r nō bñ appellat^r ioseph. ¶ Querit^r
q̄ q̄s fuit figura ioseph i veteri testamēto. nō ei videt^r q̄ ille fili⁹ iacob
cū ille g. fuit figurā dñi nr̄i vxore fili⁹ rachel nat⁹ i senectute p̄ris i
veditōe z fiat^r liberatōe. z terre saluatōe z multis alijs vt p̄z i li. gene.

Abrahā
figurat^r deū

¶ Ad hoc dicim⁹ q̄ vna p̄sona in veteri testamēto p̄pter plēs pro
prietates plura fcauit Unde abrahā vbi d̄r. tolle filiū tuū figurat^r
deū patrē q̄ p̄prio filio suo nō pepercit zc. vbi d̄r. egredere de terra
tua zc. figurat^r xpm q̄ egressus de terra z de cognatōne sua scz de sinu
summi patris qm̄ venit in hūc mūdū Cū aut^r d̄r de eo q̄ sedet in ostio
tabernaculi i t̄po feruore diei figurat^r antiq̄s patres q̄ sub vmbra le
gis sederūt. z in carnatōem x̄bi cū feruore desiderij expectabāt Sili
mō dicim⁹ q̄ ille ioseph in veditōe i liberatōe z incarcerationē egip̄i
saluatōe. deū figurabat. s̄z in fidelitate z castitate z in misterior⁹ reue
latōe. pcuratōis p̄missione z frugū p̄seruatōe z terre p̄latōne. istius
ioseph figura fuit Un̄ Bern. Nō vir matris nec pater filij fuit q̄
uis certa z necessaria d̄sp̄latōe vtrūq̄ ad t̄ps appellat^r s̄t z putat^r

Ioseph
figurat^r
deum.

Coniice tñ ex hac dispensatōe qua. s̄. dispensatōe meruit honorari a
deo. vt pater dei z dice^r z credit^r s̄t Lōycc. ex p̄prio vocabulo q̄ aug
mētū. nō dubites it̄p̄tari q̄s z q̄lis fuit ille ioseph. memētōq̄ siml^r
illi⁹ magni patriarche vediti in egipto. Et scito nō solū illud voca
bulū sortitū fuisse. s̄z z castimonia adeptū inocētā z gratiā p̄secutū

Ioseph
patriarcha
figurat^r
ioseph
nutritiū iesu

¶ Si quidē igit^r ioseph ex fraterna inuidia vedit^r z duct^r in egiptū
xpi veditōem figurabat. iste herodianā fugiēs inuidiam xpm por
tauit in egiptū. ille dñō suo fidē seruās domine sue noluit p̄misceri
iste dominā suā domini sui matrē h̄ginē agnoscens z ipse p̄tines si
veliter custodiuit. illi data ē intelligētia somnior⁹ misterij. isti datū ē
p̄sciū fieri z p̄cipē fieri celestij Iste frumētā seruauit nō sibi s̄z om̄i
pplo. iste panē vinū de celo suauē accepit sibi z toti mūdo. Non ē
igit^r dubiū quin fidelis z bon⁹ fuerit ille ioseph cui mater ē d̄sp̄sa
ta saluatoris. fidelis seru⁹ z prudēs quē p̄stituit d̄s sue matris sola
ciū. sue carnis nutritiū. solūq̄ deniq̄ i terris magni p̄slij coadiuto
rem fidelissimū ¶ Et sic p̄z q̄s p̄gracp̄ figurat^r ē ille ioseph. nec con
gruebat eū figurari p̄ aliquē qui maritūo p̄ carnalē copulā existerit

E.

Cōclusio.

De genealogia Ioseph Fo. xix.

cū ipse sine carnali copula sanctius coniūctus p pactōem coniugale tra-
xit. et coniūctus hōgo coniūctus hōginē custodiuit. et debitū ministeriū reddē-
do et matri et filio paterno affectu inseparabiliter coniūctus fuit. Propri-
etas nōis et fratris q̄ incrementū sonat. ipi nihilo min⁹ optime ager-
ūt. qui p hanc desponsatōem q̄tū ad seipm et q̄tū ad primū. et q̄tū
ad deū. q̄ ad plurimā sublimatus fuit. virtutū et augmentatōe. fa-
me celebritate. hominū reuerētia. et dilectōe matris. et familiaritate
diuina vt putabat paternitate

¶ Quarto. De domo. nō em̄ videt q̄ iste fuerit de domo Da-
uid. Ubicūq̄ em̄ in biblia numerat populus reducēdo a
multitudine in unitatē. pmo sic diuisio in tribu. post hoc tribu in co-
gnatōes. cognatio in familias. familia in domos. sicut dicit in Josue
vbi p inq̄sitōem hōmōi furtū inuenit apud achor. s; hoc mō Ioseph
nō fuit de domo Dauid. ¶ Itē vt p; in genealogia scripta in euāge-
lio lib; generatōis. ioseph distabat a dauid. xxviii. generatōe. igit
nō erit de domo dauid. ¶ Si t̄ q̄rit de hoc qd dicit Dauid. Lū em̄ me-
lior et nobilior cognitio sit p cām immediatā et p̄pinquā q̄ p causam
remotā. melius notificat q̄ ioseph p patrē immediatū q̄ p dauid.

¶ Si autē dicit q̄ hic describit Dauid. eo q̄ dauid pmissionē accepit
eius qui hic annūciat incarnat⁹ sūm hoc deberet dici de domo abrae.
q̄ pmo accepit pmissionē q̄ in semine eius benedicetur oēs gentes.
nō dico in semine tuo. s; in semine tuo q̄ est xps. ¶ Juxta hoc q̄ritur
quare in hac annūciatōe in qua mūdissima filij dei deceptio describit
dauid. q̄ q̄nq̄ notorius peccator exstitit q̄uis remotus innuat. Itē
cū in genealogia dñi peccatores et peccatrices recitentur. quare hic
vnus peccator nulla tangitur peccatrix

¶ Ad p̄mū dicim⁹. qd dicit de domo dauid nō t̄m ppter gr̄is suc-
cessionē. s; p̄ncipali⁹ ppter virtutū imitationē. Et tales dicūt esse p-
prie de vna domo. iuxta illud. Qui habitare facit vni⁹ moris in do-
mo. et p̄mictu em̄ formantur mores. vñ Berni. Huc accedit q̄ dicit su-
isse de domo dauid. vere em̄ de domo dauid. vere de regia stirpe de-
scēdit vir iste Ioseph nobilis genere. mēte nobilior. Plane fili⁹ da-
uid nō t̄m carne. s; scititate et deuotōe. quē tanq̄ alter dauid dñs in
uenit sūm cor suū. cui cito p̄mitteret secretissimum atq̄ sc̄tissimū sui
cordis archanū. cui tāq̄ alteri dauid incerta et occulta sapie sue ma-
nifestauit. et dedit illi nō ignarū esse mysterij qd nemo p̄ncipū hui⁹
seculi agnouit. Lū deniq̄ datū ē q̄ cū multi reges et p̄phete eū vel-
lent videre nō viderūt. nō solū videre s; audire. s; etiā portare. dedu-
cere. amplecti. osculari. et nutrire. et custodire. Nō t̄m Ioseph. sed
etiā mariā credēdū est de domo dauid descēdisse. alioq̄n nō fuisset de-
spensata viro de domo dauid. si nō ip̄a esset de domo dauid. an: hō

Rō p̄ma

Questio

Solo
Contra.

Questiūcula

Rs.

Ioseph filius
dauid.

f

De genealogia virginis.

Joseph dicitur de
domo David

Solo.

David debuit
exprimi

Boni et mali
narratur in ge-
nealogia ma-

Prima ratio

Job
Nota

B.

2.

3.

ergo erant de domo David. scilicet in altera accepta est veritas quam promissum sit et iuravit dominus David. altero tamen scio et teste adimplere promissum. Recte ergo dicitur sponsus reginis fuisse de domo David ut scanda- lum evitetur. ut eadem tribus esse possit. ut amor legis in utroque ostendatur. ut humilitas nobilitate regis exaltet. ut paupertas nobilitati non repu- gnare doceat. ut Davidis humilitas evangelizetur. ut humilitatis imi- tatio in Joseph insinuetur. ut veritatis promissio adimpleatur. ut genealo- gia domine deserviat. ut paupertas mirabilior demonstratur. ut nobilius exemplum paupertatis et humilitatis ostendatur. Quod etiam queritur quare Da- vid hic ponatur cum peccator fuerit. Respondetur quod non ponitur ideo quod pec- cator fuerit. sed quod Joseph ab ipso carnali descendit. et per imitationem in virtutibus illi filius fuit. nec propter peccati maculam quam penitentia de- leuit. minus in genealogia domini notari debuit. sed audacter predicari. Tum propter hoc quod peccatoribus confidentiam generet et misericordiam dei augmentet. qui dicit. Qua hora peccator a via sua perversus fue- rit omnium iniquitatum suarum non recordabor. Quod autem hic nulla pecca- trix ponitur causa esse potest. ut omnis peccati imitatio vel suspitio a tra- ta virgine excludatur. cum sicut a patre in filios. sic a matre in fili- os solet imitatio derivari.

Quod autem in genealogia domine nostre ubi plene deservit. et boni et mali in serie narratur non caret ratione. Quod autem a bonis orta fuit. tri- plex est ratio. Una ut antiquitas nobilitatis ipsam nobilitatem extolle- ret. Alia autem ut sanctitas ipsam undique circumdaret. Tertia ut humi- litas laudabilior appareret. Quod autem antiquitas nobilitatem extollat patet. quod non potest arbor bona fructus malos facere. Et iterum. Unaqueque ar- bor ex fructu cognoscitur. et quod natura tale magis tale et magis ad vir- tutem perficitur. quod ad ipsam ex nature origine inclinatur. Scitantes enim primi in- nate sunt nobis. perfecte autem per consuetudinem Unde Job Ab infancia me- cum crevit miseria. et ab utero egressa est mecum. sicut enim diuturni- tas non minuit peccatum sed auget. et tanto igitur maiora sunt peccata. quanto diutius infeliciores animam continent alligata. Et sicut adulteri- ne plantatores non dant radices altas sapientie. ita econverso pulchra est casta generatio cum claritate in monilibus suis. cum enim est memoria illius. quod et apud deum nota est et apud homines. Et sicut ab impijs omnes filij qui nascuntur testes neque sunt adversus patres in interrogacione sua. ita generatio rectorum benedictur. et iusticia eius manet in seculum se- culi. et gloria et divinitas in domo eius. Et sic beatissima virgo orta est ex bonis et magnis. ut antiquitas nobilitatem extolleret. Secunda causa fu- it. ut sanctitas eam undique circumdaret. retro per nobilitatem. ante per vili- tatem. supra per dignitatem. infra per potestatem. a dextris per virtutum summam. a sinistris per peccati immunitatem. Tercia causa fuit. ut humilitas

De nobilitate virginis fo. xx.

laudabilior appareret qz vt dicit Bernar. In alto positus nō alta sapere s; humilibz cōsentire nīl deo charius. s; nīl apud hoīes rari-
us inueniē. His igit tribz de causis nata est de bonis. ¶ Triplici etiā rōne orta est de malis. Primo vt cōparatio alterz extremoz excolle-
ret. iuxta illud. Sicut lilū inter spinas zc. z illud. Sicut spina ro-
sam genuit indea mariā. Scda cā. vt sapiētia dei misericordior ap-
pareret. ¶ Est em̄ exitus quo de bono bonū. z exitus est quo de ma-
lo malū. De pmo. vidit de cūcta q̄ fecerat z erāt valde bona. de scdo
Dio peccati initiū supbia zc. Tertius exitus est. vt de bono malum
vt de muliere initiū peccati. Quart⁹ exit⁹ est. vt de malo bonū. z hoc
solius dei est ppiū. cui⁹ sapiētia vicit maliciā. attingēs a fine vsqz
ad finē. ¶ Tercia cā. vt cōfidentia pccōribz augmētaret p hoc q̄ me-
diatritz eoz eadē ppiūqz extremitatem pūgeret. vt sicut
mater est z filia dei. sic est mater soroz z filia dei. z sic a natura incli-
naret ad miserendū peccatori. ppter hoc signat p arcū positū in nu-
bibz celi in signū federis inter celū z terrā. Ilo em̄ potuit deus cū pec-
catoribz efficacit⁹ stabilire pacē q̄ q̄ filiū peccatorz suo filio accepit
vgorē sponsam z matrē. nec aliq̄s fidelius inter deū z hoīem pacem
fecit q̄ q̄ mater verusqz fuit. Ex p̄dictis igit relinqr q̄ Joseph z
beatissima hgo maria de domo dauid inticulātur esse.

¶ Quinto. de nobilitate hginis. Vtrū matrē dei cōgruat no-
bilē esse fm carnē. ¶ Et videtur q̄ nō. p illud ad Lhoz. p.
Nō multi sapiētes fm carnē. nō multi potentes. nō multi nobiles.
zc. s; beatissimā hginē maxime elegit z pelegit. igit debuit esse igno-
bilis. ¶ Itē glo. sup illud. Venit em̄ humilis deus querēs humiles
nō altos. Itē ibidē. Nō elegit reges vel senatores vel oratores. sed
plebeios. paupes. indoctos piscatores. ergo cū beatissima hgo pre
om̄ibz istis sit electa. pre om̄ibz debuit esse ignobilis z paupcula et
plebeia. ¶ Itē maior videt humiliatio ex pte dei de ignobili q̄ de no-
bili incarnari. qd si pcedat. ¶ Cōtra. Quāto plus est aliqd eleuatū
sursūm tāto plus p̄t depmi in deorsum. quāto em̄ mons altior tāto
vallis pfundior. igit quāto aliqd magis eleuatū est sursūm p nobi-
litatē z dignitatē. tanto magis potest descendere p humilitatē.
Sed beatissima virgo fuit profundissime humilitatis. igitur debu-
it esse supreme dignitatis z nobilitatis. vñ Aug⁹. Nūqz fuisset sur-
per om̄es choros angeloz exaltata. nisi fuisset sup om̄es homines hu-
miliata. Itē Bernar. In alto positus nō alta sapere. vt supra. Sed
beatissima hgo fuit deo charissima. ideo debuit esse alta. z nō sape al-
ta. sed humilibz cōsentire. ¶ Itē Bernar. Quis nō feret tolerabili⁹
supbiā in diuite q̄ in paupere. sed humilitas est nobilius in diuite
q̄ in paupere. s; hūilitas in beatissima hagine fuit laudabilissima. ergo

De nobilitate virginis

humilitas ē nobilior in diuice q̄ in paup̄e. q̄ fuit in nobili ⁊ diuice. q̄ Jē Hiero. dī q̄ seruitia minus sunt grata q̄to magis sunt debita. sed seruitia magis sunt debita in seruis q̄ in ingenuis. igit̄ min⁹ sunt grata in his q̄ in istis. ⁊ plus q̄ in ingenuis. s̄ seruitia beatissime ḡginis q̄ erāt maxime seruitutis. vt census solutio. ⁊ p̄fessio. et filia erāt deo gratissima. igit̄ erat in p̄sona nobilissima. Et his videt̄

**Nobilitas
manifestat̄
in tribu**

q̄ congruit q̄ beatissima h̄go fuerit nobilissima. Q̄ aut̄ sic fuerit manifestū est. nobilitas rei cōsistit ⁊ cōsiderat̄ in tribu. in causa. substantia. ⁊ efficiētia. In cā si a nobili origine p̄ncipiū ducat. in substantia si nobilē substantiā ⁊ p̄prietatē in se possideat. in efficiētia si nobiles effectus de se p̄ducatur. Beatissima igit̄ virgo fuit nobilissima. vt pote filia p̄ncipis in quo sibi deus populū elegit peculiare. ⁊ distinctū ab alijs abrahā sc̄z. a quo ipsa quadragesima ⁊ vna descendit generatione. In substantia. q̄ ⁊ nature p̄fectōem ⁊ gratie plenitudinem in se habuit. In efficiētia. q̄ ipm̄ deū de se genuit. Igit̄ beatissima h̄go in om̄ib⁹ in q̄b⁹ nobilitas cōsiderat̄ in summo nobilis inuenit̄.

**Q̄. in quo est
nobilitas.**

q̄ Juxta hoc querit̄. in quo cōsistat nobilitas s̄m carnē. q̄ dī q̄ nobilitas nihil aliud sit nisi inueterate diuitie. igit̄ videtur q̄ in diuitijs s̄m hoc aut̄ beatissima h̄go nō fuisse nobilis. quia paup̄cula fuit a paup̄ib⁹ generata. Videt̄ etiā q̄ ista nobilitas nō sit a rebus. Similiter aut̄ ait Ambro. q̄ neq̄ a corpore nobilitas. neq̄ a nobilitate p̄plexionis corporis est. inueniuntur aut̄ reges ⁊ p̄ncipes qui nobiles dicuntur. ⁊ sunt s̄m carnis p̄plexione cōstītes melancholici ⁊ flegmatici. ⁊ ecōuerso rustici sanguinei ⁊ cholericī. igit̄ nobilitas nō trahit a corpore. Itē videt̄ q̄ nec ab aīa. Aīe enī nō sunt ex traduce. igit̄ aīa si liq̄ nihil nobilitatis a patre h̄z vel ab aīa patria. Itē Seneca dī. q̄ nō facit nobilitatē atrū plēnū fumosis imaginib⁹. ⁊ qd̄ ante nos ē nostrū nō est. nā enī vixerūt ad nostrā gloriā. ⁊ vult p̄bare sicut oēs q̄ loquūt̄ in hac materia q̄ tm̄ Nobilis est ille quē nobilitas tua p̄ruo. Nobilitas est sola animi q̄ morib⁹ animū ornat. Et sic videtur q̄ nobilitas s̄m carnē nihil est.

R̄.

**Nobilitas cō
pleta cōsistit in
tribus.**

q̄ Ad hoc dicimus q̄ beata h̄go s̄m omnē dignitatis ⁊ p̄fectio nis ⁊ nobilitatis modū esse debuit. ⁊ fuit nobilissima ⁊ dignissima in summo. Notādū igit̄. q̄ sicut in opposito tactū est. nobilitas generatione cōpleta cōsistit in tribu. in cōditōis libertate. in officiū dignitate. in vite sanctitate. Libertas cōditōis in tribu cōsiderat̄. sc̄z in causa. in substantia. in efficiētia. Libertate q̄ est in cā siue origine beatissima virgo fuit liberrima. vt pote p̄ncipis filia. cui dixit d̄. In Isaac vocabit̄ tibi semen. Isaac aut̄ nō est fili⁹ ancille. s̄z libere. Itē ad patrē p̄nceps dei es inter nos. Itē ad filiā q̄p̄ulchri gressus tui vt in calci amētis filia p̄ncipis. i. opa tua in sc̄tōz exēplis q̄s imitār⁹ ⁊

De nobilitate virginis Fo. xxi.

omnes excellis. et sic fuit liberrima in cā. In substantia quā facit liberā immunitas a peccō et gratie plenitudo. fuit etiā liberrima. Un̄ Aue gratia plena. Qui em̄ facit peccm̄ seruus est peccati. ita eoduerso vbi spūs dñi ibi libertas. Ipsa igit̄ beata virgo semen Abzac est peccato nō seruiuit vn̄q̄ implens illud aplicum. Sic incipite. sic loq̄mini. sic facite tanq̄ incipientes indicari p̄ legem p̄fecte libertatis Et sic liberrima fuit in sub̄a que nūq̄ fecit peccatū et gratie plena. fuit etiā liberrima in efficientia passiva et actiua. seruus em̄ dī. Si filius vos liberauit vere liberi eritis. et h̄m̄ glo. liberauit ponit̄ p̄ liberauit. Si igit̄ seruus q̄ est seru⁹ filij liberauit. multo fortius mater filij liberrima fuit. Itē si p̄itas illos liberat q̄o illuminat. potius illā liberauit q̄ eū generauit. Itē in efficientia actiua liberrima fuit. ip̄a est em̄ p̄ quam om̄is creatura a seruitute corruptōnis liberata est in libertatē gratie filioꝝ dei. vbi cessat om̄is platio. vbi seruus liber est a dño suo. Si cut aut̄ orta est a nobilissimis. sic a dignissimis traducta fuit. igitur nobilissima fuit in cā substantia et efficiētia. In cā triplex est dignitas a q̄b̄ est originata. regalis. sacerdotalis. p̄phetalis. Prima corporal. sedā spūalis. tertia celestis. q̄ futura p̄dicere donū est dei. Vt est de stirpe regali. vt in dauid et alijs. Patriarchali. vt in abraham et alijs. P̄phetali vt in nathan. et sic fuit dignissima in cā. Similiter etiā in substantia. ip̄a em̄ habuit istā triplicē dignitatem in substantia sua et p̄sona. fuit em̄ regina que assistit a dextris eius in vestitu decorato. fuit et sacerdos iusticie. q̄ p̄prio filio nō pepercit. sed stabat iuxta crucē Iesu. vt dī Ambrosius. non vt scz filij mortem aspiceret. nō vt dolorem filij p̄sideraret. sed vt salutē humani generis expeccaret. fuit etiā p̄phetissa sapiētie. Accessit inquit ad p̄phetissaz rē. Et sic fuit dignissima in substantia fuit etiā dignissima in efficiētia. ip̄a em̄ triplicem dignitatē originaliter transmissit in filiū p̄ncipaliter. sp̄cialiter in nos. post hoc generaliter filium genuit qui rex et sacerdos et p̄pheta fuit. Rex q̄ in vestimento et femore scriptū habet Rex regū dñs dominatū. de quo solo sapientes reges quesiuerunt dicentes. Vbi est q̄ natus est rex iudeoz. Sacerdos q̄ est sacerdos iusticie q̄ est fm̄ ordinē melchisedech. q̄ p̄ p̄pitiū sanguinē introiuit semel in sc̄tā eterna redemptōe inuēta Heb̄. ix. Ip̄e p̄pheta potens fuit in ope et sermone Luc̄. Istā triplicē dignitatem beata virgo in nos trāsmisit. q̄ nos deo facit regnū et sacerdotiū imo regale sacerdotiū et sacerdotale regnū. de q̄ dī Luc̄. Regnabit in domo iacob rē. Sic igit̄ p̄z quō nobilissime genealogie beā s̄go fuit. Qd̄ aut̄ q̄nē q̄a fuit ista nobilitas fm̄ carnē. Rūdem⁹ q̄ nobilitas fm̄ carnē est traductio carnalis originis a pat̄ib⁹ fm̄ seculū in diuinitate vel potentia vel dño p̄stituta. ex q̄b̄ q̄stū ex p̄e nature ē causat̄ in filijs

Nota

Dignitas triplex.

Obis fuit rex sacerdos et p̄pheta

Questio

De nobilitate Marie

similitudo plexionis. et conformitas morū. et imitatio opatōis. hō
em paup et ignobilis in diuitijs incipit affluere incipit: et delicias ma/
gis vacare. et his delicatioribus se nutrire. et sic pplexiōe nobilitata ex
ercitijs honestioribus se occupare. dāna sua min⁹ curare. puis lucris
min⁹ inhiare. alienū dñm min⁹ timere. dona min⁹ curare. libertatem
magis appetere. maiorē pfortia pstrahere. cū ipse matrimonio iūge/
re. et opa eoz et mores imitari. Et sic natura pmo seruilis et ignobi/
lis victa p consuetudinē in pstranū trāsmutat. et q̄to hoc a remotiori
et diuturniori radice ad ramos trāsmittit. tāto magis nature incli/
natio indurat et inseparabilior efficit. vt in filiis q̄rū est ex pte nature
ad vilia parētibz iuncta et inclinatio natural. et h̄ apponit nobilita/
ti carnis q̄ q̄rū est de sui natura sp̄ ad honesta et cetera pl⁹ q̄ ad vi/
lia inclinat. et h̄ totū verū est nisi libertas arbitrij vel consuetudo vel
alia cā extrinseca pstranū opef. Et sic p̄ q̄ nobilitas nō ē rē ex q̄lita/
te pplexionis. cū rex vel digna psona melacolicē pplexionis magis
sit andax vel larg⁹ rustico. ppter consuetudinē sanguine pplexiōis
licet em̄a. nō sit ex radice tñ exis in carne opat plus form⁹ v̄l fire/
quētiū s̄m q̄ a carne amplius ad aliquid inclinatur

Natura

Nobilitas

**Nobilitas
mentis**

R.

Quā aut sola nobilitas mentis videt laudāda respondemus q̄
si qualitas opatōis pstraria agit nobilitati originis. tāto vicisior et
detestabilior est deformitas opatōis. quāto magis est ptra natura
lem inclinātiōem originis. et sic magis est culpabilis viciōsus nobi/
lis q̄ ignobilis. vbi aut nobilitas originis pficit et ornat nobilita/
te mor et opatōis. vtraz pstat alteri monumentū laudis. et inde vir/
tus originis ostēdit in opatōe. nō quasi aduētiā et cito mutabilē
sed quasi p̄pria et innatā et debita nobilitatem pstraverit a parēte. et
dū p̄tus mētis fundamentū et radicē h̄ nobilitatem carnis difficilē
us a virtute mouetur dignitatibus non mutabilibus. sed quasi inna/
tis eleuatur minus. et humiliationibus quasi magis indignis altius
exaltatur. Et dū p̄tus mētis forsan respuerit ipa carnis nobilitas
ipam ad nobilia exorat. Inde ē q̄ qñ h̄e due nobilitates coniūgūt am/
te merito laudat. Cū fulgebat i venerādo duplex rex⁹ gregorio Se/
natoria dignitas. voluntaria paupertas et c. Si aut seperarent. nobili/
tas carnis nō laudat. sed vituperat. nobilitas em̄ mētis sine nobili/
tate carnis tāto amplius laudat q̄to etiā p̄pria vincēs naturā lau/
dabiliter opatur. s̄sus Malo pater tibi sit testis dūmodo tu sis
Latide filis vulcania q̄qz arma capesses. Quā de testis filēm. p̄d u/
cat achilles Ite ali⁹ Cōsulatoz p̄cey seruos p̄tēne bilingues. Nō
etiā obicit q̄ nō multi potētes s̄m carnē et nō multi sapientes et c. di/
cim⁹ q̄ hoc intelligēdū est de p̄dicatozibus p̄ q̄s mūdus ad fidē erat
puercū⁹. quos p̄gmebat p̄lectos esse et indoctos. ne eoz potentis

Ad obiectum

De genealogizatione fo. xxiij.

vel sapientie vel dignitati ascribere illud qd deus p grām z eorum ministeriū opabatur. z sic crux xpi euacuaret. vñ aggruebat q nō indoctis humane spie s̄bis. nec in poña dignitatis hoies ad fidē acciperent vel cogerent. s̄ simplicibz simplicibz s̄bis exten⁹ cooperatibz diuina s̄tute interi⁹ operāte. humil⁹ ad hūilez humil⁹ vocaret. z sic de humil⁹ exaltaret. z diabol⁹ q p supbiā vicerat p humilitatē vince-
ret. vñ glosa ibidē Si nō fidel⁹ pcederet p̄scator. nō humiliter seq̄ret orator. Aliud aut̄ reformabat p actū in matre q̄ decebat in modis omibz qbz potuit exaltare z sibi nostrā naturā vñicdā in ipa de qua eā assumpsit p oīa honorare. vt sua igitur erga nos grā tāto maior appareret quāto nostrā naturā sibi inseparabil⁹ vniret. z q̄to me-
diū illius vnionis multiplicius decoraret eiusqz humilitas tāto p- fundior z maioris gratie capaci⁹ fieret. quāto etiā z gratie plenitudo z nobilitas eleuaret.

¶ Cū de genealogia nobilissima descendisset hgo beatus qre p se nō sit s̄ p Ioseph genealogizata. Solo. ad qd sic r̄ndie Damas. Op̄ortz scire q nō fuit cōsuetudo hebreis neqz diuine scri-
pture genealogizare mulieres. lex aut̄ erat nō respondere tribū ex tri- bu alia. Ioseph aut̄ ex dauidica descendēs stirpe z iustus existens. s̄ em̄ testat̄ enā gellū diuinū. nō vñqz inq̄t virginē sanctā ad cōpōsa-
tionē duxisset nisi ex eius stirpe descenderet. Monstrans igit̄ viri Jo- seph descensionē p̄tentus est

¶ Ex hoc aut̄ oritur questio quare sacra scriptura non genealo-
gizet mulieres. z maxime beatā virginē. ¶ Et em̄ si hoc esset propter
serius indignitatē. tūc cū maior sit indignitas culpe q̄z nature. poti-
us mali q̄z mulieres nō debēt genealogizari. hoc aut̄ p̄z esse falsum
vt in cayn z esau. Si aut̄ hic diceret q sic ppter generādi p̄ncipa-
litatē. qz masculus generat in altero. femina ab altero. p hoc dictū
nō soluitur q̄ genealogizatio a maribz z feminis generat. Si autē
diceret q hoc sit ppter peccati p̄ncipiū qd fuit a muliere. s̄m hoc vi-
ri nō debēt genealogizari. qz p virū trāsmissum est pctm̄ originale.
qz in adā oēs peccauerūt. nō em̄ pctm̄ originale traxissent? si adāz
nō peccasset z p aliā generasset. ¶ Itē si dicit q h̄ est ppter mysteriū. 3.
qz filij signāt opa s̄tutū. filie opa infirmitatis. hoc etiāz sufficere nō
videt̄. cū mali filij directi⁹ z expressius opa mala fecēt q̄z filie. Et sic
nulla videt̄ cā q mulieres non genealogizentur in sacra scriptura.
¶ Itē cōstat q h̄ ipm̄ q nō genealogizant sit in aliquā penā mulierū
igit̄ qcqd fiet de alijs illa benedicta inter mulieres exēpta est ab omni
pcto muliebri cōstante cā maledicti debuit genealogizari

¶ Ad hoc respondemus q non est sacre scripture cōsuetudo sine
mos mulieres genealogizare propter causas in opposito tactas s̄

p̄ iij.

Christ⁹ mūdā
duertit p indo-
ctos

¶

R.

De genealogisatione

mul iūctas. qz serus indignior natura posterior. culpa p̄or. ad opa infirmitatis p̄gruētor signāda. Un̄ apls ad Thy. Mulier in silētio dīcat cū omī subiectōe. docere at mulierē nō p̄mitto neqz dīari in vtrū. sz eē in silētio. Adā p̄mo fornat̄ est. deinde Eva. Adā non

Ad obiectum

est seduct̄. mulier aut̄ seducta in p̄uaticatōe fuit. Qd̄ aut̄ p̄mo obijcit q̄ mali genealogizent̄. hoc nō est inq̄tū mali. xl̄ qz mali. nec est de p̄ncipali intentōe scripture inq̄tū h̄mōi eos genealogizare. sz accidit q̄ mali nō inq̄tū mali generent̄ a bonis. z boni licet vt h̄mōi nō cēdēt ab ip̄is. vñ cū alicui⁹ boni actiua generatio describit̄. et q̄nqz mali z q̄nqz boni ponunt̄. q̄ oēs inq̄tū boni bonitate nature a bono naturalr̄ oriūtur. Sicut q̄n alicui⁹ boni generatio passiuā describit̄. z boni patres z mali numerant̄. qz bon⁹ a bonis z a malis p̄p̄as

Transgressio peccati.

gat̄. Itē transgressio peccati mulieri p̄ncipali⁹ imputat̄. qz origo peccati ade z p̄ sequēs oīm p̄dictor̄ ip̄a fuit. Itē filie signat̄ puenientius opa mala q̄ filij mali. mali em̄ nō sunt inq̄tū mali. sz inq̄tūz boni. z sic min⁹ p̄grue signat̄ exitus mali a bono. Filie aut̄ rōne sex⁹

Mulieres nō genealogizant̄

sunt infirmiores. z sic opa infirmitatis sc̄at̄ p̄gruētor. His ḡ rōnibus mulieres in penā earū nō genealogizāt̄. a qua maledictione penitus expta fuit beata virgo. cuius genealogia exp̄ssissime declarat̄ z patētissime euāgelizat̄. z in hoc quoqz p̄mendat̄ eius p̄uilegiū dignitatis q̄ p̄re omībus mulierib⁹ genealogizat̄. qd̄ notat̄ excellentiā dignitatis. Qd̄ aut̄ hoc sit p̄ virum sibi cōsuetū declarat̄ eminentiā humilitatis. vt manifestetur mirabilis p̄uilegiū dignitatis z humilitatis. cū z dignitas excellit humilitate. z humilitas sup̄ oīa p̄cipue ornat dignitatē. vñ Bern. Que est sicutū eq̄p̄otens oīm demonū rebellare sup̄biā z tyrānidē hoīm. ceterū cū omni indr̄ster p̄sone hec sit qd̄a turris fortitudinis a facie inimici nescio quo pacto cū vnus vis maior est in maiorib⁹ z in clariorib⁹ clarior. p̄probat̄ nulla splēdidior gemma in omī p̄cipuo ornatu summi pontificis. q̄ em̄ celsior ceteris eo humilitate paret illustrior z ses ip̄o. Sic igit̄ p̄uilegiavit dñs matrem suā sup̄ omēs mulieres in eo q̄ genealogizat̄. z in hūilitate ordinat̄ q̄ hec genealogia ad ip̄as p̄ virum descendere denūciatur

B
Maria p̄ vir genealogizat̄

De Sexto de hoc q̄ dī. z nomen virginis in gēo z superius de ioseph cui nomen p̄ datū. Ad qd̄ respondemus q̄ datū constructur acq̄situe. gēa vero possessiue. z nomen Ioseph ascribit̄ per dñm. qz signano nominis sui personat̄ augmentum qd̄ p̄ sponsalia ei de beatissima ḡgine est actualiter acquisitum. beata autem virgo sanctificatōem sui nominis nō quasi de nouo acquisiuit sed etiā in hoc nata fuit. semp̄ etiā stella maris fuit. z tā p̄cedēs se q̄ sequentes illuminauit. qz nisi per fidem verbi incarnati vel incar

R.

De appellatōe marie. Fo. xxiij.

nam et de hōgine nūq̄ aliter salus fuit. vnde ipsa in fide et hōim et dei
decretōe et cōfirmatōe dñi et regina creaturaz semp fuit

M. Septimo quō agnuit matrē dei appellatā fuisse mariam **Primo.**
Videtur q̄ potius appellari debuit eua. q̄ in Gen. dicitur Et vo-
cauit nomen eius eua. eo q̄ esset mater omnium viuētiū si er-
go illa est eua appellata que erat mater omnium viuētiū vita nature
multo fortius illa beatissima hōgo debuit vocari eua que ē mater om-
nium viuētiū vita gratie. Eua enī interpretatur vita. ¶ Itē nunq̄ et
inuenit in veteri testamento p aliquā mulierē huiusmodi nominis
fcatio. igit videt q̄ potius debuit vocari Rachel vel Rebecca vel
Judith vel Deller. p q̄s fuit beatissima hōgo figurata. ¶ Itē cū illa
hōgo fuit singularis inter oēs que nec primam similem visa ē nec ha-
bere sequentē in re. igit nec simile habere debuit in noie. igit cum mul-
te ante et post fuerāt marie. dñi nostra nō debuit illud nomē ha-
bere. ¶ Itē sicut se habet res ad rem ita nomē ad nomē sed beata hōgo
post filiū dñm nostrū iēuz christū ei similima fuit in re. igit et noie.
igit videt q̄ a christo christiana debuit vocari vel a recreatōe recrea-
tric appellari. vel aliud dignissimū nomē cogitari. ¶ Itē cārat eccle-
sia Sumēs illud aue murās nomē ene. igit videt q̄ beatissima hōgo
debet aue appellari.

¶ Ad hoc respōdem⁹ q̄ nomē maria in hō loco beatissime hōgini **RS**
agratissime adoptaf. et ppter rei pfectōem q̄ in nomine tenotatur
et ad exprimendā ppietate pceptōis que hic annunciat et ad sta-
tū designandū mediationis beatissime hōginis. qua mediāte genus
humanū p mare hui⁹ seculi ad portū celi. exēplo. suffragio et meri-
to reuocatur vñ Bern. Loquamur pauca de hoc quod interpretaf
Stella maris et hōgini matri congruenter adoptaf. Ipsa nāq̄ aptissi-
me sideri cōpat. q̄ sicut sine sui correptōe sid⁹ emittit radiū. sic absq̄ **Maria ppat**
sui lesione hōgo pturuit filiū. nec sideri radi⁹ suū minuit claritatem. **sideri**
nec hōgini filius suaz integritatē Ipsa autē est stella nobilissima ex
Jacob orta. cuius radius vmbrosū orbē illuminat cuius splen-
dor etiā pfulget in supnis. inferos penetrat. terrā etiā plustrans. et
calefaciens magis mētes q̄ corp⁹ fouet et tutes et exco q̄t vicia Ipsa
inquā preclara et eximia stella sup hoc mare magnum et spaciosū
necessario subleuata. micās mentis. illustrās exemplis. ¶ Q̄ te in-
telligis i hui⁹ seculi pfluuiō. magis iter pcellas et tēpestates fluctu-
are q̄ p terrā ambulare. ne auertas oculos a fulgore hui⁹ sideris. si
nō vis obrui pcellis. si insurgat venti tēptationū. si incurras scopu-
los tribulationū. respice stellā. inue ea mariā. si iracūdia si auaritia
aut carnis illecebra nauiculā concussit. rit mētis respice ad mariā Si
criminū imānitate turbat⁹. pscientie seditate pfusus iudicij terrore

Nota pccō.

De appellatōe marie

pteritus. baratro incipias pturbari. vel absorberi tristitiez despatio
 nis abyssu. in piculis. in angustis. in rebo dubijs. maria cogita. ma
 ria inuoca. nō recedat ab ore tuo. nō a corde. et vt ip̄tes eius orō/
 nis auxiliū. nō differas puerlatōis exēplū. ip̄am sequens nō deuias
 ip̄am cogitās nō erras. ip̄a tenēte nō corruis. ip̄a ptegete nō metuis
 ip̄a duce nō fatigaris. ip̄a ppicia puenis. et sic in temetip̄o expiris
 q̄ merito dicetū ē nomē yginis marie. Maria em̄ interpretat̄ dñā. stel
 la maris. illuminata. illuminatrix. amaz mare. Ipsa em̄ oim q̄rum
 de⁹ dñs ē dñā ē. i. q̄ notat singularis excellētia veri solis. sine corrup
 tiōe vel diminutiōe v̄l sui degeneratiōe. i. q̄ exprimūt pprietates pcep
 tōis Ipsa em̄ ē diuinaz illuminationū immediate susceptiua. Ipsa
 oim bonitatū vniuersaliter distributua. Inde dicit̄ stella maris. qz
 omnibz p̄itis vite gratijs semp plenissima. vnde dicit̄ maria. qz si/
 cut in mari ē congregatio omnīū aquaz. ita in ip̄a ē aggregatio oim
 gratiaz Un̄ Gen. i. Congregationes aquaz vocauit maria. loc⁹ autē
 gratiaz omnīū vocat̄ maria Ipsa em̄ in sup̄ius puerlatōe p totū
 amara. in filij passiōe amarissima omnibz de amariendine exētibz
 ip̄a exēplū fuit et causa. His at̄ rationibz beatissima ygo maria hic
 appellat̄ maria q̄ nō autē h̄ eua debuit appellari. eo q̄ sit mater oim
 viuētū p generatōem spūalem cū de illa p se hic nō agat. s̄ de carna
 li eius generatōe q̄ ex castissimis carnibz et sanguinibz genuit deus
 eius vnigenitū et oim redēptorē Nec igit̄ in filij pceptōe sine dolore
 anteq̄ pturiret pepit masculū filiū suū primogenitū iesuz xpm p o
 stea vero tpe passiōis pturiuit terra in die vna. et pturiebat gens si
 mulqz pturiuit. et filios suos pepit. hec autē qz nō parit nisi filiū suū
 um p̄mogenitū sine dolore. sine corruptiōe. sine diminutiōe congruen
 ter designat nomie stelle Et sicut sydus radiū parit ygo filium pari
 forma. neqz sydus radio neqz ygo filio sit corrupta. Tempe vero
 passiōis vbi mater misericordie patri misericordiaz i op̄atōe sum
 me misericordie affuit. et dolore passiōis secū sustinuit. nā ip̄a aīaz
 ptansuit gladius. et consoz passiōis adiutrix facta est redēptio
 nis et mater regeneratōis. vñ ibi ppter fecunditatē spūalem qua toti
 us generis humani mater spūalis effecta ē. non sine perturbatione do
 loz oīes nos in vitā eternā in filio et p filiū vocauit et regenerauit
 Mulier merito dicta fuit. noīe autē eue vocari non debuit cum in
 re et effectu contraria ei fuit per omnia. Illa em̄ damnauit. ista salua
 uit. vnde et ipsa nomen eue mutauit. non voce quidem sed re. Illa
 quidem omnes genuit in mundum. ista in celos Illa mater car
 nalis. ista spiritualis. Illa mater misericordie. illa principium mor
 talitatis Illa principium regenerationis. illa gratiam perdidit ista
 gratiam inuenit. illa transiuit et nos transire fecit de gratia in culpā

Maria inter
 precat̄ur

Dicit̄ur stella
 maris.

E.

Maria dicit̄
 amara

Ad obiectum
 Maria nō de
 beret dici eua

Maria signa
 tur noīe stelle

Maria affuit
 passiōi xpi

Maria fuit
 eue p̄traria

De appellatiōe ma. Fo. xxiiij.

illa surrexit et nos surgere fecit secum de culpa in gratiam. illa delatere viri dormientis facta ē ista de corde dei vigilantis. Illa viro suo occasio perditionis. hec viro adiutorii redemptionis. illa desponsatur mater et ergo corruptarū. hec desponsat mensura ergo mater virgo & gignit. hec primā virginitatem perdidit ista primo & gignitatem deo consecrauit. hec a dyabolo decepta. hec ab angelo edocta. illam dyabolus vicit per superbiam. ista vicit dyabolū per humilitatem. Et sic per qualiter mutauit nomē eue. ¶ Quid autē obijciat quod per nullū hoīis nomē figurat. dicim⁹ quod hoc congrua dispensatione agitur. ut dum nulla ipsam figurās sibi habeat nomē. ipsa significantiū oīum debet transcendere rationem. utpote quod nec primā similē visa ē nec habere sequentem. Quid autē huiusmodi nomē aī 2 post femine inueniunt. intelligi datur nobis quod licet nulla feminaz ei similē per equipantiā. nulla tamen ab ei⁹ participatione excludit. in signū igitur quod res sui nomē omnib⁹ communicare desiderat per effectū. et nihil sibi retinere cupiens priuate. propriū communicat alijs etiā suū nomē. ¶ Itē nō debuit ei esse aliqd nomen a creatore vel a xpo. quia in ista annūciatiōe non agit qualiter ipsa a xpo sed qualiter xps ab ea procedit. christiani nomē nō erat ei specialiter inueniendū quod erat ad omnes generaliter deriuandū. Et si aliqd nomen ei aptate potuit excellentiori dignitate. tamen nullum a maiori negocij de quo agit proprietate. ut patet per supradicta verba beati. Berni. Ex quib⁹ colligitur quod trib⁹ de causis per hoc nomē in hō loco beatissima ergo congruentissime nominat. scilicet propter personē sue dignitatis. actōis sue vtilitatem. conceptionis diuine proprietatem. dignitatis personē exprimitur per naturā lucis quod intelligitur per stellā maris. Nihil enim dign⁹ luce vel nobilius. Cuius ratio. quia primo et principaliter diuine nature. posterius nature angelice. ultimo corporee nature apparatur. Et nihil ē nobili⁹ in corporib⁹ luce corporali. in spiritualib⁹ luce spirituali in summo autē nobil⁹ lux diuine nature. de⁹ enim lux ē et tenebre in eo nō sunt velle. Un⁹ lux ad illā lucē immediatissima secundo loco erat nobilissima. hec autē erat beata ergo quod nō solū ab hac luce sicut luna a sole illuminata fuit sed sicut aurora de se solē produxit. quod oīa illuminabilia illuminauit. et sic per naturā lucis exprimitur dignitatis excellentia beatissime & gignit. per hoc quod additur dicendo stella maris tangitur vtilitas operationis in hō quod oēs naufragos reducit ad portū maris salutis eterne. nihilomin⁹ per hō quod stella maris tangitur proprietatis acceptōnis. quia sicut secund⁹ radiū etc. sic videlicet sine corruptiōe sine diminutiōe sine pollutiōe concepit filiū.

M⁹ Octauo de hō quod dicit ingressus. viz ianuis clausis vel apertis sit ingressus. Et videtur quod ianuis apertis. quia beata ergo vidit eū oculis nō gloriificatis sine miraculo. igitur et angelus habuit

Ad obiectum

Maria bene nominatur

Maria a luce diuina illuminatur

Primo.

De ingressu gabriel ad mariā.

Contra. ^z corp^{us} assumptū nō gloriificatū. igit nō potuit intrare ianuis clausis
q̄ Jē^{us} tūc pura hoc nō dicit. sed si factum esset diceret. sicut de dñō
dixit q̄ ad discipulos ianuis clausis intravit. Cōtra Augu. dicit
q̄ angeli assūmūt sibi corpora in q̄b^{us} apparēt de purissimis elemē-
tis. igit potuit ianuis clausis intrare. Jē^{us} querit quare hic dicat re-

Querit de situ

petendo hoc nomē angelus z nō gabriel cū in pprio noīe intelliga-
tur nomen comune z nō econuerso. Item querit de hoc qd dicit ad
eam scz qualiter fm stū se habuerit siue positōem. Diuersa ē em po-
sitio corpis in vacatib^{us} orationi. scz prostratio. genuculatio. sessio.
statio. inclinatio. in qua istaz fuit quādo ei angel^{us} istā plenitudinē
nūciauit. videt q̄ debuit sedere. hoc em est ppriū p̄tēplatiōis. iuxta
illud Maria sedebat iuxta pedes dñi. Et etiā phus dicit Elia sedē-
do z q̄scendo sit prudens. q̄ aut p̄strata debuerit esse videt. q̄ illa
maxime p̄tinet ad humilitatem. Unde in Apoc. Cecidi ad pedes
angelⁱ. q̄ Jē^{us} q̄ stare debuerit videt. q̄ exteriori hominis status sig-
nū est status interioris. sz fm hoīem interiorē maxime tūc fuit erēc-
ta. igit fm exteriorē hoīem stare debuit erecta. Jē^{us} si sedet viz ange-
lo veniente surrexit. Et videt q̄ sic. q̄ hoc ad honestatē p̄tinebat. vñ
Rachel excusauit se q̄ patri assurgere nō potuit. Jē^{us} in altare dñm
suscipim^{us} stādo. igit ille ē reuerēdissim^{us} mod^{us} dñm suscipiendi

Q̄ sedet

Cōtra stetit.

R̄s.

Ad primū respondemus per beatū Ber. qui dicit. q̄ ingressus
ad eam puta in secretariū pudici cubiculi vbi illa forsan clauso sup
se ostio orabat patrem suū. In abscondito solent angeli assistere orā-
tib^{us}. z delectari in his quos vident puras man^{us} in oratōne leuare ad
deū holocaustū sancte deuotionis. gaudēt se offerre deo in odorē sua-
uitatis. Marie autem oratōes quantū placuerūt in conspectu al-
tissimi angelus indicauit. qui ingressus ad eā tam reuerenter saluta-
uit. nec difficile fuit clauso ostio angelo penetrare ad abdita. sz gi-
nis q̄ vñq̄ ex subtilitate substantie sue hoc habet a sua natura q̄ nec
ferreis seris eius arceatur ingressus. quocunq̄ eū ferat suus impet^{us}
angelicis em spiritib^{us} parietes nō obfistunt. sz cuncta illis visibilia
cedūt. cuncta eque corpa quantumlibet solida z spissa eis penetra-
bilia sunt z perua. Suspiciandum igitur non est q̄ apertum inue-
nerit angelus ostium virginis cui nimirum in proposito fuit fuge-
re hominū frequentias. vitare colloquia. ne orantis silentium per-
turbaretur. vel continentie castitas temptaretur. clauserat inquam
etiam illa hora habitaculum suum supra se prudentissima virgo. sz
hominibus non angelis. proinde z sic potuit ad eam intrare ange-
lus. sed nulli hominū facile patebat accessus. Ex his colligendo cre-
dimus angelum clausis ianuis intrasse. z hoc potuisse propter na-
ture sue subtilitatē z assumpti etherei corporis q̄litatez beatissimam

Orōes marie
Nota

Ostium virginis
fuit clausum
D

Angel^{us} intravit

De salutatiōe angelica Fo. xxv.

aūte p̄ginē in aduētū eius inclinatis genubz. ⁊ eleuat̄ puris manibz **Quid maria**
 erectis in celū oculis ad patrē misericordiāz p̄ incarnatiōe filiū suū angelo ingre
 deuotissimas p̄ces cū lachrymis fudisse ⁊ angelo veniēte reuerēter as
 surrexisse. ⁊ p̄cepta ei⁹ annūciatōe credendo in eā cōsensisse. ⁊ quāto
 citi⁹ impleri. flexis genubz rursus in terrā. ⁊ eleuatis in celū oculis
 ac manibz ex intimo corde erūpentibz p̄e gaudio lachrymis deuot
 tissime flagitasse. ⁊ sic deū pariter ⁊ hominē p̄cepisse. ¶ Et ille q̄dem **Qua reueren**
 modus positōis ⁊ situs est eoz q̄ de manu angeli. i. sacerdotis susci
 piūt corp⁹ dñicū ⁊ altari. ¶ Q̄ autē hic repetit̄ nomē p̄mune an
 geli cū d̄r. ingressus angelus. p̄ hoc q̄dē d̄at̄ intelligi q̄ oīno in rōne **tia corp⁹ xpi**
 nūcū venit. scz q̄ sua auctoritate nō venit. q̄ istud negocium nō inue
 nit. nō nisi missus intrauit. nō sua p̄ba s̄ diuina p̄tulit. salutatiōem
 nō dictauit. s̄ ceculit̄ q̄ omniū nouoz nouissimā nūciauit **sumi debet**
Ad q̄stūculū

Questio. xviij. est de salutati

Quone. que nō p̄grue videt̄ incipi ab aue. cū in salutatiōibz
 soleant p̄pria noīa ⁊ dignitatū p̄mitti. ⁊ post hoc p̄sona **Rō p̄ma.**
 recipienti salus optari. vel gratia vel seruitiū vel dilectio mandari.
 q̄ oīa in hac salutatiōe nō vident̄ obseruari. ¶ Itē ille modus salu
 tati p̄ secundā p̄sonā est modus salutandi a seipo ⁊ p̄sonalr. ⁊ nō ab
 alio. ergo videt̄ q̄ angelus salutauit eam ab ip̄o ⁊ nō a deo. ¶ Item **2.**
 aue d̄r remotiōem p̄ene. salue p̄sentia boni ⁊ p̄manētiā salutis. q̄ ma
 ior: p̄fectio fecit p̄ salue q̄ p̄ aue. q̄ ista p̄fectissima salutatio debuit po
 tius incipere a salue q̄ ab aue. ¶ Itē aue p̄tinet ad incipiētes. ⁊ salue **3.**
 ad p̄ficientes. gaude ad p̄fectos. igit̄ cū beatissima p̄go fuerit p̄fec
 tissima. p̄ gaude fuit salutāda. q̄d etiā videt̄ p̄ locū a minori. ange
 lus em̄ salutauit Thobiā. gaudiū tibi sitq̄ Itē cōsuetudo ⁊ modus **4.**
 salutandi quem ip̄e deus tenuit ⁊ docuit fuit pax vobis. quem tenuit
 dñs. pax huic domui. etiā hūc docuit. ergo modus salutandi est no
 bilissimus. igit̄ debuit in salutatiōe nobilissima obseruari. ¶ Itē nō **5.**
 bene neq̄z vere videtur ei angelus dicere aue. aut em̄ hoc dixit optā
 do. aut p̄dicendo de futuro. aut narrādo de p̄senti. Si narrando de
 p̄senti adhuc falluz dixit. q̄ adhuc sine ve nō fuit. Si optauit. er
 go nobilitatē suā nobilitati diuine nō cōformauit. q̄ eaz multa pa
 ti voluit. Si autē futura p̄dixit nō salutauit. sed p̄phetauit. p̄mum
 est p̄mune omniū saluādoz. q̄z q̄nq̄z erūt sine ve **6.**
 ¶ In p̄trariū obijc̄ ⁊ p̄bat. q̄ beatissima virgo fuit sine ve **Contra.**
 nec a ad Lucilluz p̄bat. q̄ sapiēs nō turbatur hoc mō. validius est
 q̄d ledit eo q̄d leditur. fortior est virtute nequitia sed infirmior. sed
 nō leditur quis nisi a malis. q̄ nō leditur ¶ Itē d̄r. Quicq̄d in sapi
 e i.

De salutatione angelica

entem sit petulāter. proterue. superbe. frustra tentat inde. ¶ Itē idem in eodē. Diuinitati nō nocetur. sed omīs sapiens in participatōe deus est. ergo sapienti nō nocetur. ¶ Itē omīs iniuria est alicuius rei que perdi pōt. sapiēs nihil perdere pōt. omīs in se reposuit. nihil credidit fortune. bona sua habuit in solido. nihil eripit fortuna nisi qd dedit. virtutē aut nō eripit qz nō dedit. ¶ Et illis aut pcludit qz nulla turbatio cadit in sapientē. sed omīs ve est turbatio. igit nulluz ve cadit in sapientē. sed citra dū in statu vie beatissima virgo fuit omīs sapiente sapientior. ergo debuit esse sine omī ve. qd si pcludat. Lōr trarium tamen videtur esse. cum adhuc sit sub ve subiectionis quod est ex peccato secutum. Iuxta illud. Sub potestate viri eris. Item sub ve afflictionis. iuxta illud. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. Item sub ve damni. id est sub maledicto legis. qz sterilis adhuc fuit

Contra.

R.
Modus saluandi duplex.

Verbū aliud.

Solo
Maria fuit si
ne ve
Ue triplex per
peccatum

¶ Ad predicta respondemus. qz cum duplex sit modus salutandi scz tam p seipm qz p alium. amicabilior z nobilior est ille qui per se ipm qz p alium. Nec igitur saluatio perfectissima z amicabilissima non fit tanqz ad absentem z per alium. sed tanqz p sentis ad p sentes et seipm. ¶ Recte igitur modo presentialiter angelus salutationem ab aue inchoauit. saluatio illa in qua deus trinitas p sens p sentes virginē in angelo salutauit. verbum etiā deprecatiū z saluatiū et nūciatiū fuit. qz beatitudinem quam angelus beatissime virginē nūciauit. illā ei exhiberi z impleri ardentissime p cupiuit z deuotissime optauit. ¶ Aliud etiam verbum salutandi poni nō debuit in quo salutis status vel profectus vel perfectio notaretur. qz cuz ista saluatio sit totius salutis inchoatio. que primo pncipaliter z per se beatissime virginē nūciatur. z in ea z per eam toti generi humano destinatur recte incipit tūc ab aue. Initium em beatitudinis remotio est miserie. alia aut beatitudinē pficientia exprimitur p alia verba in salutatione sequentia. vt patebit

¶ Concedimus etiā. qz beatissima virgo fuit diuersimode sine di ueris ve. fuit em sine ve p muni hoibz. sine ve speciali mulieribz. sine ve p prio matribz. ¶ Ex pte em corporis omīs hō incurrit triplex ve per peccatum. scz ipsius corporis distrahiam siue distemperatōez. et naturalium appetitū inordinationem. Item ipsius ante mortē corporis ad animam repugnationem fm qz caro concupiscit aduersus spiritum. Item post mortem corporis incinerationem. De primo triplici ve legitur Gene. iij. Maledicta terra in opere tuo. in la boribz comedes panem tuum. In sudore vultus tui vekeris herbas terre donec in terram reuertaris de qua assumptus es. qz puluis es z in puluerem reuertaris. In maledictione opum notat in

De saluta. angelica fo. xxvi.

ordinatio appetituum naturalium. in spinis et tribulis concupiscen-
tia contra spiritum. In labore et sudore dissemperatio corporis. per
reversionem in puluere incineratio. ¶ Sine isto triplici ve fuit ista
beatissima virgo in corpore. que et corpus habuit eucratice cum spi-
ritu per omnia pacificatum et nunquam in cineres resoluendum. ¶ Sili-
ter ex parte anime omnis homo incidit triplex ve. Errorem pudorem. et
dolorum. Errorem in rationali. dolorum in concupiscibili. pudorem
in irascibili. ¶ Error triplex est. in eligendo. discernendo. et exequen-
do. ¶ Dolor triplex. in presenti. in preterito. in futuro. hoc est meror
dolor. timor. ¶ Pudor triplex. pudor de essendo. de agendo. de pati-
endo. hoc est quod turpis est. quod turpia fecit. quod turpia sustinuit. De ve er-
roris dicit Augustinus. Error non est hominis instituti a natura. sed pena
damnati. De ve doloris Seneca. Quicunque hora peccaveritis morte
moriemini. De ve pudoris ante peccatum Seneca. Dicitur. Erat vter-
que nudus. scilicet Adam et vxor eius. nec erubescerent. Post peccatum autem
dicitur. Quis enim indicauit tibi quod nudus esses nisi quod de ligno de quo pec-
ccaram tibi ne comederes comedisti. Et sic ve pudoris ex peccato con-
secutum est. ¶ Ab illo triplici ve immunis fuit beatissima virgo. quia
nec in discretionem. nec in electionem. nec in executionem unquam errauit. ve
pote que virgo prudentissima fuit. propter quod etiam libros sapi-
entie de ipsa exponunt sancti. que sine consilio spiritus sancti nihil fecit
Et sic fuit sine ve erroris. Dolorum quoque sue rationi dominantem
ve probant auctoritates Seneca. nunquam habuit que in omnibus et secundum
omnes potentias ordinatissima fuit. in qua ratio semper superior et im-
perans fuit. Unde quicquid doloris sustinuit ei in materiam amo-
ris et gaudij spiritus totum cessit. et sic in ea dolor gaudio rationis nunquam con-
trarius fuit. Et sic fuit sine ve doloris. Item nihil turpitudinis fecit
unquam. nec habuit nec sustinuit. et sic ab omni ve pudoris immunis fuit
Item ex peccato secutum fuit triplex ve in coniuncto. ve pene. ve ignoran-
tie. ve culpe. Item triplex ve culpe. originalis. actualis. ac venialis
Culpa actualis mortalis triplex habet ve. scilicet ve auaricie in ope. velu-
tarie in corpore. et ve superbie in corde. De isto triplici ve dicitur in
Apocalypsa. Ve ve ve habitantibus in terra. Item ve pene triplex est. scilicet talis peccati
ve pene iherosolymite. ve pene purgatorij. et ve penitentie. Item ve ignorantie
triplex fuit. ignorantia credendi. ignorantia operandi. ignorantia sal-
uandi. hoc est quod homo in statu vite ignorat quod credendum. quod operandum triplex.
vix amore vel odio dignum sit ad saluandum. ¶ Sine omni triplici ve fu-
it beatissima regina maria. scilicet triplex sine ve culpe actuali. sine ve pene cau-
salis. sine ve ignorantie habitualis. Ignorantie autem dico coram que per-
tinent ad salutem vel mysterij incarnationis reuelationem. de his enim
omnibus plenarie edocta fuit per eum cuius vinctio docet de omnibus.

Nota

Triplex ve ex
parte anime
Error triplex
Dolor triplex
Pudor triplex

E

Regula
Ve doloris

Ve triplex cul.
Triplex ve mor
Triplex ve pen
Ve ignorantie

De appositione Marie.

Ue triplex in mulieribus ¶ Itē est triplex ve in mulieribus spēaliter. in virginibus. ve sterilitatis in coniugatis ve subiectōis. in viduis ve desolatis. q̄b̄ vltimis duobus annexū est ve corruptōis. ¶ Itē isto triplici ve imunis fuit beatissima s̄go. fuit enī virgo sine sterilitate. coniugata sine corruptōe et subiectōe. vidua cū virginitate et sine desolatiōe. vt infra manifestius explicabit sup̄. Benedicta tu in mulieribus. ¶ Itē tria ve sunt in

Triplex ve matrium

matribus. ve dāni. ve indigentie. et ve culpe et pene simul. Et q̄dlibet istorum ve triplex fuit. Dis enī alia mater in p̄ceptu p̄didit virginitatem. et post p̄ceptū corp̄is v̄gnitatē vel sanitatē. in partu hominum societate. ¶ Itē isto triplici ve imunis fuit beatissima virgo. que ex p̄ceptu nō p̄didit s̄ginitatē. sed acq̄siuit eā qua sub deo maior nequit intelligi puritatē. nec post p̄ceptū p̄didit pulchritudinem. imo tāta pulchritudine radiavit q̄ eam Ioseph inspicere nō potuit. Vñ sup̄ illud. Et nō cognouit eam donec peperit filiū suū p̄mogenitum. Blo. de. Mariā facie Ioseph nō cognouit. id est videre non poterat quā sp̄s sanctus a p̄ceptōe penitus impleuerat. et ideo nō cognoscebat facie ad faciē quam desponsauerat donec vterus euacuaretur. Et sic constat q̄ post p̄ceptōem nō p̄didit pulchritudinē. ¶ Item nec in partu p̄didit hoīm societatem. imo tūc mediatrix dei et hominū constituitur. in puerperio a pastoribus et regibus visitat. ¶ Itē ve in indigentie triplex est. Matres enī future in cōceptu indigēt pari post p̄ceptū quiescere. in partu obstetricatiōe. hec autē beatissima virgo in p̄ceptu nō habuit parē. q̄ p̄cepit sp̄s sancto cooperante. et neq̄ post p̄ceptū indiguit quiescere. imo et abiit in montana iudee salutare Elyzabeth et ip̄i ministrare. Itē in partu nō indiguit obstetricatiōe. sed gaudebat rei genitrix quā circūstabāt obstetricū vice p̄cinctes ageli gloriā deo. ¶ Itē ve culpe et pene simul in matribus est triplex. Est enī in eis libido in p̄cipiēdo. grauitas in portando. dolor in pariēdo. a q̄b̄ oib̄ imunis fuit beata s̄go que p̄cepit sine libidine. grauida fuit sine grauiamine. peperit sine dolore. Vñ Isa. Anteq̄ pariturit peperit. et anteq̄ veniret partus eius peperit filiū. ¶ Et sic p̄cedim⁹ vnuerſaliter q̄ beatissima virgo fuit sine omni ve. vel causaliter vel actualiter vel habitualiter

Ue indigentie triplex.

Ue triplex culpe et pene.

em in eis libido in p̄cipiēdo. grauitas in portando. dolor in pariēdo. a q̄b̄ oib̄ imunis fuit beata s̄go que p̄cepit sine libidine. grauida fuit sine grauiamine. peperit sine dolore. Vñ Isa. Anteq̄ pariturit peperit. et anteq̄ veniret partus eius peperit filiū. ¶ Et sic p̄cedim⁹ vnuerſaliter q̄ beatissima virgo fuit sine omni ve. vel causaliter vel actualiter vel habitualiter

Rō p̄ma

¶ Secūdo. Quare ecclesia in generali consuetudine apponat. Mariā in salutādo dicendo. Ave maria. cū olim nihil licebat apponi ad euāgeliū. iuxta illud Apoca. vltimo. Si q̄s apposuerit ad hec apponet et deus plagas scriptas in hoc libro. Et si q̄s diminuerit de verbis p̄phetie h̄mōi auferet deus partē eius de libro vite. Et si se habetur in deuto. ¶ Itē Damasc. Omnia que tradita sūt p̄ legem. p̄phetas. ap̄los. et euāgelistas suscipimus et veneramus et cognoscimus nihil vltra hoc inquirētes. ergo cū euāgelista nō ap

De diuina plenitudinis gratie

R. potius debeat dicere. aue plena spūs sancto q̄ gratia plena
 ¶ Ad hec dicitur. q̄ hic annūciat beate & gini plenitudo gratie q̄ est ori
 go & mediū om̄is gratie & etiā causa in humanū gen⁹ transferēde q̄
 fm statū vie & patrie. vñ Ecclē. xxiij. Ego mater pulcre dilectionis
 et timoris & agnitōis & sancte sp̄i. in me om̄is gratia vite & venie. in
 me oīs sp̄s vie & virtutis. transire ad me om̄es q̄ occupā me & c.
 Itē quoniam omniū bonorū mater ē & c. initū q̄ beatitudinis signi
 ficat p̄ gratiā. p̄sumptio p̄ gloriā. cū ergo hic annūciat initū bea
 titudinis. pot⁹ ponit gratia q̄ gloria Itē spūs sanctus p̄prie nomi
 nat gratiā spūalem. gratia ē quoddā cōmune ad gratiā corporālē
 et spūalem Un cū ista plenitudo sicut patebit inferi⁹ p̄tineat gr̄as
 spūales & corporales pl⁹ dicitur p̄ gr̄a plena q̄ p̄ spūs sc̄to plena

Pot⁹ dicitur aue
 gr̄a plena q̄
 gloria

Q. Quarto. de differentia plenitudinis istius ad alias pleni
 tudines in scriptura inuentas. vbi ab om̄ibz istis plenitu
 dinibz p̄prie istā plenitudinē sepauit. Querit ergo in quo differat
 a plenitudine xp̄i. de quo legit⁹ Joannis p̄mo. Plenū gratie & veri
 tatis Si em̄ gr̄a respicit p̄fectōem affect⁹. & veritas p̄fectōem intel
 lectus. iste due p̄fectōes equaliter currūt in statu vie & in statu pa
 trie. quāto em̄ plus credit tāto plus diligit ī statu vie & ecclē. quā
 tū plus cognoscit tantū diligit ī patria. q̄ vt dicit in Apoca. Latera
 ciuitatis sunt equalia. q̄ quicūq̄ ē plen⁹ gr̄a & veritate & c. igit cū bea
 tissima & ego plena sit gr̄a plena erit veritate. ergo beate & gini pleni
 tudo eadē erit cū plenitudine redemptoris. qd si p̄cedat. Contra h
 q̄ xp̄s accepit sp̄m sc̄m nō ad mensurā. Joannis. iij. Nō em̄ ad mē
 surā dat & sp̄m sc̄m pater em̄ diligit filiū. & om̄ia in man⁹ ei⁹ & dicit
 br̄issime autē & gini ē gr̄a mēsurata. cū sit creata. & em̄ oīa creauit
 in numero pondere & mensura

Primo.

Contra

Q. Quinto. de plenitudine. de qua legit⁹ in actibz ap̄loz. Ste
 phanus plenus gratia & fortitudine. Itē repleti sunt oēs
 spūs sancto. ¶ Obijciat ḡ in hūc modū. Quicqd̄ plenū ē duobz sic se
 h̄ntibz q̄ quantitas vnus nō expellit p̄sentia alteri⁹ p̄fectiori & nobi
 liori mō est plenū q̄ id qd est plenū altero t̄m illoz bonorū. sed gr̄a
 et fortitudo ē duplex bonū. vel duo bona sic ē h̄ntia q̄ p̄sentia vnū
 nō exollit p̄sentia alteri⁹. & quantitas vn⁹ nō diminuit quantitatē
 alteri⁹. ḡ nobiliori mō & p̄fectiori mō est plenū qd est gr̄a & fortitudi
 ne plenū. q̄ qd est gr̄a plenū t̄m. & ita videt nobilior sit Stepha
 ni plenitudo q̄ illa q̄ beatissime & gini appropaf. ¶ Contra hoc obij
 cit in hūc modū. nihil mel⁹ vel nobil⁹ gratia poterit excogitari er
 go quicqd̄ a gratia diuersum est minus nobile est q̄ illa. aut ḡ forti
 tudo vel silia obiecta gratie dicūt aliqd̄ diuersum a gr̄a vel nō. si nō
 ergo superflue adiūctur. si sic. sed om̄e diuersum a gratia nō ē gr̄a. &

Primo.

Contra.

De plenitu. gr̃e scōꝝ Fo. xxviii.

om̃is nō gr̃a min⁹ ē nobilis q̃ gratia. sed om̃e plenū est plenū gratia et nō gr̃a. sed in q̃tū est plenū nō gratia intantū ē vacuū gr̃a. q̃ p̃fec-
tius est plenū qd̃ ē plenū gratia. q̃ plenū gr̃a et nō gr̃a. Exēplū h̃
ius p̃z in vase qd̃ meliori replente plenū ē si ē auro plenū q̃ si fuerit
auro et argēto plenū Et sic p̃z q̃ nobilior ē plenitudo q̃ h̃ signat euz
d̃z. aue gr̃a plena q̃ illa et q̃ d̃z plen⁹ gr̃a et fortitudine.

¶ Ad hec d̃z. q̃ plenitudo d̃z dupliciter Est em̃ plenitudo gratie
datina t̃m et fluxiua. et nō receptiua. Alia ē p̃mo receptiua et post
istud effluxiua. Prima ē plenitudo eterna. et soli deo p̃uenit. et illa
sub figura describit̃ Hester. xi. Uidi te d̃ne quasi angelū dei et tur-
batū ē cor meū p̃ timore glorie tue. valde em̃ mirabilis es d̃ne et fa-
cies tua plena ē gr̃a. Secunda plenitudo p̃uenit creaturis et p̃ci-
pat̃ ex t̃pe. post q̃ venit plenitudo t̃pis. venit et t̃pus plenitudinis
Et triplicē nobis plenitudinē adducit. Quar p̃ma et p̃a ē b̃nissime
p̃ginis Lu. p̃. Aue gratia plena Secda xpi Joh. p̃. Plenū gratia et
veritatis. et hec p̃prie ē xpi hois Tertia cōis om̃ibz sc̃ie. et de ea legi-
tur in diuersis locis in actibz ap̃loꝝ. Stephan⁹ plenius gr̃a et forti-
tudine. Itē thabita plena bonis opibz et elemosynis et filia Prima
istarū plenitudinū ē plena gratie. Secūda plena gr̃a et veritate Ter-
cia fidei plena et dilectōis operat̃is. Prima gr̃a replet ventrē et mē-
te. scda affectū et intellectū. tertia replet interi⁹ mēte et effluit exteri⁹ p̃
op̃atōem. B̃nissima p̃go fuit plenissima vētre et mēte. q̃ plenitudo
nō gr̃e habuit i mēte. s̃z certe ip̃m d̃m om̃i p̃tutū i vētre habuit. vñ
plena fuit gr̃a q̃rū ad affectū. s̃z nō veritate q̃rū ad intellectū. q̃z i via
nō habuit cognitiōem om̃i. nec plenā diuinitat̃ cognitiōem p̃ spec̃e
Chriſt⁹ at plen⁹ fuit gr̃a et veritate. q̃z ille hō habuit oia p̃ gr̃as q̃ deus
habuit p̃ naturā. s̃z p̃terea nulla gr̃a in ip̃o fuit diminuta vel octosa
vel aliqd̃ habuit p̃riū. s̃z hec fuit gr̃a vniōis. vel plen⁹ fuit veritate q̃
tū ad cognitiōez. vñ fido. Trinitas sibi soli nota ē et hōi assumpto
plen⁹ q̃ gr̃a fm̃ hūanitatē. q̃ p̃us nihil habuit meriti. plen⁹ veritate
fm̃ diuinitatē i q̃ n̄ h̄ fuit vani vel falsi. In ip̃o erāt oēs thesauri sa-
piētie et sc̃ie absconditi. et hec ē plenitudo veritatis. et in illo habitabat
plenitudo diuinitat̃ corp̃ali Et hec ē gr̃e plenitudo p̃pria xpi hois
¶ Plenitudo scōꝝ ē fidei et op̃ez. sic em̃ exponit glo. sup̃ illud. Ste-
phan⁹ plen⁹ gr̃a et fortitudine. i. fidei et op̃ibz. alio em̃ mala ēē copula
inter fortitudinē et gr̃as. et iter bona op̃a et elemosynā. nisi h̄ qd̃ ē op̃i-
bo bonis supponeret. p̃ oibz bonis interioribz p̃ charitatē. elemosyna
p̃ exterioribz bonis p̃ fidē op̃atē p̃ dilectōez. Sic g̃ d̃m̄ iste plenitu-
dines subaltr̃ et originaltr̃. Est em̃ p̃ma istarū plenitudinū q̃ fons
plenitudo. scda q̃ plenitudo flum̃is. tertia q̃ plenitudo riuī et flu-
mie et sc̃edent̃. et p̃ma hester. xi. fons p̃u⁹ creuit in flum̃ū in ierimū

R̃s.

Plenitudo
duplex

Differentia
plene gr̃e
Virginitas ple-
nitudō.

Plenitudo
xpi

S.

Plenitudo
sanctorum

Differentia
plenitudinis

De dñā plenitudinis gratie.

Maria dicitur

Beatissima quia ego maria dicitur fons propter gratiarum abundantiam. puerus propter humanitatem ex. excellentiam. et propter hoc creuit in flumini maximū quoniam genuit dominum nostrum iesum christum. quod dicitur in ecclesiastico. Ego quasi aqua decursum ingressus sum de paradiso dei Et ab isto flumine descendit plenitudo sanctorum quasi quod dicitur riuus. quod de plenitudine eius omnes accipimus. Prima istarum plenitudinum ponit vacuitatem. secunda negat particularitatem. tertia importat redudantiam. Plenitudo beatissime virginis ponit vacuitatem. quod dicitur ei vas potest recipere aliquid tam diu habet aliquid de vacuitate. Unde omnis creatura alia habet aliquid vacuitatis. quod maiorem gratiam possibilem recipere ipsa autem sola gratia plena. quod maiorem gratiam non potuit habere. nisi enim ipsa diuinitati vniuerse maior gratia non potuit intelligi quod quod ipsa acciperetur quod vniuerse. hoc enim est nisi ipsa esset deus non posset maior gratia intelligi quod quod ipsa esset dei mater. vii. Bern. legimus in actibus apostolorum. Stephanus plenus gratia et fortitudine. et apostolos repletos fuisse spiritu sancto. scilicet longe distat a maria. Alioquin nec in illo plenitudo diuinitatis corporaliter quemadmodum in maria habitauit. nec illi preceperunt de spiritu sancto quod maria. Et sic plenitudo beatissime virginis ponit vacuitatem. plenitudo christi ponit particularitatem. non enim ad mensuram dedit deus spiritum sanctum. Glo. non particulariter. neque per subdiuisiones. sed generaliter et vniuersaliter.

Plenitudo p^a

Dis creatura

S.

**Plenitudo. scilicet
Effluxio duplex**

Plenitudo sanctorum. Plenitudo sanctorum quod est eorum importat redudantiam. replet enim animam interioris et effluit per operationem exterioris. Et hec effluxio est duplex. Quidam enim de minori perfectione fluunt ad ceteram. orem operationem ad superius saluandam et aliorum per exempla edificandam. et hec est communis sanctis omnibus habito tempore operandi et hec plenitudo sufficientie appellatur ad quam tenentur omnes. Alii autem effluunt non tam per bonam operationem sui et aliorum saluandam. sed etiam in doctrinam saluandam et in ecclesie totius edificationem. De prima istarum effusionum habita plenitudo bonis operibus et elemosinis fuit. de secunda. Repleti sunt apostoli spiritu sancto. Et hec vltima est duplex. Quidam enim effluunt per bonam operationem et instructionem. quidam super hoc et sanguinis effusione per animam per fidei positionem. Prima communis est omnibus doctoribus. secunda doctoribus et martiribus. Et ad istam duplicem ex officio tantum prelati tenentur. Et potest hec appellari plenitudo excellentie. in qua prelati suos subditos excellere debent. Et de vltima istarum dicitur Stephanus plenus gratia et fortitudine. Plenus inquam gratia ad peccatores conuertendos. fortitudine ad passionem sustinendas. De omnibus plenitudinibus istis dicitur in Ecclesiastico. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur ut iterum fluant etc. Locus istarum plenitudinum est abyssus caritatis. unde exeunt flumina omnia per gratiarum effusionem. et redeunt per gratiarum actionem. ut iterum fluant. per gratiarum multiplicationem. Ex his patet solutio ad obiecta.

Solo patet.

De gratie plenitudine Fo. xxi

¶ Sexto specialiter de gratie plenitudine q̄ fuit i beatissima
 Mgine. qd̄ intelligit p̄ hanc plenitudinē. Aut enim ideo d̄r
 gratia plena. vel qz maior gratia nō fuit. vel qz summā gratiā habu
 it. vel omnem. Cōstat qz nec summā nec omnē gratiā habuit. qz gra
 tiā vnionis nō habuit q̄ in numero gratiaz summa fuit. Proinde
 patet qz maior gratia fuit. Vides aut̄ qz plena gratia d̄r. qz maioris
 gratie capax nō fuit. sed hoc quoqz videt̄ falsum. qz in sua glorifica
 tione maiorē gratiā accepit. Querit̄ aut̄ virū. hoc qd̄ ē gratia plena. **Queritur**
 t̄m supponat p̄ omni gratia cui⁹ pura creatura capax fuit. Et videt̄
 qz nō. qz cū termin⁹ indefinite sumit̄ ex indefinita vniuersalis nō in
 fertur. Quod si cedat̄. **Contra.** Eccle. xxiij. In me ois gratia vite **Contra**
 et veritatis. hoc interpretatur ecclesia de beata Mgine. ergo fuit ois gra
 tia plena. ¶ Preterea indefinita ē in arte logica vniuersaliter intelli
 genda. ¶ Itē benefica principū largissime sunt interpretanda. igit̄ cū
 dñs in p̄uilegio suo p̄ angelū transmissum appeller̄ eā gratia plena
 nullā gratiā specificando erit p̄ oibz vniuersaliter interpretandum
 Preterea de⁹ em̄ influit suam bonitatē vnicuiqz s̄m suā bonitatē. ⁊
 virtutē ⁊ capacitātē vt patet in euāgelio. Et tradidit illis bona rē.
 igit̄ quecūqz creatura ē capax ois gratie. cui⁹ pura creatura ē capax
 illa creatura ē plena omni gratia cui⁹ capax ē pura creatura. talis ac
 creatura fuit beata Mgine. igit̄ ipsa erit plena omni gratia. cui⁹ parti
 ceps potest esse pura creatura

¶ De baptismo

Questio decia octaua est per
 ordinē de vniuersitate gratiaz in hac plenitudine. ¶ Ten
 taz. Primo igit̄ querit̄ de gratiis sacramentalibz. vix in
 hac plenitudine p̄tineant sacramēta. Et p̄mo de p̄mo. s. de grā bap
 tismali. Primo querit̄ virū beata Mgine fuerit baptizata. ¶ Et videt̄ qz **Rō. p̄.**
 sic Quicquid habet omne aliquid conferens gratiā plen⁹ ē gratia
 qz id qd̄ habet p̄ferens gratiā ⁊ aliquid non. sed beatissima Mgine fuit
 plena gratia. ergo habuit omne aliqd̄ p̄ferens gratiā. s. si beata Mgine
 habuit baptismū. igit̄ habuit aliqd̄ p̄ferēs grām. ¶ Itē p̄ceptū de
 baptismo post sui p̄mulgatōem obligat oēs ad sui suscipiendū igit̄
 tur ⁊ beata Mgine. ¶ Itē dominus baptizatus fuit q̄uis nō indi
 guit vel indigeret. igit̄ tur beata Mgine debuit baptizari. Joh. iij. Amen
 amen dico vobis nisi q̄s renatus fuerit. rē. Sed beata Mgine regnauit
 intrauit igit̄ baptizata fuit. ¶ Itē si nō baptizaret̄ ignarū sue satisfac
 tionis scandalizaret. s. nō scandalizauit ergo rē. ¶ Itē legalia serua
 uit sicut purificatōes mulieris. igit̄ ⁊ euangelica seruauit. ¶ Itē dñs
 dixit Johāni. Sic em̄ decet nos adimplere omne iusticiā. Blo. id ē

De marie baptismo

perfecta humilitate. igitur propter eadem causam debuit baptizari beata regina. 7 ¶ Ite de apostolis supponit quod fuerunt baptizati per illud Iohannis. Qui lotus est non indiget nisi pedes lauet. igitur multo fortius debuit illud supponi de beata regina quod fuit perfectissima observatrix consiliorum et preceptorum dei. Ite si non esset baptizata non haberet characterem per quem distingueretur a iudeis et gentilibus.

Contra
Rō pma.

Ad. Juxta hoc verum baptizata fuit baptismo iohannis. Et videtur sic. Cum enim humilissima fuit nullum gradum humilitatis pretermisit. Si cederet obicit in hunc modum per contrarium. Sapientis est nihil frustra facere. sed frustra accipit medicinam quod non indiget. sed baptismus est medicina contra originale peccatum instituta a quo fuit beata regina in utero sanctificata. igitur baptizari non indiguit. igitur baptizari non debuit. igitur baptizata non fuit. ¶ Ite ficti sumunt ut dicit Augustinus. quod sacramentum non re sacramenti accipiunt. sed si beata regina baptizaretur non susceperet re sacramenti id est gratiam quod prius esset plena. igitur esset ficta. 3. hoc autem est fallax spiritus sanctus cum discipline effugiet fictum. Ite de domino quod fuit baptizatus legitur igitur de beata regina si fuisset baptizata legeres. 4 ¶ Ite quod fuit purificata agitur festum purificationis eius. similiter si baptizata fuisset ageres eius festum baptismatis. ¶ Ite divina operatio non peccat in imperfectum de perfecto sed e contra. sed maior est perfectio sanctificationis in utero quam baptismus. igitur sanctificati in utero non debent baptizari. 6 ¶ Ite si nihil accepit dominus de baptismo. stultum tamen vim regenerationis aquis tractu sue carnis. sed beata regina si nihil recipit a baptismum nec aliquid preferret baptismum frustra susceperet baptismum.

De confirmatōe

Ad. Igitur si fuerit baptizata quare non fuit scriptum. cum tam solenne factum multum ordinaretur ad edificationem fidelium. **Ad.** Secundo de confirmatione verum fuerit confirmata. videtur autem quod potius maior reverentia tenendum Unum Rabanum. Scitote utrumque esse magnam sacramentum. sed unum maiori reverentia tenendum sicut a maioribus dicitur. Ite beata regina fuit plene christiana. sed hoc fit per sacramentum confirmationis. Media per per Rabanum quod dicit. Omnes fideles per manus impositionem spirituum post baptismum debent accipere spiritum sanctum ut pleni inveniatur christiani. Si cederet contra dominus non legitur confirmari igitur beata regina non debuit confirmari. cum in omnibus suis fuerit imitatrix. Ite dominus quod solus potuisset ei legem dedit non invenit hoc sacramentum instituisse. igitur nec tenetur ab ipso hoc sacramentum accipere. Ite Rabanum. A summo sacerdote per manus impositionem paracleti traditur baptizato. ut rebeat per spiritum sanctum ad predicandum si necesse fuerit alijs. quod ipse est secutus in baptismo. Sed beata regina ad nullius manus impositionem paracletum recepit.

De eucharistie sacra. fo. xxx

nec robore spūs indiguit. qz plenitudinē habuit. z etiā pdicare nō debuit Igit pfirmata nō fuit

¶ Tercio de sacramento altaris vtz beata hgo sub sacramēto illo dñi cū corp⁹ acceperit. Similiter z graciā q̄ illud pferē sacramētū. Et videt q̄ sic. nā dñs in Jobāne dī. Nisi mādu caueritis carnē filij hoīs zc. Igit oēs fideles in ecclia tpe determina to tenent p̄municare. igit beatissima hgo si nō p̄municaret scādali zaret. sz nō scādalizauit. igit p̄municauit. ¶ Itē h̄ ē sacramētū amo ris. igit ipm maxime debuit suscipere q̄ fuit summa in amore. Quod si pcedat. Cōtra h̄ sacramētū ppter tria ē institutū sz ppter chari tatis augmētū in remissionē venialiū z in cautelā mortaliū peccato rū. Et vñ signū passionis rememoret. sz ppter istoz nullū cōmunica re debuit beata hgo. nā augmēto charitatē nō indiguit qz charitate plena fuit. remissione nō indiguit vel cautela. qz nūq̄ peccauit vel peccare potuit. signo sensibili rememoratio nō indiguit q̄ xp̄ifor mis fm̄ sensum z x̄formis fm̄ intellectū fuit. Itē dici nō poterit qz ppter humiliatōem illud sacramētū suscipere cū nō sit humiliatio dñi in cibū recipere sz magis dignatio sua imēsa q̄ ipē dignat nos iēpo cibare. Et ita videt q̄ beata hgo neqz rōe humilitatē nec vtilita tis debuit accipe eucharistiam.

¶ Quarto de sacramēto penitētie vtrū p̄ illud aliquā grām De pñia Ro p̄a. recepit beata hgo. Et videt q̄ nō. qz penitētia est secūda ta bula post naufragiū. qz si q̄s velle innocēte in baptismo pceptam corrūperet p penitētiā reparare poterit. sz beata hgo nūq̄ naufraga uit p peccatū actuale. igit nūq̄ fuit p̄fessa aut p̄trita. sz sine p̄tritiōe nō ē grā p sacramētū penitētie. igit b̄ta hgo nō suscepit grāz p sacra mētū penitētie. ¶ Itē p̄fessio ē ficta sine p̄tritiōe hic at nō fuit p̄tritio z igit nec p̄fessio. ¶ Itē vtrūq̄ ē de pctō. hic aut nullū pctm̄. igit nec cō fessio nec p̄tritio nec penitētia fuit. Sz p̄tra Cōfessio fuit in lege no ua z veteri. igit oēs tenent p̄fiteri. ¶ Itē b̄tissima hgo fecit p̄fessionē i opis seruādo p̄fessionē z offerēdo oblatōem statutā p purificandis z igit debuit p̄fessionē facere oris. ¶ Itē penitētiā agere Glo. infra Vir 3. tus ē p pñiaz veterē hoiez p̄m̄ere ¶ Itē alia glo. Penitētia ē p̄ma 4. p̄tus. sz b̄tissima hgo habuit oēs p̄tutes igit pñiaz ¶ Itē nō obstat qz nō habuit peccatū. qz dicit Grego. Bonaz mentiū ē culpas ag noscere vbi culpa nō ē. igitur poterit p̄fiteri.

¶ Igitur si fuerit p̄fessa. quis fuit p̄fessor eius Et videt q̄ be atus Petrus. qz ordo est inter p̄fiteres z p̄fessores. igit cū i suozema p̄fiteres fuit beata hgo debuit p̄fiteri sup̄remo p̄fessori z dig nissimo. hic autē ē papa. igit debuit p̄fiteri beato Petro q̄ fuit papa

De ordinum sacramento.

Contra. ¶ Sed cōtra. supior. platus nō debuit se intromittere de amministra-
tione sui inferioria. vtpote metropolitan⁹ sui suffraganei nisi in de-
terminatis casibz. igit cū beata ego esset specialiter exata Johāni cō-
missa ab ipō debuit recipere sacramēta

Rō pma. **Q**uinto de sacramento ordinū. vtz ista beatissime s̄glnis plenitudo p̄p̄hēdat z illā gratiā q̄ p̄fert sub ordinū sacramento Et videt q̄ sicq̄ Ordo ei ē ad multiplicandōm fideliū spūaliū s̄z multiplicatio spūalis p̄inet ad matrē spūalē. beatā s̄e s̄go ē spūalis mater oīm fideliū. igit̄ ipsa debuit habere ordinis sacramētū

¶ Itē penes ordines distinguunt̄ in ecclesia dignitates vt p̄z in p̄a. archiepis zc. S̄z beatissima s̄go in ecclesia p̄inet summā dignitatē. igit̄ z sup̄emū habuit ordinē ¶ Itē ecclesiastica hierarchia ē ad exemplar celestis hierarchia formata s̄z in celesti hierarchia d̄r Dyonysius oēs sup̄iores habēt p̄p̄ietates inferiorū z excellentius. igit̄ in ecclesiastica hierarchia sic erit. s̄z beata s̄go i ecclesiastica hierarchia fuit sup̄rema z dignissima p̄sona. itē habebit dignitates z p̄p̄ietates inferiorū z sic habebit oēs ordines. ¶ Itē caracter ordinū est caracter excellentie. igit̄ existit in iis ei que oēs creaturas excellit dignitate ¶ Item ap̄ls Omnis ei q̄ potestati subdita sit sublimioribus Sed beata s̄go nulli potestati humane subdita tenebat eē igit̄ fuit sup̄rema ordine z dignitate. ¶ Itē cui inest mai⁹ z min⁹ poterit inesse. sed magis ē qd̄ p̄ alicu⁹ p̄sensum z s̄bū de carne p̄pria formetur corp⁹ domini cū q̄ p̄ ei⁹ ministeriūz vanis transformetur in ipsum corp⁹. primū em̄ facit esse matrē dei. sc̄cūdm aut̄ minist̄z xp̄i Sed primū in beatissima s̄gine factū fuit. igit̄ z sc̄cūm fieri potuit ¶ Item si mulierib⁹ p̄ maledicto impositū fuit q̄ nō sint susceptiue sacroz ordinū. ab hoc maledicto immunis debuit esse q̄ ab alijs mulierib⁹ excepta fuit. eo q̄ sola inter mulieres benedicta fuit. igit̄ si mulieres nō debent ordinari q̄z mulier initū peccati fuit. igit̄ p̄ op̄positum illa ordinari debuit q̄ omnib⁹ p̄ncipiū vite fuit ¶ Itē q̄cūq̄ causa in alijs mulierib⁹ generalis fuit beatam s̄ginem excludit q̄ non de numero omnium fuit sed sup̄ oēs fuit iuxta illud Hester. xv. Quid habes hester ego sum frater tuus. z infra Non enim pro te s̄z p̄ oib⁹ hec lex p̄stituta ē. q̄si diceret tu nō es de oib⁹ s̄z sup̄ oēs

¶ Juxta hoc quare mulieres ad sacros ordines non promouentur. Si dicitur quod hoc est propter originem culpe per quam transmissa non videtur quod hoc stare possit quia pro illa culpa beata virgo satisfecit. igitur non surgeret duplex tribulatio. 1. deus his indignis non indicavit. Si autem dicitur quod hoc sit propter sexus indignitatem et naturam hoc non potest dici. quia maior est indignitas culpe

De extrema unctione Fo. xxxi.

q̄ nature. et tñ p̄ctm mortale nō impedit quin possit vir licz non debet ac in p̄ctō mortali p̄moueri ¶ Itē si hoc esset p̄pter sexus inferioritatem. p̄pter hoc etiā nō deberent mulieres cōmunicare. cū maius sit in hoc sacramēto recipere q̄ dare aliq̄. ¶ Itē q̄ n̄. cū dñs nūq̄ videat p̄hibere mulieres a sacramēto ordinum qualiter hoc ecclia p̄ se ausa fuerit inuenire ¶ Contra. q̄ aut beatissima s̄go nō debuit aliquos ordines habere p̄bat hoc mō. q̄n dñs in cena discipulis corpus suū tradidit et potestatem p̄ficiendi p̄tulit. nō exp̄mit q̄ aliq̄b̄ nisi discipulis dederit. sed in talib̄ qd̄ vni p̄cessum inuenit alijs est p̄hibitū ergo tñ est collata potestas p̄ficiendi discipulis et eorū successorib̄ ¶ Itē q̄n dñs dixit. Tibi dabo claves regni celoz Petrus p̄ omib̄ respondit. Et dñs petro respondēs potestatem ligandi atq̄ soluendi p̄tulit. ergo potestas ordinis tñ est in apostolis et eorū successorib̄. ¶ Itē Ambrosius d̄r. q̄ mulieres nō recipiūt ordines est ex impeditō sexus et p̄stitutōe ecclie. ¶ Itē beata s̄go modo est sup̄ omes ordines angeloz in ecclia triūphante. ergo hic erit sup̄ omes in ecclia militante. ¶ Itē omes ordines ecclie sunt in ministeriū. vñ etiā pastores noiant q̄b̄ p̄phetam d̄r. Cōstitui te sup̄ gentes et regna beata aut s̄go nō est assumpta in ministeriū a dño. sed in p̄fortiū et adiutoriū. Iuxta illud. faciamus ei adiutoriū simile sibi. sed si hoc est nō debuit aliq̄ habere ordinem. summus em̄ in ordine ecclie papa est q̄ est vicarius Iesu ch̄isti. Beata aut virgo nō est vicaria. s̄ coadiutrix et socia particeps in regno que fuit particeps passionuz p̄ genere humano. q̄n omib̄ ministris fugientib̄ et discipulis sola sub cruce perstitit. et vulnera q̄ ch̄istus corpe ip̄a corde suscepit. vñ gladius tūc ip̄ius animā p̄transiuit.

Mo. Sexto. de extrema vñctōe. Utz in hac plenitudine p̄tineatur ip̄ius gr̄a. ¶ Et videt q̄ sic. Iaco. Si q̄s omnē legem seruauerit. offenderit autē in vno omnium reus est. ergo q̄ tenetur ad legē. ad totā legē tenet. sed extrema vñctio fuit de lege a dño instituta et ab ecclia. vñ in Mat̄. legē. q̄ apli circuibāt castella oleo curātes infirmos. q̄ beata s̄go tenebat ad extremā vñctōem ¶ Itē scandalizasset si nō accepisset ecclie sacramenta. ¶ Item si aliqua p̄pter humilitatem suscepit et illud suscipere debuit. ¶ Sed p̄tra. nō ē op̄ valentib̄ medicina. s̄ male habentib̄. q̄ medicina curatiua p̄ditur q̄ sanis p̄fert. q̄ et apli aiaz medici si medicinā suā dñe nostre p̄tulerūt eā p̄diderūt ¶ Itē p̄m generalē p̄suetudinē paruuli nō inungunt igit̄ multo minus beata s̄go sanctior et sanior est om̄i puero ¶ Item Iaco. Infirmae q̄s in vobis s̄c. ergo istud sacramentū nō p̄fertur nisi infirmatib̄. sed beatissima s̄go p̄ infirmitatem nō fuit mortua. q̄ nō fuit inungēda ¶ Qd̄ aut sine dolore mortua fuerat p̄z. q̄ legē de

Questio

Contra p̄.

2.

3.

4

5

Rō p̄ma.

2

3. Contra.

2

De gratijs sacramentalibus.

Joāne euāgelista q̄ descendit in fossam sepulture sue. ⁊ facta oratōe postus est ad patres suos. tā extraneus a dolore mortis q̄ fuerat a corruptōe carnis alienus. Si hoc collatū est Joāni rōne virginitat̄is. multo fortius beatissime virgini. cū ip̄a ut d̄r Damascenus a nullo illustriū superetur. ¶ Itē beatissima virgo peccasset si ore cum intentione dixisset peccavi. q̄ falsum dixisset. sed plus est dicere opere q̄ ore. sed si extremā vñctionē accepisset dixisset. opere peccavi. ergo falsum dixisset. igit̄ extremā vñctōem non accepit. Responsio quo ad gratias sacramentales.

R. ¶ Soluere q̄d obijciatur de rōne plenitudinis donec om̄ia hanc plenitudinē intrātia psequamur deferim⁹. ¶ Ad aliud q̄d obiectū est de gratijs sacramentalib⁹ rōdemus. q̄ beatissima virgo tūc eccl̄ie om̄ia sacramēta suscepit q̄ tpe suo om̄ib⁹ hoīb⁹ fuerunt generaliter instituta. p̄mulgata. omnib⁹ observanda. Et hoc multiplici de cā. Primo ad sui p̄sua humiliatōem. scđo ppter scandali evitatōem. tercio. ppter p̄cepti impletōem. quarto ppter meritoꝝ ei⁹ superoga tionē. quinto ppter heresum p̄futurōem illaz. scz que ip̄am nō ho minē sed angelū afferebāt. sexto ad p̄fectoꝝ instructiōem. vt q̄ sc̄tū est sanctificet adhuc. septimo ad peccatoꝝ redargutiōem. Possunt et iste septē causę reduci ad tres causas ppter quas sacramēta dicū tur in quarto sentētiarū instituta. videlz ad humiliatōem. ad erudi tiōnē. ad exercitatōem. ¶ Quare autē de ista sacramētoꝝ susceptiōe a beata ȳgine nihil inuenit̄ exp̄essum. hoc sine cā nō credim⁹ esse fa ctū. Prima cā p̄t esse vt p hoc fidelīū tenorio excitetur. iuxta illud. Qui edūt me adhuc esurient. ⁊ qui elucidāt me vitā eternam habe būt. ¶ Secūda cā. vt nostra vana opatio reprimatur. nostra bona opera dño. p magno reputādo. cum tñ excellentissimi meriti opera plura a beata virgine facta. imo ab ip̄o dño vsq̄ ad annū tricesimū impleta. q̄d scriptura q̄si nō estimans p̄terierit subdicendo. quasi ta cendo dicat nobis scriptura. Lū om̄ia benefeceris q̄ p̄cipio vobis dicite. serui inutiles sumus. ⁊ nolite ruba ante canere. q̄ nō respon debit ei vnū p mille. ¶ Tercia cā est. q̄ dñs noster ⁊ dñā suas secre tas habitudines p se notas noluerūt manifestare. iuxta illud. Sile at os tuū. laudet te os alienū. vnde que in p̄sentia populoꝝ vel di scipuloꝝ fecerūt scripta sunt ad nostrā edificatiōem. vt nos similis ter faciamus. scz vt luceat lux nostra corā hominib⁹. ⁊ glorificemus patrē nostrū qui in celis est. ea autē que apostolis vel alijs ignoran tibus gesta sunt tacuerūt. ⁊ hoc ad nostrā doctrinā. vt nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. q̄ vt d̄r beatus Gregorius. Studium ce lestis desiderij a malignis spiritib⁹ custodire nō sufficit. qui hoc ab humanis laudib⁹ nō abscondit. Un̄ dep̄edari desiderat q̄ thesau

Maria suscepit sacramēta

Lū q̄re nō est exp̄ssa sac̄toꝝ susceptiō m̄af.

De gratijs sacrālib' ffo. xxxij.

rum publice in via portat. vñ Bern. Increpat xpi natiuitas selau- Quare xps
dantes et se ostētare cupiētes. Un hac de eā nocte voluit xpus nasci nocte volu
vbi sunt q tam impudētē gestiūt ostentare semetipfos. Deniqz ta it nasci
cet xps. nūciat angelus. laudat multitudo celestis exercitus. Sile 4

at os tuū et laudet te os alienū ¶ Quarta cā pē esse q dñs certa q/
dā nos dubitare pmisit in via. vt mētes nostras alliciat ad scupis/
cendā pfectā cognitōem in patria. vñ Ero. xij. Nō remanebit ex eo
quicqz vsqz mane. qd aut residuū fuerit igni cōburet. Glo. Grego.
qd ex agno remanet igne pburim. qz qd de mysterio icarnatōis ei
penetrare vel intelligere nō possumus potestati sanctis pīs humili/
ter reseruamus. vt nō supbe quis audeat vel ptemnere vel denūcia/
re que nō intelligit. sed igni tradat. id est spiritui sancto relinquat.
videlz donec omnia in futuro qlibet in quo cognitus sit et cognoscat.
nec tñ interim nostra deuotio sine exercitatio de torpescat. fm illud qd
precedit ibidem. Caput cū pedibz et intestinis vorabit. nec rema-
nebit ex eo quicqz vsqz mane. Glo. Grego. Caput agni vorare ē di

uinitatē illius fide pēcipere. Pedes vorare est vestigia humanitatis
amādo et imitādo sequi vel intelligere. intestina. id est occulta sbo
rū christi et mystica mādāta. que voramus cum auidē sumimus. in
voratōis sbo pigrīcia nostra rēphēdit. qz verba eius atqz mysteria
nec p nosipos rēgrimus. et dicta ab alijs inuēti audimus. nō rema
nebit ex eo quicqz vsqz ad mane. qz eius dicta magna sunt excutien
da sollicitudine. vt anteqz veniat dies resurrectōis in nocte plēntis
vite omnia mādāta eius intelligendo penetremus ¶ Quinta cā pē eē
sicut beatus Aug. de beata virgine vnā ponit regulā. Ubicūqz agit
de peccatis de ea nolit fieri quēstionē. ita p regulā et pro pncipio p se
noto de ipa supponat in bono. qdqd boni aliqua creatura pura fer
cit vel recepit de hoc expers esse nō liceat dubitari. sicut Damas. ait.
a nullo illustriū superet. ¶ Sexta cā est. qz sicut nihil diminutuz ita
nihil supflūū in sacra scriptura ponit. qz vt dē phs. qui vnū de quo
dāmodo plura dē. Un dico p pssati relicto q apli et alij sancti rece
perūt sacramētū. tales grās supflūū erat addere hoc idē dicendo de
illa q grā plena fuit a natura. q vacua nō debuit esse. vñ Bern. Si
em nec foliū de arbore nec vnū de passeribz cadit sup terras sine patre
celesti. purē igit de ore euāgeliste supflūū defluere sbbū pserim in sa/
cra hystoria nō puto. oīa qppe plena sunt supnis mysterijs ac celesti
dulcedie singula redūdāt. si tñ diligētē habeāt īspectore q nouerit si
gere mel de petra oleūqz de saxo durissimo Nō at rōibz bñssima sgo
sacroz hūilē suscep tōez et i se hēe voluit et tacere. vt dñ se magis i oībz
hūiliaret. et ipaz sui hūilitatē qzrū i se erat oībz modis occultaret. sic
hūilitate pfectā. ita oī grā plena etiā tacēdo tota lēptura. pclamaret
f ii

21

Nota

De confessione

- Ad obiecta de sacris.** ¶ Ad obiecta etiā de singulis sacramētis p ordinē rñdentes accedimus eaz oīm sacramētōz grās vel in seip̄is vel in eq̄pollenti suscepiſſe excellētē. Suscepit ḡ baptis̄mū. 7 p baptis̄mū caracteris impressionē. virtutū exercitatōem. meritōz augmētatōem. Quare autē
- Festū baptis̄mi marie mō agi** nō agat festū eius baptis̄mi sicut purificatōis vna rō esse p̄t. qz baptis̄mus eius celebratus fuit in secreto. Oblatio autē post purificatiōem in manifesto. Alia est rō quare baptis̄mi festū nō celebrat. quia baptis̄mus p se 7 pncipaliter datus est in medicinā peccatōz. Nec obstat q ecclia baptis̄mū dñi solēnizet. qz baptizatio sua n̄rī baptis̄mi fuit psecratio. nostra autē ad grām 7 gloriā regeneratio. Beatissima autē vgo ad baptis̄mū accedēs ficta nō fuit. qz eo q habere debuit nō caruit. sed abūdauit peccati cōsuetudinē 7 fidei pfectō. que requiritur in accedente. Alia de baptis̄mo obiecta soluta sunt p p̄dicta. ¶ Sicut eodē mō bñm est de sacramento pfirmatōis. in quo recipit alterius caracteris impressionē. ampliorē meritōz augmētationem. pfectiorem virtutū exercitatōem 7 declaratiōem. ¶ De sacramento altaris recepit dñice passionis rememoratōem. deuotionis actualis exercitatōem. ptra corporali filij absentia p̄solatōez. ¶ De sacramento penitentie recepit grām in excellenti equipollenti. p cōtritione innocentie p̄seruatōem. pro p̄fessione gratiaz actionē. pro satisfactiōe supererogationem
- Triplex p̄fessio** ¶ Itē triplex est p̄fessio. scz accusatio peccatōz. recognitiō incongruitatis vel ingratitudinis beneficiōz. 7 incōfessio sufficientie meritōz. Et hec fuit p̄prie p̄fessio beatissime virginis qua p̄fitebatur deo q tantā grām suscepit q nūq̄ de p̄digno meruit. vel quā om̄is creatura mereri potuit. licz ipa de p̄gruo meruerit hec 7 filia cōfessa fuit beata virgo beato Joanni euāgeliste suo p̄prio p̄fessori. Item in extrema vñctōe recepit p̄plete victorie p̄erentē 7 plene glorie future significatōem. 7 loco remissionis venialiū totius doloris p̄termissionē. pro infirmitatis alleviatōe totius corporis glorificatiōem. ¶ Et licet hoc sacramētū potuisset recipere beata virgo. nō recepit beata vgo exempta p p̄uilegiū qd p̄fert dñs his quos sine infirmitate 7 mortis dolore dignatus fuerit euocare. qui vt videtur nō tenent ad extremā vñctōem cū oleo ad infirmos introducto. p infirmatibz institutā. Videtur tñ simile esse q beatissima virgo p isto p̄uilegio p se introducto ppter humilitatem abrenūciauerit. sicut 7 alia sua p̄uilegia dum viueret occultauit. 7 q sacramētū illud p peccatōibz institutū humiliter suscepit. vt humilitatē p quā totā vitam tenuerat egressura p̄luminaret. 7 dum in extremo vite articulo ad p̄formitatem peccatōz cōscenderet. dñō illam exaltante cōp̄os om̄es transcenderet angelōrum
- Johes euāge. p̄fessor marie**
- Maria nō est inuncta**

De matrimonio Fo. xxxij

In sacramento matrimonij triplex habuit bonū beata & ego Unū **Triplex bonū**
 Aug⁹. Omne nuptiarū bonū impletus est in parentibz christi fides
 ples. sacramentū. Prole cognoscimus ipm dñm. fidē qz nullū ad/
 alteriū. sacramentū qz nullū dñm. habuit aut excellentius istaz
 gratiā beatissima virgo. qz iugia sunt sanctiora pari voto p̄tinēti/
 um. vñ Aug⁹. Immo vero tanto sanctius iuges manebatis q̄to
 sanctiora p̄corditer placida seruabatis. Solū sacramentum ordi/
 nis beatissima virgo nō recepit. hoc aut fm̄ exteriorem hoīm repu/
 tationem quādā p̄fert dignitatē. interius aut fm̄ veritatem humi/
 lem p̄tinet ad seruitutē. Unū p̄ oppositū statui beatissime virginis
 opponebat q̄ interius summā coram deo habuit dignitatē exteri⁹
 summā coram hominibz habuit humilitatē. Et ita hoc sacramētū
 nō recepit beata virgo. ¶ Primo vt dictū est p̄pter status sui p̄rari
 etatē ¶ Secūdo p̄pter humilē aliaz mulierū p̄formitatē que ab hoc
 sacramento excludūtur. videlz p̄pter sexus indignitatē. maiorē pec/
 candi fragilitatē. 7. p̄pter eā que et his seq̄tur regiminis incōgruita
 tem. ¶ Tercio ad designādum status sui eleuatōem. omnes em̄ ecclē
 dignitates sunt intro ducte ad seruitutē in salutes fidelīū animarum
 Unde dñs in enāgelio. Reges gentiū dominātur eoz. vos aut nō
 sic. sed qui maior est vestrū 7c. unde 7 omnes pastores nominantur
 vñ Bern. Non est qd blandiā celsitudo vbi sollicitudo maior il/
 la discrimen intēdit. 7 hec amicus p̄bat. Et infra. Ad quid omnibz
 ascēdendū. nō em̄ ad dominādū op̄ior. nā 7 p̄pheta cū silr leuaret
 auduit. vt euillas destruas 7 disperdas dissipas 7 edifices 7 plan/
 tes. qd hoz factū sonat rustici iudoris m̄ igs scemate quodā mō
 labor spūalis exp̄ssus est. Et nos igit vt multū sentiamus de nobis
 vel vobis senserimus impositiū ministeriū dñi datū. Et infra. Disce
 exemplo p̄phético p̄sidere nō tā ad imperādū q̄ ad sanctificādū.
 qd̄ tēpus requirit disce saculo tibi opus esse nō sceptro. Et ille qd̄ez
 nō regnaturus ascendit sed extirpaturus. antecessores tui apli crāt
 qz messis qd̄ē multa. operarij aut pauci. paternā aut tibi vendicādo
 hereditatē. nā si filius 7 heres. vt p̄bes heredē. euigila ad curam vt
 nō torpeas ocio ne etiā tibi dicat. Quid hic stas tota die ociosus.
 Multo minus op̄ez inueniri delicijs resolutū aut resupinū pom/
 pis. nil tibi horū tabule testatoz assignāt. Sz si q̄dem tenore istoz
 p̄tentus sis. curam potius hereditabis 7 op̄erā q̄ gloriā 7 diuitias
 blandiā. cathedra specula est inde teniqz semp intendis sonās tibi
 ep̄i noie nō dominiū sz officiū. Sed qd̄ ni loceris in eminenti. vñ di
 uina p̄fectes q̄ speculator sup̄ omia p̄stitueris Enimvero p̄fectus iste
 p̄cinetū p̄ditū oclū qñ licet gloriari vbi ocīari nō licz. ocio locus nō
 est vbi sedula vzget sollicitudo omniū ecclēsiarū nūquid dimisit tis
 f ij.

Sacramentū
ordinis nō re/
cepit

Rō p̄ma.

Bernardus

De ordinum

bi sanctus ap[osto]lus aliquid q[uo]d inquit habeo tibi do. Quid id vnum scio n[on] est aur[um] n[on] est argen[tu]m c[um] ip[s]e dicat. aur[um] z argen[tu]m n[on] e[st] mihi Et infra. neq[ue] ille tibi dare potuit q[uo]d n[on] habuit. q[uo]d habuit dedit. sc[ilicet] sollicitudines sup[er] eccl[esi]as. nu[n]quid dominatu[m]. audi ip[s]m. n[on] d[omi]nantes inquit in clero sed forma facti. Grego. Ex his z s[er]mo p[er] q[uo]d dignitates eccl[esi]e introducte sunt in seruitu[m] z minist[er]iu[m] beatissima aut virgo assumpta est in salutis auxiliu[m] z in regni p[ro]p[ri]u[m]. ip[s]a e[st] sola mi[n]istris fugientib[us] p[ro]passa fuit Unde z sola regni p[ro]p[ri]u[m] obtinuit q[uo]d laboris adin[tr]ix fuit. iuxta illud. faciamus ei adin[tr]o[rum] sile sibi. Li[ber] cet aut beatissima p[ro]go sacramen[tu] ordinis n[on] recepit. quicq[ue] t[ame]n dignitatis vel gratie in ip[s]is p[er]f[ec]t[ur] de hoc plena fuit. in ip[s]is aut p[er]f[ec]tur septiformis gratia. hec aut om[n]ifaria gratia plena fuit. ¶ It[em] sunt in sacramento ordinis potestas sp[irit]ualis. dignitas ministerialis. et administratio executionis. Hec aut tria beatissima virgo habuit in se eq[uo]pollenter z excellenter. Ministri eccl[esi]e h[ab]ent dignitate[m] beneficialem p[er] caractere[m] excell[en]tie. b[ea]tissima aut p[ro]go habuit coronam regni triumphantis z militantis eccl[esi]e. v[er]u[m] summus ministro[rum] papa appellatur. z est seruo[rum] dei seruus. hec est regina z d[omi]na angelor[um]. ille seruo[rum] dei. ista imperatrix totius m[un]di It[em] in minist[er]is est potestas sp[irit]ualis t[em]p[or]alis a deo vel subdelegata vel vicaria. in ip[s]a e[st] plenitudo potestatis celestis p[er]petua ex autoritate ordinaria. It[em] in minist[er]is e[st] executio ligandi ac soluendi p[er] vsum clauis. in ip[s]a est legitima dominandi potestas ad ligandu[m] z soluendu[m] p[er] imperiu[m]. Et sic q[uo]c[u]q[ue] est dignitatis z gratie in ordinib[us] etia[m] p[re]stat beate p[ro]gini minime defuisse.

- ¶ Sed ne videat[ur] p[re]t[er]ites h[ab]ere dignitates generales t[ame]n habuisse z sp[irit]ualib[us] caruiss[et] dicimus ip[s]am singulor[um] ordinu[m] dignitates z gr[ati]as p[er] eq[uo]pollentia[m] z cu[m] excell[en]tia possedisse. Habuit aut[em] cu[m] exorcistis monu[m] expulsionis. v[er]u[m] ip[s]a p[ro]teret caput tuu[m]. z Judith Holofernez cu[m] exorcistis interfecit. z Hessler vicit Alman Cu[m] hostiarijs habuit introductione[m] m[un]do[rum] z exclusionem im[un]do[rum]. v[er]u[m] Ezech[ie]l. Porta hec erit clausa p[ri]ncipi. p[ri]nceps egrediet[ur] p[er] ea[m]. q[ua]si diceret. porta hec p[ri]ncip[al]i z imitatore[m] eius introducet z indignis erit clausa. ¶ Dabit etia[m] cu[m] accolis illu[m]inat[i]oem. v[er]u[m] Cant[abrigie]. Que e[st] ista q[uo]d asce[n]dit. Et illud nu[n]ci. Quies stella ex Jacob. Item cu[m] lectorib[us] om[n]iu[m] p[ro]phetaru[m] expositi[on]em ad littera[m] in se ip[s]a Un[de] Isa. vii. Ecce virgo p[re]cipiet z pariet filiu[m]. Et angelus ad ip[s]am. Ecce p[re]cipies. Et doctrix est discipline dei. Dabit cu[m] subdiaconis doctrine aplice ostensione[m]. Un[de] fecit p[er] archam in qua fuit manna Deut[er]o. ix. z virga Aaron. id e[st] diuina sapiencia. Dabit aut[em] cu[m] diaconis verbi d[omi]ni p[re]sentat[i]oem. alijs ad describendu[m] narrat[i]oem. p[ro]f[et]iaru[m] p[er]f[ec]ta[m] implect[i]oem. v[er]u[m] Mat[th]. Co[n]seruabat Sacerdotib[us]. oia p[ro]p[ri]a q[ue]. Dabit cu[m] sacerdotib[us] dominici corp[or]is p[er] se ip[s]am forma[m]
- Virgo**
- Conclusio.**
- Tria sunt in sacramento ordi[n]is**
- Maria h[ab]et di**
gnitates o[mn]i[u]m o[r]d[in]i[n]u[m] sp[irit]uales.
Cu[m] exorcistis.
Cu[m] hostiarijs.
- Cu[m] accolis**
Lectorib[us].
- Subdiaconis.**
- Diaconis**
Sacerdotib[us].

Sacramento fo. xxxliij.

tionē. tractationē. communicatiōem. hoc est q̄ corp⁹ dñi mediāte eius verbo ⁊ consensu de eius carnib⁹ ⁊ sanguinib⁹ formatū fuit. ⁊ ipsum familiarissime ⁊ diuissime tractauit. ⁊ in cibū ⁊ potum nobis communi-
cauit. ⁊ p hoc nos omēs ad iugum suū suauē ⁊ onus suū leue chari-
tate ligauit ⁊ ab omib⁹ culpis ⁊ penis nō solum solutos ostendit ⁊
absoluit. iuxta illud. Qui māducat carnē meā ⁊c. Itē h̄z cum epis
clericorum ordinatiōem. p̄bendarū collatiōem. templorum p̄secrati-
onem. sacrarū virginū velationem. Ordināt enī epus sacerdotes p
sacramenti collatiōem. beatissima autē virgo p p̄tinentie obligatiōez
iuxta illud. Mādami q̄ fertis vasa domini. Confert etiā epus p̄-
bendas instituendo. beatissima autē s̄go p̄bendas faciendo. Conse-
crat etiā epus templa corporalia dedicando. beatissima autē virgo
templa spūalia castimoniā inspirando. ⁊ illam sibi specialiter ven-
dicando. Consecrat etiā epus virgines exterius benedicendo. conse-
crat autē beatissima virgo virgines interius s̄cruitib⁹ adornādo ⁊ eas
filio suo desponsando. ⁊ non tñ virgines virginitatē p̄secrando ⁊
opprobrium sterilitatis auferendo. sed eas sibi sp̄cialiter in filias
adaptauit. ⁊ ad s̄cram dignissimū exaltauit. iuxta illud. Inconru-
ptio facit proximū deo. Habet p̄uenientiā cum papa beatissima vir-
go. omniū ecclīaz sollicitudinē. potestati spūalis plenitudinē. p̄ui-
legiatorū actū vniuersalitātē. Ecclīaz sollicitudinē. q̄ papa est pa-
ter patrū. ip̄a autē est mater oīm christianoz. imo oīm bonoz. iuxta
illud. Dñm bonoz mater est potestatis plenitudinē. h̄z enī dñs pa-
pa potestatis plenitudinē in vita ista. sed nō in celo. nec in purgato-
rio. nec in inferno. totā autē h̄z beatissima s̄go potestates. in celo. in
inferno. ⁊ in purgatorio. Priuilegiatorū actū vniuersalitātē. vt p̄
inferius. cū de p̄uilegijs eius inq̄remus. Et nota q̄ cū beatissima vir-
go sacramēta peccatorib⁹ instituta humiliter suscepit. nō p̄pter h̄
se mentiens peccatricē opere falsum dixit. sed vltra debitū in bonis se
peccatorib⁹ in bonis p̄formans se vere opere esse humilē demonstrās
per om̄ia verū dixit. Sic manifestus est q̄ quicquid est dignitatis
vel gratie in sacramentis ecclīe. plenitudini gratie que fuit in bea-
ta virgine om̄ino nihil deesse. sed eam hoc totum vel in gratijs sacra-
mentalib⁹ vel in earum equipollentib⁹ vel excellentibus hoc totū
possedisse

¶ Septimo. vtz fm qd̄ est in virtutib⁹ p̄tentū in plenitu-
dine beate s̄ginis sit p̄prehensum. Et querit p̄mo de gra-
tijs fidei vtrū beatissima virgo habuit fidē. Et videt q̄ nō. Late-
ra enī ciuitatis sunt equalia. et vnusquisq̄ quātam habet fidē tan-
tam h̄z dilectiōem ⁊ contra. ⁊ hoc semp est vbiq̄. Sed beatissima
s̄go tantā habuit dilectiōem in via quātam vnq̄ aliqua creatura
f. iij.

Ep̄s.

Maria conse-
crat ⁊ ep̄s dñs

Maria cōue-
nit cū papa

Papa

Virgo

Nota

Conclusio

Deside

De fidei gratia

ergo et tantā cognitiōem habuit quātam habuit vnq̃ aliqua crea-
tura. igitur cognitiō beate virginis in via fuit excellentior cognitiōe
raptus que est creature existēis in via. sed cognitiō raptus excedit
fidē. igit̃ cognitiō beate virginis excellit fidē. et nō s̃m modūz fidei
igitur nō habuit fidem. ¶ Item ad Coriñth̃ h̃. Raptus est vsq̃ ad
tertium celū. Sup̃ hoc de glosa. q̃ Paulus vidit in raptu sicut q̃ sunt
in tertia hierarchia. igit̃ humiliter beatissima virgo vidit et excellenti-
us. sed illi de tertia hierarchia non viderūt per fidem. igitur nec bea-
tissima virgo habuit fidem. ¶ Item mūdicia cordis est ad vidēdū
deum dispositio. iuxta illud Beati mūdo corde. igit̃ vbi maior mū-
dicia ibi maior visio. sed nulla vnq̃ creatura habuit tantā mūdiciā
quātam illa que puritate nitebat qua sub deo nulla maior neq̃ in-
telligi. igit̃ nūq̃ aliqua creatura habuit tam altā cognitiōem. igitur
eius cognitiō fuit supra raptū. igit̃ supra fidem. Qd̃ enī superius
est superiore superius est inferiore. ¶ Item entis ad nō ens infinita est
4 distantia. igit̃ peccator et nō peccatrix habet distictiā in infinitū. sed
rātū diuiserūt peccā nostra inter nos et deū. igit̃ vbi plus de peccō. ibi
maior diuisio. et vbi min⁹ de peccō ibi minor diuisio et maior diuictio
igit̃ vbi nihil oīno de peccō prima est diuictio. et vbi aliquid de peccō
ibi nō oīmōda diuictio. Sed nulla pura creatura est vel fuit sine pec-
cato in via. iuxta illud Ioh̃. Si dixerimus q̃ peccā nō habem⁹ etc.
excepta beata ymine. de qua de Aug⁹. Lū de peccatis agit nullā vo-
lo de ip̃a fieri mentionē. igitur nūq̃ aliqua pura creatura ita diuis-
cta fuit deo sicut beatissima virgo. sed illa diuictio est p̃ cognitiōem et
dilectionem. igitur nūq̃ aliqua creatura pura habuit tā altam co-
gnitiōem et dilectionem. igit̃ supra raptū. igitur supra fidem. ¶ Itē
tres sunt actus hierarchie. scz purgari. illuminari. perfici s̃m Diony-
sium. et sunt illi tres actus adinuicē ordinati ita q̃ ad maiore pur-
gationem seq̃tur maior illuminatio. et ad maiorem illuminationē
seq̃tur maior p̃fectio. sed beatissima ymgo inter puras creaturas pur-
gata fuit in summo. igit̃ eius cognitiō fuit sup̃ omnes cognitiōem
oīis creature in via. ¶ Itē p̃ cognitiōem eleuatur aīa ad deū et in il-
6 lo motu est natura q̃ eleuat. et est motor q̃ eleuat. et vbi ad qd̃ na-
tura eleuat. gratia autē est dispositio media per quam fit eleuatio.
natura autē est in oīib⁹ equaliter. ad hoc q̃ sit dei capax p̃ cognitiō-
nem et dilectionem. similiter deus in se eodem modo se habet respectu
omniū. igitur si aliquis magis eleuatur ad cognoscendū q̃ aliter
hoc erit p̃ medium eleuans quod est gratia. sed gratia beate virginis
fuit maior omni gratia pure creature. igit̃ altius eleuabatur ad co-
gnoscendū deū q̃ aliqua creatura. igitur cognitiō eius fuit supra
raptū et supra fidē. ¶ Item gratia et gloria habent se adinuicē

De fidei gratia fo. xxxv

ut proportionabilitas q̄ habens maiore gratiā habet maiore gloriā
iuxta illud zacharie. Exequabitur gratiā glorie. sed inter comprehenso-
res nunq̄ aliqua pura creatura habuit tā altā cognitiōez quātā ha-
buit beata virgo in patria. igit̄ inter maiores nūq̄ habuit aliq̄ crea-
tura pura tam altā cognitiōem in via. igit̄ supra raptū 7 fidē. igit̄
cognitiō eius fuit supra fidē 7 raptū. ¶ Itē quicqd̄ continet vacuum 8
hoc simpliciter nō ē plenū. q̄z contentū contentū ē continētis igit̄
si contentū in se potest plus recipere. igitur 7 continens. exemplum in
domo plena dolis vacuis. igit̄ si beatissima h̄go habuit fidei vacui-
tatē. habuit in aliquo vacuitatē respectu gratie. igit̄ nō fuit gratia
plena qd̄ est falsum. ¶ Itē q̄ beatissima virgo fuit sapientior omni 9
creatura signat per hoc q̄ liber q̄ intitulatur de sapientia de beatissima
virgine specialiter exponit. 7 que de sapientiā domini dicunt quasi de
ipsa dicant ecclesia interpretat. ut patet in eplis que de ipsa leguntur in
sapientiā aut̄ nihil ē de stulticia vel ignorantia. igit̄ beatissima h̄go ple-
na fuit sapientia. sed in fide nō est plena sapientiā sed ex parte iuxta
illud Ex parte cognoscimus. ex parte p̄phetisamus. igit̄ beatissima
h̄go nō habuit fidem. sed plenā cognitionē. ¶ Itē Gregori⁹ Qui-
busdā in hac carne viuētib⁹ sed tamē inestimabili p̄tute crescenti-
bus acūmē contemplatiōis potest claritas dei videri. si tñ huic vite
funditus fuerit mortui. sed nulla creatura pura huic vite fuit mor-
tua sicut. beata h̄go igitur nulla creatura in hac vita tam puram vi-
dit claritatē dei sicut beata h̄go. igit̄ eius cognitiō fuit supra fidē 7
raptū. ¶ Itē q̄ cognitiō beatissime h̄ginis fuit supra fidē 7 excellen-
tior cognitiōib⁹ alioz videt̄ p̄ beatū Bern. q̄ d̄r. Quis em̄ excep- 11
ta fortassis illa que sola in se felicissime meruit experiri. intellectu ca-
pere. rōne possit discernere. qualiter splēdor ille inaccessibil⁹ h̄ginis
sele viscerib⁹ infudit. ut illa que inaccessibilis est accedere ad se ferre
potuisset de portuuncula eiusdē corporis tui se immediate aīa cōtem-
perauit relique masse vmbraclū fecerit. 7 propter hoc forte maxime
dictū est obumbrabit. q̄z res nimirū erat in sacramento. 7 q̄ sola p̄
se trinitas in sola 7 cū sola virgine voluit operari. soli em̄ datum ē
nosse cui solum datū est experiri. dicat igit̄ spūscū sup̄ueniet 7c.
qui utiq̄ potētia sua fecūdauit te. 7 p̄tus alūssimi obumbrabit tibi
hoc est illo modo quo de spūscō concipies Sed dei p̄tus 7 sapien-
tia christus est in suo sacratissimo p̄silio obumbrādo cōteget 7 ob-
umbrabit quatenus q̄ natus sit 7 patri notus sit 7 tibi. Ac si ange-
lus sic respōdeat h̄gini. Quid a me queris qd̄ in teipa experiris si
es s̄z feliciter scies. S̄z illo actore quo doctore Ego aut̄ missus sum
h̄ginalē cōceptū nūciare nō creare nō p̄t doceri. nisi a donāte nec ad
dulci nisi a suscipiēte. Ex hac autoritate colligit̄ q̄ beatissima virgo de

De spe et charitate.

Incarnatōe ⁊ de dei filio incarnato habuerit cognitōem. q̄ fuerit su-
pra fidē q̄ tantū notus esset sibi q̄ notus erat patri. qd̄ nō p̄t intelli-
gi de cognitōe fidei s̄m quā not⁹ erat ⁊ multis Ex his autē p̄clud. q̄
cognitio beate ḡginis fuit supra fidē. ⁊ supra oēm cognitōem pure
creature existētis in via

Rō p̄ma.

- De spe**
¶ Octauo de spe. utrū beata ḡgo habuerit spem. Et p̄t videri
q̄ nō p̄ eadē q̄ de fide posita sunt argumēta. Primo si spes
est certa expectatio future b̄itudinis ex meritis ⁊ gratia pueniens.
sequit̄ spes ad fidē. ⁊ certitudo spei ad fidei cognitōem. ergo sicut co-
gnitio ad cognitōem. ⁊ certitudo ad certitudinē. igit̄ si cognitio bea-
te ḡginis fuit supra oēm cognitōem vie trāscendēs fidē. igit̄ certitu-
do eius supra oēm vie certitudinē ⁊ trāscendēs spem. ¶ Itē certitu-
do spei vel ē fallibilis vel p̄ditionalis. si em̄ certus q̄s absolute ē de
eterna beatitudine falli p̄t q̄ cadere p̄t. si autē sperat sub p̄ditōe ⁊ si p̄-
māserit in charitate ratio sua ē certitudo p̄ditionalis. ⁊ ita ois certi-
tudo spei ē fallax vel p̄ditionalis. Sz beate ḡginis certitudo de eter-
na beatitudine fuit absoluta ⁊ infallibilis. igit̄ maior oīni certitudi-
ne spei. ergo nō fuit p̄ modū spei. igit̄ nō habuit spem. ¶ Itē cui inest
vñū appōsitōr altēz inesse nō p̄t. sz timor separōnis ⁊ spēs opponū-
tur. ⁊ beatissima ḡgo nō habuit timorē separōnis. ergo nec spem
4. ¶ Itē inter grātia amissibiles ⁊ gloriā inamissibilē. mediū ē gratia ina-
missibilis. ḡ beata ḡgo q̄ habet statū mediū ⁊ certitudinē inter statū
glorie ⁊ statū vie. habuit ⁊ certitudinē patrie ⁊ certitudinē vie. sz cer-
tutudo spei p̄inet simpliciter ad statū vie. igit̄ inferior fuit illa cer-
titudine q̄ fuit in beata ḡgine. ⁊ ita beatissima ḡgo nō habuit spem sed
maiorē certitudinē ergo ⁊c.

Rō p̄.

- De charitate**
¶ Nono de charitate vtz in beatissima ḡgine fuerit. Et videt̄
q̄ habuit excellentē charitatē oīs pure creature In luca. le-
git̄ q̄ p̄missa questione de duobz debitoribz quoz vnus debebat de-
narios quinquaginta. ali⁹ centū. ⁊ nō habentibz vnde redderēt do-
nauit vtrūq̄ Et querēte dñō quis plus dilexerit. Et responderunt.
Estimo cui plus donauerit Ex hoc colligit̄ q̄ ille tenet plus diligere
cui plus donat. Sed beatiss. me ḡgini inq̄ oēs creaturas plus ē do-
natū. ergo sup̄ oēs creaturas plus diligere tenebat. ⁊ q̄tū tenebat
tātū dilexit. ḡ p̄m pl⁹ q̄ aliq̄ creatura dilexit ⁊ ita videt̄ q̄ maiorē
charitatē habuit angelis ¶ Itē grā grāt̄ data ordinat̄ ad grātū gra-
tū facientem. sed beatissima virgo habuit gratiam grātis datam
vlt̄a omnem creaturam in via vel in patria existentē. in hoc q̄ me-
ruit esse beatissima mater dei. igitur ⁊ gratiam grātū facientem ha-
buit gratiam omnis creature excellentem. ¶ Item charitas est
de puro corde ⁊ conscientia bona ⁊ fide non ficta igitur vbi est ma-

De charitate ffo. xxxvi.

for puritas ibi maior charitas. sed beatissima virgo habuit purita-
 tem in summo qua sub deo maior nequit intelligi. igitur habebat cha-
 ritatem in summo cui in creaturis maior nequit intelligi. ¶ Item nul- 4
 lus tantum teneatur diligere sicut pater et mater. sed inter creaturas
 sola beata virgo fuit mater dei. igitur nulla creatura tantum teneba-
 tur diligere deum. sed quantum tenebat diligere tantum dilexit. igitur
 beatissima virgo plus quam alia creatura deum dilexit. ¶ Item ego diligentes
 me diligo. igitur plus diligentes plus diligo. igitur quicunque de mariæ di- 5
 ligat ille deum mariæ diligit. Sed de mariæ super omnes creaturam diligit beatam
 virginem. igitur ipsa ad ipsam maiorem super omnem creaturam habuit dilectionem.
 huius autem signum quod de ipsa cantica canticorum que amoris continent
 perfectionem specialiter exponuntur. Et ibi amica et charissima per ex- 6
 cellentiam nominatur. ¶ Item Gregorius. Exhibitio operis est
 probatio dilectionis. sed deus nunquam alicui creature tantum benefici-
 um exhibuit in opere. igitur nunquam aliquam creaturam tantum dilexit igitur ipsa
 plus deum quam aliqua alia creatura dilexit. ¶ Item deus dat omnibus ab- 7
 undanter et illuminat omnem hominem. non tamen omnes recipiunt equi-
 ter nec omnes equaliter illuminantur cuius diversitatis causa duplex esse
 videtur. Una ex preterceptione. quia unum est magis capax ad recipi-
 endum quam alterum. et propter hoc magis recipit altero. iuxta illud euan-
 gelium. Duxit illis bona sua unicuique secundum fructum. Sicut. capacitate. hanc
 autem capacitate operatur humilitas. iuxta illud. humilibus dat gra-
 tiam. igitur ubi maior humilitas maior est capacitas. Sed in bea-
 tissima virgine inter omnes creaturas maxima fuit humilitas. igitur maxima
 capacitas. igitur maximam gratiam recipere potest. Sed quantum recipere potuit tantum
 recepit. igitur gratiam in summo creature habuit. ¶ Item ex preter dan 8
 tis venit diversitas doni. quod cum datus dat secundum rationem. et ratio re-
 spiciat finem maius donum dat quod dat ad maiorem finem. ut impera-
 tor magis dat cui daret donum ad essendum militem quam simpliciter serui-
 entem. Sed beatissime virginem dabatur donum ad essendum matrem dei
 omnibus aliis dabatur gratia ad essendum servos dei. Sicut igitur im-
 proportionabiliter maior est mater dei quam servus dei. ita proportionabiliter est
 maius donum quod est ad essendum matrem dei quam quod est ad essendum servum dei. Sed
 donum in quo omnia alia donantur est charitas. igitur beatissime virginis chari-
 tas est improporcionabiliter maior charitate omnis creature. unde Augustinus. i. li.
 de gratia et natura. Inde cum scimus quod ei plus gratie sit collatus ad
 vincendum ex omni precepto. quod concipere et parere ipsum meruit
 quod constat nullum habere peccatum. Et iterum. Illa autem virgo singulari gratia pre- 9
 uerba est et repleta ut ipsum haberet ventris sui fructum quod ex initio habuit
 universitas deum. ¶ Item eadem numero est charitas quam habuit beatissima virgo mo- 10
 in patria et quam habuit in via in substantia. sed quicunque sunt eadem numero

De marie charitate.

fm subam eadē sunt p subam. igit si nunc hz charitatē maiorē charitate ois angeli. z tūc habuit. Itē arguit p effectū Quicūqz effectus sequit aliquā formā fm substantiā si pmanet idē effectus nō augmētatur fm substantiā. igit z charitas eadē erit sp fm substantiā. sed facere dignū vita eterna ē effectus q sequit formā que ē charitas fm substantiā et ille effectus q extat in via. z in patria nō augmētatur fm substantiam. igit z charitas eadē est in via z in patria nō augmētata fm substantiā. igit cū beatissima sgo habuerit charitatē maiorē omni angelo in patria. habuit maiorē omni angelo in via. ¶ Itē. cū sublato a beatissima sgo omniū fomite z penalitate. z tandē corporis aialitate habuit maiorē charitatē omni angelo in via. sed ista ablatio nō est aliqua adiectio charitatis qz ad substantiā. sed qz ad actū eleuatio nē. extēsiōe z expeditiōe. igit charitas eius fuit maior in substantia charitate angeli. licet minor fuit qz ad actū z hoc ppter cōditionē z statū subiecti in quo erat. ¶ Itē dicit Aug⁹. q hoc preceptum dilige dñm deū tuū. zc. nō pōt impleri in via. z constat q h ē ppter cōditiones vie q sunt vnio ad corp⁹ corruptibile penale z aiale. z visio p speculū enigmatē. z constat q his oibz sublatīs plene adimplet. z ita videt q pfectio charitatis vie in charitatē patrie nō fiat p aliquam adiectiōem qz ad substantiā. s; p extēsiōe z eleuatiōe qz ad actū eadē substantiā pmanente. igit beatissima sgo habuit maiorē charitatē qz ad substantiā omni angelo nūc i patria. igit etiā habuit in via

De augmēto charitatis Marie

Primarō **¶** Juxta h virū charitas beatissime sginis marie in via fuerit em qd ē citra primū z summū. melioris cōditōis est si p augmētari in bono qz si nō pōt. sed cōstat q charitas beatissime sginis fuit citra z summū bonū z in bono statu. igit potuit augmētari. ¶ Itē Aug⁹ ad Hiero. Charitas ē virtus qua illud qd diligēdū ē diligis. hec in alijs maior. hec in alijs minor. in alijs nulla est. plenissima vero que iam nō possit augeri. que qz diu hic est bō inuenit in nemine. qz diu aut hic est vltus augeri pōt qd si ccedat. ¶ Cōtra. Charitas beatissime sginis fuit pfectissima fm statū. sed pfectius ē qd ē in termino qz id qd ē citra terminū. sed qd augmētabile ē citra terminū est. sed charitas beate sginis fuit in termino z nō citra terminū. igitur charitas beate sginis nō est augmentabilis sed in summo cōplemento z fm statū vie. ¶ Itē sicut nec in corporalibz ita nec in spūalibz quicqz est vacuū fm actū. sed inter charitatē in augmētabile patrie. z charitatē augmētabile vie. mediū ē charitas vie in augmētabilis. igit cū extrema extētiō aut mediū erit aut aliqd vacuū est. illud autē mediū beatissime virgini nō cōgruit q fuit in statu vie summa z ppinquissimū

De marie fruitione Fo. xxxvii

ma statui patrie. ergo habebat charitatē inaugmentabile in summo
¶ Itē inter charitatē inaugmentabile q̄tum ad substantiā ⁊ q̄tum
ad actū. ⁊ charitatē augmentabile q̄tū ad substantiam ⁊ q̄tum ad
actū est media charitas augmentabilis q̄tū ad actū. inaugmentabi
lis q̄tum ad substantiā. Quarta em̄ dīctia est impossibilis. scz q̄ sit
augmentabilis fm̄ substantiā ⁊ nō fm̄ actū. sz medio p̄fectibili debet
media p̄fectio. ergo cū beatissim⁹ h̄go habuerit mediū statū in via
inter p̄fectibilia mediā habebit p̄fectiōem. ergo habebit inaugmenta
bile charitatē fm̄ substantiā. ⁊ augmentabile fm̄ actū. ¶ Itē omne
creatū certo termino ⁊ quātitate est mensuratū. omnia em̄ fecit deus
numero. pondere. ⁊ mensura. ergo nullius creati potentia est in infi
nitū. ḡ augmentatio charitatis nō est in infinitū in via. igit̄ alicubi
erit in summo suo. sz summū p̄fectiōis p̄fectibile vie fuit beatissima
h̄go. ḡ habuit charitatē vie in summo ¶ De fruitione

¶ Iuxta hoc. vix beata virgo frueret in via p̄ modū patrie
¶ Et videt̄ q̄ sic Aug⁹. de doctrina christiana. frui est amo
re inherere alicui rei p̄pter se. sed beatissima h̄go inhererebat summo
amori p̄pter se ⁊ inseparabilē. ḡ fruebat̄. ¶ Itē inter tm̄ p̄p̄sorē ⁊ tm̄
viatorē triplex est mediū. p̄p̄sor simplr. ⁊ viator simplr simul. si
cut dñs Iesus. ⁊ p̄p̄sor simplr ⁊ viator fm̄ qd. sicut angeli cu
stodijs ⁊ ministris hominū deputati. fm̄ quid sunt viatores vsqz
in diem iudicij. Terciū mediū est viator simplr. ⁊ p̄p̄sor ⁊ fru
ens fm̄ qd. ergo cū inueniat̄ aliq̄s p̄p̄sor tm̄ vt homies in pa
tria. ⁊ aliq̄s viator tm̄. vt hoies in via. ⁊ aliq̄s p̄p̄sor ⁊ viator si
mul. vt hō deus. ⁊ aliq̄s fm̄ quid viator ⁊ simpliciter p̄p̄sor.
vt angeli. Inueniet̄ quarta differentia. vel aliquid erit vacuū. ⁊ ita
erit aliqua p̄sona viatrix simpliciter ⁊ p̄p̄sor ⁊ fruens fm̄ qd
et erit in statu vie summa ⁊ p̄p̄quissima statui patrie. hec autē est
beatissima virgo. ergo ip̄a erit viatrix simplr ⁊ p̄p̄sor ⁊ fruens
fm̄ qd. Ex his aut̄ omnib⁹ videt̄. q̄ beatissima virgo nō habuit gra
tiam virtutū theologicarū fm̄ modū vie. sed p̄fectiori modo ⁊ ex
cellentiori om̄i modo p̄fectionis pure creature. Qd̄ si cederetur
¶ Contra. qz p̄fectio addita p̄fectioni nō destruit ipsam sed auge
¶ Itē status vie inferior est statui patrie. ergo summus vie inferior
erit infimo patrie. ¶ Itē dñs in 2 Mattheo. Qui minor est in regno
celoz maior est Joāne baptista. Glo. dī. Om̄is sanctus qui est cū
deo maior est eo qui est iam in mūdo. ¶ Itē suoz illud. Ecce mitto
angelū meū. ⁊ dī Glo. Nouissimus angelus celi maior est quo
nis homine

¶ De Charitate

¶ Post hec de charitate beate virginis quā habuit ad p̄ri
mū. Utz illam habuerit in summo creature. ¶ Et videt̄

De virtutibus cardinalibus

q̄ nō. q̄z maiorem charitatē nemo h̄z. Martha em̄ etiā habuit
Contra. ¶ Itē ip̄a aīam suā nō posuit p̄ amicis suis. ergo nō habuit chari-
 tatē maiorem alijs q̄ aīam suam. p̄ amicis suis posuerūt. ¶ Contra
 p̄pter qd̄ vnūquodq̄ tale ⁊ illud magis. p̄pter qd̄ amamus ipsū
 magis diligimus. ita d̄t p̄hs. sed primū amamus p̄pter dēū. ergo
 ⁊ qui plus amat dēū plus amat proximū. ¶ Itē eadē charitas est q̄
 diligitur deus ⁊ primus. ergo q̄ h̄z summā charitatē ad dēū sum-
 mā h̄z ⁊ ad proximū. sed beata vi- go lumina charitatez habet ad dē-
 um. igitur ad proximū.

¶ Bestio. xix. de virtutibus cardinalibus.

Prima rō

Et primo de iusticia in quo statu eā habue-
 rit beata virgo respectu viatorū. ¶ Iusticia em̄ ⁊ misericor-
 dia opponūtur in effectibz. ergo qui h̄z de iusticia magis minus h̄z
 de misericordia ⁊ ecōuerso. sed beatissima virgo vtpote mater miseri-
 cordie fuit misericordissima q̄ minimū habz de iusticia. Itēz Iustie
 Opus iusticie par rē. Itē iusticiā nō facimus in terra. ideo cecide-
 runt habitatores eius. Itē in puerbz Iustus in principio accusa-
 tor est sui. Ex his oibz colligit̄. q̄ act⁹ iusticie in via ē iustificare ma-
 la ⁊ punire. ⁊ vicia castigare. q̄ om̄ia nō fuerūt in beata s̄gine. ergo
 nō habuit actū iusticie in via. igit̄ nec respectu maiorū. ⁊ p̄sequēz
 sup̄ viatores. ¶ Contra. due sunt partes iusticie. scz declinare a ma-
 lo. ⁊ facere bonū. sed vtrūq̄z istoz habuit beata virgo sup̄ om̄es pu-
 ros viatores. ergo iusticiā habuit sup̄ viatores. Q̄s aut̄ beatissima
 virgo declinatōem a malo habuit excellentius om̄ibz viatoribz p̄z
 ex hoc q̄ sola ip̄a viatrix fuit que nūq̄ peccauit. vñ Aug⁹. Excepta
 hac virgine de qua p̄pter honorez dñi cū de peccatis agitur nullam
 volo habere mentionē. Sed si om̄es sancti ⁊ sancte venirent ⁊ di-
 cerent. quid respondemus eis nisi qd̄ d̄t sanctus Ioānes. Si dixe-
 rimus q̄ peccatū nō habemus nos ipsos decipimus ⁊ veritas in no-
 bis nō est. Excellit etiā om̄es in operatōe boni. in eo em̄ q̄ dēū genuit
 qui om̄ia regenerauit tantū effectū protulit boni de se q̄ nullius pu-
 re creature effectus illi in dignitate vel vilitate poterit coequari

Contra p̄.

z. ¶ Itē opera misericordie que fuit ex p̄passione ⁊ releuatōe miserie. ⁊
 p̄pter hoc dicūtur misericordie opera. eadēz opera iusticie ad q̄ oīa
 tenent̄. vt p̄z in discussione vltima Esuriui ⁊ nō dedistis mihi man-
 zē. vbi sit disceptatio ⁊ adiudicatio damnatoz p̄ h̄mōi operuz ob-
 missione. Illa em̄ opera exercuit beata vi- go in summo sup̄ om̄es
 viatores. operum em̄ misericordie alterū est altero magis bonū vel
 qd̄ sit ex maiori charitate. vel qd̄ sit magis indigentī. vel quod ma-
 gis digno indigentī. vel qd̄ sit cū maiori effectū unpensio. vel qd̄ sit

De spēbus iusticie fo. xxxviii.

ex magis necessario ⁊ minus supfluo. hec omnia fuerūt in beatissima
fgine in summo. Charitas ex qua opa misericordie fecit oēm crea-
turā excellit. vt infra patebit. maxime indigēti tribuit. qz nemo iter
viatores pauperior? Jesu christo fuit. dignissimo pauperi tribuit. qz
nemo dignior mēdicus q̄ mēdicus deus fuit. Magnū em̄ est op⁹
misericordie qd fieret paupi laico. maius quod fieret paupi clerico.
maius qd fieret religioso. adhuc maius qd fieret pauperi episcopo.
sed summū qd fieret mendico pape ergo improporcionabilr sum-
mū opus misericordie fuit qd fiebat deo mēdico ⁊ pauprimo. Ma-
ximū etiā effectū misericordie nobis impendit. qz nobis miser⁹ ⁊ ca-
ptiu⁹ ⁊ mendic⁹ deū filiū suū ipm dedit captiu⁹ in precīū fameli-
cis in viaticū. laborantib⁹ in premiū. infirmis in medicamentum.
et cū ipso nobis dedit regnū celoz ⁊ om̄e bonū. qui etia⁹ pprio filio
suo nō pepcit. qūo cū illo nobis oīa nō donauit. ¶ Item beatissima
fgo de nullo sibi supfluo s; oīno necessario opus misericordie fecit
filio suo pauprimo ⁊ peregrino. de pprio suis purissimis carnib⁹
et sanguinib⁹ tunicā polimitā fecit. in vteri sui gremio hospitauit.
de pprio suo corpore cibauit ⁊ lactauit. ¶ Sic ergo patz q̄ beatissima
fgo iusticiā quo ad ptes ⁊ effect⁹ suos habuit in summo.

¶ Post hoc videndū est de spēb⁹ iusticie. q̄ sunt latría. dulcia. obe-
dientia. qualiter ⁊ he fuerūt in beatissima fgine. ¶ Et pmo de latría.
Est em̄ latría soli deo debitus ⁊ exhibitus honor. Et intendit honor
iste p tria. Primū est dignitas psonę exhibentis respectu omniū vi-
atoz. Scdm̄ est min⁹ debitū exhibitōis. Tertiū est excellētia impē-
se seruitutis. Dignitas psonę exhibentis respectu omniū viatoz in
summo fuit in beatissima virgine. Ip̄a em̄ mater dei. alioq̄s serui. ⁊
improporcionabilr magis est eē matrē dei q̄ eē seruū dei. Igit̄ impro-
porcionabilr maior est latría matris dei q̄ seruoꝝ dei. ¶ Itē min⁹ de
bitū exhibitōis fuit in beatissima fgine respectu alioꝝ scōꝝ. quāto
em̄ q̄s plus est inferior tāto magis tenet ex debito necitatis ad serui-
tū. s; beatissima fgō fuit sup̄ma oīm scōꝝ. ergo exhibitio seruitutis
eius fuit ex minimo debito necessitatis. ⁊ ex maximo debito charita-
tis. Igit̄ iterū q̄rū ad hoc fuit opus ⁊ eius latría in summo. ¶ Itē 3.
impēta seruitutis latrie p̄sistit in trib⁹. in actu cordis. q̄ est cognitio ⁊
dilectio. in actu oris. q̄ est laus ⁊ oratio. in actu opis. vt genuflexio
et adoratio. imolatio. ⁊ h̄mōi. ¶ Dia hec i beatissima fgie fuerūt i sum-
mo. in p̄tibus em̄ interiorib⁹ oēm creaturā excellit. vt infra patebit
tutes ⁊ hoies. h̄nt at̄ āgeli ⁊ tutes iamissibiles. s; nō meritorias p̄mij subalis. h̄nt
⁊ hoies ⁊ tutes meritorias s; amissibiles. habuit at̄ brā fgō ⁊ tutes
inamissibiles cū angelis ⁊ meritorias cum hominib⁹. ⁊ ita vtriq̄
excellētius. et ita habuit excellētissimā latriam in actu cordis

Latría.
Rō pma.
Honor inten-
ditur p tria
Dignitas

Angeli h̄nt ⁊
tutes ⁊ hoies.

De Latria

4 ¶ Itē actus latrie ab ore. vt est laus et oratio excellentissime fuit in beata p̄gine. oratio em̄ aliorū sc̄tōz nō innitit̄ alicui iuri ex parte sui sed t̄m̄ misericordie ex pte dei. oratio aut̄ beatissime virginis innitit̄ gratie dei et iure naturali et iusticie euāgelij vel decalogi. q̄z filius nō tenet̄ t̄m̄ exaudire sed obedire matri. iuxta illud. Honora patrem et matrē. et Apl's. filij obedite parentibz vestris. qd̄ et ip̄a videt̄ innuere in mō orandi. nō vtens orōne simplici. sed insinuatōe dicens. vñ nū nō habent rē. Dicit magister Hugo de sancto victore. q̄ nobilitat̄ sima sp̄s orōnis est insinuatio. exemplificans in eodē verbo sc̄z vñ nū nō habent. Et sic latria eius oris fuit in summo. tum q̄ erat nobilissimus modus orandi. tum q̄ eius oratio habebat rōnem iussōnis et imperij. tum q̄ erat ip̄sibile eā nō exaudiri. iuxta illud. Pe te mater mi. neq̄z em̄ fas est vt auertā faciē meā. iij. Regū. iij. ¶ Itē q̄ est portio tua. Vester p̄ qua postulas regē. etiā si petieris dimidiū regni mei impetrabis. ¶ Itē actus latrie in opere exteriori p̄ncipaliss est in oblatione. et excellentior in templōz cōsecratione et cōstructione. Hoc aut̄ totū fuit in beatissima virgine in summo que de corde et corpore templū sancto sp̄itū cōstruxit. in quo fili⁹ dei corporaliter habitauit. in quo seip̄am et in seip̄sa summā castitatem cordis et corporis deo om̄i sacrificio acceptabilius obtulit. imo ip̄m filiū suū et filiū dei nō p̄t panis et vinum in corpus ip̄ius trāferēbat et sub sp̄ibz alienis immolab. sed ip̄m q̄dez eius p̄pria carne et sanguine s̄m corpus formatū sub ip̄a sua specie propria in qua euz genuit spontaneo eius cōsensu in eius passione pro nobis om̄ibz obtulit. p̄ quā sufficientissimā et grauissimā hostiā semel oblatā deum toto generi humano recōcilauit. qui nimirū excellentissimus actus latrie in opere fuit. ¶ Et sic p̄z quō beata p̄go oēm actū latrie s̄m oēm modū habuit in summo.

Latria oris fuit in summo

Actus latrie in opere

Maria xpm p nob obtulit

Dulia est

¶ Consequēter videndū est de dulia. Est aut̄ dulia honor creaturę rebitus et exhibitus. Et hec h̄z duas partes. Duliam simpliciter que debet̄ creaturis. et hypdulia q̄ debet̄ excellentibz creaturis. vt beate virginī et sc̄tē cruci. Dabit aut̄ beata p̄go actū hypdulie in summo respectu aliarū creaturaz. Improporcionabil̄ em̄ maius est adorari q̄ adorare. ergo improporcionabil̄ maius est hyperdulia adorari q̄ adorare hypdulia. sed om̄es alij sancti adorant hypdulia beatā virginē. ergo ip̄a om̄es excellit hypdulia. ¶ Itē actus dulia habuit sup̄ om̄es excellenter. act⁹ em̄ dulia intendit̄ p̄ ea p̄ que et act⁹ latrie intendebat. p̄ dignitatem videlz p̄sone exhibitentis. p̄ min⁹ debiti exhibitōis. et p̄ humilitatē seruitutis. Per dignitatem p̄sone exhibitis excellit om̄es. nulla em̄ digna p̄sona vel creatura potuit aliam creaturā tantū honorare in quātum dignissima creaturarum

Act⁹ dulia intendit tripli.

De penitentia fo. xxxix.

mater dei Ite cū esset dignissima et suprema creaturarū omniū quam omnes debent reuereri et honorare. minime debitū fuit ut alias creaturas honoraret Item seruitus humillima et indebitissima fuit qua inferiorē se honorauit. qz proxima deo p incorruptōem purificatōez pollutis matribz pstituta absqz legis pcepto obseruauit. et filiū euz oblatōibz offerens sacerdotibz legalibz reuerentiaz exhibuit. p qd obediētia et humilitatē psummauit. sicut scriptū est. sine modo. sic em̄ decet nos. et. Glo. pfectam humilitatē ¶ Et distinguit ibi tripli-
 Triplex humi-
 litas
 eam humilitatē et obediētia. Prima q̄ exhibetur inferioribz. secun-
 da pari. tertia que superior. Et p̄ma vocat om̄is iusticia. id ē pfecta iusticia. quā beatissima p̄go in summo exhibuit qñ deo p̄pinq̄issima fuit. et dignissima inferioribz et sibi iure subditis. ipa super legē posita fm̄ legē legi et ministris ei⁹ obediuit. in quo se summe inclinauit et humiliatū. summū em̄ citra deū in sursum ē summa incorruptio iuxta illud Incorruptio faciet. primū deo. summe autē distans ab incorruptōe deorum est corruptio. post corruptōem seq̄tur pena posita p corruptōem. ut ē mulier corruptarū purificatio Summa ḡ incli-
 natio humilitatis fuit qñ se excellentissima in corruptōne p̄go sub om̄is corruptis impossitū spontaneē se inclinauit. Et sic p̄z quō in beatissima virgine et dulia et latría et obediētia et humilitas fuerunt in summo

¶ De penitentia

¶ Est adhuc p̄teritis alia sp̄s. que ad iusticiā p̄t reduci. scz penitencia. ¶ Sit p̄teris p̄z p̄ glosam sup̄ illud. Penitentiam agite. p̄ma p̄teris est p̄ penitentiā veterē hominē perimere et. ¶ Ite p̄teris penitentie timore accipit. ¶ Aut penitētia sit sp̄s iusticie p̄z. qz om̄es tenentur veterē hominē perimere et oēs peccatores penitere. ¶ Aut act⁹ penitentie fuerit excellentius in beatissima p̄gine om̄ibz viatoribz p̄z ex hoc qz in oibz alijs actus penitentie req̄rit peccatū inesse vel fuisse in beatissima aut p̄gine fuerūt actus penitētie sine p̄sentia vel p̄cessione culpe ¶ Ite cū nulla p̄teris q̄tū ad habitū cesset in patria. habitus penitentie erit in patria. et habit⁹ patrie p̄fectōres habent act⁹ q̄ habitus vie. ergo penitētia erit in patria. et habebit p̄fectiorē actum q̄ habet in via. ille autē est testatio peccati siue nolle peccare. ergo cū beatissima p̄go habeat actū penitētie nō fm̄ actū vie habebit sp̄m fm̄ actū patrie. Igit̄ habuit actū penitētie excellēt⁹ alijs creaturis vie

¶ De prudentia.

¶ Consequēter de prudentia. Et p̄mo verum fuit in beatissima virgine fm̄ qz in alijs viatoribz. ¶ Et videtur qz nō. d̄r Augustinus. Prudentia est amor ea quibz adiunatur ab alijs q̄bz imp̄d̄. flagaciter eligens. ¶ Item Aug⁹. Prudentia est in p̄cauēdis iniquis. sed beatissima p̄go non imp̄diatur ab aliquo. nec indige-

Penitentia ē
 virtus
 P̄tia est sp̄s
 iusticie
 Act⁹ p̄tie fu-
 it in Maria

De fortitudine

bat aliqua cautela contra insidias. quod decipi non poterat. ergo non habuit actum prudentie. hoc quodque modo sicut eum habet communiter viatores. si ipsa non habuit actum prudentie per modum vie. ergo per modum patrie. Item prudentia respicit cognitionem eorum que pertinet ad actum secundum quod est bonus cardinalis. agenda autem sunt quedam exteriora et corporalia. et opera quedam interiora et spiritualia. et continget aliquem esse exercitatum in temporalibus et inexpertum in spiritualibus. aliquem e converso. Prima perfectio pertinet ad actum secundum secundam ad contemplationem. circa utramque contingit errorem esse in viatoribus communiter. scilicet in beatissima regine fuit perfectio utriusque sine errore et possibilitate errandi. ergo habuit actum prudentie excellentius omni viatore

De fortitudine.

Magnanimitas prima species

De Consequenter de fortitudine secundum quem statum fuerit in beatissima regine. Et per ordinem queritur de speciebus sive de partibus eius. Et primo de magnanimitate que sic describitur. Magnanimitas est rationalis aggressio terribilium. Quod hec in summo fuerit in beatissima regine sic videtur. Terribilissimum enim in hac vita est dolor mortis. et quanto natura nobilior tanto mors dolorosior et terribilior. scilicet spiritus improporcionabiliter nobilior est corpore. ergo martyrium mentis maius est martyrio corporis. sed beatissima rego martyr est martyrio spirituali. alij martyres martyrio corporali. sicut patebit infra de martyrio et aureolis. ergo aggressio terribilium improporcionabiliter maior fuit in beatissima regine quam in alijs.

Marta est martyr mar. spirituali

magnificencia.

Magnificencia est rerum bene gestarum felix consummatio. Consummatio autem rerum bene gestarum per beatam reginam excellit improporcionabiliter omni pure creature consummationem. ergo in actu magnificencie excellit omnem viatorem.

Fiducia.

Tertia species est fiducia que sic describitur. fiducia est certa spes producendi rem ad finem que incepta est. sed certitudo spei beatissime regine fuit absoluta et infallibilis. omnium aliorum viatorum fiducia partialis est et fallibilis. sed infallibile excellit fallibile improporcionabiliter in quantum tale. si fiducia beate regine excellit fiducia omnium viatorum. Quarta est securitas. que sic describitur. securitas est habitus secundum quem superveniens incommoditates non formidantur. quoniam quod inceptum est ad finem producit. scilicet securitas beate regine fuit omnino sine timore separationis. ergo et securitas excellit securitatem omnia viatoris.

Securitas

Patientia.

Quinta est patientia. que sic describitur. Patientia est bonus habitus ante omnes aduersitates equanimiter portans. sed patientia beatissime regine fuit invincibilis et ab omni malo culpe impassibilis. omnium aliorum viatorum patientia fuit vincibilis et a malo culpe passibilis. ergo ipsius patientia fuit aliorum patientia maior improporcionabiliter.

Constantia

Sexta est constantia. que sic describitur. Constantia est animi stabilitas in proposito non vacillans. sed stabilitas beatissime regine fuit immobilis et

De perseverantia fo. xl.

oim alioz mobilis. Ergo ei⁹ p⁹stātia alioz p⁹stātia improporcionabi
liter maior fuit

¶ De perseverantia

¶ Post hec querit^r de p⁹seuerantia. q⁹ dupl^r d^r. Uno⁹ p⁹positū p⁹se
ueradi in finē alio⁹ ac⁹ p⁹seueradi in finē voluntas beatissime p⁹gl
nis ad p⁹seueradiū fuit inflexibil. oim voluntas alioz flexibil. Ergo
ei⁹ p⁹seuerantia alioz p⁹seuerantie ē ip⁹oportionabilis ¶ De p⁹antia

Perseuerantia
d^r dupl^r

¶ Postea de temperantia. que sic describit^r fm phos. Tempera
tia est illiciti animi impetus firma z discreta d⁹natio. Item
Math. Erant q⁹ manducauerāt q⁹si q⁹tuor milia hominum. Glo.
Temperantia ē refrenatio cupiditatis ab his q⁹ tēporaliter delectant.
S⁹ i hac definitōe definit^r tēperantia fm actū vie z nō patrie. z fm act⁹
illos nō fuit tēperantia in beatissima p⁹gine. Ergo nō habuit tēpera
tiam p⁹ modū vie. sed patrie. Itē Aug⁹. Temperantia est amor in
corruptibilia in deo z integer. sed tam amor z incorruptio z inte
gritas fuit improporcionabil^r excellenti⁹ in beatissima p⁹gine q⁹ in
aliq⁹ viatore. q⁹ habuit tēperantiaz ip⁹oportionabil^r sup⁹ oēs viatores

¶ De speciebus temperantie

¶ Sequit^r de speciebus temperantie. q⁹ sunt castitas. modestia. z sobrie
tas. ¶ Et p⁹mo de castitate. Q⁹ aut⁹ beatissima p⁹go omne creaturā ex
cellebat in castitate sic p⁹bat. ¶ In oib⁹ viatorib⁹ puris hoib⁹ casti
tas est cū pugna cōtra homitē. z cū casu ad min⁹ in p⁹mū motū venia
lem. z cū possibilitate cadēdi etiā in mortale. exceptis in vtero sanc
tificatis z apostolis s⁹ssancto repletis. in beatissima aut⁹ p⁹gine fuit
castitas sine pugna fomicis. sine casu mortali. sine possibilitate ca
dēdi etiā casu. veniali. q⁹ castitas ei⁹ omni hōi fuit improporciona
bilis. ¶ Itē castitas beatissime marie p⁹ginis castitatē angeloz q⁹q⁹
gradib⁹ excellit. Est em̄ multiplicior. nobilior. vtilior. gloriosior. lau
dabilior. Multiplicior. Angeli em̄ habent em̄ castitatē in spū. hec
aut⁹ in carne z spū. Itē nobilior. q⁹ illa naturalis. ista gratuita. Itē
vtilior. illa em̄ est naturalis z nō meritoria. ista meritoria. Itē glori
osior. hec em̄ sine victoria. illa aut⁹ cū victoria. Itē laudabilior. hec
em̄ est necessaria. illa p⁹o volūtaria. P⁹z ergo q⁹ beatissima p⁹go omne
creaturā excellit in castitate

De castitate

Virginis ca
stitas q⁹ gelorū
castitatez exce
dit in quinq⁹.

¶ De Sobrietate.

¶ Sequitur de sobrietate. que dupliciter dicitur. Est enim so
brietas temperantie species. est etiam sobrietas que est abstinentia
pars satis factōnis penitentie z species iusticie Prima sobrietas est
cum pugna in omni viatore z cum errore. z cum possibilitate ca
dēdi in p⁹mum motū gulę. sed in beatissima p⁹gine fuit sine pugna
sine errore. sine possibilitate cadēdi etiā in p⁹mum motū gulę.
Ergo excellent⁹ fuit in beatissima p⁹gine sobrietas q⁹ in alio viatore

Sobrietas d^r
Dupl^r

De modestia.

Abstinētia fit ¶ Item alia abstinētia est q̄ fit tribus de causis. pro debito satis factōis
tribus de causis pro pctō p̄terito. p̄ cautela euasione. p̄ pctō futuro. p̄ delectōe p̄ne
debite in p̄senti. s̄z in brissima h̄gine nō fuit abstinētia satis factōis
p̄ debito p̄ pctō p̄terito. s̄z p̄ merito superogationis. nec p̄ cautela p̄
uisionis sed p̄ exēplo edificatiōis. neq̄ p̄ delectōe p̄ne. s̄z p̄ merito
glorie. Igit̄ ei⁹ abstinētia fuit nobilior q̄z alicui⁹ viatoris

¶ De modestia

**Modestia cō
sistit in duobus.**

¶ Sequitur de modestia que consistit in duobus. scz in dictis et factis
vtrūq̄ habebat h̄go beata in summo. In lingua q̄ nemo vnq̄ lin/
guā domare potuit. hoc cōmuniter intelligit̄ de viatoribus. sed beatissi
ma h̄go linguā in summo domauit. q̄ in lingua nunq̄ lapsa fuit.
ergo modestia in dictis beatissime h̄ginis omnem creaturā excellit.
Itē in factis nō est q̄ nō peccet. septies in die cader̄ iustus. hoc intellē
git cōmuniter in viatoribus. et de casu etiā veniali. sed beatissima h̄go
nunq̄ peccauit. etiā nunq̄ cecidit. ergo in modestia facti oēm creatu

**De modestia
in cultu vestitū**

ram excellit. ¶ Sequitur de modestia in cultu vestitū. Q̄s̄ aut̄ mod⁹ in
cultu vestitū p̄ineat ad modestiā. p̄bat p̄ illud 1 Th̄. ii. Si r̄ aut̄ et
mulieres in habitu ornato cū verecūdiā modestia ornātes se nō in
tortis crinibus. aut auro. aut margaritis. aut veste p̄ciosa. sed qd̄ decz
mulieres p̄mittētes pietatē p̄ oīa bona opa. ¶ Itē p̄ illud. quarum
nō sit exteri⁹ capillatura aut circūdatiō auri aut indumēti vestimen
torū cultus. Glo. sicut crispatus habet̄ Hiero. Mulieres serico vel
purpura indute xpm induere nō p̄nt. auro margaritis adornate or
namēta cordis p̄diderūt Itē Luc. xvi. Nō qdā erat diues et. Glo.
si in cultu p̄ciosaz vestitū culpa nō eet. sermo dñi non tā vigilāter ex
p̄meret q̄ diues purpura et bysso indut⁹ apud iferos irremediabiliz
torqueret. Ex his autoritatibus innuit̄ q̄ adhibēdus ē mod⁹ in cultu
vestitū. Querit̄ ergo q̄liter ista modestia in beatissima h̄gine fuit. vtz
descēdēdo ad respectissimū habitū vel p̄siderādo mediocritatē. videt̄
q̄ p̄mo mō. Hiero. q̄ cinis et cilitiū sunt arma penitentiū. Itē Cris.
de tunica incōsutili opinat̄ q̄ d̄r incōsutil̄ sicut mulier d̄r difformis
nō q̄ sit sine forma. s̄z q̄ habeat malā formā. ita incōsutilis nō q̄ fu
erat sine futura. sed q̄ habuit rudes futuras. et desup̄ p̄terita fuit p̄ to
tum. i. capeciata. Si ergo vestitus dñi adeo fuerit respectus vilis et
aspimus. q̄ in matre miscēdie q̄ ei⁹ imit̄. atri⁹ est debuit esse habit⁹ et
spectus. ¶ Itē fm̄ p̄hm̄. diuersum est iudiciū de habitu vulgi et sapiē
tam. cū interrogat̄ q̄s de vulgo q̄s sit habit⁹ agruus. Respondet de
corus. q̄z coroz attestat̄ honestatē. Si interrogem⁹ vnū de sapiētissi
mis et de horū famosissimis scz Joannē bap. Respōdebit de capillis
cameloz. ergo si fm̄ cōsiliū sapiētū eligitur vilitas in cultu. igitur
cum beatissima fuerit prudētissima ipsa elegit vilitatem in vestitu

Questio

Vestitus dñi.

De modestia cult⁹ vestiu⁹ Fo. xli

Quod autem mediocritatem videtur per beatum Hieronymum. qui ait. Ornat⁹ vestiu⁹ et for mediocritatem des pari modo sunt fugiendum. Item nihil tantum deo placet sicut zelus i⁹ aiaz. ad hunc autem ordinat⁹ conformitas. iuxta illud Offitio oia sum fa⁹ etus ut oes lucrifaceret. conformitas autem est in mediocritate. ergo cum beatissima homo fuerit maxima zelatrix aiaz que oes maxime lucrificare voluit. ipsa hominibus omnibus maxime se conformavit. quod mediocritatem habuit in cultu. Item spiritus in mediocritate persistit. quod cum beatissima homo omnibus³ exemplum salutis extiterit in mediocritate habuit exemplum dedit

Ad predictorum omnium euidetiam et ad obiectorum pleniorum solutionem. et ad ipsius solutionis intellectum et intelligentiam faciliorem hic quedam sunt premitenda de⁹ Math. xlii. Predicite euangelium omni creature. Glo. generi humano. quod habet aliquod commune cum omni creatura. esse cum entibus. sentire cum brutis. intelligere cum angelis. hec autem comitas est causa et aptitudo naturalis in viribus apprehensivis anime humane ad apprehendendum universalem spiritum omnium creaturarum cognoscibilem. et sicut est causa ex parte rerum cognoscibilium. ut spiritus ipsarum plerumque ipsi viribus apprehensivis. et sic fit naturalis cognitio cognoscibilem a cognoscere. cum ad spiritum obiectas perventum apphensive vires per similitudinem et quiddam desiderium quod iterum est naturale. ipsa autem ratio in homine cum sit superior superiori habet actionem omnium inferiorum unius personarum. Quicquid per spiritum inferiorum potest et spiritus superiorum. Cui personat Dionysius in celesti hierarchia. Ordines superiores excellenter habent inferiorum dispositionum spiritus et non e converso. Et ideo omnium sensibilium creaturarum et intelligibilem est ratio naturaliter cognitiva ratione comitatis naturalis. et ipsa cum sit collativa naturaliter cognoscit res et creaturas esse signum aliquod vel vestigium. sicut artificium artificis ex quo etiam ratio naturaliter est cognoscitiva creatoris. cuius creature sunt vestigia et signa. Et sic per quod ratio humana habet in sua natura quod sit cognoscitiva sensibilium creaturarum et intelligibilem et creatoris earum. et quod habet desiderium ductivum ad cognoscendum. hoc potest dici ductus naturalis rationis qui ex solis bonis naturalibus ducit rationem ex primis moribus ex parte ipsius. Sicut ex parte affectus sunt quedam aptitudines naturales ad bonum quod quidem philosophi appellant seminaria spirituum quibus movetur anima rationalis ad bonum naturaliter. ipsa vero anima rationalis sic existens est receptiva habitus multiplicis. scilicet artium et scientiarum ex parte spiritus apprehensive. sed homini non ducit rationem extra motus vel terminos ei debitos secundum aptitudinem naturalem sed sunt facultates et directores quedam ad cognoscendum ea ad quam naturali ductu se habet. et hec sunt habitus acquisiti per ingenium sine datus sine infusi. ex parte vero spiritus motive est receptiva habitus consuetudinalis. qui non erigit affectus super ductum nature vel super ea quam naturali ducta ratio dicitur. affectus vero secundum se habentem cognoverunt quedam philosophi non sufficere ad beatitudinem unde Tullius. Sepe dicimus et sepe dicendum est naturaliter audissimum si

Solo

Homo est ois
creatura
Comitas hec

B

Ex pte affect⁹

De solutione obiectorum

**Aia ē suscepti
ua fidei.**

**Fides trahit.
Duplex ducit**

**Aia rōnal.
Notandū.**

Imago dei

**Nota
veritas duplex**

**natura hūana
in xpo**

ue appetētissimi sumus. qz honesta sunt nobis innata sicutū semi-
naria. ita vt si pateremur z anhelare liceret ad britudinē cū diuino
munere natura nos ipsos pduceret. sed igniculos nobis inditos na-
tura sepe recōdimus. Est igit pter hmoi habitus naturalis aia susce-
ptiua ignis fidei q ē donū fluens a deo modo nobiliori z vtiliori qz
sit modus fm quē fluūt nature z bona naturalia. hmoi at grā dus-
cis aia rōnalis ad cognitōez talū. ad q nō poterat rō duci ductu na-
turali adiuta arte vel scia vel habitu psuetudinali. Cognita autem
hmoi vt sunt de est trinus z vnus. verbū caro factū z hmoi. ad que
nō sufficiūt bona naturalia sine fide. qz ad hec ē parua natura z pu-
silla statura que significat Luce. iij. in Zacheo qui cū nō posset vide-
re iesum. ascendit in arbore siccomoz. vbi glo. deuotōem fidei ad vi-
dendū saluatorē quod natura hz minus supplet ascēsu arboris qz
sic pz qz fides sursum trahit vltra ductū rōnis. Et iste duplex ducit
signat Luce. v. de filio pdigo q dixit patri. Da mihi portionē subitā
tie mee que me attingit. iste voluit id qd supō attingere potuit. Hoc
em attingere fuit seipz. vñ glo. Iste pte sua voluit vti vt nullo formi-
dāte vel regēte vel nullo regnāte viuat. diuinit illis bona sua Blosa
Fidelibz sue gratie portionē quā desiderat impetiedo. infidelibz soluz
naturalis ingenij bñficiū dcedēdo Et sic pz qliter aia rōnalis grē
auxilio sup suū naturale posse eleuat in cognitōem diuinor. videli-
cet ad primā veritatē z ad summā. Et notādū q in hmoi eleuatōe
aia nō tm naturalē terminū supgredit. sz sup se eleuat z sue pfectōi
appropinquat meliorādo z renouat. z hoc fm potentias ipsius ra-
tionalis. vt talis ē siue fuit apphensiuē siue motiue. vt rationalis vt
irascibilis z concupiscibilis In rationalibz em z apphēsiuis z mo-
tiuis ē imago dei. z in his est rōcinatio p iesum xpm. apphensiuē
em rationales habent dilectōem suā in homine z in deo. In homine
scz in xpo fm vtrāqz naturā. Sed nota q veritas se habet p specula-
tionē siue cognitōem ad intellectū dupliciter. Aut scz vt sui presen-
tia remoueat ignorātiā. z hoc modo se habet ois veritas ad intel-
lectū speculatiuū dū apphēdit ab illo. z dū delectat rō vel intellectus
sic delectationē puenit eē in sciēdo Aut vt ipsi pſentia nō tm remo-
ueat ignorātiā. sz etiā nobilitet z meliorē potētia ipsi veritatis. pre-
sentia. vt clare videat z apte sine enigmatē qd fm se vel in se meliora-
ri z videri nō posset. hmoi veritas ē diuina veritas. cui pſentia se rō
sentit pſici z meliorari. ex quo hz delectōem talē z tantā qualem et
quātā nō posset ex pſentia z in pſentia alteri veritatis qz Silt autē
in xpo natura hūana ex vnione ad diuinā hz summū suū vt. i. sit tm
meliorata qzū pr. z intātū qz etiā pillū hoiez Ducat ad visionē diui-
nitat. vñ pſitas tal apphēsa a pſtute cognitiua nō tm remouet igno-

De solutione obiectoꝝ ſo. xliij.

ratiā ſz etiā videt ⁊ ſentit vt ſit meliorata. q̄ etiā p̄ illū q̄ ē eiꝯ dē na-
 ture ducit ad viſionē diuinitatis. Et h̄ eſt qd̄ d̄r ad Corin. Eū tradi-
 derit regnū deo patri ⁊c. Glo. Lū pduxerit credētes ad p̄tēplatoēz
 dei patris. vbi ē ſinis oīm ⁊ rēq̄es ſempiterna ⁊ gaudiū Sic igit̄ p̄z
 q̄ aia rōnal̄ ſm illas vires gaudet de viſione dei atq̄ tāq̄ de viſione
 ſummi p̄ficiētis ip̄m. ⁊ de viſione dei hoīs. i. xpi tāq̄ de viſione opti-
 mi ⁊ p̄fectiſſimi ſue nature. cuiꝯ iſluētia ſic ſe meliorari videt ⁊ nobili-
 tari vt videat deū. ⁊ viſio iſta eterna vita ē Joſ. xvij. In q̄ ſumma ve-
 ritas ⁊ ſumma bonitas. ⁊ ſic reficit rōnalē vim inde ⁊ ex toto eā reco-
 rabit ⁊ allicit vt nihil aliud q̄rat videre niſi ip̄m aut p̄pter ip̄m. ⁊
 iō ibi erit p̄tinuatio viſionis Itē ſummū delectabile ꝑcupiſcibile ſic
 ſuauiate pfundet. vt nihil aliud amet aut q̄rat niſi ip̄m aut p̄pter
 ip̄m ⁊ ideo nō erit faſtidū Itē ſumme arduū ſumma ſua imobilita-
 te irraſcibile roborabit ⁊ ſecurabit vt nihil tenere aut tractare q̄rat ni-
 ſi ip̄m aut p̄pter ip̄m. ⁊ ideo nō ē ibi fatigatio. vñ Aug⁹. de ciuita.
 dei. xxiij. Quēcūq̄ ab hoībꝯ honeſte deſiderat̄ erit de⁹ ſinis oīm deſide-
 riorꝝ eoꝝ quē ſine fine videbūt. ſine faſtidio amabūt. ⁊ ſine fatigatōe
 laudabūt. vt aut̄ ad h̄ pueniat aia rōnal̄ optz q̄ habitibꝯ interme-
 dijs eleuet̄. in q̄ eleuatōe ſz grad⁹ ⁊ ordines quos vt plene cognos-
 cas Nota q̄ ē vnū vez delectabile remotiū imp̄fectōis ⁊ indigētie
 et ſm ordinē nature cauſe ad cauſatū. Itē in cauſato ē imp̄fectio et
 h̄ reſpectu ſue cauſe. ⁊ indigentia. ſ. reſſibilitas in nihilū niſi dei
 nūc ſuū cē p̄ ſuā cām ⁊ h̄ oīno p̄t cognosci. Itē gētilis p̄t h̄ p̄tinge
 re ⁊ cogitare i aliq̄ vſione ꝑme veritat̄. d̄t igit̄ Aug⁹. in lib. de trinit.
 iij. Nonnulli ſapiētes mūdi potuerūt acie veritat̄ vltra oēm creatu-
 rā trāſſerre ⁊ lucē incōmutabilis veritat̄is quātūcūq̄ ex p̄te p̄tinge-
 re h̄ aut̄ vidētes ⁊ cognoscentes p̄nt habere dilectōem. ⁊ ſic ē delecta-
 tio in ſapiētia. q̄ illa veritas illis apparet ſicut lucēs. ⁊ ſic eā amāt ⁊
 nō apparet eis ſicut purgās Aug⁹. iij. ꝑfeſſionū. Lur veritas parit
 odiū niſi q̄ ſi amāt veritas vt q̄cūq̄ aliqd̄ amāt illud volūt eē ve-
 ritatē. q̄ falli nolūt h̄i amāt veritatē lucētē nō redarguēt̄ Ecce q̄ il-
 la veritas multis modis p̄t apparere. ⁊ cū apparet eis ſicut lucēs p̄nt
 cogitare q̄ p̄ eam p̄ficiunt imp̄fectōes naturales in cauſato ⁊ remo-
 nent indigētie. ⁊ amāt illā ꝑmā veritatē qui ſic cognoscūt eam. Et
 amor ē natural̄ affectus inclinatio ad illā veritatē ſic cognitā Sz
 amare nō plus p̄t hō q̄ ſe extēdit natural̄ cognitio. ⁊ nō poteſt ope-
 rari ſic vt attingat illā. Lur due cauſe ſunt. vna inſufficiētia nature
 deſtitute. alia imp̄fectio que puenit ex deſtitutōe nature. ſ. miferia ꝑ-
 nalis ex culpa originali quo ad reatū. hūc at̄ defectū vel imp̄fectio-
 nē nō cognouerūt ꝑhi ignorātes hoīez fuiſſe in duplici ſtatu. ⁊ hoc
 p̄pter miferas naturas eſſe que contracte ſunt. nec illa veritate ſic

Deus est finis

Nota.

gentilis p̄t.

Veritas.

Amor est

Cauſe due

De solutione predictorum

Gentilis:
Sperat d:

lucete hoc cognoscant. Sed si videret illā redarguentē tūc cognosce-
rēt illā penalitatē esse p causas a suo creatore. Apparet autē illa veri-
tas eis si vellēt credere. Ex quo pz q gentilis nō ē in via nititur em ex
hoc nō habet spem neqz formatā neqz informē. Si autē spes dicat q
nō est veritas sed pfectia ex pfectatōe libertatis diuine si deo mi-
sericordie sic pōt in fide infidelis habere spem. i. pfectiā z hec pfecti-
a facit naturā niti qm potest ee fm se. sz hoc totū parū pdest. de fi-
deli autem aliter

grā sacralis.

Nota

E.

¶ Est autē status naturalis respectu fidelis. Sciendū q gratia sacra-
mētalis in qua sunt oēs pntes naturaliter cū suscipit vt hmoi ē in-
troducēs in vitā z hec remouet impedimētū. pueniens ex restitutōe
natue z iuuat ipsam z roborat z eleuat z pducit. hec at sufficit vt
psecratus hac gratia collocef in patriā. si cecidat ante temp⁹ liberi
arbitrij determinatū ad operādū. z hec est status vie vnus. In ad-
ultis vero est aliter Gratia sacramētalis sp stat cū qua est gratia vir-
tutū vel que est virtus que est ad operādū ppter deum qua gratia si
nō operet cū debet operari peccat. hic nō habet nisi signū vie z memo-
riale aliqd. z reformat pntes in eo. z hz spem z fidē informē. quia
si nō operat cū debet operari z nō impedit aliunde vel simpliciter vel
ad tēpus tūc peccat mortaliter. vel ex omiffione. vel ex negligentia.
vel ex aliquo alio. z sic est extra viā. qz tūc habet signū vel memoriale
vie huius. adhuc tamē habet aliquā spem. sed p illā nullū gaudiū
habet. qz est valde remota a termino. qz illa est non ad obtinēdū alī
quē terminū. sed illa spes est idē quod nō diffidētia de dei misericor-
dia. hoc gentilis habere nō potest. z illa spes ē respectu misericordie
vt iter reuocetur. qd iter gentilis habere nō pōt Si autē operat z est tūc
in mortali pctō in idē redit cū hoc qui nō operat. Sz si in iuuenili
nō tūc hic est extra viā penitus sed plus morat in viā z a recta cadit
in nō rectā. sicut iter duos terminos z eisdē pōt esse linea recta z cur-
ua. vt dyameter z costa. sed dyameter ē breuior. vnde rectū diffinit
quod est inter terminos spaciū breuissimū. Si autē sine peccato est
tūc habet spem formatā ex qua orit gaudiū. licet nō omnino plenū
qz nō adhuc nisi in spe habet pmiū qm est de ipsis pntibz spe fide z
charitate. Si autē supinducta fuerūt dona vt amplior sit gratia iaz
habet pignus aliqd fm q de apl's Chozin. reddit pignus spūs in cor-
dibz nostris Glo. i. dona q sunt pignus spūsccti qd ē in nobis. z ta-
lis sic se hns iā plus habet qz spem. qz iā hz quādā similitudinē ei⁹ per
gratiā faciēte reformat. Et de tali d: in sentētijs q talē rem aliqtenus
nō solū iā spe sz etiā re bz. pōt in viā ad huc plus teneri a qbusdā qui
tam habēt aliquā pgnatōem. z illi nō hnt tātūmodo pignus sed z
arram fm q arra ē pars pmiū. Sed illi z si sūt in viā non tamen

De graduū distinctōe Fo. xliij

hoc hnt fm statū vie. sed vt sunt pter statū vie. Aug⁹. sup Gen. ad litterā. xij. Nemo vidit deū viuens vita ista. nisi ab hac vita aliquo mō moriatur. siue oīno exiens de corpore. siue ita auersus. et alienat⁹ sensib⁹ vt merito nesciat vtz in corpore vel extra corpus sit. vt dicit Ap⁹lus 1⁹ hor. hanc em̄ visionē mens ab oīni corpore et ab oīni labe mūdāta et a similitudine corporis alienata et abiecta corpore habere p̄t

¶ Collige igit⁹ ex p̄dictis et nota q⁹ tripl⁹ p̄nt distinguī grad⁹ q⁹ bus ascendit ad videndū deū. Primo fm ordinē actūū naturalē inter se. sicut docet Aug⁹ in libro de quāritate aīe. ponens gradū p̄mū inter actus aīe vegetatōem q⁹ communis est cum arbutis. Secundo sensus. q⁹ est nobis communis et brutis. In tertio memoriā intelligibilem. q⁹ est communis doctis et indoctis. bonis et malis. Quartus gradus est eleuare se supra se. et mūdare oculum ab em̄i terrenitate. Quintus custodire atq⁹ firmare ip̄am sanitatem. Sextus est seruari et rectū aspectū in id qd videndū est dirigere. Septimus grad⁹ nō q⁹ iam sit gradus. sed mansio et visio ip̄a veritatis. ¶ Itē eodē gradus aliter sic notat dicens. Ascendentib⁹ ergo versus sursum p̄mus actus docēdi eā dicitur aīatio. scd⁹ est sensus. tert⁹ est ars. quart⁹ est q⁹ntas tranquillitas. sextus ingressio. septimus p̄ceptatio. Post sent et hoc mō appellat⁹ de corpore p̄ corpus. circa corpus. ad seip̄am in seip̄a. ad deū. apud deū. Possent et sic. pulchre de alio. pulchre p̄ aliud. pulchre p̄tra aliud. pulchre ad pulcrū. pulchre in pulcro. pulchre ad pulcritudinē. pulchre apud pulcritudinē. Sed ista videre vt videntur sunt vere paucorū est. neq⁹ ad h⁹ q⁹sq⁹ nisi vera religione sit idone⁹ Est em̄ religio p̄a q⁹ se vnit deo aīa. vñ se pctō velut absuperat recōciliatōe religat. ¶ Itē distinguūt⁹ isti gradus fm statū potentiarū respectu obiectorū. vt p̄mus gradus sit visio in sensum fm imaginatōe. et hic vñ mūdo tanq⁹ speculo. Scd⁹ est in imaginatōe fm imaginatōem. hec nō mūdo s⁹ mūdi imagine vñ vt speculo. Tert⁹ gradus est visio in imaginē fm rōnem qñ rō imaginis quēnt et rō admiratōe inuenit. Quartus est in rōne fm imaginatōem qñ p̄ visibilib⁹ similitudines ad inuisibilia rō reducit. Quintus in rōne fm rōnem qñ ex q̄busdā cognitis ad aliqua incognita rō rōcinādo p̄gre dit. Sextus supra rōnem nō p̄ter rōnem. qñ p̄ mentis subleuationē cernit qd mentis naturā transcendit. et ei qd p̄ aciem intelligētiē cernit naturā rerū acquiescit. Septimus supra rōnem et p̄tra rōnem. et hic est speculatio fidei q⁹ est suba rerū sperandarū argumētū nō apparentiū. Octau⁹ est extasis siue raptus in qua Rachel. id est actio moysi. et beniamin. i. p̄fectio p̄ceptatōis gñat. Dicitur hi grad⁹ distinguūt⁹ fm ordinē pōnarū et actūū. vel actūū respectu obiecto:ū

¶ Scd⁹ mō s⁹ grad⁹ in p̄mōi eleuatōe aīe ad deū fm maiorem

Grad⁹ ascēso/
nis i deū distin
guūt⁹ tripl⁹.

Aliter gradus
nominat

Religio vera
Gradus di
stinguūt⁹.

De visionis dei gradibus.

habitu gratuitorum perfectionem animam super posse nature magis et magis eleuatiu. et deo propinquius contingenti inter quos primo gradu eleuantur gratie sacramentales impedimenta culpe et pene remouentes et fortiter diminucentes quam animam trahunt. Secundo gradu sunt virtutes animarum in esse gratuite perficientes primo. et per operationes in finem dirigentes Tercio gradu sunt dona animarum ad excellentiores actus gratuitos perficientes et magis fini diligentes. In quarto sunt fructus animarum secundum possibilitatem vite deo iuncta delectationes et reficientes. Ex his quatuor gradibus aliter currunt breuitudines circa subiectum in quo sunt predicti habitus statum perfectionis secundum modum vite plentes

Tercio modo

Qualis diuersitas

Gradus quatuor

Gradus quatuor

Gradus tres

¶ Tercio modo est ordo in ista predicta eleuatione anime ad deum secundum diuersitatem status subiecti quod eleuat. et diuersitatem medij per quod eleuat. Diuersitas status subiecti quadruplex est. Eorum enim quod eleuatur ad videndum deum alij sunt in statu vite. alij per statum vite. alij supra statum vite. et iuxta statum patrie alij in statu patrie. Illi quod eleuatur per modum vite videtur per speculum in enigmate. Et faciunt quatuor gradus. Primus gradus est videre per vestigium in creaturis. Secundus per imaginem in anima. Tertius fide informi. Quartus fide formata. Quintus contemplatiui Illi quod vident per statum videtur per speculum in lumine. Et faciunt quatuor gradus. Primus est visio prophetarum. Secundus moysi facie ad faciem. de quo dicitur quod loquebatur ei deus. non sicut in prophetis sed ore ad os. sicut loquitur amicus amico. Tertius est visio Iohannis in pectore. de quo dicitur Augustinus. Transiit oem nebula qua omnis terra tegitur. et puenit ad limpidum celum. scilicet deitatis claritatem. Item Augustinus. Deitatis potentiam limpidius preplans ceteris. cum domino ad celum volans celestis sapientie haustum de dormitici pectoris fonte limpidius ceteris potauit. quod intelligitur respectu euangelistarum aliorum. Quartus gradus est visio vite ade in statu innocentie. que fuit intellectus perfectus sine omni enigmate et sine impedimento. non enim culpe sed pene. et per potentiam anime existentis in corpore quodammodo et sine omni fomite. et ita nature non deteriorate per peccatum Et ideo est vltima in genere illo. Illi quod videtur supra modum vite videtur sine speculo in lumine. Et faciunt tres gradus. In primo est cognitio ade in sopore. de quo intelligitur illud Beati. Immisit dominus soporem in adam. Glo. extasis illa ad hoc immissa est ut mens ade intraret in sanctuarium dei nouissima intelligeret princeps angelice curie. Secundus gradus est raptus. sicut Pauli et Iohannis in apocalypsa viderunt De visione pauli dicitur in glo. ad ephos. quod apostolus vidit deum in illa vita qua videtur est incertum. Et item quod vidit sicut illi de tertia hierarchia et sine medio De visione iohannis in plogo super Apocalypsa. Intellectualis visio est quam spiritus sanctus intimare aliquis precepit aliquod mysticum. sicut Iohannes in hoc libro fecit. nam non realiter ista vidit. sed diuino suffragamine inspirante con-

De visionis gradib⁹ fo. xliiij.

uenientia signa passionū z designabilia intellectu suo figurauit. Et ita visionē Joānis z Pauli ponimus in eodē gradu. Tertius gradus est in via cognitio beatitudinis. q̄ oēs p̄dictas cognitiones tribus gradib⁹ sup̄gredit. Primus est eleuata puritas qua excellit omnem viatorē. Scōs est mediū improporcionabilis q̄ntitas. videlz gratie plenitudo. que in ea tāta fuit q̄ in pura creatura equalis esse nō potuit. Tertius est eleuātia charitas. scz dei. q̄ eam sup̄ oēm creaturaz dilexit. z improporcionabili charitate eam sibi sociauit. z ideo hec visio eius sup̄ oēm visionē vie fuit p̄pinq̄ssima visioni patrie z nō citra q̄sum ad actū. Illi autē q̄ eleuātur fm̄ statū patrie vidēt p̄ sp̄ciē. Et faciūt tres gradus. In p̄mo gradu est visio hominū aīa et corpore gloriatorū. de qua Aug⁹. Hoc minime dubitandū est ratiōe hoīs a carnis sensib⁹ mentem. etiā post mortē ip̄a carne depurata videre deū sicut vident angeli. angeli em̄ vidēt deū absq̄ oīi corporeali forma. sed a corpore separati. cognitio autē aīe gloriificate propter vnionē aīe ad corpus est inferioris gradus. z hoc intelligēduz est fm̄ q̄ ordinat natura ad naturā. fm̄ em̄ esse gratie habent se vt excellentia z excessa in h̄mōi eleuātōne. Scōs gradus est visio angelorū. Tertius grad⁹ visionis patrie est visio gloriose virginis matris dei. que sup̄ oēs creaturas improporcionabilr z limpidissime z propinq̄ssime p̄templat maiestatem dei. vtpote sup̄ omes choros angelorū exaltata. z ideo tres hierarchias sup̄gressa. In quarta a dextris cū filio eius. id est in portiorib⁹ bonis collocata. Sup̄ oēs visiones has est visio dñi nostri Iesu christi. In qua possumus tres gradus assignare. Primus est visio dñi nostri Iesu christi quam habuit per p̄p̄chensoris gratiā. qua inter omēs p̄p̄hensores p̄fectissime videt deū. z om̄ia ad suā z suorū beatitudinem spectantia. Scōs grad⁹ est per gratiā vnionis qua adhuc cognoscit excellentius anima christi naturā diuinā sibi vnitā. z om̄ia ad mysteriū vnionis z incarnationis spectantia. Ultimū est visio dñi nostri Iesu christi. que debetur ei rōne diuinitatis. que est eadē. que est visio totius trinitatis. respectu cuius om̄es p̄dictę cognitiones z visiones sunt imp̄fecte. sicut creatura respectu creatricis essentie. z respectu h̄mōi dī Grego. q̄ essentia dei a nullo vidēb⁹ plene. z Isidorus. q̄ trinitas sibi solī nota est z hominī assumpto.

¶ Tūc ergo reuertamur ad cognitionem beatissime virginis p̄. Virgo maria p̄ter quā sunt hec om̄ia introducta. Concedimus ergo q̄ beatissima cognitōis modū virgo oēm modū cognoscendi z cognitōem quā aliq̄ creatura habuit in via. trib⁹ vt dictū est gradib⁹ sup̄gressa est. z p̄ter hec excellit alias tripl⁹ cognitōes viatorū. in cognitōis p̄fectōe. in habit⁹ possessione. in mō cognoscēdi cū q̄tē z sine abstractōe. qualis est in raptu

De marie cognitione

Perfectio

¶ Perfectio est cognitio maior debet ei ratione maioris eleuatiois per habitus nobiliores et excellentiores. Habitus passionem dico. quia talis habitus est actus qualis habuit Paulus in raptu ad tempus et post statim non habuit. sed habitus cum actu cessauit. talis inquam generis habitus. scilicet perfectior beatissima virgo spiritus et continuo habuit ab eo tempore quod primum mater dei facta fuit usque dum idem habitus in gloriosam cognitionem finem statum patrie perfectus fuit. et ita continuatio possessionis debet habet ei ratione perfectio maioris qua huic vite super omnes viatores funditus mortua fuit. et vita peccati extincto fomite irrefutabiliter mortua fuit. propter quod vita eius cum christo in deo abscondita spiritus fuit. et curie angelice plenus intra sanctuarii dei habitauit.

Habitum spiritus habuit Maria

Modus cognoscendi

¶ Modus etiam cognoscendi spiritus fuit per modum abstractionis. vel stuporis. vel extasis. vel soporis. Hec autem contingunt propter excellentiam et improporcionabilitatem luminis ad intellectum illuminabilem. ut patet per se in corpali lumine et transfiguratio dei quam ostendit eis claritatem similitudinem claritatis glorie. Dicit enim quod petrus et qui cum eo erant grauati erant in somno ita ut videre non possent. unde domino petrus dixit. Bonum est nos hic esse ne sciens quid diceret. stupor enim circumdederat eum. Sicut modo in lumine spirituali est. unde Paulus excellentiori visione stupefactus dicit. verum in corpore vel extra corpus nescio deus scit. Hinc autem stupore beatissima virgo non habuit cuius intellectus dei formior illi luci proprio inabilius fuit. Unde sicut eadem lux quod est egri oculis odiosa sanis oculis est amabilis. per eandem etiam lucem clari oculi perfectius vident et sine perturbatio. egri autem minus perfecte et cum perturbatio. Ita spiritualis lux quod oculis pauli fuit improporcionabilis. et ideo raptum fecit cum stupore. Talis enim lux oculis beatissime virginis fuit proportionabilis sine stupore cum delectatio. et hoc debebat ei ratione puritatis et mundicie qua super paulum et omnes viatores nitet et improporcionabiliter et excellenter.

Habitus fidei.

¶ Concedimus ergo quod in beatissima virgine fuit habitus fidei. Et possunt duo habitus esse simul. unus ad minus perfectum habitum et actum. alter ad magis perfectum. sicut et actus quod est in raptu per eum cum habitu fidei. sed non e converso. fidei actus cum habitu raptus. Unde quid est in potentia habitus fidei tam diu est aliquid de obscuritate. et non ita plene depurata sicut in statu apprehensorum est. est enim illi depurationi similia que est in patria quam potentia omnino erit reiformis. Ex quo patet solutio eorum quod de fide beatissime virginis sunt obiecta.

Solo patet tria exiguntur

¶ Ad ea que de ipsius charitate sunt obiecta respondetur. Notamus. similiter et ad ea que de spe sunt obiecta. quod tria exiguntur ad hoc quod charitas viatoris perficiatur ad hoc ut transeat in charitatem apprehensorum in subiecto charitativo. Primum est depuratio. secundum est in se collectio. tertium est eleuatio. Primum igitur oportet quod fiat separatio a contra-

rijs dispositiōibz in subiecto que impediūt p strarias inclinatiōes habitus charitatis pfectiōem. Sunt aut tria a qbz optet purgari z segregari. videlz culpa. pena. z corpulētia. p omnia ista tria impedit Perfectio cha
pfectio charitatis in viatoribz in statu isto. p secundū statū impedit ritatis vie per
bantur patres in limbo. p tertiū tñ Adam in paradiso. Et de his tria impeditur
tribz dicitur in libro sapientie. Corpus qd corripitur aggrauat animā
et corp⁹ corpulentia. corruptio culpā. aggrauatio penā Nec obstat. Nō obstat.
q in dño Iesu fuit fructio vbi tñ corpulētia z pena fuit. qz vniū ad
diuinā naturā vicir z abstulit hec impedimēta. Scdm qd exigit ad z
charitatis pfectiōem est subiecti in se collectio. p qd tria etiā ponunt tria impedimēta
tur impedimenta. Alia em fm q natura est qdā forma corporis na/
turalis. z ligat ad corporaliū imagines z species. obligat ad diuers
sas corporis passiones. z diuidit in diuersas operationes. ¶ De li / j.
gatōe ad corporaliū imagines Aug⁹. li. de trini. x. Tanta vis amo
ris est vt ea q mens cū amore diu cogitauerit. eis cure glutino inhe
serit attrahit secū z cum se cogitandam quodāmodo redit. z infra
Errat ergo mens cū se hmoi imaginatiōibz tāto amore pūgit vt
etiā se aliquid hmoi esse existimet. post hec dicit q fuerūt ex hoc diuer
si errores phoz z alioz ponentiū eam ignē esse. alij athomosa. rēis
Et ibi subiūgit. sic hoc em aborif erroris dedecus. cū rerū sensitiuaz
imagines discernere a se nō pte vt se solā videat. coherent em ei mira
biliter glutino amoris. z hoc est eius imūdicia. qm dū solā se nitit
cogitare hoc se putat esse sine quo se nō pte cogitare. Lū ergo ei pres
cipit vt seipam cognoscat nō se sibi tanqz detracta sit pēpif. sz vt il
lud qd addat detrahat. hec est pma collectio. scz ab imaginibz corpo
ralibz detractio. ¶ De obligatiōe ad corporis passiones Aug⁹. in li
bro de aia z spū. Quibusdā affectibz z quadaz amicicia aia corpori
iūgitur. fm quā amicicia nemo vnqz carnē suāz odio habuit. socia
nanqz eius est licet eius societate pgrauef. ineffabili nāqz dilectione
diligat illud. amat comitē suū. z ideo libera esse nō pte. doloribz ei⁹ ve
hementer afficit. formidat interitūz que mori nō pte. cauet defectū q.
p naturā nō pte deficere. oculoꝝ speculatiōe depascitur. sonoribz dele
ctatur. auditibz suauissimis iocūdatur. z odoribz larga epulatiōe
reficit. Et licet his rebo nullatenus vtaf. graui tñ merore afficitur si
subtrahāt. ¶ Tertiū impedimētū est diuisio in diuersas opatiōes. de q
Aug⁹. in libro de spū z aia. Qd aut aia fm sui corporis effectus va
rijs nūcupatur noibz. Dicitur em dū vegetat vīta. spūs dum con/
templatur. sensus dū sentit. animus dum sapit. dū intelligit mens. Alia noīatur
dum discernit rō. dum recordatur memoria. dum p sentit volūtas. varijs noibz
Ab istis ergo tribz colligitur anima in seipam per imaginationūz
corporaliū abstractiōem. p passionū corporis cessatiōem. p opera
b m

Dedec⁹ erroris
aboritur

Alia noīatur
varijs noibz

De predictorum solutione

**Spiritus deferit
animam**

**Deus est interior
et exterior**

Nota

reges cordis nostri

**Elevatio fit per
tria.**

**Ad conamen
nature.**

tionum unionem. De unionem actuum dicit Augustinus. Sensus vertitur in imaginatorem. imaginatio in rationem. ratio in intellectum. intellectus in intelligentiam. intelligentia in deum. De abstractione a passionibus Augustinus. in libro soliloquiorum dicitur in hoc corpore est anima etiam si plenissime videat hoc est intelligat deum. tamen quia corporis sensus vertitur proprio opere. si nihil quod valeat ad fallendum. non tamen nihil ad ambigendum. Et per ad huc dicitur fides ea qua resistitur et illud esse verum potius creditur. Item quia in via ista quibus deo intellecto anima recta sit. tamen quia multas molestias sustinet. sperandum est post mortem omnia ista incommoda non futura. ergo ut spiritus que in hac vita est deferat animam. Sed tamen post hanc vitam totam se in deum collegerit charitas. restat quod ibi teneat. Item Augustinus. in libro de spiritu et anima. Lumen anime est deus cum effluencia dulcedinis sue. bonum carnis est mundus cum anime locum ditate. Sed mundus exterior deus est interior. nihil enim deo interiorius. nihil eo plenius. interior enim est omni re. quia in ipso sunt omnia. Exterior est omni re. quia ipse est super omnia ab hoc reuerentes mundo ad deum et quasi ab hinc sursum reuertentes per nosmetipsos transire debemus ad deum. hoc est homo debet intrare ad semetipsum. et non solum intrare ad se. sed ineffabili quodammodo introitu transire seipsum. quod enim interiorius intras et intrinsecus penetras seipsum transcedit. ille istinc ad deum ascendit. Ab hominibus ergo distractionibus cor nostrum colligamus et ad eterna gaudia reuocemus. vel saltem ab illicitis et vanis cogitationibus restringamus. et aliquando radii cogitationis in lumine figere valeamus. hec enim requies cordis nostri cum deum suum contemplant. et ipsa sua contemplatione suauiter reficitur et dulce est illi spiritus quod ad desiderandum. quod ad laudandum. et quod amandum spiritus est suauis. nihil enim ad beatam vitam prestantius videtur quam quod clausis carnalibus sensibus extra carnem mundumque effectum quempiam inter semetipsum pueri alienumque effectum a cupiditatibus mortalium sibi soli et deo loqui. De ista triplici collectione simul. scilicet actuum et effectuum Augustinus. in libro de quantitate anime. Purgatur mens a peccati collusionione ab errorum obtenebratione. a rerum fantastica imaginatōe. a rerum naturalium fallaci proportionē. a rerum temporalium vana delectatione. Tertium quod exigit ad charitatis perfectionem est elevatio. quod fit per tria. fit enim natura congrua. gratia subleuante. deo attrahente. De conamine nature dictum est supra de Zachario. in solutione post de modestia vestium. quod pusillus erat de subleuatione in deum. quia ascendit in arborem. cum glo. supradicta. Sed quia non sufficit ad diuinitatem que est in charitatis perfectione nec conatus nature nec subleuatio gratie sue dignitatis attractio. unde clamat sponsa. Trahe me post te. Et dominus in euangelio. Nemo venit ad me nisi pater meus traxerit eum. Etiam ad conamen nature disponunt antecedentes miseriarum presentium stimulationes proprie

De predictoy solutioe fo. xlvj.

defectibilitatis cognitio. et summe pfectois naturalis appetitio Ad
istā eleuatōem disponūt antecedentes inchoatiue gratie sacramen/
tales. virtutes gratie sanādo a malo culpe et pene. virtutes aduocien/
do in bonū. progressiue dona et fructus. dona ad excellentiores act⁹
ad iuuando. fructus laborantes reficiendo. et plenius autē fm statum
vie beatitudines. fm statum patrie dotes. ¶ De attractōe nota. qd rā Nota
to in naturalib⁹ maior ē motus qd to maior fit appropinquatio ad De attractōe
finē suū. Et nō est sola appropinquatio causa augmenti. sed etiā si/
multitudo et pueniētia ad suū vbi. vbi gratia vt quāto magis moue/
tur lapis deorsum tāto magis intendit su⁹ motus. et sicut ignis sur/
sum Et ita in naturalib⁹ motus naturalis sufficit mutare spaciū
mobilis ad suū vbi. et p hoc solū fit ppinquus. Sed in volūtarijs
motus nō sufficit mutare suū ipius sicut in natural⁹ ad suū vbi sine
ipso vbi qd est cū. et hoc est qd in naturalib⁹ est tū vbi ita qd non
motor et cooperator. Sed in volūtarijs ipm vbi est motor et coope/
rator. et ita p id ad qd mor⁹ est et qd mouet vñ hz mor⁹ qd fit appro/
pinquatio. Est autē ipius appropinquatōis terminus pfecta pfor/
mitas volūtatis diuine et humane reiformis effectiue. Ad hanc at/
tractōem et appropinquatōem et pformitatem tria spēaliter dispo/
nūt et antecedūt in via. opera instructōis vel edificatōis. opera pa/
tiētie et passiōis. opa superogatois. ¶ De opib⁹ instructōis Aug⁹
Lex hec est diuine puidētie vt nemo a supiorib⁹ adiuuet ad cognō/
scendū et picipiādū grām q nō ad eandē potentiā affectu inferiores
adiuuerūt. vñ et in Joāne legit de caypha. q cū esset pontifex anni il/
lius pphetavit. in quo dñs ostendit q etiā malis rōne platiōis ad
utilitatē alioy tribuit dona. vnde de Saule legit q post vinctōem
in regē intrauit in eū spūs dñi et pphetavit. ¶ De opib⁹ patiētie et
passiōis aplos. Nā sicut in infirmitate pficiūt. qd etiā figurat in Job
q post pfectā victoriā p patientiā suā omnia bona recepit duplicia.
¶ De opib⁹ superogatois Marci. x. Amen amen dico vobis q ne/
mo q reliquerit zc. qui nō accipiet centies tū zc. Et in seculo futu/
ro vitā eternā. Constitit autē pfectio charitatis trāseūtis de statu vie
in statum patrie in plena depuratōe et omnimoda collectione in pferitatis
ctissima eleuatōe. Patz ergo q pfectio charitatis de statu vie in sta/
tum patrie transmutā de fit sine substantiali additione p pfectā sui
in se collectōem. p actus extensionē. p actus et habitus melioratōes
et nobilitatē. et p summā cū summo bono iūctōnem. vñ credimus pfectio chari/
q sicut corp⁹ glorificat suo mō. ita aīa glificat suo mō. Manifestū
est autē q corp⁹ glificat p depuratōem et eleuatōes et nobilitatē sine ex/
trifeca adiectōe. corp⁹ em pstitutū ex qtuor elemētis et ex qnta eēntia
fm duos ordinat stat⁹. statū. s. corruptōis. et statū iūcorruptōis. Lū

De predictorū solutione

effi quattuor elementa sint corporalia fm ptes 7 qnta essentia sit in
 corporalis q̄diu in humano corpore dominatur 7 operant qualitates
 elementales 7 sunt actiue 7 formales. 7 fm eas regit 7 administratur
 corp⁹. pprietates q̄nte essentie sunt sopite quasi sine actōe. necesse est
 corpus subiacere penalitati. passibilitati. corruptōi. 7 tandē dissol/
 ui ppter 7tinuā pugnā 7trarioz adinuicē repugnātiū. quoz tādē
 necesse est alterz vincere sup alterz. 7 sic alterz expelli 7 armoniam re/
 strui. 7 aiām separi. 7 corp⁹ dissolui. iuxta illud p̄phi. Egredite aīa
 corp⁹ expirat 7 marcescit. Cū aut natura sp intendat sui 7tinuatio
 nē 7 sui esse perpetuatōem 7 sublimatōem inq̄tū p̄ incōueniens eē
 q̄ in corpore pposito ex natura incorporeali vt ex natura lucis 7 na/
 turalibz corruptibilibz vt sunt elemēta. semp essent formales 7 acti
 ue pprietates naturarū minus nobiliū 7 corruptibilibz. 7 nūq̄ re/
 gularetur 7 administraretur corpus fm naturā incorruptibile 7 me
 liorē. ergo necessario erit transitus de pprietatibz naturarū corrup/
 tibiliū ad pprietatē nature incorruptibilis. hoc aut fit cū corrupti
 bile hoc induerit incorruptiōez. in quo statu q̄dē remanebūt elemē
 ta fm substantias suas sopitis actionibz. 7 naturales fm naturā cor
 poris quintā diuino nutu omnes exercent agētes actōes. 7 sic natu
 re pus agētes mō sopiūtur. 7 pus sopite mō oēs opatiōes in corpe
 opantur. ¶ Sili modo glorificatio aīe videt fieri p hūc modū. cuz
 em mō aīa habeat opatiōes quasdā fm pprietates naturales acq̄si
 tas. 7 quasdā fm pprietates naturales gratuitas. 7 operationes q̄
 fiunt fm qualitates naturales fortes 7 euidentes sunt 7 frequentes
 operationes gratuite debiles 7 rare 7 exiles 7 immanifeste. incōue
 niens aut est q̄ substantia rōnalis habens opatiōes nobiles ma
 gis 7 minus nobiles semp exerceat minus nobiles cū euidentia 7 ex
 cellentia 7 frequentia. 7 nūq̄ exerceat magis nobiles cū euidentia 7 ex
 cellētia. ¶ necario erit alter status aīe. quo opatiōes nobiliores
 erūt excellētes 7 euidentes 7 aiām pficientes. pprietates aut natura
 les sopite 7 materiales 7 sine actōe. hoc at erit q̄n neq̄ eluriet neq̄
 sitient amplius q̄tū ad nutritiā. q̄n neq̄ nutent neq̄ nutent q̄tū
 ad generatiā. 7 sensus vertet in imaginatōem. 7 imaginatio in ra
 tionē. vt dictū est supra q̄tū ad opera sensitua. 7 sic in statu illo
 tū erit aīa fm potētiās operatiuas in deū 7uersiū p actiōes qua
 litatibz gratuitis informatas. 7 hoc est glorificatio fm seq̄. Cū autē
 cū ipse pprietates gratuite siue qualitates q̄daz sunt impfecte. q̄dā
 cū impfectis p̄iūte. nec possz eē plene pfectū qd i se ē ipsectū vlt im
 pfectōi 7iūctū. cū p̄prietates ille fiat summa aīe pfectio. necesse ē im
 pfectū ab ipso separi. sola aut charitas pfecta est
 que est vinculi pfectiōis. ergo necesse est omnes alias virtutes eua

**Tota cām cor
ruptionis**

Nature uicēio

Trāsiēris

Glificatio aīe.

Alter stat⁹ aīe

**Proprietates
gratuite.**

De Marie charitate Fo. xlvij.

cuari vel sopiri ab actionibus. solā autē charitatē dominari et exercere
oēs operationes. et tūc implebitur plene quod preceptū ē. Diligas dñm
deū tuū ex toto corde tuo. qđ tūc implebitur qñ oīs actus naturalis
cessabit qđ tū ad actū. et oīs alterius sūtis habet^r erit sopit^r quā
tū ad actū. et anima cū suo esse tota nobilissimo habitu implebitur. et
nihil nisi charitas i aīam ad actū regredietur. cū oīa ptereūt pter amo
re dei. Tūc fiet qđ scriptū ē. siue fides euacuabitur. siue sciētia destruetur
ipā em sciētia materia est affectōis et via in delectatōem. vñ actus sci
entie fm qđ est motus ad affectōem destruetur sola charitate totū occu
pate. et hoc ē gloriificatio charitatis qđ gloriificatā generat leticiā. de qđ
dicit petrus Credētes autē exultabitis leticia inenarrabili et gloriificata
reportantes finē fidei vestre salutē aīaz vestrarū

Nota.

Scia est.

¶ Ex p̄dictis igit collige qđ sicut gloriificatio corpis fit sine extrinseca glōfica corpis
adiectōe. ita gloriificatio charitat^r fit sine extrinseca adiectōe. et qđ ea
dē est fm substantiā charitas viē et charitas patrie ¶ Sicut g chari
tas beatissime &ginis modo in statu patrie maior est charitate oīs caritas marie.
pure creature et qđ tū ad substantiā et qđ tū ad actū. ita et eadē cha
ritas in statu viē maior fuit oīi charitate pure creature fm substan
tiā sed nō qđ tū ad actū. fuit autem charitas beatissime &ginis maior cōpar caritas
oīm angeloz charitate qđ tū ad substantiā sed nō qđ tū ad actū. minor marie caritati
aut fuit qđ tū ad actū charitate minimi angeli Qđ aut maior in sub angelorum
stantia minor ē in actu. hoc facit subiecti p̄ditio. contrarij diuinctio. mi
nor motoris attractio. que tū attractio sp̄ in actu esset si ex pte attra
hibilis vel gratia sui vel adiūcti nō staret. hoc autē intelligimus qđ si
deus angelū de nouo crearet et ei illā charitatē quā beatissima &go in
via habuit infunderet. ille angel⁹ tārū deū diligeret qđ tū beatissima
&go mō in patria diligit. Nota etiā qđ licet charitas beatissime &gi
nis minor fuit charitate alicui⁹ angeli qđ tū ad actum. maior fuit ta caritas angeli
men ad substantiā vel effectū. charitas em angeli nō ē in statu meren
di qđ tū ad p̄mū substantiale. q̄libet autē actus charitat^r in beatissima
&gine fuit meritorius vite eterne. et beatitudinis beatitudinē angeloz
transcēdentis Etiam habuit beatissima &go charitatem ad proximū
sicut ad deum vt patuit in opponēdo Nec obstat quod dicit qđ animā
suam pro proximo nō posuit Nam immo animā filij sui et ipsum Ad obiectum
filium suum pro proximo posuit. quē plus qđ propriā aīam dile
xit. et propriā animā si necesse fuisset obtulisset passioni. sicq; effe
ctū dilectionis duplicauit. Et hoc est qđ dicit. Tuam ipsius animā
pertransibit gladius. Credimus etiā sine preiudicio melioris senten
tie beatam &ginem in conceptōe filij dei charitatem. filij talem et tā maria accepit.
tam accepisse qualis et qđ tū percipi poterat a pura creatura in statu
viē. et nobilioris conditionis charitas est in summo augmento fm

De si angelū.

Nota

caritas angeli
Acc⁹ charitat^r
marie.

Ad obiectum
Ab nota.

De donis in genere

Sat^r hginis statū vie q̄ augmētabilis et possibilis ad illā. Cōcedimus etiā q̄ be
atissima hgo habuit statū mediū iter statū simplicis viatoris. et sta
tū simplicis cōprehēsois scz statum fm quē fuit simplex viatrix et
simplex cōprehēdens

Solo

¶ De sctutibz cardinalibz dicimus q̄ habuit eas p modū patrie sz
fm statū vie. p modū patrie q̄tū ad actū pfectōem. fm statū vie q̄
tū ad merēdi cōditōem. et ita habuit eas medio mō inter cōphēsores
et viatores medio mō p participatōem talē in quā picipatōnem q̄
accepit meliorē ptē ab utroqz extremoz. Cōprehēsores hnt sctutes
has fm actū pfectōem. sz pter merēdi cōditōez Viatores aut cū me
rēdi cōditōe. sed cū actū impfectōe. ipa aut habuit has cū actū p
fectōe sicut cōphēsores. et cū merēdi cōditōe sicut viatores Un habu
it has excellē^r viatoribz q̄tū ad actū. et cōprehēsoibz q̄tū ad effec
tū. vñ ccedim^r oēs obiectōes ad hoc inductas

**Cōphēsores
Viatores.**

Ad obiecta

habit^r ē tplex

D 2.

¶ Ad hoc qd ultimo obiectū ē de modestia animi et vestium cultus
distinguites respōdēdo dicim^r q̄ habitus fm qlitatē triplr distin
guūt. Est em habit^r triplex. habit^r vanitat^r. habit^r mediocritatis et
habit^r humilitat^r. De pmo loquunt pme auctoritates Scōs habi
tus pnt ad modestiā cōpērantie fm cōmunē statū. ad quā tenentur
oēs boni et impfecti. oēs em tenent habere habitū mediocrē. Terti^r
est hūilitatis habit^r et pfectoz q̄ dī humilitatis habit^r. et hz sūt sua
extrema et suū mediū. pē em esse paz humil^r vel nimis humil^r vel me
diocriter humil^r. Dicim^r aut q̄ habit^r brissime hginis fuit habitus
humilitat^r sz i medietate. i. mediocriter humil^r. et i sensu illo loq̄tur
brūs Hiero. cū dē q̄ ornat^r vestiū zc. Idē etiā credim^r de vestitu dñi
et alioz sanctorz. ¶ Sed q̄rit qliter brissima hgo alios viatores ista
mediocritate excellere potuerit cū de q̄cūqz panno vestes habuerit.
alii de eodē vestiri potuerūt. Ad hec dōm fm psm q̄ circa pricula
ria in hmoi ars mediū determinare nescit. cōscēdēt em ad id iudica
iuter plato q̄scere. singularia em sz infinita. nec eoz optz posse fieri
disciplinā. in hmoi em grā potētiore arte Dicim^r q̄ q̄ brissima hgo
alios in h excellit in cultu q̄ sup artē p vinctōem spūs sancti sciuit pē
se mediocritatē in habitu humilitatis obseruare

Solo.

Questio vigesima de donis

Spūs scī in gñe qliter septiformis plenitudo grē p septi
formiū donoꝝ distributa in ista plenitudine sit conten
ta. Et videt q̄ siliter fm excellentiā sicut dictū est de sctutibz. et h hac
rōne ¶ Sicut se habet sctus ad sctutē. ita se habet donū ad donū. sed
sctus in brissima h gine excellit oēs sctutes viatoris. ergo et dona
¶ Itē quicqd superius ē superiore superius est et inferiore. sed sctutes

Rō p.

2

De dono sapientie Fo. xlviii

beatissime virginis excellit omnes viatores. et dono excellit frutes in suis actibus. ergo beatissime virginis marie dona excellit omnes viatores. ¶ Itē in hierarchia celesti supremus ordo ē seraphin et q̄ excellit charitate que ē excellentissimū donū excellit in oīb; alijs donis. ¶ In ecclesiastica hierarchia erit sic. sed beatissima vgo excellit omnē creaturam in charitate. ergo in alijs donis. ¶ Itē dicit beatus Gregorius q̄ sapientia opponit stulticie siue insipientie. scilicet luxuria. intellectui gula. timori superbia. fortitudini accidia. pietati auaritia.

¶ Itē in Luca assumit alios spiritus septē nequiores se. dicit q̄ intellectui opponit ebrietas. consilio temeritas. precipinū fortitudini. remissio timori. cūc ignozātia. Ex his patet q̄ dona in viatoribus cōmuniter sunt in p̄missione ad contraria. et iō cū pugna. in beatissima vgone nō sunt passibilia cū pugna ad contraria. s̄ sunt in ea finis modū q̄ ē supra statū viatorum.

De donis in speciali.

M. Secundo de sapientia in speciali. ecclesiastici. vbi humilitas ibi sapientia. hec p̄positio ē p̄ se in theologia. s̄ vbi maior humilitas ibi maior ē sapientia. vbi summa ibi summa. Sed in beatissima vgone inproporcionabilis fuit humilitas. ergo inproporcionabilis sapientia. maior patet in euāgelio vbi dicit. Qui se humiliat exaltabit. que sūt est per se. ergo q̄ inproporcionabiliter exaltatur etiam alijs inproporcionabiliter demonstratur humiliter. S̄ beatissima vgo super omnes choros angelorum in quarta hierarchia finis Hiero. exaltata inproporcionabiliter alia super choros et angelos ascendit. s̄ omnium hominum et angelorum humilissima fuit. ergo et oēs in sapientia transcendunt. ¶ Itē sapientia est q̄dā gustus spiritualis p̄me veritatis p̄ modū summe bonitatis. In gustu autē tria sunt consideranda. vt dicit philosophus. Primum ē gustus q̄ est q̄dam tactus. Itē gustus est discretio gustabilium. Itē ibi delectatio quedā ex coniunctione gustabilis cū gustante. Et sic tria sunt i gustu. immediata coniunctio. discretio et delectatio. S̄ in his omnibus excellit beatissima vgo gratia doni oēs viatores. igitur in sapientia excellit oēs viatores. Quid autē in tactu in immediata coniunctione excellit omnes viatores. patet q̄ illa coniunctio ē p̄ charitatem. ergo vbi maior et insepārabilior dilectio. ibi p̄pinq̄ior et indissolubilior et immediatior est coniunctio. ¶ Item incorruptio facit p̄mū deo. igitur vbi summa incorruptio ibi summa coniunctio et proxima. hec autē omnia fuerūt in beatissima vgone super oēs viatores. igitur in tactu et immediata coniunctione excellit oēs viatores.

¶ Item q̄ in discretione excellat patet discretio gustantium fallit duobus modis. Uno modo ex parte gustabilis. p̄pter saporem vel gustabilem coniunctionem vel sicutōem. Alio modo p̄pter gustatum organi infectōnem discursiuam. et hec deceptio nō tūc p̄iungit in corpali. sed etiam in

De dono intellectus

spūali ex parte gustabilis. ut qñ transfigurat se angelus sathane in angelū lucis. et qñ affectio naturalis videt esse spūalis vel cōuerso tūc sapore est cōmixtio siue p̄fusio et generat deceptōem in gustante. Ex parte autē gustatiui ut qñ gustus spūalis est infectus contraria delectatōe vel ad minus fomitis corruptōe. que sensum spūalis delectatōis impediūt et sapore dīminuūt et dīstretōem pueritū vt dicat malū bonū et bonū malū. ponēs tenebras lucem et lucem tenebras. Dicē ēnī est aialis homo q̄ nō p̄cipit neq̄ discernit que rei sūt. cui⁹ deus venter est et esse sub sensib⁹ delicias copulat. māna fastidīcs qd̄ venit de celo. murmurat p̄ panib⁹ et alleis et cepe in egypto. hec autē deceptio vel decipiēdi potestas licet s̄m magis et min⁹ ē in omni viatore fomitis corruptōe aliquo mō remanente. Sed hec tñ deceptio siue decipiēdi possibilitas nullo modo fuit in beatissima h̄gine que p̄ omnia astutias dyaboli nō ignorauit. et temp̄ vt h̄go prudentissīma reprobaui malū et elegit bonū sine errore. cuius palatū spūale a corruptōe fomitis sanū et purū fuit et spūali dulcedine plēnū. nīhil ēnī nisi p̄pter deū et deum gustauit. et sic gustus eius spūalis falli nō potuit. ergo in discretōe gustus spūalis oēs viatores excellit.

- ¶ Itē q̄ in delectatōe que ē in gustu spūali oēs excellat p̄z de ēnī beatus Hier. sup̄ Job. q̄ sapiētia est donū reficiēs spe et certitudine. sed spes et certitudo brē h̄gins ē oīb⁹ viatorib⁹ iproporcionabil. ergo ei⁹ reflectio ē improporcionabil et inegalitas. ¶ Itē inter esurie et esse saturatū mediū ē comedere. s̄z vñū extremoz. s̄. esurire et scire iusticiā p̄ priū ē viator. saturatū esse p̄priū ē cōphensoz. igit̄ comedere p̄prie p̄inet ad statū mediū. s̄z illū tenet beatissima h̄go q̄ videt q̄ ei⁹ p̄gustatio sit p̄ modū comestionis inter famem et saturitatem

¶ De dono intellectus.

- Rō p̄ma. **¶** Tercio de dono intellectus q̄liter fuit in h̄gine beatissima. et videt q̄ s̄līr medio modo iter viatores et p̄prehēsores. ¶ Cū ēnī donū intellect⁹ sit cognoscere deū expresse in sua imagine. et inter cognoscere deū p̄ imaginē et sine lumine cū fidei obscuritate. et cognoscere lumē increatū increato lumine sine imagine medium sit cognoscere in lumine creato sine imaginē. sicut vñū extremoz puenit puris viatorib⁹ et alterz p̄phēsozib⁹ puenit. ita mediū ad statū mediū p̄tinebit. ¶ Itē inter cognoscere creatū p̄ creatū. et increatū p̄ increatū mediū ē cognoscere increatū p̄ creatū vel cōuerso. S̄z ma istoz cui dētū reperiunt et nīhil ē vacuū. q̄ et reperit quartū. puri viatores vidēt deū increatū p̄ creatū. id ē p̄ fidē. Un̄ Ysa. Ea que sub ipso sūt et c. Glosa gregoriū. Cū mens in cōtemplatōe pficit. nō id qd̄ ipse est sed quod sub ipso est conspiciat. nemo ēnī vidit deum vnq̄. hoc est cognitione viatoria. Comprehēsores autem vident deum increatum

De dono consilij Fo. xliix

p sepm. videt etiā creatū p increatū. creaturas scz in deo 7 p deū. iur
ta illud. Tūc cognoscā sicut 7 cognitus sum. 7 deū 7 oīa cognoscā
in se sicut ipe me cognoscit in se. igit cū vnū medioꝝ repiat inter hec
extrema. reperiēt 7 reliquū. videlz videre increatū p lumē creatū. Sz
cognitio media pīnet ad statū mediū. status medi⁹ pīnet ad bea
tissimā hginē. igit cognitio beatissime hginis erit talis q cognosce
lumen increatū. nō qdē p spēm 7 imaginē. sz p lumē creatū. 7 sic co
gnoscit increatū p creatū. 7 illud lumen nō erit mediū sicut speculū
et vestigiū vel imago vel sicut signū est mediū inter apphensiuū 7 si
gnatū. sz sicut lumen solis est mediū iūgēs visibile ad visum.

¶ Quarto de dono consilij. q̄lter 7 ipm fuerit in bea hginē. qd .i.)
bit vos de oīb. sz bea hgo oīb alijs improporcionabilr plus habu
it vncōis. igit improporcionabilr plus instructōis interioris. q̄ do
nū consilij habuit pre alijs improporcionabilr zc. ¶ Itē Joānes Lū
venerit spūs vītatis docebit vos oēm veritatē. sz beatissime hginis
spūssētūs venit improporcionabilr 7 oēm veritatē docuit iuxta il
lud Spūssētūs supueniet in te 7 hūis altissimi zc. igit iproporci
onabilr pre alijs docuit eā oēm veritatē. ¶ Itē dñs in euāgelio Jā
nō dicā vos seruos sz amicos zc. igit reuelatio secretōꝝ effectus est
dilectōis. sz in beatissima hginē iproporcionabilis fuit dilectio respe
ctu oīm. q̄ iproporcionabilis reuelatio secretōꝝ respectu cūctōꝝ fuit.
igit zc. ¶ Itē si oīm secretissimū incarnatōis scz mysteriū ipi soli re
uelant ad plenū. igit 7 nullū alioꝝ min⁹ secretōꝝ min⁹ ignorauit. 4
¶ Itē vt dī p̄hs. ad illū pīnet mor⁹ cui sit nūciatio. cui⁹ em ē opa
ri et⁹ ē 7 cognoscere. igit cui⁹ p oīb 7 sup oēs ē opari et⁹ pre oīb et
sup oēs ē opanda cognoscere. sed beatissima hgo fuit pfectissima consi
lioz obseruatrix sup oēs viatores. igit 7 cognitōez consilioꝝ suoz su
p oēs habuit. H aut ē donū consilij. igit donū consilij habuit sup omnes.
¶ Itē Exod. Residuū oburetis igni 7 n̄ hīl remanebit vsqz mane. 6.
Ex ista auctoritate videt q̄ mysteria diuina in statu vīe nō possum⁹
ad plenū rimari 7 penetrare. sz debēt spūssētō qdā reseruari Ex tra
rio sensu videt vt dī qdaz glo. nihil de vītate mysterioꝝ maneat in
discussum. 7 q̄ nullū hūū dñi reuertat ad ipm vacuum. qd a nullo
fuit intellectu. iuxta illud Jsa. Quō descendit imber 7 nix de celo. 7 il
luc nō reuertit. sed inebriat terrā 7 infundit eā. 7 germinare facit eā.
et dat semen serenti 7 panē pmedētī. Sic erit hūū qd egredit de
ore meo nō reuertet ad me vacuū. sz faciet q̄cūqz voluit. 7 p̄scrabit
in his ad q̄ misi illud. Ex hoc videt q̄ sup eōem statū viatoꝝ sit p
fecta cognitio mysterioꝝ oīm 7 diuinōꝝ eloquioꝝ Et cū reperiāt in
aliquo reuelatio oīm secretōꝝ. hec autē debetur maxime familiari 7
i i.

De dono fortitudinis

maximo amico et maxime sapienti. hoc autem totum est beatissima homo que est familiarissimo virore dei filio amicissima et prudentissima. de qua liber amoris qui est cant. canticorum et liber sapientie exponitur. ita ut ea que de ipsa sapientia dicuntur de ipsa intelliguntur. In sapientia perfecta nulla ignorantia secretorum. sed videtur quod beatissima homo perfecta cognitionem omnium secretorum habuit vniuersaliter. utpote vniuersalis auxiliatrix. alij autem viatores omnes particulariter. utpote nuncij diuersi ad diuersa nuncia destinati

De dono fortitudinis

Prima ratio **¶** Quinto de dono fortitudinis. Quod autem fuerit in beatissima homine in summo probatur hoc modo. Quicquid est fortius fortiori re est fortius infirmiori. beatissima homo fuit fortior tribus fortioribus omnibus

Tres fortiores in viatore. quod ipsa fuit fortior omni viatore. Tres fortiores omni viatore sunt deus mors. diabolus. humilitas beatissime hominis deum superauit quodammodo. quasi enim de celis ad terras humilitate deducens

Deus primus charitate vinculatum pariter et humiliatum vulneratum in sua hominis te incarceratione. unde in canticis Tu es rex in accubitu tuo nar. me. de o. Et in puerbiorum. Mulierem fortem quae inueniet pulchrum et vicinis suum. Ultimi fines sunt diuinitas et humanitas maxime a se distantes. unde fortissima mulier hec fuit que hec parit. Sic igitur fortitudo beatissime virginis rigore fortitudinis diuine seueritatis superauit. de qua Job. Cuius fortitudo rhinocerontis. cuius fortitudo in gremio virginis mansuecit. Et sic per quod modum beatissima homo dei fortitudine superauit. Item secundus fortis est mors cui nemo mortalium resistere potest. oes enim morimur et quasi aque subterraneae dilabimur hac fortior erat beatissima homo qui mortem destruxit. sicut enim mors intravit per feminam que vitam destruxit. sic et vita rediit per beatam hominem que mortem destruxit. Et ita beatissima homo fuit destructio mortis. et ita fortior fuit morte. Tertius fortis est diabolus de quo dicitur Job. Non est potestas super terram quam ei possit comparari. Beatissima homo fuit illo fortior iuxta illud. Ipsa preteret caput regis. Item actus fortitudinis essentialis est inseparabilis ad herere deo. beatissima homo adherere deo inseparabiliter. oes alij separabiliter. igitur fuit alij fortior improporcionabiliter.

Secundus **¶** Item actus fortitudinis est terrenis cupiditates non tamen opprimere. sed penitus obliuisci. hoc autem non contingit in aliquo viatore in via interim quod fomes aliquo modo viget. sed solum in ipsa minime potuit. in qua fomes extinctus fuit. sed habuit actum fortitudinis per modum patrie et super omnem viatorem sine proportionem.

Tertius **¶** Sexto de dono scie quod fuerit in beatissima homine. Et videtur deus quod excellentissime hac ratione. Augustinus in libro de trinitate. xiiij. de huius scientie tamen illud tribuendum. in quo fides saluberrima que ad veram beatitudinem ducit generat. nutrit. roborat. diffundit. et ita scire

De dono scie

¶ Sexto de dono scie quod fuerit in beatissima homine. Et videtur deus quod excellentissime hac ratione. Augustinus in libro de trinitate. xiiij. de huius scientie tamen illud tribuendum. in quo fides saluberrima que ad veram beatitudinem ducit generat. nutrit. roborat. diffundit. et ita scire

Fo. 1.

¶ De Pictate

De octavo de timore Et primo de timore seruii vtz ille fuit in
 brillima p̄gig Et videt q sic nulli em bonu defuit ei q̄ ra
 plena fuit. Dicit aut Aug. q timor seruii bonu est ⁊ vtilis q̄ tre glo. Rō p̄ma.

Коптя.

De dono timoris.

- Timores duos legim⁹.** scz seruile z castu. z uterqz est initiu sapien-
Contra. tie. igit videt q timor serui. is fuerit in brissima fagine. ¶ **Sz** contra.
timor seruilis e cu pcto. de q in brissima fagine nulla lz fieri mēdoz
¶ **Post** hec qrit de timore initiali. vtz fuit in brissima fagine. **Et**
f vid. f q sic. qz ille simplr bon⁹ est z donu spūssci. igit ille fuit in tra-
Contra. tissima fagine. ¶ **Sz** contra. pfecta charitas foris mittit timorē. lz
intelligit de timore initiali. qz etiā minima charitas foris mittit ti-
morē seruile. sed brissima fago pfectissimā habuit charitatē. igit nec
habuit timorē seruile. scilicet nec initialem
¶ **Querit** post hec de timore casto. vtz fuit in beatissima fagine
f ¶ **Et** videt q sic. qz ille est timor scūs pmanēs in seculū seculi. q est
am fuit in dño iesu xpo. ¶ **Itē** ille timor crescit charitate crescente. q
z dz in summo esse cū summa charitate. ¶ **Itē** timor nascit ex amore.
3. igit si amor est impropotionabil. etiā z timor. sed amor beatissime
virginis fuit impropotionabilis omni viatori. igit z timor
Contra. ¶ **Contra.** timor castus timer separari. sed brissima fago nō timer sepa-
rari. igitur nō habuit timorem castum
R. ¶ **Concedim⁹** sicut de statu dicitur est supra. q brissima fago ha-
buit actus illoz donoz. quoz act⁹ consistit in cognitiōe z affectiōe vt
sapiētie. intellectu. phily z scie excellētius omi viatore. z medio mō
inter statū vie z statū patrie. ita q extra statū patrie qrit ad actū pa-
trie siue ad actū pfectōez. z sup statū patrie qrit ad effectū actū
siue merēdi pfectōem. sup statū vie qrit ad hab tuū z actū pfectiō-
Donā. nē z meriti supgratiōnē. Dona fgo in actōe consistētia habuit p mo-
E dū patrie qrit ad actū pfectōem. sz fm statū vie qrit ad merēdi cō-
ditōem. z ita qrit ad actū sup statū vie. z sup statū patrie qrit ad
effectū q De timore seruili rñdendo dicim⁹. q in timore seruili duo
de timore fuili sunt. scz timor z seruitas. Timor in brissima fagine fuit. seruitas
aut nō fuit. Silt de timore initiali fm q dz respectu augmētī i brā
fagine nō fuit. nec tñ ppter hoc aliqd ei bonū defuit. sz pfecte ei affu-
it z ipfectōem excludit. Timor castus lz act⁹ duos. Unū fm statū
Timor cast⁹. vie q est timere separari. z ille nō fuit in brissima fagine. Aliū actū
Reuerētia est. fm statū patrie q est reuereri. z ille fuit in brissima fagine. Et stat reue-
rentia mixta cū dilectōe subiectio. habuit aut actū istius timoris ex-
cellētius omi viatore. vñ si alicui viatori reuelaret q debet saluari.
Nota et sic nō timeret separari. sicut videt de beato Paulo. q dz leo q neqz
mors neqz vita zc. nō tñ in certitudine hac coeqret brē virgini. illa
em certitudo est p sciam z p effectū p posteri⁹. certitudo aut beatis-
sime fagine qua se sciuit nō separi fuit p modū cause. sciuit em se in
vero sanctificatiō. z sciuit se matrē rei ee effectā. z sciuit se nō peccasse
et de cetero nō posse peccare. z sic sciuit se separari nō posse p modū cau-

De beatitudinibus fo. li.

se. sic igit manifestū ē q̄liter br̄ssima h̄go septiformē gr̄az sp̄s sancti in septē donis diuīsam habuit excellētē om̄i viatore z q̄dā mō oī creatura

¶ De beatitudinibz in generali.

Questio vigesima prima de Rō p̄o.

Beatitudinibz q̄liter fuerūt in beatissima h̄gine. ¶ Et videt q̄ excellētius om̄i viatore. Sicut se h̄z beatitudo patrie ad br̄itudinē patrie. ita br̄itudo vie ad br̄itudinē vie. s̄z br̄a h̄go in br̄itudinē patrie excellit oēs p̄prehēsores. igit z in br̄itudinibus vie excellit oēs viatores. ¶ Itē oīs arbor ex fructu suo cognoscitur. igit si fructus fructū excellit ip̄portionabilr z arbor arborē excellit. s̄z fruct⁹ quē ē adepta br̄a h̄go ex br̄itudinē vie excellit oēm fructū patrie pure creature. igit z br̄itudo vie excellit oēm br̄itudinem vie pure creature. ¶ Itē oīs p̄fectio sp̄ualis gratuita est a charitate. igit cū br̄ssima h̄go excellit oēs puras creaturas charitate. ita oēs excellit q̄liter sp̄uali p̄fectōe. ¶ Itē seraphin ē sup̄m⁹ ordo quē excellit charitate. z excellit oībz alijs dome. ¶ Item sicut se h̄z suba ad si subam. ita potentia ad potētā z habit⁹ ad habitū. itaz p̄prietas ad p̄prietatē. igit si suba supat subam z p̄prietas supat p̄prietatē z potētia supat potētā. s̄z suba siue p̄sona br̄ssime h̄ginitis possit xū almissima ē z dignissima excellēs oēm creaturā. igit z ei⁹ pōne habit⁹ z p̄prietates erūt excellētes oēm creaturā

¶ De paupertate

Questio de br̄itudine paupertatis q̄liter fuit in br̄a h̄gine. ¶ Et videt q̄ in summo Nat. v. beati paupes sp̄u. Glo. paup ē humilis corde. s̄z br̄a h̄go habuit ip̄portionabilē hūilitatē oī viatore ut p̄batū ē supra. igit paupertatē z hūilitatē habuit. ¶ Itē glo. ibidē z d̄r. br̄i paupes sp̄u zē. q̄ nō necessitas s̄z fides z deuotio paupertas facit br̄os. ut cōceptis oībz deo uiuant. hec sūt oīa fides. deuotio. mūdū cōtemnere. deo uiuere fuerūt in beata h̄gine excellētē oī viatore Igitur paupertas fuit in ea excellētius om̄i viatore. ¶ Item in glo. ibi dem subiungit. hec h̄z duas p̄tes. abdicatōem rez z cōtritōem sp̄us s̄z hec fuerūt in br̄ssima h̄gine in summo. igit z paupertas. ¶ Q̄ con- tritio sp̄us siue hūilitas fuerit in summo in br̄ssima h̄gine maria iā offēsū ē. Qd aut rez abdicatio fuerit in br̄ssima h̄gine sic p̄batur Abdicatio fit duobz modis. scz p rez subiectiōnē. vel p rez om̄is modā abiectōem. s̄z magna ē paupertas p rerū subiectōem. s̄z maior p rerū abdicatōem. maxima q̄ ē ex vtroqz p̄posita. de q̄ d̄r Paulus. oīa h̄ntes z nihil possidētes. hoc aut nō est possibile esse nisi in beatissima h̄gine oīno p̄fecte. oēs alij si res abiecerūt nō remunerūt. z si remunerūt nō abiecerūt. q̄ nū p̄curatores siue fructuarij. z nō d̄m fit erūt. Beatissima aut h̄go ep̄is mater dei z regina ius z dominiū et

Paupertas habet duas p̄tes

Abdicatio fit duplr.

De paupertate

Ordo est.

Grad^{us} primus

Tria lata sunt

usufructus et possessiones habuit in rebus filij sui. unde ipsa terra potuit relin-
quere omnia et omnia possidere. relinquere quantum ad usum et fructum possidere
quantum ad usum proprietatis et dominij. Et sic beatissima homo potuit habere
perfectissimam paupertatem in rerum abdicatōe. Itē in rerum abiectōe ordo ē
et gradus. Quidam enim dant superflua nature et non persone. Unde August.
de hīs dñi. Utere superfluis da pauperibus necessaria. utere preciosis da
pauperibus vilia. Iste ē primus gradus paupertatis. Alij dāt superflua natu-
re et persone Luce. xi. de eo quod super da pauperibus Glo. de eo quod ē super ne-
cessaria propter victum et vestitum dandum ē pauperibus Tertius gradus non tamen
superflua dare sed etiam necessaria. unde glo. Non solum exteriora sed etiam inter-
iora et valde necessaria cum primis diuidamus Quartus gradus est omnia
superflua et necessaria filij dare. sed adhuc semetipsum retinere. quod etiam aliqui
philosophi fecerunt licet non propter deum super illud. Ecce nos reliquimus omnia
Glo. non dicit tamen quod reliquimus omnia. hoc enim et Socrates philosophus fecit et multi
alii qui diuitias contempserunt. sed qui secuti estis me. quod proprie ē apostolorum et cre-
dencium. Quintus gradus ē omnia dare et semetipsum supradare. unde dñs in euā-
gelio. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus et ve-
ni et sequere me. Sextus gradus ē omnia dare et semetipsum relinquere et propterea
laborare manibus ut habeat unde tribuat necessitatem patienti releuā-
eius miseras corporales. In hūc statum attigit beatus paulus qui omnia re-
liquerat. et tamen tempore et loco laborabat manibus ut sibi et suis subueni-
ret. Septimus gradus ē omnia et semetipsum dare ut pascat primum panem spiritu-
ali. et iste gradus videtur. Greg. maior ē predicto. quia maior ē nutrire animas
super vitam quam ventrem aliqui mortuorum. Octauus gradus ē omnia et semetipsum
relinquere. et de subiecto sui corporis partem accipere. et ad refectōem animarum pri-
mis dare. In isto gradu fuit beatissima homo qui de purissimis carnibus et
sanguinibus suis viaticum nobis fecit. et confecit panem semper viuum qui de celo
descendit qui ē huius vite. quem qui gustauerit non sentiet mortem eternam. hūc
autem toti mundo medico dedit beatissima mulier de qua dicit in euāgelio. Adu-
lier miscuit tria lata donec fermentaret totum Tria lata sunt veritas.
corpus et anima. fermentum videtur Bernardus. ē fides virginis qui deum humane natu-
re coniunxit et huius refectores fecit. Idē fere dicit Augustinus. de anima et spiritu Sine
ingrediat sine egrediat pascua inueniet. inter quos in diuinitate creatus
9. ris. foris in carne saluatoris Nonus gradus ē omnia dare et corpus et animam
proprie et diuinitati huius unitati primis dare in cibum anime sub specie alie-
na. Et hoc fuit opus misericordie et summum paupertatis domini nostri
10. iesu christi in via. Decimus gradus ē semetipsum dare totum corpus et animam et diui-
nitatem sub specie proprie. sed in cibum corporis et anime filij et spiritus in eterna beati-
tudine. de qua Luc. Beatus qui manducat panem in regno celorum. Ex his
propter beatissimam hominem spiritus paupertatem quantum ad rerum abiectōem habuit
excellenti omnium hominum propter dominum christum. Itē in carceribus necessarios non est

De mititate et māfuetu. Fo. lii

virtus vel breuitudo. vñ glo. dñ. q nō necessitas s; fides et deuotio pau-
pratis beatos facit. Penes igit intētiōem caritatis vel maioris necessi-
tatis defectū nō ptingit ponere iproportionabilē et excellentiorē. igit
nō attēdit pfectio paupertatis penes pproportōem ad summū defectū
s; penes volūtātē et deuotiōē et psonē dignitatē. si em̄ eq̄ p̄z h; mī-
les et rusticus paupior ē miles q̄ rusticus. nā qd rusticus diuitie militi
paupertas. et qd militi diuitie pncipi paupertas. et sic ascendēdo quāto
q̄s dignior si sit in eodē defectu tāto erit inferiorib; pauprior. Igit
cū beatissima hgo excellat oēs in dignitate. et equalē habuit alijs pau-
pertatē. excellit oēs in paupertate improporcionabilr.

M̄. Tercio de mititate et māfuetudine. Qd aut excellētior fuit
oēs mitis et. Itē bti mites et. Glosa. Mites sunt q̄ malis mori-
bus dominant. S; hoc dñum fuit in beata h̄gine pfectissime. q̄a
eius dñum fuit sine pugna. et aliorū cū pugna. igit habuit mititatē
cū excellentia Glosa. Mansuetus nec irritat nec irritat. nec nocet nec
nocere cogitat. hec aut oīa fuerūt in beatissima h̄gine cū iproportio-
nabili excellentia. q̄ nullū irritare s; oīa placare q̄ distāt iproportio-
nabili distātia. similr nulli nocere sed omnib; pdesse in summo. hec aut
oīa in summo fuerūt in beatissima h̄gine. igit habuit mititatē sup oēs ali-
os sine pportione. ¶ Item glosa. Mitis est quē nō rancor vel ira et
afficit. sed oīa equanimiter sustinet. huiusmodi h̄gine se fecit mas-
gistrū dñs. qd nō fecisset nisi in via summe pfectōis fuisset ista h̄gine
Sed beatissima hgo a rancore vel ira oib; alijs fuit improporcionabi-
liter immunior. et magisteriū dñi capaxior et obedientior. et in via
pfectōis altior. igit omnib; alijs fuit mansuetior improporcionabilr
¶ Itē sicut premiū ad pmiū ita meritū ad meritū. s; possessionē ter-
re viuentiū qd ē premiū māfuetudinis habuit hgo oib; excellentius
igit et b̄tudinē māfuetudinis habuit alijs excellenti. ¶ Itē hym-
nus. Nos culpis solutos mites fac et castos S; beatissima hgo omi-
viatore magis soluta fuit a culpis. igit magis mitis fuit. ¶ Contrari-
um aut videt p̄bare qd legit de moyse. Erat autē moyses mitissimus
sup oēs hoīes q̄ morabātur in terra. igit mitior q̄ beatissima hgo. h̄
auertat deus ¶ De luctu

M̄. Quarto de beatitudinē luctus. Et probatur similiter q̄ fu-
it excellentius in beata virgine. quia cuius causa nobilior et
effectus. Sed omnes alios viatores instigabat peccatum ad flen-
dum. beatissimam autem virginē sola charitas. et si motuum fuit
improporcionabiliter super motiū. et motus super motum ¶ Itē
Hierony. Seruitia quāto minus debita tanto magis grata. Sed et

Debitudine esurie et sitis iusticie.

luctus beatissime virginis nullo modo fuit debitus debito necessitatis. sed
sine modo charitatis. sed omnino aliorum lugentium luctus fuit debitus debito ne-
cessitatis. ergo luctus eius fuit magis gratus. igitur luctus eius inproportionabi-
lis fuit respectu luctuum omnium viatorum. ¶ Item eius consolatio est aliis inpro-
portionabilis. ergo et luctus eius. quia sicut premium ad premium recte.

Cōtrap. ¶ Iuxta hoc quod dicitur. utrumque beatissima virgo luperit per incolatum miserie et pro
dilatatione patrie. ¶ Et videtur quod sic. quia hoc videtur ad charitatis perfectionem
peruenire cupere dissolui et esse cum christo. Unde vultus perfectio. Infelix ego homo
qui me liberabit de corpore mortis huius. ¶ Sed contra. Alia in statu in-
nocentie nollet separari a corpore. iuxta illud. Nolumus expoliari sed su-
perest. ¶ Item in statu glorie nollet a se separari a corpore. igitur videtur aliam
nolle separari a corpore. Et si sic. hoc fit idem. quod spiritus concupiscit adversus
carnem et econverso. igitur cum in beatissima virgine non fuit hominibus pugna vel
inobedientia. videtur quod non luperit per incolatum miserie.

Ad. Quinto de beatitudine esurie et sitis iusticie. ¶ Et videtur quod si
multum fuerit in ea excellentius. Esurire et sitire proprium est viatorum
i saturati esse proprium est comprehensorem. sed inter esurire et saturatum esse medium est
comedere. Sed cum nihil sit vacuum cum extaret extrema extaret et medium sed
medium pertinet ad statum medium. ille autem status est beatissime virginis. igitur
habebit istam beatitudinem citra comprehensores et supra viatores. ¶ Item eius
consolatio est aliis inproportionabilis. ergo recte. Item iusticia in beata virgine
fuit inproportionabilis aliis. igitur et eius esuries. ¶ De misericordia.

Ad. Sexto de beatitudine misericordie. Et videtur quod similiter videtur
etiam quod fuit in beatissima virgine hac ratione. Beata virgo fuit
i universalis usum ecclesie appellata et mater misericordie. quod non ducit
proprie alicui alteri creature. dicunt autem et aliqui viri misericordie. id est. vi-
ri humiles misericordia. et sic habent oculus angelorum compatem ad misericor-
diam per modum principalem et per modum accidentalem. ipsa vero habet compatem ad
misericordiam per modum originis essentialis. quia per modum matris. pueni-
entia autem essentialis inproportionabiliter excelsit modum inherencie et modum
accidentalem. igitur beatissima virgo inproportionabiliter excelsit in misericordia
i universos. ¶ Item dicitur etiam regina misericordie secundum usum ecclesie. et constat quod non fin-
candem rationem quam dicitur mater misericordie. alia est enim ratio matris et alia regie
igitur propter aliam rationem dicitur regina misericordie quam illam quam dicitur mater mi-
sericordie. et videtur quod regina misericordie dicatur ideo. quia ab ipsa fuit re-
gni misericordie origo. et ab ipsa potestas est prima misericordie et gratie.
Cum enim sit regnum glorie quod est regnum iusticie. in quo unusquisque recipit
propter hic gessit in corpore. cuius prima preces est a rege glorie et a rege iusticie. id est.
a sancta trinitate. Et est regnum glorie siue misericordie ubi non datur recipi
secundum merita sed adhuc regnat misericordia peccata dimittendo. penas
diluendo. bona multiplicando. mala differendo. huius autem regni et ori-

Rō alia

De mūdicia cordis Fo. liij.

go et p̄as p̄ma ē a brā h̄gine p̄ quā suscepim⁹ mīscōdiaz tuā deus in medio tēpli tui iesum xpm. p̄ quē mīscōdia et v̄itas facta est. q̄ pprie inō regnat sup̄ eos quos pprio sanguie redemit. et passione et morte regenerauit et tibi cōfigurauit donec in fine oīb⁹ cōplēis tradiderit regnū deo patri. parz igit q̄ oēs alij serui mīscōdie sunt. brīssima h̄go regina mīscōdie. S̄z improporcionabilr̄ maius est eē reginā mīscōdie q̄ seruū mīscōdie. igit brīssima h̄go iproporcionabilr̄ excellēti⁹ se h̄z ad mīscōdiaz q̄ alij. ¶ J̄c beati mīsericordes. Glo. mīscōdia ē da 3. re et dimittere. s̄z brīssima h̄go iproporcionabilr̄ pl⁹ cedit et dimisit oīb⁹ viatorib⁹ sup̄ oēs creaturas. igit habuit beatitudinē mīscōdie sup̄ oēs. ¶ J̄c Ambrosi⁹. Mīsericordia est nullū relinquere in mīseria. et nullū mīserū facere. s̄z hoc in summo fuit in brīssima h̄gine igit h̄z beatitudinē in summo mīscōdie. ¶ J̄c Bern. Mīscōdia nō solū in clemosynis cōsistit. s̄z in pctō oīū corripicndo. hoc in summo fuit in brā h̄gine respectu oīs creature. igit habuit simplr̄ sup̄ oēs beatitudinē mīscōdie. ¶ J̄c mīscōdia reddita ei improporcionabilr̄ se h̄z ad oēm mīscōdiaz q̄ est p̄niū. igit et beatitudo mīscōdie ei erit iproporcionabilr̄ ad oēm mīscōdiam q̄ est meritū. ¶ J̄c q̄cqd est cā cause ē cā causari. brīssima h̄go est cā filij. fili⁹ est cā tot⁹ boni et oīs mīscōdie. et mater erit cā tot⁹ mīscōdie. hoc autē nō cōuenit alij creature. ¶ J̄c et eque pprie et p̄ncipalr̄ h̄z duas naturas incōfus⁹ iesus xps. igitur eque pprie h̄z pprietates duarū naturaz. vñ ille s̄z eque pprie xps est deus. xps est hō. s̄z et hec xps natus est a deo. xps nat⁹ est ab hoīe. gētiā et hec xps est a deo. xps est ab hoīe. Sed xps oēs opatōes attribuit patri a quo ip̄e est. igit et matri a qua ip̄e est attribuetur opatōes eius que cōueniūt ei rōne humane nature sicut et patri opatōes eius que cōueniūt rōne diuine nature. Sed xps in natura humana exhibuit nobis effectū summe mīscōdie. s̄z in passione. igit beatē h̄gini attribuet effectus summe mīscōdie. qd̄ etiā p̄z in mō loquēdi ecclie. hodie mortē quā femina intulit femina fugauit. ¶ J̄c q̄ mors p̄ feminā intrauit apte redit et vira p̄ feminā. Juxta illō Mulier q̄ dānauit ip̄a saluauit. Quicqd̄ igit nobis mīscōdie filius exhibuit totū hoc nobis mater cōtulit. q̄ filius genuit. in quo nobis oīa donauit. ¶ Et his p̄z q̄ beatissima h̄go in mīsericordia excellit oēm creaturā.

De mūdicia cordis

De Serto de mūdicia cordis Et p̄bat q̄ hec fuerit i brīssima Rō p̄ma h̄gine s̄z inō sicut de p̄dicat p̄ illud qd̄ d̄r Ansel. q̄ ea claritate et puritate nitebat q̄ sub deo maior neq̄ intelligi q̄ J̄c charitas et est de bono corde et cōscia pura et fide nō ficta. s̄z in brīssima h̄gine fuit charitas summa. igit summa puritas. ¶ J̄c act⁹ fidei est purificā corda. s̄z brīssima h̄go habuit fidē p̄fectissimā. igit cordis puri

De aureola martyrii.

4. tate. ¶ Ite fm Diony. tres sūt hierarchie act⁹. scz purgare. illuminare. & pñcere. & sunt ad se ordinati. ita q magis purgatus est magis illuminatus. & magis pñctus. s; beatissima virgo fuit in summo pñct⁹ tra. igit in summo purgata & illuminata. ¶ Ite visio dei q est pñctus huius mūdicie iproportionabilr maior est visionibz omnium aliorū.
6. igit mūdicia ei⁹ maior est mūdicia omnium aliorū. ¶ Ite beati mūdo corde rē. Glo. mūdi corde sunt quos pñctencia nō arguit peccatorū.
7. ¶ Ite mūdū cor h; q nihil sibi pñctius est. hec aut in beatissima vrgine fuerūt in summo. q̄ habuit mūdiciā cordis in summo ¶ De pace

Prima rō **Dr.** Sextimo de pace. & q ipa sūt fuerit in beatissima vrgine. p⁹ bat hoc mō. ¶ Beati pacifici. Glo. pacifici sunt q oēs motus animi rōni subieciūt. q; his nihil repugnat q siles patri tuo s; q est summa qēs. hoc aut totū in summo fuit in beatissima virgine.

2. igit est pacifica in summo. ¶ Ite alia glosa ibidē. Dū lex carnis repugnat legi mētis. nō mō alteri s; nec nobis possumus esse pacifici igit sup oēs iproportionabilr pacifica existit. in qua caro aduersus.

3. spm nō rebellauit. ¶ Ite sicut est pñctū ad pñctū rē. Et si alijs pacificis datū est pñctū q filij dei sint p adoptōem. beate vrgini datū ē q sit mater dei p naturā. hoc aut iproportionabilr plus est q̄ esse filiū dei p adoptōem. q̄ pñctū beatissime vrginis iproportionabilr est sup pñctū aliorū. igit meritū sup meritū. hoc aut est pacificatio. q̄ beata vgo in hac beatitudine excellit oēs. ¶ Ite vtrū vgo fuit medium vniuersale & cā pacis. vniuersalis em fuit mediatrix & recōciliatrix omēs em p ipam fuerūt recōciliādi. q̄ excellit in pacificatōe omēs viatores

De Persecutione

De aureola martyrii
Rō pma. **Dr.** Octano de persecutōe qualr hec beatitudo fuerit in beatissima vrgine. Et nō agit de quacūq; persecutōe. s; de illa q martyriū est cui debet aureola. ¶ Querit igit. vtr in beatissima vrgine fuerit aureola martyrii. Et videt q nō. qz cessante cā cessat effectus. cū q̄ beatissima vgo nō mortē sustinuerit q p martyriū infer. nec habebit aureolā martyrii. ¶ Ite aureola nō debet volūtati s; actui. hac autēz nō fuit actus martyrii. q̄ nec aureola. Si aut d; q p dolorē spūalez meruit aureolā spūalē. s; dolor aliorū martyrii meruit aureolā tā spūalē q̄ corporalē fm hoc est inferior eius aureola aureola martyrii. q̄ habuerūt spūalē & corporales. Si aut dicat q meruit aureolā p passionē filij hoc nō videt posse stare. aureola em martyrii determinat penes summū & pñctissimū fortitudinis. hoc aut est iustitia ppe mortis. pl⁹ em ppatit aia corpi sibi iuncto q̄ nō iuncto. igit nō ē difficilimū fortitudinis i passione atene passiois. q̄ nō debet ei aureola rōne passionis. Et his videt q nō habuit aureolā martyrii

Obiect.

Contrapmo **Dr.** Contra. supiores ordines hnt pñctiores inferiores cū excellit

De aureola fo. liiij.

ita. sed beatissima homo omnium ordinum fuit suprema. igitur habebit aureolam martyrum quam habent inferiores. ¶ Item Damascenus. hec a nullo illustriū vincit. sed vinceretur ab aliquo si non haberet aureolam martyrum. ergo habet aureolam martyrum. ¶ Item Damascenus. sed et ipsa beata homo carum que sunt martyrum donationum digna facta dolores quos effugit pariter. hos in christi passione sustinuit materiali et materiali passione viscerum lacerationem tolerans et que deum cognouit per generationem ut maleficus hunc interfecit videns ceu gladio cogitationibus lacerabatur. Et hoc est. Quia ipse animam pertransibit gladius. Ex hac auctoritate per multipliciter quod beatissima homo gratiam habuit martyrii et aureolam martyrum. ¶ Item dationi anime debet aureola martyrum. sed beata homo dedit preciosissimam et dilectissimam animam. igitur habebit preciosissimam aureolam. Quoniam enim beata homo dedit dilectissimam animam manifestum est. quia ipsa in infinitum plus dilexit animam. id est vitam filii sui quam beatus Petrus vitam et animam superius. Item quod preciosissimam animam dedit per quod datio huius anime precius totius mundi et redemibilis nature fuit. et sic beata homo dedit in infinitum plus dilectam et preciosissimam animam quam aliquis sanctorum ergo habebit in infinitum perfectiorem aureolam quam aliquis sanctorum. ¶ Item alij martyres tamen dederunt animam et corpus. beatissima autem homo obrulit ad crucem animam et corpus et diuinitatem. igitur proportionabiliter plus dedit in merito. igitur proportionabiliter plus accepit in premio. ¶ Item aliquid debito res mortis existeres non dederunt vitam gratuite sed quasi donum. sed reddiderunt ex debito quasi censum. beatissima autem homo censum illum dedit qui solus inter mortuos liber fuit. et non necessitate sed charitate sola mortem sustinuit. ¶ Item omnis dolor ex amore est. quod enim cum amore possidetur. cum dolore amittitur. igitur ubi improporcionabilis amor ibi improporcionabilis dolor. sed dolorum quo dolebant sancti in passione causabat et a natura et amore naturali. dolor autem quo dolebat beata homo causabatur a dilectione gratuita. Sed gratia improporcionabiliter maior est natura. igitur improporcionabiliter maior est amor gratuitus quam naturalis. igitur dolor causatus a gratia improporcionabiliter maior est quam causatus a natura. dolor sanctorum causabat a natura. dolor autem beatissime virginis causabatur a natura et gratia. sed gratia maior est natura. sed magis a gratia. ergo in infinitum maior erat dolor beate virginis quam dolor aliorum. igitur et eius maior erat aureola aliorum aureolis.

¶ Nono de aureola predicatorum utrum erat in beatissima virgo. Rō prima. Et videtur quod non. cessante causa cesset et effectus. beatissima virgo non habuit statum predicatorum vel doctorum. igitur non habuit aureolam predicatorum. ¶ Item per apostolum dei. Chorum per. Mulieres in ecclesia taceant. ¶ Sed contra. Plus est predicatorum contra per.

Nota autem dicitur
lectissimam dicitur
et preciosissimam.

De predicatorū aureola

care facto q̄ s̄bo. alij autē sancti p̄dicauerūt s̄bo. beatissima autē s̄go
 p̄ncipali p̄dicauit facto. improporziōabilr autē p̄fectius est factū q̄
 verbū. igit̄ improporziōabilr p̄fectius p̄dicabat beata s̄go q̄ alij.
 Obijciē igit̄ p̄fectiorē habuit aureolā. ¶ Et si dicat q̄ alij p̄dicauerunt facto
 hoc p̄ accis fuit. accidit em̄ facto q̄ sit signū vel exemplū. beata autē
 virgo p̄ se factis vtebat̄ p̄ s̄bis in sua p̄dicatōe. in r̄sponsatōe. in sa
 cramentoz susceptōe. ⁊ similiū. q̄bo vtebat̄ nō ad p̄fectiōem sui. s̄
 ad nostrā instructiōem ⁊ vtilitatē. ¶ Itē Maria p̄seruabat om̄ia ver
 ba hec p̄ferens in corde suo. sancti dicūt q̄ ideo hec obseruabat q̄
 opportunis temporibz ad scribēdū euāgelistis reuelaret. igit̄ beatis
 sima virgo nobis p̄ euāgelistas p̄dicabat. ¶ Itē doctrina prudenti
 um facilis est. sed trauissima s̄go breuissime ⁊ lucidissime om̄ia p̄di
 cabilia vno verbo p̄dicauit quādo dixit in nuptijs ad ministros p̄
 quos figurātur p̄dicatores. Quēcūqz vobis dixerit facite. q̄ em̄ fece
 rit quēcūqz filius rei dixerit oīa p̄dicabilia impleuit. Et ita beatissima
 virgo vno verbo p̄dicauit predicabilia in tali dicto. ¶ Itē quēcūqz
 dicūt de sapientia intelligūt sp̄saliter de beatissima virgine. de il
 la em̄ d̄r q̄ est doctrix dūcipline rei. igit̄ beatissima s̄go est doctrix.
 igitur ei d̄betur aureola predicator. ¶ Item p̄phete sunt doctores
 igitur p̄phete doctores. sed trauissima virgo fuit p̄phetissa. q̄
 et doctrix. Minor p̄z in Jsa. Accessi ad p̄phetissam. Vlo. virgine
 Mariā. Quānt mulieres possunt esse p̄phete parz Aemū. viij.
 Erant qui p̄phetezabant. ¶ Item om̄es alij predicatorēs predica
 bant per verbū creatū. beatissima autē virgo p̄ increatū. igitur p̄di
 cauit excellentius om̄i viatore. igit̄ habuit aureolā p̄dicatorū.

De Aureola virginū.

Rō p̄ma **Q̄** Decimo de aureola virginū. Et videt̄ q̄ nō habuit aureo
 lā s̄ginū hac rōne. ¶ Aureola d̄bet̄ s̄m excellētissimū p̄fē
 ctissimū ⁊ difficillimū p̄tinentie. in beata autē virgine nō fuit difficil
 limū p̄tinentie. igit̄ nec pugna nec victoriā. ¶ Itē apl̄s. Nemo co
 ronabit̄ nisi q̄ legitime certauerit. beata s̄go nō certauit certamine
 virginū. igit̄ nō habuit aureolā virginū. ¶ Itē d̄r p̄ps q̄ p̄tens est
 qui patitur ⁊ nō d̄ducitur. insensibilis qui nec d̄ducit̄ nec patitur.
 beata autē virgo nō patiebatur. igitur non fuit p̄mens. igitur nō h̄z
 aureolam p̄tinentie seu virginitatis. ¶ Contra. beata s̄ma virgo
 dicitur virgo virginū. ⁊ huiusmodi modus loquendi dicitur vel
 nominatur excellentia vel origo. excellentia vt rosa flos florū. i. dig
 nissimus inter flores. origo. vt maria iacobi. i. mater iacobi. Et q̄
 d̄r maria s̄go s̄ginū. i. excellētissima inter s̄gines. igitur q̄cqd̄ abe
 tur alijs s̄ginibz d̄bet̄ ei excellentius. Si autē dicat̄ virgo virginū
 per originē vt sit sensus virgo mater virginū. tūc ip̄a est mater vir

ginū in ſoginitate. ⁊ ſic erit mater ſoginitatis. alie autē ſunt nutrices ſoginitatis. ⁊ bñſſima ſgo improporcionabilius eſſentiali⁹ ſe habet ad ſoginitatē q̄ alie ſogines. igit̄ improporcionabilis pfectius habet bñ aureolā ſup alias ſogines. ¶ Itē bñſſima ſgo regina ē ſoginū et 2 hoc ſibi ſoli puenit. Ipſa eſt ſola a maledictōe legis q̄ſi a ſeruitute carceris ⁊ captiuitatis ſoginitatē liberauit ⁊ eandē liberā ⁊ glorioſam reddidit. ⁊ ſic oēs ſogines in q̄tū ſogines a ſeruitute legis liberauit ⁊ ſue ſeruituti mancipauit. ⁊ ſic effecta ē regina ſoginū. oēs alie ancille ſunt ⁊ pedisſequē. ¶ Improporcionabilis ē corona ancille ⁊ regine ergo iporcionabilē ⁊ pfectiorē habet aureolā ſup aureolā ſoginū ¶ Itē bñſſima ſgo habet ſoginitatē in ſummo vt patebit infra. igit̄ 3 habebit aureolā ſoginitatis in ſummo.

¶ De fructibus in generali

Questio vigesima secunda
ē de fructib⁹ quomodo fuerūt fructus in beatiffima ſogi ne qui quidē diſtinguūt ſm ſtatū cōtinentie triceſimus exageſimus centeſim⁹. Et videt̄ q̄ illos nō potuit habere excellenti⁹ cū triceſimus nō excellit triceſimū. nec ſexageſim⁹ ſexageſimū. nec cē teſimus centeſimum.

Ad hec ſolūtes dicimus q̄ iſte beatitudines determinant ſcōm R⁹ act⁹ pfectōis vie ⁊ ſm ſtatū vie. ⁊ ppter hoc euacuabunt̄ in patria vbi nō ē paupertas nec luctus nec eſuries ⁊c. Itē pcedimus q̄ bñſſi ma ſgo habuit oēm iſtas ſicut pbatū ē ſed excellētius omni viato re cōcedim⁹ oia q̄ oppoſita ſunt de paupertate ⁊ ſilr de mititate. Qd Ad obiecta aut obijcit̄ de moyle. dicendū q̄ erat mitiſſimus in generatōe ſua vt reſpectu pcedētū vel reſpectu contpaneoz ſuoz. vel q̄ beatiffima ſgo nō cadit i numerū cū alijs. q̄ nō ē vna de omib⁹ ſed ſe vna ſuper omes. cōcedim⁹ etiā q̄ bñſſima ſgo habuit oēs aureolas ⁊ oia do maria habuit na gratuita oim alioz ſanctoz. De aureola martyz Bern. lōge eam oēs aureolas plus q̄ martyre cēſem⁹ in q̄ paſſionis ſenſuz ppaſſōis ſupauit affe Aureolā mar ctus. Itē de oib⁹ aureolis ſiml⁹ Bern. ſup illd. In plenitudine ſctō. tyrum rū tēctio mea. Cui nec puritas angeloz nec fides p̄iarchaz deſuit nec ſc̄s pphetarū nec aploz zel⁹. nec cōſtātia martyz. nec ſobrietas pfeſſoz. nec caſtitas ſoginū. nec coniugatoz ſecūditas. Ex hac auctori tate pz q̄ bñſſima ſgo p̄p̄tates gratuitas alioz ſupauit ⁊ eas excel lenti⁹ habuit. Rōnes i cōtrariū poſitas p cōtrarias rōes credim⁹ ſuffi ciēt ſolutas. Ad aliud qd vltimo obijcit̄ de fructib⁹. dicim⁹ q̄ il los habuit excellenti⁹ oib⁹ viatorib⁹ duplici de cā vna q̄ habuit eas ſilr vtpote ſgo vidua coniugata. altera q̄ vniūqd̄z excellēt⁹ habuit in triceſimo eū fructū q̄ deſet coniugatis p cōtrariū glorie eterne pfectio

De fructibus in speciali

Signatio fru
ctus tricesimi sex
agesimi et ceteri
ulim

designat. p. trinariū tria bona coniugij scz fides. ples. sacramentū. p. q. coniugati tendūt ad vitā eternā. illa autē tria habuit excellenti⁹ beata hgo vt. pbatū ē supra. igit habuit fructū tricesimū omnib⁹ excellenti⁹. Itē in sexagesimo p. denariū signat pfectio glorie eterne. in senario sex opa misericordie p. que tendūt vidue ad vitā eternā. Illa autē opa misericordie fuerūt excellenti⁹ in brissima hgene omī viatore q. habuit fructū sexagesimū excellenti⁹ vniuersis. Centesim⁹ fruct⁹ ieu numer⁹ q. pstat ex denario in se ducto vitā angelicā in terris. significat p. quā tēdit ad societate angeloz in celis. vitā vero angelicā habuit brissima hgo excellenti⁹ oib⁹ terrenis. igit habuit fructū ceterimū excellenti⁹ vniuersis. Et sic pz qliter brissima hgo oēs beatitudines et oēs aureolas et hmoi fruct⁹ in summo habuit igit et.

De Secundo de fructibus q. ponit apostol⁹ ad Gal. v. fructus autē spūs sunt gaudiū charitas et. qualiter fuerūt in bea-
Rō pma tissima hgene. Et videt q. excellenti⁹ omī viatore hac rōne. Gratia et peccatū opponunt. cōiunctio et diuisio similiter opponūt. a peccato cōdiuisio. igit a gratia est diunctio. Sed in beatissima hgene in proportionabilis gratia fuit. q. in proportionabilis cōiunctio. sed ad diuinctionē cū deo sequitur resectio siue fruct⁹ vt patet in fruitione patrie que sequitur ad summā cōiunctōnem. sed in brissima hgene fit summū et in proportionabilis coniunctio vie. igit in proportionabilis resectio. igit habuit oēs fruct⁹ in summo. Itē ysa. Dicitis iusto quomā fructū ad inuentionū suā comeder. Et in ps. Labores manū tuā et. in opib⁹ bonis ē resectio. i. beatissima hgene fuerūt opa in proportionabiliter bona alijs. q. et resectio in proportionabilis alijs. Itē ps. In custodiēdis illis retributio multa. scz brissima virgo in proportionabiliter alijs custodiuit. q. in ipsis in proportionabiliter retributōem habuit. Itē secunda mens q. si iuge iuuuū. scz brissima hgo alijs in proportionabiliter secura fuit igit alijs in proportionabiliter iuuuū. Itē ysa. Si auertis a sabbato pedē tuū facere volūtatē meā in die sancto meo et vocaberis sabbatū delicatū et sanctum dei glorioz et. vsq. sustollā te sup. altitudinē terre et cibabo te hereditate patris tui iacob. oia q. huic pmitunt cibationi fuerūt in brissima hgene summe. igit cibatio in summo. De charitate.

De Tercio de fructu q. ē charitas specialiter Et pbat q. in bea-
Rō pma. tissima hgene fuerit i. summo hmo Glo. sup. illud Charitas est q. de terra ad celū eleuat. et sic ibi duo inuunt que pīncē ad hūc fructū. a terrenis sepatio. ad celū eleuatio. virū p. istoz fuit in brissima hgene in summo. igit et fructū charitatis habuit in summo. Qd. in proportionabiliter alijs a terrenis fuit sepatio pz p. h. q. neq. puluis venialis peccati pedib⁹ ei⁹ adhesit. qd. oib⁹ alijs viatoribus inuenta

De gaudia Fo. luj.

bile fuit. Quod ad celum maxime eleuata fuit sic probatur. habetur Matthei
ubi est thesaurus tuus etc. igitur thesaurus trahit ad se fructum. Sed
beatissima homo habuit improporcionabile thesaurum in regno celorum
igitur improporcionabiliter eleuabat ad celum. Item eleuatum eleuans est
gratia. sed in beatissima homine fuit improporcionabiliter gratia. ergo
etc. Item in pa sunt tres quæstiones. vna. Domine quis ascendit in mon-
tem sanctum tuum. altera. Quis stabit in loco sancto eius. tertia. Quis ha-
bitabit etc. Quia difficile et perfectum est ascendere. difficilius et perfectius est
stare. difficillimum et perfectissimum est habitare et quiescere. Sed ad statum
apostolorum qui maiores ab ecclesia dicuntur pertinet ascendere sed non habi-
tare imo descendere. unde angeli ascendeabant et descendeabant. Beati. unde
apostoli rapiebant usque ad tertium celum et mox descendeabant ad disponendum cu-
bilia infirmorum. unde dicitur. Siue mēte excedimus sobrii deo etc. igitur ad
perfectiorem statum quam apostolorum fuit pertinet ascendere et quiescere. Sed super
statum apostolorum non fuit statum eminentior quam status beatorum hominis. ergo ad
statum beatorum hominis pertinet ascendere et quiescere et habitare. Item in psalmo.
Locupiscitur et reficit anima mea. Item inter atria domini tenere et inter atria
domini concupiscere et deficere. medium est atria domini concupiscere et non deficere
secundum pertinet ad statum viatorum. primum est ad statum prophetarum. ergo
medium ad statum medium hoc autem statum beatissime hominis. gratia domini
concupiscit et non deficit homo igitur requieuit ibi. Item ysaia. Requiescit
spiritus domini etc. Bern. Nimirum super eam. super eam requieuit spiritus sapientie
Sed requies est quietudo motus. sed augmentum et diminutio non sunt line
motu. igitur si habuit spiritum recalescentem fuit line motu. sed line augmento
igitur in summo. igitur fructus charitatis habuit in summo. Item incorrup-
tio facit primum deo. sed in beata homine fuit improporcionabiliter incor-
ruptio. igitur improporcionabiliter primitas deo. Item qui se exaltat humili-
abit etc. Sed beatissima homo fuit in summo humiliata igitur in summo est
exaltata. Cum ergo charitatis fructus sit eleuatio ad celum. manifestum est ex his
quod beata homo habuit charitatis fructum in summo.

¶ Quarto de secundo fructu qui est gaudium. etc. glo. ibidem. quod gau-
diū est scientie puritas et eleuatio animi in his qui digna sunt. Rō prima
erulentis. Sed hec tria scientie puritas ut patuit etc. et eleuatio ani-
mi ut probatur in primo. et dignitates donorum spiritualium fuerunt
in beatissima homine in summo. igitur habuit fructum gaudij in summo
Item psalmus viderit omnes fines salu. etc. quod visio salutarionis est causa iu-
bilationis. sed visio ista beata homo in summo vidit. ergo in summo iu-
bilauit. Item Luc. Annuncio vobis gaudium magnum quia natus est salua-
tor. improporcionabiliter magis est nasci saluatore de se quam nasci sibi. ergo beatis-
sima homo improporcionabiliter omnibus causam gaudij habuit. igitur
improporcionabiliter gaudia fuit maria. Item improporcionabiliter
k iij

De fructu qui est gaudium

nobiliter magis ē nasci sibi saluatore filii q̄ sibi nasci dēi. si em̄ bea-
tissima gens cuius ē dominus deus eius improporcionabilr est bea-
tior cuius ē dominus filius eius. Sed beatissime ḡgini nascebatur
filius alyis om̄ibz domin⁹. igit̄ improporcionabilē cām alyis gaudē
5 di habuit. igit̄ in summo gauis⁹ fuit. Itē si diligeretis me gaudere
tis vtiqz. hec ē immediata z p se. dilectio em̄ ē immediata cā gaudiū
Sed beata ḡgo habuit dilectionē in summo. igit̄ z gaudiū in sum-
6 mo. Itē gaudete z exultate qm̄ nomina vestra scripta sunt i celis.
hoc ē gaudiū de p̄destinatione eterna z de p̄ncipi iusticia. S; beata ḡgo
habuit presentē iusticiā in summo. igit̄ et gaudium in summo.
7 Itē aliquis p̄destinatur vt sit seru⁹ dēi z filius p adoptōem. ali-
quis vt filius dēi sit p dēū vt christus hō. aliqz vt sit mater dēi p na-
turam. Sed improporcionabiliter maius ē in aliquo esse matrem
dēi p naturam q̄ esse filiū p adoptōem. igit̄ beatissima ḡgo causam
8 gaudiū habuit in summo. Itē apostolus Gaudete in domino
dominus em̄ prope est. igit̄ proximitas est causa gaudiū. sed beatissi-
me ḡgini in summo proximus fuit. igit̄ summum gaudium ha-
9 buit. Itē apostolus Habentes super oīa charitatem que ē vin-
culum z pax dēi exultet in cordibus vestris Glo. Charitas que est
causa exultationis. Sed beatissima ḡgo habuit charitatem in sum-
10 mo. G exultauit in summo Itē regnū dēi mira vos ē pax z iusticia
et gaudiū in spū sancto. Beatissima ḡgo improporcionabilr alyis
plus habuit in corde de regno dēi. igit̄ improporcionabiliter plus de
11 gaudio in spū sancto. Itē misericordia z veritas p̄cedēt faciem
eius beat⁹ ppl⁹ q̄ scit iubilatōem. precessio misericordie est causa iubilatio-
nis. sed in beatissima ḡgine precessit misericordia in summo. igit̄ sci-
uit iubilatōem in summo. Itē Thob. Quod gaudiū mihi est.
12 qz in tenebris sedeo z lumen celi non video. igit̄ attractō sensus z
in luce esse z lumen celi videre est causa leticie. hoc autē in beatissima
ḡgine fuit in summo. igit̄ habuit gaudiū in summo. Itē beatissi-
13 mo ḡgo fuit om̄ibz comprehensibz z viatoribz causa gaudiū z le-
ticie. igit̄ plus om̄ibz gaudiū habuit z leticie. vñ. Sara in figura ci-
dit. Risum dñs fecit mihi. z oēs q̄ audierūt corri debāt mihi. q̄s dī.
gaudiū p̄ncipaliter p̄tinet ad me. alyis aut̄ ex cōsequēti z p me vñ Ju-
dith. xiiij Tu gloria israel tu leticia hierlm tu honorificentia ppli
14 mei Itē ysa. Letabunt corā te sicut q̄ letant i messe. sicut exultāt z c.
Itē h̄ rāgūē due causē gaudiū Messoz de fructu z victoz de spolijs
Sic ḡ gaudiū messoz de fructu z victoz de spolijs. S; beatissima
ḡgo habuit fructū in summo. habuit ergo z gaudiū i summo Itē
beatissima ḡgo habuit victoriā z spolia in summo. q̄ ex faucibz leuia-
than mūdū q̄s spoliū eripuit.

De fructu q̄ ē pax Fo. lviij

¶ Quinto de fructu q̄ ē pax q̄ fuit in summo in beatissima x̄gi **Primarō**
ne p̄bat hoc mō Luce. v. Gloria in excelsis deo Et in terra
pax hoibz &c. Beatissima x̄go oibz iproportionabilr bonā volūta
tem habuit. igit̄ & pacē. ¶ Itē pacē meā do vobis. pacē meā relinq̄ z
vobis. hec ē duplex pax. scz pax eternitatis & pax pectoris. Pax pe
ctoris ē q̄es a peccō. illā habuit beatissima x̄go i summo. in alijs em̄ q̄
eo a peccō est cessatio peccādi. beatissima aut̄ x̄go nūq̄ cessauit. qz nun
q̄ peccauit. igit̄ beatissima x̄go habuit pacē pectoris in via. & pacē eter
nitatis iproportionabili certitudine. igit̄ habuit fructū pacis ipro
portionabilr oīni viatore. ¶ Itē ysaiē. Opus iusticie ē pax. scz beatissi
ma x̄go habuit iusticiā i summo igit̄ habuit pacē in summo. ¶ Itē
in pace factus est loc⁹ iste in ps. Sz iproportionabilr fuit loc⁹ deo
grat⁹ in beatissima x̄gine. igit̄ iproportionabilr pax. ¶ Itē mundus
pacē eius turbare nō potuit. qz paup̄ima spū fuit Itē dyabol⁹ pacē
ei⁹ turbare nō potuit. qz humil⁹ in summo fuit. Sz nec caro eā tur
bare potuit. qz somes in ea exīnēt⁹ fuit. & sic p̄z quō beatissima x̄go
fructū pacis in summo habuit ¶ De patientia.

¶ Sexto de patientia. ps. Scdm multitudinē do. m. solat⁹ **Rō p̄.**
tiones tue letificauerūt aīn. scz beatissima x̄go habuit dolorē
passionis post filiū in summo. igit̄ fructū patientie in summo. ¶ Itē
sicut sebz passio ad passionē. ita solatio ad solatōem. xps igit̄ in
passione summū dolorē habuit & summā solatōem Sz passio bea
te x̄ginis siliū fuit illi passioni. igit̄ solatio solatōi ¶ Itē puer
bior⁹ Date sicerā his q̄ amaro sunt aīo. scz beatissima x̄go habuit ama
ritudinē passionis in summo. igit̄ & sicerā solatōis in summo
¶ Itē Isa. Dabit ei dñs coronā p cinere. oleū gaudiū p luctu. palliū
landis. p merore. scz brā x̄go habuit luctu & merore in summo. igit̄
et gaudiū & solatōem in summo. ¶ De longanimitate.

¶ Septimo de longanimitate. Glo. longanimitas ē in expecta **Rō p̄.**
tione boni. in sic Bonū expectatū reficit Sz beatissima x̄go
improportionabile gaudiū alijs expectauit. igit̄ fructū longanimita
tis iproportionabilr habuit ¶ Itē bonū expectatū nō reficit nisi aliq̄
mō certū sit h̄ri. igit̄ vbi maior certitudo de h̄ndo ibi maior refec⁹ in
expectādo. scz beatissima x̄go habuit expectatōez oibz alijs iproportōna
bilr certiorē. igit̄ oibz alijs iproportōnabile fructū habuit longanimi
tatē ¶ Itē oīs alteri⁹ viator⁹ expectat⁹ ē p modū esuriētis. expectatio at
maris x̄ginis fuit p modū comedētis. Sz iproportionabilr mag⁹ de
lectat expectatio i comedēdo q̄ in esuriendo. p̄z igit̄ q̄ beatissima x̄go
fructū longanimitatē habuit iproportionabilr viatoribz vniuersis.
¶ Octauo de bonitate Glo. dulcedo animi Sz fm p̄m dul **Rō p̄ma.**
ce ē qd amaro ē impmixtū. Dulci⁹ qd amaro impmixtus

De mansuetudine

Dulcissimū qđ amaro impmixtissimū Sz animus brissime hginis
 tot fuit oī amaritudine culpe ipmixtissim⁹. igit⁹ solus anim⁹ fuit
 2. Dulcissim⁹. ¶ Itē hec dulcedo ē de bonis cognitio z habit⁹. sz brissi-
 ma hgo bona nobilissima i se cognouit z habuit. igit⁹ dulcissimū ani-
 3. mi fuit. ¶ Itē ps. Quā magna multitudo dulcedis tue quā ab. ti. sz
 brissima hgo nobilissimū timorē sz reuerentiā habuit i summo. igit⁹
 4. habuit dulcedinē in summo. ¶ Itē iudicū legit⁹ q. vell⁹ dulci rore re-
 pletū post h totā areā impleuit. p. vell⁹ fecit brissima hgo q. totū mun-
 5. dū dulcedie repleuit. plus igit⁹ dulcedinē habuit. ¶ Itē Exo. i archa
 fuit vna cū māna. Per archā brā hgo. p. māna dulcedo summa li-
 6. gnat. igit⁹ z ipa in summo habuit dulcedinē. ¶ Itē Eccli. xxiij. spūs
 meus sup mel dulcis. sz p mel cōiter intelligit⁹ dulcissimū. iuxta illd
 iudicū Quid dulcius melle. igit⁹ brā hgo habuit maiore dulcedinē
 7. sup oēm dulcedinē. ¶ Itē quāto arbor altior tāto fruct⁹ eius dulci-
 or. sz fruct⁹ brissime hginis fuit altissim⁹. igit⁹ fuit dulcissimus. q. ipe
 solus dulcissim⁹. Sz si fruct⁹ fuit dulcissim⁹. igit⁹ z rami. iuxta illd
 iacobi. Nūqd fons ex eo dē foramine emanat dulcē z amarā aquā. q.
 si diceret. q. ius intra tal z extra. igit⁹ cū de brissima hagine summa dul-
 cedo exiit. p. q. dulcissima fuit. Pater igit⁹ q. dulcissima hgo boni-
 tatē z dulcedinē animi habuit in summo sup oēs viatores

Rō pma **De** Nono de māsuētudine. Est at māsuētudo fm glosam tra-
 ctabilitas. tractabil⁹ at ē q. bz bonos mores. boni autē mo-
 res sunt p. vtutes. brissima at hgo habuit vtutes in summo. igit⁹ tra-
 2. ctabil⁹ fuit in summo. ¶ Itē iacobi. Cū māsuētudine suscipite inlicitū
 pōū. Glo. Cū māsuētudine ptra itā. Qui min⁹ bz de ita mag⁹ bz de
 māsuētudine. brissima at hgo minus habuit de ita. imo oīno caruit
 3. ita. igit⁹ habuit māsuētudinē in summo. ¶ Itē inter supbos sp. iur-
 gia sunt. igit⁹ supbia p se ē cā iurgior. g. vbi plus ē de supbia plus de
 iurgis. z vbi plus de iurgis minus ē de māsuētudine. igitur p oppo-
 sitū vbi min⁹ ē de supbia minus ē de iurgis z plus de māsuētudine
 4. Sz in brā hagine fuit humilitas in summo. igit⁹ z māsuētudo. ¶ Itē
 tractabilis dī q. in oībz pformis z pformabilis. Tractabilis igit⁹ ē
 q. oībz oīa. illud at pōt esse duobz modis. vel fm genera singulor. si-
 cut paul⁹ q. effect⁹ iudeis iudeus rē. vel fm singula gener. z ille est
 simplr oīa oībz z h fuit brissima. igit⁹ brissima hgo fuit tractabilis
 in summo. Un Ber. Quid ad mariā trepidat fragilitas hūana ni-
 hil austerū in ea reperies. nihil terribile tota suauis ē. z ita oībz oīa
 facta. oībz misericordie sinū aperuit vt de plenitudine accipiāt vni-
 uersi. captiu⁹ redēptōem infirm⁹ curatōem. tristis consolatōem. pecca-
 tor veniā. iust⁹ grām. angel⁹ leticiā. deniq. tota trinitas glām pso-
 5. na filij hūane carnis subam. ¶ Itē argui pōt ex eo q. ecclia interpretat⁹

De benignitate Fo. lviij.

etā diuersis statibz et ppteratibz assimilādo dicēs. Ego q̄si vitis fructificauit luanitate odoris etc. Itē in me oīs grā vite etc. Itē q̄si cedrus exaltata sum in lybano etc. Ex q̄bz oibz argui p̄t q̄ ip̄a ē oibz cōformabilis. et iō oibz in summo tractabilis q̄ Itē paul⁹ fuit oīa in oibz fm̄ assimilādoem. br̄ssima autē h̄go fm̄ veritatē. q̄ Itē paul⁹ diuer⁹ 7 sis hoibz et statibz se p̄ tpe et loco p̄formauit fm̄ similitudinē cōsuetudine et cōdescensionē. br̄ssima atē h̄go. fil⁹ et semel diuersis cōsuetibz et etiā oppositis se cōfirmavit fm̄ rē et veritatē rei fil. et em̄ fm̄ rē et matribz et h̄ginibz se p̄formauit et viduis et hoibz et āgelis. et iō fuit ip̄o portio nabilis tractabilior alijs viatoribz. Sic iḡ p̄t q̄ br̄ssima h̄go habuit fructū māsuetudinis in summo.

De benignitate.

De Decimo de benignitate q̄ est vt dī glofa largitas rez. Qd̄ Rō p̄ma aut illa fuerit in br̄ssima h̄gine in summo p̄bat hoc modo Largitas rez cōsistit in dando. S̄z br̄ssima h̄go ip̄o proportionabil⁹ oibz cedit. iḡ ip̄o proportionabil⁹ plus oibz larga fuit. Minor p̄t h̄ mō. et deo p̄tre dē apls. Qui p̄prio filio suo nō peperit quō nō oīa nobis cū illo donauit. S̄z deus cedit nobis filiū generādo ip̄m fm̄ diuinā naturā et eius incarnatōem opando. q̄ et br̄a h̄go cedit nobis filiū ip̄m generādo fm̄ naturā h̄uanā ad ipsius incarnatōem carnem h̄gineā ministrando. iḡ et ip̄a filiū suū nobis dedit et in cō nobis oīa cōtulit. q̄ Itē br̄ssima h̄go cedit om̄e dabile. iḡ fuit magis larga om̄i viatore. Media patz. Om̄e dabile ē deus vel creatura. ip̄a autē cedit deum mūdo et mundū et oīa deo De p̄mo dī in libro Sap. Qm̄ oīm bonoz mater est. De scdo. venerūt m̄hi oīa bona pariter cū illa. Itē p̄a. Benigne fac. Glo. filiū mittendo et peccata dimittendo. Sed inter oēs creaturas beatissima h̄go ad filij missiōnem. et peccati dimissionē sola officiū et ministeriū exhibet. iḡ ip̄o proportionabil⁹ plus oibz cedit et dimisit. q̄ ip̄o proportionabil⁹ plus oibz benigna fuit q̄ Itē ad Corinth. Charitas ē patiens. ē benigna. hec sunt p̄ se. iḡ vbi charitas maior benignitas maior S̄z br̄ssima virgo in summo habuit charitatē. q̄ et benignitatē. q̄ Itē Luce. vij. Si cut et pater vester sup̄ igratos et malos benign⁹. Glo. q̄ cedit eis potestātē filios dei fieri his q̄ credūt in noīe ei⁹ etc. S̄z post dñm beatissima h̄go in summo suo modo cedit nobis filios dei fieri p̄ grām nos regenerando. q̄ post deum nobis in summo benigna fuit. Media patet. q̄ em̄ cedit nobis potestātē filios dei fieri p̄ grām regenerando. Beatissima atē h̄go cedit nobis potestātē filios dei fieri regeneratores nostrū generādo. vnde Luce. Maria peperit filiū suū p̄mogenitū. vnū filium fm̄ carnē genuit in quo nos omnes fm̄ spiritus in filios dei regenerauit

De fide

Fides 8:
Delectatio in
tenditur

¶ Undecimo de fide. Dicit aut fides fm glo. inuisibiliū cer-
tutudo. Intendit aut delectatio. ex certitudine tribus modis
Primus ē p scibiliū pluralitatē vt si ē delectatio in sciēdo. q̄to plu-
ra sciunt tāto maior ē delectatio. s; bñssima h̄go plus alijs oib; sci-
nit. igit plus oib; h̄c modū delectatōis habuit. Scd̄s mod⁹ ē per
nobilitatē et melioritatē scitoz vt si ē delectatio in sciēdo talia. maior
delectatio erit in sciēdo nobiliora et meliora. s; bñ h̄go sciuit ipso
portionabilr nobiliora et meliora ad sciendū alijs scz dñi et trinitatē
et suā bñtudinē ppriā. igit ei⁹ delectatio quā habuit in sciēdo oim
alioz delectatōib; fuit iproportionabilr. nihil em delectabili⁹ est scire
aīe q̄ scire dñm tñ. et se ab ipso scire nunq̄ sepandā. Tertius mod⁹
est p modū sciēdi pfectiorē vt si delectat aliqd sciū taliter sciū plus
delectat. qd̄ scit pfecti⁹. s; bñssima h̄go improporcionabilr plus sci-
uit pfectū. q̄ iproportionabilr pfectiorē habuit delectatōez in sciēdo
¶ Itē mūdicta pcedit visionē. visio certitudinē certitudo delectatōez
s; bñ h̄go habuit iproportionabile mūdictā. igit visionē. igit certi-
tudinē. igit delectatōez. Sic igit v; q̄liter bñssima h̄go et plura sci-
uit et delectabiliora ad sciendū et pfectiori mō sciendū oib; alijs. et sic
certitudinē inuisibiliū habuit excellēt⁹ oib; alijs. Igit fructū fidei
in summo habuit

¶ De modestia

Rō pma.

¶ Duodecimo de modestia. q̄ vt dñ glo. p̄sistit in dictis et in
factis et in f̄mone. s; h̄ fuit in summo in bñssima h̄gine ve-
pbatū ē sup. igit debebat ei relectio i summo. pbat. Sicut em se h̄
ad cibū. ita delectatio ad delectatōez ¶ Itē sicut se h̄ p̄tus ad vir-
tutē. ita actio ad actōez et mod⁹ actōis ad modū. sed bñssima h̄go
p̄tutes habuit i summo. igit et actōes et modū. s; penes modifica-
tionē p̄sistit modestia. igit eā habuit in summo igit et fructū mode-
stie. ¶ Itē in p̄tutib; politicis virt⁹ ē medietas duoz extremoz. vñ
et in his modus p̄sistit circa mediū eleuare. in p̄tutib; ac theologi-
cis tāto magis ē p̄tutis eē q̄to maior ē eleuatio et extensio ad conse-
quutōem finis. vñ mod⁹ ibi attēditur fm maiore eleuatōem p̄tutis
fides em tāto magis ē virt⁹ quāto magis eleuat potētā ad creden-
dū. Et sili mō sp̄s tanto pfecti⁹ h̄z eē p̄tutis quanto magis eleuat
potentiā ad sperandū. Sili in amore modus ē p modū in statu
vie eleuare potentiā ad pfectissimū actū q̄ p̄ eē i statu vie. h̄mōi ac
eleuatio fuit em in bñssima h̄gine. igit ipa habuit modū tñ in sum-
mo. q̄ ipa habuit modestiā tñ in summo. ¶ Itē rōnabile obsequiū
vesti. Glo. ne qd̄ minus vel nimis. h̄ ac solū dñenit beate h̄gini p̄ci-
se. igit bñ h̄go sola habuit fructū modestie i summo. ¶ Itē in alijs
viatorib; modestia ē cohibitiō et restrictiō appetitū inordinatorū
a cupiscētia surgentiū. et fruct⁹ modestie ē relectio vel delectatio de.

De continentia Fo. lix.

h'mōi cōhibitiōe vel restrictiōe motuū inordinator. vñ est quasi delectatio pugnatōz post victoriā. ⁊ sic ē delectatio p modū penitētie. Modestia autē beatissime ōginis nō est de restrictiōe appetitū inordinator qui in ea esse non possunt. sed est subiectiō carnis pfecta et sensualitatis ad ipm fm tale ⁊ tā plenū rōnis dominiū. q nō ē possibile irascibile vel concupiscibile vel etiā rōnalem excedere suū modū et fructus modestie in ipa nō est sup cōhibitiōe vel restrictiōe motuū inordinator qui in ea non sunt. sed in ea est delectatio sup eo q h'mōi motus ei nō insunt nec inesse possunt. Et sic sua reflectio est p modū innocentie. reflectio autē aliorū fuit p modū penitētie. sed statim penitētie excellit iproportionabilr status innocentie in dignitate. igit reflectio p modū innocentie reflectōem p modū penitētie qz pena p't remi culpa p'hennia erit. Sic igit p'z q' beatissima ōgo fructū modestie iproportionabilr excellentius omī viatore habuit

De Continentia.

De. Decimotercio de continentia q' vt d'r glo. est a licitis abstinere. ⁊ intelligit de licitis ⁊ placitis. qz Est ōtus placitis abstinentia. ⁊ intelligit hoc de placitis fm sensum. Quia nō est ōtus abstinentie a bonis placitis fm intellectū. illa em sunt simplr bona ⁊ fm ōtutē app'enda. a bonis autē delectabilib' fm sensu abstinendū est. Summe vero delectabile fm sensum est act' generatio nis. igit ab hoc abstinere est maximū ōtutis. Hoc autē est tribo modis. fm abstinentiā pfectā. vel pfectiorē. vel fm pfectissimā. pfectam in coniugatis. pfectiorē in viduis. pfectissimā autē vñ ōginib'. ⁊ ibi pfectior fm q' ōginitas pfectior. igit simplr in summo vbi est ōginitas in summo. sed hec in beatissima ōgine fuit in summo. igit habuit fructū continentie in summo. q' Itē ōtus est circa arduū ⁊ difficile. sed continentia fm abstinentiā actus generatōnis maxime est ardua ⁊ difficilis nature corruptibili p'cipue circa partē que est corrupta ⁊ infecta. igit vbi est illa abstinentia in summo. ibi erit continentia in summo. hec autē fuit i beata ōgine. q' ipa habuit continentia in summo. q' Itē licitū est qd nulla lege p'hibetur. sed beatissime virgini nō est lex imposita. Iustis em nō est lex posita. vñ ad Gal. enumeratis fructib' subiūgit. aduersus h'mōi nō est lex. igit ei oia licebāt. omībus autē alijs erat lex posita. ergo omīa erāt ei improp'ionabiliter magis licita igit improp'ionabiliter alijs continentie eius fructus erat maior. q' Itē augmentat virtutē continentie abstinere a rebo non tñ licitis ⁊ placitis. sed ab aliq'bo etiā rebitis. erit igitur ōtus continentie pfecta abstinere a licitis placitis ⁊ rebitis. igitur a magis rebitis abstinere erit maior virtus. Sed beata virgo improp'ionabiliter abstinguit ab honorib' ⁊ rebo sibi rebitis plus omībus alijs creaturis

Rō p'ma

Abstinentia fit tribo modis.

De Castitate

ergo sua continentia fuit improporcionabilis omnibus alijs creaturis
 ¶ Itē ubi augmentat virtutē continentie abstinere a magno et digno
 sibi debito et licito in summo. ubi erit continentia in summo. Sed ho-
 nor et reverentia que debebat ei inquit erat mater dei excellebat omnē re-
 verentiā et omnē honorē debitū creature. igitur ipsa habuit fructū continen-
 tie in summo. Sic igitur per qualiter beatissima homo abstinent a sum-
 me licitis. a summe placitis. a summe arduis. a summe debitis. a sum-
 me dignis. Et sic fructum continentie excellentius habuit omnibus
 creaturis

De Castitate

Rō pma.
 Triplex est stat⁹

De Decimoquarto de castitate. qd vi di glo. est recte uti licitis.
 ¶ Qd aut fuerit in beatissima hōgine in summo. pbat hōmō
 Triplex est stat⁹. scz an grām. pter grām. in grā et in gloria In pmo
 statu sit opatio fm naturā. in scdo opatio fm gloriam. sed inter hēc
 duo extrema scz oia operari fm naturā. et oia operari fm gloriam sunt
 duo media. scz operari quicquid fm naturā. aliquā fm grām. duo sunt ex-
 trema et unū mediū. qd erit et scdm mediū. scz operari omnia sup naturā
 semp. et sp fm grām. omnia operari p gloriam puenit pprehensibilibus. fm
 naturā corruptā vel incorruptā peccatoribus et inordinabilibus. Operari
 quicquid fm naturā quicquid fm gratiam communiter puenit viatoribus. igitur
 operari omnia sup naturā vel semp fm gratiam vel nunquā sine gra-
 tia puenit statui medio inter pprehensores et viatores. Ille autē est
 status beatissime virginis. igitur id operari puenit beatissime virgini
 tati. et illud operari est summe recte uti licitis. igitur ei soli puenit recte
 uti licito. ergo ei puenit castitas in summo. ¶ Itē omnes actōes huius
 mane sunt referribiles fm actū vie. igitur summe pfectius fm statū vie.
 omnes actōes refert. hoc autē fuit beatissima virgo. igitur ipsa retulit om-
 nes actōes suas. ¶ Itē aplos. siue mādūcatōis siue bibitis omnia in
 gloriam dei facite. hoc autē est referre omnia ad gloriam dei. et hōmōi referri
 est uti. igitur ptingit omnibus recte uti sed cū uti possit in referendo. est
 em fm Aug. uti id qd in usum venerit ad id qd est fruendū vel qd
 amat obtinendū referre. si tñ amandū est. sicut ptingit referre diffē-
 renter ita ptingit differenter uti. Sed viatores ptingit omnia refer-
 re habitualiter. solā hōgine ptingit omnia referre etiā actualiter. igitur cō-
 puenit ei uti omnibus improporcionabiliter. Qd autē nulli viatori puenit
 at posse referre actualiter sic pz. Omne aliū necesse est peccare venia-
 liter aliquā. sed quicquid peccat venialiter nō refert illū actū actualiter.
 igitur quicquid necesse est aliquā venialiter peccare illū impossibile ē oia re-
 ferre actualiter. sed omnes viatores excepta beata hōgine necesse est aliquā
 peccare venialiter. igitur ipsa sola potuit oia referre actualiter. ¶ Itē inter ha-
 bitū et statū mediū est act⁹. qd inter statū fruendi et habitū referendū.
 mediū est act⁹ referendū. qd inter fruēdū et oia in deo actualiter et licet

De Castitate   fo. lx.

omnia referre ad deū habitualr. mediū est referre actualr oia ad deū
cū p mū pincet ad statū pphētoris. scdm ad statū viatoris. igit mes
diū ad statū med. ū. hic aut est status beatissime gginis. igit cū ope
ra sua in deū reulit actualiter. et hoc est recte vti licitis in summo. q
ipa sola habuit in summo fructū castitatis. Patz igit q ipa habuit
omnes fructus spūs in summo

¶ Hec aut pcedim⁹ oia et credim⁹ esse vera. sicut ex veris et pba/
bilis p ordine sunt pbata. Ad expsiozem tñ pdictorū intelligētiā
et ad videndū gratuitoz pfectionis differentia quā in plenitudine
gratie beatissime gginis omniphariā disputamus esse pphensam
Nota q gratuita pfectio pt pparari ad duo. ad illud in quo est vt
in subiecto. vel ad illud ad qd est vel ad qd ordinat vt ad actū obie
ctū vel finē. Scdm pparatiōem quā hz ad illud in quo est sumū
fructus. pfectio em gratuita delectat ppiū subiectū et reficit ipm. et
fm hoc appellat fructus. Cōparatio aut ad id ad qd est vel ad qd
ordinat pt esse duobz modis. Potest em esse illa pparatio vel fm
statū. vel fm actū. Si fm statū sic sunt beatitudines q determināt
statū pfectū fm pfectiōem gratuitā p modūz vie. et est determinatio
status p effectus ppterissimos et excellentissimos vie. vt est omnia res
linguere. sua et alioz peccata cessare. et animaz p proximo ponere. et
horz silia. Si aut illa fuit fm actūz. hoc pt esse dupliciter. potest em
pfectio esse gratuita qz ad actus pmos pmo in agere gratuito p/
ficientes vel quo ad actus scdos. scdo quo ad psequētes actus et ex
cellētes pficiētes. si scdo mō sic sunt dona. Si pmo mō hoc pt eē du
pliciter. qz pmo ista pfectio in esse gratuito pt esse liberando a malo
et sanādo vel ad bonū ordinādo. primo mō sunt gratie sacramenta
les. secūdo modo virtutes

¶ Sufficiētia aut horz sacramētoz hec est. Cū em sacramētū sit
medicina ptra lesionē a malo. Aut ē separatiū mēbroz indigētiā
fm se singillatim vel in corpe ecclie. Si fm q in corpore sic diuidit
duobz modis. Aut ad multiplicatiōem fidelīū carnalē. et sic est ma/
trimoniū. vel spūalē. sic est ordo. Si aut ē ptra indigētiā mēbroz
fm se ista quadruplex erit. pma est defect⁹ originalis iusticie p origi
nalē culpā. scdo ex illo seqtur pntas ad pctm. ad quā tertio seqtur
actuale pctm. post qd qrtō seqtur infirmitas ad residuū. Contra
p mū defectū ordinat baptism⁹. ptra secūdū pfirmario. ptra tertiū
pntitētia. ptra quartū sacramētū eucharistie. post hec est qdā pena/
litas q nō tollit oīno vt qdā infirmitas ex pte corporis. et infirmitas
venialis pcti ex pte aīe. Cōtra hāc ordinat extrema vinctio

¶ Sufficiētia virtutū sumitur hoc modo. Virtutū quēdā im
mediate sunt in deū. quēdam mediate. immediate autem virtutes

Rs.
Dīna pfectōia
gratuitoz

Comparatio

**Gratuita pers
fectio,**

**Sufficiētia
sacramētoz**

S

**Sufficiētia.
virtutum**

De sufficientijs

Mediate

distinguitur secundum delectabile trium virium motuaz. fides respectu veritatis spes respectu magnitudinis. charitas respectu bonitatis. Mediate pro sunt secundum tres actus trium virium. scilicet rationalis. irascibilis. et concupiscibilis. que sunt discernere. aggredi. concupiscere. penes discernere prudentia penes concupiscere temperantia. penes aggredi fortitudo. quarta scilicet iusticia sumitur secundum ordinem ad alterum

Sufficientia donorum.

¶ De sufficientia donorum. Donorum multiplicatio sic fit. aut enim boni actus est in malo pene. aut a malo culpe. aut eius actus est in bonum Si primo modo. erit donum timoris. Si autem fuerit in bonum. aut est ad bonum quod est ad finem. aut est ad bonum consilij vel precepti. Si est ad bonum precepti. aut erit ut dirigens. aut ut exequens. Si ut dirigens est donum scientie. si ut exequens sic est donum pietatis. ¶ Item si ad bonum consilij. aut erit ut dirigens. aut ut exequens. Si ut dirigens sic est donum consilij. si ut exequens. sic est donum fortitudinis. Si autem est ad bonum ut est finis. aut erit ut dirigens. aut ut exequens Si ut dirigens sic erit donum intellectus. si ut exequens sic erit donum sapientie.

Sufficientia beatitudinum

¶ Sufficientia beatitudinum hoc modo sumitur Actus beatitudinum vie aut est in bonum. aut est in malum pene vel culpe. Malum autem pene aut est ex passione rei delectabilis. aut ex passione rei tristabilis Tristabile pro autem est ex passione in presenti inflicta. aut ex pena originali contracta. Si autem fuerit ex passione rei delectabilis. abdicatio eius est beatitudo paupertatis. si ex passione inflicta in presenti. sic est mititas. si ex passione originali contracta sic est luctus. Si autem fuerit in bonum. aut in bonum increatum. aut in bonum creatum. Si autem fuerit in bonum increatum. aut in bonum consilij. aut in bonum precepti. si precepti. sic est esuries iusticie. si consilij. sic est misericordia. Si autem fuerit in bonum creatum. aut quantum ad intellectum. aut quantum ad affectum. si quantum ad intellectum sic est mundicia cordis. si ad affectum sic est pacificatio. Et sic per sufficientia beatitudinum

Sufficientia fructuum

¶ Perfectio in futuris autem est quantum ad actus interiores. aut quantum ad actus exteriores. Si ad exteriores. vel quantum ad gustum vel tactum. vel quantum ad alios sensus. Si quantum ad gustum vel tactum sicerit abstinere a licitis. et hec est continentia. vel recte ut licitis. et hec est castitas. si autem quantum ad alios sensus sic est modestia. Si autem quantum ad actus interiores aut ille erit irascibilis. aut concupiscibilis. aut rationalis. Si irascibilis. aut respectu illorum que sunt contra finem. sic est patientia vel respectu finis. et sic est longanimitas. Si autem est actus rationalis. vel est quo ad deum. vel quo ad seipsum. vel quod ad proximum. si ad deum sic est finis. si ad seipsum. sic est bonitas. quod est dulcedo animi Si autem est ad proximum. tunc vel est in bonum regendo mores

De sapiētia Marie Fo. lxi

infrascibilis. et sic est māluetudo. Si autē sit act⁹ cupiscētie aut erit ad
deū. et sic est charitas. aut seipm et sic ē gaudiū. aut ad pximū. et sic ē
parat⁹. Et credim⁹ qd iste pfectōes fm oēs stat⁹ et diuersitates excellē
tissime fuerūt in beata gine. ¶ De gratijs gratis datis

Questio. xxiii. est de gratijs
gratis datis. Viso de gratijs gratū faciētib⁹ qualr fue
rūt in beissima gine vidēdū est de gratijs gratis datis.
Et pmo de his quas ponit apls. p. ad Thoz. xij. Quibusdā datur
sermo p spm sapientie. ¶ De sapiētia Marie.

Maria. Primo de sapiētia quā habuit beissima gine in pteplatoe
eternoz. Querit igit pmo an viderit angelos et spūalia p
spēs pprias. ¶ Et videt q sic. ipa em videre potuit spm increatū et p
spēm ppriā. g et quēlibet aliū. ¶ Itē Grego. Quid em nō vidit q vi
dentē oia videt. sz ipa videt vidētē oia. g vidit oia. ¶ Itē phs dē
q intellect⁹ cognoscit oia ppter seipm cognoscēdū. Quicqd autē est
fm naturā cognoscitiūz alicuius. cognoscit illud nisi ipediā. illa
āt ipedimēta fm q in superiorib⁹ dictū ē fm Aug. sunt fantasinata
corporaliū aīe p amorē oglutinata. qb⁹ abstractis ipa seipam videt
sz ab his aīa beissime gine potuit seipam abstrahere. g potuit se
ipam videre p spēm ppriā. ¶ Itē Aug⁹. in li. de spū et aīa. Aīa deu
piscibilitatē rōnabilitatē. infrascibilitatēz hz anteqz corpi infundat. 4
Et intelligit q nō eā hz a corpe sz a sua natura in se. g aīa in se natu
raliter est cognoscitiua. Et posito p impossibili q nō infunderetur
corpi adhuc eēt cognoscitiua. si nō essz coartata p aliā naturā. g ap
pta nata est cognoscere oia. Sz inordinatū essz q aliqd eēt cogno
scitiuū oīm alioz et nō suipū. g naturalr aīa cognoscitiua ē suipi
us et oīm alioz. g cognoscet oia et seipam nisi ipediā. sz at ē ipedimē
tum qd dictū ē supra. sz in aīa beē gine h fuit sublatū. g vidit se
ipaz et oēs āgelos et oia creata vñ Aug⁹. de aīa et spū Anīm⁹ corpiā
dñator. rector. habitator videt seipm p semetipm. g per seipm vidit
nō qrit auxiliū corporaliū oenloz. imo sō ab oīb⁹ corporali⁹ sensib⁹
tāqz iocēdētib⁹ abstrahit se a se vt videat se i se. et nouit se apd se. et
cū vult deū cognoscere eleuat se. ¶ Itē phs. q nō oīno et penit⁹ diffici
limoz est cognoscere et aliquā fidē accipe de aīa. Et intelligit fm su
am subam. opatōes em et poñas ipius et accētia cognoscere nō est
difficilimoz. Sic g cognoscere aīam in se p suā spēm ē de nūero dif
ficilimoz. g ē de nūero cognoscibilitū. g fm phm q nō habuit respe
ctū ad grām possibile ē aīam cognoscere p spēm ppriā licz difficul
ter. sz illa difficultas remouet p abstractōem a fantasmatib⁹ corpo
ralib⁹. Sz illa abstractio fuit ppterissima in pteplatoe beē gine
l. iij

De sapientia beatissime

ergo vidit angelos et spiritus et animas in sui contemplatione et subas incorpali

- 6 ¶ Itē phs ponit intellectū agēte. et q̄ ille nō sit ps aīe sic pbat. Si
cut in omī natura cā formal' q̄ est faciēs oīa penit' alia ē in eēntia a
cā materiali in q̄ sūt oīa. et ex his duob' nūq̄ pponit vnū. ita se hz
intellectus vltiter agens et intellectus possibilis in aīa. q̄ neq̄ sūt idē
in eēntia neq̄ sunt ptes pponētes vnū totū. q̄ intellect' agēs nō est
7 ps aīe nec poīa. ¶ Itē nulla ars neq̄ mechanica neq̄ liberal' eadem
est in essentia cū aīa in q̄ est. neq̄ est eadē in eēntia cū materia q̄ fa/
stinet opatōes veniētes ab ipa. Itē intellect' agēs se hz ita ad possibi
lē sicut ars ad materiā. q̄ nō sunt eadez in eēntia neq̄ pstituit aliqd
8 totū vt ptes aīe. ¶ Itē nulla poīa est habit' et intellect' possibilis
dī potētia p se. intellect' ho agēs vt habit'. q̄ nō sunt idē in essentia
9 ¶ Itē nūq̄ lūmē qd facit poīa colores actu cō colores est idē in eēntia
cū colorib' q̄ sūt actu. neq̄ in sensu visus susceptiuo colo/
ris. neq̄ pstituit aliqd vnū eēntialr cū altero illoz. Sed intellect'
vltiter agens se hz ad spēs intelligibiles sicut lumen ad colores. et se
hz ad intellectū possibilez vt lumen ad sensitiuū visus. q̄ nō ē eēntia
eadē intellect' possibilis et agētis. neq̄ pstituit vnū vt ptes anime

Et hīa rōnib' et dīctis p̄hi inductis p̄z q̄ intellect' agens nō
sit aīe ps. ¶ Itē oīa q̄ intras sunt in aīa iproporcionabilia sunt eis q̄
10 sunt extra. et aīa quodāmodo est oīa. qz oīa cognoscit. igit' sicut est
vna oīa tñ faciēs. sic spēs ipius accepta in aīa et intellectu oīa erit
faciēs in intellectu. Adator p̄z in caplo de reminiscētia. Minor in
tractatu de intellectu agēte. intellect' em̄ p cognitōem creatorū venie
in cognitōem p̄mi pncipij fm q̄ est cā oīm. et suscipit in se spēm in/
telligibilē ab ipō. Et intellectus iste acq̄situs in aīa oīa facit in aīa
eo q̄ dī intellectus agens vniuersalr facere. ¶ Et si querat. vtz p̄tin/
gat aliquē habere intellectū agentē qui nō nouit p̄mā causam. neq̄
hz spēm acceptam ad cognitōem p̄me cause. ¶ Dicimus q̄ homines
nō habent p̄lere intellectū agentē h̄mōi. sed habent dispositionem
fluentem a potentia que dī lumen illuminans intellectū possibilez.

Dr.

Solo

Dr.

Solo

¶ Et si querat. cū intellectus sit nobilissima pars aīe p̄fectissime co/
gnoscens. minus indigens exteriori amminiculo q̄ alie partes. q̄
re indigeat h̄mōi lumine. sensus aut' et fantasia minime. ¶ Dici opoz/
tet q̄ minime indigeat h̄mōi lumine ad cognoscendū spēs intelligē/
biles que p̄us sunt fantasinata. qz sic est minoris et debilioris potē/
tie q̄ sensus et fantasinata. sed indigeat lumine h̄mōi ad cognoscen/
dum talia que sunt occulta nature. q̄ nō possunt app̄hendi sensu si/
ne tali lumine vel fantasia. cuiusmodi sunt substantie que in rebus
sunt naturalib' fantasinata facientib'. ipse vero minime fantasinata
facere p̄nt. et substantie h̄mōi sunt separate vt angeli. et separabiles vt.

Marie virginis fo. lxxij.

anime quarū p̄dītōne indiget intellectus tali lumine a p̄mo p̄ncipio infuso ⁊ ad cognitiōem ipsius p̄ncipij p̄mi. Et de hoc verum est qd̄ dictū est q̄tū ad cognitiōez taliū specierū. q̄ sicut facit lumen potentia colores actu colores. ita huiusmodi lumen impressum intellectui a p̄mo p̄ncipio facit h̄mōi spēs occultas potentia intelligibiles actu intelligibiles. ¶ Ex his etiā p̄z. q̄ physice p̄cedendo possibi-
 le est animā existentē in corpore spūs ⁊ spūalia ⁊ substantias copis
 videre ⁊ sine p̄sencia gratie. igit̄ multo fortius aīa beatissime v̄ginis
 eleuata ⁊ abstracta gratia plenitudine. Itē physice oportet dici q̄ in
 spūalia sine p̄-
 intellectus h̄z duplicē potentia. fantastica; dum in corpore est. ⁊ non
 fantastica dū est separatus a corpore. Et sicut eius potētia fantasti-
 ca est corruptibilis mediāte fantasia. ⁊ inq̄tū talis corruptibilis est
 potentia s̄o sua p̄ naturā simplr̄ inest ei p̄ naturā sine substantie et
 nō alio mediāte. vnde ⁊ ista potētia incorruptibilis est sicut sua sub-
 stantia. indesic. ¶ Om̄e p̄ncipiū qd̄ h̄z potentia vnā p̄ se ⁊ fm̄ suam
 naturā. aliāz vero mediāte alio ⁊ p̄ accidens essentialius debet v̄ri
 potentia quā h̄z p̄ se q̄ illa quā h̄z p̄ accidens. intellectus h̄mōi po-
 tentia h̄z duplicē. ḡ vtilius nobilius ⁊ melius debet v̄ri potētia quā
 h̄z p̄ se q̄ illa quā h̄z p̄ accidens. ¶ Itē om̄is intellectus q̄ h̄z vnā
 potentia p̄ se. aliam p̄ acc̄ns. melius ⁊ verius debet v̄ri ⁊ cognosce-
 re p̄ illā quā h̄z p̄ se q̄ illā quā h̄z p̄ accidens. ergo si p̄ esse in corpo-
 re nihil aufertur ei sed magis ofertur. q̄ d̄ de aīa existente in corpo-
 re q̄ oīa cognoscit ⁊ quodāmodo d̄ oīa. melius ⁊ verius cognos-
 cit p̄ potentia nō fantastica q̄ p̄ potentia fantastica. ergo melius
 cognoscit spūalia q̄ fantastica

Rō p̄. ingralia

Rō sc̄da

Ad hec dicimus q̄ inconueniens est ponere substantia sine po-
 tentia. ⁊ ponere substantia p̄p̄tū ⁊ potentia ipsius nō esse p̄p̄tū
 similiter inconueniens est ponere potentia intelligendi quā h̄z intel-
 lectus in corpore esse p̄p̄tū. Unde nota. q̄ qualitates natura-
 les sensibz p̄p̄is p̄portionabiles sunt ⁊ appropriant. quantitates
 s̄o sensui p̄muni. substantie s̄o intellectui. Hic em̄ ē ordo cognitio-
 nis ipsius aīe dū est in corpore. intellectus aut̄ separatus a corpore aut̄ oīis aīe.
 habebit eūdem ordinē intelligēdi quē habuit in corpore. aut̄ p̄trarium. Nō est idē mo-
 dus intelligēdi. igit̄ erit idē modus intelligēdi in corpore ⁊ extra corpus d̄ intelligēdi
 qd̄ est ip̄sibile. Sz si p̄p̄ū est ei cognoscere substantia. ⁊ hoc est ei
 p̄ncipale fm̄ se. tū extra corp̄ habebit p̄ncipalr̄ potentiam intelli-
 gendi substantiam. ⁊ fm̄ posterius accidentia. hec autem potentia mō cognoscat
 simul est creata cum intellectu. ⁊ est p̄p̄tū sicut intellectus p̄p̄tū acc̄ns i corpore
 alterata aut̄ hec est potentia ex p̄dītōne ipsius cū corpore. ex p̄dītōne et extra.
 one em̄ cū corpore cognoscit acc̄ntia ⁊ substantia eo mō quo extra cor-
 pus cognoscere nō potest. quia cognoscit accidentia non solum in

Rō.

Ordo cogniti

De solutione obiectoy.

illa habitudine in q̄ se h̄nt ad subas in q̄b sunt. sz etiā i illa opatio
ne q̄ sunt p̄ncipia p̄mutationū s̄m q̄ generāt suas sp̄es in alijs sub
stātijs corpor. is z incorporeis. s̄m em̄ hāc habitudine generāt suas
sp̄es in sensib. ex q̄b generatiō in sensib. fuit fantasinata i fantasia
et postea accipiunt in intellectu. z p̄ hec h̄mōi fantasinata cognoscū
tur substantie q̄ fantasinata facere nō p̄nt. Et sic ex p̄iūctōe ip̄ius cū
corpore potentia ip̄ius creata nō fantastica incipit esse fantastica. id
est fantasimari z p̄ fantasinata alioy cognitiua. Et sic p̄ q̄ p̄ p̄iūgi
cum corpore alterat potentia nō fantastica in fantastica. z sicut alibi
maiores motus in aia extra corpus q̄b intendit aia impediūt mi
nores p̄cipi ab aia. ita dū est in corpore manifestiores motus z ma
iores rerū facientiū fantasinata circa an̄maz impediūt p̄cipi ab aia
manifeste ea q̄ fantasinata facere nō possunt. Unde aliqui cū intel
lectus strahit se in seipm̄ abstrahendo speculatōem suā a sensu mul
ta p̄cipit occulta q̄ p̄ speculatōem ip̄ius p̄iūctā speculatōi sensu p̄ci
pere nō p̄t. ¶ Et sic iterū p̄z p̄physice. q̄ aia in corpore etiā citra auxili
um gratie gratū facientis in p̄tēplacōem spiritū z sp̄ualiū aspice
re z aspectū potest dirigere z videre. Igitur multo fortius beatiss.
ma virgo auxilio gratie potuit hoc facere in sua p̄tēplacōe. Item
Paulus scribit in raptu vidisse dīspōitōem celestis hierarchie z be
ato Dionysio reuclasse. q̄ multo fortius beatissima h̄go vidit statū
angeloy z triūphātis ecclesie. Itē Martinus vidit demones. Itē
iacob vidit angelos q̄ dīxit Castra dei sunt hec. ¶ Ex his aut̄ con
cludit q̄ beatissima h̄go in sua p̄tēplacōe poterat videre etū āgelos
et demones z aiam p̄p̄iā z subas rerū corporaliū p̄ seip̄as

¶ De scia q̄ p̄tinet ad actōem.

De scia q̄ p̄tinet ad actōem. Et p̄mo de mechanicis.

- Rō p̄ma.** rit oēs artes mechanicas. ¶ Et videt q̄ sic. oīs scia de numero bono
2. rū est. sed ei nullū bonū defuit. q̄ oēs scias habuit. ¶ Itē bonū addi
tum bono facit ip̄m magis bonū. q̄ aut̄ defuit ei aliqd̄ bonus. sz scia
vel nō. si nō habeo p̄positū. si sic illa addita magis bonum fieret
3. ¶ Itē natura nō deficit in necessarijs nec abūdat in sup̄fluis. q̄ mul
to fortius gr̄a. sz q̄dā mechanice artes fuerūt bre h̄gini necarie sicut
muliebres. q̄dā sup̄flue sicut viriles. q̄ istas habuit z nō alias. ¶ Itē
4. Aug⁹. Quidā volūt scire vt sciāt. z est curiositas. Quidā volunt
scire vt sciāt. z est vanitas. Quidam vt edificetur. z est sapientia.
Quidā vt edificent. z est charitas. Et bi t̄m̄ duo vltimi modī non
sunt abusive scie. Igit̄ oīs scia nō abusua d̄z esse ad edificatōem sui
et alioy. sz scire mechanicas scias a beatissima h̄gine viriles nō est or
dinatū ad sui vel alioy edificatōem. ergo ip̄as nesciuit

Nota

Pōna alterat

A

**Aia p̄t̄ intellige
relbas sepatas**

De scientia Marie fo. lxiij.

Multis sciverit mechanicas muliebres subtiliores et nobiliores sicut eas que sunt aurifrigijs et sericis operationibus et subtilibus futuris et texturis et hominibus. Et videtur quod sic. ipsa enim ut dicitur Dauid Rō p. masee a nullo illustriū vincit. Neque autem sunt scire et opera illustriū feminarum. Item ipsa sua operatio fuit nobilissima. igitur humilima. sed et maior humilicas apparet scire nobilia et subtilia et operari vilia et communia que tantum scire vilia et operari talia. Item contra ista subtilia magis ordinantur ad vanitatem quam ad utilitatem. operatio autem virginis gloriose tamen ad necessitatem fuit. igitur non erat circa talia. Item beatissima virgo perfecta fuit secundum actum et contemplationem. unde Luc. Optimam partem elegit. bona est pars actiuorum. melior contemplatiuorum. sed optima eius que perfecta in actum et contemplationem fuit sicut fuit beatissima virgo. igitur ipsa debuit habere opera actionis que contemplationi minime repugnarēt. hec autem sunt opera manualia grossa et communia que non requirunt multam attentionem cogitationi. igitur videtur quod circa hominibus debet esse opus beatissime virginis

Quoniam igitur si scias mechanicarum habuit. ipso proportionabiliter excellit effectum causatum ab artibus mechanicis in alijs. igitur scia mechanica in beatissima virgine excellit sciam mechanicam in quocumque. Minor pars ex his que dignissimum ad quod ordinantur mechanice est vestimentum. primo est anima secundo corpus. tercio vestimentum. sed dignissima omnium vestimentorum fuit tunica incosutilis quam fecit beatissima virgo. igitur eius ars mechanica causabat nobilissimum effectum. igitur habuit scientiam artis mechanice in summo

De artibus liberalibus

Multis sciverit de artibus liberalibus virum et illas scivit in summo beatissima virgo. Et videtur quod sic. Sapientia edificavit sibi Primario domum. excidit columnas septem. Illa domus est beata virgo. Septem columnae sunt septem liberales scientie. igitur beata virgo habuit septem liberalium artium scientiam. Item Exo. Mulier petat a vicina sua vasa aurea et argentea. Hoc exponunt glose et sancti de scientijs secularibus. igitur debent secum scientias seculares de mundo portare sancti. igitur et beatissima virgo. Item mille clipei pendunt ex ea omnis armatura fortium. Turris dauit est sacra scriptura. clipei scientie physice igitur scire liberales pertinent ad munitionem scripture sacre. igitur sancto rum est illas scire. igitur et beatissime virginis. Item quodam sancti laudantur a talibus scientijs. sicut beatus Dominicus documentis artium eruditus satis transiit ad studium summe veritatis. Item de beato Gregorio studiis liberalibus nulli secundus. igitur et. Item de beato Vincentio de sancta Katharina et multis alijs. igitur beate virgini non debet deesse illa materia laudis.

De scientijs istis specialiter

Rō pma. **¶** Quarto de istis sciētijs speciali. Et pmo de grāmatica. vtz illā sciuerit hgo. ¶ Et videt q sic. Maria obseruabat oīa hec Blosa. in diuersis pphetis. g sciuit legere. Et pstat q intellexit. z qz legere z nō intelligere negligere ē. g sciuit grāmaticā. ¶ Itē Dauid. mas. dē q in tēplo fuit enutrita vbi p gines instruebant. ¶ Itē de Sanna legit q erudierūt filiā suā fm legē Moysi. pncipiū aut erudi-
4. tōnis ē grāmatica. g brā hgo sciuit grāmaticā in summo. ¶ Itē nūq peccauit in loquēdo. g grāmaticā sciuit. ¶ De rethorica.

Rō pma. **¶** Quinto de rethorica. Augusti. dē de doctrina chāstiana. q in sacra scriptura sunt diuersi colores rethorici. s3 sacraz scripturā pfecte sciuit brā hgo. g z rethorica. ¶ Itē q iura ciuilia leges z decreta sciuit in summo. p3 h mō. Sapiētia aduocati mani-
Sapiētia ad festat in tribu. Unū q obtineat oīa ptra iudicē iustū z sapientē. Se-
uocari mani- clūdo q ptra aduersariū astutiū z sagacē. Tercio q in causa desperata.
festat tripli. S3 brissima hgo ptra iudicē sapientissimū dñm. ptra aduersariūz callidissimū dyabolū. i cā nostra desperata sententiā optatā obēniuit. g sapiētissima aduocata fuit. ¶ Itē sapiētis ē eligere aduocatū sapiē-
4. rem. s3 istā aduocatā spūssūs metipe elegit nobis q oīa cognouit. g ipa sapientissima fuit. ¶ Itē aliq aduocati pnt iniustū iustūz pbare sophistice z nō facere. s3 brā hgo hoc de nostra iniusticia fecit. g im-
5. proportionabilr oībz optime allegare sciuit. ¶ Itē ipa imperatrix fuit. igit legē dēdere z legis interpretatiua penes ipam fuit. z oīa iura in archa sin cordis clausa habuit. igit brissima hgo iura oīa z rethorici-
¶ eam in summo habuit. ¶ De logica

Rō pma. **¶** Sexto de logica quā q sciuerit pbat hoc mō. Nec em pu-
1. nissima ē ad sciētiā sacre scripture z ad heresim destruēdū z fidei pfirmatōem z rōnia reddidōem de ea q in nobis ē fidei gūta s3 ia maxime necessaria ē sanctio. g z beatissime p gini. ¶ Itē m-
2. Hieronymus q liber Job pncip. ppositōes. assumptōes. p dūssio-
3. nes. Et idē p3 de alijs libris sacre scripture in qbz sunt vie definitō-
4. nū diuisionū argumētationū. hec igit oīa necessaria sunt ad sacram scripturā. g z logica in qua docent ista. Sed beatissima hgo pfecte
5. sciuit sacra scripturā. g z logicā. ¶ Itē p3 pcurrendo logice partes
6. q sunt tentatiua. opuscula. demonstratiua. dialectica. Tentatiua em
7. in summo sciuit. qz nūq in tēratōe succubuit. Sophistica in sum-
8. mo habuit. qz oīs astutias dyaboli cognouit. z oīa sophismata sua
9. patefecit. Dialecticā in summo habuit qz nullius pprie ignoratiā
10. habuit z oīa pblemata soluere sciuit. Demonstratiua habuit in sum-
11. mo. qz nobilissimā ppriā passionē de nobilissimo pprio subiecto p
12. fementipam pclusit. Summe nobile subiectū ē psona z summa bonū
13. nobile subiec.

De medicina fo. lxxij

tas. nobilissima ppria passio ē misericordia sue misēratio. hāc igit pph passio no
ppria passionē de hoc subiecto brissima hgo pchit. qn p ea tanqz p
mediu iumme bon⁹ aus. in opatōne nostre redēptōis iumina mi-
sericordia in se demonstravit. qli tali vteret demonstratōe. Quicunqz
aufert omne malū aufert bile. 2 pferit omne bonū cōferibile ipē ē ium/
me misericors. 2° hō in nostra redēptōe abstulit omne malū aufert
bile. 2 contulit omne bonū pferibile. igit ē summe misēri: ors deus Sic
ergo piz q brissima hgo habuit oēs pres logice in summo

pph passio no
bilissima

Demonstratio

¶ Septimo de physica 2 medicina ¶ Pph dē q cognitio aīe **Rō prima**
ad oīa valet maxime ad sciam naturālē. s3 brissima hgo p
fectissimā cognitōem aīe habuit. pfectissime enī cognovit se ¶ Itē p
diversas ppuerates lapidū speciez lignoz 2 aīaliū 2 ceteroz natu-
raliū diversa figurant mysteria in sacra scriptura. g sine intelligētia
et sine noticia rerū nō ē pfecta noticia scripturaz sacraz. s3 brissima
hgo pfecte sacra scripturā sciuit. g sciuit naturas rerū. ¶ Itē nullius
morbo eueratici adeo incurabilis quin sciret 2 posset eti curare. g ha-
buit in summo sciam medicine. ¶ Itē ipa sciuit curare solo hōo. g
sciuit medicinā in summo ¶ Itē ipa sciuit curare corp⁹ 2 aīam. g sci-
uit pfecte medicinā. ¶ Itē ipa sciuit sanare ad immortalitātē igit in
summo habuit medicinā ¶ De sciētijs qdruiualibz.

¶ Octavo de scientijs quadruialibz ¶ Verū fuerint in beissi-
ma hōgine. ¶ Et videt q nō. quicqd enī est plēnū grā nihil
h3 impinens ad grām brissima hgo fuit plēna grā. 2 scientie qua-
druiuales sunt impinētes ad grām. g brissima hgo nō habuit sci-
entiā qdruiālē. ¶ Itē null⁹ laudat scōz de hmoi sciētijs. Itē Hiero 2
ny. cū studuisset in Platone 2 in raptu cēt cur⁹ additōnis cēt in qre
Rūdit christian⁹ 2 dictū ē ei. nō es xpian⁹ s3 platonie⁹. In epla ad
eustochiū dē se Hiero. studuisse in Tullio. vñ dictū ē ei cyeronie⁹
es. Cyero idē ē q Tullie⁹. g studuit i rethorica nō in platone.
¶ Itē sci hmoi scias appellāt curiosas. Itē pph dē q in mathema-
ticis nō ē bonū. q neqz mot⁹ neqz opatio. ¶ Itē ibi nihil ē vilitat⁹
neqz delectatōnis. qz de talibz cogitatio ē mentis pfecte ad creaturas
inclinatio. 2 cōiter dilectōis q ē in deo interruptio 2 diminutio. Ex
his g videt q brissima hgo nō sciuit mathematicas scias ¶ S3 cō-
tra. ipa fuit pfectissima fm affectū. g fm intellectū. sed dilexit omnia
diligibilia. g 2c. ¶ Itē bonū additū bono facit ipz mag⁹ bonū vt su p
¶ Itē dē de abraā q seuerit hmoi scias 2 eas dicit⁹ ē. g brissima vir
go eas scire debuit cui bonū nō cōfuit qd i alijs fuit ¶ De musica

Rō p.

3-
4-

Contra p.

2.
3

¶ Nono specialiter de musica. ¶ Et videtur q in beatissi-
ma virgine maria fuerit eius cognitio. Nam tam in ves

Rō p.

De Musica

teri lege q̄ in noua fuerūt cātōres ⁊ vltus cantus ad cultū dei cant⁹
aūt recte scit p̄ musicam. igit ad cultū dei p̄tinet scia musica. q̄ fuit in
2 brissima h̄gine. q̄ Itē quicqd̄ p̄fectissimo auditui fuit delectabilius
ad audiendū illud maximū armonicū fuit. s̄z auditui filij dei nobis
lissim⁹ audit⁹ fuit vox matris sibi ad audiendū delectabilissima. igit
summe armonica. Igitur brissima h̄go effectum musice habuit in
summo.

¶ De astronomia

¶ Decimo de astronomia. Cū em̄ legis in p̄ncipio creauit de⁹
celū ⁊ terrā. ⁊ exponūt ibi sci expositores plures celos. Itē
ibidē fecit de⁹ duo luminaria magna. Itē vt sint in signa ⁊ tēpa Itē
aque q̄ sup celos sunt. Ex his oībo pz q̄ in sacra scriptura agit de sy-
derib⁹ ⁊ stellis de q̄bo sunt scie astronomie. q̄ astronomia ē necessaria
ad theologiā Igitur brissima h̄go sciuit eā

Rō p̄ma.

¶ Undecimo de arithmetica q̄ ē de numeris. Numeri i sacra
scriptura sunt mystici. ⁊ h̄m diuersitatē numeroz diuersa
p̄ eos signant. vt pz in trimario senario ⁊ denario ⁊ h̄mōi. vt patz in
multis scripturis ⁊ glosis q̄ cogitatio numeroz necessaria ē in sacra
2 scriptura. q̄ arithmetica. q̄ Itē cōputatōes annoz fuit sepe in sacris
3 scripturis vt de Jacob de ysac ⁊ sic de alijs. q̄ Itē scia algorismi ne-
4 cessaria est ad sacra scripturā. q̄ Itē festa diuersa agunt ⁊ in scriptu-
ra agi describunt ad q̄ necessaria ē scia cōputi. igit ⁊ illa necessaria ē
ad sacra scripturā Ex his igit manifestū ē q̄ scia arithmetice utilis
et necessaria ē theologie. q̄ fuit in brā h̄gine

¶ Duodecimo de geometria. in sacra scriptura sunt diuerse
mēsure ⁊ mēsuratōes. Mēsure ephi. bachi. teri modij ⁊
oīles mēsuratōes. vt pz in tabernaculo ⁊ in templo Ezechielis. de
h̄mōi aūt est scia geometria ⁊ cōsiles. Igitur h̄mōi scie necessarie sunt
theologi

¶ De theologia

Rō p̄a.

¶ Decimotercio de metaphysica ⁊ p̄mo de theologia q̄ d̄cāt
p̄fecte sciuit brā h̄go theologiā. Vides p̄a. a mādāt tuis
intellexi. q̄ impletio mandati intellectu auget operanti. Sed brissi-
ma h̄go mandatū in summo impleuit. q̄ theologiā in summo in-
2 tellexit. q̄ Itē p̄a. Lucerna pedib⁹ meis verbum tuū. s̄z brā h̄go sola
nunq̄ pedes offendit. q̄ lucerna verbi p̄fectissime eam illuminauit.
3. q̄ Itē in ezech. Cū eleuabant aīalia eleuabant ⁊ rote iuxta ea. Que
exponens beat⁹ Grego. d̄c q̄ cū eleuant doctores in vita honorat ⁊
exaltat in eis scia Sed brissima h̄go habuit eleuatissimam vitam.
4. q̄ talē habuit sciam theologie q̄ Itē apli sciuerūt theologiā cū nō di-
5 cissent. q̄ multo fort⁹ brā h̄go. q̄ Itē ip̄a bz aureolā p̄dicatorum.
6. q̄ sciuit scientiam theologie. q̄ Item de Ecclesia legitur. Virgo glo-

De theologia Fo. lxx.

rosa sp euāgelii xpi in pectore portabat. ergo multo fortius beatissīma vgo. q̄ Itē vinctio docebit vos oīa. Glo. ad salutē p̄nētia 7 sed beata vgo improporcionabilr fuit vincta. q̄ improporcionabilr sciuit oīa ad salutē p̄nētia. hoc autē est theologia. q̄ sciuit theologi am q̄ Itē deuteronomius est in archa. archa figurabat beatā vginē 8 deuteronomi⁹ legē. q̄ beatissīma vgo sciuit totā legē q̄ Itē in Exo. legis⁹ Residū igni oburetis. q̄ nō oīa scripture mysteria agnoscere possum⁹ Sed ibidē. Nō remanebit ex eo q̄cūq̄ vlgz mane. Glo. id ē in discussum vsqz mane resurrectōis. Ex his duabz autoritatibz videt⁹ q̄ sciuit sup̄ omunē statū scōz oēs scripturas intelligere. Et tū in cōueniens est ponere q̄ aliqd a spūscō sit dictū qd a nullo sit intellectū. iuxta illud Esa. Sicut inter descendit de celo 2 inebriat terrā ita enī vbi qd egredit⁹ de ore meo nō reuertet⁹ ad me vacuū. q̄ Ex h̄ autē p̄cludit⁹ q̄ p̄fecta cognitio omniū scripturarū sū intellectū ipi us spūscō loquētis p̄ scripturas p̄tinet ad statū q̄ est sup̄ omne statū viatoris. hic autē est status beatissīme vginis. Et sic theologias sciuit improporcionabilr vniuersis.

¶ Post hoc de materia libri sūtiarū. Materia em̄ p̄mi libri ad duo reducitur. ad materiā de trinitate. 2 ad materiā de p̄destinatōe 2 potētia dei 2 volūtatē. s̄ de hac materiā plurimū sciuit q̄ potētia dei 2 bonitatē in summo expta fuit in se. q̄ Secūda liber est de angelis 2 de opibz sex diez. 2 de statu hoīs. sed hec oīa sciuit p̄fectissīme beata vgo. q̄ scdm̄ libz sentētiarū sciuit in summo q̄ In tertio agitur de incarnatōe vbi 2 p̄turbz. s̄ in summo illā sciuit. q̄ incarnatōne p̄p̄ientia cognouit. 2 p̄tutes in summo in se nouit. q̄ In q̄rto legis de sacramentalibz gratijs 2 resurrectōe. q̄ gratias sacramētales in summo habuit. vt patuit in superioribz. corpus etiā habuit post corp⁹ dei similitū corpibz resurrectōis q̄ sunt imunia a culpa 2 a pena. corpa alioz scōz in via sunt obnoxia culpe 2 pene. Et inter hec fuit corpus beatissīme vginis mediū existēs a pena 2 culpa imune. 2 ita habuit corpus similitū corpibz resurrectōis. 2 ita maxime cognouit naturā corpoz resurrectōis. Ex his q̄ p̄z q̄ beatissīma vgo bibliam 2 sententias in summo habuit.

¶ Decimo q̄rto. vtz sciuerit oīa. q̄ Et videt⁹ q̄ sic. spūscōnt⁹ docebit vos oēs veritatē. q̄ creatā 2 increatā. s̄ si dicat q̄ nō intelligat de omī veritate simplr 2 vniuersalr. hoc non p̄t dici. q̄ qd scriptura p̄mittit vltier p̄mittit. quare glosare⁹ particulariter cū be nificia p̄ncipū sint largit⁹ me interpretāda. q̄ Itē intellect⁹ est pure natura⁹ naturalr cognoscit⁹ omniū. q̄ habebit pprie cognoscibile oppositū Sed p̄stat q̄ nō est restrictus ad cognoscēdū aliqua. ita q̄ aliqua et nō alia. q̄ naturalr oīa cognoscit. Et videt⁹ q̄ sit reus eius oppo

m i.

Materia p̄mi
sententiarum
Secūda

Tertij.

Quarti.

Rō p̄ma

De scia Marie uirginis

3. scit. ergo aia beatissime virginis potuit scire omnia diuina. ¶ Itē oia laudāt dñm ⁊ sunt homini materia laudis diuine. ḡ hō tenet in omibz ⁊ de oibz deū laudare. ḡ oia tenet aia cognoscere. ¶ Itē oia facta sunt ppter hoīem. ḡ hō tenetur de omibz grās agere. ergo omnia cognoscit. ¶ Itē scire oia est quoddam bonū. aut ergo aia beatissime virginis fuit capax illius boni. aut non. si sic ergo summus bonus hoc ei comunicauit. Si nō. querat quid sit illud qđ beatissima ḡgo nō potuit scire. ⁊ cuius nō fuit capax p modū vie nec erit assignare. ¶ Itē scire qđā ex parte. ⁊ scire oia pfecte. inter hec est mediū scire omnia p modū vie. p̄mū p̄tinet ad omne statū in via. scđm p̄tinet ad p̄p̄hensores in patria. ergo mediū p̄tinebit ad statū medium. hic est status beatissime virginis. ergo beatissima virgo sciuit oia p modū vie. ¶ Itē xps sciuit oia p modū patrie. apl̄s p modū vie. ḡ beatissima ḡgo q̄ fuit media sciuit omnia p modū vie. ¶ Itē sicut se hz psona ad psonā. ita scia ad sciam ⁊ gratia ad grām. sed post psonā filij dei nō p̄t esse psona dignior ⁊ similior ei q̄ psona matris dei. ergo sicut psona immediate se hz ad psonā. ita gratia ad grām ⁊ scia ad sciam. sed ad scire oia p modū patrie immediatū est scire oia p modū vie. sed xps sciuit oia p modū patrie. ḡ beatissima virgo sciuit oia p modū vie. ¶ Itē aia xpi sciuit oia que deus. nec tñ equalis est ei in sciētia p modū sciendi. sed sicut aia xpi immediate se hz ad deum ita aia beatissime virginis ad aiam christi. ergo aia beatissime virginis sciuit oia q̄ aia christi. sed imperfectiori modo.

Contra. ¶ Sed contra sancti in patria nihil sciūt nisi ad beatitudinem patrie pertinentia. ergo sancti vie tñ p̄tinentia ad beatitudinē vie sciunt. ¶ Item scire omnia p modū vie. aut esset sciētia tñ fm habitū que nō erit in actū. ⁊ sic est frustra. aut fm actū. ⁊ sic esset scia distractiua viatoris circa h̄mōi p̄culares creaturas. ⁊ essz eleuatiōis ⁊ cōtūctōis mentis cū deo impeditiua. ergo nocua.

Cōtra p̄. ¶ Sed contra. illud videtur esse q̄ in angelis est duplex sciētia. scz vespertina ⁊ matutina. ⁊ vna non est impeditiua alterius. Sz hoc nō est simile ad propositum. qz p̄p̄hensores vident omnia vno intuitu. sed nō viatores. ¶ Item in patria euacuabitur omne impertinens ad gloriā. ergo in beatitudine vie euacuabitur omne impertinens ad gratiam.

Maria habet plura p̄uilegia

M̄. Utz beatissima ḡgo habuit cognitōem vespertinā ⁊ matutinā. ¶ Ad solutiōem horū notandū est. q̄ beatissima virgo incognitiōe sua plura habuit p̄uilegia. ¶ Primū est pfecta cognitio trinitatis dei sine medio quā habuit in via p sp̄calissimā gratiā. ¶ Secūdū est pfecta cognitio mystery incarnationis. ⁊ hāc habuit p grām ⁊ singularem experientiam. ¶ Tertū est cognitio sue p̄p̄-

De fidei cōstātia fo. lxxvj.

destinatōis quā habuit p̄ reuelatōem z causam. ¶ Quartus est ani- 4
me sue z spiritui p̄ pprias spēs cognitio. quā habuit dispositiue p̄
naturam. p̄pletine p̄ gratiam. z p̄ hanc vidit angelos. z animas. et
demones. ¶ Quintū est p̄fecta cognitio omniū ad statū vie p̄tin. n̄
riū quā habuit p̄ gratie infusionē z inspiratiōem. z hec p̄p̄hen-
dit p̄fectā scripturarū cognitōem operandoz z p̄templandoz. ¶ Se- 6
xtū est cognitio omniū circa se futuroz. quā habuit p̄ reuelatōem z
in speculo lectionū. ¶ Septimū est omniū ad statū patrie p̄tinenti- 7
um cognitio. quā habuit p̄ p̄templationis reuelationem. ¶ Octauū 8
est omniū creaturarū cognitio quā habuit p̄ naturam z gratiā z cō-
templationem. ¶ Nonū est q̄ habuit vespertinā z matutinam cog-
nitionem. matutinā p̄ gratiam. vespertinā p̄ naturam z gratiam. 9
¶ Decimū est p̄clusio et p̄dictis omibz. q̄ nullius pprie habuit igitur
noztantia. ¶ Unde ad obiecta soluentes dicimus. q̄ beata s̄go sus- Ad obiecta
ficienter p̄fecta fuit p̄ habitū nature z gratie in opationes exire z fi-
nē p̄sequi cuiuslibet. z hec scia exiuit in actum z operationem q̄n̄ ubi
qualiter. z q̄ntum ordinabat sibi in beatitudine. z alijs in salutem.
Habuit etiā p̄fectam cognitōem omniū ad suā beatitudinem fin-
statū vie p̄tinentiū. z nullorū inuulū z ad gratiaz p̄tinentiū. ¶ Un-
ipsius anima beatissima nulla habuit in se inuulū vel imp̄tinentia
sed per totū gratie fuit plena. Un̄ omnia q̄ fuerunt in ipsius aīa vel
naturalia vel acq̄sita sic erant gratia informata vel cū gratia cōiun-
cta vt omnia essent gratuita. Unde omnis scientia eius gratuita. om-
nis dilectio gratuita. oīs operatio gratuita. vt sine omni restrictōe lar-
gissima z verissima interpretatōe esset om̄ip̄haria grā plena. Ex hoc
p̄ solutio ad obiecta

¶ De cōstātia fidei
¶ Sequitur alteri fides. Glo. Cōstātia fidei vel sermo fidei. Qu-
āt beatissima s̄go plus habuit de fide patuit supra. z q̄ eius fides
nūq̄ defecit nec fuit intercepta sic p̄bat. ¶ Alioz cōstātia fuit defici- Rō prima
ens z intercepta. ergo ipsa vicit om̄es in fidei cōstātia. Un̄ illud so-
let exponi de ea Eccl. p̄. Generatio p̄terit. generatio aduenit. ḡnatio
nūc in eternū zc. ¶ Itē alioz fides amissibilis fuit ip̄i inamissibilis. ḡ 2
ei⁹ fidei cōstātia fuit alioz ip̄oportionabilis. ¶ Itē latera ciuitatis 3-
sunt equalia. sicut d̄ in Apoca. xxi. s̄z charitas oīno ip̄oportiona-
b̄lis fuit alioz charitati. ḡ z fides fidei. ¶ Itē. p̄. ad Lhoz. x. ij. Cha- 4
ritas oīa credit. ¶ Itē Math. Oīa possibilia sunt credēti. s̄z in ei⁹ 5
fidei effect⁹ est effect⁹ ip̄oportionabilis fidei alioz. ¶ Itē si habueri- 6
tis fidē vt granū sinapis z dixeritis monti huic. tolle te z mitte te in
mari obediet vob. S̄z ad ipsius dictū q̄n̄ dixit. fiat mihi sin̄ p̄bus
tū. summus montū tulit se z misit se in mare amarum. id est ma-
riam. ergo eius fides habuit maximū effectū. ḡ maior fuit alioz um-
m 4.

De sanitatū gratia

7 ¶ Itē abrahā ponitur in exemplū maxime fidei. qz in spem ptra spem credidit. i. Roma. x. scz qz credidit Sem de vetula filius nascitur. sed beata vgo credidit de s. vGINE nasciturū tēū. q̄ pā iproporcionabilē superant abrahā in fide. q̄ oēs alios. quicq̄ em̄ superius est supiore su
8 perius est et inferius. Itē Grego. fides nō hz meritū cui humane rō p̄bet qz p̄meritū. sed illud creditā maxime fuit sup rōnem et expe/ rimentū. q̄ habuit maximū meritū et maximū fidei habitū et actūz
¶ Ex his omnibz manifestū est. qz beata virgo imperatrix omnū in cō stantia fidei superat oēs viatores

Primā rō ¶ Sequitur alia sanitatū gratia. Glo. curādi infirmos. Quare hēc max me fuerit in beata vGINE p̄z. q̄ Ipā em̄ totū hoīez sanū fecit in aīa et corpore. Altissimus em̄ de terra creauit medicinā. de qua d̄r Eccl. xxxv. Jā in quā medicinā de qua d̄r Eccl. xlii. 2. Medicinā oīm in festinatōe nebule. i. caro xpi. de terra qdē nata. s. nullo pon/ dere p̄grauata. ultra puritatē angeloz exaltata. subito spūscō ope/ rāte formata et limamēata. ¶ Itē Eccl. xxxii. Ego qua fluui⁹ dōrix qd est medicamētū generatōis. egressus de paradiso dei mei. id est de beata vGINE q̄ fuit pā adylus voluptatis a p̄ncipio in quo p̄sūt de us hominē. i. xpm quē formauerat. ¶ Itē. null⁹ morbo fuit ei cura/ bilis. ergo vicit oēs in gratia sanitatis. ¶ Itē etiā post mortē curat morboz et mortē fugat ¶ Item quos curat sanat ad immortalitē. q̄ superauit oēs in gratia sanitatis. Sic q̄ p̄z qualiter br̄ssima vgo hz grām sanitatis in summo ¶ De Opatione virtutū.

Rō p̄ma ¶ Sequitur alia opatio virtutū. Glo. opatio miraculor ptra natu rā. ¶ Quā aut habuerit in summo hāc beata vgo p̄z ex eo qz oīm mis raculor miraculosissimū et nouissimū est illud qd eius fide media pstat eē factū. scz qz deus hō. mater virgo. vñ Esa. vi. Quis vnqz audiuit talia. Hierē. xxi. Nouū creauit deus in terra. mulier circū dabit virū. q̄ pā grām miraculor habuit in summo. ¶ Itē miracu lū est arduū et insolitū sup facultatē p̄stītēs ammirāre. hoc āt totū
2 fuit hic in summo. ¶ Itē alij fecerūt miracula p̄ter naturāz vel ptra naturā. s. ipius fide factū est miraculū sup naturā. Ergo p̄z qualr excellit oēs in ope virtutū ¶ De Propphetia.

Rō p̄ma. ¶ Sequitur alia p̄phetia Glo. p̄dicere futura. ¶ Quā aut hāc habu it in summo vgo br̄a videt qz sic. qz p̄phetia est diuina inspiratio. q̄ vbi iproporcionabilē spūscō p̄nta est et grā et inhabitatio ibi ipro portioneabilē inspiratio et p̄phetia. hoc aut fuit in beata vGINE iuxta illud Luc. j. Spūscāctus superueniet in te. et c. ergo in summo
2 ipsa habuit spiritum p̄phetie. ¶ Item si in animas sanctas sc̄rāsi ferit et amicos dei et p̄phetas constituit. sicut d̄r Sap̄ien. vi. vbi er go improporcionabilis translatio ibi improporcionabilis p̄phetia

De prophetia fo. lxxij.

et amicitia. hoc aut totū fuit in beatissima & gine aīa dñe omnium creaturarū. ergo habuit pphetiā in summo. ¶ Itē Math. xi. Lex et pphete vsq; ad ioannē. et ille fuit ppheta et plus q; ppheta. q; soles digito demonstrauit. s; improporcionabilr plus ē solem generare et nobis dare q; demonstrare. ergo si propter demonstratōem ioannes dictus ē ppheta et plus q; ppheta. multo fortius beata & go ppter generatōem pphetissa dicet. ¶ Itē ysa. Accessi ad pphetissam 4. Blo. & gine mariam. d; em ipa propter excellētiā pphetissa. ergo ipa excellit in pphetia. ¶ Itē si cayphas eo q; est epus illi^o anni pphete 5 tūc ait. ut io. xi. tūc improporcionabilr brā & go oīm regina impa erit in eternū sup oēs grām pphetie debet habere. ¶ Itē q; hanc grām 6 habuerit p effectū demonstrauit. qñ pscia secretōz et pscia futuroz minimis nuptiaz dixit. Quicūq; dixerit vobis facite. ut Jo. iij. puidēs spiritu pphetie q; fili^o aquā in vinū voluit puertere

De discretōe spūm

¶ Sequitur discretio spiritū. Blo. ut discernāt quo spū fiant. ¶ Itē aut hanc habuerit in summo bñssima & go pbat h mō. Lhoz. 4. Spūalis hō oīa iudicat. sed ipa improporcionabilr alia oīa iudicauit. ergo sup omēs discretōem spūm habuit. ¶ Itē paulus ignorauit astutiā cius. sicut d; i. Lhoz. v. Ecce plus q; paulus ¶ Itē in 2 3 vitaspatrū. Quis euitabit hos laqueos. Rñsum est sola hūilitas. sed ipa improporcionabilr omīto fuit humil. q; improporcionabilr fuit indeceptibilis vniuersis Itē nūq; fuit decepta. ¶ Itē ppiū est spūs nequā tētare de supbia. ipa aut summe fuit humil. q; a spū sup 4 bie maxime inuincibilis ¶ Sic pz q; discretio spūm in summo fuerit in beatissima & gine

De gine linguarum

¶ Sequitur genera linguaz. q; aut nō habuerit in summo videri 4 pōt. lingue em nō sunt date fidelib; sed infidelib;. i. Lhoz. xij. s; ipa fidelissima fuit. q; donū lingue nō debet habere. ¶ Itē ipa nō debuit 2 pdicare. q; nō debuit donū lingue habere. ¶ Itē glo. ibidem ut euntes 3 p mūdū intelligant linguas hoīm. sed ipsa nō debuit sic ire p mūdū. ergo nō debuit habere donū linguaz ¶ Sed tra. ipsa est ad 4 uocata omnīū. q; debet scire linguas singulor. ¶ Itē actū. h. Sedit sup singulos eoz spūssance. s; ipa fuit cū eis qñ apparuerūt dispar tite lingue tanq; ignis. q; accepit donū lingue cū ipsis ¶ Itē cū diuer 3 sis hoīb; puerlabat. q; indiguit dono lingue ¶ Itē a nullo illustrius 4 vincit in aliq. q; habuit donū istū omīto alijs excellentius

¶ Sequitur ali; interpretatio sermonū. Blo. exponere scripturas. Sed q; hac in summo habuit beata & go pz ex determinatis. vbi p 4 batū ē q; omēs scripturas intellexit. ¶ Itē nō est verbū qd dñs non reuelauit seruis suis. sicut testatur amos. iij. igit multo plus magi.

De apostolatu Marie

¶ *pma p3 Amos. iij. cetera vt supra* Sic ergo manifestū ē q̄ beata h̄go oim in summo etiā habuit gr̄az nouenariū

Rō pma **¶** Consequēter de illis gratijs q̄ ponunt Eph. iij. Alios qui dem ap̄los. ¶ Et videt p̄mo q̄ nō pueniat beatissime h̄ginī q̄ sit apostola. hoc em̄ opus ē ministeriale Un̄ ibidē subiūgitur in opus ministerij. sed ministeriū nō cadit in opatōes omniū. ergo nec aplatus. ¶ Itē sup̄ illud Dionysij. Hierarchia est ordo diuin⁹ sciētia ⁊ actio. Dicit umentator q̄ officiū sine actōe negligentia est. sed beatissima h̄go nō exercuit actū pdicatoris. q̄ nec debuit habere offi ciū. ¶ Itē Luce. vi. duodecim elegit ⁊ illos vocauit ap̄los.

Contra. ¶ Contra. se se dixit Jos̄. Ego vox clamātis ⁊c. q̄ si dicret. non p̄dico tū voce oris. sed ego ipse totus sum vox. ita q̄ omia mea vita victus vestitus locus predicāt penitentiā. sed sicut omia ioānis pre dicāt penitentiā. ita oia beate marie h̄ginis predicāt innocentiam si ergo Joānes habet grām ⁊ donū pdicatoris q̄ est vox clamātis in deserto. ergo multo fortius beata h̄go habet donū apostolatus. ergo est vox clamātis in celo ¶ Itē p̄prietas apostolorū est q̄ sunt lux mū di. sed beatissima h̄go in summo illuminauit mūdū. ergo pdicatoris in summo exercuit officiū. ¶ Itē officiū ap̄loy vel pdicatorū est reco ciliare pctōres. sed hoc puenit beate h̄gini in summo. ergo habuit in summo aplatū ¶ Itē dñs d̄r Jos̄. vii. Mea doctrina nō ē mea. illi attribuens a quo habuit essentiā. sed sicut habuit naturā diuinā a patre. ita habuit humanā naturā a matre. ergo sicut sua doctrina in q̄tūm deus fuit a patre. ita doctrina sua in q̄tū fuit hō fuit a ma tre. q̄ mater oia q̄ fili⁹ docuit pdicauit nobis. ¶ Itē ioh. xvi. Nō em̄ loquet̄ a semetipso. d̄r dñs de ip̄s sancto. ergo sicut sp̄s loq̄tur ab il lo a quo est. ita filius loquet̄ a matre in q̄tū hō est. Cetera vt supra in aureola predicatorum.

Rō pma ¶ Sequit̄ alios p̄phetas. Glo. scripture explanatores. sed ipsa est totius leḡs gloria. ergo in summo est p̄pheta vel p̄phetissa ¶ Itē Joānes d̄r p̄pheta ⁊ plus q̄ p̄pheta. q̄ cum digito demonstra uir. ipsa at̄ eū genuit. ⁊ sic se ipsam matrē ⁊ h̄ginē demonstrauit corpe. et sic ipsum filiū h̄ginis in p̄phetis ⁊ scripturis pmissum. corpe et opere demonstrauit ⁊ sic summa p̄phetissa fuit ¶ Itē q̄ s̄x⁹ nō repug nat p̄z. q̄ in nouo ⁊ in veteri testamēto p̄phetisse fuerūt Un̄ Lu. ij Et anna p̄phetissa p̄memorabat̄. in actib⁹ ap̄loy. q̄ septēz filias ha buit q̄ p̄phetizabāt. Cetera vero vt supra de prophetia.

¶ Sequit̄ alios h̄o euāgelistas. Lu. ij. Maria at̄ c̄seruabat ⁊c. vñ cū tps pdicād. v̄l d̄scribēde icarnatōis adueniret sufficiēter oia put eēt gesta posset explicare. Cetera vt sup̄ de aureola pdicatorum

De grā. spēalib' Ma. Fo. lxxiii

¶ Sequitur alios pastores. qualiter hoc donū habuit beatissima ego quere i questione de sacramēto ordinis. et qualiter nos parauit in questione de beatitudinib' in gradib' paupertatis. Sic igit' habuit et etiā beatissima ego hūc q̄ternariū gratiarū. Et his manifestū est q̄ beatissima dñā habuerit vniuersitatē gratiarū gratuarū et gratis dātarū. qđ om̄ipharie credim' esse verū.

¶ Ad solutōem obiectoꝝ in vtrariū dicim' taliter distinguendo. **Ad obiecta.**

q̄ donoz gratis datorū et nō gratū facientiū. Quedam in ministrariū dantur et nō in propriū pfectū. vt pphetia. Balaam et Layphe. Quedam in propriū pfectū sui et nō alioꝝ. vt dona instructōis beatissime dñe. Et taliū quedam dantur ad pficiendā indigentia. quedam ad decorandā potentia. et quedā ad nobilitandū naturā et honorandā personam. Et sic habuit beatissima ego hūc dona non ad ministeriū. sed ad decoratōnis cumulū. ad pfectōnis et delectatōnis augmentū. in materiā laudis et honoris incrementū et oīm bonoz spūalium complementum. **Dona dātur.**

Questio. lxxiii. ē de gratiis spēalib' marie.

¶ Dico qualiter beatissima ego habuit omnes grās cōmunes. sequit' qualiter habuerit pēales quas et in alijs scientijs est reperire. Taliū autē qđam sunt q̄ p̄ncē ad generationē siue vite ingressum. qđam ad conuersatōnem. qđam autem ad mortem. Circa generationē inueniuntur quinq; que sunt p̄figuratio. prophetisatio. annunciatio. miraculosa conceptio. in vtero sanctificatio.

¶ Primo ergo q̄ beatissima ego multipharie p̄figurata erat. sic erit manifestū. Numeri. vii. inuenit igit' moyses egam Aaron Glo. **P̄figuratio**
Mariā que sine virili semine genuit verbū. Ecce qualiter in textu **Marię pbat**
cū glosa sua seq̄tur. q̄ illa ēga fuerit figura ēginis gloriose. ¶ Item
Exo. ii. Rubus ardebat et nō oburebat. q̄ hoc fuerit figura beatissimę
me ēginis pbat ecclesia nō disputando sed cantando et determinando. Rubū quē viderat moyses incombustū. rē. ¶ Itē Lu. Et nomen eius Elysabeth. Glo. Elysabet dei mei saturitas et mariā fecit q̄
deo plena fuit. ¶ Item si annunciatio et conceptio ysaac signat conceptionem christi. ergo et sara signat mariam. Ex his patet q̄ beatissima ego fuit p̄figurata. **Modus p̄figuratiōis quā**
p̄phariam multisq; modis patet. videlicet in creatis. in factis. in viciis et coniugatis. ¶ In creatis. in p̄ncipio creauit deus celum et terram. id est beatam virginem. que celū et terra fuit. i. celestē et terrestre
simul duxit vitam. id est angelicā et humanā habuit conuersationem **m iij.**

De prefiguratione Marie

- Item celū et terra fuit. qz simul et altissima dignitate et infima humilitate. Item celū et terra fuit. qz purissima s̄ginitate et fecundissima maternitate s̄go et mater simul fuit. ergo etc. ¶ Itē hac p̄ma die facta ē nutricula. de qua postea factus est sol. Quid autē ē nutricula nisi mater et materia corporis saluatoris. ¶ In secūdo die positum est firmamentū in medio aquarū qd h̄z fixas stellas in sui ornamentū. et diuisit aquas ab aq̄s. qd est nisi beatissima s̄go q̄ h̄z stellas. xij. i. coros nā. xij. stellas. i. omniū sanctorū in capite suo positā in medio aquarū. i. sanctorū vie et sc̄orū patrie. diuisa p̄us ab vtriusq̄ exiens supra cōem statū vie et infra statū patrie cōicans cū vtriusq̄. habēs cū superioribz securitatē et infra casum. cū inferioribz cordis p̄passionē. Item cum situm Itē cū superioribz exultatōem. cū inferioribz possibilitatē ad meritum Itē cū superioribz exultatōem. cū inferioribz cordis p̄passionē.
- Op^o tertiē die.** ¶ Tertiē diei opus est cōgregatio aquarū in vnū locū. i. i s̄ginalem vterū cōgregatiū omniū graz. Sed in hoc ē d̄m̄tia q̄ cōgregatio grārum vocat maria media p̄ducta. cōgregatio vero aquarū vocat maria media correpta et hoc est qz trāsitoria est. iuxta illud Ec̄. xxi. Et mare iam nō est. hec autē media p̄ducta. qz p̄petua. iuxta illud Lu. x. Maria optimā partē elegit q̄ nō auferet ab ea. ¶ Quarta die fecit de^o duo luminaria magna. maius vt p̄sser diei. min^o vt p̄sser nocti solē. s. et lunā Quid at p̄ lunā nisi s̄go b̄tissima luci cōformissima et diuina claritate figuratur. plena luna vt legitur in sententijs facta est p̄pter diei et noctis vicissitudinē. p̄pter noctis declaratiōem p̄pter operatiū in nocte p̄solatiōem. et qz quedā aialia sunt q̄ lucem diei sufferre nō p̄nt. hec autē oīa opatur s̄go lucidissima. Est em̄ q̄s laborantium. q̄s et decus mortaliū. solatium operantium. vmbra et cū infirmorum. refrigerans vmbra misericordie quos reuerberat sol radijs iusticie. ¶ Quintē diei opus est formatio auū et piscium Et qd sint aues et pisces nisi beata s̄go. q̄ vt piscis natabat in medio aquarū maris tribulatiōis. et vt auis volabat sup pennas vento rī in celo p̄templatiōis. ¶ Sextē diei opus est formatio hoīs et p̄fitio in paradyso voluptatis. Quid autē est paradyfus voluptatis nisi b̄tissima s̄go in q̄ de^o p̄ posuit hoīem. i. xpm in die conceptiōis Sic ē beatissima s̄go in oībz opibz sex diez est expressissime figurata. Nō tū in creatis sed etiam in factis est p̄figurata. vt patet in archa noe in yride. in tabernaculo moysi. in archa testamenti. in candelabro in propiciatorio. in templo. in throno Salomonis. i. ostio in domo Salomonis. et in multis alijs. S̄c̄r in visis et imaginat̄ inuenit̄ figurata vt ē rubi moysi Exo. ij. sedes saphirina sup firmamentū D̄ce. iij. mōs de q̄ p̄ciosus lapis ē abelcus sine manibz Dan. ij. tū aiboz t̄gēte celū Dan. iij. i porta clausa Eze. xliij. i velicre gedee.

De pphetizatione fo. lxx

Judicū vi. in fonte paruo q̄ creuit in fluuiū maximum Beller. ij. in porta tēpli speciosa Act. x. in muliere amicta sole apocal. xij. Silr et in iugatis rebecca rachele in iudith vidua et in beller iugata. in fara sterili et in elysabet matre Joānis baptiste. Ex his oīb̄ sufficiēter manifestū ē. q̄ beatissima h̄go in creatis factis viis et iugatis ē multipl̄ figurata

¶ De prophetizatione.

¶ Post hoc videt̄ q̄ hec fuerit pphet. zata ysa. iij. Egredietur h̄ga de radice yesse. Slo. h̄go maria. vel alia glo. h̄gā et flore iudei xpm suū interpretant. q̄ in h̄ga regnātis potētia. in flore pulcritudo. nos vero p virgā mariā intell. gum? em null? fructus peccati adhefit. Vel alia glo. Egrediet̄ h̄ga. et pphet. sat de natiuitate vt tota ecclesia cantat. h̄go dei genitrix h̄ga ē. flos fili? ei? Itē numeri. xliij. Orietur fil. lra et iacob. Itē ysa. iij. fruct? terre sublimis Slo. h̄ginis marie. Itē ysa. vii. accessi ad p̄. herusalem. Slo. h̄ginē mariā. Ex his patz q̄ natiuitas beate h̄ginis est multipliciter pphetizata.

¶ De annunciatōne.

¶ Post hec pbat q̄ fuerit annūciata hoc mō. Joānes fuit annūciat? et alij ei minores vt ysaac et Sampson. igit et beatissima h̄go debuit annūciari ¶ Itē appropinquat lucifero annūciat aurore. s. io hānes fuit lucifer et fuit annūciatus. beatissima autē h̄go aurore. igit potius debuit annūciari. ¶ Itē laboratibz maxime debuit annūciari et aurore. iuxta illud Gen. dimitte me iā cū ascēdit aurore. igit nobis debuit maxime annūciari ortus et surgētis aurore q̄ qū surrexit nos secū surgere fecit et ad surgendū excitauit. ¶ Itē Dam. Joa. chimqz honestā et laude dignā Annā in matrimoniū duxit. Sed quādamodū venter anne sterilis exiit p votū et repromissionē peperit Samuelē. ita et hec p pces et repromissiones a deo offert genitricem vt in hoc a nullo illustriū vincatur. Ecce expresse patz q̄ beata h̄go fuit annūciata

¶ De pceptōe marie

¶ Post hec pbat q̄ erat miraculose pcepta. qz si a nullo illustriū vincat et minus illustres sunt miraculose pcepti. igit et ipa. ¶ Itē de Damasco. q̄ p pces et repromissiones fuit nata. igit supernaturaliter ¶ Itē signū pfectius ē signo s. figura beatissime h̄ginis sic bāt diuina volūtate p se operāte et nō humana. igit beā h̄go exiit in esse nature supiore agēte ptra infē. iorē. igit supernaturalis fuit ei? pceptio

¶ De sanctificatōne

¶ Post h̄ pbat q̄ fuerit in vtero sanctificata hoc mō ¶ Ecclesia celebrando festinat eius natiuitatē. q̄ fuit sancta qū fuit nata. igit fuit sanctificata in vtero ¶ Itē ioānes fuit sanctificat? in vtero. igit et beata h̄go. pma ptz. Luc. p. Et spūscō i plebif adhuc in vtero matris suū ¶ Itē Hieremias fuit sanctificas in vtero. igit et beatissima h̄go

De sanctificatione.

4. **P**rimo p^r Hieremie. p. Prius q^u te formare in utero noui te & ante q^u exires de vulua sanctificaui te. ¶ Itē ois sanctificatus in utero ordi-
 nat ad sanctū in utero. igit q^ud immediatiorē & p^roquiniorē relatōnez
 h³ ad sanctū in utero illud potissimū d³ sanctificari in utero. s³ non
 potuit immediatior eē relatio ei⁹ q^ud vniebat s³bo ad aliqd ali⁹ q^ud ad
 illud vñ sumebat illud sanctū q^ud vniebat. s³ potissimū fuit brā s³go
 ¶ Itē potissimū fuit & rebuit in utero sanctificari. ¶ Itē Hieremias fuit
 in utero sanctificat⁹ p^rpter expressiorem p^rphetiā de sancto in utero.
 ¶ Itē iohannes fuit in utero sanctificatus p^rpter digni dēmonstra-
 tiōē. q^u multo fortius brissima s³go p^rpter ipsius p^rceptōem & genē-
 7 ratōem. ¶ Itē d^r Anselmus. Ea puritate beata s³go nitebat q^u maior
 sub celo nequit intelligi. S³ puritas dei hominis est p^rmi originale
 ne habere nec vnq^u habuisse. Maior quidē post illā est originale ha-
 buisse sed statim & ab illo oīno mādātū esse. s³ brā s³go rebuit q^ud in
 originali p^rci p^r sed statim ab illo mūdari. s³ rebuit in utero sanctifi-
 cari. ¶ Itē Augusti. Ego puto q^u copiosior sanctificatōis b^redictio
 in ipam dēcendit q^u nō tū ipsius sanctificaret ortū. sed etiā virā. dē-
 cept⁹ ab oī p^ro cūso dīret imūne q^ud nemini alteri in natie mulier
 credit esse donatū rē. vt supra. Ex vltima autoritate manifestū ē q^u
 brissima s³go in utero sanctificata fuit. ¶ Itē eius sanctificatio oēs
 excellit. in hoc notat q^u alij post talē sanctificatōem ad mīm⁹ venia-
 liter peccauerūt. vñ d^r de iohanne. Antra deserti rē. ipa aut ita sanctifi-
 cata fuit q^u peccare nō potuit vt infra inter p^rilegia patebit. Sic s³
 manifestū ē q^uliter brissimā s³go fuit p^rfigurata & p^ryperata annūcia-
 ta miraculose p^rceptat in utero sanctificata. & sic p^rstat eā oēs sp^rales
 grās habuisse q^us p^rtingit ortū scō & decorare. ¶ De gratijs sp^ralib⁹
 ¶ Post hoc videndū ē de sp^ralib⁹ gratijs q^u circūstant p^ruersatio-
 nem Que sp^ralitas gratie in m⁹is q^uciens ab q^uo sancto^r sp^rcialiter a
 deo diligit⁹ vel amic⁹ dei appellat⁹. s³bi g^ra. in veteri testamēto d^r d^rns
 sp^rcialiter amare abraam & hoc p^rpter fidē. iuxta illud Gen. xx. Cre-
 ditur abraam deo & reputatū est illi ad iusticiam & amic⁹ dei appel-
 latus est. Sic em⁹ deus loquebat⁹ cū eo. Item moyses p^rpter māsue-
 rudinē. q^u miriss⁹ fuit hominū q^u fuerūt in terra amicus dei appel-
 latus est cum quo loquebat⁹ facie ad faciem sicut soler hō loq⁹ amico
 suo Num. i. xy. Itē dauid p^rpter humilitatē. inuenit em⁹ virum s^rm
 cor⁹ suū d^rns. Item in nouo testamento iohānes euāgelista p^rpter s^rgi-
 nitatē quē sp^rciali p^rrogatiua sp^rciali dilectōne fecerat dignū. erat
 em⁹ discipulus quem sp^rcialiter diligebat iesus. Itē legit⁹ in eodē io-
 hanne q^u d^rns diligebat Mariā & marthā & p^rstat q^u hoc fuit
 it p^rpter hospitauitatē p^r quā ipsi & alij q^udā placuerūt deo. Itē Ni-
 colaus p^rpter misericordiā appellatus est amicus dei Sed hec dona

Excellētia san-
 ctificatōis ma-
 xima

Abraam
 Moyses

Dauid
 Iohānes euā.

Nicolaus.

De prescitu mortis Ma. Fo. lxx

excellēissime fuerūt in beata ḡgine. Si enim dilexit dñs abraam ppter fidē qua credidit de vetula et vetulo filiū nasciturū. vel q̄ cre-
didit filiū moriturū et resurrecturū. multo for⁹ diligebat beatā
ḡginem propter fidem q̄ credidit se ḡginem deum parituram et vir-
ginem permanuram. ¶ Itē si dilexit moysen ppter māuetudinem
et hanc dilexit. q̄a est ḡgo singularis inter omnes mitis. ¶ Itē si di-
lexit David propter humilitatē hanc etiam dilexit quia ut dicit Au-
gustinus. nunq̄ ex altaria super choros angeloz fuisset nisi fuisset humi-
lima omnium hominū. ¶ Item si dilexit iohannē ppter ḡginitatē et ec-
ce pius iohanne hāc bec em est ḡgo ḡgini. hoc autē iohānes nō fuit
¶ Itē si mariā marthā lazari ppter hospitalitatē dilexit. hec ipsa
in vtero suo hospitauit. carne vestiuit. lacte cibauit. hoc martha nō
fecit. ¶ Itē si nicolai. ppter misericordiā dilexit. et hāc q̄ regina mi-
sericordie Ex his oibz manifestū ē q̄ oēs speciales gr̄e quas circa cō-
uersationē alioz sanctorū est repire in maria gratiosissima ḡgine supe-
rant et eminent manifeste.

De prescitu mortis marie

Q̄. Post hec de gratijs specialibz circa mortē q̄ vident et quin
q̄ scz mortē p̄scire. morturā inuitare. mori sine dolore. sta-
tim euolare. in aīa et corpore statim resurgere

¶ Ad p̄mū scz q̄ mortē suā p̄scient videt a minori. de scō marti-
no legit et canat. bñs martin⁹ lōge aī obitū suū p̄scit. ¶ Itē bñs
Petrus scit q̄ breuis ēēt dispositio tabernaculi sui. ¶ Itē iohannes
scit supuēisse diē mortis sue. Cū igit oēs isti p̄scuerūt diē mortis
sue. ḡ et bñs ḡgo oīm alioz dñs p̄scit. ¶ Itē puerbiorū. xij. Spes
q̄ differt affligit aīaz Si igit t̄ps p̄scit et eternitatē et p̄scia pene au-
ferēde leuificat et incertitudo anxietatē generat. ḡ ad bñtudinē vie p-
rincit p̄scire mortē determinate. Sic igit patz q̄ bñssima ḡgo habuit.
p̄mā grām q̄ circūstat mortē. ¶ Itē ad h̄ idē. oīs hō mortē suā veller
p̄scire libet. ḡ et ipa Sz quicqd voluit scire fuit ei reuelatū nisi aliq̄
rō h̄pēderet. sz illd nulla rō ipēdiuit. ḡ ei reuelauit. ¶ Itē q̄ ē rō q̄re
aliquibz reuelat. al q̄b nō. Si dignitas et ipa dignissima. Si cha-
ritas et ipa charissima. Si cōsiderū. iuxta illd Dan. q̄ fuit vir cōside-
rioz. et ipa cupiebat summe dissolui et ec cū xpo Quēcūqz igit cā assi-
gnari p̄ in bñssima ḡgine excellēti⁹ fuit q̄ i alyz. ḡ sibi pot⁹ debuit
reuelari q̄ alyz. ¶ Itē inter p̄scire trāsire et opari. et inter nec p̄scire nec
opari mediū ē p̄scire et nō opari p̄mū pu. nit i po. scdm alyz vīato.
ibz. ḡ ned ū puenit bñssime ḡgini q̄ h̄z statū mediū.

Q̄. Post hec de inuitatōe et reductōe. ¶ Qd aut dñs inuitatā
matrem suā adp̄. ne videtur p locum a minor. q̄ dñs

Probatio p.

Quinqz sunt
mortis gr̄e

Rō p.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

De dolore mortis

apparuit charo suo ioāni et dixit Dilecte mi veni. si hoc fecerit xps
 ioāni ergo potest matri. Itē si ioāni qz charus. igit potest matri q in
 2 infinitū charior fuit. Itē dicit in principio. ij. Reg. vi. q dāuit reduxit
 archā in suā domū etc. Itē q̄liter iuxerit an archā etc. igit xps matrē
 3 suā specialitē reduxit. Itē opus misericordie ē sepelire mortuos. igit
 et pater misericordiaz potissime debuit exequijs matris interesse et
 eā sepulture cōmendare. Sz ipsius sepelire fuit in celo sup oēs cho-
 ros angeloz assumi. igit debuit hoc fili⁹ in psona ppria et corporali
 p̄sentia facere

De mortis dolore.

Rō p̄ma.

Dicitur. Post hoc de ipsius morte si fuerit sine dolore. Et videtur
 p̄mo q nō. Ita enī se hz mors ad mortē sicut vita ad vitā.
 sz vita dñe nostre inter oēs vitas similima fuit vitē dñi nostri iesu
 2 xpi igit mors mortis. sz illa dolorissima. igit et illa. Itē ratio affig-
 nat qre mors dñi fuit dolorissima siue asptima. Itē enī vt oportet q̄a
 ubi ē nobilior naturarū diūctio et ibi maior ē delectatio. sz in qz cō-
 iunctione maior est delectatio in illoz separatōe maior est dolor. vñ
 cū aīa xpi nobilissima fuerit iuncta nobilissimo corpi. et in illoz cō-
 iunctione maxima fuit delectatio. et in separatōe maximus fuit dolor
 Un̄ h̄ere. O vos oēs q trāstis p viā etc. Sed eadē cā fuit in buissi-
 ma h̄gine scdō loco in summo. igit in ipsius morte maximus fuit
 3 dolor post dolozē xpi. Itē inter q̄cunqz maior ē pars illorum dele-
 ctabilior ē cōmansio. sed in corpe beatissime h̄ginis et in anima sua
 maxima pars fuit ad inuicē. qz spūs aduersus carnē non occupant
 nec ecōuerso. igit et delectabilior cōmansio. igit et marim⁹ in sep̄tōe

Lōtra p̄.

dolor. In strarium est quod legit in prologo sup iohannem de io-
 anne q facta oratōe positus est ad patres suos tñ extraneus a dolo-
 re mortis. Itē a corruptōe carnis. Sed improporcionabiliter beata vir-
 go aliena fuit a corruptōe carnis. igit improporcionabiliter plus
 2 debuit esse aliena a dolore mortis. Itē Damascē. Sed et ipa beata
 beatay que sup naturā dñationū exaltata est. dolores quos effugit
 paties hos in xpi passionis tempore sustinuit. a maternali cōpassi-
 one viscerū laceratōem tolerans. et quem deum cognouit p natiui-
 tatē hunc vt maleficum vidit intersectum hinc ipsa gladio cogita-
 tōis lacerata. et hoc est tñam ipsius aīam pertransibit gladius Lu-
 ce. ij. Ex hac autoutace infertur ubi dicit. nō indicabit deus in idipsoz
 3 bis q ille dolor reputatur ei gladius. igitur sicut post gladium non
 est dolor. ita nec post istam gladium debuit sustinere dolozē mortis
 4. Itē ille gladius reputat ei p eq̄pollentiā p martyrio. sz post mar-
 tyriū nō ē dolor mortis. igit neqz post hūc gladiū q̄ eq̄poller ei. Itē
 5 rōne huius doloris debet ei aureola martyris. igit post hūc nō ē dolor
 mortis. Itē moyses ppter abstractōnem spūs fm actum a vintō

De assumptione Fo. lxxi.

inferioribus non sensit defectum sitis et famis. xl. diebus. et xl. noctibus. similiter et helyas. si dilectatio spiritus talis et tanta taliter et tantum abstraxit hic sensum passionis. et tantum et tantum interruptit. si maior magis abstrahit et magis abstrahit et interruptit. Sed improporcionabiliter abstrahi a corpore super illud abstrahi quod est secundum actum. et istud abstrahi quod est secundum substantiam. et improporcionabiliter interrupti quod est spiritus. est super illud interrupti quod est ad tempus. ergo improporcionabiliter delectatio maior potest abstrahere animam a corpore secundum substantiam et excludere omnem penam. si beatissima ergo mortua fuit pro amore sine dolore. ¶ Item 6 Paulus nesciunt in raptu vix in corpore vel extra corpus. ¶ Item ergo intensior raptus animam secundum substantiam abstrahere potest. ¶ Item 7 res motus impediunt minores. et natura inclinatur ad carnem et ad corpus. sed charitas inclinatur a corpore ad christum. iuxta illud. Cupio iam dissolui et esse cum christo. ergo tantum potest intendi inclinatio sursum quod separat et abstrahit ab inclinatione deorsum. si charitas tantum potest sursum trahere quod anima separat a corpore. et sic morietur pro amore. ¶ Item 8 duo dolorum maior est medicina minoris. sed anima secundum charitatem debet esse separata a deo. secundum naturam homo debet dividi a corpore. si ille tantum potest intendi quod istum non contingit sentiri. si potest mori sine dolore. ¶ Item 9 quicquid appetit naturalis est inducere languorem si continetur et intendatur potest inducere mortem. sed amor potest inducere languorem. si et mortem. Minor pars Cant. ii. quod amore languet. Glo. pro amoris magnitudine omnia temporalia fastidio ¶ Et his pars quod beatissima ergo pro amore et sine dolore mortua fuit.

¶ Item 10 statim euolauerit disputabile non est. quod nihil purgabilis habuit

¶ De assumptione Marie

De. Postea si statim in anima et corpore assumpta fuerit ¶ Et videtur quod non primo per sermones Hieronymi. Cogitis me o paula. ubi dicitur. multi nostrum dubitant. ¶ Item 2 Augustinus. de eius assumptione sententia hec est. ut siue in corpore siue extra corpus nescio deus scit ¶ Item 3 Hieronymus. Humanum iudicium non apponat manifestum quod deus voluit esse occultum. ¶ Item 4 quicquid non separat a culpa nec a pena. sed omnes in adam peccauerunt. ergo omnes in suo peccato vel per suo peccato puniri debent. sed ei imponitur pena secundum ieremiam. Pulvis es et in pulvere reuerteris. et ergo omnes in peccato nati corporaliter debent incinerari

¶ Contra Grego. in collecta. Nec mortis nexibus deprimi potuit quod dominum nostrum Iesum christum de se genuit incarnatum. Modo quero quod appellatur nexus mortis. vel est bonum vel est malum. non bonum. quod omnis boni capax fuit. ¶ Item bonum non deprimat sed eleuat. ergo nexus non nominatur. bialiquid boni. Si autem est malum. aut est malum culpe. aut malum pene. non culpe. quod mors non est nexus ad culpam. quod post mortem non est

Maria euolauit statim ad celum

Rō pma

Contra pmo

De assumptōe Marię virginis

status culpe sz pene. Itē nihil dictū est q post mortē nō possz peccare. qz est mater dei. cū post mortē nullus peccet. Si autē est mali pene. quero quā penam importat nō iehēne. qz ad illā nō necit mors qz multi moriūtur qui nō vadūt ad iehēnā. eadē rōne nec ad purgatoriu. qz mlti moriūtur qui nō vadūt ad purgatoriu. nec etiā pē di cere penā tēporalē. qz ad illā nō necit mors sed abioluit ab illa Itē nō pē dicere penā mortis. qz beatissima pgo vere mortua fuit ergo relinquitur q non pē scire nisi incineratōem. ergo erit sentius. nō potuit necitō mortis deprimi. id est nō potuit incinerari. Et mlti statim re surrexisset fuisset incinerata vt alia corpa. ergo vere surrexit. Itē q nō fuerit incinerata intelligit manifeste in figura de archa fedris domini p quā significabat maria. q quidē archa constructa fuit de lignis sechm. quoru natura talis ē q nunqz a veribus rodūtur nec pforātur. nec in aquis submersa vnqz putrescūt. sicut solēt alia ligna facere. ergo sine omni putrefactōe surrexit. Hoc idem etiā z clara luce puidens. ps. clamat cū audacia. Surge dñe in requiem tuā. Et statim subinfert. Tu z archa sanctificatiois tue. q manifeste dicta creditur z in figura de maria. cuius corpus fuit archa corporis xpi. sz celum nulla figura sed solū rei veritas possidet. ¶ Itē aug⁹. Maria quādā spēali progenera honorat a filio possidēs in ipso corp⁹ qd genuit. quare nō z corpus p qd genuit. nisi obuiauerit autoritas nō duz pfecta. credo videre qd z p qd genuit. ¶ Itē idem in eodem **Thronū dei thalamū dñi celi tabernaculū chasti cecet ibi esse vbi est xps.** tantū em thesaurū dignius est seruare celū qz terra. ¶ Itē Augustin⁹ in eodē. Letare maria letitia inenarrabili in aia z corpore. z infra. Vniat g integrat q omnū genuit integritatē. ¶ Itē Dionysius de diu. no. Quoniā apud ipos deo acceptos nostros ierothec. quoniā nos vt nōci z ipi multi nostroz sanctorz fratru puenimus ad visionē corporis vite pncipis. z que deū suscepit aderat z frater dñi Jacobo z Petrus summa z puerissima theologoz summitas. Sup hūc locū glosa Maximi vult q in dormitōe nostre dñe fuerunt apostoli z beatus Dionysius z magister su⁹ Ierothens. z post assumptōem corporis fecerūt coliatōem. z Ierothens raptus fuit. Et sic videt approbare ille textus dionysij cum suis glosis illud qd inuenit de assumptōe beate marię pginis corporali. ¶ Itē Bernar. Nō occuit vt carnē matris sine honore in terra relinqueret qui honorē parentū sub pcepti discretōe posuit. ¶ Itē Bernar. Si aia par noli nōdū nati liquefacta est vt maria locuta est. qd putas q naz illa fuerit exultatio celestiu ciuiū q vocē audire z faciē videre z beata eius pñentia frui meruerūt. ¶ Itē Bern. Nō in mūdo dignior locus virginali vtero in quo dei filiū Maria suscepit. nec in celo regali lo

De assumptione fo. lxxij.

lio in quo mariaz marie filius sublimauit. ¶ Itē Bern. Tempus 9
est loquēdi omīi carni. cū assumit incarnati sibi mater. nec cessare dē
a laudibz humana mortalitas. dū sola nostra mortalis natura sup
imortales spūs exaltat in sagine maria. ¶ Itē Aug. Tanta merito 10
integritatē incorruptibilitatis nō seqtur vlla resolutio putredinis.
¶ Itē Aug. Qui in vita illā pre ceteris honorauit gratia sui deop 11
tus. pium est credere in morte eā p ceteris honorasse. Itē si merito 12
vires preibz dotata est grā. cur mortua nō erit honorāda. ¶ Idē 13
in eodem. Quid estimāduz est de matre dei vbi digna sit haberi nisi
in p̄sentia filij. ¶ Itē quēqz sunt eiusdē nature eūsdē locū occupāt. 14.
si ergo mater et filius sunt eiusdē nature. necesse est vt sit cū filio ma
ter. ¶ Itē huic assertioni q̄s diceret q̄ bene possz esse opinio et nō ma 15
nifesta veritas. ¶ Contra de Bern. Sic q̄libet sensu suo abūdat Contra.
Itē vel certe ratiōi vel manifeste auctoritati non obuiat qd sentitur 1.
Itē ad idē. Querēdū est rōi qd p̄sentiat veritati fiatqz ipa veritas. 2.
auctoritas sine qua nec est nec valet auctoritas. si ergo voluit serua
re matrē integrā cū virginitatis pudore. cur nō velit seruare incor
ruptā a putredinis fetore. ¶ Itē Bern. Si vera sunt que scripsi gra 3.
tias tibi ago iesu christe. qz de sancta virgine matre tua nihil nisi qd
piū et dignū est sentire potui. Ecce testimonio ipsius vape Gregorij
et duoz epoz Augustini et Dionysij vni⁹ abbatiz Bernardi. imo
ipoz aploz Petri et Jacobi pbatū est beatā sagine in corpore et aia
gloriosissime eē assumptā. qd rōnibz pspiciū est In peto em̄ duo
lunc. Quersio em̄ a bono incomutabili. et quersio ad bonū mutabi
le. Istis rident duo in pena. qz aia auertit se a sua vita icidit necita
tē auersionis a corpore. cuius aia est vita. ex quersione ad nihilum
incidit necessitatē redeūdi in quasi nihilū. i. in puluerē. sed beatissi
ma sago auersa fuit p originale vnde debuit mori. sed nūqz fuit con
uersa actualiter ad aliqd nihilū. ergo nō debuit incinerari. ¶ Itē An
selmus. Ad omē pueniēs deo cui maior rō nō repugnat seqtur ne 4
cessariū. istud ē tale. q̄ istud necessariū. ¶ Itē a nullo illustriū vincit
sed de euāgelij Math. xxvii. multa corpa scdōz surrexerūt cū eo et
ergo et ipa hoc accepit. ¶ Itē Dionysius de. oīs pprietates inferio
rū hnt superiores cū excellentia. ergo cū illud datū est sanctis infe
rioribz vt de euāgelij. q̄ et summe oīm in patria. ¶ Itē ecclie argumē 6
tū est illud. ioānes sanctificat⁹ est in vtero. q̄ et beata sago. s. ecclia
clausione pcedit et celebrat ei⁹ natiuitatē. q̄ hoc modo arguo a fili.
multa corpora sanctorū surrexerūt. q̄ et beatissime sagine co⁹ surre
xit. His rōibz et auctoritatibz et multis alijs manifestū est assumptā
eā esse in corpore et aia. et hoc modis oibz credimus eē verū Sais q̄
p3. qualr beatissima sago habuit grās sp̄cales circūllantes mortem

De privilegiatis gratijs marie

Ad objecta.

¶ Ad illud autē qđ objectū est de eius morte credim⁹ qđ mortua est pre amore sine dolore Et nō est etiā eadē rō de morte dñi. qz cū illa te buit esse satisfactoria in summo puenibat ⁊ oportebat qđ esset pena/ lis in summo ⁊ etiā voluntaria in summo. Un̄ fuit spū pmittente carni īpropria. vñ ibi simul in summo mor⁹ fuit naturalis ⁊ rōna/ lis. vñ summū gaudiū ⁊ summ⁹ dolor ⁊ vnū fuit materia alterius. qz summe gaudebat qđ p summū dolorē humanū genus redimebat hic autē scz in maria motus rōnalis grā informatus motū naturālē sopiebat ⁊ vincebat. ita vt cū in potentia esset ⁊ charitas vulnerata in summo ⁊ in summo sursum trahebat ⁊ vinculū impediens scz al/ ligantiā corporis dissoluebat

Ad autorita.
Quattuor sñ
gña supponi.

- ¶ Ad autoritates qđ opposite sñ ad carnalē assumptiōez ḡginia marie rñdem⁹ qđ quattuor sunt genera supponibiliū. Primū est qđ ex sacra scriptura ita exp̄sse est determinatū qđ nec dubitatio nec opi/ nio p̄t circa contrariū. de hoc d̄t Dam. Oia qđ tradita sunt p legē. p p̄phetas. p ap̄los. ⁊ euāgelistas suscipim⁹ ⁊ veneramur ⁊ cognosci/ mus nihil ultra req̄rentes. ¶ Alter gen⁹ p oppositū ad hoc qđ est oīno incertū ⁊ qđtū ad sententiā ⁊ autoritatē. ⁊ hoc est simplr apocri/ sum. vel est incertū qđtū ad autoritatē. sed nō qđtū ad sententiā. ⁊ h̄ est apocrisum sñ qđ. ⁊ illud ponit dubiū. Inter. hec duo sunt mes/ dia. ¶ Tertiu ḡ ⁊ p̄mū mediū est. qñ aliqd nō est determinatū ex scri/ ptura nec p rōnē necariā p̄t pbari. nec etiā p̄t euidētia sumi. sed ex p̄sequētijs scripturarū ⁊ apparentijs rōnū p̄t ⁊ ipm ⁊ suū oppositū cōl̄t videri ⁊ p̄suaderi. ⁊ h̄ p̄cept vocari opiabile. vt sñ qđā op̄inis ones scrōz. vt est illa Utz oia simul sint creata. ⁊ illa. utz angeli sñ in gratiis creati. ⁊ filia. ¶ Quartū gen⁹ ⁊ scđm mediū est. qđ qđē in scriptura biblie nō est exp̄sse determinatū nec ex euidētia sui ma/ nifestū. tñ ex p̄sequētia scripture ⁊ apparētia rōnū ita est p̄babile qđ nulla scriptura nulla rō h̄z aliud opponere in contrariū. ⁊ illud ē pie credendū. Un̄ p̄mū est exp̄sse determinatū. scđm ē pie credendū. terti/ um opinatū. quartū apocrisum. Hierony. ḡ qđ fuit interpretas biblie loq̄tur vt interpretas nihil volēs interserere nisi qđ p bibliā est exp̄s/ sum. Aug⁹. autē vt expositor ⁊ inuestigator nō tñ ponit vel suppo/ nit ea qđ sunt p̄ncipia scie. sed ea qđ necario p̄sequuntur nulla rōne vel autoritate repugnantē. Et sic manifestū est qualiter beatissima ḡgo habuit grās omniū cōmunes ⁊ speciales

Nota

Questio. xxv. est de suis pri/

uilegiatis gratijs q̄s ip̄a sola ⁊ nulla alia creatura possi/ det. Querit ḡ p̄mo de hoc p̄uilegio qđ est peccati immu/ nitas. utz hoc fuit p̄uilegiū imperatricis. ¶ Et videt primo qđ nō

De privilegiatis gra. Fo. lxxiiij.

ij. Joh. ij. Si dixerimus qd peccatū nō habemus nosipos seducimus
 Jte Ecc. neq; infans unius diei est sine pctō sup terrā. Jte iob. stel
 lenō s; mūde in ospectu eius Jte apl's ad Ro. iij. Oēs peccauerunt
 Et Lu. vii. Quis ḡ plus teū diligit. Cui rīdit. Estimo q is cui pl⁹
 donauit. Sed brissima ḡgo plus oībo dilexit. ḡ ipsi plus donauit. ḡ
 et ipa peccauit. ¶ Jte Ro. vii. Omnia cooperantur in bonū his q sūm z
 ppositū vocati sunt sancti. Glo. etiā peccata. sed omnia q cooperatur
 in bonū habuit beata ḡgo. ergo pctā habuit. Jte glo. ibidē. sine qbo
 nō uiuif. Jte glo. impossibile est quēcūq; scitū aliqñ nō cadere Jtes
 pma ioh. p. Sanguis filiū eius emūdauit nos ab omī pctō. Glo.
 tñ nos nō debemus putare qd diu uiuimus omīno posse a pctō mū
 dari. Jte ioh. iij. Quid mihi z tibi est mulier. Sup hoc dē Lhy/
 soston⁹. q aliqd humani passa fuit. quali ppter vanitatem voluit
 chusū miraculū facere. Jte Proueb. ij. Quis pē dicere mūdum est
 cor meū. itē Eccl. Nō est iustus q faciat bonū z nō peccet. Prouerb.
 xxij. Septies in die cadit iustus. ¶ Jte q nō sit ipius pūilegium z.
 videtur. q nō puenit ei soli. q multi angeloz nūq; peccauerūt Etia
 aliq; infans statim baptizatus euolat si morif. ergo ille nūq; pecca
 uit actualiter. Jte iob. xv. neq; em rephendit me cor meū in omī vi
 ta mea. ¶ Contra Aug⁹. dē de q. ppter honorē filiū eū de peccatis
 agit nullā volo fieri mentionem. Jte idē. Ego puto q copiosior zc.
 Jte vi supra de sanctificatōe in vtero Jte peccatū veniale nō habuit
 ergo zc. q vbi aliqd de pctō veniali. ibi aliqd vacuū de gratia. s; ipa
 plena gratia fuit. ḡ nihil de pctō fuit in ipa ¶ Jte Aug⁹. in descimus z.
 q plus ei gratie collatū sit ad vincendū ex omī parte pctm. quoni/
 am scipere z parere meruit quē constat nullū habuisse pctm. ¶ Jte 3.
 necessitas peccandi relinquetur in exercitiū eoz qui cadere possunt.
 sed ipa cadere nō potuit. ergo illud exercitiū habere nō debuit. ¶ Jte
 Ansel. Ea puritate beata virgo nitebat qua sub deo maior nequit 4
 intelligi. sed maior potest intelligi si peccauit. ergo non peccauit. qd
 per omnia verum esse credimus. ¶ Et ad autoritates in Pirarium ad
 ductas respondemus. q omēs ille de peccatorum iure loquatur via Ad autorita/
 torum hominū. illud aut beatissime virginis est proprium z specia/
 le pūilegiū respectu oīm viatorū z spēale derogat generali. Qd aut
 Lhyss. dē q aliqd humani passa fuit. hoc est verū. q vt hō hoībo cō
 passa fuit. Sed q aliquid vani passa fuit p omnia falsum est. z con/
 tra Augustinum.

De Secūdo de pūilegio qd est peccandi impossibilitas. vtruz
 s; beatissima virgo potuerit peccare ¶ Et videt q sic. quia Rō pma
 ipa potuit mori. ergo potuit peccare ¶ Jte Aug⁹. dē q Adam mori z
 potuit. q; peccare potuit. z q nō potuit reduci in actum potētie mo

De privilegio qđ est peccādi

- riendi nisi pñs reducereť in actū potentia peccādi. s3 beatissima hgo
 3 potuit mori. ergo potuit peccare. ¶ Itē Aug⁹. querit quare deus nō
 fecerit hoies q peccare non possent. Et rñdet q illud gloriosius fuit
 oñib3 creaturis. g illud debuit puenire oñib3 7 beatissime virginis.
 4 que gloriosior oñib3 creaturis fuit. ¶ Itē in laudē alioz sanctoruz
 cantatur. Qui potuit transgredi 7 nō est transgressus. ergo 7 illud
 puenit illi que est oñi laude dignissima ¶ Itē h peccare nō potuit s3
 5 non tñ fuit ppter fomitis extinctōem. q2 angeli nūq3 fomite habu
 erūt. 7 tñ peccauerūt. 7 ppre excellentiā gē nō peccare nō potuit. q2
 angeli fuerūt in gloria 7 tñ peccauerūt. ¶ Itē Damas. Omē creabile
 6 est veribile fm esse 7 fm electōem. fm esse. vt corporalia. fm electio
 nem. vt rōnalia. sed beatissima hgo fuit ab vtroq3 pposita. ergo sine
 veribilis vtroq3 mō. ¶ Itē gloriosius habetur qđ habetur cū victo
 7 ria q3 qđ habet sine victoria. s3 vbi nulla est pugna nulla est victo
 ria 7 pugna. ergo 2 potuit peccare. ¶ Itē excellentior fuit status in
 9 nocentie q3 iste. 7 tñ adam 7 eua potuerūt peccare. ¶ Itē y. sniarum
 Stat⁹ qtuor dist. xxv. ultimo caplo dī q quattuor sunt status liberi arbitrij. Pri
 10 mus posse peccare. 7 posse nō peccare. Hic status innocentie est. Se
 cūdus posse peccare. 7 nō posse nō peccare dānabilr hic ante tēpus
 gratie. Tertius est posse peccare 7 posse nō peccare dānabiliter salte
 hic in tempore gratie. Quartus est nō posse peccare. 7 hic in tēpore
 11 glorie. ¶ Contra. Qđ meliori 7 nobiliori similat hoc est melius.
 12 nobilius 7 honorabilius. sed hoc est non posse peccare. ergo hoc est
 melius nobilius 7 honorabilius. sed brā virgo scđm locuz habuit.
 7 post xum. g nō potuit peccare. ¶ Itē Aug⁹. Concedimus qđē na
 turam oīno meliorē que oīno peccare nollet. concedimus 7 ipsi ta
 lem non esse malā que talis facta est vt posset nō peccare si vellet
 3. ¶ Itē frustra est3 potentia que nūq3 reduceretur ad actū. sed ipa nū
 4 q3 fuit peccatrix. ergo frustra fuisset in ea potentia peccandi. ¶ Itē
 pñs dī. q potentia est pncipium transmutandi alterū. sed beatissi
 ma virgo nullū habuit pncipiū transmutandi in peccatum. g nul
 5 lam potentiā peccandi. ¶ Itē loquēdo ex parte rei potentia fm q est
 in predicamento qualitatis. q2 est qualitas disponens ad actionē
 vel passionē. sed nulla talis qualitas fuit in beata virgine ad peccā
 6 dū. ergo nō fuit in ipa potentia peccādi. ¶ Itē cuiusq3 incōueniens
 est inesse actū eidem incōueniens est inesse potētā. sed beatissime vir
 gini incōueniens est inesse actum peccandi. ergo 7 potentiā. ¶ Itē
 7 inter nō posse peccare 7 nō posse mereri 7 inter posse peccare 7 posse
 mereri mediū est nō posse peccare 7 posse mereri. sed primum perti
 net ad statum pprehensorum simpliciter. secundum ad statū viatorz.

impossibilitas fo. lxxiiij.

simpliciter. ergo mediū p̄inet ad statū mediū. sed ille est beatissime virginis q̄ est simplr viatrix z fm qd p̄prehendens. q̄ ip̄a non habuit potētiā peccādi. ¶ Qd̄ dicimus esse verum distinguendo tñ q̄ Solo nō posse peccare quattuor modis d̄r. Primo nō posse peccare p se se Nō posse peccare quē naturā imutabilē. z hoc mō d̄r deus trinitas non posse peccare. care d̄r quattuor modis. Secūdo modo d̄r nō posse peccare qd̄ habet diuisionē vel diuersio nem ad naturam inuertibilem per mediū qd̄ ē de sui natura insep̄abile. vt habitus glorie. z hoc modo dicūtur sancti z angeli nō posse peccare. Tercio mō d̄r nō posse peccare qd̄ habet diuisionē ad naturam inuertibilem per mediū qd̄ p sui naturā z in se qd̄ ē est separabile. sed nō est separatū defendendo se semp a p̄trario resistente semp impugnāte v. l. impediēte. z licet nō summe z ppter hoc z quo ad quid aliquando separabile. tamen in his sine quibz ad vitam non puenitur semp inseparabile. vt d̄t Grego. sup Job. Et hoc mō sancti patres nō potuerunt peccare. Quarto modo d̄r. nō posse peccare qd̄ habet diuisionem ad naturam inuertibilem p mediū. qd̄ fm naturam sui z in se qd̄m est separabile. vt dictū est. sed oīno nō est separatum ab aliquo p̄trario repugnāte vel resistente vel impediēte Et p̄terea in summo in tali subiecto est inseparabile. vt est plenitudo gr̄ie in beatissima virgine. ¶ Et hoc modo d̄r beatissima virgo non posse peccare. Om̄es ergo autoritates z rōnes que vidētur probare q̄ peccare potuerit loquūt̄ de potētia fm q̄ opponit̄ ad non posse p̄mo mō vel secūdo mō vel tertio mō sumptuz. Patz ergo q̄ tale nō posse peccare p̄iunctum cū posse mereri est p̄p̄iū p̄uilegiuz beate virginis.

M̄. Secūdo. vtz habuerit p̄ p̄uilegio q̄ quolibet motu mereretur. Et videt̄ q̄ nō. gr̄ia enī est p̄ncipiū merēdi nō natura. sed p̄stat q̄ aliqui mouebat̄ motu naturali. q̄ nō quolibet motu merēbat̄. ¶ Item si diceret̄ q̄ simul moueret̄ gr̄ia z natura. hoc videt̄ nō posse ēē. qz si sic. ēēt vnus motus meritorius z nō meritorius. si aut̄ duo sunt nō ēēt vterqz meritorius. ¶ Altero eoz nō meretur. ¶ Itē cognitīua ordinata est ad operatiuā z sciētia ad operatiuam. s̄ cognitīua nō fuit p̄fecta respectu omniū vt sciret om̄ia. ergo nec operatiua erit p̄fecta respectu oīm vt quolibet motu mereretur. ¶ Itē seq̄ret̄ qd̄ns iēsus x̄po nō excelleret ip̄az in operādo si ip̄a q̄libet motu mereret̄ sicut ip̄e. q̄ nō quolibet motu merēbat̄. ¶ Cōtra ad Colocē. iij. Om̄e qd̄cūqz facitis in p̄bo vel ope oīa in nōie dñi nostri iēsu x̄pi facitis. Itē. p̄. L̄hoz. x. siue māducatis siue bibitis vel aliud qd̄ facitis. oīa in gloriā dei facite. mō aut̄ hoc aliq̄s impleret aut nullus. si nullus. q̄ frustra p̄cipit̄ vel p̄silit̄ vel mouet̄. si aliq̄s. ergo beatissima virgo. ergo quicq̄ fecit merēbatur. ¶ Itē oīa sunt in

Ad autoritates z rōnes.

Rō prima.

2

3

4

Cōtra p̄.

De privilegio meriti Marie

- se referibilia. ergo si nō referūtur hoc est ppter defectū subiecti. si ergo subiectū nō refert hoc est qz nō vult. vel qz nō p̄t. si nō vult. ergo peccat. vel ad minus est imperfectū in bonitate quā posset habere. Si autē nō p̄t hoc nō est nisi qz h̄z contrariū in se qd̄ necessario aliqui inclinat ad contrariū. vt fomes ad veniale. sed illud nō fuit in beatissima virgine. ergo potuit omnia referre. ¶ Itē sapiens nō fecit aliquid sine sapientia et sine causa. ergo prudentissima virgo fecit omnia ppter primā cām. ¶ Itē quolibet motu mereri est qd̄dā bonū. aut q̄ communicabile alteri creature. aut nō. Si est communicabile. q̄ summa bonitas. scz deus communicat alicui. q̄ beatissime p̄gini. si autē nō est communicabile. tūc nō videt q̄ de quolibet ope ptingat dicere q̄ per hoc est mereri ubi nulla est necessitas peccandi veniale. hoc autē fuit in beatissima p̄gine q̄ ip̄a potuit quolibet motu mereri. ¶ Itē vbiq̄qz nō p̄t in discernendo rō errare et volūtas nō p̄t eligere malū. ibi sp̄s eligit optimū et vltimū. s̄z vtrūqz horū fuit in beatissima p̄gine. igit oia fecit ppter optimū. q̄ in quolibet ope merebat. ¶ Itē sicut se h̄z aia ad corpus ita ad aiam charitas. q̄ sicut elicit aia omnes opatōnes a corpore. ita charitas ubi plene h̄z eē forme ibi elicit oēs opatōes ab aia. et sic quolibet motu merebat. hoc autē fuit in beatissima p̄gine. igit quolibet motu merebat. ¶ Itē p̄ph̄a. intellectus ip̄s rectus est nisi qn̄ se immiscet fantasias et deducit ab illis. sed intellectus beatissime virginis nunq̄ se immiscuit fantasias vt deduceret ab illis. igit ip̄s rectus fuit. sed rectus est cuius mediū nō exiit ab extremis. igit semp fuit rectus in summū bonū ergo semp merebatur

Rō p̄ma.

De Ictio. virū qualiter passione merebat. ¶ Et videt q̄ nō p̄ph̄a d̄t q̄ passionibz nō meremur. ¶ Itē nullū necariū non volūtarīū est meritorīū. q̄ passionibz nō meremur. ¶ Itē a paritibz contraximus passionē. q̄ nō sunt meritorie. ¶ Contra. passio latronis fuit necaria. et tñ meritoria. Ad Th̄i. ij. si sustinebim⁹ et pregnabimus et. etiā plurima. ¶ Ad h̄ dicim⁹. q̄ beata p̄go q̄libet motu liberi arbitrii ad agendū vel patiendū merebat. vñ nō motibz naturalibus inq̄tū naturalibz s̄z rōnalibz gr̄a informatis. vñ motibz gratiis liberi arbitrii merebat. vbi etiā libez arbitriū et gr̄a opaf. S̄z libez arbitriū est vt iumētū. gr̄a vt sessor p̄m Ansel. vñ apl̄a. ij. Lhoz. ij. Nō autē ego s̄z gr̄a dei opabat meū. et sic merebat meū. et sic merebat in quolibet motu quo pringit mereri. Nō tñ in h̄ dño nostro

Solo

S

Maria nō eq̄ iesu christo equabat in operatōe q̄ operabat naturalia et sup̄naturalia et sine sui indigētia. et hoc sine proportionabili charitate. Passiōibz autē inq̄tū ab extrinsecis inferūtur vel necario contrahūtur nō meret q̄s. s̄z inq̄tū volūtas rōnalis informata gratia ad illarū sufferētia et libertate propria inclinatur. Ex his patent solutiones ad obiecta.

De puritate Fo. lxxv.

¶ Quarto de hoc qd puritas in summo. vix debeat assignari. Primario
 brissime huius p privilegio. Et videt qd nō. qd si intentio pu-
 ritatis ē recessus a contrario. vt sicut albi ē qd nigro est impmixtū. z
 puri qd ē impuro impmixtū. Tūc qrit qd sit illd impur p cui imp-
 mixtōem sit puritas hec i summo. Et videt qd nō posset dici ppe ali-
 ud impur nisi in corporalibz opacū vel opaco mixtū. in spūalibz pena
 vel culpa. Si pmo mō tūc sol fuit purior beata hōine. Si secundo
 mō tūc in statu innocētie. z oēs aīe beate a corpibz separe z etiā ange-
 li q fuerūt sine pena eandē puritatē habuerūt. Si tertio mō. tunc
 oēs scī patrie etiā eandē puritatē habuerūt. z etiā illi q sunt in pur-
 gatorio q oēs sūt sine culpa. ¶ Item si dicat qd hec puritas sit maior
 post tē a recessu original. qd xpūs habuit recessum z puritatē ab ori-
 gine talē q nūq̄ z nullo mō habuit originale. alij oēs baptizati ha-
 bēt puritatē ab originali ita qd pccm originale habuerūt z adhuc ali-
 quo mō hnt qritū ad penā fōmī. Sz iter nullo mō habere nec habu-
 isse iter hnt z habuisse qdam mō mediū ē. l. qdam mō habuisse z nō
 hnt. z hec fuit puritas brissime hōinis imediata post puritatē xpi.
 Si sic dicat. extra ē qd dicit Anselm nō post xpm sz post tē. Itē fm h Contra
 angeli maiore puritate lucerēt. qd pccm originale nūq̄ habuerūt. vl 3
 fm hoc etiā bruta z inaiata maiori puritate lucerent. qd pccm origi-
 nale nec hnt nec habere pnt. ¶ Itē si dicat qd intelligatur de pccibz h ad 4.
 huc nō p̄ stare. qd tūc in statu innocētie fm hoc maiori nitebat pu-
 ritate. qd tūc nullo mō habuit nec habuerat originale. ¶ Itē si puri-
 tas dī recessus ab impuro. sz magis recedit qd recedit z qritū ad ac-
 tū z qritū ad di positōnem z adhuc plus qd recedit qritū ad actū z
 qritū ad potētā z dispositōem oīm hoz. illud aut purissimū ē inter
 alia. Sz tale pur ē sol qd recedit ab ipuro z qritū ad actū z dispositio
 nē z potētā. z qritū mō dicat impur siue dicat vbi ē mixtio natu-
 raz peraraz opace. l. z lumine. siue vbi ē mixtio nature et pene si-
 ue etiā hnt z ignorātie vel nescientie. nulla istaz ipuritatū in sole ē. q
 nec in se mixtū nec alteri miscibil ē z nō hz culpā nec ignorātiā. z sic
 purior esset brissima hōine si puritas hec esset recessus ab ipuritate.
 ¶ Itē si forte dicat qd hec puritas dī p recessum ab ipuro vbi aptum
 natū esset inesse impur. fm h in xpo vl etiā deo nō ē maior puritas
 qd in qre hoīe. qd vel in xpo vel in deo nō p̄ aliq̄ impuritas ē. Ex
 his qd p puritas nō dī p recessum ab ipuro tūc sz etiā p appropi-
 matōem z accessum ad summū purū. ¶ Itē. ¶ Querit fm h vix brissi-
 ma hōine niteret fm statu illū ea puritate. l. qd sub deo maior nequit in
 edligē. Et videt qd nō. qd etiā ipa poss i statu glie nitebat maiori pu-
 ritate tūc h b xpo. ¶ Itē oēs scī patrie in puritate sua plus vidētur
 appē pūq̄ puritate patrie qd qūq̄ puritas vie. illa em̄ sufficit Queritur.

De puritate Marie virginis

ad hoc ut possint p̄mā lucē p̄ speciem videre. hec autē nō ita. q̄ h̄go br̄ssima nō nitebat summa sub deo puritate. ¶ Itē si dicat q̄ intelligit p̄m statū vie adhuc nō videt q̄ possit stare. q̄ aia xpi q̄ creatura fuit in statū vie maiori nitebat puritate q̄ br̄ssima h̄go

- Contra.** ¶ Cōtra p̄dicta obijci in h̄c modū. puritas ut videt seq̄tur naturā luminis vel luminosi. ut qd̄ plus p̄cipat de natura lucis plus habuit puritatē. ut summa lux vel summe luminosum summe sit luci dū et pur. et ubi magis p̄prie et vere ē p̄prietas lucis. ibi magis p̄prie et vere ē natura puritatē et p̄prietatē. Un̄ cū lux sit corporalis et lux sit spūalis ut dicit Aug⁹. sup̄ Gen. ad litterā magis p̄prie dicitur lux spūalis q̄ corporalis. lux erit et puritas corporalis et spūalis. s̄ maior puritas corporalis est s̄m maiore p̄ueniētiā ad summā maiore corporale lucē. et s̄m hoc aqua purior ē terra. aerq̄. ignis aere. firmamentū q̄ ignis. celū aqueū q̄ firmamentū. celū empyreū q̄ aqueū. Et illud p̄ ad sensum. Sicut erit maior puritas spūalis s̄m maiore p̄ueniētiā ad summā lucē spūale que deus est. q̄ lux ē in tenebris in q̄ tenebre nō sunt velle. s̄m h̄ igitur purior ē aia sensibilis q̄ vegetativa. rōnalis q̄ sensibilis. rōnalis angelica q̄ rōnalis humana s̄m naturā. Scdm̄ gratiā autē que ē quasi lumē creatū. p̄cedēs a luce increata. ubi maior ē p̄cipitatio ibi maior ad p̄mā lucē p̄p̄inatio. q̄ ubi gr̄a in summo ibi p̄p̄inatio in summo et puritas in summo. S̄ in br̄ssima h̄gine respectu oīum aliarū creaturarū nō vnitatē fuit gr̄a in summo. q̄ app̄p̄inatio in summo ad p̄mā lucē. q̄ puritas in summo. ¶ Itē p̄. 2. by. p̄. q̄ charitas ē de corde puro. q̄ ubi caritas in summo ibi puritas in summo. s̄ in br̄ssima h̄gine ut ostēditur ē sup̄ fuit caritas in summo. q̄ puritas in summo. ¶ Itē effect⁹ hierarchice actōis sunt purgare. illuminare et p̄ficere. s̄ br̄ssima h̄go fuit summe illuminata et p̄fecta. q̄ in summo purgata q̄ in summo pura. ¶ Itē ad datōes doni sup̄mi seq̄ collatio oīum inferiorū. iuxta illd̄ Qui p̄prio filio suo nō p̄cepit. rē. quomō nō cū ip̄o nobis oīa donavit. s̄ x̄p̄ br̄ssime h̄gini summū donū donavit cui⁹ pura creatura capax fuit. s̄ dei maternitatē. q̄ et summā puritatē. ¶ Itē Dionysius dicit q̄ superiores h̄nt p̄p̄ietates inferiorū cū excellentia vñ seraphin q̄ excellit charitate excellit oīo donis inferiores oēs. q̄ et br̄ssima h̄go cū excellit seraphin in charitate excellit etiā puritate. ¶ Itē cōstat. Tu purificator oīum flagitiorū spūs. q̄ effect⁹ spūsscti est purificatio. finis et effect⁹ purificatiōis ē puritas. S̄ br̄ssima h̄go sup̄ oēm creaturā habuit spūssctm̄. iuxta illd̄ Spūssctus sup̄ueniet in te Glo. qd̄ nūq̄ in aliquē venit. venit in te. q̄ in summo fuit pura. ¶ Itē h̄ginitas ē puritas cordis. fides ē h̄ginitas mētis. s̄ br̄ssima h̄go h̄ginitatē habuit in summo et etiam fidē. ergo et puritates habuit in summo. ¶ Itē puritas est pars pulcritudinis. et pars pro-

De puritate fo. lxxvi.

porcionabilis nō debet esse minor suo toto. & ubi pulcritudo in summo ibi puritas in summo. S; beatissima & ego fuit in summo pulchra. & et pura in summo. Maior p; figurat ipsius de Rebecca q; figura bat ipsam. d; q; fuit puella decora nimis & ego pulcherrima. Item He ster. ij. Erat formosa valde & incredibili pulcritudine. oim ocul' gra- 2
tiosa. & amabil' ipsi. Itē idē p; Judith & Rachel. Itē puritas siue mūditiē cordis attribuit videre dēi. iuxta illd' Mat. v. 'Bti mūdo corde qm ipsi dēi videbūt. Et illud Da pure mētis oculos in te defi gere. S; beatissima in summo vidit dēi. & in summo habuit puritatem. Itē ponant' similitudinē vie q; aia beatissime & gignis sine oim addi- 10
tione grē vel glorie sepe a corpore. cōstat q; tūc reiformissima ēēt i puritate. Itē eadē habuit in corpore. & tūc sup oēs creaturas nitebat pu- 11
ritate. Itē nō obstat q; sua puritas nō plene apphēdat p; speciem lux cē increatā h; videt' p; filie. videm' em q; qm; maior lux min' illumi-
nat. & minor lux magis illuminat p; pūctōes cū aere obscuro v' cla-
ro. vñ qm; illuminat magis luna in nocte aere puro q; sol in die cū
aere obscuro. & tūc improporcionabil' ē maior lux solis q; lune a fili-
ne videt' inconvēniēs si maior lux grē i subiecto passibili pūcto cor-
pori passibili & grosso min' immutat & movet actuali q; minor lux
glie in subiecto ipassibili & glorio. Ex his q; oib; videt' & pbat etiam
q; simplr ver sit q; beatissima oim dñā & in statu vie sup oēm creatu-
ram ea puritate nitebat qua sub deo maior neq; intelligi

Mi. Juxta hoc qm; accepit istā puritatē in summo. vñ siml' vñ
successive. Cōstat em q; i vtero fuerit sanctificata & purgata
s; stat' in vtero inq; hūmōi nō ē stat' ad opandū. illa purificatio
nō fuit p; hūmōi s; p; grām opantē simul ad grām sacramentalē
q; Itē pstat q; postea etiā opabat' siml' hūmōi & illa opatio ē ipsi aie
glificatio. vñ Act. ij. fide purificās corda eorū. Itē pstat q; in opa- 2
tōib; gratuitis ad opandū grad' sunt. eo q; dona sunt hūmōi supi-
ora & beatitudines donis. & siml' grad' potuit hūmōi purificatio q; his
pfectōib; ē effecta. Itē si purificatio ē ordinatio ad illuminandōes
et pfectōem. q; qm; illa fuerit i plemēto tūc etiā puritas erat in sum- 4
mo s; hūmōi fuit in pceptōne lucis eterne. & i plena tūc fuit hec puritas in
summo. q; Itē hūmōi puritas cā est vñ de Anselm' q; debuit ēē mater
dei. s; effect' non est prius in re q; sua causa. & nō debuit prius pura 5
esse puritate qua sub deo maior neq; intelligi q; tūc cū debuit & in-
cepit esse mater dei.

Ad hec dicimus soluendo sicut dicit Anselmus. Nempe
decens erat ut ea puritate qua sub deo maior neq; intelligi & ego illa
niteret. cui deus pater vnicū filiū suū quem de suo corde equalē sibi
genitū tanq; supm diligebat. ita dare disponebat ut naturalr esset. 6

De puritate Marie virginis

vnus idē ē cōis dei patris ⁊ gignis fili⁹. ⁊ quā ipse fili⁹ subaliter sibi matrē eligebat. ⁊ de qua spūscctus volebat ⁊ opatur⁹ erat vt acciperet et nasceret ille de q̄ ipse pcedebat. Dicimus q̄ puritas hec ē ab originali nō dico distātia s; segregatio ⁊ ad p̄mā lucē q̄tū possibile est pure creature deiformis approximatō. vñ Bernar. s̄m rē nihil ē hec puritas s̄m rē puritas aliū nisi peti original' delectio. fomine extinctio. gratuitarū pfectionū vltimatio. **¶** Ex his oīz q̄ nihil ē ad ppositū qd obuiat ⁊ ad obiectum alijs scīs. vel de inai'is. vel xpo vel angel' vel deo Et pcedim⁹ etiam q̄ in beatissima gigne s̄m statū vñ fuit grā deiformit' q̄ in angel'. ⁊ h̄

Quattuor dico q̄tū ad substantiā s; nō q̄tū ad actū q̄ opatio. vñ supra plene grad⁹ ascēdit dictū ē in materia de charitate. Dicim⁹ etiā q̄ hāc puritatē in summo q̄tū gradib⁹ ascēdit beata ggo. Primo cū purificata fuit per ⁊ sanctificatōem in vtero. Secūdo in p̄ntū exercitatōe Tercio in spūsccti

3. supuentōe Quarto in filij pceptōe In p̄mo gradu ē pfectio graduū vel sacramentaliū gratiarū. In secūdo pfectio donoz ⁊ p̄ntū. In tercio pfectio fructū. In q̄rto pfectio b̄ndictiō. Dep̄mo dī in canticis. Tota pulchra es amica mea tota pulchra es ⁊ macula nō ē in te Tota pulchra es ab originali. tota pulchra es a mortali. ⁊ macula. i. veniale peccatū nō ē in te. De secūdo ibidē. Quā pulchra es amica mea q̄ pulchra etiā ab ip̄ eo qd intrinsicus latet. i. corde p humilitatē. Itē de eo dēz Hester. p̄. Erat cū Hester formosa valde. etiā formosa in ope p charitatē que ē forma oīm p̄ntū. ⁊ incredibil' pulcritudinis in corpe p insolitā gignitatis castitatē. ⁊ iuxta illd Sāp. iij. Quā pulchra ē casta generatio cū claritate oīm ocul' gratiosa ⁊ amabil' ppter cordis humilitatē. iuxta illud Luce. p̄. Respexit hūilitatē ancille sue. Itē de eodē Judith. xi. Nō ē mulier tal' sup terrā in p̄spectu ⁊ pulcritudine in aspectu puerlatōis in ope. i. pulcritudine castitat' in corpe. in sensu p̄boz. i. in interiorib⁹ p̄bis ⁊ in puritate cogitatōis in corde. De tercio gradu dī in ps̄. Sanctificauit tabernaculū suū altissim⁹ Itē ibi dē. Deus in medio ei⁹ nō p̄monebit Itē Luce p̄. Spūscctus supueniet in te. Itē Isa. xi. Requiescit sup te spūs dñi ⁊ spūs sapiēcie ⁊ intellectus haud dubiū ē quin etiā sup eā De q̄rto dī Ezech. xliij. Māiestas dñi ingressa tēplū ad vnā partē q̄ respicit orientē Et post seq̄tur Repleta ē glia dom⁹ dñi. Itē Hier. xl. Solū glie tue recordare Itē Isa. xl. Locū maiestatis mee glificabo. Et i eodē. xlvij. Parabis in misericordia solū ei⁹. Itē apl's ad Hebre. iij. Aldeamus cū fiducia thronū glie ipsi⁹ Itē Anselm⁹ q̄ ea puritate nitebat q̄ sub deo maior neq̄ intelligi. Ex his manifestū est q̄ qualis ⁊ quāta est puritas in summo quā habet gloriofa ggo pro p̄uilegio

¶ Quinto de p̄uilegio qd ē matē dei cē. rōne cui⁹ etiā dī p̄nci palr grā plena beatissima ggo. de q̄ quē vtz maior grā pos

De esse matrē dei Fo. lxxvii.

set intelligi participari pure creature q̄ esse matrē dei. ¶ Et videt q̄ Rō p̄ma
sic. Gratia em̄ immediate est post filiū dei p̄ naturā. et ita videt q̄ plus
sit esse filiū dei p̄ grām adoptōis q̄ esse matrē dei p̄ naturā creatam.
¶ Itē videt q̄ plus sit dare alicui esse angelū dei q̄ esse matrē dei. q̄ 2
natura angelica est supra humanā. ¶ Itē plus est eleuari in substā 3.
tiā q̄ in acc̄is. fieri aut̄ angelū est eleuari in substātiā superiorem.
fieri aut̄ matrē est eleuari p̄m acc̄is em̄. ergo maior gratia p̄ferretur
beatissime v̄gini si fieret angelus q̄ q̄ esset mater dei. ¶ Itē cū spūs 4
sanctus sit tertia p̄sona in trinitate p̄m ordine nature. et filius scda
p̄m illū modū. ergo sub illa gratia qua aliq̄s fuit fili⁹ dei patris im
mediate. videt esse illa qua aliq̄s fieret spūs sanctus. et sic post esse fi
lium dei p̄t gratia maior intelligi q̄ esse matrem dei. scz esse sp̄m et ita
videt nō immediate gratia beatissime v̄ginis esse post grām filij dei
dñi nostri iesu christi. ¶ Itē cū p̄prietates p̄sonarū sint cuiuslibet p̄ 5
sone p̄prietates appropriatē. videt q̄ post diuinitatem p̄sonarū pro
prietatū immediatius sit p̄prietatū p̄prietarū diuinitatis q̄ esse matrē
dei. Et sic post fieri deū patrē vel deū filiū vel deū sp̄m sanctū ellz fieri
om̄ipotentē. lumme sapientē. lumme bonū. ¶ Itē si beatissima v̄go 6
adhuc christū filiū purū hominē genuisset ille ellz filius v̄ginis et
frater dei. illius gratia maior ellz gratia beatissime virginis que fuit
et mater dei. sed nō filia v̄ginis ¶ Item iuxta hoc querit. si aliqua
pura creatura esset pater dei p̄m humanitatē. verū hoc ellz plus scz 7
hominē esse patrē dei q̄ esse matrē dei. Et videt q̄ sic. q̄ maius et di
gnius est esse patrē q̄ esse matrem. ergo eodē addito eadē manet be
atitudo. ergo maius est esse patrē dei q̄ matrē dei. ¶ Itē si diceret q̄ 8
impossibile est hominē esse patrem dei. Rōndetur ita imposs. bile fuit
virginē eē matrē dei p̄m naturā. s̄ sicut nec illud fuit deo impossibile
ita nec illud Esa. lxvi. Ego q̄ generatōem alyis p̄sto nūquid sterilis
p̄manebo. Ex quo p̄suevit tradi q̄ generatōis eterne vbi vnus de
vno expressissimū exēplū est generatio tēporalis vbi vna p̄sona de
vna sola. Sed in diuinis non est maternitas sed t̄m paternitas. q̄
expressius illā generatōem replentaret hō pater dei q̄ hō mater dei.
q̄ eēt nobilius et dignius eē patrē dei q̄ matrē dei. q̄ hec nō est maior
gratia q̄ p̄cipari p̄t a pura creatura

¶ Contra p̄dicta obijci in hūc modū. inter matrē et filiū est con 1
iunctio substantialis. inter patrē et filiū adoptiuū est participatio
accidentalis. ergo maius est esse matrē dei per naturam q̄ esse filiū
dei p̄ adoptionem. ¶ Itē inter esse deū et nō esse deū mediū est esse dei 2.
matrem per naturā et nō esse deū. ¶ Item illud ad qd̄ seq̄tur maius 3.
bonū est eligendū. sed ad esse matrē dei seq̄tur maius bonū q̄ ad esse
angelū. ergo h̄mōi melius est et magis eligendū. Et minor patz. q̄ 4.

De eo q̄ ē mater et v̄go Maria

4 ad esse matrē dei seq̄tur esse dominā omniū angeloz. ¶ Itē inter esse filiū dei p naturā z esse deū. et esse filiū dei p adoptōem. z nō esse deū mediū est esse dei matrē p naturam z nō esse deū. ergo immediate
Solo post eē deū est eē matrē dei. ¶ Itē solutio ad p̄mū. quicqd claudit alterū in se plus est eligendū q̄ illud qd nō claudit alterū in se. sed esse matrē dei p naturā necessario claudit in se esse filium dei adoptiū. Itē causa inq̄tum causa dignior est suo effectū inq̄tū effectus. ergo dignius est eē cām boni q̄ causatū a bono. sed mater dei est cā dei z origo dei fm illud qd natū est. frater autē dei nō est cā vel origo dei. sed causat⁹ ab eadē origine. q̄ plus est esse matrē dei q̄ dei fratrem. Itē mater dei respectu filij dei dī relatōem suppositōnis. frater eq̄ parantie. Itē dī Exod. xx. Honora patrē z matrem. nō aut pceptū est de honorandis fratrib⁹. Manifestū igit⁹ est qd dignius est eē matrem dei q̄ fratrem dei.

Ad aliud.

Nō nō p̄t esse pater dei

¶ Itē si beatissima virgo fieret spūssantē tūc ip̄a eēt ip̄e. z tūc fieret confusio sexus. Itē si duo eēt filij in trinitate alter maior eēt qui eēt fili⁹ dei. alter minor qui eēt filius virginis beatissime matris. ¶ Itē qd nō posset hō eē pater dei sic probat⁹ dicit phus qd masculus est qd generat in alio. ergo ille qui eēt pater dei aut generaret in alio. aut in seip̄o. si in alio. ergo duo. vnus generans in alio. vnus vel vna ab altero generans. ergo eēt ibi mascul⁹ et femina. Si aut ille pater generaret in se. ergo nō eēt mascul⁹. ergo nō eēt pater. Itē que est rō quare plus diceretur pater q̄ mater. Itē cum nō sit in viro locus pceptionis z formationis z nutritionis. si fieret subita formatio nō eēt generatus. Itē cum nō sit ibi organū partus indifferens eēt ratio virginietatis. z sic nō eēt virginis filius. itē esset nec pater nec mater. itē si exclusus eēt sexus femineus ab incarnatōe. tūc incarnatus nō eēt femina nec de femina incarnatus. ¶ Ex his manifestū est qd nō potest intelligi pure creature maior participari gratia q̄ eē matrē dei. vñ hoc est privilegiū beatissime dñe virginis.

¶ Seq̄tur sexto videre de illo p̄uilegio qd est mater z virgo. de q̄ querit p̄mo qualiter ponatur inter p̄uilegia gratie. cū nō videat⁹ esse gratuitum. ¶ Qd sic pbatur. virūq̄ potest eēcū peccato. scz eē virginem z eē matrē. ergo neutrū potest eē gratuitū. ¶ Itē quelibet p̄paratur fm se peccato mortali. ergo z totum. ¶ Itē ex duob⁹ differencijs nō sit vñ. vnde nec vñū gratuitū. Ex his videt⁹ q̄ illa par-
3 ticular nō debeat poni pro p̄uilegio. ¶ Itē qd nō pueniat ip̄i soli videtur. qz phus dī qd sexus est in plantis. z c̄ planta mascula. z planta femina. z vna planta generat aliam plantā sine corruptōe. sine
4 p̄mixtione. ergo ibi simul est mater z virgo. ¶ Itē ecclia est simul mater z virgo. ergo nō solum beata virgo. ¶ Sed si dicatur qd ecclē

De matre virgine fo. lxxvii.

fiat de mater et homo spiritualiter. et beata virgo corporaliter. ¶ Itē sic non 6
bilior et verior et perfectior est maternitas et virginitas spiritualis quam corpo-
ralis. ¶ Ecce verius et nobilior et perfectior de mater homo quam beata homo.
¶ Itē homo nutrens in charitate nullā perdit fructū. sed si prius habuit vir-
tuosam virginitatē. et adhuc habet et fit mater. et maternitatē et virgi-
nitatē simul. et est mater homo. ¶ Itē quicquid est in inferioribus pertinet 8
ad dignitatē est in superioribus. sed angelus non generat angelū. et hoc
non pertinet ad dignitatē. et etiā in hoc non debuit esse privilegium.

¶ Contra. homo est dignissima creaturarum. ergo generatio ho-
minis est nobilissima effectus naturalis. ergo generatio nobilissi-
mi cuiusdam hominis est effectus nobilissimus. sed effectus nobilissimus
non est nisi nobilissime substantie. iuxta illud Luc. vi. Unaqueque ar-
bor ex fructu suo cognoscitur. ergo generatio nobilissimi hominis erit
nobilissimus effectus generantis hominis. sed unus solus est homo nobilissi-
mus. et uni soli conuenit esse matrē eius. ergo eius maternitas est privile-
gium unius solius. ¶ Itē effectus hominis generantis fuit perfectior in sum-
mo. sed perfectior generatio est ubi unus de uno quam ubi unus de duobus. 2
ergo in ista generatio debuit esse unus de una. ergo ista fuit mater vir-
go. ¶ Itē ad perfectā generatōem sequitur secundum naturam perfectissima ma-
ternitas. sed perfectior et nobilior est maternitas cum incorruptōe quam cum
corruptōe. sed ista fuit perfectissima. et debuit esse cum virginitate. et debuit esse
mater homo. ¶ Itē quicquid est in arte exemplari diuina totū debet esse exem-
plarū et declaratū in exemplo creato. ergo generatio diuina debet aliquod 4
habere exemplū in natura. sed ubi unus est de uno sine corruptōe. di-
uisione. vel mixture. et vnus hic de una sine corruptōe. ergo erit ma-
ter homo. ¶ Itē prima dignitas in diuinis est communicabilis creatu-
ris est a qualitate per generatōem. et hec prima et summa dignitas natu-
ralis. et in hoc pertinet esse dignitas et privilegium gloriose virginis super omnia 5
¶ Itē homo est minor mundus. creare autē mundū maiorem est privilegium dei
ergo generare mundū minorem privilegium pertinet esse hominis. ¶ Itē deus melior 6
mundo est. et plus est deū generare quam creare mundū. ¶ Itē virginitas. put-
fuit in beatissima virgine fuit recessus ab omni malo. maternitas fuit ei colla 7
tio omnis boni. et oē elegendum et appetendum intelligit in hoc privilegio. ¶ Itē
et soli conueniat beatissime virginis per beatum hominem Esa. lvi. antequam pertu-
perit masculū. et israhel. quod audiuit unquam talia et Itē ecclesia carat. nec ho-
minē silez visa et nec habere sequēte. Dio. quod erat omnium nouorum nouissimū
¶ Ad hoc di. quod privilegium marie est quod sit mater homo. et quod nec sua virginitas
nec sua maternitas fuit indifferens. sed verūque meritorium. Et enim virgi-
nitas fuit perfectissima corporis integritas et cordis ex radice summe cha-
ritatis. Et quod maternitas sibi fuit in meritū. quia ipsa cum congruo meri-
to fidelis. et charitatis. et sue excellentissime humilitatis meruit sic
o u

Contra p.

3.

4

5

6

7

8

9

o u

Solo
Virginitas.
Maternitas.

De eo qđ est virgo virginū

Ad obiecta. *ri mater rei* ¶ Itē ex his pz solō ad obiecta de ecclesia et de planta
Ecclesia cū nō hz in oītibz mēbris integritatē carnis et mentis. et in
nullo hz integritatē cordis et carnis cū summa fecunditate spūs et
corporis. excepta pfectissima hginitate beate virginis et fecūditate.
Sed et illā spūalem hginitatē et fecūditatē quā hz ecclesia in alijs mē
bris hz beata hgo in se excellentissime cū alijs communē. et insup istam
privilegiatā singularitatē. Sed cū planta suo mō hz virginitatē et
fecūditatē. qđdem suo mō hginitas et maternitas dici pōt. sed sibi
simul virozē floritōis cū partu fructificatōis refuat ut dicere possit
flores mei fructus honoris et honestatis. sicut amigdalus illa que
hginis matris fuit figura. et eā quodā mō sub vmbra et enigmate qđ
dā future ostēnsionis conamine representavit

Rō pma.

¶ Nūc restat videre septimo de isto privilegio. qđ est hgo hginum
¶ Contra qđ sic obicit. In hmoi locutōibz notat excellētia ut flos
floy. quasi dicat. excellēs oēs alios flores. sicut rex regū et dñs do
minatū. cū qđ nūc excellat seipm nihil est hgo hginū. ¶ Itē si dica
tur qđ beatissima hgo dicit hgo hginū. qđ excellit oēs virgines alias
a se. Contra. ergo excellit christū in hginitate. qđ est falsum Itē secu
do dicit hgo hginū. nō qđ excellit seipam vel xpm. sed inferiores se. qđ
et beata virgo katherina posset dici virgo hginū. qđ excellit oēs infe
riores. et qđ virgo sic est virgo hginū. quare qđ ibi assignet hmoi
habitus nūc. ¶ Si dicat qđ habitudo originis ut sit tersus vir
go virginū. i. mater vel origo omniū virginum. fm hoc eua dicitur
virgo virginū. qđ est origo et mater virginū et omniū viuētū. ¶ Itē
qđ nō excellat videt. de phs qđ incōtinēs est qđ patit et deducit incoli/
bilis est qđ nec patit nec reducit. cōtinens autē qđ patit et nō deducit. sed
virgo beatissima ab opposito hginitatis nec patiebant. nec deduceba
tur. qđ fuit insensibilis. s. insensibilis. eas nō est hginis illis aut cōtinēta
patiebant. et nō abducebant. qđ est hginis castitatis. qđ beatissima vir
go nō excellit alias hginis in castitate et cōtinētia

Contra p.

¶ Contra. genitus a generali et quasi a prima sui noīa rōne a qua
etiā nomē accepit noīat habitudinē gignētis ad genitū vel edūer/
so. s. beatissima virgo est mater omniū virginū. qđ sine pcepto. cō
luo. exēplo. et sola pma oīm gloriofum munus hginitatis deo obtulit
p qđ et oēs hginis p imitatōem in virginitate genuit. qđ si soli pue
nit qđ sit virgo virginū. i. mater omniū hginū. ¶ Itē si notet ibi ex
cellentia excellit omnes hginis in fomina extinctōe et in summa pu
ritate. qđ sicut puenit ipi soli oēs cūtra deū excellere virginitate. ¶ Item
victoria est declaratio pōne sup aduersariū. s. magis declarat pōna
qđ tāta est potestas in aduersariū qđ nō pōt mouere bellū nec inire cō
flicū qđ tūc. cū possit ius et vulnere vincit inimicū Ex hoc pz qđ ma

De hoc qd' e' vgo vginu' fo. lxxix

ior fuit vtus castitatis in beatissima vGINE qm in aliq' vGINE pura ho- mine Jte q' in virginitate excellit angelos sic videt. qz angeloz casti- tas est a natura. hec aut' a gra. vn' hec nobilior q' illa. Jte angeloz necessaria. hec aut' voluntaria. vn' hec gratior illa. Jte angeloz no me- ritoria. hec aut' meritoria. vn' hec vtilior illa. Jte angeloz est in natu- ra impassibili. hec aut' fuit in carne fragili. vn' hec est mirabilior q' il- la Jte angeloz est cu' arbitrio libero inflexibili. hec cu' libero arbitrio flexibili glaudabilior hec q' illa. Et sic nobilior laudabilior z inte- gralior. qz hec e' in aia z corpe. ista at' in spu' tñi. g' p'z qliter beatissima vgo excellit oēs vGINES in vGINITATE citra illu' q' e' vtus

Mi Juxta hoc. vix beatissima vgo possit dici mater matrum si- cut vgo vginu' Et si p' qualiter. Qd' possit videt Sicut em' excellit oēs vGINES in vGINITATE. ita excellit oēs matres in mater- nitate. Jte a digniori d' fieri denotatio. sed dignius e' esse matrem dei q' vginē. g' dignior est excellētia maternitatis in beata vGINE q' excellētia vGINITATIS. g' pot' debuit dici mater matru' q' vgo vginu' Jte precipua dignitas communicabilis e' generatio. z huic ista est si- milima. g' beata vgo detret ab illa potius denotari. Jte oim bono- rum mater e' Sapientie. vij. ergo z mater matru' Contra. que fm pri- us z posterius z nō vnioce dicunt nō sunt cōpabilia. sed materni- tas pmo z pncipali d' de beatissima vGINE. de alijs p posterius g' alie nō sunt ei cōpabiles in maternitate. sed res suplatiui gradus cōpan- tur rebz positini grad' p gñi. ergo nec proprie nec vere dicet' ma- ter matru' Jtem in vGINITATE beatissime vGINIS fuit qd' fuit. in vGINI- TATE aliaz. scz integritas mētis z corporis. sed in ea tamen pfecti- et plus. sed maternitas nō fuit in alijs vt in ipa fuit. q' alie genera- uerūt ab alio hoīe. sed hec nō. z sic p'z q' cōparabiliter d' vGINITAS de beata vGINE z de alijs. z non maternitas. ergo potest dici vgo vgi- num. z nō mater matru'. Jte ipa nō fuit pma mater matru' vel ori- go in maternitate. ergo beatissima vgo non dicitur mater matrum sed vgo vginum. Qd' concedim' dicētes q' beatissima vgo non d' mater matrum sed vgo vginu' Et notat' p' genitiniū duplex habi- tudo. gñal' z spēcial'. rōne habitudinis quā importat gñaliter notat mater matru'. Rōne pmi non puenit ppo vt dicat' vgo vginu'. qz ipē nō fuit pmius vgo. qz nō ge- nerauit oēs alias p imitatioem. sz ipse mater q' pmo p votū vGINI- TATIS opprobriū vGINITATIS abstulit z eā psecrauit in se. ppter scdm. scz excellētia nulla alia p' dici vgo vginu'. qz ipa sola excellit oēs ali- as vGINES Excellit at' in tribo Castitate. causalitate. fecunditate. q' tria nō ē in aliq' alia vGINE iuenire Concedim' etiā q' intatū beatissima vir- go excellit oēs matres in maternitate. q' etiā nō videtur fm eādem.

Maria i vgi- nitate excellit puros hoīes oēs angelos

Queritur Rō pma.

Contra

Rō

Maria nō d' mater matru'.

E

Sola maria excellit tripl'

De privilegio quo maria dicitur esse

Maria h3 rō
nē maternita-
tis.

rationē posse dici ei z alijs maternitatē convenire non q̄ aliquid ei
deficiat qd̄ erigit ad p̄fectionem maternitatis sed ip̄a sola ita p̄ncipa-
liter possidet rationē maternitatis. q̄ oēs alie matres dicuntur mas-
tres s̄m̄ diminutam rōnem a rōne ipsius maternitatis. vt melius
patebit infra in b̄ndictōibz mulierz. Alioz solo patet p̄ ea q̄ in con-
trarium sunt obiecta

Rō p̄m

- N**unc restat octavo videre de illo privilegio s̄m̄ q̄ b̄tissima vir-
go dicitur mater oīm. Querit vtrū illud ei conveniat. Et videt
q̄ nō. filij em̄ tempore nō p̄cedūt matrē. sed multi tpe p̄cedebāt
h̄ginē mariā. ḡ nō est mater oīm. Itē cū generatio sit ingressus in-
esse z cū tū triplex sit esse. scilz. nature. gratie z glorie. beata ḡgo non
est mater oīm s̄m̄ esse nature. qz plurimi p̄cesserūt eam s̄m̄ esse na-
ture Itē nec s̄m̄ esse gratie. quia multi antea habuerunt gratiam an-
teq̄ ip̄a. Item eadē rōne. nec s̄m̄ esse glorie. qz multi angeli z homi-
nes habuerūt esse glorie anteq̄ ip̄a. Item ip̄a ē mater per fidem sed
sunt multi q̄ nunq̄ habuerunt vel habebūt fidem. ergo non mater
oīm. **2.** omnium hominū. Itē videt q̄ nō sit mater corporaliū. qz corporalia
nō habent esse gratie. ḡ nō potest eē mater illoz in eē gratie. Et sic cō-
stat q̄ nec in esse gratie glorie vel nature. Itē animatū nō p̄prie ge-
nerat inanimatū. Itē corporalia nō habēt fidē ḡ non est mater omni-
um istoz. **4.** Itē videt q̄ nec mater omnium angeloz. illi em̄ semp̄ fu-
erūt in gloria. ḡ nihil receperūt ab ip̄a. Itē angeli nō sunt recreati. ip̄a
aūt ē mater p̄ recreatōem. ḡ nō ē mater eoz. Itē ip̄a est mater per
fidem. sed in angelis nō ē fides. ḡ nō ē mater angeloz. Itē quorum
cūq̄ ip̄a ē mater illoz xps frater. s̄ angeloz xpus nō ē frater. ḡ ip̄a
nō est angeloz mater. In contrariū obijciunt q̄ sit mater oīm. nam
Luc. ij. peperit filiū suū primogenitū. ḡ habuit sc̄do genitū. z p̄stat
q̄ nō corporaliter. ḡ sp̄ualiter. S̄ generatio sp̄ualis vna est omnium
ij. ḡ ip̄a est mater omnium sp̄ualiter. Itē filius eius non p̄fundit
eos vocare esse fratres sicut dicitur ad Heb. ij. Et ip̄e est primogenit⁹
in multis fratribz. Itē caro em̄ z frater noster est. Sed ip̄a ē mater
omnium suoz fratrum. ḡ ip̄a ē mater omnium hominū. Itē Esa. vi. Iū
quid pariet terra vna die aut pariet gens simul. Constat q̄ non que-
rit de terra s̄m̄ litterā. quia stulta esset questio. ḡ intelligit de terra s̄m̄
figurā. s̄ terra s̄m̄ figurā ē b̄tissima ḡgo. ḡ ip̄a pariet siml̄ oēm gēē
4. igitur ip̄a est mater omnium hominum. Item Nathe. vicesimo
primo. Et qui p̄cebant z qui sequebantur clamabāt osanna. ibi di-
cit Augustinus q̄ omnes qui p̄cederent sive sequerentur incarna-
tionem saluabantur per fidem mediatoris dei z hominum. sed ad
illam fidem necessario erigitur exp̄licite vel imp̄licite credere deū in
carnatū de h̄gine. ergo per hoc regeneratio vniuersalis. ḡ fides incar-

Contra ē ma-
ter oīm.

mater omnium **So. lxxx**

nati de hgine est p qd ē regeneratio facta in esse glorie omnīū homi-
num. Item q ipa sit mater corporalium. sic probatur. ipsa est ma-
ter innouatōis corporalīū. iuxta illud Roma. viij. Omnis creatu-
ra ingemiscit et parturit vsqz adhuc expectās reuelatōem filiorū dī.
g ipsa est mater inesse innouatōis omnīū corporalium. quonīā om-
nis creatura renouabitur. g ipam et liberabitur a seruitute corrup-
tionis in libertatem filiorum dī. ¶ Item sit mater omnium videtur
quoniam omnium bonorum mater est Sapien. viij. ipsa est mater
gratie. Sed p gratiam datur esse gratuitum et gloriosum. ergo ipa
est mater omnīū bonorū bonitate gratie et glorie Item de ipa appro-
priate legitur. Cum ipo eram oīa componens. et tunc dñs possedit
me ab initio viarum suarum. puerbioz. xij. Item Ecclesi. xxiij. pri-
mogenita ante omnē creaturam. Ex his videt q ipa est mater om-
nium et pōr omnīb et origo oīm. ¶ Itē Bernar. Merito o dō
mina in te respiciūt oculi vniuersę creature in qua et ex qua benignis-
sima manus dī quicqd creauerat recreauit. ¶ Item ipsa ē mater oīm
et deus pater ē origo omnīū. quicqd autē p se origo et causa cause est
per se est origo et causa causati. sed ipsa est mater et q ē causa et origo
oīm. g ipsa p se est mater oīm. ¶ Itē angeli accipiūt a iesu illumina-
tōem pfectōem beatitudinē. ipe em ē in quē desiderāt pspicere p. Pe-
tri. p. Per quē oīa restaurātur in celo et in terra Col. pmo. g angeli
recipiūt quoddā eē glorie a brīssima hgine. g ipsoz est mater in esse
glorie. ¶ Itē ipa ē gratie mater. sed gratia generat gloriā. g ipa ē ma-
ter glorie. g ipa ē mater omnīū que sunt in celo sū esse glorie. g ipa ē
mater angelorum.

¶ Ad hec dicimus respondendo q brīssima virgo omni-
um bonorum mater est Sed mater respectu filij quattuor habet p-
prietates que sunt genitura. cura. prioritas. dignitas. respectu alicu-
ius habet omnes istas proprietates et respectu alicuius aliquas et
non oēs. et sū magis et minus dīcī proprie omnīū homīnum ma-
ter. Item mater est sū omnes proprietates maternitatis. genitura
quia vnū hominē genuit in quo omnes regenerauit. et hoc est q pe-
perit filiū suū primogenitū. Item mater nostra est cura. qz in vno
nobis genuit quicquid ad hanc vitam vel futuram necessarium no-
bis fuit. Unde dicit. a generatōibus meis adimplemini. Item q
proprio filio non peperit quomodo nobis non omnia cum illo do-
nauit. Item ipsa est mater nostra prioritate. quia ipsa est primoge-
nita ante omnem creaturam. Ipsa est mater dignitate predēstinatō-
nis. Ipsa em ante secula predēstinata est vt esset principiū ex q re-
creandū fuit omne creatū. Et sū h loquunt ille auctoritates dñs posse-
dit in eā. sū q de ipsa exponuntur Angeloz quoq mater dici po-

5
ipsa ē mater
corporaliū

6
est mater oīm.

9.

jo

Rē.

Maria ē ma-
ter oīm bono-
rum mī respe-
ctu filij quat-
tuor hz pprie-
tates.

Maria ē ma-
ter genitura.
Cura

Prioritate
Dignitate

De eo q̄ Maria dicitur stella maris

est genitura. q̄ generauit patrē angeloz et restauratorē eoz. Sicut et corporaliū mater genitura. q̄ genuit ipsoz inuicatorē Est etiā p̄ ip̄is p̄oritate p̄destinatōis et dignitate p̄latōis. ¶ Itē vniuersali q̄ mater ē creatoris oīm. ḡ mater oīm creaturaz ē. Et ideo etiā ut patz p̄siderati mater ē oīm dignitate. Et sic p̄ q̄liter p̄p̄iū priuilegium est brissime p̄ginis q̄m oīm bonoz mater est

¶ Nūc restat videre decimo de illo p̄uilegio s̄m q̄ brissima p̄go dicitur stella maris. De q̄ p̄mo querit̄ utz h̄mōi appellatio dicat̄ p̄pe vel

Rō p̄ma trās latue. ¶ Et videt̄ q̄ p̄p̄ie. q̄ s̄ba sumēda sunt s̄m p̄p̄iā signi et ficationem. ¶ Itē ubi magis p̄p̄ia est natura totius. ibi magis p̄p̄ie natura p̄tis. s̄ in sp̄ialibz magis p̄p̄ie ē natura toti⁹ lucis. ḡ et ibi

Contra. magis p̄p̄ie ē natura stelle. ḡ brissima p̄p̄ie dicitur maris stella. ¶ Con

tra si sumit̄ p̄p̄ie ut dicitur de beata p̄gine et proprie ut dicatur stella ḡ in ter illa nō attendit̄ similitudo. ¶ Itē s̄m hoc brissima p̄go potius dicitur

Queritur. cetera stella celi q̄ stella maris. ¶ Post hoc queritur si hec appellatio pueniat brissime p̄gini transumptiue. et necesse est ut de Aristoteles trāsferentes se aliqua similitudine uti. que sit similitudo ipsius ab alijs stellis cū beatissima p̄gine et gloriosa. nō etiā videt̄ p̄ naturam substantē. q̄ illa eadē natura est etiā in alijs stellis. Item figura huius stelle nō puenit brissime p̄gini plus q̄ figura alioz stellaz. S̄ si propter maiore lucem tūc alie quedam stelle sunt magis stelle luminosa q̄ illo. sicut ē lucifer. ergo potius dicetur brissima p̄go lucifer q̄ stella maris. Item si dicatur propter situm hoc non videtur. q̄ illa est vltima in cauda vise. brissima autem p̄go non est vltima neq̄ in cauda. Item nō propter motū. q̄ mouetur cum firmamento sicut alie stelle. et sic non videtur q̄ sit aliqua proprietas hui⁹ stelle super alias cū brissima p̄gine propter quam debeat dici stella maris plus q̄ nomine stelle alterius. Item si dicatur q̄ propter effectum. q̄ dirigit nauigantes. hoc iterum est commune omnibus alijs stellis lune et alijs planetis. Item si dicatur q̄ sicut stella dirigit nauas claritate sue lucis. ita brissima p̄go totum mundum luce sue cōuersationis. et sic dicatur stella ratione exemplaritatis. ¶ Tunc queritur verū sibi soli hoc pueniat ut h̄ habeat p̄uilegio. Et videt̄ q̄ nō q̄ dicit̄ fuit moysi inspicere et fac s̄m exemplar qd̄ tibi monstratū est. Nō quasi exponens beatus Dionysius dicit. q̄ hierarchia humana per exemplaritatē descendit a celesti. Et ideo in Apocalypsi. xxi. Uidi ciuitatem sanctam hierusalem nouam descendentem de celo. ergo videtur q̄ ratio exemplaritatis vniuersalis sit in ecclesia triumphante respectu militantis. et sic ab illa exemplaritate non diceretur beatissima virgo stella maris. Item psalmi. In capite libri scriptum est de me. Glosa. Ego sum liber humani generis. Item omnis christi

De stella maris Fo. lxxxj.

actio nostra ē instructio. Itē ipse xps dicit. Ego sum lux mundi. q̄ potius ipse diceret stella maris Itē sacra scriptura sufficiens ostendit oīa pericula vitāda et oīa expedīa navigādi ad portū patrie. vñ dicit etiā lucerna pedibz meis et lumen semitis meis. q̄ illa proprietates a q̄ brissi ma xgo dicit stella maris etiā conuenit. cre scriptura Itē cū xgo brissi ma sit data nobis in exemplū innocentie Maria et magdalena in penitentie exemplū illis q̄ sunt in naufragio constituti. videt potius q̄ brā maria magdalena dicat stella maris. ¶ Itē q̄ ad iusticiā erudiūt multos fulgebūt q̄i stelle in ppetuas eternitates. q̄ videt q̄ ppetas hec conueniat oībz doctoribz ¶ Itē q̄ iuxta hec vix hec ppetas conueniat brissime xgini sūm statū vie Unde q̄ nō. q̄ in illo statu fuit abscondita vel occulta Si autē sūm statū patrie tūc potius diceret stella celi Itaqz cū nō cūm vīs ostēdit s̄ etiā transuehat potius deberet dici nauis maris q̄ stella maris ¶ Itē q̄ iuxta ab hac ppetate nomē accepit iū habuerit nobiliores respectu dei et hec respectu nri ¶ Qd̄ autē brissima xgo ppetas dicat stella maris sic pbat. vna ē ppetas illi stelle q̄ ē sita i summo poli respectu oīm. et brissima xgo ē supma oīm scōr. q̄ ipa conuenit ppetas nomē illi. ¶ Itē vt dicit Dyastenes de archos minore et q̄ in principio libere caude stella ē infima vna q̄ polus appellat. p quē locū mūdus iste existimat solari. nulli autē pure creature videt potius conuenire mūdū circa ipam solari q̄ gliose regine celi et mūdū. q̄ ipa ē stella maris ¶ Itē ista stella implet numerū septenariū q̄ ē numerus xgine. q̄ vt dicit Macrobius. oīs nūeri isra recadūt vel generāt vel generāt vel generāt vel ppter septenariū. et cui magis h̄ propriū q̄ illi q̄ nec sūm naturā genuit vel genita fuit ¶ Itē ista stella ē summa et vltima in cauda vltimē et q̄d ē h̄ nisi illa q̄ supma dignitate et humilitate vlt. ma ¶ Itē hec stella ferrū attrahit. et brissima xgo p infinitā suā misericordiā peccatores duos ad modū ferri ad celū trahit. ¶ Itē nauas dirigit. et brissima xgo oīs naufragātes ad portū salutis remittit. ¶ Item sita ē extra aq̄lonē. et brissima xgo sp̄ versa ē ad pctorē Et his p̄ q̄ multe sūt stelle. et illi ppetates soli xgini appropābiles ppter q̄s sūm modū trāsumptōis brissima xgo dicit stella marie. Sunt q̄ plures illi stelle ppetates. et q̄dā illarū illi soli conueniūt q̄bz respōdet alie illis improporionabiles in brissima xgine. ppter quā conueniētiā ipse sola dicit stella maris Si autē q̄rat q̄ ille proprietates sint in q̄bz ē similitudo Dicitur q̄ in illa stella ē p̄siderare substantiā q̄litate situm statū effectus. Substantiā ē celestis incorruptibilis origo lucis. et brā xgo ē celestis puritudo. incorrupta corpe. origo lucis in gñatōe Qualitate ē superior clarior et utilior. et sic brissima xgo ē oībz supior dignitate. clarior xginitate. utilior fecunditate Situ ē supma et in cauda vltima. et brissima ē supma situ poli in dilectōne dei et in cauda infie turpitudine

Queritur

Queritur.

Maria ē stella maris

4.

5

6

7

Queritur.

De eo qđ dicitur porta celi Maria

**Effectus stelle
triplex.**

**Maria est cā
efficiens**

Materialis

Finalis.

Formalis

**ſgo dicitur clariffi
ma stella ma
ris.**

**xps nō ē stella
maris nec ma
gdalena**

Primario

nō pteccōe et vltima humilitate Statu hec stella ē quali sine motu sine occasu et qđ sine errore Et briffima ſgo fuit sine motu incōstan tie. sine casu culpe. sine errore ignorātie ¶ Effect⁹ stelle ē triplex. ferrū attrahit. lucē tribuit. nautas dirigit. Sic briffima ſgo attrahit pec catores. illuminat penitētes. dirigit innocētes. Itē attrahit a culpa. illuminat in iusticia. dirigit ad gloriā Vel sic attrahit insipientes. il luminat pfectos. dirigit pfectos et pseuerates Et nota qđ dñs briffi me ſgini op⁹ recreatōis fm q̄tuor genera causarū cōcauit. Causa efficiēs nostre regeneratōis post xū sub deo et cū deo ipa fuit. quilla il lū nobis genuit qđ nos oēs regenerauit. et ipum gignere suis ſcutib⁹ de p̄gruo pmeruit Itē cā materialis. qđ p̄p̄scitus de purissimis carni bus eius et sanguinib⁹ ipsius p̄sensu mediante carnē sumpsit. qđ in corpus trāformauit p qđ redemptio nostra facta fuit. Itē causa fi nalis fuit. qđ p totū opus redemptōis post xū in ipsius gloriā et ho norē ordinatū fuit. Unde Apoc. xliii. Seniores et oēs sancti mit tūt coronas suas ante pedes agni recognoscētes se esse coronatos. il la humilitate et humanitate quā accepit de ſgine Et ipa ē illa muli er qđ h̄z coronā. xii. stellaz. i. oīm sanctorū. qđ oēs p ipam sunt corona ti. et sic filius diuidit cū ipa causam finālē recreatōis. Itē causa for malis ē ipa recreatōis. qđ oib⁹ luce sue reiformissime puerfatōis ē spe culū et exemplar reuerfionis a tenebris et directōis et puerfionis ad cōruitum p̄me lucis. Et ppter hoc rōne vniuersalitatis p modum exempli directōis et reductōis dicitur ſgo clariffima stella maris Con uenit ergo illud primilegiū beatissime virgini in statu patrie. sed ra tione eoz qđ sunt in statu vie. qđ sicut stella in celo sic dirigit nauigan tes in mūdi pelago. vnde nō dicitur nauis maris rōne illius pprietatis nauis em fluctib⁹ aquassat et nō dirigit sed dirigit. Scripture quo qđ nō p̄p̄it ista appellatio. scriptura em dirigit p verba. stella vero id ē briffima ſgo dirigit p exēpla. Itē xps vel xus nō dicitur stella ma ris. qđ ē fons toti⁹ lucis. nec Magdalena dicitur stella maris qđ nō diri git oēs sed tantū penitētes. et postea dirigit ipa qđ etiā dirigit. Sz stel la nauem dirigit et a nauī nō dirigit. Magdalena illuminat p ope ra penitētis ad penitētiā et nō ad opa innocentie. sed briffima illumi nat p opa innocentie et etiā p opa nō dico penitētis sed penitentie. fuit em innocēs sed non min⁹ fecit opa penitētie. Itē alij tñ illumina bant viduis. alij tñ p̄ugatis. alij tñ ſginib⁹ sed briffima ſgo illu minabat omnibus simul viduis coniugatis et virginibus. Et his igitur pater qđ p̄uilegium est beatissime virginis marie qđ vocata est stella maris.

¶ Restat nūc videre vndecimo de p̄uilegio illo fm qđ dicitur porta celi Contra qđ sic obijciť. Edificiū nō ē pfectū sine porta. sz aqđ briffima

De porta celi Fo. lxxxij.

Hgo fieret celū habuit portā. q̄ ipa nō ē porta celi ¶ Itē porta nō in-
 trat s; p portā oēs alij intrāt. s; brissima hgo celos penetravit. q̄ nō ē
 porta celi ¶ Itē querit qualiter nos iporter. si p exemplū vel suffra-
 giū sic qlibet sanctus ē porta celi. Si p meritū tūc crux xpi est porta
 celi. q; passio xpi aperuit nobis celū Itē iohannis. x. Ego sum hostiū
 ergo nō beata hgo. Itē Ezech. xl. 7 iohā. in Apoc. xxi. vidit. xij. por-
 tas. q̄ beata hgo nō est tātū porta. ¶ Itē penitētia est porta in celo. q̄
 nō ipa tātū porta celi ¶ Itē iacob Ben. xlvij. Non est hic aliud nisi
 domus dei 7 porta celi. q̄ ecclesia ē porta celi. ¶ Item si vis ingredi
 ad vitā serua mādāta. ergo obseruātia mādatorū est porta celi ¶ Cō-
 tra pprietas porte ē importare 7 exportare S; nec mādāta nec pe-
 nitētia exportāt sed tū importāt. Sed brissima hgo 7 egredientes
 exportant 7 ingressores importat. q̄ ipa ē ppria porta ¶ Itē xps im-
 portat s; nō exportat ¶ Itē porta potest esse in hostiū ¶ Itē in tēplo
 fuerunt duo hostia. que simul aperiebant 7 claudēbātur. q̄ 7 in celo
 dominus 7 beata hgo. ¶ Itē Aug⁹. hoc adoptauit. illa fides sana ē
 qua credim⁹ nullus hominū siue maioris siue minoris etatis liberari a
 p̄gione mortis 7 obligatōne p̄cti quod p̄ma natura detrahit nisi p
 vnū celū mediatorē iēsum christū. Itē ibidē. Eadem fides que nos
 saluat multos saluos faciebat antiquos ¶ Itē Gregori⁹ sup Ezechij.
 dicit q̄ q̄ p̄biant 2 q̄ sequebant clamabant osanna. q; oēs electi q̄ in
 iudea poterāt esse vel nūc sunt in ecclesia. in mediatorē dei 7 hominū
 crediderūt 7 credūt Ex his p̄t; q̄ fides mediatoris ē que introducit
 credētes. 7 illum mediatorē implicite vel explicite oportebat credi
 esse natū de h̄gine. Et ille est p̄m⁹ articulus de h̄mōi mediatore. et sic
 fides incarnati de h̄gine inq̄tum de virgine omnes portat in celos
 ergo ipsa est propria porta. q̄ rē. ¶ Iuxta hec queritur qualiter
 differat celi porta 7 fenestra celi. 7 qualiter beata hgo dicatur vtrū-
 q; Ad hec dicimus q̄ beata hgo pprie dicitur porta celi. q; p ipam exi-
 uit quicqd gratie vnq̄ creatum vel increatum in hunc mundū ve-
 nit vel venturum fuit. omnium est bonorum mater. 7 mater gratie
 et mater misericordie. 7 etiam ipsa gratia increata tanq̄ aqueduct⁹
 exiuit ab ipsa 7 venit in mundum. Item per ipsam intravit quic-
 quid vnq̄ boni de celis in terram descendit 7 conuerso. Unde dicit
 filius eius Sapientie septimo. Venerunt mihi omnia bona pa-
 riter cum illa. Unde ipsa est porta templi speciosa que filio creun-
 ti per ipsam fuit clausa. Unde Ezechielis quadragelimo quarto.
 Porta hec clausa erit. egredietur p̄nceps per ipsam. Nec porta om-
 nibus intrare volentib; est perita. vnde ipsa est duodecim porte.
 quia ipsa ex omni parte mundi intra hēunt in genera viduas cōiū-
 gatas. 7 h̄g. nec app̄ortat et etiā imp̄ortat. Est autem nō solū por-

Contra.

fides media-
toris.

Querit.

Maria ē por-
ta celi

E.
Porta tēpli.)

De passionis cōmunicatōne

Maria cōfite
stra.

ta importando hoīes. s. z fenestra p quā lux venit in hūc mūdū. et lux que de terra orta ē de ipa procedens penetrauit celū. lux illuminaans celū z mundum. Et quo patet qualiter gloriosa hgo est porta et fenestra celi.

Rō pma

¶ Duodecimo de pñilegio qd ē cōicatio passionis. Et vide tur sū q exponit pmo q nō fuerit ei passio cōicata p illud Jsa. lxiij. Torcular calcami sol? z de gētibz nō erat vir mecū Glo. tor mēta sustinui. Jte. glo. Sol? samson pscisus crinibz fuit zc. Judicū xvi. nec angel? nec archāgel? nec qlibet celestis spūs. deniqz huma/ ni gñis null? ut gētilis vel iude? lz sol? zc? pugnat vel superat. ergo
2 nulli ē passio cōicata. ¶ Jte oēs aly sū in statu saluandoz z redimē doz. ipe sol? redēptor z saluator. s. ad redēptōem passio pñnz g ipe
3 sol? fuit passus. Jte in imolatōe ysaac z oibz alijs figuris passiois nūqz figurat sub pñcipatōe plurū. g z in figurato tñ dicit passus
4 vn? p oibz Jte pā. Singulariter sum ego donec trāseā Et sic videt q cōicatio passiois nō ē pñilegiū brissime hginis. eo q nō fuit cōi cata alicui creature. Ecōicatio videt q nō possit ē pñilegiū brissi me hginis eo q pluribz z nō ipi soli fuerit cōicatu. qd pbat p illud Job. xix. Pelli mee cōsumptz carnibz meis adhesit os meum Glo. Brego. In osse fortitudo. i. carne corporis ifirmicas designat. p os xps p carnē discipuli designat q tpe passionis infirmi fuerūt. p pellē q ex terior ē femine lance designat q exterioribz deo ministerijs seruierūt qre g cōsumptis carnibz os dñi adhesit pelli sue. qz fortitudo ē? fugi entibz a se discipulis iuenit iuxta se mulieres. g nō soli marie tpe pas sionis cōicata ē passio vel fides passionis. ¶ Jte. ioh. xviij. Stabat iuxta crucē iesu mater ei? z so. zc. g ipa nō sola psoz passionis Jte in cruce dixit iesus matri. Ecce fili? tu? Deinde dixit discipulo Ec ce mater tua Dic nota qliter brūis iohānes honozat tāto pñilegio ut fili? hginis diceret. z ut sibi mater dei cōmitteret. nec h factū fuit/ set si nō fuisset fidelis seruus z prudēs cui cōmitteret dñs matrē suā
7 si autē fidelis. g habuit fidē z passionē. Jte Marci. xiiij. Adolescentes se qbat eū syndone sup nudo amict? at tenuerūt eū. z ille relicto sin done nudus. pfugit ab eis Glo. ab eis quoz pñentia excrebat z facta. non a deo cuius amore etiā absens cor pñeuerat in mente. s. z charitas non est sine fide. ergo iohannes habuit fidem compassionis Item lazarus fuit nuper suscitatus in anima z corpore. z multa de penis infernalibus narrauit. ut dicit Chrysostomus. de illo igitur
8 qualiter opūabile est q tam cito ceciderit a fide. ¶ Item latro in cruce p veram penitentiam placuit deo. sed sine fide impossibile est placere deo. igitur habuit fidem z compassionem. igitur hoc non est pñilegiū domine nostre quod potest etiam latroni conuenire

Maria iohan/ ni cōmittit.

De cōitratōe passi. Fo. lxxxiiij.

¶ Jte Helyas et Enoch q̄ locuti fuerūt cū dño in trāfiguratiōe ha-
buerūt etiā fidē incarnatiōis et passiōis Jte iōānes baptista in lym-
bo habuit fidē. Jte multi absentes q̄b̄ dñs nō p̄dicauerat. vt ille de
quo dixit Matth. viij. Non inueni tantā fidem in israhel. et multi
aliq̄. Jte glo. Egrediet̄ foras vt culpam negatiōis liberius lauet fletib̄
bus. Jte Cornelius fidē habuit et p̄sens nō fuit. Et videtur ex his q̄
multi tpe passiōis habuerūt fidē. et per p̄sequens passiōez. Et sic
nō p̄t poni p̄uilegiū fides passiōis vel cōmunicatio passiōis

¶ Sed contra. si de eo qd̄ magis videtur inesse et non inest. nec de eo
qd̄ minus. sed maxime videbat̄ de mulierib̄ que habuerūt fidē pas-
siōis. vt supra p̄ glosam Grego. Et inter mulieres maxime vide-
bat̄ de Maria magdalena. sed illa nō habuit fidē tūc. ergo nec ali-
quis nec aliqua eaz. Minor p̄ iōānis. xx. Maria magdalena ve-
nit mane ad monumentū cū adhuc eēnt tenebre. qz adhuc fuit in ter-
nbris infidelitatis. Jtez Mulier qd̄ ploras. Glo. non lachrymas
tudas. sed fidem quero. bone lachryme si iesum agnoscas. Et infra
Noli me t̄gere. nō dū em̄ ascēdi ad patrē meū. Glo. nō q̄ nollet tā-
gi nisi cum ascēdisset in celum. cū etiā mulieres et alij eum terigisse
legūt̄ et nō ascendentem in celū. Vult ergo spūaliter tangi. id est
credi. vt sit equalis patri. et qz ista adhuc in eum carnaliter credebat
quē sicut hominē flebat. Audir̄ noli me tangere. id est sic in me cre-
dere. qz nō dum in corde tuo ascendi ad patrē meū. id est nondū cre-
dis me esse equalem patri. tūc tangis eū si nō in patrem tñ credis.

¶ Jte quē mortuū credis viuētē tangere nō metuis. ¶ Ex his patz q̄
magdalena de qua minime videbat̄ in passiōe dñi discredidit et de
cidit. ergo et om̄es aliq̄. Jte Matth. xxvi. Om̄es vos scandalū pa-
trimini in me in ista nocte. Glo. Predicit quid passuri sint. ne post
euentū desperent. sed p̄ penitentiā liberēt̄. Jte infra. Relicto eo oēs
fugerūt Jte petrus q̄ expresse fidem fuit prestarus ter negauit. er-
go multo fortius aliq̄. Jtez marth. Quidā adolescens amicus syn-
done. Glo. qd̄ p̄t intelligi iōānes fuisse. ergo et iōānes fugit. Jte Jo-
annis. xij. Currebant duo simul. Et infra. Tunc ergo inuēniuit et
ille discipulus qui venerat prius ad monumentum et vidit et credi-
dit. Et sic patz q̄ iōānes non prius credidit. Jtem de mulieribus

¶ Bern. Sic vos o bone mulieres cui nam queso excubias exhibui-
stis. cui aromata p̄parastis. cui vngenta parastis. Si sciretis q̄tus
sit. q̄tum inter mortuos sit liber mortuus iste quē vos vngere vul-
tis. forsitan posceretis ab eo vngi. nempe ip̄e est quē vnxit deus oleo
leticie p̄ confor̄tibus suis. beate eritis si gloriari poteritis reuertētes
et dicere q̄ de plenitudine eius accepimus om̄es. enimvero factū est
ira. nam vncti remeant que vngere venerant. misse ab angelo opus

De priuileg. qđ ē cōicatio passi.

faciūt euāgeliste facte apostole apłōz ad annūciāduz mane miseri/
cordiā dñi. Et his pz q mulieres in passione dñi discrediderūt

Virgo in fide
manſit

Rō prima.

¶ Itē q beatissima virgo sola tpe passionis pmanſit in fide videt
posse subtiliter inueniri sm Eſa. lxiij. cū dī. Torcular calcāui ſolus
et de gentibz nō erat vir mecū. Si em̄ om̄es hoies voluiſſet excludere
re ſuffeciſſz dicere. calcāui ſolus. et ſic ſupflūū eſſz dicere. nō erat vir
de gentibz mecū. Sed ſic dixiſſz potius. de gentibz nullus eſt mecū
qn̄ ergo viros excluſit oſtat q aliqua feminā reliq̄t quā non excluſit
que torcular passionis ſecū ſuſtinuit et calcāuit. ¶ Itē magis videba
tur de mulieribz qz de viris q ſecū calcāuerāt. qz ille ſtabant circa cru
cem. ergo ſi voluiſſz om̄es excludere potius debuit eas exp̄ſiſſe de q
bus videbat magis inelle. ¶ Itē adhuc Ambroſius. Stabat iuxta
crucē nō vt dolore filij cōſideraret. ſed vt ſalutē humani generis ex
pectaret. ergo ip̄a ſola ſtabat. et om̄es alij et alie fingerūt corde vt cor
pore. ergo ip̄a ſola dño cōmunicauit in paſſione. fide. et cōpaſſione

¶ Itē.

Contra

¶ Itē videtur q cōmunicatio paſſionis non debeat poni p priuile
gio. om̄e em̄ priuilegiū aliqd̄ debet importare cōmodū illi cui eſt pri
uilegiū. illud aut nō videtur importare cōmodū ſed tormentū. Itē
literatio a pena eſt ſignū et effectus dilectōis. q̄ intelligere penā nō eſt
ſignū dilectōis. ergo nō eſt priuilegiū. ¶ Contra iōānis. xviij. Ca
licē quē dedit mihi pater nō vis ve bibā illū. Etia. xvi. Pater cla
rifica filiū tuū et. Et p̄b̄l. j. Quibz datū eſt non ſolū vt credatis
in ip̄m. ſed vt pariti mini p ip̄o. Et hebre. xij. Flagellat deus filium
quē diligit quem recepit. Et iacobi p̄. Om̄e gaudium cōſtimatē fratres
chariſſimi cum in tribulacōes incideritis. Etia ibant apoſtoli gau
dentes a cōſpectu cōſilij. quoniam digni et. Et his ergo pz et ma
niſeſtū eſt q cōmunicatio paſſionis eſt priuilegiū. Etia q in paſſione
dñi ſuſtinuerit beatissima virgo patz p Damasco. qui dī q dolores
quos effugit pariens in chriſti paſſione ſuſtinuit Lu. ij. Tuam ip̄ſi
us animam pertransibit gladius. Et Eſa. vltimo. Et anteq̄ partu
ririt et peperit. et anteq̄ veniret partus eius peperit maſculū Ex hoc
ſequitur q aliquādo peperit ſine parturitione. punitione. et ſine do
lore. Et poſtmodum ſequitur. Nūquid parturiet terra vna die aus
gentem om̄nē ſimul. qz parturivit et peperit ſyon. ergo aliquādo pe
perit gentem ſimul et cum parturitione et dolore. ergo peperit filium
ſuū p̄mogenitū ſine dolore in ſua nativitate. poſtea peperit totā gē
tem ſimul in filij paſſione. vbi facta ſuit ei in adiutorium ſimile ſibi
vbi ip̄a mater miſericordie patre miſericordiaz in ſummo opere mi
ſericordie adiunxit. et vna ſecū oēs hoies regenerauit. Et hec regene
ratio cū ſummo dolore viri. qz fuit. vñ glo. vbi poſtea multo labore
in fide genuit. Ex his pz q pater miſericordiā ſoli matri miſer

De simul. gau. et do. Fo. lxxxiii

opus summe misericordie. i. passionē communicauit

Quod circa hoc. sicut dñs i passione simul habuit gaudiū sum-
mū et summū dolorē. Utrū beatissima virgo simul habue- Rō pma.

rit utrūq. Et videt q sic. in ipso em fuit utrūq. si ergo communicat
matri alterū eorū tm. nō fuisset equū pfortiū. ¶ Itē dolor nō est me- z
riorius sine dilectione. Apōs. p. 1 Cor. xij. Si tradidero corp⁹ me-
um ita vt ardeā. charitatē aut nō habuero nihil mihi prodest. Itē im-
possibile est dilectōem esse sine dilectione. ergo in simul habere potuit
summū dolorē cū summa delectatōe. ergo i summo summū dolorē
habere potuit cū summa delectatōe. ¶ Itē q ibi fuerit summ⁹ dolor
pbat. omnis dolor est ex amore. Amor autē est triplex. naturalis. ac- Amor triplex
quisitus. gratuitus. ¶ Naturalis in summo fuit ibi. qz quāto natura Naturalis.

nobilior. tanto nobiliores hz affectōnes et operatōnes. sed ipa sum-
me habuit naturā nobilē. ergo summe nobilē amorē naturalē. Itē
acquisitus fuit ibi in summo. omnes em cause accidētales que indu- Acquisitus

cūt matrē ad diligendū filiū suū hic fuerūt in summo. nūq. em fili⁹
matrē suā tantū dilexit vel tantū honorauit vel tantū redit vel p
ipsa sustinuit. et sic de singulis accidētalibz causis dilectōis. ¶ Amor
acquisitus ibi in summo fuit. Item gratuitus ibi in summo fuit. qz Gratuitus.

nūq. alia mater vel alia creatura tantā charitatē habuit. vt supra
patuit. Et sic beatissima virgo ad filiū suū in summo habuit amo-
rem naturalē acquisitū et gratuitū. ergo si iste triplex habitus amo-
ris simul in summo simul eliciat vñū motū amoris in summo illa
erit dilectio intensissima. et dolor illi iudens erit dolor in summo.

Sed tā naturalis qz acquisita qz gratuita dilectio respectu nulli⁹ ita
est intensa sicut est respectu vite dilecti. ergo naturalis acquisitus in su-
sus siue gratuitus amor in summo diligit vitam in dilecto. ergo de
morte dilecti dolet in summo. ergo cū beata virgo respectu filiū sui
habuerit om̃iphariā dilectionem in summo. ¶ Itē q ibi fuerit gaudiū
siue delectatio in summo probat. Dilectus gaudet de bono dilecti et 4
magis gaudet de maiori bono. ¶ Itē q ibi fuerit gaudiū
gaudet. Itē charitas est dilectio dei et primi. et in summo charitas p-
fecta gaudet in summo. sed summus honor dei et primi summa vti-
litas fuit in passione et p passionē in summo. Et bea vgo habuit tūc
charitatē in summo. ¶ Itē gaudebat in summo. ergo simul habuit
gaudiū et dolorē in summo. ¶ Itē ex dilectōe est passio qz ubi im- 5
proportionabilis ē dilectio ibi iproportionabilis est passio. ¶ Itē ubi
videt dilectio in summo ibi et passio in summo. ¶ Itē mai⁹ ē gau-
diū āgeloz qd hnt de vni⁹ pectoris quiescē qz aliqd gaudiū hui⁹ vi 6
te. ¶ Itē ex eq. i charitate vel maiori iproportionabilis erit mai⁹ gaudiū.

De similitudine gaudij et doloris.

- 7 ¶ Itē angeli de passione dñi habuerūt delectatōes et nō passio nem
aliq̃ mali passionē et nō delectatōem. ergo ipa debuit habere vtrūq̃.
8 ¶ Itē beatissime vginē cōcauit recreatōem. s. recreatio est p̃ passionē
ergo et passio ei fuit cōdicata. ¶ Itē Bern. Longe eā plus q̃z marty/
Contra. j. rem credamus et. ¶ Contra hoc obijciunt in hūc modū. Sūm^o
dolor et summū gaudiū opponūtur. ergo nō sunt simul in eodē. Si
dicat q̃ dolor de morte filij et gaudium de salute generis humani nō
2. opponūtur ¶ Tunc adhuc obijciunt. q̃ motus maiores impediunt
minores. ergo videt̃ impossibile q̃ aīa tota q̃n absorbetur dolore q̃
tūc in summo tripudiet et exultet in amore et delectatōe. ¶ Item in
3. dolore aīa quertit sup̃ malū in. Itē malū. in gaudio sup̃ bonū in
q̃tum bonū. sed impossibile est simul aīam querti sup̃ diuersa tanq̃
4 terminos. q̃ impossibile est aīam simul dolere et gaudere. ¶ Itē ipos/
sibile est aīam simul moueri diuersis motib. ergo impossibile ē eaz
simul gaudere et dolere.

Q̃. ¶ Postq̃ pbatū est q̃ beatissima vgo summū gaudiū habuit in
passione filij. Querit de pparatōe hñōi gaudij qd̃ habuit scz in pas/
sione ad alia gaudia. q̃n scz habuerit maximū gaudiū. ¶ Et videt̃
q̃ in filij sui pceptōe hac rōne. Ex bono est gaudiū. Job. ii. Qua/
si effodientes thesaurū gaudebāt vehemētē cū inuenerint sepulchrū
ergo cū summo dono gaudiū summū. sed in pceptōe accepit sum/
mū donū dum ei filiū suū redit. quomō nō cū illo ei om̃ia bona do/
nauit. ergo tūc summū gaudiū habuit. ¶ Itē tūc em̃ legitur legisse
et cantasse canticū exaltatōis Lu. ii. Magnificat anima mea dñm.
3. ergo tūc maxime videtur gaudia fuisse. ¶ Itē ablatis ve est cā leticie
sed tūc. vt dictū est supra ablatū est ei et fugit om̃e ve. Itē tūc summū
habuit cām leticie. Itē nouitas est cā leticie iuxta illud Lu. xv. Fili/
tu sp̃ mecū es. epulari at et gaudere oportebat. q̃ videt̃ a simili q̃ bea/
tissima vgo in nouitate maximū effectū gaudij habuerit. ¶ Itē cuz
4 summo incōuertibili dono accepit causam et meritū ad om̃ia alia do/
na necessario psequenda. ergo tūc summū habuit cām gaudij. ergo
summū effectū gaudij.

Contra p̃. ¶ Econuerso autē videt̃ q̃ in natiuitate filij summū gaudiū ha/
buerit ex hac rōne. Plenior et pfectior ē gñatio vel natiuitas ex vte/
ro q̃ in vtero. si ergo natiuitas et generatio erit cā gaudij pfectioris
et plenioris gaudij. et pfectior et plenior est generatio ex vtero q̃ in
vtero. ergo pfectior et plenior et maior fuit gaudiū in natiuitate q̃
7 in pceptōe. ¶ Itē illa die dixit angelus Lu. ii. Annūcio vobis gau/
diū magnū. q̃ natus est vobis hodie saluator. Si igit natiuitas
dñi est cā gaudij. q̃ ille q̃ habet improporcionabiliter p̃p̃inquozez
pparatōem ad saluatōre q̃ om̃es alij. habet improporcionabilitatē

De gaudio passionis Fo. lxxxv

maiorē cāz gaudij. hec autē ē mater saluatoris. illa die habuit sum-
mū gaudiū. Jte Joā. xliij. Mulier cū parit tristitia hz. qz venit ho-
ra ei. cū autē peperit puerū iā nō. g. zc. Jte de iōāne Lu. p. Et multi in
natiuitate ei gaudebūt zc. g. magis gaudiū videt p̄nere ad nati-
uitatē q̄ ad p̄ceptōem q̄ Jte in p̄ceptōe ip̄a delectatōnem t̄m habuit. 3
visu intellectuāli. in natiuitate hō intellectuāli z sensuāli. g. tunc em̄
reficiebat intellectus. nūc autē intellectus z sensus. g. fuit tūc t̄m gau-
diū. nūc autē exultatio z letitia. g. maius gaudiū. q̄ Jtem filius fuit 4
gaudio patrie. ubi ocul⁹ corporis reficiet dñi hūanitate. z ocul⁹ cor-
dis in ei⁹ diuinitate. sz meliori z honorabiliōri fili⁹ ē meli⁹ z hōno-
rabil⁹. g. nobili⁹ fuit gaudiū natiuitat⁹ q̄ p̄ceptōis q̄ Jte bonū ad 5
ditiū bono mag⁹ facit ip̄m eē bonū. g. magis dilectū maiorē dilectio-
nē. sz p̄ceptio ē bonū. patri⁹ est bonū. g. bonū duplicatū duplicat de-
lectatōem. g. gaudiū qd fuit in p̄ceptōe duplicatū fuit in natiuitate
q̄ Jte pus gaudebat se h̄ginē p̄cepisse. nūc hō h̄ginē peperisse z h̄ginē 6
lactare. g. mō habuit maximū gaudiū. ¶ De gaudio passionis

Videt Cōsequēter q̄ maius habuit gaudiū in filij passiōe
qz vt dictū est supra ip̄a nūq̄ gaudia fuit t̄m de aliq̄ Rō p̄ma
q̄tū de honore dei z salute primi. sz virūq̄ fuit in passiōe in summo
g. tūc habuit gaudiū in summo q̄ Jte charitas gaudet de bono dile-
cti. Triplex autē ē bonū. honestū. vtile. z delectabile. qd libet istoz i be Bonū triplex
atissima h̄gine i passione respectu filij sui fuit i summo Un ip̄e appel-
lat passiōē suā claritatē Jos. xvij. Clarifica me pater. ppter hono-
rē quē summū habuit p passiōē. ppter quā de illū exaltauit z de-
dit illi nomē qd est sup omē nomē zc. Appellat etiā eā cibū z potū
ppter delectatōēz quā in summo effectu tūc habuit. Nūq̄ em̄ i aliq̄
creato tātū delectat⁹ fuit q̄tū in redēptōe gñis hūani p passionem.
Appellat etiā eā donū dicēs. Calicē quē dedit mihi pater. ppter suū
lucrū qd mediāte passiōe acq̄suit p quā oīa ad se traxit Sic g. qd
libet gen⁹ boni dilecti in passione fuit in summo. g. z in diligēte tunc
fuit delectatio in summo. q̄ Jte motiū affect⁹ z generatiū delecta-
tiōis nō ē nisi bonū Bonū at. aliud creatū aliud icreatū. g. si virūq̄ Bonū duplex.
in summo mouebat affectū recte dispositū mouebat in summo Bo-
nū at icreatū sp̄ in summo ē in se. sz nō sp̄ in summo in ostēsiōe z ex-
hibitiōe ip̄o attestāte q̄ ait Jos. xliij. Maiorē charitatē nemo hz vt
aiam zc. q̄ Jte summ⁹ affect⁹ boni ē redēptio gñis hūani. g. summū
increatū z summū creatū bonū in passione sil⁹ mouebat affectū tea-
tissime h̄ginis optime dispositū. g. tūc summū habuit gaudiū q̄ Jte 4
in p̄ceptōe fuit mater dei z hoīs in vtero. in natiuitate fuit m̄r dei et 5
hoīs ex vtero. in passione at ē m̄r dei z hoīs redēptoris. vñ q̄ pus su-
it m̄r creatoris mō ē m̄r redēptoris siue recreatoris. g. duplicatū est
p iij

De maximo gaudio

6 donū z bonū. g. gaudiū. ¶ Item in ceptioe z natiuitate fuit effecta
mater em̄ vni⁹ dei z hoīs. in passione fuit facta m̄r oīm hoīm. g. tūc
7 multiplicatū z mai⁹ gaudiū habuit. ¶ Itē finis melior est z nobili⁹
or: his q̄ s̄ ad finē. g. qd̄ fini p̄pinq̄us ē meli⁹ est z nobili⁹. s̄ ceptio
ē p̄pter natiuitatē. natiuitas p̄pter passiōē. passio p̄pter redē
ptōem. g. passio ē fini p̄pinq̄or. g. melior. g. mai⁹ delectamētū. g. mai⁹
gaudiū. ¶ Urz in resurrectione filij

Prima rō

Videf Aut q̄ in resurrectione filij maximū gaudium habuit
Qm̄ effect⁹ dilectōis est flere cū flentib⁹. gaudere cū
gaudentib⁹. iuxta illud Joh. xiiij. Si diligeretis me gauderetis zc.
sed dñs summū gaudiū habuit in resurrectione. qm̄ gaudebat aīa cū
corpe z diuinitate. g. dñs n̄ra in summo debuit tūc gaudere. ¶ Itē
7 de p̄ls q̄ mortu⁹ est p̄pter delicta n̄ra. z resurrexit p̄pter iusticias. g.
etiā ex p̄te n̄ri resurrectionis p̄pinq̄or fuit fini. g. maior eā gaudiū. ¶ Itē
4 e. dñs tūc sp̄ali vti hac exultatōe. hec ē dies quā fecit dñs. ¶ Itē in
illa festo plus cantat alleluia q̄ in alio festo. g. videf q̄ cani⁹ illius
5 festi sit maxime eā gaudiū. ¶ Itē resurrectio xpi est eā z exemplar illi⁹
vite in qua est summa exultatio. g. illud festū p̄pinq̄simū ē summo
gaudio. ergo tūc dñs esse summū in hac vita gaudiū. ¶ Itē beatissima
6 virgo plus dilexit filiū q̄ totū mūdum. ergo plus gaudia fuit de to
no filij q̄ de bono totius mūdi. s̄ bonū mūdi pena xpi fuit in passio
ne. bonū xpi liberatio fuit ab omī pena in resurrectione. ergo plus ga
udia fuit de resurrectione q̄ de passione

Rō prima.

Videf Aut q̄ maximū in xpi ascensione habuerit gaudium
Tūc em̄ fili⁹ p̄mo dñs habuisse gaudiū z festū p̄fectū
Tūc em̄ p̄mo in reportatōe ouis in humeris suis. ¶ Itē tūc p̄mo pater filio
2 suos dices. Congratulamini mihi oēs. ¶ Itē tūc p̄mo pater filio
3 suo. p̄digo fecit festū cū amicis suis Lu. xv. ¶ Itē tūc p̄mo rediit de
4 exilio in palatū. ¶ Itē tūc p̄mo ianua celi aperta est z hō introduct⁹
5 ¶ Itē tūc p̄mo redemptio cōpleta est ruina iam in p̄te restaurata.
6 ¶ Itē tūc p̄mo maximus honor filio z matri exhibitus est. qm̄ caro
7 sua sup̄ choros angelor̄ exaltata est. ¶ Itē tūc p̄mo p̄ram ad manū
festatōem datū est ei nōmē qd̄ est sup̄ omē nōmē. Cū igit in ascen
sione fuerit cōpletissimus effectus boni z p̄pinq̄issimus fini. videf q̄
tūc maximū habuerit gaudiū beatissima s̄go maria.

¶ Urū in assumptione virginis

Rō p̄ma.

Videf Aut adhuc mai⁹ his oīb⁹ hoc q̄ habuerit maximū
gaudiū in ipsius assumptione. Tūc em̄ p̄fecte habuit
gaudiū fuit oīs. an̄ autē nō. ¶ Itē illud gaudiū nullū secū pati⁹ tri
2 sticiā vel penāz sicut oīa p̄dicta. g. videf mai⁹ oīb⁹ illis. ¶ Itē illud
3 s̄m statū patris. alia s̄m statū vie. Canim⁹ ac in hierusalē z ihericū.

Marie virginis fo. lxxxv

eino in syon. Esa. xxi. ¶ Itē mat^r est eē beatū q̄ cē matrē dei. si alē^r 4
rū separēt ab altero. ḡ brūssima h̄go mat^r accepit in sua assumptiōe
gaudiū q̄ in filij natiuitate. ḡ maius tūc habuit gaudiū q̄ ante.

¶ Cōtra hec oīa z p̄mo de gaudio p̄ceptiōis obijciūt in hūc modum Contra.
quo dato daf reliquū z nō p̄uertit mat^r ē illo. sed dato q̄ firmi dei
daf beatitudo fructiōis z nō cōtra. ḡ gaudiū p̄ceptiōis mat^r ē gaudio
fructiōis. ḡ maius oībo alijs. qz q̄cqd maius maiore etiā mat^r est mi
nore. igitur zc.

¶ Ad hec soluēdo dicim^r. qz hoc p̄uilegiū qd dī cōicatio passio-
nis duo iportat. fidē crucifigi dei z hoīs z p se passionē ex p̄passione
patiētis Et fuit quadruplex diuersitas respectu passionis dominice
Quidā nec habebāt fidē nec p̄passionē. sicut infideles deo insultātes
blasphemantes. z illudentes z temones. Quidā p̄passionē sed non
fidē. vt apostoli z mulieres ille q̄bus dictū est. filie hierusalē nolite
 flere sup me sed sup vos. Quidā fidei cognitōem. sed nō p̄passiones
 vt angeli z alij extra statū viē positi. z latro q̄ fidē habuit sed nō cō
 passionē p se. z hoc qz circūdatus fuit. p̄pria mortis passionē. So
 la beatissima h̄go tūc fidem habuit z p̄passionem crucifigi dei z ho
 minis. z p se passionē ex p̄passione patiētis. Et sola fuit cui datum
 est p̄uilegiū cōicatio passionis. cui filius vt dare possit p̄mū volū
 it cōicare passionis meritū. z vt ipam participem faceret beneficij res
 demptiōis participē esse voluit z pene passionis quatenus sicut fuit
 adiutrix redēptiōis p̄ p̄passionē. ita mater fieret oīm p̄ recreatōnem
 Et sicut totus mūdus obligatur deo p̄ suā p̄passiones. ita z dñe oīm
 p̄ p̄passionē. Cōtra hec obiecta p̄ obiecta in p̄trariū sunt soluta.

¶ Cōcedimus etiā qz sicut dñs oīm summū habuit gaudiū simul et
 summū dolorē. sic etiā dñia nostra simul ipa habuit p̄passionē sum
 mā z summā cōgratulatiōem p̄passione existēte in natura simul z in
 rōne vt natura. cōgratulatiōe autē i rōe vt rōne Et intelligā hec p̄ba
 sicut in materia dñice passionis. Vel dicat qz summūz tristabile in
 tali gñe ē dupl^r accipe. Uno mō vt summe p̄trariū appetitui. z sic
 summū infert dolorē. Alio mō put ē via z mediū ad summū delecta
 bile. z sic infert summū gaudiū. Et sic aīa brūssime h̄ginis apphēdit
 mortē filij sui vt summe p̄trariū appetitui. z sic summū ei intulit do
 lorē z vt mediū in redēptiōem humani generis. z sic causauit in ea
 summā delectatiōem. z possent hec simul esse. qz vnūz materia est ad
 alterū. Vel fm alium modum via ad alterum est mediū in ipsum.

¶ Qd aut obijciūt de p̄paratione gaudiōz Rndemus qz si fiat cō
 paratio fm qz posterius includit in se p̄us. si nulla est questio. vt si
 quera^r. an vnū est plura q̄ duo. z duo q̄ tria z sic de alijs. natiui
 tas eū includit in se conceptiōem. passio natiuitatem. z sic de alijs.

p uij

Rs.

Diuersitas q̄
dupl^r respu
passionis dñi.

Coica^o passio
nis data ē ma.

Solo

Tristabile p̄.
capit^r dupl^r

Aīa h̄ginis

Solo
Natiuitas

De exaltatōe sup oēm creaturā

gaudiū cōcep. et sic ordināt ad seinuicē fm sup additōem Et sic magnum fuit gau
diū pceptōis. mai⁹ natiuitatē. z adhuc mai⁹ passiōis. z sic ulterius.
Si at fiat ppario p oppōnem z sepatōem. ita q posteri⁹ accipiat
p se sine itelle. tu pōis Et si sic pparent sic dico q gaudiū qd habu
it in pceptōe mai⁹ fuit oīb⁹ gaudijs vite z vie. qz tūc accepit maius
bonū z certitudinē oīm alioz suo tpe pferēdoz. Et differūt gaudia
vie z vite hoc mō. Gaudiū em̄ nihil aliud ē qz delectatio in bono vl
te bono. Est aut bonū sui z bonū primi in pceptōe z natiuitate z in
passione dñi. in resurrectōe aut bonum dei z ascensione. Et sic posset
poni gaudiū passionis summū qd habuit pro bono primi. fili autē
gaudiū pceptōis summū fuit q alia om̄ia causāl^r clausit in se. Gau
diū aut in pceptōe z gaudiū in assumptōe se habent vt excedentia z
excessa. gaudiū pceptōis maius fuit causāl^r. gaudiū assumptōis ac
tual^r. In pceptōe maior fuit bonitatis ostensio. maioris doni colla
tio. maior dilectōis exhibitio. z hec oīa causāl^r. In assumptōe ma
ior doni collatio. maior effectus exaltatio z exificatio. maior tñ dile
ctio z iunctio. z hec actual^r. Et possz poni sile^r de istoz gaudiōz cō
paratione. vt si aliqs haberet pignus p centū marcis ipignozatū z
obligatū. z aliqs daret ei nonaginta marcas ad ipi⁹ pignoris solu
tionē faciēs ipi pignozatū cautōem q tpe determinato dabit sibi ali
as decē marcas. ita q qlibet tpe duas. mō scda datio ppinqus z pl⁹
disponbat ad pignoris solutōem qz pma. z tertia pl⁹ qz scda. z sic
vsqz ad qntā q pign⁹ soluit. z tñ pma datio pl⁹ alijs prulit. Et hoc
dupl^r. qz maius donū redit. z qz de illis dandis securuz fecit. Sitr
in pposito qñ dñs beatissime pginū vt mater dei fieret in vtero tri
buit tūc q de ipa pginē nasceret z passione sua humanū genus redi
meret. z tertia die resurgeret. in celū ascenderet. ipam in summā frui
tionē corpore z aīa assumeret securauit

Rō pma. **De** illo pñlegio qd ē sup oēm creaturā in q̄rta hierarchia
exaltata. ¶ Et videt q beatissima pgo vltra tertiā hierar
chiā in quartā nō sit exaltata. Primo qz in parabola vbi legit de re
paratōe gñis humani dñs q drachma decima est ingenta q fuerat p
dita. g videt q tñ in illud fuerit restitutio ex quo facta fuit p̄ditio.
Sed tñ ex hierarchijs tribz fuit casus z p̄ditio. igit tñ in illis fuit
reddita restauratio. ¶ Itē dñs Judith in figura dñe nostre. Subue
nit illi ruine in p̄pectu dñi. Sed ruina fuit soluz in illis tribz hierar
chijs. g restitutio erit tñ in illis tribz ¶ Itē alia parabola. qui hz cent
um oues. Glo. De⁹ est pastor cui⁹ nos cētesima ouis. sed cētesima
est de nūero aliaz. xcix. p̄sortio. g hoc p̄tinet ad aliquē ordinē ange
loz. ¶ Itē hierarchia humana est sub angelica. g sup̄mus chorus de
humana est sub infimo de angelica. g null⁹ hō ē sup choros āgeloz

De exaltatōe Ma. Fo. lxxxvii

Ad idē facit q̄ ip̄e deus in se in passione p̄misit vt Luc. d̄t q̄ ange-
lus affuit de celo p̄fortas cū p̄ qd̄ vt Diony. d̄t p̄stat naturā humanā
nā nature angelice naturā ēē subiectā. S; sicut simplr ad simplr.
ita summū ad summū. ḡ si angel⁹ sup̄ hoīem ⁊ sup̄mus sup̄ summū
hoīem. ḡ null⁹ hō sup̄ oēs angelos. ¶ Itē Bēn. Requirit dñs ab omī
ope qd̄ patrarat. s; tūc nō fuit q̄rta hierarchia. ḡ nec mō. ¶ Itē can-
tat ecclia. Gaudent chori angeloz p̄sortes ⁊ p̄ciues tui. si p̄ciues et
p̄sortes. ḡ in eadē hierarchia. ¶ Itē in p̄ma hierarchia sup̄mus ordo
est sacer p̄ncipal⁹. sed p̄nceps in eadē ciuitate ⁊ regno cū subdit⁹ est
ḡ regina angeloz in eadē māstione cū angelis est. ¶ Itē Aug⁹. Mi-
nime dubitē raptā hoīs a carnis sensib⁹ mentē ⁊ post mortem ip̄a
carne depurata deū videre sicut vidēt āgeli. Et vult q̄ inferioris gra-
dus est cognitio hoīs q̄ angeli. sed penes illā cognitiōem ē ordo. ḡ
hō est inferioris ordinis q̄ angelus. ḡ sup̄mus est sub sup̄mo an-
gelo. ¶ Itē hierarchia angelica ascēdit p̄ exēplaritatē a diuina. sed
in diuina sunt t̄m tres hierarchie. ḡ nec erit q̄rta. ¶ Itē fili⁹ est in diuina
hierarchia. ḡ si b̄tissima ḡgo nō est in āgelica hierarchia sola erit in
vna. s; vbi t̄m vnū vel vna ibi nō est ordo. ⁊ vbi nō est ordo ibi nō
est hierarchia. ḡ nō p̄t sola habere hierarchiā vnā. ¶ Itē Diony. d̄t
in qualibet hierarchia sunt p̄ma media ⁊ infima. ḡ ip̄a nō erit i vna
hierarchia. ¶ Itē ip̄a est mediū inter alias creaturas ⁊ deū. s; mediū
nō h̄z mediū ⁊ vltimū. ḡ nō facit hierarchiā p̄ se. ¶ Contra Hiero.
et oēs sancti ⁊ ip̄a v̄lis ecclia cantat iolēniter q̄ ip̄a est exaltata super
choros angeloz. inde sic. ¶ Om̄es chori āgeloz sunt de aliqua hie-
rarchia. s; ip̄a exaltata est sup̄ choros angeloz. ḡ ip̄a est sup̄ omnes
hierarchias angeloz. vel directe. Quicqd̄ est in aliq̄ hierarchia est
in aliq̄ choro. ḡ qd̄ nō est in aliq̄ choro nō est in aliq̄ hierarchia. ḡ q̄c-
qd̄ est sup̄ oēs choros nō est in aliq̄ hierarchia. ¶ Itē p̄l⁹ distat teas-
tissima ḡgo a seraphin in dignitate ⁊ gloria q̄ seraphin sup̄ cheru-
bin. s; p̄pter excellētiā dignitatis ordinat seraphin super cherubin
vno ordine. ḡ b̄tissima ḡgo erit sup̄ seraphin ad minus vno ordi-
ne. ḡ sup̄ hierarchiā angeloz. ¶ Itē ip̄proportionabilr differt magis
dñā a seruo q̄ seruo a seruo. s; seraphin sic se h̄z ad cherubin vt seru⁹
ad seruū. dñā autē ad seraphin vt regina sua ⁊ oīm angeloz. ḡ ip̄o-
portionabilr plus est ip̄a sup̄ seraphin q̄ seraphin sup̄ cherubin. ḡ
in alio ordine sup̄ ip̄m. s; seraphin est sup̄mus ordo angeloz. ḡ ip̄a
est sup̄ oēs hierarchias angeloz. ¶ Itē rex ⁊ regina ab eadē denoian-
tur dignitate ⁊ regno ⁊ p̄ncipatu. ab eodē em̄ regno d̄: rex sancie et
regina francie. ḡ ab eodē regno d̄: rex celoz ⁊ regina celoz. s; sua di-
gnitas regal̄ est sup̄ oēs dignitates angeloz ⁊ p̄ncipal⁹. ḡ dignitas
regine celoz est sup̄ oēs choros ⁊ hierarchias angeloz. ¶ Itē tertio li

De exaltatōe sup oēm creaturā

bis Regū. iij. Possē est thron⁹ mris regis iuxta thronū regis. sed
 pstat q thron⁹ regis ipso pō: tōnabilr est sup oēs thronos āge: or. g
 6 thron⁹ matris regis. ¶ Itē ipa hz regnū p filiū. 7 dē: gina a regno fi
 7 liū. s illud ē increatū 7 eternū. g ipa ē regina a regno eterno. ¶ Item
 hoies alij pnt venire ad seraphin. null⁹ aut ad dignitatē 7 statū tra
 8 tissime s gnis. est g sup seraphin. ¶ Itē stat⁹ glie est eleuat⁹ sup sta
 tum innocētie in corporib⁹. g 7 in aiab⁹. s si ho steriss aliq̄s assūm
 pt⁹ fuiss ad seraphin. g aliq̄s mō dē eleuari sup ipos. Ad idē sunt
 auctoritates scōz August. Sz de te o hgo maria qd dicā paup in
 genio euz qd qd dixerō minor laus est q̄ma dignitas merca. Si
 celū appelle tu altior eo. Si matrē gentiū dicā excellis. Si formaz
 dei appelle digna existis. Si dñam angeloz vocē esse p oia pbat
 Augustinus. Si g dñam angeloz. g est sup oēs angelos. Itē Hierony. Nec ē dies
 Dieronymus pelara in q meruit exaltari super choroa angeloz 7 puenire vltra q̄
 nostre humanitatis licitū sit nature. vbi nō suba tollitur. sed glorie
 magnitudo demonstrat. vbi xps pintroiuit p nobis pontifex aucter
 nū ad celū. g exaltata vltra q̄ humane nature sit licitū. scz vbi xps
 introiuit. g sup oēs hierarchias āgeloz. ¶ Itē Hierony. Nec inquā
 dies in qua vlgz ad throni celsitudinē intemerata hgo 7 mater pro
 cessit atqz in regni solium sublimata post xpm gloriofa resedit. Sic
 itaqz illi scē ecclesia canit qd de nullo alioz fas est credere. vt angelo
 rū vel archāgeloz merita trāscēderet. qz et si similitudo multis sanctis
 repromittit veritas negat. Et infra. Beatissima itaqz nō temere su
 per choroa angeloz exaltata vnotissime p̄dicat hodie. qz p̄celit eaz
 dñs 7 saluator noster ad celestia vt ppararet ei in ethereis māioni
 bus locū. ¶ Ex his pz qualiter brissima hgo sup ordines 7 hierar
 chias angeloz in q̄tā 7 nonā hierarchiā cū filio sp̄cāl est exaltata.
 Itē Hierony. ad idē Credimus em q saluator oim p se q̄trum dā
 intelligi sekimus totus occurrit. 7 cū gaudio eā secū in throno glie
 collocavit. Alis q̄to impleuisse credit qd in lege ipe p̄cepit. Hono
 ra inquit patrē 7 matrē tuā. Ex hoc etiā pz. q ipam etiā in throno
 suo secū collocaverit. vñ Aug⁹. Thron⁹ glorie regni tibi collocat
 Augustinus in aula regis. teqz ipe rex glie vt matrē verā 7 decorā sponsam p oib⁹
 Dieronymus diligēs amoris amplexus associavit sibi. ¶ Ex hac auctoritate q̄tu
 Quattuor se/ quāf. cōlones. or sequitur cōclusiones. Prima q si p̄stus est ei regis thron⁹. ergo
 idē thronus su⁹ 7 regis dē. g sup oēs thronos. Secda si mater regia
 g iuxta regē. Tertia si sponsa regis. g iuxta regē. Quarta si ipam im
 proportionabilr p oib⁹ alijs creaturis diligit. g proportionabilr
 9 plus p̄ oib⁹ collocavit. ¶ Itē sicut in corp alib⁹ nihil est vacuū. ita
 in sp̄alib⁹ nihil est vacuū. Sed inter creaturā 7 deū mediū est esse
 creaturā deo unitā. sicut inter esse purā creaturā 7 esse creaturā deo

De ppieta. angeloz fo. lxxxviii

vnitas mediū est esse creaturā de qua sumit vel nascit illud qd vnit. ⁊ hoc est bēa sgo. g. ipa est mediū inter creaturas ⁊ filiū. g. ei dext me dius status. ¶ Itē vna est maiestas regni celoz a qua deus trinitas est rex ⁊ ipa regina vocat. g. sua dignitas est sup oēm creaturā. ¶ Itē pā. a summo celo egressio ei⁹. Glo. i. e celo trinitas. Et inferi. Et oc cursus ei⁹ vsq ad summū ei⁹. hoc est ad idē celū. s. ipa est a dextris filiū. g. in celo trinitatis. g. sup celū angeloz. ¶ Itē 2 Darcī vlt. Dñs qdē ielus postq locut⁹ est eis ascēdit ad celū. sedet ad dextrā dei. Et glo. in potioribz bonis patris. Sed regina stat a dextris filij. Glose mus filij. g. ipa est in potioribz bonoz potior bonis. g. ipa est in potis simis bonoz bonis regni celoz. g. ipa cū filio est sup oīes q sunt in regno celoz vel vnq sunt futuri.

¶ Iuxta hec vt dē Diony. q ppietates inferiorz hnt supio res cū excellētia. ⁊ bñssima sgo sit sup oēs ordines ange loz. vtz habeat oēs ppietates angeloz oīm. ¶ Ad qd mēdm⁹ bre uiter q sic. ¶ Et videt pmo de ppietatibz cōibz q oibz pueniūt an gelis. post de ppietatibz que singulis ordinibz illunt ppie. Prima ergo cōis ppietas ē nūciatio. q puenit oibz a qua ⁊ oēs angeli di cūtur. Qd hec bñssime sginī ⁊ cū excellētia pueniat p. qz omnes angeli nūciant p sba creata. ipa aut p verbā increatū. Hanc g pro ppietatē ponit aplūs cū dē. oīes sunt administratorij spūs missi in ministeriū. Etā aliā ponit Diony. in celesti hierar. dicens. Tribus modis diuidūt sup humanā rōnem oīes diuini intellectus. in essēciam. virtutem. ⁊ operationem. Beatissimu aut sgo immedia te se hz ad esse primū. g. summū hz. Siliter ad superius esse seqtur su perior virtus ⁊ operatio. g. ipa inter creaturas hz hec oīa tria in sum mo. ¶ Itē Diony. in eadem hierarchia. iij. ca. iuxta cū sepe a nobis 2 reddita rōnem ipe qdē sup firmate dispōnis abundanter habēt mi nor sacras ppietates. vltime sgo maiorū suppositas vniuersitates nō hnt. nisi particulariter in eas post apparentibz illuminatōibz ⁊ p pmas eis iproportionabili distributas. g. cū bñssima sgo supio r sit oibz celestibz dispōnibz ipa habz ppietates oīm abundanter. ¶ Itē vna est ppietas cōis oibz illa quaz ponit Diony. in plaribz locis. scilz purgatio. illuminatio. pfectio. Sed has beatissima sgo in summo hz vt p. in hac autoritate. ipsa cū ea puritate nitēbat q sub deo maior nequit intelligi. Sed ad maiorē purgatōnem seqtur maior illuminatio. ⁊ ad maiorē illuminatōem seqtur maior pfer ctio. g. in ea hec tria erāt in summo. ¶ Item Dani. Milia milia mi nistrabant ei. ⁊ decies centena milia assisteabant ei. Qd he due ppie tates ei snt cum excellētia infuerint sic pater. Augusti. in homel. sus per illud euangely. Intravit ielus in quoddam castellum sic dicie

R.
Duplices ppe
tates angeloz
Prima rō

3.

4

De pphetatib' cōib' angeloz

Sicut mater dei ē singularis et istar vitar effectus quaz iste sorores
typū tenet et in ea extitit singularis. nūq̄ em̄ in aliquā psonā Mar/
tha sic opata ē. nūq̄ sic maria contemplatiōi vacabat. Et ut breuiter
ser illa opa misericordie percurrā hec ego dei filiū in vterū suū in hos pi
tē suscepit. nudū carne et pāno vestiuit et operuit. esurientē pauit. et
lacte potauit. infirmū p' infantia et iacētē nō solū visitauit. sed
etiā balneādo et fouēdo frequētauit. ut merito de ipa dicat Mar/
tha satagebat circa frequēta ministeriū. Ex his pz q' ministrabat in
summo. Q' etiā assistit p' contemplatiōem in summo. pz p' illud qd' ibi/
dē subiūgit Aug'. Porro de pte marie q' optima p'dicat q' et q'ra et
q'lis fuerit in brissima h'gine q's digne eloquat. Q' q' magna multi
tudo dulcedinis dei fuit in brissima h'gine maria. q'n spū sanctus in eā
supuenit et p'ius altissimi obūbrauit ei. et de eodē spū pcepit qd' de ea
nō sapiebat. in q' dei sapiē latebat. et in cui' vtero sibi corp' adapta
bat rps in maria. ibi oēs sunt thesauri sapiētie et sciē dei absconditi
Maria hec q' nō tñ ad pedes. s' etiā ad caput dñi sedēs audiebat
h'bu illi'. hec pferuabat oia h'ba. s'z pastoz angeloz magoz. nec
nō et ipius filij pferēs in corde suo. nemo vnq̄ sicut hec brā ego gu
stauit q' suauis ē dñs. iebnabat ab obteate dom' sue. et torrēte volu
ptatis sue potabat. nec mirū qm̄ apud eā. imo intra eā erat fons vi
te et q' manabat tāta pfectio vtriusq' vite. Ex his pz q' brissima h'go
pphetatē ministrādū in summo habuit. et etiā pphetatē assistendi.
¶ Itē Dionys. in cele. hierar. ca. iij. Est qdē fm̄ statū vie ordo diuin'
scia et opatio. Et vult q' hec tria sūt in oib' angelis. ordo. i. po
restas. scia et opatio. Q' igit' hec tria habuit brā h'go pz hoc modo
Prās ipialis iproportionabili maior ē sup oēm prātē ministeriālē
s'z in brā h'gine ē prās ipialis respectu oīm angeloz. q' ei' prās ē sup
oēm prātē angeloz. S'z in pfecte ordinat' ad maiore prātes seqtur
maior scia. et ad maiore sciam seqtur maior opatio. q' et hec in brissi/
ma h'gine fuerūt in summo. ¶ Itē vna pphetas cōis oib' angel' est
angeli videt sp' facie patris. hec at visio ē tota merces ipoz. s'z mer/
ces brissime h'ginis ē iproportionabili supior mercedito oīm āgelo
rū. q' et visio ei' ē supior visionib' oīm āgeloz. ¶ Ex his pz q' l'iter ha
buit oēs cōes pphetates āgeloz ¶ De pphetatib' singuloz āgeloz
¶ Deinde de pphetatib' singuloz angeloz et singuloz ordinū p
me hierarchie. q' l'iter brissima h'go oēs habuit et in ea fuerūt cū ipro
portionabili excellētia. Prim' est ordo angeloz. cui' tres inueniūt
pphetates Una q' ordo ille imēdiate ordinat' ad hūanā hierarchiā
Scda q' maxime nobis noti p intelligētiā sunt illi q' sunt de ordine
angeloz. Tercia q' singuli singulos hoies custodiūt. Prima harū
puenit brissime h'gini cū excellētia. ipsa em̄ est sup nos imēdia

Tria sūt i oib'
angelis.

Primus ordo
angelorum

prima pphetas

De proprietate archa. Fo. lxxxix.

rior tñ nobis q̄ angelis. q̄ ip̄a puenit nobiscuz in natura. Un̄ al' Scda p̄p̄tas
geli sunt nobis plati. s̄ non frates. ip̄a aut̄ est nobis plata mater z
soror z filia. Scda etiā puenit ei p̄ excellētiā. angeli em̄ noti s̄z nob̄
p̄ intelligētiā tñ. z nos ip̄is tñ p̄ intelligētiā. sed br̄ssima s̄go no
ta est nobis p̄ experiētiā. q̄ ex nobis agnoscim⁹ ea q̄ sunt p̄tine no
stre. s̄lt ip̄a nōscit hūanā naturā z infirmitates p̄ experiētiā. nō em̄
habem⁹ dñam q̄ nō poss̄z op̄ari infirmitatib⁹ nostris. Tercia etiā
p̄p̄riatē h̄z cū excellētiā. Angeli em̄ custodiunt singuli singulos
hoies. ip̄a custodit vniuersaliter singulos hoies z singulariter vni
uersos. Singuli em̄ seruoz p̄sunt tibi commissis. domine aut̄ z dñi est
custodia z p̄uidētia vniuersalis. Sic p̄z qualiter ip̄a h̄z cū excellē
tiā omēs p̄p̄riates angeloz

¶ Secundus ordo ē archāgeloz. q̄ s̄litter s̄m b̄m̄ Dion. tres vi
dent habere p̄p̄riates. Prima est sup̄iorib⁹ communicare. Secūda
sup̄ iferiores ē Tercia inferiores ad sup̄iores reducere. Prima h̄z
habuit cū excellētiā. ip̄a em̄ sup̄iorib⁹ maxime cōicauit. iuxta illud
Lu. p̄. Sp̄s sc̄s sup̄ueniet zc. id est plus q̄ in aliquaz sc̄oz ve
niet in te. Alij sc̄i acceperūt a sup̄iorib⁹ grām creatā particulariter
ip̄a aut̄ creatā vlt̄er. z increatā singulariter. Secūda etiā habuit
cū excellētiā. alij em̄ sancti sup̄ aliquos z nullus sup̄ oēs. ip̄a aut̄
sup̄ oēs. ¶ Itē angeli z alij sancti sunt sup̄ alios tñ ex gratia. ip̄a s̄t
ex gratia. iusticia z natura. naturalr em̄ mater regis est regina. z re
gina iusticia. z gratia est sup̄ oēs q̄ in suo regno sunt. Tercia quoq̄
habuit cū excellētiā. ip̄a em̄ sola oēs inferiores reduxit tāq̄ media
trix recōciliatōis. adiutrix redēptōis. z angeloz numer⁹ restaurauit
subuenit ruine ante aspectū dñi. Judith. xij. et hoiem lapsum repa
rauit z reuocauit Sic igit̄ habuit beatissima s̄go oēs p̄p̄riates se
cūdi ordinis cū excellētiā in summo

¶ Tertius est ordo p̄ncipatū q̄ s̄litter tres h̄nt p̄p̄riates p̄ma
est p̄m̄ p̄ncipij imitatiū. Scda est p̄ncipaliū p̄tutū ornatū Ter
tia est inferoz ad ip̄m p̄ncipicū p̄ncipiū reduciū. Prima habuit
beatissimā s̄go in summo. Imitat̄ em̄ p̄m̄ p̄ncipiū in tr. b̄. in ma
li immunitate. iuxta illud Sapie. v. Incorruptio facit p̄m̄ū reo.
in bonoz communicōe. mater em̄ bonoz omniū ē. venerūt em̄ mibi
oīa bona pariter cū illa. z innumerabilis honestas p̄ manus illi⁹. s̄
cudr̄ Sapie. vii. in communicāda bonoz op̄ez communicatōe. est enim
oliva speciosa in campis. z p̄occupat q̄ se p̄cupiscit. z circūit q̄rens
dignos. vt Sapie. vi. Trāsite ad me oēs q̄ p̄cupiscitis me. z a ge
nerationib⁹ meis adimplemini Ec̄i. xxiij. Est igit̄ p̄m̄ p̄ncipij in
uitatiua in summo. Secūda vero p̄p̄riatē q̄ fuit p̄ncipaliū virtū
tum ornat⁹ habuit in summo. quia habuit deformillimas virtutes

De secūda hierarchia

Tertiā

Juxta illud, Eccl. xxiij. Ego in altissimis habito. Tertiā ho pprie-
tate pncipatū q̄ fuit inferior ad pncipiū pncipiū reduciū habu-
it in summo. ipa em̄ de ultimo fecit p̄mū. et de p̄mo fecit vltimū imo
oia. i. oēs creaturas in hoie reduxit ad illū a quo exierūt illi p̄sona/
liter vniēdo. vñ est illa mulier fortis. de qua dicit p̄uerb. vlt. Qui p̄ciū
de vltimis finibz. i. de diuinitate et humanitate p̄iūctis hoiem p̄di-
tum redemit. Et sic p̄z q̄liter br̄ssima p̄go oēs angelos p̄me hierar-
chie trāsiit. trāscendendo et singulorū ordinū singulas pprietates in
summo possidendo. **De potestatiōe**

Prim⁹ ordo
sede hierarchie
tres p̄p̄tates.

Item. Qui tres sunt pprietates. Prima ē sui ordinis et dignita-
tis custodiū. Secda est aliorū ordinatiū. Tertia actiū et reduc-
tiū. Prim⁹ in summo habuit. q̄ p̄go fuit post et añ dignitate stan-
te. Secūda etiā habuit cū excellentia. q̄ fuit ordinis p̄ginū inuen-
trix et ordinatrix. et angelorū ordinū reparatrix et restauratrix. Tertiā
habuit in summo. et fuit actiua in summo. q̄ habuit actus p̄uūz
p̄m modū patrie q̄cū ad p̄fectōem. et p̄m statū vie q̄cū ad meriti cō-
ditionē. fuit etiā vniuersaliter reduciū p̄ exemplū. vñ et Dicta est
stellā maris. Et sic habuit pprietates potestatiū in summo

Secūd⁹ ordo
tres p̄p̄tates
virilitas p̄sistit
in tribz

¶ Secūdus ordo sede hierarchie est ordo p̄tentū quaz tres sunt
pprietates. Prima ē incōcabilis virilitas. Secda est nullius imbe-
cillitatis tarditas. Tertia ē ad inferiores largitas. **¶** Virilitas p̄s-
istit in tribz. In resistēcia contrarij. in aggressiōe ardui. in tolerātia ma-
li. Hec oia fuerūt in br̄ssima p̄gine in summo. Resistēcia contrarij.
ita em̄ om̄e contrariū noctuū. i. p̄ctū vicit q̄ ab ip̄o nun. q̄ aliqd passa
fuit. angeli em̄ nūq̄ vicerūt. q̄ nūq̄ pugnauerūt. in aggressiōe ar-
dui. i. in altissima paup̄tate rerū. maxima carnis asperitate. summa
cordis humilitate. in tolerātia mali. in asperissima filij passiōe. q̄n
ip̄i aīam p̄trāsuit gladi⁹. i. his oibz br̄ssima p̄go inuincibilē viri-
litatē in summo possedit. Secda pp̄tates p̄tutū fuit nullius imbe-
cillitatis tarditas. hāc ipa cū excellentia habuit. q̄ eandē vitā angeli
cam quā angeli sine onere carnis cū carne ipa i carne duxit. et cū sar-
cina carnis illos sine sarcina carnis ad mai⁹ brauiū antecurrit. Ter-
tia pp̄tates fuit ad inferiores largitas. hāc etiam cū excellentia ha-
buit. illi em̄ dant dona dei. ipa dedit ip̄m deū. Jē ip̄i dāt tū inferiorū
bus. ipa autē superioribz et inferioribz summū donūz tribuit. dedit enī
mūdo deū. et deo mūdū. cuilibet homini regnū celoz. Habuit igit be-
atissima p̄go etiā pp̄tates virtutū in summo.

pp̄tates secda.

pp̄tates tertia.

¶ Tertius in secūda hierarchia est ordo dominationū. quarum
pp̄tates ponit beatus Dion. in celesti hierar. ca. viij. in hec verba
Sanctarū dominationū manifestam existimo nominationez deca

De proprietati. dñationū fo. xc.

are. ab soluta quādā esse et ab omī pedestri minoratōe liberā anago-
gez nulla tyrānoꝝ dissimilitudine nullo quoq; mō eā vniuersaliter in-
clinataz. liberaliter seuerā dominatōem omī minutie seruituti sup-
positā a supiori subiectōe omī remotā. et ab vniuersali dissimilitudi-
ne imūnē. dñationis incessanter appetentē et ad illius naturalē sub-
sistentis p̄tutis similitudinē q̄tuz possibile est et seipsam et q̄ post eam
sunt optime et speciose p̄formantē. et ad nulla vana videntū. sed ad
pprie existēs vniuersalē p̄uersam. et dñice sp̄ reiformitatis partici-
patōem fm q̄ possibile est ipi factā. Ex hac auctoritate p̄mo p̄nt ex-
trahi decē pprietates dñationū. Prima est a seruitute libertas. Se-
cūda est ab hoste inuincibilitas. Tertia liberalis seueritas. Quarta ē
minutini seruitiū supioritas. Quinta nulli subiectōis egestas. Sex-
ta dissimilitudinis imunitas. Septima dñandi ordinata volūtas.
Octaua sui et suoz ad deū p̄formitas. Nonā nulla in dñando vani-
tas. Decima diuine dñatōis p̄cipes p̄formitas. Et excludūtur in
his pprietatibz decē impedimēta dñationū terrenarū a dño seruicēdū
Primū est seruitiū supioris. scdm ip̄t̄ hostiū. terciū dñum. q̄tum
grauitas seruitioꝝ q̄ntū p̄uiso subditoꝝ. sextū sollicitudo necario-
rū extrinsecorū. septimū ābitio honoris. octauū p̄trarietas diuitiaz
et dñioꝝ. nonū ē execratio vanitatū. decimū ē elōgatio imitatiois di-
uinaz actionū. Q̄ autē he pprietates in summo fuerūt i bñssima
p̄gine sic ē manifestū. Q̄ libertatē a seruitute habuit i summo p̄p
ea q̄ dicta s̄ sup̄ de ipi nobilitate. Q̄ at scdaz habuit q̄ fuit ab ho-
stibz inuincibilitas p̄p. ipa em̄ nō solū in seipam caput hostis p̄riuit
s̄ p̄dā toti⁹ generis humani ab ip̄o absolute et in natura corporea sp̄m
natura angelicū supauit. in carne sup carnē vixit. et supbiā victricez
diaboli vixit. et tādē diabolu q̄ de mūdo q̄ de seipā q̄ de suis āgelis
omībz supegredies triūphauit. et q̄ oībz alijs alti⁹ est p̄tra ipm̄ deū
fortis fuit. q̄ deū de celis ad terrā vinculis carnis ligatū et charitate
vulneratū in gremio vteri sui sc̄z bñssime p̄ginitatis carcere capti-
uauit. P̄z q̄ qualr̄ hec mulier fortis fuit in hostium vincibilitate et
oēs dñatōes p̄cellit. Tertia pprietas fuit liberalis seueritas. per qd̄
p̄t intelligi vel mediū inter p̄dgalitatē et auariciāz. vel mediū inter
excessuz iusticie. i. rigiditatē. v̄l excessuz misericōdie. h̄ ē remissionē. qd̄
em̄ s̄ nimis liberales. hoc ē p̄digi. qd̄ nimis seueri. i. auari. mediū
inter hec ē liberalis seueritas. Itē qd̄ s̄ nimis iusti p̄ rigorē qd̄z
nimis misericordes p̄ remissionē. inter hec mediū ē liberalis seueri-
tas. Primū mediū habuit bñssima p̄go cū excellētia sup oēs dñā-
tiones. ipa em̄ nūq; dedit cui non esset danduz et nūq; nō dedit cui
esset dandum. et preterea dedit deo omne dandum sc̄z deo mundum
mundo xpm̄. hōminibz celū. Secundū mediū etiam habuit et

ppietates decē
dñationum

j.	2.
3	2
5	6
7	
8	9
10	

decē impedimēta
excludūt p̄mū

ppietates he in
summo fuerūt
in p̄gine.

tertia p̄petas

Mediū p̄mū

De proprietatibus dñationū

in summo. ipa em̄ nūq̄ in se aliquā admittit iniusticiā. nūq̄ aliquā misericordiā obmisit. ⁊ filio dñi iniusticiā corrigibilē correxit. om̄ nē misericordiā receptibilē porrexit. Sic ḡ p̄t q̄uo bñssima h̄go habuit p̄dgalitatis ⁊ avaricie mediū in summo. Itē qdā sunt dñi nimis liberales voluptatis libertate. qdā nimis leuiter aspitare passionis. inter hec quoq̄ mediū p̄t eē liberalis seueritas. h̄ q̄q̄ mediū habuit brā h̄go p̄e dñatōibz. qz habuit summā aspitare in corpe. ⁊ summā libertatē spūs in mēte. Quarta p̄prietas est minutine seruicij vel seruicij supioritas. p̄ qd̄ p̄t intelligi q̄ nulli seruūt qm̄ fuitiū ip̄os a sua dignitate diminuāt. h̄ac p̄prietatē bñssima h̄go i summo habuit. qz ei oīs creatura seruit. ipa autē nulli pure creature s̄z soli deo subiecta seruit. Et ita sicut seruire seruo ⁊ seruire soli deo vñū alteruz excellit. Itē bñssima h̄go in hac p̄prietate dñatōes excellit. Oēs em̄ alij dñi vel dñe vel dñatōes q̄bz seruūt a creatura. sic seruūt p̄ ip̄i seruūt creature. soli autē n̄re dñe sic seruūt oēs creature q̄ ipa nō teneēt nisi soli deo seruire. Seruire autē deo regnare est ⁊ nō dim̄nuī. Quinta p̄prietas fuit subiectiōis nulli⁹ egestas. p̄ qd̄ p̄t intelligi q̄ nō eē in celestibz dñatōibz sicut est in terrenis. q̄ em̄ suo mō indigent seruūis sicut seruī dñis suis indigent. in celestibz autē nulla est indigētia seruicij. H̄ac p̄prietatē habuit bñssima h̄go sup̄ dñatōes. q̄ ⁊ si nō habet indigētiā respectu inferiorz ⁊ subditorz. h̄nt tñ respectu superiorz ⁊ bñssime h̄ginis. ipa autē nullius supioris vel inferioris. qz cū nulla creatura ipa sit supior indigētiā nō h̄z creature. s̄z soli⁹ creatricis p̄sone. Sexta p̄prietas est dissimilitudinis imunitas. p̄ quod intelligit remoueri dissimilitudo opatōis. ⁊ attribuit dñationibus eo q̄ legitur nisi ad exteriora. sed sp̄m̄ inferioribz ⁊ interioribz actionibz sunt attenti simul. H̄ac autē p̄prietates bñssima h̄go habuit in summo. qz similima deo fuit corde ⁊ corpore. Corde em̄ fuit h̄go singularis inter oēs miris ⁊ hūilis corde. Corpe qz incorruptio in summo eā primā fecit eē deo. in ope etiaq̄ ipa similima fuit. Ade em̄ celesti nō inueniebāt adiutor s̄lis ei⁹. Similima em̄ fuit deo s̄m diuinitatē suā. ⁊ de⁹ ipi s̄m hūanitatē suā. vñ Aug⁹. supra. Si formā dei appellē digna exillis. ipa em̄ vapor est virtutis dei ⁊ emanatio q̄ dā claritatis oīpotētis dei sincera. ⁊ iō inq̄natū in eā nil incurrit. Candor em̄ ē lucis eterne ⁊ speculū sine macula dei mater ⁊ imago bonitatis illi⁹. ḡ habuit dissimilitudinis imunitatē in summo beata h̄go.

ppietas septia

Septima p̄prietas est dominādī ordinata volūtas quā ⁊ ipa habuit in summo. qz ip̄oportionabilr plus ordinat⁹ est dñm vel deū minā dñari sup̄ seruū q̄ seruū sup̄ dñm vel p̄seruū. p̄ actiōis em̄ est s̄ seru⁹ dñatur. Hec autē est p̄ sednā dñatur ḡ ip̄oportionabilr plus ordinata est volūtas dominādī qua dñā vult dñari sup̄ seruū q̄

De ordine thronorum Fo. xxi.

qua seruus vult dominari super servum. accidit enim servum dominari. essentialiter
 hoc domine dominari. Octava proprietates fuit sui et suorum ad ceterum conformitas
 octava proprietates. quod sic intelligitur. quod domini illi qui ita sunt domini quod et servi taliter debent
 suis dominari subditis ut studeant se et suos subditos ad suorum domino
 rum imitationem informare. Hanc etiam proprietatem beatissima virgo habuit
 in summo. quod omnes servos fugitivos ad dominum reduxit. et de suis dominos
 fecit reges et principes imo deos fecit. unde coronam stellarum. xij. habuit in
 capite. qua ostendit omnes sanctos subiectos eterna gloria donasse. Nonam
 proprietatem est in dominatione nulla vanitas. hanc habuit virgo beatissima in
 summo. quod quanto maior fuit tanto plus humiliavit se in omnibus. unde
 cum esset etiam maxima creatura fuisse. necesse est ipsam omnibus humiliter
 extitisse. hec est enim plebs iherosolymitana. Qui se humiliat exaltabit. et e converso
 exaltatissima. omnium humilissima fuit. igitur quod omnibus disproportionabiliter plus
 habuit humilitatis. minus disproportionabiliter omnibus habuit vanitatis
 Decima proprietates fuit divine dominationis conformitas. hanc etiam beatissima
 in a virgo habuit in summo. quod vere sola dominice passionis facta fuit
 princeps. quod ab eodem domino et regno a quo filius nomen accepit regis et ipsa re
 gine. domina enim ut dicit Damas. vere facta est omnium peccatorum mater existens
 Sic igitur manifestum est qualiter proprietates dominationum habuit beatissi
 ma virgo

De suprema hierarchia

thronorum sex p/ proprietates

Restat nunc videre de suprema hierarchia in qua primus ascendendo est
 ordo thronorum quorum sex sunt proprietates. Prima est celsitudo.
 Secunda regis circumdatio. Tertia stabilis collocatio. Quarta regni suscep
 ptio. Quinta regis relatio. Sexta familiaris aperitio. Proprietas
 prima venit beatissime virginis in summo. ipsa enim in altissimis habitat et
 thronus eius in columna nubis. Ipse etiam est illa sedes saphirina quam vidit
 Ezechiel super firmamentum. id est super altitudinem omnium sanctorum in gloria confirmato
 rum. ut puta quam exaltata est super omnem angelorum choros. Item Augustinus. Si ce
 lum vocem altior es. Secunda proprietates est regis circumdatio quam lucide ha
 buit in summo. quod quod non solum angeli imo celi capere non poterant tuo
 gremio prelostrati. Item in tua se clausit viscera facit homo. hoc est enim novum
 immo omnium novorum novissimum quod hec mulier circumdedit virum gremio
 verum sui. sicut dicit Hieronymus. Tertia proprietates fuit stabilis collocatio.
 Hanc etiam in summo habuit beatissima virgo. quod rex celi non solum ipsam in
 solum glorie eternalis elegit. sed in ipsa requiescens de ipsa sua sede corpus sibi
 fecit. quod sibi in unitate persone assumpsit et nunquam deposuit. Quarta p
 proprietas est regis susceptio. hanc autem in summo habuit beatissima virgo
 unde Ezechiel. et. Ipse in se suscepit per ecclesiam et per inhabitantem gratiam
 ipsa autem beatissima virgo sic etiam ipsum suscepit et plenam. quod per gratiam plenitu
 dinem et plenam corporalem. Quinta proprietates est relatio. hanc etiam in sum
 mo habuit beatissima virgo. quod ipsum regem glorie in mundum tulit de celo

De pprietatibus cherubin

Un ipsa est verū ferculū qđ fecit sibi verus Salomon Lanticorum
iij. Ip̃m in mūdū tulit ⁊ in mūdō circūtulit. qñ ascendit sup nubē
6 lesem. ⁊ ingressus fugit in egyptuz. Sexta pprietas est familiaris
aperitio. Hāc habuit exp̃sse beatissima virgo in summo. quia vt de
Bern. Qualiter splendor ille inaccessibilis h̃gineis se infuderit vis
ceribo soli datū est scire cui soli datū experiri. Itē prouerb. xxx. Tria
sunt difficillima mihi. ⁊ quartū penit⁹ ignoro. qđ ē via vii in ado/
lescētia sua. vii Joānes ppheta ⁊ plus q̃ ppheta helcīt soluere cor
rigiā calciamenti eius. Lu. iij. Et ip̃e nuncius gabriel quesiti modi
questionē nō soluit. sed ad sp̃m̃icū trāsmittit instruendā. Sic igitur
manifestū est ex his q̃ beatissima h̃go pprietates oim thronoz
etiā habuit in summo. ⁊c.

Cherubin secū
dus ordo
ppetas pma

Secūdus vltime hierarchie ordo ē cherubin. cui⁹ fm bñm Dio.
q̃tuor sunt pprietates. Prima ē ēē in circuitu ei⁹. scđa ē redu
ctiū. tertia actiū. q̃ta exēplatiū. Prima ḡ q̃ ē i circuitu ei⁹ p quā
fm cōmētatorē intelligit q̃ in circuitu sū. qz ad totuz qđ est intrant
Hāc igitur bñssima h̃go habuit in summo. qz ip̃m totū circūdedit. ⁊
p̃trea intima viscera mīsdie patris intrauit. ⁊ ei filiū vnigenitū ⁊
2 vniciū de corde extraxit. Scđa ē reductiū p qđ fm cōmētatorē in
telligit q̃ ad deū tendūt. hāc em̃ bñssima h̃go habuit in summo. qz
oia reducibilia ad deū reduxit. ipsa em̃ ē mulier q̃ tria sata. i. corpus
aiam ⁊ diuinitatē p̃iuxit. Mat. xij. p qđ naturā in p̃mūz imo sup
p̃mū statū institutiōis reduxit. Itē ipsa ē mulier q̃ lucernā accēdit p
quā drachma decima inuēta fuit. Lu. xv. Tertia pprietas ē actiū
3 qđ vt de cōmētator est vt fm deū incedāt. hāc autē bñssima h̃go ha
buit in summo. qñ maxime fm deū ascendit ⁊ iēssit ⁊ etiā cōformis
simos act⁹ habuit. ⁊ i summo actu ip̃m singulariter imitata fuit qñ
ip̃m quē de⁹ añ deū genuit ip̃m etiā deū ⁊ hoīem generauit. Quarta
4 pprietas ē exēplatiū. qđ ē fm cōmētatorē vt fm suū exēplū h̃ faciāt
hāc etiā plenissime habuit. qz oib⁹ recreādis speculū ⁊ stella maris ⁊
exēplar extitit ⁊ doctrix discipline dei oia illustrauit. Pz ḡ q̃liter brā
h̃go oīs pprietates cherubin in summo habuit

Seraphin supre
mus omnium
pma ppetas

Suprem⁹ oim ordo ē seraphin. cui⁹ fm bñm Dion. octo sū
pprietates. quaz pma est mobile. scđa est inaccessibile. tertia ca
lidū. quarta acutū. q̃ta sup̃ernidum. sexta intēta. septima intima.
octaua inflexibilis. Quas pprietas exponit cōmētator sic. Prima
est igitur pprietas dilectōis qđ est vita. Hāc habuit bñ h̃go in sum
mo. Ipsa em̃ de sua charitate meruit de agno sibi viuere vita sum
me gloriosa. Et q̃ ipsa fuerit p̃ncipiū vite increate ⁊ oib⁹ nobis cā
vite eterne. Itē si vita ē effectus dilectōis. igitur cū in ipsa ip̃oportio
nabiliter sit dilectio in ea improporcionabilis erit vita. Scđa p

De seraphin fo. xxiij

prietas est incessabile. et est incessabile charitas quod est perpetuum. Inces-
 sabilitates charitatis habuit in summo super seraphin brissima ergo
 magis est enim incessabile quod non cessat nec potest cessare. quod non cessat ali-
 quod tamen cessavit. Item magis est incessabile quod non cessat et non potest cessa-
 re. quod non cessat et non potest cessare modo. sed tamen aliquando potuit cessare. sed
 charitas angelorum seraphin potuit aliquando cessare. summus enim de
 illo ordine cessavit quando cecidit. et similiter alij potuerunt tunc sicut ille. Sed
 charitas brissime virginis nunquam potuit cessare. ergo magis fuit incessabi-
 le. igitur excellit seraphin in incessabili charitate. Minor pro hoc quod mihi angeli.
 non potest cessare nisi per peccatum mortale. Sed ipsa nunquam mortaliter pecca-
 re potuit. in vtero enim nullus potest peccare mortaliter. ipsa adhuc in vte-
 ro matris sanctificata fuit et contra peccatum confirmata. et sic potuit nunquam
 charitatem amittere. Seraphin autem amittere potuit. igitur excellit illos
 in hoc quod est incessabile. Tertia proprietas calidum est. et est dilectio.
 calidum quod sopita. sed hanc habuit beatissima ergo super seraphin. alijs
 enim paribz fortior est virtus que tantum de operatur cum resistentia contra
 eam quam illa que sine resistentia. unde maior est virtus que sopitum facit in
 strepitu quam que facit sopitum in silentio et quiete. igitur cum beatissima vir-
 go sopita fuerit et omnino tranquilla in tumultu tribulationis et strepi-
 tu persecutionum tentationum huius mundi magis fuit sopita quam sera-
 phin extra hominum strepitum et tumultum constituta. sic ergo maior est violentia
 que cogit hominem in strepitu dormire quam que in quiete. Quarta pro-
 prietas est acutus. Et de promotor acutus quod est sapientie. In hac ex-
 cellit beatissima ergo seraphin. ut patet supra in pluribus locis de ipsius
 sapientia. De Aug^o. Christus est in maria. ergo omnes thesauri sapien-
 tie et scientie dei in maria sunt. Item vinctio seraphin docet de omnibus
 necessarijs ad salutem. vinctio domine nostre dat omnia necessaria ad salu-
 tem. Item participant sapientiam creaturam accidentaliter. ipsa est mater
 sapientie increate essentialiter. Quinta proprietas est superferendum
 quod est ut de promotor. dum enim per vim amoris extollitur super se per vim
 amoris expulsa a se. hanc etiam beatissima virgo habuit in summo. Ubi
 diem speciosam sicut colubam ascendente per contemplationem de super riuos
 aquarum. id est super omnes choros angelorum. et nardus eius charitatis achu-
 militatis introiit in cubiculum regis et reduxit regis filium de domo pa-
 tris. Item spiritus eleuat sursum. sed in proportionabili alius habuit spiritum
 sanctum. ergo in proportionabili alius habuit cor sursum. Item ubi est the-
 saurus tuus ibi est et cor tuum. Matth. v. sed ipsa pre omnibus maxi-
 mum thesaurum habuit sursum. igitur maxime fuit ipsius cor sursum.
 Item ipsa fuit maxime expulsa a se. quod totaliter se deo dederat corpore et
 anima plena erat. ita quod nec corpus nec anima plus gratie secundum statum per tunc
 recipe poterat. quod enim homo habet gratie quod de ea non accepit. ergo quanto plus

De eo qđ ē regina misericordie

h3 gratie tāto minus h3 de se. igit que plena gratie fuit tota de se ex-
pulta fuit. Sexta ppter eas ē intēra qđ ē hīn cōmētatozem ire in ipm
6 Hāc etiā brīssima h3go habuit in summo. qz intima cordis ei? bene-
trahit. 7 de vīcerib3 misericōdie sue intimo filiū de intimo corde patrie
extrahit. 7 infinitā inēstiatē misericōdie ipius intime 7 pfundissime in-
timauit. 7 oēs diuinitas ei? misericōdie effudit. 7 in sanctuarijs dei habi-
tās sapiētā a seculis absconditā carne indutā patefecit. Septima p-
7 prietas ē intima. qđ vt dē cōmētator. est qđ ad exteriores nō effluat.
Qđ etiā eā in summo ipa habuit sup seraphin pz. illi em nō effluere
rūt descendēdo. sz nō aīcederūt. ista autē exorsum nō fluxit. imo cōtra
8 naturā salsum fluxit. 7 oēs q̄ defluerūt sursum trahit. Octaua pro-
prietates est inflexibile. qđ ē vt dē cōmētator. vt ad alia negociā extra
ipm nō diuertat. hanc quoq3 habuit sup seraphin. illi em tā ab illo
ipe q̄ hoc acceperāt nō diuerterūt. ipa autē nūq3 diuertit ab ipso. sed
oīa hūc ad ipm. Et totū mūdū in ipm ouertit. Itē alij accipiunt
aliqđ ab alijs. vñ se ad deū ouertūt. ipa autē sola habuit in solo filio
vñ nūq3 diuertit ab ipso. Ex his pz quō brīssima h3go oēs pprieta-
tes oīm angeloz habuit in summo. ¶ Itē Bern. quasdā qbusdam
alijs assignat pprietates dicēs. qz virtutū est miracula facere. potesta-
tū contrarias potestates coercere. principatū regna mutare 7 mini-
strare. Nec oīa in brīssima h3gine fuerūt in summo. qz oīm miracu-
loz miraculosissimū fecit cū deū 7 hoīem genuit. potestates coercu-
it cū regnū diaboli destruxit. 7 cū in inferno genuit. regna mutauit
cū oēs in regno celoz trāsdurit. Est igit brīssima h3go angel? in grē
inuēctōne. archāgel? in dei generatōe. pnceps in pncipū subiectōne
potestas in supnaturalij opatione. hūc in dei formissimoz actuz
pfectōe. dñationes in creature suppositōe. thron? in dei corporali re-
ceptōe. cherubin in oīm secretorū secretissimā cognitiōe. seraphin in
summa supra oēs dilectōe. Patz igit qualiter brīssima h3go oēs p-
prietates oīm angeloz hñs 7 super hierarchias oēs est exaltata. ita
qz singulorū oīm oēs pprietates 7 dona ipsa vltiter 7 singulariter in
summo possedit vniuersa

alie ppterates
ponit a bern.

maria fecit mi-
raculosissimū
maria cāgelus

Prima rō

Ultimo qñt de illo pūlegio qđ ē regia misericōdie. de q̄ Qr. vtz il-
lud nomē oueniat ei pprie i pdictā dignitatē exaltare. ¶ Et videt qz
nō Maiori em dignitati ouenit dign? nomē. q̄ summe dignitati
ouenit dignissimū nomē. sz dignitas i quā exaltata ē summa digni-
tas. q̄ hīn illā ouenit ei dignissimū nomē. dignissimū atē nomē crea-
7 ture ē mīr dei. q̄ hīn illū statū d3 mīr dei appellari Itē ipa ē exaltata ad
3. summū statū glorie. q̄ potius diceret regina glie. ¶ Itē a digniori
fiunt renominationes. sed dignissimū est gloria. ergo ipa est regina
4 glorie. ¶ Itē quod nobilior et digniori est similis hoc est digni-

De regē dī regīa mie Fo. xciiij.

us et nobilissimus. Et nomen nobilissimum et dignissimum est rex glorie. Et ipsa sicut
debet dici regina glorie. Et ab eodem regno a quo filius suus dicitur rex ip-
sa dicitur regine. sicut a fratria dicitur rex fratrie regina francie. Et filius dicitur rex
glorie. Et ipsa regina glorie. Et ubique non est misericordia non est misericordia. Et ipsa est regina
celorum. Et ipsa non est regina misericordie. Et sicut secundum statum illam ipsa est super
omnes hierarchias. Et videtur quod debeat dici regina celorum. Et gloria tamen
est in celo. misericordia tamen proprie in mundo. gratia autem continetur in celo et in
terra iuxta illud. gratiam pro gratia. Et dicitur dici regina gratie. Et impator
est super reges et imperatorem super reginas. Et debet imperator misericordie
notari. Et in ordinibus angelorum superiores nominantur a superioribus
et dignioribus donis. Et summum ac nobilissimum donum est charitas. Et ipsa
debet regina charitatis nuncupari. Et filius autem pacis dicitur et dilectio-
nis. Et ipsa regina pacis et dilectionis. Et seraphim dicitur a cha-
ritate. Et ipsa est superior seraphim. Et ipsa dicitur a superioribus nominari. Et nihil est
superius charitate nisi deus. Et ipsa debet a deo nominari. Et ipsa debet a
deo dici regina misericordie. Et filius dicitur rex regum et dominus dominum. ergo
ipsa debet regina reginarum et domina dominarum. Et filius dicitur deus deorum. Et ipsa
debet dea deorum. Et Dionysius de divinis nominibus ait quod deos eloquia
vocant. non tamen supercelestes essentias. Et apud nos amicissimos dei et mi-
rabiles viros. Et infra. Et vltimè quicquid bene vltimè conuenit et in di-
uinas illuminationes incessanter extendit secundum potentiam diuinam imitatio-
ne et diuina inuocatione digna effecta est. Cum ergo beatus Augustinus sit dei amicissi-
mus et ad diuinas illuminationes omnibus aliis creaturis ipse proportionabilis
plus extensa. ipsa potissime vocabitur dea deorum. Contra hec opponitur
in hunc modum. gloria et gratia et iusticia per se tamen dicunt collationem boni. mis-
ericordia autem et collationem boni et ablationem mali per se. Et plus comprehendit
et in amplius extendit regnum misericordie quam regnum glorie. gratie vel iusti-
cie. Et ab apostolorum potentia et maiori est dignitas maior et deuotio. Et
beatissima ergo dicitur dici regina misericordie a summa dignitate. Et
gloria tamen proprie est in celo et non in terra nec in purgatorio nec in inferno
misericordia autem est in celo et in terra et in purgatorio et in inferno. Et ma-
ximè est regnum misericordie. Et maxima regina dicitur dici regina miseri-
cordie. Et quicquid est superius superiore est superius inferiore. Et misericordia est
super omnia opera dei. et regina misericordie super misericordiam. Et regina misericordie deter-
minat positionem super omnia. Et illa proprie ducit beatissime regini. Et proprie
et hoc est regina misericordie. Et ipsa est super patrimonium et proprietatem sui fi-
lii. Et hec est misericordia. proprie est in dei miseratione. Et proprie est regina misericordie.
Et hoc est. Et ego autem considerabo in loco meo glorioso. quod locum est mi-
sericordia et dei glorie. Et proprie locus regis est regnum. Et misericordia est re-
gnum regis et regine. Et proprie dicitur et regina misericordie cuius est regnum.

Contra
Rō pma.

Oreo qđ d: regia misericordie

misericordie sicut rex vel regina francie dicitur cuius est regnū francie. ergo beatissima virgo proprie dicitur regina misericordie cuius
6 est regnum misericordie. ¶ Item omnis qui est in regno dei est in misericordia. sed non omnis q̄ est in regno est in gloria vel in gratia vel in iusticia. ergo sola misericordia comprehendit totum regnum. ergo regina super totum regnum potissime dicitur regina misericordie.
7 ¶ Item regnum glorie est regnum misericordie. sed non p̄uenit. ergo regnum misericordie comune est. ¶ plectitur em̄ vtrūq;. ergo vni
8 uersalis regina potissime d: regina misericordie. ¶ Item illa pprie dicitur regina francie q̄ dñā hē et iure esset oīū q̄ sunt in francia. sed
9 beatissima hgo hē et iure et pprie ē dñā oīū q̄ sunt in misericordia dei. ¶ pro
10 prie est regina misericordie. ¶ Item si obliquus q̄ est misericordie strueretur
transituē vere et pprie diceretur regina misericordie. ipa em̄ ē cā totius misericordie
11 continēs totā misericordiā et releuās oēs nostrā miserā ¶ Itē
si construit intrāituē sensus erit. ipa ē regina misericordie. i. ipa misericordia. h
ad huc d: hē regina misericordie. ipa em̄ ē regina q̄ ē misericordia. vñ et Hester
q̄ ē figura bte hginis alio noīe edissa vocat qđ ē interpretatū misericordie
Hester. ij. Itē Jsa. xvi. Et pparabit in misericordia solius ei
S; solū pprie ē in pprio loco regni. h misericordia ē pprius loc⁹ regni
S; in vtero bte hginis hē et pprie regnit et collocata fuit tota di
uinitas et hūanitas ipi p sp̄m̄ sc̄m̄ pparato. h ipa pprius locus fuit
regni. h ipa fuit misericordia. et cū hoc nō īmerito regina misericordie. q; ipsa
seipā pfecte possidēdo sp̄m̄ bñ rexit. nam ab ipa nunq; aliqd indire
ctum pcessit. ¶ Item Dionysius de diuinis nomi. Regnū est omnis
finis et ornatus legis et ordinis distributio. Sed hec omnia proprie
cōueniunt misericordie. igitur ei pprie cōueniet ratio regni. finis di
12 stributio sup iusticiā fm̄ misericordiam est. q; exules facit reges. or
natus quia reformissimos peccatores facit āgelos pulcerrimos. le
gis. quia gratis dat dona charitatis. et pro illa regnum ordinis. qā
limus super angelos terra super celū. Habet itaq; misericordia pro
13 prietates regni pprie. igitur ipa est proprie regnū regis. ergo et bea
tissima virgo dicitur regina misericordie. ¶ Has ratōnes conce
dimus dicentes q; propriissimū nomen quod beatissime hginī fm̄
suam dignitatem summā debetur est regina misericordie et plus pro
prie q; imperatric. hoc em̄ nomē magis est nomē timoris et rigoris
Regina autē plus est nomē prouidentie et equitatis. vnde etiam credo
nusq; deū in biblia expresse nominari imperatōrē sed regem. hoc em̄
est nomen maiestatis. Item magis proprie dicit regina misericor
14 die q; domina dominaz. vel regina dominarū. vel dea deartū. Nec
oīa importāt dignitatē et excellentiā respectu maioris et minoris. sed
misericordia vniuersalē potestātē respectu maiorū et minorū. si em̄ di/

Regina

S.

De priuilegi. sufficiē. Fo. xciiij

ceretur dea deatū non videret esse dea vel regina peccatorū vel demo-
num. Item nec dicitur pprie regina pacis: z dilectionis. qz nec hoc
est omnibz sui regni vniversale. Itē melius dī regina misericordie qz
regina potentie vel sapientie. In sapientia enī intelligit: potentia z
uō econuerso. In misericordia sapientia: z potentia z non econuerso.
Unde misericordia illa omīa tria claudit in se. vnde regina miseri-
cordie est regina potētie z sapientie z nō econuerso. Qs. autē potius
dicatur regina misericordie qz regina iusticie vel gratie vel glorie pa-
ter per contraria obiecta

De sufficiētia priuilegiorum.

De. Post hec de priuilegiis z sufficiētia. q̄a videtur q̄ possint
esse plura qz dicta sunt. Prīmū enī inter dicta fuit q̄ nūq̄ **Primum priuilegium.**
peccauit. quare igitur similis nō habuit vnū respectu ignorātie vel pe-
ne. sicut vnū habuit respectu culpe. maxime cum vtrūq̄ illorum nō
fuerit in statu innocentie. z videantur vtriusq̄ opposita ad innocentis
ama culpa p̄tinere. Secundū priuilegiū fuit. q̄ non potuit peccare. z
Querit̄ q̄ quare similis nō habuerit vnū priuilegiū respectu pene. vt
q̄ nō posset peccare nō posset puniri. cū tñ oīs pena sit p̄ culpa. q̄ vbi
nulla culpa nulla posset eē pena. Tertiū priuilegiū fuit q̄ q̄libet motu
mercbat. Querit̄ q̄ quare nō habuerit priuilegiū vt silt fruere sicut
ip̄e dñs iclus p̄s q̄ simpli vnū fuit carni mortali. Quartū priuilegi-
um fuit puritas in summo. cū q̄ triplex sit act⁹ hierarchie. purgare
illuminare z pficere. z beatissima q̄go habuit priuilegiū respectu purga-
tionis. q̄ debuit habere alia duo. vnū respectu illuminatōis. aliud re-
spectu p̄fectōis. Quintū fuit q̄go q̄ginū. cū sūt beatissima fuerit: et
q̄go z mater z coniugata z viduata. z habuerit vnū priuilegiū respectu
q̄ginū. Videt̄ q̄ debuit alia tria habere respectu coniugataz matz z vi-
duaz. Sextum priuilegiū fuit mater dei. z constat q̄ similit̄ fuit filia
dei z sponsa dei z multa cōsimilia. igitur respectu eorum debuit habere
priuilegia multa. Septimū fuit mater oīm. q̄re silt nō habuit priu-
legiū vnū q̄ esset soror z filia oīm vel saltez q̄ eēt dñā oīm. Octauū
priuilegiū fuit stella maris. illud habuit beatissima q̄go respectu ma-
ris pro priuilegio. igitur z aliud debuit habere respectu ignis z vnus
respectu aeris. z vnum respectu terre. Nonum priuilegium fuit por-
ta celi. si respectu porte habuit vnum priuilegium. igitur eadem ratio
ne respectu fundamenti vel parietū deberet habere vnū priuilegiū. vt
dicatur lapis angularis vel aliqd̄ huiusmodi. Decimū priuilegiū
fuit passiois. communicatō. cum igitur priuilegiū habuerit respec-
tu passiois. etiam habebit aliud respectu actōis. cum actio sit no-
bilior passioe. Undecimū priuilegium fuit exaltatio z sic vnum ha-
buit respectu arctū. q̄ alia duo habebit respectu veri z respectu boni.

De sufficiētia p̄uilegioꝝ

12. Duodecimū fuit regina mīsericōdie. q̄re nō vnū respectu potērie v̄l sap̄t
Aliud fuit. entie q̄ mīsericōdia sunt p̄iora. Itē vnū aliud fuit ab alijs oīb̄ qd̄ erat
 mater ⁊ filia qd̄ nō ē determinatū inter alia. Itē vnū videt̄ q̄ nō h̄as
 buit vtutes p̄ modū patre Itē vnū p̄uilegiū videt̄ q̄ potuit mereri
 et nō demereri. Itē fo. m̄tis extinctio. Itē q̄ deperit sine libidine. Itē
 q̄ portauit sine grauedine. Itē q̄ peperit sine dolore. h̄ic ē multa p̄
 uilegia. q̄ habuit plura q̄ p̄dicta. Itē iupius demonstratū ē q̄ nullū
 habuit ignorātiā. qd̄ ē etiā vnū p̄uilegiū beatissime v̄ginis.

Sufficiētia
p̄uilegioꝝ.

Sufficiētia p̄uilegioꝝ sumit̄ in hūc modū. P̄uilegiū vel est
 p̄tra malū vel ad bonū. Si p̄tra malū. vel p̄tra malū culpe vel
 p̄ne. Si p̄ne. vel pena est p̄ns vel futura. Auferre at̄ penā p̄sentē nō
 ē p̄uilegiū s̄z nocumētū. q̄ illa ē meritoria. Itē futurā auferre nō est
 p̄uilegiū. q̄ h̄ ē cōde planū ⁊ oīm mart̄ꝝ ⁊ oīm paruulor̄. ⁊ aliorū
 multor̄ p̄fector̄ tā innocētū q̄ penitentū. q̄ oēs poss̄ illā vitā non
 sustinēre aliquā penā. Si q̄ ē p̄tra malū culpe vel ē culpa actualis v̄l
 originalis. Si actual̄. sic ē p̄ctū q̄tū ad actū. ⁊ sic ē q̄ nūq̄ peccauit
 nec potuit peccare. Si at̄ ē originalis. sic ē q̄ nō solū nūq̄ peccauit s̄z
 nō potuit peccare. Si ē p̄uilegiū ad bonū. vel ē ad bonū meriti v̄l ad
 bonū p̄m̄. Si meriti vel ē habit⁹ vel actus vel passio. Si habitus
 vel est corpis vel aīe. Si corpis vel in se vel ad cū vel ad proximū
 in se. sic ē v̄go mater. ad cū. sic ē mater cū. si ad primū. sic ē v̄go
 v̄ginū. Si at̄ ē habitus aīe vel ē intellectu⁹ vel affect⁹. Si intellectu⁹
 sic ē nullū ignorātiā. Si affectus v̄l ad cū vel ad proximū. Si ad
 cū sic ē puritas in summo. si ad primū. sic ē mater oīm. Si aut̄ est
 actus vel in se vel ad primū. Si in se sic q̄libet motu merebat̄. Si
 ad primū. vel ē exemplū. ⁊ sic ē stella maris. vel ad auriliū sic ē por
 ta celi. Si at̄ ē passio sic ē passionis cōdicatio. Si at̄ p̄inet ad p̄mū
 vel h̄ q̄tū ad rē. ⁊ sic ē sup̄ oēs creaturas exaltatō. vel q̄tū ad nomē
 et sic ē regina mīsericōdie. Et sic in vniuerso sunt quatuordecim p̄uilegia
 beatissime v̄ginis. Primū ē q̄ nūq̄ peccauit. scdm̄ ē q̄ peccare nō po
 tuit. tertiū q̄ fuit mater ⁊ v̄go. q̄tū q̄ ē mater cū. q̄ntū q̄ ē v̄go v̄gi
 nū. s̄. cū q̄ nullū ignorātiā. septimū q̄ ē puritas in summo. octauū
 q̄ ē mater oīm. nonū q̄ est q̄libet motu mereri. decimū q̄ ē stella ma
 ris. v̄ndecimū q̄ ē porta celi. duodecimū q̄ ē passionis cōdicatio. t̄z
 decimū q̄ ē sup̄ oēs creaturas exaltatō. q̄ntūdecimū q̄ ē regina mīse
 ricōdie. q̄ Si q̄ sunt. xiiij. p̄uilegia beatissime v̄ginis. qd̄ ē iust qd̄ Joā
 nes vult cū d̄t in Apoc. q̄ vidit mulierē amicti sole. ⁊ in capite eius
 coronā duodecim stellaz. ⁊ oēs q̄ si exponūt ⁊ p̄dicant de duodecim

Quatuordecim
p̄uilegia
v̄ginis

Contra.

R.

p̄uilegijs beatissime v̄ginis. q̄ Ad h̄ r̄ndemus q̄ sicut articuli v̄as m̄s
 sunt duodecim. alio m̄s sunt. xiiij. sic est in p̄o ito. p̄nt em̄ redaci
 p̄iij. ad duodecim. ad summi em̄ puritatē q̄ sub x̄o p̄t intelligi re/

De solutione obiectoꝝ Fo. xii.

ducitur imunitas peccati et impossibilitas peccandi. qd est summa
ppinquatio ad puritatē dei. et ideo ad puritatē in summo reducun
tur duo prima. et sic quatuordecim priuilegia sunt duo decim visa
in corona Apoca.

Respondeo vnde videmus ad obiecta. Qd igit obijcit de fornicis ex
inctione. dicim⁹ q illud claudit in se puritas in summo. *R. S.*
qrit illud qre et vnde fuerit q nō fuit sine originali concepta. dicim⁹ *Qr.*
q fuit impossibile q conciperet de fornicis. qz sic mater sua fieret for
mator. et nō eēt suū priuilegiū. scz q esset mater fornicis. cū hoc matri p
us fuisset communicatū. Itē frui in via nō potuit ei dari priuilegiū. qz
illud in creatura nō vnita nō ppatit se cū corpore corruptibili et cū
pena. Itē respectu matrū habuit priuilegiū. qz fuit mater fornicis. et h
est q fuit mater dei. Itē q poterat mereri et nō de mereri nō est p se
priuilegiū. scz p solo duoz priuilegioꝝ. ex puritate in summo sequit⁹ q
nō poterat de mereri. ex eo aut q qlibet actu merebat⁹ se qz poterat
mereri. Itē nutritrix dei nō est p se priuilegiū. sed priuilegiū p qd ē ma
ter dei. ad integritatem eī maternitatis exigit⁹ nō eī pma materia
corpi generadi. scz etiā nutritiō nutrīdi. qd tñ aptū natus est ab
alio hoīe accipi. vñ qm alia ē nutritrix. alia mater. ideo nutritrix ē qsi di
midia mater. a qua puer aliqñ etiā pstrahit multū pplexione influē
te. q ad pfectissimā maternitatē exigit⁹ etiā rō nutritis. vñ cū brā vir
go fuerit pfectissima mater fuit et nutritrix. vñ Luc. xii. Bear⁹ vter
q te portauit et vtera q suscepisti Et ita sub matre dei intelligit nutritrix dei
Itē filia dei vel sponsa dei nō ē priuilegiū. qz eē filiaz dei vel sponsam
dei nihil addit qd sit spēale ei. Itē dñā oīm nō ē priuilegiū p se scz i
cludit in regina misericōdie. oīs eī regina ē dñā et nō ecōtra. vñ cū brā
sponsa sit regina misericōdie. et misericōdia sit dñā oīm. brā fornicis cū sit regina
misericōdie erit dñā oīm. Itē q nō dat priuilegiū respectu terre. aeris.
vel ignis. scz tñ respectu maris inde est. qz mare pprie expmit picus
lū hui⁹ vite. ppter qd indigem⁹ suffragio vel nauigio dirigēte nos
vel edncēte. Itē q nō dicit fundamētū vel lapis angularis priuilegiū
inde est. qz fundamētū pprie respicit fidē q a solo deo est. lapis an
gularis vnionē diuine et humane nature. Itē qre nō habuit priuile
giū respectu actōis sicut respectu passionis. dicim⁹ q habuit id qd
actu meruit. qd sine deo tñ non potuit facere. qz ipse dicit sine me nihil
potestis facere. Scz adiutores dei sumus in merēdo. scz nō in patiē
do. Itē q nō habuit priuilegiū respectu boni vel veri sicut respectu
ardui. dicim⁹ q hz. qz illa sua exaltatio nō tñ ē in arduū. scz in verū
bonū arduū. Itē qre nō respectu sapie vl⁹ pōne sic respectu misericōdie
habuit priuilegiū. dicim⁹ q misericōdia icludit in se vtrūq. vñ regina
misericōdie ē regina pōne et sapie. Ex his p q priuilegia brissime fornicis

R. S.
Qr.
Solo

*mf marie non
fuit fornicis
frui in via*

*Nutrix est qsi
mater media
Maria fuit.
nutrix
filia dei vel
sponsa.*

*Priuilegiū da
tur respectu
maris.*

De uaria plenitudine gratie.

sunt duodecim et non plura vel pauciora

Primo igit ostenditur est sufficienter qualiter beatissima virgo gratia plena fuerit. Primo quod omnes gratias generales et speciales omnium creaturarum in summo habuit. Secundo quod illas gratias habuit a quibus omnis vacua fuerit creatura. Tercio quod sua gratia tanta fuit quod pura creatura maioris gratie capax non fuit. Quarto quod gratiam increatam totam in se continuit. et sic per omnem modum gratia plena fuit fuit etiam ista plenitudo secundum omnem plenitudinis rationem plenitudo perfectissima. Est enim plenitudo alia dativa et non receptiva. quod soli deo puenit. ut dictum est supra.

**Plenitudo
carnalis**

Alia est receptiva. et hec est triplex. Quedam est receptiva et dativa. et non retentiva. et hec est plenitudo carnalis. et sic beatissima virgo plena est gratia omnium quantum est ad numerum gratiarum. quod omnes ad numerum trahunt per ipsius manum. unde Eccli. xliij. Ego quasi aqueductus exiui ex paradiso dei et huiusmodi de deliciis misericordiarum dei. Item Bern. Dicitur defecerunt fluenta gratiarum. quod non dum venerat aqueductus. Et ille aqueductus est mirabilis. quod per ipsum defluunt omnes aque gratiarum deorsum. et iteque per eundem defluunt sursum. Unde Sap. vij. Venerunt in hunc mundum bona pariter cum illa. et innumerabilis hostes per manum illius. Et sic ad locum unde exiit flumina reuertuntur Eccli. p.

**Plenitudo
vasis**

Est autem secunda plenitudo receptiva et retentiva et non dativa. Et hec plenitudo vasis. et secundum hanc plenitudinem plena fuit omnibus gratiis creaturis secundum speciem. quas omnes in specie in summo habuit et nunquam amisit. et preterea gratia increata quam totam simul accepit et mensuris non in se clausit. fuit igit non solum vas. sed etiam erat illud vas admirabile operis excellens. unde Eccli. xliij. Mirabile enim erat vas quod manus fecit. quod contineret. et hoc est ipsa beatissima de qua canit ecclesia. Virgo dei genitrix. que totum non capit orbis in tua se clausit viscera facinus hominis. Item vas est admirabile quod vinum et aqua sine interstitio et tamen sine diuisione contineret. Et vas istud fuit beatissima virgo quod continentis vinum et aquam humanitatis simul continuit sine mixture obfusione naturarum vel puritatem. non enim mixture passus neque diuisionem. Item vas erat admirabile quod manibus clausus omnia in se recipere clausus iteque effunderet. Illud autem sanctissimum vas est beatissima virgo quod dominum accepit. virgo peperit. et post partum virgo permansit. unde fuit ortus conclusus. fons signatus Cantic. iij. fuit etiam porta clausa. Ezechiel. xliij. per quam rex solum ingrediebatur et egrediebatur. Et est plenitudo receptiva dativa retentiva. et hec est plenitudo fontis quod est plenus et tamen effluit. Hanc plenitudinem plena fuit etiam beata virgo a qua continue effluit gratia. et tamen ipsa semper est plena gratia. unde ipsa est parvus fons qui creuit in fluvium maximum et in aquas plurimas redidit. Hester. xvi. Ex fonte enim huius plene plenitudinis peruenit omnis plenitudo humani generis. Et hac enim venit nobis per christum redemptionis. aqua ablutionis. panis refectiois. medicina cu-

**Plenitudo
fontis.**

De varia plen. gratie Jo. xviij.

rationis. arma expugnationis. pmiū remuneratiōis. ¶ Preciū redem Precium re
ptionis. fm h̄ est ipa sacculus pecunie. de q̄ Prover. viij. in q̄ oēs the demptio: s.
3 auri scie z sapie dei s̄z absconditi. quē secū tulit bea? vir q̄ nō abije
in p̄cilio impioz. tulit dico in ipius s̄ginis assumptōe. z reuerſur⁹
in dei plene lune. id est in p̄luminatiōe ecclie. De hoc p̄cio d̄r Pro/
uerb. vlti. Mulierē forte q̄s inueniet. pcul z de vltimis finib⁹ p̄ciū
eius. id est inuētoris. Dicit glo. De vltimis. i. de extrema humilita/
te beatissime s̄ginis. vel de vltimis. i. de p̄iūctōe dei z hoīs. q̄ sunt duo
vltimi fines. Attingit em̄ a fine vsq; ad finē fortiter z disponit oīa
suauiter Sapie. viij. Illud p̄ciū fuit in die annūciatiōis p̄massatum Judei miser!
in die passionis p̄solutū. S; m̄ieri iudei p̄ciū nostrū cogitauerūt
repellere. q̄uis em̄ est; aurū terre illi? i. beatissime s̄ginis optimuz. tñ
ipī nō cognouerūt. qz ipī nō crediderūt ipm̄ deū eē. z qd̄ fuit auruz
mū dissimū crediderūt esse cuprū. z mel̄ suspicati sunt eē fel. vñ z oī
mō q̄ pbat aliq̄ pecunia pbauerūt ipm̄ z examinauerūt ipm̄ p ignez
p̄s. Igne me examinasti. S; sic nec iuenerūt aliqd̄ de scōna vñ z nō
est inuēta in me inīqtas. Preterea etiā numerauerūt. p̄s. Quome/
rauerūt oīa ossa mea. insup in statera crucis librauerūt. vñ cantat
Statera facta est corp⁹. Et sic esiluxit p̄ciū r̄ dēptōis. z sic etiā est
fluxit nob̄ aq̄ ablutiōis. ipa eē fōs pat̄is. de quo in Zach. xij. Erit Ablutiōis
fons pat̄is domui dauid i ablutiōe: p̄ctōz z mēstruare. z erit fōs or/
toz pute⁹ aq̄z viuētū. Et fons iste p̄figurat⁹ fuit. ij. Regū. qñ Da/
uid dixit. Si q̄s daret poculū mihi aq̄ de cisterna q̄ ē i bethleē iuxta
portā. Beatissima s̄go ē fons q̄zū ad cōia h̄nficia q̄ exhibuit oībz pu/
te⁹ q̄zū ad sp̄ale deuotiōem quā dat suis sp̄alib⁹. cisterna s̄o inq̄z. Est fons. pute/
tū ab ipa fuit refectio p̄ctōzib⁹. q̄ cisterna est iuxta portā. qz vult om̄
nes satiare. Un̄ clamat Eccl. xliij. Trāsite ad me om̄es q̄ p̄cupisci
tis me z a generatiōib⁹ meis adimplemini. B̄qua cisterne huius est
xps q̄ ē fons vite salūs in vitā eternā Joh. iij. Hāc aquā multū des/
derauit dauid. i. ppl̄s iudaic⁹. vñ clamat Esa. xliij. Egeni i paup̄es
q̄rūt aq̄s z nō sunt Job. Ossa mea p̄ caumate aruerūt Et p̄s. Ani/
ma mea sicut terra sine aqua tibi. Et dñs tūc dedit Moisi p̄siliū
Numeri. xx. Loquimini inquit ad petram. id est ad beatam s̄ginēz
duram contra tribulationem. grauem contra instabilitatem. frigi/
dam contra libidinem. z ipsa dabit nobis aquas. ¶ Et tūc aperuit
eis thesauruz suū fontem aque viue de cisterna in bethleem. ¶ Et Tres fontes
hanc aquam tulerunt tres fortes. fides. charitas. z humilitas. vñz tulerūt aquā
s̄ginis. fides per quam sancti vicerunt regna fortis est. quia montes
transfert. Charitas fortis est. qz vt mora dilectio. dura sicut inferus
emulatio. lampades eius zc. Lanticorum vltimo Humilitas for/
tis. quia solo odoze regem de accubitu suo est id de palacio patris.

De recapitulatōne gratiarū

traxit ad vbra matris. Sz qd fecit dauid. id est ppl's iudaicus de aqua ista. Postqz venit nō bibit. sz libavit in cruce. Sed certe illa libatio nostra fuit ablutio. Ipse em̄ dilexit nos et lauit nos a pctis nris in sanguine suo. Ille etiā pute⁹ figurat p illud de q cātant filij israel Numeri. ij. Ascēdat pute⁹. dicit ibi q illū puteū foderāt vel fecerāt pncipes et duces in deserto legis et in baculis suis. Uerū ē q pncipes. id ē patriarche. et duces. id ē pphete cū ipso legislatore moise multū diu foderūt istū puteū desiderādo. orādo. pfigurādo. pphētādo. sz Nathe⁹ nomi testamēti foderē foderē scilicet Liber inq̄t generatōis iesu xpi zc. et infra. viz marie de q nat⁹ est iesus q vocat xps. Ecce vena vite. Ille tetigit rectā venā. qz vt dicit Job. xxiij. Dicitur ar⁹ gentū venarū suarū pncipia. Et illud pncipiū tetigit hic matthe⁹. ipse em̄. prulit nobis fontē vite. sicut optime figurat in Gen. ij. vbi legitur q flum⁹ egrediebatur de paradiso voluptatis. et diuidebatur i quatuor flumina. qz de bñā hōgine egressus ē dñs q effluit in nob illa quatuor maximo bñficia a qbo deriuant oia alia bñficia. scz generatōis recreatōis iustificatōis et glorificatōis. Et bñ dicitur flumina hec bñficia. qz prulerūt nobis quatuor q solent flumina magna portare ciuitatibz p q̄s fluūt. flumen em̄ necaria apportat. supflua reponat. sordes abluit. sitim extinguit. Bñficiū igit creatōis oia necaria apportat. recreatōis oia reulit supflua. tūc em̄ hircus emissari⁹ ppli pctā reulit in desertū. sicut dicit Leui. xvi. nihil em̄ supflūū nisi pctm̄. Bñficiū iustificatōis omnia imūda abluit. qz dñs abluit sordes filiarū syon in spū iudiciū et spū ardoris. Esa. iij. Bñficiū glorificationis omnē sitim extinguit. vsqz quaqz sitit ois aia ad deū fontē viuū. Et hec sitis nūqz hic extinguit. qz hic non satiat oculus visu nec auris auditu. sicut dicit Eccl. p. sz satiabimur cū apparuerit gloria ei⁹ qñ de torrente glorie eius potabimus. Nec sunt igit quatuor flumina q nobis pfluūt ex plenitudine ista sp̄ plena. Profluit nobis nihilominus ex ipa panis refectionis. ipa est nauis illa infortoris de lōge portās panē suū. Prouer. vlti. de longe dicit qz est panis viu⁹ q de celo descendit. Joh. vi. ad quē imitabit nos beata hōgo dicens Prouer. vltimo. Comedite panē meū et bibite vinū qd miscui vobis. Deus trinitas aquaz scz humanitatis cum vino deitatis miscuit. h̄ em̄ fecit cū humanā naturā diuine vnīuit. sz bñssima hōgo miscuit qñ credidit et p̄sensit. Panē quoqz istū ipa pfecit nobis. ipa est em̄ illa mulier euāgelica Matth. xij. que tria sara. id est corpus xpi et aiam et diuinitatē diuinit. fermentū autē in hac pfecōne fuit fides virginitas vera. qz quē celi capere nō poterāt zc. Istū panem petierūt paruuli et nō erat qui frangeret eis. Treno. iij. Quam fractionem petebat Esa. xliij. frange esurienti panē tuū. Unde fuit verum q pa

**Dñs egressus
est de maria**

**Beneficiū cre
ationis**

**Quattuor flu
mina panis
refectionis.**

De plenitudine gratie Fo. xcviij

nis iste pñsus fuit in incarnatõe. s; fact⁹ in passione qñ misit crist⁹ al
lū suū sicut buccellas. Alia trāslatio h; sicut frustū panis. Multū g̃
cristallū suū. i. clarissimā aīam suā ad lymbū sicut frustū panis di
uisus a pane. i. corpe qđ latuit ī sepulchro cū q̃ vnita fuit īteger hō
panis viu⁹ q̃ de celo descendit. ¶ Effluxit etiā ab hac plenitudine medi
cina curatōis Eccl. xxvij. Altissimus de terra creauit medicinā. Et rationis,
xliij. Medicina oīm .n. festinatōne nebule. hoc est in xpi carne pu
rissima festinata ⁊ subito deīsa ⁊ in corpus formata. ⁊ hoc nob̃ ex
ista effluxit plenitudine. Uñ ipa dē Eccl. xliij. Ego qñ flum⁹ dorix
exiui de paradiso dei. dorix medicamētū gñatōis xps medicamētū ē q̃
sanat oēs infirmitates nrās ⁊ oīs gñatōis. ¶ Accepim⁹ qñ ab hac **Arma expug**
plenitudine arma expugnatōis. s; q̃ duenitētia armis cū medicina **nationis**
Qñ ab eadē accepim⁹ arma ⁊ medicinā h̃ optime figuratū ē. iij.
Reg. vij. In domo salt⁹ lybani quā edificauit Salomon vt expla
nat magister in historia. Dom⁹ illa in duas ptes fuit distributa. su
perior fuit pigmētaria in q̃ fuerūt pigmēta ⁊ aromata ad vsuz tēpli
Altera fuit armaria ad tuitōem regis ⁊ decorē dom⁹. Lyban⁹ cādē
da ē brā s; ego q̃ tora cādida tota pulchra itus ⁊ extra. quaz domū fe
cit sibi Salomon. q; sapia edificauit sibi domū. in q̃ fuit medicina
ptra vulnera pctōz. arma ptra mūdū ⁊ diaboli. In hac autē domo
dī spūalr de scutis aureis q̃ fecit salomon. ⁊ qđ signat illa scuta nisi
illud scutū qđ pēit ps. Apphēde arma ⁊ scutū ⁊ exurge in adiuro
riū mibi. Et dñs ita fecit. Introibo inq; in admirabile tabernacu
lū. q; quē celi cape nō poterāt tuo gremio recludi. Istud tabernacu
lū in aliq̃ tñ ostēdit q̃rū in nobis imo sue bonitatis q̃rū in hoc q̃
assumpsit scutū istud ⁊ fact⁹ est lucifer noster. Uñ notabilr dē. coro
nasti eos. Nec em̃ summa corona homis ad alias coronas q̃ vidit
deū ferēre scutū suū. Uñ q̃ hic vocat scutū in libro canticorū diade
ma appellat. Canticorū. iij. Egredimini filie syon ⁊ videte regē salo
monē in diademate suo q̃ coronauit eū mater sua Glo. s; ego maria
Ite alia glosa sup illud. in die desponsatōis. Glo. tpe annūciatōis
Scutū in pugna passionis in qñq; locis fuit pforatū. Omōi scuti
insignia ferebat ille q̃ dicebat. Stigmata dñi nostri iesu xpi in cor
pore meo porto. Est em̃ magna dignitas militis portare insignia re
gis. vñ Hester. iij. Nō quē rex cupit honorare debuit indui vesti
mētia regis. ⁊ dz poni sup equū q̃ est de sella regis ⁊ accipe regiū di
adema sup caput suū. ⁊ p̃m̃ ex p̃ncipibz regis ac tyrānis regat ei equū
et p plateas ciuitatis īcedat ⁊ dicat ⁊ clamet. Sic honorabis quē rex
vult honorare Dñs igit qñ hoīem honorare voluit vestes regales
circūdū qñ diuinas p̃betates ei cōicauit. ⁊ cōuerso vestē serui in

De epiloga quid nobis ex illa

duit qñ saccū nostre mortalitatis sibi induit. Un. p. Regū. xxiij. Expoliavit se Jonathas tunica q̄ erat induit. ⁊ dedit eā danid. ⁊ reliq̄ vestimēta sua vsq; ad gladiū. ⁊ arcū vsq; ad baltheū. Itē super equū q̄ ē de sella regis posuit hoīem qñ corp⁹ humilitatē nrē corpē claritatē sue cōfiguravit Itē diadema regis in capite hoīs posuit qñ nos reges celoz cōstituit. vñ Apo. xix. Ille q̄ sedebat i equo habuit in capite suo diademata multa Multa pculdubio diademata habuit q̄ cūllet hoīm vnū dedit. ⁊ ipē tñ diademata nostra in capite suo habuit. qz nimirū in coronaz glozie sue cūertit qd de patrimo- nio suo tot reges ⁊ reginas fecit. vñ in Apocalyp. xxiij. Seniores mittūt coronas suas qñ sedēt in thronū. qz oēs scī p hūilitatē xpī in hūanitate recognoscūt se eē coronatos. Un. ⁊ mulier amicta sole coronā stellarū Duodecim in capite suo habuit. qz brīssima hgo oēs scōs coronauit. Principes autē cū equo p plateas ciuitatē nos ducūt qñ cū corpibz ⁊ aiabz nos ad celestia regna pducūt. Si q̄ ē tā⁹ honor militē ferre insignia regis. q̄to p̄r dign⁹ ē regē ferre insignia militis. quāte charitatis est regi celi deputari p corona regis qd fert scutū serui scutū fm carnē in diademate inq̄r Lanticoz. iij. q̄ coro- nauit eū mī sua hgo maria Un. hec singularis mater singulariter filiū coronauit. cū cū alia mater sic nō coronauit sz in honoraui ⁊ filiū ire sibi generauit. Sz ⁊ ipē fili⁹ cōtrario solus matrē suā nascēdo coronauit. cū ei fecunditatē matris prulit ⁊ ei⁹ hginitatē nō abilla lit. ⁊ eē matrē dei ⁊ reginā misericōdie mor nascēdo pcessit. Patz q̄ q̄ s̄ arma ⁊ scutū quo nos deus coronauit. ⁊ q̄ arma de ista plenitudine accepim⁹ Accipiemus autē ⁊ de eadē pmiū remuneratōis. vñ ps. si liq̄ fruct⁹ merces v̄ctris Deū. Ego ero merces tua magna nimis. et sic pz qualiter ista plenitudo hginis effluit pfectā ⁊ oimodā b̄titudinē humano generi. ¶ Predicis etiā adijciēda est alia rō plenitudinis quā etiā p̄inet in se plenitudo brīssime hginis. ⁊ hec ē s̄m̄q; aliq̄s loc⁹ dī plen⁹. Et hoc dī duplī. Dicit enī aliqñ loc⁹ hoībz plen⁹ vel aialibz. aliqñ plen⁹ herbis vel fructibz. Per p̄mū modū beatissima hgo dī plena sicut dom⁹ vel ciuitas dī plena. vñ ps. Gloriōsa dicta sunt de te ciuitas dei. Sicut letariū oīm habitatio est in te sc̄a dei genitrix. Dicit q̄t brīssima hgo plena hoībz letantibz. ipa cū p̄inet saluat ⁊ ambit intra se eē letitie ⁊ oīm hoīm affectuz trahit ad se ⁊ oīm desiderū q̄rat in se. Un. ipa est letariū quoddā sp̄ale regnū celoz. Est autē etiā brīssima hgo plena sicut loc⁹ dī plen⁹ fructibus ⁊ floribus. Un. plena est sic odor agri pleni cui benedixit dñs Deū. xxiij. quā plenitudinē floz herbarū ⁊ fructūz fecit ⁊ oīm mortū fructū ⁊ opationūz diuersaz explanare cupiscit ⁊ cōfite. ille qui in psona sua dī. Sicut cynamomū ⁊ balsamū aromatizans ⁊

Principes nos
ducunt

Un. singularis

p̄mū remune.

Alia rō pleni.

Loc⁹ dī plen⁹
duplī

plenitudine venit (fo. xviii).

Et alibi. Quasi cedi⁹ exaltata sum in lybano etc. Et etiā rō plenitu-
dinis quā in se continet plenitudo beatissime virginis sicut quā aliq⁹ d^r
plen⁹ spūscō. hāc g^o habuit beatissima sgo in summo. q^o spūscō euz
patre et filio. plena etiā fuit corpāl^r utpote in q^o plenitudo divinita-
tis habitavit corpāl^r. Un⁹ vidim⁹ eā plenā charitate et dilectōe. etc. at
charitas Joā. p. iō teo plena fuit q^o charitate teo plena fuit. Ex his
g^o manifestū ē q^olter beatissima sgo omī grā. oī plenitudine. omī rōne
plenitudinis. et oīo modis grā plena fuit. ¶ Sequē. dñs tecū

Vide mones inq^oredi sunt sicut materia. g^o in materia saluta-
tionis nō d^r poni nomē timoris. s^z dñs est nomē timoris. iuxta il-
lud Math. Si ego sum dñs ubi est timor meus. g^o cū hic agatur
oīo de amore et materia amoris nomē timoris hic nō d^r poni. sed
amoris. et ita nō debuit dicere dñs tecū. s^z pater tecū. ¶ Itē cū trini-
tas tota sit mittēs hāc salutatiōem. videt^r q^o debuit dicere trinitas te-
cū. ¶ Itē ille q^o annūciat vocat^r emanuel. q^o est interpretatū nobiscū
etc. et illa allocutio fuit facta in ista annūciatiōe. g^o potissime debuit
dicere. deus tecū vel deus nobiscū. ¶ Itē p^o hāc annūciatiōem factus
est dñs nobiscū. g^o dicere d^r dñs nobiscū. ¶ Itē d^r eē dñs nobiscū
vel cū alio spūscō p^o inhabitatē grām. sed illa appropriat^r spūscō. g^o
debuit dicere s^z spūscō tecū. ¶ Itē annūciatio ista pceptio a p-
prietate facta fuit de spūscō. g^o dicere debuit. spūscō tecū. ¶ Item
mod⁹ salutadi dei fuit par vobis. g^o cū i ista salutaret^r ex pte dñi de-
buit dicere. par vobis vel par tecū. ¶ Itē Aug⁹. in libro p^ofectionū
De cū eras et ego tecū nō erā. g^o dñs est cū malis. et mali nō sunt cū
dño. sed tñ boni. g^o cū beatissima sgo summa sit de nūero bonorū de-
buit dicere tu cū dño. ¶ Itē cū dñs hic nūciat^r futurus in cā p cor-
poralē p^osentā. fuit aut^r p corporalē p^ontiā in ea. et ille est p^ori⁹ modus
essendi in. g^o cū beatissima sgo fuit et cū nullo alio. g^o cū illū p^orium
modū cēndi in hic debueret exp^omere debuit^r dixisse dñs in te. ¶ Item
dicere. scribēs de ista associatiōe q^o agit^r h^o dr. xxi. Mulier circūda-
bit virū. sed q^o circūdat ab alio illd⁹ est in illo. g^o debuit dicere dñs
in te. ¶ Itē in divinis vbi ē idēitas nature d^r ego in patre et pater
in me est. g^o cū h^o notet associatio sicut eadē naturā in specie debuit di-
cere. dñs in te. ¶ Itē dñs absolute dictū poni solet p^o p^ore ut ibi. ver-
bo dñi firmati sunt celi. g^o cū h^o notet p^ontia corpāl^r q^o nō venit p^ori
nō debuit dicere dñs tecū. ¶ Itē q^ore q^ore nō d^r dñs oīpotēs vel dñs
exercitiū vel h^ondi. Itē q^ore nullū ponit^r vbi Itē dñs d^r q^o dñs mi-
nas. h^o at nulla fuit dominatio s^z magna p^omissio. g^o male h^o ponitur
dñs Itē dñs importare p^octū ad servū. q^ore nō d^rctat^r ille respect⁹ ut
dicere^r cui⁹ ē dñs Itē cū oīo associat⁹ sit i aliq^o q^ont⁹ i q^o sit ista associa-
t⁹ iij.

De benedictione Marie.

Si inesse vt sit sensus. dñs est tecu. ista associatio ouenit oibz esse
eiu ouenica est ei cū oimibz entibz. ergo in hoc dñz nihil qđ appropri
etur beatissime virgini.

Rs.

¶ Ad hec dicim? qđ in ista salutatione p hoc qđ dñz. dñs tecū. duo
intendū. Vñ vñ psona mittēis pprie expmā. alter vt libz ar/
bitriū bñssime vginis ad credēdū iclinet ad pñtiendū. Ista āt duo
pfectissime et appropiatissime expmā hñ nomē dñs qđ a potētia ipo
nif. et qñ absolute dñz soli deo appropiat Alij vñ dñi et serui sunt respe
ctiue. ipe āt absolute ē dñs. qñ dñs est oim qđ sol⁹ dei trinitatis est
ppriū. qđ est psona mittēis in hac salutatione. et sic psona mittēis pprie
notat. Per idē autē ppe libz arbitriū glorioissime vginis inclinā. qđ
ad pñtiendū in mirabilia maxime disponit fides. et maxie fides de
oipotētia. qđ credit et aduertit cū oia posse facere. acq̄scit ipm posse
naturas mutare et naturis ipare Vñ cū hñ oim nouoz nouissimū nū
ciat bñssime vginē ad credēdū congruentissime ponit hñ nomē dñs
qđ absolute positū ē oipotētie dei demonstratiū. Quia etiā libz ar
bitriū bñssime vginis facile erat ad credēdū paratū nō indiguit ex
p̄stua insinuatōe oipotētie cū terrore vt diceret. dñs oimipotēs vel
dñs exercitū. itz sufficit qñ leuis ānūciatio et qñ obscura potētie ex
p̄stio. qñ p hñ nomē dñs iporat. Dicit gñ a dñs tecū. qñ ei ap̄te di
cat. nihil tibi credas impossibile. nihil em̄ credit sibi impossibile qđ scit se
dñm in sociū habere. itz fidēter oia possum in eo qđ ē mecū. Si em̄
aliqđ duo vnū officiū debēt opari. qđ ipedit si vn⁹ sit debilis si alter sit
adeo fortis vt p se officiū ad effect⁹ possit pducere isto etiā nō inuā
te. ¶ Ex his pz sol⁹ ad oia obiecta vsqz ad vltimū qđ qñtū erat de
associatōe. Ad hoc gñ dicim? qđ hec associatio notat in oibz in gene
re in qbz associatio p̄t ē. Est āt triplex associatio in cēdo. associatio
in patiēdo. associatio in agēdo. Associatio in cēdo duplex dñz. ab/
solute. vel respectiue. Si absolute. vel in subali. vel in qñ. vel i q̄to
Associatio in subali ē idētitas. ip̄ qñ silēdo. in q̄to eq̄litas. Inter
deū et bñssimā vginē fuit associatio in subali scz hūanitate qđ fuit ve
rus hō et hōie hō. fuit etiā in qñ. scz altitudo volūtatis vñ⁹ in vno/
qz fuit etiā in q̄to. scz eq̄lis potētia in genere. ipa em̄ eiusdē regni re
gina est cui⁹ ipe est rex. Itē inter ipos p̄t notari idētitas in natura
silēdo in forma naturali. eq̄litas in fortēte naturali sine in potētia
Si autē est cōmunio in cēdo respectiue. hoc est duoz ad inuicē vel
duoz ad vnū. si p̄mo mō illa cōmunio fuit hic in summo. qđ ipa est
mater sua et ipe filius eius. Si scdo mō tūc est vel ad vnū tēpus. vel
ad vnū locū. vel ad vnū sitū. vel ad vnū habitū. Scdm tempus fuit
ibi cōmunio. qđ simul ipa mater dei et ipe simul fili⁹ hōis. et ecōuerio.
Scdm locū fuit cōia. ipa em̄ cū secū pot̄rauit de loco ad locū qñtū

**Nouissimum
nouoz nūciat**

**qñ non dixit
dñs oipotēs
vel exercitū**

**So. obiectoz
Triplex est as/
sociatio.**

I

De eo qd̄ dñs terū Jo. xxi.

q̄ infra nouē mēses iuit. Possum⁹ at̄ 2 istas cōtiones t̄pis 2 loci sub
diuidere. Est em̄ t̄ps aduersitatis 2 t̄ps p̄speritatis. Aduersitatis aut̄
est duplex vel a seipso vel ab alio. 2 sic triplex erit t̄ps. scilz t̄ps pprie
humiliatōis. t̄ps aliene p̄sequutōis 2 t̄ps solatōis. Et in his oib⁹
fuit dñs cū ea. In t̄pe pprie humiliatōis. in purificatōe qñ obtulit
ip̄m ad templū. Luc. 4. in aliene p̄sequutōe sicut in passione qñ sta
bat sub cruce Jo. xxi. in sup̄ma solatōe sicut in resurrectōe q̄ J̄re lo
cō 2 alius penalis. alius naturalis. ali⁹ dignitatis. Naturalis ē vte
rus. penalis vt exiliū. dignitatis vt solitiū. In his oib⁹ fuit dñs secū
et ip̄a cū dño. Dñs em̄ secū fuit in vtero. secū in exilio. secū in solio.
J̄re diuersi in diuersis locis solēt eē s̄l. fratres s̄l in domo. pater 2 fi
lius s̄l in mēsa. vir 2 mulier s̄l in lecto. dñs 2 seruus s̄l in via vel in
comitatu. Ip̄a aut̄ in oib⁹ his fuit secū s̄l in domo vt frater cū sorore
s̄l in mēsa vt fil⁹ cū matre. s̄l in lecto vt sp̄s cū sp̄sa. in comita
tu vt dñs cū ancilla. De p̄mo d̄r p̄s. Ecce q̄ bonū 2 q̄ iucundū ha
bitare fratres in vnū. De sc̄do Math. xv. nō ē bonū sumere panem
filioz zc. De tertio d̄r in Ben. ppter hoc relinquet hō patrē 2 matrē
De q̄rto d̄r Jo. xij. Si q̄s ministrat mihi me sequat. fuit etiā cōmu
nio cū eo s̄m sicut oī mō. ip̄e em̄ nouē mēsb⁹ cū iacēte iacebat. cū sedē
te sedebat. cū surgebat surgebat 2 sic de reliq̄s fuit. Est ibi etiā cōmunio
sub alio s̄m habitū. ip̄a em̄ bt̄a x̄go induit ip̄m tē eadē carne q̄ ip̄a
fuit indota. Un̄ ap̄lo. In s̄litudinē hoīm factus 2 habitū inuētus
vt hō. fuit etiā ibi cōio in patiēdo. Est at̄ triplex cōpassio. acciden
talis vt seruus dño. naturalis vt m̄r filio. cōtialis vt mēbrū cū mē
bro. ip̄a igit̄ cōpassa fuit ei vt ancilla fidelissima dño suo. vt mater fi
delissima filio suo. vt mēbrū dilectissimo mēbro. q̄ J̄re in agēdo su
it iter eos oīmō cōio. Tria sunt genera hoīm q̄ necessario cōicat
sibi in agendo. Cōtrahētes. generantes. adiuuātes. Et ip̄a bt̄a x̄go
cōicauit cū dño deo in tractu m̄rimoniū hoīs 2 dei. in generatōe fi
lij. in adiuto: io generis hūani. Et sic cōicauit ei in oīni in q̄ p̄iungit
alicui cōicare. Dñs at̄ oīm generalr p̄ creatōem. hoīm p̄ redēptōem
eius p̄ imēdiatā suscepōem. x̄pi hoīs p̄ vniōnē. 2 tecū p̄ essentiam
p̄sentia. potentia. inhabitantē grām. corpālē p̄ntia. Un̄ Bern. Sz
cū ita sit cū oib⁹ sc̄tis. specialr in cū maria. cū q̄rtiq̄ tanta p̄sensio ei
fuit vt illius nō solū volūtātē sz etiā sibi carnē p̄iugeret 2 de sua car
ne x̄gina cū vnū x̄pm efficeret. vel pot⁹ vn⁹ x̄pus fieret. q̄ 2 si nec tot⁹
de deo. nec totus de x̄gine. totus in dei 2 tot⁹ x̄ginis esset. nec duo fi
lij sz vnus vniūsq̄ fil⁹. Sic itaq̄. Que gr̄a plena dñs tecū benedi
cta tu in mulier b̄. nec tū dñs fili⁹ tecū. sz etiā dñs sp̄s sanct⁹ de q̄
cōcipies. 2 nō pater inq̄nā tecū q̄ suū filiū facit 2 tuū. filius tecū qui
ad p̄dncū in temrat ile sacramētū miro mō 2 sibi facit genitale

Tēp⁹.

Loc⁹ duplex

Tēp⁹ triplex.

Loc⁹ triplex

Cōpassio ē tri
plex.

Tria hoīm ge
nera.

Ab nota.

De benedictione Marie

secretū. ⁊ tibi p̄seruauit gignale signaculū. sp̄s sanctus tecū q̄ cū pa-
tre ⁊ filiū mū sanctificauit vterq̄. Itē de eodē Maximus ep̄a. Dñs te
cū in mente tecū. in ventre tecū. in vtero tecū. in auxilio tecū. ¶ Et
his p̄z q̄liter dñs fuerit cū beata gigne omni modo quo contingit
aliquid esse cum alio

Rō p̄ma

Benedicta tu in mulieribz. De hac clausula q̄ritur an addat ali-
qd sup plenitudinē gr̄e aut nihil. Si nihil addit q̄ superfluit.
Si aliquid addit. gilla plena gr̄a non fuit. q̄ angelus falsum dixit
2 q̄ ipam p̄us plena gr̄a nūciauit. ¶ Itē natu a lua eadē est cū natu
ra mulier. q̄ si excelsit hoc ē in gr̄a. s̄ ois gr̄a includit cū dr̄. gr̄a ple-
3 na. q̄ frustra addit postea. b̄ndicta tu in mulieribz. ¶ Itē si ista b̄ndi-
ctio addat aliqd gr̄e ⁊ in gr̄a excelsit viros ⁊ mulieres tūc debuisset
dixisse. ⁊ b̄ndicta tu in hoibz ⁊ etiā b̄ndicta tu in oibz creaturis cu3
4 in gr̄a sit excellētiō vniuersis. ¶ Itē b̄ndicta tu in mulieribz. Glosa.
q̄ sine exēplo mulieris p̄ditōis p̄go ⁊ mater teū ⁊ hoīem genuit. s̄
illud totū in plenitudine gr̄e est p̄prehensum. q̄ frustra hoc repent.
5 ¶ Itē cū gignes oēs excellētiā h̄nt dignitatē. ista b̄ndictio oibz
gignibz puenire videt. oēs em̄ gignes in q̄tuz gignes b̄ndicte sunt
in mulieribz. ⁊ sic potius debuisset dixisse. b̄ndicta tu in gignibus.
6. ¶ Itē si p̄pter fecunditatē gignale b̄ndicta est in mulieribz tunc
7 multo potius dixisset. b̄ndicta tu in matribz. ¶ Itē plus est factū
8 q̄ dictū. b̄ndicta aīte dr̄. q̄ bene aucta. ideo potius dixisset b̄ndicta
tu mulieribz q̄ b̄ndicta tu in mulieribz. ¶ Itē cū b̄ndictio q̄dam sit
glie. q̄ tā gr̄e. ois aīte b̄ndictio glie includit in se b̄ndictōem gr̄e q̄
plus dixisset dicendo. Tu gloriola in mulieribz. Itē b̄ndicta tu ut
mulieribz. Glo. i. p̄re mulieribz. Et alibi in figura dr̄. Benedicta tu
inter mulieres Iudith. vi. Itē Hester. ij. assuerus dilexit Hester sup
oēs mulieres. ¶ Itē querit. vtz sit dñia inter b̄ndicta tu in mulieri-
bus ⁊ p̄re mulieribz ⁊ inter mulieres ⁊ plus q̄ oēs mulieres
¶ Itē q̄rit. vtz p̄nomē remōstram̄ sedē p̄sone notat ibi excellētiām
vel discretōem. ¶ Et videt q̄ nō discretōem. q̄ sunt multe alie mu-
lieres b̄ndicte in mulieribz. Si at excellētiā cū excellētiā nō tūc ha-
beat respectu mulier. s̄ respectu oīm creaturaz dixisset debuerat. b̄n-
dicitur tu in oibz creaturis. ¶ Itē q̄rit. vtz ista b̄ndictio br̄ssime ḡgi-
nis p̄prehēdat oīm alior b̄ndictōem in se. Et videt q̄ sic. immo nec
dubitabile videt. q̄d em̄ magni vel miri si habuerit b̄ndictōem oīm
gentiū q̄ b̄ndictōes oīm angeloz ⁊ gr̄as habuit ⁊ a nullo illustrius
vincitur plus magnoz.

Queritur.

Contra.

Queritur.

Rō b̄ndictōis ē
q̄druplex

¶ Ad hec soluendo dicimus q̄ quadruplex est ratio b̄ndictōis
Dicit em̄ b̄ndictio maledicti euacuatio. Itē dr̄ b̄ndictio secundita-
tis ampliatio. vñ b̄ndixit eis dicens. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊c.

De bñdictōe Marie fo. C.

Ben. p. Dicit etiā bñdictio singularis gr̃e collatio. vii. Bñdicit dñs
Abraā Ben. xxi. Itē dicit bñdictio congratulantiū collaudatio. vi bñ
dictio q̃ venit in nomine dñi. Secūm oēm istū modū z rōem fuit bea
tissima s̃go in mulieribz bñdicta Itē bñdictio q̃ ē maledicti euacua
tio triplex fuit s̃m q̃ ē maledictio nature. maledictio culpe. maledi
ctio pene. Maledictio nature opprobriū sterilitatis. maledictio cul
pe feditas libidinis. maledictio pene inflicto penalitaz Et quelibet
istaz q̃ ē triplex In opprobrio sterilitatē triplex fuit maledictio Vir
go em̃ sterilis fuit oibz p̃cepta. solatio destituta. plis successione pri
uata. Contra hec habuit beatissima s̃go tres bñdictōes. ipsa em̃ fuit
angelis z hoibz reuerēdissima. filio ditata. oīm fideliz successione
gl̃ificata Itē i feditate libidinis fuit triplex maledictio. s̃libido im
pregnatis. feditas p̃cipiētis. p̃ctm̃ p̃cepti siue nascentis. Cōtra hec
beatissima s̃go habuit tres bñdictōes. In eius p̃ceptōe em̃ ipregnās
fuit sp̃sūscus p̃cipiēs s̃go. p̃ceptū dē Itē in inflicto pene triplex fu
it maledictio dñi s̃ginitatē pdendo. laboris i portādo. doloris in
pariēdo. Contra hec itē in beatissima s̃gine triplex fuit bñdictio. q̃
in p̃cipiendo s̃ginitas ei aucta fuit z p̃secrata sine labore portauit
sine dolore pepit Et sic p̃z q̃ nouē maledictōes nouē bñdictōibz eu
acuauit. z sic p̃z q̃ p̃ maledicti euacuatiōem bñdicta fuit in mulieribz
q̃ Itē bñdictio fecunditatis sup̃alatio. Et hec q̃q̃ p̃t esse triplex
Una ē ex p̃te agētis. altera ē ex p̃te generati. tertia ex p̃te gignētis Et
q̃libet istaz triplex fuit. Agens em̃ in ista p̃ceptōe fuit dē pater dē
fili⁹ dē sp̃sūscus. Exaltata at̃ cēt sup̃ oēm generatiōem. illa genera
tio in q̃ agens cēt solus pater. s̃z plus exaltata vbi pater z filius. sed
plurimū vbi pater z fili⁹ z sp̃sūscus. qd̃ totū in ista p̃ceptōe fuit Itē
ex p̃te generati ē exaltata generatio sup̃ oēm gñatōes. vbi p̃cipit vir
p̃fect⁹ in naturalibz. s̃z plus exaltata fuit vbi p̃cept⁹ fuit vir sc̃us gr̃a
et ṽtutibz. s̃z sup̃ exaltata fuit vbi p̃cept⁹ fuit vir p̃fectissim⁹ hō sanc
tissim⁹ z summi⁹ dē. Itē ex p̃te gignētis exaltata fuit. q̃ s̃go p̃cepte
plus exaltata. q̃ s̃go pepit. exaltatissima. q̃ mater z s̃go lactauit.
Est etiā bñdictio singularis gr̃e collatio q̃ l̃it in beatissima s̃gine tri
plex fuit. Prima. q̃ i m̃ dignitatē ē caput oīm feminaz z p̃ncipiū
Secūdo q̃ ē m̃ oīm. Tercio q̃ ē dñia oīm. Prima em̃ istaz adhuc tri
plex. Dicit em̃ p̃ncipiū feminaz p̃p̃t̃ria Unū ē q̃ habuit q̃cqd̃ bo
ni in feminis fuit. aliū q̃ qd̃libet illoz i summo habuit. tertiū q̃ illū
habuit qd̃ nūq̃ aliq̃ femina plus habuit vel p̃t̃ h̃re vel potuit. p̃mū
triplex. Triplex em̃ bonū fuit in feminis. Bonū s̃giniū. bonū dñi
gataz. bonū viduaz. In s̃ginitate adhuc triplex bñdictio ē. Una ē
carnis incorruptio. secūda nullius viri subiectio. tertia angelica cō
uiciatio. In puritate est triplex bonum. fides plus z sacramentum

bñdic° triplex

maledic° qd̃ n̄
q̃libet ē tripl. x

Tres bñdicti
ones.

triplex maled.
tres bñdictōes
maledic° trip.

triplex bñdic°

bñdic° triplex.

R

bñdic° singu
laris
gratie triplex
Propter tria
d̃: p̃ncipiū fe
minarum.

Triples bonū
bñdic° triplex.

Bonū triplex

De bñdictione Marie

Benedictio triplex. In viduis q̄z triplex ē bñdictio scz libertas p̄ceptatōis. exercitum in operibz pietatis. castitas carnis. Oia ista bona s̄t fuerūt in beata Maria p̄cel-
lit s̄gines. **Coniuges.** s̄gine. habuit etiā ista in summo. Preccellit em̄ s̄gines in tribz bñdictionibz s̄ginū. causalitate. qz s̄go s̄ginū. puritate. qz i summo puritate. qz mater z s̄go. Coniuges etiā excellit in tribz. habuit em̄ fecunditatē sine corruptōe. plenē sine patre. fecunditatē respectu altissime nature scz q̄ eēt m̄r dei. Bonū scz viduaz habuit in summo reputa in summa p̄ceptatōe. p̄cipua pietate. excellentissima castitate. quicq̄d em̄ fuit boni in mulieribz hec oia excellentissime habuit. z q̄ s̄go s̄ginū fuit z q̄ mater dei. z q̄ mater s̄go fuit. Scda specialis gra fuit q̄ mater oim ē. Est q̄qz triplex m̄r. fuit em̄ m̄r vnus hoīs p̄ generatōem. oim hoīm m̄r p̄ regeneratōez z s̄ginū m̄r p̄ imitationem. Tertia gra sp̄cialis fuit q̄ fuit dñā oim z hoc triplici rōne. tripliciter em̄ efficit q̄s iuste dñā. Una ē opatōem. vt dñā ē q̄s eius rei quā opat⁹ ē z p̄duxit in eē. scdo mō p̄ emptionē. tertio mō p̄ electionē vt plati. Ista triplici rōne br̄ssima s̄go fuit dñā oim creaturarū reputa m̄r creatoris. adiutrix redēptionis. regina creatōis z regeneratōis. Quarto d̄r bñdictio p̄gratulantū collaudatio. z hec q̄z triplex. Collaudat em̄ ab angelis ab hoibz. a corpaliū. genuit em̄ angeloz restauratōē hoīm redēptōē. corpaliū innouatorem. Laudat ac angeli eā p̄pter tria. restaurauit em̄ reddēdo p̄ eq̄pollentia dep̄ditū. multiplicādo numez. augmētando p̄ supadditū q̄reaz scz hierarchiā. Voies q̄qz laudat eā p̄pter tria. genuit em̄ eis redēptōē. iustificatōē. gl̄ificatōē Corpalia q̄qz laudat eā p̄pter tria. innouauit em̄ corpa innouādo nobilitādo z oia in corpe xpi diuinitati vnendo. Sic q̄qz p̄z q̄liter br̄ssima s̄go ē oim dñā. fm̄ oīm rationē bñdictōis om̄iphariā ē bñdicta

Triplex m̄r.

Efficitur dñā triplr.

Bñdictio d̄r

Angeli.

Corpalia

Voies.

Bñdictio est p̄ctōz p̄summatio

p̄ctōz cessatio

Qualiter at̄ z ista bñdictio bñdicta tu in mulieribz p̄p̄ndat in se oēs bñdictōes alias facile ē videre singula p̄currēti

Prima bñdictio est illa in qua benedixit de⁹ diei septimo in quo requieuit ab om̄i opere qd̄ patrarat. Ben̄. i. Est autē ista bñdictio op̄ris p̄summatio. a peccatis vacatio. eterne requiei p̄figuratio. In beata s̄gine fuit p̄fecte operum consummatio. quādo oīia creata in vno homine vnūnt vni creatori. z p̄mūz sit vltimum et vltimū p̄mū. nō est em̄ p̄fectio motus vel op̄ris nisi in circulo Item ibi similiter est vera a peccatis cessatio. In cuius em̄ volūtate peccatum nullū fuit. z p̄terea inesse nō potuit. Nec etiā requies nō fuit solum futurę requiei signū s̄z z causa. Si igitur dies septima ē bñdicta p̄pter sabbatū diei creatōis. z cū excellēt⁹ sit sabbatū diei recreatōis q̄z creatōis. q̄z maior bñdictio fuit. in oībo em̄ requiem q̄fuit z in ipa sola inuenit in qua inuenit om̄ia quecunqz queruit

De bñdictiōe ade et eue fo. cj.

Un̄ ⁊ in tabernaculo ei⁹ regnit Eccl̄i. xxiiij. Nec ē em̄ ha syon quā
elegit dñs in habitacōez sibi. ibi sua reges in seculū seculi. ibi habi
tabit qm̄ elegit eā. Sic ḡ brā h̄go habuit septimi diei bñdictiōem

Secūda est bñdictio qua bñdixit deus ade ⁊ eue. Gene. p. Cre
scite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā ⁊ subiicite eā ⁊ dñamini
piscib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ celi ⁊ vniuersis aiantib⁹ q̄ sup̄ terrā sunt.

¶ Nec bñdictio tria p̄plectit in se. nature secūditatē. terre subiectis
onē. aialū dñatōem. secūditas duplex est. carnalis. ⁊ spūalis. vtrā
q̄ habuit br̄ssima h̄go in summo. secūditatē carnalē sup̄ secūdita
tē naturalē ⁊ spūales vniuersalē. qm̄ oīm bonoz mater est. Habuit
terre subiectōem in summo. terrā em̄ corp⁹ sui ita p̄ oib⁹ sibi habu
it subiectā q̄ etiā nūq̄ p̄mū motū rebellionis habuit p̄ra sp̄i. ter
rā etiā spūaliū sibi habuit subiectā. cū sit dñā oīm angeloz. Habu
it etiā brā h̄go oīm aialū subiectōem ⁊ dñatōem. dominat em̄ p̄ po
tentia piscib⁹ maris. i. demonib⁹ in amaritudine inferni cōstitutis.
dñat etiā p̄ sapiam volatilib⁹ celi. i. angelis celi eleuatis ⁊ volātib⁹
ad altitudinē p̄replatōis dei. dñat etiā p̄ misericordiā oib⁹ aiantib⁹
q̄ mouent sup̄ terrā. i. vniuersis hoīb⁹ in mobili vita p̄stitutis Et sic
br̄ssima h̄go habuit bñdictōem p̄moz parentū. scz ade ⁊ eue

Tercia ⁊ Isaac bñdixit Jacob Gen. xxvij. Det tibi de⁹ ⁊ roze celi ⁊
pinguedine terre abūdātiā frumenti vini ⁊ olei. seruiant tibi
populi. adorent te trib⁹. esto dñs fratrū tuoz ⁊ incuruetur ante te
fily marris tue. Qui maledixerit tibi sit ille maledictus. ⁊ q̄ bñdixe
rit bñdictiōib⁹ repleatur. Nec quoq̄ bñdictio in trib⁹ p̄sistit. in
abūdātiā necessarioz. vt ibi. Det tibi deus. In dignitate honorum
ibi. Esto dñs fratrū tuorum. In amorē icōmodoz. ibi q̄ male
dixerit tibi. Item sit tibi ros celi. id est gratia contemplationis. pin
guedo. id est gratia actionis. ⁊ ex his sit frumentū fidei vinum sp̄i
Roma. xij. Sp̄e gaudentes. ⁊ oleum charitatis. his addūtur neces
saria corporis. ⁊ sic intelligit in his om̄ne necessariū. Sed p̄stat q̄ te
atissima virgo hec om̄ia habuit in summo. p̄templatiōem. actionē
sp̄em. fidem. ⁊ charitatem. ergo primū illius bñdictiōis Jacob ha Maria habu
bit in summo. ¶ Secūdū qd̄ fuit in hac bñdictiōe est dignitas it̄ primum
honoris. que intelligit p̄ hoc. Seruiant tibi populi ⁊ adorent terri
bus. esto dñs fratrū tuoz. Populi sunt gentiles ad fidem p̄uersi.
trib⁹ iudei. fratres christiani. filij marris sunt angeli. Oēs isti o bñ
dictissima seruiūt tibi in eccl̄ia militante. adoret te hyperdulia in ec
clesia triūphante ⁊ incuruat ante te vtrobiq̄. ⁊ oib⁹ dñaris p̄ger
mana tibi pietate. ¶ Terciū qd̄ fuit in bñdictiōe hac sunt icōmodo 3.
rū amorio. ⁊ laudū cōicatio. qd̄ intelligit p̄ hoc qd̄ dixit. Qui ma
ledixerit tibi ⁊c. quasi dicat. qui maledixerit tibi corde. ore. et opere

Bñdictio tri
net tria
secūditas du
plex.

Terra subiec
ta fuit marie

Bñdictio hec
in trib⁹ p̄sistit

De benedictione Jude

maledictio ibi repleat presentis et future vite. et qui benedixerit tibi benedictionibus replebitur gratia presentis et glorie future. Istam benedictionem etiam habuit benedicta homo. quia nunquam aliquid incommodum habuit quo carnisse voluerit. imo omne suum incommodum sibi fuit modum. quia omnis passio sibi meriti fuit. Qui autem ipsam ore corde et ope maledixerit eternam maledictionem hereditabit. qui autem ipsam corde ore et ope benedixerit benedictionem gratie et glorie possidebit. Omnes ergo cantemus laudantes et dicamus benedicta tu in mulieribus. Et sic prout qualiter benedicta homo habuit benedictionem Jacob in summo

Sunt et alie famose benedictiones inter quas ista et ille quibus benedixit Jacob filijs suis singulis benedictionibus proprijs. Gen. xlii. Scilicet quibus omnes dicantur benedictiones. quia tamen illarum sunt magis prophetie vel maledictiones. quibus obmissis illas que sunt vere benedictiones qualiter prophetantibus benedictio benedictissime declaremus

¶ Cum autem filij alij Jacob alias fecerint virtutes. iudas signat charitatem. Sed et per prophetam. id est in benedictione Jude. xvi. ponuntur proprietates charitatis. Dicitur ergo Gen. xlii. Iuda laudabit te fratres tui. manus tua in cernicibus inimicorum tuorum. adorabunt te filij patris tui. catulus leonis iuda ad predam ascendisti fili mi. reges accubisti. ut leo. et quasi leena que suscitabit eum. non auferet sceptrum de iuda et dux femore eius donec veniat que mittendus est. et ipse erit expectatio gentium. ligatus ad vineam pulchrum suum. et ad vitem fili mi asinas suas. lavabit in vino stolam suam. et in sanguine vine pallium suum. pulchriores sunt oculi eius vino. et dentes eius candidiores lacte.

Prima proprietates charitatis

¶ Prima ergo proprietates charitatis est que charitas est dignissima virtutum. iuxta illud. p. Ezech. xii. Maior horum charitas. et hoc intelligitur per hoc quod dicitur. Iuda te laudabit fratres tui.

¶ Secunda proprietates est. que ipsa est expugnatrix peccatorum. iuxta illud. charitas operit multitudinem peccatorum. et hoc intelligitur per hoc quod dicitur. manus tua in cernicibus inimicorum tuorum

¶ Tercia proprietates est. que dat virtutibus eam. id est scientiam virtutum. et hoc intelligitur per hoc quod dicitur. Adorabunt te filij patris tui.

¶ Quarta est. que est amatrix arduorum. et hoc intelligitur per hoc quod dicitur. catulus leonis iuda

¶ Quinta est. que est expoliatrix demonum. quod intelligitur per hoc quod dicitur. ad predam ascendisti.

¶ Sexta est. que est victrix passionum. quod intelligitur per hoc quod dicitur. reges accubisti.

¶ Septima est. que est superatrix tentationum. quod intelligitur per hoc quod dicitur. accubisti ut leo.

¶ Octava est. que facit per dilectio amam ponere. quod intelligitur per hoc quod dicitur. et quasi leena que suscitabit eum.

¶ Nona est. que facit in eternum regnare. cum charitas nunquam excidit. iij. Ezech. v. Hoc est quod dicitur. non auferet sceptrum de iuda.

¶ Decima est. que facit filios in eo generare quod intelligitur per illud quod dicitur. et dux te femore eius.

¶ Undecima est. que facit christum descendere de celo. et hoc est quod dicitur. donec veniat qui mittendus est

¶ Duodecima est. que vincit membra ecclesie in se. ex quo totum corpus est purum

De bñdictione zabolon fo. cii.

et opactū. et hoc ē qđ dē ligās ad vineā pullū suū Tredecima est qđ
vni et ligat mēbra capiti. et hēst qđ dē. ad vitē o fili mi asinaz suam
Quartadecima est. qđ fecit xpm nos sanguine suo lauare. iuxta illd. i. 4
Apoca. Qui dilexit nos et lauit nos a pctis nrīs in sanguine suo
et hēst qđ dē. Lauit. in vino stolā suā. et in sanguine vne palliū suū
Quintadecima ē. qđ facit eū p doctrinā nos vocare. iuxta illd. Joh. 15
Si diligis me pascue oues meas. et hēst qđ dē. pulchriores sunt ocu
li ei⁹ vino. Sedecima est. qđ facit xpm nos sibi p sacramēta incorpo
rare. et hēst qđ dē. Dētes ei⁹ lacte sunt candidiores et sic in vniuer
so sunt sedecim pprietates charitatē. q̄ sunt scz qđ est dignissima vir
tutū. expugnatric vicioz. dāns fortitudo eē fortitū. amatrix arduoz
spoliatrix tēmonū. victrix passionū. triūphatrix tentationū. aīaz p
primo ponere. nihil separe. in eternum regnare. filios deo generare
xpm de celo deducere. vnire mēbra ecclie. vnire mēbra capiti. sangui
ne lauare. p doctrinā vocare. p sacramēta incorporare. qđ intelligit p
hoc qđ dē. dētes ei⁹ lacte candidiores. p lac em̄ intelligit m̄āuetu
do sacramētoz de carne xpi et passione fluentiū. Ille em̄ sunt ppeti
tes charitatis in q̄b̄ consistit bñdictio iude. Sz ad nobilioz subam
sequuntur nobiliores pprietates. q̄ quicūqz hz charitatē in summo
hz has pprietates in summo. et psequēs bñdictōes Jude in sum
mo. Sed beatissima omniū dñā dñarum habuit charitatē in sum
mo. ergo et has pprietates habuit in summo

Sequitur bñdictio Zabolon. Zabolon in lictore maris habi
tabit in statione naniū ptingēs vsqz ad sydonē. ¶ Per zabu
lon fm̄ m̄grm̄ Richar. de scđo victo. intelligit zel⁹ aīaz. de quo sic dē
Post isachar zabolon. i. habitaculū fortitudinis signū. qz p icerne
dulcedinis gustatōem odiū vicioz. grā eternitatē et fortis verero
bñr acq̄rit. Ille ē zabolon qđ irascēdo irā dei placare p̄suevit. qđ dum
pie senēdo hoīm vitia pcutit. q̄si nō pcedo meli⁹ p̄cit Absqz dubio
nihil sic placat deū q̄no zel⁹ aīaz et ifra. Quā multos videm⁹ pau
peres spū charitate feruētes. multū abstinentes. admodū p̄patientes
ad zelos tñ aīaz nimis tepid os. multūqz torpētes. Alij qđā ad cu
stodiā hūilitatē relinquentes icrepare nō p̄sumūt. aliū necitatē frater
nā ne turbare videant peccātes arguere metuūt. sic aliū alijs atqz ad
huc alijs modis qđ p dño zelare nolūt fortis h̄ singūt eē. vñ h̄ credūt
eē fortis. Ecōtra qđā qđ absqz dubio agunt in spū furoris agere se
arbitrātur zelo rectitudinis. et veraciter eos odio psequuntur hoīm
quos exercere se putāt vel simulāt odio vicioz illi potius pietate
qđ crudelitate delinquentes persecutores credendi sunt. quia inter
na illa gaudia ad que eos tot doloribus inuitat que per experiēti
am nouerant. Debet etiam zabolon nō solum delinquentes corrūpere

Per zabolon
intelligit zel⁹
animarum.

De benedictione Iſachar.

ſz etiā tpe pſecutōis ptra pſequētes defendere. debz etiam Zabulon promptior eē ad mala ferēda q̄ inferēda Et qz hz neceſſe q̄qz p cul pa coz irāſci. ampli⁹ vtiqz dolet cū cogit p culpa eos pcutere. q̄ coz cogit p alioz deſenſione puniri. libēter ḡ ſe occurrētibz piculis obij cit. ⁊ ptra ſeuicētiū pcellas tēpeſtatū ſe ſpōte opponit. alioq̄n fruſtra iuxta littora maria habitat. fruſtra in ſtatōe nauū māſionē parat ſi qua mūdane pſſure diſcrimina trepidat. vt tempeſtatibz diu fatiga tos ⁊ tādē littoribz ereptos blande excipiat ⁊ benigne foueat. ⁊ ſta vſqz ad ſydonē ſcim⁹ fieri h̄mōi venatiōem aīaz. q̄qz p occultam ſuggeſtiōē dēmonū. q̄qz p ap̄taz hōim ſuaſionē. verūtamē nouit vtrūqz Zabulon p̄bendere. ⁊ ad littus pductos ⁊ incautos diri gere. figit ḡ hic fortitudinis ſue habitaculū e regione maris in pſi nio ſydonis vbi hinc vigilat ptra ſeuicētiā pſequētiū. illic fraudulen tiā inſequētiū ⁊ inſidiātū. Et infra. Neſcio ſi p̄t aliq̄s a deo magis aliqd in hac vita accipe. ignoro cui poſſit hac gratia in terra maiorē aliq̄a deus hōim p̄ferre q̄z vt eius miniſterio pueri hōies mutent in melius. ⁊ de filiis diaboli filij dei efficiantur. An forte cuiqz mar⁹ eē videbif mortuos ſuſcitare. ḡ ne maius erit ſuſcitaffe carnes iterum moritūra q̄z vnā aīam in eternū victurā. ergo ne maius erit reſtitu iſſe mūdi gaudia carni q̄z aīe gaudia celi. O qualis dos q̄lis digni tas talē grām a deo recipe. nō occuit celeſtē ſponſum ſponſe ſue aliaz dotē dotare q̄z vt p adoptōis grām poſſit deo multos filios gignere ⁊ filios iteqz filios gehēne. regni celeſtis hēredes aſcribere. vñ ipo na to exclamat mater eius. dotauit me dñs dote bona. Ex his intelligif qz p Zabulon zelus aīaz deſcribit. cur⁹ dē ſunt pp̄ietates. Prima eſt qz odit pecū. Scda qz maxime placet deum Tertia qz nō pcedo plus parit. Quarta qz nihil plus placet deo. Quinta qz p̄mprior eſt ad mala ferēda q̄z inferēda. Sexta qz blāda recipit penitētē. Se ptima qz vigilat ptra pſecutores ⁊ manifeſtat inſidias. Octaua qz hō nō p̄t maius donū accipe. Nona qz eſt dos quā celeſtī ſpōſus dat ſponſe ſue. Decima filios dei generat. Ille ḡ pp̄ietates ſſz zeli i q̄bz b̄ndictio zabulon p̄ſiſtit. ſz ad nobilioz ſubaz ſequūf nobiliores ef fecit. ḡ quicūqz hz zelū aīaz in ſummo. p dñs habebit b̄ndictōez za bulon in ſummo. ſz brā p̄go habuit zeluz aīaz in ſummo. ḡ habuit b̄ndictōem zabulon in ſummo. M̄nor p̄z p illd qd in p̄ncipio po niſ. ſz qz zel⁹ aīaz ex interne dulcedinis deguſtatōe generat. ſz illā de guſtatōem habuit in ſummo. ḡ ⁊ zelus aīaz p̄p̄ietatibz fuit in ſummo in brā p̄gine. ḡ habuit b̄ndictōem in ſummo

S Equit b̄ndictio Iſachar de qua dī. Iſachar aſinus fortis accū bens inter terminos. vidit terram qz eſſet bona ⁊ requiē qz eſſet opūma ſuppoſuit h̄eros ad portādū ⁊ fact⁹ ē tribus ſeruicē Glo.

Maius eſt re ducere reliquē rez q̄ mortuū ſuſcitare

Decē ſſz pp̄eta tes zeli aīaz

De bñdictōe Dan Fo. ciiij

Recte post natiuitatē gad et assur lya tamē filiū genuit. qz nisi p ab-
stinētiā et patiētiā mens hūana ad vey gaudiū nō pringit. optet
em delectatōez nō falsam tñ. sz et vanā pcurbatōez excludere q vult
de veritate gaudere Et iste fili⁹ ysachar. i. merces dī. qz illud gaudiū
vey tāqz mercedē oīm laborz expectam⁹ Et infra Scim⁹ q sicut ma-
re sp fluctuat et terra sp stat sic et cetera elemēta sp in motu sūt. et sola
terra stāte cetera stare nesciūt. qz scim⁹ q mens q p variā desideria flu-
ctuat quā cū adhuc seculariū curarū pcella eragitat ad illd internū
gaudiū nō admittit et illo torrēte voluptatē nō potat. et si nō potat
qto min⁹ inebriat Et ita hec ē illa terra bona. tranquillitas mētis qñ
mens in seipā tota colligit. et in vno eternitatē imobilis desiderio fi-
git Nec ē terra quā veritas pmissit dicēs. Bñ mites qñ possidebūt
terrā. Et ita Isachar p hac terra asin⁹ fortis effect⁹. et libēs supponit
humeroz suū ad portādū. et facit tributis seruicē multū sibi subdito
viluerat. q se aīal asinū pze ceteris filiis reputabat multū pcupiuit
terrā quā vidit. p q ad oēm laborē fortis pcurabat. viderat nihilo-
min⁹ pphanas ad pulcritudinē illi⁹ terre oēs pulcritudines iusticie
nrē vt pānus essent mēstruate. viderat nihilomin⁹ q non sūt p digne
passiones hui⁹ tpis ad futurā gloriā q reudabit in nobis. In vno g
vilis sibi. in altero fortis effect⁹ In vno hūiliat⁹. et altero robustus
fortitudinis sue humeros ad oēm laborē libēter inclinauit. et in acq
rēdo diuina nō sua vero regi tributū p soluit Un⁹ ps. Ut iumentūz
facit sum apd te. Itē ppter te mortificamur tota die. Quia hui⁹ vi-
te bona nō respuebat ad necessitatē Hāc pēitus terrā nō deserebat
Quia pō future vite nihil nisi nouissima qdā cape poterat illā non
apphēdebat. et sic inter terminos habitās illā tolerabat ad necessi-
tatē illā pcupiuit ad iocūditatē Satagebat penit⁹ illā deserre nec
poterat ambigebat in illā tot⁹ intrare nec valebat. fecit g qd potu-
it inter terminos habitās. qñ die in illā nitebat. qñ die in illā cēdit.
qñ die relabif. et sic inter terminos morabat. Ex his colligit q p Isa-
char gaudiū eternū interpretat. cui⁹ in his pbis decē ppetates expmūt
Prima ē q falsam delectatōem excludit. scda q vanā pcurbatōnem
elidit. tertia ē q ē merces laborz. qrra q mētē stabilitat. qnta q hoīez
humiliat. sexta q aīam roborat. septima q aīam in suspēditū elerat
octaua q terrā pspicit. nona q requiē sentit. decima q deo gliaz ascri-
bit et reddit. Iste g sūt ppetates interni gaudiū i qbo pssistit bñdictio
Isachar. Sz bñ pgo habuit eternū gaudiū i summo. g et ppetates
ei⁹ in summo Mōz p sup de bñtudinibz sup illā qst Beati qui
esuriūt Et in qstione de fructibz sup posita De bñdictōe Dan
S Equit bñdictio Dan. Dan iudicabit populū suū sicut et alia
scribo in israhel. Slo. Per officiū dan illecebras cogitatōes

¶ Mare sp flu-
ctuat

¶ Isachar asin⁹
fortis effect⁹

¶ Isachar gau-
diū eternū iter-
pretatur
Decē proprie-
tates

De benedictione Gad.

Restrictio cogitatio p dan
Innuunt pro
intelligit.
prietates qtuor.

deprehendimus. arguimus. dānamus. castigamus. recte em Dan. si iudiciū vocat^r est. Et infra. Si dan custodiat populu suū districte si iudiciū diligēter exerceat fiet qd in ceteris tribub⁹ raro inuenit. Et h⁹s intelligit qd p dan restrictio cogitationū intelligit. q³ hic q³ tuor proprietates innuunt in q³ sua bñdictio p³ siderat. Prima ē cogitationes malas rep³ hēdere. scda arguere. tertia damnare. q³ rta castigare. Itā at cogitationū restrictōez habuit bñssima hgo i summo. q³ tali ter oēs cogitationes ordinatas habuit q³ null⁹ in ea vel p³ mus motus illicitus exurgere potuit. 7 sic bñdictōem Dan in summo possedit

discipli. sensu
um p³inet ad
Gad

Tres proprie-
tates

Notandū.
Amis.
Leruus

Sequit^r de bñdictōe Gad. Gad accinct⁹ p³liabit^r an⁹ eū. ipe accinct^r retro: suz Glo. q³ ad dan p³inet disciplina cogitationū. ad Gad disciplina sensuū p³inet. vñ⁹ ē sedare ciuile discordiā. alter⁹ ē repellere hostile pugnā. hic vigilat p³tra ciuile. p³ditorē ille p³tra hostilē incuriōē. Et infra. Quāuis assidue in throno iusticie sedeat q³ nris rixas alternatū cogitationū indefinēter p³ponat. frustra vñq³ in obseruāda ciuili p³cordia laborat nisi eodē studio gad ciuitatē nostrā p³ sensuū disciplinā muniat 7 hostiliū vicioz agmina abstinentie p³lio acriter feriat. Un⁹ scriptū ē. gad accinctus p³liabit^r an⁹ eū. gad procul dubio tūc se accingit q³ n sensuū dissolutōnes p³ disciplinā restringit tūc fortiter dimicat q³ n desideria carnalia p³ mortificatōnem carnis trucidat. Et his colligit q³ p gad disciplina sensuū intelligit cui⁹ tres sunt proprietates. Prima ē. q³ ciuitatē mētis custodiat. scda q³ hostilē pugnā repellat. tertia q³ p³tra hostē p³ abstinentiā dimicat. Has proprietates habuit bñssima hgo in summo q³ ciuitatē cordis taliter custodiuit q³ nūq³ aliq³s hostiū in ipam vel p³mo impugnare motu attēptauit. q³ benedictōem gad habuit in summo

Sequit^r de bñdictōe neptalym. Neptalym ē seruus emissarius domus elo q³a pulcritudinis Sz sicut ad dan p³inet p³ representatōem rep³mere exurgētia vicia. sic ad neptalym p³inet p³ solatōnem p³mitioz inflāmare bona desideria. Et infra. Quia q³ quicqd scriptū reperit ad spūalem intelligētia ouertit recte ouersionis nomen accepit Sz notā. Itū q³ nō aui volāti sz seruo currētī p³pas. nā aui qdē a volādo a terra lōge suspēdit. ceruus autē ad dād os saltus terre vicinas sed nec in ipso suis saltib⁹ a terra sepat. Sic numer⁹ neptalym dū p³ rerū visibiliū formā q³rit inuisibiliū naturā quosdā saltus dare. nō autē ad plenā volare p³sueuit. q³ in eo q³ ad summa se erigit 7 ex corporalīū vmbra secū trahēs ima oīno nō deserit. Sic nouit neptalym carnalia p³ spūalia miscere. 7 p³ corporalia incorpalia describere vt vira q³ hōies natura in ei⁹ dictis inueniat vñ se mirabil⁹ reficiat. q³ ex corporea natura p³stat 7 incorporea. Itā at in h⁹ mōi dicez valde mirabile ē q³ tūc fere sp³ blandiunt q³ n iuxta sensum littere nihil sonare vidē.

De bñdictōe Aser Fo. ciiij:

tur quale ē illud Capilli tui sicut greges caprarū. Et illud. Nasus
tuis sicut turris lybani. et similia. qz forte in hmoi dictis hec etiā
tā libēter amplectimur ex iucūda qdā littere vt ita dicam fatuitate
ad spūale intelligētiā cōsurgere coartamur. Ex his colligit q p ne/
ptalym intelligit cōtēplatio inuisibilū p doctrinā visibilū. Cui gñe
hic pprietates qnqz dicūt q bñdictōem neptalym cōplectūt. Prima
premiōz cōsideratio. scda deliderioz inflamatio. tertia scripturarū
ad spūale intelligētiā cōuersio. q̄ta nec visibilū nec inuisibilū de re/
licio sed iter vtrūqz saltatio. q̄nta p absurditatē littere ad spūalem
intelligētiā cōhortatio. Hec habuit bñssima ego in summo. qz so
la inter oēs viatores pfectā habuit in via cōtēplatiōem. sola oēs scri/
pturas p oēm sensum intellexit. et h̄bo increato vetus et nouū testa/
mētū didicit. et exp̄sse docuit cui ip̄a ore et ope discipline dei docerit
in summo gloriosa fuit Et sic qz bñdictio bñdictōem neptalym
includebat

De bñdictōe Aser.

Sequit de bñdictōe aser. Aser pinguis panis ei et p̄bebit delici/
as regibz Glo. Aser q̄nia multū esurier panē iusticie. cōdigna
tur tñ eūdē comedere nisi fuerit aspius oleo misericōdie Ex multa em̄ de
liciaz affluētia q̄ sibi supabūdat ex spolijs p frequēti victoria multū
ē delicat⁹ effect⁹. nec iā ei sapit panis vllus q̄tulibet nūdus nisi sic
oleo cōspersus intātū vt de ip̄o p̄nūciat scriptura dicēs Aser pinguis
panis ei. Si em̄ gaudiū ē sup vno pctōre penitētiā agēte q̄ta tūc so
lētitas erit sup q̄libet iusto libēter p iusticia moriēte. vere pinguis ē
panis ei. et p̄bebit delicias regibz. Qualis panis eius. o qualis de
licie q̄ tantū sapiūt regibz et regibz talibz. Ceteri reges isti iā ad nupti
as introierūt. iā ad illud eternū diuinū sedēt. iāqz illo pane āgelorū
in delicijs eternis vscūt tam torēte voluptatis inebriant. et adhuc
aser delicias insatiabiliter esuriunt. sed vñ ei diuitiaz tāta abūdantia
nisi vt dictū ē de hostibz spolijs in tā frequēti victoria. q̄rū em̄ atte
runt ampli⁹ hostes iusticie tāto vtrūqz cumulant gaudia p̄scie. gl̄ie et
diuine in domo ei. Gloria autē hec ē testimonium p̄scie. hostibz itaqz
fugatis et oibz pacificatis nihil obstat vt arbitror nisi vt illa ciuitas
nostra experiat. q̄ sit illa par dei q̄ eruperat oēm sensum. et q̄ magna
sit multitudo dulcedis dei quā abscondit diligētibz eū. qd mir li eā q̄
libet amator hui⁹ mūdī nescit quā de diligētibz se abscondit Qui em̄
in bonis falsis sp̄z figūt bona s̄a iueniri nō p̄nt. vñ dicūt q̄s ostēdit
nob bona. em̄ māna ab cōditū qd nemo nouit nisi q̄ accipit. inēs
ei q̄ laudibz hoim delectat qd sit iētū gaudiū expiri nō meret Ex his
intelligit q p Aser exp̄mis mox iustificat. cui⁹ h̄ nouē p̄prietates ponūt
q bñdictōem aser cōplectūt. Prima ē iusties p iusticia. scda ē delecta
tio i misericōdia. tertia ē diuitiaz abūdātia. q̄ta ē deliciaz effluētia. q̄nta

stēpla⁹ p Ne/
ptali intelligit.
p̄prietates qnqz

Nota.
Iustificat⁹ mo
rū intelligitur
p Aser.
Proprietates
nouē.

De benedictione Ioseph

ia hostiū frequēs victoria. sexta celestiu diuinoꝝ pparatio. septima
ē pscie exultatio. octaua supne pacis experientia. nona abscondite dul
cedinis p̄gustatio. Nay aut due oim alioꝝ s̄ cause. scilicet esuries iusticie
et frequentia victorie q̄b̄ intēsis intēdū oēs alie p̄perates. ¶ Cōstat
aut q̄ in brissima p̄gine in summo fuit esuries iusticie et frequentia vi
ctorie sicut et diuitiaz et deliciaꝝ spūaliū et diuinoꝝ celestiu et pacis et
delectatōis emīentia. vtpote q̄ nos iustificauit misericordie mater ex
titit serpētē pre oib̄ p̄truit. oēs filias supgressa diuitijs abundauit
delicijs affluēs inuixa sup dilectū celos ascēdit. panē āgeloz et vinū
oib̄ mīrū dedit. pre oib̄ p̄fortib̄ siue p̄cipib̄ oleo exultatōis vn
cta fuit. p̄ quā pax vera descēdit de celo. et vez māna nouē mēlib̄ in se
absconditū habuit. et tunc oib̄ hoib̄ manifestauit in cibū et donauit
Et sic itez b̄dictio sua b̄dictōem Aler includebat

Sē q̄ de b̄dictōe Ioseph. fili⁹ accrescēs Ioseph fili⁹ accrescēs
et decōꝝ a p̄pectu. filie discurrerūt sup murū s̄ exasperauerūt eū
et iurgati s̄. inuiderūtq̄ ei habētes iacula. sedit in forti arcus ei⁹ et
dissoluta s̄ vincula brachioꝝ et manuū illi⁹ p̄ manus potētis iacob
inde pastor egressus ē lapis israhel. de⁹ patris tui erit adiutor tu⁹. et
ei⁹ potēs b̄ndicet tibi b̄ndictōib̄ celi desup et b̄ndictōib̄ abyssi iacētis
deorsum. et b̄ndictōib̄ vberū et vulue. et b̄ndictōes patris tui p̄fortate
sunt de b̄ndictōib̄ patrū ei⁹ donec veniret desiderū collū eternozum
fiat in capite ioseph et in ceruice nazarei inter fratres ei⁹. Nec ē b̄n/
dictio ioseph q̄ fm̄ intellectū literale diuidit in. xviij. partes b̄dicti/
onē ioseph integrātes. ¶ Prima dei filiatio. Scda diuina imitatio
et hec intelligūt p̄ filiū bis positū Tertia augmētū sapiēcie Quarta
augmētū gratie. et hec intelligūt p̄ accrescēs bis positū Quinta bo/
na fama q̄stū ad scipm̄. et hoc ē qd̄ dr̄. decōꝝ aspectu. Sexta edifica/
tio p̄ exemplū. et hoc intelligūt p̄ hoc qd̄ dr̄. filie discurrerūt sup murū
Septimo ē patiēcia ab ope. et h̄ est qd̄ dr̄. s̄ exasperauerūt eū Octa
ua ē patiēcia ab ore et hoc ē qd̄ dr̄. et iurgati s̄ Nono ē patiēcia a cor
dis iniuria. et hoc ē qd̄ dr̄. inuiderūt ei Decima ē patiēcia ab ope. et h̄ ē
qd̄ dr̄. habētes iacula. Undecima ē literatio a malo culpe. et h̄ est qd̄
dr̄. sedit in forti arc⁹ ei⁹ et dissoluta s̄ vincula brachioꝝ. Duodeci
ma ē epalis origo. et hoc ē qd̄ dr̄. inde egressus ē pastor. Tredecima ē
maletētatōis supatio et h̄ ē qd̄ dr̄. deus patris tui erit adiutor tuus
Quattuordecima ē boni glorie collatio. et h̄ ē qd̄ dr̄. b̄ndictōib̄ celi
desup Quindecima ē boni gr̄e collatio. et h̄ est qd̄ dr̄. b̄ndictōib̄ vbe
rū et vulue Sedecima ē boni hereditatio et possessio. et h̄ est qd̄ dr̄. be
nedictōes patris tui p̄fortate s̄ de b̄ndictōib̄ patrū ei⁹ donec veni
ret desiderū collū eternoz Decima septima ē bonitatis in alios he
reditatio. et hoc ē qd̄ dr̄. fiant in capite ioseph et in ceruice nazarei in

b̄ndic⁹ ioseph

Septēdecim
b̄ndictōes p̄ri
ales.

De bñdictiōe beniamyn fo. cu

ter fratres eius. Harū oīm bñdictiōnū sufficiētia dāc in hunc mo- Sufficiētia
bñdictiōnū
dū. Bñdictio p se vel est in essēdo. vel in patiēdo. vel in agēdo. In essēdo. vel ad supm. vel ad deū. vel ad p̄mū. Ad deū dupl̄
vel in accipiēdo esse. 7 sic est filius p creatōem. vel in accipiēdo esse
p opatōem. sic est filius p imitatōem. Ad se dupl̄. vel ad intellectu
et sic est augmētū sapiētie. vel q̄tū ad affectū. 7 sic est augmētū gra
tie. Ad p̄mū dupl̄. vel q̄tū ad bonū p̄p̄iū. 7 est bona fama. vel
q̄tū ad bonū p̄mi. 7 sic est exēplū. Si aut̄ in patiētia est. vel ē pas
sio a malo illato vel innato. Si ab illato. sic vel ab opere. ore. vel a
corde. 7 sic p̄tra hec triplex patiētia q̄ est arcus in fortitudine diui
na. Si a malo innato. sic est liberatio a culpa. Si aut̄ in agēdo. vel
est actio naturalis. 7 sic est origo xpi p ppagatōem tpalē. vel est ac
tio volūtaria. 7 sic est vel p̄tra malū. 7 sic est tentatōis superatio. Al
est ad bonū. 7 hoc est tripl̄. vel in se. vel in cā. vel in efficiētia. Si in
se. vel est glorie. vel gratie. vel nature. Si in cā. sic est boni heredita
ria possessio. in efficiētia. sic est boni in aliis hereditatio. Ex his 3
integrat̄ bñdictio Joseph. ¶ Sed p̄stat q̄ hec oīa fuerunt in bea
tissima p̄gine in summo. ergo q̄ fuit summa filia in esse gratie. glo
rie. 7 nature. 7 p̄fectissima imitatōe habena plenitudinez gratie. fa
me. sapiētie. exempli. patiētie. imitatiois. immunitatis. culpe tem
poralis. origo christi. plena est etiā bono glorie. gratie. 7 nature. que
oīm p̄genitoz virtutes cū excellentia habuit. 7 suā gratie plenitudi
nē ad alios trāsmisit. Et sic p̄z qualiter bñdictio Joseph in bñedi
ctiōe beate p̄ginis inclusa fuit

Sēquit̄ de bñdictiōibz Beniamyn. Beniamyn lupus rapax
mane comedit p̄daz. vespere diuidit spolia. ¶ Hec bñdictio in
tribz p̄sistit. Primū p̄dictoz oīmū a culpa ereptio. Secūdū de ere Bñdictio in
tribz p̄sistit.
ptione gratulatio in gratia. Tertū in futuro oīm 7 singuloz glori
ficatio in gloria. ¶ Et hec in br̄ssima p̄gine fuerūt in summo. quia
summā in ereptōe habuit victoriā. summā de ereptis in p̄senti letici
am. 7 summā in futuro de oībz 7 singulis gloriā. Et sic sua bñdictio gr̄a discretōis
bñdictōem beniamyn includit si fm tropologiā p ioseph intelligit̄ intelligit̄ p io
gr̄a discretōis in actōe. p beniamyn gr̄a cognitōis in trēplātōe. Lō seph in actōe p
stat quoqz q̄ hec in summo habuit beatissima virgo. Et sic bñdicti beniamyn i o
ones filioz Jacob oēs q̄ vere sunt bñdictōes in bñdictiōe dñe no/ temptatione.
stre cū excellentia incluse sunt.

Sēquit̄ videre qualr bñdictōes ille q̄b bñdixit Balaz israel
in bñdictiōe dñe nostre fuerūt incluse. Diuiditur aut̄ he be
nedictōes in duas ptes. In p̄ma ponit bñdictōnes q̄tū ad subam
secūdo q̄tū ad eaz cām efficiētē. vbi dixit. videto illum sed nō mō
Numeri. xxiiij. Prima pars p̄inet tres bñdictiōes. Prima est

De benedictione tertia

benedictio populi q̄tū ad statū p̄sentē. Secūda q̄tū ad statū p̄teritū in quo fuerūt ibidē vt d̄r. Nō est idolū in Jacob neq; diuina-
tio in israel zc. Tercia q̄tū ad statū futurū. in quo postea erūt I lu-
meri. xxiij. vbi d̄r q̄ pulchra tabernacula zc. Prima est. & summis
silicib; videto eū. & de collib; p̄siderabo eū. populus sol⁹ habitabit
et inter gentes nō reputabit. q̄s dinumerare p̄t puluerem Jacob &
nō se numerz stirpis israel. moriaf aia mea morte iustoz. & fiāt no-

B̄ndict. q̄nq;

uissima mea hoz filia. ¶ Hec benedictio benedictōes q̄nq; particu-
lares hz. Prima p̄uersatōis altitudo. & hoc est dupl̄. vel imitatioe
angeloz. & hoc est qd̄ d̄r. & summis silicib; videto. vel imitatioe san-
ctoꝝ & p̄fectoz hoim. & hoc est qd̄ d̄r. & collib; p̄siderabo euz. Scda
benedictio est a malis separatio. et hoc dupl̄. a cōione xmonū. hoc
est qd̄ d̄r. populus solus habitabit. a p̄ortio maloz hominū. & h̄
est qd̄ d̄r. inter gentes nō reputabit. Tercia benedictio est in se p̄fec-
tio. & hoc dupl̄. in actōe. & hoc intelligit p̄ hoc qd̄ d̄r. Jacob. in cō-
templatōe. & hoc intelligit p̄ israel. Quarta est seminis multiplica-
tio. & hec est duplex. bona mors. & hoc est qd̄ d̄r. moriaf aia mea mor-
te iustoz. & beatificatio post mortē. & hoc est qd̄ d̄r. fiant nouissima

**Prima b̄ndi-
tōe habuit.**

mea hoz filia. ¶ Et sic b̄ndictio p̄ma cū suis diuisionib; decē habu-
it benedictōes. quarum p̄maz virgo teata habuit in summo. cuius
p̄uersatio summe angelica fuit in virtutū deiformitate & peccatū im-
munitate & cōginitatis dignitate. In carne em̄ oīno p̄ter carnē viue-
re nō est humana vita sed angelica. Secūda habuit s̄l̄iter in sum-
mo. qz oīes p̄ios patrū mores ostendit in se. sed excellit eosdē. vñ
et in altissimis habitat hominū & angeloz. Tercia habuit in sum-
mo. summa est em̄ humilitas quē in ipa fuit cū supbia diaboli minū-
me habuit om̄ne. Quarta etiā b̄ndictōem habuit in summo q̄ ab
errore & peccatis gētiliū imanissima fuit. qz fide plenissima & sanctis-
sima fuit. & sic quarta benedictōez habuit. Quinta scz etiā benedicti-
onē in summo habuit. qz sola p̄fectā cōtemplatiōem in summo ha-
buit in via. Sexta quoq; habuit in summo. qz qualiter actōe libe-
ri arbitij meruit. Septimā habuit. qz fecūditatē carnis simul cū in-
tegritate possidēs xū & hoīem simul genuit. Octauā habuit. qz vñū
filiū carnalem genuit. in quo oīes filios spūaliter regenerauit. No-
nam habuit. qz morte gloriosa & sine dolore & cū amore mortua fuit.
Decimā habuit. qz gloriosissime scz in corpe & in aia statim surre-
xit. Ex his pz qualiter benedictōes balaam p̄mo date oēs cū exels-
lencia in benedictōe virginis benedictissime sunt incluse. ¶ Sufficiē-
tia sumitur hec. benedictio vel est ad aliū. vel ad seipm. Si ad alios
vel ad extraneos. vel ad posteros. Si ad extraneos. vel ad bonos
vel ad malos. Si ad extraneos bonos. vel ad angelos sic est p̄ma

**Sufficiētia be-
nedictionū**

De bñdictione scda fo. cxi.

benedictio. vel ad homines. et sic est secunda. Si ad extraneos malos vel demones. et sic est tertia. vel homines. et sic est quarta. Si ad posteros vel secundum carnem. sic est materialis seminis multiplicatio. vel secundum animam. et sic est spiritualis multiplicatio. Si autem est benedictio in se. vel in presenti. vel in futuro. In presenti vel quantum ad operandum. et sic est actio. vel est quantum ad cognitionem. et sic est contemplatio. Si in futuro. vel terminus huius vite intra. et sic est mors. vel terminus huius vite extra. et sic est beatitudo.

Secunda benedictio Balaam principaliter hec est. Non est idolum in Jacob. nec videbit simulachrum in israel. Dominus deus eius cum eo est. et clangor victoriae in illo est. Dominus deus eduxit eum de egypto. cuius fortitudo similis est rhinocerontis. non est augurium in Jacob. nec divinatio in israel. et typus suis dicit israel et iacob. quod operatus sit dominus. ecce populus ut leona consurget et quasi leo erigetur. non accubabit donec deuoret predam et occisorum sanguinem bibat. ¶ Hec autem benedictio decem habet particulares. Prima est immunitas peccatorum corporalium. et hoc est quod dicitur. non est idolum in iacob. Secunda est immunitas peccatorum spiritualium. et hoc est quod dicitur. non videbit simulachrum in israel. Tertia est diuinum auxilium. et hoc est quod dicitur. Dominus deus eius cum eo. Quarta est ammonitio predicatorum. et hoc est quod dicitur. et clangor victoriae in ipso est. Quinta est de mundoeductio. et hoc est quod dicitur. Dominus deus eduxit eum de egypto. Sexta est humane sapientie euacuatio. et hoc dupliciter. vel quantum ad animalem intellectum. et hoc est. non est augurium in Jacob. vel quantum ad carnalem effectum. et hoc est. neque diuinitas in israel. Septima est diuine sapientie repletio. et hoc est dupliciter. vel quantum ad temporalia. et hoc est quod dicitur. in temporibus suis dicitur in Jacob. vel quantum ad spiritualia. et hoc est quod dicitur. in israel quod operatus sit dominus. Octaua est in fide confidentia. et hoc est quod dicitur. Ecce populus ut leona consurget. Nona est exultatio in spe. et hoc est quod dicitur. ut leo erigetur. Decima est reflectio in charitate. et hoc est quod dicitur. non accubabit leo donec deuoret predam. ¶ Sunt ergo benedictiones cum suis subdiuisionibus. xij. quarum sufficientia sumitur. scilicet ista. Benedictio datur in comparatione ad statum preteritum. que esteductio de egypto. Et in hoc tria sunt. Primum est educendi dispositio. secundum ipsameductio. tertium est ipsa eductorum conuersatio. In dispositione triplex est benedictio. vel enim est ex parte educendi. et sic est peccatorum immunitas. et hoc est vel corporalium vel spiritualium. et sic sunt due prime benedictiones. Vel est dispositio ex parte educentis. et sic est diuinum auxilium. vel est ex parte adiuantis. et sic est ammonitio predicatorum. disponitur enim ad educendum. peccator a peccatis recedendo. dominus gratiam infundendo. predicator penitentiam predicando.

Hec bñdictio
decem bz

Bñdictio. xij.
Bñdictio. xij.
sufficientia.

De benedictione tertia.

Impedimētū
duplex

Beata virgo
habuit. p̄mū

In ipsa autē eductōe duo sunt. vnū recessus a malo. ⁊ hoc est de mūdo eductio. Aliud est ad regnū adiuuatio. Eductorū diuersatio ostenditur in duobus. vnū est impedimētū auferēdo. aliud est necessariū tribuendo. Impedimētū duplex. in intellectu aialis sensus. in affectu carnalis affectus. hec duo apprehendit humane sapiētie euacuatio. Itē necessariū tribuēdo est duplex. quo ad intellectū. ⁊ sic est diuine sapientie repletio. quo ad affectū. sic in rōnali fides. in irascibili spes in concupiscibili relectio in charitate ⁊ sacramentorū pceptōe. Prīmū et secūdū beatissima ego habuit. qz nec venialr vnqz peccauit. Tertiū etiā habuit in eo qz gratia plena fuit. Quartū habuit. qz omniū pfectissime ductrix fuit ope. Quintū habuit. qz de mūdo segregatissima fuit. Sextū qz in regni solio iuxta regē glorie ipsa in reginā sublimata fuit. Septimū habuit. qz aialem sensum oīno euacuauit. Octauū habuit. qz sup oēs fide eminentissima fuit. Nonū habuit. qz nullū carnalē affectū habuit. in qua etiā peccati fomes oīno extirpatus fuit. Decimū habuit. qz diuina sapiētia fuit plena. scz qz ipsam sapiētiā generauit Undecimū. duodecimū. ⁊ tredecimū habuit. qz fide. spe. ⁊ charitate oīes antecellit. Et sic p̄ scda b̄ndictio balaam sup israel enumerata q̄ in b̄ndictōe b̄ndictissime vniuersalr ⁊ i oīni excellentia fuit apprehensa

Nonē b̄ndic.
app̄hēdūt i hac

Tertia b̄ndictio Balaaz p̄ncipal̄ est hec Nūeri. xxiij. q̄ pulchra tabernacula tua Jacob. ⁊ tētoria tua israel vt valles ne morose. vt orti iuxta fluiū irrigui. ⁊ tabernacula q̄ fixit de⁹ ⁊ nō hō quasi cedri iuxta aquas. fluat aqua de fcula eius. ⁊ semen illi⁹ erit in aquas multas. tolles p̄pter eū a Had rex eius. ⁊ auferes regnū illi⁹ de humero eius. deus de egypto duxit illuz. cuius fortitudo liliis est rhinocerontis. deuorabūt gentes hostes illius. ossaqz eoz p̄fringēt et p̄forabūt sagittis. accubens dormiuit vt leo. ⁊ quasi leena quā suscitauit nullus. qui benedixerit tibi erit ⁊ ipe benedictus. q̄ maledixerit tibi in maledictōe reputabit. ¶ In hac b̄ndictione nouē benedictiones sunt apprehense. Prima est multiplicatio ecclesiasticarū actionū ⁊ hoc intelligit p̄ hoc qd̄ dicit. q̄ pulchra tabernacula. Secūda ē pulchritudo religionis. ⁊ hoc est. ⁊ tētoria tua israel. Tertia est ordo ⁊ institutio p̄dicatoz. ⁊ hoc est qd̄ dicit. fluat aqua de fcula ei⁹. Quarta est iudaici regni destructio. ⁊ hoc est. p̄pter eū tolles a Had rex eius. Quinta est regni gentiū ecclie subiectio. ⁊ hoc est qz deuorabūt gentes hostes eius. Sexta est demonū fractio. ⁊ hoc est ossaqz illoz cōfringēt. Septima ē antichristi interfectio. ⁊ hoc est. p̄forabūt sagittis. Octaua est a summo mortis resurrectio. ⁊ hoc est accubens dormiuit vt leo. Nona ē maloz ⁊ bonoz remuneratio. ⁊ h̄ intelligit ibi Qui benedixerit tibi ⁊c. ¶ Sumas istarū b̄ndictionū sufficiētia in

De quarta bene. balaâ fo. ciiij.

hūc modū. Ecclesie benedictio vel in pſenti vita vel in futura. Si in hac vita est collatio boni vel ablatio mali. Si collatio boni. vel est multiplicatio actionū vel pſeplationū. vel vtrorūq; donoz. 7 fm h sunt tres pme. scz multiplicatio ecclesiasticaz actionū. pulcritudo religionū. abūdācia pſicatorz. Si autē ē mali ablatio. vel ē cū mura/ rōe. 2 sic ē regni iudaici translatio. vel ē destructio. 7 hoc vel demonū vel hominū vel antichristi. q̄ est hō plenus demonijs 7 fm hoc sunt tres ille. scz regni gentiū subiectio. demonū fractio. antichristi inter/ sectio. Si post hāc vitā ē vel omniū cōis resurrectio. vel bonoz re/ muneratio 7 maloz dānatio. 7 sic sunt due vltime bndictōes

¶ Qualit. r. autē iste bndictōes duemūt bndictissime gini Marie Bndictiones facile ē declarare. Summa em̄ fuit. vt sepius dictū est. in actione. in ille duemunt pſeplatōe. 7 in doctrina. ipsa quoq; in suo partu trāstulit regnū in/ Marie deoz. qz regē genuit xpianoz. 7 pſequēs regnū destruxit gentiū et demonū 7 antichristi quē filij sui ore interficiet 7 oēs bonos 7 malos remunerabit. qz remuneratoz ē oim generauit. 7 ipm bonis in pmiuz donauit Et sic pz qliter nouē bndictōes iste in bndictōne supbene/ dictissime ginis sunt incluse

¶ Quarta benedictio balaâ q̄ nō tñ benedictio sed aliaz benedicti/ onū est cā. 7 est hec Oriē stella ex iacob. 7 pſurget hga ex isra/ el. 7 putiet duces moab. vastabitq; oēs filios seth. 7 erit Idumea possessio eius. 7 hereditas seyr succedet inimicis suis Israel fo for/ titer aget. 7 de iacob erit dñator 7 q̄ dñetur. 7 pderet reliqas ciuitatis

¶ Hec bndictio diuidit in septē pres. Prima est benedictissime vir/ ginis generatio Scda est filij dei ex ipa incarnatio Tertia ē destru/ ctio vitiōz. Quarta boim liberatio. Quinta bonoz pfirmatio Se/ pta. bonoz dñatio. Septima maloz dānatio. Prima intelligitur p hoc qd̄ dicit. oriē stella ex iacob. Scda p hoc qd̄ dicit. 7 pſurget hga ex israel. Tertia p id. 7 putiet duces moab. Quarta per id. 7 erit Idu/ mea possessio eius. Quinta p id. israel vero fortiter aget. Sexta per id. 7 iacob erit qui dñetur. Septima per id. 7 pderet reliqas ciuitatē.

¶ Et sumit hāz bndictionū sufficiētia in hūc modum Cā benedicti/ onis vel est sumere in se vel in effectu In se. vel est mediata. 7 sic ē ge/ neratio dñe. vel imediata. 7 sic ē incarnatio filij. Si autem in effectu

Bnd. diuidit

Sufficiētia be/ nedictionū

De bñdictōnib' datis populo.

benedictōe qua abūdat in mulierib' sic ē cā corporalis generatōnis de ipsa. 7 illa sit cā psequentiū. Patz q' in ipa 7 sua bñdictōe iste bñdictōes casualiter sunt incluse.

Sequit' videre de bñdictōnibus quib' bñdixit Moyses israel precepta dñi seruati dicē. Deutro. xxiij. Benedictus tu in ciuitate. 7 bñdictus tu in agro. bñdictus fructus ventris tui. 7 fructus terre tue. fructus quoq' iumentor' tuor'. greges armentorū tuorū. 7 caule ouū tuar'. bñdicta horrea tua. 7 bñdicte reliqe tue. et eris bñdict' egrediēs 7 ingrediēs. dabit dñs inimicos tuos qui surgēt aduersus te conuēntes in p'spectu tuo. p' vnā viam venient p'tra te. 7 p' aliā fugient a facie tua. emittet dñs bñdictōem sup cellaria tua 7 sup oia opa manū tuarum bñdictoz tibi in terra quaz acceperis. suscitabit te dñs in populū sanctū sicut iurauit tibi. si custodieris mādāta dñi dei tui 7 ambulaueris i vijs eius videbūt oēs terra: ū populū q' nomē dñi inuocatū est super te. 7 timebūt te abū dare te faciet dñs in oībo bonis. fructu vteri tui 7 fructu iumentorū tuorū fructuz terre quā dñs iurauit patrib' tuis. quam dabit tibi aperiet tibi thesaurū suū optimū celū vt tribuat pluuiā terre tue in tēpore suo. bñdicet cūctis operib' manū tuar'. 7 en feneraberis gē tibi multis. 7 ipse a nullo fenus accipies. p'stunt te dñs deus tuus in caput 7 nō caudam. 7 eris semp supra. 7 nō subius. Et ponūtur hic. xij. bñdictōes. Prima est gratia contemplatōis. 7 hoc est bñdictus tu in ciuitate. Secūda est gratia actōis. 7 hoc est. bñdictus in agro. Un' glo. est bñdictiōnū trēplanue 7 actiue. Tertia est puritas p'templatōis. 7 hoc ē. bñdictus fructus ventris tui. Quarta ē vtilis operatio. 7 hoc ē fructus terra tue. Quinta ē in alijs fructificatio. Et hec est triplex. In laicis. In clericis. 7 religiosis. Prima p' iumenta. secūda p' armenta. tertia p' caulas ouū. Sexta est p'tutum frugalitas. Et hoc dupliciter. vel q'tū ad actū. 7 hoc est bñdicta horrea tua. Glo. p'tutū custodia vel q'tum ad habitum. 7 hoc est. bñdicte relique tue. Un' glosa. Bona volūtas que remanet post opera. Septimū est felix sūmmatio. Et hec ē duplex. q'tū ad opatōem boni. 7 hoc ē bñdictus ingrediens. vel q'tum ad euasione m'li. 7 hoc est. bñdictus egrediens. Glo. ingrediēs in p'ceptōem p'mij egrediens ab hac vita ad eternā. Octaua ē victoria tentatōnū. 7 hoc est dabit dñs inimicos tuos. Nonō est cum tentatōe p'uentus. 7 hoc est p' vnā viā venient ad te. Decima est spūalis refectio. 7 hoc ē. emittet dñs bñdictōem sup cellaria. Et hec est duplex de gratia p'tutōis. 7 hec est bñdictio sup cellaria. 7 de labore satisfactōis. 7 hoc est sup opa manū tuar'. Undecima est celestij danoz rū multiplicatio. 7 h' est. bñdicet tibi in terra quā acceperis. vñ glo.

Bñdictiones
nouendecim.

celestiū multiplicatio bonoz. Duodecima est scē y associatio. 7 hoc est suscitabit te dñs sibi i populū sanctū. Tredecima ē hostilia timoris incussio. 7 hoc est. videbūt. oēs populi terraz q nomē dñi inuocati est sup te 7 timebūt. Quartadecima est tpaliū 7 spūaliū succēssio. 7 hoc est. abūdare te faciet dñs in oibz bonis. Quindecima ē in subditis p̄speratio. Et hec triplex. p̄templatiui. 7 hoc est. bñdictus fructus ventris tui. spūales filiū clerici. 7 hoc ē fructus iumentoz. Layci 7 hoc est. fructus terre. Sedecima abūdātia sapientie diuine. 7 h̄ est. apiet dñs thesaurū suū optimū. Decima septima est doctrine p̄eminencia. 7 h̄ est. celū 7 pluuiā terre 7c. Decima octaua bonoz op̄erū frequentia. 7 h̄ est. bñdicetqz cūctis opibz manū tuaz. Decima nona ē dignitatis excellētia. 7 hec ē triplex. in dādo 7 nō accipiendo. 7 hoc ē. tu feneraberis i gētibz multis. in dñando 7 nō seruēdo 7 hoc est in caput 7 nō in caudā. in regēdo 7 nō subessendo. 7 h̄ supra et nō subitus. Nunq̄ bñdictōis sufficiētia limitur in hūc modum. Sufficiētia bñdictōis. Bñdictio ecclie vel q̄rū ad p̄tēplatiōem. vel q̄rū ad a. tōem. Si ad actōem. vel ē ordinata in bonū vel p̄tra malū. Si in bonū. v̄l est in bonū meriti. vel in bonū p̄mij. Si in bonū meriti h̄ ē vel in opibz v̄l p̄mij. Si in opibz. vel in genere vel in specie. Si i genere vel hec ē p̄tēplatio. 7 h̄ ē bñdictus tu in ciuitate. vel ē actio. 7 h̄ ē bñdictus in agro. Si in specie. vel ē in se vel in subditis. Si in se vel ē in ten⁹ vel ē exteri⁹. Si interi⁹ sic ē bñdict⁹ fruct⁹ v̄ctris tui si exteri⁹ sic ē fruct⁹ terre. Si at ē op⁹ in subdit vel ē in laicis. 7 sic s̄ iumenta. vel in clericis. 7 sic s̄ armēta vel in religiosis. 7 sic sunt caule ouum. Si at ē bonū meriti in p̄mij v̄l in actu. 7 h̄ est hozrea. vel in habitu. 7 h̄ est reliq̄. Si at ē bonū p̄mij. vel est in bono vel malo. Si in bono h̄ ē ingrediēs. si i malo. sic ē egrediēs. vñ glo. te p̄nti vita ad eternā. Si at ē actiua p̄tra malū. sic ē cū tentatōe. puē⁹. 7 h̄ ē. dabit dñs inimicos tuos. Si at ē bñdictio p̄tēns ad p̄tēplatiōem. vel h̄ ē q̄rū ad vitā. vel q̄rū ad doctrinā. Si q̄rū ad vitā. vel in se. vel resp̄ctu alioz. Si in se vel est relectabile. vt spūale gaudiū. 7 hoc est vel in h̄ndo v̄l in recipiēdo. 7 h̄ ē. cellaria tua. v̄l i agēdo. 7 h̄ ē. i opibz matu. Vel ē vtile vt multiplicatio bonoz. 7 h̄ ē bñdicta terra tua. Vel est honestū. vt ofortū bonoz. 7 h̄ ē suscitabit te i pplm scām. Si at ē respectu alioz. h̄ est respectu inimicoz vel amicoz. Si respectu inimicū. tūc ē qd dē. videbūt te oēs. Si respectu amicoz. vel in se vel i subditis. Si in se. h̄ ē abūdare te faciet dñs. Si in subditis vel h̄ ē in religiosis. 7 h̄ ē fruct⁹ v̄ctris tui. v̄l i clericis. 7 h̄ ē fruct⁹ iumentoz tuoz. v̄l in laicis. h̄ ē fruct⁹ terre. Si at ē p̄tēns ad doctrinā. vel est in cognoscedo. 7 sic ē. apiat tibi dñs thesaurū suū. v̄l ē i docēdo. 7 h̄ ē pluuiā tribuat tibi. vel ē in agēdo. 7 h̄ est tripl̄r. in se. 7 h̄ ē bñdicet op̄era manū tuarū. vel respectu alioz. 7 tūc est. vel respectu dñoz. v̄l dō

De bñdictōib⁹ datis filiis isra.

ctoꝝ. vel platoꝝ. de pmo feneraberis gentib⁹ multis. de scdo in caput ⁊
nō in caudam. de tercio supra. ⁊ nō subtus. qñ diceret. erit magister ⁊
Bñdictiones non discipul⁹. dñs ⁊ nō seru⁹. platus ⁊ nō subditus. ¶ Quasi autē
ille pueniunt. iste bñdictōes pueniāt beatissime ꝑ gini facile ē videre Bratiā em̃ cō
Manc

replatōis habuit in summo q̃ pfecte diuinitatis ⁊ humanitatis sa-
cramenta cognouit in viā. In actōe pfecta fuit. qz oib⁹ opib⁹ meru-
it. Bñdictū fructū ventris habuit. qz pura in summo mater corp⁹
liter ⁊ spūali fuit. fructificatōem in alijs pre oib⁹ alus habuit. quia
mater ꝑginū oim ⁊ oim clericōꝝ ⁊ oim religiosōꝝ ꝑ continentiam ex-
tirit. imo qz omniū bonorū mater fuit. Itē frugalitatem sūctum in
summo habuit. qz oēs ꝑtutes vie ꝑ modū patrie habuit. Etā bene-
dicta fuit ingrediēs ⁊ egrediēs. qā de hac vita sine dolore mortis
migravit. ⁊ statim corpe ⁊ aīa celū introuit. Etā tentationū victo-
riā in summo habuit. qz nunq̃ in aliqua tentatiōe vel semel venialit̃
eccidit vbi tñ iustus nō solū semel in die sed septies cadit. Etā tenta-
tionū habuit puentū. nō q̃ hūilior vel cautior surrexerit. sꝫ qz adeo
fortiter stetit q̃ nec alicui tentatōi in pūcto minimo cessit. Etā sum-
mā refectōem habuit spūales. vt supra in materia de beatitudinib⁹ ⁊
fructib⁹ manifestū fuit Etā celestīū donoz multiplicatōem in sum-
mo habuit. qz grā plena fuit. vñ angel⁹. Que grā plena. Etā scōꝝ
societate in summo habuit. qz ꝑginib⁹. viduis. coniugatis. actiuis. cō-
replatōis ꝑformis fuit. ⁊ hī etā oim illoꝝ ꝑprietates i summo ha-
buit. q̃ āgelicā ⁊ hūanā vitā i summo habuit. vñ In plenitudie scōꝝ
teretio ei⁹. Etā in hostib⁹ timoris incussio in ipā in summo fuit. qz
terribilis vt castroz acies ordinata fuit oib⁹. nimirū. qz caput antiq̃
serpētis perit ⁊ nos de maxilla ei⁹ extraxit. Etā tꝑaliū ⁊ spūaliū
successio in ipā in summo fuit. qz ꝑfideret se de. In me omnis grā
vite ⁊ veritatis. Etā ois spēs vite ⁊ ꝑtutis. Etā in filijs ꝑꝑeratio
in ipā in summo fuit. qz xū genuit ⁊ hoiem. ⁊ oēm rōnale vel recre-
abile creaturā recreauit. Etā abūdantiā diuine sapiē i summo habu-
it. qz nihil ignorauit. Etā doctrine ꝑeminētiā in summo habuit. qz
summe doctrine doctrix fuit. s. discipline dei. ⁊ oīa nob⁹ ꝑ ꝑbū incre-
atū ꝑdicauit. Etā bonoz opꝝ frequētiā habuit. qz q̃libet ope meru-
it. Etā dignitatis excellentiam habuit in summo. qz m̃r dei regina
miscdie extitit. Et sic ꝑ q̃libet oēs iste bñdictōes in bñdictōe beatissī

Post h̃ vidēdū ē de bñdictōib⁹ datis (me ꝑginis sꝫ ꝑꝑhēse
filijs israhel a moysē. sicut i Deutro. xxxij. sꝫ ꝑꝑhēse. Aut igit̃
ad Ruben. Uinat ruben ⁊ nō moriat. ⁊ sic pūus in nūero. vbi quat-
tuor dicunt de ruben Primū ē q̃ uinat ꝑ grām. ⁊ hoc est qd dī. vi-
uat ruben. Scdm q̃ nō moriat ꝑ peccatū. ⁊ hoc est nō moriat. Ter-
ciū est q̃ parua sit numero. Quartū addit glo. q̃ maxim⁹ sit fide.

Quattuor di-
cuntur de ruben.

De bñdictione Jude Fo. cix.

Et sic sufficiētia bñdictōis sic sumit Bñdictio vel ē absolute vel respectiue. Si absolute vel ē in malo vel in bono Si in bono sic ē uat grā. Si in malo sic ē. z nō moria ē p pētū. Si respectiue. vel h ē qz similē in bono nō habeat z h est qz sit parus in nūero. vel qz alios excellat z sic est maximus in fide Nec oīa exp̄ssissime fuerūt in bñssima h̄gine. in q̄ oīs grā uite fuit. Itē qz r. iij. peccauit Itē nec p̄maz silem uisā ē nec h̄re seq̄ntē Itē qz in fide z oīo p̄tūto oīs excellit. *hec fuerunt in Maria*

Sequitur bñdictio Jude. Nec ē bñdictio iude Audi dñe vocē in de z ad populū suū introduc eū. man⁹ ei⁹ pugnabit p eo. z ad iutor illi⁹ ptra aduersarios ei⁹ erit In q̄ z q̄ttuor ponunt. Primū ē pētū exauditiō z h est. Audi dñe vocē Jude. scdm ē ad populū introductio z h ē. ad populū suū introduc eū. tertiū ē sup̄p̄sio defensio z h est. manus ei⁹ pugnabit p eo. q̄rtū est aliorū p̄tectio z h ē. adiutor illius ptra aduersarios ei⁹. Et h̄mōi bñdictionū sufficiētia sumit sic. Bñdictio vel ē ad bonū vel ad malū Si ad bonū vel ē ad finē z sic est pētū exauditiō. vel ē ipe finis sic ē ad populū introductio Si at ē ptra malū vel sui z sic ē sup̄p̄sio defensio. vel aliorū z sic est aliorū p̄tectio Nec autē oīa fuerūt in bñssima h̄gine digne in summo in q̄ fuit pētū exauditiō in summo. nā. iij. Regū. ij. legit ipi dictū in psona Ber satee. Pote mī mi qd uis. nō em phas ē me auertere faciē zc. Et in psona Hester dē ei Hester. iij. Etia si dimidiū regni petieris ipetrabis nā z illā fili⁹ nihil negās honorat. Itē ad pplm introductio ei uenit in summo. ipa est ut colūna nubis populos in terrā pmissionis introductit z ut stella maris dirigit imo ut porta celi introductit Itē sup̄p̄sio defensio in ipa in summo fuit. qz ab hoste nūqz lesa fuit Itē adhuc sup̄p̄sio defensio in ipsa in summo fuit. qz alios sic defendit qz in ipa nec pugna aduersari⁹ sumpsit. utpote in q̄ ipe hostis oīno extinct⁹ fuit. Itē aliorū p̄tectio in ipa in summo fuit. qz nos ab hoste p̄tegit auxilio. ab ira filij suffragio z exēplo. Sic ḡp̄z q̄liter bñssima h̄go habuit bñdictōem Jude *hec fuerunt in Maria*

Sequit. Levi q̄qz ait Perfectio tua z doctrina tua a viro sancto tuo. quē pbasti in tētatiōe. z indicasti eā ad aquas p̄tradictio nis Qui dixerit patri suo z matri sue nescio vos. z fratrib⁹ suis ignoro vos z nescierūt filios suos. hī custodierūt eloquiū tuū z pactum tuū seruauerūt. iudicia tua o Jacob z legē tuā Israhel. ponēt thimā i furore tuo z sup̄ altare tuū holocausta. bñdic dñe fortitudinē ei⁹. z opa manū illi⁹ suscipe. p̄tege dorsa inimicorū ei⁹ z q̄oderūt eū nō surgāt. In bñdictōe ista nouē ponūt. Primū ē p̄fectio uite ibi p̄fectio tua. Scd̄z ē alitudo doctrine. ibi z doctrina tua Tertiū ē xp̄i educatio. z h ē viro sc̄to tuo Quarta ē oīm abnegatio. z h ē q̄ dixerit patri suo zc. Quintū p̄ceptorū z p̄siliorū iplētiō. z h ē hī custodierūt *In hac bñdic. nouē ponunt*

De benedictione Beniamyn.

elo. mū. rē. Sextū ē p alijs intercessio ⁊ hoc ē Ponēt. p alijs thymi.
 sup. rē. Septimū ē de passione glificatio. ⁊ hē. bndic. dñe fortitudo
 nē ei? Octavū ē de opibz remuneratio. ⁊ hē opam manu illi? suscipe
 Nonū ē hostiū destructio. ⁊ hē pcutite dorsum inimicorū ei? Dmōi
 sufficiētia sumit sic Bndictio vel ē pñes ad meritū vel ad premiū
 sufficiē. bndic. Si ad meritū vel ē in essendo vel in opatōe. Si in essendo vel ē in
 suba vel in efficiētia Si in suba vel ē in se ⁊ sic ē vice pfectio. vñ respec
 tu aliorū ⁊ sic ē altitudo doctrine Si in efficiētia sic ē xpi ductō Si
 aut ē meritū in opando. vel ē in se vel in alijs Si in se vel ē a malo ⁊
 sic ē oī. n. abnegatio. vel ē bonū ⁊ sic ē pñsior ⁊ pceptoū impletio q
 hē in vtroqz testamēto. Si aut ē opando in alijs sic ē p alijs inter
 cessio Si aut pñet ad pñiū vñ ē absolute vñ respectue Si absolute
 te sic ē de passiōe glificatio ⁊ de actōe remuneratio Si respectue sic ē
 hostiū destructio. Qualiter aut hec oīa fuerūt in bñssima fagine faci
 le ē videre. ipa em fuit pfectissima in vita. altissima i doctrina. qz to
 tā legē sciuit. xpm qz de suo vtero eduxit. q ibi. xl. septimanis ser
 uo minus quieuit. Itē oīa abnegauit ⁊ pfectissimā paupertatē in sum
 mo habuit. vñ sup. patuit Itē pcepta ⁊ pñia i summo ⁊ ex charitatē
 re in summo impleuit. Itē p alijs intercessio in ipa in summo fuit q p
 oībz dñm placauit. ⁊ adhuc p nobis ipi pectus offert ⁊ vtra oñdie
 Itē qz post filii summā passiōē habuit ⁊ summā de passiōe habuit
 i glificatōem Itē qz summas ⁊ nobilissimas actōes habuit ⁊ sum
 mā habuit remuneratōez Itē qz sibi ⁊ oībz nobis hostē vicē a q nū
 qz victa fuit. supremū de hoste triūphum reportauit Et sic pñs qz
 bñssima fago habuit benedictōem Leui.

Sequit. Beniamyn ait Amāntissim⁹ habitabit pñdēt. in co
 em qñ in thalamo tota die pñorabit. ⁊ inter humeros illi? req
 uiescet In hac bndictōe qñtuor ponūt Primū ē pre oībz dilectio ⁊ hē
 beniamyn amāntissim⁹. scda ē secūra habitatio ⁊ hē habitabit pñdē
 ter. tertiū diuina ihabitatio ⁊ hē. qñ in thalamo pñorabit tota die
 quareū ē in opibz illi? relectatio ⁊ hē. iter hūeros illi? reqiescet Qui
 bndictōis hec ē sufficiētia. vel em ē in se vel respectu dilecti. Si in se
 vel in bono sic ē pre oībz dilectio. vel ē a malo ⁊ sic ē secūra ihabita
 tio Si respectu dilecti. vel ē qñ ad subam sic ē diuina ihabitatio
 vel qñ ad actū ⁊ sic ē in opibz relectatio. Hec oīa habuit bñssima
 fago q sup. oēm pulcritudinē dilecta est a dño. q securissima habitac
 in regali solio i q habitauit diuinitas corpāl nō em tota die s; no
 uē mēso q mulier prudētissima in oībz relectabat viz. id ē filiū suū
 Et sic pñs qñ bndictōem beniamyn in summo habuit bñs fago

Sequit. Ioseph quoqz ait. De bndictōe dñi terra ei? ⁊ de pomis
 arborū ⁊ de rore atqz abyssu subiacēt. ⁊ de pomis fructuū solis ⁊ luy

De bñdictōe Ioseph Jo. 17

ne. de vertice antiquorū mōtū. de pomis collium eternorū. de frugibz terre 7 de plenitudine ei⁹. Bñdictio illi⁹ q̄ apparuit in rubo veniat sup caput ioseph. 7 sup verticē nazarci iter fratres suos. Bñdictio ioseph in octo pñstie Primū ē dulcedinis diuine p̄gustatio. 7 h̄ ē de pomis celi 7 de rose. ros in q̄tū illuminat intellectū. pomū in q̄tū reficit affectū Scd̄z ē i hūanitate xpi delectatō 7 hoc ē. atqz abyssio sub

bñdict. ioseph
in octo pñstie.

iacēte Tertiu in opibz xpi relectio 7 hoc ē. de pomis fructuū solis Quartū ē de gratijs ecclie iocūdatio. 7 hoc ē. 2 lune Quintū ē de gratijs 7 fructibz antiquorū patz exultatio. 7 h̄ ē. de fructu antiquorū mōtū Sextū ē modernorū p̄fectoz p̄gratūlatio. 7 hoc ē de pomis collū eternorū. Septimū ē de glia ecclie triūphātis exultatio. 7 h̄ ē. de fructibz terre 7 de plenitudine ei⁹. Octauū ē de glia hoīs xpi p̄cipatio. 7 h̄ ē. bñdictio illi⁹ q̄ apparuit in rubo 7c. Omōi bñdictōis suffi

lufficiē. bñdic.

ciētia sumit i hūc modū. vel ē p̄tincē ad statū patre v̄l ad statū vie Si ad statū vie vel ē purgatio vel ē delectatio illorū q̄z est purgatio Si p̄mo vel ē de capite v̄l de mēbris Si de capite v̄l q̄tū ad subaz et sic ē de hūanitate xpi relectio Si at de mēbris. vel ē in gñe 7 sic ē de gratijs ecclie iocūdatio. v̄l sp̄cālē 7 tūc v̄l illi antiq. 7 tūc ē de fructibz mōtū antiq̄rū exultatio. vel illi moderni 7 tūc ē p̄fectoz modernorū p̄gratūlatio Si at p̄tincē ad statū patrie. vel ē q̄tū ad mēbz 7 sic ē de glia triūphātis ecclie exultatio. v̄l q̄tū ad caput. 7 sic ē glie xpi cōi catio Nec at i summo habuit bñssima ego. qz summa habuit diuine dulcedis nō cū p̄gustatōz s̄z etiā comestione In semāna habuit 7 in xpi hūanitate delectatōz. qz summa ad ipm habuit dilectōz In opibz illi⁹ habuit relectōem. qz ludebat corā illo in orbe terraz p̄ singulos dies. puerb. viij Jc de p̄fectu ecclie summa habuit p̄gratūlatōem. qz summa ad ipm habuit charitatē Jc summa de patrum scititate exultatōz a q̄bz duxit originē 7 possederat p̄fectōz. Jc de p̄fectu modernorū summa habuit p̄gratūlatōem q̄bz oībz p̄fectōis ip̄s fuit magistra 7 dux 7 exēplū Jc de ecclie triūphātis glia summe gaudebat. v̄l potē illi⁹ impatris 7 regina De glia at hoīs xpi nō p̄tē s̄z totū habebat. cū q̄vna in natura similima in grā in glia ipm 7 suā glia plus q̄ se 7 suā dilexit. Sic ḡ p̄stat manifestū ē bñssimaz p̄gine oēs bñdictōes Ioseph in summo habuisse

Maria habu
it bec.

SEq̄ 7 Gad ait Bñdict⁹ in latitudine gad q̄si leo requieuit. cepit qz brachiū 7 p̄tincē. 7 vidit p̄ncipatū suū qm p̄tē sua doctor cōtē r̄posu⁹ q̄ fuit cū p̄ncipibz populi sui 7 sic fecit iusticias dñi iudiciū suū cū iā bel. Bñdictio gad sc̄z p̄phēdit Primū ē regni dilatio ibi. bñdictus in latitudine gad. scdm est p̄ fortitudinē regeō ibi. q̄si leo requieuit. terciū est hostiū subiectio ibi. cepitqz brachiū. q̄tū ē im p̄tū adeptio ibi. 7 verticē. q̄ntum est p̄ncipatus sui cognitio. ibi

bñdic gad sc̄z
p̄phēdit.

De benedictione Dan

et vidit principatū suū .fertū ē doctoris apud eū repositio ibi. q̄ in pte
 sua doctor esset reposit⁹ Nec autē ē h̄mōi b̄ndictōis sufficiētia B̄ndi
 ctio vel ē ad primū vel ad sc̄p̄ n vel ad deū Si ad primū sic ē regni
 dilatio Si ad seipm vel a malo vel ad bonū Si a malo vel in se
 et sic ē rejerctio. vel extra et sic ē hostiū subiectio Si ad bonū vel ē in
 habēdo et sic ē imperij adeptio. vel in cognoscēdo et sic ē sui p̄cipar⁹
 h̄go h̄uit hec. cognitio Si ad deū sic ē doctoris apud se repositio. Nec q̄p̄ oīa in
 se habuit b̄tā h̄go Regni dilatatōem. q̄ a sol' ortu et occasu teatā eā
 dicūt oēs ḡnatores. q̄ ē regina celi et mūdi et angeloz et hoīm In se re
 quietione habuit in summo. q̄ in ip̄a fuit fomit⁹ extinctio. Hostiū
 etiā subiectōem habuit in summo. vt iā plures sap̄ patuit Itē sum
 mā imperij adeptōem habuit. q̄ sup oēs choros angeloz regina an
 geloz. unpatrix misēdie exaltata fuit. Itē sui p̄cipar⁹ agnōem in
 summo habuit. q̄ sup oēs choros āgeloz et creaturas fuit exaltata
 diuinā gloriā in se et opatōem ei⁹ plen⁹ agnoscat. vñ p̄fideret d̄r In
 me oīs gr̄a vite et veritatis. Itē doctoris repositio apud ip̄az fuit in
 summo. q̄ ille magistroz optim⁹ nouē mētib⁹ apud eā requirit possit⁹
 i vtero ei⁹ Et sic p̄z q̄ b̄tissima h̄go habuit b̄ndictōes ḡd i summo
 b̄ndictio. dan tria p̄phendit. **S** Equit Dan q̄p̄ ait. Dan catul⁹ leonis fuit largiter et basan.
 B̄ndictio dan tria p̄plectit. Primū ē humilitas ibi. catulus.
 scdm ē fortitudo ibi. leonis. tertiu ē largitas ibi. fuit largiter et. Et
 hoc mō eoz sufficiētia sumit B̄ndictio vel ē cordis vel opis Si cor
 dis sic ē h̄militas cordis. Si at ē opis hec ē duplex vel in se et sic ē
 fortitudo opis. vl' in alijs et sic ē largitas muneris Nec at in summo
 habuit b̄tissima h̄go. q̄ vltra oēm creaturā h̄milita sup oēs exalta
 ta ē. Ita mulier fortissima ē. q̄ vicit mūdū deū et diabolu Itē largis
 sima fuit. q̄ deo reddidit mūdū et hoī in mūdo regnū celoz et ipm deuz
 Et sic p̄z q̄ b̄tā h̄go in summo habuit b̄ndictōem Dan.
S Equit. Et neptalym dixit Neptalym abūdātia p̄fruct⁹ plen⁹
 erit et b̄ndictō ibi dñi. mane et meridiē possidebit B̄ndictio ne
 ptalym q̄tenoz p̄phēdit Primū ē abūdātia donoz sp̄ualū ibi. abū
 dātia p̄fruct⁹. scdm ē plenitudo celestīū donoz ibi. plen⁹ erit et b̄ndi
 ctō ibi dñi. tertiu ē p̄ctōz p̄uersio et h̄ ē mane. q̄rtū ē iustoz p̄seruatō
 et h̄ ē meridiē possidebit Sufficiētia illor ē B̄ndictio vel ē in se vl'
 in alijs Si in se vel ē b̄ndictio q̄rtū ad statū glie et sic ē plenitudo ce
 lestīū donoz. vl' ē b̄ndictio q̄rtū ad statū gr̄e. et sic ē abūdātia donoz
 sp̄ualū Si at ē b̄ndictio respectu alioz illi aut s̄z boni aut mali Si
 mali sic ē p̄ctōz p̄uersio Si boni sic ē iustoz p̄seruatio Nec at b̄tissi
 ma h̄go habuit in summo. q̄ et gr̄a fuit plena. et sup oēs gl̄iosa. Itē
 p̄ctōz recōciliatrix et mediatrix. Itē oīm p̄ctōz saluatric et iustoz
 conseruatric Sic quoq̄ habuit b̄ndictōem Neptali n

De bñdictōne Aser Fo. cxi.

Sequitur Aser quoq; ait. Bñdictus in filijs aser. sit placens fra-
tribus suis. tingat in oleo pedē suū. ferrū z es calciamētū ei⁹. si-
cut dies iuuetutis tue. ita z senect⁹ tua. ¶ Bñdictio aser sex pphēdit Bñdic. Aser
Primū est filioz multiplicatio. z hoc est bñdict⁹ in filijs aser. Sex-
cū dū est fratrū dilectio. ibi. sit placēs fratribus suis. Tertiū ē misericōdie
abūdātia. z hoc est. tingat in oleo pedē suū. Quartū est incorrupti-
bilis patiētia. z hoc est ferrū. Quintū est sonora doctrina. z h̄ est. et
es calciamētū ei⁹. Sextū est in bono continuatio p̄seueratiōis. z hoc est
sicut dies iuuetutis tue ita z senect⁹ tua. ¶ Sufficiētia horū hec est. Sufficiētia
Vel bñdictio est respectu alioz. vel in se. Si respectu alioz. vel respe-
ctu inferiorū. z sic est filioz multiplicatio. vel ad pares. z sic est fratz
dilectio. vel ad sup̄ius scz deū. z sic est abūdātia misericōdie p qd̄ est imi-
tatio dei. iuxta illud Lu. vi. Estote misericordes sicut z pater vester
q̄ in celis est. Si in se. vel est a malo. z sic est patiētia. vel est ad bo-
nū. et hoc vel est respectiui. z sic est doctrina. v̄ est absolutū. z sic est
p̄seuerātia. ¶ Hec aut̄ oīa manifestissime habuit bt̄a h̄go. oīm bono
rū mater est. qz plena est charitate ad deū. z dilectiōe ad primū. regi-
na misericōdie est. summa doctrinā. patiētiā. z p̄seuerantiā habuit. vt
sup̄ius manifestatū est in quēstione de virtutib⁹

Maria habu-
it hec.

¶ De oīib⁹ benedictionib⁹ simul

¶ Post hoc querit de oīb⁹ bñdictiōib⁹ simul. Nō est de⁹ ali⁹ vt de
us rectissim⁹ ascēsor celi. auxiliator tu⁹. in magnificētia ei⁹ discurs-
rū nubes. habitaculū eius sursum z subter brachia tua sempiterna.
eijciat a facie tua inimicū. dicetq; p̄terere. habitabit israel. p̄fideat
et solus. oculus Jacob in terra frumēta z vini. celiq; caligabūt ro-
re. bñdictus es tu israel. q̄s filius tui popule q̄ saluaris in dño. scutū
auxilij tui z gladi⁹ glorie tue deus tu⁹. negabūt te inimici tui. z tu
colla eoz calcabis. ¶ Ista bñdictio nouē pphēdit. Primū est veri-
tatis cognitio in via. z hoc ibi. nō est alius de⁹ vt de⁹ rectissim⁹. Secū-
dū est auxiliatio in via. z hoc ibi ascēsor celi auxiliator tu⁹. Et hec ē pphēdit. nouē
quadruplex. Ap̄lis sp̄m̄ sc̄m̄ in terris mittēdo. z hoc est i magnifi-
centia ei⁹ discursrū zc. Itē ip̄e p nobis in celis interpellando patrē
et hoc est. habitaculū eius sursum. vñ Glo. Corp⁹ a mortuis susci-
tauit z in dextera patris collocauit. Itē puenientē z cooperatē porri-
gendo. z hoc est subter brachia tua sempiterna. Itē hostē impediē-
tē repellēdo. z hoc est. eijciat a facie tua inimicū. dicetq; p̄terere Hoc
est q̄duplex auxiliū. Tertiū est timoris ablatio. z hoc ē habitabit
israel p̄fideat. Quartū est. cū securitate boni possessio. z hoc ē ocul⁹
Jacob in terra frumēti z vini. Quintū est p̄fecta dei cognitio p spe-
ciē. z h̄ ē. celi caligabūt rore. vñ glo. subtili z lenissima dei cognitōe
Sextū est summe beatitudinis pphēsiō. z h̄ est bñdictus tu es israel.

De bñdictione fructus vëtris

**Auxiliatio
duplex**

**Sufficiencia
benedictiõis**

**Maria posse
dic hec.**

Septimū est ois creature platio. ⁊ hoc est qd filius tui. Octauū est diuina auxiliatio. ⁊ h̄ est. scutū auxiliij tui. ¶ Et hec auxiliatio ē duplex. p̄ra malū. ⁊ sic est auxiliij scutū. vel ad bonū opandū. ⁊ sic ē gladi⁹ glie. Nonū ē hostiū subiectio. Et hec ē duplex. vna q̄ nos puniēdo mō nob̄ facit coronas in futuro. ⁊ h̄ est. negabunt te inimici tui. Glo. in p̄nti. vita Alia subiectio. q̄ de eoz pena in futuro nobis erit exultatio. ⁊ h̄ ē. tu eoz colla calcabis. ¶ Sufficiencia hui⁹ bñdictiõis ē hec. vel ē p̄ncēs ad statū vie. in q̄ duo tñ s̄ necaria auxilia. vnū est verū deū agnoscere. ⁊ h̄ est p̄mū. scdm̄ ē auxiliium p̄ qd possis m⁹ ad ipm̄ ad eternā b̄tudinē ascendere. ⁊ h̄ est scdm̄. Si aut̄ p̄tinet ad statū patrie. vel hoc ē q̄tū ad subale p̄mū. vel accitale. Si subale. vel in se. ⁊ hoc est vela malo. ⁊ sic ē timoris ablatio. v̄l in bono. ⁊ h̄ vel in se vel respectiue. Si in se vel q̄tū ad p̄mū occupatibilibus. ⁊ sic ē saturatis possessio. v̄l q̄tū ad p̄mū rōnalis. ⁊ sic ē p̄fecta dei cognitio. v̄l ad p̄mū irascibilis. ⁊ sic est b̄tutinis p̄phēio. Si aut̄ est bonū respectiue. sic ē creature platio. Si aut̄ sit in opatiōe ad eam efficiēdā. sic est diuina auxiliatio. Si aut̄ p̄tinet ad p̄mū accidētale. sic ē hostiū subiectio. in q̄ duplex habem⁹ gaudiū. de n̄ra in p̄nti passione. ⁊ de illoz in futuro p̄denatiōe. ¶ Hec aut̄ oia bñissima virgo possedit in summo. ipa em̄ sup̄ oēm creaturā deū cognoscit. Itē ipa est nobilissima auxilio. v̄l p̄pore celiq̄s affluēs innixa sup̄ dilectū ad celos corpe ⁊ via ascendit. Etia ipa immunissima timoris mali subvmbra dilecti requiescit. Etia ipa a torrēte voluptatis sup̄ oēs inebriata fuit. Etia p̄fectissimā dignitatis ⁊ humanitatis xpi cognitōem in summo habuit. Etia sup̄mā post deū bñdictiōem app̄hēdit. Etia oib⁹ creaturis. v̄l p̄puta imperatrix exaltata fuit. Etia diuinū auxiliū sup̄ oēs habuit. cū quo maxima ⁊ excellētia opa fecit. Etia inimicū nō em̄ in celo sed etia in terra p̄culcauit. Sic q̄ p̄z qualiter benedicta p̄go bñdictiōes singulorū singulariter. ⁊ vniuersorū v̄l iter singulas ⁊ vniuersas possedit in summo

Qr̄.

Sequitur de eo qd addit helizabet. Et bñdici⁹ fruct⁹ vëtris tui. ¶ De quo p̄mo q̄rit q̄re inter hoc ⁊ p̄cedēs intercidat copulatio. cū tñ in p̄dictis nulla sit postea copulatio ¶ Itē cū ista saluatio sit in textu euāgelij. ⁊ euāgelio nihil sit licitū remi vel apponi. v̄l p̄hibet anathemate in fine Apocalyp̄. ⁊ in Deutro. quare etia ecclia h̄ apponit ¶ Itē aut̄ fuit apponēdū aut nō. Si fuit. igit̄ angel⁹ om̄i sit male q̄ nō apposuit. Si etia nō apponēdū fuerit. igit̄ ecclia male apposuit. ¶ Itē helizabet licet illud apposuerit. nō tñ illi p̄iur̄it. q̄ re tūc ecclia p̄iur̄it ¶ Itē q̄re helizabet mutauit p̄ba euāgelij dicēdo inter mulieres. cū tñ angel⁹ dixit in mulierib⁹. ¶ Itē cū de⁹ trinitas sit hic m̄it̄s ⁊ saluatiō bñdictissima sit saluata. h̄ qd est bñdict⁹ fruct⁹

De continētia bñdictio fo. cxij.

etus vēris tui nō videt p̄tinere ad salutatiōem. nec ad p̄sonā salutatā
nec ad salutatiōem. igitur ponit ibi sup̄flue q̄ Jē Berni. Nō ideo bñdict⁹
q̄ tu bñdicta. q̄ cū cā natural⁹ p̄cedat effectum debuisse sic ordinasse
bñdict⁹ fruct⁹ vēris tui. et bñdicta tu in mulierib⁹

Q̄. Post hec qd̄ importat bñdictio hoc qd̄ est bñdict⁹ fruct⁹ vēris
tui. et in q̄ differat ab alijs ī salutatiōe p̄missis. **U**idetur em̄ Rō p̄ma
includi in eo qd̄ est gr̄a plena. sicut cōsequēs includit in antecedente. si
em̄ gr̄a plena fuit. igitur fruct⁹ vēris tui bñdict⁹ fuit. **J**ē videtur in 2.
cludi in eo qd̄ est bñdicta tu in mulierib⁹. cā em̄ intelligit in suo ef-
fectu. s̄z ē bñdicta in mulierib⁹. q̄ bñdictū fructum vēris p̄ducit.
Jē videtur male apponi. q̄ q̄n angel⁹ salutatiōem dixit adhuc fru-
ct⁹ et nō fuit bñdict⁹. q̄re ē eccl̄ia h̄ anectit. **J**ē cū maior sit laus
sp̄ialis q̄ ḡn̄alis. et magis sit sp̄iale fili⁹ q̄ fruct⁹. oīs em̄ fili⁹ fru-
ctus et nō cōtra. debuisse igitur dixisse filius vēris tui nō fruct⁹. **J**ē
cū nō t̄m de vēre s̄z de toto corpe suba fili⁹ formata fuit debuisse di-
xisse. fili⁹ corpi tui. **J**ē cū fili⁹ nō sit t̄m filius corpi vel etiā aīe
debuisse dixisse fili⁹ tu⁹ rāgēdo p̄iūctiōem sine p̄iū declaratiōe

Jē q̄rit vtz bñdictio ista qua d̄r. bñdict⁹ fructus vēris tui. **Q̄r.**
sit eiusdē rōnis cū illa de q̄ dictū est bñdicta tu in mulierib⁹. Et vi-
det⁹ q̄ sic. q̄ vna est cā alterius. igitur op̄z q̄ sit fm̄ vniūcatiōem.

Sed contra. hoc est q̄ bñdictio illa de qua d̄r bñdicta tu ī mu-
lierib⁹. d̄r bñdictio p̄ exclusionē maledictiōis. ista autē bñdictio be-
neditus fructus vēris tui. nūq̄ fuit maledicibilis. igitur nō p̄t di-
ci bñdictus p̄ exclusionē maledictiōis. ergo op̄z q̄ fm̄ aliā rōnem
Jē bñdictissima d̄r bñdicta in mulierib⁹. p̄pter fecūditatē. s̄z fru-
ctus vēris bñdictus nō habuit fecūditatē igitur nō vniūsed al-
terius modi habuit bñdictiōem. igitur nō sumit vtrobiq̄ fm̄ eādē
rōnem. **J**ē bñdictissima d̄r bñdicta et determinat⁹ respectu cuius
s̄z in mulierib⁹. quare filiter nō d̄r. bñdict⁹ fruct⁹ vēris tui. cum
determinatiō respectu cuius sit bñdictus. **J**ē si dicat⁹. q̄ absolute
d̄r bñdictus. q̄ est bñdictus sup̄ oīa et in oīib⁹ fm̄ hoc quoq̄ tra-
nissima non deberet t̄m dici bñdicta tu in mulierib⁹. cū sua bñdi-
ctio ad plus se extendat. et sic deberet dici bñdicta tu in creaturis oīi-
nib⁹. nō t̄m in mulierib⁹. ergo rē.

Q̄. Post hec. an bñdictio fruct⁹ cōtineat in se bñdictiōes oīm
tris sue cōphēse. **E**t videtur q̄ nō. d̄ns em̄ nō habuit bñdictiōem p̄iū-
gator⁹ q̄b⁹ dictū ē. Crescite et multiplicamini rē. d̄ns em̄ h̄mōi mul-
tiplicatiōe corpale nō habuit. nec ḡnatiōe terrā implevit. **J**ē Lu. p̄. et
erit tibi gaudiū et exultatiō. glo. mouēt parētes nō min⁹ p̄ ortu sc̄tō-
rū filior⁹. q̄ p̄ meritis gr̄as agere. nō est parū munus dei dare libe-

De benedictione fructus

ros propagatores gñis. successionis heredes. Jacob in gñatōe. xij. filiorum gaudet. abrahe filius? daf? et zacharias exaudis. diuinū igitur munus est fecunditas paritōis. Agāt gñas pñs qz genuerūt. filij qz genti sñ mñs qz honorat pñs coniugij. stipēdia militie sue filij sñ. Dñs at il lud mun? illd pñm. illd stipēdiū nō habuit. qz corpalt nō genuit.

3. gñ nō oē bonū vñ oīz bñdictōes bñdict? fruct? i se possidebat. Itē bñdict? fruct? vñ bñdictū fructū vñ nō habuit. qz nullū fructū vñ tris habuit. gñlīq bñdictōe caruit. Itē Lu. x. maria optimā pñe elegit bona ē po coniugator. melior viduar. optia sñgñū. sñ dñs nō habu

4. it bonū coniugator nec viduar. gñ nec bñdictōea oīz. Itē Aug. dñ. qz cellibat? iohis nō pñfert coniugio abrahe. gñ vñqz bonū. gñ abo fil melius bonū sñ dñs ipa habuit tm aliter. gñ nō habuit oē bonū creatū. Itē in seina ē gñ qd ē sñgo et mñ. gñ in viro debuit ēē gñ qz ēē sñgo et pater. sñ nō habuit. Itē bonū ēē sñgñe bonū ē esse matrē. gñ vñqz

7. fil mel? est. Itē mater ē dñā carnal? et spūalis. et filius est tm pater spūalis. et nō carnalis. gñ plus hz ipa. Itē bonū ēē patrē carnalem bonū est ēē patrē spūale. gñ vñqz fil esse ē mel? Itē ipē nō ē pater dei nec pñs nec filij nec spūaliter. sñ dñā ē dei mater. gñ ipē nō hz totus

10. bonū qd hz mater. Itē qñt de singul? pñlegijs suis qñliter a filio excellat in illis. Contra pñdicta obijci in hūc modū. qñqd boni cñ creaturis est in hoīe. sñ qñqd boni fuit in hoīe fuit in dño nño Jesu xpo. gñ qñqd boni fuit in creaturis fuit in xpo. Itē supiores hñt pñi etates inferior? cñ excellētia. Itē pñ. Unxit de? te pre sñortib? tñs. Itē ibidē Speciosus forma pñ filijs hoīm. et Damasc. Accepit pñtias nostre masse. Et ioh. ij. Nō ad mēsurā dedit ei de? spm. Et ioh. p. De plenitudine ei? accepim? oēs. Et Ro. xi. Ex ipso. p ipm. et i ipso sunt oīa. Et Aug. Deus est quo nihil melius excogitari pñt. Et Damasc. Siue fm sñtutē. siue fm sapiētīā. siue fm tēpus siue locū dñfici at a pñfectōe deus nō est. ergo quicqd boni est in creaturis est in ipso qd est deus. Et Jaco. p. Omne datū optimū et omne donum pñfectum

Itē qz in omñib? pñlegijs ipam matrē añcedat pñ. Prīmū fuit qz ipa nūqz peccauit. ipē em nec in peccatis acceptus fuit. Secūdū fuit qz ipsa peccare non potuit. et si ipsa creatura pura peccare non potuit. quanto minus creator. Aug. de trini. Magna est potētia domini. nec peccare nec mentiri posse. Tertium fuit qz ipsa in actu liberi arbitrij merebatur. ipē em omñiū in ista conceptione dignus fuit. et postea quo libet actu nobis meruit. Quartū fuit puritas in summo. sed ipsa habuit puritatē receptiuam. ipse autem datiuam habuit. ipsa in summo pura fuit ad modū aeris. vt supra. ipse autem ad modum solis. Quintum fuit. qz ipsa fuit virgo virginum. Ipse autē virgo beate virginis filius. et plus est esse virginem. virginis.

christ? añcessit
matres multis
in pñlegijs

De dñia et sufficiētia Fo. cxliij.

filiū q̄ ḡginē matrē ḡginū. Sertū fuit q̄ erat mater ḡgo p̄ genera-
tionē. ipe aut̄ p̄r ḡgo p̄ creatōnem. ⁊ nobilior est creatio q̄ ḡnatio ⁊
act⁹ creatoris q̄ creature act⁹. Septimū fuit q̄ ip̄a fuit mater oīm ⁊
ipe eīm pater oīm ⁊ mat⁹ est eē patrē q̄ matrē. Item ipe genuit s̄bo
ip̄a facto. ⁊ plus ē ⁊ p̄ se generatōi filius generare s̄bo q̄ facto. De 8
ta uū fuit q̄ ip̄a habuit nullū ignoratiā. ipe aut̄ omniū habuit sciāz 9
Nonū ē. q̄ ip̄a est stella maris. ipe aut̄ ē lux mūdi. Decimū est q̄ ip̄a s̄o
est porta celi. ipe aut̄ hostiū in q̄ ē porta. Undecimū est q̄ ip̄a cōica
tionē passionis habuit p̄ passionē. ipe aut̄ ip̄am passionē habuit.
Duodecimū est q̄ ip̄a ē sup̄ choros angeloz exaltata. ipe aut̄ nomē s̄z
h̄z qd̄ ē sup̄ omne nomē. Tredecimū est q̄ ip̄a ē mat̄r misericordie. s̄z
ipe aut̄ est pater misericordiāz ⁊ rex glorie

Ad plenariā intelligētiā p̄dictoz q̄nt̄ de sufficiētia horz ⁊ diffe-
rentiā q̄ ponitur in salutatiōe ista. Et q̄rit p̄mo de numero di-
ctionū. q̄re tū habuerit decē dictiōes ⁊ nō plures vel pauciores. Itē
q̄rit q̄re tū q̄tenoz s̄nie ponant̄ in ip̄a. Itē q̄re s̄nie sibi ita succedant
p̄gressiue. ita q̄ p̄ma habuit vniā dictiōem. sc̄da duas. tertia tres. q̄r-
ta quattuor. Itē s̄m additiōem Delizate q̄nqz sunt dictiōes ⁊ vna
est s̄nia. Itē qd̄ signat q̄ hic ponit̄ denari⁹ q̄ est numer⁹ triangularis
ex omni parte. ⁊ quaternari⁹ q̄ est triangularis a base in 2muni. Itēz
vel simul singulariter sunt. xv. s̄z tūc opteret q̄nqz poni p̄ base.

¶ Ad obiecta p̄ma soluētes dicim⁹ q̄ sufficiētia salutatiōnū su-
mit̄ hoc mō. In illa salutōne annūciat̄ beatissime ḡgini p̄fectissima
habitudō. ⁊ p̄ ip̄am ⁊ in ip̄a toti humano generi. Perfectio aut̄ bea-
tissime ḡginis vel est q̄tū ad substantiā. vel q̄tū a t̄cām. vel q̄tū
ad efficiētiā. Si q̄tū ad substantiā. vel est a malo. ⁊ sic est aue. v̄l est
ad bonū. sic est gr̄a plena. Si q̄tū ad cām. sic est dñs tecuz. Si
aut̄ q̄tū ad efficiētiā. vel ē imēdiata. ⁊ sic est benedicta tu in mulieri-
bus. vel mediata. sic est b̄ndictus fructus vētris tui. **¶** Ad aliud di-
cimus. q̄ p̄ decē s̄ba fecatur decalogi impletio. in quattuor sententijs
significat̄ in euāgelijs p̄silioz sup̄ additiō. ⁊ p̄r hec duo fit nobis p̄-
fecte salutis annūciatio. Itēz decē s̄ba in quattuor sententijs est lex
in quattuor euāgelijs. Itē gradalis p̄cessio signat q̄ in via nō est p̄-
fecta legis impletio. s̄z tūc initiatio. Itē denarius triangularis signat
legis nobilitatē. quaternarius euāgelijs eternitatē. ⁊ vterqz est nume-
rus in p̄fectis. sed denarius in duobz. quattuor aut̄ in vno. sic ⁊ euā-
gelijs p̄fectiōem vic. sed nō patrie. ⁊ ita vni sibi deest. denarius aut̄
legis deest in duobz. q̄ nec h̄z qd̄em p̄fectiōem vic nec patrie. Item
quattuor cū omibz suis partibz facit denariū ⁊ lex materialiter tota
est in euāgelio. Item denarius est numerus triangularis ex omni pte
et quattuor in 2muni. ⁊ p̄r firmitatē legis ⁊ euāgelijs recte impleti p̄

Ad obiecta
suffic. salutac.

Ad aliud

De bñdictōe fructus v̄tr̄is.

uenitur ad vñū de quo dicitur. Unā p̄t̄i a dñō. Itē fm additōem He-
lizabet cenarius dictionū signat decalogū quaternarius sententiā
signat euāgelīū. additio Helizabet doctrinā ap̄loz. Et hec om̄ia fi-
g- rantur in salutarōe beatissime virginis diuinitus missa In ipsa
em̄ fuit legis ⁊ euāgelij impletio. ⁊ in ipsa fuit vtriusq; expositio. per
ip̄am vnus cū altero iunctio. Itē vnus in alterū reductio. Itē p
p̄ ip̄am virtutū plūmatio. Itē p̄ ip̄am sanctitatis p̄gressio. Itē
p̄ ip̄am ad cēū ascēssio. nobis autē p̄ legē veterē ⁊ nouā ⁊ ip̄am eterne
saluariōis nūciatio ⁊ salutis ip̄a p̄ductio

Ad obiecta.

¶ His vñis videndū est ad ea q̄ de fructus bñdictōe sunt obie-
cta. Notandū q̄ de bñdictōe illa possumus loq̄ fm tres vias. Pri-
mō q̄ntum ad fcatōem. scō q̄ntum ad suppositōem. tertio q̄ntum ad
De bñdictōe sub̄stantiā. Quātū ad fcatōem vtz scz bñdictio vnā habuit fcatio-
possum⁹ loq̄ sz
tres vias. nem vel plures. Et si plures fm quā hic sumatur vel si om̄is rō bñ-
dictiois saluetur in illa bñdictōe. Quātū ad suppositōem. vñ
scz bñdictio sit cōmunis a solara p̄ qua sumat̄ hic. ⁊ vñ p̄ om-
nibz suis suppositis. Quātū ad suā substantiā ex q̄b⁹ ⁊ quātis inte-

bñdi. hz q̄tuor

gratur illa bñdictio. Quātū ergo ad fcatōem bñdictio quattuor
in se hz fcat. quoz om̄iū rō saluat̄ in illa bñdictōe Est em̄ be-
neditio maledicti euacuatio. ⁊ est bñdictio om̄is boni possessio.
et est bñdictio fecūditatis exaltatio. ⁊ est bñdictio p̄gratūlatiū col-
laudatio Et quēlibet illaz triplex. Est em̄ bñdictio triplicis maledi-

**Hō peccando
incurrit
Maledictum
triplex.**

1. est p̄ctio fomitis. scdū est labor inueniende ventatis. tertū ē ne-
cessitas incineratōis. Primū intelligitur p̄ hec q̄ operat⁹ fueris ter-
ram ⁊c. scdm p̄ id qd dicitur in sudore vultus tui ⁊c. tertium p̄ id. cinis
es ⁊ incinerer̄ reuerteris. Illius triplicis maledicti euacuatio fuit in
illo fructu bñdicto. Primū qz puncturaz fomitis nō habuit scdm
qz oīa scuit. tertū qz corruptōnem nō vidit. Secūda bñdictio fuit
2. oīs boni possessio. ⁊ hec triplex fuit. Habuit em̄ bonitatem humane
nature in summo. Itē bonitatem diuine nature in summo. Itē boni-
tem q̄ est ex iunctōe vtriusq; habuit. ⁊ sic om̄e bonū possideat in sum-
3. mo. Tertia bñdictio fuit fecūditatis superexaltatio. ⁊ hec quoq; tri-
plex fuit. fuit em̄ pater p̄ creatōem in eē nature. p̄ recreatōem in esse
gracie. per glorificatōem in esse glorie. Quarta bñdictio fuit p̄gratū-
lantium collaudatio. ⁊ hec triplex. scz angeloz. hominū. ⁊ corporū ⁊
4. om̄eshi bñdictit̄ ip̄az. qz genuit ang- loz restauratōrē. redempto-
rem hōim. corporaliū renouatōrē. ¶ Quātū ad suppositōes tria ha-
ber appellata. ⁊ p̄ om̄ibz illis reddet locutio vera Est em̄ fructus be-
neditio nature. bñdictio gratie. bñdictio glorie Et qdlibet illoz
tripliciter. Bñdictio nature tripliciter. habuit em̄ corpus bñdi-

bñdi. ē fruct⁹

De bñdicit. fructu v̄tr̄is fo. cxliij.

etū aīam benedictā dicitur benedictā. Corpus fuit benedictū tripl^r bñdic. nature
 ceter. in materia. in forma. i. harmonia In materia qz purū in forma Corp⁹ bñdic
 quia pulchrum. in harmonia quia eucaristicū. Pulchritudē etiā fuit tri tum tripl^r
 pliciter. in congruentia quantitatis. in elegancia dispositionis. in venu
 state colorū. et sic est in statura. figura. et colore. ¶ Itē aīa fuit benedi Aīa bñdicta
 etā. in se et in comparatione. in se dupliciter. a malo et in bono. A malo dupl^r
 tripliciter a peccato. a fomite. ab ignorantia. ¶ Itē in bono triplici a malo tripl^r
 ter. omnium naturarū naturali p̄dōne. politicarū virtutū p̄fectōe su. in bono tripl^r
 p̄mia naturali dei dilectione. in comparatione benedicta fuit dupl^r. ad
 deū et ad corpus. Ad deū summa imagine et similitudine. ad corpus
 sine peccato. ¶ Itē bñdicta tripliciter habuit deitatem. bñdicta in Deitate bñdi
 opibz. in se. bñdicta in donis suis. ¶ Itē habuit benedictōem gratie etā habuit
 et hec quoqz fuit triplex. increata cū patre. creatā cū matre. p̄dicta
 ppter v̄trūqz. Cū patre triplicē grām habuit. Cū patre qd est deus Cū p̄re tripl^r
 qd est dei fili⁹ qd est spirator et p̄sūlanti. Cū matre quoqz triplicē ha cē grām hūit
 buit grām. vna qz omni grām habuit. secūda qz omne dedit gratiā Cū matre tri
 tertā qz dedit v̄trūqz qd habuit. Dedit enī grām. virtutē. remissio plicē gratiam.
 nem peccatorū quā nō habuit. vñ spūs in helizeo duplex fuit. Item
 ex v̄trūqz ppter v̄trūqz triplicē habuit grām. Vnā qz fili⁹ plurius
 fuit. secūda qz redēptor hoīm fuit. tertiam qz beatitudo hoīm est. Et Triplex grā.
 quodlibet istorū tripl^r est. qz enī filius plurius fuit. ex hoc sequitur tri
 plex gratia. mater enī habuit patrē et matrē s̄z nō deū. Pater su⁹ nec
 habuit patrē nec matrē nec deū nec hominē. ipse autē habuit patrē et
 matrē et deū et hoīm. Quia redēptor hominū fuit. ex hoc habuit
 tria. qz sponsus aīaz. sacerdos fidelū. iudex virozū et mortuoz Q
 beatitudo hominū fuit. ex hoc etiam habuit tria. qz est beatitudo an
 geloz hominū et corporaliū. ¶ Itē benedictōnem glorie filii habuit Bñdictōnem
 triplicē. habuit enī gloriā p̄phensoris. gloriā creatoris. gloriā redē
 ptoris. Et q̄libet istaz triplex. Cōp̄hensoris triplex. summā aure
 olā in summo. sup oēs angelos in summo. accidentalē p̄mia in
 summo. ¶ Itē p̄mo est hō viator et nō p̄phensor. postea p̄phensor
 et nō viator. ipse autē nō aliqñ viator. aliqñ p̄phensor. s̄z simul via
 tor et p̄phensor. et Itē viator doctor. p̄phensor coronator. viato
 rū et p̄phensor adunator. ¶ Itē gloria redēptoris triplex fuit. quia
 hominū liberator. demonū sup̄ator. nature exaltator. Itē gloria cre
 atōis triplex fuit. misericōdia in sanctis. iusticia in dānatis. glorie suo
 in sūpo. Itē habuit gloriā creatoris. iustificatoris. glorificatoris.
 Si autē consideret bñdictio ista q̄m ad p̄es integrales. tūc est bene
 dictio quantum ad essentiam vel principium. ¶ Iste fructus bñedi
 ctus triplicē habuit originē. benedicta trinitatē p̄ciatōem. bñedi
 ctā matrē p̄ naturatē. bñdictū patrē q̄m ad generatōem. Quāqz
 v̄trūqz triplicem.

De bñdictōe fructus vētris

ad essentiā benedictus fuit triplr fm Bernardū. Odore. sapore. specie. odore implens cognoscitiuā inq̃tū verū. sapore reficiens affecti uam inq̃tum bonū. specie beatificās apprehensiuā inq̃tum summū fuit z arduū. Biterius Addamus z nos odori z saporī sp̃ci valorem. valet in medicamētū p̃tra om̃em alū in cibū hñtē oē delectamētū. in p̃ciū p̃parās oē bonū Itē q̃tū ad efficiētiā duplex ē bñdictio actiua scz z passiua. Actiua triplr. qz bñdixit nos in esse nature. glie et gratie. vñ ps. Bñdicat nos d̃s d̃s noster. bñdicat nos d̃s. Itēz bñdixit nos bñdictōe corpali. sp̃uali z celesti Passiua triplr. qz nos bñdicim⁹ eū corde. ore. z ope. vñ ps. Bñdic aīa mea dñm. z oīa q̃ intra me sunt. Bñdicim⁹ eū ore. vñ. Bñdicam dñm in om̃i tpe. sp̃ laus ei⁹ in ore meo Bñdicim⁹ eū ope. vñ ps. Bñdicā dñm in vita.

Ad obiecta ¶ His visis rñdemus ad obiecta. qd̃ g̃ q̃ntē copulatōne dñm. qz hic ponit copulatio q̃ p̃tinet alter⁹ sūc. Ad obiectōem ad angelicā saluatōem z ad p̃sonā filij p̃tinentē. z etiā vt notet inter filij bñdī cōem z matris dilectōem aliquā. q̃uis tñ fm allegoriā ad aliā p̃tineat rōnē. ip̃a em̃ ē bñdicta p̃ bñdictōem fruct⁹. vñ sua bñdictio x̃ scēdit a bñdictōe filij Itē angel⁹ nō addidit bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui. qz nō dū fruct⁹ ei⁹ fuit fruct⁹ vētris. s̃z ip̃m q̃si p̃missum in h̃ qd̃ d̃. bñdicta tu in mulierib⁹. fructū p̃phendit. ecclia autē qz sibi exhibi tus z brissime h̃gini cōmēdat ip̃a apposit. Ordo p̃ter sufficiētiā. Itē q̃re nō dixerit fili⁹ vētris zc. qz cōe est ad sp̃ualē z carnalē gene ratōem. z oīno maxime cū hac determinatōe vētris q̃ ē loc⁹ g̃nātōis carnal⁹. p̃pter qd̃ etiā nō d̃. corporis s̃z vētris vt h̃itas generatōis pl⁹ exprimeret z falsitas heretica plus sopiret. Itē quare nō determina uit respectu cuius est bñdictus. Dicimus qz fm oēm fcatōez. z fm om̃ē sup̃costrōez. z fm oēm partē. z om̃i mō. z in om̃ib⁹ bñdict⁹ fuit. z eius bñdictio p̃ nihil specificū coartari potuit. Benedictio quoqz beatissime virginis p̃ hoc qd̃ d̃. in mulierib⁹. nō restringitur sed causā z origo om̃is bñdictōis monstrat. Concedimus etiā qz dñs noster iesus christus habuit oēs dignitates matris sue. vel in se vel in equipollenti excellētissimo p̃gruenti. Habuit g̃ bñdictōez iugalē qz sponsus fuit vniuersalis ecclie. Itē virgo fuit z pater. qz h̃bo h̃itatis g̃nauit. z ex aq̃ z spū ex m̃re ecclia oēs regenerauit Itēz sicut ip̃a mater dei ita z ip̃e fuit fili⁹ dei. z pl⁹ est eē filiū dei q̃z matrem dei. Itē plus est eē filiū h̃gimis q̃z eē h̃ginē h̃ginū. qz si ip̃e christ⁹ eēt virgo virginū seq̃ret qz ip̃a mater sua nō esset virgo. Itē plus est esse benedictum fructū ventris q̃z habere fructū ventris. Concedim⁹ etiam qz a filio suo in om̃ib⁹ p̃uilegijs suis antecellitur. nec in hoc laus matris sue diminuitur. sed exaltat in eo qz non tñ genuit sibi filiū coequalem. sed infinitū meliorē qz etiam ex hac parte quod d̃.

Albertus

bñdic. duplex

passiua triplr

Ad obiecta

Angelus

Ecclia addit

**fruct⁹ vētris z
nō corporis**

**Q̃.
Solo**

bñdic. marie

Virgo z p̃

**Maria exce
ditura filio**

De turbatione marie Fo. xxi

modo infinitat bonitatem matris. ois enim arbor ex fructu cognoscitur
pprio. vñ si bonitas fructus bonificat arborem infinita bonitas in
fructu adhuc ostendit infinita in arbore bonitatem.

Sequitur qd cum audisset turbata est. Queritur qd quare turbata fuerit.
Sbtilissima hgo. et videtur pmo qd de angelica visione. et h pbat a fili
Luce. p de Zacharia Apparuit illi angelus dñi stans a dextris altaris
incens. et Zacharias turbatus est videtur timor irruit sup eum. qd ex visi
one angelica est turbatio et timor. Itē Grego. Quidam miseria cecidi et
mus. qd etiā bonos angelos formidamus. Itē sup iā dictū textum
Luce. glo. Sicut humanus defectus est terri. ita angelice bonitatis est
pauere de suo aspectu bladietate solari. qd pauor est de angelorum aspectu
Itē Luce. ij. Angelus dñi stetit iuxta illos et claritas dñi circumfulsit il
los Et sequitur Timuerunt timore magno Itē Mat. xlii. de qd aspectus
angeli erat sicut fulgur Et dñs post. qd pre timore aut ei pteritū lū
stodes. qd ex visione angeli est timor et perturbatio. Itē Judicū. viij. Vir
aut venit ad me habens vultū angeli terribile nimis. qd ex visione vultus
angeli est terror. Contra obicitur Que cum audisset turbata est in sermone
ei. i. angeli. gno in visione. Itē alij dñs discretio spiritū. ut dñs i
sup. qd turbat nō ex visione. Itē ipa angelos cognouit p speciem. Itē
aut cognouit et nō fuit turbata aut non cognouit et sic fuisset dubia
qd est ridiculosus dicere. Itē Abraā Loth Josue et alij pres veteris
testamenti viderūt angelos. nec fuerūt turbati. g nec ipa. qd illa a nul
lo illustriū vincit. Sz si ppter h dñs qd fuit turbata in sermone. Contra.
tra turbatio est a malo et a pmo. sz in isto sermone nihil erat mali vel i
priu qd ex isto sermone nō turbat. Itē nec in nūciato est aliq ad ipsas et
prietas. g nec p illū nec p nūciū turbat. Itē omnia est causa turbationis
g solatio est causa exultationis. Itē ex prudentia noue salutationis forma
mirat. videtur qd qd ista turbatio fuerit ex ammiratōe. Queritur qd si fue
rit turbatio ammiratōis. et videtur qd nō Legitur de sero Aug. qd nō satia
bat altitudine diuini consilij considerare dulcedie mirabili sup salute ge
neris humani. illa admiratio est bona. g nō est prohibenda Sz ista turba
tionē remouet angelus dñi dicens. ne timeas maria. g ista turbatio nō
fuit ammiratōis Vel dñs qd fuerit dubitatōis. Contra h dñs Ambrosius
nō turbat qd nescit an pteritū sit an futur. Itē lxx. dñs Dubia pso
lat Sz et si ppter h dicat est turbatio dubitatōis. ptra h dñs glo. in
hūc modū Cū sara ruit in pmissione filij. et in pmissione dei marie di
xit Quomodo fiet istud. cur nō fuit vera qd muta facta sic Zacharias. qd
sara et maria nō dubitauit faciendū qd pmitteret qd erunt modū. g hic
nulla fuit turbatio dubitatōis. ergo etc.

Post h queritur de h qd dñs Et cogitabat Et obicitur in hūc modū
Cogitatio est decessus rationis de vno oppositorum sup reliquū. vñ. Rō pma.

Rō pma.

Contra

Contra.

Queritur.

Contra.

Rō pma.

De timoris remotione

De cogitatio qñ cogitatio. sz vbi fluctuatio ē de vno oppositor sup
² reliquū ibi ē dubitatio. q̄ videt q̄ hic fuerit dubitatio q̄ Jē Bern.
 Sciebat ego prudēs q̄ āgel^o sathane sepe transfigurāt se in angelū
 lucis. 7 qz nīmū simplex 7 humil^{is} fuit nihil tale ab āgelo sperabat.
 et ideo cogitebat q̄lia esset ista salutatio Tūc āgel^o intuit^{us} hūmū 7
 varias cā secū voluere cogitatōes facillime p̄phēdēs panidā p̄solat
 et p̄firmat dubiā. q̄ videt q̄ hec cogitatio fuit p̄ modū dubitatōis
³ q̄ Jē ibidē Bern. Solēt hūmū q̄ vere sūt hūmū sp̄ pauere 7 nūq̄
 secure ēē 7 vt caueāt timēda etiā tuta p̄timere sciētes se in vasis fi/
 ctilibz p̄ciosum portare thesaurū 7 nimis esse arduū viuere āgelos in
 ter hoīes 7 in terris more celestīū p̄uersari ac in carnē vitā celibē du/
 cere. p̄inde qd̄ qd̄ ortū fuerit suspiciō hoīm insidias totū ēē. 7 p̄tra
 seerissimāt cē machinā iccirco 7 Maria turbata ē Ex hac autorita
 te q̄ itē videt q̄ turbatio 7 cogitatio fuit cā timoris 7 dubitatōis

Rō p̄ma
 timor. diuidit

Unde seq̄r Ne timeas Et qñ cur hmoi timor h̄ remoueat Et
 videt q̄ nullus h̄ vere possit remoueri. qz vt Damascen^o d̄r ti
 mor diuidit in sex. in legnicic. in erubescētiā. in verecūdiā. in admira
 tōem. in stuporē. in agoniā Segnicies ē timor future opatōis. ille
 nō fuit h̄. qz ei nihil nūciat opandū Erubescētiā ē timor i expectatōe
 p̄uicij. 7 ille q̄ nō ē hic. Verecūdiā ē timor in turpi actu. 7 t̄ h̄ ni
 hil hic. Admiratio ē timor ex magna imaginatōe. p̄tra illā nō ē ne
 cessaria p̄solatio. vt dictū ē Stupor ē timor ex incōsuetā imaginati
 one. hic at̄ nihil de imaginatōibz agebat Agoniā at̄ ē timor p̄ casum
 vel ifortuniū Mēte em̄ timore ifortunate actōis agonizamur. hic
 q̄qz de ifortunio vel casu nihil. q̄ nō fuit agoniā. 7 sic null^{us} timor Et
² sic frustra remouet timor vbi null^{us} ē timor. q̄ Jē si admiratōis timor
³ ille nō p̄hibet. q̄ Jē nō ē timor nisi p̄tra malū. qz nihil timet timore
⁴ remouibili nisi culpa vel pena q̄ Jē p̄fectis nulla timēda ē pena. q̄
 frustra. vñ Actūū. viij. Ibat apli gaudētes 7c. q̄ Jē laus plus exci
 tat ad morē q̄ ad timorē. q̄ cū nihil p̄cessit nisi qd̄ fuit de laude null^{us}
 debuit timor ei remoueri. q̄ Sz Cōtra glo. Ex verecūdiā pauet Jē
 alia glo. Trepidare hūmū ē ad oēs viri īgressus vereri. q̄ videt q̄

Contra

Prima rō

Unde De verecūdiā. vtz bñssima hōgo habu (ex verecūdiā timuit
 helizater ex culpa erubuit Maria de verecūdiā. i muliere em̄ mod^o
² pudoris augeat q̄ Jē Eccl̄. xx. B̄ra sup̄ grām mulier sc̄a 7 pudorata
³ q̄ Jē pudore bono replet^{us} dei famul^{us} stuprī nephas p̄hibuit. q̄ Jē
⁴ Diere. iij. Facies mulieris meretricis facta ē tibi. nolūisti erubescere
 i et h̄ ē malū. q̄ verecūdiā ē bonū q̄ Jē Eccl̄. xxiij. Nō irreuerētī i fru
 nico ne tradas me Et Eccl̄. iij. Est p̄fusio adducēs gl̄iaz Et Damas/
 ce. de erubescētiā d̄r Optia ē hec passio Idē de verecūdiā d̄r. qz nō ē in

De verecūdia Fo. cxi

parabile ad salutē Jte erubescētia res salutifera ē Et his oīb p̄t q̄
erubescētia ē bonū z verecūdia. ḡ ipam habuit br̄a h̄go cui nullū de
fuit bonū cui⁹ pura creatura capax fuit. Sz oītra Damas. dē Vere **Contra**
cūdia ē de turpi actu Sz nihil fuit turpe i beīssima h̄gine. ḡ nec ve
recūdia. q̄ Jte Adā nō habuit verecūdiā añ pctm̄. sz p̄ viderūt. qz
nudi erāt z fecerūt sibi perisomata. Jte q̄ nō q̄rit sibi gl̄iaz nō senie
p̄umeliā. vt dē Hiero. sz hūillima h̄go nullā q̄sūt gl̄iaz. ḡ nō senie
p̄umeliā. ḡ nō habuit verecūdiā Sz sūme fuit hūil. ḡ voluit vil re/

De Deo Uz ip̄e habuit verecūdiā. Et videt q̄ (putari **Rō p̄a.**
nō. qz dē Damas. q̄ ea assumpsit q̄ in natura n̄ra plātavit. z
sz verecūdiā nō plātavit. ḡ nō habuit verecūdiā. q̄ Jte verecūdia ē **Contra**
seq̄la pcti. ḡ nō habuit ea. Sz oītra. passio hec ē meritoria. ḡ ē bo
na. ḡ habuit ea. q̄ Jte ip̄a ē natural. ḡ zc. q̄ Jte oīa assumpsit p̄ter
pctm̄ z ignoratiā. sz verecūdia nentz h̄oz ē. ḡ habuit verecūdiam.
q̄ Jte ps. Verecūdia mea oītra me ē. Jte qm̄ pp̄ te sustinui oppro
briū. q̄ Jte. tu scis improprietū meū z cōfusiōe meā zc. Das auctori. Sz
exponit glo. de deo. ḡ habuit verecūdiā

De De Inuenisti em̄ gr̄az. Et q̄rit qd sit gr̄az iuenire. Si h̄ ē
p̄ditā recupare. hoc at ē multis cōe. Jte si h̄ est p̄ditā p̄mo
recupare tūc br̄a h̄go gr̄am nō inuenit. sz Adā z Eva ea p̄mo recu
perauerūt. Jte si iuenire ē p̄as in rōne iuenire fm̄ h̄ p̄m̄ angel⁹ vel
p̄mus hō gr̄am iuenit. q̄ Querit ḡ viz br̄issima h̄go meruit fieri ma **Querit**
ter dei. Et videtur q̄ sic. qz dē Aug. Luo singulari merito mūdo sic
curristi p̄dito. Jte pp̄ p̄tutes gratuitas ē p̄p̄e meritū. sz dē Aug⁹
qz sola hūilitas genuit deū nob. q̄ Jte Bern. Quia corp⁹ xp̄i z aīa z
diuinitas tria sūt sata q̄ miscuit mulier euāgelica. z q̄ fermetū ē fides
h̄ginis. ḡ mediare fide facta ē m̄r dei. sz a fide ē meritū. ḡ meruit fie
ri m̄r dei. q̄ Jte helizaber ad ipam Luc. p̄. Beata q̄ credidisti qm̄ p̄si
cient in te. Jte p̄pter credere ē br̄a. ḡ merito fidei ē b̄rificata. Jtem
maius ē h̄re gl̄iam eternā q̄ ēē matrē dei. sz illud p̄t hō mereri. ergo
illud Si dicat q̄ de p̄gruo sz nō de p̄digno h̄ nihil dictū ē. qz vitam
eternā nō meret q̄ de p̄digno. qz nō sunt p̄digne passiones t̄pis hu
ius zc. ad Ro. viij. nullū em̄ tēporale digne valet eternum. q̄ Jtem
Aug. in Isaac facta ē rep̄missio z p̄cibo sanctorz iuuāda ē dei p̄e
finitio. ḡ si p̄cibo potest obtineri gr̄a gratiz faciens multo fortius
gr̄a gratis data. q̄ Jte Aug⁹. q̄ h̄atior ē p̄ciplens fide q̄ carne. ḡ si
p̄tutes gratuitas ē alicui mereri gr̄am fidei etiā p̄tutes potest
mereri fieri mater dei. q̄ Jte Luce. p̄. Ne timeas zacharia quoniā ex
audita est oratio tua. ḡ oratiōe meruit q̄ helizaber fuit mater. Sed
dicit glo. q̄ helizaber q̄ ē dei mei sanctitas signat mariā q̄ plena su
it. c. b. t. ḡ significatū potuit vel p̄ merito obtineri

De eo qđ est apud deum.

Apđ dñm re-
p̄scrip̄t.

Quēdo querit de h̄ qđ ē apđ dñm Solet em̄ p̄positio apđ dñm in tribz scatoibz rep̄ri. qñqz em̄ signat eq̄litate essentie. vt illđ Verbū erat apđ dñi. Jos̄. p. Qñqz sit eq̄litate fm̄ qz nec ponit ad sup̄ v̄ infra. vñ. iij. Regū. ca. ij. Positus ē thronus m̄ris apud thronū regis. iuxta hūc modū d̄r m̄r Jesu z discipul⁹ quē diligebat ipsa stare iuxta crucē Jos̄. xx. Qñqz apud vel iuxta d̄r respectiue. fm̄ quē modū dicūt alie mulieres stare iuxta crucē non iuxta crucē absolute s̄ respectu turbe q̄ lōg⁹ stabat. vñ z dicūt a lōge stare respectu m̄ris z discipuli q̄ p̄stabat siue iuxta Mediū em̄ in p̄p̄tōe ē inter duo

Queritur.

extrema. **Q**ue it̄ q̄ istoz modoz h̄ sumat Et videt qz vltimo. ip̄a em̄ inuenit grām p̄p̄m̄q̄rē q̄ aliq̄ creatura. nō tñ simplr eq̄lis sit po-
tuit eē cū deo. ip̄ossibile em̄ ē in situ vel in aliq̄ creaturā eq̄ri deo. q̄ si d̄r q̄ ad aliqđ eē apđ dñi q̄ sit respectu aliaz creaturaz. **Q**uō autē scđo sumat sic videt. qz ē regine apđ regē eē iuxta illđ Altit̄ regina a reueris zc. vñ mulier facta fuit de latere viri. Silr lat⁹ m̄ris apđ filiū iuxta illđ. posuit ē thron⁹ m̄ris regis iuxta thronū regis zc. **I**te qz etiā p̄mo h̄ sumi possit videt. vno ē maiestas regia a q̄ rex ē rex z regina regina. q̄ coequat illa. q̄ apđ p̄r dicere eq̄litate in illa. v̄ sic. fili⁹ d̄r eē apđ matrē p̄pter idēitate nature i q̄ vñ ē cū matrē sic z alia

Querit dñs
iter apđ z corā

natura vñ ē a p̄re Et sic p̄r ibi sumi p̄mo apđ **I**te qñqz sit dñs inter apud z corā fm̄ qm̄ alijs rep̄t qz inuenerūt grām corā dño v̄ in oculis ei⁹. z Urz grāz habere apud dñm p̄p̄ū possit eē p̄gis gl̄iose

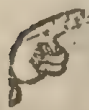
R^o
maria audiuit

Ad p̄dicta soluēdo dicim⁹ qz brā lōgo m̄memoras p̄teritā humili-
tate z ammirās p̄ntis salutarōis sublimitatē. sperās qz future imple-
tōis p̄tate **Q**ue cū audisset humili. diligēt. prudēt. reuerēt. le-
tāt. credēdo. sperādo turbat. ammirās dei potētā. sapiētā. misericōdiaz
charitatē. veritatē. hūilitatē. misericōdiam. dignitatē. salutarōis dei no-
uitatē. rez imēlitate. sui puitatē **P**rop̄ cautele timorē. p̄pter verecū-
diā h̄ginalē cogitabat lecta dictis p̄pando. eue receptōes recordādo
locutōis p̄cipitiū pfugiendo. p̄suetudinē meditātōis exhibēdo. vsqz
prudētie exercēdo. modū respōsiōis ordinādo. se infallibilē recogno-
scēdo. nos ad prudētā iuitādo **C**ogitabat inquā q̄lis q̄ admirabil⁹
q̄ venerabil⁹ q̄ salubris q̄ sublimis q̄ subtl⁹ q̄ familiar⁹ q̄ gñalis
q̄ sp̄al⁹ esset ista saluatio **I**sta dico a deo p̄re dictata. a filio scripta.
a sp̄scto nūciata. ab angelo portata **I**sta inquā saluatio q̄ fuit salu-
tis opatio. inchoatio. portatio. p̄fectio. augmētatio. p̄firmatio. p̄p̄-
uatio **C**ui angel⁹ **N**e timeas reis magnitudinē. cui puitatē. sermo-
nis falsitatē. rez incōphēlilitatē. sentētie ābiguitatē. p̄missi p̄tra-
ctōem. salutis amissionē. retēti diminutōem **N**e timeas inquā. qz iue-
nistī nō creastī vt de⁹. nec sp̄ habuistī vt fili⁹ tu⁹. nō paruistī vt p̄m⁹
angel⁹. nō p̄didistī vt p̄res p̄m⁹. nō emistī vt Simō mag⁹. s̄ inue-

Saluatio fuit
a p̄re dictata.

Cui Angelus

maria iuenisti

De conceptione Fo. cxvij.

nisi. qz q̄suisi ubi fuit vt ego prudētissima. nō abscondisti vt doc-
 trix fidelissima. s; reddidisti vt mater mūdissima Inuenisti em̄ iquā
 dei miserātis charitatē. p̄mittētis p̄itatē. hoīs necitatez. tui ad hec
 idoneitatē. Inuenisti in quā grām increata. z in illa z cū illa oēs cre-
 atā. venerūt em̄ tibi oīa bona pariter cū illa. creatā aut spūalē z cor-
 poralē. spūalē generalē. spēalē singularē. generalē summitatē chari-
 tatis. spēalē summitatē oīm q̄ singulariter fuerūt in alijs. singularē
 summitatē. qz p̄phēsa est duodecim p̄ilegijs. Corporalē s̄lt generalē
 spēalē. singularē. generalē quo corpis resurrectōem. spēalē p̄ginita-
 tis integritatē. singularē p̄ginalis vteri fecūditatē. Nec aut oīa in-
 uenisti apud deū. Apud dico. p̄pinq̄ssima similitudine. dignitate. fa-
 miliaritate. natura. veritate. z h̄ apud deū creatorē. recreatorē. insti-
 ficatorē. glorificatorē. Hic vtiq; p̄z solō ad obiecta. p̄cedim̄ em̄ q̄
 btā ego in sermone saluatorio z laudabilissimo solatorio instru-
 ctorio credibili. relectabili. vtili. honorabili. amirabili finone iquā
 quē p̄itas misit. q̄ a p̄itate nūq; recessit. q̄ falli nō potuit. nec fallere
 voluit. In isto in quā sermone fuit btā ego oīphario imutata. i sen-
 su p̄ verēdiciā p̄ginalē de āgelica visione i specie viri. in m̄sione p̄tis
 morē cautele de acceptōe. in intellectu p̄ laudes ānūciatōis de p̄mis-
 soz z nūciatorz magnitudine in sermone. P̄z etiā q̄ nō est turbatio
 t̄m de malo. s; etiā de magno. Itē nō ē timor t̄m mali. s; etiā magni.
 vñ Damas. Ammiratio ē timor ex magnoz imaginatōe. Stupor
 h̄o ex incōsuetā imaginatōe P̄z q̄lis fuerit turbatio. q̄lis cogita-
 tio. q̄lis timor. q̄lis saluatio. q̄lis z q̄ grā quā iuenit. Inuenit autē
 qz hūano generi p̄ditā p̄mo recupauit. Hoc abraā nō fecit. nec adā
 imo p̄ ipaz oēs grām rehabuerūt vt p̄z in p̄ilegio m̄r oīm z p̄uile-
 gio porta celi. P̄cedim̄ etiā q̄ apud ibi p̄t sumi q̄libet illoz triū mo-
 doz sicut dictū est in opponēdo.

¶ Sequitur ecce p̄cipies
¶ P̄mo de acceptōe de q̄ facta sit acceptio tāq; de cā efficiēte
 rāte. pat̄s aut solū p̄pziū ē generare. q̄si alicui d̄z appropari d̄z ap-
 propari p̄sone patriā. Itē ḡnatio tp̄alis imago ē ḡnatiois eterne. s; z
 s; illa ē de patre. ḡz ista. Itē idē ē nob̄ filiū dare q̄ generatio tp̄alis
 s; ista d̄atio ē a patre. ḡz acceptio. Qd̄ aut filio d̄z appropriari sic
 p̄bat. Triplex est op̄. creatio. recreatio. z glorificatio. s; creatio ap-
 propari patri gl̄ificatio spūscō. ḡz recreatio filio. q̄ Itē ab illo d̄z fi-
 eri acceptio q̄ agit z remanet i generatio. s; h̄ fuit t̄m i p̄sone filij. ḡ ei
 p̄uenit acceptio t̄m i p̄sone filij. Itē exinanivit seip̄z. s; h̄ fuit i accep-
 tiōe. ḡ acceptio fuit ab ip̄o. Qd̄ at de spūscō debeat fieri ista acceptio
 p̄z p̄ enā. vbi sic d̄z Inuēta ē i vtero h̄ns de spūscō Itē ista acceptio
 est o p̄ lūme benignitatis. ḡ d̄z appropari spūscō In euā. nazareoz

Apud dico

Solo

Beata ego

Turbatio ē de
 magno

q̄lis turbatio.
 cogitatio. salu-
 tatio. gratia

Rō p̄ma.

filio d̄z appro-
 priari. p̄bat

Rō p̄ma.

De dolore vel delectatione ptus

Phus nō catholicus

Nō comestus

Ad aliud

Dñs fuit in utero

Ad aliud

Ad aliud

R.

Primarō

Cōtra p.

tenciā actiū. nūc at ē nutrimentū 7 materia semis q̄cū ad maiorem
p̄cipius seminis. 7 ē cā efficiēs 7 p̄ferēs mēbris 7 p̄lemētū ad cōscin
dēdū 7 ex se p̄tē seminis essentialiorē 7 veriorē Itē idē tāgit. Dam. dicē
dō i vno ex loco sanguinibz 7 nō ex sanguie in illo loco dē ex p̄sse ex
p̄uē carnibz 7 sanguinibz. Itē tāgit ioh. 1. q̄ dē. Qui nō ex sangui
nibz neqz ex volūtate carnis neqz ex volūtate vini. etiā dicēdo san
guinibz plurali 7 volūtate singulari. Un phs etiā 7 nō catholicus di
ceret q̄ oēs hoīes materiali fuissent in adā 7 corp⁹ ei⁹ 7 cōtinuū fuisset
diuisus i sp̄ diuisibili 7 nūqz fuisset stat⁹ diuisiōis ex p̄te rei diuisē
sic hō comest⁹ hz p̄ vitate hūane nature illd qd̄ extraxit i sua p̄cepti
one a p̄cētibz. reliquū at qd̄ postmodū sibi p̄ nutrimentū 7 aī aīatō
nē vel post cōnitū cederet tertio. 7 sic q̄libet hz suā p̄p̄iā hūane nature
veritatē. q̄ Ad aliud dōm q̄ ista p̄ceptio fuit p̄ modū generatōis 7
nō creatōis. nec Dam. dē h̄ cām q̄nis māf h̄ dicat in sentētia. h̄ dē
nō spermatice nō semiali. h̄ additue p̄ sp̄m̄scm̄ Et alia trāsta h̄ crea
liter q̄ h̄ di. q̄nis nō sit pure creatio. cōm illa p̄p̄t̄is 7 silitudo crea
tionis. q̄ facta fuit subito 7 immediate a xō q̄ nō idiget materia. Cō
cedim⁹ etiā q̄ dñs fuerit i vtero dūcēt. lxxv. diebz hoc ē. xxxix. septi
manis 7 duobz diebz. Et p̄gruentissimū 7 p̄fectissimū ips̄ ē q̄ fm̄ or
dinē nature nō crātis nec cōuētis partū 7 gruit eē in vtero post aīe
infusiōnē. nec dñs dñs p̄cipi p̄fectōe corpali qd̄ cēt extra modū hūane
natiuit̄is. h̄ p̄fectōe sp̄uali. h̄ p̄mo Ade x̄ terra nato 7 gruitat p̄fe
ctio corpalis. scdō celesti Ade 7 gruitat p̄fectio sp̄ualis. 7 hoc itēli
gīt p̄ viz cū dē. Mulier circūdabit viz Itē sine dōris assumptōne
erunt clauso vtero sup̄naturalr nascēdo. Cōcepit etiā h̄go b̄rissima
sine dolore cū summa sp̄s delectatōe 7 etiā cū delectatōe summa na
turali. h̄ naturalr ibi fuit materialr sp̄ualis s̄o format. licet ip̄a p̄ce
ptio fuit sp̄scō tñ cooperatē 7 natura opatōez suscipiēte. nec disso
lutio cōtinuē dolor nisi fiat a p̄ncipio extra agēte p̄ violentiā. 7 hoc
nō fuit hic. Idē dicim⁹ ex partē p̄ oīs. De portatōe dicim⁹ q̄ fuit h̄
ne grauedine fm̄ p̄p̄ietatē stat⁹ innocēte sicut corp⁹ p̄p̄iū p̄p̄ie
nō grauat. sic naturalr corp⁹ matris 7 filij aī partū fuit q̄ h̄ vñū cor
pus. vñ fm̄ naturā nō ē vñū ap̄tū natū aliter grauari. De vtero
R. **De hoc qd̄ dē in vtero. Et videt sup̄fluū eē. oīs eī p̄cipiēs**
cōcipit i vtero. Ad h̄ dicim⁹ q̄ h̄ ē p̄uilegiū istū solū p̄ce
ptōis oēs ei alie p̄cipiūt i vter. ista sola p̄cepit i vtero. q̄ p̄cepit h̄go
De noīe x̄ q̄ subitū gīt. Et vocab nomē ei⁹ iesus. Querit h̄
vñū eī individui d̄z eē vñū nomē. Itē vñū sufficit ip̄m̄ iūdiu
um d̄terminare ab alijs. Itē vñū ē p̄catū. Cōtra. inferi⁹ d̄. filius
alūssimū vocabit. Itē Isa. vij. Vocabit nomē e⁹ emmanuel Itē cū h̄

De nois impositoe fo. cxx.

annunciat diuine et humane nature unio. et hunc intelligit per emanuel. hunc per
et debet poni illud nomen. Item de eodem est annuntiatio et quod fuit per prophetas
satio. sed illa fuit sub hunc nomen emanuel. et hunc debet poni Item Ezechiel. ix. vo
cabitur nomen eius admirabile consiliarius et foris et. et habuit multa nomina
Item vocabitur nomen eius spolia detrahere per dare et Item omnia nomina conueniant
tribus personis. quod non sunt propria sibi incarnati. et Item nullum eodem est proprium
sed foris et admirabile et homini non sunt propria sed contra Item messias fuit per
missus. hunc autem est christus et hunc debuit vocari christus et De nois impone.

Quoniam ipse fuit illud nomen. Et videtur quod ioseph Math. j. io
et ioseph fili david noli timere accipe mariam coniugem tuam. Et infra
Et vocabitur nomen eius iesus. et ioseph imposuit. et Item Luc. ij. Vocabitur
nomen eius iesus quod vocatur est ab angelo antequam in utero conciperetur. et angelus ipse
fuit. et Item deus per brisama ego filio tuo nomen imposuit. et Item ad ipsum
pertinebat. quod ipsa sola inter homines ius ad eum habebat. et Item ipsa plene
sola ipsum tunc cognouit et optime per petates et sciuit et Item creatio est per istum
iurisdictionem sed una est causa. et una debuit esse institutio et Quoniam institutum est hunc nomen

Quando institutum fuerit illud nomen. Et videtur quod ab eterno Lu
ce. ij. Antequam in utero conciperetur. et Item Math. p. Vocabitur no
men eius iesus. Glo. Non impones quod ab eterno ab angelo impositum est. et Item
glo. Non tenet tamen gloriosius nomen prius ab hominibus appellari sed excellentio
ri natura. ne homo machinator huius nominis esse videatur et Item alia glo. sicut
a christo christi nomen sic i veraciter natura a iesu. i. saluatore saluari vocant. quod
nomen non solum antequam conciperetur in utero. sed etiam antequam tempore seculari nobis a deo
est ordinatum. et Contra Luc. ij. Postquam impleti sunt dies et. Item dominus im
posuit vel ioseph. et in tempore et Cui conueniat illud nomen

Qui conueniat illud nomen Et videtur quod tribus personis. pater enim et
filius et spiritus sanctus saluatur a peccatis et saluator. et hunc christus Item opera
trinitatis sunt indiuisa. et Item est eternum et non est personale. et conuenit tribus
Item conuenit effectum. et conuenit tribus. et Contra illud est proprium nomen ver
bi incarnati. et non conuenit trinitati

et Ad hoc soluendo dicimus quod quoniam unum proprium nomen non est plurius. tamen
vni personae et plura personae. ut visibile et susceptibile discipline hominis. vni cum
sibi incarnatum habet plures per petates sibi soli conuenientes et nulli alteri
vel alij persone per a quilibet ista conueniunt. vni etiam predicta nomina conueniunt ei
ratiōe diversarum per petatum. Cum autem ab vltimo et optio vni quodque habet conueniri
finitis autem volentibus in vno quodque. et vni quodque propriissime conueniri a fine
Cum finis incarnationis sit saluatio humani generis sibi dei incarnatum vel
filius dei incarnatus recte vocatur iesus. Sic et quoniam saluatio a culpa sit
communis tribus personis. tamen redemptio per passionem propria est filij incarna
ti. et finis filij solus sanguis suo saluum fecit populum suum a peccatis. unde

Rō pma

2
3
4
5
6

Rō pma.

2
3

4

Contra.

Rō p.

2
3

Contra

Rō.

Ab optio quod
quod nōatur.
finitis incarna
tionis quod sit.

De dñi tempore in utero.

Infinita. eiusdē at̄ p̄t̄is ē opari p̄ceptōem z vnionē q̄ sūt in vno
s; in vnione dei z hoīs sube infinite distātie sunt ciuitē. q̄ s; fuit a vir
tute infinita q̄ nō fuit p̄creata. nulla em̄ creatura est infinita

¶ Deinde q̄to tpe dñs fuerit in vtero. Et d̄t Aug⁹. in li. de

Contra p.

edificatū est tēplū h. Hoc ē p̄tra Diere. Nouū creauit d̄s sup̄ terrā

Mulier circūd̄ ibit virū. igit̄ statim in p̄ceptōe fuit vir. g. xl. dies z

ip̄i sex dies fuerūt sup̄flui q̄ alijs s; necarij. g. p̄us nasci debuit z m̄

nus eē in vtero q̄ alijs p̄. i. necitas fuit q̄ corp⁹ in p̄ceptōe statim

vnitū z formatū fuit. cū nō sic fit in alijs etiā si nō est p̄ctū. q̄ J̄ez

utrūq; potuit fieri opatōe sp̄s̄scti. z q̄ statim est p̄fectus. z q̄. xli. vi.

dies. g. cū ip̄e nostrā naturā assumpserit etiā modū assumēdi natu

ralē z cōmunē obseruare debuit q̄ J̄e xps est sc̄ds Adā. vt d̄t apl⁹

p̄. Cor. xv. g. debuit in eadē p̄fectōe eē in q̄ p̄m⁹ hō adā fuit in p̄fec

tione corp̄is. ille em̄ p̄fectōem corp̄is nō accepit p̄ incrementa q̄ J̄ez

Deutro. xxxij. xi p̄fecta sunt opa. s; illa p̄ceptio fuit imēdiatē op⁹

dei g. debuit in p̄fectū corpus terminari **¶** De partu

¶ Post hec de p̄tu q̄liter erat egressus ab vtero. cū corp⁹ nō

trāseat p̄ corp⁹ grossum nisi diuidēdo. Ad h̄ q̄dā dixerūt

q̄ dñs diuisz z successiue assumpsit q̄ttuor votes corp̄is. s; subtili

tatē in egressiōe de vtero. agilitatē ābulādo sup̄ aq̄s. claritatē in trās

figuratiōe. ipassibilitatē i cēna. S; p̄tra de vitate ipe habuit corp⁹

grossuz z materiale. sicut op̄tit nature n̄re nascēti. g. si aliud assum

p̄st̄ h̄ fuit falsitatē z fictōis J̄e fm̄ h̄ egressio de vtero nō fuit mira

culosa. sicut post resurrectōem nō fuit miraculosuz q̄ intrauit ianu

is clausa q̄n̄ habuit subtilitatē corp̄is gl̄iosi. q̄ J̄e Dio. x. diuini. no.

Ignoras quō ex v̄gineis sanguinib; altera p̄ter naturā lege p̄posu

it. z quō sicis p̄dib; corp̄ale pond⁹ h̄ncit̄ z materie grauitatē sup̄

mare ābulabat. Manifestū est q̄ q̄ oīa fiebāt p̄ miraculū

¶ Juxta h̄. Utrum br̄ssima v̄go in p̄ceptōe habuit dolorē

diuisio z dissolutio cōtini. g. dolor **¶** Cōtra. q̄ ibi fuerit delectatio vi

Contra j.

des. q̄z p̄ducere de se sile ē naturale. g. ē delectabile q̄ J̄e i statu innocē

tie in p̄ceptōe fuit delectatio q̄ J̄e delectatio illa ē naturalē z nō ē ma

iorata p̄ p̄ctū s; minorata. g. maior fuit i statu innocētie q̄ illa q̄ ē

mō cū libidine. sed illa p̄ceptio ē s̄ilis illi cū imunitate p̄cti z libidi

nis. g. maior bz ē delectatio sine libidine q̄ illa q̄ ē cū libidine q̄ J̄e

natura nobilior nobiliores bz opatōes z etiā delectatiōes. s; natura

nō corrupta est nobilior q̄ corrupta. g. etiā nobilior est ei⁹ delectatio

ergo z ill⁹ etiā q̄ illi magis s̄ilis J̄e br̄ssima v̄go maximā habuit de

lectationem in essendo mater dei. igitur in fiendo.

De portatōis grauita. Fo. cxi

Querēdū etiā dignū ēē videt. vtz aliquam gūitatē habuerit be
corpi grosso 7 gūi necārio trahit ipm fm luā iclinatōez xorsuz 7 sic
gūat necārio aliquātulū. tñ h nō videt repugnare bñtudin bñt fgi
nis. sz magis ēē ad meritū cū gūari sit penale. vñ Mat. mī qdā ad me
morā reuocat filio suo q 7 qnta sustinuerit p ipa in vtero. Videt g
q bñt fgo debuit grauari in portatōe. g nec in ista portatōe cū pceptio fuit
sine pctōe. Itē h ē pure naturale. g nō fuit penale. Itē pte i se 7 apd 2
se dilectū nō ē penale sz delectabile. g bñt fgo nō habuit grauitatē in 3.

Quest. Post h. vtz habuerit dolorē vl delectatōez in portatōe
paritōe. Et videt q dolorē. qz si i cūctōe q facta fuit in
pceptōe fuit delecta. g in diuisione q facta ē i partu ē dolor. Contra.
pcepit sine dolore. Item Ista. Anteqz parturiret pepit. Itē an pū tñ
reficiebat fm intellectū 7 tactū. nūc at fm intellectū 7 oēs sensus. g mō

Ad pdicta fm ordinē soluēdo dicū. (maiorata ē sua delectatio R.
mus q bec pceptio ē op^o trinitatis appropabile tñ spūscō rōmbo Conceptio est
assignat. Patri at pgruit gñatio q ē in idēitate sube. ois em p ge opus trinitatis
nerat in idēitate nature sue. vt x^o tñ hō hōiem. Itē gñatio tpalis pgruit patri
qūis habeat cū eterna puenitiā remotā nō tñ p pinqūā. in ista em
tpali ē dñā eiusdē nature 7 cēntie fm spēm iter matrē 7 filiū. in eter
na at nō ē dñā eiusdē nature 7 cēntie iter patrē 7 filiū. vñ h nō ap/
propaf pti sz spūscō cū ē donoz distributio. Itē nō ē idē filiū da/
re 7 incarnatōez facere. qz posset filiū dare nō exntem in carne vt dī
Augusti. in qrtō de trinitate Itē cū recreator glificatio habrāt se ad
inuicē sicut cā ad causatū sicut vñū appropaf spūscō ita 7 reliquū.
Itē generatū efficere ē dupl^r p modū efficēis 7 p modū material
pntū illoz hz rōem patris. Unāt materialr facta sit ista pceptio di
cū^o cū Dām. q nō tñ de sanguine sz de sanguinibz 7 carnibz bñss/
me fginis. Et dicim^o q duplex ē humiditas siue sanguis in corpe
vna nutritiā q venit a cibo. 7 bec nō ē corp^o vl corpis ps sz p bñ
vntri 2 ps fieri vel trāsmitti ad generatōez corpis alteri^o pter hāc est
ibi humiditas subalis q ē actualr in oibz mēbris. 7 est ps cēntialis
corpis vel cēntialibz pūbz generatibz pūcta vel p nutritum in
corp^o pueria 7 illi vnita. 7 ex his vtrisqz fit decissio vel ppagatio. Et
h ē qd subitl rāgit phs in libro de aia dicēs. q humiditas ē gñatio
nis factiū. 7 h duobz modis. vno^o qz ex supfluitate ipius in vltima
digestione fit ps seminis 7 rei generate. Alio^o qz p alimētum mēbra
suscipiūt ppletā qritatē 7 subam vt possint ex ipis deicindere essen/
tialiorē 7 veniorē partē seminis 7 rei generate. ala si nutrimentū tñ
ēēt materia seminis 7 nō factiū nō bñ dicet phs factū qd dī pos

Duplex ē san/
guis in corpe.

De materia conceptionis

**De re patre
conceptionis**

De. Descendit sup eū fons ois spūs ⁊ dixit. Hic ē fili⁹ mē⁹ dilectus
Juxta h̄ q̄rit vix spūscū sit p̄ illi⁹ concepti Et videt q̄ sic. q̄qd em̄
est ab alio operāte vt cā efficiēte illō ē mater vel illō ē p̄. i. z b̄a h̄go
est m̄r vel ⁊ concepti filiū de spūscō. q̄ sic ip̄a ē m̄r ita spūscū ē pater

Primā rō

De. De q̄ tāq̄ de materia sit ista conceptio Et videt q̄ de carne. q̄
⁹. De Aug. q̄ de carne b̄tissime h̄ginis carnem sibi assumpsit

⁹. Itē i momēto facta ē ista forma⁹ ⁊ vnio corpis cū aīa. q̄ cū vicinior
sit caro ad corp⁹ q̄ sit sanguis. videt q̄ de carne concept⁹ sit. Itē de illo

⁹. assumpsit corp⁹ q̄ descendit de adā. q̄ nō assumpsit de sanguine p̄ba
tio medie. De p̄ba Sanguis ē vltimū nutrimentū i h̄ntib⁹ sanguinez

Contra p̄.

⁹. Sanguis ē de cibo. q̄ nō descendit de adā. q̄ nō assumpsit de sanguine
⁹. Contra Dam. ex castissimis sanguinib⁹ h̄ginis ⁊ carne aiata rōali
vel intellectuali subsistit. Itē sanguis pōna ē totū corp⁹. P̄ q̄ se

⁹. mē descendit de sanguine de cābio. vt de Auenā. caro at nō ē pōna
totū corp⁹. q̄ nō pōnit accipere de carne Ita enī ē in alijs h̄ib⁹ q̄ cor

⁹. pus eoz coagulat de sanguine matris ⁊ nō carnes. Itē rōnib⁹ p̄sen
tiū q̄dā ⁊ dicūt. q̄ em̄ de sanguinib⁹ concept⁹ sit. ⁊ vbi auctoritates di

⁹. cūt ip̄m conceptū de carne dicūt ibi sumi carnē. p̄ sanguine. ⁊ dicūt. q̄
uis de cibo sit sanguis ⁊ materialr nō descendit ab adā. i. ip̄o tñ fuit

⁹. h̄ gñatū ⁊ nutritiua q̄ nō fm̄ ē s̄ fm̄ originē fuit i adā. Contra
⁹. h̄ obicit in h̄c modū fm̄ p̄hiaz naturalē. Ad p̄seruand⁹ idividuū

**Contra.
Digestio p̄ma**

⁹. et saluatōem sp̄ci hec ē vna obiectio q̄ dīmēb⁹ is fm̄ q̄ pōnit q̄tu
or digestiones. P̄ma digestio ē i ore quā p̄bat ex eo q̄ aliquā opati

⁹. onē ⁊ effectū p̄ h̄z res masticata q̄ nō masticata. Scda sit in sto
macho vbi segregat subtilē a grosso. ⁊ p̄stat q̄ adhuc neutriū est p̄

⁹. corpis. Tertia sit in epate vbi sit vltior segregatio puri ab impuro
et p̄stat q̄ adhuc neutz ē initū corpis vlt p̄ corpis Quarta sit i mē

⁹. b̄is vbi trāsmittit totū purū magis p̄pū ⁊ illō ad mēbra trāsmis
⁹. suz tria facit Primū ē q̄ nutrit ⁊ saluat subaz suscipiēz. restauratq̄

⁹. exp̄ditū vltimē refectōis q̄ ē ex calore naturali agēte in suā materiāz
⁹. Scdm̄ ē q̄ eadē subaz etiā augmētāt ⁊ reducit vltz ad deb̄itā q̄nta

⁹. tē s̄ ē cūtra. Tertiū ē q̄ illō q̄d h̄is duab⁹ accōitū supflūū ē trāsmic
⁹. tit ad vīā gñatōis. ⁊ sit semē q̄d est supflūū q̄re digestiōis. Nō q̄

**q̄rit de illo sup
fluo. Primo**

⁹. ro de illo supfluo. q̄ aut tñ de illo sit cecitio vlt nō tñ de illo. Si tñ
⁹. de illo. s̄ illō nūq̄ fuit corp⁹ generat⁹ nec p̄ corpis. q̄ i fine q̄re di

⁹. gestionis p̄ p̄uertit in corp⁹ h̄ ē necariū. vlt trāsmittit in gñatōē s̄
⁹. ē supflūū. q̄ si tñ de illo ē. p̄pagatio nō ē cecitiat. p̄pagatio q̄ nec aīa

⁹. de aīa. nec corp⁹ de corpe. Itē supflūū nūq̄ fuit vltimū massē corru
⁹. pte. ex cui⁹ p̄uictōē vtrahit originale. q̄ ille gñator p̄us nō habuit

⁹. originale. Itē fm̄ h̄ nihil ēē in xp̄o q̄d fm̄ ē fuit in adā. q̄ nō descē
⁹. dit ad adā fm̄ corpulētā s̄. b̄am. q̄d exp̄tē est p̄ma Aug. q̄ Itē si v

De mō cōcipiēdi fo. cxviii.

caſ ab ipſo deſcēdiſſe nō q̄ aliqd ſui fuerit in ipſo ſm eē. ſz tū ſm ori/
ginē aīe vegetabilis ⁊ nutritiue q̄ ē in poſſa in ſemine. q̄ potius debe
ret dici deſcēdiſſe a p̄ma plāta vel a p̄mo aīali in q̄ p̄mā habuit or̄gi
nē aīa nutritiua vel vegetabilis. ¶ Itē cū vegetabil' ⁊ ſenſitiua vna ſ
ſaba ſint cū rōnali in hoīe. ⁊ illa nullā habuit originē ab adā. q̄ nec
ſm aīam vegetatiuā ⁊ nutritiuā ab illo mō dicit dñs deſcēdiſſe ab
adā. ¶ Si diceret q̄ in ſemine ē h̄tus aīe vegetabil' ⁊ nō in aīa. hoc Si diceret.
nihil eſt. h̄tus enī nō ē ſine ſuba cui' eſt h̄tus. ¶ Itē ponam' q̄ hō tū Nota
comedit boīem ⁊ inde fiat ppagatio. Querit' in q̄ reſurgat caro cō Qr.
eſti ſiue in generāte ſiue in ppagato ſiue in cōeſto. Si in ppagato
q̄ nihil h̄z comēſt' in q̄ reſurgat. Si aut' reſurgat in comēſto q̄ nihil
ppagat' h̄z in q̄ reſurgat. cū nō accepit corp' niſi de cōeſto. q̄ de ne/
ceſſitate oportet q̄ nō reſurgat niſi vn' hō. vel q̄ ppagatio nō fieret
de nutritiue. q̄ nō tū de ſanguine qd eſt vltimū q̄re digeſtionis. ⁊
ideo ex hac poſitōe ſeq̄ videt' q̄ ſit eſſentialis ppagatio. Si aut' in
generāte. q̄ nihil h̄z comēſt' in q̄ reſurgat. Itē ſeq̄tur q̄ nō ſit peccati
original' tractio. Itē q̄ dñs nō deſcēderat ſm corpulētā ſubſtātiāz
ab adā. Itē q̄ nō ſit oīū rerū neceſſaria reſurrectio. Itē Damaf. Ex
patrie bñplacito ⁊ cooperatōe ſpūſſcī tribuit creatori creati. plas/
matori plasmati. ⁊ filio dei ⁊ deo incarnari. hūanari. ex caſtis ⁊ non
coīgnatis ei' carnibz ⁊ ſanguinibz p̄me matris explēa debitu' Ecce
exp̄ſſe dī q̄ ex carnibz ⁊ ſanguinibz. nō q̄ tū ex ſanguine b̄tē h̄ginis

De mō cōcipiēdi

Qr. De mō cōcipiēdi. Et videt' q̄ fuerit creatio. dñs nō ē ſemi/
nās. ſz p̄ ſpūſſcū creās. q̄ fuit creatio. ¶ Itē cū duplex ſit Rō prima.
p̄ncipiū mouēdo ſz ⁊ mutās. ⁊ mutatio ⁊ creatio ſit op' ſol' p̄mi. ⁊
illō qd imēdiatē exit a p̄mo p̄ncipio ē creatio. ſz p̄ceptio iſta imēdia
te fuit a deo q̄ fuit creatio. ¶ Itē qd qd ſit ſubito nō ē mor' ſz creatio.
vel mutatio. ſz iſta p̄ceptio facta fuit ſubito. q̄ fuit creatio. ¶ Item 3.
Niere. xxi. Nouū creauit deus ſup terrā. mulier circū dabit virum 4
ſed illa p̄ceptio fuit circūdatio. q̄ p̄ceptio fuit creatio. q̄ rē.

Qr. Utz hec p̄ceptio fuerit imēdiata a h̄tute creata v' ſcreata Rō p̄ma
dñs ei' h̄tute iñſcriptiua ſil' ⁊ generatiua. ſz gñatiua ē q̄ actiue gene/
rat. q̄ videt' q̄ imēdiatē ſit generat' a h̄tute b̄iſſime h̄ginis. p̄. videt' 2.
q̄ ſimplr ſit dare h̄tute gñatiua ad actū i' ipā. ⁊ ſic ſeq̄tur q̄ p̄us ſit ge
nit' a h̄tute creata Si at nō ē ſimplr ſz h̄tute ſpūſſcī ⁊ h̄tute gñati
ua b̄tē h̄gis ſil' p̄ceptū efficiere. ſic videt' eē p̄ceptio h̄tutū. qd ē here
ſis. q̄ dedit ei' h̄tute gñatiua Itē ſi data fuerit ei' ſi' gñatiua. q̄ actus
nō ē miraculoſus. ſi cū ceco dāſ oculi nō ē miraculū ſi poſtea videt' 3.
Cōtra h̄ obijcit. p̄iūgere ea q̄ ſz infinite diſtātie ē h̄tutis ⁊ potentie Cōtra. p̄mo

De eo qđ subiūgiffic erit mag.

Ipsē iēsus dī.
De² āgel⁹ ma-
riaz ioseph im-
posuerūt nōⁿ.
De tēpīs ipōe.
De pūccōe iē-
sus xps.

ipse sol⁹ iēsus dī. qđ saluator. Itē qđ uis et mirabilitas et fortitudo in se
cōia sunt. in mirabilitas natiuitatē et p̄p̄ie. fortitudo. i. more nō s̄s
cōia tribz p̄sonis s̄z p̄p̄a filiū incarnati. Itē nō mē illō ipōiuit et² āgel⁹
dīa oim et ioseph. et² rē nōis p̄stādo. āgel⁹ p̄dicādo. dīa impando
ioseph in creādo. Et h̄ p̄t qđ impōitū fuit. s. a deo eternali. ab an-
gelo in annūciatōe. a dīa et ioseph in circūcisiōe. Et h̄is qđ p̄t cui
p̄ueniat h̄ nō mē iēsus. Si at̄ qđat et pūccōne iēsoz nōim iēsus xps
dicim⁹ qđ nōiant vnā p̄sonā a duabz naturis. s. sūm hūanitatē iūctaz
diuinitati sūm diuinitatē pūccōe hūanitati

Mā. Post hoc et eo qđ h̄ subiūgiffic erit magn⁹. Queris igit^r
vix dīa p̄ incarnatōem suā fact⁹ sit puus vel magn⁹. et vi-
des qđ paru⁹. vñ p̄a. Minuisti eū paulomin⁹ ab angel⁹. s̄z pus mul-
to maior fuit angel⁹. Itē apls ad Heb. ij. Nūc at̄ qđ modica ab ange-
lia minorat⁹ ē videam⁹ iēsum. ppter passionē mortis glia et honore
coronatū. Itē philip. ij. Exinaniuit semetipm formā serui accipies
Itē Ber. sup illō Mag. aia mea dīa. dē sic. nō laudat dīa magn⁹
et laudab⁹. s̄z pus dīa et amabil⁹ nimis. Itē Jsa. Paruus fili⁹ nat⁹
ē nob. Itē Ber. qre erit et pot⁹ nō ē magn⁹ qđ sp̄ ē eq̄liter magn⁹ et nō
h̄z qđ crescat et maior post acceptū futur⁹ sit vñ sit vñ futur⁹ sit Itē
duplex ē magnitudo mol⁹ et p̄tū. et magnitudo mol⁹ nihil ad p̄p̄o
sitū qđ illa ē idifferēs. iuxta qđ i. Reg. dī. nō respicias vultū ei⁹ nec al-
titudinē st̄ture ei⁹ qm̄ abiectū eū Magnitudo at̄ p̄tū nulla accre-
scit deo p̄ incarnatōem. quicqd̄ em̄ hō p̄t et p̄t et plus. qđ quicqd̄ po-
tuit mō potuit p̄ns. qđ nō ē magn⁹ fact⁹. **C**ontra. Magnificat aia
mea dīa. qđ ipa magnificauit eū. qđ ipē ē magnificat⁹. Un̄ in figura
iij. Regū. iij. Magnificat⁹ ē rex Salomon sup oēs reges terre di-
uitijs et glia et sapia et vniuersa terra cōsiderabat videre vultū eius
Itē Bern. vere magnificat⁹ ē. qđ magnificauit eū dīa in p̄spectu re-
gū vt adorēt eū oēs reges oēs gētes seruēt ei⁹ Itē augmentū ē p̄e-
erētis q̄ntit̄ it̄z a. Idicam⁹ tū. ipē at̄ manēs qđ erat. assumpsit qđ nō
erat. qđ magnificat⁹. Itē tale additū tali facit mag⁹ tale. s̄z diuinitas
ē bonū et hūanitas ē bonū. qđ additū alteri erit magis bonū

Cōtra p̄.

R.

p̄sona p̄t mag⁹
Exinaniuitio est

Ad hec soluēdo dicim⁹ qđ dīa iēsus xps in incarnatōe fact⁹ est
magn⁹ et puus. qđ fact⁹ ē de⁹ et hō. magn⁹ in q̄tū de⁹. puus in q̄tū hō
re sp̄cū diuinitatē. qđ vna et eadē p̄sona magnificat⁹ et pūificatio ē. ma-
gnificētia hec ē a deitate. pūitas at̄ siue exinani⁹ ab hūanitate. Qđ at̄
p̄sona p̄t magnificari h̄z ab hūanitate. qđ diuina natura nō h̄z qđ cre-
scat. qđ at̄ p̄sona dī. exinani⁹ h̄z de diuinitatē. Est at̄ pūificatō siue
exinaniuitio nō nature diminutō i. aliq̄ s̄z cū inferiori vniō. sic et magni-
fica⁹ nō ē nature excreta m̄tā. p̄onā eleuātō. s̄z cū sūmā natura p̄sonal⁹
pūccōe. Er̄ ita qđ magn⁹ nobilitate. dignitate. p̄tate. p̄tate. famositate

Deo hic erit magnus Jo. cxxi.

utilitate nouitate. De magnitudine nobilitat^{is} Bern. Bñ magn^{us}
cui^{us} magnitudinis nō ē finis. 7 q^{ui} magn^{us} sicut d^e n^{ost}r^o plane magn^{us}
et tā magn^{us} q^{uam} alt^{issim}us. 7 infra Alt^{issim}us em̄ p^{ro} q^{ui} alt^{issim}us. sic nō potuit
tū cōle sibi gignere filiū. fecit itaq^{ue} agelū magnū. s^{ed} nō q^{ui} est ip^se. 7
iō nō fieri alt^{issim}us. solū ē vnigenitū quē nō fecit. s^{ed} genuit oī po-
tēs oī potētē. alt^{issim}us alt^{issim}us. coetern^{us} coeternū. ip^sm sibi p^{ro} oīa cō-
parari nec rapinā climat nec iuriā de magnitudine dignitat^{is} siue
autoritat^{is}. Itē Bern. Erit em̄ magn^{us}. q^{ui} magnificauit cū dñs. vt
supra. De magnitudie at^{que} p^{ro}ptat^{is} Bern. Magnificat aīa mea dñm.
q^{ui} erit magn^{us} 7 magna faciet tibi. q^{ui} potēs ē. 7 nomē sc^{ilicet} nomē ei^{us}
Itē p^{ro}ptas ei^{us} p^{ro}ptas eterna. q^{ui} nō auferet ab eo. Dan. vii. De magnitu-
dine at^{que} p^{ro}ptat^{is} filⁱⁱ. Apoc. xix. Dñs in vestimēto 7 in femo-
re scriptū. Rex regū. 7 dñs dñantius. 7 Apoc. v. Vicit leo de tribu
iuda. De magnitudine fame. Magn^{us} dñs 7 laudabil^{is} nimis. Itē
a solis ortu 7 occasu laudabile nomē dñi. De magnitudine utilita-
tis. Bern. Magnificet 7 a nob^{is} paru^s. 7 magn^{us} dñs quos vt face-
ret magnos fac^{it} est paru^s. paru^s aut^{em} nat^{us} est nob^{is}. nob^{is} in quā
nō angel^{us}. q^{ui} cū magnū haberet p^{ro}u^{is} nō req^{ue}rebāt. g^{rat}ia nat^{us} est nob^{is} et
dat^{us} est nob^{is}. q^{ui} necari^{us}. ideo de nob^{is} nato 7 dato nob^{is} faciamus
p^{ro}pter q^{ui} dat^{us} ē nat^{us}. vtamur n^{ost}ro ad nrām utilitatē de salutatioe sa-
lutē opemur. De magnitudine nouitat^{is} Hier. cxxi. Nouū creauit
d^e in terra. mulier circūdabit virū. et Dio. q^{ui} est oī nouoz nouis-
simū. Magn^{us} in quā erit fm oēm modū. magn^{us} fm subam. q^{ui} d^e
magn^{us} fm q^{ui}ritatē. q^{ui} oī potēs. magn^{us} fm q^{ui}ritatē. q^{ui} summe bon^{us}
d^e. magn^{us} fm relatōem. q^{ui} fili^{us} d^ei. magn^{us} fm q^{ui}ritatē. q^{ui} etern^{us}. magn^{us}
fm vbi. q^{ui} ē vbiq^{ue}. magn^{us} fm stū vel cōstitōem. q^{ui} celū sibi sedes ē
et terra scabellū pedū suoz. 7 sedet sup cherubin 7 ābulat sup pēnas
vētoz. sedet ad dextrā p^{ro}is. 7 astat nūc vultui ei^{us} p^{ro} nob^{is}. magn^{us} fm
habitu^s. q^{ui} vestimēta ei^{us} s^{ed} cādida sup nūc q^{ui}lia fullo non p^{ot} facere
sup terrā. q^{ui} fortitudo 7 decor idumētū ei^{us}. induit em̄ decorē p^{ro}cinx-
it se p^{ro}te. p^{ro}cidit. saccū suū 7 circūdedit se leticia. magn^{us} q^{ui} ē in mag-
nitudine actōis. vt i p^{ro}ncipio creauit d^e celū 7 terrā 7 c. i. filū quē ge-
nuit i q^{ui} oīa creauit. recreauit. iustificauit. glificauit. vñ g^{rat}ia 7 ge-
neratio laudabit opa. Itē opa fecit q^{ui} null^{us} ali^{us} fecit. 7 opa q^{ui} ip^se fe-
cit testimoniū p^{ro}hibet ei^{us}. q^{ui} magn^{us} fili^{us} magni d^ei. Magn^{us} q^{ui} in
passioe. ip^se em̄ nouissim^{us} viroz. vir dolo^{rum}. 7 nō fuit dolor filis dolo^{rum} Magn^{us} in
ri ei^{us}. Sic q^{ui} q^{ui} q^{ui} p^{ro} oēm modū magnificat^{us} ē. Et at^{que} ma^{gnus} in
gn^{us} iste p^{ro}ficat^{us}. vñ Bern. Et tu q^{ui} q^{ui} p^{ro}uulū paries p^{ro}uulū nu-
erics. 7 p^{ro}uulū lactās. s^{ed} vidēs p^{ro}uulū mag^{num} cogita. 7 ifra Ecce p^{ro}uul^{us}
in medio p^{ro}stituit. o p^{ro}uul^{us} p^{ro}uul^{us} desiderat^{us} o vere p^{ro}uul^{us} S^{ed} malicia ē
sapia. studeam^{us} effici sicut p^{ro}uul^{us} iste. p^{ro}scam^{us} ab eo q^{ui} mitis ē 7 hu-
y i.

Deo Et fili altissimi vocabis.

illis corde. ne magnus. videlicet deus facit sine causa homo pauper. ne gratis
homo mortuus. ne in vacuum crucifixerit. Sic patet quod qualiter pauper iste pauper est et ma-
gnus. leo et agnus. leo et tribu iuda. et agnus qui tollit peccata mundi

De. Post hoc et eo quod sequitur. Et filius altissimi vocabis. ad quod ad-
iacet cum supra dictum sit. et vocabis nomen eius iesus. et qualiter
differat hec vocatio ab illa. Item filius altissimi est eodem omnino homini. iuxta illud
psalmi. filius excelsi ovis. et illud. Pater noster qui es in celis. et illud. Eris filius al-
tissimi obediens. Item altissimus est deus unitas. quod ipse erit filius dei trinita-
tis. quod filius spiritus sancti et filius filij. Ad hoc dicitur quod differat hec vocatio ab
illa. et hec filiatio ab illa. hec enim filiatio est per eternam filiationem. alia
autem per adoptionem. superius posita vocatio notat propriam nois impositionem. hec
autem non solum propriam nois impositionem. sed etiam rei nois et divine nature per opo-
redicationem. ipse itaque vocabitur eterna nois impositione scripture attestatone
ioannis prophetis et operis prophetis. prius etiam latet. colunt ostensione.
petri ostensione. et monum suspectat. doctrine singularitate. quod nunquam lo-
cutus est homo sicut hic homo. Sicut. quod deus cuius erat sermo in prete et non sicut
cui scribat et phariseor. Omnis igitur his modis vocabitur ab hominibus filius
altissimi unigenitus in esse nature. unigenitus in donis gratie. summus in
esse glorie. Unigenitus enim pater est a patre eterna generatone. unum
principium in omni spiratone.

De eo dabit illi
sedem da-
uid prius
Rō prima.

De. Post hoc et eo quod subdit. Dabit illi deus sedem dauid prius
et. De. igitur verum per sedem dauid intelligat regnum corpale vel
spirituale. Si corpale. illud nunquam habuit. imo a turbis cum reges facere
volens fugit et ante pilatum prestat fuit dicens. Regnum meum non est de
mundo. Si autem intelligat per spirituale illud spiritus habuit. Item dabit dominus
sedem dauid prius. glo. in prima vita corda iherusalem regnabit in futuro ad
gloriam vocis. sed etiam homo regnum spirituale habuit. igitur deus spiritus habuit. igitur
illi non datur fuit. Item quod natus fuit tunc rex fuit. igitur deus spiritus habuit. igitur
3. unitate non accepit. Item diffinitio per genus per genus definitur. igitur regnum
4. iudeor. proprius fuit deo christo iudeis. Item iherusalem vel in alia potest dicitur
5. ut sedem iherusalem prius et perfecti cum iherusalem in plura figuraverit dominum nostrum
6. ipsum christum. Item regnum dauid fuit in sanguinis effusione. propter quod dicitur
et. ij. Re. vii. nunquam edificabimus tibi domum. Sicut. non. quod vir sanguinis es
Et. ij. Re. v. Non poterat edificare domum nois dei sui propter bella imi-
nencia in circuitu. Regnum autem salomonis fuit pacificum. sicut ibidem subit
git. nunc autem requies dedit mihi deus per circuitum. et non est alia nec occasio
malus. Si igitur regnum dauid est in sanguinis effusione. regnum vero salomonis in
pace. tunc illud fuit regnum salo. regno christi. quod non regnat nisi in pace. regnum
enim suum intra nos est. et iusticia et pax et gaudium in conspectu. quod in pace
et deus beatus et non est ipse deus diffinitio. sed pax quod est pater futuri seculi.
Princeps pacis. igitur expulsi et ponunt figurat regnum eius per regnum salomonis

De eo Et reg. in domo suo. rex

q̄ p regnū dauid q̄ Jtēnoie z rēz regimine videt salomon exp̄ssus 7
 dū figurasse q̄z dauid Moie. q̄ pacificus interpretat. xps autē pacē fecit
 ei q̄ lōge ē z q̄ p̄p̄ est Re. iij. Re. x Magnificat̄ ē rex salomon diu
 tijs z sapia sup omēs reges vniuersē terre. z vniuersa terra desidera
 bat videre vultū ei⁹ Nec at p̄p̄nq̄ssime uenit ei. q̄z p̄t⁹ z sapia ē
 p̄rio in q̄ s̄s oēs thesauri absconditi sapie z scie dei. speciosus forma p̄
 filijs hoīm. in quē etiā desiderat̄ āgeli p̄spicere. Regimine. q̄z nō su
 it sathā nec occurus mal⁹. sicut dauid ē in regno suo. Jtez in op̄e 8
 dñm figurauit. ip̄e domū dñi edificauit. z xps s̄a sapia edificauit si
 bi domū. z erexit sibi colūnas septē. Prover. xi. Jtē dīna electōne 9
 videt dñm figurare. q̄z de eo iuxta ltrām scriptū ē. Ego ero illi in pa
 tre. z ip̄e erit mihi in filiū. qd̄ vere z p̄p̄ie solūmō uenit iesu xpo.
 Nec obstat q̄ salo. alienigenas vxores sibi duxit z copulauit. cū eti
 am xpm̄ i h̄ figurauit q̄ zelotipia aīaz q̄si extra se rap̄t̄ aīas peccatū
 ces sibi i misericōdia z miserationib⁹ dēspōsant Qd̄ autē malū facit potu
 it bonū figurare p̄z p̄ glo. ij. Re. ij. sup h̄istoria adulterij z intersectōe
 vie. Jtē Can. iij. Tūc te regē salomonē in diademate q̄ coronauit
 eū mater sua. Glo. s̄go maria. Jtē p̄ regē salomonē intelligitur rex
 xps. igit̄ z sua sedes debuit dici sedes salomonis

De eo qd̄ seq̄r. Et regnabit i domo iacob in eternū. z regni
et̄. ei⁹ nō erit finis. Si em̄ sedet sup sedē dauid. ḡ z regnat in
 domo dauid. nihil em̄ eēt dictū. Dabo ei sedē regis theutonie z reg
 nabit in domo regis h̄acie q̄ Jtē si itelligat q̄ regnatur⁹ sit vtrobiq̄
 ḡ regnū iacob debuit p̄p̄osuisse q̄ Jtē nō p̄t de diuersis regnis intelli
 gi. q̄z regnū dauid nō fuit nisi in domo iacob. i. in iudeis. q̄ Jtē cum
 dñs spūalr regnat nō solū sup eos q̄ s̄s i domo iacob. s̄z sup totaz
 ecclīaz debuisse dixisse in domo ade vel abel a q̄z altero ecclīa ince
 pit. q̄ Jtez si itelligat de regno spūali q̄ spūalr regnauit sup pplm̄
 peculiarē. s̄ ecclīaz iudeoz. tūc debuisse dixisse i domo abrae. vñ dis
 seminatio ist⁹ ppli facta ē p̄ Isaac. iuxta illd̄ gen. xx. i domo Isaac
 vocabit̄ tibi semē. ḡ debuit dicere. i domo Isaac Jtē si voluit dēnoia
 ri a p̄o rege israel h̄ fuit saul. ḡ debuisse dixisse i domo saul Jtē cū da
 uid nō habuerit spūalē sedē quō regnū s̄i uale d̄ sedes dauid Jtē q̄c
 qd̄ est eternū illi⁹ nō erit finis. ḡ alterz eoz erit supfluit.

De eo qd̄ seq̄r. Et regnabit i domo iacob in eternū. z regni
et̄. ei⁹ nō erit finis. Si em̄ sedet sup sedē dauid. ḡ z regnat in
 domo dauid. nihil em̄ eēt dictū. Dabo ei sedē regis theutonie z reg
 nabit in domo regis h̄acie q̄ Jtē si itelligat q̄ regnatur⁹ sit vtrobiq̄
 ḡ regnū iacob debuit p̄p̄osuisse q̄ Jtē nō p̄t de diuersis regnis intelli
 gi. q̄z regnū dauid nō fuit nisi in domo iacob. i. in iudeis. q̄ Jtē cum
 dñs spūalr regnat nō solū sup eos q̄ s̄s i domo iacob. s̄z sup totaz
 ecclīaz debuisse dixisse in domo ade vel abel a q̄z altero ecclīa ince
 pit. q̄ Jtez si itelligat de regno spūali q̄ spūalr regnauit sup pplm̄
 peculiarē. s̄ ecclīaz iudeoz. tūc debuisse dixisse i domo abrae. vñ dis
 seminatio ist⁹ ppli facta ē p̄ Isaac. iuxta illd̄ gen. xx. i domo Isaac
 vocabit̄ tibi semē. ḡ debuit dicere. i domo Isaac Jtē si voluit dēnoia
 ri a p̄o rege israel h̄ fuit saul. ḡ debuisse dixisse i domo saul Jtē cū da
 uid nō habuerit spūalē sedē quō regnū s̄i uale d̄ sedes dauid Jtē q̄c
 qd̄ est eternū illi⁹ nō erit finis. ḡ alterz eoz erit supfluit.

Malū factus
 figurat bonus.

Rō p̄ma.

Rō p̄ma

De rege angelorum et ecclesie militaria.

5 Jte Mat. iij. Accesserunt angeli et ministrabant ei Et ipse est in quem des-
 derat angeli prospicere. et Apoc. xxi. Colerunt tuum sum et fratres tuos de
 angelis ad iohes. Et. xxiij. in eodem Seniores mittunt coronas suas ante
 pedes sedes in throno. quod omnes sancti confitentur per humanitatem christi coronati
 6 Ite filii resurrectionis ecclesie erunt angeli. sicut ipse est illorum rex. et angelorum
 ipse enim est primogenitus mortuorum et princeps regum Apoc. p. et Luc. xix. Non
 quidam abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reverti. et Christus ac-
 cepit regnum ecclesie triumphans. Ite Ihesus. trinitas sibi soli nota est et homi-
 7 assumptio. Ite anima christi sciuit omnia quod est. et ipse superior angelorum in cogni-
 8 tione. et dilectio. Ite Deus. deus in ecclesiis. hierar. c. vi. Lex quod deus diu-
 9 nitatis hec sacratissima per prima sedes ad diuinitatem suam reducere lu-
 10 cem. et sic per superiora regunt inferiora. et ipse est rex angelorum. et Ite huius in ve-
 11 stimento et in femore scriptum rex regum et dominus dominantium. Ite Dionysius. in
 ecclesiis hierar. quosdam eorum introducunt a portis sacra eruditores dominum
 ecclesie celestium statum et regem glorie in celum humanitatem receptum. Quosdam ho-
 apud israelimmediate docentem et plangens eis festinationis sue humanam
 benignitatem. Ego inquit discepto iustitiam et iudicium saluatoris. gerens his
 per angelos illuminant et perficiunt a quibusdam immediate a domino nostro iesu
 christo in christum hominem. et inquit hominem est rex angelorum. Contra. celestis hier-
 archia est supra humanam. et infima de celesti est super supremam de humana. sicut
 inferiora non regunt superiora. et nullus homo potest esse rex angelorum. Ite si sic est
 2 simpli simpli et optimi optimo. sicut angelus est superior et melior homine. et
 3 optimus angelus optimo homine. Ite Dionysius. regnum est omnis finis et ornat
 ordinis legibus distributio. sicut christus inquit hominem non distribuit angelis
 4 fines ornat et legem. et non est rex eorum inquit hominem. Ite per. minuiisti eum pau-
 5 lominus ab angelis. et non est rex angelorum. Ite christus autem est superior angelis
 6 inquit hominem autem non. si non. et non est rex angelorum. si sic inquit hominem. et omnis homo
 7 quod est falsum. Ite rex deus est eiusdem nature cum angelis. et inquit hominem non est
 8 rex angelorum. Ite angelus non est proprie lex. et non est rex. Ite anima est suba intel-
 lectualis illuminationem a primo vltima revelatione recipiens. et angelus per. et na-
 turaliter superior anima. et anima est supremum homine. et superior omni homine. et non est rex an-
 gelorum. Ite spiritus vniuersalis corpori propinquior est. quam non vniuersalis. et spiritus non
 9 vniuersalis propinquior est spiritui increato quam vniuersalis. et spiritus angelicus pro-
 pinquior est deo quam humanus. et nobilior et melior. et homo non potest esse rex
 angelorum. Ite Luc. Ascendit angelus de celo confortans eum. Et Dionysius. in
 10 ecclesiis hierar. iij. Video enim quod ipse isto supercelestium essentiarum superessen-
 tialis essentia ad id quod per nos immutabiliter veniens non resilit ad se or-
 dinata et assumpta humana ordinatio. sicut per obediens subdit patris et
 dei per angelos dispositio et per medios ipsos nuntiat ioseph a pre dispo-
 sita filii ad egyptum recessio. et iterum ad iudeam egypto traditio et per an-
 gelos videmus ipsum patris legibus ordinatum iustedificare vultu

Contra j.

De rege ecclie triūphā. fo. cxxlii

nris sacerdotalibz traductōibz exp̄ssa ⁊ de āgelo ip̄m ih̄m p̄forātū.
Ex his oibz videt̄ q̄ dñs noster ih̄s x̄ps inq̄tū h̄o sic sub angelis. g.

¶ Ad hec soluēdo dicim⁹ q̄ de dño iesu x̄po (nō ē rex āgeloz R̄s.
est quadruplex modus loquendi. Primo de ipsa hypostasi sine p̄so ¶ Mod⁹ q̄drū
na q̄d est rex oīm angeloz. sc̄do de natura. i. de persona rōne diuine plex loquēdi
nature. ⁊ sic est adhuc sup̄ior oīm angelo. Tertia de p̄sona rōne bu
mane nature. Sz hec p̄t ē duplex. v̄l fm q̄ ip̄a ē in vnione cū diui
na. ⁊ sic ē sup̄ior oī āgelo. vel fm q̄ in se circūscripta diuinitate p̄si
derat. ⁊ sic ē inferior oī āgelo. ⁊ sic loq̄tur Dam. vbi ait q̄ ignozātem
et seruile naturā assumpsit. eribz aut̄ modis ē sup̄ior oī angelo. q̄ro
mō ē inferior oī angelo ¶ Ad ea q̄ obiecta sunt de sede ⁊ folio ⁊ re Ad obiecta.
gno dauid dicim⁹ q̄ ibi accipit signū p̄ signato. Per regnū autē Regnū tp̄ale
dauid tp̄ale figurat regnū x̄pi sp̄uale. Dabit ḡ illi sedē regni sacerdos dauid figurat
rj. magisterij. iudicij. diuini. dauid p̄pter carnis p̄pagatōem. diui regnū x̄pi sp̄u
nā electōem. hūiliū exaltatōem. hostiū reiectōem. sanguinis effusio ale.
nē diuini cultus augmētatōem. sp̄uale p̄figuratōem. ip̄cale p̄missi
onē. op̄z incitatōem. v̄tutū silitudinē. charitatis magnitudinem. ⁊
regnabit miseris miserādo. malos extirpādo. bonos exaltādo. oibz
impando. saluando. cūctas subingādo. curas celebrādo. iura pmulgādo. re/
gnum dilatando. regnabit aut̄ p̄ gratiam ⁊ gloriā in domo p̄ chari
tatis vnione. hospitiū idēitatē. cibī ⁊ vestit⁹ cōitatē. op̄z p̄fermita
tē. in domo iacob inquā pegrinātē. seruītē. p̄trabētē. fugiētē. repa
triātē. ¶ Dicim⁹ em̄ q̄ regnū x̄pi figuratū fuit in dauid regno. ⁊ in re Regnū x̄pi fi
gno salomōis. sed regnū dauid fecit regnū x̄pi p̄ris sup̄ militatē ce/ guratū fuit in
lestiā q̄ ē in bello p̄tra vicia ⁊ cū effusione sanguinis ⁊ castigatōe cor regno salomo
poris ⁊ crucifixione carnis cū vicis ⁊ p̄cupiscētijs. ¶ Regnū autem nis ⁊ dauid.
Salomonis figurat regnū triūphāntis ecclie. q̄ ē in visione pacis.
vbi nō audit malleus nec securis. sicut d̄r de tēplo q̄d edificauit salo
mon. iij. Re. xvi. sed sedet ibi p̄pls dñi in p̄ulcritudine pacis. in ta
bernaculo fiducie. in regē opulēta Jsa. xxxij. Un̄ sedes dauid appel
lat hic regnū p̄ grām in p̄nti. Per domū iacob intelligit̄ regnū glo
rie in futuro. vñ potissime ponit̄ ibi iacob q̄ charitatē signat. in p̄ta
illud. Abrazā genuit Isaac. Isaac genuit iacob. i. fides sp̄em. sp̄es s̄o
charitatē. vñ nō est dom⁹ ade. q̄ nō est ibi terrena sed celestis puer/
satio. nō abrauel Isaac. q̄ fides sp̄es euacuabitur. sola aut̄ charitas
nūq̄ excidet. vñ reg. i. do. ia. in eternū. vñ Bern. Deniq̄ q̄d magnū
p̄mitit̄ ei q̄ sedet sup̄ cherubī quē p̄pheta vidit sedentem sup̄ solū
excellsum ⁊ eleuatū sedere in sede patris dauid. sed nouim⁹ quādam
aliā hierusalē ab ea q̄ nūc est in q̄ regnauit dauid. signatā. m̄lto ista
meliorē. multo ista digniorē. Nāc ḡ puto hic fuisse p̄signatā illo. sc̄z
vlu loquēdi q̄ sepe scriptura signās ponit p̄ signato. Tūc sane x̄dūc

De rege ecclie triūphātis r ange.

illi dñs sedē dauid patr̃ sui. qñ p̃stitit^r est rex ab eo sup syon mon
tē sanctū ei^r. s; de q̃ regno dixerit ppheta s; exp̃ssius apparuit in eo
qñ nō i syon. s; sup syon posuit. nā iō fortassis dictū ē sup syon. i syon
qdē regnauit dauid. s; sup syon regnū ē ill^r de q̃ dictū est ad dauid
De fructu vēris tui ponā sup sedem tuā. de q̃ p̃ aliū pphētā dī sup
solū dauid sup regnū ei^r sedebit in eternū. vides q; ubiq; rep̃s su
p syon sup sedē. sup solū. sup regnū. Dabit ei dñs sedē dauid patr̃
ei^r nō tīpica s; verā. nō tīpale. sed eternā. nō terrenā sed celestē. q̃ accir
co vt iam dictū ē memorat fuisse dauid. q; q̃ hic tīpāl^r sedebat eter
ne illi^r gerebat imaginē. Et regnabit in domo iacob in eternū. hic q̃
q; si domū iacob tīpale accipim^r quō in illa q̃ eterna nō ē in eternū
regnatur^r. Querēda g̃ est eterna dom^r iacob in qua regnet in eternū
cuius regni nō erit finis. aut nō vna eadēq; dom^r illa iacob exa^r p̃
rans impie abnegauit eum r insipienter respōit ante faciē pylati qñ
illo pferēte. Regem vestrū crucifigā. vno ozerespōdendo clamaue
rūt. nō habemus regē nisi cesarē. Regre itaq; aplm r disc̃rnet tibi
eū q̃ in occulto iude^r est ab eo q̃ ē in manifesto. r q̃ in s̃i^r est circum
ciso ab ea q̃ est in carne. vel spūalez israel a carnali. r filios dei abrae
a filijs carnis. non em̃ omnes qui ex israel sunt bi sunt filij israel. te.
nec q̃ semen abrae s; hī filij abrae. solos em̃ q̃ in fide iacob inuenti
sunt reputat de domo iacob. vel potius noueris ipos spūalē r eter
nā domū iacob in qua regnabit dñs in eternū Sequē g̃ r dic s̃iliter
nō oēs q̃ ex iacob hī reputādi sunt de domo iacob. Quis ex nobisq̃
iuxta interpretatōem nois iacob supplāter diabolū. s; de corpē. luc
tef cū vicijs r concupiscētijs suis r nō regnet potm̃ in mortali corpē.
s; regnat i eo ih̃s nūc p grām. in eternū qdē p gloriā Beati in q̃b; re
gnabit x̃us in eternū. q; r ipi cū eo regnabūt r regni eius nō erit fi
nis Q̃z gl̃osus ē illud regnū in q̃ reges congregati conuerūt in vnu
ad laudādū s; r glorificādū eū q̃ sup oēs ē rex regū r dñs dñanū
de cui^r splēdidissima cōplātōe fulgebūt iusti rē. O si r mei pecca
toris meminerit ih̃s cū venerit in bñplacito ppli sui cū venerit i re
gnū suū O si me qñ traditurus est regnū deo patri visitare dignetur
in salutari suo. ad videndū in bonitate electo r suoz. ad letandū in
leticia gentis sue. vt laudet etiā a me in hereditate sua Iterū dñe ve
ni r aufer scandala de regno tuo qd est aia mea vt regnes tu q̃ sedes
in eo. Venit auaritia r vēdicat in me sedē. Iactātia cupit dñari mī
hi. Supbia vult esse rex in me. Luxuria dī. ego regnabo. Inuidia
detractio iracūdia certāt in me ipo cui^r potissi. nū ego videar ē reg
nū Ego q̃rū valeo resisto. renitor q̃rū inuoz. dñm meū ih̃m xp̃m re
clamo. ipse me defendat. q; ip̃sus me esse iure cognosco. ip̃sum mihi
dñm teneo r dico. nō habeo regē nisi ieluz. veni igit domine. r dūper

Auaritia
Iactātia
Supbia
Luxuria
Inuidia

Quomodo fiet istud Fo. cxxliij

geillos in frute tua ⁊ regna in me. qz tu es ip̄ rex meus ⁊ ex' meus Rō p̄ma.

Q̃. De illo qđ sequit̃ Qđo fiet istud ¶ Et videt qđ ponit̃ dixerit
dubitādo. annūciatio em̃ Isaac fuit figura istius annūciatio
nis. s; si ibi sara risit ⁊ dubitauit. g̃ videt qđ silt̃ d; ē ī figurato ¶ Itē
abraā dixit Utinā ysmabel uiuat corā te. g̃ videt silt̃ dubitasse ¶ Itē
Zacharias dubitauit Luce. i. qđ annūciatio etiā fuit figura istius an
nūciatiois. g̃ in ista annūciatioē debuit ē dubitatio ¶ Itē sara ī glo.
sup̃ Luc. Lū sara risent ex p̃missione dei ⁊ maria dixerit. Qđo fiet
istud em̃ viz nō cognosco. cur nō sunt mure facie sicut zacharias.

¶ Solo. Sara 2 maria nō dubitāt qđ faciendū p̄mittit sed modū
requirunt. Ite alia glo. Legerat 2 nō dubitauerat qđ ginē pariturā. scie
bat qđ impleri oportebat qđ ab angelo audierat. qđ ordine impleri dēbat
regrit. Un̄ Bern. Nō dubitabat de facto sed modū 2 ordine requirit
nō em̄ qrit an fiat istd sed quō. qđ diceret. cū sciat dñs me p̄cessis cō/
scie mee votū cē ancille sue nō cognoscere viz qđ lege qđ ordine place/
bit ei vt fiat istd. si oportuerit me frāgere votū vt paria talē filium. 2
gaudeo de filio 2 doleo de pposito. fiat tñ volūtas ei⁹. si sō accipias
qđ paria qđ qđ vtiq; si placuerit ei impossibile nō erit. tūc scio hē
qđ respicit hūilitatē ancille sue. Ex his videt qđ nō dubitauit de f. cto
qđ de mō. ¶ Contra. Videt qđ p illd quō nō solū qrit qñ dubitat de

mō. s; qñ dubitaf de facto Joh. iij. Qñ p̄ hō nalcū cū sit senex vbi
 dubitat de facto ⁊ nō em̄ de mō. ¶ J̄c signū qđ angel⁹ dat ad istā q̄ 2.
 stionē nō certificaf de mō s; de facto. qñ dicat. si Helizabet p̄cipie. g̃
 et tu. ¶ J̄c modus videt sat̄ exp̄ssus cū dī. p̄cipie in vtero. qñ cō 3.
 cipit in vtero. g̃ p̄cipit h̄go. nupta p̄cipit in vterz ⁊ nō in vtero. ¶ J̄c 4.
 nō ē it īpossibile apđ tēi oē h̄bū. Glosa. i. factū qđ h̄bō exp̄mis. g̃ ⁊
 facto certificaf. g̃ dubitauit de facto. ¶ J̄c p̄sus. dubitare de singul⁹ 5.
 nō ē inuitē. g̃ potuit de vterq; dubitare. ¶ J̄c si dubitare de mō lī 6.
 cuit. g̃ de facto. ¶ J̄c scī exponūt istā p̄ceptōez mystice Un̄ Ambro. 7
 M̄aria r̄sponsata. s; h̄go typus ē eccl̄ie q̄ ē īmaculata s; nupta p̄ci
 pit nos de spū. h̄go parit nos sine gemitu. ⁊ iō fortassis aliq̄ nupta
 ab̄ialio repleta g̃ cū ista p̄ceptio possit spūaliter itelligi licite potuit
 dubitare vtr̄ sic vel sic hoc debeat fieri. ¶ J̄c nō ē credēdū oīi spī 8
 ritui. q; angel⁹ sathane trās figurat se in angelū lucis g̃ ⁊ hoc potuit
 dubitare. ¶ J̄c q̄ cito credit lenis ē corde. ¶ J̄c q̄ ex h̄ qđ q̄sūt scq̄ 9.
 tur aliq̄ dubitatio nec de facto nec de mō. p; ex hoc q̄ nō oīa questio
 ē ppter dubitatōez. dñs em̄ in euāgelio sepeꝝ plura q̄sūt. ⁊ tñ ex
 nullo vnq; dubitauit. ¶ J̄c M̄atth. Cū ioh̄es audisset in vinculis 11
 opa xpī ⁊c. Glo. Crisost. q̄ nō. ppter se s; ppter discipulos q̄sūt. a
 fili videt q̄ etiā br̄ssima h̄go nō sibi s; nob̄ dubitauit ¶ J̄c legerat 12.
 h̄ginē paritūrā. g̃ sciuit h̄ p̄ fidē. ⁊ ei dī mō q̄ sit illa. g̃ ipa credidit

De hoc. virū nō cognosco

13. se hūginē pariturā. ¶ Itē ip̄a credidit articūlū de incarnatōe s; de suba-
illius articuli ē credere deū hūginē dāper parere. gñō dubitauit vtz
14. manē hūgo eēt deceptura et paritura. ¶ Itē angel⁹ nō rñdit nisi qđ
15. sciuit pus. ¶ Itē angel⁹ nō rñdit nisi de mō dāpiēdi Itē videt qđ nō
bñ dñ in hoc qđ subiungit. viz. nō cognosco. multe em̄ hūgines virū
nō cognoscūt. et tñ impostērū pñt cōcipere.

R. ¶ Ad hec solūdo dicim⁹ qđ beatissima hūgo qđ prudētissima nec de sa-
figuratum nō cto nec de mō dubitauit Nec obstat in figuris dubitatio pcessit. qđ
potuit expmī. qđ em̄ dubitatōis in figuris pcessit vel impfectōis. in h̄ istud figura
qre maria qñ. tū oēs figuras excellit. qđ nulla figura istud figuratū p oīa et in oīb;
ut quomō si. expmēre sufficiens fuit. qñtionē aut quā beatissima hūgo angelo fecit
et istud. ppter istius dubitatōem nō fecit. s; ppter materie descriptōem ple-
nioriē. ppter veritatis maioriē expñtionē ppter erroris dubitatōem
et opinionū exclusiōē. ppter nostrā edificatōem. ¶ Ad id qđ qñt
de causē qñtionis redditōe. p; solo p argumentū glōse. nō cognosco
id ē nō cogniturā ppono. Et his pr; solutio ad obiecta

Solo.

Rō p̄m.

¶ De hoc. Virū nō cognosco. nouit em̄ patrē suū. g viz. ¶ Itē
z. nūqđ nō nouit ioseph. ¶ Itē oīs cognitio vel ē sensitua vl.

3. intellectua. oīs intellectua ē speculatiua vl affectiua. sed ip̄a dilexit
oēs viros et oēm hoīez. Itē sensitua. qđ multos viros viderat et au-

Contra.

diērat. g oīi mō virū nouit. Itē si dicat qđ intelligat de cognitōe expe-
rientie. ¶ Cōtra. Multos em̄ viros fuit expta. expientia em̄ est co-
gnitio multoz singulariū sil. ex mult; em̄ memorijs fit vnū expimē-
tum. et sic expta fuit multos viros. Si at dicat qđ ibi capiat cognitō
p actu gñatōis h̄ videt incōueniēs. qđ act⁹ vegetatōis et actus co-
gnitōis gñe opponunt. Itē nō seq̄. nō cognosco expientia. gñō co-
gnosco. Itē si dicat qđ seq̄ fm vsum. h̄ adhuc non videt posse stare.
qđ sit beatissima hūga pprie loquēdo dixisset falsū. qđ absit. ¶ Ad hoc
dōm qđ vir fm qđz relatiue ad mulierē. vt vir mulieris vir. vir im-
portat qđ beatissima hūgo nouerat se virum nunq̄ vel videre vel audī-
re. vel intelligere vel sapere vel itelligere velle. dicat igit nō cognosco
vt psonē mee dominatōrē. oprūrectōrē. copis corruptōrē. amice ob-
ligatōrē. plis propagatōrē. nunq̄ volo cognoscere aliqua actōne

Solo

Ad obiecta

¶ Ex his soluta sunt obiecta

Rō p̄ma.

¶ De illo quod subditur. Spiritus sanctus superueniet in
te. Et videtur qđ potius dixisset. filius superueniet in te. qđ
illo modo specialissimo tñ filius fuit in ip̄a per presentia corpale mī
z. ¶ Item cum ista aduentio sit per filiū humiliatōem potius dixisset
ascendet in te. ¶ Item de dño legitur Job. ij. Super quem videris

De virtute altissimi fo. cxxv.

spūm ascendente rē. ¶ Jte spūscūs spē corpali descendit in ipm Luce 4.
iij. ¶ Jte qñ dictū fuit dñs tecū. intelligebat de corpali pñcia. q̄ videt
supflueret Jte de Jofe Luc. i. Spūscō adhuc replebit ex vtero ma
tris sue. q̄ multo fortius brā pgo. q̄ ista supflua. Jte glo. q̄ spūscūs
castigabat ipm a forde vicioz. sed nihil de vicia vltordibz habuit

Di. Post h̄ de h̄ q̄ dē. Tur̄ altissimi obūbrabit tibi. xps em̄ Rō pma.
dei pñcia r̄ sapia nō h̄ obūbrare s̄ illuminare. q̄ ē lux pñcia q̄
illuminat oīm hoiez venientē in hūc mūdū. q̄ illuminat i summo brā
simā pgnē. ¶ Jte Ezech. xx. Ingressa ē glia dñi in tēplū. r̄ respēdu z
it terra a faciē maiestatis ei⁹. q̄ brā pgo nō ē obūbrata s̄ illuminata.
¶ Jte purgatio ordinat ad illuminatōem. illuminatio ad pfectōez. s̄ z.
in acceptōne p̄ficiēbat in summo. q̄ illuminabat in summo

¶ Ad hēc solūdo dicim⁹ q̄ spūs timoris. pietatis. scie. fortitudis R̄.
cōsiliū intellect⁹ sapie. spūs veritatis purgās illuminās inflāmās p̄fici
ens. stabilitēs. p̄secrās fecūdās. supueniet. i. subito veniet sup illd qd
mō ē veniet de supno. veniet plus oībz. veniet p̄ter solitū. veniet sup
merita. r̄ q̄ veniet plus q̄ q̄ venit. q̄ veniet sup naturā venientis. q̄
nūq̄ recedet. i. summo veniet. ad summū actū veniet. sup oēs ē q̄ se
cū veniet fili⁹ dei. r̄ pñcia altissimi obūbrabit tibi fom̄ē extinguēdo
cōtra tribulatōem. p̄tegēdo. de carne tua obūbraculū faciēdo illum
modū tibi soli notificādo. lucē suū in te abscondēdo. lucē tuū i mū
do pādendo. viatoz refrigeriū te faciēdo. Cōtra estū cupiscētie te
opponēdo. lucē corpali p̄p̄eritatē tibi subtrahēdo. vitā tuā cū xpo
in xco abscondēdo. Un̄ Bern. Nō dubitat de facto s̄ modū requirit
r̄ ordinē. nō em̄ q̄rit an fiet s̄ quō fiet istd cū sciat dñs test⁹ p̄scie mee
votū eē ancille sue nō cognoscere viz q̄li lege q̄ ordine placebit ei vt
fiat istd. Si optuerit me frāgere votū vt parā talē filiū. r̄ gaudeo
de filio r̄ doleo de x̄posito. fiat tñ volūtas ei⁹. Si x̄po accipit pgo et
parā pgo qd vtiq̄ si placuerit ei ipossibile nō erit. tūc scio p̄e. q̄ re
sperit hūilitatē ancille sue. quō fiet istd. r̄ dixit angel⁹ ei. Spūscūs
rē. nūq̄d exruit repleti grā sp̄ nec dū h̄re sp̄m̄ cū sit ip̄e dater grā
rū. si at spūscūs iā inerat quō tāq̄ ad hēc nō venient supuenitur⁹ re
promittit. an forte nō simplr iō dixit veniet i te. s̄ addit sup. q̄ p̄us
in ea fuit p grām multā. s̄ nūc supuenire nūciat p̄pter ab̄dātiōis
grē plenitudinē quā effusur⁹ est sup illā. S̄ si aliqd ample⁹ capept
quō grā plena fuisse intelligēda ē. at x̄po cū iā plena sit illd apli⁹ quō
capept. An p̄or qd ē grā tñ repleuerat mentē sequēs etiā v̄trē d̄z p
fundere q̄ten⁹ s̄ plenitudo diuinitatis q̄ an in illa sicut i mltis scēz
spūaliter. r̄ sic i nullo scēz corpali in ipa sic spūaliter sic corpali scēpi
at. ait nāq̄ spūscūs rē. q̄ p̄ cape capiat Quis em̄ fortassis excepta
illa q̄ sic sola in se felicissime meruit expiri intellectu cape rōe d̄scer

De eo qđ nascetur ex te sanctum

nere possit q̄liter solēdor ille inaccessibil' & gineis se se infuderit visce/
ribo Et etiā illa qđ inaccessibili ē accedere ad se ferre potuisset dū por/
ciunculā eiusdē corpis tui se p oia mediate p̄pauit reliq̄ masse vni/
braculū fecit. Et forte ppter h̄ maxie dictū ē obūbrabit tibi. qz nimi/
rū in sacramento erat res. z qz sola p se trinitas i sola & gine opari vo/
luit soli datū ē nosse cui soli datū ē expiri. d̄z ḡ spūs scūs. zc. qz vtiqz
potētia sua fecundabit te. z & tus altissimi obūbrabit tibi. h̄ ē illū mo/
dū qđ de spūsco p̄cipies & tus dei. z dei sapia xps sic in suo secretissimo
cōcilio obūbrado p̄teget z obūbrabit q̄ten' q̄ tū not' patri not' ha/
beat z tibi zc. Ac si angel' r̄ndeat & gini qđ a me q̄ris qđ in te experie/
ris. scies z feliciter scies. s̄ illo doctore qđ z auctore. ego at̄ missus suz
nūciare & ginalē p̄ceptū. nō creare. nec p̄t doceri nisi a donāte. nec adī/
p̄fici nisi a suscipiēte. h̄deoqz z qđ nascet zc. quē nō de hoīe s̄ de spūs/
scō p̄cipies. Lōcipies at̄ p̄tēte altissimi. i. filiū ideoqz z qđ nascet. i.
nō solū de sinu patris in vter tuū veniēs obūbrabit tibi. s̄ etiā id de
carne tua sociabit tibi. ex h̄iā vocabit fil' dei quē admodū is ē qđ a pa/
tre an' secula genit' in oīno reputabit fil' dei. Sic q̄qz z qđ nat' ē ex ipō/
tu' erit fil' z qđ ex te nascetur erit ei'. vt tū nō sint hī filij s̄ vn' vtrū/
usqz fil' erit. Et licz aliū qđ ex te aliū ex eo sit nō tū cuiusqz suus.
s̄ vn' vtriusqz. iōqz z qđ nascet ex te sem' vocabit fil' dei. ḡ zc.

Primarō

De h̄ qđ seq̄t. Qđ nascet ex te sem' vo. si. dei. Lū em̄ natura

nō nascet s̄ p̄sona. videt qđ dixisse debuisset qđ ex te nascet.

3. J̄tē enā orō videt incōgrua fili' ē sem'. J̄tē fili' dei ē cōe multis.

Solo.

Qđ bñ soluit Damas. vt qđ em̄ ē ita simplr sem' z abiqz addito cre/
do qđ nō habuit qđ pprie vel digne noiaret illd̄ eximū illd̄ magni/
ficiū z reuerendū qđ de purissima & ginis carne cū sua aīa vnico p̄ris
erat vniendū. Si diceret caro scā vel scūs hō vl' h̄ ē. scūs infans q̄c/
qđ tale poneret p̄z sibi dixisse videt. posuit ḡ indefinite sem'. q̄a
quicqđ illd̄ sit qđ & go genuit sem' p̄ caldubio z singulariter sem' ē ex
p̄ spūs edificatōem z p̄ verbi assumptōem.

116 dixit ca/
10. 130. 1.

De h̄ qđ d̄t. ecce Helisabet cognata tua. q̄re igit' vl' ad qđ in

ducat. Et videt qđ ad certificandū dñam de p̄dictione. Un̄

Contra.

glo. Bern. Ne & go desperet de partu accepit exēplū sterilis. J̄tē alia

glo. q. d. Nō debet hesitare. qz cognata tua zc. Cōtrā. alia glo. Nō

q̄s incredulā hortat ad fidē. s̄ credēti qđ audierat āphora refert mira/
cula. vt qđ deū erat paritura. p̄cursozem q̄qz de anu sterili nascituz co/
gnosceret. J̄tē si illa ē exēplū p̄missionis. h̄ nō videtur file. q̄ ista

z q̄uo h̄ p̄barer p̄positū. vel qđ etiā p̄ntia si vetula de vetulo p̄cipit ho/
minē. igit' & go sine viro p̄cipiet z pariet deū z hoīem. J̄tē illd̄ posset

ēā in credēdo pon' impedire cū nō duceret nisi in simile.

Et nō erit ipossibile Fo. cxxvi.

De hoc nō erit ipossibile apd deū oē sbū Et videt eē falsus Rō 8.
De. qz deū nō eē sbū. 7 tū ē ipossibile apd deū. ¶ Itē de illo q 2

De. fiat mihi sū sbū tuū. qre de tuū cū nō sit suū s; dei fuit sbū

¶ Ad hec dicim⁹ vñ Ber. qz qtuor de causis hec inducit pceptō **RS.**

Helizabet de em sic. Quid fuit necesse etiā hui⁹ sterili s;gini nunciare cōceptū Nūq̄ forte dubiā ad hec 7 incredulā oraculo recētori voluit pfirmare miraculo. absit legim⁹ zacharie incredulitatē ab h⁹ ipō s;ge lo fuisse castigatā. mariā at in aliq̄ rephēz nō legim⁹. qn poti⁹ fidē ipius helizabet pphēz ante laudatā agnouim⁹. Btā inq̄t Helizabet q̄ credidisti qm pficiēti in te q̄ dicta sunt tibi a dño. s; iō sterilitas cognata pcept⁹ s;gini nūciat. vt dū miraculū miraculo addit gaudū gaudio accumulet Porro necesse erat nō modico leticie 7 amoris pueniente inflā mari incēdio q̄ filiū paternę dilectōis cū gaudio sc̄i spūs mor fuerat pceptura. ne p̄ em nisi in deuotissima atq; hilarissimō corde tāta se cape poterat dilectōis 7 lacrimarū affluētia. vel iō pcept⁹ Helizabet nūciat marię. qz pfecto decebat vt sbū mor diuul gaudū p̄us sc̄iret s;go p angelū q̄ audiret p hoīe. ne m̄ videlicet rei a filijs videret amota. si eoz q̄ in terris tā ppe gererent remanisset ignara. vel iō poti⁹ pcept⁹ Helizabet marię nūciatus ē. vt dū nunc saluatoris nūc p̄cursoris educeret aduētus rez tps 7 ordinē tenens ipa melius scriptor. b; 7 p̄dicatorib; euāgelij referaret veritatē q̄ plenē de oib; a p̄ncipio celit⁹ fuerit instructa mysterijs. Vel idē ad hec nūciat mariā pcept⁹ Helizabet. vt audiēs cognatā vetulā 7 gravidā cogitet iuuentulā de obsequio. sitq; illa p̄p̄rate ad visitandū parvulo pphete loc⁹ 7 occasio atq; q̄ minor adhuc dño sui obsequij valeat exultare p̄mitias. 7 dū ad seniuicē pcurrit matrū infantūq; ab al terutro excitata deuotio mirabilis fiat miraculū de miraculis. Tu autē dñe miserere nostri. Deo gratias

¶ Summa q̄ de laudib; inscribitur christifere s;ginis Marię sup euangelij Luce qd̄ incipit Nissus ē angelus Gabriel. p venerabilem antistitē Albertū doctore magnū. diuino ac toti mūdo admirādo ingenio deuotissime edita In qua sacro dictate spū more scholasticō. ita p̄conia disputauit ac articulauit gloriose rei genitricis. vt nec dū eiusdē s;ginis integerrimū amatore p̄diderit. Veruetū nec p̄mū in saibēdo nec scdm̄ habuisse iudi. iō oim̄ euidentissime demonstret. vigili lucubratōne correctā cū indice p̄tentoz in ea. in offici na ingenuoz Liberoz Quētell Colonielad mediū Junij Anno No no sup millesimū et quingentesimū tā tandē absoluta finit.

BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVENSIS

Libre de muliere

forti venerabilis domini Alberti magni. ordinis fratrum pre-
dicatoꝝ. quodā episcopi Ratisponenſis. materias p̄tines frugi-
feras. varijs sacre scripture documentis fulcitas. predica-
tibus verbi dei ac sancte contemplationis arcem diligenti-
bus maxime proficuas

Epigramma a- b r u m

Sis licet ethereas liber emittendus in auras
Forſan & ad doctos ſepe habiturus iter
Fac precor: ipſe viros verſaris vbi inter honeſtos
Leta verecūduſ ne rubor ora notet
Forte quis auritus ſi te ceciniffet: ocellos
Iam merito poterat occuluiſſe tuos.
Nūc conſtet magnū cum te ceciniffet: recondis
Et tegis oppoſita turpius ora manu
Te liquet Albertū manibus cudiffet diſertis
Quo. vix in terris doctior alter erat.
Te decet obſcuris minime latitare locellis:
Nomen habens forti de muliere tuum.
Vade foras multis mulier ſocianda maritis:
Quid recubas gelido ſola relicta toro.

Mamduccio in tabulā.

ENERABILIS DOCTORIS ALBERTI MAGNI predicatorū ordinis: quōdam episcopi Ratif-
ponen: librū de muliere forti intitulatū inspiciēs
non parue vtilitatis materias cōtinentem reperī.
predicatoribus maxime uerbū dei atq; sancte cō-
templationis arcem diligentibus p̄ficuas. Ad diuidendū nāq;
vnam autoritate; nō est in aliquo opere alicuius doctoris mo-
dus nobilior. Quāte uero sit uirtutis in multiplicib⁹ sentētijs
practica studiosi lectoris haud dubiū cōprobabit Quāobrem
ut clarius p̄tenta in eo doctrina p̄fatis appareat. distinguere
capitulīs necnō paragraphis. vna cum litterarū annotatione
libruin hūc placuit. quatenus tabula subscripta queq; digesta
legentibus prodāt. Considerandū igitur est librū hūc totū
xxij. per capitula scđm litterarū hebraici alphabeti numeri dis-
uisum. ita ut cuilibet cap̄lo littera vna quasi epygrāma p̄po-
nitur: cuius significatio. sententie subsequētis capituli alludere
dinoscitur Cum ergo cap̄lm quolibet p̄pter materie diuersis
rate; subdividere necesse sit. agnosce hoc factū p̄ paragraphos
in littera notatos quos iterū distinctos p̄ nostras litteras inue-
nies. Pro maiori aut̄ intellectu tabule nota singula capitula
distincta esse duob⁹ paragraphis. exceptis q̄ttuor cap̄lis. videlz
primo. qđ para. quinq; habet. & quartodecimo. qđ vnū t̄m
para. habet. sextodecimo vero. qđ quattuor para. distinguitur
& vicesimo qđ tribus para. distinctū est. Vbi aut̄ para. siue pri-
mus siue secundus aut tercius uel quartus cuiuscūq; capituli in-
choat signat⁹ est para. in littera sic. para. prim⁹ a. vel ita para.
secūd⁹ a. & sic de reliquis. para. terci⁹ sc; & quartus. Deinde in
singulis para. p̄tinuātur in l̄ra: l̄re nostri alphabeti. puta b c.
& relique prout exigit breuitas vel p̄lixitas paragraphi. Qđ si
aliquis para. adeo p̄lixus est ut vnus alphabeti littere nō suffi-
ciūt. post litterā y primū alphabeti reinchoatur secūdum ita sig-
gnatū. aa bb. ob distinctiōem p̄cedentiū litterarū. Ita parī mō-
si secūdū alphabetū nō sufficit notatū vsq; y. terciū inchoatur
sic. aaa. bbb. & relique sicut patet intuenti. Numerus vero su-
perior in capite foliorū singulorū notat quotam cap̄li. similis
ter & quotam para. capituli eiusdem. ut cū ponitur Capitulu;
primū. para. primus. signatur qđ textus infra scriptus euz suis
litteris in littera signatis sit illius cap̄li & para. que in capite li-
bri notata sunt Vltimo sciēdū qđ si in tabula aliqua materia
reperibilis signata fuerit cū nō p̄uinis litteris. ut hic cap̄lo. vij

Tabula libri.

K & x. para. primo. notat p hoc illā esse materiā in illis tm duz
abus litteris & nō in intermedijs. Si uero materia reperibilis si
gnata est cū p̄tinuis l̄ris. ut ibi cap̄lo. xix. e f g h. para. primo.
vel ppter breuitatez. talis signatura : & c. p̄ intermedijs l̄ris sit
posita. notat materia illa haberi in prima notata l̄ra & in oib?
inmedijs vsq; ad ultimā litterā positā inclusiue. etiā si de secū
do vel tercio alphabeto vltima l̄ra fuerit. ut ibi. cap̄. vii. K. & c
dd. para. primo. Et hoc idez obseruatur de paragraphis ut ibi
cap̄lo. xx. a & c. para. primo secūdo & tercio. quo notat q; ma
teria ista habet p tres paragraphos. in oibus litteris corūdem

De A

Bstinentia debet habere duo. scz austeritatē & discretōem
& notant in uestitu Iohānis. cap̄lo. xij. K. paragra. ij.
Actiua uita in libero arbitrio posita hz ācillā uolūtate
operatē que p̄cipit oibus mēbris & incedit semp in ornatu
virtutū amputās caput dyaboli ca. xix. d. para. primo
Actiue uite p̄fectio est scdm summū & p̄fectum statum virtut
tis animi. post cuius adeptionem zelus animarum exardet
scere debet ca. xix. m n. para. primo
Actiui duplicibus uestiri debent: scz feruore spūs: & p̄seueratiā
& que p ista duo significatur ca. xij. g para. ij
Actiua vita laboriosa & lippa est oculis & in libero arbitrio
fundatur: secūda scz minus dilecta: non p̄missa sed prius ex
hibita: & p ipsam & non aliter peruenitur ad contemplati
uam cap̄lo. xix. b. para. primo
Actiua uita agro p̄pata cui bñdixit dñs. debita obediētia mā
datoz obtinet & p̄silioz obseruatiā. ca. vii. K & x para. i.
Actiua vita circa se & p̄ximuz nota qualiter agitur & figurat
p duas manus. require p̄uersatio
Actiue vite duo gradus notatur designati per duos filios ans
cille Lije. scz p Gad & Aser. quorum primus significat felici
tatem actiuam que est scdm vltimū statum virtutis in cons
summata uolūtate & c. Secūdus signat zelum animarum qui
post talem statum debet esse Nota benedictiones vtriusq; a
patre & legislatore ca. xix. m n o p. para. primo
Actiua vita non puenit ad secunditatem quattuor filiorū nisi
virtutum cornua quibus dyabolus ventilatur & ungule di
scipline quibus concupiscentia mūdi conculcatur precedat
capitulo. xix. e f g h. paragrapho primo

Tabula libri.

- Actiua uita quattuor filios ꝑcipit post quos ꝑtēplationi apta
fit. designatur aut ꝑ quattuor filias Lñe. sunt em̃ cognitio
agendorũ. obedientia mādatorum. impletio consiliorũ &
gratiarũ actio. caplo. xix. e f g h i. para. primo
- Actiua uita scripturarũ sententias ꝑ memoriã retinēs ꝑdicatōe
debet effundere ꝑ aiarũ salute ex zelo. si qs tñ in mādatis do
mini scdm ꝑfectũ statũ uirtutũ sit exercitatus. & talis duplis
cem mercedē meretur. & hic se murũ debet ponere ꝑ domo
israel. & quis talis sit: mollicies tñ carnis adhuc non desinit
insidias ei ponere. ca. xix. m & c q para. primo
- Accidia significatur niue ca. xij. p para. primo
- Accidia figuratur ꝑ draconē. & nota effectus accidię in mente
& qualiter expugnatur caplo. x. K para. primo
- Accingimur ad bellũ quis & succingi & ꝑcingi debeam⁹. sed
nota fortitudines qbus accingimur. ca. viij. b c d e f g. pa. i.
- Acus spūaliter quid sit. ca. xx. s para. tercio
- Adam primus & secūdu qui christus significantur ꝑ duos fi
lios ꝑpter uenationem siluestriũ & inuentionem duorum
hedorum caplo primo. d para. quarto
- Aduersa pati fortiter facit spes. patet de matre machabeorum
caplo primo. b. para. secūdo
- Aduersitas huius mūdi significat ꝑ domũ hyemalē in qua Io
achim studuit librũ verborũ dñi ca. xviij. r para. primo
- Aduersitas sex notabiliter facit: sicut & disciplina que est erudi
tio ꝑ difficilia caplo. xij. a b c d e f. para. primo
- Adulterantes verbum dei significantur per her & onam. nota
de zelo animarum ca. primo d. para. primo
- Affectiōes naturales quattuor sunt circa que sunt mille ten
tationes & in his militia vite nostre in qua uix reperitur for
tis caplo primo a para. primo
- Affectuũ diuersitas facit mulierem fortem aliter & aliter nomi
nare. quia uxorem matrem & sororem ca. xiiij. s. para. i.
- Affectiōes ꝑtemplatiuorum dicuntur nazarei Ioseph. & dicũ
tur esse in capite & in uertice ca. xix. c. para. primo
- Ager sextuplex notat. qui tripliciter est ꝑsideradus. & quilibet
ager ꝑcio speciali est emēdus ca. vij. K. & c. dd. para. primo
- Alex qs habebāt seraphin nota qd significet & qd solium &
qd replũ q dicuntur in autoritate illa ca. iij. g para. primo
- Admiratio in ꝑtemplatiuis non debet esse curiositatis. sed des
uotionis & iocūditatis ca. xij. h. para. primo

De muliere forti.

Ammiratiōis gaudiū in cognitōe dei & glorificatiōe eiusdē p̄
fertur vtilitati actionis capfo. xix. K l. para. primo

Ammiratiōis latitudo circa diuina myſteria quorū causam
ad plenū non cognoscimus eſt ſecūdus gradus contemplat

tiue vite. capfo. xix. KK ll. para. primo
Amoris vinū quod inebriat nota ubi creſcit & vnde exprimitur
& in quo vaſe recipitur & a qua fece eliquatur & qualis
ter bibitur ca. vij. d. para. ij.

Amplexus ſponſi a ſponſa deſiderat & iam querit. ſed modū
q̄rendi nota pulcrū ex cāticis cāticorū. ca. primo. g. pa. iij

Anchora anime eſt ſpes: & nota quattuor certitudines ſpei.
capitulo. v. d. para. primo

Angeli duplici veſtiti ſunt ſtola ca. xij. m. para. ij.

Angeli miniſtri noſtri ſunt offerētes n̄ra deo & nobis referētes
p̄guſtatōem ſpūs cuius fruct⁹ ſunt. xij. ca. xxij. b & c g. pa. i.

Anime fines duo ſunt ſcđm duas potentias. intellectum ſc̄z &
volūtatem capfo primo e. para. v

Anima fidelis dicitur mulier propter duo. quia generat in ſe
ſed ex aliō. & quia inſtrumēta quattuor habet mulier p̄ que
differt a viro. capfo. primo. b & c g. para. primo

Anima noſtra vinea dicitur p̄pter ea que ad vineam p̄tinent.
nota omnia ſpūaliter ca. vij. l. para. ij.

Anima fidelis ſponſa chriſti q̄ & mulier fortis eſt p̄dicat a filiis
ſuis beatiffima ſcđm tres modos beatitudinis & laudatur a
viro ſuo chriſto. de tribus. ſc̄z vtilitate dignitate & de admi
rabilibus myſterijs ca. xix. a b c d. para. ij.

Anima fidelis ſponſa chriſti habet quattuor partes ſecūdas ex
quibus duodecim filias benedictō ſemine p̄genitas educit
in laudē ca. xix. b & c h h h. pa. primo. Nota de duab⁹ vitis

Anima ſancta ſponſa chriſti multiplicē h̄z ornatū qui notatur
autoritate Eſaie ca. xx. a & c x. para. iij.

Anima ſancta laudabilis erit in ſex portis: de quibus nota: &
laudabitur ab opibus triplici de cauſa: & honor eius in q̄t̄
tuor attenditur ca. xxij. a & c p. para. ij

Anni tres notatur per quos nauis Salomonis iuit in tharſis: &
quid ſint iſti anni ſpūaliter: & que bona portatur iſtis nauis
bus ca. v. t. para. primo

Antiquus dierum cui throni poſiti ſunt: ut in Daniele ſcribitur
nota quid ſignificat: & ſimiliter eius veſtimenta & c: que
ibi ponuntur ca. xvi. ff. para. quarto

Tabula libri.

- Annulus spūaliter quid significat ca. xx. n. para. iij.
 Arduū & difficile quid sit nota ca. xvi. c. para. ij.
 Arma dānatorū que sint nota ca. xvi. bb. para. iij.
 Armille spūaliter quid sint nota ca. xx. f. para. iij.
 Aser significat zelum animarum: cuius benedictio duplex no-
 tatur ca. xix. oo pp. para. primo
 Auarus elemosynam non faciens sex mala facit capitulo. xi
 c. & c. h. para. secūdo.
 Auaritia deprimit hoīem sub his qbus dānari debz. significat
 aut p mulierē in amphora zacharie ca. xi. d. para. ij.
 Auaritia notatur & cōpetunt auaris que notātur in Absolon
 certante contra patrem ca. x. l. para. primo
 Auaritie decem sunt modi ca. x. c. para. primo
 Audacia bona est actus fortitudinis: & est triplex. scz intrepidi-
 tas: aggressio horribiliū: & audacia pmittēdi se auxilio diuī
 no: nota de audacia martyris ca. xvi. l m n para. primo.
 Audacia mala triplex notatur quam fortitudo virtus exclus-
 dit. est em prouocatiua dei & presumētium atq; tentantiū
 deum ca. xvi. d e f g. para. primo
 Azazel qui tulit signaculū sup faciē regis Syrie significat huius
 mūdi homines ca. xij. c. para. primo.
- De B**
- Eati gaudebūt vel ridere possunt de tribus ex causis &
 singule iterum diuiduntur in quattuor. Prima est ex
 parte sui. Secunda est ex parte dei. Tercia est ex parte so-
 cietatis ca. xvi. d e f. para. quarto
 Beati in patria habebūt septem que eos decorabūt: quedaz ex
 parte anime: quedam ex parte corporis: & quedam ex parte
 vtriusq; ca. xvi. l & c. r. para. iij.
 Beati habebunt cingulū glorie: & nota de quattuor gaude-
 būt que designātur per quattuor que erant in cingulo sum-
 mi pontificis ca. xv. g. para. secūdo.
 Beatorū gaudia notātur pulcre & q beati nutriri hnt in patria
 pſentia bonitatis & veritatis ca. xvi. K & c. o. para. iij.
 Beati videbunt damnatorum penam que habet decorem ius-
 titie ca. xvi. t. para. iij.
 Beati deridebūt dānatos de septe ca. xvi. b. para. iij.
 Beatitudinem omnes appetunt sed non querunt vbi est ca.
 xvi. d. para. secūdo.
 Beatitudo celestis patrie que sit nota ca. xij. c. para. primo.

De muliere forti

Beatitudo tribus modis definitur: & secundum tres modos anima fidelis que mulier fortis dicitur predicatur a filiis beatissimis
ma. ca. xix. a. para. secundo.

Beatitudinis ratio ex parte ipsorum beatorum quadruplex est
capitulo. xvi. d. para. iij.

Beatitudinis sunt tres fines. ca. primo e. para. quinto

Beatitudinis ps optima quam Maria elegit est dilectio dei perfecta: & nota quatuor causas beatitudinis in beatis ex parte dei. scilicet visionem perfectam dilectionem perfectam ipsius: fructum quem in gustu dulcedinem dei est & fructum dei & hominis in una persona: & hec beatitudo notatur per autoritatem euangelij. ca. xvi. e. para. iij.

Beatitudinis optima ps ex parte societatis est cor unum & anima una in concorditer fruendi deo secundum Augustinum. ca. xvi. f. para. iij.

Beatitudines octo notantur que dicuntur capita consiliorum dei
capitulo. xvij. K. para. primo

Bellum continuum anime ad corpus & econuerso erit in damnatis
ca. xvi. r. para. quarto.

Bella fortissima contra decem duces fortes notantur. & quod quadrupliciter manus debet mitti contra illos. ca. x. f. & c. v. pa. primo.

Benedictio duplex notatur quod datur penitenti. ca. x. b. para. primo.

Benedictio duodecim filiorum israel ponitur tam quo ad patrem quam quo ad legislatorem a quibus benedicti fuerant
capitulo. xix. t. & c. hhh. para. primo

Beneficia multa nobis exhibita nos ad deuotionem excitare debent. ca. vii. b. para. secundo.

Beniamin benedictus a patre & legislatore significat ultimum gradum contemplationis qui est excelsus siue raptus mentis
capitulum. xix. ggg. hhh. para. primo.

Beniamin adulescentulus notatur quod significet. ca. ij. b. pa. primo.

Benignitas fructus spiritus notatur. ca. xxij. e. para. primo.

Bissus & purpura nota quid significet. ca. xij. a. b. para. ij.

Bonitas fructus spiritus notatur. ca. xxij. e. para. primo.

Bonum simpliciter est triplex & bonum non simpliciter quod est malum pene diuiditur in decem: & omnia ista dantur a deo. capitulo. iij. a. para. primo.

Bonum internum duplex notatur. ca. ix. a. para. primo.

Boni eterni gustus duo in nobis facit. ca. ix. c. para. primo.

Bonum non est quod inuite quis agit. ca. xvi. c. para. ij.

Bona dantur nobis a deo qui sponsus noster est quinque rationibus. scilicet ex beneplacito disponente ut bonum creationis &c.

Tabula libri.

quedam ex pmissio: quedam ex merito: quedam ex affluentia liberalitatis: & quedam iure matrimonij: & horum sunt sex et singulis bonis aliqua non mala: id est malum pene adiungit ca. iij. b & c l. para. primo
 Brachium spirituale ipsius mulieris fortis nota quid sit & que eius partes: & nota quibus armari debet idem brachium capitulo octauo. a b. para. secundo
De L
 Ananeus idem quod negotiator: nota triplicem cananensem: scilicet maledictum dolosum & benedictum capitulo. xv. h i K l. para. secundo
 Capitalia vitia septem cum suis filiabus notantur. capitulo decimo f & c n. para. primo
 Charitas vie dicitur desiderium: & mutabitur in completam dilectionem ca. xij. l. para. primo.
 Charitas fructus spiritus nota & effectus charitatis capitulo xxij. c d e f. para. primo
 Caro nostra tribus est circumdata miseris quod notatur in hoc uersu
 Inuenit enim in terra deserta & c ca. primo a. para. iij
 Caro tripliciter est expugnanda: scilicet uerberando sustinendo & moderando ca. x. d. para. primo.
 Carni duo spolia debemus auferre ca. ij. c. para. ij.
 Carnis vigor duobus obtinetur. scilicet mortificatione & temperantia castitatis ca. ij. c. para. ij
 Carnalitas erit in corpibus donatorum ca. xvi. y. para. iij.
 Castitas designat cingulo & per zonam auream ca. xv. e. para. ij
 Castitas per sindonem designatur: nota qualiter custoditur & uenditur ca. xv. e & i. para. primo
 Castitas triplex notatur: scilicet uirginalis: uidualis: & matrimonialis: nota differentiam ca. xvi. b. para. primo
 Castitas duo debet habere: scilicet ueritatem & sanctimoniam: & nota quomodo eius contrarij: scilicet luxuria: hec duo premissa comburitur: & alia que inducit: nota etiam quandoque terra sancta dicitur ca. xij. i. para. ij
 Castitas & continentia notantur fructus spiritus: differunt tamen ca. xxij. f. para. primo
 Castra uocati sunt damnati nota rationem ca. xvi. t. para. iij
 Cautela necessaria est tentatis ca. x. t. para. primo
 Cecitatem inducunt luti fumus & tenebre spiritualiter atque peccatum concupiscentia & corpora phantasma ca. vij. y. para. primo

De muliere forti

Celestia amare docet nos tribulatio huius vite: & nota celestia
quę nobis in celis dabuntur ca. xij. c para. primo
Cibaria quintuplicia notant: scz uirtutū doctrine sacramenti
cōtemplationis & eterne beatitudinis: & designant in sacra
scriptura ca. vi. d e para. secūdo
Cingulus mulieris fortis octuplex notat: scz iusticie fidelitatis
humilitatis mortalitatis tribulationis mūdicie ministerij &
dignitatis: qui dicuntur tradi cananeo ca. xv. a & c. l pa. ij.
Circūspectio respectu quorum est & qualiter debet fieri nota
caplo. xvij. g para. primo
Clausurā uocatur domus obediētie: & habet multas officinas
spirituales cap. xvij. t & c. pp para. primo
Clemētie lex triplex notat & quid sit clemētia c. xvij. c d pa. ij.
Clerici quandoq; tripliciter sunt symoniaci & p̄dicatione sua
similiter audientia cōfessionis. quādoq; fiunt om̄ibus dete
riores: errorēq; & maliciā quorundā; nota. similiter in quo
imitantur Symonē magū lezi Iasonē & filios Heli caplo
xv. l & c. q para. primo. requirē in symonia.
Cognitio duplex notatur agendorū: & significat per rubē qui
a patre exprobratōem: & a legistatore benedictionē accepit
caplo xix. t v para. primo
Columnę septem notantur cuiuslibet virtutis cardinalis ca.
xvij. ll mm nn oo para. primo
Colus fufus & digiti qui apprehendūt fufum: & qualiter app
hendunt notatur ca. x. a b c para. secūdo
Cōcupiscētia cordis nostri significatur agro lentis & mortifi
cat triplici disciplina scdm̄ tria difficilia c. vij. n & bb. pa. i.
Confessione cōfundere se debet hō ppter deū ca. xvij. g pa. i.
Confessio peccatorū tempe tribulationis seruanda est: ut fecit
Manasses ca. xij. c para. primo
Confiteri de tribus debemus que designantur p ea que furatus
fuerat Achor ca. xiiij. g para. primo
Confiteri fidem quilibet tenetur christianus: sed aliter p̄dicato
res q; simplices ca. xvij. K pa. primo
Confessores debent serpentes tollere non virus infundere: nec
eis virus debet nocere ca. xv. o p para. primo
Confidentia triplex notatur: scz fidei spei & fortitudinis ca.
xvi. h para. secundo
Confidētia in mūdo nō est habēda: nota figurā ibidem
Confidētia sponsi in sponsam triplex est: uel tribus modis cōs

Tabula libri

- fidit in ea cap. secundo c & i para. primo
Confidentia viri in sponsa seruatur tria: & attenditur penes tria q
fuerunt in formatione prime mulieris ca. ij. l para. primo
Confidentia perfectam in sponsa habere faciunt nouem ca.
secundo c & c. h para. primo
Confortatio comprehensa sub magnificentia definitur & nota
tur quadruplex. scz uerbi interne consolationis fortitudinis
et auxilij que etiam est species fortitudinis caplo. xvi. c &
e. para. secundo
Coiugati duas singulariter debent habere uirtutes c. iij. o pa. i.
Compassio est infirmitas spiritualis. & nota affectus compas
sionis ca. xvij. b para. primo
Compunctio vinum dicitur. & nota qualiter sit & bibi ca.
vij. a para. secundo
Conscientia & ratio differunt & iudicant ca. xiiij. v para. prio
Conscientie gloria ex tribus oritur que debent esse in conscien
tia cap. xvi. g para. tercio.
Conscientia bona & secuta est felicitas summa huius vite. & com
mitantur ei bona opera & coniunctio summi boni in eterna
vita ca. xiiij. p q r para. primo.
Consideratio notatur triplex. scz discussionis circumspectionis &
inspectionis ca. xvij. f g h para. primo
Consideratio nostra debet esse cum estimatione discretionis &
pulsionis cap. vij. q r s t para. primo
Consiliu est de difficili & possibili aliter se habere posse. & nota
ex quo spiritu debet esse ca. iij. b para. secundo.
Consilia dei diuiduntur in octo capita que sunt beatitudines
octo ca. xvij. K para. primo
Consolatio eternorum pane significatur. & nota unde ueniat
ca. quinto c para. secundo
Consolatio pauperu duplex notatur designata p duos ange
los visitantes sepulcrum dni ca. xi. a pa. primo
Constantia ad perseuerantiam reducitur. Est autem duplex scz ma
turitatis & fortitudinis. & obstinacia non potest dici constan
tia ca. xvi. t v x. para. secundo
Contemplatiua vita non nisi per actiuam acquiritur. & est mer
ces actiue vite. & ipsi etiam subseruit imaginatio. capitu.
xix. b c para. primo
Contemplatiua vita post actiuam digne percipitur haberi au
tem contemplatio non potest nisi prius reru imagines col

De muliere forti

- ligantur. per quas deum cognoscimus. & gloriā eius quem non sicut philosophi ine gratiarū actione & glorificatione cognoscere debemus. imo & latitudine admirationis diuine sapiētie exclamare cum ap̃lo tenemur ca. xix. i. K l. pa. i.
- Contemplatio uera requirit quadruplicē visionem. scz que est per fidem. per donū intellectus. per mundiciā cordis. & per fructū beatitudinis. qui dicitur ab ap̃lo fides. nota singula bene cap̃lo. ix. d e f g. para. primo
- Contemplatio erigit hominē: sed debet habere quattuor q̃ ne cessaria sunt cōtemplatiuō ca. xv. c para. primo
- Contemplatiua vita semp̃ hic crescit usq̃ ad diem eternitatis. et hec vita hec habita facit desiderii dissolutionis a carne q̃ uis propter cumulū meritorū adhuc in carne manere cōsentit: hec uita p̃ Ioseph filium Rachelis furantis idola. & p̃ Beniamyn designatur ca. xix. r s para. primo
- Contemplatio proficit gressibus meditationis eternorum. in qua contemplatione spoñsa sapiētia queri debet. obtinetur triplici precio & tribus impeditur ca. l & y para. primo
- Contemplatio debet esse in octo que notant in benedictōe Ioseph a legislatore data. in qua & alia duo p̃templatiuorū notant. scz pulcritudo & fortitudo ca. xix. d e f. para. prio
- Contemplatiui duo debent habere. scz puritatem & admirationē. non illam tamē que est curiositatis. sed deuotionis & iocunditatis ca. xij. h para. secūdo
- Contēplationis filij notant duo. qui sunt Manasses & Effraim. qui benedicunt cancellatis manibus ca. xix. tt para. prio
- Contemplatiue uite notātur duo gradus significati p̃ Dan & Neptalim. primus est per creaturas diuine ueritatis iudiciū sine errore. & tale iudiciū confutat philosophos. Secūdus gradus est latitudo ammiratōis diuinorū q̃ delectāt. quorū cām ad plenū inuenire nō possum⁹. c. xix. hh ii KK ll. pa. i.
- Contemplatiuus indicans p̃ creaturas de deo sine errore significat p̃ Dan a patre & legislatore benedictū c. xix. hh ii pa. i.
- Contemplatōis tercius gradus. qui est illuminatio intellectus. significatur p̃ Ioseph qui multipliciter tam a patre q̃ a legislatore benedicitur. de quibus omnibus nota bene distinctiōes ca. xix. tt & c. ff f para. primo
- Contemplationis ultimus gradus est excessus mentis siue raptus significatus per Beniamyn a patre & legislatore benedictum nota cap̃lo. xix. ggg hhh para. primo

Tabula libri

- Contemplationis dormitoriū nota quid sit et quid faciat con-
templatio in cōtemplatiuis cap. xvij. x para. primo
Cōtemplatiui falsi non agunt sabbatū gratū domino: & oīiū
eorum panem nō habet: q̄uis tales panem se habere putent.
caplo xvij. d para. secūdo
Conuersatio nostra tam in vita actiua que est ad alterum. q̄ in
ea que est in custodia sūpius: nota qualis debet esse iam ad
parētes: tunc ad extraneos & inimicos: nota de manu singu-
la bene ca. quarto a & c. g para. secūdo
Conuersus uere ad dominū debet sedere in duodecim portis
quibus significatur gradatim p̄fectio p̄ficiētiū: usq; ad p̄-
fectionē uite spūalis ca. xiiij. f & c. s para. primo
Coniuiū quintuplex designatur in scriptura sacra capitu-
vi. d e para. secundo
Creature indicant increatā ueritatem intellectuū hominis ca-
pitulo. xix. c para. primo
Crucis quattuor brachia significāt quattuor longa de quibus
mulier fortis quadruplicem portat panem caplo quinto
a b c d e para. secundo
Cruce signari precipue debet qui cruce est redemptus: nota de
signo tau cap. xxij. a para. primo
Curuare animā quid sit & p̄ quid erigitur & quando caplo
xv. b para. primo
Cubiculum sponse in quod sp̄sus introducitur: nota quid sit
et p̄ quid ducit sponsum in cubiculū: & quid ibi faciūt uel
sibi mutuo p̄stant cap. primo d para. secūdo
Custodire quinq; principaliter debemus: scz corpus ne sit im-
purū. habundantiā pietatis. seruorē charitatis. desiderū ani-
me quo ad eterna: & humilitatem in p̄uersione quibus ser-
uatis lampas nostra non extinguit ca. ix. g pa. secundo

De D

- Amnatorū sex genera notantur que uinculari tunc debēt.
cap. xvi. rr para. quarto
Damnati post iuditiū tres penas habebunt quas iam non ha-
bent cap. xvi. q para. quarto
Damnati multis penis affligentur: & erunt penes quattuor. scz
penes modū resurgendi. penes resurgentes. penes iuditiū. &
penes carcerem. & he ptes iterū subdiuidunt uarie. q̄uis ad
huc innumerabiles pene alie sint ca. xvi. p & c. rr pa. q̄rto

De muliere forti

Dāmnati loco dilectionis habebunt odiū iram & inuidiā. & dicuntur habere secum arma sua. & gladios sub capitibus suis. caplo. xvi. bb. para. quarto

Dānatis erit pena horror demonū. & nota. quis sit ille. & seinz uicē deridebūt puitia inferēdo ca. xvi. pp. para. quarto.

Dānati erūt deridēdi a beatis ppter septē. ca. xvi. b. para. iij.

Dan significat iudiciū rōnis quod de deo habemus per creaturas. nota bñdictionē ei⁹ a p̄re & legislatore. c. xix. hh ii. pa. i.

Decor quid sit nota. similiter q̄ multiplex est decor. scz nature virtutis tam quo ad concentū virtutū q̄ etiā quo respiciūt seinuicē & cardinaliū & theologicar. Iterū notatur decor in opere licito & honesto & expediēti. Est & iterū decor p̄sciētiē triplex. post hanc vitam aut est decor aīe. qui in septē cōsistit. vltimo uero notat q̄liter aīa istis induit. & ad quid. p̄sdera singula diligenter. ca. xvi. a. & c. r. para. iij.

Decor spūalis mulieris fortis quez habebit post victoriā fortitudinis post hanc vitam & septēpliciter diuisus. habebit enī quedā ex parte corpis. quedā ex parte aīe. & quedam ex pte utriusq̄. scz cōiuncti. ca. xvi. l. & c. r. para. tercio

Decor virtutis est in cōcentu virtutū omniū. & nota de omni bus virtutibus q̄uo modū ponunt. ca. xvi. b. para. tercio

Decor in opere nostro debet esse p̄ tria. scz licitū honestū & expediēs. de quib⁹ nota quid dicūt. c. xvi. f. para. tercio

Decor nature humane & corpis notatur. nature aut quo ad vires omēs interiores & exteriores. ca. xvi. a. para. tercio

Decor glorie nō uane est triplex. scz cōscientie spei & tribulatio nis. caplo. xvi. gh i. para. tercio

Decoris uestimentū in tribus est. scilz virginitate | matrimonio | et doctrina cap. xij. b. para. secundo

Delectationes due nobis p̄ natiuitatem insunt que interfici debent cap. xij. r. para. primo

Demonū facies describuntur per Iob. nota expositionē autoritatis caplo. xvi. q. para. quarto

Deridere habent beati damnatos de septēz. & est vnus derisus quē sancti non habent ca. xvi. b c. para. quarto

Desideriū celestis patrie emitur triplici p̄cio. scz pio affectu. instantissima oratione. & cordis exaltatione. Est aut hoc desideriū ager cordis. qui dum inuentus fuerit ab homine: omnia dat pro ipso ca. vii. p & dd. para. primo

Deuotionē excitant diuersa beneficia dei & notant illa per fa

Tabula libri

- uñ mel vinũ lac frumentũ & oleũ ca. vii. b. para. secundo
 Deuotionẽ tollit tẽtatio & etiã ipsa accidia c. xij. o p. pa. i.
 Deuotionis precĩũ habet ptes capfo. vii. dd. para. primo
 Deuotio sponse ad sponsum nota qualiter debz esse & qũo de
 bet queri ab ea ad amplexũ ca. primo g. para. quarto
 Deo duo pprie pueniunt. scz gloria & dominatus. & hec non
 nobis ca. secũdo e. para. secundo
 Deus debet a nobis vinci nota per quid: & quo debeat duci &
 quid ei propinandum. & quid victor eius meretur ab ipso
 capfo primo d. para. secũdo
 Dyabolus appetijt similitudinẽ dei eleuationẽ sup alios ange
 los: nota qd dicitur cherub ptegens ambulans inter lapides
 ignitos. & datus est in faciẽ regum ca. x. g. para. primo
 Dyaboli corpus sunt damnati. de quo habet Iob. corpus eius
 quasi scrutatur fusilia. cuius autoritatis nota intellectũ ca.
 decimosexto K K. para. quarto
 Dyabolus expugnãdus est duplici manu ca. x. e. pa. primo
 Dyabolus in duobus debemus spoliare: & in duobus aliqui
 eum sequuntur ca. ij. a b & g. para. secundo
 Dyabolus uincit a muliere forti: licet eius potestati nulla sit cõ
 pabilis super terrã. & nota qd sit eius domus & uasa eius atq;
 regnũ: & p que vincunt ca. pmo f g. para. secũdo
 Dies sponsi tres sunt cap. tercio a. para. secũdo
 Dies iudicij dicitur dies & nox respectu diuersior. c. xvi. g. pa. iij
 Dies iudicij dicitur nouissimus in numero & in penis. de quib;
 bus nota ca. xvi. i & c. tt. para. quarto
 Difficilia que extra nos excitantur sunt tria: sed disciplina sus
 perantur ca. vii. bb. para. primo
 Digitus tres articulos habz & vnguẽ: & nota quid digiti quin
 q; sunt in utraq; manu spiritali & quid articuli & ungues
 cap. iij. d e f g. pa. secũdo
 Digiti tres notantur quibus mulier fortis fufum apprehendit
 capfo decimo a. para. secũdo
 Dilectionis mẽsura. nota qualis sit ca. scdo a pa. primo
 Diligere deũ ex toto corde & c. qliter intelligit nota. c. vii. r. pa. i.
 Dilectio dei pfecta est pars optima beatitudinis. & uidei disun
 gui a fruitione cap. xvi
 Dilectio pximi habet quintuplicẽ fructum. & designat quinq;
 tuplici uino cap. vii. f g h i K para. scdo
 Disciplina nota quid sit & que difficilia circa que debet esse cã

De muliere forti

- q. concupiscentiā mortificat ca. vii. n. & bb pa. primo
 Disciplina que est eruditio p. difficilia docet notabiliter q. pa-
 tent cap. xij. a. & c. f. para. primo
 Discriminalia quid sint spūaliter cap. xx. h. para. tercio
 Discussio respectu cuius debet esse nota ca. xvij. f. para. prio
 Diuitie multiplices notantur quas cōgregant filie quadrupli-
 ces. scilz diuitie nature. diuitie concupiscentie. diuitie simu-
 late iusticie & diuitie uirtutū & gratie. & he multiplicantur
 multipliciter cap. xx. a. & c. para. prio. secdo & tercio
 Diuitie uere q. ornāt aīam sunt sapia & timor c. xx. a. pa. pri.
 Doctores superrogare debent uerbū ca. xvij. l. para. primo
 Domestici tres sunt quibus mulier fortis dat triplicem predā
 cap. vi. a. b. c. pa. secūdo
 Domestici quattuor domoꝝ notant octo: & quilibet domus
 habet duos c. xij. a. b. c. d. pa. secūdo Ibidem q. quilibz dos
 mesticus est uestitus duplicibz. & sic sunt xvi. uestes e. & c. m.
 Dominiū duplex notatur: nota in quez uel quos dominiū ha-
 bere debemus cap. x. a. pa. primo
 Domus multiplex notatur: scilz domus castri claustrī estiuālis
 hyemalis: & de aliquāz domoꝝ officinīs nota cap. xvij.
 p. & c. rr. para. primo
 Domus due notant spūaliter vicz estiuā & hyemalis. in quibz
 nō est habitandū: quia in estiuā interficit eglon: & in hiema
 li Ioachim scidit librū uerboꝝ dñi ca. xvij. qq. rr. pa. prio
 Domus q̄ttuor nota: scz interiorē exteriorē sup̄iorē & inferiorē
 rem: interior est sanctitatis. exterior decoris: inferior uiduita-
 tis. sup̄ior gaudij Et nota p. q̄s domus figurant cū leguntur
 q̄ttuor domus facte a Salomone ca. xij. g. & c. m. pa. primo
 Domus Marthe in qua et Maria est: & p. quā religiosoz p̄gres-
 satio significatur cōtinet omīa illa spūaliter que in domo
 marthe corpāliter fiebant ca. xvij. pp para. primo
 Donatio p̄pter nuptias que datur sponse christi. nota quid sit
 cap. xx. bb para. tercio
 Dotes anime & corporis notantur ca. xx. y para. tercio

De E

Ecclesia assimilatur nauī quo ad quattuor partes & instru-
 mēta q̄ in ipsa nauī reperiunt c. v. a. b. c. d. para. primo
 Ecclesia quesita est christo. & quattuor modis inuenta cap. lo
 primo a. b. c. d. Et iterum specialiter ad duo est quesita & in-
 uenta e. f. parographo quarto

Tabula libri

Elemosyna significatur p syndonez Ioseph. & nota qualiter sit
 et uenditur c. xv. f & c. K. para. primo
 Elemosynā dare faciunt tres virtutes. & etiam tria vitia impe-
 diunt ne detur cā. xi. e. f. para. primo
 Elemosyna pstat homini fiduciā spei ca. xvi. g. para. secūdo
 Elemosyna debet dari ex pietate & cum affectu gratissime con-
 solationis ca. xi. a. b. para. secūdo
 Elemosyna debite facta debet habere quinque pditiones que sunt
 quinque digiti manus largitatis ca. xi. b. para. primo
 Elemosyna sextuplex facit bonum omnibus facientibus eam
 cap. xi. c. & c. h. para. secundo
 Enigma. nota qualiter fides est per speculum & in enigmate
 cap. ix. d. para. primo
 Episcopi debent superogare tria ex suo officio. scz sacramētoꝝ
 administrationem. predicationem uerbi. & morum exem-
 plum ca. xvij. n. para. primo
 Equanimitas non est pars fortitudinis: sed est in omni parte ip-
 sius ca. xvi. y para. secūdo
 Erectio triplex notatur. scz spei penitētie & ptemplatōis. & nō
 ea a quib⁹ hec tria erigūt & ad quid ca. xv. a. b. c para. pmo
 Eucharistia. nota panis quadruplex. exemplū malū quibuscūq;
 est ad pfectū. alijs uero ad cumulū dānatiōis c. xij. q. pa. i.
 Expediēs quid sit & respectu cuius & qnō sufficit in opē nisi et
 licitū sit & honestū. de quibus nota ca. xvi. f para. tercio
 Extinguere non possunt quinque tenebre quintuplicē lucernaz
 et nota custodiētia lucernā ne extinguat c. ix. a & c. g pa. ij.

De f

Elicitas vite actiue notatur cuius pfectio significat p gad
 qui duplici benedictōe est benedictus. vna a patre. & alia
 a legislatore cap. xix. mm. nn. para. primo
 Felicitas summa huius vite nota in quo consistit & que sequi-
 tur eam ca. xiiij. p. q. r. para. primo
 Felicem se reputat deus qn nos inuenit ca. primo d para. iij
 Filie quadruplices notant: scz nature mūdi legis & gratie. qua-
 rū aliquę sunt virgines. quas aliquę laudabiles aliquę non.
 singule aut diuitias congregant. diuersas tñ. & nota cū vna
 sit q dicit supgredi vniuersas. vide in quibus: quia in uesti-
 tu: in ornatu multiplici: et in diuitijs que sunt qdruplices. s.
 in magnitudine dotis: in multitudine rerū parafernaliū: in
 excellētia donatiōis propter nuptias. et in lucro quotidia

De muliere forti.

- no capitulo. xx. p totum nota tres paragraphos
Fetor dānatorū quid sit nota ca. xvi. t. para. iij.
Fetor qualis erit in inferno nota ca. xvi. oo. para. iij.
Fides est p speculū & in enigmate: & nota qualiter illa differūt
ca. ix. d. para. primo: ibidem quomodo distinguitur ab intellectu e: & quid sit fides vt est fructus ibidem g
Fides fructus spiritus notatur ca. xxi. f. para. primo
Fidelitas in tentatione pbatur ca. primo. f. para. iij.
Fidei fiducia confirmatur p signa ca. xvi. g. para. ij.
Fidēcia quid sit: cuius differentie sunt confidentia fiducia & cō
fortatio scdm Tullij opinionem ca. xvi. b. para. secūdo
Fidentia comprehendit sub se fidutiam & pidentiam: parum
tamen differūt. & nota de duplici fidentia: scz spei & fortitu
dinis capfo. xvi. f. para. secūdo
Fiducia que aliquo modo differt a fidentia & confidentia est
triplex: scilz fiducia fidei spei & fortitudinis capitulo. xvi
f g para. secūdo
Fines vltimi tres sunt: scz nature anime & beatitudinis: & nota
harum partiū subdiuisiones ca. primo e. para. quinto
Fons duplex notatur: scilz sapientie & vite: & ad primum con
uertuntur oculo contemplationis: ad secūdum oculo fructi
onis capfo. xvi. a b. para. primo
Fortitudo: nota materiam circa quam sit & quomodo est me
diatrix animi vt timeat quis timenda: & non timeat non ti
menda: & audeat audenda & non audeat non audenda: &
quare hec faciat Similiter nota de timore bono multiplici
similiter & malo: Insuper de audacia mala & bona multipli
ci capitulo. xvi. c & s: para. primo
Fortitudo attenditur in duobus: vnum est difficultas actus &
operationis eius: alterū est altitudo roboris eius in vincen
do: Primū consistit in tribus: scilz in aggrediendo difficilia
secūdum in sustinendo aduersa: terciū non deficere in perfes
rendo utrūq; vel longanimiter perseverare in utroq; pmiss
orum De altitudine roboris nota subdiuisionem: & est in
quinq; ca. primo. a & c h. para. secūdo
Fortitudo ponit strenuitatem in illatis vel innatis difficulta
tibus: in ratione fidentia: in animo magnificentiam: in pas
sione patientiam & robur ca. xvi. b. para. ij.
Fortitudo uera pbat mille tentatōibus que tentatōes sunt pre
cipue circa quatuor affectōes naturales ca. pri. a. pa. primo

Tabula libri.

- Fortitudinis species sunt quattuor scdm Tullium. scz magnificencia fidentia patientia perseverantia: & his quinque inueniuntur addite in sacra scriptura: scz fiducia confidentia longanimitas confortatio & constantia: & nota omnium predicatorum subdiuisiones capto. xvi. para. ij. per totum
- Fortitudo quintuplex notatur: & nota que sit illa qua mulier fortis debet esse accincta capto. viij. c. & c. g. para. primo
- Fortia decem notantur contra que certandum est: & sunt septem capitalia vitia & tria adhuc adiuncta: & sunt quasi duces decem cum suis satellitibus. & nota quod contra hec fortia debet mitti manus quadrupliciter capto. x. f. & c. v. para. primo
- Fortissima notantur quinque que vincuntur fortitudine: & sunt illa quinque: deus: regnum dei: dyabolus: regnum dyaboli: & proprius animus ca. primo. d. & c. h. para. ij
- Fortitudinis fiducia oratione & inuocatione dei innititur capitulo. xvi. g. para. ij.
- Fortitudinis vestimentum aptatur per tria. scilicet per forficem acum & filum: de quibus nota ca. xvi. y. para. ij
- Fortes in pugna spirituali merentur tria cum Iacob ca. pri. a. pa. ij.
- Frigus spirituale quid sit: & nota quadruplex frigus capto. xij. o p q r s. para. primo.
- Frigus simul cum igne dannatos cruciabit ca. xvi. m m. pa. iij
- Fructus multiplex notatur spiritualis. scz fauus mel vinum lac frumentum oleum ca. vij. b. pa. ij.
- Fructus manuum nostrarum dant nobis ad tria scz ad gustum. ad seminandum et ad gratias agendum cap. xxij. h i K. pa. primo
- Fructus species dicitur fides ab Apostolo et nota quid sit. ca. ix. g. pa. primo
- Fructus spiritus notatur duodecim quos facit nos deus per angelos suos hic pregustare ca. xxij. c. & c. g. pa. primo
- Fruitio dei est continuus gustus dulcedinis substantie dei et uis datur distingui a dilectione ca. xvi. e. pa. iij.
- Fruitionis oculus debet figi in fontem uite. et nota de duplici oculo ca. xvi. a b. pa. primo
- Fruitio duplex reperibilis est in christo ca. primo e. pa. v.
- Fruitioni beatorum correspondet uermis conscientie in dannatis capitulo. xvi. aa pa. iij
- Fusus notat sapientiam diuinam qua vestes preparantur sanctis. et hic fusus tribus digitis apprehenditur tripliciter capitulo. x. a b c. para. secundo

De muliere forti

De S

Ad significat felicitatem actiuam. de qua nota capitulo
xix. mm nn para. primo

Gaudiū perfectum comparatur vino in vineis engaddi. & nota,
unde exprimitur. & in quo recipitur. & a qua fece eliquatur
et quomodo bibitur caplo. vii. e para. secūdo

Gaudiū quo pfecte anima gaudebit in patria complectit tria.
caplo. xvi. n para. tercio

Gaudiū beatorū quo ad corpus & animā & ex parte utriusq;
ex septem spēaliter pplectit cap. xvi. l & c. r para. tercio

Gaudia beatorū notantur pulcre. nota singula capitulo. xvi
K l m n o para. quarto

Gaudiū fructus spiritus notat cap. xxij. d para. primo

Glorie cingulus qui fuit summo pontifici factus habuit quat
tuor que designant quattuor de quibus beati in patria has
bebunt gloriā ca. xv. g para. secūdo

Gloria non uana triplex est: scilicet conscientie spei & tribula
tionis caplo. xvi. g h i pa. tercio

Gloria uana multiplex notatur: & excluditur exemplis illorū
qui casum expti sunt ex hmōi ca. xvi. K pa. tercio

Gula est inimica crucis christi. & significatur per goliath phili
steum propter tria. et nota huius vicij modos quinque: & q̄li
ter supatur ca. x. m pa. primo

Gratia christi est semen per quod fructificatur capitulo pri
mo b para. primo

Gratiam acceptam exercere debemus ut magis crescat. & gras
tias referre deo debemus de perceptis gratijs capitulo. xxij
i K para. primo

Gratias agere quare et de quibus debemus nota caplo. xvij.
i para. primo

Gratiarū actio tres ptes habet ca. vij. cc para. primo

Gratiarū actio que designatur per ludam a patre iacob et a les
sillatore benedictum facit benedictam animam specialiter
in sex et in alijs multis. et est propriū angelorum in celis deo
ymnū canentiū ca. xix. aa & c. gg para. primo

Gratiarū actio nō potest fieri nisi ab his qui multa percipiunt
anima em̄ sterilis gratias non agit. et hec gratiarū actio mul
tum deo placet cap. xix. f g h para. primo

Gratiarū actio de multis beneficijs nobis collatis debet esse.
capitulo. vij. b para. secūdo

Tabula libri.

Gustus experimentum duplex notatur: scz mali & fugiatur: & boni per experimentum dulcedinis eternorum: & hoc dupliciter ca. ix. b. c. para. primo

Gustus spūs pfortat ad laborādū magis ca. xxij. h. pa. prio

De 2

h Er & Onam detestabilē rem fecere: & signatur p hos duos adulterātes uerbū dei qui zelum animarū nō habēt quīs videntur habere ca. primo d. para. primo

Heresis durum bellum ingerit: & nota per quos figurati sunt heretici & quid faciant in ecclesia. Symoniaci autē his iunguntur capō. x. q. para. primo

Homo qualiter rectus sit & in quanto decore creatus sit notat capitulo. xvi. a. para. ij

Homo pditus nō potest reperiri nisi p deum & hominē: nota de satisfactiōe pro homine ca. primo a. para. ij

Hominis miseria est in penis & cum uerecundia multorum & alijs nota ca. xij. c. para. primo

Honestum quid sit & respectu cuius: & an sufficiat in opere nostro: nota de licito & expedienti an debeant concurrere in opere ca. xvi. f. para. ij

Honor quid sit & honor anime sancte in quattuor attenditur capitulo. xxij. m n o p. para. ij.

Horror erit pena damnatorum: & nota quid sit capitulo. xvi. pp. paragra. quarto

Humiliationis causa in nobis multiplex notatur capitulo. xij. c. para. primo

De 3

i Acob patriarcha duas uxores liberas & duas ancillas habuit: ex quibus duodecim filios genuit & filiam: nota benedictionem ipsorum & omniū mysticum intellectum ca. xix. b & c hhh. para. primo

Iacob lucta sua meruit tria sic & spiritualem luctā gerens fortiter capō primo. a. para. ij

Ignis duplex notatur: vnus comburit: & nota que sint illa. Alius autem illuminat purificat & inflammat ca. xij. i. pa. ij.

Ignis infernalis qualis erit quo ad effectum nota capitulo. xvi. ll. paragra. iij

Inanis gloria differt a supbia: & nota p quid figuratur & qualiter expugnatur capō. x. o. para. primo.

De muliere forti

- Ira** iures spiritualiter quid sint nota ca. xx. m para. tercio
Inclinatio duplex notatur. sc3 supbie & duricie cordis. & nota
per que iste fiant capfo. xi. a para. primo
Indeuotio oritur ex tentatione capfo. xij. nn oo para. primo
Indiscretio siue indiscreti designant p symeon & leui uasa iniq
uitatis. & p benedictione potius maledictione accipiunt.
q3uis computant inter luctatores & israelitas. & nota q etia
scandalizant penitentes. ca. xix. x para. primo
Indumentum duplex notat. s. fortitudinis & decoris. & qliter
aptant ista. & ad quid induit sponsa christi. nota de oibus p
tribus fortitudinis: & de cōcentu omnū virtutū tā politica
rum q3 theologica ca. xvi. c pa. prio: usq3 ad qrtū para.
Indumentū mulieris fortis est bissus & purpura: quibus signi
ficatur iustificatio & decor. decor aut in tribus est cap. xij
a b. para. secundo
Indumentū sponse christi siue mulieris fortis est ad modum in
dumēti spōsi in fortitudine & decore: & induit ad iocūditas
tem uiri sicut Hester. sed nota q p trario ordine uestit his in
dumētis sponsus & sponfa ca. xvi. s pa. tercio
Indumēta domesticorū notant sedecim ca. xij. c & c. m pa. ij.
Infernus dilatatus est & ignis eius qlis sit: & quādo creatus no
ta ca. xvi. ll para. quarto
Infirmittatis proprie cognitio ppenditur ex flagellis aduersita
tum cap. xij. a para. primo
Inimicos tres habem⁹: & a quolibet debemus accipe duo spo
lia: & sunt duo inimici inter illos a quibus etiam aliqua nō
debemus accipe: sed sua dimittere: nota de spolijs in bono &
in malo ca. scdo a & c. g para. secūdo
Inops nota quis dicat. sunt aut inopes duplices c. xi. cd. pa. i.
Impciabilia sunt tria. sc3 gratia uirtus miraculoꝝ & spūalis di
gnitas. & circa ista sunt tres symoniaci. sc3 Symon lezi & Ias
lon ca. vij. q para. primo
Inspectio bonorū operū nostrorū debet fieri etia a nobis: nō ta
men ut egit pharizeus in euāgelio ca. xviij. h para. primo
Intellectus quadruplici uisione experit eternā ueritatē. distin
guit aut intellectus a fide. a mūdicia cordis. & a fructu beati
tudinīs ca. ix. d e f g para. primo
Intellectus damnatorū nota qualis erit. & quas tenebras habe
bit cap. xvi. ce para. quarto
Inuenire hoīem pditū nō potuit nisi deus & hō c. i. a pa. ij.
bb. iij.

Tabula libri

- Inuenti sumus a deo p̄cipue ad duo ca. primo et para. q̄nto
 Inueniri aliquid dicitur quattuor modis. & om̄ibus istis mo-
 dis inuenta est fortis mulier. id est fidelis anima uel ecclesia.
 cap. primo a b c d para. quarto
 Ioseph terciū gradum contemplationis qui est illuminatio in-
 tellectus designat: longa autem benedictiōe a patre benedi-
 citur: filii & a legislatore ca. xix. rr & c. fff para. primo
 Ira exagitat iracundos sicut Saulem. nota signa irati capitulo
 decimo i para primo
 Ira duo mala facit in proximo ca. xviij. a para. primo
 Inuidia proprie persequitur fratrem & inimicum. & competit
 huic uitio tremor capitis. ortum autē habet a dyabolo ca
 pitulo decimo h para. primo
 Iubilus quid sit nota ca. xvi. a para. quarto
 Iudas benedictus a patre Iacob gratiarū actionē significat que
 in multis benedictā facit animā ca. xix. aa & c. gg pa. prio.
 Iudicis christi in iudicio forma describitur nota autoritatē po-
 sitam cap. xvi. ff para. quarto
 Iudiciū extremū siue dies iudicii dicitur dies & nox respectu di-
 uersorum. & erit sine p̄uisione hoim ca. xvi. g pa. q̄nto
 Iudiciū extremū rectū apparebit. & est cum armabit creaturas
 in ultionē inimicorum ca. xvi. mm para. quarto
 Iudiciū extremū nullū adeo efficacē testem audiet sicut opa. &
 hoc triplici de causa ca. xxij. h i K l para. scdo
 Iudiciū habebit q̄tuor ordines. scz iudicātes. & quidā iudicas
 bunt. & diuidunt in saluandos & p̄demnandos. & erunt cō-
 demnandi & nō iudicandi cap. xiiij. s para. primo
 Iudices notātur quidam corrupti qui possunt corrigi. & sunt
 duo. sunt & alij duo semp̄ peruersi. qui cōdemnandi & iudi-
 candi sunt. alij duo iudicabūt ca. xiiij. v x y para. primo
 Iusticia cingulo comparat ca. xv. a para. secundo
 Iusticia cōsistit in debito & decenti ca. xviij. K para. primo
 Iusticia ponit decens in ore. debitum in opere. & nota quid ad
 superiores quid ad proximos & ad inferiores & quid ad se
 et quomodo ordinat iudices & quomodo decens ad deum.
 cap. xvi. b para. tercio

De K

Athene inferni quid sint. & dicuntur rudentes ab aposto-
 lo Petro ca. xvi. rr para. quarto

De muliere forti

De 1

- Aban persequitur iacob in monte galaad. & querit ydo-
la. sed delusus est. nota spūaliter. sū: nota triplicē luctū
ipsius iacob cum Laban scđm tria vitia ca. x. c para. prio.
Lac spirituale ex duab⁹ māmillis mittitur. & est duplex ad nu-
triendum paruulos in christo ca. prio c & g para. primo
Lac uberum quo sponsus & sponsa pascuntur. nota quale sit.
cap. secūdo a b para. primo
Lachryme multiplices sunt cap. vii. t para. primo
Lamech uenator notatur. & est eius uenatio in concupiscētia
et ira. et qđlibet vitium duo mala facit ca. xviij. a pa. prio
Lampas nostra ne extinguatur sed custodiatur requirit quin⁹
qđ scilicet castitatem pietatem charitatem desiderii celeste &
humilitatem. & nota quibus hec comparantur. capitulo
nono g para. secūdo
Lanē sex sunt genera ab one christo accepta. & a legistatore las-
na accepta est duplex. similiter a patriarchis & prophetis. &
a quolibet duplex. Item a sanctis noui testamēti. scilicet apō-
stolis martyribus doctoribus confessoribus virginibus uis-
duis & a bonis cōiugatis ex quolibet ordine duplicē lanam
id est diuersa genera virtutū uel exempla vite quibus uestiri
debemus ca. quarto d. & c. o para. primo
Largitatis manus aperitur p tres virtutes. & clauditur per tria
vitia cap. xi. e f para. primo
Laus precipue est ppter opera cap. xxij. a para. primo
Laus quadruplex notatur mulieris fortis. scilicet ex parte lau-
dantiū. ex parte diuitiarū. ex parte forme & pulcritudinis
et ab operibus cap. xix. a para. primo
Laus mulieris fortis. id ē anime fidelis est a filiis scđm tres mo-
dos beatitudinis. & a viro eius. scz christo. etiā a tribus lau-
datur. scz ab utilitate secunditatis. & dignitate. & ammirabi-
libus mysterijs cap. xix. a b c d para. secūdo
Laudabilis erit anima fidelis in sex portis. de quibus nota. et
erit laudabilis a suis operibus triplici de causa. & laus ei⁹ in
quattuor attendit ca. xxij. a & c. p para. secūdo
Laudabilis quis est ppter timorē qui tria facit in homine. non
tamē in hoc seculo quis laudari debet ca. xxi. a b pa. scdo.
Laudare deū debemus. nota in quib⁹. & quid facit hmōi laus
in nobis. uel quid impetra p laudes dei ca. xvij. K pa. pri.
Lectulus Salomonis est aia. quē lectulū ambiūt sexaginta for

Tabula libri

- tissimi cum gladijs cap. viij. a para. primo
- Leena fortior est leone. & sicut leenaz nemo suscitare potest. sic nec dyabolus manentē in gratiarū actione ad peccatū potest excitare. ca. xix. dd & gg para. primo
- Leticia cordis vinū est. & nota unde oriatur ca. vij. c pa. scđo
- Lex clemētie triplex notat ca. xvij. cd para. secundo
- Liberi arbitrij & uolūtaris opantis ē uita actiua c. xix. d pa. i.
- Licitū quid sit. & an semp licitū sit faciendū. nota etiā de honesto & expedienti ca. xvi. f para. tercio
- Lingua cordis duplex: scđ desiderij & deuotionis. & scđm has linguas est duplex lex ca. xvij. a & c para. secundo
- Lingua oris que meditat sapientiā quattuor debet seruare. que notant ibi Os iusti. &c. ca. xvij. b para. secundo
- Lintheamina spūalia que sunt nota ca. xx. r para. tercio
- Linū significat candorē virtutis humane. & nota qualiter hoc linū a diuersis sanctis ueteris & noui testamenti accipitur diuersimode ca. quarto ef & c. o para. primo
- Linū opari debemus in hierusalē et nō in egipto. quia illud percussum est grandine. nota de duplici lino & quid significet. cap. quarto c para. primo
- Longanimitas qd sit. et sub q̄prehēdit uirtute. ca. xvi. c pa. ij
- Longanimitas que p̄tinet sub patiētia est triplex. scđ misericordie spei & fortitudinis ca. xvi. m n o pa. secūdo
- Longanimitas fructus spūs notat ca. xxij. e para. primo
- Longe quadruplex notat. et de quolibet portat mulier fortis panem vnū: & sic scđm quadruplex longe quadruplex erit et panis ca. quinto a b c d e pa. secūdo
- Loquutio sapientis significatur folijs oliue que nō cito deflunt ca. vij. b para. primo
- Loquacitas in malis significat folijs arboris que cito amittunt folia et nō folijs oliue Est autē cōiter in dolo. in detractōne. in mēdatio. in ociosis. maxime autē in duob⁹ vicijs solet esse. scđ gula & luxuria. causatur autem ex carētia charitatis ad deū. cap. vij. b para. primo
- Loqui sapientiā quattuor requirit que notatur in Os iusti &c. ca. xvij. b para. secūdo
- Lucerna quintuplex notat. scđ & tenebre totidē in quib⁹ tamē nulla extinguitur. & nota quinq; lucernā custodientia ut nō extinguatur ca. ix. a & c. g para. secundo
- Luctam spūritualis pugne fortiter aggrediens & vincens. mare

De muliere forti.

Lucta tria sicut iacob in genesi ca. primo a para. ij
Lucta quadruplex notatur. siue manus luctantis quadruplex
est capi. x. b c d e para. pmo Ibidē nota subdiuisiones lucte
Lumborū tres sunt proprietates. et nota tres lūbos spiritualis
ter acceptos. quorū quilibet diuiditur in duos capi. octa
uo h i K para. primo

Lumule ornāmēta sunt mulierū capitulo. xx. c para. tertio
Luporū natura notatur et quare benyamin lupus rapax dici
tur ca. xix. ggg para. primo
Luxuria forte bellum ingerit. et nota quos deicit et quomodo
do vincitur ca. x. n para. primo

De D

Agnanimitas brachium dicitur. et nota de huius disposi
tione et robore. vel quibus armari debeat capitulo octa
uo a b para. secundo

Magnificētia quid sit nota ca. xvi. a para. secundo
Magnificētia quintuplex notatur scz gratiarū actionis libe
ralitatis potestatis laudis siue glorie et fortitudinis capitu
lo xvi. d para. secundo

Malū pene nō est malū simpliciter. et diuiditur in decē scdm
q flagella decē modis infliguntur ca. tertio a para. primo
Malū pene quintuplex adiunctum quintuplici bono notatur
ca. tertio b & c. l para. primo

Manasses et effraym filij ioseph notāt fecunditatem cōtemplas
tūi intellectūs. et benedicuntur hī filij cācellatis manibus
nota de effectu intellectus illuminati ca. xix. tt para. primo

Māliones in domo patris que multe sunt designātur per mala
granata ca. primo d para. secundo

Māfuetudo fructus spūs notātur ca. xxij. e para. primo
Manus quibus operari debemus spiritualiter nota quid sine
requirere operare per totum

Manus quadruplex notatur certātis et luctātis scdm quadru
plicem luctā ca. x. b c d e para. primo

Manus quadrupliciter mittitur cōtra decem fortia: siue cōtra
decem fortes bellatores et eorum satellites. nota hec fortia ca.
x. f & c. v para. primo

Manus largitatis aperitur per tres virtutes et p tria vicia clau
ditur ca. xi. e para. primo

Manus largitatis in pauperes quinq; debet habere digitos ca.
xi. b para. primo

Tabula libri.

- Margarita quam negotiator euangelicus emit nota quid sit
et de negotiatione triplicis pecunie in tribus terris capitu-
lo. lxi. Kl para primo
- Maris pericula nouem sunt: nota spiritualem intellectu. ca.
quinto f. &c. r para: primo
- Martyrum fortitudo collaudatur p audaciam que aggreditur
periculosa Et figurata ē in libro Iudicū vbi dicitur Cor meū
diligat principes israhel &c. Nota expositionem autoritatis
ca. xvi. m para. primo
- Mathathias audaciam intrepiditatis bonam habuit ca. xvi.
l para. primo
- Matrimonij iure dantur sponse a sponso sex bona ca. tertio
f. &c. l para. primo
- Maturitas nota quid sit. et sub qua parte fortitudinis contine-
tur ca. xvi. r para. secundo
- Meditatio quid sit nota ca. xvij. d para: primo
- Meditatio nostra in tribus debet esse scz in scibilibus ad iocun-
ditatem quibus corroboratur fides. et in operabilibz ad vti-
litatem. et in celestibus ad affectum dulcorandum ca. vij.
aa para. primo
- Meretrix magna de tribus se iactat diuinijs capitulo xx. c pa-
ragrapho secundo
- Meretricio habitu quedam deuirginant castitatem. nota signa
meretricum ca. xx. c para. primo
- Millenarius numerus pfectus est ca. pmo a para: pmo
- Militia hominis in mille tentationibus exercetur que tenta-
tiones precipue sunt circa quattuor affectiones naturales scz
spem metū merorē et gaudium. et in tali militia vix reperi-
tur quis fortis ca. pmo a para. primo
- Miseria conditionis humane notatur. & ad quid sit nobis hec
consideranda ca. xij. c para. primo
- Misericordia significatur duobus hostijs oliuariū que fecit salo-
mon in sancta sanctorū. nota quō deus exit p vnū hostiū ad
nos & nos intram? ad eū p aliud ca. vij. d e f g h pa. pri.
- Misericordie duo genera notantur scdm qz inopes dupliciter
dicuntur ca. xi. c d para. primo
- Misericordie oleū pater celestis nobis exhibuit in quattuor pci-
pue scz in redēptiōe. in pcellione venie delictorū. in castigati-
one correctōis et i acceptōe nrī seruitij ca. vij. d e f g para. i.
- Misericordie oleum tria facit scz pacem inter nos & deum. celū

De muliere forti

- rudinē ineriti. & illuminationē eterni viroris ca. vii i pa. f.
 Misericordie opa notantur vii corporalia & vii. spiritualia ca.
 vii h paragra primo
 Mitras quid sit notatur ca. xviij. K paragra. primo
 Mitre spūaliter quid sint notatur ca. xx g paragra. tercio
 Modestia fructus spiritus notatur ca. xxij. f paragra. i.
 Mollities carnis etiā pfectis in vita actiua scdm summū statuz
 virtutis animi insidiat. q̄uis zelū aiarū habeant & scripture
 dulcedine fruuntur. atq; salutē animarum vsq; adeo inuigi
 lant vt se murum pro dōmo israel apponāt ca. xix m & c.
 q paragra primo
 Monile vnde dicitur et quare dabatur sponis ca. i. d para. i.
 Monilia spiritualia quid sint notatur ca. xx. e paragra. tercio
 Monumētū xpī sunt paupes. & visitat hoc a duob⁹ angelis &
 maria. cuius intellectū nota spiritualement ca. xja paragra. i.
 Mors vt sit secunda requirit conscientiam bonam & bona opa
 capitulo xiiij. p q paragra. primo
 Mors fugiet a damnatis quo ad corpus. nota rationem ca.
 xvi. s para. quarto
 Mortalitas nostra nobis est in pena & verecundia nostre natiz
 uitatis & debet esse p nostra humiliatione. nota causas mul
 tiplices huius humiliationis ca. xiiij. c paragra primo
 Mortificatio carnis significatur per cingulum. & ad quid sit
 utilis notatur ca. xv. c paragra. secundo
 Mulier differt a viro. primo qa generat in se ex alio. scdo ppter
 quattuor instrumenta quibus differt a viro. & hec cōueniūt
 ecclie siue etiā anime fideli & specialiter prelato. & p̄dicat
 ori de quibus notatur p singula. ca. primo b & c. g para. i.
 Mulier. nota q tria fuerunt in formatione prime mulieris. &
 hec etiam inueniri debent in sponsa vt conseruetur confidē
 tia viri in ip̄a ca. secundo l paragra primo
 Mulier fortis sponsa christi dicitur eius vxor soror & mater
 cap. xiiij. s paragra. primo
 Munditia cordis nota quale lumē facit in nobis ca. ix f pa. i.
 Mundus docet nos vt ip̄m odio habeamus non vt diligam⁹
 cap. xij d para. primo
 Mundus cōfundit in se confidentes. nota figurā. dat tñ mūd⁹
 quibsdā cōfidētiā. & nota ex quib⁹ ca. xvi. h para. secundo
 Mundus triplex bellū ingerit sc̄tis vel triplicē luctā. Similiter
 et multiplicem eis ingerit deceptionem. et quādoq; mundus
 cc ij.

Tabula libri.

- Adiecedus cū sanctis sicut laban cum iacob* ca. x. e pa. primo
Mundum spoliare debemus in duobus: et duo mala nobis
mundus facit ca. secundo d et f para. secundo
Munitio domus spiritualis que uocatur domus castri. multiplex
notatur ca. xvij p q r para. primo
Murenule spirituales quid sint ca. xx. K para. tercio
Multi malorū granatorū. nota quid sit ca. primo d pa. scdo
Mutatoria spiritualia que sint notatur ca. xx. p para. tercio
De R
Ature sunt duo fines ca. primo e para. quinto
Nauis habet plures ptes. et officinas et instrumenta puta
malū velū &c. et nota quomodo ecclesia ei assimilatur quō
ad singula premissa ca. quinto a b c d para. primo
Nauis quadruplex notatur spiritualiter scz nauigatiū pugnā
tium piscatium et insitoris siue mercatoris. nota de singulis
et de nouem periculis que imminēt in maria nauigantis
bus ca. quinto e &c. t para. primo
Negotiator triplex notatur scz maledictus dolosus et benedis
ctus. et quid faciūt singuli. nota ca. xv. h i K l pa. secundo
Negotiatio mulieris fortis est bona triplici experimēto scz per
experimentū gustus. p experimentum visus. et p experime
tū gustus coniuncti visui. nota quadruplicem visionem et
de multiplici gustu ca. ix. d e f g h para. pmo Similiter. nō
ta quibus pecunijs sit negotiatio eius scz pecunia ppria. pe
cunia vni. et cū pecunia communi vtriusq. et in quibus ter
ris fiat hec negotiatio ibidem i K l
Negotiatio spiritualiū bonorum sit nauis insitoris. nota qui
sunt thesauri ista nauis collecti ca. quinto t para. primo
Nemroth venator notatur. significat autem potentes qui sub
ditos multipliciter opprimunt ca. xvij b para. primo
Neptalym significat scdm gradū contemplationis sicut dan
primū. et significat latitudinē ammirationis circa diuina q̄
delectāt. nota eius benedictionem a patre et legislatore ca.
 xix. K K ll para. primo
Nix qualiter generatur. et quomodo impugnatiōē inimici
significat. nota ca. xij. n o para. primo
Nix quedam mala q̄dam uera et bona. et prima equaliter im
pugnat quattuor domus ca. xij t v para. primo
Nix quadruplex notatur quadruplicem domū impugnans
 ca. xij o &c. s para. primo

De muliere forti.

- Nobilitas quid sit nota: & q̄ quadruplīter dicit̄. sc̄z nature s̄a-
piētie virtutis & nobilitas efficacie ca. xiiij. b. c. d. e. pa. pri.
- Nouissim⁹ dies iudicij erit nouissim⁹ in numero: nouissim⁹
in gaudijs: & nouissimus in penis ca. xvi. i. & c. t. e. para. iij
- Nox triplex notat̄ a q̄ mulier fortis surgit ca. vi. a. pa. primo
- Nuptias secūdas contrahere peccatum non est q̄uis honestas
tis rationem non habeat. nota de quadaz que vigintiduos
viros habuit successiue ca. xx. b. para. primo
- Nutrire christum quid sit & ipsum quiescere in sinu mulieris
cap̄o. iij. b. para. primo

De O

- Bedientia tria debet habere sp̄aliter ca. vii. x. pa. pri.
- Obedientia dicitur syndonis: & nota quando perfecta
sit cap̄o. xv. d. & h. para. primo
- Obedientie domus est claustrum: & debet habere multas offici-
nas spirituales ca. xvij. t. & c. p. p. para. primo
- Otium quadruplex notatur: scilz curiositatis: pigritie: ignas-
uie: & festiuantium: Nota an quodlibet otium habet panem
suum cum dicatur de muliere forti. Panem otiosa non co-
medit cap̄o. xvij. a. b. c. d. para. ij.
- Oculi mentis excecatur peccato: concupiscentia: & phantas-
sia corporea ca. vii. y. para. primo
- Oculi duplex notatur: scilz contemplationis & fruitionis ca-
pitulo. xvi. a. b. para. primo
- Odio habere mūdū docet nos mūd⁹ ipse ca. xij. d. para. pri.
- Offerre deo debite exigit duo: & contra vnum egit Cayn ca-
pitulo. vij. q. para. primo
- Olfactoriola sp̄alia nota ca. xx. l. para. iij.
- Oliua tria in se habet: discretionem sexus: stat virentibus folijs
fert fructum cum ossibus. vtilis autem est dñs & hominibus
& figurat tria Nota quid spiritualiter significant ista ca-
pitulo. vij. a. & c. i. para. primo
- Opacitas corporum & deformitas damnatorum vnde erit no-
ta ca. xvi. x. para. iij.
- Operari debemus instanter & hoc contra pigros: & cum con-
silio contra indiscretos & qui non scdm deū Et debet opus
nostrū pcedere ex duabus manibus: ibi nota de natura ma-
nus: & quid digiti significant: & q̄ vna manus nostra debet
esse sinistra: & quid articuli digitorum: & quid ungues sin-
gulorum: & quid color manus ca. iij. a. & c. g. para. ij.

Tabula libri.

- Opa nostra qualiter debent esse: notatur in opari: ut patuit.
- Opera nostra bona debent fieri cum estimatione discretionē & prouisione maturitate simplicitate & multa cum continga-
tione ca. vii. q. r s t. para. primo
- Operū nostrorū fructus datur ad tria: scz ad gustū ad seminādū
& ad gratias agendū ca. xxi. h i K. para. primo
- Opus bonum significatur fructū oliue qui est cum ossibus
ca. vii. c. para. primo
- Opus nostrū debet esse licitū honestū & expediens: de his trīs
bus nota quid dicant ca. xvi. f. para. iij
- Opus nostrū ex magnanimitate pcedere debet que significat p
brachium: Nota arma illius brachij ca. viij. a b. para. ij
- Opus supererogationis triplex notatur: scilz uerbi. laboris: &
cure que paulus habuit. & sunt perfectorum hec tria ca
pitulo. xviij. l m n. para. primo
- Oratio ad qd debeat fieri & qliter notat ca. xvij. h. pa. primo
- Orationis prolixitas maxime tenenda est tribulationis tempe
capitulo. xij. b. para. primo
- Oratio manasse ponitur que a quolibet peccatore scienda est.
caplo xij. c. para. primo
- Ornatus multiplex notatur mulierum. sed nota spirituales in
tellectum ca. xx. a & x. para. iij.
- Ornatus qui dat spōse a sponso in duob⁹ consistit ca. iij. l. pa. i.
- Os duplex notatur. scz cordis & corporis: & os cordis aperitur
sapientie: scz considerande addiscende meditando gustando
& alloquende. Os etiam corporis quinq; modis aperiri de-
bet: scz in confessione: oratione: gratiarū actione. in laude: &
in p̄dicatione ca. xvij. b & l. para. primo

De p

- Acem facere debemus cū quattuor ca. xviij. K. pa. i.
- Panis quadruplex notatur quē portat mulier fortis de
quadruplici longo ca. v. a b c d e. para. ij
- Panē an habeāt ociosi: cū dicat de muliere forti: panem ociosa
nō comedit: Nota qdruplex ocij ca. xviij. a b c d. para. ij
- Patiētia definit & explicat definitio: Nota scdm singulas dicti
ones & lōganimitas sub ea p̄hendit ca. xvi. c. para. ij.
- Patientia notatur triplex: scz asinina & astucie siue calliditatis.
& tertia est virtutis: que est duplex: scz spei & fortitudinis: Et
istius sunt tres effectus ca. xvi. i K l. para. ij

De muliere forti

- P**atētia fructus spūs notatur ca. xxij. e. para. primo
Palmē extendi debent ad paupes: & sunt due: Nota quid pal-
ma manus significat ca. xi. a. b. para. ij
Parafernalīa sponse christi nota qd sint ca. xx. aa. para. iij.
Parietes quattuor notātur q̄r glibet septem h3 colūnas: Nota
virtutes cardinales ca. xviij. ll m m nn o o. para. primo
Passio saluatoris designatur per stragulatam uestez scdm vna3
eius expositiōem: & illa uestiri debemus: & est pro nostra cō-
solatione: Nota per quam vestem sit figurata ista passio
capfo. xij. a. b. para. primo
Pastores ecclesiarum & sacerdotes ceteri notent & caueant quo-
rūdā clericorum peruersorum malitiam quo ad p̄dicatī-
onem: audientiam confessionum: & sacramentorum colla-
tionem &c ca. xv. l. & c. q. para. primo
Patrie celestis desiderium in corde absconditum ager cordis
vocatur. quod dum quis inuenit homo alia omnia tanq̄
nihil ducit: & huius agri est preciuz triplex. sc3 pius affectus
instantissima oratio: & cordis exaltatio capitulo septimo
p & dd. para. primo
Pauor nobis iesse debet & ideo accincti gladio ca. viij. a. pa. i.
Pauperes sunt recreandi abundantissima pietate: & gratissima
consolatione ca. xi. a. b. para. ij
Paupes sunt monumentū xpi. & illud visitari debet q̄ visitas-
tio est duplex: & designata p duos angelos ca. xi. a. pa. pri.
Pax fructus spūs notatur ca. xxij. d. para. primo
Peccator quattuor infert christo: sicut & quattuor passus est Io-
seph a fratribus suis ca. primo e. para. iij
Peccatum omne habet in se duo concurrentia: scil3 superbiam
& libidinein: & significantur per duos iudices iniquos ca-
pitulo. xij. x. para. primo.
Peccatum curiam facit animam: Nota quando & per quid
erigitur anima ca. xv. b. para. primo
Peccata in mūdo generalia sunt tria significata per tria quē fu-
ratus fuerat achor: de omnibus autem pure confitendum
est ca. xij. g. para. primo
Peccata dicūtur rubra ut coccinum & uermiculus: & tamen su-
pra niuem dealbari possunt ca. xij. v. para. primo
Peccata vitare siue cessare a peccato docet nos aduersitas ca-
pitulo. xij. f. para. primo
Peccata damnatorum patebunt. Est autem hoc vna ex penis

Tabula libri.

- penis ipſorum ca. xvi. ff. para. quarto.
- Penes ſive flagelle dantur a deo decem modis: & non ſunt ſim-
pliciter malum ca. iij. a. para. primo
- Pene quintuplices dantur cum bono reddito ſponſe a chriſto.
quintuplici rōne ca. iij. b. & c. l. para. primo
- Pene dānatoꝝ erūt penes q̄ttuor. ſc̄z modū reſurgēdi: penes re-
ſurgētes: penes iuditiū: & penes carcerē. Nota ſubdiuiſionē
partiū iſtarum ca. xvi. p. & c. tt. para. iij
- Pene infernales noue veteribus p̄tinue ſupuenient: non tamen
p̄cedentes ceſſabunt ca. xvi. m. m. para. iij
- Penitētia erigit incuruatā aīam ſz nota qñ ca. xv. a. pa. primo.
- Penitētia designatur nauī quā chriſtus etiā aſcendit ut poſſit
ire trans fretum ca. v. e. para. primo
- Penitens debet cingulo humilitatis cingi. Nota que debeat ha-
bere ca. xv. b. c. para. ij.
- Penitēs qui designatur per ſybam habet aliqua offerre domi-
no ſuo nota ca. xij. c. para. ij
- Penitens designatur p̄ Heliam fugientem Gezabel & dormiēs
rem ſubter iuniperū: Nota ad quid cōfugere & qd fugere &
vbī quieſcere & qualiter ſe habere debeat ca. v. b. para. ij.
- Penitēs duas bñdictōes meretur ſua lucta q̄ fit duob⁹ brachijs
ſed nota q̄les manus p̄ſentare habet patri ca. x. b. pa. prio
- Pericula maris nouē ſunt: Nota ſpūaliter ca. v. f. & c. r. pa. pri.
- Periſcelide quid ſint ſpūaliter nota ca. xx. i. para. iij
- Perſeuerantia quid ſit: & q̄ conſtantia ſub ea comprehenditur
notatur ca. xvi. c. para. ij
- Perſeuerantia vltima pars fortitudinis eſt triplex: Et ſine iſtis
duobus nullus bonū incipit ca. xvi. p. q. r. s. para. ij
- Perſeuerare longanimiter facit fortitudo ca. primo. c. pa. ij
- Pietas quid ſit cuꝝ eſt donū ſpūs ſancti: & qualiter p̄ hanc pars
uuli in chriſto ſint ſouendi: p̄lati aut̄ & p̄dicatores hanc pre-
cipue habere debent ſi fructificare uolūt: Figuratur p̄ fontes
ſanguinis: & nota q̄ hoc inſtrumentū mulieris duo ſpeciali-
ter corūpunt: ſic & pietatem in p̄lato ca. primo. f. pa. prio
- Pietas in pauperes duo debet habere. ſc̄z ex bonitate ſubueni-
re: ut antiqui fecerūt patres: & abūdantiſſime p̄ſolari: nō cū
conuitio ſubuenire ca. xi. a. b. para. ij.
- Pigritia diſſoluūtur virtutes: oritur tentatio: & deſtruitur con-
uerſatio charitatis ca. iij. a. para. ij
- Ponderoſitas in corporibus damnatorum ſignificata eſt per

De muliere forti

molarem cap. xvi. v para. quarto
Porte notantur sex. scz vite mortis iudicij inferni celi paradisi.
et in singulis portis anima fidelis que est mulier fortis laudabilis inuenitur cap. xxi. a & c. g para. secundo
Porte duodecim notantur. tres ad aquilonem. tres ad orientem
tres ad meridiem. & tres ad occidentem. & in omnibus his necessario habemus federe cap. xiiij. f & c. r para. primo
Potentes quattuor modis opprimunt subditos. & significatur per nemroth ca. xvij. b para. primo
Precepta duo fuerunt data primis parentibus. scz nature & discipline: primum subdividitur in duo ca. xx. b para. secundo
Precepta decem notantur: quid precipitur uel prohibetur per ipsa nota cap. xvij. i para. primo
Precium nostrum quod est deus. procul dicitur esse quattuor modis. nota pulchra cap. primo a b c d para. quinto
Precium nostrum deus per latitudinem procul est. & est precium nostrum ubique: scilicet in celo & in inferno cum ubique habemus materiam gaudiorum ca. primo d para. quinto
Precium nostrum est in ultimis nature: in ultimis anime: & in ultimis beatitudinis: & nota circa hec subdivisiones pulchre capitulo primo e para. quinto
Precium adhuc subdividitur in precium regni redemptionis & corone ibidem nota f g h
Precium sextuplex notatur secundum quod est sextuplex ager. & nota quod quilibet precium habet tres pres ca. vij. v x y a a b b c c d d para. primo.
Preda triplex notatur quia mulier dat tribus domesticis capitulo. vi. a b c para. secundo
Predestinatio est respectu boni creationis & boni gratie preuentis & aliorum bonorum gratie ca. tercio b para. primo
Predicator tres lumbos habere debet. & quilibet dividitur in duos: & nota quid circa lumbos istos sit agendum. ca. vij. h i K para. i.
Predicare quid debeat predicator. & ad quid debet tendere predicatio. & in predicatoris quid exigitur ca. xvij. l para. primo
Predicatoris officium notatur per Isachar benedictum a Iacob. idem autem officium prelati principaliter exercere debent qui per zabulon designantur. de utroque uide ca. xix. q r s para. primo
Predicatoris officium et curam animarum sibi & alijs fructuose assumit quis cum ad summum statum virtutis animi pervenerit & dulcedinem contemplationis in gustu mentis cognoscit. post quem statum animarum zelus exardescere debet. quia hic in scriptis

Tabula libri

- re agro delectatus mouetur ad omnia mādata domini p̄s-
cienda. & ideo duplici mercede dignus est cū talis se murus
ponit p̄ ouibus. nō tñ adhuc liber est quin carnis mollicies
ei insidiat ca. xix. m n o p q para. primo
- P**redicatio p̄ syndone; Iohānis figurat: nota q̄liter esse debeat
et qualis p̄dicator in vita & scia: & q̄ quinq; p̄dicator facere
debeat ca. xv. g & l m n o p q para. primo
- P**redicationis fructus dupliciter impeditur: nota de exhorta-
tione ca. primo e para. primo
- P**relatus ecclesiasticus debet superogare aliqua opa que notā-
tur p̄ Moysen Aaron & Mariā: nota autoritatē Petri ubi dis-
cit regale sacerdotiū ca. xviii. n para. primo
- P**relatus nō predicans reus erit. ut dicit in Ezechiele. & nota il-
lius duo sunt vicia circa uerbū dei quod tractare debz. & de-
signant p̄ duo vicia matricis ca. primo e para. primo
- P**relato siue etiā predicatori puenit habere quinq; scz gratiam.
et quattuor alia q̄ signā q̄ttuor menbris quibus mulier di-
stinguit a viro: & sunt illa quattuor zelus exhortatio pietas
& congratulatio ca. primo b & c. g para. primo
- P**relati doctores esse debent & se ponere murū pro israel ca.
pitulo. xix. qq rr ss para. primo
- P**rocul dicit esse p̄ciū nostrū q̄ttuor modis ca. i. a b c d p a. v.
- P**rofectus spiritalis notatur p̄ duodecim portas: nota singu-
la ca. xiiij. f & c. r para. primo
- P**roles spiritalis nota qualiter concipitur formetur foueatur
et cōfortetur: & hoc p̄ quattuor que significā p̄ quattuor
instrumenta mulieris: nota zelū animarū exhortationē benī-
uolentiā & cōgratulationē ca. primo c d e f g para. primo
- P**rosperitas hui⁹ mūdi significat p̄ domū estiuā: in qua Eglon
interfectus est ca. xviij. qq para. primo
- P**rouidētia est habēda ab op̄rāte virtutes ca. viij. t para. p̄mo
- P**roximo debemus quinq; impendere que designant p̄ quinq;
tuplex vinum ca. viij. f g h i K para. secundo
- P**rudentia ex p̄teritis memoriā. ex presentibus intellectu; diri-
git ide futuris p̄uidentiā nobis cautela; opatur in periculis
consiliū in dubijs: & incerta gubernat ca. xvi. b para. tercio
- P**ulcritudo interior & exterior notatur. exterior aut̄ quinq; uana
est q̄nq; cum virtute ca. xxi. f g para. primo
- P**uritas mentis tribus impeditur. scilicet peccato cōcupiscētia
& phantasia ca. viij. y para. primo

De muliere forti

Purpura qua sponsa christi uestita est significat decoris indu-
mentū: quod in tribus consistit ca. xij. b para. secundo

De Q

q Verere aliquid faciunt tria: scz necessitas utilitas & possi-
bilitas adipiscendi ca. quarto a para. primo

Querere deus ad duo debemus. & ipse nos ad duo querit ca
pitulo primo e fg para. quarto

Querendi modus duplex notatur. scz negotiatio & labor. nos
ta que sunt querenda ca. quarto b c pa. primo

Questi sumus a deo q̄tuor modis & inuēti. sp̄aliter aut̄ deus
q̄rit aīaz hoīs ad duo. scz ad grāz & rērationē ca. i. a & c. f pa. iij

Questuarij quādoq; in suam damnationē predicāt: & etiā in
illoz qui eos mittunt ca. xv. l & m para. primo

Quis hec dictio dupl̄ accipit in scriptura ca. pri. a para. iij.

De R

r Actio nostra debet habere lumē ueritatis diuine & scientiā
cōuersionis. & nota p que significant iste due cognitio-
nes ca. xij. e para. secundo

Rectitudo hoīs in qua creatus fuit notat ca. xvi. a pa. tercio

Redemptionis ager nota per quid significatur. & tribus debe-
mus hunc agrum emere. uel tria specialiter reddere redēpto-
ri ca. vij. o & cc para. primo

Reddet nobis deus bonū simp̄r quod triplex est. & nō malū
id est malū pene qd nō est simp̄r malū. & hoc subdiuiditur
in decem ca. tercio a para. primo

Reddere debemus sponso p bono gratie tria. & p malo pene
etiā tria. & hec sex sunt pfectus gratiarū actio. laus humili-
tio patientia & spei certitudo ca. tercio e & c. h para. secdo

Regnū celoz est considerandū estimatione discretionē & pro-
uisione ca. vij. q r s t para. primo

Regna duo notant. scz dei & dyaboli. & debēt vinci a nobis. nō
ta p que vincunt ca. primo e g para. secundo

Religiosus quilibet debet esse domus obediētie. & habere in se
officinas claustrī. de quib⁹ oib⁹ nota ca. xvij. tt & c. pp pa. i.

Religiosi pfecti designant per Symeon & Leui qui multiplices
bndictiones habuerūt a legillatore. q̄uis religiosi indiscreti
exprobrationē merent. q̄ designat p bndictionē Iacob qui
eisdē pfatis filijs benedixit ca. xix. xy para. primo

Religiosoz congregatio in vna domo q̄nq; cōtinet oīa illa sp̄uali-
ter q̄ in domo Marthe p̄tigerūt corporaliter ca. xvij. pp pa. i.

Tabula libri

- Resurrectio christi in nocte fuit: & nota qualiter significatur p
Sampsonem ca. vi. b para. primo
Resurrectione nostra non pdidimus in Adam: & hanc pcedūt
tria que notantur in hoc uerbo. inuenit eum in terra desers
ta &c. ca. primo a para. quarto
Rifus sponse christi notatur. & nota quid rifus sit: & causas ri
sus sponse prefate & tempus similiter & quos deridebit: no
ta ca. xvi a &c. o para. quarto
Rifus nō bonus notat triplex ca. xvi. c para. quarto
Ruben duplicē cognitionem agendor: designat: nota qualiter
benedicit a patre & legislatore ca. xix. t v para. primo
Rudētes inferni: ut Petrus ait quid sint nota ca. xvi. rr. pa. iij

De S

- Abbatū celebrare quid sit nota ca. xvij. i para. primo
Sabbatū falso contemplantiū odiosum est domino. & ta
les ociosi panē non habent q̄uis se habere putent: nota ocīū
festiuantiū ca. xvij. d para. secūdo
Sacramenta absoluunt nos ab asperitate carceris culpe capi
tulo. xiiij. i para. primo
Sacramenta eque bona sunt a bono & malo q̄uis nō eque des
uote ministrantur & suscipiuntur a malo sicut a bono ca
pitulo. xv. p q para. primo
Salomonis domus decorata fuit ordine ministrorū & aliorū
que habentur tercio Regū. x. ubi legitur de saba: & significat
decorem virtutum cardinalium & theologicarum. capis
lo. xvi. e para. tercio
Sampson proponens problema significat christum capitu
lo. xv. d para. primo
Sampson deceptus a muliere moraliter quem significat notā.
cap. xvi. K para. tercio
Sancti ueteris testamenti & noui: ut legislator patriarche pros
phete apostoli martyres doctores cōfessores uirgines uidue
coniugati diuersa nobis exempla virtutum reliquerūt ca
pitulo quarto e &c. o para. primo
Sandalia spiritalia nota cap. xx. b para. tercio
Sapientia est addiscēda ppter tria ca. xvij. c para. primo Itē
est cōsideranda & estimanda ibidem b
Sapiētia meditari debet. & nota qd meditatio ca. xvij. d pa. i.
Sapiētie alloquutio quid sit & quare de ipsa colloquia debēt
esse cap. xvij. f para. primo

De muliere forti

Sapientia diuina apprehenditur triplici: scilicet lectione contemplatione meditatione. hec autem significatur per fultum quod tribus digitis apprehenditur ca. x. a b c para. secundo
Sapor sapientie quid sit nota ca. xvij. e para. primo
Satisfacere pro peccatis hominis non potuit nisi deus & homo ca. primo a para. tercio
Scandala fieri permittit deus: & significatur eius causa. scilicet exemplum malum per nuntium ca. xij. q para. primo
Scientia duplex notatur in deo ca. primo c para. quarto
Scientie lumen duplex debet esse in ratione: scilicet sapientia & scientia: & per que significatur nota ca. xij. e f para. secundo
Scisma bellum ingerit magnus: nota per quos designantur scismatici ca. x. p para. primo
Scribere uelociter ipsius mulieris fortis: nota quid sit capitulo xvij. a para. primo
Scripture sacre ager habet quadruplicem intellectum: obtinet autem studio. & meditatione. que debet esse in tribus ca. vij. m & aa pa. i.
Sedere debemus in duodecim portis ca. xiiij. f & c. r para. primo
Seminare super omnes aquas quid sit: nota quod triplices sunt lachryme ca. vij. t para. primo
Semite quadruplices notantur: scilicet precepti consilii supererogationis operum & semite sanctorum desideriorum ad deum. de prima nota decem precepta. secunda diuiditur in octo secundum octo beatitudines. tertia semita diuiditur in tria. & quarta in multa capitulo xvij. i & c. o para. primo
Senatores terre cum quibus sedet uir nobilis mulieris fortis sunt sex secundum quod sunt tres terre & quilibet habet duplices senatores. & nota quare senatores dicti sunt: duo autem quique corrumpuntur alii autem duo semper pueri: duo ultimi boni: primi possunt reuocari. secundi debent iudicari tercius iudicabunt capitulo lo. xiiij. t v xy para. primo
Symeon & leui uasa iniquitatis bellatitia dicuntur a patre & a legislatore dicuntur habere perfectionem & doctrinam a viro sancto: due autem benedictiones in discretis in vita spirituali & discretis qui christum uere sequuntur perueniunt ca. xix. xy para. primo
Symonia solet fieri circa tria impreciabilia. & secundum hoc fuerunt tres emptores: videlicet Symon Iezai & Iafon ca. vij. q pa. primo
Symonias quid sit & quod quattuor modis dicitur. scilicet obedientie casuatis elemosyne & predicationis: nota quod liter fiunt & ueniuntur ca. xv. d & c. q para. primo

Tabula libri

Sollertia necēria est in tētationibus. ca. ij. b. pa. ij. & ca. x. s. pa. f.
 Somnia Ioseph duo sunt de quibus nota myſticum intellectū
 capſo. xix. xx para. primo
 Specula ſpiritualia notantur. ca. xx. t para. tercio
 Spes erigit. & nota vnde pfortatur. ca. xv. a para. primo
 Spes figurat p anchorā. & habet quattuor certitudines. capi
 tulo. quinto d para. primo
 Spes facit fortiter pati aduerſa. patet de matre machabeorum
 ca. primo b c para. ſecūdo
 Spei fortitudo ex elemofynis est. ca. xvi. g para. ſecūdo
 Spei certitudo tanto maior quanto tribulationes maiores pro
 deo patimur. cap. tercio h pa. ſecundo
 Spei gloriari debemus. quid autem hanc operatur. nota. ca
 pitulo. xvi. h para. tercio
 Spolijs nō indigere dicit ſponſus mulieris fortis ſiue. accipian
 tur ſpolia in bono ſiue in malo. ſpolia aut accipere debem
 a tribus inimicis. ſc; dyabolo carne & mūdo: a qlibet duo
 et iterū ſpolia a deo accipe nō debemus. ſit in duobus mū
 dū & dyabolū ſpoliare nō debemus. ca. ij. a & c. g para. ij.
 Sponſus debitū lectuluz & domū pgruā requirit. ca. ij. e pa. i.
 Spōſus occultat ſe a ſpōſa qñq; ppter duas cauſas. ca. ij. l pa. i.
 Sponſus chriſtus pſidit in ſponſa ſua ppter tria. ſimiliter & re
 quieſcit inter humeros ſponſe. ca. ſecūdo b pa. primo
 Sponſus dicit a ſponſa p affectū charitatis in domū matris &
 in cubiculū genitricis ut pſruat oſculis & amplexibus. & ut
 doceat de ueritate. Sponſa uero ecōuerſo ppinat ſponſo vi
 num conditū. & multū malorū granatorū. nota intellectum
 capſo primo d para. ſecundo
 Sponſus reddit uxori uel ſponſe aliqua ex quinque rationibus.
 ſc; ex beneplacito: ex promiſſo: ex merito: ex liberalitate: ex
 iure matrimonij: & cum illis reddit ei quintuplex nō maluz
 id est malū pene. ca. tercio b & c. l para. primo
 Sponſus chriſtus & eius ſpōſa aia eiſdē indumētis uestiunt. ſc;
 fortitudine & decore: ſed p trario ordine. induit aut ſpōſa ad
 iocunditatē ſponſi. ut Heſter Aſſueri. ca. xvi. s pa. tercio
 Sponſa chriſti dicitur eius mater ſoror & uxor ppter diuerſos
 affectus. & ipſa erit plors regis in iudicio. ca. xiiij. s pa. pri.
 Sponſa chriſti habet ſponſum vnicū & ſempiternū. quia non
 adultera & ipſe immortalis. ca. xiiij. a para. primo
 Sponſa dicitur filia patris ipſius ſponſi unde & ſporez uocat

De muliere forti.

ipsam sponsus. Accipit autē ipsa a patre tria ut apta sit spon-
so. scz regimen inenfuram dilectionis & castitatis: debet etiā
ipsa conformis esse sponso: quare & eisdem cum copascitur
uberibus Dicitur insup sponsa illa differenter columba imo
maculara & amica. ca. secūdo a pa. primo

Sponsa christi habet quattuor ptes secundas. ex quibus duos
decim filios benedicto semine pgenitos educit in laudem
cap. xix b & c. hhh para. primo

Sponsa debet querere sponsum ad amplexū. nota modū que-
rendi pulcre ex canticis ca. primo g para. quarto

Sponsa xpi dicitur habitaculū viri sui ppter tria ca. ij. b pa. i.

Sponsa xpi debet habere timorē spālē: de q nota. ca. xvi. r pa. i.

Sponsa tria habet que seruant pidentiam viri in ea capitus
lo secūdo l para. primo

Sponsa nouē debet habere ut pfecta; confidentiā in ea habeat
sponsus nota ca. secūdo c & c. h para. primo

Sponsa debet reddere tria pro bono gratie quod est simpfr bo-
nū. & tria p nō malo. i. p malo pene ca. iij. c & c. h pa. ij.

Sponsa christi in patria p sua victoriā habebit septem eam des-
corantiā. quedā ex parte corpis. quedā ex pte anime. & que-
dam ex pte utriusq ca. xvi. l & c. r pa. tercio

Status diuersorū sanctorū tam in ueteri q̄ nouo testamento di-
uersis virtutū exemplis claruerūt que nobis reliquerunt ad
imitandū. nota lanā multiplicē ca. iij. d & c. o pa. primo

Stola duplex in angelis notatur. similiter & in hominib⁹ ca
pitulo. xij. l m pa. secundo

Stragulata uestis quid sit qua mulier fortis est uestita. exponit
autem duobus modis. & scdm hoc uel significat passionē;
christi uel nostrā mortalitatē. & primū p nostra p̄solationē
secundū p humiliatiōē nostrā ca. xij. a b c para. primo

Studiū sacre scripture in tribus debet esse ca. vij. aa para. pri.

Supbia significat frigore niuis ca. xij. s para. primo

Superbia certat cum viris sanctis & luctam ingerit eis etiā in
monte galaad & laban iacob. & querit ibi idola: sed qualis
ter deludi debet nota ca. x. c para. primo

Supererogationis opus diuiditur in tria capitulo. xvij. l m
n para. primo

Surgere debemus a triplici nocte & in nocte. & ad duo surge-
re. scilicet ad opus & ad saporē ubi & nota christus in nocte
surrexisse caplo. vi. a b c para. primo

Tabula libri

De T

- T**aciturnitas bona notat in prosperitatibus & aduersitatibus: & designat folijs oliue ca. vii. b para. primo
- T**ediosi circa diuina occupant in uenationibus & alijs uanitatibus ca. xviij. d para. primo
- T**ediū uite presentis maxime p colloquutionē sapientie uitatur ca. vii. f para. primo
- T**empantia ponit modū cordi habitui & uoluptati & modū in delectabili nutrimenti ca. xvi. b para. tercio
- T**entatio pfecta p̄sistit in mille modis: & est sp̄aliter circa quatuor affectiones naturales: in hac autē tentatione vix inueniuntur fortis mulier. id est anima ca. primo a para. primo
- T**entatio quadruplex notatur quadruplicē domū impugnās ca. xij. p q r s para. primo
- T**entatione dyaboli nō superat qui habet fiduciam fortitudinis: ut patet de aza contra quē ethiopes multi pugnabant ca. p̄tulo. xvi. g para. secūdo
- T**entationib⁹ ut resistam⁹ duo sunt necessaria. scz discretio spiritū & sollertia obuiādi tērationibus ca. secūdo a b pa. ij.
- T**entationes sunt supande quattuor modis: scz oratōe sollertia inuadēdi tentatōes: occasiones peccati vitando: & nō remissius agere cū tentamur ca. x. r s t v pa. primo
- T**entatio causat in deuotionem: impedit lachrymas: facit duriciā cordis: decipit sub specie angeli lucis: impedit p̄templationē. & minus efficacē facit oratōem: & signatur p̄ niuis generationē: naturā & pp̄rietates ca. xij. n o pa. primo
- T**entatus fortiter vincens lucta sua meret tria sicut iacob ca. p̄tulo primo a para. secūdo
- T**entare deum est mala audacia: & non est ipsius fortitudinis: cap̄lo. xvi. f para. primo
- T**empus merendi ultra nouissimū diem nō erit. nota ex apocalypsi autoritatē expositam ca. xvi. i para. q̄rto
- T**enebre palpabiles erant in egipto: & erant figura tenebrarū inferni cap. xvi. nn para. quarto
- T**enebre interiores & exteriores dānatoz notāt. ca. xvi. cc pa. iij
- T**enebre quinque notantur: in quibus quinque lucerne non possunt extingui cap̄lo nono a & c. g para. secundo
- T**heologicē tres virtutes mutabunt in patria ca. xij. l pa. sc̄do
- T**heologicē virtutes decorāt hoīem quo ad deū: nota ordine; et actus ipsarū: & p̄ q̄a p̄figurant figuras ca. xvi. d pa. iij

De muliere forti.

Terra triplex notatur: & quelibet habet duos senatores ca
pitulo. xiiij. t v x y. para. primo

Tenstra spiritualia notantur ca. xx. x. para. iij

Testes in iudicio omni exceptione maiores erunt opera no
stra. quia hec sola nobiscum stabunt & a nobis exierunt. nec
totius mundi testimonium in contrarium illis preualet
ca. xxij. h i Kl. para. ij

Thezauros spirituales qui nauis institoris spiritualis adducun
tur nota ca. v. t. para. primo

Timor bonus triplex est quem semper secum habet sancta for
titude: Est & quartus timor scz seruilis fortitudinem preces
dens: timor uero passio est materia virtutis & vitij: tres pri
mi sunt initialis filialis & spōsalis ca. xvi. o p q r s. pa. pri.

Timor triplex excluditur p virtutē fortitudinis: & quartū scz
naturalem ligat fortitudo ipsa. sunt autē isti tres primi ma
li: scz timor mūdānus humanus & pusillanimitatis capi
tulo. xvi. g h i Kl. para. primo

Timor facit animam laudabilem propter tria que facit timor
capitulo. xxi. a b. para. ij.

Torques spiritualis notatur ca. xx. d. para. iij.

Tribulatio designatur per cingulum. & nota q nō semper fit
a deo propter peccatum. & qualiter potest dici non equā
ipsa tribulatio immissa a deo. nunq̄ tamen dicitur iniqua.
ca. xv. d. para. ij.

De U

Bera spōse duo sunt: lac duplex paruulis in christo mi
nistriantia ca. primo. e & g. para. primo

Vbera matris sponse que & sponsus sugit: nota q̄ sunt
et quale lacillorum ca. ij. a. para. primo

Venationem fecit christus: & q̄ quedam huius mūdi venatus
est & non omnia: & quomodo venatur animas capitulo
xv. K & l. para. secūdo

Venatio triplex notatur: scz pernitiōsa otīosa & bona. & per
quos significatur: & iterum q̄ uenatio pernitiōsa triplex scz
lamech: nemroth: & sydonis: & vnde uenit uenatio otīosa
capitulo. xvij. a b c d e. para. primo

Venatio siluestrium in esau: & iacob in hedo quid significant
nota ca. primo d. para. iij

Veritatem eternam uidemus hic quadruplici uisione capis

Tabula libri.

- tulo. ix. d. e. f. g. paragrapho. primo
Veritas eterna hauritur in imaginibus vestigij & speculi creaturarum ca. xix. c. para. primo
Vermis p̄scientie damnatos mordebit. ppter duo: & erit eis p̄fruitione que in beatīs est ca. xvi. a. a. para. iij.
Vestes octo domesticorum notantur in quattuor domibus: & sunt numero uestes sedecim capitulo. xij. g. & c. m. para. primo. & iterum a & c. m. para. ij.
Vestis stragulata que significat passionem christi sc̄dm vnam expositionem vel nostram mortalitatem sc̄dm aliam significationem facienda est a nobis tripliciter: sc̄z texendo incidendo & p̄suendo: Est aut̄ apta ad subsistendum p̄ nostra humiliatione ca. xij. a. & c. f. para. primo.
Vestimentum duplex est: vnū est iustificationis & necessarium Aliud autem decoris quod in virginitate martyrio & doctrina consistit ca. xij. a. b. para. ij.
Vestem spirituales sancti sibi faciunt nendo: & nota quid corpus quid fufus & digiti fufum apprehendentes: & qualiter apprehenditur ca. x. a. b. c. para. ij.
Vestimentum fortitudinis aptatur p̄ tria: sc̄z forficem acum & filum: de quibus nota ca. xvi. y. para. ij.
Vestiri debemus fortitudine: nota de omnibus eius speciebus & decore virtutum aliarum: & qualiter uestimenta ista aptantur: & ad quid debeamus vestiri capitulo. xvi. c. paragrapho. primo vsq; ad quartū paragraphū exclusiue
Vitia capitalia septem notantur cum suis filiabus: & alia tria vitia cum suis: que omnia certamina fortia ingerunt. quia fortia hec omnia sunt: mittitur autē manus contra hec quadupliciter ca. x. f. & c. v. para. primo
Vidue que uere uidue sunt notantur ca. iij. n. para. primo
Vincere quinq; debemus per altitudinem roboris: sc̄z deū regnum eius: dyabolum & regnum ipsius atq; propriū animam capitulo primo d. & c. h. para. ij.
Vinea christi anima nostra est que multiplex vinū pro se & p̄ximo habere debet ca. vij. a. & c. K. para. ij. Nota q; plantari debet ad meridiem in excelso & pingui loco. quomodo scinditur rastro stercoreatur compluitur atq; putatur: & que maceria turris & torcular notatur ibidem l.
Vinum multiplex pro anima propria & proximi notatur. capitulo. vij. a. & c. K. para. ij.

De muliere forti

- V**inum duplex notatur: scz gaudiorum eternorum & vinum
rufum passionis christi: Nota qualiter Iudas ligat ad vineā
pullum: & pallium lauit in uino. & de vino quod crescit cir
ca viam huius seculi ca. xix. ee ff. para. primo
- Vir** quis sit & quādo beatus dicitur. ca. ij. K. para. primo
- Virgo** & secūda dicitur anima fidelis: & habet se ad modū vir
ginis matris christi ca. xix. b c d. para. ij
- Virgines** fatue habent diuitias: sed in tempore magis necessa
rio non habebunt ca. xx. d. para. ij
- Virgines** squalide que sint nota: & q. turpiores sunt nō virgi
nibus ca. xx. d. para. primo
- Virtutū exempla** a christo & a diuersis sanctis scdm diuersos
gradus colligere debemus: & nota que a patriarchis pphē
tis & apłis &c ca. iij. d & e o. para. primo
- Virtutes theologicę** tres decorant hominem ad deum: coniun
gendo eum ipsi diuersimode: nota ordinem: actiones: & p
quas figuras sunt designatę ca. xvi. d. para. iij.
- Virtutes theologie** vie mutātur in alia tria in patria. Fides em
in visionem: spes in comprehensionē & charitatis desiderū
in dilectionem perfectam ca. xij. l. para. ij.
- Virtutum cardinalium** & theologicarum decor figuratus est
per sapientiam & domum Salomonis: atq; per Martham
& Mariam: per angelos assistentes & ministrantes capitulo
xvi. e para. tercio
- Virtutes cardinales** quattuor sunt spiritualis domus quattu
or parietes: & quilibet paries septem habet columnas ca
pitulo. xviij. ll mm an. oo. para. primo
- Virtutes cardinales** faciunt decorem: nota quid singule faciāt
& qualiter se inuicē respiciāt. & comunicāt sibi mutuo opati
ones suas sicut mēbra in corpe vno ca. xvi. b c para. iij
- Virtutes** quedam operantur ita vt iram dei mereantur pro
pter opus ipsum. Nota de lino operato in egypto & in hies
rusalem capitulo. iij. c para. primo
- Visiones** tres notantur. ca. primo c. para. quinto
- Visione** experimur eternam veritatem & hoc scdm quadrupl
cem visionem ca. ix. d e f g. para. primo
- Vita** triplex notatur. scz gratie resurrectionis & eternitatis. no
ta adiuncta illis vitis que sunt tria ca. iij. b. para. ij.
- Vite spūales** que sint notatur ca. iij. v. para. iij
- Vitas** duas notā. actiuā; scz & contemplatiuā p duas vxores

Tabula librt.

libera & ancillas earum designatas: similiter & filios ipsarum omnium quorum benedictiones nota. quia pulcra inuenies ca. xix. a. & c. hhh. para. primo
Vita actiua quo ad se & ad alterum qualiter debet haberi notatur: notatur autem per duas manus ca. iij. a. & c. g. para. ij
Vitelus nouellus cornua producens & vngulas quis sit notatur capitulo. xix. h. para. primo
Vltime fines tribus modis dicuntur: scilicet nature anime & beatitudinis subdiuisionem nota ca. primo e. para. quinto
Voluntas duplici ueste debet uestiri: scilicet charitate & obedientia mandatorum: per que autem significantur uestes nota capitulo. xij. f. para. ij
Voluptas & uanitas mundi faciunt in nobis inaequalem ordinem & opus domini negligere ca. ij. f. para. ij
Vulnerari anime mundane ex duobus solent que sunt in muliere ca. xxi. a. para. primo
Vtile quid sit notatur ca. xvi. c. para. ij

D E

Pater angelus consilij dicitur: quia inuenit modum nostre redemptionis ca. primo. a. para. iij
Xpus duplicem lanam nobis reliquit ex natiuitate sua: duplicem a profectu vite & duplicem ab exitu suo capitulo quarto d. para. primo
Xpus cananeus benedictus: id est negotiator animarum: secessit in partes tyri & sydonis ca. xv. k. l. para. ij
Xpm nutrire debemus cibo & potu atque in sinu nostro recipere ut dormiat ca. iij. b. para. primo
Xpus quattuor patitur a fratribus suis sicut & Ioseph passus est: nota de peccatore quod infert xpo ca. primo e. para. iij

De y

Saac cuius oculi caligabant duos filios habuit quorum minor benedictionem accepit: quia non insequutus est filii uestria: nota de xpo & Adam ca. primo. d. para. iij
Ysachar officium cure predicationis significat & in eius benedictione predicationes predicatoris notantur ca. xix. qq para. primo
Ymago xpus est quasi de duabus imaginibus capitulo primo a. para. tertio.
Ymago notatur interior & exterior: interior triplex: & tam imago interior quam exterior quandoque est uera quandoque fallax capitulo. xxi. b c d e. para. primo

De muliere forti

Imago mulieris & pulcritudo differunt. solent autē vulnerare
mundana corda ca. xxi. a b para. primo
Ypocrite fructum nō habent. sed mordent proprias manus
caplo. xxij. g para. primo

De Z

Abulon prelatos designat. de quibus nota. caplo. xix.
qq rr ss para. primo
zelus animarū quid habet facere nota. & quō aliqui duplici
ter peccant contra illum. qui tamen videtur habere zelum.
nota de Her & Onam ca. primo d para. primo
zelus animarū post adēptionem perfectionis vite actiue exers
cendus est nota q̄ huius vite perfectio est scdm summū & p
fectum statū virtutis animi ca. xix. m n para. primo
zelus animarū per Aser significatur qui benedicit duplici bene
dictione. & nota quis habet zelum. habere potest. & cuius vi
te sit actus ca. xix. min nn oo pp para. primo

Finis

1001 iii

In magnū Albertum venerabilē rareq; virtutis ponti-
ficem qui vivendi regulam in sacro predicatorū ordine pro-
fessus. apud parisiōs sumpta infula magistrali in omī bu-
mana philosophia. litterisq; diuinis eminētissimū euasit
quēq; eximia vite mūdicia fulgentē suaq; etate omēs inge-
nio doctrinaq; superantē hoc loco germanie totius claris-
sima agrippinēsis Colonia optimo iure sepultū seruat

¶ Epitaphion

Illustris ac magnificus dñs Rodolphus Langius ec-
clesie Monasteriensis canonicus. nulli hac tempestate in
humanitatis arte secundus qui vel demostheni praeipuis
ne solus orator esset scripsit

Actenus ingressus sacra hec subsiste viator
Ad tumulū magni qui tegit ossa viri
Grecia iactabat magnum qui vicerat orbem
Clara ducem: virus quem babilone necat
Pompeio tumuit magno pulcerrima rhoma
Abcidit phario cui puer ense caput
Sustulit hos: bello seu & formidine. magnos
Mors: dedit infernis voluier hosq; focis
Hic magni Alberti celato marmore cernis
Ossa viri: cuius spiritus astra tenet
Astra sed & solis superat quoq; luce choruscum
Et iubar & flammās igneus ille pater
O quantum ingenio magne telluris obiuit
Et maris: etherea vel ditione potens
Viscera perdomuit terrai montibus aurum
Cetera nascantur quoque metalla docens
Nubibus inclusum patefecit fulminis ignem

Quidē cometa rubens grando sit atq; niues
Aggressus magni hinc rutilantia sidera celi
Septeno stellas vicit & orbe vagas
Sed varium liquit nature munus opusq;
Quo peripateo principe maior erat
Sustulit hinc animi vires iuuat acris olimpo
Ingenij dotes explicuisse suas
Quoq; aperit nouies ardentis in ordine celi
Distinctus sedeat spiritus ante deum
Laudibus inuigilat summe genitricis & orbis
Dum celi domine virginis edit opus
Que sese oranti iuueni tam clara videndam
Obtulit: hinc monstrans religionis iter
Maestas que sacra tenet secreta resoluit
Tota euangelij defluit vnde salus
Tutus ab insidijs lectus Salomonis vt esset
Perfidie gladium strinxit in ora minax
Vt bellator erat fidei confurgit in ensen
Victor: vt hereticum pellat ab orbe nephas
Ore tonat quanto precelsa ad pulpita doctor
Emicat & quanto fulmine parisij
Dum mutū mugire bouem quo uastus & orbis
Ceū tonitru docuit concutiendus erat
Huius in excelso quantum consistere phas est
Pectore: se totam theologia locat
Hunc virtus doctrina potens sustollit in altum
Quoq; ratispona presule digna fuit
Hoc decus eternum maiores sueuacq; tellus
Milicie cuius signa tulere dedit
Magnus erat: forma cellus: virtute choruscus

Doctrinā exundans. hinc trimegistus erat
Terrapremitt lybies asie tegit vtracq; magnos
Hic magni. celo spiritus. ossa manent

Ad urbem Agrip
pinensem.

Aurēā que retines felix diademata regum
Agrippina rubens sanguine Gerionis
Virgineos ostri calathos & lilia seruans
Magnum hunc presulibus iungito clara tuis
TELOS

Aleph Caplm. i. S primus

Incipit liber domini Alber

ei magni ordinis predicatorū. de muliere forti. In quo continetur aliquae materie solennissime p predicatoribus. Si em habuerint huius libri practicā: cognoscent quāte uirtutis sit.

A

Mudes ecclesie descri

bit Salomon in figura mulieris fortis p xxij. capla scdm numerū litterarū hebraicarū. In quibus tali utitur metro: ut cuiuslibet capituli sententie littera sibi prescripta scdm interpretatōem eiusdem littere videatur alludere. Simile aut metrum

fecit Hieremias in trenis: plangendo incendiū templi. & Hierusalem sub quadruplici pñexione litterarū. Quia uero in primo caplo loqr Salomon de inuētōe mulieris fortis & inquisitione. que inquisitio est in tentatione. ideo prescribit huic capitulo hec littera. ALEPH que interpretatur doctrina tentationū. vel mille. & pñgātur ambe interpretatōes. tūc idem est qd doctrina mille tentationum. Beatus autē Hieronymus in quadam glosa sup Gene. dicit q millenarius perfectus & quadratus est numerus. intelligens hoc de perfectiōe cubi quadrati. id est corporis. cuius quadratura est in longū latū et pfundum Est em millenarij longitudo. x. que a philosophis radix appellatur. Latitudo autē huius numeri habet ex ductu longitudinis in seipsam. id est si decies .x. accipiātur. hoc est centū Profunditas uero eiusdē numeri prouenit ex ductu longitudinis in latitudinē. hoc est sicut. x. multiplicant centenariū. sic decies. x. decies Et uult significare in hoc Salomon pfectā tentationē huius mulieris scdm qdraturā qtuor affectionū naturalū. que sunt seminariū omnis uirtutis & omis uicij

Spes

Sunt aut iste	Metus	Tentatio aut est pbatōez militie
affectiones	Meror	in qua pugnamus contra dyabolum. mūdum & carnem
	Gaudium	

In hac em militia uix fortis inuenitur. & precipue mulier. quia sicut dicit Salomon. vij. Eccl. Virū de mille vnū repperi. mulierē ex omnibus non inueni. intelligens hoc non de sexu. sed potius de resolutis in molliem pcupiscentie carnalis. De

a i

Aleph Caplm primū

hac militia dicitur. Job. vij. Militia est uita hominis sup. terrā. Per tale em exercitiū tentationū pbat de^o sanctos suos. & inuenit eos. dignos se. ut dicitur Sapient. iij.

B. Sententia uersus sequētis hāc litterā colligit in duobus quorū vnū est interrogatio notans huius mulieris. de qua loquitur. inquisitionē. ubi dicit.

Mulierem fortem quis inueniet.

Secūdum est laus alta mulieris inuēte. & hec habet cū dicitur.

Procul et de ultimis finibus precium eius

In prima notatur q̄ttuor. Primū est hoc qd querit ga (mulier). Secūdū est in qua dispōne querit. ga (fortis) Terciū est dignitas querētis. et hoc notat p dictōnem interrogatiuā (quis) Quartū est inquisitionis diligētia. que signat cū dicit (inueniet)

Sed reuertamur ad primū p̄siderātes quare ecclesia uel fidelis aīa mulier sit appellata. Et hoc duobus modis inuestigare possumus. Vno mō p̄ definitiōem. ga mulier est q̄ generat in se ex semine alterius. uir autē est qui generat in alia ex semine proprio. et hoc cōpetit ecclesie: q̄ est uxor agni. ut dicit Apoē. xxi. que ecclesia cōceptū omnē. quem castis uisceribus deo pducit. nō ex seipsa. sed ex semine gratie xp̄i uiri sui cōcipit. sicut dicit ap̄ls. in scda ep̄la ad chor. iij. Nō q̄ sufficētes sumus cogitare aliquid a nobis q̄si ex nobis. sed sufficiētia nostra ex deo est ad Gala. iij. Quis est q̄ tribuit uobis sp̄m & operat uirtutes in uobis. q̄si diceret. Nemo nisi xp̄s. In. i. Iohā. De plenitudine ei⁹ s^c xp̄i oēs accepim⁹ grāz p̄ grā. Et Isa. xxvi. A facie tua dñe pcepimus. & q̄si parturiuimus. & peperimus sp̄ritū salutis

C. Secūdo mō ecclesia & fidelis aīa cognoscunt eē mulier p̄ instrumēta mēbroz qbus mulier a uiro differt. que sunt q̄ttuor. primū instrumentū est ad semē recipiendū. Secūdū ad semen cōseruādū & formādū in partū. Terciū est ministratiū materie formāde in corpus embrionis. Quartū est instrumētū p̄ qd educat paruulus iam editus ad lucez. Primū dicitur semen. Scdm matrix. Tercium fons sanguinis. Quartum ubera

zelus animarum

Et hec spiritualiter
in ecclesia sunt

Exhortatio

Pietas

Congratulatio

Per zelū em aīarū primo ecclia p̄cipit salutē cōuerzor. Per exhortatiōem autē q̄si quadā manu doctrine format p̄ceptum. Sed pietas. q̄ est beniuolētia in oēs imagine dei insignitos. ut

¶ primus.

dicat Aug⁹. materiam administrat. ne deficiat in formādo. dum
 nō querit que illos sunt quos generat. sed potius ipsos. Quat-
 tum uero. scz pgratulatio. ex vna parte sui tanq̃ ex vno ubere
 fundit lac inuitatōnis ad meliora. et ex alia parte tanq̃ ex alio
 ubere ministrat lac pfortatōis ad pmanendū in eo qd iam ac-
 cepit a dño. scdm q̃ etiā duo nutrimentū lactis operat in par-
 uulo. scz incrementū in mai⁹. & uite pscueratiā Cant. vii. lūctur
 re feminū tuorū sicut monilia q̃ fabricata sunt manu artificis.
 D. Et per femina intelligitur zelus animarum. Monilia
 leaūt. ut dicit Isidorus. in libro. etimolo. dicit a monēdo uel
 amuniēdo. Dabat em̃ sponsis a sponso ut esset monimentū res
 eordatōis sponsi abeūtis. Et sic zelus est in ecclia p quē p iugē
 sponsi recordatōem & amorem semp desideramus fructifica-
 re semen spōsi. recordātes eius qd scribit Gen. xxxviii. de Her-
 et Onan filiis Iuda. quorū vn⁹ neq̃ fuit. scz Her. nō spargēdo se-
 men in uase pprio. & ideo interfect⁹ est. Alter autē scz Onan vi-
 dens nō sibi nasci filios semen fundebat in terrā. & ideo etiā
 ipse interfectus est Her quippe interpretat^r p̃surgēs p̃fusio. & li-
 gnificat eos q̃ scdm magna sibi data nō intēdūt lucrū scdm ze-
 lū aīe. sed turpē q̃stū. adulterātes. sicut dicit apls. verbū dei
 scda Chor. ij. Onan autē interpretat^r dolor grē. et significat ua-
 nos & in supbiā elatos. qui sibi ad ppriā laudē uolūt nasci fili-
 os grē. nō recipiētes semen in zelo aīe. sed potius in zelo uanis
 tatis et laudis sue. p̃dicātes. iuxta aplm. semetipos & nō deum
 Isti ambo interficiunt a dño. quia supplicio mortis eterne cō-
 demnātur. Monile uero dictū a muniēdo dabat sponsis ad
 p̃clusionē sinus. ne adulter insereret manū in gremiū pudoris
 Et sic iterū zelus pudorē custodit aīe siue ecclie. scdm qd dicit
 in ps. zelus dom⁹ tue comedit me. dom⁹ em̃ dei aīa fidelis est.
 E. De matrice. quā supra diximus exhortatōem esse. dicit
 apls ad Gala. iiii. Filioli mei. quos iterū parturio. donec xp̃s
 forme in uobis. Et nota q̃ duobus vicis matricis precipue
 impedit^r partus. Quorū vnū est nimia lubricitas. ex qua fit q̃
 semen nō p̃t p̃sistere. Alterū est nimia clausio impediens semis-
 nis ingressum. Et sic est spūaliter in exhortatōib⁹ in uerbo dñi
 quia nimia loq̃citas nimīū fluēs in semine frustra a fructu. &
 ideo dicit Leuit. xv. Qui patit fluxum seminis imund⁹ erit. et
 tunc iudicabit huic uitio subiaceret. cum per singula momēta
 adhēserit. carni eius. atq̃ concreuerit sedus humor. Omne stra-
 tum in quo dormierit immundum erit. et ubicunq̃ federit

Aleph Caplm primū

Fedus humor seminalis est sermo nō cōpetens tempori nec his qui audiūt. Stratū autē in quo dormit est hoc in quo p. dēlectationē mentis quiescit. et hoc est peccatū & scurrilitas Conclusio vero siue clausio matricis est quādo uerbum exhortationis. quod multis prodesse poterat. damnabili regitur silētio sicut dicitur Ezech. iij. Fili hominis specularorē dedi te domui israel. & audies ex ore meo uerbū. & annunciaris eis ex me. Si dicente me ad impium morte morieris. & nō annūciaueris ei neq; loquutus fueris ut auertatur a uia sua impia et uiuat. ipse impius in iniquitate sua moriet. sanguineq; autē eius de manu tua requirā. Si autē tu annūciaueris impio. & ille nō fuerit conuersus ab impietate sua et a uia sua impia. ipse quidē in impietate sua morietur. tu autē animā tuam liberaſti. Sed etsi cōuersus iustus a sua iusticia fuerit et fecerit iniquitates. ponā offendiculum coram eo. in peccato suo morietur. & nō erūt in memoria iusticie eius quas fecit. sanguinē uero eius de manu tua requiram. Si autē tu annūciaueris iusto ut nō peccet iustus. & ille nō peccauerit. uiuens uiuet. quia annūciasti ei. & tu animā tuam liberaſti

F Tercū quo differt mulier a uiro est fons sanguinis. quē supra diximus esse pietatē. put pietas dicitur beniuolentia in omnes imagine dei insignitos. quia sic est vnū de donis spiritali. sicut dicit Augusti. Et ex isto fonte egreditur uerbum manans sanguinem dilectōis proximi. per quā fortis mulier habūdat in omib; que exigūtur ad formatōem paruulorū in christo. qd notatur in uerbo apostoli ubi dicit. ij. ad Choz. v. caplo. Siue mente excedimus deo. siue sobrii sumus uobis. charitas em christi urget nos. Hoc est quicquid in cōtemplatione haurimus mente deo excedendo. et quicquid in sobrietate actōnis operari possumus. totū facimus uobis. et hoc ideo quia charitas christi urget. Sicut em habūdantia sanguinis urget in appetitū generatōis. sic habūdantia charitatis urget in desiderium generatōis spiritalis. Et ideo. ij. ad Choz. vi. dicit apłus. Os nostrū patet ad uos o chorinthij. cor nostrū dilatū est. nō angustiamini in nobis. quasi diceret. Os pietatis amplū est ad uos. & cor charitatis ad uos latū est & habūdās. nihil in nobis angustū et artū potestis experiri: quo min⁹ fecerim in formatione omniū uestrum in christo. Et hoc est quod dicit in actibus. xx. Confessor uos hodierna die. quia mūdus ego sum a sanguine omniū uestroz. Non em subterfugi quo

.S. primus et secundus.

minus annūciarem uobis omne cōsiliū dei Et nota qđ dicitur in libro de animalibus qđ sanguis menstruus iuuenū mulierum albus est semp. Antiquis autē mulieribus desinūt muliebria. sicut dicit Gen. xviij. qđ sare desierant fieri muliebria. Et sic duo spūaliter corrumpūt fontem sanguinis a pproio colore qui est rubor procedens a flamma ignis dilectōis dei. quorū vnū est dissolutio iuuenilis. & alterum cupiditas faciens refrigerare charitatē. De primo dicitur. Hier. xxxi. Cōfusus sum et erubui. quoniam sustinui opprobrium adolescentie mee. De secūdo dicitur Mathei. xxiiij. Quoniā abūdabit iniquitas. res frigescet charitas multorum

Quartū uero. quod est ad nutriendū paruulos iam natos in christo. diximus esse congratulatōem habentē duas māmillas. Ex quarū vna. scz inuitatōnis ad meliora fundit fortis mulier lac pfectus spūalis. Ex altera autē scz confortatōnis fundit lac perseverantie in bono qđ accepit. Et hoc est quod dicit apłus. prima ad Cor. iij. Tanqđ paruulis in christo lac uobis potū dedi nō escam. Et in canticis Cāticor. iij. Mel & lac sub lingua tua. Quod glosat psalmista dicens. Diffusa est grā in labijs tuis &c. Et sic habetur quare mulier dicatur ecclesia vel fidelis anima

M S. Secundus

Secūdū est dispositio in qua queritur mulier. & hec est fortitudo que notatur cū dicit (Fortem) Dicitur autē mulier hec fortis ppter duo in quibus omis attendit fortitudo. Vnū est difficultas actus & operatōis eius. Alterū est altitudo roboris eius in vincendo queqđ fortissima. Primū horum est in tribus. scz in hoc qđ aggreditur difficilia. Secūdum in hoc qđ sustinet. Terciū in hoc qđ nō deficit in pferendo utrūqđ. Primū horum est quia aggreditur fortissime tentatiōes hostis. Et de hoc habetur. in. iij. Job. ubi dicit Maledicāt ei qui maledicunt diei qui parati sunt suscitare leuyathan. Leuyathan interpretat aditamentū eorū. et signat dyabolum. qui suadet damnatōem hominū. Hūc aggreditur suscitando cōtra se fortis mulier. qm per opera virtutū dyabolum ad certamen inuitat tentatōnū Et hoc est qđ dicitur in. iij. Gene. Ipsa conteret caput tuū. quia terribilis est serpens in capite. Fortitudo huius pugne significata est in. xxxij. Gene. in lucta Iacob cum angelo In qua tria occurrūt. Iacob scz qđ benedictus est ab angelo. & qđ pfortatus

Aleph Caplm primū

est contra fratrem. Dixit em̄. si contra deum fortis fuisti. Quotō magis contra hominē preualebis. Et q̄ pfregit neruū femoris eius. Que signant tria que cōueniūt ei qui fortiter aggreditur pugnā spūalem. Ille em̄ benedictōem gratie accipit contra dyabolū. et robur virtutū accipit p̄tra mūdum. Insuper emarcescit concupiscentia femoris. quia femur locus delectatōis est

B Secundum. quod est in actu fortitudinis. est fortiter sustinere aduersa. quia sicut dicit ap̄lus. sc̄da. ad Thimo. iij. ca. Omnes qui pie uolūt uiuere in christo patient persequutiōem. Sic fortis fuit illa mulier de qua legir̄. sc̄do Macha. vii. Supra modum aut̄ mater mirabilis & bonorū memoria digna. que p̄reuit septem filios sub vnius diei tempore cōspiciens. bono animo ferebat propter spem quā in deum habebat. singulos illorum hortabatur uoce patria fortiter repleta sapientia. & femineae cogitatōni masculinū animū inferens. Sic etiā fortis fuit filius eius ibidē. qui terciō illuditur. De quo dicit scriptura eiusdem capituli. q̄ linguam postulatus cito ptulit. & manus constāter extendit. & cum fiducia ait. E celo ista possideo sed propter dei leges nūc hec ipsa despicio. quoniam ab ipso mea recepturū spero. ita ut rex & qui cum ipso erant mirarentur adulescentis animū. q̄ tanq̄ nihil duceret cruciatus

C Tercium est longanimiter perseuerare in vtriusq̄. De quo dicitur in Isa. xl. ca. Qui dat lassō virtutem. & his. qui nō sunt. fortitudinem & robur multiplicat. & deficiēt pueri & laborabūt. Et iuuenes. id ē pueriliter viuētes. hoc est iuuenilia sequentes in infirmitate sua cadent. id est in cōcupiscentia. Qui autem sperant in domino mutabūt fortitudinem. assumētq̄ pennas ut aquile. current et non laborabūt. uolabūt et nō deficiēt Per mutatōem aut̄ hui⁹ fortitudinis intelligit q̄ semper noui sunt i fortitudine. sicut dicit ps̄. Dixi nūc cepi hec mutatio dextere excelsi. Et hoc est qd sequit̄. Sumēt pennas ut aquile. Aquila em̄ dicitur renouare pennas ad primū robur. Vnde dicitur in ps̄. Renouabitur ut aquile iuuentus tua. hoc est robur iuuentutis. Vnde sequitur. Currēt et non laborabūt. Currēt in strennuitate operis & passionis longanimiter sustinendo. et non laborabunt fortitudine laborem superātes. & uolabunt uelocitate desiderij nō deficientes. quia sciūt q̄ solus ille qui pseuerauerit saluus erit. Math. x.

D Altitudo autem roboris est in hoc q̄ vincit quinq̄ fortissima.

.S. Secundus

Vincitq;

Deum
Regnum dei
Dyabolum
Regnum dyaboli
Proprium anīmū

Deum vincit per charitatis affectū. Regnū dei per instantiā meriti. Dyabolū autē p abiectōem humilitatis. Regnū dyaboli p p̄fessionem uolūtariē paupertatis. Et p̄priū animū p trāquillitatem patientie & mansuetudinis. De primo horū dicit in Cant. viij. Apprehendam te & ducā in domū matris mee. et in cubiculū genitricis mee. ibi me docebis. & dabo tibi poculū ex vīno condito & mustū malorū granatorū meorū. Apprehensio est retentio dei per affectum charitatis. Et ideo quasi passus violentiā ducit in domū matris. hoc est in carnē. quam habemus ex prima matre eua. Similiter ducitur in cubiculū genitricis. hoc est in cōscientie secretū. que cubile est genitricis gratie. ut ibi ab anima astringat amplexibus castis. & perfuratur osculis. nō in coniūctōe labiorū carnis. sed in coniūctione animorū. scdm q̄ dicit ap̄lus prima ad Choz. vi. Qui adheret deo vnus spūs est cum eo. Et ideo sequitur. ibi me docebit. quia qn̄ dilectus interius in mente dulci quodā amoris vīnculo p̄stringit. mox etiā intellectus ad doctrinā ueritatis aperitur. scdm qd̄ dicit in euāgelio Iohā. xvi. Cū uenerit spūs ueritatis docebit uos omnē ueritatē. Et in prima canonica Iohā. ij. ca. Vnctio docebit uos de om̄ibus. Vīnū uero p̄ditū ibidē sponso p̄pinat in gaudio sancti spūs dulcorato. & odorifero facto p̄dimento omniū uirtutū. scdm q̄ dicit in ps. Cogitatio hoīs cōfitebit tibi. Mustū autē malorum granatorū est cōceptū nīmīū desiderii bulliēs ad beatitudinē sanctorū. quia in malogranato grana cellis p̄prijs distincta sunt. sicut sancti in eterna beatitudine distinguūtur p̄ differētias p̄miorū. scdm q̄ dicit in ps. Exultabūt sancti in gloria. letabūtur in cubilibus suis &c. Et ip̄e dñs in euāgelio. Iohā. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt

E De uictoria sup regnū dei habet. xi. Math. A dieb⁹ Iohānis baptiste usq; nūc regnū celorū vim patit. & violenti rapiūt illud. Et. vij. Math. q̄ angusta est porta. & arda uia q̄ ducit ad uitā. & pauci sunt qui inueniūt eam. Et ideo dicit alibi. Contendite intrare p̄ angustā portā. quia uolētia & fortitudo necessaria est ad regnū celorum

Aleph Caplm primū

F De fortitudine dyaboli qui vincitur etiā a forti muliere dicit. xij. Math. Quomodo potest quisq; intrare in domum fortis & uasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem. & tūc uasa eius diripiet. Fortis dyabolus est. domus eius cor peccatoris est. et uasa eius peccata sunt. Sed fortis mulier alligat eum vinculis gratie sacramentorū. et uasa eius. hoc est peccata diripiet p grām virtutum. De hac etiam fortitudine dicit. xli. Iob. Non est potestas sup terram que pparetur ei scilz leuyathan. q factus est ut neminē timeret. Et vis est in hoc qd dicit sup terram. quia potestas & fortitudo mulieris huius non est de terra. sed de celo

G Regnū aut dyaboli est in spectaculis & pompis & diuitijs huius mūdi. que omnia mulier fortis vincit p uolūtariam paupertatem. scdm q dicitur in euangelio Iohan. xvi. Cōfidite quia ego vici mūdum. Et alibi. in Iohan. xiiij. Princeps huius mūdi in me nō habet quicq;. Et in. iij. ca. Math. Cū dyabolus assumeret iesum in montē excelsū ualde. & ostēdit ei omnia regna mūdi & gloriā eius. Et diceret q oīa sibi daret si cadens p auariciā adoraret eum. Respondit iesus. Vade sathanas. scriptū est em. dñm deū tuū adorabis. & illi soli seruiēs

H Quinto etiā p mansuetudinē & patientiā vincit propriū animū. scdm q dicit Math. v. caplo. Beati mites. qm. ipsi possidebūt terrā. quia nulli terrā sue nature ad nutū possidēt nisi māueti & patientes. scdm q dicit domin⁹ Luc. xxi. In patientia uestra possidebitis aīas uestras. Et Salomon puer. xvi. Qui dominat animo suo fortior est expugnatore urbium. Istis igit modis habet quare dicat fortis mulier

¶ Tercius.

Equitur p̄siderare dignitatē querentis. que importat per hāc dictōem (Quis) Dicit em beatus Hirony. q in sacra scriptura hec dictio (quis) quādoq; notat impossibilitatem. ut in. liij. Isa. Generatōem eius quis enarrabit. scdm q de eterna generatōe intelligit. De qua dicit Ambrosius. q silet uox. nō hoīs tm. sed etiā angelorū. Qñq; notat difficultatē. ut p̄z Eccl̄iastici. xxxi. Beatus vir qui inuētus sine macula. & post aurum nō abiit. nec sperauit in pecunie thezauris. quis est hic & laudabimus eum. quasi dicat. difficulter inuenitur. Et ita sumitur hic (quis) quia difficile fuit habere inuentorem huius mulieris. Quia sicut dicit Anselmus. in libro Cur deus homo

¶ Quartus.

Duo exigitur ad hoc q̄ homo p̄ditus inueniatur ad salutem
sc̄z q̄ ille satisfaciatur qui debet & tenetur satisfacere. et hoc non
est nisi homo. quia nō peccauit nisi hō. Et q̄ ille satisfaciatur q̄
potest satisfacere. & hic non est nisi deus. Creatura em̄ que totū
quod est & potest & operatur pro seipsa debet suo creatori.
pro hoīe satisfacere nō p̄t. Sed deus. qui nulli aliquid debet.
pro se si satisfaciatur: pro alio satisfaciatur. Et ideo eum qui inuenit
mulierē p̄ satisfaciendū oportuit esse deum & hominē. ut debe-
ret inq̄tum homo. & posset inq̄tum deus. Ideo in Isa. vii. dici-
tur. Vocabis nomen eius emanuel. hoc est. nobiscū deus. hoc
est cum natura nostra deus. Et Job. xxxiiij. Si fuerit p̄ eo. id est
p̄ hominē. angelus loquēs vnus de milibus. ut annūciat hoīs
equitatē: miserebitur eius & dicet. libera eum ut nō descendat
in corruptiōem. inueni in quo ei propicietur. Et debet littera sic
p̄stuari. Si angelus existens vnus de milibus. fuerit loquēs
pro eo uerba redemptōis: miserebitur eius. hoc est hoīs deus.
Et uocat angelum christū missum in mūdum. qui sc̄dm septu-
aginta interpretes. in. ix. Isa. uocatur magni consilij angelus.
Christus autē sc̄dm eternam generatiōem est prima imago & si-
mililitudo patris. Homo autē ultima creatura dei: est etiā simili-
tudo & imago dei. Vnde deus homo est quodāmodo vnum
de duobus similibus et duabus imaginibus. sc̄z hominē & fi-
lio dei. Et iste solus loqui poterat pro nobis redemptiōem. Vñ
etiā dicit in fine Apocal. Ego sum alpha & o. principium & fi-
nis. Principiū per diuinitatē. & finis per humanitatē. quia fi-
nis creaturarū est homo ultimo creatus. Et sic habetur digni-
tas querentis

¶ Quartus

Equitur de diligentia inquisitionis. que notat per hoc qd̄
dicit (Inueniet). Quattuor autē modis aliquid querit &
inuenitur. Primo qñ nō perditum p̄ inquisitionē inueniit. Si-
cut in. xxxvi. Gene. q̄ Anan inuenit aquas calidas in solitudi-
ne cum pasceret asinas sebeon patris sui. Quandoq̄ inuenitur
quod perditum recuperatur. Sicut habet in primo Regū. ix.
cap. q̄ inuente sunt asine cis patris Saul. Quandoq̄ inuenire
idem est qd̄ per studium in alicuius ignoti notitiam puenire.
sc̄dm qd̄ dicitur in Hieremia. in. cap. xv. Inuenti sunt sermo-
nes tui & comedi eos. Quarto mō inuenitur quasi per fortu-
nam id quod nō queritur. sc̄dm qd̄ habetur. lxv. Isa. Inuenerūt

Aleph Caplm primū

me qui nō quæſierūt me. Omnibus his modis inuenta est foras
tis mulier. per opus redemptōis. Inueniri aut mulieris est. q̄a
facit eam christus inuenire quādo inuenit in ea salutem. Et pri
mo modo inuenta est ad resurrectōnem. quia resurrectōnē nō
p̄didimus in adam. Si em̄ ipse nō peccasset non resurgeremus
q̄a nō moreremur. Et de hoc habet. xxxij. Deutro. Inuenit euz
in terra deserta in loco horroris & uasie solitudinis. Deserta ter
ra est terrena caro necessitati mortis addicta adhuc uiuens. lo
cus horroris est corpus mortuū horrore putredinis fetorez de
se generans. Sed uasta solitudo q̄n iam est in cinerib⁹. & ibi in
uenit nos ad resurrectōnem.

B Secūdo modo inuenit nos ad redemptōem. sicut habe
tur in tribus parabolis. xv. Luce. Quarū prima est de habente
centū oues quarū vna est p̄dita. & dimittūtur nonagintanos
uem in deserta. ut queratur & inueniat vna p̄dita. que signifi
cat hominē. Secūda parabola est de muliere habēte dragma
decē. quarū vnā p̄ditam querit & inuenit accēdendo lucernā
et euertendo domū. Tercia est de filio p̄digo. qui mortuus fu
erat & reuixit. perierat & inuentus est a patre

C Tercio mō inuentōis inuenit nos deus ad grām meritū
nō ita q̄ ante nesciret nos scientia intelligentie. sed ante nescis
uit nos scientia approbatōis. Sicut ipse dicit. xxv. Math. de q̄
busdam. Nescio uos: discedite a me operari iniquitatis. Et de
hoc mō inuentōis habetur in psal. ubi dicit. Inueni Dauid ser
uū meū: oleo sancto meo vnxi eum. Hoc est. inueni Dauid ad
seruitium meum. & ut hoc adimplere posset vnxi eum oleo
gratie mee

D Quarto modo non inuenit nos deus nisi rep̄tatione
sua. quia magnitudine reputat se felicē q̄n inuenit nos. Hoc si
gnatum est in Gene. xxvj. Vbi Isaac benedictōem dedit filio
suo Iacob p̄pter uenatiōem allatam sibi. talem faciens ei que
stionē. Quomodo inquit t̄cito inuenire potuisti fili mi. Et il
le respondit. volūtas dei fuit ut cito occurreret mihi q̄d uoles
bam. Isaac significat deum patrē. cuius oculi caligantes pro
phete sunt. quia tenebrosa aqua est in nubibus aeris. hoc est
doctrina ueritatis in p̄phetis. Maior autez filius eius primus
Adam cui precepit ut ferret sibi de uenatione cibos captos in
pharetra & arcu. hoc est in ingenio & uerbo. Sed ille fuit inseq

§ quartus.

Illeſeria. id eſt lucra mūdāna. Minor autem filius eius ſecundus Adam eſt. hic eſt chriſtus homo. qui ad preceptū matris que miſericordia eſt. que etiā fecit eum incarnari. iuit ad vicis nos greges pecorum. apportans inde duos hedos. hoc eſt corpus & animam peccatorū: reputans ſe felicem q̄ cito inuenit quod querebat. Et per hoc ſubripuit benedictionem Adam. quia gratiam. quam in Adam hereditario quaſi iure debebamus poſſidere. et ſicut ipm tanq̄ patrē gratie benediceremus per Adam amiſimus. ſed per chriſtum ad eandem inueniſumus. et ideo ipſum benedictione grātū actōis benedicimus.

E Sed notandum eſt. q̄ ad duo precipue deus querit. & inuenit mulierem fortem. Et ad duo queritur & inuenitur ab ea. Querit em̄ deus eam primo ad gratiam. Et hoc ſignatū eſt in Gene. xxxvii. vbi Joſeph queſiuit fratres ſuos & inuenit eos in Dothaym. quod interpretatur ſufficientia defectionis Et ſignificat ſtatū peccati. vbi verus Joſeph chriſtus quattuor patitur a fratribus ſuis. hoc eſt ab hominibus. Primo exprobrationē. Secūdo denudatiōem tunice talaris & polimite. Tertio proiectionem in cifternam. Quarto venditionem yſmahelitis euntibus in egyptū. Et ſic quattuor peccator infert chriſto ſpiritualiter. per ingratitudinem em̄ facit contumeliā ſpiritui ſancto. Sicut dicit apoſtolus ad Hebreos. x. Irritam quis faciens legem Moyſi ſine vlla miſeratione duobus vel tribus teſtibus moritur. quantomagis putatis deteriora mereri ſupplia: qui filium dei conculcauerit. & ſanguinem teſtamenti pollutum duxerit. in quo ſanctificatus eſt. et ſpiritui gratie contumeliā fecerit. Tunica polimita eſt veſtis virtutum picta uarietate diuerſarum virtutum. et talaris q̄ ita longa ſit ut etiam corpus totum uestiat decore honeſtatis. Et hec tingitur a peccatore ſanguine hedi. id eſt iniquatione peccati. Per hedū enim peccator ſignificatur. & per ſanguinem: peccatū. ut habetur. xxv. Mathei. q̄ iudex ſtatuet oues a dextris. hedos autem a ſiniſtris. Tercio projicitur in cifternam quando delectatio ſpiritualis commutatur in carnalem. ſpiritus em̄ fundit ut fons aquam refrigerij. ſcđm q̄ dicitur in pſalmo Domine apud te eſt fons vite &c. Caro aut videtur quidem continere delectationis refrigeriū. ſed tanq̄ ex cifterna diſſipata effluit ſtatim p̄ primas miſerie in dolorib⁹ & triſtitijs. ſcđm q̄ querit dñs in Hierem. ij. Obſtupescite celi ſup hoc. & porte ei⁹ deſolamini uehementer. Duo em̄ mala fecit pp̄s me⁹. me dereliq̄runt

Aleph Caplm primū

fontem aque viue. et foderunt sibi cisternas dissipatas que cōtinere nō valent aquas. Celi sunt angeli. et porte celi homines sancti. p quoru; exempla intramus in celos. quos vocat deus in admiratōem & abhominatōem facti huius. Quarto venditur negotiatoribus egypti. et hoc fit quando lucrum gratiæ postponitur & ad lucrum mūdi huius mens anxietur. Sicut Iudas qui preciū vniuersitatis vendidit p precio triginta denarioru;. Ibi ergo xp̄us inuenit mulierē querēs eam ad grām

F Secūdo querit & inuenit eam ad fidelitatē per tentatiōnes. vt habetur Sapieñ. iij. Deus tentauit suos & inuenit eos dignos se. tanq̄ aurū in fornace pbauit illos. & quasi holos causti hostiā accepit eos. Et hoc signatum est in Gene. xxij. vbi deus tentauit Abrahā ut immolaret filium. ponens eum nō his in exemplum fidelitatis. Et in euāgelio Math. xxiiij. Quis putas est fidelis seruus & prudens quez cōstituit dominus sup familiā suā. ut det illis cibum in tpe. beatus ille seruus quē cuz uenerit dñs eius inuenerit sic facientē. Amen dico uobis quomā sup omnia bona sua constituet eum

G Mulier etiā querit deum ad duo. scz ad adiutorium. & ad amplexum. Ad adiutoriū in tentatiōibus. Et de hoc loquitur ps. Querite dominū & pfirmamini. querite faciē eius semper. Et Isā. lv. Querite dñm dum inueniri potest. inuocate euz dum prope est. Ad amplexū aut querit eū in deuotōe. De hoc habetur Cant. iij. In lectulo meo p noctes quesiui quē diligit anima mea. quesiui illum & nō inueni. surgam & circuibo ciuitatē p vicos & plateas querā quem diligit anima mea &c. & infra Tenui eum nec dimittā donec introducā illum in domū matris mee. & in cubiculum genitricis mee. Lectulus est quies cōtemplatōis. Noctes uero obscuritates p̄siderationū. quia sicut dicit ap̄lus. secūda ad Choz. v. Per fidem em̄ ambulamus et nō p sp̄m. Fidei autē visio per speculum & in enigmate est. quia vt dicitur in li. Sapieñ. ix. Corpus qđ corrūpitur aggrauat aīam. & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantē. In his noctib⁹ querit sponsus ad amplexū. & nō inuenit quia nō exhibet se vt sponsum. sed potius ut peregrinum. Et hoc p̄querit Hieremias. xiiij. ca. dicēs ad dominū. quare quasi colonus futurus es in terra. & quasi viator declinans ad manendum. Surgit ergo sponsa eleuando mentis intuitum. ab omni sollicitudine corporis ad cōtēplationem eternorum. & circuit vicos. hoc est dispositōnes sanctorum in p̄mij eternis

¶ quintus

et plateas. hoc est latitudines angelorū in hierarchijs celestibus. Platea em dicitur a platon grece qđ latine latuz sonat. querens si dilectum anime sue viderint. qđ nihil aliud est qđ consideracione glorie sanctorū. quasi quadam manuductōe instrumētū ad lucem inaccessibilem quā deus inhabitat obtutum mentis eleuare. Et ideo eos. qui sic eam instruūt. uocat uigiles. qui custodiūt ciuitatem. signās angelos deputatos ad custodiam ecclesie. que est ciuitas Hierusalē celestis. Illi em purgant animas quo liberius possint p̄tēplari lumen incircūscriptū Et hoc est qđ dicitur vi. Isa. Volauit ad me vnus de seraphin. & in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari. & tetigit os meū et dixit. Ecce tetigi hec labia tua. & auferetur iniquitas tua. & peccatum tuū mūdabit. Calculus est ignita ueritas. Forceps a duobus brachijs stringens colligatis. est consideratio unū brachiū habens fidem & alterū intellectū connexa sibi inuicē clauo reuelationis diuine. Altare est altitudo eterne beatitudinis ut sic per ministeriū & illuminationem angelicam tangat os cordis anime: et duo labia eius. scz rōnis & uolūtatis. et mūdetur cor ab iniquitate. que est curuitas desiderij per appetitum terrenorū. & appetitum operationis prauē. ut sit vna de his de quibus dñs dicit. v. Math. Beati mūdo corde: quoniā ipi dei videbunt. Quod aut sequitur. Paululū cū pertransissem &c. Hoc est qđ beatitudo dei nō uidetur nisi super omne qđ creatū est eleuetur consideratio mentis. & ibi inuentus tenetur p̄ orationis instantiam. & nō dimittetur etiā si fingat uelle longius ire. per feruorem deuotionis. donec introducat in domū cordis. que est domus matris sapientie & in cubiculum cōsciētie. vbi habitat genitrix omnis boni scz gratia.

¶ Paragraphus quintus

Equi de laude alta mulieris inuente qđ p̄tinetur in his
Procul et de vltimis finibus precium eius rē.

	Tempore
Est autē q̄ttuor	Distātia nature
modis procul.	Elōgatōe a cognitōe hūana
	Latitudine eorū in quibus est p̄cium

Tempore dupliciter. scilicet q̄tum ad finem mundi. quando dabitur p̄cium quo ad corpus in resurrectione. Et de hoc habetur in Ecclesiaste. xi. Mitte panē tuū sup̄ transeūtes aquas quia et post multa tempora inuenies illū. Similiter procul est

Aleph Caplm primū

¶ tū ad tempus qđ predestinauit deus. quia precium redem-
ptionis misit deus in nouissimis diebus. Et ideo etiā illud tē-
pus dicitur plenitudo temporis. iij. ad Gala. vbi sic dicit apo-
stolus. At vbi uenit plenitudo tēporis misit deus filium suū
natū ex femina siue muliere. factum sub lege. vt eos qui sub le-
ge erant redimeret. Et de isto procul qđ tū ad utrūq; horū di-
citur in li. Nume. xxiiij. ca. Heu quis victurus est quando ista
faciet omnipotēs. quasi diceret. procul est a nobis tēpus illud.
et Abacuc. ij. Scribe visum & explana eum sup tabulas vt per-
currat qui legerit eum. quia adhuc visus procul & apparebit
in finem. & nō mentietur. si moram fecerit expecta illū. qđ ve-
niens veniet & nō tardabit. Et uocat visum reuelatōnem sibi
ostensam a domino de precio redēptōis & p̄cio glorificatōis.
B Est etiam p̄cul in natura. qđ patet. quia precium mulie-
ris deus est. qui principium omnium est. mulier autē finis omnium
creaturarū est. et finis & principium in natura maxime p̄cul
sunt. Et hoc est qđ dicit in Ecclesiastico. xxiiij. Doctrinā quas
si antelucanū effundam. & enarrabo eam vsq; ad longinquū.
Doctrina que est quasi antelucanū. est doctrina creatōis quā
ostendit deus in creaturis. sed enarrata est vsq; ad hominē. qđ
homo distat p̄ gradus omnium entium. vt dicit Gregorius. Est
eū cum lapidibus. & uiuit cum arboribus. sentit cum aialib;
et rōcinatur cum angelis. Similiter Isa. ca. lv. quia sicut exalta-
tur celi a terra. sic exaltate sunt vie mee a vijs uestris. et cogita-
tiones mee a cogitatōibus uestris. Celum primū est in loco &
terra vltimū. et sic deus primū est in natura & homo vltimū.
Et hoc bene signatū est Gene. xxiiij. vbi dicitur qđ Ysaac eleuas-
tis oculis p̄cul vidit venientes camelos in quibus adducebat
Rebecca. Ysaac filius dei est. Rebecca autē ecclesia. qđ rebecca in-
terpretatur que multū accepit. et signat ecclesiam. qđ accipit oīa
carissimata gratiarū. Cameli autē. in quibus uenit. p̄pter gibbo-
sitate signāt carnē que gibbosa est. p̄pter mortalitatē & infir-
mitatem in quā cecidimus. Et dicit procul eam videre Ysaac p̄-
pter distantia dignitatis nature sue a natura nostra. Et hoc est
etiā qđ dicit Exodi. xx. Cūctus populus audiebat voces. & tā-
pades videbat & sonitū buccine montēq; fumantē & p̄teriti
ac pauore percussi steterūt p̄cul. Mons eminentia diuine natu-
re est. Fumus autē euaporatio creature est ab ipsa. non de essen-
tia quide; sed de voluntate. quia dicit Damasc. qđ creatura est
opus volūtatīs existens. voces autē sunt p̄cepta & mādata les-

¶ Quintus

gis. Et buccine sunt voces prophetarum quibus cognoscimus elongationem & altitudinem diuine nature. & admiratione cordis culli: cognoscimus nos procul stare ab ipso qui patri nostrum est.

C Tercio modo est procul elongatio a nostra cognitione. quia parum de ipso cognoscimus. Sicut dicitur xxxvi. iob. Omnes vident eum. vnusquisque intuetur procul. Ecce deus magnus vincens scientiam nostram. et numerus annorum eius inestimabilis est. Et hoc signatum est Gene. xxi. vbi dicitur. quod die tercio Abraham vidit procul locum qui dicebatur mons visionis. Tres enim dies sunt tres illuminationes diuine quibus cognoscimus deum. Prima est per vestigium. quando scilicet cognoscimus eum per creaturas irrationalis. Secunda est per imaginem quando cognoscimus eum per rationales creaturas. Et tertia est quando cognoscimus eum in seipso. & tunc videmus procul & ideo obscure.

D Quarto modo procul est quantum ad latitudinem precij. quia deus qui patri nostrum est. vbique est. Et de hoc dicitur Iosue primo. Omnem locum. quem calcauerit vestigium pedis vestri. vobis tradam. sicut loquutus sum Moysi a deserto et libano usque ad flumini magni eufraten. omnis terra ethiopianorum usque ad mare magnum circa solis occasum erit terminus vester. Desertum dicitur mundus eo quod non habitatur. sed potius transit. Lybanus dicitur congregatio sanctorum in patria. quia lybanus interpretatur candidatio. & sancti candidati erunt. vtriusque stola corporis & anime scilicet. Fluvius autem magnus eufrates. qui interpretatur crescens vel frugifer. signat gloriam hominis christi. qui creuit & fructificauit ad gloriam omnium sanctorum. Terra vero ethiopianorum infernus est damnatorum. quia ethiopi formidantes interpretantur. Sed mare magnum est profunditas amaritudinis demonum. Locus autem occasus solis est habitatio eorum qui in originali peccato defuncti sunt. quia illis non oritur lumen visionis dei. Et sic quoties ponant vestigium considerationis sue. habent patrium dum gaudent de iusticia puniente reprobos. & remunerante pios.

E De ultimis autem finibus
est tribus modis. scilicet

Nature
Anime
Beatitudinis

Ultime fines nature sunt diuinitas & humanitas. ut dictum est. quia ex parte principij ultra diuinitatem non est procedere ex parte autem creature non est procedere ultra humanitatem. Et hoc est quod dicitur. viij. Sapientia quod attingit a fine usque ad finem fortiter & disponit omnia suauiter. Primum quo ad incarnari.

Aleph Caplm primū

stationem. scđdū quo ad glorificatōnem intelligitur. Et ideo dicitur. x. Iohā. Ingrediet̃ & egrediet̃ & pascua inueniet. scđm Augusti. Intus scđ ingreditur: & inueniet pascua fructiōis in saluatoris diuinitate: & foras egrediet̃. & inueniet pascua fructiōis in humanitate. Fines autē sunt duo. scđ summa ueritas que est finis intellect⁹. et summa bonitas que est finis affectus. Et de hoc loquitur. lviij. Isā. Implebit splēdoribus animā tuā et ossa tua liberabit. Anima em̃ quo ad intellectum splendore ueritatis impletur. et robur ipsius affectus est summa bonitas: per cuius influxum ab omī miseria liberabitur. De hoc eodem habetur Iohan. primo. Vidimus gloriam eius: gloriaz quasi vnigeniti a patre plenuz gratie & ueritatis. Gratie. quo ad bonitatē affectus. ueritatis quo ad illustratōem intellectus

	In ueritate boni qđ est beatitudo
Finis beatitudinis	In uniuersalitate eiusdem
est in tribus. scđ	In indeficientia

De primo dicitur in euangelio Luc. xviij. Nemo bonus nisi solus deus. De uniuersalitate dicit. vij. Sapient. Venerūt mihi omnia bona pariter cum illa. Et Boe. libro. iij. de p̃so. phy. Beatitudo est status omniū bonorū aggregatione perfectus.

De indeficientia habetur Apoca. ultimo iam nō erit ampli⁹ neq; luctus neq; clamor. sed nec ull⁹ dolor. qm̃ priora trāserūt.

In his tribus finibus beatitudinis. scđ in uero bono. in uniuersali. et indeficienti. est gaudiū plenum. De quo dicit dominus Iohan. xvi. Petite & accipietis ut gaudiū uestrū plenuz sit.

F. Precium etiam. quod procul et de ultimis finibus est. triplex est scilicet

	Redemptionis
Precium	Regni
	Corone

De precio redemptionis habetur. xxvij. Math. Acceperunt triginta argenteos. preciiū appreciati. quem appreciauerunt a filiis israel. & dederūt eos in agrū figuli. sicut p̃stituit mihi dominus. precium appreciati est preciiū iude qui appreciatus est a filiis israel ut traderet dominū. et hoc precium datum est in agrum figuli redimendū. Ager figuli est humana natura de q̃ finxit nos deus. Et de hoc habetur zacharie. xi. Appenderunt mercedem meam triginta argenteos. & dixit dominus ad me Projice illud ad statuariū decorz preciiū quo appreciatus sum.

§. quintus et primus.

ab eis: & tuli triginta argenteos. et proieci illos in domo domini ad statuariū. Statuarius faciens imaginem decoris deus est triginta argentei precii vniuersitatis. domus domini ecclesia. Proieci ergo triginta argenteos in domū domini ad redemptionem nostram. quādo precii vniuersitatis in ecclesia oblatum est deo ad redemptionem fideiū. Sicut dicitur in psalmo. Apud dominū misericordia. & copiosa apud eū redemptio. Et alibi in ps. Redemptionem misit dominus populo suo. mandauit in eternū testamentū suū

G Precium autē regni est denarius diurnus qui datur laborantibus in vinea. De quo habetur. xx. Math. q. cōuentōne facta cum operarijs ex denario diurno. misit illos in vineā suā. Et post laborem diei. id est meritū vite: acceperunt singuli singulos denarios. id est regnū celorum. De hoc eodē habetur in psal. Cum dederit dilectis suis somnū. scz post mortem. ecce hereditas domini filij merces. hoc est merces que debetur filio. & hec merces est fructus ventris. scz virginis. id est christus. qui est merces & beatitudo nostra.

H De precio corone habetur prima ad Corin. ix. vbi sic dicit apłus. Hi qui in stadio currūt. omnes quidem currūt sed vnus accipit brauiū. Brauiū autē est corona currentis vel agonizantis. et ideo sequitur. Omnis. qui in agone contendit. ab omnibus se abstinet. et illi quidē ut corruptibilē coronaz accipiāt. nos autē incorruptam. Item in Isaia. xxviii. Erit dominus exercitū corona glorie. & sertū exultationis residuo populi sui. Et in secūda ad Thimo. iiii. Bonū certamen certauī. cursum cōsummaui. fidem seruaui. in reliquo reposita est mihi corona iusticie. quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex. Non solū autē mihi sed et his qui diligūt aduentū eius

Capitulū. ij. § primus.

Eth Prescribit secūdo capitulo. Et est secūda littera hebreorum. Describitur duobus modis Beth. scz per. d. et per th. in fine. **A** Primo modo scriptū interpretat filia uel mensura. Secūdo modo interpretat domus vel habitaculū. Quātum ad primā interpretationem notatur ibi tria. scilz regimen quo regitur filia a patre suo ad diligendū sponsum. Mensura amoris illius. Et castitas

b i.

Beth Caplm secundū

De primo habet in psal. Audi filia et vide & inclina aurē tuas
et obliuiscere populum tuū & domū patris tui & concupiscet
rex decorem tuum. De secūdo habetur in. vi. Deutro. Diliges
dominū deum tuū ex toto corde tuo: & ex tota anima tua: &
ex totis viribus tuis. Ex toto corde. in omnibus que potest ap
petere cor nihil ei equiparetur vel preponatur vel cōparetur.
quia ille qui incomparabiliter excedit omnia in amore cordis
nostri nulli debet comparari. Ex tota autē anima diligitur. qm̄
propter desiderii uolūtatis cōtinue pendens ad ipsum in in
cogitatu animi nihil preter dilectū uersatur. Sed ex omnibus
viribus tūc diligitur quādo cogitatus & desiderium in stren
guitate operis monstratur. Et sic patet qd mensura dilectionis est
non habere mensuram. Castitas autē amoris notatur in hoc
qd sponsa dicitur filia patris sponsi. et ideo etiam ipsa sponsa
sponsū uocat fratrem in affectu dilectionis. sic loquens ad
ipsum in. viij. Canti. Quis mihi det te fratrem meum sugentem
ubera matris mee. ut inueniam te solum foris & deosculer te.
et iam me nemo despiciat. Mater sponse sapientia ingenta est
cuius ubera scz intelligentie & saporis spiritus suxit christus p
unionem ad sapientiam non ingentam. sed increatam ex in
telligentie ubere sugens lac ueritatis. sed ex altero ubere scilicet
saporis spiritus. sugit lac bonitatis: qua nos redemit. Spons
sa etiam ex eisdem uberibus pro modulo suo idem lac sugit.
quia scdm intellectū illustratur candore lactis diuinitatis. et
scdm affectū qsi quadā esca liquēte reficitur dulcedine bonitatis.

Duo em̄ sunt in lacte. scz candor. & esca liquens. Ideo etiam
econuerso sponsus sponsam uocat sororem in. v. Canti. sic di
cens. Aperi mihi soror mea: amica mea: columba mea: imma
culata mea. dicit aperi mihi. desiderans cor aperiri per deside
rii dilationem. Sed sororem uocat propter castitatem ample
xuum. Amicam autē propter conformitatem bonitatis. Colū
bam uero propter simplicitatem & immunitatem fellec ama
ritudinis in appetitu. quia scdm Platonem. appetitus in epā
te est in quo colūba felle caret. Sed immaculatā dicit ppter in
nocentiam actionis.

B Scdm aliam interpretationem interpretatur Beth dos
mus uel habitaculum. Et dicitur ibi domus familia. scdm qd
dicitur in psalmo. Dom⁹ Aaron benedicite domino. domus
Leui benedicite domino. Et in primo Exodi. Quia timuerūt
deum obstetrices edificauit illis domos. Et sic mulier fortis di

¶ primus

citur in qua est confidentia viri sui. Tum propter castuz amorem. quia non diligit alium. Tum propter familie prouidam dispensationem. quia propter eam alio nō indiget yconomo quia fideliter dispensat. Tum etiam propter hoc. quia mulier habitaculum cordis viri sui est. Sicut dicitur Deutro. xxxiij. Amantissimus domini Beniamyn habitabit cōfidenter in eo quasi in thalamo tota die morabitur. & inter humeros illius requiescet. Beniamyn filius dextre interpretat. et significat mulierem fortem. in qua confidenter cor viri sui habitat. propter prudentiam qua totam domū viri regit utiliter. & in ea moratur sicut in thalamo propter delicias amoris eius. Sed inter humeros eius longanimitatis scz & paciētie. quibus quasi duobus humeris portat pondus diei & estus desiderabiliter requiescit

Et hoc est quod sequitur.

¶ Confidit in ea cor viri sui et spolijs non indigebit

In quo versu duo notantur siue considerantur Primum est confidentia viri in muliere. Secundū est affluentia diuitiarum ppter prudentiam mulieris. et hoc tangit ibi. Et spolijs nō indigebit. In primo quattuor notanda sunt. scz confidentia viri. et scdm quid est illa confidentia. quia scdm cor eius est. & cuius sit ista p̄sidentia. quia viri sui. et in quo est. quia in ea scz muliere. Circa primum duo notanda sunt. scz causa confidentie viri in muliere. et in quibus cōfidit ei. Est aut̄ triplex causa quare vir cōfidit mulieri. Prima est. quia nullū pter eum mulier intendit. Secūda. quia nullū pter virū p̄prium querit. Tercia. quia nullius alterius amore delectatur. De primo habetur Cant. vij. Ego dilectio meo supple intendo. & ad me cōuersio eius. Et in ps. Expectās expectaui dominuz. & intendit mihi. Et inde est etiā illa uox desiderij. Isa. xxviij. Manda remanda. manda remanda. et respondet dilectus. Expecta reexpecta. expecta reexpecta modicū ibi modicum ibi. Modicū in actione et modicū in cōtemplatione De secundo habet Iudith. xv. Tu gloria Hierusalem. tu letitia israel. tu honorificētia populi nostri. quia fecisti viriliter. & p̄fortatū est cor tuū. eo q̄ castitatem amaueris. & post virū tuū alterū nescieris. Ideo & manus dñi p̄fortauit te. & ideo eris benedicta in eternum De tercio habet Cant. v. Dilect⁹ me⁹ candid⁹ & rubicūdus. elect⁹ ex milibus. Candid⁹ est ppter fulgorē ueritatis. & rubicūd⁹ ppter feruorē charitatis. elect⁹ aut̄ ex milib⁹ Sicut dicit in ps. Quid em mihi est in celo. & a te quid uolui sup̄ terram

Beth Capitulum secundū

D Secūdo notandū est in quibus cōfidit. Et sunt sex que pfectam faciūt cōfidentiam viri in uxore. Primū est fides thosri. Secūdum redditio debiti. Terciū secūditas plis. Quartum vtilis familie dispensatio. Quintū bonorū conseruatio. Sextū per lucrum quottidianū eorūdem bonorū multiplicatio. De primo p contrariū dicitur. xxviij. Isa. Coangustatū est em stratum ita ut alter decadat. & pallium breue vtrūq; operire non potest. Stratū est quies cordis. Palliū aut pallium charitatis: in quibus non potest esse deus cum adultero. Et hoc est qd dicit Osee. ij. Vocabit me vir me⁹: & nō vocabit me ultra Baalim. & auferā noia Baalim de ore eius. & nō recordabitur ultra nominis eorū. Baalim interpretantur viri quos auferit deus ab ore anime fidelis. quādo p fidelitatem. quā habet ad virum pprū. seruat fidem deo. ut nō admittat adulterum. id est dyabolum uel mūdum cum quibus fornicetur

E De secūdo habet in Gene. xxx. vbi dicit Lya ad Iacob. Ad me intrabis. quia mercede conduxisti te pro mandragoris filij mei. Debitū em: qd sponsa recognoscit in sponso: iustū est. ut etiam in se exhibeat. Est aut mandragora genus pomi. & signat bona opera quibus quasi obligatur deus ad amplexum amoris debiti. De hoc eodē intelligit hoc qd habetur Cant. primo. Ecce tu pulceres dilecte mi & decorus. lectulus noster floridus. tigna domorū nostrarū cedrina. laquearia nostra cypressina. Lectulus cōscientie siue corporis quies est. quia floridus est per debiti & mutui amoris exhibitōem. Domus quidē mens est. tigna quibus cōsummatur domus: sunt dona spūsancti. et cedrina dicūtur ppter imputribilitatē pseuerantie. Laquearia: quibus operitur: sunt bonū exemplū & bona intentio. Dicit em ibidem glosa qd cypressus alta odoris optis mi est: medendis corporibus apta. Et horum vnū. scz intentio bona multum est odorifera in naribus dei. & a corpore nostre cōuersationis fugat morbum uanitatis. Iuxta illud Math. vi. Lucerna corporis est oculus tuus. Ibi in glosa. lucerna cōuersationis tue est intentio tua. Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuū lucidū erit. si autem oculus tuus fuerit nequus: totum corpus tuū tenebrosū erit. Bonum vero exemplum odoriferū est in noticia hominū. et auferit a corpore. qd est ecclesia. morbum scandalī. Sicut dicit dominus Mathei. v. Sic luceat lux uestra coram hominibus. ut videant opera uestra bona: et glorificent patrē uestrū qui in celis est.

S primus

F Tercium est fecunditas proles. De quo habetur in *Gene.* xxxix. Copulabitur mihi maritus meus. eo q̄ genuerim ei tres filios. idcirco appellauit nomen eius leui. id est adauctus. scilicet opera cordis. oris & manus. Per contrarium dicitur in *Iob.* xxiiij. Pauit sterilem & que non parturit & vidue non benefecit. Sterilis que non parturit est caro. quam carnaliter viuentes infesquuntur. Vidua autem est anima que posset producere multos filios si proprio viro coniungeretur. Quartum est utilis dispensatio familie. De qua habetur. *x. Thobie.* Quia Raguel & uxor eius Anna monuerunt filiam suam honorare soceros: diligere maritum. regere familiam. gubernare domum. et seipsam irreprehensibilem exhibere. Et *Ruth* ultimo. Faciat dominus hanc mulierem: que ingreditur domum tuam: sicut Rachel & *Liam.* que edificauerunt domum israel. ut sit exemplum virtutis in effrata. & habeat celebre nomen in Bethleem. Rachel edificauit & rexit domum contemplationis. *Lya* vero domum & familiam actionis. Et ideo est exemplum in effrata. hoc est in fructificatione bonorum operum. Et in bethleem que interpretatur domus panis. hoc est in contemplatione: in qua familia cordis cibatur pane vite & intellectus. et aqua sapientie salutaris potatur. ut habetur *Ecclesiastici.* xv.

G Quintum est bonorum conservatio. Et de hoc habetur infra in laudibus eiusdem mulieris. Considerauit semitas domus sue & panem ociosa non comedit. Et. *xxvi. ecclesiastici.* Mulieris bone beatus vir. Numerus enim annorum illius duplex. Annus est circularis congregatio dierum. et significat vniuersitatem bonorum operum mulieris ipsius

H Sextum est eorundem bonorum operum multiplicatio. Et hoc signatum est in uxore *Thobie* iunioris. per quam multiplicatus est in bonis. cum ante pauper esset. et similiter in uxore *Thobie* senioris. De qua legitur *Thobie.* ij. q̄ ibat ad texitinum. opus tota die: et de labore manuum suarum victum. que consequi potuisset. deferbat. In texitino opere filum filo contextitur ut tela efficiatur. Et sic est in operibus quando opus operi per charitatem connectitur ut indumentum contextatur. et ideo in laudibus eiusdem mulieris infra dicitur. q̄ facta est quasi nauis insitoris diuitias: tu sola supgressa es vniuersas

I Sequitur. secundum quid confidit in ea. quia secundum cor dicitur enim. confidit in ea cor viri sui. Et notandum q̄ quidam corde co-

Beth Capitulum secundū

fidunt vxoribus suis. et quidam verbo solo: & nō corde. quidaz vero custodia exteriori: & nō corde nec verbo. Primo mō pfidit in muliere forti cor viri sui. vnde habet Eccī. xxvi. Mulier fortis oblectat virū suū. & annos vite illius in pace implebit. Item ibidem infra. Gratia mulieris sedule delectabit virū suū & ossa illius impinguabit Verbo autē solo pfidit quando quidē in opere nullius habetur argumentū cōfidentie. sed expectatur in futurum post persionē. Et ideo tūc vir insistit verbis conuersionis. Et hoc est qđ dicitur Hiere. iij. vulgo dicit. Si dimiserit vir uxorem suā & recedens ab eo duxerit uirū altere nūquid reuertetur ad eum ultra. nūquid nō polluta & ptami nata erit mulier illa. Tu autē fornicata es cū amatoribus multis. tamen reuere ad me dicit dominus: & ego suscipiam te. De tercio habet. ij. Osee. Ecce ego sepiam viā tuā spinis. & sepiam eam maceria. & semitas suas nō inueniet. & sequet amatores suos: & nō apphēdet eos. & q̄ret eos & nō inueniet. & dicit vadā et reuertar ad virū meū priorē. q̄a bene erat mihi tūc magis q̄ nūc. Spine sunt tribulatōnes: & maceria paupertas quibus aliquis impedit ne apprehendat ea que sequitur in concupiscentia mundi. et tunc quando nō potest habere ea q̄ concupiscit: redit ad cor: & incipit timere dominum ut quia non potest habere delectationem in presentibus: saltem spem habeat futurorum

K Sequitur psiderare cuius sit ista pfidētia. quia viri sui Et dicit Gregorius. q̄ vir est qui ptra bifformes insultus fortune vniformi cōstantia mentis militat p̄munitus. Fortune enim insultus est per aduersa & prospera. sed vniformi cōstantia militat contra fortunā qui nec eleuatur in prosperis nec deprimi tur in aduersis. Et iste vir p̄cipue christus est. de quo dicitur in psal. Beatus vir qui nō abiit in cōsilio impiorū: & in via peccatorū non stetit: & in cathedra pestilentie nō sedit. Consiliū impiorū est transgredi preceptū: a quo aliquis abit per cōsensum. Via vero impiorū est opus peccati. in qua stat aliquis p̄ cōsuetudinem operis. Sed cathedra pestilentie est doctrina mali per exemplum & uerbum. in qua sedet aliquis quādo adulari malis & exprobat bonis. Sequitur hoc qđ dicit in ea. In quo notatur id in quo est confidentia viri. quasi scz in muliere. Sicut autē tria sunt que attendūtur in formatione prime

.S. primus et secundus

mulieris. ita tria sunt que seruāt confidentiam viri in muliere. Primū est q̄ mulier non est accepta de capite. sed de latere. In quo notatur reuerentialis subiectio mulieris ad virum. & q̄ diu exhibet ei reuerentiā debitā: tamdiu confidit in ea cor viri. Et de hoc dicit ap̄ls prima ad Cor. x. i. Volo autē vos scire q̄ omis viri caput est christus. caput autem mulieris vir. caput uero christi deus. Secundum est q̄ non est accepta de pedibus. sed de latere. In quo notatur exhibitio mutue societatis. et q̄ diu exhibet illam mulier uiro: tamdiu confidit in ea vir. Et hoc est quod allegat primus homo in excusatione sui dicēs illud Gene. iij. Mulier quā dedisti mihi socia: dedit mihi & comedi. quasi diceret. In socia debui habere fiduciā. Tercium est. q̄ accepta est de costa: que pars est vicina cordi. Et in hoc notatur intimus amor exhibitus viro ab vxore. vnde etia: Adam dixit uxori. Hoc nūc os ex osse meo. & caro ex carne mea. quā obrem relinquet homo patrem & matrem & adhaerebit vxori sue. & erunt duo in carne vna. Spiritualiter autē sunt duo in corde vno. quia qui adheret deo vnus spūs est cū eo. sicut dicit ap̄ls prima ad Cor. vi.

A S Secundus

Equi de affluētia diuitiarū huius mulieris. que tangit cū dicitur Et spolijs nō indigebit. Et potest accipi spoliū in bono scdm sensum vnū. & in malo scdm sensum alium. Si accipiatur in bono: tūc iste est sensus. Spolijs nō indigebit. quia fortis est & sufficientia spolia detrahet inimicis. Si autem accipiat in malo: tunc ideo nō indigebit spolijs. quia habūdat liticis. Secundum primum sensum norandum est. q̄ mulier fortis tres inimicos spoliat. scilicet. Dyabolum. mundum. & carnem. Et a quolibet istorum duo spolia aufert. A dyabolo aufert discretionem spirituum per experimentum multarum tentationum. et sollertiam obuiandi tentationibus dyaboli. per frequentem victoriam tentationum eius. De primo dicit apostolus in secunda ad Chorinte. secūdo. Nam & ego quod donauī. si quid donauī propter uos in persona christi. ut non circūueniamur a sathana. nō em̄ ignoramus cogitationes eius

Beth Caplm secundū

B De secūdo habetur Canti. iij. Sicut turris Dauid colum tuū. que edificata est cum ppugnaculis. mille clipei pendunt ex ea. omnis armatura fortium. Collum per quod caput ꝑiungitur corpori. significat mentem ꝑ quam anima ꝑiungitur deo. et illa est sicut turris Dauid munita ꝑ fortitudinē. fundata in monte altitudinis spiritus. edificata cuꝫ propugnaculis. hoc est habens artes spiritualis cuiusdam sollercie. quibus repellat tentationes demonū. Et ibi suspensi sunt mille clipei. In quibus significatur ꝑfecta angelorum custodia. Millenarius em ꝑfectus est numerus. ut supra dictū est. Armatura uero fortium sunt in memoria retenta exempla sanctorū. quibꝫ tanqꝫ armis vsi sunt contra dyabolū. Et hoc est qđ dicitur in ꝑs. Benedictus dominus deus meus qui docet manus meas ad prelium. & digitos meos ad bellum. In manibus em fortitudo bellandi. in digitis diligentia & subtilitas significatur. Et hoc est qđ dicitur. Isaie. xi. de sanctis Volabunt in humeros philistinū. per mare simul ꝑdabūtur filios orientis. Philistinū interpretantur potione cadentes. et significant demones. quia primitus calicem ire dei bibentes in ꝑfundum inferni ceciderunt. Humeri corū sunt machinationes inique in quibus portant animas ad peccata. in quos humeros uelocitate quadam spūalis exercitiū uolant sancti predantes filios orientis id est demones. qui primo habitabāt in ortu luminis eterni. sed postea ꝑ culpā depressi sunt ad occidua tenebrarū.

C A carne etiā auferūtur duo spolia. scꝫ mortificatio carnis. et vigor castitatis. De quibus dicitur. xl. iob. Nūquid implebis sagenas pelle eius. & gurgustium piscium capite illius. quasi diceret. nō tu sed ego. Pellis dyaboli concupiscentia carnis est. Sarena autē est fides christi qua extrahit pellis ista. Gurgustium autē est temperantia castitatis que impletur capite serpentis: dum primi motus eius excludūtur. Et hoc est qđ dicitur ix. isa. Letabūtur coram te sicut qui letātur in messe. sicut exultant victores capta preda quādo diuidūt spolia.

D A mūdo etiā auferunt spolia duo. scꝫ scientiā huius mundi. et virtutem ꝑsuetudinalem. Hoc signatur in Exo. xij. Fecerunt filij israel sicut preceperat dominus Moysi. et petierūt ab egyptijs uasa argentea & aurea vestemqꝫ plurimā. Dedit autē dominus gratiam populo coram egyptijs ut accomodarent eis. & spoliauerūt egyptios. Itē Exo. in. Cum egrediemini ab egypto non exhibitis uacui. sed postulabit mulier a vicina sua

S Secundus

et ab hospita sua vasa argentea & aurea ac vestes. ponetisq; super filios & filias vestras. & spoliabitis egyptū. Egyptus mūdus est. filij ecclesie predicatorum virilia opera faciētes Filie autē penitentes simplices. Vasa autē argentea: scientie eloquentia. Vasa aurea: scientia sapientie. que est de rebus huius mūdi. Vestes autē consuetudinales virtutes sunt. que sancti a mundanis sapientibus tanq; iniustis possessoribus vendicant. Idem dicitur Gene. xxxi. A filijs laban tulit iacob omnia que fuerūt patris nostri. et de illius facultatibus ditatus factus est inclitus. Laban candidatio interpretatur. et significat mūdum candidum in scientijs philosophorū & ciuilitate virtutū consuetudinalis. Filij autē Laban sunt filij huius mundi cum querimonia cognoscentes omnem scientiam et virtutem huius mundi in ecclesia consistere

E Si autē spoliū in malo accipiatur. tūc ideo non indigebit spolijs. q̄a habūdat licitis dimittens vnicuiq; quod suū est. sc; deo. mūdo. & dyabolo. Deo dimittit gloriā & dominatum. Mūdo vanitatem & voluptatem. Dyabolo supbiam et inuidiam. Qd̄ gloria dei sit dimittere vnicuiq; qd̄ suū est habetur Isa. xli. Gloriā meā alteri nō dabo. Item ibidē. Ego dominus & non alius preter me. et per hoc habetur q; dominus natus sit eius. Item Luce. ij. Diuidūt angeli inter nos & deum nobis dantes pacem: deo gloriā. vbi dicit. Gloria in altissimis deo: & in terra pax hominibus bone voluntatis. Sic nō est inter vos. sicut habetur. xxij. Luce. Sed qui maior est in vobis fiat sicut minor. & q̄ p̄cessor est sicut ministrator. Nam quis maior est qui recūbit aut q̄ ministrat. nōne qui recūbit Ego autē in medio vestrum sum sicut qui ministrat.

F De vanitate & voluptate mundi dicitur. v. Isaie. Veq̄ trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis: & quasi vinculu; plaustrī peccatū. Hec iniquitas voluptas. quia inaequalem facit hominem. carnem em facit imperare & spiritū obedire. cum econuerso deberet esse. Et propter hoc ante panem in eodem capitulo loquens de vtroq; sic dicit. Ve qui confurgitis mane ad ebrietatem sectandam & potandū vlcq; ad vespēram vt vino estueris. Et hoc q̄tum ad voluptatē. quia in estu vini intelligitur luxuria. Dicit em Hieronymus q; venter mero esturans: facile despumat in luxuriā. Et postea subinfert etiam de vanitate. Cythara & lyra & tympanum & tybia & vinum in cō

Gymel Caplm terciū:

uius vestris. & opus domini nō respicitis. nec opera manū
eius consideratis

G De superbia dyaboli dicitur Ezechī. xxvii. Eleuatū est
cortuum in decore tuo. & perdidisti sapientiam tuam in decore
tuo. in terram proieci te. ante faciem regū dedi te. vt cernerent
te in multitudine iniquitatum tuarum. Reges dicūt hic sus
perbi. volentes regnare cum mūdō. quibus in exemplū dam
nationis proponitur cernendus dyabolus. Item Iob. xli. dicitur
de dyabolo. Omne sublime videt. et ipse est rex sup omnes
filios superbie. De inuidia ipsius habetur. ij. Sapient. Deus cre
auit hominem inexterminabilem: & ad imaginem similitud
inis sue fecit illum. Inuidia autem dyaboli mors intrauit in
orbem terrarum. imitantē aut illū qui sunt ex parte illius

A

Capitulū. iij. § primus

Gymel

Reddet ei bonū & nō malū. oibz &c.

Gymel interpretat plenitudo vel retri
butio: quibus simul iūctis: plenam retributionem
importat quā vir reddet mulieri: & mulier viro vis
ceuerſa. Sicut dicitur in psal. Quid retribuaz domino pro om
nibus que retribuit mihi. Calicem salutaris accipia: & nomen
domini inuocabo. Et hec interpretatio alludit sententie vers
us sequentis. in quo agitur de retributione Distinguitur au
tem versus ille per duo. scz per redditōem eius quod debetur
Et per perseverantiā redditionis. Primū notatur ibi. (Reddet
ei bonum & nō malum). Secūdum ibi (Omnibus dicbus vite
sue) Circa primū notant duo que reddit vir mulieri Quorū
vnū est bonū. Alterum est nō malum. Que duo sic distinguū
tur. vt bonum dicat bonū simpliciter prout est bonū nature:
gratie: & glorie. Non malum aut dicit aliquod malum pene.
quod tamen patienti nō est malum. Quia vel est ad remissio
nem delicti. Sicut fuerūt pene Dauid quas passus est a Saul &
Absolone & ab angelo percutiente. Vel ad probationem vir
tutis. Sicut fuit pena Thobie. Vnde etiā angelus dixit ei. Plas
cuiſtu deo: necesse fuit ut tentatio probaret te. Vel vt aliis detur
exemplum patientie. Sicut fuit pena beati Iob. Vel ad gloria
dei manifestandā. Sicut fuit pena ceci nati. De quo legitur. ix.
Iohan. Vnde etiā dominus dicit de eo. Neq; hic peccauit neq;

§ primus

parentes eius: sed vt manifestetur opera domini in illo. Quis-
to etiam est ad manifestationem delicti paterni. Sicut fuit infir-
mitas & mors filij dauid quē genuit Bersabee primo. sicut les-
gitur. secūdo Regum. xij. Sexto est signum maledictionis anti-
que. Sicut sunt pene quas patimur. in signū maledictionis pec-
cati Adam. Septimo ad humiliationem. Sicut fuit stimulus
apostoli. de quo legitur secūda. ad Corin. xij. vbi dicitur Ne
magnitudo reuelationum extollar me: datus est mihi stimu-
lus carnis mee angelus sathane: qui me colaphiset. propter qđ
ter dominum rogauī vt discederet a me. et dixit mihi. sufficit
tibi gratia mea. nam virtus in infirmitate perficitur. Octauo
est ad redemptionem nostram. Sicut fuit passio Iesu christi Ma-
thēi. xxv. Nono ad probatōem veritatis fidei. Sicut fuit pas-
sio martyrum. et septem fratrum. de quibus legitur. secundo
Machabeorum septimo. Decimo. ad inchoationem eterne
damnationis. Sicut fuit pena Anthiochi. de quo legitur. secū-
do Machabeorum. ix. Et postea Herodis: qui cōsumptus veris-
simis expirauit. sicut legitur Actuum. xij. Sic ergo vir reddidit
uxori bonum simpliciter & non malum. id est penam que nō
est mala sibi

B Et sunt primo notande quinq; rationes: ex quibus vir
reddidit uxori quod debet. Quedam em reddit ex beneplacitō
disponente. Quedam ex promisso. Quedam ex merito vxor-
is. Quedam ex affluentia libertatis sue. Quedam ex iure mas-
trimoniij. Ex beneplacito disponente reddit bona predestina-
tionis. sicut est bonum creatiōis vt simus. & bonum gratie pre-
uenientis vt bene simus: Et de hoc dicitur in psalmo. In splen-
doribus sanctorum ex vtero ante luciferū genui te. Et dicitur
ibi vterus potentia generatiua patris. et dicitur filius sapientia
patris: in qua splendent omnes sancti qui sunt in ipso vita &
lux. Iohānis primo. Et ideo dicit ad Roma. primo. qđ christus
hō predestinatus est filius dei in virtute scđm spiritū sanctificati-
onis. hoc est scđm spm sanctificantē sanctos. Dicit em. viij. ad
Roma. Qm qđ psciuit hos etiā predestinavit pformes fieri imā-
ginis filij dei. vt sit ipse primogenit⁹ i multis fratrib⁹. quos autē
predestinavit hos & vocauit. et quos vocauit hos & iustificauit
quos autē iustificauit: illos & magnificauit. Et cū hoc reddit nō
malū timoris futuri periculi. ga nemo secur⁹ est dū viuit qđ nō
cadat a salute. Vñ. iij. Apoē. Tene qđ habes. vt nemo accipiat
coronā tuā. et. ix. Ecēes. Nescit hō utq; amore an odio dign⁹ sit

Gymel Caplm terciū

Et in eodem libro. viij. ca. Vidi impios sepultos. hoc est impietate mortuos. qui etiā dum adhuc viuerent in loco sancto erāt et laudabūtur in ciuitate quasi essent iustorum operum. Et Hic remie. xviij. scribitur causa huius vbi dicit dominus. Subito loquatur de gente & regno vt edificem & plantem illud. Si fecerit malum in oculis meis: vt etiam nō audiat vocem meā penitentiā agam sup bonū quod loquutus sum vt facerem ei

C Que autē reddit ex promisso sunt bona redemptionis. si cut dicitur in psal. Iurauit dominus et nō penitebit eum. tu es sacerdos in eternū scdm ordinem melchisedech. Sacerdos inq. eo qd scdm ritum melchisedech sub similitudine panis & vini corpus obtulit in cibum: & sanguinem in potum. et in ara crucis animā obtulit in p̄cium redemptionis. Et scdm interpretatiōnem: Melchisedech rex pacis est & rex iusticie. quia sicut dicit ad Ephc. ij. Ipse est pax nostra qui fecit vtrāq; vnū & mediū pārietem macerie soluens inimicicias in carne sua. Et ad Hebre. vi. Homines per maiorem sui iurant. et omnis cōtrouersie eorum finis ad confirmatiōem est iuramentum. In quo habūdantius volens ostendere deus pollicitatiōes heredibus immobilitate; consilij sui: interposuit iusiurandū vt per duas immobiles res: quibus impossibile est mentiri deum: fortissimū habeamus solarium. qui confugimus ad tenendam propositam spem. quā sicut anchoram habemus anime tutam ac firmam & incedentem vsq; ad interiora velaminis: vbi precursor pro nobis introiuit Iesus pontifex factus scdm ordinē Melchisedech in eternū Et cum hoc bono reddit non malum pene. qd est exercitiū fortis remanens etiam post redemptiōem perceptam in baptismo. Et hoc significatur per populum maledictum quem reliquit dominus inter filios israel vt erudiretur in eis. Et. iij. Gene. Cum operatus fueris terrā: non dabit fructus suos. sed spinas et tribulos germinabit tibi

D Que autem reddit ex merito mulieris sunt bona glorificationis. et cum hoc nō malum passionis p quam intratur in gloriam. De vtroq; horum habetur Luce vltimo. Nonne sic oportuit christum pati: & ita intrare in gloriā suam. Et in. viij. ad Roma. Si tamen compatimur ut simul & glorificemur. existimo em qd nō sunt condigne passionēs huius temporis ad futuram gloriam: que reuelabitur in nobis. Et in psal. Cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum & glorificabo eum. Et. ij. ad Chirin. iij. Id em quod in presenti est momentaneū & leue tris

§ Primus

bulatiōis nostre. supra modū in sublimitate eterne glorie pondus operabitur in nobis

E Que vero reddit ex affluentia sue liberalitatis sunt bona preguſtationis eternorum. et cum his non malis retractatiōis necessitatis vite huius. De primo dicitur in psal. Gustate & videte quoniam suavis est dominus. Et in prima Cano. Petri. ij. Si tamen gustastis quoniam dulcis est dominus. Et in laudē huius mulieris infra. gustavit & vidit quoniam bona est negotiatio eius. De non malo autem qd cum hoc reddit. habetur se cūda ad Choriā. v. Dū sumus in hoc corpore peregrinamur a domino. per fidem em̄ ambulamus: & non per speciem. quasi diceret necessitas huius corporis retrahit a preguſtatione eternitatis. Et Sapiē. ix. Cogitationes mortalium timide & incerte providētie nostre. corpus em̄ quod corrumpitur aggrauat animam. et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitatem. Vtrūq; horum simul. scz bonum & non malum. signatur xvij. Mathei. vbi Petrus vidit transfiguratum dominum. Primo dixit. domine bonū est nos hic esse. si vis faciamus hic tria tabernacula. tibi vnum. Moyſi vnu. & Helye vnum. Et postea preuvalente necessitate corporis sequitur qd discipuli ceciderunt in faciem suam & timuerūt ualde

F Ex iure uero matrimoni reddit ei sex. Primum est regimen. Secundum amplexus amoris. Tercium fecunditas prolis. Quartum necessariorum administratio. Quintu. benigna & familiaris alloquutio in amotionē redij. Sextum est adhibitio ornatus. De primo habetur Gene. iij. ubi dicit dominus ad Euā. Sub viri potestate eris. Et prima ad Choz. xi. Caput mulieris vir. Et prima Petri. ij. Mulieres subdite sint viris suis. Et infra capitulo eodem. Mulieres scē sperantes in dño nō in ornatu uestiū ornabant se subiecte proprijs viris. Sicut Sara obediebat Abrahe dominū eum uocās: cuius estis filie benefacientes & nō ptimentes vllam pturbationem

G De secūdo habetur. Canti. ij. Leua eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me. Et in primo. Osculetur me osculo oris sui Et hoc signatum est Genesis. xxiiij. ubi dicitur qd Isaac introduxit Rebeccam in tabernaculum Sare matris sue: & accepit eam uxorem: & intantum dilexit eam ut dolorem qui ex morte matris acciderat: temperaret. Isaac christus est. Rebecca ecclesia uel fidelis anima: que iuxta interpretationem nominis

Gymel Caplm terciū:

his Rebecce multum accepit. Mater autem mortua. est synago-
ga uel eua. Tabernaculum matris est gratia in quam introductus
est christus fidelem animā uel ecclesiā. et ita inuenit eam ama-
bilem ut omnis dolor antike pditionis temperetur.

H De tercio habetur ad Ephe. v. Viri diligite uxores uest-
ras sicut & christus dilexit ecclesiā. & semetipsum tradidit p-
ea. ut illam sanctificaret mundans eam lauacro aque in uerbo
uite: ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiā non habentem
maculam neq; rugas neq; aliquid hmoi. Et prima ad Thimo-
th. ii. Mulier saluabitur per filiorum generationem. Hi autem si-
lii sunt opera masculina meritorum. Et ideo sequitur. Si pman-
serit in fide & dilectione & sanctificatione cum omni sobrietate.
Et isti sunt filii p quibus Rachel. xx. Gene. suppliciter implo-
rat maritum dicens. Da mihi liberos: alioquin moriar

I De quarto habetur Mathei. vi. Dico uobis ne solliciti sitis
anime uestre. id est necessitati huius uite animalis qd man-
ducetis: & corpori uestro quid induamini. Nonne anima uest-
stra plus est q̃ esca. & corpus uestrum plus q̃ uestimentum Re-
spicite uolatilia celi quoniam nō serunt neq; metūt neq; con-
gregant in horrea. & pater uester celestis pascit illa. nonne uos
magis pluris estis illis. quis autē uestrum cogitans potest adij-
cere ad staturam suam cubitum vnum. Et de uestimentis quid
solliciti estis. considerate lilia agri quomodo crescūt: nō labo-
rant neq; nent. dico autē uobis quoniam nec Salomon in om-
ni gloria sua coopertus est sicut vnū ex istis. Si em̃ senum agri
quod hodie est & cras in clibanū mittit̃ deus sic uestit: quanto
magis uos modice fidei. Nolite ergo solliciti esse dicentes qd
manducabimus: aut quid bibemus: aut quo operiemur. hec
em̃ omnia gentes inquirunt. scit em̃ pater uester quia omnibus
his indigeris. Et in ps. Junior fui etem̃ senui. & nō vidi iustum
derelictum nec semen eius querēs panem. Et secūda ad Choro-
ix. Qui autem administrat semen semināti: & panem ad man-
ducandum prestabit: & multiplicabit semen uestrum: & auge-
bit incrementa frugum iusticie uestre: ut in omnibus locuples-
cati habūdetis in omnem simplicitatem que operatur per nos
gratiarum actionem deo.

K De quinto habetur. viij. Sapien. Intrans in domus me-
am conquiescam cum illa. id est cum sapiētia que christus do-
minus est. non em̃ habet amaritudinem cōuersatio illius: neq;

§ primus

tedium cōuictus eius. sed letitiam & gaudium. Hinc est etiam
q̄ sponsa flagrans in desiderio anime. in. ij. Canticō. sic loquitur
ad sponsum. Ostende mihi faciem tuam: sonet vox tua in
auribus meis. vox em̄ tua dulcis: & facies tua decora. Similiter
in psal. Speciosus forma pre filiis hominū. diffusa est gratia &c.
Et in primo Regū. ij. Loquere domine quia audit seruus tuus
Et ultimo Luce. Nōne cor nostrum ardens erat in nobis dum
loqueretur in via & aperiret nobis scripturas.

L De sexto habetur Apocal. xxi. Vidi ciuitatem sanctam
hierusalem nouam descendentē de celo a deo paratā sicut spon-
sam ornatam &c. Ornatus autē ille est in duobus: scz in fulgo-
re uestimentorū. p̄ que intelligitur decor virtutum. & in preci-
ōsitate ornamentorum: que sunt exenia quedam sibi a mari-
tō exhibita. De primo dicitur in psal. Asutit regina a dextris
tuis in uestitu &c. Et prima ad Thim. ij. Mulieres in habitu or-
nato cum uerectūdia & sobrietate sint ornantes se. nō in tortis
crinibus: aut auro: aut margaritis uel ueste p̄ciōsa. sed qđ deceat
mulieres p̄mittentes pietatez p̄ opera bona. Et prima Petri. iij.
Mulierum non sit extrinsecus capillatura: aut circūdatio auris:
aut indumentū uestimentorum cultus. sed qui absconditus
est cordis homo in incorruptibilitate quieti & modesti sp̄s-
ritus. qui est in conspectu domini locuples. Exenia autē exhi-
bita ecclesie sunt p̄ciōsa sacramenta ecclesie corporis & sangui-
nis eius que dedit christus ecclesie. Sicut habetur Mathei. xxvi
& Marci. xiiij. & Luce. xxij. Et ibi addit. Hoc facite in meā cō-
memoratōem. Et in prima ad Choriñ. xi. Quotienscūq; mari-
ducabitis panē hunc & calicem bibetis: mortē domini annū-
ciabitis donec ueniat. Cum his sex bonis nō reddit malū oc-
cultationis sue a sponsa quādoq; Hoc em̄ ualeat sponse ad tria
scilz vt feruentius bona eius desideret. & diligentius inquirat
et inuentum seruet studiosius. Et de hac occultatione dicitur
Iohā. xvi. Modicū & iam non videbitis me quia uado ad pa-
trem. Hoc etiā significatur in forma peregrina in qua christus
apparuit post resurrectōem suā mulierib⁹ & discipulis suis. Lu.
xxij. Itē Cant. v. Pessulū hostij mei aperui dilecto meo: at ille
declinauerat atq; transierat. Pessulum p̄sensus uolūtatis est. ho-
stij ipsa uolūtās. qđ quando aperitur domino a sponsa ex in-
dustria qñq; sub forma peregrini occultans se fingit longius
ire. & declinat amplexū & transsit cognitōem. quia oculi spon-
se tenentur ne agnoscat cum.

Gymel Caplm terciū

A S Secundus

Equitur Omnibus diebus vite sue

In quo notatur perseverantia redditionis. Tres sunt dies sponsi. Primus est incarnationis. et ille habet vespere & mane. quia in ea sol oritur & occidit. vt dicitur primo Eccl̃es. Secundus dies est dies resurrectionis. de quo cantatur illud psal. Hec est dies quam fecit dominus: exultemus & letemur in ea. Et hec dies habet mane. sed nō h3 vesp̃rā Tercius dies est dies eternitatis. de quo dicit in psal. Melior est dies vna in atrijs tuis sup̃ milia. De his tribus diebus simul dicitur Ozee. vi. Viuificabit nos post duos dies. in die tertia suscitabit nos: & viuemus in conspectu eius. In prima em̃ die viuificabit animas. In secūda die corpora. Et in tertia die sursum ad se suscitabit nos. ut in cōspectu eius habeamus vitam eternam

Vita gratie
Vita resurrectionis
Vita eternitatis

B Similiter vita triplex est. Et hec vita & isti dies communes sunt mulieri & viro. De prima vita dicit ad Gala. ij. Viuo ego iā nō ego. viuit uero in me xp̃s De secūda vita dicit Iohā. v. Venit hora in qua om̃es q in monumentis sunt audient vocem filij dei. & p̃cedent qui bona fecerūt in resurrectionem vite. De tertia dicit in ps̃. Domine apud te est fons vite. & in lumine tuo videbim⁹ lumē. Prima vita in muliere est cū languore uenialis peccatī. Secūda cū morte corporis de qua resurget ad vitā. Tercia est plena sanitate utriusq̃.

C Quia vero modo vidimus istius capituli expositionem. scdm q̃ exponit de redditōe vni qua bonū & nō malum reddit uxori. videamus etiam qualiter uxor viceuersa reddit viro bonū & nō malum. sic em̃ vident exponere patres. Notādū ergo q̃ uxor habet a viro: ut dictū est: bonū gratie & nō malū tribulatōis. Pro primo reddit viro p̃fectū & gratianāctiōem et laudem. Pro secūdo aut̃ humiliationem: & patientiā: & spei certitudinem. De p̃fectu dicit Ap̃ls. prima ad Choriñ. xv. Gratia dei sum id qd̃ sum. et gratia eius in me uacua nō fuit. Et secūda ad Choriñ. vi. Adiuvātes autē exhortamur ne in uacuit grām dei recipiatis. Et secūda ad Thimo. primo. Ammoneo te ut resuscites gratiam dei que est in te. Et ad Hebre. xij. Consemplantes ne quis desit gratie dei

.S. Secundus

D De gratiarum actione dicit apłus ad Ephesios quinto In omnibus gratias agite Et primo Ecēs. Ad locum vñ egrediuntur flumina reuertunt ut iterum fluant Flumina sunt gratie fluentes a deo. & reuertunt in ipsum p gratiarum actionem.

E De laude dicit ps. Sacrificium laudis honorificabit me et illic iter quo ostendā salutare dei Osee. xiiij. Omnē aufer iniquitatem & accipe bonum et reddemus vitulos labiorum nostrorum. Vituli labiorum sunt iubili alacriter laudantium deum. De his omnibus tribus simul habetur Isa. li. Gaudium et leticia inuenient in ea. gratiarum actio & uox laudis. Gaudium & leticia sunt de profectu gratie Duo autem alia nominibus proprijs habentur in auctoritate.

F De humiliatione. quā reddit mulier pro non malo tribulationis. habet Iere. xxxi. Castigasti me et cruditus sum quā si iuuenulus indomitus. cōuerte me et conuertar. quia tu dominus deus meus Postq̄ em cōuertisti me. egi penitentiam. et postq̄ ostendisti mihi. pcussisti femur meū Et Trenor. iij. cap. Ego vir videns paupertatē meam in virga indignationis eius Quasi diceret Virga indignationis eius scz castigātis non occidentis facit me propriam cognoscere paupertatem

G De patientia habetur ad Hebreos. x. Patientia uobis necessaria est ut voluntatem dei faciētes: reportetis promissiones. Et. iij. Trenor. Bonum est prestolari cum silentio salutare dei. hoc est cum patientia.

H De certitudine spei habetur Mathei. v. Beati estis cum maledixerint uobis homines et persequuti uos fuerint. et dixerint omne malum aduersum uos mentientes ppter me. gaudete et exultate quoniam merces uestra copiosa est in celis. hoc est spes mercedis. Et Iere. xxxi. ca. Quiescat uox tua a ploratu. et oculi tui a lachrymis. quia est merces operi tuo. ait domin⁹ et reuertentur de terra inimici. hoc est de tribulatione. & ē spes in nouissimis tuis. Et hoc est quod dicit Gregorius. Consideratio premij minuit vim flagelli. Et alibi. Tanto altiori spe in deum quisq̄ resurgit. quāto fortiora pro illo pertulerit. Cetera que sequuntur. Omnibus diebus uite sue. a premissa expositione non mutantur

Deleth Capitulum quartum

A Caplm. iiii. § primus.

Eleth Quæsiuit lanā & linū. & operata est consilio manuū suarum

Deleth interpretat ianua. uel paup. uel tabula Et notantur ibi tria que cōpetunt sententię sequentijs uersus. Primū est instrumentū inquirendi. Et hoc notatur p tabulam. quia mulier hec p utilitatem lucri sui facta est quali tabula domus uiri. in qua uir & familia euadunt naufragiū mendicitatis. Vnde dicitur infra q non timebit domui sue a frigoribus niuis. omnes em̄ domestici eius uestiti sunt duplicibus. Secundo notatur necessitas inquirendi. & hoc in quantum deleth interpretat paup. Pauperum em̄ est inquirere lanam & linum. Tertiū est adipiscendi possibilitas. Et hoc notat per hoc q deleth interpretat ianua. p ipsam em̄ est aditus in diuitias domus Et de hoc habetur Ecclesiastici. xxvi. Sicut sol oriens in mūdo in altissimis deis sic mulieris bone species in ornamentum domus eius.

B In uersu uero sequenti notantur duo. scz materia operis huius mulieris. & ipsum opus. Primū ibi (Quæsiuit lanā & linum) Secundū ibi (Et operata est consilio manuū suarum) In primo duo notantur. scz modus querendi. & res quesita. Modus querendi p hoc q dicit (quæsiuit) Res quesita p hoc q dicit (lanam & linū) Modus querendi duplex est. scz negotiatione & labore Emit em̄ lanam & linū & elaborauit linum agricultura et lanam p educatōem ouiu. De primo sub alia metaphora dicitur in euangelio Mathei. xii. cap. q simile est regnū celorum homini negotiatori querenti bonas margaritas. inuenta autē vna preciosa margarita abiit & uendidit omnia que habuit et emit eam. Idem em̄ ibi signat p margaritā quod hic per lanam et linum. scz decor & honestas virtutis De utroq horu simul dicit. ij. Regum. xij. Pauper autē nihil habebat omīno pter ouem vnam paruulā quam emerat & nutrierat. & que creuerat apud eum cum filijs eius simul de pane illius comedens. & de calice bibens. & in sinu illius dormiens. eratq illi sicut filia. Paup est mulier querens lanā & linum. & emit ouem vnam paruulā. hoc est humilē christū dando pro ipso quicqd diligit in hac uita. & postea nutrit eum cum filijs suis: hoc est intellectu & uoluntate. dando illi cibum actionis & contēplationis porum. &

§

Primus

dormit in sinu illius: hoc est quiescit in corde. Et est illi sicut filia. hoc est sicut anima sua.

C De elaboratione autem lini p contrariū habetur in Isa. xix. Confundentur qui operabantur linum. plectentes & texentes subtilia. Linum significat candorē virtutis humane. Et qui operantur illud in egypto. hoc est in vanitate huius mundi plectentes circūstantias operum suorum. et texentes opera in consuetudinem ad humanam laudem confundentur. Et huius rō red dicitur. ix. Exodi. ubi dicitur q linum egypti grandine percussus est cum iam folliculos germinaret. Grando irā dei significat q percutit omnē virtutem ypocritarum. cum iam. hoc est in hoc tempore germen querat humane retributionis. Sed nō sic mulier que querit linū in hierusalē. hoc est ad cultū & honorē dei.

D Secundo notandū est quid sit lana & quid linum. lana est que tondetur ab oue. linum aut quod de terra oriē. et multo labore in uestimentum aptatur. Ovis dominus noster iesus christus est de quo dicit. liij. Isa. Sicut ovis ad occisionem ductus est & non aperuit os suum. Et in primo Iohānis. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Ab ista oue mulier hec accepit sex genera lane. A natiuitate duplicem sumit. scilicet recognitionē exilij. & cōtemptū mundi. christus em in exilio natus est. quia licet bethleem sua esset: tamen dicit primo Iohan. In propria uenit & sui cum non receperunt. Similiter tunc mundum contempsit. quia nō de regina: sed de paupercula. nō in aula regia. sed in stabulo natus est. Natus autem non operitur purpura & bisso sed pāniculis. nec reclinatur in cunabulis. sed reclinatur in presepio. Sicut dicitur Luce. ij. cap. q peperit maria filium suum primogenitū & pannis eum inuoluit. & reclinauit eum in presepio. quia non erat ei locus in diuersorio.

A profectu vite accepit duplicem lanam. scilicet humilitatis & mansuetudinis. Sicut dicitur Mathei. xi. Discite a me. quia mitis sum & humilis corde. & inuenietis requiem animabus uestris. Ab exitu etiam accepit duplicem lanam. scilicet obedientie & patientie. De obedientia dicit Mathei. xxvi. ca. Nō mea uoluntas sed tua fiat. De patientia dicit Petrus prima Canon. ij. cap. Cum malediceretur non maledicebat. cur pateret non cōminabatur. De utroq horum dicitur ad Philippē. ij. c. q factus est obediens usq ad mortē. mortē autē crucis. De isto uelut igni facta est tunica inconsutilis christi. qua induit ecclesia ad retinendum calorem charitatis.

Deleth Caplm quartū

E Linum autem quod de terra oritur candore signat v^{ir} tutis humane. Et signat exempla sanctorū ueteris testamēti. In q̄ terra linū creuit ueteris testamēti & noui. Scti autē ueteris testamēti. in q̄ terra linū creuit sunt legislator patriarche et prophete. A legislatore mulier hec duplex accipit linū. sc̄z mansuetudine in regimine. et zelum in ultione. De primo dicit Nūmeri. xij. Erat em̄ Moyses mansuetissimus sup̄ omnes homines qui morabant in terra. De secūdo dicit Exo. ij. q̄ Moyses egressus ad fratres suos; uiditq̄ afflictionem eorū. et uirū egyptiū percipientē quendā. de hebreis fratribus suis. Cumq̄ circūspexisset huc atq̄ illuc. & nullum adesse uidisset; percussit egyptiū abscondit sabulo. Hebrei transeuntes interpretantur Et si significant sanctos qui passibus meritorū continuē tendunt ad patriam Egyptius autem signat hominē mundi. non consentientem sanctis. quē mulier fortis interficit in gladio spiritus quod est uerbum dei Hebreo. iij. De utroq̄ horum simul habetur. ij. Regum. xxiij. q̄ Dauid erat quasi tenerimus uermiculus ligni. Vermiculus ligni mollissimus est cum tangitur. et quo ad hoc signat māfuetudinē in regimine. & dūtilissimus est cum tangit. Et quo ad hoc signat zelum in ultione.

F A patriarchis etiam accipit duplex linum. sc̄z fidem in dictis. & spem in pmissis. De primo habetur ad Roma. iij. ca. Credidit Abraam deo & reputatū est illi ad iusticiā. Et ad Hebreos. xi. In fide testimoniū cōsequuti sunt patres. De secundo ad Roma. iij. q̄ Abraham contra spem in spem credidit. Et ibidem infra. In repromissione dei non hesitauit diffidentia. Sed confortatus est fide dans gloriā deo plenissime sciens quia q̄cūq̄ promisit ei deus potens est et facere. De utroq̄ horū est totum vndecimū caplm ad Hebreos

G Apphetis etiā accipit duplex linum. sc̄z secretorū contemplatōem. & exprobratōem uiciorum. De primo habetur Isa. vi. Vidi dñm sedentē sup̄ solium excelsum & eleuatū. et plena erat domus a maiestate eius. & cetera que ibi sequuntur Altitudo eius solij est eximia maiestas iudicis mūdi. Domus autē triūphans ecclesia est in qua p̄clarus fulget sp̄s maiestatis eius. Templū autē est ecclia militās q̄ replei his q̄ sub ipso sunt hoc ē speculo creature & enigmate allegoriarū in scripturis in quibus ipsa deum contemplatur. Sicut dicitur primo ad Romanos. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Sc̄mpiterna quoq̄ uirtus eius ac diuinitas

.s. primus

Seraphin autē significat sanctos assistentes deo: plenos igne charitatis. sex habentia alas. duabus em̄ volant in deum: sc̄z intell̄ gentie luce. & desiderij seruire. et duabus velant obumbrādo et protegendo faciem eius. hoc est contemplatōis. qui dicūt facies domini. quia ex frequenti intuitu ipsorum in deū et dei in eos signatur & sigillatur super eos lumen vultus domini. et in lumine dei ambulabūt. & in nomine eius exultabunt tota die. & in iusticia eius exaltabunt. Et fit splēdida facies eorū sicut respēdunt facies Moysi dū rediret de mōte. sicut habet. xxxiij. Exo. Due autē ale quibus protegent eos sunt seruor spiritus. & sapor faciei dei. et duabus velant protegendo pedes eius. hoc est actiuos qui ambulant per viam honorū morum. sc̄z honestate exempli ad proximū. & pietate intentionis ad deum. De secundo dicit Eccl̄. xlvij. Surrexit Helias propheta quasi ignis et verbū illius quasi facula ardebat. sc̄z in cōsumptiōem & exprobrationēz vitiōrum

H Sancti noui testamēti sunt apostoli: martyres: doctores: virgines: vidue: & boni coniugati. Ab apostolis sumit duplex linū. sc̄z opera supererogatōis. et instantiam predicationis. De primo dicitur secūda ad Chor̄. penultimo. Ecce hic terciō parat⁹ suz venire ad vos: & nō ero gratis vobis. Nō em̄ q̄ro q̄ vestra sunt: sed uos. Non em̄ debent filij parentibus thesaurizare. sed parentes filijs. Ego em̄ libentissime impendam & sup̄im pendar ego ipse pro animabus uestris. Et. xx. Actū loquitur idem ap̄lus dicens. Argentū & aurum aut uestem nullius concupiui sicut ipsi scitis. quoniā ad ea: que mihi opus erāt et his qui mecū sunt: ministrauerūt manus iste. Item primo Regū. xij dicit Samuel. Conuersatus sum coram uobis ab adolescentia mea usq; ad hanc diem. ecce presto sum. loquimini de me corā domino et coram populo eius: utrū bouem alicuius tulerim aut asinū. si quēq; calūniatus sum. si mun⁹ de manu cuiusq; accepi. si oppressi aliquid & cōremnam illud hodie: restituāq; uobis. De secūdo dicitur. secūda ad Thimo. iij. Testificor corā deo et ch̄sto Iesu: qui iudicaturus est viuos et mortuos: et p aduentum ipsius et regnū eius predica verbū. in sta oportune importune argue: obsecra: increpa in omī patiēcia & doctrina. I A martyribus duplex sumit linum. sc̄z fidei constantia: et fortitudinem in aduersis. De primo dicit. x. ad Roma. Corde creditur ad iusticiam: ore autē confessio fit ad salutem. Et ps. Credidi ppter quod loquutus sum. Et in euangelio Math. x.

Deleth Capitulum quartum

Qui me confessus fuerit coram hominibus. confitebor & ego eum coram patre meo. De secundo dicit ad Hebre. x. Rememora minimis prius dies in quibus illuminati: magnū certamen passionum sustinuitis. Et in altero qdem opprobrijs & tribulationibus spectaculum facti. In altero aut socij taliter puerfantij effecti. nam et vincris compassi estis. & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis. cognoscentes uos habere meliorem & manentē substantiam. Et. xxvij. Actu. Ne timeas paulo celari te oportet assistere. Itē secundo Macha. vi. Eleazarus gloriosissimā mortem magis q̄ odibilem vitam complectēs. uoluntarie preibat ad supplicium. Intuens autem quēadmodum oporteret accedere patienter sustinens destinauit nō admittēre illicita propter uite amorem. Et infra Cum plagis perimere tur ingemuit & dixit. Dñe. qui habes sanctā scientiam manīseste tu scis. q̄a cū a morte posset liberari diros corporis sustineo dolores. scdm aīam uero ppter timorē tuū libetē hec patior.

K A doctoribus etia; sumit duplicem lanam. scilicet scripturarum meditatiōem. & sollicitudinē cure pastoralis. De primo dicitur in primo ps. In lege domini uolūtas eius. & in lege eius meditabitur die ac nocte. Et propter hoc precepit dominus in lege Deutro. vi. ca. q̄ scriberent legem & affigerēt in ostijs. & ferrent etiam in manu propter iugem legis meditatiōnem. Item Malach. ij. labia sacerdotis custodiunt scientiā. & legem requirunt ex ore eius. quia angelus domini exercituum est. De secundo dicit. xij. ad Rom. Qui preest. sollicitudine supple preest. Et idē infra. Sollicitudine nō pigri. supple pigri non sinitis. Et hoc significatū est in ultio Iohānis. ubi dñs tribus uicibus q̄siuit a petro. an diligeret eū plus ceteris. Et tertijs responso accepto q̄ diligeret eū trib⁹ uicib⁹. p̄misit ei pascēdas oues. Quia uidelicet p̄latus plus debet diligere deū q̄ facultates et amicos & seipsum. & pascere debet verbo & exēplo & auctoritate clauū suos subiectos. Itē Actu. xx. Attēdite uobis & uniuerso gregi in quo uos posuit spūs sanctus ep̄os regere ecclesiā dei: quā acq̄siuit sanguine suo. De utroq; horū simul habetur Eccli. xliij. Laudemus viros narrātes carmina scripturarū homines diuites in uirtute. pulcritudinis studiū habentes & pascificantes in domibus suis

L A confessoribus etiā duplex sumit linū. scilicet penitentię lamentū. & longanimitatē expectatiōis p̄missorū. De primo dicitur. v. Mathei. Beati qui lugēt qm̄ ipsi solabunt. Et in cantici. ij. Vox turturis audita est in terra nostra. Et hoc signatū est

§

Primus

in Iosue. xv. Vbi Axa filia Caleph p bñdictiōe duplex accepit irriguū. s. superius & inferius. qđ signat duplex lamentū. scz p incolatus huius miseria. & pro dilatione patrie. De scđo diciť in Gen. xlix. Salutare tuū expectabo dñe. Item. iij. Trenor. Bonum est p̄stolari cum silētio salutare dei. Et. xi. ad Hebre. Iuxta fidē defuncti sunt oēs sancti nō susceptis repromissionib⁹. sed a longe eas aspicientes & salutātes & p̄sentes qm peregrini et hospites sunt super terram.

M A virginib⁹ etiā duplex sumit linū. s. mūdiciā castitatis. et carnis mortificatiōem. De primo diciť prima ad Chor. vij. Mulier innupta & virgo cogitat qđ dei sunt ut sit sancta et corpe & spū. Itē ibidē. Qui sine vxore est cogitat qđ dei sunt et qūo placeat deo. De scđo prima ad Chor. ix. Castigo corpus meū & in seruitutē redigo ne forte cū alijs p̄dicauerim ipse res prob⁹ efficiar. Itē ultio ad Gala. Mihi autē absit gloriari nisi in cruce dñi nostri iesu christi. p quē mihi mūdus crucifixus est et ego mūdo. Itē ad Gala. ultio. De cetero nemo mihi molest⁹ sit ego em̄ stigmata dñi nostri iesu christi in corpore meo porto.

N A viduis etiā sumit duplex linū. s. fidelitatē ad maritū et humilitatis indumentū De primo diciť ij. Luce. De anna q̄ erat pphetissa filia phanuel de tribu Aser. & hec processerat in diebus multis. & vixerat cū viro suo annis septē. a virginitate sua. Et hec erat vidua usq; ad ānos. lxxxiiij. q̄ nō discedebat de tēplo ieiunjs & obsecratiōib⁹ seruiēs die ac nocte. Et de his diciť ap̄ls prima ad Thimo. v. Que autē vere vidua ē & desolata speret in deū & instet obsecratiōib⁹ die ac nocte. De scđo diciť Iudith. ix. Iudith ingressa ē oratoriū suum. & induēs se cilicio posuit cinerē sup caput suum. & p̄sternens se dño clamauit ad dñm. De vtroq; horz simul diciť primo Cān. Pulcre sunt gene tue ut turturis. Turtur hui⁹ nature diciť esse. q̄ nō iungit secū dīs nuptijs. Vnde fidelitas illa signatur p vnā genā. Per alteram autē signat habitus humilitatis & maturitatis.

O A bonis p̄iugatis etiā duplex linū sumit. scz misericordiā in paupes. & regimē familie De primo diciť Mathei. v. Bñ misericordes. qm ipsi misericordiā psequenť. Et Mathei. xxv. Venite benedicti patris mei possidete paratū vobis regnū &c. De secūdo prima ad Thimo. v. Si qs suoz & maxime domesticorū curā nō habet. fidē negauit. & est infideli deterior. Item Eccl. i. Symon Onie filius sacerdos magnus qui in vita sua suffulit domū. Et Gen. xxxix. Ioseph gubernabat creditā sibi domum. et vniuersa que ei tradita fuerant

Deleth Caplm quartū ¶ § Secūdus

Equitur. Et operata est consilio manū suarum.

In quo notantur duo. scz modus operis. et organa quibus exercet opus. Circa primū notatur duo. scz instātia operis p hoc qd dicit. (Operata est) et discretio per hoc qd dicit (consilio)

De primo dicitur Eccl̃es. ix. Quodcūq; facere potest manus tua instanter operare. quia nec opus: nec ratio: nec sapientia: nec scientia erūt apud inferos quo tu properas. Et in hoc arguntur duo genera hominū. scz Pigri. et ociosi. De primis dicitur Prouerb. xx. Propter frigus piger arare noluit. mēdicabit ergo estate: & nō dabitur illi. Per frigus intelligitur desidia huius vite. Per estatē autē intelligitur dies iudicij quando deus plena luce manifestabit consilia cordium. et calore zeli sui redet vniciq; iuxta opera sua De secūdo dicitur in euangelio Math. xx. Quid hīc statis tota die ociosi. Et Prouerb. xij. Qui sectatur ocium stultissimus est. De vtroq; horum habet simul Eccl̃es. x. In pigricijs humiliabitur cōtignatio: et in infirmitate manū perfrillabit domus. Per contignatōem intelligitur cōspaginatio virtutum que dissoluitur in pigricia et acquiritur per assuetudinē operis. Per infirmitatez manū intelligitur ocium. Per distillatōem tentatio libidinis. Per rectum charitas. Et per domū cōuersatio.

B De consilio: per qd intelligit discretio: dicit ad Roma. xij. Racionabile sit obsequiū uestrum. Et nota qd duo exiguntur ad hoc qd consiliū sit de aliquo. scz qd difficile sit et possibile aliter fieri. Et inde sciuit mulier fortis qd reprehenditur q sine consilio ordiūtur telam & nō a domino. vt habetur. xxx. Isa. Ve filij desertores dicit dominus vt faceretis consiliū: & nō ex me. et ordiremini telam: et nō per spiritū meū. Dicit etiā Isaie. xix. Confundetur qui operabanī linū plectentes & textentes subtilia. Et ideo sine consilio non est operata lanam et linū precipue cum dicat sapiēs. Eccl̃i. xxxij. Fili sine cōsilio nihil facias. & post factū non penitebis

C Organū autē operandi intelligitur per hoc qd dicit (Manū suarū) In quo notatur duo. scz due manus. et pprietates illarum. quando dicitur (suarum) Due manus mulieris sunt. Vna operans circa se. et altera circa proximū. Custodia sui. et dilectio proximi. Item ad formositatem manus duo exigunt

S : secundus

sc3 debita quãtitas. ut sit longa manus scdm proportiõem corporis. & debitus color: ut scilic3 sit alba manus rubore suffusa. Ad substantiã aut manus exigũtur quinq3. sc3 numerus digitorũ. & pellis. & ossa. & caro. & debita colligatio p̃neruos & uenas. Ad fortitudinem aut manus duo exigũtur. sc3 habundantia roboris in mēbris manus. & habũdantia spiritũũ discurrentium per uenas. Et hec omnia est inuenire in utraq3 manu. In manu em̃ dilectionis proximi longitudo est p̃ dilectionem omnis boni: qđ est in proximo. Alba uero est manus p̃ innocentiam ad om̃ẽ hominẽ. Suffusa aut est rubore p̃passiõis ad om̃ẽ malum proximi: habens pellem mollem mansuetudinis. ossa uero fortitudinem portandi imbecillitates infirmorũ & carnem affectũ nature deficientis proximi. & colligatiõem per neruos pietatis: & uenas misericordie. in quibus est rubor charitatis dei. & sp̃tãlitas: sc3 sp̃s per omnes articulos vitã simul & vigorem diffudentis

D Habet autẽ hec manus quinq3 digitos. & quilibet digitus vnguẽ in custodiam sui. & tres articulos ut sit flexibilis ad opus. Primus digitus est honor parentum: habens primũ articulum ad exhibitõẽ reuerentiẽ. Secũdu3 ad susceptiõẽ disciplinẽ. Terciũ ad ministratiõẽ necessariorum si necesse est vnguẽ autẽ protegentem habet memoriã laborum quos in nobis parentes susinuerũt. Secũdus digitus est obedientia superiorũ. habens tres articulos. Quorũ primus est nihil habere de propria uolũtate ad ea que vidẽtur sublimia in hoc mũdo. Secũdus multũ habere de propria uolũtate ad humilia. Tercius celeritas non expectans preceptũ: sed obediens ad nutum. Vnguis p̃tegens & armans totum digitũ est carentia proprii sensus. Tercius digitus est humilitas ad omnes. habens & ipse tres articulos inflexionis sue. quorũ primus est reputare se inferiorem maiori. Secũdus subdere se pari. Tercius subdere se etiam inferiori. Vnguis autẽ p̃seruans est sensus proprie uacuitatis. Quartus digitus est societas amicabilis. habens tres articulos. Primũ idem uelle & idem nolle cum amico. Secũdum nihil turpe uelle pro amico. Tercium bonũ pro amico indefinenter operari. Vnguis autẽ digitũ hũc custodiens est amor virtutis. Quintus digitus est dilectio inimicorũ. habens tres articulos: Primũ dimissionem iniurie. Secũdum salutationis exhibitionem. Terciũ redditõẽ boni pro malo. Vnguis autẽ hũc digitũ custodiens est memoria iniuriarũ quas nos peccan

Deleth Caplin quartū:

do inferimus deo. Primus horū digitorum magnus est effectus sed breuissimus. eo q̄ nō extenditur nisi in p̄dictos nobis. Secundus autē longior sed minor. Tercius longissimus. quia ultra omēs se extendit humiliando. Quartus iterū breuior terciō habēs tamen uenā corporis in p̄sensu amicorū. Quintus uero minimus affectu. sed tamen longior primo. q̄a plures sunt inimici q̄ parentes. De primo dicitur Exo. xx. Honora patrē tuū & matrē tuam ut sis longeuus sup̄ terrā. De secūdo ad Hebr. xii. Obedite p̄positis uestris & subiaccete illis. ipsi em̄ p̄uigilāt quasi rōnem reddituri pro animabus uestris. De terciō ad Philippen. ij. Nihil p̄ p̄tentionem neq̄ per inanē gloriam. supple agentes sitis. sed in humilitate superiores uobis inuicē arbitrat̄es. Et prima Petri. ij. Subiecti estote omī humane creature p̄pter deum. De quarto dicit̄ in Prouer. xxvij. Bonis amici consilijs anima dulcoratur. amicū tuū & amicū patris tui ne dimiseris. De quinto in euangelio. Math. v. Ego dico uobis diligite inimicos uestros. Et ad Roma. xij. Si esurierit inimicus tuus ciba illum. & si sitit: potum da illi.

E Altera manus est custodia sui. & illa operatur mulier circa seipsam habēs ossa vigoris & carnes. refocillatōem infirmis tatis. Nerui autē ligantes: sunt nerui discretōnis. uene uero. in quibus pulsat spiritus. est cōtinuū dominiū rationis super sensualitatem: super quam extēditur pellis modestie: vndiq̄ modum statuentis. que coloratur albedine mūde conscientie. cui suffunditur rubor desiderij eternorum. habēs quinq̄ digitos cum vnguibus & articulis suis.

F Primus est custodia sensuum. habens tres articulos. scilicet Ablationem uanitat̄is ab auribus & oculis. Ablationem leceā citatis ab odoratu & gustu. Et ablationem resolute mollicie a tactu. Et hunc digitum munit ante vnguis: qui est odium sui. Secundus digitus est exercitiū laboris. Tres eius articuli sunt Abstinētie. vigilie. et orationes. Vnguis autem est spes remunerationis. Tercius digitus est contemplatio futurorū. Tres articuli quibus inflectitur sunt. Consideratio iusticie in penis. Meditatio misericordie premiantis. Et visio deitatis. Habens vnguē totum digitum protegentem. scilicet intellectū scripturarum. Quartus digitus est agendorum sollicita premeditatio. habens tres articulos. scilicet ut videamus in quo & q̄tum defecimus. Et in quo & q̄tum p̄fecimus. Et quid acturi simus. Habens vnguē protegentem. scilicet prudētiā sagaciter eligen

§ Secundus

tem melius a minus bono. Quintus digitus. est illicito rum confessio. Tres eius articuli sunt. confessio transgressionis. omisionis. & ociosi. Vnguis autem protegens. confessionis ipsius ueritas. Primus digitus magnus est: propter continuam purgnam sensuū. sed brevis. quia circa ea que in nobis tm sunt. Secundus longior est extensus p totam virā. Tercius longissimus contemplatione diuinitatis. Quartus breuior illo. sed tamen longior illo primo. Et quintus minimus quidem. eo q custodientibus se solliciti pauca inueniantur confessione purganda De primo dicitur in psal. Auerte oculos meos ne videant uanitatē. Et Job. xxxi. Pepigi fedus cū oculis meis &c De secundo dicitur Danie. ix. Posui faciem meam ad dominum deum meū rogare & deprecari in ieiunijs sacco & cinere. Et psal. Deus deus meus ad te de luce vigilo. De tercio dicitur Isaie. xxi. Pone mensam contemplare in specula comedentes & bibentes. Mensa ponitur quādo mens in eterna ueritate reficitur Specula uero est altitudo intelligentie ptemplatiōis. Comedentes & bibentes sunt sancti in pascua fructōis exultantes. De quarto dicit apłs secūda ad Choriū. viij. Prouidemus em bona nō solum corā deo. sed etiam corā omībus hominibus. De quinto Iosue. vij. Fili mi da gloriā dño deo israel. & cōfiteri atq; indica mihi quid feceris. & ne abscondas illud

G Et nota q neutra istarū manuū sinistra est Vnde mulier hec significatur per Aioth. de quo legitur. iij. Iudiciū. q utraq; manu utebatur p dextera. & ideo dicitur Cant. v. Manus illius us tornatiles auree plene iacinctis. Et dicūtur tornatiles ppter flexibilitatem ad opera. Auree uero propter intentionis pietatem. sed plene iacinctis propter radiāciā virtutis scdm distinctionem articulorum. Sequitur (suarum) In quo notatur q proprijs manibus operata est & non alienis. Et est cōtra quosdam qui manibus alienis mirabilia operantur. digito autem proprio nolunt mouere sarcinā. Cōmittunt se quidem orationibus sanctorum. sed indignos se faciunt prauis moribus orationibus eorū. sicut Pharaō in Exodo. viij. ca. rogauit filios israel ut orarent pro eo sepius Et Anthiochus. ij. Macha. ix. De quo dicitur. Orabat hic scelestus ad dominū a quo nō esset misericordiam consequuturus. Isti sunt qui cupiunt extrema sanctorum. sed non principium. sicut Balaam. xxij. Nume. qui dixit Moriatur anima mea morte iustorū. & fiant nouissima mea horum similia.

De Caplm quintū

A Caplm.v. § primus

E. Facta est quasi navis institoris delonge rē.
h He interpretatur vita uel susceptio: & des-
 bent simul iūgi interpretatōnes iste ut dicatur susce-
 ptio vite. & tūc alludit sententię sequēti. quia panis
 quē de longe portat. vita mulieris est. sicut dicit Iohā. vi. panis
 verus est qui de celo descendit: & dat vitam mūdo. Itē ibidē. Si q̄s
 māducauerit ex hoc pane uiuet in eternū. Sequit̄ (Facta est q̄si
 nauis institoris delonge portās panem suū). Hic notatur tria
 Primū qd nauis Secundū cui⁹ nauis Terciū ad quē vsū. q̄a de
 longe portans panē. Circa primū est notandū. q̄ mulier hic
 assimilāt nauī. quia oīa inueniūt̄ in ipsa moraliter q̄ in mas-
 gna nauī esse dicūt̄. In nauī aut̄ primo sunt ligna q̄dā fortia
 quib⁹ tabule clauis exteri⁹ affigunt̄: & h̄ ante pram. & poste-
 rius puppim. & in latere ratē. & in uentre carinā. scđm q̄ dicit̄
 in uersibus. Prora prior pars ē. nauis altera. terciā puppis. Dic-
 latus esse ratē. uentrē dic esse carinā. Habet etiā sup puppim ca-
 strū: cui p̄iūgūt̄ retro duo gubernacula. vnū a dextris. & ali-
 ud a sinistris. Et h̄ sentinā & apotecā & deābulatoria. & comes-
 ram ad māsiōnē nobiliū. & castrū. 3 etiā malū ante & malū re-
 tro. & artemonēs duos q̄bus annectūt̄ duo uela. & h̄ sili-
 ter rudētes q̄bus trahūt̄ artemonēs cū uelis sup malū. h̄ etiā an-
 choras q̄bus sūt̄ & imobilat̄ q̄nq; nauis. Et hec oīa mystice
 sunt in muliere. Ligna em̄: q̄ q̄si fundamētū nauis sunt: sunt vi-
 res operādi q̄s de⁹ hoī dedit in corpe & in aīa. sicut quinq; sen-
 sus exteriores & potentia loquēdi. & rō & memoria & uolūtas.
 quibus lignis affigūt̄ tabule ordinate p̄uersatōnis: p̄ clauos
 doctrine moralis. quia sicut dicit̄ Eccl̄s ultio. Verba sapiētū sūt̄
 cut stimuli sunt: & q̄si clauī in altū defixi: q̄ p̄ magistroꝝ p̄silia
 data sunt a pastore vno. postea bitumināt̄ intus & exterius
 bitumine charitatis. intus diligēdo deū. exterius diligēdo p̄-
 ximū. Sicut dicit̄ Gene. vi. Bitumine linies intrinsec⁹ & extrin-
 secus. Est etiā vncta exterius vnguento suauissime mansuetus-
 dinis: ut facilius labatur sup vndas huius mūdi
B Prora uero est hūiliatio q̄ orit̄ ex p̄sideratōe natiuitatis
 in mūdū. q̄a sicut dicit̄ ap̄ls p̄ma ad Thī. vi. Nihil intulim⁹ in
 hūc mūdū. haut dubiū. q̄a nec auferre qd possum⁹ Et Iob. xiiij
 Hō nat⁹ de muliere breui viuēs tpe replet multis miseris. q̄ q̄si

.S. Primus

Hos egreditur & pterit & fugit uelut umbra. & nūq̃ in eodē statu pmanet Vñ etiā ps ista in nauī stricta ē. q̃a multe sunt p̃fusiōes et humiliatōes originis nr̃e q̃bus cōstringit̃ vita nostrā. qđ op̃time exprimit̃ Sapient̃. vii. ubi sic dicit̃ Sum quidē & ego mortalis hō. s̃tis hominib⁹. & ex genere terreno illius qui prior factus est scđm Adā. p̃ quē habemus originale pctm̃ Et in uentre matris figuratus sum caro decē mensū tpe. p̃ qđ intelligit̃ defectibilitas. quia caro defectibilis pars in nobis est. Coagulat⁹ sum in sanguine. & ex semine hois. & delectamento somni cōueniente. per qđ intelligit̃ feruor libidinis & fomitis incendiū Et ego natus accepi cōmunē aerē. p̃ quod intelligit̃ mortalitas et breuitas vite. quia sc̃z sine respiratione aeris vitā habere non possumus. Et in s̃str̃ factā decidi terram. per quod intelligit̃ impotētia adiuuādī seipm̃. & primā uocē siml̃e oībus emisi plorans. p̃ qđ intelligit̃ luctus miserie hui⁹ mūdi. & in inuolumētis nutritus sum & in curis magnis. per qđ intelligit̃ fomentū infirmitatis nostre. Et sequitur. Nemo em̃ ex regibus habuit aliud natiuitatis initium.

C Puppis aut̃ pars vltima est vite. sc̃z consideratio mortis etiā stricta ex timore. sicut habet̃ Eccl̃i. xli. O mors q̃ amara est memoria tua homini iniurio. & pacē habēt in substātijs suis. viro quieto. & cui⁹ vie directē sunt in oībus. & adhuc ualent accipere cibū. Et hoc significat̃ in Actib⁹. xxvi. ubi dicit̃. pra qđ de⁹ fixa manebat & imobilis. puppis yō soluebat̃ a vi maris Quia cū homo credit habere quasi vite principiū tūc finis ei⁹ a sexto infirmitatis dissoluit̃ per mortē. Latus aut̃ quod ratis dicit̃ est p̃pago virtutū cardinaliū que sunt prudētia tēperātia iusticia & fortitudo. de q̃bus habet̃ Sapient̃. vii. Sobrietate⁹ id est tēperantiā docet & prudentiā & iusticiā & virtutem hoc est fortitudinē. quibus vtilius nihil est in vita hominibus

D Venter aut̃ qui carina dicit̃ sunt q̃ttuor affectiōes naturales sc̃z spes. metus. meror. & gaudiū. Sentina uero est purgatio p̃felliōis Apoteca promptuariū meditatōis Camera secretum p̃scientie. Castrū desup̃ p̃fidentia securitatis Deambulato riū latus trāsitus p̃templatōis Malū ante habet fidei altitudinē. Malū retro intellectum. quia in diuinis intellectus sequit̃ fidez. Arthemonez aut̃ habet in fide amirationē ueritatis prime. cui appenditur uelut quibusdā ansulis uestigñ & imaginis. uelut speculi & enigmatis. Per rudentes auctoritates & reuelationes intelligunt̃ dicente Aug⁹. quia qđ credimus debemus auctos.

He Capitulum quintum

nitati. In malo uero intellectus habet arthemone ronis. cui co-
nectit uel late inquisitionis per ansulas & fibulas studij & le-
ctionis. & attrahit p rudetes disputatōis & doctrine. Habz etiā
retro duo gubernacula. scz p filiū & scientie. quoz vnū guber-
nat in pfundis. scz p filiū. Alterū aut in fluctibus cōmunibz. s.
scia que scdm Aug⁹. docet bñ puerfari in medio prauē & puer-
se nationis. De quibus gubernaculis habet puerbiorz primo
Audicns sapiens sapiētior erit. & intelligēs gubernacula possi-
debit. Ista gubernacula vertunt & reuertuntur clauo discretiōis
Vñ Salomon. malum nauā rephendens Prouerb. xxij. dicit
Eris sicut dormiens in medio mari. & qsi sopitus gubernator
amisso clauo. Anchora aut hui⁹ nauis est spes. de q dicitur ad
Hebre. vi. Firmissimū habeam⁹ solatiū q pfugimus ad tenen-
dā propositā spem. quā sicut anchorā habemus aie tutā ac fir-
mā. & incedentē usq; ad interiora uelaminis. hoc est usq; ad se-
cretū uelate beatitudinis. Et nota q in Actibus legit. xxvij. ca.
q qrtuor anchoras miserunt illi qui nauigabant cum Paulo.
per quas intelligunt quattuor certitudines spei. scilz ex gratia
& liberalitate dei. & ex pscia ppriorum meritorū. & ex patro-
cinio passionis christi. & ex suffragijs sanctorz. quia his qrtus
or spes certificatur

E Sequit(institutoris) p qd intelligit secundū. s. cuius est nau-
uis. dicit aut glo. q institutor dicit mercator. eo q uehemēter in-
stat siue insitat negociatōi Et ē notādū q qdruplex ē nauis
scz nauis nauigantiū. & nauis pugnantiū. & nauis piscantiū
et nauis institorū. Nauis nauigantiū est penitētia. In qua trāsi-
tus sit per mare huius seculi. & de hac habet Sapiē. iij. ut non
essent uacua sapiētie tue opa: ppter hoc etiā exiguo ligno crea-
dūt hoies aias suas. & trāseūtes mare p ratē liberati sūt Exigu-
um lignū penitētie est humilis crux christi cui penitētes confis-
gurant. Mare aut est inundatio hui⁹ seculi neq. in qua soli pes-
nitētes liberant. De hac nauī etiā dicit Math. ix. Ascendēs iesus
in nauiculā trāsfretauit. & uenit in ciuitatē suā. hoc aut dño cō-
uenit. nō in se sed in mēbris attribuit ei. qā nō peccauit. nō pe-
nituit. sed dñs trāsfretauit. hoc ē in suis. & uenit in celestē hieru-
salē q est ciuitas sua. & hec nauis significat per archā. in q Noe
qui iustus inuētus ē. custodit ab ira dei & sui. Sicut dicit. ij. Pe-
secūdo. Deus originali mūdo nō pepercit. sed octauū Noe ius-
tificie. i. pñie pconē custodiuit. diluuiū mūdo impiorū inducēs
Et Sapiē. xiiij. Ab initio cum perirent superbi gigantes. spes

orbis terrarum ad ratem confugiens. remisit seculo semē natiuitatis
 quā manu tua erat gubernata Benedictū ē em lignū per quod fit
 iusticia. Superbi gigantes sunt magni peccatores. multū ha-
 bentes de terreno affectu. Gigas em dicitur a geon grece quod
 est terra latine. quia multū habet de terrena substantia. Spes au-
 tem orbis terrarum penitētes sunt qui. relinquunt seculo semen
 natiuitatis spūalis. quod manu dei gubernat in fluctibus ten-
 tationū huius mundi. quia sicut dicit Isa. primo. Nisi dñs sa-
 baoth reliquisset nobis semen quasi sodoma fuisset. & quasi
 gomorra similes essemus.

F Nauis pugnantium est patiētia in tentationibus & tri-
 bulationib⁹. quas omēs patiunt qui uolūt pie viuere in chris-
 to. sicut dicit apłus. ij. Thimo. iij. Et nota qd sunt nouē peri-
 cula maris. cum quib⁹ oportet pugnare. Primū est pyratarū. qd
 dicunt a pir quod est ignis & rate. quia ignem proiciunt in ra-
 tē. & ferunt in rate. Et significant demones qui in se ferunt ig-
 nem inferni & ignē concupiscētie incendūt in nobis. & de hoc
 dicit ad Ephesios ultimo. Non est nobis colluctatio aduersus
 carnem & sanguinem. supple tñ. sed aduersus spiritualia nequi-
 cie in celestibus. id est pro celestibus aduersus spirituales nequi-
 ties dyaboli.

G Secundū periculū est acroceramīnorū incurfus. Et dicit
 ab acros qd est mons. & ceros qd est cornu. & amnis aqua. qd
 sunt montes cornuti aquarū. in quos quandoq; impingit na-
 uis & frangit. Et significat ambitionē huius seculi que demer-
 git nauigantes. Sicut dicitur in ps. de nauigantibus. Ascendūt
 usq; ad celos & descendūt usq; ad abissos. anima eorū in malis
 tabescat. Usq; ad celos ascendunt per ambitionē. & ibi impin-
 gunt in montes cornutos. hoc est in dignitates habentes cor-
 nua. Et descendunt in profundum inferni. ubi perpetuo tabes-
 cet malis anima eorum

H Tercium periculum est caribdis. Est autem caribdis ab
 sorptio & hyatus maris naues absorbēs. vnde dicitur etiā qua
 si carinas abdens. Et significat auariciā. per quam absorbe-
 tur nauis vite. De istis enim intelligitur quod dicitur Exo. xv.
 cap. qd descenderunt in profundum quasi lapis. & ibidem. sub-
 merſi sunt quasi plumbū in aquis uehementibus.

I Quartū periculū est syrtes. Sunt autem syrtes eleuatōes
 quedam arenarum quibus illa nauis pfringit. & significat irā

De Caplm quintū

quia sicut dicit Salomon Prover. xxvij. Graue est saxū. & ones
rosa est arena. sed ira stulti vtroq; grauior. Et de hoc periculo
habet Actū. xxvij. ubi dicit q; nauigantes cū Paulo accinges
bant nauim: timētes ne in syrtim inciderent. Accinctio nauis
nihil aliud est q; armatio paciētie cōtra illatas iniurias. Armat
autē per equanimitatē & sufferentiā mali & orōnē p inimicis
factā. his em̄ quasi quibuscūq; cingulis alligat nauis ne a ppage
ppria dissoluat per illatas iniurias

K Quintū periculū est symplogadū cōcursus. Sunt autē
symplogades lapides mobiles in mari dicti quasi symplodas
des. a syn qd est con. & plodo is. qd est plico cas. uel inuoluo.
et significat irrisiones & exprobratōes uerbo & ptra q̄s etiā
oportet pugnare ne frangāt nauim. quia talia patienter debet
mus sustinere. Sicut dicit in ps. Improperia improperantium
tibi ceciderūt sup me Et prima ad Chor. q̄to. usq; in hanc hō
ram blasphemamur & obsecramus tanq; purgamenta huius
mundi facti sumus. omniū peripissima usq; adhuc.

L Sextū periculū est naturalis estus maris. Ex quo causat
quidā impetus maris retardās naues a via pposita. Et significat
carnalē affectū qui retardat spm̄. Sicut dicit ad Gala. v. Ca
ro cōcupiscit aduersus spiritū. & spūs aduersus carnē. hec em̄ si
hīnūicem aduersantur

M Septimū periculū est scylle rapacitas. Et dicit scylla sco
puli quidā pminentes sub aqua subtrus cauernosi. p quorū ca
uernas fluit & refluit aqua. Vnde etiam a poetis dicuntur cap
pita canina. vñ etiā dicit a cilleo cilles qd est moueor moueris
non q; ipsi scopuli moueant. sed quia ibi aqua mouet fluxu
et refluxu. & significat inanē gloriā q̄ segtur laudē populi qui
mouet sicut aqua. Et de hoc dicitur Iohā. v. Quomō vos pote
stis credere qui gloriā ab inuicē recipitis. & gloriā que a solo
deo est non queritis

N Octauū periculū est syrenarū cantus. Sūt autē syrene ora
virginea habētes cantu suo nautas retrahētes. & retractos peri
clitari facientes. Et significat uoluptates huius seculi. cōtra q̄s
oportet pugnare nauigantes p mare huius seculi. Et de hoc di
cit Isa. xij. Syrene in delubris uoluptatū

O Nonū periculū est pfectus beluarū in p̄fundo. & signifi
cat pressurā quā patiunt sancti in hoc seculo a malis homini
bus. Sicut dicit in ps. Hoc mare magnū & spaciosum manib;
illic reptilia quorū nō est numerus. aialia pusilla cum magnis
illic naues pertransibunt

§ Primus

P Et nota q̄ hec omnia pericula sunt in aqua. Tria alia pericula sunt que nō sunt in aqua. sed duo in aere. & tertium in portu. In aere est uentus typhonicus. id est inflatiuus maris. & significat impetum supbie: qui inflat mare. hoc est inquietudinem cordis impij. quia sicut dicit̄ Isa. lvij. Impij quasi mare feruens quod quiescere non potest. & redūdant fluctus eius in p̄culatōem & lutum. & non est pax. dicit dominus. impijs Et de hoc periculo dicitur Actū. xxvij. Misit se p̄tra nauim vētus typhonicus qui uocatur euroaquilo. Cūq; arrepta esset nauis & non posset conari in uentum. data nauē. id est dimissa. statim bus ferebamur. Euroaquilo uentus mixtus est. Aquilo em̄ est uentus frigidus & siccus impetuofus ualde: ueniens de iuxta septētrione. Vnde dicitur Eccl̄i. xliij. Frigidus uentus flauit: & gelauit cristallus ab aqua. Euro autē est uentus calidus & siccus qui nascitur iuxta subsolanū proxime: declinans aliquātulū ad meridiem. Vnde euroaquilo uētus mixtus est: & significat superbiam: ut dictū est. que frigida est per impietatem. & sicca per crudelitatem. & typhonica siue inflatiua p̄ fastū dominandi: & calida p̄ ambitōem. & inde fertur flatibus quasi cōtrans & impedit nauē bone uite. ut dictū est.

Q Aliud periculum aeris est: nullum penitus habere uentum. & significat pigritiam: que semp̄ est immobilis. De qua dicit Salomō Prouer. xxiiij. Vsq; quo piger dormies: vsq; quo de somno p̄surges. parum inquā dormies: modicū dormitabis: paucillū manus conseres ut quiescas. & ueniet tibi quasi tempestas inopia: & mendicitas quasi uir armatus.

R Periculum autē in portu est locus bytalassi portus biffidus. ubi sc̄z scissura quedam maris est per linguā terre in mare pertensa. Et hoc est periculum fraudis & doli in quod impingit homo quādo creditur esse securus. Et hoc est qd̄ dicit̄ Actū. xxvij. Cum incidissemus in locum bytalassum impēgerūt nauem: & prora quidem fixa manebat immobilis. puppis uero soluebatur a vi maris. quia sc̄z fraus blanditur ad faciem. sed amaritudine doli puppim id est incircūspecta nostra: q̄ retro sunt: dissoluit & p̄ringit. Contra omnia hec pericula fortissima nauem patientia oportet esse armatā & munitā. quia sicut dicitur in psal. Qui descendūt mare in nauibus facientes operationem in aquis multis ipsi uiderūt opera domini & mirabīlia eius in profundo. Et Eccl̄i. xliij. Qui nauigant mare enarrāt pericula eius: & audientes auribus nostris admirābimur. Eua

De Caplm quintū:

dendi aut̃ omnia pericula hec non est possibilitas nisi p̃ instanciam orationis ad dominū. vt sc̃z excitetur dominus a somno dissimulatiois adiutorij. Et hoc signatur Math. viij. vbi dicitur q̃ ascendente Iesu in nauiculam cum discipulis suis factus est motus magnus in mari: ita vt nauicula operiretur fluctibus. ipse vero dormiebat. & accesserūt ad eum discipuli eius dicens: domine salua nos perimus. Tunc surgens imperauit ventis & mari. & facta est tranquillitas magna

S Sequitur. De nauī piscantiū. Et hec est huius seculi nauis. Rethe aut̃ cum quo piscatur. est verbum dei. quod quandoq̃ mittitur a sinistris nauis. sc̃z qñ in cura pastoralī & uerbo dei intenditur lucrū huius mūdi. Et hoc significatur vltimo Iohan. vbi dicitur de Petro & alijs discipulis q̃ ascenderunt in nauim piscari. & illa nocte nihil prendiderūt. Nihil. id est temporale lucrum. qđ nihil est & minus q̃ nihil. quia peccatū est Et de hoc dicit ap̃s prima ad Choriñ. ix. Que est ergo merces mea vt euāgelium predicans sine sumptu ponam euāgelium. id est gratis predicem. vt nō abutar potestate mea in euāgelio. quia ita preceperat christus dicens Math. x. Gratis accipistis gratis date Quidam etiā mittūt in dexterā. sicut christus precepit Iohan. vltimo. Mittite in dexterā nauigij rethe: & inuenietis. & sunt illi qui querūt animas & nō lucra. Et tales piscatores fecit dominus discipulos suos. Sicut legitur Math. iij. Venite post me & faciā uos fieri piscatores hominū

T Sequitur. De nauī institoris. Et hec est nauis negotiationis. Est aut̃ duplex negotiatio. scilz temporalīū. & spūaliū. & scđm hoc est duplex nauis. vna transitoriorū. altera eternorū. De primo dicitur Sapient. v. Quid nobis profuit supbia. aut quid iactantia diuitiarū cōtulit nobis. transferunt omnia hec tanq̃ vmbra: & tanq̃ nūcius precurrens: & tanq̃ nauis que p̃transit fluctuantem aquam. cuius cū preterierit nō est vestigiū inuenire: nec semitā carine illius in fluctibus. De naue negotiationis spūaliū habetur Gene. xlix. zabolon in littore maris habitabit. & in statioe nauū ptingēs vsq̃ ad sydonem. zabolon interpretatur habitaculum fortitudinis. & significat fortē mulierem. de qua iam dictū est. Mare autem huius maris est stabilitas & amaritudo huius seculi. Littus autem est fluctuans instabilimentum gratie dei. in quo littore habitant sancti in statione nauium. hoc est in negotiatione spūaliū: pertingens vsq̃

§ primus

ad sydonem: quod interpretatur venatio. quia in amaritudi-
nibus huius seculi per patientiam eternas diuitias mercantur
Sicut dicitur Deutro. xxxij. Inundatiōem maris quasi lac sus-
gent: thezauros absconditos arenarum. Qui autem sint hi the-
zauri describitur tercio Regū. x. vbi dicitur q̄ classis Salomo-
nis per mare cū classe hiram. semel per tres annos ibat in Thar-
sis: deferens inde aurum & argentum. & dentes elephantorum
& simias & pauos. Salomon pacificus mulierem istam signi-
ficat. Hiram autem interpretatur oliua domini. & significat
christum cum cuius naui vadit nauis mulieris huius. quia ne-
gotiatio eius est similis negotiationi christi. Tharsis vero in-
terpretatur exploratio gaudiū. quia tales iam primitias spiri-
tus accipientes experiuntur gaudia eterna Vadit autem nauis
ista semel per tres annos. annus em̄ vnus vna perfecta reuolu-
tio solis est. quia sol iusticie christus deus noster tripliciter mu-
lierem istam illuminat. sc̄z ad agendorum prouidentiam. & ad
veritatis scripture intelligentiam. & ad contemplationem eter-
nitatis. sc̄dm q̄ dicitur Eccl̄. xliij. Tripliciter sol exurit montes
id est excelsos in vita: radios in eos exufflans igneos. Aurum au-
tem quod deportatur significat charitatem. Argētum vero sci-
entie de scriptura: Dentes elephantorum: castitatem mentis &
corporis quibus mordetur concupiscentia carnis. Simia autē
imitationem sanctorum exemplorum. eo q̄ simia: non om̄e
animal: sed hominem imitetur. qui discretius & rationabilius
agit inter animalia. Pauus autem signat specula sanctarū virtu-
tum. Sed notabile est. vt habetur tercio. Reg. xxij. q̄ etiam rex
Iosaphat fecit classes que nauigarent in Ophir & in Tharsin. p̄
pter aurum. & non poterāt ire. quia confracte sunt in asyonga-
ber. Iosaphat em̄: qui interpretatur iudicium domini: signifi-
cat eos qui volūt hic gloriari in mūdo: & in futuro regnare cū
christo. Vnde etiam Asyongaber interpretatur vinculū. quia
tales vinculo amoris huius mūdi ad hoc constricti sunt Vnde
etiam legitur Paralip. xx. de Iosaphat q̄ participationem ha-
buit in factura huius classis cum Ocholia rege Samarie: cuius
opera impijssima erant. Samaria em̄ mūdum hunc significat
pro cuius nimio amore etiam confringuntur opera que eter-
nam remunerationem videbantur negotiari. Et hoc est quod
Elyazar propheta dixit ad Iosaphat secundo Paralip. xx. quia
habuisti fedus cum Ocholia percussit dominus opera tua. cō-
triteq̄ sunt naues. nec potuerūt ire in Tharsis.

De Caplm quintū ¶ S Secūdus

Equitur Delonge portans panem suum

Norandū autem primo est. q̄ quadruplex est longe. scilz scdm profundum. scdm altum. scdm latum. & scdm longum. Longe scdm pfundū est infernus: in qđ longe negotiatur mulier p̄ timorem. Longe scdm altum est eternuz regnū in qđ negotiatur per charitatem. Longe scdm latum est inquisitio intellectus: qui etiam latitudinis terminos huius mūdi excedit. Ad qđ negotiatur per studium scripturarū. Longe vero scdm longū est distātia a deo: qui est principiuz omniū creaturarum vsq; ad hominē: qui finis est omis creature. ad hoc negotiatur mulier ista per fidem & spem redemptōis. que facta est p̄ mediatorē dei & hominū. hominē christū iesum: vt dicit apls prima Thimo. ij. De hoc quadruplici longe dicitur. ad Ephe. iij. Det vobis deus scdm diuitias glorie sue virtutem corroborari p̄ spiritū eius interiorem hominē: christū habitare per fidem cordibus vestris in charitate radicati & fundati. vt possitis cōprehendere cum omnibus sanctis que sit latitudo longitudo sublimitas & profundum. Istud etiā quadruplex longe significatur p̄ quattuor brachia crucis

B Similiter est quadruplex panis quē mulier ista reportat de quadruplici longe. De primo em̄ reportat panē pp̄ctōnis de quo legitur in ps. Cibabis nos pane lachrymarū. & potum dabis nobis in lachrymis in mensura. Et tercio Reg. xxij. Mittite virū istū in carcerē. & sustentate euz pane tribulatōis & aqua angustie. Carcer est custodia ecclesie firmata sup penitentē. panis tribulatōis est panis pp̄ctōis. aqua angustie aqua lachrymarū. Et hoc significatū ē tercio Reg. xix. vbi legit q̄ Helyas fugiens Iezabel obdormiuit subter vnā iuniperū. & angelus domini excitans eū dixit. Surge comede. & inuenit ad caput suū subcinericiū panē & vas aque. de quo comedit & bibit. & rursus obdormiuit. Et iteruz angelus domini excitauit eum vt comederet & biberet: quia grandis ei via restaret. quod cum fecisset ambulauit in fortitudine cibi illius quattuor diebus & quattuor noctibus vsq; ad montem dei oreb. Helias robustus dominator interpretatur. & significat penitentē qui dominatur sibi. Iezabel interpretatur sterquiliniū. & significat peccatuz & infernū. que fugit penitens Vmbra iuniperi protectionē &

§ Secundus

refrigerium clauū ecclesie significat. sub quo dormit penitens quādo quiescit ab opere malo. Angelus excitans est gratia p̄ueniens remittens peccatū. & stimulans ad esum panis p̄p̄tū onis & ad potum lachrymarū. eo q̄ grandis restet via v̄sc̄ ad mortem. Dicitur autē subcinericius propter arma penitentū que sc̄dm Augustinū sunt cinis & cilicium. Rursus autē obdor miuit. quia post compūctōem a strepitu terreni amoris quiescit. sed angelus eum rursus excitat quando gratia subsequens penitentem ad sustinendas tentationes pulsāt. Iterū autē comedere est prius compunctum pro peccato. rursus pro tentatiōe compūgi. eo q̄ grandis restet via ab inquietudine huius vite tentationū ad securitatem trāquillitatis eterne vite. Ambulat autē in fortitudine cibi illius per profectum boni operis quas draginta diebus. hoc est per tempus totum vite huius: qd̄ penitentie deputatur. quia quadragenarius numerus penitentiā significat. eo q̄ in partibus suis surgat v̄sc̄ ad quinquagesimum iubileum. Nume. xxxvi. per quem significatur gaudiū eternum. Mons autem dei oreb: qui incendiū interpretatur. significat altitudinē spūs in incendio charitatis.

C De secūdo longe reportat panē p̄solatōis eternorū. De quo dicitur Gene. xlix. Aser pinguis panis eius. & prebebit delicias regibus. Aser beatus interpretatur. & significat eos q̄ iam spe & gustu eternorum beati sunt. quorum panis p̄solationis apud reges: qui regunt seipsos. delicatus est. De hoc etiā dicitur Isa. xxi. Qui habitatis terram aūstri cum panibus occurris te fugienti. A facie em̄ gladiorum fugierūt. A facie gladij imminētis. A facie arcus extēti. A facie grauis prelii. Terra aūstri regio venientis luminis & caloris est. Et significat celestem patriam: habitantes eam sunt beati qui occurrūt nobis suffragijs & illuminatione: ferentes panem consolationis fugientibus a facie gladiorum. hoc est tentatione demonū. A facie gladij imminētis. hoc est tentatione carnis: que semper imminet nobis. Et a facie arcus extēti. hoc est a tentatione dyaboli. qui de occulto iaculans vulnerat nos. Graue autē p̄lium est p̄lium mūdi in vanitatibus & spectaculis suis.

D De tercio longe negotiatur panem vite & intellectus. De quo dicitur Ecclesiastici. xv. Cibabit eum pane vite & intellectus: & aqua sapientie salutaris potabit illum. Et Amos. viij. Ecce dies veniet dicit dominus. & mittā famē in terrā. non

Vau Caplm sextū:

famem panis neq; sitim aque. sed audiendi verbum dei.

E De quarto longe portat panem sacramenti. sc; corpus domini. De quo dicitur Iohan. vi. Ego sum panis viuus qui de celo descendī. Et Sapient. xvi. Angelorum esca nutriuisti populum tuū. & paratum panem de celo prestitisti illis sine labore. omne delectamentum in se habentem; & omnis saporis suauitatem. Substantiā em tuam & dulcedinem tuam: quam in filios habes: ostendebas. & voluntati vniuscuiusq; eorum deferuiens ad quod quisq; volebat conuertebatur. Per quod intelligitur eucharistia: que cōtinendo christum continet auctoritatem omnis gratie & saporem. quem panes nobis deus ex substantiali bonitate dulcedinis sue dedit omnibus. nobis deferuiens. cum omēs inueniamus in ipso qđ querimus

A Caplm. vi. § primus

Au De nocte surrexit deditq; predā domo. 2c.

Vau interpretatur hec vel ista. quorū vtrūq; demonstratiuū est. Et notatur per hoc in muliere aliquid euidentius quod est ad laudem eius. Et hoc ex primitur in versu sequēti. In quo notantur tria. scilz mulieris resurrectio. & preda. & distinctio prede. In primo tria notanda sunt. sc; a quo. quando. & in quid surgendum sit. Prīmū notatur in hoc qđ dicitur. de nocte. scđm q; nox metaphorice accipitur. Secundum notatur in eodem scđm q; accipitur litteraliter. Tercium notatur in verbo surrexit. Est autē triplex nox metaphorice de qua surgendū est. sc; Nox peccati. Nox tentationū: Et nox ignorantie vel obscure cognitōis. De prima nocte dicitur Sapient. xvi. Dum putant se latere in obscuris peccatis tenebroso obliuionis velamento dispersi sunt pauentes horrende & cum admiratione nimia perturbati Omne peccatū obscurum est. sed p̄cipue peccatum libidinis agitur in obscuris. propter quod etiam obliuiscitur hominū deus & perturbat eos penis admirabilibus. De eodem habetur ibidē infra. Ignis nulla vis poterat eis lumen prebere nec syderū limpidē flammē illuminare poterant noctem illam horrendam. Per ignem significat gratia dei. quia sicut dicitur ad Hebr. xii. Deus noster ignis consumens est. Per limpidissimas flammās syderum significantur exempla sanctorum qui nō illumināt noctē. pre

§ primus

etipue in illis qui semper appetūt in nocte remanere. Item Iob
iij. Sit nox illa solitaria nec laude digna. id est peccatum pecca-
to nō addatur. nec laus in peccato queratur De nocte tentati-
onis dicitur Iob. xxx. Nocte os meum perforatur doloribus.
& qui me comedūt non dormiūt. Per os robur virtutis signis-
ficatur. quod perforatur in tentatione. Per comedentes autem
demonēs incendentes tentationes. Item in psal. Memor fui no-
cte nominis tui domine. De tertia nocte habetur Johan. vi.
Qui ambulat in nocte offendit. quia lux non est in eo. hoc est
in ignorantie tenebris. Item Thobie. v. Quale gaudium mihi
erit qui in tenebris sedeo & lumen celi non video. hoc est lus-
men scientie veritatis dei. de quo dicitur in psal. Lucerna pedi-
bus meis verbū tuū & lumen semitis meis

B Sequitur quando surgendum est. quia de nocte. ad lit-
teram. ad laudem dei. sicut dicitur in psal. In noctibus extollis
et manus vestras in sancta & benedicite domino. Item alibi.
Media nocte surgebam ad confitendum tibi. Et hoc significa-
tur in resurrectione domini q̄ scdm̄ Gregoriū de nocte surres-
xit. Sicut habetur Iudicum. xvi. q̄ Sampson fortissimus mes-
dia nocte consurgens apprehendit ambas porte fores cum po-
stib⁹ suis & sera. impositisq̄ humeris portauit ad verticē mon-
tis qui respicit Ebron. Sampson sol fortis interpretatur. & si-
gnificat christum qui dormiuit in morte in Gasa que interpre-
tatur robusta. & significat limbum inferni: in quo fuit anima
christi. Vtrūq̄ autem ostium significat duas munitiones infer-
ni. scz fraudulentiam demonis. & impotentiam hominis. Pos-
stes autem horum ostiorum in vna parte fuit. inuidia dyabo-
li. per quam introiuit mors in orbem terrarum. vt dicitur Sa-
pientie. ij. Et in altera parte superbia hominis: per quam voluit
esse sicut deus sciens bonum & malum. Secūda autem conclu-
dens totum erat reatus originalis peccati. que omnia portauit
christus in eminentiam beate resurrectionis ad visionem sem-
piternam. quia Ebron visio sempiterna interpretatur. De hac
etiā nocte dicitur in psalm. Nox sicut dies illuminabitur. &
nox illuminatio mea in delicijs meis

C Sequitur. In qd surgendū sit. Et sunt duo. scz opa excelsa.
& sapor celestiu. Quorū vtrūq̄ notatur ad Coloss. ij. Si cōsur-
rexistis cū xp̄o. q̄ sursum sunt q̄rite. scz in opib⁹ virtutū. vt dicit
glo. ibidē. q̄ sursum sunt sapite. si sapore celestiu. nō q̄ sup̄ terrā

Nau Caplm sextū.

Sed nota q̄ quidā resurgūt cum christo. & quidam resurgunt cū Lazaro. Cū Lazaro resurgūt qui iterū moriūtur p̄ peccatū. Cum christo resurgūt qui pleuerant in bono. Sicut dicitur ad Roma. vi. Christus resurgēs ex mortuis iam nō moritur: mors illi ultra nō dominabitur. qui mortuus est peccato: mortu⁹ est semel. qđ autē uiuit: uiuit deo. ita & vos existimate vos quidē mortuos esse peccato: uiuentes autē deo in xpō Iesu

A § Secundus

Equitur de preda huius mulieris. que notatur p̄ hoc qđ dicit (Dedit predam domesticis suis) Triplex est em̄ pda quā mulier tribus domesticis suis dat. sc̄z Preda inferni quam dat angelis. Preda mūdi: quam dat proximis. Et preda carnis quam dat sanctis. Predam inferni dat per christū. qui fregit infernū. Sicut dicitur Isa. viij. Voca nomen eius. hoc est christi. accelera: spolia detrahe. festina predari. quia anteq̄ sciat puer uocare patrem suū & matrē suā: auferetur fortitudo Damasci: & spolia Samarie coram rege Assiriorū. Hoc est dicere. anteq̄ christus ostendat se scire uocare nomen patris & matris q̄tum ad causam incarnatōnis. detrahūtur spolia inferni q̄ custodita fuerūt a dyabolo. q̄a Samaria custodia interpretatur Damascus autē potus sanguinis interpretat̄. & significat demones q̄ bibūt peccatū. Vñ corā rege Assiriorū: hoc est corā dyabolo detracta sunt spolia Samarie: qñ p̄fracta sunt inferna. sicut p̄miserat dominus sanctis. Isa. xlix. Nūqd̄ tolletur a forti preda. aut qđ captum fuerit a robusto saluum esse poterit. quia hec dicit dñs. Equidem & captiuitas a forti tolletur: & qđ ablatū fuerit a robusto saluabitur. Ista preda data est domesticis qui sunt angeli. quia illi habitāt nobiscū in eadem domo celi. Sicut dicitur in euangelio Iohan. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt Et ad Ephe. ij. Iam nō estis hospites & aduene. s; estis ciues sc̄tōrū & domestici dei. hoc est in domo dei cū āgelis habitātes

B Predā: quā aufert a mūdo: aie sunt quas perierit. Et hoc significat Gene. xiiij. ubi Abrahā percussit quinq; reges. & reduxit captiuos & Loth. Per quinq; reges significat quinq; sensus qui occidūt in vita p̄cupiscentie. Loth etiā interpretatur declinās. & significat eos qui declinauerūt in peccatū. Et isti reducūtur p̄ cōuersionē. Hoc idē significat primo Reg. xxx. per eos quos reduxit Dauid a captiuitate Amaleth. Et similiter primo

S. Secundus

Regum. xvij. Per centū scz prepucia philistinorū que numerāuit Dauid regi ut esset gener regis. Prepuciu; em̄ supfluitates significat. que amputant gladio spūs. quod est uerbū dei Hebreo. iij. Filia autē regis celestis ecclesia est. que desponsat doctōribus & predicatoribus p cōuersionē animarū. Ista preda dat̄ p̄ximis qui domestici nostri sunt. hoc est in ede cōuersatōis nobiscum habitantes. ut dicit̄ prima Thimo. v. Si quis autē suorū et maxime domesticorū curam non habz; fidem negauit. & est infideli deterior. Hec domus. in qua habitamus cū p̄ximo. significat̄ per stabulū in quod samaritan⁹ introduxit semiuirū ut habetur Luce. x. capto.

C Tercia preda auferit̄ a carne. de qua dicitur Isa. ix. Om̄s violenta p̄datio cū tumultu. q̄a scz cū tumultu remurmuratōnis carnis oportet a corpe auferri predā castitatis. Et ideo sequitur etiam. uestimentū mixtū sanguine. hoc est corpus mixtū peccato: erit in cōbustionē & cibus ignis. Item Iob. xxix. Conterebar molas iniqui & de dentibus illius auferebam predā. Iniquus est p̄cupiscentia habēs duas molas. scz gulam & luxuriam. que conterunt per carnis mortificatōem. & auferit̄ ab eis predā castitatis. Hec preda assignat̄ sanctis quasi domesticis. ut habet̄ Eccl. xxxij. Ne ponas anime tue scandalū. & a filijs tuis caue. & a domesticis tuis attēde. Scandalū sue anime quis facit per luxuriā. sed a filijs suis cauet his quorū curam suscepit. & attendit a domesticis. q̄n sanctis in eadē domo sanctitatis secum manētib; bonū exemplū dat: precipue in castitate. quia sicut dicit̄ Grego. Peccata carnalia maioris sunt infamie q̄ spūalia. De hoc habet̄ etiā ad Gala. vi. Dū tempus habem⁹ operemur bonū ad om̄es. maxime autē ad domesticos fidei

D Sequitur (Et cibaria ancillis suis) Sunt cibaria virtutū cibaria doctrīne. cibaria sacramentī. cibaria cōtēplationis. & cibaria eterne beatitudinis. De cibarijs virtutū habetur Isa. iij. Apprehendent septem mulieres virum vnū in die illa dicētes. Panem nostrū comedemus. & uestimētis nostris operiemur. tā tūmodo inuocet̄ nomen tuum sup nos: aufer opprobriū nostrum. Ibi dicit̄ glosa. q̄ septem mulieres sunt septem virtutes. et panis earum refectio gratie est. De quo dicitur in ps. Panis cor hominis p̄firmat. Vestimenta autē sunt opera. vir ratio. opprobrium sterilitas meritorū. ablatio opprobrii eorundē fecit̄. De secundo dicitur prima Chor. ij. Tanq̄ paruulis lac vobis potum dedi. non escam. hoc est doctrinam de rudimen

Vau Capitulum Sextum.

tis fidei. & humanitate saluatoris. ut habetur Deutro. viij. **Nō**
 in solo pane viuit homo. sed in omni uerbo quod egreditur
 de ore domini. Et ad Hebre. v. Facti estis quibus lacte opus sit
 et non solido cibo. Omnis em̄ qui lactis est p̄iceps. expers ē ser-
 monis iusticie. puulus em̄ est Perfector; autem est solidus. cib⁹
 eorum qui pro ipsa cōsuetudine exercitatos habent sensus ad
 discretionem boni ac mali. De tercio habet prima Chor⁹.
 xica. Panis quē frangimus nonne p̄cipatio corporis domini
 est. & calix benedictionis cui benedicimus. nonne cōmunica-
 tio sanguinis christi est. Et prima Chor⁹. v. Pascha nostrum im-
 molatus est christus. Itaq; epulemur nō in fermento ueteri neq;
 in fermento malicie & nequitie. sed in azimis sinceritatis & ue-
 ritatis De quarto habetur Prouer. ix. Venite comedite panē
 meum. & bibite vinū quod miscui uobis. Panis ē efficacia sub-
 stantialis bonitatis dei. Vinum autem est liquor liquide & eter-
 ne ueritatis. mixtū aqua sapientie salutaris Itē Cant. v. Come-
 dite amici & bibite & inebriamini charissimi Amici comedūc
 et bibunt in cōtemplatione. sed inebriantur in excessu mentis.
 De quinto habet Luce. xxij. Ego dispono uobis sicut dispo-
 suit mihi pater meus regnū. ut edatis & bibatis super mensam
 meā in regno meo
 E Primū conuiuiū est conuiuiū filiorum. ut dicitur Iob.
 primo. Et dies illius conuiuii transeunt in orbem. quia que-
 libet uirtus in altera reficitur & iocundat. Secundū est cōuiuiū
 um filior; Iacob. qui cum Ioseph fratre comedent in meridie.
 Gene. xliij. ca. Hoc est in plena luce doctrine christi. & inebrias-
 tur coram eis christus. quia quod illi percipiunt in prouerbij;
 de doctrina ueritatis. hoc christus eterna generatione habūde
 recepit a patre. Ebrietas em̄ ibi in non uicium. sed abundan-
 tiā sonat. Tercium conuiuiū est cena apostolor; cum iesu ante
 passionem Mathei. xxvi. Quartum autē est conuiuiū festiua-
 tum & epulantiū coram domino per tria tempora anni. scilicet
 pascha penthecosten & scenopheia. hoc est per tres conside-
 rationes cōtemplantiū. Considerāt em̄ gloriam resurrectionis
 et opus redemptionis in pascha. In penthecoste uero uirtutes
 sancti spiritus quo sancti induuntur ex alto & ebrietatem amo-
 ris q; qui omnibus linguis loquuntur. sc; linguis hominū. &
 angelorum. memoria; habundantie suauitatis dei eructantes
 et in iusticia eius exultātes Quintū est conuiuiū regis Assueri. cū
 principibus suis. qui interpretatur beatus. & significat deū quā

§

Primus

do principes. id est sancti populi congregati erunt cum deo
Abraam in sinu suo. hoc est in requie ubi non erit qui nolentes
cogat ad bibendum. sicut modo pigritia & fastidium genes
raturum in nobis facit. quod non sapit nobis vinum beatitudinis eter
ne. & ideo ipsi sunt nos nunc inuitantes & cogentes nos exem
plis & uerbis. & prouocantes ne inedia consumamur. Tunc
autem complebitur desiderium nostrum quando de torrente up
lupratis dei bibemus. ita ut nemo ibi cogat fratres qui auidus
erit haurire quantumcumque fons vite & beatitudinis dignabitur

A Caplm. viij. § primus

Ai Considerauit agrum et emit illum. & de fru
ctu manu suarum plantauit vineam.

Duo hic considerantur. scilicet interpretatio littere
prescripte. & sententia uersiculi. zai autem inter
pretatur oliua. & competit uersiculo epygrama huius littere
quia uersus est de fructu manu pingui & uberrimo. sicut oli
ua fructus affert. unde ps. Ego autem sicut oliua fructifera in
domo dei mei semper. in misericordia dei in eternum & in secu
lum seculi. Dicitur autem mulier hec oliua propter tria. Vnum
est natura oliue. Secundum est utilitas eiusdem Tercium autem
signum oliue. In primo hoc est in natura oliue nota tria. Pri
mum est quod hec arbor discretionem sexus in se habet. quando
est fructifera. Secundum autem est quod stat virentibus folijs hyeme
et estate. Tercium autem quod fructum fert cum ossibus. Primus
est a calido in partibus quibusdam quod est faciens fructifica
tionem. & humido in quibusdam quod est ministrans mates
tiam. Calor est charitatis feruor. humor autem est pietas. sine
quibus homo non est oliua. sed oleaster. frigore auaricie. & hu
more uoluptatis infecundus. De hoc dicitur Roma. xi. cap. 16.
Tu autem cum oleaster esses insertus es in bonam oliuam. & so
cius radice oliue & pinguedinis factus es. Homo enim est ole
aster per peccatum originale & actuale. Sed inseritur in bonam
oliuam per gratiam. & fit socius radice charitatis. quia
charitas radix est omnium bonorum. et pinguedinis pietatis
bonorum operum

B Secundum autem scilicet quod stat virentibus folijs. significat hoc

321 Capitulum Septimū

quod dicitur ad Ephe. iij. quod omnis sermo malus ex ore huius mulieris non procedit. sed si quis bonus est ad edificatōem fidei ut det gratia audientibus. Stat autem in hyeme & estate. quia nec in prosperis nec in aduersis sultū aliquid contra deū loquitur mulier ita fortis. Et de hoc habet Gen. viij. ubi colūba attulit ramum oliue virentibus folijs in archā. Columba est colūbina. hoc est innocens vita. Ramus oliue in ore. uerbū pacis in loquutione Archa autem est ecclesia. Et nota quod arbores lati & tenuis folij fluunt folio. ut dicit phūs. ij. posteriori. que significāt linguā magnis loquā. & labia dolosa que in detractōe & mendatio & ocioso aduersus iustū loquunt iniquitatē in superbia & in abusione. unde & tenue est folium. quia non est meditatione sapiētie inspissatū ut pondus habeat Item nota quod dicit phūs quod in spissat succum in contactu folij facit fluere folia. Inspissat autem succus a frigore. Succus uero significat resolutōem uoluptatis in gula & luxuria. Frigus autem est desiderii torpens ad diuina. & illud est frigus quod inspissat uoluptatem. & habundante facit in concupiscētia carnis. Et in illis etiā duobus vicij maxie consueuerunt habundare inutilia & fluentia uerba. Et ideo diues epulo scdm Lucā. xvi. cap. acerbius punit in lingua. Quia ut dicit Grego. Inutilis loquacitas habundare consueuit in mēsis. et similiter luxuria. Et ideo Prouerbi. dicit. vij. quod mulier uaga et garrula est. & quod iuuenem ueracem irretiuit multis sermonibus. Ecōtra autem dicit de iusto in ps. quod folium eius non defluet et omnia quecumque faciet semper prosperabuntur

C Tercium autem quod scilicet fructum fert cum ossibus. significat quod in opere mulieris huius est robur meriti. quod ualeat ad eternū regnum. liquorem enim pietatis undique circumfusum. supple exteriorius. exhibet proximo. Interiorius autem conscientia secura roboratur in merito eternorum. De quo habetur Osee. xij. cap. erit quasi oliua gloria eius. Econtra est de his qui omnia faciunt ut videantur ab hominibus. & amittunt robur meriti. & gloria pro fastuore temporali. De quo in epistola Iere. Mulieres circumdate funibus in uis sedent succendentes ossa oliuarum. Cum autem aliquid qua ex ipsis abstracta cum aliquo transiente dormierit proxime sue. exprobrat quod ea non sit digna habita sicut ipsa. neque funis eius diruptus sit. Mulier resoluta inani gloria est anima. Funibus autem obseruationum & preceptorum dei est exteriorius & non interiorius circumdata. quia amant in plateis stantes orare. & cum faciunt elemosynas. tuba canunt ante se. sicut habet Mathe. vi. Et sedet

.S. Primus

in via in prospectu populi succendens ossa oliuar. quia quicquid in operib⁹ taliū roboris & meriti esse deberet: totū flāma adulatōis incendit & concremat. vñ cum transeuntib⁹ luxuria ri dicit. quia qñ audit laudē ppriā: amplius extollēdo se despicit aliū q̄ ipse nō dignus p̄mio laudis videat ut ip̄a. sicut dicit phariseus Luce. xviij. Grās tibi ago dñe. quia nō sum sicut ceteri hominū raptores iniusti adulteri. uelut etiam hic publicanus Rumpit autē funis qñ opus & institutio specialis p̄cepti ab eternis. ad quē ligare deberet. distrahīt ad fauorem laudis

D Sequit^r de secundo quid sit oliue utilitas. & hic est usus olei quo dñi utunt^r & hoies. ut dicit Iudicij. ix. Dñi autē scđm hebraici ydiomatis pprietatē sunt diuine p̄sone q̄ use sunt oleo misericordie ad nos. Et sicut hoies utunt^r. quia sunt misericordes sicut & pater eorū celestis misericors est. ut dicit Luce. vi. Usus autē huius olei exhibuit nobis dñs p̄cipue in q̄ttuor scz in misericordia redemptionis. & in p̄missione uenie delictorū. & in castigatione correctionis. & ultimo in acceptatōe nostri seruitij De primo intelligit illud in cantu. primo. Oleū effusum nomē tuū quia scz misericordia redemptionis eorū in omēs est demonstrata. vnde in ps. Apud dominū misericordia. & copiosa apud eum redemptio

E De secundo intelligit hoc qđ habet Luce. x. q̄ samaritanus custos aie nostre appropinquat vulnerato alligans uinculis p̄ceptorū vulnera infundēs oleū misericordie in cōmissione uenie. & vinū p̄p̄tionis. & duxit in stabulū religionis & bone vite. p̄ferens duos denarios charitatis dei & p̄ximi. uel doctrine duorū testamentorū. & dans stabulario. i. plebano uel p̄s lato ut curam eius ageret in ammonitōe cōtinua

F De tercio dicit in ps. Si iusticias meas p̄phanauerint & mādata mea nō custodierint. visitabo in virga iniquitates eorum & in uerberibus peccata eorū. misericordiā autē meā non auferā ab eis. ij. Macha. vi. Nō multo tpe sinere p̄ctōres ex sententia agere. sed statim ultionē exhibere extremi bñficij est indicium. ps. Castigans castigauit me dñs & morti nō tradidit me quasi diceret. Per castigatiōem euasi mortē. Job. v. Ipse vulnerat & medet^r. percutit & manus eius sanabunt. Vnde de David dicit. Inueni David seruū meū oleo sancto meo. i. virga misericordie. vnxi eum

G De quarto dicit ad Titū. iij. Nō ex operibus iusticie q̄ fecimus nos. sed scđm suā misericordiā saluos nos fecit. omēs eū iusticie nostre sunt sicut pānus menstruare Esa. lxiij. Et ideo

321 Capitulum Septimum

miseriordia domini magna est. si quid est acceptus. supple in

H Similiter autē & homines utunt oleo miseri (nro ope
cordie in quatuordecim effectibus vel ptibus istius virtutis. qre

Septem sunt
corpales. scz

Cibare esurientē
Potare sitientem
Vestire nudos
Colligere pegrinos & hospites
Visitare infirmos

Venire ad captiuos redimēdo eos ut

alleuiādo eis captiuitatē. Et de istis sex simul habet Mathe. xxv
q regit ea dñs ab his qui erūt in iudicio iudicādi siue ad mor
tem siue ad vitā. Septimū autē ē sepelire mortuos. qd laudat
in Thobia ab angelo Thobie. xij. Et de his habet uersus Visito
poro. cibo. redimo. tego. colligo. condo. Alij sunt

Septē effectus
mie spūales. s.

Cōsulere ei qui nō habet consiliū
Castigare delinquentem
Remittere in nos peccanti
Consolari pusillanimum
Portare & ferre infirmū
Orare pro omnibus indigentibus
Docere ignorantem.

De his habet talis uersus Cōsule. castiga. remitte. solare. fer. ora
Et addit doce extra uersum. Tunc est hō misericors sicut & pa
ter celestis misericors ē. & sic habet usum olei & oliue tāq ostiū
regni celestis. qā p illd exiuit dñs ad nos. & p illud intrabim⁹
ad ipsum. & hoc bñ significatū ē. iij. Regū. vi. ubi legit q ostia
scū scōr fecit Salomon duo de lignis oliuar. vnū scz miseri
cordie quo utit deus exeūdo ad nos. alterū autē p qd intrat hō
ad deum in usu oline

I Sequitur de tercio. scz de significatiōe oliue. Figuratur autē
tria oliua. Primū est pax. Secundū est effectus miserēdi. Tertiū
est viror ppetuus in eterna beatitudine. De primo habet Iere.
xi. Oliuā uberē pulcrā fructiferā speciosam uocauit dñs nomē
tū. Vberē in operib⁹. pulcrā in pulcritudine pacis. fructiferā
in requie opulēta pscie. Speciosam autē in tabernaculis fiducie
in pteplatione. In huius signū pueri hebreor. sicut habet Ma
thei. xxi. tulerūt ramos oliuar. obuiātes dño. nunciātes pacē
factā p christu. De secūdo habet zacha. xiiij. Stabāt pedes dñi
sup montē oliuar. q est ptra hierlm ad orientē. hoc est sup alti
tudine misericordie. q respicit p meritū celestē patriā. vñ etiā
misericordia. q apparuit bco lohāni elemosinario in spē puel

Primus

De virginis coronata ferto de ramo oliue astare videbatur sibi.
De tercio dicit zacharia. iij. Ecce candelabrū aureū totū & sup̄ ca
put eius lāpas. & postea dicit: due oliue sup̄ illū. vna a dextris
lāpadis & vna a sinistris eius. Candelabrū aureū ē christ⁹ lucēs
in celo. Oliua autē vna est corpus virens in sinistra. Et aīa virēs
in dextra est oliua secūda. quia homo in vtroq; illorū recipit il
luminatiōē a christo. sed in aīa principaliter. & ideo a dextris
& in corpore secundario. & ideo a sinistris

K Sequit̄ snia uersiculi Et illa est in duobus. scz in emptio
ne agri. & plātatiōe vinee. Circa emptiōē agri tria occurrunt
notanda. Primo quis sit ager. Scdo q̄liter p̄siderandus est emē
dus ager. Tercio ipsa agri emptio. Circa primū notandū est q̄
sextuplex est ager circa quē emendū occupat̄ mulier. Primus
est ager actiōis. Scds ager p̄replatiōis. Tercius ager scriptus
re nostre. Quart⁹ nature. Quint⁹ ager redēptionis Sextus ager
cordis desiderij celestis patrie. Prim⁹ ager scindit uomere obe
diētie mādatorū & p̄siliorū Et est de ipso scriptū Iere. xxxij. Eme
tibi agrū meū q̄ est in anathot. q̄a tibi p̄petit iure p̄pinq̄tatis
hereditas. omni em̄ christiano. qui in habitu p̄mittit obedire
mādatis. p̄petit iure huius p̄gregatiōis ager in anathot. q̄ inter
pretat̄ obediētia. De isto agro etiā itelligit̄ illud Gen. xxvij. ca.
Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. cui bñdixit dñs Odor
est noticia bonorū operū obediētie. plenus ager est vita actiua
plena operibus bonis. Benedictio dñi est cōseruatio eorundē
operum in p̄seuerantia usq; in finem

L De secūdo agro. scz p̄templatiōis habet̄ Gen. xxij. q̄
ysaac egressus ad meditandū in agro. egredit̄ autē quis passib⁹
intellectus in agrum cōtemplatiōis ad meditanda eterna. et
tunc occurrit ei Rebecca que interpretat̄ que multū accepit. et
hec est sapientia quā querit sponsa accipere p̄templās & ama
tor factus est forme illius. ut habetur Sapient. viij. Iste est ager
super quē apparuit fluens mel. hoc est dulcedo sapientie. vt ha
betur primo Regum. xij. de quo comedit Ionathas. & illumi
nati sunt oculi eius.

M De tercio agro. hoc est scripture habet̄ Ruth. ij. Vadā in
agrū: & colligā spicas que fugerint manus merentiū. ubicunq;
clemētis in me patrisfamilias reperero gratiam. Spice sunt scri
pture intellectus historicus allegoricus moralis & anagogicus
in agro scripture. Paterfamilias est spūs sanctus. Gratia sua est
gratia reuelatiōis & gratia studij

321 Capitulum Septimū

N De quarto agro hoc est huius mūdi siue nostre nature dicit in euange. Mathei. xiiij. Ager hic mūdos est. i. cor humanū siue nostra natura. in qua sup̄seminauit dyabolus zizania De hoc agro habet. ij. Regu. xxiij. ibi legit de agro q̄ erat plenus lente. in quo pcussit Semmaa philisteos. & fecit salutē magnā in pp̄lo israel. Lens significat ꝑcupiscenciā in mēbris nostris. quia lenticula est rufa. in qua amisit uorator Esau benedictionē primogeniture. ut habet Gen. xxv. & hoc est ꝑcupiscencia carnis. sed Semmaa interpretat famosa exaudicio ei⁹. quia ille q̄ carnē vincit exaudit famose a deo. & ille intuitus est ꝑ castigationem. agrū cum lente. & pcussit mortificationē carnis philisteos. i. potione cadentes. i. demones qui calicē ire biberūt & ceciderūt. De hoc etiā dicit Prouer. xxiiij. Per agrū hoīs pigri trāsī ui. & ꝑ vineā viri stulti. & ecce totū repleuerāt urtica. & operuerant superficiē eius spine Vrtice sunt pruritus carnis. Spine ꝑcūture ꝑscientie male

O De quinto sc̄ agro redemptōis habet in oībus euāges ihs in passione. & originaliter Iere. xxxij. q̄ cū precio emerunt agrū acheldemach. hoc est agrum sanguinis in sepulturā peregrinorū. Peregrini sunt sancti q̄ peregrinos & hospites se eē cōstitent sup̄ terrā. Sepultura eorū est quies a uexatione demonū & hoc ꝑsequuti sunt sancti ꝑ precīū sanguinis christi. Hic ager significat in Gene. xxiij. c. in agro quē Abrahā emit ab ephron cum spelūca duplici in sepultura Sare. Abrahā pater multarū gentiū christus est. Ephron interpretat visio iniquitatū. & significat iudaicū pp̄m & demonū turbam. q̄ quietē sanctorū impediēbāt. Sara autē princeps interpretat & sctōs figurat Speculunca duplex. duplicē redemptōem. in qua quiescunt sancti ꝑ sanguinē redemptionis. sc̄ sp̄i & sp̄i siue expectationis et cōprehensionis. figurat.

P De sexto sc̄ agro desiderij celestis patrie dicit in euāge. Math. xiiij. q̄ si se est regnū celorū thesauro abscondito in agro quē cū inuenit homo abscondit. & pre gaudio illius uadit & uidit vniuersa que habet. & emit agrū illuz. Ibi dicit glo. Grego. q̄ thesaurus est desiderij celestis patrie: qđ in agro cordis abscondit. qđ cum inuenit hō omnia tanq̄ nihil uidet dūmodo agrū acquirat. De hoc etiā dicit Cantico. viij. Egrediamur in agrū. supple ad q̄rendū thesaurū. cōmoremur in villis. hoc ē in habitationibus angelorū. quo puenire desideramus

Q Sequitur qualiter ager iste cōsiderandus est ut ematur.

§ Primus

Est igitur tripliciter considerandus: scilicet estimatiōe. discretione. & prouisione. Estimatiōe: ut quanti valeat sollerter estimetur & ponderetur. Discretione: ne nimis pro agro exhibeatur. Prouisione: ne forte in proximo ad sterilitatem possit redigi. Quidā em̄ emptores male estimant agrum regni celestis minus exhibentes q̄ valeat. Vnde dicitur ad Cayn. Nonne si recte offeras male aut diuidas: peccasti. Scdm̄ aliam translatōem est hec litzera Gene. liij. Recte em̄ obtulit qui creaturā creatori obtulit. Sed male diuisit qui meliora ꝑcupiscētie. peiora aut deo diuisit. Hinc est qd̄ dicitur Malach. primo. Maledictus dolosus qui habet in suo grege masculū. & votū faciens immolat deo debile. Hic tangūt̄ illi qui operibus de genere bonorū mercari volūt beatitudinē eternorū. cum in peccatis remaneāt cōstat q̄ nō bene estimant. Propterea male estimauit Symon & Iezi & Iazon: quorū primus impreciable gratiē posuit sub precio Secūdus aut impreciable virtutis. Tercius impreciable potestatis & dignitatis spūalis. Symon em̄ gratiā accipiendi & dandi spūsanctū emere conatus est. sed nō em̄it. sed pecuniā suā fecū erat in p̄ditōem. Actū. viij. Iezi aut virtutem sanantē leprā peccati v̄ndere conatus est. & pecuniā quidē adeptus est sed lepra Naaman adhesit ei. quarti. Reg. v. Hec etiā est putredo peccati. & significat eos qui iustificāt impium ꝑ munerib⁹ & iusticiā iusti auferūt ab eo. scilicet in iudicijs animarū. Isaie. v. Et illi quidē heu pecuniā ꝑsequūt̄. sed peccatū etiam erit super eos Iazon aut̄ em̄it summū sacerdotiū. secūdo Macha. iij. In quo est potestas & dignitas spūalis. Vnde etiā merito iniquitatis eius dicit Aug⁹. q̄ extinctus est igne sacrificiorū qui usq̄ ad eum viuus ꝑmanserat. Et significat eos qui potestate & ordinē spūaliū prece & precio cōsequūt̄. ꝑ quos euidentis ignis deuorōis in sacrificiū laudis dñi in ecclesia extinctus dinoscit̄.

R. Secūdo considerād⁹ est ager discretōe: sicut em̄ quidā male estimant. ita etiā quidā de agro nimis cupidī indiscretum exhibent preciū. non attendentes iustum esse eum qui vendit. et nō exigentem a nobis preciū vltra ualorem. quānimo etiā si citra ualorem quātitas preciūꝑ inuenitur: infirmitati nostre ꝑdescendit. Sunt ergo qui discrete: & sunt qui indiscrete ꝑsiderant agrum. Discrete ꝑsiderant qui sua dant nihil eorū ad uoluptatem sed ad necessitatē sibi aliqd̄ relinquentes. sua scilicet dant nullū eorū scdm̄ carnē. sed oēs in xp̄o & ꝑpter xp̄m diligentes seip̄os dant totos se ad interitū peccati & ꝑcupiscētie. sed nō

321 Capitulum septimū:

nature offerentes. huius rei gratia ultimo Iohā. tribus vicibus querit a Petro dominus. Symon Iohannis diligis me plus his Et iterū tercio repetit eūdem sermonem. Hinc est qđ dicit Deus terono. vi. Diliges dominū deum tuū ex toto corde tuo plus qđ amicos qui tecum habent cor vnū. & ex tota anima tua. id est animalitate. hoc est plus qđ ea que propter animalitatem data sunt. hoc est possessio tua: & ex omnibus viribus tuis. hoc est plus qđ te. ut in viribus proprijs nihil contra deum agas. Alij autem sunt qui retinent de precio agri sibi aliquid in se. & in amicis. & bonis. & illi significantur per Ananiam & Saphirā qui propter furtū precij agri mortui ad pedes Petri ceciderunt sicut habetur Actū. v.

S Alij autem sunt indiscrete etiam hoc in precium propter cientes qđ sibi licite in se & suis cūctis bonis huius mūdi dominus relinquit: indiscrete occidentes seipsos. sicut fecit Iepthe. Iudicum. xi. qui debuit immolare animal. hoc est vitam animalem. & occidit propriam filiam. id est naturam suam. De hoc habetur Cantico. primo. Adolescētile dilexerūt te nimis. Adolescētile sunt anime feruore nouitio nimis estuātes agrum. & suam naturam etiam p̄ emptione ipsius occidentes

T Tercio debet considerari provide ne forte redigatur in solitudinem. sicut etiam dicit apłus ad Hebre. vi. Terra em sepe venientem super se bibens imbrem & germinans herbam oportunam illis a quibus colitur recipit benedictionem a deo Proferens autē spinas ac tribulos reproba est & maledictio p̄xima. cuius finis in combustionem. providentia autē hec sic prudenter mensurans & considerans agrum etiā precipue p̄ meditatio operis exercendi circa agrū virtutis qua possit agri cola agrum illum ad germen bonorum operū exercere. opus em debet esse continuū & multum. Sicut dicitur Prouer. xiiij. Vbi apparent plurime segetes; ibi manifesta est fortitudo bouis. & Isaie. xxxij. Beati qui seminatis super omnes aquas: immittentes pedem bouis & asini. omnes aque sunt lachryme p̄ peccatis nostris. pro alienis. pro incolatu miserie. pro comparsione passionis christi. pro ignorantia faciendorum. pro tarditate proficiendi. pro velocitate deficiendi. & super omnes istas seminat qui bona opera in singulis ad frugem iusticie multiplicat. Pedem autem bouis ad iugum immittit qui maturitatem vite generat in opere. Similiter autem immittit pedem asini qui stultus sit huic mūdo vt sapiens sit coram Iesu christo. g

§ primus

Simplex est in malo & sapiens in bono. scđm apostoluz prima ad Corinti. iij. Sicut fuit Iob simplex & rectus ac timens deum & recedens ab omni malo. Iob primo. qui recessit ad modum asini qui declinat loca periculorum in quibus quandoq; fuit. Similiter virtutem suaz debet premeditari ne ultra vires opus assumat. Cogitare em debet q; nemo mittens manus suas ad aratrum: & respiciens retro: aptus est regno dei. Lu. ix.

V Sequitur tercio qualiter ager iste sit emendus. & vnici q; agro speciale precium assignemus. Emitur igitur ager actiōis precio simplicis obedientie. Ager autem contemplatiōis precio puritatis & mundicie cordis. Ager vero scripture precio studiū & meditationis. Ager vero mundi siue nostre nature: precio discipline. Ager autem redemptionis: precio gratiarum actionis. Ager autē cordis desiderij celestis: emitur precio deuotionis.

X Obedientie precium in tribus consistit. sc; vt obediāmus simpliciter. velociter. & discrete. Simpliciter. ut Abraam in offerendo filiū. Gene. xxij. & ad Hebre. xi. Fide qui vocat Abrahā obediuit in locū exire quē accepturus erat in hereditatē: & exiit nesciens quo iret. non sicut Adam qui duplex fuit in obediēdo. & ideo eiectus est de paradiso. Duplex inquam fuit volēs scire omnem obedientie rationem anteq; obediat. nec se totū relinquens voluntati eius cui obedire debuerat. Velociter autem vt sine mora impleamus. Vnde Prouer. xxij. Vidisti virū velocem in opere suo. coram regibus stabit. Et eccl̃s. ix. Quod cūq; facere potest manus tua instanter operare. quia nec opus nec ratio nec sapientia nec scientia erunt apud inferos quo tu properas. Discrete quia si iniungitur aliquid honorificū & cōmodū scđm hanc vitā preter nostrā debet esse scđm obediētie volūtātē. Si aliquid humile & abiectū. tūc debet esse scđm nostrā volūtatem. & hec est sententia Gregorij.

Y Precium etiam puritatis. quo emitur ager contemplatiōis. tres habet partes. sc; vt purgemus mentem a peccati luto. & voluntatem a fumo ꝑcupiscentie. & rationem ab omniū temporalium sollicitudine. Hec em tria cecant oculos. lutū. fumus. tenebra. Peccatū autē lutū est. & ꝑcupiscētia fumus. & corporea phārasia est spūalis tenebra. Et hec etiam est sentētia Gregorij. Primū petit cecus secus viā sedens a dño: dicente ei dōmino. Quid vis ut faciam tibi. dixit cecus. Rabi ut lumen vis

321 Capitulum Septimum.

probitas vidue orantis iudiciuz a iudice. qui nō deum timuit
nec hoīem uerebat. & tamē fecit iudiciū ppter improbitatem
mulieris. Alia est improbitas petentis tres panes propter amī-
cum qui uenit de via Lu. xi. De tercio dicitur p̄tinue in missa
Sursum corda. habemus ad dñm. & in ps. Accedat hō ad cor
altum. & exaltabitur deus

A § Secundus

Sequit̄ de secūda pte huius uersiculi. q̄ est de plantatiōe
vinee. Vbi duo p̄siderāda sunt. scz de q̄ plantat vinea. & q̄liter
plantat. primū notat qñ dicit de fructu manuū suarū. Et q̄a su-
pra multa de manib⁹ dixim⁹. libet ut hic de fructu aliqd dica-
mus. Due aut̄ manus fuerūt custodia sui & dilectio p̄ximī. vñ
duplex ē fructus scdm̄ duas manus Custodia em̄ sui fructū ha-
bet in vinea q̄ est aīa p̄pria. & dilectio p̄ximī in vinea etiā ees
desie p̄ aīa alterius. In custodia sui fructificat primo vinū p̄p̄-
tationis in agro malo. Deinde vinū deuotōis in mōte bñficio-
rū dei. Tercio vinū iocūditatis in cornu filio olei Quarto vinū
ebrietatis amoris in vineis & botris cypri. Quinto vinū p̄-
feti gaudij in vineis engaddi. De primo habetur in ps. potasti
nos vino p̄punctōis. & est vinū illud in malo agro peccatorū.
qd̄ exprimit̄ p̄lo p̄ritōis. & capīt in uase memorie delictorū
et eliquat̄ p̄ p̄fessionē. & bibitur per satisfactionem

B De secūdo. scz vino redēptionis habet̄ Canti. v. Come-
di fauū cū felle meo. & bibi vinū meū cum lacte meo. Et cōme-
morant̄ diuersa bñficia q̄ excitant ad deuotionē. Fauus em̄ est
dulcedo pure diuinitatis q̄ se nobis exhibuit qñ largitus ē no-
bis suā dicitatē. Mel aut̄ in cera est honestas humanitatis. in qua
facta est redēptio. Vinū aut̄ est deuotio inde p̄cepta. Lac aut̄ est
pura & dulcis & nature p̄petens doctrina christi. Idem est in ps
A fructu frumēti. vini & olei sui multiplicati sunt. Fructus fru-
menti est stabilimentū solidātis & corroborātis gratie. Fruct⁹
vini fructus deuotionis. Fructus aut̄ olei fructus pietatis. Hic
uero crescit in monte altissimo bñficioꝝ dei. & exprimit̄ prelo
gratiarū actionis. & colligit̄ in uase cordis & eliquat̄ a fraudu-
lentia ingrati tudinis. & bibitur cū non inuacuū gratia dei reci-
pitur. sed explei in opere ad quod data est

C De tercio vino dicit ps. q̄ vinū letificat cor hoīs. Et Ge-
ne. xlix. Laet in vino stolā luam. id est faciē aīe ad letificandū.

§ Secundus

et in sanguine vultu palliuz suū. hoc est habitū cordis. pulsa tristitia pvinū de vira crucis. que christus est. exp̃ssum Crescit autem hoc vinū in cornu filio olei. id est in angulo soli opposito purissime p̃scie. Filio olei. i. filio pinguedinis eterne & interne. p̃ dulcedinē & securitatē a deo conceptā. Exprimiū autē pressio meditationis eternoꝝ gaudioꝝ. & capiū in vase affectus. et eliquat a fece tristitie. & bibitur cū cogitatio hois cōfitei p̃fessiōne laudis dño. & reliquie cogitatōis diē festū agent sibi.

D De quarto vino dicit Cāti. v. Comedite amici & bibite. & inebriamini charissimī. Crescit autē in montibus & vineis cypri. in terra sc̃z calidissima. ubi ignis est in syon & camin⁹ in hierusalē. Et hic. est sc̃dm ps. Mons dei. mons pinguis. mons in quo beneplacitū est deo habitare in eo. in mōte sc̃z altissime charitatis. & exprimiū prelo desiderij estuātis. & recipiū in vase amplissime pietatis. & eliquat a fece uani amoris sui & seculi. et bibiū in dulcedine amplexus sui dilecti usq; ad facietatem et ebrietatē obliuionis omniū terrenorum

E De quinto vino. sc̃z p̃fecti gaudij dicit puer. vii. Bibite vinū quod miscui vobis. Crescit autē in vineis Engaddi. Cāti. primo. Vbi est balsamus incorruptionis eterne. in arce sc̃z sapientie diuine. & exprimiū prelo p̃templationis Recipitur autē in vase ammiratōis glorie regni celestis. in quo cū christo gaudēt omēs sancti. Eliquat autē a fece male p̃parationis ne aliquid sc̃z terrenū comparet illi. quia nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascendit que p̃parauit deus diligentibus se. Bibitur uero in excessu mētis in raptu anime. cū dicit ps. Domini sit assumptio nostra & sancti israel regis nostri. Et hi sunt fructus manus vnus.

F Manus autē q̃ est dilectio p̃ximi etiā habet fructū vini qd̃ est in p̃ximo. Et est primū vinū rephensionis asperere. sc̃dm doctrinē. terciū p̃gratulatiōis bonoꝝ. q̃rtū p̃passionis. quintū subleuatōis. Et sumunt sc̃dm quinque effect⁹ vini Vinū em mordicat & instruit per hoc q̃ subtiliat spūs & ingeniū modice sumptū. & exhilarat animū. & p̃turbat q̃nq; & confortat q̃nq;. De primo vino dicit Meliora sunt ubera tua vino Cāti. p̃rio. dicit glo. ibi q̃ mordax rephensio debet peccantib⁹. sicut dicit p̃rio. Thimo. v. Peccantē corā oibus argue ut & ceteri timorem.

G De secūdo dicitur Cantico. vii. Dabo tibi (habeant poculū ex vino condito. & multū malorū granatoꝝ meorum Vinū conditū est doctrina refrigerans ab estu viciōrum.

321 Capitulum Septimū

H De tercio dicit Iob. xxxij. En uenter meus quasi mustum absque spiraculo. quod lagunculæ nouas dirupit. animus enim congratulationis ebullit in leticia sicut mustum in lagena. ita ut vix gaudium exprimere uel tenere possit. unde in euangelio. Lu. xv. dicit Congratulamini mihi. quia ouem inueni que perierat

I De vino compassionis habet Isa. xvi. Inebriabo te lachryma mea esebon & eleale. quia super vindemiam tuam & super messes tuam uox calcantium irruit. Esebbon interpretatur cingulum tristitie et significat eum qui in afflictione est. Eleale interpretatur consilio et significat altitudinem mali quod ascendit super tristem. & dicit causam. quia super vinum gaudij eterni & super refertionem gratie que reficit ebriet. irruit uox insultationis calcantium demonum

K De ultimo vino. scilicet subleuationis in adiuvando proximum habet in Esdra. ij. Esdre. ij. quod vinum est unum de his que portant. et homo qui contra dyabolum non potest solus. alterius adiutorio quasi visum non potest surgit: & arripit gladium & pugnare incipit. unde Eccl. iij. Ve soli. quia si ceciderit non habet sublevantes se. duo autem fovebuntur mutuo

L Sequitur qualiter plantatur vinea. Et quia loquitur in singulari. dicamus unam vineam animam siue nostram siue proximi. Plantatur autem ad meridiem ubi est solis feruor & uentus austri. & in loco excello pingui. & scinditur rastro & stercoreatur & pluuiatur & putatur & vindemiam & extrinsecus munitur maceria & torcular extruitur in ea & turris in medio eius & plantatur de vitibus foreth. Meridies autem est suspensio cordis ad lumen gratie. sicut dicit Iob xl. Per quam viam spargitur lux. id est diuiditur estus super terram. In loco autem eminenti & pingui. hoc est in monte spiritus & pinguedine deuotionis. Sicut dicit Gen. xxv. In rore celi desuper & pinguedine terre: erit benedictio tua. Scinditur autem rastro timoris & contritionis. & putatur sarculo confessionis. Stercoratur autem sunt abiectione humilitatis. & pulsatur penitentium lachrymis. rosida etiam rore pietatis diuine. sicut dicit Isa. xxvi. Ros lucis. ros tuus Maceria autem circumdata extrinsecus est custodia angelorum. turris in medio spes alta adiutorij dei. sicut dicit Isa. xxvi. Urbs fortitudinis nostre syon saluator. ponetur in ea murus & antemurale. Urbs turris saluator. quia dicit ps. Qui habitat in adiutorio altissimi. in protectione dei celi commorabitur. Murus autem custodia angelorum. Antemurale uero mutua custodia hominum. sicut dicit Augustinus. Inuicem uestra pudicia custodite. deus enim qui habitat in uobis etiam isto modo custodiet uos ex uobis. Torcular autem in medio

§ Primus

elus in quo exprimitur vinū: est memoria passionis christi. q
illa suo pondere omne: quod est in nobis boni liquoris: debet
extrahere. plantatur autē de vitibus Soreth. id est de genere vi
tis optime. omne semen uerū. quia de aiabus factis ad dei ima
ginem & similitudinem.

A Caplm. viij. § primus

Eth Accipit fortitudine lumbos suos et ro
borauit brachium suum

Heth interpretatur pauor. & alludit sententie versus
quia pauor est causa accinctionis. Sicut dicit Cantic.
ij. En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiūt omēs te
nentes gladios: & ad bella doctissimi. propter timores noctur
nos. Lectulus Salomonis est anima huius mulieris. in qua q̄si
in thalamo tota die quiescit. Hūc lectulum ambiūt sexaginta
fortes. hoc est obseruantia perfecta decalogi. Senarius em̄ per
fectus est numer⁹. & denarius ad decalogum p̄tinet. & isti sunt
fortissimi israel & rectissimi. quia israel interpretat̄ rectissim⁹.
quia p̄fectōe mādatorū p̄fectū robur virtutis acq̄ritur. omnes
autē tenēt gladios. quia ualent ad p̄pulsanda vitia tentationū.
& hoc est q̄ dicit p̄pter timores nocturnos. hoc est propter pa
uorē sagitte volantis in tenebris. i. p̄suationē demonū in ocul
tis & obscuris peccatis. Vñ pauor dicit causam sententie versū
culi cui p̄scribitur.

B Accinxit &c. Duo notātur in uersu. scz accinctio lūborū
et roboratio brachij. Circa primū notātur tria. scz modus ac
cinctiōis. in hoc q̄ dicit Accinxit. Et quo accingitur. q̄a fortitu
dine. Et in quo loco vel mēbro corporis: q̄a lūbos suos accin
xit. Circa primū etiā nota q̄ aliud est accingi. aliud succingi
et aliud p̄cingi. Accingimur em̄ ad bellū. Succingimur autē ad
currendū. Sed p̄cingimur ad ministrandū. De primo primo
Machab. iij. Accingimini & estote filij potentes. qm̄ melius est
nos mori in bello q̄ videre mala gentis nostre & sanctorum
Vñ p̄s. Accingere gladio tuo sup̄ femur tuū potentissime. Et
Gen. xlix. Gāt accinctus preliabitur corā eo. & ip̄e accinget res
trorsum. De sc̄do habet Iohā. xxi. q̄ cū Petrus festino p̄ mare
cursu festinat ad dñm q̄ tunica succinxit se. & misit se in mare
Tunica em̄ est p̄uersatio vite. & hec debet succingi cingulo ius
ticie. ne defluencia in humū. vestimēta celerē motū pedū. hoc

Beth Capitulum octauū:

est affectionū impediāt. Hinc etiam est qđ de predicatorē in Prouer. xxx. dicitur Gallus succinctus lumbos. Gallus em̄ qui cantu suo dormientē excitat & horas significat predicator est. qui dormientes in peccatis ad vigiliā penitentie excitat. & horam iudicij dñi significat venturā sup peccatores. Et dicit succinctus lumbos. quia rectitudine iusticie luxum puerfationis eleuat. De tercio: scz p̄cinctiōe ad ministrandum dicitur in euangelio. Luce. xij. Precinget se & faciet illos discubere. & nā sciens ministrabit illis. & in lignū illius ministrū: qđ exhibebit in patria: in cena p̄cinxit se lintheo. & exhibuit humilitatis ministeriū in lotionē pedū. vt habetur Iohan. xij.

C Sequitur. quo accinxit. scz fortitudine. Accipienda autē est a philosopho i. iij. ethicorū. quintuplex fortitudo. Prima est vera que sustinet terribilia. & aggredit ardua tm̄ ppter honestum gratie & virtutis. Secūda autē est que sustinet ardua & aggredit terribilia propter verēditiā impropert si succūbat. Tercia autē est que sustinet terribilia & aggreditur ardua ppter imperium dominorū vel maiorū cogentiū. & hec habet aliā speciem quādo scz aliquis ingreditur ardua vt euitet maius periculum. Quarta est quādo aliquis aggreditur terribilia ex furore. sicut ex ira per zelum. Quinta est quādo aliquis aggreditur spe boni. sicut dicit phīs. & vocat spem boni cōfidentiam de victoria. Et hec habet etiam aliā spēm quādo scz aliquis aggreditur ardua. eo qđ ignorat periculum sicut inexperti in periculis. Prima fortitudo est fortitudo huius mulieris. Vnde habetur infra. Fortitudo & decor indumentum eius. & ridebit in die nouissimo Decor em̄ est scđm assignatōem honesti. qđ honestū est. ut dicit Tullius. qđ sua vi nos trahit & sua dignitate nos allicit. honestū autē est gratia dei & virtus

D Secūda fortitudo: que est propter impropertū pūciū in succūbendo: fuit fortitudo machabcorū. primo Machabe. iij. Vñ dixerūt Esiote filij potētes. i. fortes. qđ meli⁹ est nos mori in bello qđ videre mala gentis nostre & sanctorum.

E Tercia fortitudo est fortitudo Iosue. De quo dicit Ecclesiastici. xlvj. Fortis in bello Iosue vel Iesus naue successor Moysi in prophetis qui fuit magnus secūdum nomen suum. maximus in salutem electorū dei expugnare insurgentes hostes vt psequeretur hereditatem israel. Iosue em̄ ex imperio domini fecit bella post Moysen. & quia interpretatur saluator scđm nomen suū fuit fortis & maximus ad saluādū israel. & scđm hoc preci

§ primus

pue gerit figuram illius qui postea Iesus dictus est. eo q̄ saluū
facit populū suū a peccatis eorū. vt legitur Math. primo

F Quarta fortitudo fuit fortitudo Mathatie. de quo legit
primo Macha. ij. q̄ cum videt sacrificantem ydolis ex iuillu
militis: quē miserat rex Anthiochus: vt cogeret homines ydo
latrare q̄ doluit & premuerūt renes eius. & accensus est furor
eius scdm iudiciū legis. & insiliens trucidauit illum sup aram.
Sed & virū: quē miserat rex Anthiochus qui cogebat immos
lari: occidit in ipso tempore & aram destruxit. Sifiter hec fuit
fortitudo Fines qui trucidauit principem ingredientem ad
scortū Beelfegor cuius Madianite. sicut legit Numeri. xxv. Hec
etiā fuit fortitudo Symeon & Leui qui trucidauerunt in zelo
castitatis sororis sue Sichimitas. sicut legitur Gen. xxxiiij.

G Quarta fuit fortitudo Iudith vidue. que aggrediēs Ho
lofernem spe fruendi victoria: vicit & interfecit eum. sicut ha
betur Iudith. xij.

H Segtur de mēbro qđ accingitur. & hoc notatur cū di
cit. Lumbos. Notandū est. q̄ tres sunt pprietates lumborum.
Primia est q̄ scdm Gregoriū ibi est locus delectatōis. Scda est
quia est locus vñ fluit & pgregat semē generatōis Tercia est q̄
est quasi quoddā fundamentū totius corporis Cū em. vt dicit
Augusti. sup Gene. ad litterā in libro. viij. omne mēbrū mobi
le moueat ab immobili. in lūbis est fundata omnis mobilitas
mēbroꝝ & inferiorꝝ & supiorꝝ: q̄ ab ipsis moueri vidēt. Lūbi
aut delectatōnū sunt duo. scz delectatōis gule. & uoluptatis
carnis Vñ Iob. xl. de dyabolo dicit Vir⁹ et⁹ in lūbis ei⁹. & forti
tudo illius in vmbilico ventris ipsius. Qđ sic exponit Grego
rius. q̄ viris. pcupiscētia in lūbis. feminis vero in vmbilico. qđ
testat dñs qui de dyabolo ad beatū Iob loq̄tur dicens. Virtus
eius &c. Lu. xij. Sint lūbi vestri p̄cincti: & lucerne ardētes i ma
nib⁹ v̄ris. vbi Grego. Lūbos p̄cingim⁹ cū carnis p̄cupiscētiā
p̄ptinentiā cohercem⁹. Lucernas in manibus tenemus arden
tes cū p bona opera bonū exemplū p̄ximis ostendimus.

I Sifiter lūbi a qbus fluit semen sunt duo. scilz autoritas q̄
missus sit ille q verbū seminat. q̄a dicit apls ad Roma. x. quos
modo p̄dicabūt nisi mittātur. Et ali⁹ lūb⁹ est gratia p̄dicatōis
que causatur ex scientiā & eloquentiā & zelo animarū: & bo
na vita. De his duobus lumbis dicitur Iob. xl. Accinge sicut
vir lumbos tuos. interrogabo te indica mihi. Viri enim opus
est generare & semen effundere. Vnde sicut vir lumbos suos

Ueth Caplm octauū

accingit qui ex gratia p̄dicatōis & autoritate quā habet accin-
ctus ubiq; semē verbi ad generatiōem spargit. sed domino in-
terroganti respondere dicitur. q̄a dñs interrogat. cuz simplex
& imperitus a p̄dicatore veritatis interrogat. Sicut em̄ dñs pa-
scitur & potatur. sic dño respondetur cū exiguo & attenuato
in spūsancto & consilio respondetur

K Lumbi etiā fundamenti & firmitatis sunt duo. scz au-
steritatis & p̄passionis. Ex lumbo em̄ austeritatis p̄firmatur vi-
ta in nobis. Ex lumbo p̄passionis stabilitur vita bona ad p̄xi-
mū. De his lumbis habetur Isa. xxi. Repleti sunt lūbi mei dolo-
re. angustia possedit me sicut angustia parturientis. Vnus em̄
lumbus scz austeritatis repletur dolore penitētie. Alter scz com-
passionis angustia parturientis repletur. quia parturiens eoz
quos in christo parturit: dolores facit suos & angustias illorū
patitur vt proprias.

A **S** Secūdus

Equitur. Et roborauit brachiū suum

Vbi p̄siderandū est quid sit brachiū: & qualiter roboran-
dū. Brachiū autē huius mulieris est magnanimitas eius. eo q̄
vt leo fortissimus bestiarū ad nullius demonis pauebit occur-
sum. vt habetur Prouer. xxx. Et quia de manu diximus superi-
us. dicemus hic de brachij huius dispōne. habet em̄ humerū a
quo depēdet. & cubitū in quo curuatur ad motū & opatōem.
et vno osse p̄iūgitur ad humerū. & duobus diuiditur ossibus.
post cubitum. Insup̄ habet neruos quibus colligat. & spūs q̄
bus vitā accipit a corde. in quo est sedes aīe. Et deinde muscu-
los in quibus nutrimenti sui digestio celebratur. Humerus au-
tem huius mulieris est: in quo portat onera: charitas. quia om-
ne p̄ceptū & onus legis dei p̄ charitatez portatur & implet. ad
Roma. xij. Isti sunt humeri in qbus reportauit pius pastor chri-
stus ouem debilem. Luce. xv. Vñ Isa. xxij. Dabo clauē domus.
David sup̄ humerum eius. & aperiet & nō erit qui claudat. &
claudet & non erit qui aperiat. Domus David sunt aīe fideles.
in quibus habitat deus qui significat per David qui interpre-
tatur aspectu desiderabilis. Clauis autē qua aperuit: est redemptio
sup̄ humerū charitatis. ad hoc em̄ ut aperiret vinctis non coe-
git nisi charitas. Claudat autē quibusdā p̄ iusticiā meritorū suo-
rum. eo q̄ cōtēminūt redemptōem. Cubitus vero: in quo refle-

§ Secundus

Fitur & moueri brachiū: est cōsideratio operis qđ pcedit a brachio magnitudinis. Vñ dicitur Gene. vi. De fabricatōe arche qđ in cubito psumari deberet. qđ opus nostrū: precipue qđ a magnanimitate fit: semp indiget diligentī p̄sideratōe qualiter deducatur ad finē. Os aut illud: quo p̄iūgitur cubito: p̄fidētia est quā habet in deo ut oīa possit in eo qui ipsam p̄fortat. sicut Paulus dicit de seipso. Philip. iij. Sed duo ossa qbus iterū dependet a cubito p̄sideratōis. sunt fiducia p̄ficiēdi qđ facit. & patientia sustinēdi qđ patit. quia sic inimicus nihil proficit in ea dū in omī ope implēdo fiduciā h̄z vt ad finē pducatur. in omī tribulatōe patientiā. Et hoc est qđ dicit ps. Manus mea auxiliā abit ei. & brachiū meū p̄firmabit eū. Nihil p̄ficiet inimicus in eo. & filius iniquitatis nō apponet nocere ei. i. a me data & brachiū meū. i. a me p̄cessum. Inimicus autē impedit hominē duobus modis. scilz a bono ne p̄ficiat. & p̄tra hoc ualet fiducia cesp̄tū opus p̄ficiēdi. Et impedit immittēdo tribulatōes. & p̄tra hoc ualet patientia. Et ideo sequit. Nihil p̄ficiet &c. Nerui colli gantes brachiū sunt p̄seuerātia ligās vsq; in finē. & humilitas ligans in p̄fundū. Sp̄s autē est feruor sp̄s. sicut dicit ap̄s ad Roma. xij. Sp̄s feruētes dño seruiētes. Musculi: in qbus dirigitur cibis: sunt partes prudētie. scilz memoria de p̄teritis. & intelligentia de p̄sentibus. & p̄uidētia de futuris. In his em̄ ptib⁹ prudentia decoquit tanq; in quibusdā musculis omē qđ facere debet anteq; p̄ opus sibi incorporat. Dicit em̄ Aug⁹. qđ sagaciter eligit prudentia ea quibus adiuuatur in opere. ab his in quibus impeditur.

B Sequit qualiter hoc brachiū ad pugnā roborat. Roboratur aut scuto: & armilla: & gladio: & lancea. Scutum inexpugnabile est equitas. vt dicit sapiētie. v. vel fides. ut dicit ap̄s ad Ephe. iij. vel bona volūtas dñi. vt dicit ps. Scuto bone uolūtatis tue coronasti eos. hoc est sanctos. Armilla autē est ornāmentū boni opis. Iob. xli. Nūquid p̄forabit armilla maxillas eius. hoc est leuiathan in boni opis efficaciacia distrūpens maxillas dyaboli. cuius maxille: quibus p̄tinet aias ad deuorādum sunt due. scz culpe. & pene. Gladius autē sp̄s est verbū dei. ut dicit apostolus ad Hebre. iij. Viuus est sermo dei & efficax. & penetrabilior omni gladio ancipiti. Lancea vero est ira p̄zelum. Vnde Sapient. v. Acuet diram iram in lancea. Et dicitur ira. quia dire trucidat omne viciū & omnem tentationem dyaboli. Sequitur The.

Thet Capitulum nonū:
A Capitulum .ix. § primus

Thet Sustinuit et vidit quod bona est negotiatio eius. non extinguitur in nocte lucerna eius. Thet interpretatur inter uel bonū. quibus simul iunctis idem est quod internū bonū. & ita alludit sententie sequeutis versus. que est de gustu interni & eterni boni. De interno autem bono prenotanda est distinctio. Est enim internū bonū gaudium scientie. & est internū bonū experimentum celestis regni. De primo habet secunda ad Choriā. primo. Gloria nostra hec est testamētum scientie nostre. Item in Prouerb. xv. Secura mens quasi iugum peruiui. Per perarū dicitur de mala scientia. Sapient. xvij. Cū sit cunctis munda nequitia data est in perditionem omnium. frequenter enim per seuit leua perturbata scientia. De secundo habet in definitione spei. quod spes est. ut dicit Augustinus. certa expectatio future beatitudinis ex conscientia meriti & largitate dei pueniens. Hinc est quod dicit infra. Multe filie congregauerunt diuitias: tu sola supgressa es vniuersis. & in psal. Omnis gloria eius filie regis ab intus &c. De tercio dicitur in euāgel. Luce. xvij. Regnū dei intra vos est. Quid autem sit regnū illud dicit apostolus ad Roma. ultimo. Non est enim regnū dei esca & potus. sed iusticia & pax & gaudium in spiritu sancto. Augustinus in libro. x. confessionū. Aliquā intromittis me in affectū inulitatis multum introrsus. at nescio quid erit quod vita ista non erit. sed iterū recido eternis ponderibus & resoluīs & fleo et multum tencor. Illic enim esse uolo nec ualeo. hic ualeo. sed non uolo. miser utrobique.

B Sequitur sententia uersus: que in duobus consistit. scilicet in gustu & visu negotiationis. & in eo quod non extinguitur lucerna eius in tenebris. Circa primū notanda sunt tria. scilicet experimentum gustus per se. & experimentum visus per se. & experimentum gustus coniuncti cum visu. Est autem experimentum gustus per se duplex scilicet experimentum mali ut fugiatur. & hoc experimur in gustu per displicentiam ut eijciamus. non ut incorporemus nobis. & sic gustatur a sanctis peccatum. secundum quod dicit Iob. vi. Nunquid poterit comedi insullum quod non est sale conditum. aut aliquis poterit gustare quod gustatum affert mortem. Insullum est indiscretus actus qui sale sapientie diuine non est conditus. & hoc gustatum: quando incorporatur affert mortem eternam. sed gustatum ut eijciatur affert vitam. & hoc significat in gustu domini in cruce. de quo dicitur. Dum gustasset acetum noluit bibere. Math. xxvij. Sed reiecit illud.

§ primus

gnās in hoc q̄ efficienda a nobis erat oīs putredo peccati.

C Est etiā p̄ gustū experimentū boni dulcedinis eternorū et hoc dupliciter. sc̄z ad suauitatē affectus. & ad illuminatōem intellectus. De gustu ad suauitatē affectus. prima Petri primo Si tñ gustastis quia suauis est dñs. & Iob. xxxiiij. Auris verba pbat. & gustus comedentis saporē. sc̄z celestis & diuine bonitatis. De gustu q̄tum ad illuminatōem intellectus habet primo Reg. xiiij. Dicit Ionathas vidistis ipsi. q̄a illuminati sunt oculi mei. eo q̄ gustauerim parū de melle isto Mel est dulcedo celestium q̄ gustata illuminat oculos ad eterna debite cognoscenda & eliminanda terrestria. Vñ Grego. Gustato spiritu desipit omnis caro. id est carnalis delectatio.

D Circa experimentū visus notāda est quadruplex visio qua experimur eternam veritatem.

	Rationis sc̄dm fidem
Visio	Fidei sc̄dm donum intellectus
	Intellectus sc̄dm beatitudinē mūdicie cordis
	Sc̄dm fructū qui dicitur fides

Qd ut aptius intelligat. rō ad hoc homini data est vt eternā veritatē p̄pleat & videat. s̄z q̄a p̄ seip̄az nō p̄t: ideo dat ei lumē fidei q̄ possit illud. Et de hac visioe dicit. sc̄da ad Chor. v. Per fidē ābulam⁹ nō p̄ sp̄m. i. p̄ aptā visionē. & p̄ma ad Chotiū. xiiij. Videm⁹ nūc p̄ speculū in enigmate. tūc aut facie ad facies. Speculū dicit imago & uestigiū creature. Enigma aut obscura allegoria in scriptura q̄ duo nos illumināt ad fidem

E Cū aut fides pualuerit in corde hoīs ut de oībus credibilibus cogitet admirādo cum consensu firmissimo veritatis interne: tūc incipit ei choruscare lumē intellect⁹. ita vt etiā certitudinē quādā in lumē infuso p̄cipiat. q̄ sibi videt nihil rōnabili⁹ fide & visioe fidei sc̄dm intellectū. Et de hac visione dicit Iob vltio. Auditū auris audiui te. nūc aut ocul⁹ me⁹ videt te. idcirco ip̄e me rephēdo. & ago penitentiā in fauilla & cinere. dū em sola fide credim⁹ q̄si p̄ solū auditū scripture & p̄dicatōnis veritati dei assentim⁹. q̄a sicut dicit ad Rom. x. fides ex auditu audit⁹ aut p̄ verbū xp̄i Cū aut lumē nobis infūdā ut nobis fides rōnabil⁹ & certa videat: tūc donū intellect⁹ nobis ifusus est sicut dicit Grego. q̄ intellectū de⁹ dat dū de auditis mētē illustrat. & tūc q̄si oculis dñi videm⁹ & nos ipsos rephendim⁹. eo q̄ ante tardi & pigri ad credendū fuim⁹ agentes de hoc penitentiā in humilitate: q̄ p̄ fauillā & cinerem significatur

Theſ Caplm nouū

F Cum vero in lumine interne veritatis ſic illuminamur. ſtudiū nobis eſt vt cor ab omni terrena occupatione & phātaſia mūdē. vt in ipſo lumine beatificemur. qđ ſit quādo iam ſcđm modū beatorū videre incipimus. & tantū de lumine nobis infunditur ut radij a facie anime noſtre emittant. Et de hoc dicit Math. v. Beati mūdo corde. qm̄ ipſi deū videbūt. Et priſma Iohā. iij. Cum apparuerit ſimiles ei erimus. & videbimus cum ſicuti eſt

G De viſione autē beatitudinis ſcđm fructū. hoc eſt mūdificie cordis ſcđm fidē. q̄ dicitur fructus: generat in nobis qm̄ mūdātū habemus cor. & ſumus beati & illuminati in lumine diuino. ita qđ nihil nobis videatur viſione dei certius & beatius & incipit in ipſo lumine reſci & impleri quadā dulcedine. ita ut merito dicamur fieri lumine illo. & ille fructus dicitur fructus ſpūs. ad Gala. v. Et uocat fides quā exponit Ambro. eſſe certitudinē inuiſibiliū. i. eternorū. & debet addi reſectio fruitio nis in lumine illo: & tūc pfectus eſt homo. De his viſionibus ſimul intelligitur illud ps. Ibūt de virtute in virtutem quouſq; videat deus deorū in ſyon. Siſiter & illud ſectū de ad Corin. iij. Nos oēs reuelata facie gloriā dñi ſpeculātes. in eandē imaginē trāſformamur a claritate in claritatē tanq; a dñi ſpū. Prima viſio eſt populi fidelis & p̄muniter omniū. Secūda autē eſt doctorū & ſpēaliter. Tercia p̄tēplatiū. ſicut Moyſi in monte Exo. xxxiij. Quarta autē eſt raptorū. ſicut Pauli. ſecūda ad Corin. xij

H Segtur de experimento gultus & viſus ſimul. habet autem viſus experimentū cum tactu. Cum gultu experitur duo ſc; negotiatiōem boni. & ſuauitatē dñi cui negotiatur. De priūmo habetur hic. Gultauit & vidit quia bona &c. Et intelligit de negotiatiōe agri & vinee. & in agro negotiat panem gratie. vt dixim⁹ ſupra. & in vinea vinū gaudij. De ſcdo habet in ps. Gultate & videte qm̄ ſuauiſ eſt dñs. Gultus autē cū tactu veritatem reſurrectiōis & gloriā experitur. Vnde Luce vltimo Palpate & videte quoniā ſpūs carnem & oſſa non habet.

I Sed liber adhuc aliter p̄ſiderare negotiatiōem hui⁹ mulieris quāz videt & gultat q̄a bona eſt. Negotiat igit in terra ſua de pecunia ppria. & negotiat extra terrā ſuam de pecunia viri ſui. & negotiat in terra viuentiū de pecunia p̄muni q̄ ſua eſt & viri ſui. Pecunia ppria eſt facultas & ſubſtantia ſua: q̄ eſt bona fortune huius mūdi. De his negotiat p̄ pauperib⁹ terre ſue. q̄a paupēs ſemp ſecū in terra ſua habet. Math. xxij. Mercando ab

.S. Primus et secundus

ab eis sicut dixit dñs. facite uobis amicos de māmōna iniqui
tatis ut cū defeceritis recipiāt uos in eterna tabernacula. Luce
xvi. Et de hac negotiatiōe habet Isa. xxiij. Erunt mercedes eius
et negotiatiōes eius sanctificate dño. nō condent neq; reponen
tur. quia his qui habitauerint corā dño. glosa. ueris pauperi
bus. erit negotiatio eius ut manducet usq; ad saturitatē & uesti
antur usq; ad uetustatem

K Secunda negotiatio est quā facit de pecuniā uiri sui. &
hec est pecuniā uerbi. sicut dñs in euāge. Mathei. xiiij. q. simile ē
regnū celoz homini qui uocauit seruos & tradidit illis bona
sua dicens. Negotiamini dñi uenio. Bona aut illa nihil sunt q̄
pecuniā uerbi. Negotiat de illis extra terrā suā. quia circa pec
catores q̄ sunt in longinqua regione dissimilitudinis.

L Tercia negotiatio explet de pecuniā cōi que est deuotio
cordis & oratiōis instātia. qua q̄rit mercari gustuz eternitatis q̄
habūdat in terra uiuentiū. Et de hac habet in euāge. Math. xij
q. sile est regnū celoz homini negotiatori quereti bonas mar
garitas. inuēta ātrvna p̄ciosa margarita dedit oia sua. & p̄pauit
eā. uere vna p̄ciosa. quia nulla huic ualet p̄pari. & hec est gust⁹
diuine bonitatis in donis suis que largitur in deuotiōe anime
querenti & desideranti illum

A S Secundus

Sequit de secunda pte uersiculi. q̄ est de securitate lucerne
sue. quia dicit. Nō extinguet in tenebris lucerna eius Circa qd̄
tria notāda occurrūt. s. quid sit lucerna. & que tenebre. in quib⁹
bus nō extinguit. et rō q̄re nō extinguit. Est aut hui⁹ mulieris
lucerna quintuplex. scz lucerna redēptōis. lucerna uerbi. lucer
na exēpli. lucerna intentōis recte. & lucerna discussiōis in ius
dicio. De prima habet in euāge. Lu. xv. q. mulier habens dras
gmas decē & si pdiderit vnā ex ill⁹ nōne accēdit lucernā & euer
tit domū & q̄rit donec inueniat illā. Et cum inuenerit puocat
amicas & uicinas suas dicens cōgratulamini mihi quia inue
ni dragmā quā perdiderā. Mulier ē dñs iesus christus propter
virtutē secundatiuā. Domus est machina mūdi. Lucerna autē
lux in testa est lux diuinitatis in testa nostre mortalitatis. Que
sitio aut est omne opus qd̄ fecit ad nostrā redēptiōem. sicut p̄dis
catio sua & passio. Inuētio aut est recuperatio hoīs. Amici sancti
patriarche. Viciui. scti angeli q̄ p̄gratulant nostre redēptiōi

B De lucerna vbi habet in ps. Lucerna pedib⁹ meis vbi
tū & lumē semitis meis. Pedes sunt affectus q̄ regunt scdm lu

Thet Capitulum Nonū

cernā uerbi. Semite autē sunt modi cōuersationis huius uite et modi operis. in quibus etiā homo dirigit per uerbū dei

C De lucerna at exēpli in euāge. Lu. xi. Nemo accēdit lucernā & in abscondito ponit. s; sup cādelabrū. ut q ingrediūt lucernē videāt. Lucerna ē lux bonorū operū in fama & noticia pxi morū. Candelabrū at ē auctoritas & oratio in plato. ul' fulgor charitatis in qlibet subdito. Dom⁹ autē ē ecclīa Qui ingrediūt sunt qui p sacramēta & formā uite catholicā ad ecclīam recipiunt. & hi vidēt lucernā ut scdm exēpla bonorū mores corrigāt & uitam emendent.

D De lucerna intentōis etiā in euāge. habet Lu. xi. Lucerna corpis tui ē oculus tuus. q si oculus tu⁹ fuerit simplex totū corp⁹ tuū lucidū erit & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. oculus ut dicit glo. ē intentio q dirigit opus ad dñm. & hic oculus simplex ē qñ ē sine plica mali. Corp⁹ autē dicit hic vniuersitas nostrorū operū q illuminat ab hac lucerna sc; fulgore magno

E De lucerna at discussiōis iudicij dicit Sophonie primo Scrutabor hierusalem in lucernis. hoc est in discussione iudicij quia p hāc lucernā discutiet nos dñs in iudicio. Et p hāc lucernā nos hic scrutari deberem⁹ ut in futuro nō scrutaret nos dominus. sicut dicit prima Chor. xi. Si nos ipsos diiudicaremus non utiq; iudicaremur

F Sequit⁹ q sunt tenebre in quib⁹ lucerna nō extinguitur Sunt at quicq; tenebre in quib⁹ lucet quicq; lucerne Lucerna em redēptōis lucet in tenebris pēti & reatus originā. Lucerna autē ubi dei lucet in tenebris hui⁹ ignorātie. Lucerna vō boni exēpli in tenebris hui⁹ mūdi. Lucerna uero intentōis in tenebris cōuersatiōis. & lucerna discussiōis in occulto tenebrarū cordis uel pscie. De pmiis tenebris. hoc ē pēti & reat⁹ originā. hī pri. Iohā. lux in tenebris lucet. & tenebre eū nō pphenderūt. Sup illud dicit Criso. in originali. q lux ē bñficiū & grā redēptōis q lucet in tenebris pēti & mortis. s; tenebre eā nō pphenderūt id ē nō extinguit. s; ipsa dissipat tenebras mortis & pēti De tenebris at ignorātie in quib⁹ lucet lucerna ubi dei dicit Iob. iij Viro cuius abscondita ē via. & circūdedit eū deus tenebris. ibi glo. Grego. Tenebris ignorātie. & Actu. xvij. Tpa huius ignorātie despiciēs deus Nūc annūciat hōibus ut oēs ubiq; pñiam agāt. De tenebris huius mūdi. in quib⁹ lucet lucerna boni exēpli. dicit ad Ephe. v. Fuitis aliqn tenebre. nūc at lux in dño ut filij lucis ambulate. De tenebris pscie. in quibus lucet lucerna

S^{er}u^{us}

intentiōis. hⁱ Mathi. vi. Si lumē qđ in te ē tenebre sunt. ipse tes-
nebre q̄nte erūt. hoc ē si lumē intentiōis tenebra sit: ipse tenebre
cordis q̄nte erūt. q̄a qñ intentiō mala p̄iungit malo operi: tunc
tenebre efficiunt sine mēsurā. qđ diu em̄ est intentiō bona. tādū
est p̄t̄m saltē cū timore. sed qñ intentiō est corrupta: tunc effici-
peccās sine spe reuersionis. De tenebris aut̄ iudicij dicit Iohē. ij.
Sol & luna obtenebrati sunt. stelle retraxerūt lumē suū. dñs de-
dit uocem suā ante faciē exercitus sui. qm̄ multa sunt castra ei⁹
nimis & fortia & facientia uerbū eius. Sol est lumē p̄speritatis
huius mundi. luna aut̄ mutabilitas temporalium harū delecta-
tionū que obtenebrescent in die iudicij. Stelle aut̄ sunt vigores
sensuū in quibus hic uiuūt peccatores. sed tūc nō possunt am-
plius uolūtates sensuū suorū habere. & dñs dabit uocem terri-
bilem Mathi. xxv. Ite maledicti in ignē eternū. Ante faciē ex-
ercitus sui. i. ante angelos & sanctos qui iudicabunt cum ipso
Et hec dicunt castra eius & orbis qui pugnabit p̄ ipso contra
insensatos quādo exacuet creaturā in ultionē peccantiū. & fas-
cientia uerbū eius in detrudendo peccatores in infernū.

G Sequit̄ de tercio & ultio de causā. scz q̄re iste lucerne nō
extinguunt. Et sunt quicq; lucernā p̄seruātia. scz firma custodia
vitri extrinsecus. habūdantia olei in fomēto ignis. & rutilans
feruor flāme. & mūdicia lichni. & cautela in mō ferendi lucer-
nā. Firma vitri custodia est firma custodia puritatis scđm casti-
tatē corpis. De qua habet Iob. xxvij. Nō adequabit̄ ei aurū uł
uitrū. hoc est sapiētie diuine. & exponit̄ hic vitru3 a Grego. de
puritate nostrorū corporū. & hoc ostēdit ipsa vitri natura. quia
fit de cinere. & fit p̄spicuū. ita corpus nostrū fit de terra humili
sed p̄spicuū est quādo cōcupiscentia in puritate nō sordidatur
Oleū aut̄ ad lucem p̄seruandū est oleū pietatis quod secū acces-
perunt sapientes uirgines in uasis suis cū lampadibus qñ me-
dia nocte sponso occurrerunt Mathi. xxv. & defecerūt in hoc
fatue uirgines q̄ castitatē sine pietate exhibuerūt. habentes qui-
dem exteriorē spēm pietatis. uirtutem autem eius penitus inte-
rius abnegātes. Et ideo lāpades earū extincte sunt ante ingres-
sum ostij cum sponso. & in tenebris p̄manferunt. sicut legitur
Mathi. xxv. ca. Rutilans aut̄ flāma ē feruentissime & inextin-
guibilis charitatis ardor. De quo dicitur Canticoz. viij. Aquę
multe non poterāt extinguere eā & flumina non obruent illam
Aquę multe sunt luxurie cōcupiscentie carnalis. q̄ multe sunt.
q̄a multis motib⁹ se erūpere oñdūt. Flumina aut̄ sunt cōcupiscē-
tie huius mūdi in pōpis sathane & spectaculis uanitatū d3 qñ

Ioth Capitulum Decimū

timētiq; humide sunt iste aq; p humorē uoluptatis & q̄ntumq;
cūq; lubrice & frigide p incōstantiā uanitatū. tñ de corde ardēs
tñ nō extinguit charitatē. Lichmē āt purissimū ardēs isto igne
est desiderii aīe. Sicut em̄ qñ sit lichmē de materia terrestri nō ē
aptū flāmā lucidā emittere. sed fumat incēsum & fetet. sic etiā
desideriū terrestre si quandoq; inuitatur ab alio ad charitatem
nō ardet lucide. sed fumū fetidū pcupiscētie carnalis emittit. s;
ecōtra factū lichmē de materia pura. ardet lucide & sine fetore
Ita est de desiderio a terrenis depurato. ardet ei in igne charita
tis in lucē ecclie. vñ dicit dñs de Iohā. baptista Io. v. Ille erat lu
terna ardēs & lucēs. & uos uoluisis ad horam exultare in luce
ei? Cautela uero summa in portādo est in portādo humiliter
ne uentus uane glorie extinguat. uel etiā ne turbo supbie lucer
nā infringat Iob. xviij. Nōne lucerna impij extinguet nec splē
debit flāma ignis eius. lux obtrenebrescet in tabernaculo illius
et lucerna que sup eum est extinguetur

A Capitulum. x. § primus

Ioth Danū eius misit ad fortia. ⁊ digiti eius
apprehenderunt fufum

Ioth interpretat dñā. & alludit sentētie ysus sequentis
quia in hoc oñdit se dñam. qā fortia vincēdo dñā
cōtra se bellāt. digitos āt ponēdo ad fufum ditat opib⁹ suis fa
miliā q̄ ptegit dominio suo. De dominio suo dicit Iſa. xxvi.
Dñi possederūt nos absq; te. tñ in te recordemur tui nois. qñ
di. dominū aliorū graue & iugū ferreū iugū eorū. tuū o mī &
pater libēter sustinem⁹ dominū. qā seruire tibi regnare ē. & iu
gum tuū suaue ē. & on⁹ tuū leue. ut dicit Mathei. xi. Et si quid
forte uidet graue in iugo tuo. hoc ipm ꝑputrescet totū a facie
olei. nois tui certe debem⁹ recordari. Nō āt ē hui⁹ mulieris do
miniū in virū suū. qā hoc nō pmittit apłs p̄ia Chor. xi. s; ip̄a
est dñā inimicorū mittēdo manū in ceruices eorū. & ē dñā fami
lie pparans fusa ipsis vñ oēs uestiānt duplicibus ut nō timeat
domui sue a frigoribus niuis.

B Duo aut sunt q notant in ysu. f. qd sit manū mittere ad
fortia. & quid sit digitos ei⁹ apphēdere fufum. In primo āt no
tāda occurrūt tria. f. q man⁹ mulieris. sedo q fortia quib⁹ imit
ur manū. tercio q mod⁹ man⁹ imittēdi. Est āt manus hec mas
nus lucifāris & certātis. q̄druplex est. f. manus lucifantis cum
deo. manus lucifantis cum mūdo. & manus lucifantis cuj carne

.S. Primus

et manus luctantis in dyabolo. prima est manus Iacob luctantis cū angelo Gen. xxxij. Secūda manus eiusdē luctantis cum Laban auticulo suo Gen. xxx. Tercia manus eiusdē luctantis cum fratre in utero materno Gen. xxv. Quarta autē manus iterū Iacob luctantis inuisibiliter cū eo qui oēs istos contra se ꝑcitat. Prima lucta fit duob⁹ brachijs. scz fletu & orōne. sicut habetur Osee. xij. Iacob in fortitudine sua directus est cum angelo. ꝑualuit ad angelū. fleuit & rogauit eū. Istas etiā manus ꝑsentat patri pellibus hedinis ꝑtectas. & carnē coctā hedi patri in cibo offerens ut bñdicat sibi aia eius. Manus em̄ ut dictū est sunt manus luctantis in orōne fletu & orōnis virtute. Manus autē pellibus hedinis sunt ꝑtecte. quādo peccatū excoꝛiatū est & dulcedo peccati & uoluntas in olla ꝑtritionis est decocta. Pellis autem peccati. hoc est memoria ipsius manus in satisfactōe ubiqꝫ ꝑtegit ut nō sit peccatuz in memoria quod nō ꝑtegit ut opus in penitētia inuēctā. Hos em̄ cibos pater celestis libenter comedit. quia habet Luce. xv. Gaudiū est sibi sup filio ꝑdigo reuerente. & angelis dei sup vno peccatore penitentiā agente. benedictiōem autē in gratia uenie ꝑsequi. Postea autē luctans cū angelo accepit benedictiōem securitatis ꝑtra tentationes. Ita ut benedictio patris referat ad grām ꝑuenientiē ut uelit bonū ꝑpletā et sufficienti uolūtate. Benedictio autē secūda referit ad gratiam subsequentiē cōtra tentationes. ne frustra uelit bonū. qđ frustra uelle dicere si ꝑtentatōes facile auferetur

C Habet etiam manū Iacob luctantē cum mūdo. & hoc significat in lucta cum Laban. Et hec lucta ē triplex. Prima em̄ lucta fuit in seruitute ꝑ filiabus Laban. & tunc decepit cum ꝑmo supponendo sibi aliā qꝫ ꝑmisit. Secūda lucta fuit ꝑ gregibus. & tunc mutauit sibi mercedē decem vicibus. Tercia lucta fuit in ꝑsequutione quādo ꝑprehendit eū in monte gassaad. Prima lucta significat uarietate in mūdana uoluptate. Secūda autē uarietate mūdi in rebus fortune de māmōna iniquitatis. Tercia autē in sequeſtione ipsius in uanitate in supbia uite. quia sicut dicit Iohā. in prima canonica. ij. cap. Quicquid est in mundo uel ꝑcupiscentia carnis est. aut ꝑcupiscentia oculorū. aut supbia uite. Est autē uoluptas duplex. vna est ad mūdi uoracitate. & alia est ad ipsius molliciē in uestitu. & hec reꝑhendit in diuīte. scz qꝫ epulabat quodidie splēdide. & induebat purpura & bysso Lu. xvi. Iacob autē uxore uoluptatis ad necessitate ducere uoluit. sed ille mutauit in luxuriam. quia suppos

Ioch Capitulum Decimū

fuit non suam. uoluptas ad luxuriam non est propria coniunx
 hominis. Sed mutabilitas auaricie decem vicibus mutata est
 eidem. quia mundus decem modis iustos tentat de auaricia. primo
 rapina. secundo furto. tercio usura. quarto obligationibus
 reddituum pro quantitate pecunie que tempore solutionis sine usu
 ra tota recipit. quinto fraude emptionis. sexto uenditionis. se
 ptimo circumuentione astucie. qua nescientes sibi cauere decipi
 untur a patronis & pedagogis. octauo conseruatione rerum ne
 cessariarum emptarum in nouo & conseruatarum usque in anni tempore in
 quibus cariora sunt illa. nona creditione rerum in futurum ut
 carius reddant. decimo & ultimo conseruatione crudeli siue re
 tentione in fame pauperum quibus nihil dat ut magis crescat in
 bonis. Iob. xix. dicit in persona deceptorum a mundo isto. En de
 ces confundistis me. & non erubescitis opprimentes me. Similiter
 ter mutabilitas superbie in uanitate certat cum Iacob. hoc est cum
 luctante viro spirituali. quia dicit Augustinus. quod superbia post omnes vir
 tutes seuit & nec fugientem relinquit. sed etiam in morte galaad con
 prehendit. fugiens enim est quilibet religiosus recedens a mundo
 in monte galaad. qui interpretatur aceruus testimonij. hoc est in
 eminentem religionem quam testimonium habet ex multis patribus san
 ctificatis in ipsa. ibi tamen comprehendit eum superbie uanitas. quia
 de quo deberet humiliari uanius quam doque superbie motus ser
 uat. & hoc est quod apud eum ydola quasi uiuit. hoc est peccatum primum
 demonis quod ab omnibus fere colitur & adoratur. Sed subter stras
 menta cameli absconditur ne inueniatur Rachele dicente quod non
 possit surgere. quia sibi acciderit secundum morem mulierum. & sic sol
 licitudo querentis deluditur. Camelus est corpus. Stramenta
 autem quibus insidemus corpori. sunt necessitates uarie cor
 poris ex quibus humiliari habemus. Cogitantes enim de mis
 ria mortalitatis abscondunt per humilitatem superbie ydolum
 ne inueniatur. allegante Rachele per confessionem quod accide
 rit sibi iuxta morem mulierum. hoc est confitente peccata infir
 mitatis sue. ne surgat. id est ne eleuetur per superbiam. Sed tunc quan
 do uidet mundus quod de suo nihil intuenit. saltim fedus inire secum
 querit ne noceat de suo auferendo aliquid. & hoc significatur
 in federe quod percussit Iacob cum Laban Gen. xxix. & xxx.
 ut sibi de cetero mundus crucifixus esset in ipso mundo. sicut
 dicit apostolus ad Gala. v. Et amplius non gloriamur in mundo. sed dicit
 ad Gala. vi. Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi
 D Habet iterum manum Iacob mulier ista ad luctandum & cer

§

Primus

tandū cum carnē. luctatūr autē tribus modis. scz cum carnīs cōcupiscentia. & cum carnīs deficientia. & tercio cum carnīs moderatione et cōtēperatione ad naturā. Cum cōcupiscentia certat ut vincat. Cum deficientia & sustineat. Cum moderatione nature & cōcupiscentie ne carnē perimat pro hoste. Item cū cōcupiscentia pugnat uerberando. Cum deficientia uero portans & sustinendo. Cum moderatione autē nature & cōcupiscentie discernendo quid excludendū. & quid sit concedendū. Prima pugna plurimum habet aduersitatis. secunda multum laboris et sudoris. tertia cumulum habet sollicitie & subtilitatis. De qua dicit ad Gala. v. c. Caro concupiscit aduersus spiritum. spiritus autē aduersus carnem. hec em sibi inuicē aduersantur ut nō quecūq; uultis illa faciatis. De secūda loquitur prima Thimo. v. Noli adhuc aquā bibere sed modico uinō uterere. ppter stomachū tuum & frequētes infirmitates tuas. De ultima in eadem ep̃a ultimo cap. loquitur dicens. Habentes alimēta & quibus regamur his contenti simus. Prouerbi. xxx. Duo rogauī te. ne deneges mihi anteq̃ moriar. diuitias & paupertatem ne dederis mihi. tribue tū victui meo necessaria.

E Habet autē iterū manū ad luctā contra dyabolū. & hec est duplex. scilicet manus humilitatis qua cōstringit superbiam eius uoluntatē. & manus cōstātie in tētationibus. qua pstringit maliciā machinatōis ipsius. prima manus est dñi manus. quia hec humilitate crucis & carnīs superbiam ipsius vincit. vñ prima Petri. v. Humiliamini sub potētī manu dei ut uos exaltet in tēpore uisitationis Isā. li. loquit de brachio in q̃ fuit manus ista sic dicens. Consurge p̃surge induere fortitudinē brachii dñi Cōsurge sicut in dieb⁹ antiq̃s in generatōib⁹ seculorū. Nūquid nō tu percussisti supbū. vulnerasti draconē. hic petit Isāias hūilitatē dñi ad pugnandū p̃tra demonē. & petit ut resurgat in ipso. sicut antiquit⁹ in christo. ita etiā pcutiat in Isāia & in q̃libet fidei. hāc manū petit etiā Dauid dicēs Emitte manū tuā de alto eripe me & libera me de aquis multis & de manu filiorū alienorū. Manus humilitatis petit p̃tra manū supborū de montū q̃ dicunt filij alieni. q̃ alienati sunt a prima filiatōe dei p̃ amissionē hereditatis. q̃ inducūt aq̃s multas tribulationū in p̃suasione mala. De manu autē p̃stātie in pugnando habet Gen. xlix. Man⁹ tue in ceruicib⁹ inimicorū tuorū. ps. Qui docet manus meas ad p̃liū & digitos meos ad bellū Et hec sunt dicta de manu belli siue luctandū quā mittit ad fortia

Ioth Capitulum Decimū

F Deinde p̄siderandū est ad que fortia mittit manū. Sunt autē septem duces & capita omniū viciōrū que fortia dicuntur eo q̄ fortissimū ingerunt bellū. sc̄z supbia. inuidia. ira. accidia. auaricia. luxuria et gula. Inanis uero gloria mouet octauū bellum. sed est simile supbie. Nonū autē mouet scisma. Decimum mouet infidelitas. De his ducibus & bellis eorū loquit̄ dñs ad Iob. xxxix. de equo loquens qui de sella regis est. hoc est de aia portante & ferente christū ubi audiūt buccinā. dicit uach procul odorāt bellum exhortationē ducū et ululatum exercitus. Bellum est forte ad quod mulier mittit manus. & cum audies rē buccinā. hoc est sentit primū motū per quē dyabolus & uicia inuitant ad pugnā. emittit uocem contēptus dicens uach. quia gaudent iam de sperata victoria per quā sibi coronā acquirere debeat. p̄cul autē odorare bellum. est subtiliter quālibet tentationē vici etiam initio tentatōnis p̄cipere. sicut dixit dñs serpenti de muliere Gen. iij. Ipsa p̄teret caput tuū. & tu insidias beris calcaneo eius. glosa. i. finis operis. Audit autē & p̄cipit ad hortatōes ducū. hoc est q̄liter & quibus actib⁹ se inuitāt ad bellum decē vicia enumerata. septē sc̄z capitalia q̄ pugnant cōtra omēs nō eiciendo ab eccl̄ia. & tria alia quorū vnū impedit fidem. sc̄z inanis gloria. sicut dicit dñs Iohā. v. c. Quō uos potestis credere: qui gl̄iam ab inuicem accipitis. & gloriā que a solo deo est nō queritis. Alterū autē scindit charitatē & vnitatem. Tertiū uero interimit fidem. Vlulatus autē exercitus est strepitus satellitū horū viciōrū. Sicut sub uexillo supbie est ambitio tumor ypocrisis & hmōi. Sub uexillo autē inuidie. murmuratione detractio. exultatio in aduersis p̄ximi. tristitia in p̄speris p̄ximi & hmōi. Sub ira uero odiū. rancor. clamor. blasphemia. maledictio inimicicie. & hmōi. Sub accidia ignauia. torpor. pigricia. languor. ad mundū suspiriū in onere penitentie affectus uanitatis mūdane & hmōi. Sub auaricia autē fraus. rapina. exactiones. furta. duricia cordis in pauperes. et huiusmodi. Sub luxuria autē petulantia cordis & corporis amplexus allicit & oscula & turpiloquiū. tactus immūdi immundicia cordis & corporis. sodomia. coitus cum pecore. mollicies adulteriū. raptus. defloratio virginū. incestus ad p̄sanguineas Sub gula uero ebrietates collatio symbolorū in p̄uiuis. leccacitates ad delicata. p̄messationes. ingurgitationes. & huiusmodi. Sub inani uero gloria iactantia. osentatio. hisirionū. gaudium in multitudine clientum. amor adulatorū. & hmōi Sub

scilicet autem preptus autoritatis: inobedientia: excom-
 municationis annihilatio: & clauū vilipendium & huiusmodi.
 Sub heresi vero nouitatum presumptio. corruptio scripture
 sacramentorū incredulitas. obstinatio sensus proprii. dissimu-
 latio veritatis. cōfidentia victorie in cōfidentia clamoris cum
 disputat. & huiusmodi. Hec omnia vicia quādo sub domina-
 bus suis sunt seinuicem adhortari incipiūt. magnū vlulatum
 belli in corde suscitant ita vt fiat certamen forte ad quod muli-
 er manū mittit. quia certamen forte dedit illi deus vt vinceret
 et sciret quoniā omnium potentior est sapientia christus deus
 noster. qui est vir mulieris huius. sicut habetur Sapientie. x. &
 secūda ad Thimo. iij. Bonū certamen certauit: cursu3 consum-
 mauit: fidem seruauit.

G Primū certamen sc3 superbie est certamen draconis in
 celo cum deo. sicut legitur Apocaf. xij. Dyabolus em̄ contens-
 dit de equalitate. sicut habetur Isa. xij. Supra astra celi exaltas
 bo solium meum. sedebo in monte testamēti ero similis altissi-
 mo. Astra celi dicūtur hic chori angelorum. Mons testamenti
 dicit hic exaltatio testatoris. i. filij cui parificari voluit lucifer
 hoc prelio preliantur cū deo omnes superbi. sicut dicit in psal.
 Supbia eor3 qui te oderunt ascēdit semp. Et ezech. xxvij. Eieci
 te de monte sancto dei: & perdidisti te o cherub proteges de me
 duo lapidum ignitorum. Et eleuatus est cor tuū in decore tuo
 perdidisti sapientiam tuā in decore tuo. in terrā proieci te. ans
 te faciem regum dedi te: vt cernerent te in multitudine iniquis-
 tatum tuarum. Cherub dicitur hic dyabolus plenus sapientia
 fulgens inter lapides ignitos charitate in celo. hoc est inter an-
 gelos. Protegens autem dicitur: eo q3 fuit super alios & protes-
 gere eos debuit quos acceperat in regimine. sed propter sup-
 biam fulgor sapientie sue deperiit. & proiectus est extra p̄sors
 rium lapidū ignitorum in ignem eternū. & de monte beatitu-
 dinis dei in terrā tanq3 in carcerem. vbi tentat homines vsq3 in
 diem iudicij: vt tūc in infernū detrudatur. Et hoc est qd dicit.
 q3 dedit eum ante faciem regū. id est appetentium regnum &
 gloriā huius mūdi. ut cernāt si ambitio supbie in demone sic
 est damnata qui angelus fuit: q̄tū damnabitur in homine
 misero de luto & stercore facto. quia supbia tanto est detestabi-
 lior q̄to supb3 fuerit humilior: & nō habēs tumoris occasione

H Secūdū certamen forte est inuidie cum suis satellitibus
 & hoc significat p certamen Cayn: qui ppter inuidiā fratrem

Ioth Caplin. Decimū

Tertium occidit Gen. iij. Et notabile est quod inuidit fratri non alia de causa nisi quia melior eo: & deo acceptior fuit frater. quod ipse & ita facit inuidi semper quantum in se est occidunt fratrem. non enim persequitur inimicum: sed fraternum bonum extinguere querunt. & nihil aliud persequitur nisi bonum quod dedit deus homini. per quod videtur deus diligere illum cui dedit. hec occidit deum. Dicit enim Math. xxvij. Quia sciebat Pilatus quod per inuidiam tradidissent eum. huius viti propriam p[ro]demnatio est tremor capitis. quia inuidus tremula mente omne bonum intuetur. Hoc vitium etiam mouit fortissimum certamen primo homini in paradiso vnde etiam eiecit eum. quia dicitur Sapient. ij. Inuidia dyaboli mors introiit in orbem terrarum. Imitatur autem illum qui sunt ex parte illius.

I Tertium certamen est forte multum. & est certamen ire. quia videtur Iacobi primo. Ira viri iusticiam dei non operatur. & hoc certamen significatum est per certamen quod omni tempore fuit inter Saul & Dauid. quia legitur primo Reg. xvij. & .xix. Spiritus domini recessit a Saul: & exagitauit eum spiritus nequam a domino. & nitebatur lancea confodere Dauid. Spiritus domini est spiritus mansuetudinis. sicut ipse dicit Mathei. xi. Discite a me quia mitis sum & humilis corde: Spiritus autem malus & nequam est spiritus ire qui exagitauit Saul: & exagitat iracundos. quia ad litteram ex ferro uore sanguinis circa cor: & ex aspiratione fellis ad superiora. & ex protensione & multiplicatione spirituum in superiori parte corporis incipit corpus tremere. labia habere motum inordinatum. & oculi voluntur & rubescunt. nares ampliantur: quemdamodum in Prouerbis dicitur. quod iracundus spiritum habet in naribus. lingua balbutit impropria. & hoc dicitur ex agitatione spiritus mali quo exagitat iracundus a domino. Vnde etiam dicitur de Saul quod stetit in medio domus sue & prophetauit. quod nihil aliud est quam promissio qua promittit & machinatur sibi iratus vindictas assidue. sicut fecit Saul: qui modo per lanceam: modo per philisteos. modo per illos de ceila. modo per zipheos sibi promissit vindictam. Lancea autem qua nititur confodere Dauid. est dira ira. sicut dicitur Sapient. v. Acuerit diram iram in lanceam

K Quartum certamen est forte valde. & ipsum est certamen accidie. & hoc est significatum in certamine Mardochei & Haman. Vidit enim Mardocheus somnium quod certarent duo maximi dracones. vnus pro gente sanctorum. & alius contra eos. Hester. x.

§ primus

Draco maximus est amor mūdi. qui facit homines accidosos. Draco alius sine veneno: est alacritas & libertas spūs in seruando deo. vnde etia; Mardocheus, ppter hoc patiebat. quia honorem dei sui ad creaturā voluit transferre. ita spūales viri ppter hoc patiūtur a mūdo. quia honorē & amorem quē deo debent: mūdo volūt attribuere. Et ideo etiā dicitur Hester. xi. Sol ortus est & humiles exaltati sunt & deuorauerunt inclitos. Quādo em̄ oritur in corde lumen cognitōis eternorū: tūc qui ante habebat spiritū directū & humilem exaltatur & deuorat: alacritate quadam & vehemētia spūs festinātis in laudem dei inclitos. id est eos quos ante reputauit inclitos. hoc est omnes ornatum mundi & amorem quem habuit in suspirijs cordis. Hic est etiam demon qui certauit cum domino in deserto mouendo questiones de austeritate ieiunij: & sanctitate vite: & appetitu glorie. Math. iij. De austeritate ieiunij quādo dixit. Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiant. De sanctitate vana: cū dixit. si filius dei es mitte te deorsum. De appetitu glorie cum dixit. hec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. Tales em̄ q̄s siones accidia adhuc mouet in deserto penitentie dño in corde spūalium virorū. volūt em̄ quandoq; experiri utrū deus sit in eis p̄ expetitōem signi. & hoc fit quādo languēt circa longā expectatōem promissorū dei: volentes experiri certitudinem eius p̄ signū utrū sint filij dei: quādo etiā incipiunt tedio affici: cum rigore religionis cupientes vt lapides. i. duricie penitētie in panes tpalis p̄solatōis p̄uertantur. quādo etiā paupertatem & mūdi abiectōem abhorreere incipiūt cupientes aliquā exaltatōem in pompis sathane. Hoc etiā desiderij pessimū exptus est populus israel. Num. xi. quādo flagrauit populus desiderio carniū sedens & flens & dicens. quis dabit nobis ad vescēdum carnes. recordamur piscium quos comedebamus in egypto gratis. in mentē nobis veniūt cucumeres & pepones porriq; & cepe & allia. Anima nostra arida est. nihil aliud respiciūt oculi nostri nisi manna. Ploratus ad carnes est desiderij ad carnales delectatōes in corde accidiosus. Cucumeres autem & pepones sunt cōcupita refrigeria mūdi. Porri autē & cepe & allia est desiderij ad labores amaros huius seculi. qđ etiā excitat accidia. Anima etiam nostra: hoc est animalitas arida est tedio & tristitia circa diuina. Oculi autē cupiētes laudē in mūdi vanitatibus etiā afficiūtur melsticia. eo qđ nō vident in religione nisi manna. id est signa gratie & maturitatis

Ioth Capitulum decimū

Quintū certamen forte est certamen auaricie. & hoc est
 certamen Absolon qđ habuit p̄tra patrem suū Dauid. sicut le-
 gitur secūdo Reg: xvi. Vnde sex facta legūtur de Absolon que
 mirabiliter competūt auaris. Vnū est qđ interfecit fratrem suū.
 Secūdum qđ eiecit patrem suū de hereditate. Tercū qđ dolose
 attraxit sibi populum osculans eos in porta. & laudās causas
 eorum. & detrahens regi. eo qđ non iudicaret eis. Quartum est
 qđ sedauit vxores patris sui dormiens cum ipsis in solario do-
 mus patris sui. Quintum est qđ suspēsus est per capillos. Sextū
 et vltimū est. qđ fecit sibi fornicem triumphalem & memoria-
 lem. eo qđ non haberet filium in hereditatem sibi succedentem.
 Primū significat crudelitatem auari in fratres qui sunt proximi.
 quia illos interficit extrahendo vitam eorum. sicut dicitur
 Isa. iij. Rapina pauperis est in domo vestra. Secūdum autē quia
 etiam auarus nititur ejicere patres de hereditate. vult solus ha-
 bitare in terra. contra hoc qđ dicitur Isa. v. Ve vobis qui p̄iun-
 gitis domū ad domū & agrum agro copulatis. nūquid habi-
 tabitis uos soli in medio terre. Tercium est. qđ etiam fraudulen-
 ta quedā oscula exhibent vt decipiant & opprimant sibi attra-
 ctos. quia etiam si ad tempus dent libertatem. tamen tandem
 nihil querunt nisi pecuniam & deceptionem apud allectos.
 Quartum iterum competit. quia vxores patris sui decem scz
 sedāt. Pater em̄ noster deus est. & vxor: ex qua genuit filios me-
 ritorum: fuit obedientia mandatorū. Et sunt vxores decē man-
 data decalogi: que continue transgreditur auarus. sicut dicit
 Sapient. xv. qđ auari etiam ydola inuenerūt. quia estimauerūt
 lusum esse vitam nostrā & puerlatōem vite compositā ad lu-
 crum. & oportere vnde cūq; etiam ex malo acquirere. Hinc est
 qđ dicit ap̄lus ad Colos. iij. qđ auaricia est simulacrorū seruiti-
 tus. & de quibusdam qđ estimabāt questū esse pietatem. Quint-
 tum etia est qđ capillis suspensus est. & capilli in capite sunt as-
 fluentie diuitiarū circūdantiū avarum quibus suspenditur ne
 viuāt. quia impediūt eum diuitie ne ad vitam eternā pueniat.
 sicut dicit dñs in euāgelio Luce. xviij. qđ difficile qui pecunias
 habēt in regnū celoz intrabūt. Vñ dicit ap̄ls prima ad Thim.
 vltio. Qui uolūt diuites fieri incidūt in tentationē & in laque-
 um dyaboli. Verū est in laqueū in quo suspensus est iudas tra-
 ditor & p̄ditor dñi p̄ pecunia. Et in laqueū in quo suspēsus est
 Absolon. qđ multitudo pilose supfluitatis: hoc ē diuitiarū strās
 gulat eos laqueo mortis eterne. Sextum etia competit auaris.

§ Primus

quia cum vident qd secū nihil afferunt: toto corde desiderāt us
magnū aceruū quasi titulū preconialē pecunie & hereditatis
posse relinquāt. cōtra hoc qd dicit in ps. Cum multiplicata
fuerit gloria domus diuitis qm cū interierit nō sumet omnia
id est nihil de oibus. neq; etiam descēdet cum eo gloria eius. &
Iob. xxvij. Diues cū dormierit nihil secū afferet

M Sextū certamen fortissimū mouet carnale victuꝝ gule.
et illud est inimicū crucis christi. sicut dicit apłs ad Philippen.
ij. Nunc flens dico inimicos crucis christi. quorū finis interit?
quorū deus uenter est. & hoc est certamē Dauid & Goliath phis
listei pri. Re. xvij. ca. Et hoc haberi potest ex tribus. scz ex intere
p̄tatione nominū. quia Goliath interpretat trāsmigrans. qā om̄
ne qd in os uadit. in uentrē uadit & in secessum emittit. & cor
pus etiā p̄tinue trāsmigrat & nunq; in eodē statu pmanet. Phis
listeus autē interpretatur potione cadens. & ita gulosus quāto
plus cibo & potu se ingurgitat: tanto magis cadit & corrūpit
malis humoribus in corpore. Secundū in quo p̄cipit etiam in
magnitudine Golie quia fuit gigas. Gigas autē dicitur a geon
grece qd latine sonat terra. quia multū habz de terrestri corpo
re. & ita gulosi pingui ceruice & aruina de lateribus pendente
corpus terreste multiplicāt. Terciū in quo p̄cipit est mod⁹ ins
terfectionis ipsius. vñ primū Regū. xvij. Elegit Dauid pastora
lē baculū. q significat vite regimē in pascuis. & perā. que signi
ficat refectionē ad viā. nō ad quietē p̄cupiscētie. & quinq; lim
pidissimos lapides de torrēte. Torrens autē est tribulatio & ans
gustia huius vite. Lapidēs limpidi sunt quinq; virtutes parsi
monie. quibus castrimargia interficit. Prima est diu ieiunare
usq; ad horam debitā & usq; ad uentris ruginē. & nō puenire
famē Secūda ē sufficere sibi in cibis pauperū ut in legumine et
olusculo & pane siligineo uel certe ordeaceo Tercia est parū co
medere. & de hoc ipso etiā nō usq; ad facieratē se replere. Quar
ta est etiam in magna fame statuere cultruꝝ in gutture. ut non
effundat se aia sup omnē cibum. sed cū maturitate & decencia
tractim comedat. Quinta est ut nulluz studiū ponat in p̄paras
tiōe cibi. nō curās utrūq; elixa meliora sint. an fr̄ixa sint. aut co
cta simpłr comedēda. his em̄ interficit gula. Et sunt iste virtutes
p̄tra quicq; vicia gule. que ponit Grego. & p̄tinent in hoc uer
su. Prepropere laute nimis ardēter studiosē. Prepropere em̄ fili
israel carnes p̄cupierūt anteq; carnes comedendi tps uenisset.
Et ideo mortui sunt in sepulchris p̄cupiscētie Numeri. xi. c.

Ioth Capitulum Decimū

Studiose autē filij hely carnes sacrificiorū uoluerunt sibi parari aliter quā consuevit esset. & ideo mortui sunt in bello philistinorum. sicut habet pri. Regū. iij. Nimis etiā comedere vituperatū in deo babiloniorū. qui aliter diuinitatē dei sui nō percipere scierūt. nisi quia multa comedit & bibit quotidie. sicut habet Daniel. xiiij. Ita quidā sunt qui quā singulis diebus nō multa comedūt & bibunt. statim perquerunt tanquā diuinitatē & omnī potentiā stomachi sui & uentris illa die nō preperunt. Ardens etiā Esau lenticulā petijt & uorauit. & ideo tanquā pphanus propter vnā escam primogenita uendēs: amisit. sicut legitur Gen. xxv. Laute autē epulari reprehendit a dño in diuite purpurato. & ideo in inferno sepultus petit specialiter lingue refrigeriū. quia in illa plus ardebat. Hec etiā est certatio quā mouit Nabuchodonosor cōtra hierusalem. & ideo etiā principii coquorū. ut dicit Gregorius. mandauit ut incenderet eā Princeps coquorum est gula.

N Septimū bellū est quod facit luxuria. forte quidē est ipsum ualde. sed fortior mulier fortis. In tantū enī forte est illud ut zorobabel sapientior inter tres iuuenes custodientes caput. Assueri regis siue artaxerxis: pnuñciat ipsam mulierē omnib⁹ fortiorē. excepta ueritate. quē quippe palmis cedebat regē de sinistra manu. & nō irascebat. & coronā deposuit de capite regis. & sibi imposuit. sicut legit in secūdo Esdre. iij. Sicut ibidem dicit quod hominē magis allicit mulier quā aurum. & furta facit & homicidia. & mare nauigat & multa alia quā ibi enumerant propter mulieres. Similiter Sampson fortissimus benedictus ex matris utero: corruit & excecatus est propter mulieres. ut legit Iudith. xvi. Salomō etiā sapientissimus & fortissimus regum pro mulieres corruit. ut legit Eccl. xlvij. Inclinaisti femora tua mulieribus. potestatē habuisti in corpore tuo. ut scilicet corpore expleres libidinē quā posses. & ideo dedisti maculam in gloria tua. Hoc ē bellū quod pugnauit fortissima mulier & exemplū castitatis & speculū. Iudith cū Holoferne. amputans caput suū: et perfusionē inducens in domū Nabuchodonosor regis. ut legitur Iudith. xiiij. Amputauit caput autē gladio ipsius Holofernis. hoc est amore. sed pueris. quia quē prius amorē habuit turpem: postea habuit pulcrū & decorū ad modū maris magdalene. quē amauit turpiter & postea conuertit amoris gladius. & amputauit caput libidinis. & ideo meruit audire a domino. quia dimissa sunt ei peccata multa. quoniam dilexit mul-

¶ Primus

¶ **¶** tum Luce. vij. Hoc certamine beatissima virgo & mater dei ca-
put draconis cōtrivit penitus Hoc etiā bello Delbora pphētā
do. & Iahel uxor cinei occidendo perimerunt syfarā propinā-
do ei frigidū potum lactis ut obdormiret. id est subtrahendo
fomenta libidinis. & malleo castitatis clauū mūdicie cordis &
corporis p tempus eius. i. vigorē libidinis pcusserūt. ita ut an-
te pedes eius uolueret mortuus Iudicū. iij.

O Octauū autē bellum fortissimū extra modū quod mor-
uet inanis gloria. nec est idem inanis gloria quod supbia. Sup-
bia em querit excellentiā dignitatis. Sed inanis gloria uanitas
tem laudis in quibuscunq; spūalibus uel corporalibus studijs
Et hoc est bellū quod quotidie mouet mulier mecha cōtra Io-
seph in egiptō. ut legit Gen. xxxix. que quotidie dixit ei dor-
mi mecum. & sic molesta erat adolescenti. & ille recusabat stu-
prum dicens. Ecce dominus meus om̄ibus mihi traditis igno-
rat quid habeat in domo sua. nec quicq; ē quod nō sit in mea
potestate uel non tradiderit mihi. pter te que uxor eius es. quo
modo ergo possum hoc malū facere & peccare in dñm meuz.
Ioseph accrescens interpreta. & significat eos qui sunt in pro-
fectu laudabiliū operum. Vxor autem domini Ioseph est glo-
ria. que soli deo reponenda est & custodienda. ut dicunt ange-
li. gloria in altissimis deo. & in terra pax hominib⁹ bone uolū-
tatis Luce. ij. Sicut em dicit p̄ria Chor. xi. Vxor gloria viri est
Et Isaie. xliij. Gloriam meā alteri non dabo. hec impetit crescen-
tem in laudabilibus operibus. precipue q̄ diu iuuenis est. & vi-
get adhuc in eo impetus lasciuie. quia immaturos homines se-
pe certamen huius vicij attentat & quotidie. quia in singulis
profectibus gratie & bonorū operum uolens q̄ in secreto cor-
dis & intentionis sue secum dormiat. hoc est in appetitu. lau-
dis requiescat. ut hoc videlicet pro uana gloria faciat. quod p
domino solo fieri debet. Sed ille recusat stuprum quando cō-
tinue puluerem uane laudis abiicit. & excutit a pedibus. scdm
q̄ dominus dicit apostolis Luce. ix. ca. Sed notanda sunt uer-
ba que allegat Ioseph. quando abiicit gloriā. Et inquit domi-
nus meus. hoc est christus deus & dominus meus. oibus mihi
traditis. que ad salutem. & bonam operatōem. & nature susten-
tationē. & ad redemptionē meam sufficiunt. Ignorat em id est
ad modū ignorantis se habet. quid habeat in domo sua id est
in corde meo. mihi plene dispensationem & possessionem om-
nis gratie cōmittit. preter te scz gloriā que pprie sibi generata

Ioth Caplm Decimū

et reposita est. Solus em̄ habet gloriāz. in cuius gloriā nihil est
vnū. quia om̄ia fecit. & om̄ia in oib⁹ operat⁹. Ego autē qui pul
ius sum. et si quid habeo: hoc ip̄m mutuo accepi. Etia securis q̄
succido ligna edificij mutuo accepta est. i. acumen ingenij quo
p̄cipio qualiter spūalia edificia aptē. sup̄flua mihi a deo credis
ta est. quomodo ergo gloriabor quasi nō acceperim. & peccas
bo in dñm ois boni auctorē. Om̄e quippe. ut dicit Iaco. p̄b
datum optimū. & omne donū perfectū. desursum est descen
dens a patre luminū. apud quē nō est trāsmutatio. nec vicissit
tudinis obūbratio. Flumina ergo gratiāz reuertunt p̄ gloriāz
in mare. hoc est in deū fontem om̄is boni ut iterū fluant. non
attribuo mihi gloriā de hoc quod aliūde accepi. sufficit mihi
hoc q̄ ad usum mihi largitus est. nō rapinā arbitror me eē eē
lē deo ut sim gl̄iosus. ut ipse dicit ap̄s pri. ad Thio. pri. Regi se
culorū soli deo honor & gloria in secula seculorū amen

P Nonū certamen forte admodū mouet scisma. nūtiū autē
scindere tunicā inconfutile charitatis. excedens in hoc peccatū
crucifixorū christi. sic em̄ dixerūt. nō scindam⁹ eā. s̄ sortiamur
de ea cuius sit. Iohan. xix. ut impleret quod scriptus est in psal
mo. Diuiserūt sibi uestimenta mea. & sup̄ uestem meā miserūt
sortem. Tunica incōfutilis est autoritas clauū. & vnitas cha
ritatis christi. Crucifixores autē spūales christi sunt apti peccato
res. qui tamen manēt in obedientia clauū. & fide informi nu
merant in eccl̄ia. De quib⁹ dicit ap̄s Hebre. vi. ca. Rursus sibi
metip̄is crucifigētes filiū dei & ostentui habentes. Istorū pec
catum nō adeo crescit ut scindāt potestātē clauūz & vnitatem
charitatis. qua nectit totum corpus christi mysticū. qđ est eccl̄e
sia. sed bene puerunt in questū. & sortiunt diuidendo inter se
questū cuius sit. sed peccatū scismaticorū scindit eam. quia illi
obedientiā clauūz contēnunt. & lacerant charitatis vnitatem
dentibus detractionis. Hoc certamē est quod certauit michael
archangelus cum sathana in aere cum altercarent simul demō
nes de corpe Moȳsi. sicut legi in ep̄la Iude. Moȳses em̄ signifi
cat christū. corpus eius est corpus mysticū. quod est eccl̄ia. hoc
sathan vult lacerare. vñ etiam sub zorobabel & Iesu sacerdote
magno cū liberari deberet corpus Moȳsi. hoc est iudeorū pos
pulus: apparuit sathan ut aduersaret illis. sicut legi zacha. iij.
Dicit em̄ sicut ostēdit mihi dñs sacerdotē magnū Iesum stantē
coram angelo dñi. & sathan stabat a dextris eius ut aduersaret
ei. Et dixit dñs ad sathan. Inceperit dñs in te sathan. & inceperit

§ Primus

Domin⁹ in te qui elegit hierusalē. Iesus est noster magnus sacerdos scdm ordinē Melchisedech: qui pmisit potestātē clauū p^o latas in edificatōem & nō in destructōem. Sathan autē a dextris est scismaticus in p^osp^oritate t^opali. qui non cessat aduersari nisi increpet dñs in eum p^ofundendo eum. q^a dñs elegit hierusalē: hoc est visionem pacis. cū ille odiat pacem. Et hoc est qd dixis⁹ mus de scismaticis in tota ecclesia. Tenet etiā de scismaticis in p^ouentibus clericorū vel laycorū. de quibus etiā est uox que uulosa p^oturbatorū. Filij matris mee pugnauerūt p^otra me Canticorū primo. Et illud ps. Cum his qui oderūt pacē eram pacificus: cū loquebar illis impugnabant me gratis. Itē pro eo ut me diligerent detrahebant mihi. Itē Si inimicus meus maledixisset mihi abscondissem me forsitan ab eo. Tu uero hō vnus nimis dux meus & notus meus. Qui simul mecū dulces capiebas cibos. scz uerbi dei ambulauimus. hoc est ambulare debuimus. cum consensu.

Q Decimum certamen est qd mouet infidelitas & heresis durū p^o o^o bus. sup^o dictis. q^a hec est iniquitas maxima: & negotia tua p^otra deū altissimū. & hoc significatur p^o certamen Moy^osi cōtra Yānes & Mābres: coram Pharaone rege egypti in duriciam cordis egyptiorū: & in liberatōem filiorū israel. Exod. vij. Virga em Moy^osi autoritatē fidei significat. ex qua fit draco scdm ueritatē p^osumens alios dracones. hoc est sententiā excōicatis in ueritate ligans & tradens sathane. Sed etiā magi uolūt facere similitudinem Moy^osi. sed deficiūt in tercio signo. quia heretici sunt simia ecclesie. sed deficiūt in gratia spū^ollancti. eo q^o in sacramento eorū gratia spū^ollancti nō p^ofertur: q^ouis caracter im^oprimatur. dūmodo forma ecclesie seruetur. quia sicut dicitur Sapient. primo. Spū^ollanctus discipline effugiet fictum. Hec est bestia in Apoca. xvi. De cuius ore exiuerūt tres spūs immūdi in modū ranarū. Et primus spūs est blasphemā eterne ueritatis in fide. Secundus est blasphemā dei. eo q^o falsa sibi attribuūt Tercius spūs est blasphemā potestatis dei operātis in sacramētis quam etiā heretici abiiciūt. In hoc bello etiā sunt omes sy moniaci & yezite: qui spū^oritūsanctū in donis suis ad hāc uilitatem p^otrahere nitūt ut temperali p^ocio uendi possit aut emi. Hoc etiā bellum mouebit antichristus cōtra christū. quia iam heretici sunt nūc antichristi. sicut dicit prima Iohan. iij. Omnis spūs qui soluit iesum ex deo nō est. & hic est antichristus de quo audistis. q^a ueniet & uenit iam in mundo est. Spūs est hic

Ioth Caplm Decimū

inspiratio demonis inspirans hereticos ad loquendum falsa
Soluī autē Iesum in sacramentis & fide. hoc est dissoluit & cor
rumpit quo ad officiū. q̃a officiū gerit antichristi qui veniet
p̃sonaliter in futuro. sed venit iam etiam in membris & nūcijs
suis. hic est spūs mendax in ore omniū p̃phetarū Achab ad de
cipiendū eum. sicut habetur. iij. Reg. vltio. quia em̃ popul⁹ nō
credit veritati: iustum est vt mittatur eis spūs erroris & heresis
vt credant mendacio

R Sequitur de terciō. scilz qualiter manū mittit ad fortia.
Enumerati sunt autē quattuor modi quibus mittit manus ad
fortia. Primo scz 'orādo deū ut iuuēt ad victoriā Secūdo soller
ter pcutiendo & subtiliter hostē. Tercio caute euitando plagas
illatas ab hoste. Quarto assidue p̃fortando & roborando mas
nū ne deficiat in prelio De primo scz orōne dicit in psal. Ele
uatio manū mearū sacrificiū vespertinū. & in prima ad Thī.
ij. Volo viros orare in omī loco leuātes puras manus sine ira
& disceptatōe. & Exo. xvij. quādo Moyses eleuabat manus in
monte vincebat israel. quādo autē declinabat superabat Ama
lech. & significat q̃ quādo aliquis in monte sanctitatis eleuat
manus in orōne ad deū tūc vincit. quādo autē declinat p̃ deli
diam tūc incipit vincere dyabolus

S Defecūdo scz mō missionis manus ad fortia p̃ sollertiā
pcutiendi hostē: considerandū est quē sit virtus quē dicitur sol
lercia pugnandi spūaliter & vulnerandi hostem. Est autē virtus
illa sollicita p̃sideratio tentationū hostis in quibus magis ten
tare p̃suevit vt illi maxime obuietur qd̃ maxime nobis & p̃ti
nue ingerit. vñ Iob. xxix. Gloria mea semp̃ innouabitur. & ar
cus meus in manu mea instaurabit. Gloria est de victoriā cres
bra qñ debilis redditur hostis. Arcus autē in manu est sollercia
sagittandi hostem qui semp̃ instauratur qñ p̃fundit p̃tinue &
debilitat tentatorem. Ista manus dicitur manus obitricans.
quia quasi p̃ modum obstetricis sollicite curat excludere ser
pentis moriū & serpentem a corde. sicut dicit Iob. xxvi. Spi
ritus dñi ornauit celos. hoc est sanctos virtutibz fecit micare
& obstetricante manu eius eductus est coluber tortuosus

T Tercia immissio est manus quādo caute scit tentatōnis
occasionēs euadere: & vulnera susceperit sapienter sanare q̃ non
putrescāt. Occasionēs autē tentatōis euadit qui euitat malas so
cietates. & mala spectacula: & ludos: & colloquia turpia & oc
um. sicut dicitur prima ad Corin. xv. Corrūpūt bonos mores

.S. Primus et secundus

colloquia praua. Et prima ad Thimo. iij. Ineptas & aniles fabulas deuota: & ad Loth Gen. xix. Dictum est q̄ exiret a zodomis: & nō staret in omni circa regione. sed in monte se saluū faceret. Sodoma sunt peccata mortalia. Circa regio est multitudine venialiū p̄ que etiā necesse est trāsire hanc vitā: nō tñ in eis debemus stare. sed per orōnem quotidianā & elemosinā exire & confessionē generalem: & saluare nos debemus in monte altitudinis virtutū. Spectare etiā nō debemus peccatores ardentes in sulfure. hoc est in fetore luxurie. quia multi ex hoc ceciderūt q̄ luxuriā & luxuriosos cōtēplati sunt. vñ dicit Gene. xix. q̄ vxor Loth respiciens retro p̄ rememorationem delectatōis. puerfa est in statuā salis .i. in duriciam cordis vt remaneret in peccatis. ita tñ q̄ esset exemplū alijs ne sīlia faciāt. alioquin similia patiātur. & ita sale sapiētie p̄dit aliquos. quia felix quē faciūt aliena pericula cautum

V De quarto mō qui est assidue confortare manuz vt nō amittat vigorem pugnādi. De hoc habet ad Hebre. xij. Remissas manus & genua soluta erigite. & gressus rectos facite pedibus vestris. vt nō claudicās quis erret. magis autē sanetur: & ibidem in principio capituli. deponētes omne pondus & circūstans nos peccatū curramus ad p̄positū nobis certamen aspicientes in auctorē fidei & p̄summatorem iesum. qui p̄posito sibi gaudio sustinuit crucem p̄fusione p̄empta. atq̄ in dextera sedis dei sedet. Recogitate em̄ eū qui tales sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum p̄traditionem vt ne fatigemini animis vestris deficientes

A & Secundus

Equitur de secunda parte versiculi. scilz q̄ digiti eius apprehenderunt fusum. In quo notatur assiduitas & utilitas operis q̄b⁹ prouidet suis cōtra frigora niuis. de quibus infra loquetur. Sūt autē tria hic notāda. scz qui & quot digiti fusum capiāt. & quid sit fusum. & q̄liter apprehendatur. Circa primū notabile est q̄ mulieres tribus digitis cum nent fusum apprehendunt. hoc est pollice. indice. & medio. ita mulier ista habet pollicem tanquam fortiorem digitum manus. dona scilicet spiritus sancti quibus adiuuatur. De hoc enim digito

Ioth Caplin decimū

habetur Exo. viij. Digitus dei est hic. Ibi glosa. hoc est ostensio spūs sancti. & ideo cantatur in hymno. Veni creator spūs. dei tu digitus. Et in euan̄ge. Luce. xi. Si in digito dei ejicio demonia pfecto puenit in vos regnū dei. hoc est in virtute spūs sancti. Secundus digitus est obedientia mandatorū. & de hoc habet Deutero. ix. Dedit mihi dñs duas tabulas lapideas scriptas digito dei. quia obedientia dei scribimus nobis mandata in corde. Tercius digitus est meditatio passionis christi. De hoc habetur Leuit. iij. q̄ pcepit dñs q̄ Aaron intringeret digitum in sanguine & aspergeret species ptra velū. Sanguis autē est passio christi. digitus ppassio. Velum est celum qd velat nobis eterna. Aspergere vero septies est septem horis diurnis passionis laudem decantare

B Sequitur de fuso. Et quia in biblia nō legitur de fuso nisi hic accipitur autoritas glosē. Dicit em̄ glosa q̄ fustum est sapientia diuina. Hec autē dicitur fustum. quia ab ipsa pcedit filiū in telam vnde uestiātur om̄es sancti. Dicitur autē fustum sapientia dei. quia circuitu fusi & rotatiōe stappa torquetur & comatur in filis. Similiter circuitu rōnis sapiētie essentie create & leues in se vt stappa p̄solidātur & tornātur in filis ad vestem sanctitatis dei. quia omnes sancti sunt vestes ad ornatum dei pertinentes. De hac autem sapientia exclamat apostolus ad Romanos. xi. O altitudo diuinarū sapientie & scientie dei q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles vię eius

C Dicto qui digiti & quid fustum. psequenter videndum est qualiter apprehendatur. Apprehenditur autē tripliciter. scz. legendo: contemplando: meditando. Lectio fustum capit. contemplatio voluit. meditatio filum p̄fectu3 fuso circūvoluit. De lectione habetur prima ad Thimo. iij. Dum venio attende de lectioni. De contemplatione in Aba. ij. Contemplabor vt videam quid dicatur mihi & quid respondeaz ad arguentem me. De meditatione in psal. Meditabor in mandatis tuis que dilexi valde. Sed notandum valde est q̄ mulier hec: que apprehendit fustum & habūdat in lana & lino: etiam non caret colo & vitta qua ligetur linum & lana ad colū. Sed quia de lana & lino iam supra multa diximus. Dicamus nūc quid colus. est autē rectitudo liberi arbitrii. Vitta vero: q̄ alligat lana & linum est gratia charitatis dei. Vnde Aug⁹. dicit q̄ nihil aliud est charitas q̄ vitta qua ligatur amans ad amatum

§ Primus

A Caplm. .xi. § primus

Aph Danū suam aperuit inopi. ⁊ palmas
suas extendit ad pauperem.

Capl que est epygrama huius versiculi inclinatio
interpretatur. Est aut duplex inclinatio: vna qua incli
natur supbie fastus. Altera qua inclinatur cordis duricia. Pri
ma facit hūilitas. Altera passio. De prima habet in psal. Dñe
inclina celos tuos & descende. tange montes & fumigabūt. hoc
est altos & superbos scelestes. quia superbia natione scelestis est
Inclina p humilitatem & descende in eis. quia in humilibus ha
bitas & descendis. tange montes altissimi fastus cor: p pūctis
onē: & fumigabūt in igne pūctōis fumo penitentie. De altera
inclinatōe habetur Iohan. xx. Dū flieret Maria inclinavit se. &
pspexit in monumentū. Et vidit duos angelos in albis seden
tes: vnū ad caput & vnū ad pedes: vbi positū erat corpus Iesū.
Monumentū Iesu sunt pauperes & afflictī in quibus sepultus
iacet dominus: quē habent ad psolatōem huius vite. quia dis
ues recipit bona in vita sua. & Lazarus paup sūlter mala. Lu.
xvi. Et ideo vita pauperis pparata est monumentis mortis nō
habens psolatōem nisi quia iacuit christus in monumēto pau
pertatis. & defectū omis psolatōis habet pro sudario in quo
inuolutus fuit christus. sed etiam habet angelorū frequentiam
vnū ad caput confortantem in mente. & vnum ad pedes susti
nentem in necessitate huius vite. Sed quid. uenit mulier fortis
Maria in amaro mari compassionis: inclinat duriciam cordis
& visitat monumentū paupertatis christi quādo subleuat mī
serias pauperum egenorū flendo super ipsos in affectu pietas
tis & misericordie. Et sic patet qualiter concordat epygrama
cum versu. quia vtracq pars versus est de compassione in pau
peres & misericordia. ita scz ut inclinatio humilitatis faciat nō
despicere pauperes. Sicut dixit Thobi. iij. Ne auertas faciē tuā
am ab vilo paupere. & altera inclinatio scz compassionis facis
at impartiri consolationem.

B Sequitur psideratio versus. que in duobus cōsistit. scilz
quid sit manus aperire inopi. & quid sit palmas extendere ad
pauperem. Circa primū notāda sunt tria. scz que manus. quis
inops. qualiter manus ad inopem aperiatur. Man⁹ hic est mas
nus largitatis. cuius perfectio est in digitis quinq. scz q de suo

Oaph Caplin xi

det q̄ hilariter det. q̄ det q̄tuz decet. q̄ sciat cui det. & q̄d sum
mū in his est q̄ sciat propter quem det. De primo habet Luc.
xi. Qd̄ superest date elemosynā & omnia mūda sunt vobis. In
prouerb. iij. ca. Honora dominū deū tuū de tua substātia & de
primitijs omniū frugū tuarū da pauperibus. De secūdo dicit
ap̄ls. secūda ad Corin. ix. Nemo ex tristitia aut ex necessitate hi
larem em̄ datorem diligit deus. Et ad Hebre. x. Rapinā. i. direp
tionem in paupes: bonorū vestrorū cum gaudio suscepistis
cognoscentes vos habere meliorē & p̄manentem substantiam
De tercio Thob. iij. Si multū tibi fuerit habūdāter tribue. si
exiguū tibi fuerit: etiam exiguū libēter impartiri stude. nō em̄
debet redditus multarū marcarū a deo habere & obulum dare
Sicut de Cayn Gen. iij. dicit. Qui dimidiā partem mūdi in he
reditate habuit excussit manipulum obtulit. & ideo reproba
tus fuit. Malach. ij. Maledictus qui habet in grege suo mascu
lum & offert domino debile. De quarto. quia nō debet dare
histrioni vel mimo vel catillatori. vel peccatori. nisi ut susten
tetur natura. sed indigenti debet dare. Sicut dicitur in psal. Di
spersit dedit pauperibus: iusticia eius manet in seculum seculi
Diuitie autē nō mansissent in seculū seculi. Job. xxxi. Si comedi
buccellā meam solus. & nō comedit pupillus ex ea: supple ma
le mihi accidat. Ab infantia em̄ creuit mecum miseratione. & de
vtero matris mee egressa ē mecum. De quinto sc̄z q̄ propter
deum solum sit dandum. Math. vi. Cum facis elemosinam no
li tuba canere ante te. sicut hypocrite faciūt in sinagogis & vi
cis vt honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis recepe
runt mercedem suam. Te autē faciente elemosinam nesciat sini
stra tua quid faciat dextera tua. vt sit elemosina tua in abscondi
to: & pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi

C Sequitur. quis inops. Inops est sine ope vel sine opi
bus. In quo notantur duo genera misericordie. sc̄z adiutoriu
eorū qui carent ope: vt pupilli sunt & vidue & orphani & pe
regri & aduene. & solatium sustentationis eorum qui carēt
opibus. sicut famelici & nudi & huiusmodi. De primo horū
habetur in psal. Pupillo tu eris adiutor. Et Treno. vltimo. Pu
pilli facti sumus absq̄ patre. matres nostre quasi vidue. Sed q̄
dam conerunt inopes in porta. Contra quos dicit Job. xxxi.
Si leuaui super pupillum manum meam etiam cum viderem
me in porta superiorem. humerus meus a iunctura sua cadat.
& brachium meum cum suis ossibus cōteratur. Hec em̄ cū

§ Primus

Propria pena opprimentium pauperes q̄ videlicet brachium potestatis eorum cum ossibus roboris conteretur pena eterna quia sicut dicitur Sapient. vi. Exiguo conceditur misericordia hoc est pupillo & inopi. Sed potentes potenter tormenta patientur. Humerus autem: in quo sustinetur onus: est nobilitas & diuitie. quia in illis quasi in humeris portant fastum potentie secularis. & sceptrum regni huius mundi. & tunc cadet a iunctura. quia non valebunt diuitie neq; honores neq; nobilitas neq; dignitates

De secundo genere misericordie habetur in multis locis. Dicit enim dominus in euangelio Luce. xi. Vade & vende omnia que habes & da pauperibus & veni. Ibi patet q̄ perfectioris vita in elemosynis & paupertate constituitur. Et in Deute. sepe dicitur q̄ dominus amat pauperem & peregrinum. & dat ei victum & vestitum. hoc est facit dare. Et in prima cano. Iohan. iij. Qui habuerit substantiam huius mundi: & viderit fratrem suum necesse habere: & clauerit viscera sua ab eo: quomodo charitas dei manet in eo. Supra plura dicta sunt de hoc

E Consequenter videndum est qualiter manus ista inopi aperiantur. Aperitur autem per tres virtutes & clauditur per tria vicia

Aperitur per	Charitatem
	Largitatem
	Misericordiam.

Charitas aperit proximo. largitas homini virtutis. Et misericordia inopi. Charitas aperit propter deum. Largitas propter virtutem. Misericordia autem propter compassionem miserie aliene. sicut dicit sapiens Ecclesi. iij. Non sit manus tua ad accipiendum porrecta: & ad dandum contracta. De apertione charitatis. dicitur ad Hebre. ultimo. Charitas fraternitatis maneat in vobis. & hospitalitatem nolite obliuisci. per hanc enim quodam placuerunt angelis hospitio receptis. De apertione autem largitatis habetur primo Paralip. xxix. Domine in simplicitate cordis mei letus obruli vniuersa hec. & populum tuum qui hic repositus est vidi cum ingenti gaudio. domine preserua in eternum hanc voluntatem. De apertione misericordie habetur in psal. Tota die miserebitur & commodat & semen illius in benedictione erit. Charitas enim dat propter quem debet. quia propter deum quem diligit. Largitas autem put debet. quia non ex tristitia. aut ex necessitate. cum hilarem datorem diligat deus. secunda ad Corin. ix. Sed misericordia dat cui debet. quia necessitate patienti

Claph Caplm. xi

F Ex opposito autē sunt tria vicia quę claudūt manū. scz cordis duricia. auaricia. & odiū. Odium em̄ prohibet charitatē & communionem. Auaricia munificentiam largitatis excludit. Duricia vero cordis omnē extinguit passionis & miseracionis affectum. Odium nihil nisi malum cupit proximi. Auaricia putat persuasum esse vnicuiq; etiam ex malo acquirere & nihil omnino impartiri. Sed duricia cordis crudelitatis virus euomit in pauperes. De odio isto habetur Sapient. ij. Dicitur ibi ad christum etia; in persona proximi. Grauis est nobis etiam ad videndū: qm̄ dissimilis est alijs vita illius: & in veritate sunt vie illius. De auaricia dicit Eccl. x. Avaro nihil est sceleratius &c. De auaricia cordis Eccl. iij. Cor durum male habebit in nouissimo. & qui amat periculum in illo peribit. quia scz corde duro se habuit ad deum in suis pauperibus. hoc est suum periculum quod opere amat. quia corde duro iudicabitur a domino

¶ S Secūdus

Equitur secūda pars versus. scz Et palmas extendit ad pauperes. Vbi duo notāda sunt. scz quę palme. & qualiter ad pauperes extendātur. Palma sicut philosophus est mensura distantie totius manus siue quātitatis integre manus dimensio ab extremo pollicis per uolam vsq; ad finem auricularis digiti. Sunt igitur palme istius mulieris due. scz spiritus habūdantissime pietatis eius. & effectus gratissime consolationis ipsius ita ut tota mensuretur in pietate & tota in consolatione. hoc em̄ sonat nomen palme. scz mensuram totius manus. Si ergo manus est manus largitatis: & palma est mensura manus. due palme mensurantes totam manum sunt spiritus pietatis habūdantis. & effectus gratissime consolationis qua consolatur omnes desolatos. spiritus pietatis se totum in affluētia bonitatis effundit. Grata autem ipsius consolatio paupertatem desolatoris dulci quodam affatu & adiutorio muniuit. De primo dicit apostolus prima ad Thimote. quarto. Pietas ad omnia utilis est. promissionem habens vite que nunc est & future. & hoc spiritu affuebāt antiqui qui hospitibus gratia pietatis & bonitatis obuij venerūt. & nolentes traxerunt & blandicijs verborū allexerūt. vt Abraā Gene. xviij. Cū vidisset em̄ tres viros sedēs in ostio tabernaculi sui. sed ut videret transeūs

§ Secundus

tes pauperes & peregrinos quos attraheret. & hoc in ipso festo
re diei quoniam solet magna umbra & refrigerium quoniam. unde notat quod nec
estus retraxerit eum quin exponeret se soli. sciens quod illo in tempore
viatores magis persueuerunt declinare ad manendum quam estus so
lis retrahit amando. & cucurrit ne forte alius attrahens citius ue
niret. & adorauit super terram ut humilitate vincerent etiam nolens
tes manere. Vocat autem dominum ut ex reuerentia alloquutionis alluci
at eos. se autem seruorum mens debitor ostendat. ne forte cogitent
quod indebitum sit illis sibi ministrare. Deinde offert necessaria.
et primo refrigerium pedis in aqua. quia illi plus laborauerant
et ut sudor & puluis simul & lassitudo extrahatur. Deinde quies
tem sub arbore ad recentiam aeris & umbram ab estu solis. Deinde
de cibis in quibus secundum consuetudinem bonorum hospitum exhibuit
parum & dedit multum & delicata. & ostendens in toto pietatis
affectum ipse currus vitulum tenerimus & saginatum attulit cum
esset senex. Vxor autem eius alimenta delicata coxit. Sicut Gen.
xix legitur de Loth quod sedit in foribus ciuitatis uespere ut ad
duceret sibi peregrinos: ut ait Hieronymus. Et cum vidisset accedentes
angelos in spiritu peregrinorum. adorauit eos cadens in terram ut vince
ret eos reuerentia. et dixit ad eos. Domini mei obsecro declina
te in domum pueri uestri. & manete ibi. lauate pedes uestros. &
mane perficissimam in viam uestram. & cum negarent propulit illos
oppido. & Gen. xxiij. Dixit Laban ad seruum Abrahe. Ingrede
re benedicte domini. cur foris stas. Et in ultimo ca. Lu. Cum ie
sus fingeret se longius ire coegerunt illum Lucas & Cleophas dis
centes. Mane nobiscum. quia ad uesperas cit & inclinata est iam dies

B De effectu autem gratissime consolationis habet. ij. Chor.
prio. Benedictus deus & pater domini nostri iesu christi. pater
misericordiarum & deus totius consolationis qui consolatur nos
in omni tribulatione nostra. ut possimus & ipsi consolari eos qui
in omni pressura sunt per exhortationem quam exhortamur & ipsi a deo
quoniam sicut habundant passionibus christi in nobis. ita & per christum
habundat consolatio nostra. Grata autem consolatio est illa quam pauperi
primo passionis uerba ostendit. & non impropert. nec puiciat
et postea subleuam paupertatis impartit. Ecce est autem consolatio
onerosa. quoniam cum puicio subleuat afflictionem. & est consolatio im
pia non cum spiritu pietatis & misericordie. sicut habetur Job. xvi.
Consolatores onerosi omnes uos estis. nunquam habebunt finem uerba
uentosa. hoc est uerba impropert ex fastu superbie procedentia.
Extendere autem has palmas in pauperes est pietatis & consolationis

Capitulum Capitulum xi.

opera totis viribus in pauperes multiplicare. Et quia nos supra de speciebus elemosyne loquuti sumus: uolumus hic loqui de causis, propter quas hec mulier palmas tam ample extendit.

C Est autem sextuplex bonum quod facit elemosyna oibus faciens eam. Vnum est & precipuum quod peccatorem liberat a morte. Secundum est quod non sinit hominem deprimi sub his super quos creatus est ut dominus. Tercium est quod precipue conformatur nos patri nostro celesti. Quartum est quod socium vite deficientem nobis restituit & suscitatur. Quintum est quod penam eternam facit. Sextum est quod centuplum nobis semper recalcit ad meritum simpliciter erogatum in elemosynam. Redeamus igitur ad prophetam dum unusquodque ex auctoritate & ratione. Primum est quod purgatio peccatorem liberat a morte. & hoc satis iuste, quia propter deum suscitatur ad vitam morientem inedia. unde Thobie. iij. Elemosyna ab omni peccato & a morte liberat. & non patieris animam ire in tenebras Isa. lviij. frange esurienti panem tuum. & egenos uagosque induc in domum tuam. cum videris nudum operi eum &c. Et ibidem infra. Cum effuderis esuriem animam tuam. & animam afflictam repleueris. orietur in tenebris lux tua et tenebre tue erunt sicut meridies. Et requiem dabit tibi dominus deus tuus spiritus. & implebit splendoribus animam tuam & ossa tua liberabit.

D Secundum est quod non sinit hominem deprimi sub his super quos ut dominetur eis. creatus est Auarus enim seruus est pecunie. & tamen creatus fuit ut dominaretur oibus irrationalibus. de quo psalm. omnia subiecisti sub pedibus eius &c. Cum igitur elemosyna extensis palmis omnia temporalia proiciat. reuocat hominem a curuo auaricie in rectitudinem prime libertatis quando omnia fuerunt sub ipso. De hoc habetur zacharie quinto capitulo. Egressus est angelus qui loquebatur in me. & dixit ad me. Leua oculos tuos et vide. quod est hoc quod egredietur & dixit quidnam est. et dixit. hoc est amphora egrediens. & dixit. hic est oculus eorum in vniuersa terra. Et ecce talentum plumbi portabat et ecce mulier una sedens in medio amphore. et dixit. hec est impietas. et proiecit eam in medio amphore. et misit massas plumbi in os eius. et leuaui oculos meos et vidi. Et ecce due mulieres egredientes et spiritus in alis earum. et habebant alas quasi alas milui. et leuauerunt amphoram inter celum et terram. et dixi ad angelum qui loquebatur in me. quo iste deferunt amphoram. et dixit ad me. ut edificetur enim domus in terra sennaar. et stabilietur. et ponat ibi super basem suam. Hec visio sic intelligitur et moralizatur. Angelus qui loquitur ad zachariam. uerbum dei est. quod est nuncius dei. et dicitur angelus intelligentie. zacharias autem memorans dominum. uel auxilium domini interpretatur. et significat uacantem operibus pietatis

§ Secundus

tis. et palmas extendētes ad paupere res. qui memorat qualiter dominus misericorditer annuit. & omnia dedit sibi in man^u illi ostendit dominus uerbo suo qualiter impietas auaricie dominatur auaris. cū tamē ipsi pecunie deberent dominari. Amphora em̄ significat terrenā nostrā naturam. quia amphora est uas luteū. Mulier at̄ in amphora. que impietas nominatur. est auaricia. & est impietas in paupes. & hec sedet in amphora. quia in corde terreno quiescit. Massa autē plumbea ponitur in ore amphore super mulierem. quia cor auarum grauissima sollicitudine eris cōprimitur. & suppeditat̄ ab ere. quod erat concusculandū. Et ideo legitur in gestis philosophorū. q̄ cum Plato ad philosophandū iret athenas. & pōdus auri gestaret in sinu. et cor semp a philosophia recederet. & quasi fugeret ad aurū. Tandem dolens cor in auro nimis occupari. pondus auri proiecit in mare dicēs. Tolerabilius p̄dit aurū q̄ animus. & grauiora sunt damna cordis philosophātis q̄ pecunie p̄ditio. Et subiunxit angelus uerbi dei q̄ auaricia est oculus auarorū in uniuersa terra. pecunie em̄ obediunt omnia Eccl̄s. x. & oēs q̄ sunt sunt q̄runt. & non que iesu christi Philippē. ij. Mulieres autem due q̄ habent alas quasi alas milui: sunt due pedisseque auaricie. quarū vna est vndecunq̄ etiā ex malo acquirere. que habet duas alas milui. hoc est rapacitatis. scz apertā rapinā & violentā tam & subdolā fraudem in circūueniendo Alia pedisseque est cupide tenere. & p̄seruare acquisitū. Et habet duas alas rapacis auis. scz duriciam cordis in pauperes. & dulcedinē oculorū in contemplatione pecunie He due mulieres tollunt dominā suā auariciā siue impietatem. & portant eam in terraz sennaar. qd̄ interpretatur excussio dentium. hoc est in infernū. ubi excutietur sibi dentes. quibus comedit & p̄sumpsit victum pauperū per penas eternas. & ibi edificat̄ ei domus habitationis eterne. et stabilitur p̄ p̄firmationē pene & malicie. & ponitur sup basem suam. id est pena ignis eterni fundatur sup culpam. sicut sup fundamentū basis stabilis. vnde patet qualiter comprimitur auarus talento eris. Sed extendens palmas ut deponēs fascinā deprimentem erigitur in libertatē prime dignitatis. Isaie lviij. c. Dissolue colligatōes impietatis. solue fasciculos deprimētes. Fasciculi impietatum sunt thesauri pecunie. Et sunt etiā fasciculi deprimētes in infernū. & Eccl̄i. xxxi. hec sunt uersaba. Post aurū nō abijt. nec sperauit in thesauris pecunie. quis ē hic & laudabim^{us} eū. fecit em̄ mirabilia in vita sua. Optime dī

Caph Caplm xj.

xti abijt. quia a prima dignitate sub ea q̄ sub ipso creata sunt. et quibus dñari deberet recessit. Nihilomin⁹ tñ laudabilis ē q̄ etiā si p̄ p̄m avaricie abijt: tñ p̄ penitentia & extensionem palmarū in pauperes ad pristina dignitatem rediuit

E Terciu⁹ ē q̄ patri nostro celesti nos p̄format. hic em̄ misericordia sua creauit & p̄auit & redemit nos & glorificauit nos vñ Lu. vi. Estote misericordes. quia & pater uester celestis misericors est. Et in euāgē. dicit de misericordia dei Math. ix. Misericordia uolo & nō sacrificiū. Misericordia dñi q̄ nō sumus consumpti Lu. priō. Per viscera misericordie dei nostri in quib⁹ visitauit nos oriens ex alto.

F Quartū est. quia sociū vite nobis restituit & sustentat. hoc est fame pauperē morietē. vñ sapiēs. pascē fame morientē. q̄ si nō paueris: occidisti. hoc p̄siderans zacheus cū salus facta esset domui sue. Lu. xix. eo q̄ & ipse fili⁹ esset Abrahę eos q̄s i pietate perimerat suscitauit & alios etiā p̄auit dicēs. Dñe ecce dimisisti bonorū meorū do pauperib⁹. Et si quid aliquē defraudauit reddo q̄d duplū supple de residuo. Et uerificatū fuit in ipso q̄d dixit Iob. xx. c. Diuitias quas deuorauit: euomet. & de uentre eius extrahet eas deus.

G Quintū ē q̄ p̄ eū in se facit eterna. tp̄alia em̄ q̄ corruptibilia sunt faciūt manere in eterna beatitudine. vñ in euāgē. Lu. xvi. Facite uobis amicos de māmōna iniquitatis. ut cū defeceritis recipiāt uos in eterna tabernacula. & Math. vi. Thesaurizate uobis thesaurū in celo. ubi nec erugo nec tinea demolitur & ubi fures non effodiūt nec furant. ubi est thesaurus tuus. ibi est & cor tuum

H Sextū & vltimū est. q̄ p̄uertit in centuplū. sicut bonū semē p̄iectū in terra bona. sicut legit Geñ. xxvi. q̄ Isaac seminauit in Gerara ciuitate palestinorū. & inuenit in ipso āno cētuplū Gerara interpretat incolatus iustorū. hoc est habitatio pauperū spūalis Palestina p̄o interpretat ore p̄fusa. & sunt pauperes q̄ hñt os cōtūsum & p̄clusum paupertate. & in ipso āno. hoc ē reuoluto tpe eternitatis. vñ Eccl̄s. xi. Mitte panē tuū sup̄ transeuntes aq̄s. q̄a post multa tpa inuenies illū Et dñs in euā. Marci. x. Om̄s qui reliquit domū aut agrū p̄pter nomē meū cētuplū accipiet in hoc seculo. & in futuro vitā eternā. Et etiā elemosyna in hac p̄nti vita habet mercedē retributōis in affectu dulcedinis interne in q̄ centuplicato bono reddet dñs in merito. & hoc iuste. q̄a solacium in exterioribus p̄pter deū aliq̄ dat: iustū est ut a deo intersana bona pro recōpensatione recipiat.

§ Primus

A Capitulū. xij. § primus

Lamech Non timebit domui sue a frigori-
bus niuis. Omnes em̄ domestici
eius vestiti sunt duplicibus.

Primo in hoc uersu p̄sideranda est vis subscriptiōis
Lamech em̄ interpretat̄ doctrina discipline. & alludit sententi-
am uersus. quia disciplina preteritorū docuit mulieres hanc cauere
de futuris. Docet aut̄ disciplina notabiliter sex. primū aut̄ acci-
pienda est discipline definitio quā dat Basilius in originali sua
per principū Prouerbiorū. dicēs q̄ disciplina est eruditio p̄ dis-
ciliā. sicut dicit p̄pheta. Per omnē tribulatōem erudieris hies
rusalē. Primū ergo quod docet est experientia infirmitatis pro-
prie. Credit em̄ aliquis se quādoq̄ fortē. & cum tangit eum tri-
bulatio & disciplina tunc experit̄ quid sit humana fragilitas
vnde Iob. iij. Ecce docuisti multos. & manus lassas roborasti.
Vacillātes cōfirmauerūt sermones tui & genua tremētia p̄for-
tasti Nūc aut̄ uenit sup te plaga. & defecisti. tetigit te. & contur-
batus es. ubi timor tuus: fortitudo tua. & paciētia tua. & perfe-
ctio uiarū tuarū. hoc spiritu etiam illud in ps. dictū est Ego au-
tem dixi in abūdantia mea non mouebor in eternū. Et sequit̄
cum sentiret infirmitatez. Dñe in uoluntate tua p̄stitisti decori
meo uirtutē Auertisti faciem tuā a me & factus sum conturbas-
tus. cū em̄ non esset infirmus. tūc dixit se esse in abūdantia. et
oblitus cōditionis humane. que scdm Iob. xiiij. nunq̄ in eodē
statu p̄manet. dixit se non moueri in eternū. Sed p̄ tribulatio-
nem mox ad cor redijt recognoscens. quia decor fortitudinis
eius in uoluntate dñi situs fuit. Et cū auertit ille faciem discipli-
ne exponēdo: tūc remanet p̄turbatus. Sic ad suū infortunū et
cōdēnationēz eruditus p̄ disciplinā durissimā est anthiochus.
De quo legit̄ q̄ cum res sibi p̄spere succederet q̄ supbe loqua-
tus se uenturū hierosolimā & congeriem sepulcri iudeorū se eaz
facturū. sed qui vniuersa p̄spicit dñs deus israel pcussit eum in
sanabili & inuisibili plaga. ut em̄ finiuit hunc ipsū sermonē
apprehendit eum dolor dirus uiscerum & amara interiorum
tormenta. Hec legunt̄. ij. Macha. ix. Et sequitur infra. q̄ cū agi-
taret currū. ignem spirans animo in iudeos. contigit eum de
curru cadere. & graui collisione membra torqueri. ita q̄ postea
in gestatorio portabatur. & uermes de corpore impij exirent.

Lamech Capitulum xij

q̄ cum nullus nec ipse etiam suum fetorem sustinere posset. ex
gravi supbia deductus ad agnitōem suā uenit diuina amoniz
tus plaga p̄ momenta singula doloribus suis augmēta capiēs
tibus. & cum nec ipse iam fetorē suū ferre posset: ita ait Iustum
est subditū esse deo. & mortālē nō paria deo sentire. Sic etiam
ad infelicitatē extremā eruditus Herodes. de quo legitur Act.
xij. q̄ statuto die Herodes uestitus ueste regali sedit pro tribus
nali. & contionabatur ad populū. Populus autē acclamabat dei
uoces & non hoīs. Cōfestim em̄ percussit eum angelus dñi. eo q̄
nō dedisset honorē deo. & p̄sumptus a uermibus expirauit.

B Scdm̄ quod docet disciplina orōnis clamor est. qui em̄
nihil scit orare dum fauste & ad nutū omnia suppetunt. tēpo
re discipline & tribulationis decoratissimas profert orōnes. vñ
ps. Ad dñm cum tribularer clamaui & exaudiuit me. Sic erus
ditus est rex Iosophat. scdo Paralippo. xx. q̄ cōueniente aduer
sus eum graui multitudine ydumeorum & moabitaz & am
monitaz: cōtulit se totum ad rogandū dñm. & dixit. Domie
tu scis q̄ in nobis non est tanta fortitudo q̄ possimus resistere
huic multitudini. Sed cum ignoramus quid agere debeamus
hoc solum habemus residui ut oculos nostros dirigamus ad
te. Sic etiam eruditus est Iudas machabeus & exercitus qui cū
ipso erat. pri. Macha. iij. quādo p̄gregati in Masphar orauerūt
dominū dicentes. Tu scis dñe que cogitant in nos. quomodo
poterimus subsistere ante faciem eorū. nisi tu deus adiuues nos.
et tubis. hoc est planctu & oratione. exclamauerunt uoce ma
gna. Nec mirū q̄ homo infirmus in disciplina deuotius orat
et p̄lixius. quia ip̄e mediator dei & hominū. homo christus ie
sus. factus in agonia p̄lixius orabat. ut habet Luce. xxij.

C Terciū quod docet est p̄fessio peccatorū. unde in Cant.
Ezechie Isā. xxxvij. Recogitabo tibi omēs annos meos in ama
ritudine anime mee. & hoc mō emendatus est Manasses pecca
torū maximus. & maximus penitens. quādo dixit cum disci
plinaret. in oratione. in. ij. Paralipp. ultimo. Peccaui & sup̄ nu
merū arene maris multiplicatae sunt iniquitates mee. incuruas
tus sum multo vinculo ferri. & non est respiratio mihi. quia ex
citaui iracundiā tuam. & malū coram te feci. statuens abhomi
nationes & multiplicās offensiones. & nunc flecto genua corā
dis mei. precans ad te bonitatē dñe. peccaui domine peccaui &
iniquitatē meā agnosco. peto rogans te dñe remitte mihi. res
miste mihi. ne simul perdas me cum iniquitatibus meis. nec p̄

¶ Primus

In eternū referres mala mihi. quia indignū saluabis me scđm magnā misericordiā tuā. & laudabo te semp oibus diebus uite mee: qm̄ te laudat om̄is virtus celoz. & tibi est gloria in secula seculoz: amen. Istā orationē quilibet hō peccator scire deberet. & dicere in doctrina discipline

D Quarto docet odiū huius vite & mundi. quia ut dicit Grego. Si hec vita delicijs affluerit. fugienda adhuc erat Cū uero tot nobis calamitates ingerat quid aliud q̄ ne diligat clamat. Et sic dñs ejciens Adā de paradiso docuit nō amare vitā istā. qm̄ dixit maledicta terra in opere tuo. In laboribus comes des ex ea cūctis diebus vite tue. Spinas & tribulos germinabit tibi. In sudore vultus tui uelceris pane tuo. donec reuertaris in terrā de q̄ sumptus es. q̄a puluis es. & in puluerē ibis. Gen. iij. Maledictio nihil nisi penalitatē dicit huius vite. spine & tribuli angustias maiores & minores. Sudor aut̄ angustias interioris. & p̄ hec uoluit dñs q̄ vita ista non amabitur

E Quinto docet desiderare celestia. vñ Baruth. iij. loquit̄ his qui disciplinā captiuitatis acceperant dicens. disce ubi sit prudētia. ubi sit virtus. ubi sit intellectus. ut scias simul ubi sit longiturnitas vite & victus. ubi sit lumē oculoꝝ & pax. Prudentiā ut scias. virtutem qua recte uiuas. Intellectū quo diuina & eterna cognoscas. longiturnitatē dierū. p̄pter eternitatē victū. p̄pter iocunditatē. lumē oculoꝝ in uisione dei. pacē in iocūdia fruēdi deo & inuicē in deo. Dicit em̄ Aug⁹. in li. de ciuitate dei. q̄ pax celestis ciuitatis est cōcordia suauissima fruēdi deo & inuicem in deo. vnus enim homo alio sancto in deo fruetur

F Sexto & ultimo docet cessationem a delicto. & hoc modo docti sunt filij israel cū murmurarent cōtra dominū. ut qm̄ mortui sunt in sepulcris ꝓcupiscentie Nūeri. xiiij. & qm̄ perierunt morsib⁹ ignitoꝝ serpentū Nūeri. xxi. & qm̄ extremitas castrorū incēsa ē etiā igne diuino. Et de hoc dicit̄ pri. ad Choz. x. Et loquit̄ ibi ap̄s de his q̄ acciderūt iudeis in deserto. et subiūgit. hec in figura facta sunt nostri ut nō simus concupiscentes maloz. sicut et illi cōcupierunt. neq̄ idolatre efficiamini. sicut quidā ex ipsis. sicut scriptum est sedit populus manducare & bibere et surrexerūt ludere Exodi. xxxij. neq̄ fornicemur. sicut quidā ex ipsis fornicati sunt. et ceciderunt vna die vigintitria milia. ut patz Numeri vicesimo quinto cap̄lo. Neq̄ tentemus christū. sicut quidam eorum tentauerunt et a serpentibus peꝛ

Lamech Caplin xij

audierunt: neque murmuraueritis sicut quidam ex eis murmurauerunt: & perierunt ab exterminatore. Hec autem omnia in figura contingebant illis. Scripta sunt autem ad correptionem nostram in quos fines seculorum deueniunt. & de hoc eodem loquitur psalmus. ubi dicit. Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto ubi tentauerunt me patres vestri probauerunt & viderunt opera mea. Opera inquam discipline quam dedi eis ut recederent a peccato. Sic disciplinam accepit Maria soror Moyse. que pro murmure percussa est lepra. & cum emendaret delictum curata est ad preces Moyse fratris sui. Numeri. xij.

G Sequitur sententia versus. dicit ergo. Non timebit domui sue &c. In quo duo notanda occurrunt. Primum quid sit non timere domui sue a frigoribus nivis. Secundum redditur per causam huius. quia scilicet omnes domestici eius vestiti sunt duplicibus. Circa primum consideranda sunt duo. scilicet cui non timeat. quia domui sue. & a quo non timeat. quia a frigoribus nivis. Circa primum notandum est. quod quattuor domos habet hec mulier quibus non timet. scilicet interiorem: exteriorem: inferiorem: & superiorem. Interior est domus cordis. Exterior est sancta ecclesia. Inferior est caro sua. Superior autem celestis patria. in qua habitat vir eius dominus Iesus christus. Non enim habet domum infernum. quia ibi non habitat: sed est locus carceris emulorum eius. De domo cordis scribitur Sapientia. viij. Intrans in domum meam comquiescam cum illa scilicet sapientia. non enim habet amaritudinem conversationis illius: nec tedium percussus eius. De domo autem exteriori. hoc est ecclesia habet in psalmus. Elegi abiectus esse in domo dei mei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. In domo enim dei nihil est iniquum. & sic omnes intus existentes sunt ibi numero & merito. & in signum huius in primitiva ecclesia excludantur ab ecclesia peccatores & qui non communicabant. hoc est excommunicati. ut scilicet significaretur sic eos excludi a consortio fidelium. nisi per penitentiam & deuotionem redirent. De domo inferiori scribitur Iob. iij. Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles. & in angelis suis reperit prauitatem. Quantomagis hi qui habitant domos luteas. qui terrenum habent fundamentum presumuntur velut a tinea de mane usque ad vesperam succidentur. & quia nullus intelligit in eternum peribunt. Seruientes deo sancti sunt angeli & homines in quibus inuenta est instabilitas. quia angeli prauitas fuit eius casus. & hominis peccatum eiecit eum de paradiso.

§ Primus

radiso. Cum tamen vterq; istorum fundatus esset in gratia grati faciente scdm dicta sanctorum. licet quidam magistri dicant angelum creatum fuisse in gratia gratis data tm. Qui autem habitant domos luteas. sunt hoies nihil in conditione mortalitatis sup lutu habetes. q; confringuntur p necessitate mortis vt vasa figuli. sicut em dicit Hieremias Trenoru iij. filij syon inclit scz Adam et Eva. amicti auro primo. hoc est gracia innocentie in primo statu. et gracia immortalitatis si vellēt. quomō reputati sunt. p peccatū. in vasa testea. opus manuū figuli. et isti cōsumuntur a tynea fomitis et originalis peccati. quia tynea nascitur in vellimento. et consumit ipsum. Ita originale nascitur in nobis. et consumit corpus nostrum per diuersos motus illis citos. & succiduntur a mane. hoc est ab ortu natiuitatis & ius uentutis. vsq; ad vespertum. hoc est ad senectutem. quia continue mutatur & deperditur. Calor em naturalis continue consumit aliquid de substantia: & ingerit aliquid de alieno. & hec que dicta sunt: sunt in omibus. Quod autem sequitur hoc nō conuenit mulieri: scz quia nullus intelligit in eternū peribunt. Mulier em intelligit ruinā huius domus. & ideo cauet ne ruens super eam opprimat eam. sed peccatores: quia decepti credūt in carne habere palacium securitatis & iocunditatis opprimantur a carne. sicut dicit apostolus ad Galathas. vi. Qui semināt in carne de carne & metent corruptionē. De domo superiori habetur Iohā. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt

H Item domus interior est domus sanctitatis & mundicie Vnde psal. Domum tuam domine decet sanctitudo in longitudine dierū. In illa em familiaris dominus requiescit. & ideo sanctius debet prebere dño habitaculū in illa

I Domus autem exterior. id est ecclesia est domus decoris & orationis. Vnde psal. Dilexi decorem domus tue. & locum habitacōis glorie tue. Et Math. xxi. Domus mea domus orationis vocabitur. Decor em celestis est in ecclesia in potestatis ordine qui descendit de celis. vbi angeli super angelos ordinati in decorem principantur potestate. vt dicit beatus Dionysius. Et est ibi locus habitationis glorie dei. eo q; ibi glorie cām diuersis gratijs ostendit. prime ad Choriū. xij. Alij quippe datur sermo sapientie. alij sermo scientie. alij fides. alij genera linguarum. alij operatio virtutum &c. huiusmodi. Ibi etiam orationes & suffragia sunt sanctorum omnium in phialis deus

Lamech Caplm xij.

tionis presentate per sanctos angelos domino. Vnde etiam edificatur domus domino lapidea in consecratione decorum ecclesie representans

K Domus autem inferior est domus viduitatis eius & luctus. sicut legitur de Iudith. viij. ca. eiusdem. q. Induta vestibus viduitatis habitabat in domo sua in superioribus domus sue cubiculum secretum sibi fecerat. in quo cum puellis suis clausa morabatur & habens super lumbos suos cilicium. ieiunabat omnibus diebus vite sue preter sabbata & neomenias & festa domus israel. Hec est mulier fortis que non inferior in domo carnis habitat in sentina luxurie. Sed trahit se ad superiora honoris & castitatis. habens cilicium super lumbos. hoc est castigationem carnis in loco delectationis & in abstinentia continua a delicijs carnalibus. exceptis festis dei. In quibus non carnaliter sed spiritualibus dapibus repletur. cum dominus festum in carnis domo quandoque sed raro suscitare dignabitur quando se dicere potest cum psal. Cor meum & caro mea exultauerunt in deum viuum.

L Domus autem superior est domus gaudij & iubilatio nis & securitatis & omnis boni. Vnde dicit psal. Melior est dies vna in atrijs tuis super milia. Et ideo alibi exclamat. Quod dilecti tabernacula tua domine virtutum: concupiscit & deficit anima mea in atria domini. Concupiscit inquam hic: sed hic deficit. sed erit quando non deficiet sed habitabit & ascendet in montem domini. & habitabit in loco sancto eius.

M Iste quattuor domus significare sunt per quattuor domus quas edificauit Salomon. tercio Regū. vi. & vij. Vbi legitur q. edificauit domum domino. & hec est domus superior. & edificauit domum sibi. & hec est domus cordis in qua. v. legitur ibidem: sedebat ad iudicandum. Edificauit etiam domum saltus libani. Hec est domus inferior. quia corpus de saltu materie mundane acceptum est: quam Plato siluaz vel saltum appellat. De libano autem dicitur propter candorem castitatis. quia libanus candor interpretatur. Edificauit etiam domum regine. hec est exterior domus. quia regina est ecclesia. sicut dicit pater Salomonis Dauid. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumamicta varietate. Aurum quod est in vestitu est fulgor diuine gratie. Varietas autem: que circumdat eam: est diuersitas omnium virtutum.

N Sequitur a quo non timet domui sue. Et hoc notatur

§ Primus

cum dicitur. a frigoribus niviis. Vbi duo occurrunt notanda
scilicet que sit nix: & quid frigus eius. Primo autem notanda est na-
tura & generatio niviis. sicut probatur per philosophos natu-
rales in libro secundo Meteororum. Nix igitur quantum ad mas-
teriam generatur ex vapore calido in media regione aeris ve-
hementer eleuato. cuius significatio est: quia cadit lata ad mos-
dum lane carminate. hoc enim contingit ei quia calor nubis
tantus est quod frigus non vincit nisi partem & partem & non ro-
tum per partes magnas ita ut totum indurare possit. Simili-
ter quantum ad qualitatem est frigida vehementer. quia regula
est quod quanto aliquid calidius fuerit tanto efficitur frigidius cum
calor expellitur. Calor enim qui ante insuit aperit poros: ita
ut habundanter & ubique frigus ingreditur. & ita multum ca-
pit frigoris. Huius signum est quod calida aqua profundius con-
stringitur & congelatur frigore quam in toto frigida. Quantum ve-
ro ad colorem est alba. eo quod sit ex humido puro disgregato pri-
mo per calorem nubis: & postea congelato per frigus. Albedo
enim causatur a frigore ipsius & humiditatis perspicuitate & luci-
ditate. Quantum autem ad locum generatur in alto. & descen-
dit ad ima. Quantum ad tempus generatur in hyeme. Simili-
ter quantum ad modum descendendi penetrat subtilia valde
unde etiam recta satis efficacia contra pluias sunt minus effi-
cacia contra nives

O Hec sunt que secundum naturam communem niviis inueniuntur
in nive. & quo ad hoc significat impugnationem hostis.
Excitat enim primo calore quodam innaturalis concupiscentie va-
porem carnalis delectationis ascendentem in hominem. & immit-
tit desuper frigus indeuotionis sue: non permittens vaporem resolui in
guttas lachrymose pluuie. sed in rara vanitate quadam hilarita-
tis cordis retinet ipsum. & sic efficitur homo frigidus. Sicut dicitur
Eccli. xlii. Frigidus ventus aquilo flauit. & gelauit cristallus ab
aqua. Ventus aquilo: a quo panditur omne malum: tentatio est
demonis. Cristallus autem est duricia cordis ex frigore inde-
uotionis causata. & hoc est periculum quod quanto est vapor con-
cupiscentie calidior: tanto succedit maius frigus indeuotionis. Si-
militer albedinem habet ut magis decipiat. dealbat autem quando
quod transfigurando se in angelum lucis. quandoque etiam permittendo futu-
ram penitentiam. quandoque etiam presumptionem misericordie & ipu-
nitatis. Tempus etiam precordat. quia in hyeme refrigerante charitate ge-
nerat nix. non quando est vernal amenitas. quando flores apparent in terra for-

Lamech Caplm xij

tis mulieris quādo vocatur a sponso ad amena contemplatio
nis eterne. vt habetur Cantico. iij. Tecta etiam hoc est munera
coniūcta meritorū & orationū contra impetum niuis. minus
quādoq; inueniūtur efficacia. Et hoc est ideo. quia sine bytu
mine & cemento pietatis magis sunt congesta q̄ vnita vel glu
tinata pietate

P Distinguiamus ergo quadruplicem niuem quadrupli
ci frigore quadruplicem domum impugnātem. Est igitur nix
accidie. frigore induotionis domum cordis impugnans. Et
est nix mali exempli. frigore scandali conturbans domū exte
riorem. hoc est ecclesiam. Et est nix illecebrose concupiscentie
immūdicie frigore bellans contra domum inferiorem. hoc est
carnem. Et quarto & vltimo est nix superbie ab alto tumoris
veniens: & frigore contemptus infestans domum superiorem
hoc est celum De niue prima habes in psal. Qui dat niuem si
cut lanam: nebulam sicut cinerem spargit. Mittit cristallū suū
sicut buccellas ante faciē frigoris eius quis sustinebit Nix missa
est pigritia a tentatione causata: que dicitur mitti a domino
quia iussu ab ipso permittitur. Nebula autē & caligo que sta
tim in corde oritur est cum torpescit ad deuota. Cristallus au
tem est frigida consolatio quam accipit pro buccella. quia hō
piger interius vnde consolari habeat nō inueniēs: exterius ad
frigida gaudia mūdi diffunditur. sed quis sustinebit a faciē fri
goris induotionis a niue venientis. tūc em̄ pstringitur cor &
rigescit affectus. & omnia membra: ut ita dicam: interiora ani
me: stolidi & quasi paralisi dissoluta efficiūtur. Sed tamen ses
quitur solatio adiutorij contra niuem istā quādo dicit. Mis
sit verbum suū & liquefaciet ea. flauit spūs eius & fluent aque
Verbū missum est verbum christi per gratiam deuotōis in cor
veniens. statim em̄ tūc liquefcit nix: & fluit affectus calore casti
tatis & desiderij. & fiat spūs sanctus in bonitate & gratia conso
lationis interne intantū vt extet in niuibz habūdantia aqua
rum & in lachrymis fluat per oculos.

Q De niue autem mali exempli impugnāte domū exteri
orem per frigus scandali. habetur Iob. xxxviij. Nūquid ingres
sus es thesauros niuis aut thesauros grandinis aspexisti q̄ pre
paraui in tempus hostis & in diem pugne & belli. Thesaurus
niuis est habūdantia mali exempli: que heu habūdat in mūdo
per quem thesaurum per gressus presciētie & prouidentie sue
solus ingreditur dominus permittens exempla mala ad mas

¶ Primus

io rem laudē virtutis bonorū & ad maiore cōdemnationē im-
piorū. Grandinis autē thezauri sunt habūdantie psequutōis ec-
clesie. que etiā habūdant nostris tēporibus. vñ etiā prepara-
ta sunt in tēpus hostis. i. hostiliter agētis cōtra deum. & in die
pugne. hoc est impugnationis ecclie & belli psequutōis eius
in scandalo. sicut conquerit Dāuid. Iuxta iter scandalū posue-
runt mihi. Sed etiā in Iob sequit medicina frigoris huius in
sequenti uerbo. Indica mihi per quā viam spargit lux. diuidi-
tur estus sup terrā. Via hec est iudiciū misericordie diuine qd
nemo scit nisi deus. Et per illā viam spargit lux boni exempli
et diuiditur estus dissipans scandalum in omnes exempla bo-
norum intuentes

R Deniue autē illecebrose delectationis que frigore immū-
dicie carnalis impugnat domū inferiorē. s. carnis. habet Exo.
iiij. scz q Moyses posuit manū in sinū. & prulit eam leprosam
instar niuis. Manus hec significat opera carnalia. & sinus occul-
tus est sub uestimēto. & significat occultū luxurie in quod in-
trusa man⁹ operis pferit leprosa. hoc est carnali ferore corrupta
Et medicina ptra niuem istā ibidē significat. scz q manus itera-
to mittat in sinum. sed in sinū aliū. impossibile em est ut idem
scdm q idē sit causa oppositorū. scz mūdicie & immūdicie. In-
ducit ergo in occultū pscientie. p̄siderans quid fecit & pferit ea
in apertū cōfessionis & satisfactionis. & tunc erit similis carni
reliques: quia penitētia restituit ad sanitatē quantū ad immū-
tatē peccati. Optime autē figurat hoc. ij. Regū. xxiiij. ubi legitur
q Banaias filius Ioiade qui pcussit duos leones Moab. descen-
dit & percussit leonē in media cysteria in diebus niuis. Banaias
em interpretatur edificans dño. & significat mulierē fortem
que edificat dño per castitate domū carnis. quia scdm ap̄lm
pri. ad Choz. vi. Glorificate & portate deū in corpore uestro.
Ioiada autē pater eius interpretat cognitio dñi. quia a dño cogni-
tionē boni. quā accepit: fortiter satagit adimplere. Hic iterfecit
duos leones Moab. qui interpretatur ex patre. hoc est duo vicia
per natiuitatem nobis inducta. hoc est gulā & luxuriā. que ori-
untur ex delectatione nobis innata. & in diebus niuis. hoc est
tēpore carnalis tēpationis. cum iam refrigescit charitas. & fer-
uet libido. & bruma rigens occupat affectū. descendit in cyster-
nā. hoc est in carnalē delectatōem. siue est fons delectatiōis. sed
post haustum aliunde a pluuijs ciborū & uanitatū huius mūs-
ci recipiet & inficit & interficit ibi leonē fomicis. quia debilitat

Lamech Capitulum xii.

per opa asperitatis carnis. nec interficit. scdm Aug⁷. ita ut non sit. sed ita ut nocere non possit

S De niue autem supbie que impugnauit primū in dyabololo. & impugnat in membris domū superiorē. eo q̄ supbia eorū qui deū odiunt. ascendit semp. ut habetur in ps. Et Ecclⁱ. xliij. Tempestas aquilonis & cōgregatio spūs. & sicut auis deponeus ad sedendum aspergit niuem. & sicut locusta demergens descensus eius. Aquilo hic est similitudo uolūtatis dyaboli in supbia. que supbia semp est in tempestate facta dyaboli. & hec tempestas aspergit niuem. & frigus supbie. quod est p̄tempus in deū & mandata eius. Dicit autē aspergere sicut auis deponens ad sedendū. quia sicut auis ab alto ueniens cum deponet se ad sedendū anteq̄ sedeat alis uolat. retinens se ne cadat. & tunc multiplicat motus alarum plus q̄ cum directe uolat. Ita superbus uolans in alto uanitatis cum in aliqua dignitate pedem figit ad quiescendū in ea. ex hoc ipso q̄ sedet in eo multiplicat saltum & cōtemptū & descensus eius. etiam quādo alis quando in mala fortuna sua humiliat contra uoluntatem ad huc iniqua uoluntas etiā depressa quantū potest se erigit. et si non potest aliud breues saltus more locustarū dat in altū. in instantis uerbis de saltu antiquo. & ostentationibus eorum in quibus quādoq̄ est cōuersatus. Sed medicina etiam huius niuis ibidem subiungit eū infertur. pulcritudinē candoris eius. ammirabilis oculus. & sup ymbrem eius expauescit cor. hoc est Asperges me domine ysoopo. et mundabor. lauabis me. et sup niuem dealbabor. ysoopus em̄ ualet peccatori. & significat humilitatem que curat peccatū peccatoris. hoc est tumorem cordis. & fit candidus in gratia. & effundet ymbre lachrymarū in penitentia. ita ut etiā expauescat cor uidentis ad intuitū. ita ut candor interior uirtutis vincat exteriorē candore; niuis in de core & pompa seculi

T Est autē adhuc nix quedā que omēs domos mulieris huius equaliter impugnat. & etia; quedā que omēs equaliter ab illa niue liberat. Nix oēs impugnās est pena & gelicidiū iherenne. De qua habet Iob. vi. Qui timet pruina irruet sup eos nix. et accipit scdm Grego. hic pruina in bono. scz p̄ tribulatione penitentiū in hac uita. Nix autē est pena eterna que irruit sup illos qui timēt in hac uita penitēte duriciam. Item Iob. xxiiij. c. Transibūt ab aquis niuis ad calorem nimium. & loquitur de dānatis qui uoluntantur de frigore ad calorem. de calore in fri

.S. Primus et secundus

gus ut nihil desit tormentis.

V Nix autē equaliter liberans est nix penitentie. de qua habetur Iob. ix. c. Si lotus fuero quasi aquis niuis. & fulserint uestes mūdissime manus mee: tñ sordibus intinges me. & abhominabunt me uestimenta mea. hoc ē si penitentiā egero de peccatis. & fuero lotus aquis lachrymarū. que resoluunt ex niuib⁹ peccatorū. & manus operū meorū fulserint uelut mūdissime virtutes. tamen si uolueris districte iudicare: sordibus intinges me. hoc est intinctū ostendes. quia oēs iusticie mee. sicut pānus menstruata Esa. lxiiij. Et uestimēta cōuersationū mearū. me abhominabunt. hoc est abhominabilē reddent corā tuo districto iudicio. De hac niue etiam habet Isa. primo. Si fuerint peccata uestra ut coccinū quasi nix dealbabunt. Et si fuerint rubra quasi uermiculus: uelut lana munda erunt. Peccata rubra sunt peccata de sanguine ebullientia uel in sanguinē. ut peccatum luxurie de sanguine ueniens & peccatū gula & imunditie carnalis. Peccatū autē ire & inuidie & auaricie bulliunt in sanguinē qdā ut effundant sanguinē. sicut ira & inuidia qdāz etiā ut sustentationem sanguinis subtrahant ut auaricia. Est ergo sensus. si peccata uestra: scz ire inuidie auaricie. fuerint rubra tincta sanguine proximi in coccinū ut quo capitis proximū. quia per penitentiam dealbati eritis ut nix. hoc est ad pristinaꝝ innocentie gratiam. Et si fuerint rubra quasi uermiculus. de cuius sanguine tinctura accipitur purpure. & illa sunt peccata de sanguine uenientia. ut gula & luxuria. erunt munda per temperantiā carnis. uelut lana munda de uellere agni tollentis peccata mundi sumpta

A S Secundus

Equit de secūda pte huius uersiculi. In q̄ reddit causam ei⁹ qd nō timet domū. qā scz oēs domestici ei⁹ uestiti sunt duplicib⁹ Vbi duo notāda se offerūt. scz q domestici. & q duplicia quib⁹ uestiunt. Habz autē hec mulier scdm quālibz domū duplices domesticos. In domo em interioris cordis habz rōnē et uoluntatem. In domo uero exteriori adiuos & premlatis uos. Et itē in domo inferiori habet castitatē & abstinentiāz. Et in domo superiori angelos & homines beatos

B De domesticis prime domus. hoc est cordis. habet Eccl. x. ubi dicit. noli esse sicut leo in domo tua. evertēs domesticos

Lamech Caplm xij

tuos. & opprimens subiectos tibi. Vnde notandū q̄ quidā in
domo cordis sunt ut leones. qui sc̄z semp sunt supbi & iracūdi
quod Ecclesiasticus interdicit mulieri forti. quia ex hoc ab om
ni bono & uero auertunt domestici. sc̄z rō & uolūtas ad malū
diligendum. & ex hoc opprimunt subiecti famulantes. sc̄z uis
res aie ut quinq; sensus & p̄cupiscibilis & irascibilis Opprimū
tur aut. quia peccatū incipit eis dñari. De domesticis aut̄ do
mus exterioris habet Math. x. ubi dicit dñs oībus fidelibus
eccl̄ie actiuis & p̄templatiuis. Nō est discipulus sup magistrū
neq; seruus sup dñm suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magi
ster eius. & seruo sicut dñs eius. Si patrē familias beelzebub ap
pellauerūt supple mēbra dyaboli & iniqui homines: quāto magis
domesticos eius. hoc est actiuos & cōtemplatiuos in eadē
domo eccl̄ie secū manentes. non ergo timeatis eos: & ad Gala.
vi. Dum tēpus habemus opemur bonū ad omes. maxime au
tem ad domesticos fidei. & illi sunt actiui & p̄templariui

C De domesticis aut̄ domus inferioris habet. ij. Regū. xvi
q̄ cu; fugeret Dauid Absolon filiū suū q̄ apparuit Siba puer
Niphiboseth. & obtulit Dauid duos asinos. qui onerati erant
ducentis panibus. & centū alligaturis uue passē. & centū mass
sis palatarū. & duob⁹ utrib⁹ uini. Et dixit Dauid. quid sibi uo
lunt hec. Rñdicit Siba. Dñe mi rex Asini domestici regis ut ses
deant. & panes & palate ad uescendū pueris tuis. Siba interp̄
tatur indigens patre. & significat penitentē qui cognoscit se in
digere patre cum filio prodigo Luce. xv. Niphiboseth autem
interpretatur os ignominie. & significat p̄cupiscentiā carnis cui
ante seruierat Siba. sed mō redit ad Dauid. hoc est ad christum
qui fugit filiū infidelē. hoc est christianū efficiētē euz de regno
pprio. hoc est ab anima. Offert aut̄ Siba Dauid christo in ob
sequiū. ducētos panes. hoc est refectionē p̄fectam decalogi im
pletā in duobus p̄ceptis charitatis. et offert etiā sibi centū allis
gaturas uue passē. Vua aut̄ passa est christus passus et homo q̄
p̄fectus est etiam in passionibus christi. dicens q̄ sibi absit glo
riari nisi in cruce dñi nostri iesu christi p̄ quē sibi mūdus cruci
fixus est et ipse mūdo. ad Gala. vi. Et offert nihilominus duos
utres uini. hoc est duplex uinū spūale. sc̄z p̄punctionis et deuo
tionis. et centū palatarū massas. Palate sunt sicut que inter ra
bular quas dā que pale uocant sunt p̄presse. et significant p̄fec
tam compressionē omis dulcedinis peccatorū p̄ opera penitē
tie. quā offert etiam penitēs christo quādo iam abiicit a se oīa

§ Secundus

uius mūdi & peccatorum oblectamenta. & hoc etiā reficitur christus in penitentibus suis. fert autē duos asinos. hoc est nutritiuam & generatiuā virtutes. que dicuntur asini. quia sicut asini sunt stolidi & stulti aīalia & prona ad gulā & luxuriā. ita ille due virtutes pre ceteris corrupte sunt ad delectatiōes corporales in cibo & coitu. sed offerunt domesticis regis. hoc est christi ut sedeant. quia christus habitat in corpore nostro. & domestici eius sunt castitas & abstinētia que sedēt super illas duas vires ut milites regentes in bonis omnes animales motus. De hoc etiam potest intelligi quod dicitur. prima ad Thimo. v. Si quis suorum & maxime domesticorum curam nō habet: fidei negauit & est infideli deterior. Serui hominis sunt virtutes & vires quas habet in seipso. & precipue curam debet gerere abstinētie & castitatis ne pereant in se. quia aliter factis negat fidem & est deterior infideli. quia sibi nequam est. ergo nulli bonus. Ecclesiastici. xiiij.

D. De domesticis autē domus superioris habetur. ad Ephē. ij. Iam nō estis hospites & aduēti. sed estis ciues sanctorum & domestici dei. hoc est verissimū etiam de sanctis per rem vel spem iam habitantibus in domo dei. In celo sunt enim qui in mūdo sunt hospites in anima. quia hic non habent patriam. & aduēti ne in corpore. quia illud de paradiso in mūdum est eiectū. Sed spe quidam & re alij sunt ciues sanctorum in regno & domestici dei secum habitantes in domo in qua mansiones multe sunt. Iohannis. xiiij.

E. Sequitur de duplicibus vestibus quibus domestici isti vestiuntur. Assignemus igitur unicuique domestico duplicia. Et sic cū sint quattuor domus & octo domestici: sedecim fient indumenta. Sunt igitur duplicia quibus induuntur domestici domus interioris. & rō quidem induitur lumine veritatis diuine & scientia puerlationis mūdane. habens scientiam p̄ra niuem & lumen diuine veritatis contra frigus niuis. Sic enim necessarium est. quia contingit quandoque aliquem ledi a frigore niuis. etiā cum ab ipsa niue nō tangitur. De vestimento autem luminis habes in psal. Confessionem laudis sancte & decorem sancte veritatis induisti. amictus lumine sicut vestimento. De veste autē scientie puerlationis mūdane dicitur Sapient. xviiij. ca. quod in veste poderis quā habebat totus erat pictus orbis terrarum & parentum magnalia. hoc est Aaron. In omni enim virtute corporis nostri omnis terrarum orbis pictus est velut in scientia. quia

Lamech Caplm xij.

oportet scire bona & mala & indifferentia. & oportet scire magna exempla parentum. vt scdm omnia rectificentur opera nostra. Hoc idem est quod habetur in psal. Abissus eius sicut vestimentum amictus eius super montes stabunt aque. Abissus em̄ est profunditas intellectus in sciētia. Montes aut̄ sunt alti sensus scripture super quos stant aque doctrine.

F Alius autē domesticus eiusdem domus etiā vestitur duplicibus. scz volūtas scz charitate p̄tra frigus niuis. & obedientia contra niuem. Charitas autem significatur per tunicam inconsutilem. Obedientia vero p̄ discoloria quibus dominus se dicit vestisse synagogam Ezechi. xvi. Quia obedientia discolor est scdm omnia mandata & omnes voluntates domini. Et vestimenta quidem primi domestici. scz rationis: significatur per vestimenta domini transfigurati in monte thabor. Mathei. xviij. Qui mons interpretatur lumen veniens. de quibus dicitur q̄ facta sunt candida sicut nix. qualia fullo super terrā facere non potest. excedit em̄ ratio in lumine veritatis. & vestitur intellectus plenitudine & sciētie certitudine. Et fullo hic dicitur philosophus vel illi qui student in scientijs secularibus. qui nullo modo talem decoris amictum per studium facere possunt. Vestimenta autem secūdi domestici significantur p̄ vestimenta Iacob Gene. xxvij. De quibus dixit Isaac. vt statim sentit vestimentorum eius fragrantiam. Ecce inquit odor filij mei sicut odor agri pleni cui benedixit dominus. Charitas em̄ habet omnem agrum virtutis plenum bonitatis fructibus. Et similiter obedientia omne implet mandatorū agrus floribus & fructibus bonorū operum.

G Domestici etiā domus exterioris vestiuntur duplicibus. & illi sunt actiui & p̄templatiui. & domus eorū est ecclesia. Et vestiuntur quidem actiui feruore spiritus contra frigus niuis. Perseuerantia autem contra niuem ipsam. Contemplatiui autē vestimentum habent puritatis contra niues. & alte admirationis contra frigus niuis. De vestitu autem feruoris spiritus habetur Iob. xxxvij. Nonne vestimenta tua calida sunt cū persflauerit terram austro. Auster est ventus calidus. & significat calorem sancti spūs qui calefacit vestimentum feruoris spiritus: vt fiat quod dicit apostolus ad Roma. xij. Spiritu feruentes domino seruientes. De vestimento autē perseuerantie habetur Isa. ix. Vestimētum mixtum sanguine erit in combustionē

§ Secundus

& cibus ignis. Vestimentum mixtum sanguine est conuersatio non coniuncta perseverantie. que miscetur sanguine peccati. & illa erit in combustionē ignis eterni. & cibus ignis infernalis

H De veste autem puritatis contemplatiuorum habetur Gene. xxxv. Mutate vestimenta vestra. surgite & ascendamus bethel: Mutare vestimenta est maiorem puritatem induere vt limpidior sit contemplatio. Surgere autē est oculos intentōnis ad superna dirigere. Ascendere autē bethel: que interpretat̃ domus dei: est omnia superiora p̃ consideratōem penetrare. De veste autē secūda p̃templationis habetur Cant. iij. Odor autē vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Illa em̃ admiratio nō est curiositatis. sed deuotionis & iocūditatis. Et ideo odor eius odori thuris comparatur. per quod deuotionis iocūditas consuevit designari. Hec omnia duplicia actiuorum & contemplatiuorum significantur per vestes regine. de qua legitur in psal. q̃ assistit regina in vestitu deaurato. circūdata varietate

I Domestici etiam domus inferioris vestiuntur duplicibus Castitas quidem vestitur uerecūdia & sanctimonia mundicie Abstinentia uero discretione & austeritate: Et castitas utitur uerecūdia contra niuem. & sanctimonia contra frigus niuis. Similiter & abstinentia austeritatem habet contra niuem. & discretione contra frigus niuis. Et de uerimentis castitatis duplicibus simul habetur Prouerb. vi. Nūquid potest homo abscondere ignem in sinu suo: & uestimenta illius non ardeant. aut ambulare super prunas & non comburantur plante eius. Sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui non erit innocēs Ignis in sinu est luxurie calor i corde. de qua dicit Iob. xxxi. q̃ ignis est usq; ad perditionem deuorans. Vestimenta autē que comburuntur sunt uerecundia & sanctimonia castitatis. Plante autem sunt affectus qui etiam immūdantur igne luxurie. Est autem quidam ignis ardens in castitatis vestibulis non cōburens. sed illuminans non consumens sed purificans & inflammans. & ille est ignis amoris dei & diuinitatis. vt uidit Moyses in rubo qui ardebat & non comburebatur. Exod. iij. Et repputauit hanc uisionem magnā: ad quam deniq; iussu dei nisi nudis pedibus ob reuerentiā erat accedendum. eo q̃ locus ille terra sancta est. quia talis uiror castitatis perfecte in corpore & anima perseverans quādo est cum amore dei & humilitate locum cordis sanctum dei habet habitaculū: & in terra corporis mortalis sanctitatem ducit angelicam

Lamech Caplm xij.

K De vestibus autē abstinentie intelligitur illud quod legitur de vestitu Iohānis baptiste. Math. iij. q̄ vestimentu eius erat de pilis camelorū. Per qd̄ intelligit̄ austeritas. & zona pellicea circa lumbos eius. per quod intelligitur discretio. quia si cut zona restringit vestes defluentes. sic discretio ad modū & mensuram & decentiam reducit inepta & inordinata. hoc idē potest intelligi p̄ vestitum Helye

L Sequitur de duplicibus quibus vestiunt̄ illi qui sunt in domo superiori. Sunt autē illi angeli & homines: & homines quidem vestiuntur duplici stola scilicet corporis & anime. Et stola anime contra frigus niuis. & stola corporis contra niuem. Similiter angeli duplicem habent virtutem. scz ad ministracionem. & virtutem assitricem: vt dicūt sancti. Et primam habent p̄tra niuem: & secūdā p̄tra frigus niuis. Duplicitia autem hominū significantur per vestitum Ioseph de carcere educitum: & torōderūt eum ac veste mutata obrulerunt regi. Gene. xli. Carcer em̄ est mūdus. Torsio autē significat abrasionē mortalitatis huius per gloriam corporis. Mutatio autē vestis significat q̄ fides mutatur in visionem apertam. spes in comprehensionem eternā. & desiderii charitatis in dilectionem p̄pletā.

M Vestis autē angelorum significatur Apocal. primo. vbi Iohannes vidit angelum similem filio hominis vestitum pedere & precinctū ad māmillas zonā aurea. Vbi per auream zonam significatur ligamen quo per virtutem assitricē colligatur deo. Et per vestimentum poderis significatur ministerium quod exhibent circa nos. Et ideo Daniel dicit q̄ milia milium ministrabāt ei. & decies centena milia assitebāt ei. Dan. vij.

A Caplm. xiiij. § primus

Em Stragulatam vestem fecit sibi byssus & purpura indumentum eius

m Epygrāma huius versus est terciadecima littera hebreorum. que interpretatur viscera. Et alludit sententia versus. eo q̄ stragulata uestis coloratur de visceribus & sanguine cuiusdam piscis. Sic etiam huius mulieris vestis coloratur de sanguine christi qui est piscis assus. quem discipuli post passionem ad littus maris inuenerunt super prunas cum fauomellis diuinitatis eius. Iohan. vltimo. Vnde habetur Isa. lxij.

§ Primus

Et querūt angeli a domino. quare rubrum est indumentū tuū
& vestimenta tua sicut calcantium in torculari. Et respondet.
Torcular calcaui solus: & de gentibus nō est vir mecum. Tor-
cular em passionis solus calcauit exprimens per obedientiam
patris sanguinem vne corporis sui: in qua lauit stolam suam
& pallium humanitatis sue. vt habetur. Gene. xlix. Et sic patet
qualiter concordat epygrāma versui.

B Sequitur. stragulata veste &c. In quo duo notātur scilz
quid sit vestis stragulata. & postea qd byssus & purpura. quibz
etia; induitur. Stragulata vestis duobus modis cōsuevit
exponi. Glosa em dicit qd vestis stragulata est vestis firmiter cō-
texta & diuerso colore colorata. In legibus autem consuevit di-
ci vestis apta ad subseruendum. Et scdm hoc notandum cir-
ca primam partem versus qd duplex est vestis stragulata: & qd
tribus modis fit illa. Scdm primum em sensum vestis stragula-
ta est passio domini nostri Iesu christi contexta firmiter. quia
nihil omniū que oportebat fieri ad salutem nostrā; est obmis-
sum. Picturata autem & colorata. quia habet sputa clauos lan-
team spinas flagella probra & conuicia verborum irrisiones
colaphos alapas. & tandem crucem: preter famem & sitim. las-
situdines viarum: asperitates uestium & stratus. que per conti-
nuos trigintatres annos est expertus. Et hec vestis significatur
per tunicam polimitam. id est picturatam quam fecit patriar-
cha Iacob filio suo Ioseph. sicut habetur Gene. xxxvij. qua nu-
dauerunt eum fratres sui & tinxerunt in sanguine hedi. & mis-
serunt ad patrem per aliquem qui diceret. hanc inuenimus tu-
nicam: vide vtrum tunica filij tui sit an non. quā; cum cogno-
uisset pater ait. tunica filij mei est: fera pessima deuorauit filiu;
meum: bestia comedit Ioseph. Tunica est corpus passum. Des-
nudatio est expoliatio corporis per mortem. non qd a deitate
fuerit separatum. sed quia diuisus fuit in triduo ab anima. Po-
limita autem est hec tunica. quia omnes fluctus passionis tran-
sierunt super ipsam. vt prius dictum est. Sputa: clauus: lancea:
fel: mirrha: acetum: & absynthiu; in gustum & huiusmodi. &
mittebant ad patrem celestem dicendo qd blasphemaret se di-
cendo esse filium dei. Iohānis. x. Huiusmodi em verbis & ver-
beribus quasi ipso facto tunicam humanitatis ponebant in
conspetu patris vt videret si tunica filij sui esset. pater vero
videns in ea vestigia fere pessime: inuidie scz. hec em vnguibus
& dentibus. lacrauerat tunicam in dorso capite manibus per-

Mem Caplin xiiij.

ribus & latere. Statim agnouit illam tunicam esse filij sui. faciens etiam elementa super eum lachrymari. Math. xxvij. Sol enim obscuratus est & lumen non dedit. luna non dedit splendorem suum. petre scisse sunt: monumenta aperta: & in templo velut scissum. Hec igitur est stragulata siue polimita vestis huius fortissime mulieris habentis in ea uestem redemptionis & solacij in exhibitione tanti amoris quod vir suus eam secum vna veste vestire dignatur.

C Dicitur iterum stragulata vestis apta ad subternendum & secundum hunc sensum vestis est mortalitas vite huius: que subternitur nobis ad humiliationis sessionem. ut descendamus de alto superbie super eam. Hec autem mortalitas est in pena & uerecundia natiuitatis. que describitur Sapient. viij. Quid conagulatur homo in sanguine hominis & delectamento somnij conuenientis: & mutatur in organa corporalia & perfectionem corporis secundum quantitatem debitam decem mensium tempore: & natus de utero cadit in terram. & primam uocem emittit plorans: & accipit communem aerem in spiraculum. nemo quippe ex regibus aliud habuit nascendi initium. Est etiam in pena & uerecundia vite que uerificatur per experimentum famis & sitis & frigoris & caloris & infirmitatis & sanitatis & debilitatis: preter turpia que non est fas dicere. Est etiam in pena & miseria mortis & ignorantia quando mors veniat. sero an media nocte. an gallicantu an mane. Hec autem uestis significatur. quarto Regum. viij. ubi legitur quod Azahel tulit stragulum et infudit aquam: & expandit super faciem regis Syrie. quando mortuus est: & ipse regnavit pro eo. In quo significatur quod filij huius seculi sint Azahel. qui interpretatur videns deum. quod se quotidie vident opera dei in humiliatione superbie unus super alium expandit sudarium morticini: & infundens aquam refrigerij mortalitatis quod dicitur per. & cum unus regnum syrie. quod sublimis interpretatur. tenet post alium

D Sequitur qualiter hanc uestem fecit sibi. Fecit autem: ut dictum est: tripliciter. scilicet texendo. incidendo. & consuendo. qualiter enim nec dictum est supra. Texendo per cogitationes. eo quod omnes christi passiones: & omnes proprie mortalitatis deiectiones continue & quotidie versat & reuersat in corde suo. Et quod hoc sit texere. patet per oppositum. quia dominus reprehendit sic per cogitationes iniqua tractantes consilia. Sicut dicitur Isa. xix

.S. Primus et secundus

Confundentur qui operantur linum. hoc est materiam dealbationis & telarum huius mundi: plectentes & texentes subtilia. Et iterum Isaie. xxx. Ve filij desertores ut faceretis consilium & non ex me: & ordiremini telam & non per consiliū meū ut adderetis peccatum super peccatum.

E Incidit autem forficibus sapientie. qui habet duos cultros contra se venientes. Autoritate scilicet scripture. & rationem intelligentie. que duo preestantur clauo fidei

F Consuit autem acutissima timore dei. quia timor domini omnia perorat & compungit. filum vero connectens est longissima & firmissima compaginatio meritorum. & hec factura significatur primo Regū. ij. vbi legitur quod tunicam parauam faciebat anna mater Samuelis filio suo: quam afferebat statutis diebus ascendens cum viro suo ut immolaret hostias solemnem & redderet uota sua. Anna enim gratia interpretatur & significat mulierem fortem. & filius eius spiritus salutis est cui facit his tribus modis tunicam. quia tribus vicibus ascendebant statutis diebus in hierusalem: scilicet pascha penthecoste & in zenopheya. & per illa tria tempora significatur triplex fuere stragulate tunice. dicitur autem parua propter humilitatem. Sacrificia autem sunt oblationes laudis. & vota sunt desideria eternorum que offeruntur domino in hierusalem. hoc est visione pacis

A S Secundus

Equitur. (Bissus & purpura indumentum eius). In hoc notatur duplex indumentum huius mulieris. scilicet iustificationis sanctorum: & decor regalis. ut dicitur in Apocalypsi. Bissum enim sunt iustificationes sanctorum. & dicitur quod datum est sponse agni ut operiat se bisso. Apocalip. xxi. Est autem bissum genus lini candidissimi quod crescit in egypto. Egiptus vero significat mundum in quo oriuntur quo ad meritum iustificationes sanctorum

B De purpura autem: quod indumentum regale sit. habetur Cantico. vij. Come capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Vnde dicitur in legibus. quod purpura vestis tincta est muricis sanguine. & est piscis crescens in conchis quibusdam

Nun Caplm xliij.

marinis. cuius vsus non conceditur nisi principi & cui pmissum
rit princeps. vnde patz q purpura regale est insigniū. Sunt autē
nostri regis signa tria que in mūdum proci dūt. scz castitas vir
ginalis. & passio pro iusticia & fide. & doctrina veritatis. Et in
his tribus mulier vestitur purpura. quia scilz virgo dōcens &
predicans veritatem euangelij & patiens pro fide. Hec omnia
accipiūt in paulo & Iohāne baptista. vterq; istorum hec tria
habuit in seipso. Vnde cantatur de Iohāne baptista. Serta ter
denis alijs coronāt: aucta clementis duplicata quosdaz: trino
centeno cumulata fructu te sacer ornant

N Caplm. xliij § primus

Un Nobilis in portis vir eius quando sede
nt cum senatoribus terre

n Nun interpretat vnicus vel sempiternus. & alludie
versui. qā vir ei⁹ est sibi vnicus & sempitern⁹. vnicus
quia sicut legitur de Iudith. xv. Castitatem amauit.
& post virum suū alterum non admisit. seruās sibi fidem tho
ri. Non sicut illa samaritana mulier. de qua dicit dominus Ios
hānis. iij. q; quinq; viros habuit. & tūc quem habuit cum do
minus ad eam loqueretur: nō erat suus vir. Sempiternus etiā
est sibi quia immortalis. vnde non est sicut illa mulier septem
uira quam obiecerunt pharizei & saducei domino. cuius in
resurrectōe deberet esse vxor. Math. xxij. Hec em̄ habet vniciū
& sempiternū. qui est dux pubertatis & adolescentie sue. quem
cum amauerit casta est. cum tetigerit munda & cum acceperit
pmanet virgo incōtaminata. & sic est ei vnicus & sempiternus
B Sequitur. Nobilis in portis &c. Hic quattuor sunt no
tanda. scz nobilitas viri. & ubi nobilis quia in portis. & quan
do nobilis. quia quādo federit. & cū quibus vel coraz quibus
nobilis. quia qñ federit cū senatoribus terre Circa primū nota
q quadruplex est huius viri nobilitas. scz

	Nature
Nobilitas	Sapientie
	Virtutis
	Efficacie

Nobilitatē habz in natura dei filius. & regine virginis matris
vñ. cū nobile dicat illud qđ in natura attingit alta principia

§ Primus

patet q^d filius dei habet nobilitatē nature. De hoc sensu nobilitatis habet Hier. xxxix. Omnes nobiles iuda rex Babilonis occidit gladio. Ibi enī intelligit de his qui ex altis parētib^{us} erāt p^rgeniti. De christo autē quo ad sensum. & si non quo ad uerba intelligit illud Isa. xi. Et egrediet virga de radice yesse. & flos de radice ei⁹ ascēdet. & regesce^t sup eū spūs dñi. spūs sapie & intellect⁹ &c. Yesse enī interpretat incēdiū. & signat patres dñi. qui ex incendio amoris genitū de se et p^rsubstantialē sibi filiū p^rmisit et uoluit egredi ad nos in mundū. & dicit bis de radice ut notet duplex p^ricipiū christi. vnū scđm diuinā generationē. & alterū scđm humanā. dignitatē autē gratie in hoc notat quia spūs ritus in omnibus donis requiescit sup eum.

C De nobilitate at sapiētie quo ad litterā habet Deutero. primo. Tuli de tribub⁹ uestris sapiētes & nobiles. & constitui eos principes tribunos & centuriones & quinquagenarios ac decanos qui docerent uos singula. Hac nobilitate etiam nobilis est christus. quia sicut habetur Lu. ij. Iesus p^rficiebat sapiētia et etate & grā apud deū & hoies. & ap^ls dicit q^d in ipso fuerūt oēs thesauri sapiētie & scie absconditi. Colossen. ij. & sūt Hier. xxxi. q^d nouū faciet dñs sup terrā. semina circūdabit virū. hoc ē ut dicit glo. p^rfectū in grā & sapiētia ex die p^rceptus eius.

D De nobilitate aut virtutis scđm lram habet Isa. iij. Turbuluabit puer p^rtra senē. & ignobilis p^rtra nobilē suscitabitur. Puer dicit hic mulier iuuenis. senex aut a canicie mētis. dicitur nobilis amore virtutis. et precipue christus p^rtra quē suscitatur ignobilis. q^{ia} nemo est p^rtra eū nisi qui ignobiliter uiuit.

E De nobilitate efficacitē sciendū q^d christ⁹ dicit nobil⁹. q^{ia} nobiles suos oēs facit. quia facit eos reges et sacerdotes. sicut dicit cūr sancti de se in Apocal. Et hoc significat in exaltatione Saul pri. Re. ix. quē eleuauit de abiecta familia Cis cuz q^reret azinas et p^r exaltatōem Dauid cū custodiret oues. et p^r exaltatōem Mar dochei iudei cuz esset alienigena. et per hec oia intelligit illud ps. Suscitās de puluere egenū & de stercore erigens pauperē. ut sedeat cū principib⁹. i. angelis. cū principib⁹ ppli sui. hoc ē beatorū. et illud Anne pri. Re. ij. Suscitans de puluere egenū et de stercore erigēs pauperē. ut sedeat cū p^ricipib⁹ et solū gl^re teneat.

F Sequit. ubi nobilis quia in portis. Et nota q^d iudiciis p^rceptū fuit ut sederet in porta. et ibi exerce^ret iudiciū. Sunt at duodecim porte hier^rim celestis. ut legi^t Ezech. vlti. et sunt tres ad aquilonē in quib⁹ christus nobilis est p^r efficaciam. quia nobilē facit mulierē scās in portis illis. Est aut porta rubē vna. porta

Ann Capitulu xiiii.

iuda vna. porta leui vna Rubē interpretat visio cuius portā aperuit quis. qñ sollicitē aspiciat malū ut fugiat. ab aquilone qui pē pandit omne malū sup vniuersos habitantes terre. Iere. pri. vñ oēs tres porte respiciūt ad vias inferni que sunt peccata

G Postq̃ sollicitē autē peccata aspexerit qs. restat ut sedeat in porta scda. scz iuda q̃ interpretat p̃fites uel glorificās. quia dare debz glām deo de liberatōe & p̃fiteri pure p̃ctm suū Sicut p̃ cepit Iosue ipsi achor qui furat⁹ fuerat regulā aureā & palliūz cocciniū & ducētos siclos argēti Iosue. vñ. c. Regula autē signat dignitatē hui⁹ mūdi q̃ fulget in auro & regit hoīem scdm uasnitatē suā. Palliūz cocciniū est vita carnis & sanguinis in luxu epulaz & luxurie. Ducenti autēz sicli significāt diuitias huius mundi. a quibus ueniunt omnia peccata

H Qñ autē aliquis pure est p̃fessus. adhuc restat ut p̃ opa satisfactōis quotidie crescat & augeatur in virtute p̃tra p̃ctm. & ideo sedendū ē in terciā porta q̃ est leui. q̃ interpretatur auctus.

I Sunt iterum ad plagā orientālē porte tres. porta Ioseph vna. porta Beniamyn vna. porta Dan vna Oriēs est natiuitas nostra ad quā tres porte debēt aperiri. Primo em̃ p̃siderandū ē ut ex carcere peccati originalis. q̃ mēbra n̄ra clausa tenent. educamur a Pharaone. hoc est a deo. & exaltemur p̃ grām sacramētorū in mūdo. scz p̃ baptis̃mūz & p̃firmatiōem & eucharistiā et vnctionē extremā. & sic sedem⁹ in porta Ioseph. q̃ interpretat auctū crescēs. & in egypto creuit mō dicto Vñ p̃s. Humiliauerūt in p̃pedib⁹ pedes ei⁹ ferrū p̃trāsīt aiām eius donec ueniret uerbū ei⁹. Eloquiū dñi inflāmauit eū & misit rex & soluit eū. p̃iceps p̃p̃lorū & dimisit eum Cōstituit eum dñm domus sue & p̃ncipē oīs possessiōis sue. Cōpedes autē dicuntur carcer. & ferrū dicitur asp̃itas carceris in q̃ tyrānus & languor nature nos detinēt et nō soluemur nisi mittat rex p̃ sacramētālē grāz & soluat nos et p̃iceps p̃p̃lorū christ⁹ p̃ virtutē gr̃e sue nos dimittat. & hoc ē eloquiū dei qđ nos charitate inflāmat. & tūc etiā p̃ncipes i regno suo p̃stituit. ut intremus in gaudiū domini n̄ri & p̃stitumur sup om̃ia bona eius. & habeamus ea ad nutum

K Cū autē nos sedere fecerit christus in hac porta q̃ttidie sedendū est etiā in scda q̃ est porta Beniamyn. q̃ interpretat filiu⁹ de xtre & ei⁹ mater in ptu mortua ē. Mater autē n̄ra scdm scz generatiōē hāc certhea est. & p̃f n̄r amorreus ut dicit Ezech. xvi. & s̃gnāt dyabolū et p̃cupiscētiā. et hec m̄r mori debz in generatiōe ip̃uali. et debemus p̃ bonū vitam effici filij doloris et ire

L Deū ducit nos xp̃s ad portā terciā orientālē q̃ ē porta Dan q̃ interpretat iudiciū. ut. l. p̃siderem⁹ oī tpe hūilitatē & miserā n̄re. nate. ne supbiam⁹ s̃z n̄ altū sapiētes uicam⁹ & p̃sentiam⁹ hūilib⁹

§ Primus

M Sunt autē iterū porte tres ad meridiē. porta Symeō vna. porta ysachar vna. porta zabulon vna. Meridies ē regio lumis eterni. qđ orit̃ sup nos in grā dei. Primo at̃ aperim⁹ portā Symeon q̃ interpretat̃ auditus. & sedem⁹ in ea qñ sollicitē auscultamus si hodie uocē dñi audierim⁹ ut nō obdurem⁹ corda nra. s; nō inuacuī grām dei recipiamus. sicut dicit ps Audiā quid.

N Deīn ducit nos ad portā scđam pla (loq̃r in me dñs & c. ge meridionalis. q̃ est porta ysachar. q̃ interpretat̃ merces. in spe eternoꝝ bonoꝝ. q̃a spes expectat mercedē. q̃ pmissa ē Abrahę Gen. xv. cū dixit ē ei. Ego ero merces tua magna nimis. & qđ petiī Eccl. xxxvi. Da mercedē sustinētib⁹ te ut pphete tui fides.

O Postea sedet vir iste cū sedere nos facit in por (les inueniāt ta tertia meridionali q̃ ē porta zabulō. q̃ interpretat̃ habitaculū fortitudis qñ facit nos habitare firmiter secū & p̃seuerāter. ut s̃i m⁹ de illis qb⁹ dicit Vos estis q̃ p̃mā. me. in tēpta. meis. & ego dispo. uo. sicut dispo. mihi p̃r me. reg. ut eda. & bi. su. mē. me. i reg. me. & si sathanas expetat ut cribret uos sicut triticū ut p̃ni ores fiam⁹. tñ orat p nobis ut nō deficiat fides nra. Luce. xxi.

P Tandē etiā sunt porte tres ex pte occidentis. porta Gad vna. porta Aser vna. porta neptalim vna. Occidentalis plaga est mors nra. in q̃ tripl̃r sedere nos facit christ⁹. Primo q̃a laborare debem⁹ ut secura sit p̃scia in morte. q̃a dicit ps. Bt̃is q̃ nō p̃fun dei. cū loquei inimicis suis in porta. hoc est mortis. Et sic apit nobis porta Gad. q̃ interpretat̃ felicitas. q̃a hec est summa felicitas hui⁹ vite. securū scz ēē in morte ut cantem⁹ in morte. vbi est mors victoria tua. vbi ē mors stimul⁹ tu⁹. Ozee. xii. Stimul⁹ ei⁹ mortis pctm̃ est. qđ felicē & securū in morte p̃ p̃sciam nō s̃i.

Q Et sequit̃ porta scđa Aser. q̃ interpretat̃ bt̃is. q̃a (mulat statim p mortē bt̃itudini sc̃toꝝ p̃iūgemur. sequētib⁹ nos opib⁹ nris. sicut dicit Apocal. xii. Bti mortui q̃ in dño moriunt̃ ammodo iā dicit spi. ut req. a labo. opera em illor̃ sequunt̃ illos.

R Tercio & ultio sedet in porta neptalim. q̃ interpretat̃ latitudo mea. eo q̃ p mortē ē trāsitus ab angusto speculi ad latitudinē spei. & ab angusto desiderij hui⁹ ad caminū dilatationis cordis in igne amoris qñ p̃iūgemur seraphin i toto ardore. & cherubin in plena scia. & thronis in p̃fecta q̃etis trāquillitate.

S Sequit̃ qñ sit nobilis. s. qñ sederit. Nota q̃tuor ordines erūt in iudicio. qđā ei⁹ sedebūt iudicātes. & qđā stabūt iudicādi. & hor̃ qđā saluabūt & iudicabūt. & qđā nō iudicabunt. & tñ p̃denabunt. Dicam⁹ ergo q̃ quidā sedebūt ut principes. cū quibus sedet vir mulieris hui⁹. scz christys. & sedere facit. De sedētib⁹ Math. xix. In regeneratōe cū sederit fili⁹ hois in sede

Ann Caplin xliii

maiestatis sue. sedebitis et uos sup sedes duodecim iudicantes
duodecim trib⁹ isrl. Per duodecim at. ut di. glo. signat vniuer
sitas pfectore. p sedes aut iudiciaria ptas qua cu dno habebunt.
S; de his q iudicabunt et saluabunt Math. xxv. dicit Venite bn
dicti p^{is} mei possidete pat^{ri} regn^u a pstitotone mudi. esuriui
em & dedistis mihi māducare. sitiui & dedistis mihi bibere &c
De iudicadis at & pdenadis ibi dē. Ite maledicti in ignē eternū
esuriui em & non dedistis mihi māducare. Et de nō iudicandis
et pdenandis habet in euā. Iō. ij. qui non credit iā iudicatus ē.
Ex his p; q dñs mulierē fortē tanq; dilectā sibi pfortē regni cō
uiuificat scdm aplm & cōsedere sibi facit in sede iudicij. Et hoc
significat. ij. Regū. ij. ubi legit q; Bersabee uenit ad regē Salo
monē ut loqretur pro adonia. & surrexit rex in occursum eius
adorauitq; eā & sedit sup tronū suū. positusq; est thronus ma
tri regis. q; sedit ad dexterā ei⁹. Hec em mulier m^{at} est christi. &
soror & vxor p diuersis affectib⁹ quib⁹ christo coniungit. s. p^{is}
piēs ipm in spū salutis. & ut fecūdata ab ipso in operibus grē
et ut coheres regni celestis. primo mō ē mater. scdo uxor. & ter
cio soror. Ingređit aut in die iudicij ut loqretur p adonia. i. ut in
tercedat p pctōre. ut dei ei uxor Abylaac q; signat charitatē. sed
ille supbus inuasor regis nō merei grām. & ideo occidit & mu
lier fortis honorat in p^{is}ellu dextre Salomonis. i. regis. q; cū pa
ce sua & suoz trāquillitate. oia dñi iudicat. adorat etiā. i. salutat
matrē in signo pacis & vite eterne. quia pstituit a dextris & p
fert uerbū pacis ad ipm. qñ dicit. uenite bñdicti &c. Math. xxv
Et ponit ei thronus ut sedeat iudex cū ipso. & ita p; qñ sedet q
tunc est nobilis vir huius mulieris fortis

. T Sequit cū quib⁹ sedeat ei⁹ nobilis vir. q; cū senatorib⁹
terre Est at triplex terra. s. quā gerim⁹. et quā terim⁹. et quā q^{ri}
mus. Terra quā gerimus corpus nostrū est. de q; dicit. Beati mī
tes qm ipsi possidebūt terrā. Math. v. quia māfuetudo reddit
nobis i possessionē Et in ps. Māfueti at hereditabūt terrā Terra
aut quā terim⁹. terra ē huius mudi. de q; dicit Gene. pri. Terra
erat inanis et uacua. Inanis qñtū ad declinatōez a bono. uacua
aut qñtū ad inclinatōem in malū V^l inanis q; ad grām. uacua
aut qñtū ad opus. et in Iob. ix. Terra data ē in man⁹ impij. vul
tū iudicium eius operit. Ipse sc; impius dyabolus operit. Ter
ra aut quā q^{ri}mus. terra uiuentiū est. de qua dicit in ps. Credo
videre bona dñi in terra uiuentiū. et Iſa. lviij. Sustollā te super
altitudinē terre. et cibabo te hereditate Iacob patris tui. In omī
bus his terris cum senatoribus sedet christus

S Primus

V In terra em̄ quā gerimus sedet inter senatores. sc̄z confet
entiā & rōem. quorū iudicio cuncta in nobis decernunt. & de
his senatoribus dicitur in Isa. primo. Restitua; iudices tuos ut
fuerunt prius & cōsiliarios tuos sicut antiquitus. Iudices em̄
siue senatores. qui sc̄z ex senij maturitate. ius & auctoritate; ha
bent iudicij. ut dictum est. in nobis sunt cōscientia & ratio. cō
scientia iudicans de occultis. & ratio iudicans de apertis & fa
ciendis. Illi inquā iudices quādoq; corrumpunt ut iudicium
dissimulēt & hos deus christus noster iudex ueritatis in medio.
sedens sapientissimus inter tres restituit. ut fuerūt prius anteq;
peccato corrumpere. quādo facit hominē sc̄dm uerum iudi
cium de se p cōfessionē iudicare. & non excusare excusatōes in
peccatis. & declinare in vba malicie. Cōsiliarij aut sunt cogita
tiones nostre que mō corrupte sunt. cōsulunt pmodū & dilati
onem penitentie ppter presumptōem longioris vite. Sed chri
stus uerbū dei iudex cōpagū & medullarū cordis restituit quā
do facit cogitare que iusta sunt. ut que sursum sunt sapiant. et
non que sup̄ terram Colossen. iij.

X Terra aut quā terimus habet senatores antiquos a quib;
bus egredit iudiciū puerum. sc̄z superbiam & libidinē que pue
riunt in omni peccato. De quib; dicit Isa. iij. Dñs ad iudiciū.
ueniet cū senatorib; populi sui. & hoc sc̄dm litteralē expositio
nem intelligit. quia ueniet ad iudiciū ptra senatores ut cōdem
net eos. eo q̄ depasti sunt vineā dñi. id est fidelē populū. Vnde
in medio horū sedet ut iudicet iudiciū. & hoc optime signat in
Daniel. xij. ca. ubi legit q̄ duo iniqui iudices erant constituti
de quibus dixerat dñs. q̄ egressa est iniquitas a senioribus iu
dicibus. & illi cōcupierunt Susannā que interpretat̄ gaudij
gratie. quā semp querūt infamare & viciare supbia & libido iu
dices terre. sed Daniel significat christū qui cōuincit eos ut la
pidarent. id est duris increpationibus perimerent

Y Senatores aut terre uiuentiū sunt duo. sc̄z angeli & ho
mines. cum quib; sedebit christus in iudicio ut nobilior om̄i
bus. & nobilitas oēs. ut supra dictū est. Et de hoc habet pri. ad
Chor. vi. An nescitis quia sancti de hoc mundo iudicabunt.
et si in uobis. id ē a uobis. iudicabit hic mūdus. indigni estis q̄
de minimis iudicetis. hoc est indignū est uobis q̄ de tempora
libus istis iudicium inter uos sit.

Samech Capitulum xv. A Capitulum xv. § primus

Amech Syndonē fecit et vendidit et cingulum tradidit chananico.

I Samech interpretatur adiutoriū uel erectio. & alludit sententiē uersus. quia p negotiatiōem adiuuat se mulier & erigit. Est autē triplex erectio. scz spei que erigit a desperatione peccati. & penitentiē que erigit a deplatione peccati. & cōtemplatiōis que erigit oculū ab infimis ad supna. De pma erectiōe habet Job. v. Ponit humiles in sublimē. & merentes erigit cōspicite. Et sistr intelligit hoc qd habet Actu. ix. ubi legit qd quedā discipula noīe thabita. que interpretata dicit dorcas hec erat plena operibus bonis. & infra. mortua est. quā uocatus a sanctis petrusq; resuscitās dāsq; illi manū erexit eam. & sanctis ac uiduis assignauit uiuā. que em plena operibus bonis fuit & elemosynis. nō potuit esse mortua p peccatū. s; mortua fuit debilitate spei. quā Petr⁹. i. cognitō dei. resuscitat. & uiso Petro. hoc est cognitōe habita de misericordia dei resedit ad uitā. & datur illi manus. hoc est fiducia meritorū. & erigit ad spem. & assignat uiuā in spe. sicut uiuit in opere

B De secūda erectiōe intelligit erectio filie Abrahe quā intrauerat sathanas decē & octo annis. & soluit eā & erexit christ⁹ in die sabbati Lu. xiiij. Filia Abrahe est aima de fide informata quā aduersarius salutis humani generis incuruat p peccatū. p annos. hoc est circuitus uiciorum decem & octo. quia p transgressionē decalogi & ptemptū beatitudinū que sunt octo enumerate a dño Math. v. Et erigit eā filius dei p grām in die sabbati. hoc est qñ festū & cessationē seruiliū operis. hoc est peccator agit dño. & Lu. primo. ubi dicit. Exerit cornu salutis nobis: in domo David pueri sui

C De tercia erectiōe habet Job. xl. Circūda tibi decorē & in sublimē erigere. & esto gloriosus. et speciosus induere uestibus. Per qd intelligunt quattuor q debz habere pteplatiuus Primū est decor virtutū. Secundū erectio intellectus in diuina. Tertiū glōria faciei q illuminat. sicut splēdida facta ē facies Moyli Exo. xxxiij. Quartū est speciositas puerlatōis. q circūdat ipm sicut uestimentū. & hec est expositio epigramatis hui⁹ lre samechi.

D Sequit de uersu (Syndonē fecit et uendidit &c.) Est autē duplex negotiatio huius mulieris in uersu isto. scz in syndone

§ Primus

et in cingulo. Circa primā notant duo. scz quid sit syndonis sa-
 cia. et q̄liter uendit. Dicit aut glo. q̄ syndonis ē pānus subtilis
 cōtextus de bisso. Inueniunt aut in sacra scriptura q̄tuor mo-
 dis syndones. hoc est ad q̄duplicē usum. scz syndones obediē-
 tie p̄fecte. & syndones mūdane innocētie & castitatis & syndo-
 nes elemosyne & syndones doctrīne euāgelice uel p̄dicatōnis
 uerbi dei. & oēs istas syndones facit mulier & uēdit Syndones
 obediētie sunt syndones Sāpsonis. de quib⁹ legit Iudicū. xiiij.
 q̄ abstulit. xxx. syndones uiris ascolonitis quos interfecit & de-
 dit soluētibus p̄blema istud. De comedente exiuit cibus. & de
 forti egressa est dulcedo. Ascolon interpretat ignis infamis. & si-
 gnificat eos qui habēt ignē p̄cupiscentie. qua trāsgrediunt mā-
 data dei. & p̄cipue in auaricia pecunie hui⁹ mūdi. & hos inter-
 fecit Sampson. q̄ interpretat sol fortis. hoc est christus. pena eter-
 na. & syndones. xxx. hoc est decorē obediētie decalogi in fide
 trinitatis aufert eis. & dat sodalib⁹ suis soluētib⁹ p̄ impletionē
 problema. i. enigma. hoc est uolūtatis sue signum. in cōsilijs &
 mādatis. Hoc aut ē enigma. de comedēte. hoc est leone deuorā-
 te. exiuit cibus. & de forti. hoc est leone. egressa est dulcedo mel-
 lis. leo aut dyabolus est. qui circuit ut leo. scdm dicta Petri. rus-
 giens et querens quē deuoret. prima. Pe. v. quē interficit chris-
 tus in menbris. et exit ab eo cibus. quia tēptamina sua coope-
 rant in bonū et refectiōē anime. et egredit dulcedo vite spūa-
 lis de fortitudine eius. quia experti fortitudinē dyaboli maxi-
 me efficiuntur spirituales

E Syndoneis aut mūdicie castitatis est syndonis mulierū.
 delicatarū. quia delicate mulieres sunt uirgines caste et uidue
 et p̄iugate. solū christū admittētes. et de hoc habet Isae. iij. ubi
 dicit. q̄ dñs p̄pter peccata ppli a mulieribus uult auferre syn-
 dones mūdicie. sicut dicit in alia p̄phetia Osec. iij. Nō visita-
 bo sup filias uestras cum fuerint fornicate

F Syndonis at misericordie et elemosyne est syndonis in
 quā Ioseph inuoluit totū corpus iesu Math. xxvij. Hoc est oia
 mebra eius dū qd cuiuslibet ex mimis fecit sibi fecisse. Math. xxv

G Syndonis aut predicationis uerbi dei est syndonis Ios-
 hānis. qua quia amictus fuit sup nudo. cuz p̄sequerent eū hos-
 tes christi de fide. relicta syndone nudus pfugit Marci. xiiij. ca.
 quia p̄dicator qui quasi p̄ interula inter syndonē et nudū non
 utitur bona vita. etiam si quādoq̄ christū annunciat. tpe per-
 sequutionis fugit et etiam uerbo contradicit

Samerh Caplm xv

H Sequit̃ de uenditōe. scz q̃liter facit & uendit. Facit aut̃ q̃
druplr. & silr uēdit q̃tuor modis Syndones obediētie facit ob
tpando mādatis & p̃silijs diuinis insup omī humane creature
p̃pter deū. sicut p̃cipit Petr⁹ pri. Pe. ij. & sicut dicit ap̃ls Ro. xij
Omī aīa potestati⁹ sublimioribus subdita sit. Et Hebre. vlti.
Obedite p̃positis uestris & subiaccete illis. ipsi em̃ pugilant q̃si
rōem reddituri p̃ aiabus uestris. Vendit aut̃ p obligatiōem ad
precepta. & per uotū ad p̃silia. vñ precipit̃ in lege. Reddes dño
uota tua Deute. xxiij. & in p̃s. Reddā dño uota mea q̃ distinx
runt labia mea. & Aug⁹. q̃ uouere est uolūtatis. reddere aut̃ ne
cessitatis &c. Itē in p̃s. Vouete & reddite dño deo uestro oēs q̃
in circuitu eius affertis munera. De obligatiōe aut̃ ad mādata
haberi in oibus p̃ceptis Exo. xx. & Isā. viij. Liga testimoniū. si
gna legē in discipulis meis. liga p obligatiōem. & signa. id ē cō
signa & confirma eam p uotum.

I Syndonē em̃ etiā mūdiciē & castitatis facit p custodiā car
nis & corpis. sicut dicit Iob. xxxi. Pepigi sedus cū oculis meis
ut ne cogitarē quidē de uirgine. de uirgine dicit. quia illud ge
nus femine magis p̃sueuit incēdere ad p̃cupiscenciā. sciuit em̃
q̃ postea diu dixit dñs Mathei. v. Qui uiderit mulierē ad p̃cu
piscendū eam iam mechatus est in corde suo eā. Hanc aut̃ syn
donē uendit per promissionē tricesimi & sexagesimi & centesi
mi. fructus. sicut dicit dñs in euāgelio Mathei. xij. c. q̃ semen
qd̃ cecidit in terrā bonā facit fructū. aliud tricesimū. aliud sexa
gesimū. aliud uero centesimū. Terra bona est corpus & cor mū
dum. semen aut̃ est uerbū castitatis qd̃ fructificat in matrimo
nio tricesimū. & in uiuis sexagesimū. & in uirginibus centesi
mū fructum

K Syndonē aut̃ elemosyne facit p misericordiā & miseras
tiones in omēs indigētes. sicut dicit dñs Osee. vi. Misericordiā
uolo & nō sacrificiū. & scientiā dei plus q̃ holocaustū Vendit
aut̃ hāc syndonē ostēsiōe incertitudinis diuitiarū & p̃missiōe
centuple mercedis. sicut dicit ap̃ls priā ad Thimo. vi. Diuitib⁹
huius seculi p̃cipe. nō in sublime sapere nec sperare in incerto
diuitiarū. Et Iaco. v. Agite nūc diuites. plorate ululātes in mi
serijs uestris. que adueniūt uobis. diuitie uestre putrefacte sunt
et uesti mēta uestra a tineis comesta sunt. aurū & argentū uestrū
eruginauit. & erugo corū in testimoniū uobis erit. & māduca
bitis carnes uestras sicut ignis

L Syndonē aut̃ predicatiōis uerbi dei facit quilibz exhors

§ Primus

tando ad mores: annūciando fidem: arguēdo malos. increpan-
do duos: obsecrando reuerendos: instruendo indoctos. sicut
dicit apostolus secūda ad Thimo. iij. Argue. obsecra: increpa
in omni patientia & doctrina. erit em̄ tempus cum sanam do-
ctrinā non sustinebūt. sed ad sua desideria coaceruabūt sibi ma-
gistros prurientes auribus: & a veritate quidem auditu: auer-
tent. ad fabulas autē puerterentur. Hoc tēpus heu modo est. quia
scdm desideria peccati audiūt questuarios p̄dicatores. qui cen-
tum dierum indulgentiam falso mendacio cōmutant obolo.
vno: & a veritate predicationis penitentie auertūt auditum. &
ad nugas questuuariorum: qui occasione temporalis lucri an-
nūciant nō christum: sed fabulas falsas & hereses. cuꝫ & illi iam
passim predicent qui nunq̄ litteras nouerūt: taceo etiā de sa-
cris litteris quas scire omnes predicatoris verbi dei tenentur.
vt dicit Aug⁹. super epistolam Iacobi. Quia ergo aliud q̄ ve-
ritatem: fallam em̄ indulgētiā annūciant: nō dubiū quin ana-
thematizati sint. etsi non ab episcopis quorū litteras ad confu-
sionem eorum & damnationem circūferūt: & maiorem auto-
ritatem q̄ predicatoris veritatis accipiūt. tamen sunt nequam.
anathematizati a sancto apostolo. qui sic dicit in epistola ad
Galla. primo. Sed licet nos aut angelus de celo euangelizet vo-
bis: preterq̄ quod euāgelizauimus vobis. anathema sit. Et cō-
firmat sententiā iterum dicendo. Sicut p̄diximus & nūc iterū
dico. si quis vobis euāgelizauerit preter id qđ accepistis: ana-
thema sit. Hec autē transgrediendo materiam dicta sunt ad cō-
fusionem & pfutatōem illorum. Redeamus igitur ostendentes
qualiter syndonem illam vendit mulier. Isti em̄ nō syndonem
sed potius commissuram panni veteris immūdicij deceptio-
nis sue exhibent

M Vendit autē syndonem verbi dei persuasu vite & mira-
culorum. hec em̄ duo tetigit dominus Marci. xvi. quando dis-
xit signa eos qui crediderint hec sequentur: in nomine meo de-
monia eiciant. linguis loquentur nouis: serpentes tollent: & si
mortiferum quid biberint nō eis nocebit. super egros manus
imponēt & bene habebūt. Et t̄gīt quinq̄ in quibus p̄siderat
vera syndonis verbi dei ab emptore scilz Primū q̄ in nomine
domini demonia eiciant. id est peccatores puerterent. quidam
em̄ non faciūt hoc in nomine domini. sed in māmona: qui est
deus diuitiarum. qui propter pecuniam iustificāt impiū pro
muneribus. Isaie. v. Sicut moderni plebani & archidiaconi &

Sameth Caplm xv.

episcopi & quesuam eorum. & scdm voces domini sathanas non potest sathanam ejcere. quia in seipsum non diuisus est. Marci. iij. sed concordat sathanas cum sathana. non in bonu; sed in malum. vt scilicet si pastor sit auarus & ouis iniqua remansens in peccato

N Secundum est qd linguis nouis debent loqui. Noua lingua est spūs sancti lingua. sicut dicit apłus a Roma. ix. Veritate dico in christo Iesu. nō mentior. quia mendaciū nō est in christo Iesu. Iob. xiiij. Nūquid indiget dominus vestro mendacio vt pro illo loquamini dolos. Mendacium vero est lingua anti qua dyaboli qua loquutus est ad Adam. Vnde dñs in euangelio Iohan. viij. Dyabolus est mendax & pater eius. hoc est mendacij & ab initio in veritate nō stetit. vnde pater qd lingua anti qua est lingua mendacij. vnde cum loquitur mendaciū exp̃s prijs loquitur dyabolus

O Tercium est qd serpentes debent tollere: nō subditis virus serpentis in sinū ponere: sed tollere. quia dicit Iob. xxvi. qd obstricante manu eius eductus est coluber tortuosus. sed isti nescio vnde sunt. de disciplina em christi nō sunt qui cōfessiones audientes subditis virus avaricie: & qd turpius est luxurie. ga mulierculas in cōfessione polluunt & polluuntur ab eis. Vnde sicut dixi. virus serpentis in sinū subditorum effundit ab ore serpentis sine dubio qui in cordibus eorū nidū sibi stabile construxit. vnde virus necis in multos effundat

P Quartum est qd si mortiferum quid biberint. per auditum in cōfessione: non eos nocebit. sed isti ecōtra omnem nequiciam quam auditu percipiūt student statim etiā in seipsis experiri. vnde nō est genus hominū tot & tam multiplicibus irretitū criminibus vt clerici. & hoc ideo. quia discūt mala omniū & p̃ pcupiscentiā experiuntur omnia

Q Quintum est qd super egros in peccatis manū sacramentorum imponūt & bene habebūt. & notum est quidem qd sacramenta nos mūdare per dei gratiā possunt. quia in illis operatur deus & non homo. vnde sacramenta eque bona sunt a bono & malo. licet non eque deuote ministrentur & suscipiantur. sed tñ hoc qd possunt faciūt. in sacramentis em imitantur Iezī puerum Helizei. quarto Regū. v. in ordinibus symonem Actū. viij. in administratione Iasonem. secūdo Machabe. iij. in pcupiscentia filios Heli sacerdotis. qui erant filij Belial & nequam abstrahentes homines a sacrificio dei

§ Secundus

¶ § Secundus

Equitur qualiter cingulum tradit cananeo. Est autē octuplex cingulus huius mulieris fortis. Et est primus cingulus iusticie. Secundus autē cingulus fidelitatis. Tercius humilitatis. Quartus mortalitatis. Quintus tribulationis. Sextus iudicij cordis & corporis. Septimus est ministerij. Octauus & ultimus glorie dignitatis. De primo habetur Eccl̃i. xlv. circumcinctus erat eum zona iusticie: & induit eum stola glorie. De primo autem & secundo habetur simul Isa. xi. Erit iusticia cingulū lumborum eius: & fides cinctoriū renū eius. id est fidelitatis

B De tercio autē id est cingulo humilitatis habetur Iob. xii. Baltheū regū dissoluit & precingit fune renes eorū. Et Isa. xxii. Vocabit dominus ad fletum & planctū & caluiciū & ad cingulum sacci. ad fletum pro peccatis. ad planctum pro ingratitude & penis inferni. ad caluiciū. id est ad rasionem pilorū in oblatione vanitatis & supfluitatis. & ad cingulum sacci in humilitate satisfactionis

C De quarto autē. hoc est cingulo mortalitatis siue mortificationis carnis Math. iii. Ipse Iohānes. qui interpretatur in quo est gratia: habebat vestimentum de pilis camelorum: & zonā pelliceam circa lumbos eius. Et quarto Regum primo. Helias erat homo pilosus & zona pellicea accinctus renib⁹. zona em pellicea de pelle sit mortui animalis. & significat carnis mortificationem Vnde etiā dominus Ade & vxori sue deiectis de paradiso. fecit tunicas pelliceas vt ostenderet eis ppriā mortalitatem ne amplius supbirent. Gene. iii.

D De quinto autem hoc est cingulo tribulationis. Iob. xix. Saltem nunc intelligite quia deus non equo iudicio afflixerit me. & flagellis suis me cinxerit. Et dicitur nō equū iudiciū dupliciter. iudiciū em est executio iusticie. Et hoc potest esse equū duobus modis. scz scdm proportionem meriti. & scdm proportionem vtilitatis que inde elicitur. scdm proportōem meriti non fuit equū iudiciū. de quo iudicat⁹ est Iob. & in illo sensu obicit hoc amicis suis qui accusabant eum de crimine aliquo. eo qd deus nō puniret nisi peccatores supponentes in hoc falsum. quia discipulis querētib⁹ de ceco nato. quis peccasset ipse cecus scz vel parentes eius vt cecus nasceret. Iohā. ix. Respondit dominus neq; hic peccauit neq; parentes ei⁹. s; cecus

Samech Caplm xv.

natus est vt manifestarentur opera. supple miraculorum dei in illo. scdm proportiōem vero vtilitatis: quē elicitur de iudicio: semp est iudiciū dei equū. Tamen intelligendū q̄ licet dei iudicium quādoq̄ pcedatur esse in aliquo modo non equū. in nullo tamen sensu debet dici iniquū. quia iniquū sonat corruptionem vicij quā nō sonat non equū. Hoc idem significatur Iohan. vltimo. vbi dominus loquitur ad Petrum. cuz esses iunior cingebss te & ambulabas vbi uolebas. cum autē senueris extendes manus tuas & alius te cinget & ducet quo tu nō vis hoc antē dixit significās qua morte clarificaturus esset deum vnde cinctio ista est cingulo psequutōis facta quā non voluit Petrus volūtate nature. vt dicit Aug⁹. in glosa ibidem

E De sexto autem cingulo hoc est cingulo mundicie siue continentie cordis & corporis. Luce. xij. Sint lumbi vestri precincti: & lucerne ardentē in manibus vestris. Vbi dicit Gregorius in glo. q̄ lumbos precingimus cum carnis luxuriā per cōtinentiā coartamus. Et in Apoca. primo. Iohannes vidit angelum qui loquebatur sibi. precinctum ad māmillas zona aurea: vt notetur decor castitatis etiam ad cor pertinere. ne sit sicut virgo fatua non habens oleum in vase cordis. sed tñ nīstorem lampadis in castitate corporis. Math. xxv. & ne sit sicut ficus fatua. Luce. xij. exhibens dulcedinem cōtinentie in cortice corporis & nō in fructu interne castitatis in corde

F De septimo autē cingulo: scilz ministerij dicit ipse dominus in euangelio. Luce. xij. Precinget se filius dei: scilz in regno patris sui: & facient illos discūbere. & transiens ministrabit illis. Et de hoc supra in verbo illo. Accinxit fortitudine lumbos suos. plura dicta sunt.

G De vltimo autē scilz cingulo glorie habetur Exo. xxvij. q̄ pcepit dñs q̄ fieret cingulus siue balteus in honorē & gloriam pontificis de quattuor preciosis coloribus. scz purpura iā cincto: cocco bis tincto: & bisso retorta. Et significat quattuor de quibus in patria gaudebimus. purpura em̄ est gloria redēptiois. iacinctus autē: q̄ celestē hz colorē: est gloria glorificatiōis nostre in aīa & corpore in die resurrectionis. q̄ tūc in toto colorē celi habebimus. Coccus autē bis tinctus: q̄ hz rubeū colorē significat ardorē dilectōis quē habebim⁹ in ei⁹ diuinitate. vt. s. ardor ille tingat nos rubore quēadmodū seraphin: q̄ totus ardens dicit. Bisso autē significat candorē sapientie in nobis q̄ est candor & emanatio qdā virtutis dei sincera. vt dicit Sapi. viij

§ Secundus

H Sequitur cui tradidit hos cingulos. & dicitur quod chananeus
Est autem triplex chananeus. scilicet maledictus dolosus & benedictus
De chananeo maledicto habetur Genesim ix. Maledictus Chanaan
puer. seruus seruorum erit fratribus suis. filii enim isti chananei sunt
maledicti. & maledictio eorum est propter irrisionem quam irrisit Cham
pater Chanaan patrem suum Noe. unde additi sunt seruituti. In-
terpretatur autem chananeus negotiator. & signat chananeus ma-
ledictus negotiatores maledictos. sicut illos qui sunt etiam nego-
tiatione dyaboli ut usurarii thelonearii publicani questuarii symo-
niaci negotiatores & fures & homines qui patrem suum derident
eo quod nuda vident pudibunda parentis. pater autem eorum hic mun-
dus est cuius vident uerenda quando imitantur uerenda diuina que
potius in se & in alijs operire deberent. & ideo quia non faciunt
hoc ab ipso mundo maledictioni subdunt. quia orbis terrarum
id est mundus pugnabit contra infensatos Sapientiam v. & erunt ser-
ui seruorum. quia seruis christi obsequuntur etiam si non uelint. quia
dum etiam persequuntur per sunt & non habent libertatem quam illi expe-
riuntur qui christo seruiunt. quia seruire deo regnare est

I Chananeus autem dolosus est negotiator qui se occupauit
mercibus licitis. sed tamen in contractu emptionis & uenditionis
dolose circūuenit proximum suum & decipit. & de illo habetur
Osee xij. cap. Chanaan statera dolosa in manibus suis. contra
quos dicit dominus per Salomonem Proverb. xi. quod abhominatio est do-
mino pondus & pondus. & statera & statera. & precepit dominus quod
non essent diuersa pondera nec diuersi sextarii & homines. Deuter. xxv

K Chananeus autem benedictus est negotiator animarum & ma-
xime negotiator anime sue. de quo habetur Math. xv. quod cum
egressus iesus secederet in partes tyri & sydonis. Et ecce mulier
chananea a finibus illis clamauit dicens ad eum. Domine miserere
mei fili David. filia mea male uexatur a demonio. & cum do-
minus diceret ei quod non esset bonum sumere panem filiorum & mit-
tere canibus. ait etiam domine. nam & canes edunt de micis que ca-
dunt de mensa dominorum suorum. ait illi O mulier magna est fides
tua. fiat tibi sicut vis. Egressus iesus. est egressus eius a parte
in mundum. in quo egressu secessit non desilendo a gloria pa-
tris. sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens Philippum. et
in similitudinem hominum factus est. & habitu inuentus ut homo se-
cessit autem in partes tyri. que interpretatur angustia. quia non omnem
uel totam angustiam assumpsit. sed partes quasdam. que scilicet in eo non
generabant indecentiam & contrarietatem gratie. qua plenus erat

Samech Capitulum xii.

Iohan. primo. nec nobis impediabant. sed implebant salutem non enim lepram. non ignorantiam. non huiusmodi assumpsit angustias. sed famem sitim peregrinationem lassitudinem frigus mortem. & huiusmodi assumendo. in partes tyri. hoc est angustie secessit paulominus minoratus ab angelis propter passionem mortis

L Secessit autem etiam in partes sydonis que interpretatur uenatio. quia non omnia huius mundi temporalia uenatus est. quia cum ad regnum uenaretur. id est quereretur ipse se abscondit. Io ha. vi. sed animas uenabat. Et ecce mulier que mulier propter fluxa desideria. que quondam habuerat. dicebat a finibus illis egressa. hoc est a finibus tyri et sydonis. que sunt etiam ipse partes angustie huius mundi & partes uenationis temporalium in quibus dudum arata fuerat. reliquit & in parte angustie & uenationis domini secessit occurrens in imo domino ut magis cum ipso concordaret & querulas quia filia sua. hoc est anima sua. male per peccata & tentationes a domino uexaret. & cum filius dei ad ostensionem fidei mulieris eam canem appellaret. ipsa confirmans sententiam domini ex recognitione proprie iniquitatis dixit. etiam domino. quasi diceret Saluum sit in omnibus uerbum domini mei. quia canis ego sum & filia mea. Nam ita est. tamen etiam cattelli edunt de micis salutis que cadunt de mensa domini. hoc est apostolorum. & sic persequuta est salutem & laudem a domino propter fidem & humilitatem. unde soli isti inter chananicos tradit cingulus fidei & humilitatis & uerbi dei. & sic de alijs. & patet per expositionem qualiter emit cingulum oratione & persequutione. quia exiuit de finibus angustie & uenationis temporalium in quibus fuerat. & fide et humilitate consequuta est salutem a domino. Et hec dicta de tercio sufficiant

A Capitulum xiii. § primus

Fortitudo et decor indumentum eius. et ridebit in die nouissimo

a Ayn interpretatur fons uel oculus Est autem duplex fons ad quem mulier hec peruertit oculos. scilicet fons sapientie. ad quem peruertit oculum contemplationis. Vnde Ecclesiastici. pri. Fons sapientie uerbum patris in excelsis. et iste est fons qui in die natiuitatis ascendebar de terra irrigans uniuersam superficiem paradisi. hoc est ecclesiasticus. sicut legitur Genesi. ii. et in Ecclesiastico. xxiiij. Dixi rigabo ortum plantationum et inebriabo partus mei fructum Ortus plantationum

§ Primus

est ecclesia in qua sunt herbe virentium virtutum et animarum. que in qua aie sunt fructus partus ecclesie. ut super in primo versu dictum est

B Est etiam fons vite in quo figit oculus fructus. Et de hoc habet in psalmo. Domine apud te est fons vite. et in lumine tuo videbimus lumen. et secundum hunc sensum est epigramma in versum sequentes in quo continetur. et de decore eterne fortitudinis et visu dei nouissimi quando scilicet oculus in lumine videbit lumen. & vitam bibet in fonte vite & inebriabitur ab ubertate domus dei & torrens voluptatis diuine potabitur

C Sequitur fortitudo & decor &c. In hoc versu consideranda sunt duo. scilicet qualiter mulier fortis fortitudine & decore induitur. & quid sit ea ridere in nouissimo. Circa primum notanda sunt tria. Primum quid sit indumentum fortitudinis. & quid indumentum decoris fortitudinis. & qualiter induit quandoque utrumque. Circa primum notanda sunt tria. scilicet secundum quem actum mulier uestiatur a fortitudine. & secundum quas ipsius fortitudinis species. & tertio quod liter aptentur in uestimentum. Nota igitur quod secundum huius mundi sapientes. actus fortitudinis est in aliqua determinata materia. et secundum exclusionem duarum maliciarum in materia illa. Est igitur materia fortitudinis aduersitas siue passio illata ab extrinseco siue etiam causata ab intrinsecis. sicut ab infortunio & febre & conuicijs & persecutionibus & illatione uerborum & sustinentia mortis. & hominibus. & in his passionibus fortitudo moderatrix est animi ut timeat timenda. et non timeat non timenda. et audeat audenda. & non audeat non audenda. hec omnia facit gratia boni. et propter virtutes et propter deum precipue. unde dicit Tullius. Fortitudo est considerata periculum susceptio & laborum propositio. & Ecclesiasticus. xlv. cap. laudat Iosue dicens Fortis in bello iesu naue successor Moyse in prophetis. et apostolus scribens ad Hebreos. xi. Sancti per fides vicerunt regna operati sunt iusticiam adepti sunt repromissiones Et sequitur quod fortes facti sunt in bello. Est ergo propria materia fortitudinis bellum passionum que inferunt homini. ut non succubabat animus in aduersis. Actus autem medius est inter duas malicias. scilicet audaciam et timorem.

D Considera ergo quod triplex est audacia mala quare excludit fortitudo per hoc quod timet timenda. Quedam enim est audacia prouocativa dei. de qua habetur Iob. xv. cap. Cucurrit contra deum erecto collo. et pingui ceruice roboratus est Et hec fuit audacia Sennacherib. Isaie. xxxvi. cap. Quis est ex omnibus dijs terrarum qui eruerit terram suam de manu mea ut

Ayn Caplin xij.

erat dominus hierusalē de manu mea. Erecto collo. id est sup-
ba mente cōtra deum cucurrit. quādo sic fortitudinē dei blas-
phemauit. & pingui ceruice. hoc est p̄temptu in eo nimis gros-
sato. quādo etiā dixit q̄ nō possit liberare. Et tales quidē in-
ueniunt nōstri tēporis homines qui quādo cōtra deum faciūt
opprimēdo pauperes. p̄tra deum blasphemāt dicētes. q̄ deus
benefaciet cū ipsis. dūmodo possint facere cum hominibus. ac-
si dicant. deum nō timemus. nec p̄pter ip̄m quicq̄ dimittē?

E Est etiā audacia p̄sumentū. & illi nimis audent cōtra
iusticiā p̄sumentes de misericordia. Cōtra quos dicit pri. Regū
ij. Si peccauerit vir in virum placari ei potest deus. si autem in-
deū peccauerit vir. quis orabit pro eo. Et Susanna in fine Das-
nielis. melius est mihi absq̄ opere incidere in manus hominū
q̄ peccare in p̄spectu dñi. Et ap̄s ad Hebre. x. Irritā quis faciēs
legem Moyli sine vlla miseratione duobus aut tribus testibus
morit. q̄tomagis putatis deteriora mereri supplicia. qui filius
dei p̄culcauerit. & sanguinē testamēti pollutū dixerit in q̄ san-
ctificatus est. & spiritui gratie p̄tumeliā fecerit. & ibidē. Horres-
dum est incidere in manus dei viuētis

F Tercia est audacia tentantiū deū. de qua dicit in ps. Ten-
tauerūt deū in cordibus suis & testimonia eius nō custodierūt.
Item. male loquuti sunt de deo & dixerunt. nunquid poterit
deus parare mēsaꝝ in deserto. Hec enī fuit audacia q̄ uoluerūt
experiri an deus esset in medio corꝝ. ita ut p̄ ipsis uellet miracu-
la facere. Has tres audacias excludit honesta fortitudo p̄ actus
quē habet. qui est timere timēda. quia ista timēda sunt

G Sed habz aliū actū. qui est nō timere nō timēda. ut dcm̄
est. siue audere audēda. Et per hunc excludit triplicē timorem
scz mundanū. humanū. & timorē pusillanimitatis. Quartum
aut scz naturalē non excludit sed ligat ne abducatur ratiōnem. Ti-
mor mūdānus est quo quis timet periculū. p̄pter amissionem
suarū rerum. vnde timet separari a rebus hui⁹ mūdi. sicut timuit
ille iuuenis qui custodiuerat mādāta ab adolescentia sua. & cū
audiret a dño q̄ vnū sibi deesset ad perfectionem. scz q̄ tres &
uenderet om̄ia que haberet. & sequeretur christū. & abiit tristis. co-
q̄ esset habēs multas possessiones. Lu. xviij. & in ps. Trepidās
uerunt timore ubi non fuit timor.

H Timor aut humanus est quādo aliquis nimis timet pel-
li sue. cum etiā scdm dyaboli testimoniū. pellē pro pelle & cui
q̄a que habz homo debeat dare pro anima Iob. ij. Cōtra quos

§ Primus

iterū dominus dicit. Nolite timere eos qui occidūt corpus & postea nō habent quid faciant. ostendā autē vobis quē timeas-
tis. timete eum qui postq̃ occidit corpus aīam etiā potest mit-
tere in gehēnam. Math. x. & Luce. xij. & ad Hebre. ij. Propter ti-
morē mortis p̃ totā vitā obnoxij erant seruituti.

I Pusillanimitatis autē timor est illius qui timet vmbra &
nō veritatem. qui sc̃; ita meticulosus est q̃ ad quodlibz parū
etiā timet. de quo habetur Job. xv. Sonitus terroris semp in au-
ribus illius. & cum pax sit ille semp insidias suspicatur. Nō cre-
dit q̃ reueri possit de tenebris ad lucem circūspectans vndiqz
gladium. cū se mouerit ad querendū panē. nouit q̃ paratus sit
in manu eius tenebrarū dies. hoc est quādo etiā p̃ aliqua opera
bona querit panē. id est refectōnem vite. nouit. id est pro certo
habet. cū tamen nō sit verū. q̃ in manu eius: hoc est in ope suo
sit dies tenebrarū. id est peccati. & hoc facit debilitas animi &
p̃scientie. Cōtra qd̃ dicitur Isa. xxxv. Cōfortate manus disso-
lutas & genua debilia roborate. dicite. pusillanimes p̃fortami-
ni & nolite timere. ecce deus vester vltōem adducet retributio-
nis. deus ipse veniet & saluabit nos

K Timor autē naturalis est qñ aliquis p̃ naturā abhorret
periculū. sed tñ p̃tra deū nō queret illud euadere. sicut timuit
edñs in passionē qñ dixit Mathei. xxvi. Tristis est aīa mea vsqz
ad mortē. Et idē. q̃ cepit p̃tristari & mestus esse. & Petrus in ma-
tri ambulans videns ventū validū vehemēter timuit. Et Math.
ix. discipuli: cū nauicula opiretur fluctibus & Iesus dormi-
ret: timuerūt & clamauerunt dicentes. dñe salua nos perimus.
Iste autē timor cū sic tangit naturā vt nō abducatur rōnem in ti-
morem malū p̃passio vocatur. cū autē abducit mentē dicitur
passio Sic ergo fortitudo actibus suis: quibus in medio virtu-
tis ponit aīam excludit audacias quasdā & quosdam timores
Habet autē cū actibus suis audacias quasdā & timores q̃dam

L Habet autē audacias tres. quarū vna est intrepiditas con-
fessionis xp̃i corā principibus huius mūdi. Secūda est audacia
aggrediendi & sustinendi horribilia p̃pter deū. Tercia & sum-
ma est audacia cōmittendi se auxilio dei in his que nec vidit
nec audiuit nec p̃ rōnem intellexit. sed tñ fide tenet. De prima
habetur in euāgelio Math. x. Dū steteritis ante reges & p̃sides:
nolite p̃meditari qño aut quid loquamini. dabit enī vobis in
illa hora quid loq̃mini. Et Hierem. xvij. Ego nō sum turbatus
re pastore lequēs: & diē hoīs nō p̃sideraui. Tu scis q̃ egressum

Ayn Caplm xvi.

est de labijs meis rectū in cōspectu tuo fuit. Et hec fuit audacia aplos: & p̄cipue Pauli De q̄ dixit dñs Actū. ix. q̄ vas electio nis esset sibi vt portaret nomē suū corā regib⁹ & principib⁹ & filijs israel. Hec etiā fuit audacia Mathatie in primo Machab. ij qui p̄fessus est bonā p̄fessionē fidei q̄ est ad salutem dicēs voce magna. hoc ē forti & audaci. Et si oēs obediūt regi Anthiocho vt discedat vnusq̄sq; a seruitute legis patrū suorū & cōsentiat mādatis eius. ego & filij mei & fratres mei obediemus legi patrū nostrorū: p̄picius sit nobis deus. Nō est nobis vile relinq̄re legē & iusticias dei. non audiem⁹ verba regis Anthiochi. nec sacrificabimus trāsgrediētes legis nr̄e mādata: vt eamus altera via. Hac etiā audacia idē Mathatias trucidauit virū sacrificatē ydolis sup aram: & militē quē Anthiochus miserat

M De audacia: q̄ quis audet sustinere picula p̄pter deū & aggredi ardua: habet iudiciū. v. q̄ sponte obtulistis deo israel aias vestras ad periculū benedicite dño. Et ibidē infra. Cor me um diligit principes israel: q̄ propria volūtate obtulistis vos discrimini bñdicite dño Qui ascenditis sup nitētes alinos & sedetis supra in iudicio & ambulatis in via loq̄mini vbi collisi sunt currus & hostiū suffocat⁹ est exercitus: vbi narrent iusticie dñi & clemētia in fortes israel. Martyres sunt ascēdentes sup asinos nitentes. hoc est corpa dño parietī p̄figurata: & sedet dñs desup subiugādo ea in iudicio q̄ iudicati a tyrānis nutriūt tyrannos ambulātes in via veritatis doctrine & vite. loquentur aut nobis vbi collisi sunt currus. q̄a in audacia nō accedendi a iusticia p̄pter mortē. Currus malicie mūdi collisus est. q̄ curus habet duas rotas. scz tyrānidē: & seculi potestātē. Equus autē trahens est ira. Miles infidēs equo: infidelitas. Stimul⁹ est furor Frenū autē dirigens & frenās equū: leges & decreta mūdāna Fal castra autē egredientia de curru: eo q̄ de falcatis currib⁹ loquit⁹ sunt tormēta in martyres emissa. sed ubi etiā suffocatus ē exercitus dyaboli. quia p̄stātia martyriū totū subiugauit exercitus mūdi. Ibi em apparuit & mortui superarent & clemētia in fortes ecclie. vt qd̄ viui nō fecerunt: efficerēt morietes Hec fuit audacia sc̄ptorū septē fratū machabeorū q̄ passi sunt p̄ dño. vt legi. sc̄do Macha. viij. p̄ totum. Hec etiā fuit audacia seuerissime matris eorū q̄ sup modū fertur laudabilis & bonorū memoria digna: & masculinū animū femine cogitatōi ingerēs. perēt̄ res septē filios sub vni⁹ diei articulo videns bono animo ferebat. p̄pter spem quam in deum habebat.

§ Primus

N Tercia autē audacia est qua quis audet se pmittere deo. de qua habet Deutero. xxxiij. Qui dixit patri suo & matri sue nescio vos. & fratribus suis ignoro illos. & nescierunt filios suos. hī custodierūt eloquiū tuū & pactū tuū seruauerunt. qā scz impleuerunt hoc qd est in psal. Iacta sup dominū cogitatū tuū & ipse te enutriet. & prema Petri. v. Omnē sollicitudinē vestrā pronūciatis in eū. qm ipsi cura est de vobis. Et Aug⁹. Iacta te in deum. qā nō est ita crudelis vt se subtrahat & te cadere pmitrat. Et iste sunt tres audacie q̄s secū sp hz actus sūt fortitudinis.

O Sūt etiā tres timores q̄s secū hz semp. scz timor initialis filialis. & sponsalis. quartū autē nō secū hz sctā fortitudo. sed pcedit eā & ille est timor seruilis. Timor autē seruilis est: q̄ ppter penas eternas amplius q̄ ppter deū desinit peccare. Vñ dicit Grego. q̄ viuūt in eo peccādī volūtas. & seq̄retur opus si speraretur ipunitas. Et de hoc habet in psal. q̄ inītiū sapiētīe timor dñi. intellectus bonus oībus faciētib⁹ eū. laudacio ei⁹ manet in seculū seculi. & dicit Aug⁹. q̄ est inīciū sapiētīe timor dñi sicut seta est inītiū fili p qd sūtur coreū. quia scz fili nō intrat nisi p setā. sed tñ fili nō cū seta est in coreo. Sīlīter saporem charitatīs eternorū inducit timor seruilis. sed tñ nō est cum sapore ipso in corde hoīs. vñ talis timor facit recedere ab actu peccatī & nō a volūtate. & ideo de ipso dicit. prima Iohā. iij. Timor penā habet. pfecta autē charitas foras mittit timorē. & Grego. Cū sit iudex timeatur q̄ facies iudicis nō amatur. Timor ex timore est nō ex humilitate

P Timor autē initialis cū fortitudine est in inceptōe ipsius Timor em ille nō directe timet penas eternas. eo q̄ hz psciam de venia. sed adhuc timet culpā ppter periculosum impulsū temptationū. & p psequēs etiā timet penā eternā. scz si admittat culpa. & hic est timor incipientiū in opibus fortitudinis in q̄bus nō qd est pctū. sed languēt adhuc pcti reliquijs ex longa p̄suetudine p̄ractis. Et de hoc timore habet Malach. primo. Si ego dñs vbi est timor meus. & Eccl̄es. vltio. Deū time & mādā

Q Timor autē filialis est cū for. (ta ei⁹ obserua hoc ē oīs hōiudine pfecta quia timor filialis est q̄ timet qdē separatiōe a p̄re p demeritū exhereditatiōis. & ideo ne tale demeritū admittat timet & reueret patrē sollicitē cauēs ne aliqd tale pmittat q̄ oculos p̄ris offendat. & de hoc dicit ps. Timor dñi sctūs pmanet i seculū seculi. & Isa. xi. Replebit eū spūs timoris dñi. sed in xpō nō fuit timor nisi q̄tū ad reuerētiā quā patri exhibebat.

Ayn Caplm xvi.

R Timor autē sponsalis nō attendit peccatū neq; penā. sed fugit separatōez ab amplexu. & hoc timet p̄cipue scz q̄ qñq; ppter desidiā amoris ipsius sponsus amplexū differat vel etiā subtrahat. Et de hoc habetur Isa. xxvi. A timore tuo dñe p̄cepimus & quasi parturiuim⁹ & peperimus sp̄m salutis Timor em causans p̄ceptū est timor sponsalis. Cū his tribus timoribus est fortitudo in hoc videlz q̄ timet timenda.

S Sed adhuc notabile valde est q̄ est timor in nobis q̄ est materia virtutis & vicij. vt dicūt philosophi. & iste est timor q̄ est de quattuor passionibus naturalibus. q̄ sunt timor. gaudiū spes. & tristitia. De his quedā supra loquuti sumus. hic em timor si ordinē est materia virtutis: & si nō ordinē est vicium

A § Secundus

Iso scdm quos actus fortitudinis mulier vestiatur. videndum est scdm quas partes ipsius siue sp̄s paretur indumentū. Ponit autē Tullius quattuor partes fortitudinis. scz magnificentiā: fidentiā: patientiā: p̄seuerantiā. his autē quinq; addite inueniūtur a sacra scriptura. scz fiducia. p̄fidentia. longanimitas. p̄fortatio. & p̄stātia. Dicit autē Tullius q̄ magnificentiā est magnarū rerū & excelsarū cū aio ampla quadā & splēdida p̄positōe agitatio atq; administratio. Et dicitur hic magna res que difficilis est valde. Et dicitur excelsa. eo q̄ est vltra posse eleuata. Et dicitur animus ab aiositate. Et dicitur ampla. eo q̄ claudit in se magnū illud p̄ audaciā bonā. de qua dictū est. Et dicitur splēdida p̄pter intentōem finis. quia facit hoc p̄pter bonum honestū & p̄pter deū. Et dicitur ibi agitatio p̄positionis. eo q̄ agit periculū in mente & p̄ponit & ordinat qualiter incipiat & finiat aggressum. & dicit administratio p̄fecta p̄ opus

B Item dicit Tullius q̄ fidentia est p̄ quā magnis & honestis in rebus multū ipse animus in se fiducie certa cū spe collocat. Magna autē dicitur res. vt prius expositū est: & honestus scdm Tulliū dicitur qd sua vi nos trahit & sua dignitate nos allicit. qñ scz nō p̄pter vtilitatē vel delectatōem surgit appetitus in aliquid. sed p̄pter decorem & bonū & plenū qd est in ipsa re. sicut est virtus gratia & hmōi. Et dicitur fiducia p̄fidentia victorie in difficili. Vñ etiā patz q̄ p̄fidentia & fiducia & p̄fortatio que scdm quasdā partes fortitudinis dicūtur: potius sunt p̄prietates & dñtie vel p̄ditōes fidentie. vnde etiam a Tullio nō ponūtur sed p̄prehendūtur sub fidentia.

§ Secundus

C Item dicit Tullius q̄ patientia est honestatis siue vtilita-
tis causa rerū arduarū ac difficiliū volūtaria ac diuturna p̄pessio.
Et ex p̄dictis p̄ quid dicat honestū. Vtile autē sc̄dm Tulliū
& sc̄dm Aug⁹. in lib. de doctrina xp̄iana. & in libro de trinitate
est propter qd̄ aliquid expetitur & p̄cipue p̄pter honestū. Dis-
ticitur autē res ardua ab eodē a quo dicitur excelsa. sc̄z quia eleua-
tur vltra posse humanū. Difficile autē est qd̄ distat ab actū & fa-
cere nostro. quia ad illud agendū oportet colligere posse & vir-
tutem. Volūtaria autē dicitur p̄pessio. eo q̄ dicit Aug⁹. q̄ nes-
mo inuitus benefacit. etsi qn̄q̄ bonū est qd̄ facit: debet autē in-
telligi de volūtate que est rōne recta. quia alia non est volūtas
sc̄dm Damascenū nisi illa. & etiā ph̄s dicit q̄ omnis volūtas
in rōne est. Dicitur autē diuturna p̄pter sustentiam vsq̄ in fis-
nem difficultatis. quia nō est fortis qui fortiter incipit. sed qui
subtiliter & fortius p̄greditur: & fortissime p̄summat. & ideo
etiā Tullius p̄ h̄mōi diuturnitatez longanimitatē p̄prehendit
sub patientia. & nō ponit eam partē p̄ se. Sed sacra scriptura q̄
quālibet differentiā & p̄ditōem virtutis ponit pro virtutis sp̄e
cie: ponit plures q̄ Tullius qui loquitur philosophice & pro-
prie. Itē dicit Tullius q̄ p̄seuerantia est in rōne bene p̄siderata
stabilis & p̄petua p̄mansio. Et dicitur rōne bene p̄siderata cogi-
tatio deliberata de bono honesto qd̄ stare debet p̄ opus fortis
tudinis. Dicitur autē stabilis. eo q̄ nō metuat & trepidat vir-
tutis animi. Et p̄petua dicit vsq̄ ad p̄summatōem victorie glorio-
se. Et ideo iterū p̄stantia p̄phenditur p̄ ip̄m sub p̄seuerantia. q̄a
p̄stantia nihil aliud est q̄ virtus animi nō mutās. Cōfortatio
autē p̄phenditur sub specie magnificentie. quia p̄fortatio est. q̄
quis se erigit ad excelsa superanda ex spe victorie. Habitis des-
finitōibus harū virtutū. p̄sequēter ponēde sunt sanctorū auto-
ritates de actibus ip̄arū in muliere forti. q̄ est fidelis aīa.

D De magnificētia autē notādū est. q̄ quintuplex est ma-
gnificētia. sc̄z gr̄arū actōis. liberalitatis siue munificētie. po-
testatis: laudis siue glorie. & fortitudinis. De magnificētia gr̄a-
tiarū actōnū habetur in machabeis. de magnis periculis a deo
liberati magnifice. gr̄as agimus. v̄puta qui aduersus talez
regem dimicauimus. sc̄z regem sup̄bie dyabolū. De quo dicitur
Iob. xli. q̄ ipse est rex super vniuersos filios sup̄bie. De ma-
gnificētia autē liberalitatis siue munificētie Exodi. xv. vbi
laudat Moyses deū in donis suis dicens. quis similis tui in for-
tibus deus. quis similis tui magnificus in sanctitate temibilis

Hyn Caplm xvi.

atq; laudabilis & faciens mirabilia De magnificentia autem potestatis habetur tercio Regum. x. Magnificatus est rex Salomon super omnes reges terre diuitijs & sapientia. & vniuersa terra desiderabat videre vultum Salomonis vt audiret sapientiam illius. Et hec competunt christo viro huius mulieris: qui potestate rex regum est & dominus dominatius. diuitie gratiarum eius in omnem creaturam profuse sunt largissime. similiter sapientie eius non est numerus. vniuersa enim terra. hoc est homines desiderant vultum claritatis eius. eo q; omnes appetunt beatitudinem. licet non omnes querant eam vbi est. De eodem & fere idem habetur secundo Paralipp. ix. Magnificatus est Salomon super omnes reges terre pre diuitijs & gloria. omnesq; reges terre desiderabant videre faciem Salomonis vt audirent sapientiam quam dederat deus in corde eius. De magnificentia autem laudis habetur in psal. Eleuata est magnificentia tua super celos. hoc est maiestas extollenda laudis magnifica. Et Eccli. x. Noli despiciere iustum hominem pauperem. & noli magnificare peccatorem & diuitem. Et zacha. xij. Saluabit dominus tabernacula iuda sicut in principio. vt non magnifice gloriatur domus David. Et notandum q; magnificentia glorie non differt a magnificentia laudis. quia vt dicit Aug⁹. super episistolam ad Roma. in fine. Gloria nihil aliud est q; clara cum laude de notitia. De magnificentia autem fortitudinis habet Tres norum primo. Abstulit dominus omnes magnificos meos de medio mei. hoc est fortes. Et Isaje. x. In die illa visitabo super fructum magnifici cordis regis Assur. & super gloriam altitudinis oculorum eius. Magnificum enim hic dicitur cor regis asiriorum. eo q; magna audeat inuadere quadam amplitudine animi. vt dictum est supra.

E. Confortatio similiter scdm Tullium comprehenditur sub magnificentia. Et est quadruplex. scz verbi. & spualis & interne consolationis. & fortitudinis. & confortatio auxilij. que tamen sub confortatione fortitudinis comprehenditur. De confortatione verbi habetur Deutero. iij. vbi loquitur dominus ad Moysen dicens. Precipe Iosue & corrobora eum. atq; conforta. quia ipse precedet populum istum & diuidet eis terram quam visurus es. Et Iob. iij. Vacillantes confirmauerunt sermones tui & genua tua trementia confortasti. De confortatione autem interne consolatonis habetur in psal. Panis cor

§ Secundus

hominis confirmat. hoc est confortat. Et Gene. xviij. Ponā buc-
cellam panis & confortetur cor vestrum. Panis autem vocas-
tur gratia intrinsecus roborans & confortans. Et Actu. ix. Cū
accepisset cibum confortatus est Paulus. scilz quando per baz-
ptismum gratiam rescipientem intrinsecus accepit. De confor-
tatione verō que species est fortitudinis habetur Iudith. xiiij. cō-
firma. vel conforta habet alia littera: in deus israel. & respice
in hac hora ad opēra manuum mearū. vt sicut promissū hies
rusalem ciuitatē tuam erigas. & hoc quod credens per te poss-
se fieri cogitauī perficiam. Ita dixit Iudith quando euaginato
ense stetit ad amputandum caput Holofernis. Et secūdo Regū
secūdo Dixit Dauid ad viros iabes Galaad qui sepelierant Sa-
ul. Benedixi vos a domino qui fecistis misericordiam hanc
cum domino vestro Saul & sepelistis eum. & nūc retribuet vos
his quidem dominus misericordiam & veritatem. sed & ego
reddam gratiam. eo qd fecistis verbum istud. Confortentur ergo
manus vestre & estote filij fortitudinis. licet enim mortuus
sit dominus vester Saul. tamen me vnxit domus iuda in re-
gem sibi. De confortatione autē auxiliij habet tercio Regū. ij.
Salomon autem sedit super thronum Dauid patris sui. & fir-
matum siue confortatum est regnum eius. & hoc fuit auxilio
dei & principum qui adheferūt ei. Et tercio Regū. ij. Cōfirma-
tum est regnū in manu Salomonis

F Sequitur de fidentia. sub qua comprehenduntur due.
scilz fiducia & confidentia. Et parum differunt iste tres. tamen
differunt in aliquo. quia fidentia proprijs innititur viribus. &
ex hoc fidentia est posse in actum difficilez. Fiducia autem in-
nititur quantitati difficultatis. & illam credit euincere. Confi-
dentia autē respicit ad auxilium diuinum. & per illud se cre-
dit posse superare. De duplici autem fidentia inuenitur in sa-
cra scriptura. scz de fidentia spei. & de fidentia fortitudinis. de
prima habetur. secūda ad Choriñ. primo Nolo em̄ vos igno-
rare fratres de tribulatione nostra que facta est in asia. quoniam
supra modum grauati sumus supra virtutem. ita vt etiam te-
deret nos viuere. sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis ha-
buimus. vt non simus fidentes in nobis. sed in deo qui susci-
pit mortuos qui de tantis periculis eripuit nos. Inde etiam dis-
citur dissidentia desperatio de aliquo. sicut habetur ad Roma.
nos quarto ca. de Abraham qd in repromissione dei non hes-
sitauit dissidentia. id est desperatione. sed confortatus est fide

Fyn Caplm lvi.

dans gloriam deo plenissime sciens. quia quaecumque promissit ei deus potens est & facere Et ad Ephe. ij. Vos puiiificauit. subaudi christus. cum essetis mortui delictis & peccatis vestris in quibus aliquando ambulastis secundum seculum mundi huius. secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios dissidentie. De fidentia autem fortitudinis habetur Hebre. ij. Ego ero fidens in eum. hoc est fidetiam victorie habebō in fortitudine & robore eius. quia licet dyabolus fortis sit. tamen christus fortior est per hoc quod est idem cum patre. hoc est per deitatem.

Fiducia autem est triplex. scilicet fiducia fidei. fiducia spei. & fiducia fortitudinis. Fiducia fidei est que operatur strennue propter certitudinem fidei. Fiducia autem spei est que cum certitudine expectat bonum eternum propter securitatem liberalitatis diuine. Fiducia autem fortitudinis est que strennue insurgit in difficile. eo quod credit difficile superare animi virtute vel robore. De fiducia fidei habetur Actuum. iij. Erant enim discipuli dicentes. Et nunc domine respice in minas eorum. hoc est persequutorum. & da seruis tuis cum omni fiducia loqui verbis tuis in eo quod manus tuas extendas ad sanitates. & signa & prodigia fieri per nomen sancti filij tui Iesu. Et similiter Actuum. xviij. legitur. quod appollo erat potens in scripturis & edoctus viam domini. & seruens spiritu loquebatur & docebat diligenter ea que sunt Iesu. sciens tamen baptisma Iohannis Et sequitur. quod cepit fiducialiter agere in synagoga. id est fideliter ostendit ei certitudinem fidei sue ex constantia doctrine & strennuitate operum bonorum. De fiducia autem spei habetur Thobie. iij. Fiducia magna erit coram summo deo elemosyna omnibus facientibus eam. Hic enim accipitur fiducia pro securitate spei que generatur ex elemosyna. quia sicut homo conscius est sibi quod liberalis fuit in pauperes. ita sumit sibi quamdam securitatem ex liberalitate diuina. Et de spe impiorum dicitur in Iob. viij. ca. Non placebit deo vecordia sua. hoc est hipocrite. & sicut tela aranearum fiducia eius. De fiducia vero fortitudinis habetur in secundo Paralippo. xiiij. vbi legitur quod zara rex ethiopum egressus est contra Asa regem Iuda habens secum decies centenam milia. & currus trecentos. & venit usque ad mare sal. Porro Asa perrexit ei obuiam. & instruxit aciem ad bellum in valle saphata que est iuxta mare sal situata. & inuocauit dominum deum omnipotentem. & ait. Domine non est apud te vili

§ Secundus

distātia utrū in paucis auxiliis aut in pluribus. adiuua nos
dñe deus noster. in te em̄ & in tuo nomine habētes fiduciā ue-
nimus cōtra hanc multitudinē. domine deus noster tu es. nō
preualeat homō cōtra te. & sequit̄ Et corruerunt ethiopes usq̃
ad internitiōem. zara interpretat̄ oriens. & significat stellaz que
mane oriebat̄ in luce. sed globos sue lucis in tenebras cōmuta-
uit. sc̄z dyabolū qui rex est mauroꝝ siue ethiopum tetroꝝ. sc̄z
peccatoꝝ & infernorum demonū. decies aut̄ centena milia sig-
nāt infinitos modos tentationum qui secum sunt. sicut cla-
mat David in ps̄. Domine quid multiplicati sunt qui tribu-
lant me. multi insurgunt aduersum me. Multi dicunt aie mee
non est salus ipsi in deo eius. Asa autem interpretat̄ sustollens
facturam & significat fortem qui semp̄ facturam dei sustollit
viribus Hic instruit aciem cōtra multitudinē demonū in ual-
le humilitatis iuxta mare sā. que interpretatur amputatio. quia
in primo motu obuiat dyabolo. uocatur autē uallis saphata
que interpretat̄ iudicans eos. quia humilitas semp̄ dijudicat
seipsam ne a domino dijudicetur. Orat autem Asa. hoc est mu-
lier fortis. sustollens se in cōfortatione domini dicens q̃ in do-
mino & in suo nomine habet fiduciā victorie. in p̄paratiōe di-
uini auxiliij nihil reputans paucos aut multos bellatores. Vnde
de pater q̃ fiducia robur animi est strennue agens. eo q̃ tantuz
difficultatis vincere presumit.

H Confidentia autem est triplex similiter. scilz fidei spei &
fortitudinis. De cōfidentia fidei dicit̄ ad Ephe. iij. In christo ha-
bemus fiduciā & accessum in confidentiā per fidem eius. Itē
Math. xxvij. Cōfidit in deo liberet nunc eum si uult. dixit em̄
quia filius dei sum. De confidentia autē spei dicit̄ ad Hebre. vi.
Confidimus aut̄ uobis fratres charissimi meliora & uiciniora
saluti. Et ad Roma. ij. Cōfidis teipsum ducē esse cecorū & lumē
eorum qui in tenebris sunt. Et sequit̄. Qui ergo doces aliū. tes-
ipsum non doces. Et ad Hebre. x. ca. Nolite amittere confidē-
tiam uestrā que magnā habet remunerationē. patientia em̄ uo-
bis necessaria est ut uoluntatem dei faciētes reportetis promiss̄
siones. De cōfidentia autem fortitudinis habet̄ Iere. ij. Ab egyp-
pto cōfunderis sicut confusa es ab Assur. nam & ab ista gradis
eris. & manus tue erūt supra caput tuū quoniā obtriuuit domi-
nus confidentiā tuam. & nihil habebis prosperuz. & loquitur
ibi dominus de iudeis qui sedus amicitie fecerunt cū egyptijs
cōtra Assirios. & intendit q̃ sicut opprimunt̄ ab Assiris sic cō-

Nyn Capitulū xvj.

fundetur ab egyptijs. quia non poterūt auxiliari. & tamen sus-
dei habebant fiduciā in illis. & illam fiduciaz obtinuit domi-
nus. quia impediuit eam. traducēdo etiā egyptios in manus
assiriorū. q̄ aut manus in capite dicuntur habere. dicitur pro-
pter signum magni doloris. vnde cōfidentia hec scdm sensu-
littere est species fortitudinis p̄sumens vincere propter auxiliū
Scdm moralitatez autem assur. qui interpretatur beatus. signi-
ficat prosperitatem huius vite in qua pfundunt ppter peccas-
tum mali homines. Egyptus autem. qui interpretatur meror uel
angustia. significat aduersitatez in qua tamē confundent. quia
eleuant in prosperis & deiciuntur in aduersis. Fiducia autem
est mūdus & uoluptas vite & iuuentus & huiusmodi. que ob-
tinet dominus in die mortis infligens dolorem intolerabilez
qui significat p manū in capite. Itē Sophonie. ij. loquit de mū-
do dicens. hec est ciuitas gloriosa habitans in confidentia que
dicebat in corde suo. ego sum. & extra me non est alia amplius
quomodo facta est in desertum cubile bestie. omnis qui trans-
sit per eam sibilabit & mouebit manū suam. Mūdus desertus
erit in die iudicij. & est mō cubile bestie. hoc est dyaboli. et sans-
eti sunt qui transierūt. quia nō manent in hoc mundo & sibil-
lant deridētes mundū. & mouēt manū excutientes eam ne ali-
quid rerū mundanaz adhereat

I Sequitur de patientia que est terciā pars scdm Tullium Est
autem triplex patientia. scilz asinina & astucie siue calliditatis.
et terciā est patientia virtutis. & hec est duplex. scilicet. patiētia
spei & patientia fortitudinis. Patientia autem spei est expecta-
tio rei sperate sine deiectione animi. & de hac habetur Romanū.
viij. cap. Nam quod videt quis quid sperat. si autē quod nō
videmus speramus. per patientiā expectamus. Et ad Hebreos
x. ca. Patientia uobis necessaria est ut uoluntatem dei faciētes
reportetis repromissionē Patientia asinina est que provenit ex
stoliditate sensus. q̄ndo aliquis nescit auertere iniurias. & ideo
equanimiter tolerat eas. & hec est patientia ebrij. de qua habet
in Prouerbijs. xxij. cap. Verberauerūt me & non dolui traxe-
runt me & ego non sensi.

K De patientia autē astucie. scz que dissimulat iniurias. nō
tamen remittit. sed equanīme sustinet ad tēpus. habetur scdm
macha. v. ubi legitur q̄ rex Antiochus misit principē odiosū
appolloniū cum exercitu ex viginti & duobus milibus. preci-
piens eis omēs pfecte etatis mares interficere. mulieres autē ac

§ Secundus

Iudeos uendere. qui cum uenissent hierosolimā pacem similes
sanc̃s quieuit usq; ad diem sanctū sabbati. & tunc feriantib⁹ iu
deis arma capere suis precepit. omnesq; simul qui ad spectacu
lum processerant trucidauit. & p̃ ciuitatē cū armatis discurrens
ingentē multitudinē peremit. Hic p̃t̃ q̃ ad tēpus fuit patientia
fraudis & astucie. Et hec ē instructio moralis. quia appollonius
dyabolū significat. cū satellitibus suis. sc̃z luxuria fornicatio
ne auaricia. & huiusmodi vicijs. hierusalē autem fidelis anima
non littera. sed spiritu iudea que confitetur domino & glorifi
cat eū. hec nō capit in die p̃feto. sed in die feriatōis. quia q̃diu
homo bono aliquo exercitio occupatur dyabolus tempus in
gerendi tentationes non inuenit. sed cum inuenit domū quā
exeundo reliquit scopis uanitatis & pompe mundatā & orna
tam seculi illecebris & spectaculis assumit secū exercitū septem
spirituū qui sunt nequiores se Lu. xi. ca. Et interficiunt primo
ad spectaculū satellitū dyaboli p̃cedentes perfecte etatis. hoc
est opera p̃fectionū facientia. sed mulieres resolutas. sc̃z in uos
luptate. & iuuenes lasciuientes in desiderijs carnis uendūt pec
catis p̃ cōsuetudinē. Hec etiam fuit patiētia Cayn qui dissimu
lauit rancorem corāz patre & matre & euocauit Cayn Abel ut
amicū extra homines. & ibi interfecit Gen. iiii.

L De patientia autem virtutis dicit Iacobi primo. Patiē
tia opus perfectū habet. & Luce. xxi. ca. In patiētia enim uestra
possidebitis animas uestras. & in Prouerb. xxv. Patientia lenie
tur princeps & lingua mollis confringet duriciam. id est uerba
patientie. Et ponunt in istis tribus auctoritatibus tres effectus
patientie. sc̃z perfectio operis. possessio proprie anime ad nutū
quam iratus & impatiens ad nutū nō habet. & placatio dei &
emollitio iusticie ipsius.

M Longanimitas uero continetur sub patiētia sc̃dm Tull
lium. que in sacra scriptura triplex inuenitur. scilicet misericor
die. spei. & fortitudinis. Longanimitas misericordie ē que diu
derelinquenti differt penam. & dissimulat vindictāz. ut sic tra
hat ad penitentiam. de qua habet ad Roma. ij. ca. An diuitias
bonitatis eius & patientie. & longanimitatis contemnis. igno
ras quoniā benignitas dei ad penitentiam te adducit. & in ps.
Longanimis & multū misericors

N De longanimitate autē spei notandū. q̃ spes dicit long
ganimis que diu equanimiter expectat rem speratam sibi pro
missam. Et de hac habetur ad Hebre. vi. Abrahe nāq; promittit

Alyn Caplm rus.

tens deus quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem. In-
uauit per semetipsum dicens. Nisi benedicens benedicam te. &
multiplicans multiplicabo te. & sic longanimiter ferens: ade-
ptus est repromissiones

O De longanimitate autem fortitudinis. qua quis scilicet
strenue tolerat aduersa diu usque ad finem victoriae. & potest
continuuare pericula. habet in secunda ad Cor. vi. ubi dicit apostolus
quod in omnibus exhibeamus nos sicut dei ministros in multa pa-
tientia. in tribulationibus. in necessitatibus. in angustiis. in pla-
gis. in carceribus. in seditionibus. in laboribus. in vigiliis. in ie-
iuniis. in castitate. in scientia. in longanimitate. in suauitate. in
spiritu sancto. Hanc etiam longanimitatem ponit idem apostolus
inter fructus spiritus. ad Gala. v. ca. De eadem etiam habet
Iacobus. v. Exemplum accipite fratres exitus mali tribulationis
et longanimitatis. laboris & patientie prophetas qui loquuti
sunt in nomine domini. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt
sufferentiam Iob audistis & finem domini vidistis. quoniam mi-
sericors est dominus & miserator

P Deinde videamus de perseuerantia. que ultima ponitur
pars fortitudinis. Et continetur cum ipsa constantia & sub ipsa.
Notandum autem quod perseuerantia triplex est. quandoque enim propositum
perseuerandi in omni bono quod incipitur. dicitur perseueran-
tia. Et hoc a beato Augustino. in libro de bono perseuerantie dicitur
donum perseuerantie. quod datur homini in principio inceptionis
quia sine hoc nemo bonum incipit. & consummatur in fine vite.
continuate in bono. Tunc enim primo consummatur hoc donum.
quia ante hoc non dicitur perseuerasse. Secundo dicitur perseuerantia
continuatio boni usque ad finem. Continuatio autem mali. sicut dicitur
Augustinus. non dicitur perseuerantia. sed potius perinacia. Tercio di-
citur perseuerantia strenuitas animi in perdurando in difficili
usque ad perfectam superationem ipsius. Et hec est pars & species
fortitudinis

Q De prima perseuerantia. que nihil aliud est quam propositum perse-
uerandi in bono incepto. habet Iob. xv. c. & loquitur de ypocrita
qui non habet propositum perseuerandi in hoc quod facit. sed tamen usque
ad hoc facit quod persequat quod intrat. unde dicit sic de ipso. Non
dabitur nec perseuerabit substantia eius. nec mittet in terram radices
suas. nec recedet de tenebris. ramos eius arefaciet flamma. & aufer-
retur spiritus oris eius. Non dabitur virtute. et huius causa est
quod substantia operum eius non perseuerat. id est non est cum proposito perse-

§ Secundus

uerandi. & ideo radicē boni nō mittit in terraz humilitatis. & stabilis vite. quia terra in eternū stat. ut dicit Eccl̃s. prio. & ideo de tenebris peccati non recedet cor eius. & flamme laudis huius mane cōsumit ramos operū eius. & spiritu oris eius. id est dei auferet. id est interficiet. sicut caput eius antichristus.

R De pseuerātia autē que ē prinuatio boni usq; in finē dicit Math̃i. x. Qui pseuerauerit usq; in finē hic saluus erit. Itē Math̃i. xxiiij. Qm̃ abundabit iniquitas: refrigescet charitas multoꝝ: qui autē pseuerauerit usq; in finem hic saluus erit.

S De pseuerātia autē terciā que ē spēs fortitudinis habetur ad Hebr̃e. xij. In disciplina pseuerate. tanq; filijs uobis offert se deus. Disciplina autē est eruditio moꝝ per difficultia. vnde idē est pseuerare in disciplina. quod est pseuerare in difficultate.

T Vltimo ponēda est pstantia. que ad pseuerantiā habet reduci. Est autē duplex cōstantia. scz maturitatis & fortitudinis. Cōstantia maturitatis est quādo aliq; ex refrenata dissolutōe lasciuie equalitatē vultus & animi pferit cōtinue. Cōstantia autē fortitudinis est quādo aliq; ex robore magnifici animi non deijci. ex hoc q; diu pmanet in aduersis & pseuerat. Quādo autem aliquis equalē se exhibet in malo: hoc nō uocat cōstantia. nisi abusiue. quia pprie obstinatio uocatur.

V De prima autē pstantia habet Actū. iij. Videntes principes iudeoꝝ Petri pstantiā & Iohannis. p̃p̃erto q; hoies essent sine litteris & ydeote ammirabant. & cognoscebāt qm̃ cuz iesu fuerant. quia scz per cōstantiā in bono cognoscunt discipuli iesu. De hac eadē habet Actū. xij. q; qm̃ iudei nolebant audire uerbū: tunc pstanter Paulus & Barnabas dixerūt. uobis opor̃ tebat primo loqui uerbum dei. sed qm̃ repellitis illud. & indig̃nos uos iudicatis vite eterne. ecce conuertimur ad gentes. hec em̃ pstantia nihil aliud dicit q; equalitas pmanendi in doctrina et predicatione uerbi.

X De pstantia autē fortitudinis habet Sap̃iē. v. Tunc stas bunt iusti in magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerunt & qui abstulerūt labores eoꝝ. Et in sc̃do Paralip. xx. cap. sc̃dm̃ lrām septuaginta interpretū. Cōstantes estote videbitis auxiliū dñi sup̃ uos. Littera autē nostra sc̃dm̃ Hiero. habz tantūmodo. Cōfidenter state & videbitis auxiliū dñi super uos. Et s̃c̃p̃ prio Machabe. ij. c. ubi dicit q; multi de iudeis timentes anchiochū. recesserūt a lege dei. & sequit q; Mathathias et filius eius cōstanter steterunt. Et iste sunt nouem ptes fortitudinis a

Nyn Capituli xvj.

sanctis inuente. quas ut potuimus exequuti sumus.

Y Sequitur terciū superioris diuisionis. scz qualiter fortitudinis actus & fortitudinis partes aptentur sibi in uestimentum. Sunt autē tria ad hoc necessaria. scz forfex incidens & formans. acus consuens. & filum cōtinens siue cōnectens omnia. Forfex autē formans est ratio. & habet duos cultros cōtra se inuicem uenientes. vnus est fides. alter auctoritas scripture. & cōuectunt clauo intellectus ueritatis ut directe contra se inuicem ueniant. Et de hoc sub alia metaphora. dicit Osee. vi. c. Propter hoc dolauit in pphetis & occidi eos in uerbis oris mei. Idē em quod ibi dolabrū dicit scilicet metaphorā. uoco forfices. Et Isai. xli. Confortauit faber erarius pcutiens malleo eum qui cudebat tunc tēporis dicens. gluton bonū est. Faber em erarius dicitur mulier fortis & cōfortat cudentes opera fortitudinis dicens de gluton quo nectitur totum opus eius. quia bonū est. Alias autē metaphoras inducimus. quia de forficib⁹ nihil inueniunt ex pressum in scriptura. Acus autē est sapientia penetrans ubiq; & disponens suauiter uestimentū ut aptetur decenter. Sicut dicitur Sapient. viij. c. Attingit a fine usq; ad finem fortiter. & disponit omnia suauiter. Filū uero omnia fortitudinis opera cōnectens et partes ipsius est equanimitas. Equanimitas em non est pars fortitudinis uel actus eius. sed est in omni parte ipsius & in omni actu suo pnectens & cōtinens omnia ne dissoluatur. Sicut dixit angelus ad Thobiā. v. Forti animo esto. in proximo est uerba a deo cureris. forti animo equanimis ne dericiat animus in aduersis. Et sic adaptatur uestimentū

N S Tercius.

Sequit de indumēto decoris. & primo sumēda est definitio decoris ut cōgruentius pcedamus. Dicit autē phīs. q decor est elegans cōmensuratio partiū. quādo scz color respondet figure faciei. & dispositio capillorū ex compatiōe ornat faciem. Quia ita laudat mulier Cantico. vi. q est pulchra & decorata Pulchra in membris dispositione. & decora in pportione eorum. Accipiamus ergo q hec mulier uestimentū habet decoris glie. Decor nature cōsistit in debita pportione siue pmesuratione nature. ut scz caro spiritui subdatur. & ratio regat ut domina. & uolūtas obediat in omnibus. Sensualitas autē restringatur a lasciujs tanq; ancilla uel filia luxuriola. pcupiscibilis aut

tem rationi in omnibus subseruiat. Irascibilis etiā obtemperet ad nutū. ut sic tota caro subiecta sit spiritui. & spūs rōni. ratio autem deo. Et hic decor est rectitudo & honor nature humane. Sic ut dicit in ps. Homo cū in honore esset non intellexit. cōparatus est iumentis insipientibus. & similis factus est illis. Et Eccl̃. cl̃. i. s̃. vii. Deus creauit hominē rectum. & ille immiscuit se infinitis questionibus. hoc est questionibus demonis. que adhuc non habent finē. quas quidē in paradiso p̃posuit. nec usq; in hodiernū diem ad finē solutionis p̃fecte potuimus puenire. Hec etiā q̃ndocq; dicit̃ imago dei. sc̃dm quā factus est homo. sicut habet Ge. primo. Ad imaginē dei factus est homo. Et Eccl̃. xviij. Deus de terra creauit hominē. & sc̃dm imaginē suā fecit illum. Et hec imago est in hoc q; ratio imperet & alie vires imperent. & corpus subdatur spiritui. & spūs deo. sicut habet Gene. primo. Faciamus hominē ad imaginē & similitudinē nostrā. Et p̃stet piscibus maris & uolatilibus celi om̃iq; reptili quod mouet in terra. Pisces maris qui nutriunt in aquis sunt motus uoluptatis. Volatilia autē celi sunt motus sup̃bie. & spiritualit̃ peccatorū. Reptilia autē que mouent in terra sunt motus animalit̃s terrene ut auaricie. & huiusmodi.

B. Decor autē virtutis est in cōcentu virtutū omniū. ut sc̃p̃ temperantia in omnibus modū & mensurā ponat. Fortitudo autem in omnibus strennuitatē. Iusticia decens & debitum. Prudentia uero sit rector & auriga in omnibus. Dum enim temperantia ponit modum. cordi facit mansuetudinem & mitatē. Dū ponit modum habitui exterius facit modestiam. Dum ponit modum uoluptati que est in potentia generationis facit continentiam pudicie virginalis. & castitatis vidualis. & continentie cōiugal̃s. Quarum prima quidē abstinet corde et corpore ab omni concubitu & semp. Secūda autem ab omni quidem abstinet concubitu. sed non semper. Tercia autem nec ab omni nec semp. sed abstinet a concubitu non sui semper. & a concubitu sui non semper. sed quādoq; sc̃p̃ tempore orationis. Et post illud tempus iterū conuertit̃ in ipsum ne tentet eum sathanas p̃ incontinentiā. Dum item ponit modū temperantia in delectabili quod concedit̃ ad nutrimentū facit parsymoniā. Similiter dum fortitudo ponit strennuitatē in difficultatib⁹ illatis nobis ab alio. uel etiā que sūt in nobis ut infirmitates. & huiusmodi. animū facit magnificū. rationē autem fidentem. In passione autē ipsa operat̃ patientiā. & robur continet ad p̃se

Ayn Caplin xij.

uerandū. Iusticia eodē mō. dum decens ponit in ore facit ueritatē. Debitū autē ponit in opere. & facit ad superiores obediētiam & reuerentiā. Ad proximos autē pietatē & honorē & liberalitatem. Ad inferiorē uero misericordiā & miserationē in elemosynis. Ad se uero humilitatē. Ornans autē iudices: operatur clementiā & humanitatē in iudicādo. in sentētia autē equitatē & condēnando uindicatōem. & ad deum religionē & cultū decētē. Dum uero prudētia regnū pspicit. ex p̄sentis memoriā stabilit. dū p̄sentia inspiciūt ut dirigat & clarificet intellectum. dum autē solerter pspicit de futuris. puidētia nobis acquirit Cautelā siquidē operat in periculis. cōsiliū in dubijs. In certis autē certa gubernat sciētia

C Est iterū decor harū virtutū quo respiciunt se inuicem. nisi em̄ tēperantia singulis modū ponat: erit prudētia non habens modū. & iusticia nimis iusta. & fortitudo p̄ceps in periculis. Nisi em̄ fortitudo singulis strenuitatē ministrat: efficiētur omēs resolute & effeminate circa difficile. circa quod est omnis uirtus. Nisi item iusticia decens & debitū apponat: reprobas hūnt omnes. sicut ab ore fatui reprobat parabola qui non discit eam in tpe suo Eccl̄. xx. Iterū autē nisi prudētia regat singula sicut ceci cadent in foueā periculi nō puiſi. sic deus artauit uirtutes ut non sit scisma inter eas. unde pro se inuicē sollicitē sint ut q̄ vna nō habeat in se: accipiat ab altera. & quod habet alia cito socie sue cōmunicet. ut illa quoq; isti vicē in alio qd̄ non possidet ab ista rependat. Hec decētia & iste decor significat in corpore humano & in eccl̄ia. In quibus grām quā habet vnū mēbrū cōmunicat alijs. ut sic om̄ia sint p̄munia. singulis tamē in proprijs officijs dispositis & distributis. Sicut habet Roma. xij. ubi dicit ap̄ls. Sicut em̄ in vno corpore multa membra habemus. om̄ia autē mēbra nō eundē actū habent. ita multi vnus corpus sumus in christo. singuli autē alter alterius mēbra habentes donationes scdm grām que data est nobis differētes. Et pri. Choz. xij. Corpus nō est vnū mēbrū sed multa Si dixerit pes qm̄ nō sum manus. non sum de corpore. num ideo non est de corpore. Et si dixerit auris. qm̄ nō sum oculus. non sum de corpore. nū ideo nō est de corpe. Si totū corpus oculus. ubi auditus. & si totū auditus. ubi odoratus. Nunc autē posuit deus mēbra. & vnū quodq; eorū in corpore sicut uoluit. quia si essent om̄ia vnū mēbrū. ubi corpus. Nunc autē multa quidē mēbra. vnus uero corpus. nō potest autē dicere oculus manū opera tua nō

§ Tercius

Indigeo. aut iterum caput pedibus non estis mihi necessarij. Sed multo magis que videntur membra corporis infirmiora esse. necessaria sunt. & que putamus ignobiliora membra esse corporis: his honorem habundantiorē circūdamus. & que inhonesta sunt nostra habūdantiore[m] honestatem habēt. Hone[m]sta autē membra nostra nullius egent. sed deus temperat ut corpus ipsū: ei cui deerat honorem habūdantiore[m] trīs buendo. vt nō sit scisma in corpore. sed in idipsum pro seinu[m]cem sollicita sint membra. et si quid patitur vnū membrū. cōspatiūtur omnia membra. siue gloriatur vnum membrū: congaudent omnia membra. Per omnia similiter est de virtutibus in anima. & facilis est adaptatio p[er] predicta

D Habet autem hec mulier etiam decore[m] in theologicis virtutibus. que sunt fides. spes. charitas. que tres p[er]iungunt ip[s]as deo decorantes eam in conspectu dei. Alie autem quattuor decorant ipsam apud homines vt sit verum de ipsa quod habetur Sapientia. iij. q[ue] scilicet immortalis est memoria illius. quoniam & apud deū nota est: p[er] decore[m]: & apud homines: per virtutes. Fides etenim prime veritati ipsam coniūgit. Spes autē eternitati beatitudinis vnit quam expectat. Et charitas vnit bonitati. Similiter iste virtutes decorem habent p[er]sonantie: dum fides deum ostendit. Spes autem ad ipsum se extendit. Et charitas ipsam apprehendit. Eodem modo p[er]sonant in edificio cordis. fundamentum enim aliud nemo potest ponere preter id quod positum est: quod est christus Iesus. vt dicitur prima ad Corin. iij. Hoc exponens glosa Ambro. dicit q[uod] christus in corde est fides christi in corde. sicut dicit idē apostolus alibi. in fide fundati Spes autem parietes erigit. & charitas concludit in summo. Eodem modo in opere decorem preparationis habent. nam charitas opus elicit. spes p[er]ducit ad mercedem. fides autē dirigit intentionem. teste Augusti. qui dicit. q[uod] intentio bonū opus facit. intentionem autē fides dirigit. De his tribus habetur prima ad Corin. xij. Nūc autē manēt fides spes & charitas tria hec. maior autē horum est charitas. Isti sunt illi tres viri qui apparuerunt Abrahe ad radicem mābre. Gene. xviij. Isti sunt etiam tres pueri illesi in camino iniquitatis huius mūdi. Danie. iij.

E Decor autē omnium signatur. tercio Reg. x. vbi legit[ur] q[uod] regina Saba vidēs o[mn]em sapiētiā Salomōis & domū quā edificauerat: & cibos mēse ei[us]: & habitacula seruorum: & ordies ministrarum: & vestes: & coros: & pincep[er]nas: & holocausta q[ue] offerebāt i[n] domo

Huius Capituli xvi.

domini nō habebat ultra spūm. Regina Saba est sapientia huius mundi: que ut est multū in eloquentia interpretatur scđm aliam interpretationem capta. quia captiuatur in obsequiū christi. Et scđm terciā interpretatur puerisio. quia ad christū conuertitur. Domus autē Salomonis est domus edificij spūalis. qđ edificatur viro pacifico: hoc est christo. Sapientia autem est sapor eternorum. Cibi autem mense sunt refectiōes & dulces dines omniū virtutum. Habitacula autē seruorum sunt

Rationalis

Vires anime. sicut

Inscibilis

Concupiscibilis

In quibus precipue serui christi: virtutes scđ: habitāt. Ordo autem ministrantiū est ordo virtutum qui explanatus est. Vestes autē virtutum sunt p̄suetudinis opera & gratie. Pincerne autē dicūtur etiā quia propinant vinū gaudiij spūalis quod letificat cor hominis dispositum scđm decore; virtutis. Holocausta autē totius incendiij deuotionis offerūt tres. scđ: fides. spes. & charitas in domo dñi: deo. hoc est in corde. Hec videns inquā secularis sapientia nō habet ultra spūm seculi. sed acquirit spūritum dei. He duplices virtutes scđ: politice & theologice: significatur per Martham & Mariā. Luce. x. Nam theologice sunt circa deū. cardinales autē satagunt circa frequens ministerium quod expletur ad homines. Significantur etiā p̄ dispositiones angelorum in celo. quorum tres chori deo assistunt. alij autem ministeriū sui officij explent circa alia. Et tantūz distit sit de decore virtutis huius mulieris fortissime

F Sequitur de decore eius in opere. Est autem in tribus decora in opere. scđ: licito. honesto. & expediēti. Opus licitū decorat ad deum. honestū autē ad seipsam. & expediens ad proximum. Licitū autē scđm Aug⁹. est qđ nullo p̄cepto prohibetur. Et hoc primū attendit mulier fortis in opere suo. habens vero hoc qđ est licitū: adhuc p̄siderat vtrum sit honestū. Honestum autē est qđ est laude dignū apud p̄scientiam & hoies. vel ad minus qđ nō habet verecūdiam appellatur honestum. Cū autē & hoc inuenit in opere suo quod nō habet verecūdiam: cogitat adhuc vtrū sit expediens salutē proximorū. Sic em̄ impletur illud ap̄li ad Roma. xij. Prouidentes bona nō tm̄ corā deo sed etiā corā om̄ibus hominibus. Si em̄ om̄ia licita essent etiā statim faciēda nunq̄ diceret ap̄ls prima ad Choriū. vi. Om̄ia mihi licent: sed nō om̄ia expediūt. quia scđ: quedam licita nō

§ Tertius

profunt saluti proximorū. De quibus ipse ap̄lus dicit prima ad Choriñ. viij. Videte ne forte hec licentia vestra offendiculū fiat infirmis. Et loquitur de his qui comedebāt carnes ydolis oblatas corā infirmis. Et ideo subinfert Si esca scandalizat fratrem meum: nō manducabo carnem in eternū ne fratrē meū scandalizem. Si iterum omnia licita essent etiam honesta non diceret ap̄lus prima ad Choriñ. vi. Omnia mihi licent. sed ego sub nullius redigar potestate. hoc est nō dabo aliq̄ occasionem iudicandi me ex opere mihi non prohibito p̄ preceptum. Qd̄ em̄ iudicatur ab alio aliquam habet rōnem indecentie & vere cūdie. Vnde decor p̄fectus operis est vt sit licitū honestū & exp̄diēs saluti proximorū. Vnde ap̄lus ad Philip. iij. dicit q̄ se s̄canda sunt quecūq; pudica. id est honesta. & quecūq; iusta. id est licita. & quecūq; bone fame. id est expedientia saluti proximorum. Et ad Titum. ij. Sobrie iuste & pie viuamus in hoc seculo. Iuste. id est licite. Sobrie. ne verecūdiam honestatis amittamus. Pie aut̄ quo ad vtilitatem proximorū: quia impius est nocere proximis per scandalum

G. Est etiam hec mulier decora in gloria nō vana sed vera

Conscientie

Est aut̄ hec gloria triplex. sc̄z

Spei

Tribulationis

Gloria aut̄ p̄scientie est letitia que oritur de p̄scientie serenitate & securitate. De qua dicit ap̄lus secūda ad Choriñ. primo Nā gloria nostra hec est. testimoniū p̄scientie nostre q̄ in simplicitate cordis & sinceritate dei: & nō in sapiētia carnali sed in gratia dei p̄uersati sumus in hoc mūdo. Hec aut̄ gloria precipue oritur ex tribus in p̄scientia existentibus. sc̄z quia nō est culpa que remordeat. & hoc facit puritas a peccato. Et quia inest cōscientie securitas. & hoc facit habūdantia meritorū. Et quia in vita & opere testimoniū habet spūs sancti. quia sc̄z sc̄dm traditiones patrū & sacra eloquia p̄uersata est mulier hec. Sicut dicit ap̄lus ad Roma. ix. Veritatē dico in christo Iesu nō mentior testimoniū perlubente mihi p̄scientia mea in spūs sancto. Et de hoc laudatur etiā Abel ad Hebre. xi. Fide plurimā hostiā Abel q̄ Cayn obtulit deo. p̄ quā testimoniū p̄sequit̄ est esse iustus testimoniū phibente muneribus eius deo. & p̄ illā defunct⁹ ad huc loq̄r. Sicut em̄ dicit ap̄ls ad Rom. xiiij. Omne qd̄ nō est ex fide peccatū est. Et dicit glo. q̄ omne qd̄ nō ē ex fide p̄scie edificat ad gehennā. Cōscientia aut̄ fidē accipit ex testimoniū spūs sancti.

Ayn Caplm xvi.

H De gloria autē spei & de tribulationibus simul habetur ad Roma. v. Gloriamur in spe glorie filiorum dei. non solum autē sed & gloriamur in tribulatiōibus: scientes quia tribulatio patientiā operatur. patientia autē probatōnem. probatio vero spem. spes autē nō pfundit. De sola autē gloria spei habetur in psal. Gloriabūtur in te omēs qui diligūt nomen tuū. quoniam tu bñdices iusto. hec em est gloria spei. Et de hac iterū habet in psal. Gloria hec est omnibus sanctis eius.

I De gloria autē in tribulatiōibus. ad Gala. vi. Mihi abste gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu christi. per quez mihi mūdus crucifixus est: & ego mūdo. Et secunda ad Choriñ. i. Si gloriari oportet: que infirmitatis mee sunt gloriabor. Et secūda Choriñ. xij. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis vt inhabitet in me virtus christi. cū em infirmor tunc fortior sum & potens. Et ponitur infirmitas pro passione tribulatiōis. De triplici autē gloria simul habetur Isa. xxxv. Gloria libani data est ei. hoc est mulieri forti. decor carmeli & saron. Libanus interpretatur candidatio. Vnde gloria libani est gloria in cando re conscientie. Carmelus autē interpretatur sciētia circūcisionis & significat certitudinem spei beatitudinis que circūcider nos ab omī miseria. Saron autē interpretatur princeps merens. & significat principatum glorie in merore tribulatiōis. Hec est triplex gloria decora nihil habens indecorū. quia nihil hz vanū.

K Non em gloriatur hec mulier vt multi gloriantur in mūdo. De quibus dicitur in psal. Quid gloriaris in malicia q potens es in iniquitate: qui se letantur cū male fecerint & exultant in rebus pellimis. Quidam autem etiā gloriātur in iactācia sue dignitatis. De quibus dicit apls ad Roma. xi. Noli gloriari aduersus ramos. q si gloriaris: non tu ad radicem portas sed radix te. Quidā etiam in iactantia suorum meritorum De quibus dicitur prima ad Choriñ. iij. Si autē accepisti quid gloriaris quasi nō acceperis. Quidā gloriātur in diuitijs pro sapientia vel potentia sua. Contra quos dicitur Hiere. ix. Ne gloriatur diues in diuitijs suis. & ne gloriatur sapiens in sapientia sua. & ne gloriatur potēs in potentia sua. Sed in hoc gloriatur qui gloriatur scire & nosse me scilz per conscientie secretū. Hec em mulier ne glorie in potētia fortitudinis sue: accipit in exēplū Sāpsonē fortissimū. quē seduxit mulier meretricula debilis de tētatiōib⁹ amoris falsi ut rōderet eū capillis & traderet in man⁹ philistinor⁹: q cecātes euz fecerūt eū molere. Iudicū. xvi.

Sampson autē sol fortis significat quēlibet sanctū in quo luceat sol iusticie christus deus noster. Fortissimus autē est ille. quia fortissimus est adiutor suus christus. Meretricula autē est cōcupiscētia que radit capillos. hoc est cogitatōes de deo primo aufert. ingerēs cogitatōes luxurie. in quibus sic debilitat & effeminat ut tradat p̄ consensu in prātē philistim. i. demonū. qui cecantes euz dulcedine delectatōis. faciunt eū molere. hoc est ad uanitatem mūdi circuire. Ne autē gloriē in diuitijs: accipit in exēplū purpuratū diuitē quē sepultū in inferno p̄nunciat euangeliz Luce. xvi. Ne iterū in sapientia uane gloriē pro exēplo est ei Salomon. cuius fines terrē mirabant sapientiam. & cecidit per mulieres ita ut adoraret ydola multa. iij. Reg. xi. Ne uero gloriē in nataliū nobilitate pro exēplo est ei ipsoꝝ nataliū ueracūdia quā nemo etiā ex regibus potest estugere. hoīs em̄ gloria quo ad natiuitatē. ut dicit primo Macha. ij. stercus est & uisior etiā q̄ stercus. quia tāta sordidant ignominia ut etiā phas non sit sermone describere. Si s̄r medicinā accipis dolorē mortis ne in morte gloriē. quia etiā in illo nemo gloriat. sed eius memoria etiā. iuxta Ecclesiasticū. xli. amara est & non gloriosa. Ne autē gloriē in vita in exemplū accipit huius uite incertitudinē. que sicut dicit p̄rio Macha. ij. hodie extollit & cras nō inueniet. Et Isa. xl. Omnis caro fenū. & om̄is gloria eius quasi flos fenū. exiccatus est fenū. & cecidit flos. & spūs dñi. id est iudiciū ire dei exufflauit in eo. p̄ mortem sc̄z In istis ergo mulier hec excludit gloriā sciens q̄ gloria hec nihil habet decorū. Sed in tribus p̄dictis gloria & honore coronat. quia in istis gloriam honor est & decor.

L Est autē spūalis decor huius fortissime mulieris in victoria fortitudinis. cui victorie septē adaptant remuneratōes. que in Apocalipsi primo septē p̄ ordinem ecclesijs ascribūtur Et sunt quedā ex pte corporis pugnātis. et quedā ex parte anime et quedā ex pte utriusq̄ siue cōiuncti. Corpus em̄. qd mō pugnat. sepe occūbit per mortē in fortitudine. decorabit ergo in mortalitate p̄fecta. Et hoc est quod dicit Apocal. ij. cap. Vincēt dabo edere de ligno uite quod ē in paradiso dei mei. Lignū autē uite edebat cōtra mortalitatē que auferet p̄ esum sapientie in regno paradisi. & amenitatis celestis

M Anima etiā pugnātis nūc quādoq̄ uacillat ex debilitate uolūtatis. nā p̄tingit eam succūbere peccato. Et ideo vincēt p̄mittit q̄ nō lēdet a morte secūda. quia p̄firmabit in bono

¶ Nyn Capitulu xvj.

¶ amplius non potest defecti ad mortē inferni per peccatū
N Anima etiā pugnātis mō ex hoc affligitur q̄ deū non
habet nisi p̄ fidem. & si haberet per spēm: facilius sustineret ad-
uersa. Ideo tercio loco dicit Vincētī dabo mānā absconditū
et dabo ei calculū candidū. & in calculo nomē nouū scriptum
quod nemo scit nisi qui accipit. Et notatur hic tria que animā
afflictā p̄fecte ponunt in gaudio eternitatis. Primū ē dulcedo
diuinitatis in gustu amoris dei qui habet. & ille notat in man-
na abscondito. Et nō dicit absconditū ibi. sed hic q̄diu p̄ fide
ambulamus. & nō per spēm. Secundū est visio aperta solidissi-
mē & candidissime siue lucidissime ueritatis. Et hec notatur p̄
calculū candidū. ut in calculo notet soliditas. & in candore lu-
ciditas diuine ueritatis quā speculabimur. Terciū est q̄ nomie
eterno honoris & glorie hereditarie dītet nos de⁹ noster Et hoc
notat in nomine nouo. quod nemo scit nisi qui accipit. quia
hoc est nomē aliud a nomine huius mundi quo deus uocabit
seruos suos in regno constitutos

O Ex parte autē utriusq; fortitudo quadruplici p̄mio des-
corat. Et primū est p̄fecta p̄stratio eorum qui cōtra pugnāt.
vnde dicit in Apocal. ij. Qui vicerit & custodierit usq; in fine
opera mea dabo illi potestātē sup gentes. & reget illas in virga
ferrea. Gentes iste sunt mūdus & tyranni qui impugnaverunt
sanctos qui in inferno in virga penarū ferrea regunt ad penas
ordinatas contra culpas. quādo exultabūt sancti in cubilibus
suis. & exultationes dei in gutture eorū. & gladij ancipites. i. ex
utraq; p̄re incidentes. quia in corpore & aīa. in manibus eorū.

P Scdm autē premiū habet fortitudo in signis tyrocinij
sui. quia nouis quibuscūq; insignijs vincens decorat. Et hoc no-
tatur Apocal. ij. ubi dicit. Qui vicerit uestiet uestimētis albis
& non delebo nomē eius de libro vite. Vestis alba stola est cor-
poris. Nō deletio autē nominis: p̄fructio eternitatis est

Q Tercium autē habet premiū. quia scz fortitudine sua hic
sustinuit domū dei ecclesiā. scz in debilibus sustinēdo pro eis
ne caderent in fide. Et ideo etiam in regno habebit gloriā de
hoc. Et de hac habetur ibidem sic. Qui vicerit: faciam illū colū-
nam in templo dei mei. & foras non egrediet amplius. Et scri-
bam sup illū nomen dei mei. & nomen ciuitatis dei mei. noue
hierusalē. Colūna autem templi est qua sustinuit templum. Et
quia p̄seuerauit sustinendo. ideo non egrediet foras amplius.
Sicut dicitur Eccl. i. cap. Symeon Onie filius sacerdos magnus

§ Tercius

qui in vita sua suffulsi domū. & in diebus suis corroborauit templū. Templi etia; altitudo ab ipso fundata est. quia uero propter iusticiam passus est: nomen dei tanq̃ memoriale eternum scribit super eum. Et quia se murū posuit pro ciuibus sanctorum. ideo etiam nomen ciuitatis hierusalem inscriptum continetur super ipsum.

R Quartum autem & ultimum habet premium coronā pro qua pugnauit. Sicut dicit ap̃lus sc̃da Thimo. iij. Bonum certamen certauī. cursum cōsummaui. fidem seruaui. in reliquo reposita est mihi corona iusticie. quā reddet mihi dominus. Et de hac habetur Apocal. iij. Qui uicerit dabo ei sedere mecum in throno meo. sicut & ego uici & sedi cum patre meo in throno eius. Nō em̃ sedent in throno nisi coronati ad regnum.

S Sequitur id quod tercio considerandū supra diximus. scilicet qualiter mulier hec his indumentis induitur. Breuiter autem dicendo induitur ut maritus. & induitur ad iocunditatem mariti. Ut maritus induitur. quia eisdem virtutibus. de marito enim dicitur in ps̃. Dominus regnauit decorem indutus est. indutus est dominus fortitudinē & precinxit se uirtute. Mulier etiam decore & fortitudine induitur. ut sic de ipsa impleatur. quod dicitur Eccli. xvij. cap. sc̃dm se deus uestiuit hominem uirtute. Sed notandū ualde est q̃ in indumento mulieris fortitudo primū est indumentū. & decor secundū. Ec̃ uersus autem est in uestibus domini. quia decor precedit fortitudinem. nimirū. quia mulier per fortitudinē passionum uenit ad decorem glorie. Sicut dicitur prima Petri priō ca. passiones & posteriores glorias. Et sc̃da Choro. iij. cap. Id em̃ quod in presenti est momentaneū & leue tribulationis nostre. supra modum in sublimitate eternū glorie pondus operatur in nobis. Et ad Roma. viij. cap. Si tamē cōpatimur ut et simul glorificemur. Existimo em̃ q̃ non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriā que reuelabitur in nobis. Sed christus econuerso de gloriā uenit ad strenuitatem certaminis. sicut habetur ad Philippen. sc̃do cap. Cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est se esse equalem deo. sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens. & habitu inuentus ut homo.

T Induitur autē uestibus ad iocunditatē sui uiri. ut uir eius iocundetur in ipsa. Sicut Hester. v. c. die tercio induta est Hester.

Nyn Caplm xvj.

regalibus uestimentis. & stetit in atrio domus regie qđ erat interiorius cōtra basilicā regis. et ille sedebat sup solū suū in p̄stio-
rio palacij p̄tra ostiū domus. Cūq; vidisset Hester reginā stantē
placuit oculis eius. & extendit p̄tra eam aureā virgā quā tene-
bat manu. que accedens osculata est summitatē virge eius. He-
ster abscondita interpretat. & significat fortē mulierem quā ab-
scondit humanitas. Vestis autē regalis. est uestis qua induit ip-
se rex Assuerus. qui beatus interpretat. & significat christus. &
hoc est fortitudo & decor indumentū eius Stat autē in atrio ces-
li die tercio. Primus em̄ suus dies. est dies natiuitatis sue. et ses-
quidus est dies p̄uerlationis. et tercius dies est glorificatiōis sue
quādo stat in atrio. Et tunc p̄pter deterfionez omnis macule &
uestimentū glorie placet oculis regis quē decora facie & uenū-
sto aspectu in decore suo videbit Extendere autē cōtra eā virgā
elemētie. nihil aliud est qđ exhibere sibi lumē & radiū faciei sue
quia hec est virga inquā regis. et deducet oēs beatos in regnū
beatitudinis eterne. Oculari autē illā virgā est cum plenitudi-
ne amoris & pacis illud incircūscriptū lumē amplecti. & acce-
dere ad eū cōtinue passib⁹ fruitionis. quia sancti fruunt nec s̄a
sudiunt quo frui magis siciunt

¶ Quartus

Equitur de secunda p̄e uersiculi huius. que est. Et ridebit
in die nouissimo In qua p̄sideranda sunt tria. scz risus hu-
ius mulieris. causa risus. & dies nouissimus qui est tempus ris-
us ei⁹. Risus hui⁹ mulieris est dilatatio cordis in gaudio & iu-
bilus mētis. & decēs quedā & grata iocūditas mētis cū distra-
etiōe labiorū nō immoderata. Et de hoc habet Iob. viij. Imple-
aturos tuū risu. & labia tua iubilo. Iubilus autē. ut dicit Cassio-
dorus. est cordis gaudiū quod nec cor totum claudere. nec lin-
gua totū potest exprimere. Et hoc nihil aliud est qđ illud gau-
dium plenū. de quō dicit dñs Iohā. xvi. Petite & accipietis. ut
gaudiū uestrū sit plenū. Et de quo Mathei. xxv. dicit. Euge ser-
ue bone & fidelis. intra in gaudiū dñi tui. Gaudiū em̄ semiple-
nū huius mūdi intrat in hominē. & risus eius dolore miscetur
et extrema gaudia eius occupat luctus. ut dicit Salomon Pro-
uerbio. xij. Sed illud gaudiū est. scđm ap̄lm prima Chor. ij.
quod nec oculus vidit. nec auris audiuit nec in cor hoīs ascen-
dit que p̄parauit deus diligētibus se. Tunc em̄ iuxta Iſa. xxxv.

§ Quartus:

gaudium & letitiam sancti obtinebunt & fugiet dolor & gemitus que hic occupant & impediunt gaudium. Et Apoca. xxi. Abssterget deus omnem lachrimam ab oculis eorum. hoc est omnem causam lachrymarum. Et mors ultra non erit neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra que prima abierunt. Et ideo non mirum si os risu & labia iubilo implebuntur.

B Sed notandum valde est. quod hec mulier non tamen ridebit de gaudio & in gaudio sanctorum in quibus iocundatur. sed etiam deridebit eos quos hic monuit: & voces eius audire noluerunt. Sicut legitur Prover. primo. Quia vocavi & rennuistis. extendi manum meam & non fuit qui aspiceret. despexistis omne consilium meum & increpationes meas neglexistis. ego quoque in insultu vestro ridebo & subsannabo cum vobis id quod timebatis adveniret cum irruerit repentina calamitas: & interitus quasi tempestas ingruerit. quando venerit super vos tribulatio & angustia: tunc invocabunt me: & non exaudiam. mane perurgent & non invenient me. Et notantur hic ea que faciunt perditionem reproborum. quorum primum est contemptus vocationis per verbum. Secundum contemptus auxilii per manum. Tercium contemptus consilii de modo conversionis. Quartum refutatio increpationum pro delictis. Et sequitur perditionem eorum secundum partes spirituales. Et prima est interitus in ablatione vite eterne ab eis hoc est cum separantur a deo. Secunda est adventus supplicii eterni quod timebant per fidem informem & timorem servilem. Tercia est calamitas que consistit in subtractione omnis boni ab eis. Quarta est diversitas penarum interficientium & irruentium ad modum subite tempestatis que excitatur flatu ire dei per ministerium demonum. Quintum est tribulatio. Et dicitur tribulatio a tribula. quia quasi tribula quadam terreantur & concutuntur in penam. Angustia autem est sexta pars que angit cor in verne conscientie. Ultima autem pars est desperatio exauditionis in invocatione dei. que pars signata est in diuitem sepulto in inferno. qui guttam extremitatis digiti ad refrigerium lingue obtinere non potuit. Luce. xvi.

C Est autem etiam hic risus triplex & derisus. Quidam quisque non ridet nec deridet mulier ista. Dicit enim Salomon quod risus est in ore stulti. & hoc risu non ridet. Et est risus fraudulentus sicut legitur Prover. x. quod est qui quasi per risum operatur scelus. Et est risus consolationis mundane. De quo dicit dominus Luce. vi. Ve vobis qui nunc ridetis: quia plorabitis. Est etiam deus

Ayn Caplm xvi.

visio de qua dicit Iob .xij. Deridetur iusti simplicitas : lampas contempta apud cogitationes diuitum. Hoc est cum simplicitas iusti sit lampas & lux vite. tamen est contempta apud cogitationes diuitum huius mundi. & ideo deridetur ab eis. His modis neq; ridet neq; deridet hec mulier quęquam hominū. sed modis supra dictis ridet & deridet.

D Nunc vidende sunt cause risus eius. Sunt autē cause tribus modis sumpte. scz

	Ex parte sui
Cause	Ex parte dei
	Ex parte societatis

Ex parte sui est causa quadruplex. Prima est quādo nature ei⁹ capacitas tota repletur gaudio. que hic fuit vacua nec habuit vnde gauderet. Secūda est. quia remunerabitur omne meritū ipsius. cuius remuneratōem dum hic viueret sentire ad oculū non poterat: licet crederet fide simplici. sicut exultant ministres reales tempore remuneratōis sui ministerij. Tercia est. quia etiā omne id habebit quod sperare potuit: vt etiam spes diu dilatata que afflixit animam mercedem suspendij & dilationis & lōganimitatis accipiat. Quarta est. quia etiam vltra erit merces eius quā spe vel fide vel dilectione potuisset cōprehendere. Et hec quattuor simul notātur in vna autoritate domini. Lu. vi. Mensuram bonā & p̄fertam & coagitatam & superfluentē dabūt in sinū vestrum. Bonam quo ad impletionem capacitatis nature. Conferta autē est mensura pressa scz & compressa vt magis capiat. & illa datur merito. quia centupla mercede remuneratur. Coagitata vero est quādo etiā ponderibus & istibus & consensionibus ponderum conficitur res mensurata. & illa datur spei & fidei & dilectioni. Sed superfluens est infinita. quia deus ibi mensuratur quem nihil creatum capere potest. & illa datur ex solius dei bonitate & liberalitate.

E Ex parte dei etiam habet quattuor causas ridendi. Prima est visio aperta. quia sancti. iuxta psal. absconduntur in abscondito faciei dei a p̄turbatione hominū. Secūda est dilectio perfecta dei visi & habiti. & hec est pars Marie optima. que nō auferetur ab ea. Luce. x. Fides em̄ auferetur & manebit visio. spes auferetur & manebit comprehensio. charitas autē nuncq; auferetur sed perficitur. Tercia cā est fructio ipsius dū p̄tinue gustant dulcedinem substantie dei & inebriantur ab vbertate dulcedinis eius. Quarta cā est fructio dei & hominis in vna

§ Quartus.

persona christi. Et hec duo notantur Luce. xxiij. vbi dicit dominus. q̄ disponit sanctis sedere super mensam suam in regno suo vt comedant & bibant. comedant inquam dulcedinē substantie eius. & bibant nectar fructōnis ex ipsius sapientie vena limpidissima que facies dei est aperte ostensa.

F Ex parte sanctorum etiam habet quattuor causas ridendi. Quarū prima & precipua est q̄ habitant sancti in vnum. & est eis cor vnū & vna anima in concorditer fruendo deo. vt dicit Augusti. vnde ps. Ecce q̄ bonū & q̄ iocū dum habitare fratres in vnū. sicut vnguentū in capite qd p̄ barbam distillat ad oram vestimenti. Vnguentum autē est vnctio dulcedinis spiritus sancti penetrantis omnes & remouentis ab eis omne qd volūtatī contrariatur. Est autē in capite deo distillans ad barbas hoc est ad apostolicos viros qui barba viriliter agendo dicuntur: & venit fluendo largiter descendēs vsq̄ ad vltimū sanctorum. qui p̄ oram vestimenti figuratur. Secūda causa est possessio cōmunis omnis boni qd habetur a singulis. & hoc facit charitas p̄fectissima: que ibi bona facit cōmunia: vt quilibet in quolibet p̄fecte possideat qd habent singuli. vt impleatur illud quod huic precessit in figura Actu. iij. scz q̄ nullus quod possidebat suū esse dicebat. sed erant illis omnia cōmunia. & tamen distribuitur a deo dispensatore vnicuiq̄ largiter q̄tum vnq̄ opus est beatitudini sue. Tot em̄ & tanta gaudia que habentur in singulis a singulis quem nō mouerent ad risum. cū etiam minus gaudium risum inducat. Tercia causa est affectus societatis quem vnus ostendit alijs. Sicut em̄ virtutis hic est amicos inter se signa amicitie monstrare ad inuicem: ita etiam ibi monstrabit vnus alijs affectum sue societatis & amicitie. vñ Isa. xxxij. Sedebit populus meus in pulcritudine pacis & in requie opulenta. & in tabernaculis fiducie. In pulcritudine pacis quo ad vnitatem cordiū. hec em̄ tollit bella. Et in hoc notatur causa prima. In requie opulenta quo ad cōmunē possessionem beatorū que habet singuli. & in hoc notatur secūda causa. Et in tabernaculis fiducie. quia vn⁹ fiduciā amicitie ponit in reliquo. & illud est tertia causa. Quarta autē cā est eiusdē societatis splendor honestatis p̄petu⁹. De qua dicit dñs Math. xiiij. q̄ fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eorū. Et Sapient. iij. Fulgebūt iusti & tanq̄ scintille in arūdineto discurrent. iudicabunt nationes & dominabūtur populis: & regnabit dominus minus illorum in perpetuū.

Ayn Caplin xvi.

G Tempus autē risus huius mulieris est dies nouissimus. Et consideranda sunt duo circa hoc. scilz quare dicatur dies. & quare nouissim⁹. Circa primū nota qd dicit prima ad Thessa. quinto. qd dies domini sicut fur in nocte ita veniet. Et in hoc notatur qd iudicium erit sine preuisione hominū. Vnde dominus Math. xxiii. Sicut fuit in diebus Noe: ita erit aduentus filij hominis. Sicut em̄ erant in diebus ante diluuiū comedentes & bibentes & nubentes & nuptui tradentes vsq; ad eum diem quo introiuit Noe in archam: & non cognouerunt donec uenit diluuiū & tulit omnes. ita erit & aduentus filij hominis.

Secūdo nota qd dies iudicij dicitur nox & tenebra malis. q̄ illis nocebit & inuoluet perpetuis tenebris. Vnde Iohes. ij. Prope est dies tenebrarū & caliginis dies nubis & turbinis. & dicitur tenebra interior. caligo autem exterior. nubes autem penam pluens sulphur & picem: que sunt pars calicis eorum. Turbo autem impetus demonum rapientium & diripientium damnatos. Vnde ibidem. Magnus em̄ dies domini & terribilis valde. & quis sustinebit eum.

H Item notandū qd iustus est dies lucis. quia ibi inducitur perpetua luce. Vnde Isaie. xxx. Erit lux lune sicut lux solis. & lux solis erit septemplex sicut lux septem dierum. Et iterum Isa. lxxv. Ecce ego creo celos nouos & terrā nouam. & non erūt in memoria priora. & nō ascendent super cor s; gaudebitis & exultabitis vsq; in sempiternū in his que ego creo.

I Nouissimus autem dicitur. quia nouissimus est

Numero

In Gaudijs

Penis

Nouissimus in numero. quia nō erit amplius tempus ad merendum vel demerendum. Vnde Apoca. x. Angelus quem uidi stantem supra mare & supra terram: leuauit manū suam ad celum: & iurauit per uiuentem in secula seculorum. qui creauit celum & ea que in eo sunt. & terram & ea que in ea sunt. & mare & ea que in eo sunt. quia tempus non erit amplius. Sed in diebus septimi angeli cui cepit tuba canere complebitur mysterium dei. sicut euangelizauit per seruos suos prophetas. Angelus iste christus est. qui habet vnū pedem: scilz humanitatis supra mare passionis. Vnde ps. In mari uie tue: & semite tue in aquis multis. & uestigia tua nō cognoscuntur. supple p gratiarum actionem. Alterum autem pedem habuit super terram

§ Quartus:

Id est diuinitatem super stabilitate; eternitatis vel vnū pedem
scz iusticie habet super mare. id est cor impiorum qđ scđm Isa.
lvij. quasi mare feruens est quod quiescere nō potest. Alterum
autē scz misericordie hz sup terraz; hoc est stabiles & immobiles
in opere domini semper. vt dicit aplūs ad Hebre. vi. Et iurat p
semetipsum: hoc est immobiliter statuit. Iurat autē per creatu
re gloriam & habitationem gloriosorū. id est per celum & ea
que in eo sunt. Et per gratiam & habitatōem gratiosorū. id est
terram & ea que in ea sunt. Et amaritudinē & habitantes in ea
hoc est mare & ea que in eo sunt. quia ipse creauit electos in glo
ria & in gratia. & damnatos in amaritudine eterna. & tempus
nō erit amplius. Sed septimus angelus cui⁹ tuba suscitāt mor
tuos cōplebit vniuersā. sicut est pphetatū per pphetas & pres
dicatum per apostolos

K Nouissimus etiā dicitur esse in gaudijs: nō ita qđ post
ea nō sit futurū gaudiū. sed quia gaudia illius diei incompar
abilia sunt omnibus gaudijs alijs. De his autē habetur partim
Isa. lxvi. Letamini cum hierusalem & exultate in ea omnes qui
diligitis eam. gaudete cū ea gaudio vniuersi qui lugetis super
eam: vt sugatis & repleamini ab vberibus consolationis eius:
vt mulgeatis & delicijs affluatis ab omimoda gloria eius. Et
notantur quattuor singularia gaudia bonorum in his verbis
Primū est de cōiūctione omniū bonorū in vnum qui modo
dispersi sunt. Et hoc notatur cū dicit. letamini cum hierusalem
& exultate. Et leticia pertinet ad cor. exultatio autē ad corpus.
hierusalem autē est collectio omniū bonorum ad eterne pas
cis visionem pertinentiū. Secundum gaudium est spūalis con
solatio lugentiū pro periculo suo & aliorum qui tūc perfecti
accipient consolationem. Sicut dicit dominus Math. v. Beati
qui lugent quoniā ipsi consolabūtur. Et hoc notatur cum di
citur. Gaudete cum ea gaudio vniuersi qui lugetis super eam.

Tercium est habūdantia alimenti eterni quod instillatū om
nibus sanctis vegetat ipsos ad vitam eternā; ab vberibus ma
tris sapientie expressum que nihil aliud sunt nisi presentia bon
nitatis & veritatis dei. Et hec notantur ibi. vt sugatis & replea
mini ab vberibus p̄solationis eius. Quartū vero est affluens
tia deliciarum in nouis reuelationibus beatificatibus. que do
minus semper noua reuelat eis in facie sua. non vt nouis veni
entibus vetera projiciēt. sed vt in ipso: cuius sapientie non est
numerus: sine numero & sine fine: rōnem accipiant glorie. Et

Ayn Caplm xvi.

hoc notatur ibi vt mulgeatis & delicijs affluatis ab omnimoda gloria eius. Mulgere enī ibi nihil aliud est q̄ nouas reuelationes extrahere

L Item Isa. ultimo. Ecce ego declinabo super eam: sc̄; hierusalem. quasi flumen pacis & quasi torrentem inundantem gloriam gentium quam sugetis. ad vbera portabimini: & super genua blandientur vobis. Q̄to si cui mater blādiatur: ita ego consolabor vos & in hierusalem cōsolabimini. Videbitis & gaudebit cor vestrum: & ossa vestra quasi herba germinabunt. In his verbis notātur duo. sc̄; de quo gaudebūt sancti & quasi liter. De quo. quia de duobus que accipient a domino. sc̄; habundantia pacis. quia quasi flumen declinabit super eos in habundantia pacis. Et tūc implebitur illud psal. Fiat pax in virtute tua & habundantia in turribus tuis. Accipient autem gloriam gentium in incomprehensibili substantia eius quā vident. quia hec est gloria omniū gentium.

M Qualiter autem consolabuntur nos notatur in tribus. sc̄; sc̄dm quē modum similitudinis cōsolabitur nos. & vbi cōsolabitur nos. & sc̄dm quid consolabitur nos. Sc̄dm quē modum similitudinis. quia dicit q̄ portabimur ad vbera. & notat similitudinem paruuli vagientis qui vt taceat portatur ad vbera. ita dominus faciet nobis dicens. Quiescat vox tua a flutu. quia portaris ad vbera sapientie. scilz veritatis & bonitatis dei: ex quibus fugas lac beatitudinis eterne. Super genua etiā & notat similitudinem. quia paruulus plorās ponitur ad gēnia matris: ita dñs habet genua quibus nos eleuat ad blandiendum nobis. sc̄; eternitatis incōmutabilitatem. & stabilitatem immortalitatis & impassibilitatis. Blanditur autē vt mater. In quo notat certitudinem dilectionis sue ad sanctos: ita q̄ nō patietur vt tangat eos quicq̄ aduersitatis

N Vbi autē consolatur. quia in hierusalem: in coniūctōne sc̄; omniū beatorū. vt tanto gravior sit consolatio quanto nullus omniū remotus est a nobis pro quo simus solliciti. Itē tanto acceptior sit nobis consolatio: quāto coram multis ipsa cōsolatione honorificamur a deo. quia qui christo ministrat hic honorificabit eū pater suus qui in celis est

O Sc̄dm quid autē consolatur. quia videbimus ad oculū interiōrē & exteriorē. sc̄; ad interiōrē diuinitatē & ad exteriorē gloriā humanitatis em. & cor nostrum gaudebit. & ossa nostra arida quidem primo in sepulcris per immutationem gloriose

§ Quartus.

resurrectōnis germinabūt vt herba virens in eternum.

P Est etiam dies ille nouissimus in penis. non sic autem q̄ postea nō sint future pene. sed quia sunt finis & consummatio omnīū penarum. Pene ille sunt tales ita q̄ vltra eas non erit pena maior eis. Sunt autē ille pene distincte penes quattuor. scilz

Modum resurgendi
Penes   Resurgentes
             Iudicium
             Carcerē in quem detrudentur

Et hec quattuor notātur Isa. xliij. Formido & fouea & laque⁹ sup te: q̄ habitator es terre. Habitator terre est impius resurgēs qui manebit in terra quā dilexit cum sancti rapiuntur in nubibus obuiam christo in aera: & sic semper cum dño erūt. prima ad Thessa. iij. vñ p hoc notatur pena resurgētis: de qua postea dicemus. Formido autē erit iudicij. & p hoc notātur pene q̄ sunt penes iudicium. Laqueus autē est in modo resurgendi. quia cū alijs sunt immutati in gloriā. isti resurgūt ligati laqueo in opprobriū eternū vt videāt semp. Fouea autē est carcer infernū in quem detrudentur

Q Sunt autē in modo resurgendi pene innumerabiles. sed tres spēales & maiores alijs. Quarū prima est acceptio corporis: ignitoris & incensore igne inferni in q̄bus aū nō cruciabantur. quia nō habebant. Secūda est bellū p̄tinuū corporis ad aiam & anime ad corpus. Tercia est desiderīū mortis perpetuū sine morte. De prima habetur Amos. iij. Iurauit dñs deus in sancto suo. quia ecce dies venient sup vos & leuabūt uos in cōtis & reliquias vestras in ollis feruentibus: & per aperturas exhibitis altera p̄tra alterā. & p̄iciemini in armon. Iuramētū dñi est immobīle decretū iudicij. Tūc demones tortores leuabunt dānatos in cōtis. Est autē cōta instrumentū quo macellarij leuāt boves excoīatos intrudentes lignū per neruos crurū posterioris & ita leuātes suspendūt ad dillecandū. & illud lignū qd sic intrudūt p neruos crurū dicit cōta. Et significat vinculū quo ligātur damnati ad supplicia. Relige autē sunt ossa q̄ erūt in olla & est integritas corporis in q̄ resurgent & feruēt in ipsa sicut olla. Apertura autē vna erit sepulcri & exhibit corpus: & altera apertura erit inferni & exhibit anima. Altera p̄tra alteraz. hoc est aīa p̄tra corpus: & p̄iungentur & p̄iciemur in armon: qui inter p̄tar anathema meroris. Et signat infernū euz damnatis qui sunt anathematizati a deo & in merore eterno.

Hyn Caplm xvi.

R De secūda pena que est bellum p̄tinuū corporis ad animam & econuerso. eo q̄ corpus conuiciatur anime q̄ ipsa debet regere ipsum ad bonum & direxit ad malum. anima autē corpori econuerso q̄ delectationes corporales seduxerūt eam & q̄ prona fuit ad malum caro omni tempore: ad bonū autē pigra & infirma. De hac inquā pena habetur Job. xxx. Nunc autem in mem̄ ipso marcescit anima mea. & possident me dies afflictionis. Nocte os meum perforatur doloribus. & qui me comedunt non dormiunt. In multitudine eorum confusmitur vestimentum meū. & quasi capicio tunice succinxerunt me. comparatus sum luto & assimilatus sum fauille & cineri. Anima em̄ marcescit quando redium habet corporis & econuerso. & est in possessione afflictionis quando afflictio domiatur in corpore & anima. Et dicit possessio quasi positio pedum. quia tūc afflictio utrūq; pedem profunde & grauiter infigit. sc̄j confusionis & doloris. quia isti sunt duo pedes afflictionis: Os autem ponitur pro robore corporis quod perforatur verme conscientie quo anima mordet corpus. Et iterū qui comedunt animam econuerso non dormiūt. a quorum multitudine consumptum est om̄e vestimētum virtutis vt sit etiā ibi confusio nuditatis: vt ignominiam peccati nō operiat decus virtutis. quemadmodum sit in sanctis per penitentiam de lentibus peccata sua. Vermes autem isti succingūt: hoc est strangulant corpus & animā mutuis & vicarijs improp̄ijs. & assimilatur luto vilissimo corpus in fetore suo. & anima fauille leui que plena est igne eterno. utrūq; autēj cineri in quibus dominatur ignis

S De terciā autē pena que est desiderium mortis perpetuū sine morte: habetur Apoca. ix. In diebus illis querēt homines mortem & non inuenient eam. & desiderabunt mori: & mors fugiet ab eis. quia sc̄j tanta discordia erit inter animam & corpus q̄ libentissime separarētur si fieri posset. sed p̄ iudicium iustissimū dei simul tenentur. vt sicut simul peccauerūt: ita etiā simul puniantur

T Accipiūt autē penes resurgentes pene innumerabiles sed precipue in corpore accipiūtur quattuor maiores. & in anima tres. Et ille quidem que sunt in corpore sunt fetor & passibilitas corporis. Secūda autē grauitas & ponderositas ip̄ius & ignobilitas. Tercia at̄ tetra ip̄i⁹ obscuritas & opacitas. Quarta vero est aīalitas ip̄orū & carnalitas. De prima habet Amos. iij.

Ascendere feci putredinē castrorū uestrorū in nares uestras. Castra dicunt dānati q̄ armauerūt se cōtra deū. Et Isa. ultio. Egre diēnt & videbunt cadauera eorum qui preuaricati sunt in me. Sancti egrediēnt passibus cōtemplationis. & videbūt decorez iusticie vindicātis in cadaueribus. i. corporibus cadentibus in uermes fetoris & putredinis sue. Et Isa. xiiij. Proiectus es de sepulcro tuo sicut stirps inutilis. & sicut sanie pollutus & obuolutus. Hoc ueritatē in die nouissimo q̄n impij corp⁹ malis gratib⁹ suis eieciē de sepulcro. sicut stirps inutilis q̄ boni fructū uti lē in vitā eternā nō attulit. & sanie fetoris sui polluit & obuolutus in ppetua secula sub sanie collocandum. Et hec sanies est in mundicia peccati que inficit ipsum.

V De secūda uero pena q̄ est ponderositas. habet Exo. xv. Descenderūt in pfundū quasi lapis. Et iterū. Submersi sunt q̄si plumbū in aquis uehemētibus. Aque autē uehemētes sunt pesne duriter pcurrētes. Et hoc est quod dicit in Apocal. xviij. c. Et susculit vnus angelus fortis lapidē magnū quasi molarem. & misit in mare dicens. hoc impetu mitte Babilon ciuitas illa magna supple in infernū. & ultra iam non inueniet. Bene accipit molarē. quia in mūdo uoluit nisi molere terrena opa. s. facere. & in mare mittit. quia hoc est amarū & magnū. In pondere ipsi impij graues sunt. & deo maiori impetu descēdunt in pfundū inferni. Hec autē grauitas nō est molis. sed peccati. qd̄ ut dicit Isaac phūs grauabit eos & deprimet eos sub tristi orbe in feni ut amplius non inueniantur.

X De tercia autē pena corporis que ē tetra obscuritas & opacitas corporū eorū. habet in pphetia Isa. xiiij. Facies p̄buste uultus eorū. Et Treno. iij. Denigrata est sup carbones facies eorū. et nō sunt cogniti in plateis. adhesit cutis eorū ossibus aruit. & facta est q̄si lignum. Denigrata quia sunt ticio ignis inferni. & torris fumās in incēdio qui denigrari p̄t. sed nō illuminari. quia ignis ille nō illuminat. sed p̄burit & denigrat. q̄ autē dicit nō sunt cogniti in plateis. sensus est q̄ intantū ducunt ad aliū colorem a pulcritudine quā habuerūt hic dū nutreant & colerēt carnē suam in delicijs. q̄ in plateis nō cognoscerent etiā si uiderent. Tunc em̄ dyaboli deformitas obtinebit facies eorū. & nō color humanus. Cutis adheret ossibus squalore maciei. quia pinguedo epularum & ingurgitationū ibi remouebit. & sit q̄ si lignū aridum. quod est cibus ignis eterni.

Y De quarta autē pena que est animalitas ipsorū. & carnali

Nyn Capitulu Ruf.

tas corporis eorum. habet prima ad Choro. xv. ubi dicit apostolus
quod canet tuba preconi domini uocantis mortuos. et mortui res
surgent incorrupti. quo ad numerum membrorum omnium. Sed tamen
nos. hoc est sancti. immutabimur. tunc patet quod in alijs non erit
immutatio. sed animalitas & carnalitas & grossities eorum man-
nebit in corporibus eorum. non ita quod cibis sint sustentandi ut prius
fuerunt. sed ut sint ignobiles non spirituales. & ut sint cremabiles
igne inferni. Et hoc est quod dicit Augustinus. in de ciuitate dei. quod igno-
bilitas non tollet a corporibus damnatorum. Et hoc uerum est de
ista ignobilitate

Aa Sunt tres pene que inueniuntur in ipsis maiores alijs quo
ad animam. Et prima quidem. quia per uisionem fruitionis diuine ac-
cipiunt uermem conscientie. quia uisa in corde peccata continue
mordet dente immortalis & acuto. Et de hac habet Ista. ultimo
Vermis eorum non morietur. & ignis eorum non extinguetur. & erunt usque
ad facietatem uisionis omni carni. hoc est electis qui dicuntur hic omnis
caro. quia sunt perfecta caro. quia glorificata habet carnem. que
gloria est perfectio carnis humane. quia ad hoc est creata a deo.
Et Ista. xliij. Subter te sternetur tinea. & operimentum tuum erunt uer-
mes. Tinea est que nascitur de ipsis damnatis expectatio eorum. & est
uermis conscientie. Vermes sunt spirituales remotiones de omnibus
suo bono & perpetrato malo

Bb Secunda autem est odium inuidia & ira quibus replentur
eo dilectionis sanctorum in patria. Ad se inuicem habent odium. Ira
autem contra deum iudicem eorum. Et inuidia contra sanctos dei
et electos regni eius. Et de hoc habetur Ezechiel. xxxij. Descende-
runt in infernum cum armis suis. & posuerunt gladios suos sub
capitibus suis. & fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum. Ar-
ma enim iracundorum sunt ira & odium & mala uoluntas & in-
uidia. que sunt peccata que non abscidit mors. sed etiam reman-
ent in inferno. ut dicit glossa. Gladij autem quibus impugna-
bunt se sunt maledictiones & blasphemie. Unde etiam sequitur
quod inique uoluntates sigillate sunt in ossibus eorum. hoc est in me-
dullis cordium suorum. Et in Apocalypsi. xvi. cap. Estuauerunt ho-
mines estu uehementi. & blasphemauerunt nomen dei habentis
potestatem super has plagas.

Cc Tercia autem pena in anima. est peruersio intellectus
et rationis. quia uerum quidem cognoscunt. sicut etiam demoni-
um. & tamen contra ueritatem preuiunt & certant. Et ideo dis-

§ Quartus

cit Dyonisius q̄ phantasiā siue rationem habent proteruaz. Et de hoc habet in euangelio Mathei. xxij. ubi iubet dominus seruū nequā eijci in tenebras exteriores. Et dicit ibi Augustinus. Quia ante fuit etiam in interioribus. & tenebre interiores sunt in ista p̄teruitate contra ueritatem. & ignorantia dei quā non vident. Et ideo dicitur Amos. v. c. Nunquid non tenebre diēs domini. & nō lux & caligo. & non splendor in ea. Tenebre dicitur propter exteriores tenebras & caligo propter interiores. Et iste sunt ex parte anime

Terribilis intuitus iudicis horribilis.

Manifestatio omnium peccatorum.

Iudicis increpatio dura.

Condemnationis sententiā

Separatio a societate omnium bonorum & a deo.

Coniunctio ad consortium reproborum

Dd Sunt autem ex parte iudicij sex q̄ sunt

Ee Prima pena est tanta q̄ potius uellent operiri montibus q̄ videre filium in forma serui iudicantem. & tamen necesse est videre. vnde Mathei. .xxiij. cap. Tunc plangent omēs tribus terre. & videbunt filium hominis uenientē in nubibus celi cum virtute multa & maiestate. Et Apocal. primo. Ecce uesmet in nubibus. & videbit eum omnis oculus. & qui eum pupugerunt. & plangent se super eum omnes tribus terre. Et Luce. xxij. cap. Filie hierusalem nolite flere super me. sed super uos ipsas flere. & super filios uestros. Quoniā ecce uenient dies in quibus dicent. Beate steriles & uentres qui non genuerunt. et ubera que non lactauerunt. tunc incipient dicere montibus cadite supra nos. & collibus operite nos

Ff Secunda uero pena est manifestatio omnium peccatorum. vnde Daniel. vii. cap. Throni positi sunt. & antiquis dierum sedit. uestimentum eius candidum quasi nix & capilli capitis eius quasi lana munda. thronus eius flamma ignis. ro te eis ignis accensus. fluuius igneus rapidusq̄ egrediebatur a facie eius. milia milium ministrabant ei. et decies centena milia assistebant ei. Iudicium sedit. & libri aperti sunt. Antiquus enim dierum est deus qui creauit omnia tempora. & est post

Nyn Caplm xvi.

omnia & sup omnia. nō tamen antiquatur uel senescit. Sed anti-
quus dicit ppter sapientiaz gubernandi & iudicandi. hic ha-
bet thronum ut flāma ignis. quia in igne ueniet dominus ad
iudiciū. ut dicit isa. lxvi. Fluuius aut igneus est ignis ille quo
exuret facies mūdi. qui tunc in uoluēdo secum trahet ad infer-
nū damnatos. Vestes aut dei sunt apostoli. qui adheserūt capi
ti nostro christo ministrātes. Et assistentes sunt angeli. qui secuz
erunt in iudicio. Libri aut sunt cōscientie omnium que tūc apes-
rientur. Sicut dicit apłs ad Roma. ij. In die cū iudicabit domi-
nus occulta hominū scđm euangelii meū p iesum christuz. Et
prima Chor. iij. ca. Nolite ante tempus iudicare quousq; ues-
niat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarū. & manis
festabit cōsilia cordium. & tunc laus erit vniciūq; a deo.

Gg Tercia uero pena est durissima increpatio iudicis. que
scribit Mathei. xxv. Esuriui & nō dedistis mihi māducare. Siti-
ui. & nō dedistis mihi bibere &c. Auctoritas em sup notata est
Hh Quarta pena est cōdemnationis sentētia. que contine-
tur ibidē. cum dicit Ite maledicti in ignem eternū. qui paratus
est dyabolo & angelis eius

Ii Quinta aut pena est sepatio a societate omnium bonorum
et a deo. vnde ibidē. Statuet oues a dextris. hedos aut a sinistris
Oues a dextris. quia ipsi sunt filij dextere. sicut Beiamyn. et ibi
est locus filij. sicut habet in ps. Sede a dextris meis donec ponā
inimicos tuos scabellū pedū tuorū. S; sinistra est in terra ut pae-
tuo dñe eis scabellaris subiectio. vñ etiā apłs dicit pri. ad The-
sa. iij. q; sancti rapient obuiā christo in aera. & sic semp cū dño
erunt impijs in terra remanētibus quā dilexerunt

KK Sexta pena est piunctio ad societate reprobos. q nul-
lo affectu se inuicē diligūt. vñ Job. xli. Corpus eius. hoc est les-
uiathan. q signat dyabolū. qsi scuta fusilia ppaēt squamis ses-
se pmentib⁹. vna vni piungit. et in spiraculū qdeq; incedit. et p-
eas vna alteri adherebit et tenētes se nequa q sepabunt. Corp⁹
dyaboli sunt oēs dānati. q sunt qsi scuta fusilia. ne iaculis diuini
amoris possint vulnerari. Cōpactū aut est. quia nō tm cons-
iungunt dānati. sed etiā colligari legunt. ut ex strictura etiā pe-
nā habeāt Sunt squame q duricia obstinate uolūtatis ptra deū
pugnauerūt. et vna alteri adheret. quia qui filēs sunt in culpa.
siles etiā sunt in pena. et ita nō sepanē. Gladius aut anceps. i. ex
utraq; pte acutus in corpus. s. et in aiām. est sentētia iudicis. q
colligat dānatos. ut sicut fuerūt socij i culpa. ita sint fil in pena

§ Quartus

Ll Deceꝝ autem
sunt excellētioreꝝ pe
ne in carcere

Calor ignis interius & exterius ardens
Frigus interius & exterius psequens
Tenebra exterior & interior
Fetor laci
Horror societatis q̄ est in loco illo
Presentia faciei demonis perpetua
Cathene stridentes & urentes
Stridor dentium
Fletus oculorum
Et ipsius carceris captiuitas

Calor ignis erit ibi ad lrām. sed ille ignis calidior est in immēs
sum q̄ noster ignis. nec est lucens. sed tantū ardēs. nec tantū cō
burens corpus. sed & aīam & corpus. nec p̄sumēs substantiam
sed in eternū psequens peccatū & incendēs in corpore & aīa. &
hec est expositio Basilij sup illud ps. Vox dñi intercidentis flā
mā ignis. vox dñi. i. p̄ceptū dñi. intercedētis. i. diuidētis. flām
mā. i. luceꝝ. ignis. hoc est ab ardore ignis. ut lux subseruiat san
ctis superius. calor aut psequat in iustos inferius. vñ Deutero.
xxxij. Ignis succēsus est in furore meo. & ardebit usq; ad infer
ni nouissima. deuorabitq; terrā cū germine suo. & montiū fun
damēta pburet. Terra sunt terreni. i. peccatores. mōtes aut sup
bi. fundamēta aut ipsorū iniqua uolūtas. que psequit ignis in
ferni. & Isa. xxx. Prepara est ab heri thopet. a rege p̄parata pro
funda & dilatata. nutrimentū eius ignis & ligna multa. Flatus
dñi sicut torrens sulphuris succēdētis eam Tophet est uallis q̄
dam. & ponit pro inferno que p̄parata est ah heri. hoc ē a prin
cipio creature. quia inter cetera opera sex dieꝝ etiam gehenna
creata est. & prepa a rege iusticie deo q̄ in ipsa dormiat om
ne qd sibi obstat inique. Profunda autē est. quia in corde terre
dilatata ut omibꝝ dānatis sufficiat. Nutrimētū in quo pascit
infernus est ignis pburens. nō illuminās. & ligna. i. dānati ari
di virore gratie. & sunt multa. q̄a dicit Math. xx Multi sunt uo
cati. pauci uero electi. Flatus aut dñi est ira eius & imperiū. &
illud imperiū iusticie vindicātis succēdit eā ut ardeat sicut tor
rēs sulphuris quod fetet in ardore. quia etiā damnati in ardore
pene sentiunt in quo fetore peccati vitam cōsumpserunt

Mm Secūda pena est frigus intus & exterius psequens &
ipsum. sed nō mitigans calorē. sicut videmꝝ in febricitate qui
maximo calore adurit. & tamē frigus etiaꝝ sentit interim. & de
hoc habet Job. xxiij. ca. Trāsbunt ab aquis niuiū ad calorem

Hyn Capitulū xus.

niuiū. non ita q̄ niues ibi sunt future. sed niuiū aque ponuntur
 tur pro frigore multū nocente. vnde etiam sicut legit̃ Exodi. ix.
 q̄ ignis & grando mixta pariter ferebant̃. Et Sapien. xvi. cap.
 Negantes nosse te impij. per fortitudinēz brachij tui flagellati
 sunt niuis aquis & grandinibus & pluuijs persequutōem pas-
 si sunt. & p̄ ignem p̄sumpti. q̄ enim mirabile erat in aqua que
 omnia extinguit plus ignis ualebat. vindex em̄ orbis terrarū
 iustorū. grandines & pluuię & niues non erunt in inferno. Sed
 per talia significan̄ impetus irruentis frigoris in dānatos. qđ
 inquā frigus vindex est iustorū mandatorū dei. que transgressi
 sunt damnati vnde habet̃ Sapien. v. Accipiet armaturā zelus
 dei. & armabit creaturā ad ultōem inimicorū. Induet pro tora-
 ce iusticiam. & accipiet pro galea iudiciū certum. Sumer scutū
 inexpugnabile equitatē. acuet autem dirā irāz in lanceā. & pu-
 gnabit cum illo orbis terrarū contra insensatos. Ibunt directe
 emissiones fulgurū. & tanq̄ a bene curuato arcu nubiuꝝ exter-
 minabunt̃. & ad certū locūz insilient Hic notatur modus cō-
 dēnationis impiorum. zelus em̄ iusticie dei cogit deum ad cō-
 dēnandū. Instrumentū aut̃ pene est creatura ab ipso creata. quā
 armat in ultionem inimicorū. quādo dat ei potestātē & virtus
 tem nocendi & affligendi. sicut igni & frigori & tenebris. & hu-
 iusmodi. Ne aut̃ dñm ledere possit reprehendēdo iusticiā con-
 dēnationis: ipse dominus induet iusticiāz. quia iudicabit iuste.
 et iudiciū sentētie erit rectū. & scutū in quo extinguit̃ blasphe-
 mie murmurantiū cōtra iudicium suum erit equitas. quia po-
 nunt penam contra culpam. & primū erit ira non cōturbatio
 mentis. sed infligens penas que p̄forat & trāssig̃it scđm interio-
 ra eorū ut lancea. Orbis terrarū. hoc est mundus pugnabit cuꝝ
 ipso cōtra illos. quia quicquid est ignobile in elemētis mundi
 sicut calidū frigidū tenebrosū. & huiusmodi: totū diuidene
 a se elemēta. & ministrabūt inferno. ut per illa crucient̃ reprobi
 Emissiones aut̃ fulgurum sunt irruentes pene ab ira dei immis-
 se & p̄funde ipse vitalia anime vulnerāt. sicut sagitte ueniūt ab
 arcu nubiuꝝ. bene hoc est fortiter curuato. & insiliunt ad certū
 locum. quia ad locū culpe. Sagittarius em̄ ille non iacit sagitte
 in incertū. sed semp̃ tangit lignum. quia sapientia sua diris-
 git telum. Item Sapien. v. ca. A petrosa ira plene mittent̃ gran-
 dines. & candescet in illos aqua maris. & flumina concurrent
 duriter. Contra illos stabit spiritus virtutis. & tanq̄ turbo uen-
 ti diuidet illos. Ira dicitur petrosa. quia petras grandinis emit

§ Quartus

tit. et dicitur petra grandinis. data pena impetuose irruens. Dicitur autem aqua maris. nunc eterne amaritudinis multa et nunc quiescens ut aqua maris candescere in illos. id est penetrare. in teriora iecoris & cordis eorum sicut fluuius cocti & flegetotis. et homini. qui significat continuam successione penarum inferni ut noue pene nouis superueniant. & tamen ueteres nunquam preterfluendo deficient. & ideo dicunt concurrere duriter. non pretercurrere. virtutis autem spiritus est fortis flatus uenti qui succendit ignem Turbo autem diuidens est flatus ducens in contrarias penas. scilicet frigus & calorem. Turbo enim prouenit ex uentis sibi e contrario et e regione obuiantibus

Nn Tercia pena est tenebra interior & exterior. & de hac habet in euangelio Mathi. xxv. ubi iubet dominus ligatum manibus & pedibus. proijci in tenebras exteriores Treno. iij. cap. Me minauit & adduxit in tenebras. & non in lucem. Et Iob. xviij. cap. In tenebris stravi lectulum meum. & he tenebre significantur per tenebras egypti. que dicuntur fuisse palpabiles. Sapient. xviij. cap. dicitur de illis. quod ignis nulla vis poterat illis lumen prebere. nec syderum limpide flamme poterat illuminare nos etiam illam horrendam. Ignis enim ille non illuminat. ut dictus est. sed adurit. Syderum autem limpide flamme. ut dicit Isai. tunc stas bunt & non lucebunt damnatis.

Oo Quarta autem pena carceris est fetor lacu. unde Iob. xviij. ca. Putredini dixi. pater meus es. mater mea & soror mea uermibus. fetor autem non debet sic intelligi quod fiat exalatione alicuius putredinis. quia non putrescunt ibi corpora. sed igitur nobilitas illa que congregabitur in lacu dicitur putredo. & morfiones siue puncture penarum dicuntur vermes. zacharie. ix. Emisisti uinctos de lacu in quo non erat aqua. & loquitur de redemptis de inferno. & uocat aquam refrigerium consolationis que non est ibi

Pp Quinta pena est horror societatis illorum. qui in loco illo congregant. Horror autem ille generat ex inimicitia eorum ad inuicem. de qua supra dictum est. Et dicit Treno. v. & loquitur ibi Hieremias in persona damnatorum dicens. Pellis nostra quasi clibanus exusta est Unde etiam se inuicem deridere legunt. & conuiciari. de quo habet Isai. xliij. c. quando Nabuchodonosor uenit ad inferos quod sibi cruciando receperunt eum. Infernus subter te contrubatus est in occursum aduersus tui. suscitauit tibi gygantes hoc est demones potenter & fortiter torquentes. Omnes principes

Nyn Caplm xvj.

terre surrexerūt de solijs suis. omēs principes nationū vniuersi
respōdebunt & dicūt tibi. Et tu vulnerat⁹ es sicut & nos. nū si
milis effectus es. detracta est ad inferos supbia tua. & cōcidit ca
dauertuū. Infernus dicit hī habitātes in inferno. & ponit cōri
nens pro cōtento. qui occurrerūt puicijs ad damnatū iniquuz
regem. & sulcitauerūt puocatione inique uolūtatis. Gygātes
hoc ē fortes demones cōtra eū. qā placuit eis & rogāt ut acros
ribus penis puniāt. Insup etiam reges & principes qui nunq̃
solia p abusu dignitatis sue in inferno acceperāt. in derisuz sur
rexerūt. & primates nationū. qui primi etiā frequenter sunt in
penis inferni. rñderunt & dixerunt ei cōuiciando q̃ fortitudo
eius vulnerata & occisa est. & supbia in infima inferni detrusa.
et corpus quod multis delicijs excolere p̃seuic: in cadauer fes
tens cecidit. Nec est cōtra hoc q̃ diues sepultus in inferno solli
citari videt de salute fratrū. quia nō ppter amorē fratrū. sed ut
minus ipse arderet. si fratres a criminib⁹ ad que ipse eos indux
erit: absoluerent. Vel ut nō sustineret puicia ipsorū. impropetā
tium sibi. q̃ ad vicia docuerat & vulnerauerat ipsos. Vel ut ue
rius dicit Aug⁹. Hic p̃pulsus fuit dicere ppter exēpla uiuentiū
ut magis credant scripture q̃ etiā mortuis resurgētibus

Qq Sexta pena est p̃sentia faciei demonis perpetua. Sicut
em̃ sancti assistunt ante faciē dei: ita dānati vident facies demo
nū. qui eas affligunt in penis. Et facies illa describit in Iob. xli.
Sternutatio eius splendor ignis. & oculi eius ut palpebre dilu
culi. de ore eius lampades p̃cedunt. sicut tede ignis accense. De
naribus eius p̃cedit fumus sicut olle succense atq̃ feruētis Hal
tus eius prunas ardere facit. & flāma de ore eius egredit. In col
lo eius morabit fortitudo. & faciē eius p̃cedit egestas. Sternu
tatio demonis est excussio uaporū multiplicator: in cerebro. &
cerebrū machinatōes inique sunt. Sternutatio aut̃ que egredit
a tali cerebro est pessimus tonitrus malignādi. & est splendor
ignis. nō a fulgore. sed a terribilitate & crematōne. & quia euis
dens est malicia ipsius. Oculi aut̃ eius quibus aspicit ad maluz
sunt magni & rubicundi ut palpebre diluculi que sunt ruse. &
significat ira in intuitu demonū. quia iracūdi rubescūt oculis.
Os aut̃ quo loquit̃ ad animas emittit lampades. quia incēdit
animas & cogitatōes in maluz. & sicut tede fumātes & in igne
succense ab igne. De narib⁹ aut̃. hoc ē capite suo. in quo discre
tio esse deberet: p̃cedit fumus demētis cōcupiscentie. & furoris
irrationabilis. Et halius inique uolūtatis. i. spūs. facit ardere

§ Quartus:

prunas. hoc est impios igne infernali succensos: qui tamē sunt terrestres. quia prunae sunt de natura terrestri ignite: Collū autē est ceruicosa superbia ipsius in qua est fortitudo. quia plus autē det superba temeritas q̄ possit explere: & egestas omnis boni p̄cedit faciem eius. q̄ illi qui sunt ante faciē eius priuant omni bono: & implicātur omni malo.

Rr Septima pena est cathene stringentes & vrentes & prementes. & ille cathene vocatur rudentes inferni a Petro in secūda canōn. ij. vbi dicit. Si deus angelis peccātibz non pepercit sed rudentibus inferni detractos in tartarū tradidit cruciandos in iudicium referuari. Sunt autē cathene iste nihil aliud q̄ vincula spūalia quibus impij ligantur ad penas ex culpis suis. que significatur Hiere. xxvij. Fac tibi vincula & cathenas: & pones eas in collo tuo. & mittes eas ad regem Edom & ad regē Moab & ad regem filiorum Amon. & ad regem Tyri. & ad regem Sydonis in manu nūciorū qui venerūt in hierusalem. & ad Sedechiam regē iuda. Ibi nominantur sex genera hominū que vinculari debent in inferno. Edom em sanguineus interpretat & significat illos q̄ in seculo voluptati carnis deferunt. & illi sunt precipue clerici seculares qui delicias carnis sequuntur. Moab autē interpretatur ex patre. & significat malos religiosos qui exempla perditionis precipue ex patre habent. quia prelati religionū pre omnibus sunt in cōcupiscentie sepulcris sepulti in deserto religionis. Verū tamen Loth qui declinans interpretatur genuit Moab ex corrupta filia sua in monte. Mons autē religionis est eminentia in qua prelati precipue corrumpūt filias. id est subditos carnales. quādo ex eis generant per exemplum opera perditionis que discipuli habent a patre. Amon autē interpretatur populus inutilis. & significat plebeios homines qui etiam fraude & dolo vadūt in baratū. Tyrus autē interpretatur angustia. & significat viuentes in matrimonio malos. De quibus dicit apostolus q̄ tribulatōem carnis habebūt huiusmodi. Sydon autē interpretatur venatio. & significat nobiles huius mūdi. qui sunt robusti venatores pauperū. vnde sunt de genere Nemrot: & etiam cum ipso ligabūtur in penis. Rex autē israel significat hypocritas pallio dei opertos qui videntur soli esse reges & magistri in israel. & tamen propter lupinū cor intrinsecus damnatur & ligatur in penis. & ita omnes ligatur mali. De hoc dicit Bernar. Horreo vermē nō moriens. tē. mānuūq; ac pedum dīa. vincula & pondus cathenarum.

Hyn Caplin xvi.

prementium stridentium vrentium: nec tamen plumentium.

88 Octava pena est stridor dentium. Et nona fletus oculorum. De quibus habetur in euangelio. Math. xxv. Ligatis manibus & pedibus projice eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. Nec debet ita intelligi quod oculi emittant lachrymas. quia hoc non erit ibi. sed sic plorabunt amarij. Stridor autem dentium est effectus frigoris.

89 Decima autem est captivitas carceris. Vnde psal. Foderunt ante faciem meam foueam & inciderunt in eam. Per malum enim exemplum foditur fouea inferni & incidunt in eam illi qui malum exemplum dant infirmis.

A Capitulum. xvij. § primus

De Os suum aperuit sapientie. et lex clementie
in lingua eius

Phe interpretatur exorte vel eructatio. & secundum hoc alludit sententie versus. quia in verbis sapientie eructavit cor suum verbum bonum. & ipsa dicit. & attribuit opera sua regi & lingua oris sui est calamus scribe quo spiritus sanctus scribit in tabulis cordis carnalibus. & scribit velociter. quia sermo mulieris huius tanto facilius capit in auditoribus quanto hec mulier: id quod facit probat per opus que etiam regi attribuit. ut videntes opera sua non eam sed patrem qui in celis est regem regum glorificent & laudent mirabilem in sanctis suis.

B Segitur consideratio sententie versus. que in duobus consistit scilicet in aptione oris ad sapientiam. & in lege clementie que est in lingua ipsius. Est autem duplex os. scilicet os cordis. & os exterius in facie. De utroque istorum dicit dominus. Math. xv. Non quod intrat in os coquinaat hominem. sed quod procedit ex ore hoc coquinaat hominem. Et dicit quod ea que procedunt ab ore a corde exeunt. ut furta blasphemie & homicidia. Vbi dicit Augustinus. quod omne peccatum exit ab ore cordis quod inquinaat hominem. Cibus autem intrat per os exterius: & ille non inquinaat hominem.

Os autem cordis quinque modis aperitur
Sapientie scilicet

Considerande
Addiscende
Meditande
Gustande
Alloquende

Sapientie considerande aperitur os quando consideramus per cordis intentionem

§ Primus

Nonē pulcritudinē sapiētie. sicut Sapiē. vii. dr pposui illaz re-
gnis & sedibus. id est thronis. diuitias nihil esse dixi in pparatōe
illius. nec pparauī illi lapidē p̄ciosum. qm̄ om̄e aurū in ppara-
tione illi⁹ exigua est arena. & tanq̄ lutū estimabitur argentū in
p̄spectu illius. Itē ibidē. Est em̄ sapiētia speciosior sole. & super
om̄nē dispositōnem stellarū luci pparata inuenit prior. Illi em̄
nō succedit nox. sapiētiā aut̄ nō vincit malicia. ille em̄ solus res
est estimat sapiētiā q̄ nihil in celo. nihil in terra pparat ei. Sicut
dicit ps. Quid em̄ mihi est in celo: & a te quid volui sup̄ terras
Et hec est sapiētia fili⁹ dei: dulcedo cordis: & iubilus mentis. s.
filius dei verbū patris. & notitia ipsius. q̄a sicut dicit Sapiē. vii
Neminē diligit de⁹ nisi eū q̄ cū hac sapiētia inhabitat

C Secūdo ap̄itur os cordis sapientie addiscende in cogni-
tione & in ope. vñ Eccl̄. xxiij. Qui audit me non p̄fundeit. qui
operatur in me nō peccabit. qui elucidat me vitā eternā habē-
būt. Qui audit vt addiscat ille nō p̄fundeit merore. q̄a sapiētia
reget & diriget eū. Qui vero operatur in ipsa ita q̄ oia opera
sua p̄formēt sapiētie: illi nunq̄ peccabūt. & qui elucidat eam
hoc est exēpla sapiētie hoib⁹ vt lumen pponit: illi habebunt
vitā eternā Vñ Iacobi. primo. Si quis p̄pexerit in lege p̄fecte li-
bertatis: & permāserit in ea. nō auditor obliuiofus factus. sed
factor op̄is. hic beatus in facto suo erit Et Sapiē. ix. Mitte dñe
sapiētiā de celis sanctis tuis. & a sede magnitudinis tue vt me-
cū sit & mecū laboret. vt sciā qd̄ acceptū sit corā te om̄i tpe. q̄si
diceret. mitte eam vt addiscam. & deinde sciens eā scdm̄ lumen
ipsius testificem opera. quia sicut dicit ps. Lucerna pedib⁹ meis
verbū tuū. & lumen semitis meis

D Tercio aperit os sapiētie meditāde. Est aut̄ meditari fre-
quēter p̄ interiorē cordis cogitatōem sup̄ idē p̄uerti. & ipsum
vertere & reuerrere in corde vt menti dulci⁹ & firmi⁹ imprima-
tur. Et de hoc habet in psal. In lege dñi fuit volūtas ei⁹. & in le-
ge eius meditabit die ac nocte. Itē ps. Meditatio cordis mei in
p̄spectu tuo semp. Itē ps. Meditabor in mandatis tuis q̄ dilexi
nimis: & leuabo manus meas. i. opa: ad mandata tua q̄ dilexi
Et Sapiē. vi. Cogitare de sapiētia sensus est p̄summat⁹. Et
Eccl̄. xiiij. Beat⁹ vir q̄ in sapiētia morabit & q̄ in iusticia sua me-
ditabit. & in sensu cogitabit circūsp̄ctōem dei

E Quarto ap̄it os cordis sapiētie gustāde. & hoc fit qñ in
sp̄u sapore sapiētie p̄cipim⁹. Et de hoc habet Eccl̄. xv. Cibabit
illuz pane vite & intellectus. & aqua sapiētie salutaris potabit

Phe Caplm xviij

illum. & psal. Cibauit eos ex adipe frumenti: & de petra melle
saturauit eos. Et dicitur sapientia adeps frumenti. quia confor-
tat & impinguat cor quo ad eternorum saporem. Sed dicitur
mel de petra. hoc est de christo. quia petra erat christus. quo ad
sapere dei nunc etiam repletur homo. Et Ecclesiastici. xxiii.
Transite ad me omnes qui concupiscitis me & a generationibus
meis implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis & hereditas
mea super mel & fauum. memoria mea in generatione seculorum.
Qui edunt me adhuc esurient. & qui bibunt me adhuc sitient

F Quinto aperitur os sapientie alloquende. & hoc fit quoniam
homo sibi & deo loquitur in corde ut propellatur tediis huius
ius vite & vie qua tendimus ad patriam. Vnde Sapientia. viij. p
posui sapientiam adducere mihi ad conuiuendum sciens quod
nam mecum communicabit de bonis. & erit alloquutio cogitatio
nis & tedium mei. Et sic legitur Luce ultimo. quod sapientia incarna-
ta resurgens a mortuis coniunxit se discipulis in via. & ibat cum
eis alloquens eos de scripturis ut societas eius & alloquutio
esset eis pro vehiculo. unde etiam post discessum eius ab ipsis
& cognitionem ipsius dixerunt. Nonne cor nostrum ardens
erat in nobis de Iesu dum loqueretur nobis in via & aperiret
scripturas. Inde etiam dulcem viam comitem fingentem longius
us ire coegerunt dicentes. Mane nobiscum domine quoniam aduersus
rascit & inclinata est iam dies

G Os etiam faciei corporalis quinque modis nihilominus
sapientie aperitur. scilicet in confessione. in oratione. in gratiarum
actione. in laude. in predicatione siue doctrina. In confessione
quando homo ex consilio sapientie & ad gloriam ipsius aperit os
suum pro se ut non dimittat confundere se propter deum: ne confun-
dat eum deus coram sanctis & angelis suis. Et de hoc habetur in
psal. Dixi confitebor aduersus me & tu remisisti impietatem peccati
mei Et Iosue. viij. dixit ad Achan Fili mi da gloriam domino deo israel.
& confitere atque indica mihi quid feceris: & ne abscondas Adam
inquit peccans abscondit se & eiectus est de paradiso. Gene. iii.
Vnde psal. Ne declines cor meum in verba malicie ad excusans
das excusationes in peccatis. Qui enim abscondit scelera sua excu-
sando non dirigitur. ut dicitur Prouerbio. xxviiij. Et Isaie
xliij. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. & pecca-
torum tuorum non recordabor. Et sequitur. Narra si quid ha-
bes ut iustificeris. Et ibi habet alia littera. Dic tu iniquitates tu-
as ut iustificeris.

§ Primus

H In oratione autem aperit os sapientie. quando deprecamur sapientiam. ut dimittat quod conscientia metuit. & adiciat quod oratio non presumit. Et de hoc habet Mathei. vi. Cum oratis non eritis sicut ypocrite. Et ibidem. Sit ergo uos orabitis. pater noster &c. Item Math. vii. Petite & dabit uobis. Item Iohan. xvi. Vsq; modo non petistis quicquam in nomine meo. petite & accipietis ut gaudium uestrum sit plenum. Et Luce. xi. dicunt discipuli ad christum. Domine doce nos orare sicut docuit Iohannes discipulos suos. Et ibi inducit similitudines duas. quomodo oportet semper orare et non deficere. & una est uidue interpellantis iudicem qui nec homo minime timet nec deum uereat. tamen propter importunitatem uidue fecit iudicium. Et uidua est quilibet indigens aliquo a deo. quod debet per orationem impetrare. licet enim deus non habeat aliquem superiorum quem reueretur. nec inferiorum quem timeat. tamen placet ei instantia orationum. & propter instantiam exaudit. Alia similitudo est de homine ad quem uenit hospes de via. & non habet panem quem ponat ante eum. & uadit ad amicum qui clausit secum in cubili pueros suos & dormit. pulsatur ut aperiat & accommodet tres panes Et ille dicit quod non sit sibi molestus. tamen si instanter pulsauerit. surgit & dat ei quotquot habet necessarios. Nos autem sumus illi ad quos uenit christus de via misericordie. qua totum mundum pambulat. & non habemus quid ponamus ante ipsum quod in corde nostro nutriamur. Amicus autem noster. est pater noster qui in celis est. qui est in domo quietis eterne cum pueris suis. electis angelis & sanctis. & licet primo cum petimus forte nos non sentiamus exaudiri. tamen postea exaudimur si perseueramus pulcherrime. Tres autem panes quos petimus quibus in corde nutritur christus. sunt panis uerbi dei. & panis sacramenti eucharistie. & panis lachrymarum in compunctione.

I Tercio aperit os sapientie in gratiarum actione. unde apostolus primo ad Thessalonicenses. v. In omnibus gratias agite Item idem apostolus prima ad Corinthios. x. c. Siue manducatis siue bibitis. siue aliud quid facitis. omnia in gloriam dei facite. Et Osee ultio. Conuertimini ad dominum & dicite ei. omnem auferi iniquitatem. & accipe bonum. super plebem penitentem. & reddemus vitulos labiorum nostrorum. Vituli autem labiorum sunt gratiarum actiones. quas debemus per muneribus nobis a deo impensis. & Ecce primo. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur. ut iterum fluant. Flumina sunt fluentia gratiarum. que fluunt a deo. & refluere debent in ipsum per gratiarum actionem. ut iterum fluant in nos per gratiarum augmentum. ergo gratias agamus.

Iste Capitulum xvij.

mus dño deo nostro. quia dignū & iustum est. qui tot & tanta bona nobis impendit creando. redimēdo. educando. pueritendō. gratias ad meritū multiplicando. & pmissa vite nobis certificando p spem. & cōplendo p rem

K Quarto aperit os sapiētie laudande. laudamus autē deū in hymnis & psalmis & cāticis. cantātes & psallētes in cordib⁹ nostris deo & in melodia uocis. ut iubet apłs ad Ephesios. v. c. vñ ps. Sacrificiū laudis honorificabit me. & illic iter quo ostendam illi salutare dei. sup illud dicit Grego. in originali sup Ezechiel primā visionē. q̄ laus dei aut impetrat spm p̄punctiōis. aut pphetie. Itē ps. Lauda aia mea dñm. laudabo dñm in vita mea q̄diu fuero. Item laudate dñm omēs gentes. laudate eū omēs populi. Item Cantate dño canticū nouū. cantate domi⁹ no omis terra. Et multa salia sunt in psalmis. Aug⁹. etiā in. x. cōfessio. bonū vñ dicit de hoc. sic delectabar in hymnis & cāticis suauē sonātis ecclesie. uoces em influebant auribus meis. & eliquebatur ueritas in cor meū. & fluebant lachryme. & bene mihi erat cum illis

L Quinto aperit os sapiētie p̄dicande & docēde. & de hoc habet Math. v. Et ipse iesus eleuatis oculis in discipulos suos aperit os suū. docebat eos dicēs. Ibi dicit glo. Aperuit os quasi magna loquuturus Et Iob. xxix. Oculi sui ceco. & pes claudō. s. p̄p̄dicationē. Et Isā. ij. De syon exibat lex. & uerbū dñi de hierusalē. Syon em debz esse p̄dicator p̄ p̄templationē. stans in specula. & hierusalē p̄ actionē. quia opera sua semp respicere debent pacē. Et Iob. xxix. Qui me audiebāt: expectabāt sententiā et intenti tacebant ad consiliū meū. Et ibidē. Expectabant me sicut pluuiā. & os suū aperiebāt quasi ad imbrē serotinū. Et sapieñ. vij. Multitudo sapiētū sanitas orbis terrarū. hoc est multitudo p̄dicatorū & doctorū Sed notandū est q̄ ad hanc vltimā apertōem exigit oris purgatio. ut habet Isā. vi. c. vbi dixit dñs quē mittā. et quis ibit nobis. Et dixit Isaias. Ecce ego mitte me. & anteq̄ offerret se. p̄cedit q̄liter purgatus fuit. cuj dicit uolauit ad me vnus de seraphin. et in manu ei⁹ calcul⁹. quē forcipe tulerat de altari. & tetigit os meū & dixit. Ecce tetigi hec labia tua. & auferet iniquitas tua. et peccatū tuū mundabitur. q̄ autem peccatū impediāt predicationē. patet p̄ illud quod p̄cedit. Ve mihi. quia tacui. quia vir pollutus labijs ego sum. & in medio populi polluta labia habentis ego habito Vir pollutus labijs est p̄dicator peccator. habitans in medio populi pol-

§ Secundus

luta labia habentis. ut exemplar puerfionis eorum. qui tot anis
mar: ut dicit Gregorius rei sunt: quot ad inferos pditionis ex
emplo nāsmittūt tūc. Seraphin qui interpretat totus ardens est
ignis diuini amoris qui purgandū succendit. et calculo penitē
tie os eius tangit & emundat ipsum a peccatis labiorū. id est a
predicatione polluta. emundando vitam

¶ § Secūdus

Equitur de secūda parte versiculi. Et lex clementie in lina
gua eius. Lingua anime duplex est. scz cordis et oris. Cor
dis aut lingua duplex est. scz lingua deuotionis. et lingua desis
derij. dicit em Gregorius sup Iob. qz sanctorum lingua. qua lo
quunt ad dñm: sunt desideria eorum. vnde ps. Dñe ante te omne
desideriū meū. & gemitus meus a te nō est absconditus. qñ dice
ret. desideriū meū loquit tibi ea q sunt in corde meo. vñ alibi.
desideriū pauperū exaudiuit dñs. pparatōes cordis eorū audis
uit auris tua. Si ergo desideriū audit: tūc desideriū format uos
ces & uerba. & sic est lingua. Btūs aut Bernardus dicit q deuot
io lingua beatorū & sanctorū ē. vnde ps. Adhereat lingua mea
faucibus meis. si nō meminero tui. scz hierusalē. Si nō pposue
ro hierusalē in principio leticie mee. Omis em nra deuotio est
in recordatōe celestis pacis. & securitatis ciuiū eternorū

B De lingua aut oris habet in ps. Os iusti meditabit sapi
entiā. & lingua eius loquet iudiciū. lex dei eius in corde ipsius
et non supplātabunt gressus eius. Et rāgit ps ibi quattuor. Pri
mū est cum meditatōe sapientiā pponere. ut scz sapientiā loq
tur inter sapientes pfectos. & hoc sapienter. ut spūalia spirituas
libus comparent. Secundū est q cum iudicio loquat eam. Ius
diciū aut illud intelligit de iudicio discretōis. ut scz aliter sup
bis. aliter humilibus. aliter p̄latis. aliter subditis. aliter castis. ali
ter p̄inentibus. & sic de alijs. aliter & aliter. Terciū est q qñ pro
ponit sermonē legis. ante pfecta scia debet esse in corde. quia si
cut dicit glo. sup eplam iacobi. Impossibile est ut ignorās legē
nō offendat uerbo in p̄dicando uel docēdo Quartū aut & vlti
mū est ut gressus operū eius nullo vitio supplantentur.

C In lingua autē cordis scdm duas linguas est duplex lex
clementie. i. lex inclinās ad clementiā dominū ipm. Lingue em
ille significant p linguas igneas que apparuerunt sup ap̄los in
aduentu spūsancti. Actūū. ij. Et in desiderio quidem est ignea

De Caplm xviij.

lex charitatis que est iugū suauē & onus non grauians sed alleuians ea que sine lege ista grauiā viderent. Et de hac lege habet Deutero. xxxiij. c. In dextera eius ignea lex. & hec est lex christi quā Mathe. xij. uocat iugū suauē & onus leue. quod debemus tollere sup nos. In lingua uero deuotionis est lex mandatorū dei. quia ad p̄cepta & p̄silia deuouim⁹ nos ipsos. de qua habet Eccli. xxiij. Legem mādauit Moyses in p̄ceptis iusticiarū. Et Io han. p̄rio. Lex p̄ Moysen data est. gratia & ueritas p̄ iesum christum facta est

D In lingua uero corporis & oris est lex clemētie ad puocātes animū eius. de qua dicit Tullius in fine prime rhetorice sue Clemētia est p̄ quā animi temere in odiū alicuius inuestōis cōcitati retinent. Et de hac habet in Prouerbijs. xi. Clemētia p̄parabit uitam. & sectatio malorū mortē. & hec est uirga clemētie quā extēdit summus rex puocatus a nobis ad peccatores. que significat per uirgā clemētie Assueri. Hester quinto. qui interpretat̄ beatus. de qua uirga supra loquuti sumus

De Caplm. xviij. § primus

Adē Considerauit semitas domus sue. & panē ociosus non comedit

I Inscrip̄tio uersus istius est littera sade. que interpretat̄ uenatio. Est autē uenatio p̄nitiosa. & uenatio ociosa. & uenatio bona.

Venatio p̄nitiosa est triplex

Venatio lamech

Venatio nemroth

Venatio sydonis.

Venatio lamech est in p̄cupiscentia & ira. vñ primus ex libidine bigamiam induxit. & uenatus fuit sibi duas vxores Odam & Sellā. que significāt gulā & luxuriā. quas uenant̄ hi qui ambulāt in carne. Ire autē fuit etiā sua uenatio. quia occidit uirū in vulnere. & adolescentē in liuore vulneris. Cayn em̄ occidit sagitta. & iuuenē qui duxit eū occidit p̄cussione arcus. & ita p̄ liuorē. quia lignū arcus nō vulnerauit. sed liuorē induxit. Similiter irati uenant̄ per irā duo. scz occisionē Cayn. de quo peccatorē. vulnerātes eū sagittis malorū uerbos p̄ uiruperia & maledictiones & impropria Et adolescentē. hoc est quēlibet forē

¶ Primus

in hoc mūdo occidit in liuore. hoc est per odium & inuidiam quia illa sunt arcus dolosus ex quo curuato procedūt spicula maledictionū & increpationū & corrixationū huius mūdi

B Venatio autē Nemroth est venatio potētū huius mūdi. que fit opprimendo rapiendo predando. Et illo modo que vocant petitiones. tamen potius exactiones appellentur. & de hac dicitur Eccl̃i. xij. Venatio leonis onager in heremo. Sic & pascua diuītū sunt pauperes

C Venatio autē sydonis est venatio auarorū. que expletur fraude circūuenientiū se in negotijs & dolis deceptionū & furtis & vfuris & hmōi. Et hec est venatio aranearū que cuiſcerāt se humore sibi naturali vt capiant muscas. hoc est temporalia huius mūdi

D Venatio vero ociosa est venatio Esau propter quā amī sit benedictionem patris. cuz nimis distraheretur in illa. & hec est venatio vana qua occupantur tediosi circa deum & diuina in captura ceruorum & altiliū. & hmōi. De quibus dicitur Baruth. iij. Vbi sunt principes gentiū. & qui dominātur sup bestiās que sunt super terram. qui in auibus celi ludūt. qui argentū thesaurisunt & aurū in quo pfidūt homines. & nō est finis acquisitionis eorū. qui argentū fabricant & solliciti sunt. nec est inuentio operū illorum. exterminati sunt & ad inferos descenderunt. & alij loco eorū exurrexerūt.

E Venatio autē bona est venatio Petri & ap̃forū. qui facti sunt a dño piscatores hominū. vt pmittitur eis Math. iij. Venite post me faciaꝝ vos fieri piscatores hominū. Et scdm hoc interpretatio respondet versui cū inscribitur hec littera. Circueūdo em̃ semitas venatur domus sue custodiā mulier ista. fugiendo autem ocium venatur panis abūdantiā. que duo contrā nētur in versu

F Considerauit semitas &c. Duo: vt dictū est. ptinentur in hoc versu. scz domus custodia. & meritū panis. quia p labore panē ineretur. Circa primū notātur tria. scz que p̃sideratio sit qua considerat domum. & que sint semite. & qualiter domus sit edificata

Consideratio autē est triplex. scz

Discussionis
Circūſpectionis.
Inspectionis

Sade Caplm xliij.

Discussionis. quia omnes vias suas & semitas discutit. sicut docet Hier. vi. ca. State super vias vestras & videte & interrogate de semitis antiquis que sit via bona. & ambulate in ea. & inuenietis refrigerium animabus vestris. Stat enim mulier hec super vias suas discutiendo. & interrogat de semitis in exemplis patrum: sciens quia est via que videtur homini recta & nouissima eius ducit ad mortem. vnde discutiendo scit eligere bonum & reprobare malum.

G Considerat etiam circūspiciendo. hoc est omnia pericula reuoluendo ad futurum cauta ex consideratione preteriti. & in presenti secura ex premeditatione omnium suorum operum quia ipsa omnia facit cum consilio. & ideo post factum non penitebit. Ecclesiastici. xxxii. Vnde mulier hec significatur per onagrum liberum. quia libera est a curis carnis. & ideo clamorem exactoris non audit. id est ventris. de quo onagro habetur Job xxxix. quod circūspicit montes pascue sue & virentia queque perquirat. Montes autem pascue sunt alta consilia dei in quibus pascit se implendo ea. Virentia queque sunt omnia que iuuant ad bona opera. ut bona colloquia. bone societates. & huiusmodi. & illa omnia pergit. eo quod in omnibus est circūspecta & puida.

H Inspicit autem continue bona sua ut lucem fulgentem quia sicut dicitur Prouerbiorum. iij. Iustorum autem semita quasi lux splendens & crescens usque ad perfectum diem. Inspicit autem non ut ille pharizeus qui dixit Luce. xviij. Gratias tibi ago domine. quia non sum sicut ceteri hominum. raptores. iniusti. adulteri. velut etiam hic publicanus. sed inspicit ut multiplicet & gratias agat & in ipsis permaneat. Sicut habet Ecclesiastici. xxvij. Homo sensatus in sapientia manet sicut sol. nam stultus sicut luna mutatur.

I Sequitur que sint semite. habet autem semitas ad familiam eius.

Semite voluntatis mariti sunt quadruplices. scilicet

Preceptum

Consilium

Opus supererogationis

Sanctorum desideriorum ad deum

Semita precepti diuiditur in decem. ut patet Exodi. xx. quorum tria pertinent ad deum. scilicet dominus deus tuus deus vnus est. non erunt tibi dii alij. Et in hoc precepto continetur totum quod est de fide trinitatis & vnitatis. Secundum est. non alij

§ Primus

Fumes nomen dei tui inuaniunt. scilicet in falsa & peruersa iuramentone in quo condemnatur omnis periurus. volumen enim volas de quo habetur zacharie. v. est ut sententia pdenationis veniet ad domum furis & ad domum iurantis in nomine dei mendaciter. Tercium. memento ut diem sabbati sanctifices. Sabbatum autem est requies. & requies cordis nostri non est sancta nisi in deo. ut scilicet in nullo propter deum cor nostrum requiescat. qualiter polluiamus sabbatum quod relinquitur populo dei. Hinc etiam in ecclesia instituta sunt ferie in quibus populus vacat ab operibus seruilis infirmitatis vite huius: corde confluat in quietem que in deo est. & discat in idipsum redire & delectari in domino. ut det ei petitiones cordis. Septem alia pertinent ad proximum. quorum unum solum est affirmatiuum. scilicet honora parentes ut sis longeuus super terram. In quo precipitur nobis ut omnem honorem & adiutorium: que possumus impendere proximo qui parentis nomine significatur: non negligamus. ad Roma. xij. qui docet in doctrina. qui preest in sollicitudine. qui exhortatur in exhortando. qui miseretur in hilaritate: & exhibeamus superioribus reuerentiam & obedientiam. equalibus socialem vitam & iocundam. inferioribus autem misericordiam Quintum preceptum est. non occides. In quo prohibetur nobis ut per iram & odium & rancorem nec factis nec verbis aliquem percutiamus vel ledamus in persona. Sextum. non mechaberis. In quo nobis omnis illicitus concubitus prohibetur & peccatum omne quod contra naturam vocatur Septimum est. non furtum facies. in quo prohibetur omnis illicitus questus. ut usura secundum omnes species suas: & rapina: & exactioes illicite. & deceptiones in tractatibus Octauum est. non falsum testimonium dices. In quo prohibetur mendacium & loqui in corde & corde. & omnis fraus que proximo potest fieri in verbis. verba enim debent esse testimonium veritatis in corde Nonum est. non concupisces uxorem proximi tui. In quo prohibetur immundicia cordis propter quosdam qui continent corpore sed non corde. Decimum est. non concupisces rem proximi tui. In quo prohibetur auaricia cordis. que non preedit ad actum exteriorum. De his semitis habetur Isa. ij. Venite ascendamus ad montem domini & ad domum dei iacob. & docebit nos vias suas & ambulabimus in semitis eius. Et in psal. Vias tuas domine demonstra mihi: & semitas tuas edoce me.

K Semite psaliorum dei inueniuntur hincinde diuidi in:

Sade Caplm xviij.

octo capita. Et habetur de eis Math. v. vbi primo ponit primū
 consiliū dicens Beati pauperes spū. quoniam ipsorum est regnum
 celorum. Preceptū em quod est ante hoc consiliū habetur in
 psal. Diuitie si affluant nolite cor apponere. preceptum em est
 vt diuitie subiiciantur. sicut dixit Petrus gloriando ad christū
 Math. xix. Ecce nos reliquimus omnia & sequuti sumus te. sunt
 em pauperes spū: pauperes spūaliter actu & voluntate: christū
 pauperem & peregrinum pauperes & peregrini sequentes.
 Secundum est. beati mites: quoniam ipsi possidebūt terram. Est
 autem mititas que nec alienis iniurijs irritatur & prouocatur.
 nec irritat & prouocat alium. Et preceptum quod est ante hoc
 consilium est vt non occidamus vel ledamus aliquem. Terci
 cium consilium est. beati qui lugent: quoniam ipsi consolabū
 tur. Et intelligitur de luctu duplici. scz pro peccatis. & incolas
 tu miserie. pro peccatis aut suis & aliorum. Quartū consiliū
 est. beati qui esuriūt & sitiunt iusticiam. quoniam ipsi saturas
 buntur. & intelligitur de iusticia que omnia ponit in debito de
 centi. scz vt corpus habeat quod suū est: & anima quod suum.
 & reddamus prelati quod suū. vt verificetur in nobis quod
 dicit dominus Math. xxij. Reddite que sunt cesaris cesari: & q
 sunt dei deo. Quintum est. beati misericordes: quoniam ipsi
 misericordiam consequentur. Et intelligitur de misericordia in
 pauperes quando etiam deuote tribuitur pauperibus. etsi nō
 potest exhiberi opere. saltem tribuatur corde. Sextum est. bea
 ti mūdo corde: quoniam ipsi deum videbunt. & cōsultur no
 bis hic vt cor a vicijs purgemus & occupatiōibus & curis huius
 vite. vt agamus sabbatum dei in quo videtur deus per gut
 tum eterne requiei. Septimū est. beati pacifici: quoniam filij
 dei vocabuntur. & intelligitur de his qui pacem faciunt inter
 se & proximum. & inter conscientiam suam & concupiscentia
 am suam. & inter se & deum. hec em est pax temporis & pax
 pectoris & pax eternitatis. Octauum est. beati qui persequu
 tionem patiuntur propter iusticiam quoniam ipsorum est reg
 num celorum. licet omnis christianus ex precepto debeat cō
 fiteri nomen christi cum requiritur. tamē aliud est de his qui
 circūferunt christum & quasi vltro offerunt se periculo persequ
 utionis. vt dicitur hic. Et de his semitis habetur Prouer. iij.
 Dirige semitas pedibus tuis & omnes vie tue stabiliuntur. Et
 Isaie. xxvi. Semita iusti recta est. rectus callis iusti ad ambulandum

S Primus

dum. Et est hic iusti neutri generis. vel si quis velit ipsum esse masculini generis: tunc supponit christum qui in his semitis fuit nobis exemplum.

L Semita supererogationis diuiditur in tria. quia superogatur verbum a doctoribus. & supererogatur opus. & superogatur id quod in cura fit ultra debitum. Verbum supererogatur quando supra id quod habemus a sanctis. sententie veritatis ad stabilimentum fidei & eruditorem bonorum morum excogitatur. Et hoc significatur Luce. x. ubi legitur quod samaritanus vulneratum duos cens in stabulum protulit duos denarios & dedit stabulario. id est duo testamenta dedit christus. verus custos anime. pastoribus ecclesie. adiungens quod si quid supererogauerit cum redierit ad iudicium reddet ei. Luce. xix. dicitur. hec enim est pecunia domini que cum usuris & non sola exigit a nobis & datur qui non dat eam ad mensam numulariorum.

M De supererogatione autem laboris vel operis habetur Actuum xx. Argentum & aurum aut vestem nullius percipimus sicut ipsi sciitis quoniam ad ea que mihi opus erant & his qui mecum erant ministraverunt manus iste. Poterat enim qui altario participabat de altario vivere. prima ad Corinthios. ix. Et qui euangelium annuntiabat de euangelio vivere. sed non fecit ne aliquid offensus apud auaros daret euangelium christi. Simile habetur de Samuele primo Regum. xii. Loquimini de me coram domino & coram christo eius. utrum bouem cuiusque tulerim aut asinum. Si quencumque calumniatus sum. si oppressi aliquem. si de manu cuiusque munus accepi & premiam illud hodie restitui vobis. Simile etiam dicit Moyses de se Numeri. xvi. Tu scis quia nec asellum quidem unquam acceperim ab eis. nec afflixerim quempiam eorum.

N De supererogatione autem cure intelligitur officium & nomen episcopi. unde etiam episcopus superintendens interpretatur. quia supra debitum etiam debuit intendere & impendere gratiam sibi commissam. Sicut loquitur dominus Michee. vi. Popule meus quid feci tibi aut quid molestus fui tibi responde mihi. quia eduxi te de terra egypti: & de domo seruientium liberaui te. & misi antefaciem tuam Moysen & Aaron & Mariam. Populus meus est populus domini. cui pastor super exhibitionem sacramentorum & predicationem fidei & morum supererogare debet tria. Per sacramenta enim educit de egipto peccatorum. Sed per predicationem fidei & morum liberat de domo seruientium.

Sade Caplm xviij.

id est de seruilibus operibus: cum docet virtutes & fidē. Et sus
pereroganda sunt tria. scz exemplum. & oratio cum sacrificio.
& amara penitentia pro peccatis omniū ouium suarum. Ex
plum inuenitur in Moysē qui dux fuit & auriga populi dei in
his que ad deum pertinent. Per Aaron autem notatur oratio
& sacrificium pro populo. quia ille sacerdos constitutus est vt
offerret dona & sacrificia pro his qui ignorant & errant. Ma
ria autē interpretatur amarum mare. quia nō habemus pontifi
cem qui non possit compati infirmitatibus nostris. sed tenta
tiones & peccata populi deflet & deplangit tanq̃ sint sua. ad
Hebreos. iij. tunc em sunt regale sacerdotium in regendo au
toritate & exemplo. prima Petri. ij. Gens autem sancta in obla
tione orationis & sacrificij sacrosancti. Populus autem acquisi
tionis per gemitum & planctum quo acquirunt peccatores.
Genus vero electum precedet in eis per introitum. quia iusta
electione debent intrare: non sumendo sibi honorem. sed pri
us electi ab alijs ad onus. De his semitis habetur Iob. xxvij.
vbi dicitur de malis prelati. Semitam ignorauit auis. nec in
tuitus est oculos vulturis. Auis dicitur christus qui volauit in
celum. & vultur etiam dicitur quia longe vidit. hec em dicitur
esse proprietas vulturis q̃ longe videt. & huiusmodi auis ses
mitam ignorat: qui ad similitudinem eius gregem sibi com
missum non pascit. Oculos autem vulturis non intuetur qui
non longe ante preuidet populi dei periculum & tentationes
vt succurrat.

O Semite desideriorum sunt vie cordis ad deum. que ses
mite multe sunt. Per quot enim desideria ad dominum ascen
dimus tot sunt vie harum semitarum. Et de his habetur Isaie
xxvi. In semita iudiciorum tuorum domine sustinuimus te.
nomen tuū & memoriale tuū in desiderio anime

P Sequitur de domo. quia autem supra quadruplicē do
mū distinximus. scz superiorem. inferiorem. interiorem: & ex
teriorem. Ne iterum eadem repetere videamur hic alias quat
tuor domus edificabimus. scz

	Castri
Domum	Claustri
	Estiuam
	Hyemalem

Domus castri mansio securitatis est sita in monte altissimo

§ Primus

virtutum. De quo habetur in psal. Quis ascendet in montem domini aut quis stabit in loco sancto eius. Innocens manibus & mūdo corde: qui non accepit in vano animā suam nec iuravit in dolo proximo suo. Hic est mons dei: mons sanctus: & mons dei thabor. qui interpretatur veniens lumen. in quo trās figuratus in virū alterum cernitur dñs. Math. xvij.

Q Munitur aut fossato huius nostre mortalitatis. Mortalitatē em huius miseria ad hoc prodest sanctis q nō delectantur in mūdo. vnde Iob. iij. Gaudent vehementer cum inveniunt sepulcrū: & loquitur de viris sanctis qui gaudent habendo munitionem contra dyabolum. sepulcrū mortalitatis huius. confidentes quia certitudo mortis tutat a superbia: & replet timore dei. Habet etiam castrū istud murū protectiōis dei sicut dicitur in psal. Qui habitat in adiutorio altissimi in protectione dei celi commorabitur.

R Antemurale aut est custodia angelorum. sicut dicit psal. Angelis suis mandavit de te vt custodiant te in omnibus vijs tuis. Turrim autē habet humilitatis. & hec est turris David. de qua legitur Cantico. iij. q edificata est cū propugnaculis: mille clypei pendent ex ea. omnis armatura fortium. Propugnacula vere humilitatis sunt quattuor. que notantur in duobus versibus. Spernere mūdum: spernere nullū: spernere sese. Spernere se sperni. quattuor hec bona sunt. Humilitas aut dicitur turris. quia est pfunda. Et dicit phūs q altū & pfundū sunt idem. Clypei aut mille sunt infinita exempla sanctorū de humilitate. Armatura aut fortū sunt pugne scitōis qb supbiā destruxerūt.

S Hoc castrū figuratur in Luca. ca. x. vbi dicit. q intrauit Iesus in quoddā castellū. & mulier qdam Martha noie excepit illum in domū suam. & huic erat soror nomie Maria. Martha em est vita actiua. & Maria vita ptemplatiua. que in hoc castro christo obsequitur. Ipse autē intrat in castrū. quia tutus est sub turri humilitatis. In hac domo mulier habet vigiles in propugnaculis. defensores in turribus. & milites in muris. Vigiles sunt providentie quas habet in providendis periculis. Sicut pcepit Petrus. prima Petri. v. Sobrii estote & vigilate qa aduersarius vester dyabolus tanq leo rugiens circuit querēs quem deuoret. cui resistite fortes in fide. Custodes sunt duo. timor. & amor. Timor em facit fugere malū. & amor pfortat in bono. Timor bon⁹ est custos i hoc q excludit inimicos. Amor autē custos ē bon⁹ in hoc q int⁹ nutrit amicos. Et de his habet Isa. lxij

Sade Caplin xviij.

Super muros tuos hierusalem constitui custodes. tota die & tota nocte non tacebunt laudare nomen domini. Timor enim laudat in nocte. quia excludit tenebrosa. Amor autem laudat in die. quia includit lucida. Milites autem sunt pugne contra tentationes. Sicut dicitur Job. vii. Militia est vita hominis super terram. De hoc castro sic munito habetur Isaie. vicessimosexto. Vrbis fortitudinis nostre syon saluator. ponetur in ea murus & antemurale.

T Domus autem claustrum est secundo loco edificanda. hec igitur est obedientia que est bethania. que domus obedientie interpretatur. in qua sepissime fuit Iesus cum sua familia. habens oratorium orationis. Isaie. lvi. Holocausta eorum & viscissime eorum placebunt mihi super altari meo. quia domus mea domus orationis vocabitur. Et in euangelio Mathei. xxi. scriptum est: quia domus patris mei domus orationis est. Et Augustinus in regula. In oratorio nemo aliquid agat nisi ad quod factum est vnde & nomen accepit. Et illud idem dicit glossa super Iohannem

V Habet secundo refectorium lectionis. vnde Augustinus in regula. Non sole vobis fauces fumant cibum. sed etiam aures esuriant dei verbum. & Deuteronomio. vi. Non in solo pane vivit homo. sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Et Amos vii. Ecce dies venient dicit dominus. & mittam famem in terram. non famem panis nec sitim aque. sed audiendi verbum dei

X Habet tercio dormitorium contemplationis & quietis. Vnde Job. iii. vbi maledicit diei peccati. quia privabit eum contemplatione eternorum: subdit dicens. Nunc enim dormiens si lerem & somno meo requiescerem cum regibus & consulibus terre qui edificant sibi solitudines. Aut cum principibus qui possident aurum & replent domos suas argento. Silet enim dormiens in contemplatione a rumoribus huius mundi. & quiescit in somno somnians eterna. quiescit a labore incolatus in serie huius cum regibus qui regunt seipso. & consulibus terre qui alijs dant consilia perfectionis que hauriunt in contemplatione. Et cum principibus qui eterna desiderant: que sunt prima. & ideo possident aurum. hoc est fulgorem sapientie diuine. & replent domos cordis sui argento eloquentie in sono predicationis. & edificant sibi solitudines in conscientie secreto. In isto dormitorio immittit dominus saporem in Adam & tollit

§ Primus

costam. & facit inde mulierē. Adam em̄ homo interpretat̄. Co-
sta aut̄ que iuxta cor sumit̄ dura est. & significat duriciā huius
vite que iuxta cor hominis radicat̄. edificat̄ aut̄ in mulierez ses-
cundā quādo fit ita p̄templatio que secūda est in gaudijs eter-
norū bonorū. licet in huius vite laboribus sterilis inueniatur

Y Quarto habet capl̄m confessionis. ubi accusant̄ & emēs
dani puerfa. vñ lla. xxxviii. c. Recogitabo tibi oēs annos meos
in amaritudine aīe mee. & ps. Dixi cōfitebor aduersum me in
iusticiā meā domino. & tu remisisti impietate peccati mei.

Aa Quinto habet lauatoriū satisfactiōis. vñ ysa. prio. La-
uamini mūdi estote. auferte malū cogitationū uestrarum ab
oculis meis. quiescite agere puerse. discite benefacere. Et Iohā.
ix. de ceco nato. Vade ad natatoria syloe. qđ interpretatur mis-
sus. quia missus est penitēs ad prelatū qui iniūget satisfactiōē
Item Naaman dictū est qđ laueret septies in yordane. & recipe-
ret sanitatē caro sua et mūdaret̄. iiii. Regū. v. Leprosus em̄ est
qui in peccatis est. Et yordanis est satisfactio. quia yordanis de-
scensus humilis interpretat̄. Septies aut̄ lauat qui cū uerecūdia
peccati & lachrymis & ieiunio & oratōe & elemosyna & vigi-
lijs & disciplinis satisfacit. Hec em̄ sunt septē ablutiōes ipsius.

Bb Sexto est infirmaria p̄passionis. vñ Roma. xiiij. c. Infir-
mū in fide assumite. & nō in disceptationibus cogitationū. Et
ad Hebre. xiiij. Memētote victorū tanq̄ simul victi. & laborā-
tiū tanq̄ & ipsi in corpe morātes. Hec infirmaria significat per
porticū piscine p̄batice. in qua iacebat languentiū multitudo
ut legitur Iohan. v. cap̄.

Et sunt quinq; portic⁹ cō	Condolere dolentibus
passiōis quinq; affectus	Consolari tristes
	Fouere infirmos
	Sustinere impatiētiā laborantiū
	Aduuare debiles

Cc Septimo aut̄ est ibi p̄mptuariū siue cellariū memorie
et meditatiōis. vñ ps. Promptuaria eorū plena. eructāria ex hoc
in illud. quia de memoria & meditatione. om̄i p̄scenti rōem
parati debēt esse reddere eā de ea que in ipsis est fide & spe. pri-
ma Petri terciō

Dd Octauo aut̄ est etiā coquina studiij & doctrine. quia in
studio & doctrina oīa incidunt in ptes. & decoquunt̄ & p̄diū-
tur in saporē dulcē & p̄perentē. vñ in visione vltima Ezechielis
inter alia edificia domus vidit etiā coquinas. & hec etiā coqui

Sade Capitulum xviij.

na significat p pastoria que edificabant in arijs domus dñi
ut habet primo Macha. iij.

Ee Nono habet portā charitatis quā oibus bonis aperit &
dat aditū. vñ Ge. xxiij. c. loquitur charitas. i. gredere bñdīte dñi
cur foris stas. pparauī domū & locū camelis tuis. vñ etiā Ge
ne. xxviij. ca. dixit iacob. Non est hic aliud nisi domus dei. &
porta celi. & sic ē adhuc ubi charitas iuenit in porta claustrorū

Ff Decimo habet hospiciū misericordie. ut dicit apłus ad
Philemonē. Gaudiū magnū habuī & consolationē in charitas
te tua. quia viscera sanctorū requieuerūt per te frater Et infra in
eadē epłā. Simul & para mihi hospitiū. Et ad Hebre. xij. cap.
Hospitalitatē nolite obliuisci. per hanc em placuerūt quidam
angelis hospitio receptis

Gg Vndecimo habet huiusmodi domus loquutorij pre
dicationis. vñde in canti. ij. ca. Sonet uox tua in auribus meis
uox em tua dulcis. & facies tua decora. Et ps. Speciosus forma
pre filijs hominū. diffusa est gratia in labijs tuis. ppter ea bene
dixit te deus in eternum.

Hh Duodecimo est ibi sentina penitentie. in qua deponi
mus omnia in nobis corrupta. sicut dicitur Miche. vltio. Des
ponet omnes iniquitates nostras. & projiciet in profundū ma
ris omnia peccata nostra

Ii Tredecimo est ibi scola discipline. sicut dicit apłs ad He
breos. xij. Omis quidē disciplina in pñti non videt esse gau
dij. sed meroris. postea autē exercitatis p eam. fructum pacatissī
mū reddit iusticie.

KK Quartodecimo habet ambitū exteriorem religionis
vñdīq; hoīem claudētis. vñ Aug⁹. in regula. in incessu statū
habitu uestro. nihil fiat qđ cuiusq; offendat aspectū. Sed qđ ue
strā deceat sanctitatē. Et Cantico. v. Dilectus meus candid⁹ &
rubicūdus electus ex milibus. Candidus em est castitate. & ru
bicūdus charitate. Sed electus ex milib⁹ religione interiori &
exteriori. vñ etiā dicit de ipso qđ totus est desiderabilis

Ll Quintodecimo habet peribulū interiōrē p qtuor vir
tutes cardinales in quadrū edificatum. Quag virtutū pariete
vñ hz prudētia. hñs colūnas septē. s. sapientiā. sciām. pñliū. in
tellectū. puidētiā. memoriā. & sollertiā Sapientiā de gustu dī
uinorū. Sciētiā de dispositōe mūdanorū. Cōsiliū de bñplaci
to dei. Intellectū de eloquijs sanctis. Prouidentia de futuris p
riculis. Memoriā de pñteritis. Sollertiā autē de hoīm uersutis. Et

§ Primus

his q̄si septē colūnis edificat et sustētat paries prudētie q̄ p̄m^{te}.

Mm Scdm parietē interius tenet iusticia. habēs & ipa colūnas septē excisas ip̄ius sapiētie manu. Colūna prima ē ad superiores p̄cepta obediētia. Scda uero ad deū theolebia q̄ nihil aliud est q̄ cultus deo debitus. q̄ etiā latia nūcupat. Tercia est in iudicādo rectitudo siue ueritas iudicij sine acceptione p̄sonarū. Quarta uero ad pares societas. Quinta ad inferiores misericordia. Sexta aut̄ humilitas. & septima reuerētia ad omnes qui in gradu dignitatis sunt constituti.

Nn Tercū parietē edificat & ptrahit tēperantia. habēs & ipsa colūnas septē quib⁹ innititur. quarū prima est p̄tinentia. scda cūda p̄smonia in gustu. tertia modestia modū statuēs interi⁹ et exteriori. quarta uero silentiū moderatum. quinta blandicia. sexta beniuolentia siue benignitas. septima & vltima pietatis affectus liquefcens ad omnes

Oo Quartū iterū parietē p̄tendit fortitudo innixa colūnis septē. s. paciētie in aduersis. lōganimitati in sustinēdo. magnificētie in ambitu cordis magnifici. securitati in vincēdo. p̄sidentie in aggrediēdo ardua. fiducia in auxilio dei. & p̄seuerantie in fine tribulatiōis. Et hec domus est quā edificauit sapientia excelsa in ea colūnas septē ad q̄libet latus. ut habet Prouer. viij. Et in Apocaf. xxi. dicit. q̄ celestis hierl̄m edificata est p̄ quadritū

Pp Habet aut̄ vir huius mulieris xps. totā familiā suā in domo ista q̄ bethania dicit. ubi em̄ Maria p̄tēplat. ubi p̄tēplasti Martha ministrando turbat & sollicita est circa plurima. ubi actiui discipuli audiūt docentē ut studētes. Iesus sedet ut docēs. Symō & Lazar⁹ recubūt ut iocūde refecti epulis gr̄as interne p̄solatiōis. ubi etiā Iudas furat̄ Et significat̄ pprietarij p̄ iudā. & murmurātes p̄tra obediētiā p̄ Symonē q̄ & obediēs interpretat̄. In hac etiā domo dñs tanq̄ dispēsator familie huius mulieris ut p̄familias oīa opa sua familiari⁹ & habūdanti⁹ oñdit. Hic em̄ curat Mariā a septē demonib⁹. hoc ē aīaz peccatricē a septē vicijis capitalib⁹. Nanthā aut̄ a fluxu sanguis. ut dicit Ambro. hoc est fluxū carnis p̄stringit p̄ p̄tinentiā. Mūdat etiā Symonē a lepra. hoc est incurabili morbo ab hoīe. sed a deo tm̄ curabili q̄ totū copus corrūpit & p̄maculat. hoc est a pctō p̄suetudinis male. Et rephendit phariseū indignantē de curatiōe peccatricis Lu. viij. hoc ē p̄futat sup̄sticiosos. alios sp̄ iudicātes & indignatione animi plenos ad facta aliorū. Hic etiā suscitāt q̄driduanū hoc est desperatum ferentē in peccatis. primo enim die iacuit

Sade Caplm xviij

quādo p̄sentum adhibuit ad peccatū. Secūdo autē qñ p̄pleuist
in ope Tercio uero qñ accessit p̄suetudo Quarto insup qñ etiā
ferebat desperatione. vñ etiā dñs fleuit sup eū. & spiritu infre
muit Iohā. xi. notans in hoc difficultatē resuscitādi ad vitam.
Hic etiā loquit ad turbas. & uox patris clarificās eū est audita.
Loquutio em̄ ad turbas est auditis laudis quo turbe in clau
stris ammirant. Vox autē patris clarificās filiū est fama claustra
liū celebris. Hic nihilominus vngunt pedes. s. misericordie &
ueritatis. quibus om̄e cor pambulat vnguēto penitētie. & vñ
git caput diuinitatis ei⁹. vñ om̄e bonū descēdit. vnguēto deuo
tionis & gratiarū actionis. Et notandū q̄ hec om̄ia scdm̄ euan
geliū p̄pleta sunt in bethania. que domus obediētie interpretat
et significat claustrū. ut dictum est.

¶ Qq Sequit de domo estiuā. Domus autē hec habet deamb
bulatoriū & viridariū. in quibus hec mulier ab estu refrigeret.
habet etiā fontē in viridario De viridario & fonte simul habet
Daniel. xij. ca. ubi legit q̄ Ioachim vir Susanne erat diues. &
erat ei pomeriū p̄iunctū domui sue. & infra in eodē caplo legi
tur q̄ ingressa est Susanna in pomeriū sicut heri & nudius tert
cius. uoluitq̄ lauari in pomerio. estus quippe erat. Est autem
nihil aliud domus estiuā. nisi p̄speritas huius mundi. que quā
doq̄ aridet huic mulieri. vñ etiā in ista nō habitat sed deambu
lat. & deambulatoriū ipsius est dilatio quedā cordis in hui⁹
mūdi p̄speris. Et ideo etiā qui sedet in hac domo suscipiēs mu
nera & impinguatur delicijs Eglon. s. a nuncio dñi scz Aioth
interficiť. Sic em̄ legit Iudicū. ij. ca. q̄ Eglon cum interficiť ab
Aioth sedebat in effiuo cenaculo. & erat pinguis valde Virida
riū autē p̄iunctū domui in quo etiā refrigeriū capīt. sunt vires
tes & florentes amici. scz q̄ infantes exultāt lusibus. & nepotes
et propinqui florent ut quedā arbores. Fons autē quo lauitur
a sudoribus in hac domo cōtractis est fons sacramēti penitētie
et p̄fessionis. vñ etiam in hac & viridario & domo Susanna de
crimine accusat. & p̄ industriā Danielis eripitur. quia vix hui⁹
mūdi prospera quis habere poterit sine peccato. uel nota pec
cati Et nisi Daniel. hoc est sermo diuinus. eripiat. lapidabit uer
bis durissimis Iob. xxi. qui dicit. ducunt in bonis dies suos. &
in puncto ad inferna descendunt.

¶ Rr Sequit de domo hyemali. Et hec est aduersitas habēs
estuariū impatiētie. in quo cōtinue crematur ignis ire in for
nace illate iniurie. unde in hac domo Ioachim rex iude scidit

.S. Primus et secundus

librum uerborum domini & combussit in igne. Legitur enim Hierem. xxxvi. q. rex sedit in domo hyemali in mense nono. & posita erat arula coram eo plena prunis. & ibi uerba domini probussit. Dominus hyemalis ut dictum est aduersitas est. Mensis autem nonus est recedens illata iniuria. quia in recenti molestia ira magis feruet. Verba autem domini sunt uerba quibus precipit ut reddamus domino vindictam. illatas nobis iniurias per patientiam tolerantes. Sed hec uerba sciuntur. quandoquidem audiuntur studiose. sed opere non implent. tales enim sciunt uerbum ab efficacia. quam persequi in ipsis deberent. Has autem duas domus habet mulier hec ad probationem. non ad mansionem. sciens quod dicit propheta Amos. iij. c. Percutiam domum hyemalem cum domo estiuam. & peribunt domus eburnee & dissipabuntur edes multe dicit dominus.

M S Secundus

Equit (Et panem ociosa non comedit) Hic notandum est quod panis nihil aliud est quam refectio. Est autem quadruplex ocium. scilicet lasciuie. pigritie. ignauie & festiuantiu. Primum habet panem sed immundum. sicut dicitur Ezech. iij. quod comedent filii Israel panem suum pollutum inter gentes. hoc est quando peruertuntur ad lasciuas gentium. Secundum autem non habet panem nec debet habere. Tertium non habet panem sed debet habere. Quartum non habet panem quem tamen credit habere. in omnibus his modis mulier hec panem ociosum non comedit. De primo ocio habetur. iij. ad Thessal. iij. Ipsi scitis quemadmodum oporteat imitari nos. quoniam non inquieti sumus inter uos. neque gratis panem manducauimus ab aliquo. sed in labore & fatigatione nocte ac die operantes. ne quem uestrum grauaremus. Item ibidem. Cum essemus apud uos hoc denuntiabamus uobis. quoniam si quis non uult operari. nec manducet. Audiuius enim inter uos quosdam ambulantes in gere nihil operantes. sed curiose agentes. his autem qui eiusmodi sunt denuntiabimus & obsecramus in domino iesu christo. ut cum silentio operantes suum panem manducant.

B De ocio autem pigritie quod non habet panem. nec est ratio quare debeat habere. legitur in Proverbis. vi. Vade ad formicam piger. & considera vias eius. & discite sapientiam. id est prouidentiam. que cum non habet ducem neque preceptorem. parat in estate cibum sibi. & congregat in messe quod comedat. Item ibidem. Usquequo piger dormies: quando surges a somno tuo: paululum dormies. et paululum dormitabis. paululum cōseres manus tuas ut dors

Sade Capitulū xviij.

miās. & ueniet tibi tanq̃ viator egestas. & pauperies q̃si vir ar-
matus Si uero impiger fueris ueniet ut fons mellis tua. & ege-
stas longefugiet a te. Itē Prouer. xij. Vult & nō vult piger. aia
aūt operantiū impinguabit. Item Prouerbio. xviij. Pigrū de-
ijcit timor. anime aūt effeminatoꝝ esurient. Item Prouerbio. xix.
Pigredo immittit soporem. & aia dissoluta esuriet. Et iste
duo vltime auctoritates tangūt utruq; ociū. sc; primū & secū-
dum. De pigritia uero p se habet Prouerbio. xx. Propter fris-
gus piger arare noluit. medicabit ergo estate. & nō dabitur illi
Item Prouerbi. xxi. Cogitatōes robusti semp in habundantia.
omīs aūt piger in egestate est. Et ibidē. desideria occidūt pigrū
noluerunt em quicq; manus eius operari. Item Prouerbi. xxij.
dicit piger. leo est foris in medio platearū occidendus sum

C De ocio autem ignauie quod nō habet panem. sed tas-
men deberet habere. eo q; habeat instrumenta operadi. ut exhi-
beat se ad opus. s; nescit se applicare ad opabilia. habet in euā-
gelio Mathei. xx. Quid hic statis tota die ociosi. Isti em nō fue-
runt pigri. quia exierant ad opus in instrumentis suis. sed ne-
scierunt se applicare. & de hoc intelligitur hoc quod habet in
Prouerbijs. xxviij. Qui operatur terrā suam faciabit panibus.
qui aūt sectatur ocium replebit egestate Eccl. xxxij. Multā ma-
liciā docuit ociositas. in opera cōstitue seruum tuum. sic enim
concedet illum.

D De ocio aūt festiuantiū. qđ non habet panē gratie quē
tamē credit habere. habet Isa. priō. Kalendas uestras & solenni-
tates uestras odiuit anima mea. facta sunt mihi molesta. labo-
raui sustinēs. Kalende sunt festum noue lune. & significat ocium.
quorundā false preimplantiū. qui semp uolunt esse in ocio. &
nunq; in labore dicentes hoc quod habet in Iohan. vi. c. Volu-
mus operari cibū qui nō perit. & de istis habet Treno. primo.
Viderunt eam hostes. & deriserūt sabbata eius. Et Amos. v. ca.
Aufer a me tumultū carminū tuorū & cantica lire tue non aus-
diam. vnde etiā hoc est significatū primo Machabeorū. ij. ca.
ubi legitur q; feriantibus iudeis occisi sunt decem milia. eo q;
non operabant in decē preceptis decalogi. vñ etia; a Matathia.
preceptū est q; pugnarent agendo viriliter contra omnes mo-
uentes sibi bellum etiam in die sabbatoꝝ.

§ Primus

A Capitulum. xix. § primus.

Ophe Surrexerunt filij eius & beatissimā pre
dicauerunt. vir eius & laudauit eam

Hic notandus primo est qualiter epygrāma uersui respondeat. Interpretatur enim epygrāma conclusio. & notatur in hac littera ultima pars tractatus de muliere forti. Omnia enim que dicta sunt de ipsa concluduntur in quadruplici laude ipsius. que quadruplex laus habet in quattuor uersibus qui adhuc restant. Nam in hoc uersu ponuntur laudantes ydonei. In sequenti autem laudatur a diuitijs. In tercio autem a forma & pulcritudine. In ultimo autem ab operibus. & sic in quattuor laus ipsius concluditur. Huic autem uersui precipue hoc epygrāma preponitur. quia mulieris huius precipua ac specialis laus est in ore filiorum, et mariti. qui eam & familiariter noscunt. & affectuosius extollunt

B (Surrexerunt &c.) Duo notantur in uersu. scilicet predictio filiorum. & laus viri. Circa primum notanda sunt tria. Primum quid sint filij. Secundum qualiter surgunt. Tercium qualiter beatissimā predicant matrem. Circa primum nota quod sicut Iacob duas uxores habuit liberas. scilicet Lyam & Rachel. & duas ancillas. scilicet Balam & zelphā. ita christus in anima una fidelis que fortis mulier uocatur. habet quattuor partes secundas. ex quibus duodecim filios ex benedicto semine progenitos educit. in laudem & extollentiam matris Lya igitur. que laboriosa interpretatur. lippa est oculis Gene. xxix. cap. 10. sed secunda minus dilecta. sed prius marito copulata. non promissa. sed tamen exhibita. uita actiua est que tota in illa parte anime fundatur que liberum arbitrium nuncupatur. hec enim lippa est in agendis. quia ignorat homo finem operis sui. secunda tamen est in operibus bonis. minus autem dilecta est. eo quod non est in desiderio. sed potius quies contemplationis eterne totum obtinet nostrum desiderium. utpote pro qua Iacob magnus luctator in labore seruauit septem annis. hoc est perfecta reuolutione septem virtutum. Sed tamen marito prius copulatur. quia nisi christus nobis coniungatur ut in labore formosi efficiamur in merito contemplationis specie non poterimus obtinere. unde etiam oportuit quod Iacob dies copule Iye ante celebraret quam Rachel sibi exhiberet.

Coph Caplm xix.

Hec etiā est que non promittit eo q̄ in illa retributionis nostre merces nō est. sed potius p̄ illam ad mercedē p̄emplationis p̄uenimus. quia in loco nostro. hoc est in vīa vite huius. non est cōsuetudinis ut iuniores prius copulent. sed potius antiquior hoc est actiue labor q̄ cōtēplatiue solatiū prius nobis p̄mittit.

C Rachel em̄ vidēs principiū interpretat. & significat p̄emplationē eterni principiū & omniūz eorū q̄ sunt creata. ut dicit Iohā. pri. Omnia p̄ ipsum facta sunt. & sine ipso factū est nihil. Hec autē p̄emplatio p̄cipue in intellectu aīe fidelis christo marito p̄iungit. Balam autē ancillā rachel pater assignat. que bala interpretat abortita. & significat hoīs imaginatōem siue virtutem imaginariā. que scdm̄ Augustinū est vis mente rōnali inferior. in qua imprimuntur imagines rerū sensibiliū a deo creatarū. & hec subseruit Racheli. quia intellectus hominis veritatem eterne p̄emplatiōis frequēter haurit in imaginibus uestigiū et speculi creaturarū. scdm̄ q̄ dicit in ps. Celi enarrant gloria dei et opera manūū eius annunciat firmamentū. Et Iob. ix. c. Inducens creaturas excellētiōes indicātes increatā veritatē intellectui hominis sic dicit. p̄cipit soli & non oritur. & stellas claudit quasi sub signaculo. qui extendit celos solus. & gradit sup̄ fluctus maris. qui facit arcturū & orionas & yadas & interiora austrī Qui facit magna & incōprehēlibilia & mirabilia. quorū nō est numerus. Item Iob. xij. c. Inducit creaturas debiliores ad eius creatoris noticiā dicens. Interroga iumēta & docebunt te. & uolatilia celi & indicabūt tibi. Loquere terre & nō debet tibi. & narrabunt pisces maris. Quis ignorat q̄ manus domini fecerit hec om̄ia. in cuius manu est aīa om̄is viuentis. & spiritus vniuerse carnis hoīs. Sic etiā bala spiritui mariti p̄iungit qm̄ spīce septē & septēz boues Pharaoni ostendunt in imagine corporea Gen. xli. Sed intellectus spiritui copulat qm̄ limpide veritatis p̄sagia intellectu Ioseph p̄ hoc p̄dicunt. Sed bala Racheli seruauit. q̄a in q̄bus figuris & imaginib⁹ Ioseph p̄ hec futura lucide veritatis exprimeret imaginatō p̄ imagines ministravit Idē etiā est in somno Nabuchodonosor de statua Dañ. ij. quā Daniel p̄ intellectualē vīsiōē expressit & ad oculum exterius articulos manus scribētis in pariete in imagine vidit. Daniel v. Sed Daniel p̄ intellectū in ipsis sententiā eterne veritatis manifestauit. Et in vna anima Daniel in somnis quattuor bestias et quattuor uentos in mari pugnātes cōspexit p̄ imaginariā virtutem. Sed intellectu quattuor reges regnorū in ipsis imagi

§ Primus

nibus in visione intellexit. Similiter penas ad oculos exterius imaginarie per ollam succensam vidit. & ex illo quasi subseruis ente succendā hierusalem per intellectū cognoscens lucida veritate predicauit. Sic ergo Bala Racheli subseruit. quia imaginaria intellectui in quibus veritatem conspiciat imagines rerum antepōit:

D Lya vero que actiua est vita & in libero arbitrio posita: zelpham per ancilla a patre sortita est. que zelpha os hyas interpretatur. & voluntatem operantem significat. que etiam libero arbitrio subministrat. quia quicquid liberū percipit arbitriū ad hoc implendum quasi ore aperto voluntas se offert. Habet etiam os hians ad percipiendū percipibili & omnibus membrīs corporis. ut domine sue. hoc est libero animo. in omnibus obediant. Hoc etiam patet in abra ludith vidue. que: ut legitur ludith. x. sola orans dominū cum abra sua transiuit per portas ad occidendū Holofernem. id est dyabolū. Porte autē sunt sensus per quos liberū arbitriū cū ancilla scilicet voluntate continue transit in ornatu virtutū interficiens dyabolum & amputans caput eius. hoc est primū motū. Vnde etiā legitur ludith. xii. q. cum ludith occidit Holofernē exiuit & tradidit caput Holofernē ancille sue: & iussit ut mitteret illud in peram suam. quia liberū arbitrium per liberū dissensum a peccati tentatione dyabolo caput amputauit. postea exit quādo voluntatem excitat ut caput primū motus serpentis in peram memorie recipiat. ut ad presbiteros ciuitatis. hoc est sacerdotes ecclesie reportet per confessionem. quia etiam primum motum voluntas sine confessione nō dimittit in sanctis

E Iste quattuor partes mulieris fortis ex semine iacob gratos dei filios in laudem matris concipiūt & pariunt. & primo parit que prius coniugitur. scilicet liberum arbitrium in vita actiua. Est igitur primo genitus ipse lye ruben: qui visio interpretatur: matre dicente in ortu eius. vidit dominus humilitatem meam: nūc amabit me vir meus. Significat autē hic filius cognitionem & prudentiam agendorum. que prima exigitur in vita actiua. quia nisi sciat sollerter eligere bona & reprobare mala: nec bonum nec bene poterit agere. In hoc autē filio vidit dominus opprobriū lye. & humilitate lippitudinis eius. quia ante prudentiam agendorum ita est lippa ut sit etiam in oculis mariti despecta. quādo scilicet imprudens & p̄ceps est in opere

F Rursum autem parit symeon qui interpretatur audientis

Coph Caplm xix.

matre dicente dum pareret quoniam vidit me dominus habere contemptui. dedit etiam istum mihi. Significat autem iste auditum obedientie. sicut dicitur in psalm. Audi filia & vide & inclina aurem tuam. quia licet aliquis prudentiam habet de agendis. tamen adhuc contemptus est nisi etiam hunc generet filium. qui est obedientia mandatorum

G Tercio iterum Lya per gratiam concepit & genuit alium. dixitque nunc quoque copulabitur mihi maritus meus. eo quod pepererim ei tres filios. & ideo vocatum est nomen eius Leui. qui interpretatur additus vel auctus. quia post obedientiam mandatorum: que necessaria est ad salutem: per voluntarium votum additur impletio consiliorum. ut iam non tantum faciat opera necessitatis. sed insuper etiam impleat consilia perfectioris. sicut est illud Mathei. xix. Si vis perfectus esse vade & vende omnia que habes & da pauperibus: & veni sequere me. & ideo mater secunda de dilectione mariti ad hunc filium dixit quod deinceps copularetur ei maritus. eo quod tercio iam desideratam prolem marito protulisset.

H Quarto iterum concepit & peperit filium: & ait modo confitebor domino: & ob hoc vocavit nomen eius Iuda. qui interpretatur confitens vel glorificans: & significat gratiarum actionem de omnibus bonis perceptis. Postea enim quod vidit se prudentem in agendis. obedientem in preceptis. & voluntariam in consiliis: gratias agit domino: quas gratias sterilis agere nescit. eo quod unde regratiatur domino munus conceptionis non accepit. & hoc notatur in verbo parientis cum dicit. modo confitebor domino. hoc est confessione laudis & gratiarum actione. virum anime deum: de semine cuius venit quicquid iocunditatis habeo in filiis: extollam. & magnificabo eum in laude: de que placet deo super vitulum novellum cornua producentem & ungulas. hoc est super iocunditatem anime novelle que iam infecta adhuc primo producit cornua virtutum quibus ventilatur dyabolus. & ungulas rigoris discipline quibus concupiscentia huius mundi perculatur

I Post hunc autem filium activa vita videlicet Lya ad tempus parere desinit. dans etiam locum amplexuum ipsi contemplanti. que invidens emulatione optima sorori de tanta sobolis fecunditate dixit marito. da mihi liberos: alioquin moriar. Ac si diceret. tanta multitudine filiorum ditata sum in actione. magno desiderio flagror etiam experiri filiorum iocunditatem

§ Primus

ditatem in contemplatione. precipue cū iam non possit mihi
obijci q̄ frustra suspirat ad contemplationis quietem: qui non
laborauit in agro actionis: quia in actiua iam peperit quattuor
filios

K Sed notandum valde est q̄ Lya parit ante ancillam suam.
quia oportet exerceri in actiua anteq̄ veniatur ad volun-
tatis desiderium. quam voluntatem diximus esse ancillā Lye
hoc est actiue vite seruientem. Sed nullo modo prius illumina-
tur intellectus in contemplatione: nisi prius imagines rerū
per speculum & enigma colligat in imaginaria. quam ancillā
iam Rachelis supra diffiniuimus. Exhibet igitur Rachel ma-
rito ancillam balam. que ingressa ad se marito concepit & pe-
perit filium. & dixit Rachel. Indicauit mihi dominus & exau-
diuit vocem meam dans mihi filium. & idcirco vocauit no-
men eius Dan. qui interpretatur iudiciū rationis quod de deo
habemus per vestigium & imaginem creaturarum per qd̄ ius-
diciū iudicauit. hoc est discreuit nos dominus. exaudiēs vo-
cem nostram: ne simus sicut equus & mulus in quibus nō est
intellectus. Ne sc̄z illis comparemur. de quibus dicit aposto-
lus ad Roma. primo. Quia cum cognouissent deum nō sicut
deū glorificauerūt aut gratias egerūt. Et ibidem Inuisibilia
dei per ea que facta sunt intellecta conspiciūtur. Item ibidem
Quod notū est dei manifestū est in illis. deus em̄ illis manifesta-
uit. Et Sapient. xiiij. A magnitudine em̄ sp̄i & creature cognos-
cibiliter poterit creator horū intelligi. Et Ecclesiastici. xliij. Co-
gnouit dominus omnem scientiam. id est cognoscere fecit p-
naturas rerum inspexit in signūz eui. annūciāns que p̄terierūt
& que sup̄uentura sunt: reuelans vestigia occultorū.

L Rursum autem Bala concepit & peperit dicente Rachel
Comparauit me domin⁹ cū sorore mea & inualui. vocauitq̄
nomen eius Neptalim. Gen. xxx. Neptalim interpretatur latitudo.
& significat latitudinē admiratōis in altitudine sapientie.
sua occulta homini reuelantis. Sup̄ quam exclamat ap̄s ad
Roma. xi. O altitudo diuitiarū sapientie & scientie dei: q̄ incō-
prehensibilia sunt iudicia eius: & inuestigabiles vie eius. vnde
& hūc filiū Rachel licet de ancilla in enigmate natum tū existi-
mat vt se comparatā sue sorori dicat. quia gaudium huius ad-
mirationis vilitati actionis comparatur. sic sentiens dilatātā
in admiratione vt vanos reputet omnes homines in quibus
non est scientia dei. vt dicitur Sapient. xiiij.

Coph Caplm xix.

M Sed Lya: hoc est actiua vita sentiens q̄ parere delijt in se
cūdam se cernens in operibus. quia maritus nimis occupatur
in Rachelis ancille amplexibus propter dulcedinem admirati
onis: zelpham ancillam suam. hoc est volūtatem. marito exhi
buit: qua post conceptum edente filium dixit feliciter: & idcir
co vocauit nomen eius Gad: qui interpretatur felicitas vel feli
cis: & significat summū statum & perfectum virtutis: quē tūc
homo in actione comprehendit. quādo dulcedinem contem
plationis in ammiratione mentis cognoscit & percipit. Felici
tas enim secundum philosophos est status scdm virtutem ani
mi perfectus.

N Peperit quoq; zelpha alterū: dixitq; Lya hoc p beatitu
dinē mea. beatam quippe me dicent omnes mulieres: proptes
rea appellauit euz Aser: qui interpretatur beatus. & significat
zelum de conuersione animarū. & bene post precedentem naz
scitur. quia post statum perfectum virtutis in se exardescere de
bet zelus ad lucrum aliorum. sicut dixit dominus: zelus do
mus tue comedit me. & bene dicit q̄ hoc pro beatitudine sua
quia nullū omnīū operum sic deo placet vt zelus animarum
hoc em dominus in mūdo quesuit & exercuit vt anime con
uerterentur. & hoc discipulis agendum reliquit euz dixit. Mes
sis quidem multa: operarij autem pauci Rogate ergo dominū
messis vt mittat operarios in messem suam. Math. ix. & ap̄us
Scire debet quoniam qui cōuerterit peccatorem ab errore vie
sue: animam ipsius liberabit: & operit multitudinem peccato
rum suorum. Vnde bene subdit q̄ beatam eam dicent omnes
mulieres. quia scilicet omnes anime conuerse illam animam be
atam predicant. per quam a peccatis & ab inferno liberātur

O Deinde etiā ipsa Lya per seipsam iteratam secundita
tem accipit. egrediens enim in agrum scripture Ruben reperit
mandragoras. hoc est veritatis sententias. prudentie scilicet do
mum reportauit. per memoriam retinens qd alijs in predica
tione effunderet. quas Rachel. id est contemplatam cernens. des
fiderio ducitur ad mandragoras. sicut semper in veritate scrip
pturarum effici consueuerunt contemplatiui. & vt gustum ha
bet mandragore permittit sociari maritum Lye. que concepit
& peperit filiū dicēs Dedit deus mercedē mihi. q̄ dedi ancillā
meā viro meo. & ideo vocauit euz Ysachar. q̄ merces vel vir
mercedis interpretat. & significat officiū p̄dicatōis in cura aiaꝝ

§ Primus

Ancilla em̄ ab an quod est circū & cilleo es dicitur. quia circū
 mouet eius uoluntas in om̄ibus dñi mādatis scdm̄ pfectū sta-
 tum virtutū in se. & zelū animarū in pximo. Et ideo mercede
 accipit officiū & curam p̄dicationis. ut curā deo exhibitam re-
 muneratā & retributam sentiat in p̄uersione peccantiū. Labor
 em̄ p̄dicationis mercedē accipit p̄uersionem peccatorū. & ideo
 vir mercedis dei dicitur. vel etiam merces. quia duplici talis
 gaudet mercede in patria. sicut ipse duplex est in merito. meret
 em̄ in se & meret in alio. Et ideo mercedē habet in se & in altero
 Sicut dicit ap̄s de illis quos ipse p̄uertit q̄ sunt gaudiū suum
 et corona sua in dño. hunc aut̄ filiū p̄ mandragoris. i. sententijs
 in agro scripture collectis emit. quia p̄ illas sententias animas
 peccatorū quasi redimit a potestate mūdi & dyaboli

P Post hunc iterū Iya concipit & parit filiū dicēs. Dotauit
 me deus dote bona. etiā hac vice mecū erit maritus meus. eo q̄
 genuerim ei filios sex. & ideo uocauit nomē ei⁹ zabulon. qui
 habitaculū fortitudinis interpretat̄. & significat fortitudinem
 doctoris. qui p̄stanter se offert murū pro domo israel. & hec est
 cōstantia in passionibus p̄ grege sibi p̄misso. Et bene dicit ma-
 ter. dotauit me deus dote bona. quia hic est vltimus gradus p̄-
 fectionis in vita actiua. & cum ipsa erit maritus suus tanto io-
 cundius: quāto ipse se p̄ grege mori obtulit. ut mortē ab om̄i-
 bus expelleret. & morti corporaliter succubuit ut nos spiritalia
 liber a morte redimeret

Q Post om̄es aut̄ hos filios filiarū peperit noīe dinan. pro
 cuius generatione dñm nō benedixit. quia hec molliciē carnis
 que p̄lati insidiat̄ significat. vñ iudiciū interpretat̄. quo iudi-
 cio carnalia de se iudicant. hec em̄ filia uaga quietis impatiens
 egredit̄ p̄ campos licentie. ut videret mulieres regionis huius
 mūdi. & sic expōita sit fax & incēdiū libidinis & occasio mor-
 tis sichymitarū & causa maledictionis fratru⁹ ei⁹ quod postea
 declarabitur.

R Tandē recordatus est dñs Rachel q̄ nec p̄ se nec p̄ ancillā
 pareret. & aperuit vuluā eius. & p̄cepit & peperit filiū dicēs.
 Abstulit deus opprobriū meū. & uocauit nomen eius Ioseph
 dicens. Addat mihi dñs filiū alterū. Ioseph aut̄ interpretat̄ ac-
 crescens. & significat illuminatōem intellectus que semp̄ crescit
 usq̄ in p̄fectū diem eternitatis. vñ etiam in illo opprobriū in-
 tellectus tollit̄. quia ad quod natus est videre incipit cuius vis-
 sionē p̄ opprobriū peccati p̄didit. Ioseph autē nato statim Ias

Coph Capitulum xix.

seph autē nato statim Iacob ad patriā redire desiderat. Sed per
preciiū ouīū retinet ad tempus. quia cū p illuminationē intelle
ctus deus & celestia cognoscunt: statim homo desiderat dissol
ui. & esse cum christo. Sed quandoq; necessariū est pmanere in
carne. ppter fratres. & ampliora merita que p oues significatur
Tandē tamen recedit a Laban nō salutato. & tunc etia Rachel
idola patris auferens. opprobriū marito suscitatur. quia cum a
mūdo querit quis per ptemplationē recedere. Rachel. i. cōtena
platio. in idolis. i. in imaginibus huius mūdi sic afficit: ut ne
quaq; ualeat ea a se excludere. & cū q̄runt idola. absconduntur
sub stramētis cameli. que nihil aliud q̄ infirmitatez huius vite
significāt. que nihil de eterna ueritate sine idolis & similitudinib
us videre potest. dicit em Rachel q̄ mēstrua patit. & sic a fa
cto excusat. cū terrenorū affert similitudines. quia in illo defectu ē
creatus quasi menstruosa superfluitate.

S Sed iam existēs in terra pmissionis peperit filiū. in ortu
cuius mortua est. uocans eū Beniamyn. hoc est filium doloris
mei. cui pater nomē mutās. uocauit eum filiū dextre. i. Benia
myn. & hoc significat excessum mētis in lumine. qui nō nascit
in mūdo sed vltra mūdū. quia nō videbit deum hō & uiuet
hac humana vita. ut dicit Exo. xxxij. Morit autē in partu mas
ter pēplatio. quia virib⁹ suis destituit nesciēs qua uirtute & rō
ne intellectus in incircūscriptū lumē rapiat. Et uocat filius dor
loris a matre. quia cū multo dolore ad talē statū puenit & cito
recedit. Est autē a patre uocatus filius dextre. quia sine dubio ta
lis mutatio est dextre excelsi. cū hō rapit ad uisionē angelorū in
terciū celū cū Paulo. & audit archana reuelatōis dei q̄ non li
cet homini loqui. ij. Choz. xij. unde ps. Beniamyn adolescens
tulit in mentis excessu

T Sequit qualiter filij isti surrexerūt. Surrexerūt autē cū be
nedictōes a patre & a legislatore Moyse acceperūt Dixit igit Iac
ob Gen. xlix. de Ruben. Ruben primogenitus meus. tu fortis
tudo mea & principium doloris mei. prior in donis. maior in
imperio. effusus es sicut aqua. nō crescas. quia ascendisti cubile
patris tui. & maculasti stratū eius. Et in istis uerbis nō tangit ni
si maledictio & exprobratio. & per hoc innuit duplex cognitio
agendorū. quāq; vna sic cognoscit bonū ut nō faciat illud. Sic
aut cognoscit malū ut offerat illud imaginationi ad tentatio
nem. vñ etiā arguit Ruben q̄ dormiuit cū Bala ancilla Rachel
sōcubina patris sui. Quia cū prudenter aliquis mala vitanda

§ Primus

cognoscit cordis imaginationi offert in tentationē & stratum patris cōmaculat. quia cum in huius mūdi rebus ueritatē cōspicere deberet. abutitur ipsa in libidinōsam delectatōem. vñ de cum sit primogenitus & deberet esse maior in donis. & natus est in robore patris: effundit per libidinē rerum huius mūdi. sicut aqua. Et ideo optat pater ne in hoc crescat. s; decreseat. quia per tentationē sensualitatis maculat stratum patris

V Sed legislator Moyses aliam cognitionem que malum reprobat & bonū eligit cōsiderans. Ruben sic benedicit Deuter. xxxiij. uiuat Ruben & non moriā. & sit paruus in numero uiuere em debet. quia ea que sunt ad vitam debet eligere. & nō debet mori per p̄cupiscenciā malī quod agnoscit. paruus autē esse debet in numero. quia nō debet esse nimis prudēs. sed prudentie sue ponat modū. Sicut dicit ap̄ls ad Roma. xij. c. Dico oibus qui sunt inter uos. nō plus sapere q̄ oportet sapere. sed sapere ad sobrietatē vñ etiā dicit ph̄s. q̄ melius est qdā uilia nescire. Et Iacobi. iij. Prudentia carnis inimica est deo

X De Symeon autē & Leui dixit pater Gen. xlix. Symeon et Leui fratres. uasa iniquitatis bellātia. in consiliū eorū non ueniat aia mea. & in cetu illoꝝ non sit gloria mea. quia in furore suo occiderūt virū. & in uolūtate sua suffoderūt murū Maledictus furor eorū. quia p̄tinax. & indignatio eorū. quia dura. diuidā eos in Iacob. & dispergā eos in israel. hec q̄q; in multis est maledictio. Supra em dixim⁹ Symeon qui auditus interpretat obedientiā p̄cepti significare. Leui autē q̄ dicitur auctus. diximus añ q̄ significet impletōem p̄siliij Dina autē ppter quā occisio & bellū facta ē: interpretat iudiciū istud. hoc est iudiciū de lasciujs hui⁹ mūdi. quib⁹ inherēt oēs mūdane uiuētes. sed postea cū occidi hec p̄cupiscētia deberet p obedientiā p̄cepti & uotū p̄siliij: furore indiscreto fremētes fratres isti p̄surgūt. & virū occidunt. hoc ē naturā cum hoste qñq; perimūt. & murū suffodiūt. i. corpus qd p mēbra ut lapides qdā colligatū. indiscreta abstinentia suffodiūt. & indignatio hec dura ē & maledicta. q̄a odiosus facit patreꝝ filijs chanaan. i. filijs mūdi. quia uidētes mundani hoies tantā austeritatē: a pposito penitēdi resiliūt. & pmanēt in peccatis. diuidunt tñ isti in Iacob. i. inter milites xp̄i pputāt ut luctatores. & dispergunt in israel. hoc est uidētes deū. q̄a deū habētes p oculis. oia hec faciūt. licet irrōnabile sit obsequiū eorū. Et nota q̄ isti primo sichymitas ad circūcisionē inducunt. id est peccatores ad penitentiā. ut circūcidant ab eis peccatū &

Coph Caplm xix

federe cōiungantur populo dei. Sed die tercio quādo grauissimus vulnerū dolor est: ipsos occidunt. quia prima dies est contritio. secūda p̄fessio. quā bene sustinent. sed tercia dies est satisfactio. & in illa grauissime affligunt. & ideo gladio indiscretionis obediētie & uoti perimunt. & ideo in cetu illorū nō est gloria Iacob. neq; uoluntas in p̄silio eorum

Y Sed tamē quia quidā om̄ia hec discrete p̄ficiunt. sic hostem perimētes ut uiuificent circūcisum ciuem & federatū sibi sanctificatione dñi. Ideo Moyses indifferēter dicit de cui. p̄fessio tua & doctrina tua a viro sancto tuo. quē probasti in tentatione. iudicasti ad aquas contradictionis qui dixit patri suo et matri sue. nescio uos. & fratribus suis. ignoro illos. & nescierunt filios suos. hij custodierūt eloquiū tuū. & pactū tuū seruauerūt. iudicia tua o Iacob. & legem tuā o israel. ponent thymia ma in furore tuo. & holocausta sup altare tuū. benedic domine fortitudinē eius. & opera manuū illius suscipe. p̄cute dorso inimicorū eius. & qui oderūt eum nō p̄surgant. Et notant plura de his qui habent sup se uotū p̄fectionis p̄silioꝝ. primū pertinet ad imitatōem christi. quia christus est vir sanctus. a quo ē p̄fectio uite eorū & doctrine. quia didicerūt ab ipso & tentauerunt illum fidelē ad aquas p̄tradictionis. hoc est ad refrigeriū paup̄tatis. cui pene ab om̄ibus cōtradiciūt. Tentauerūt autē. i. p̄bauerunt ibi christū fidelē. quia nō p̄mittit ipsis aliquid deficere de necessarijs ad salutem. sicut dicit ps. Iunior fui etem senui et nō vidi iustū derelictū. nec semen eius querēs panē. Isti enim deserūt patrē & matrē & sorores & filios p̄pter christū. & hoc ē scdm custodientes pactū dei quod pepigit cum dixit Math. x. Qui plus diligit patrē & matrē aut filios aut fratres q̄ me. non est me dignus. Tercio autē laudant & benedicunt. quia in furore populi. hoc est in ira dei ad populū. isti coram dño thymia ma orationis ponunt. quia dñs ne dum p̄ se imo etiā pro alijs illos facilius exaudit. quia & ipsi plus alijs pro dño reliquerūt adherentes sibi in operibus p̄fectionis. & holocausta que tota incendebant ponunt sup altare misericordie dei. quia seipsos in corpore & anima incendūt igne charitatis p̄pter deū. In corpore incendētes se p̄ uotū cōtinētie & abstinentie. In anima autem per uotū p̄fecte obediētie. etiam p̄silioꝝ impletionē libenter p̄ceptis adhiēdo. & in utroq; per uotū paup̄tatis. Et ideo hec fortitudo eorū qua hec possunt benedicūt quarto loco. & opa eorū grātanter accipiunt ad remunerandū. Quinto uero

¶ Primus

dorsa inimicorū quibus eis vexationes apportant: percutiuntur dum in tentatione porficiunt. & qui oderunt eos demones nō consurgūt super eos in gaudio q̄ cōsentiant eis in peccatis Et hec benedictio simul intelligitur esse Symeon & Leui. quia aliter Symeon a Moyse nō benedicitur

Aa Deinde pater dicit de Iuda. Iuda te laudabunt fratres tui. manus tue in ceruicibus inimicorū tuorū adorabūt te fili filij patris tui Cattulus leonis Iuda ad predam ascendisti fili mi requiescens accubisti vt leo & quasi leona: quis suscitabit euz. Nō auferetur sceptrum de Iuda: & dux de femore eius: donec veniat qui mittendus est: & ipse erit expectatio gentiū ligans ad vineam pullum suū: & ad vitem o fili mi asinam suam. Lauiabit in vino stolam suam & in sanguine vici pallium suum. Pulciores sunt oculi eius vino: & dentes eius lacte candidiores. Iudam supra gratias agentem esse diximus. Et benedicitur gratiarū actio in sex in quibus benedictā facit animā. Primus horum in laude fratrum. sunt em̄ anime fratres ipsi angeli qui tam animā laudant que corde ore & opere gratias agit. Sicut apostolus ad Ephe. v. precipit dicens. In omnibus grās agite

Bb Secūdo bñdicitur in victoria inimicorū. sic em̄ iuxta euangelium Math. xviij. Ingratitudo seruī nequā facit sibi impari debitum dimissū. gratiarū actio exultabit de victoria inimicorū. hoc est demonū. nō sinens redire peccatū

Cc Tercio benedicitur in adoratione filiorum matris sue & intelligitur de filiis qui seniores sunt. quia sc; Ruben & Symeon & Leui ipsum adorāt. dum gratiā illis in cognitione & prudentia agendorum: conseruatione voti & obedientie datā iste filius p̄fiterēdo & laudādo & gratias agendo p̄seruat & multiplicat: ne p̄pter ingratiūdinē amittatur

Dd Quarto benedicitur in preda: & prede possessione. Hec autē preda nihil aliud est nisi quasi per raptum violentuz acceptio gratie. quia gratiarū actio quasi p̄ vim a largitate & pietate dei gratiam accipit: & acceptam multiplicat: & multiplicatam conseruat. Vnde dicitur etiam q̄ vt leo in gratia requiescit. & sicut leona que fortior leone esse dicitur: quā suscitata ad peccatum & tentationem dyabolus nō audet. q̄a q̄ sic gratiam accipit vt ingratus largitori gratie per peccatum sit suscitatus ad tentationem & peccatum a dyabolo qd̄ ille non patitur qui continū corde ore & opere gratias agit. Corde per des

Coph Caplin xix.

uotionem. ore per laudis & beneficij meiorationem. & opere per obsequiū. sic em̄ nullus datur locus suscitatiōnī dyaboli. Et ideo subditur q̄ sceptrum dignitatis gratie adhuc nō aufertur donec veniat qui mittendus est. hoc est christus glorificator anime in die mortis cum remunerari habet. ille em̄ qui tūc venit vt animā glorificet erit expectatio omniū suoz.

Ec Quinto autem est benedictio ipsius ab abundantia vini. Et hoc notatur in duobus. ligat em̄ pullum ad vineam. Pullum autem vocat omne suum desiderium. Desideriū em̄ merito pullus vocatur. quia indomitum est vt pullus. vnde etiam ligari ad vineam: hoc est ad gaudia interna & externa dicitur. Ad vitem autem ligat asinam. hoc est corpus quod etiam ligari ad eadem gaudia propter sui corruptionem oportet vt possit dicere cum psal. Cor meum & caro mea exultauerunt in deum viuum. Secundum autem in quo vini notatur abundantia est q̄ lauit in vino stolam suam. & hoc vinum in alia significatione sumitur eo q̄ abundans vino habet vinū purum gaudiorum eternorum. de quo dictum est. Et habet vinum rufum passionis & sanguinis domini nostri Iesu christi. In hoc autem vino sanguinis lauat stolam sue conuersationis. quia omnis nostra conuersatio immūda & sordida est: nisi per sanguinem & passionem christi depuretur. Vnde in Apocal. vii. ca. legitur de sanctis. q̄ in sanguine agni lauerunt stolas suas. Pallium autē sue charitatis lauit in vne sanguine. Vna em̄ defecata est corpus domini nostri Iesu christi. in cuius sanguine lauatur palliū. quia charitas nostra charitate passionis sue coloratur dum eam q̄tum potest imitatur. Vnde etiam dixit in passione Iohannis. xv. Diligatis inuicem sicut dilexi vos. Et ibidem. Maiorem hac dilectionem nemo habet q̄ vt animā suā ponat quis pro amicis suis.

Ff Sexto benedicitur in puritate intentionis & efficacia predicationis laudis. quia laudes christi gratias agens recollit & annūciat. Puritas intentionis laudatur ibi. pulciores sunt oculi eius vino. & accipitur hic vinum in significatione terrena. quod crescit iuxta viam huius seculi. vinum scilicet puniens in lingua per verba grandiloqua scientie secularis. que intendit fastum non deum. & ideo oculi istius qui ad deum sunt fastu scientie secularis pulciores sunt. Dentes autem memorie quibus continue masticat & nunciat & annūciat gratis

§ Primus

am sibi factam a domino. candidiores & mūdiores sunt lacte
infantis doctrine anime nouiter conuerse. que adhuc gratias
non agit. quia magnitudinem gratie pre teneritudine sue con
uersionis adhuc in se nōdum recognoscit

Gg Vnde etiam legislator in Deutero. xxxij. de Iuda di
cit. Audi domine vocem Iude: & ad populum suū introduc
eum. Manus eius pugnabit pro eo. & adiutor illius erit con
tra aduersarios eius. dominus em̄ nihil sicut gratiarum actio
nem audit. & hunc qui gratias agit ad populum suū. hoc est
ad angelos introducit. quia hoc est opus angelorum in celis.
vt in hymnis deum laudent & gratias agant. sicut dixerūt na
to domino. Gloria in altissimis deo. & in terra pax hominib⁹
bone voluntatis. Luce. ij. Manus eius pugnabit pro eo. q̄a per
manum opus intelligitur: & ille etiam opere continue obse
quendo refert gratias. in hoc dominus est adiutor eius. tamen
etiā ipsa gratiarum actio manus auxilij est. siue em̄ dyabolus ten
et per aduersa. ille de passionibus gratias agit. siue tenter p̄ p
spera. ille grates refert deo de donis suis. & ita nullam occasio
nem dat tentatori.

Hh Pater etiam benedicens primum filium Bale qui pri
mus gradus est in vita contemplatiua dicit. Dan iudicabit po
pulus suū sicut & alia tribus in israel. Fiat Dan coluber in via
cerastes in semita mordens vngulas equi vt cadat ascensor ei⁹
retro. Salutare tuum expectabo domine. Dan autem supra
esse diximus iudicium quod de deo per creaturas habemus.
per quas multi cognouerunt deum. Huius igitur benedictio
est in tribus sc̄; in iudicio populi sui. sicut em̄ alia tribus. hoc
est tribus rationis. per lucidam veritatem populū dei. qui est
populus contemplatiuus. sic etiam iste per vestigium & imas
ginem creature iudicat iudicium veritatis diuine in israel. hoc
est in populo vidente deum per oculum contemplationis. Fit
autem iudicium illud coluber in via. via vero sunt opera cres
ata. sicut dicitur Iob. xl. Ipse est principiu viarū dei. id est pri
mus & p̄cipuus inter opa. Coluber autē est serpens. Et dicit ser
pens ppter prudentiā. q̄a nccāria est cautela in p̄templatōne p
creaturas. ne creaturā p creatore recipiam⁹. sicut qdā in specie
celi & stellarū delectati deos esse putauerunt. vt habet Sapientiā.
xiiij. Cerastes autē est serpens cornutus. & hec est sapientia fidei
habens cornu quo ventilatur heresis. sc̄; cornu rationis illumi.

Coph Caplm xix:

nate in creatis. Vnde etia dicitur esse in semita. quia via iudis
en per creaturas est via comunis. Sed fides graditur via cōpeti
dij. eo q̄ sufficit sibi. vt dicit Aug⁹. q̄ omnū que sunt sit causa
volūtas dei. nec querit causas alias. quemadmodū facit iudi
cium rōnis quod in creaturis multa perquirat. vnde etiam dis
citur mordere vngulas equi. Equus autē hic est philosophus
superbus in scientia mūdi. qui cū ordiatur bellum disputatio
nis dicit vach contemnendo omes qui nō sunt triti in verborū
argucijs. Huius vngula q̄tum figit super simplices quos con
culcat est syllogismus. Et sunt quattuor vngule. scz syllogism⁹
enthimema. exemplū. & inductio. que sunt quattuor genera
argumentorū. Has vngulas mordet Dan iudiciū scdm fidem.
quia omīno veritate fidei p̄terit & p̄cludit in itinere vt alcēfor
huius equi. hoc est ratio philosophi. cadat retro. id est elimine
tur. sicut fecit Paulus Dyonisiō philosopho. & sicut fecit Petr⁹
Clementi & Marthe & Aquile. qui philosophi fuerūt. Sed ga
iudiciū istud. qd sic fit in creature imaginibus: nō est p̄pletum
ideo pater Iacob dicit. Salutare tuū expectabo dñe in apertis
ori scz reuelatione

Ii De Dan quoq; legislator ait. Dan cattulus leonis fuit
largiter de Basan. Cattulus est leonis de tribu iuda. cuius cattu
lus iste est. quia sicut ille p̄fecte phariseos & scribas de sua scien
tia gloriantes p̄futaui. Sic iste pro modulo suo omes contra
dicentes fidei huius mūdi sapientes. dicens cū apostolo. secūda
ad Choriñ. x. Arma nosre milicie nō sunt carnalia. sed poten
cia deo ad destructionem munitiōnū p̄silia destruētes. & om
nem altitudinem extollentem se aduersus scientiā dei. & in ca
ptiuitatem redigentes omnē intellectu in obsequiū christi. Flu
it autē rōnibus & argumentis de Basan. id est de bruco. quia ba
san brucus interpretatur. & intendit dicere q̄ rediens de basan
fuit largiter. & est brucus huius mūdi phūs & hereticus. de cu
ius p̄futatōe rediēs largiter fuit rōnibus ad fidē corroborādā

KK Deinde subdit pater benedictione; Neptalim. qui se
cundus filius est bale. & notat secundum contemplationis gra
dum. interpretatur enī latitudo. & significat latitudinem ad
miratōnis. Neptalim inquit Iacob ceruus emissus & dans elo
quia pulcritudinis. Cerveus dicitur propter admirationis ve
locitatem. nihil enī velocius in corde hominis est admiratōne
hec enī nō expectat inquisitionem rōnis nec retrahitur profun

S Primus

ditate sapientie rei quam admiratur. Vnde etiā seruus emissus dicitur. quia ordinem rōnis non expectat. Admiramur em̄ ea que quidem delectant. sed causam eorum inuenire ad plenum nō possumus. & sunt nobis rara. Et ista sunt maxime que contemplamur circa redemptorem. qualiter scz deus & homo etis am vna persona iūguntur qualiter a virgine nascitur. qualiter eguerit. qui si esurierit non dicit homini. su⁹ erit em̄ orbis terre & plenitudo eius. qualiter inclinato capite in cruce tradidit spiritum. ad cuius capitis inclinationem totus orbis concluditur & tuitum capitis eius sentit. Petre em̄ scindūtur. monumēta aperiūtur. sol obscuratur. velum scinditur. cor etiam gentilis saxeum in crucifigendo ad clamorem Iesū emollitur & clamat. vere filius dei erat iste. Et aliqui percutientes pectora sua in ciuitatem reuertebantur. qualiter etiam mors morte domatur & vita resurgendo reparatur. Et qualiter de terre puluere euigilabūt multi: & resurgunt alij in vitam eternā. alij in opprobrium vt videant semper & similia. Dare autem eloquia pulcritudinis nihil aliud est q̄ iubileis quibusdam vocibus exprimere gaudiū tante admirationis. sicut exclamauit q̄ dixit O altitudo diuitiarū sapiētie &c ad Roma. xi.

Li De hoc etiam legislator dicit Neptalim abūdantia p̄fruetur. & plenus erit benedictōibus domini. mare & meridiē possidebit. abundantia autem qua p̄fruitur. id est in qua delectatur. est abūdantia omnium mirabilium sapiētie diuine. q̄b⁹ p̄tinue p̄fruit̄ reuoluēdo ea & recitādo alijs q̄ mirabilia cognouit de deo. Vnde sequitur q̄ plenus erit benedictionibus domini. hoc est benedictionibus sacramentorum quibus benedixit nobis. admirantur em̄ illa cum consensu fidei. scilz incarnationem baptismū predicationem passionem resurrectionem ascensionē aduētū ad iudiciū & h̄mōi Et ideo sequitur q̄ possidebit mare. id est passionem quam cōtinue contemplatur. hec em̄ est opus nostre redemptōis. Possidebit meridiem eterni luminis. scz regionem. quia etiam cōtemplando miratur lumen quod est in circuitu domini vbi cōstituit lucidissimas mansiones. ibi em̄ requiescūt sanctoꝝ anime.

Mm Deinde Lye ancille filij a patre etiam benedictionez sortitur. scz Gad & Aser. Gad em̄ interpretatur felicitas & significat vltimū statum virtutis in p̄summata voluntate que perfectio est in volūtate dei bona in preceptis & bene placente

Coph Caplm xix.

in consilijs. & perfecta in consummata tranquillitate virtutis
vt iam non difficile sed vt iocundum & delectabile sit ei seruire
deo. & videatur iugū christi suaue & onus eius leue. eo q̄ iam
didicit ab ipso. quia mitis est & humilis corde. & ideo venire
ad ipsum non labor sed refectio est. Hunc ergo filium tam pers
fectum benedicens pater ait. Gad accinctus preliabitur ante eū
& ipse accingetur retrorsum. Ille em̄ qui consummate virtutis
est ante eum. hoc est proximum. preliabitur in gladio spiri
tus. qđ est verbum dei. ad Ephese. vi. deiciens aduersarios po
puli dei. & ipse iterum retrorsum contra tentationes hostis pre
liabitur. quia quos primo a peccatis eripit & ab hostibus libe
rat. postea etiam munit contra fraudes tentatoris

N n De hoc etiam legislator ait. benedictus in latitudine
Gad quasi leo requieuit. cepitq; brachiu3 & verticem. & vidit
principatum suum q̄ in parte sua doctor esset repositus. qui
fuit cum principibus populi. & fecit iusticias domini & iudici
um suū cum israel. Latitudo em̄ est dilatatio omnium virtutum
in qua est felicitas. sed requiescit vt leo ante gratias contra hos
tes & retro contra fraudulentias eorūdem. Gad etiam brachi
um virtutis & robur cepit. & verticem. id est summū apicem
felicitatis. qui est in perfecto statu virtutis. & vidit principatu3
suum q̄ iam non esset princeps eius concupiscentia. quia non
regnat peccatum in suo mortali corpore. Sed doctor iusticie
christus in parte cordis sui est repositus. qui sc3 doctor christus
fuit cu3 apostolis principibus populi & orbis. & fecit in eis ius
ticias domini exemplum nobis dando: vt quemadmodum
ipse fecit ita & nos faciamus. Hoc em̄ est iudicium suum qđ fa
cit cum israel. Omnia em̄ virtutis exempla in christo & in aplis
Gad q̄rtum potest imitatur.

O o Aser autem secundus filius zelphe ancille Lye beatus
interpretatur. & hunc diximus significare zelum de conversio
ne animarum qui innascitur homini postq̄ consummata3 ha
bet in seipso virtutem. hoc em̄ proprium est consummate vir
tutis q̄ velit alios esse sicut seipsum. & ideo laborat ad conuer
sionem eorum q̄ sit vna beatitudo hominis quam in hac vi
ta potest attingere. & hunc benedicēs pater dixit. Aser pinguis
panis eius. & preb3 it delicias regibus. Pinguis em̄ panis pas
tris est verbī diuini. quem habens zelum animarum continue
regibus qui seipso3 regunt prebet pre delicijs vt experiantur

§ Primus

hoc quod dicit psal. q̄ dulcia faucibus meis eloquia tua super
mel ori meo.

Pp Vnde etiam ipse legislator de Aser dicit Benedictus in
filijs Aser. sit placens in fratribus suis. & tingat in oleo pedem
suum. ferrum & es calciamentum eius. sicut dies iuuentutis sue
ita & senectus sua. Aser in filijs quos per zelum animarū par-
turit benedictionem accipit: & placens est in multis fratribus
quos sibi per cōsortium gratie copulauit. In oleo autem mise-
ricordie dei pedem affectus attingit. quia eos quos p̄uertit mi-
sericorditer ad veniam suscipit. Sed in pede intellectus ferrum
& es calciamentū habet. ferrū rōnū & argumentorū vt domet
omnē heresim p̄ra suā doctrinā exortam. Es aut in sono p̄s-
dicationis ad auditū fidelīū p̄ verbū instruēdorū. Sed ne dum
de alijs gerit curam: negligat seipsum. Ideo additur. sicut dies
iuuentutis quādo sibi visit: ita & senectutis eius. ne sc̄j a virtu-
te & sui custodia deflectatur.

Qq Deinde etiam filij quos Lya in figura vite actiue et
am per seipsam concipit & parit: sibi a patre benedicuntur. &
ysachar quidem sunt. Ysachar asinus fortis accubans inter ter-
minos vidit requiem q̄ esset bona: & terram q̄ esset optima.
& supposuit humerū suū ad portandū. factusq̄ est tributis ser-
uiens. Gene. xlix. Ysachar vero: qui merces interpretatur: dixi-
mus officium cure predicationis significare. quā vt iustā mer-
cedem accepit qui zelum animarū primo acquirit. hic autem
fortis dicitur. quia se & alios debet eripere. Asinus autem dici-
tur non propter sensus hebetudinem. sed propter oneris por-
tationem. quia qui curam predicanđi verbī accipit: aliorum
onera portare debet. sicut dicit ap̄lus ad Roma. xv. Debemus
aut nos firmiores imbecillitates aliorū sustinere. Et ad Gala. vi
Alter alterius onera portate. & sic adimplebitis legem christi.
Dicitur aut inter terminos accubare. quia partim sibi. partim
intendit p̄ximo. sibi querens necessaria saluti non negligit vti-
liā saluti proximi. Qd aut sequitur. Vidit requiem q̄ esset bo-
na: innuit qua de causa & qua intentione hec omnia facit. nisi
em requiem eternā bonā p̄ fidem videret: alios ad ipsam p̄ ver-
bum nō inuitaret. nisi etiā terram viuentiū optimā cognosce-
ret. non terrena patrociniā deferenda vt in terra viuentium he-
reditas acquiratur admoneret. Sicq̄ factus est tributis seruī.
quia dum proximo impendit seruitiū p̄dicatōis accipit tribu-
tū & stipendium. p̄uersarum animarum.

Coph Caplin xix.

Rr De zabolon autē: qui vltimus est filius Lye. & significat doctoris & plati fortitudinem qua seipsum murum debet ponere p̄ domo israel i die p̄sequutiōis p̄tra hoīes & demones sic benedicendo dicit pater. zabolon in littore maris habitabit. & in statione nauū pertingēs vsq; ad sydonem. Littus maris est soliditas in tempore p̄sequutiōis. In littore em̄ maris p̄celle p̄fringūtur. quia in doctore fidei excipi debēt fluctus tentatiū. ne vsq; ad planū terre: hoc est vsq; ad simplices de populo mergendo pueniant. In statione autem nauū. hoc est in porta piscationū: qua capiūtur homines: vsq; ad sydonem p̄tingit. quia omīs sua intentio in docendo in defendendo in regendo est vt animas venetur & christo lucrificiat. vñ etiam sydon venatio interpretatur.

Ss De his duobus filijs in officio sic conūctis Moyses dicit Letare zabolon in exitu tuo & Isachar in tabernaculis tuis populos ad montem vocabūt. ibi immolabūt victimas iusticie qui inundationem maris quasi lac sugent: & thezauros absconditos arenarum. Exitus zabolon est ad visitandum gregē Tabernaculum autem ysachar tabernaculum ecclesie quod fixit deus & non homo. in quibus hi letantur. quia & predicator & doctor siue prelati in numerosa fidelium multitudine in spiritu sancto gloriantur. Vterq; etiam populos ad montes domini hoc est eminentiam vite vocat. sicut dixit angelus ad Loth. Gene. xix. in monte saluum te fac. vt ibi scz immolent se ipsos victimas iusticie. quia vt dicit psal. Sacrificium deo sp̄s ritus contribulatus: cor cōtritum & humiliatum deus nō despiciet. Vterq; etiam inundationes maris in persequentū verbis & factis fugit quasi lac in dulcedine. scilz mansuetudinis & patientie. colligens in eis thezauros occultissimos arenarum. hoc est ire stultorum. Sicut dicit Salomon Prouerbiorū. xxvij. Graue est saxum & onerosa est arena. sed ira stulti vtroq; grauior. Sunt autem thezauri isti margarite preciosę passionis pro domino. que inquam margarite in eterna corona: quam predicatoribus & doctoribus prelati imponet dominus: reponentur. sicut dicitur in psal. Posuisti domine super caput eius coronam de lapide precioso. Et in benedictione istorum plūmatur perfectio vite actiue.

Tt Ioseph autē: qui terciū p̄tēplatiōis gradū significat: lōga a patre b̄ndictiōe b̄ndictū. vtpote q nō p̄ se sed p̄ duobus scēis puris accepit b̄ndictionem. Dicit autē pater. filius accrescens

§ Primus

Ioseph decorusq; aspectu. filie discurrerāt sup murū. sed exaspe-
rauerūt eum. & iurgati sunt. inuiderūtq; illi habētes iacula. sed
dit in forti arcus eius. & dissoluta sunt vincula brachiorum &
manuū illius p manus potentis Iacob. Inde pastor egressus est
lapis israel. deus patris tui erit adiutor tuus & om̄ipotens bñs
dicet tibi benedict̄ionibus celi desup benedict̄iōibus abyssi ia-
centis deorsum. bñdictionibus uberū & vulue. benedictiones
p̄ris tui p̄fortate sunt. bñdict̄iōis patris ei⁹ donec ueniret des-
sideriū colliū eternorū. siant in capite Ioseph & in uertite nazas
rei inter fratres suos Gen. xlix. Hec bñdictio in q̄ttuor p̄sistit q̄
om̄ia p̄perunt illuminationi intellectus quā sup Ioseph signis-
ficare diximus. s. in laude benedict̄iōem p̄cedente. & in ipsa bñs-
dictione de multiplicat̄ōe gratie. & in confirmatione benedis-
ctionis. & in prophetia sanctitatis Vbi autem quodlibet horū
noceatur: patebit in sequentibus

Fecunditate prolis

Pulcritudine

Laus Ioseph ē in q̄ttuor. s. in

Patientia tribulationis

Modo liberat̄ōis eius a carcere

Fecūditas plis tangit cum dicit̄ filius accrescens. Sunt autē isti
duo quasi filij illuminat̄ōis. Manasses em̄ obliuio interpretat̄.
quia significat obliuionē hui⁹ vite que de intellectu illuminat̄
to in bonis alterius vite p̄cedit. sicut dixit qui illuminato in
tellectu terciū celū transcendit preteritorū oblitus ad anteriora
me extēdo. Effraym aut̄ frugifer interpretat̄. quia quāto quis ad
superna clariori oculo respicit. tanto plus in terrā uiuentiū fru-
gem bonorū operum spargit. & huic toto tpe vite insistit. sicut
docet Ec̄s. xi. Mane semina semē tuū. & uesp̄e ne cesset manus
tua. Isti autē filij etiā a patre cancellatis manibus bñdicunt. ga-
dexa imponit capiti iunioris qui est efficacia. quia ille mane-
bit in eternitate in numerosa multitudine bonorū operū. Sinis-
tra autem imponitur capiti maioris. i. Manassen. quia obli-
uio p̄sentīū cedit cū tpe. Tunc em̄ omniū possumus tute recor-
dari qñ nullius rei recordatio nos afficit ad retrahendū a deo
sed om̄ia nobis in deū p̄ficiunt. Nunc aut̄ nimia recordatio p̄-
affectū p̄sentīū nocet & retrahit nos a deo Dextera em̄ dei ad
eterna p̄tinet. & sinistra p̄tinet ad temporalia. dicit tñ de eis patri-
archa Iacob Gen. xlvij. Deus in cuius p̄spectu ambulauerunt
patres mei Abraā & Isaac. deus qui pascit me ab adolescentia.
mea usq; in p̄sentē diem. angelus qui eruit me de cūctis mas-

Coph Capitulu xix.

lis. benedicat pueris istis. & inuocet sup eos nomē meū. nomē
na quoq; patrū meorū. Abraam & Isaac. & crescāt in multitudi
nem sup terrā. hoc est deus in p̄spectu cui⁹. sicut in lumine gra
tie. ambulauerunt patres mei pro factis bonorū meritorū. deus
etiam qui p̄auit me pane sup substantiali gratie & sacramēti sui
a iuuentute innocētie baptismalis usq; in virū p̄fectū scdm
virtutem. Angelus etiā magni consilij christus incarnatus; uerū
bum qui eruit me per passionē redemptionis a cunctis malis
que p̄ Adam incurri. ipse pueris istis a puritate dictis. benedi
cat. gratiam largiendo. & nomē antiquorū sanctorū confirmet
tur. & inuocetur sup eos per imitationē ipsorū. & crescāt in mul
titudinē bonorū operū sup terrā uiuentiū eternaliter. Cancell
tio autē manuū significat p̄mutatōē eterne retributōis. p̄ tpali
merito. dū em̄ hic uiuimus in obsequio dei parua tpe uite no
stre. eterna nobis uita p̄ ista tpali a deo donatur.

Vv Scdm quod est de laude Ioseph est pulchritudo eius. q̄
notatur cum dicit̄. decorusq̄ aspectu. filie discurrant per mu
rum. Decorus em̄ aspectu vnde illuminat̄ facies Moyſi ita ut
nō possent in eū intendere filij israel ppter gloriam vultus eius.
ut habet̄ Exo. xxxij. Ita Ioseph ambulans quotidie in lumine
vultus dei & exultās in nomine dei tota die & in iusticia dei ex
altat̄. & scdm ap̄lm. ij. ad Chor̄. ij. Reuelata facie gloriam dei
speculātes. & in eandē imaginē trāsformamur a claritate in cla
ritatē tanq̄ a dñi spiritu. vñ etiā filie. hoc ē nōdū pfecte in con
templatione anime. p murū ad visionē eius discursisse dicunt̄.
Murus em̄ nō est aliud nisi mortalitas. que diuidit nos a ptem
platione visionis aperte. sicut dicit̄ cantico. ij. En ipse stat post
parietē nostrū respiciens per fenestras. prospiciens p cancellos.
paries corpus mortale est. fenestra lumē intellectus. cancelli au
tem speciales reuelationes. tum p scripturā. tum p angelos fa
cte. in quo muro siue pariete filie discurrūt. quia im̄fecte ani
me nondū in ptemplatione dñi videre potentes. hoc. qđ deside
rant in alijs mirant̄. scz in viris contemplatiuis.

Xx Terciū autē qđ est in laude Ioseph est patientia in tribulatione. Et hec notat in duobus. s. in mō & causa tribulationis. & in mō & in causa liberatōis. Prima ergo causa tribulationis est exasperatio fratrū suorū & iurgiū. eo qđ accusauit eos de crimine pessimo. & pphetauit futurā ueritatē p somnia. Crimē autē pessimū quo illuminatus intellectus omēs fratres accusat ypo-
crisis & simulatōis est. qđ ea que faciūt siue in agēdis siue in co-

§ Primus

gnoscendis nō pura intentione. sed causa laudis frequēter opē
rant. Somnia autē que eis reuelat sunt duo. s. q̄ putabat solē &
lunā & stellas vndecim adorare se. scdm̄ uero q̄ putabat se &
fratres ligare manipulos in agris. fratrumq; manipulos adorare
manipulū suū Sol at̄ q̄ lucet in die sciam sacre scripture signat
Luna autē q̄ preest nocti significat sciam mundanā. que ambe
scie seruiūt intellectui illuminato in p̄templatiōe. sicut dicit. ij.
ad Chor. iij. Deus qui dixit de tenebris lumen splēdescere. i.
luxit in cordibus nostris ad illuminatiōem scie euāgelij christi.
Stelle autē vndecim sunt lumina pua doctrine secularis. scz grā
maticæ. rhetorice. dyalectice. geometrice. arithmetice. musice.
astronomice. physice. metaphysice. ethice. & scie iuris positiuū
& naturā. Iste em̄ q̄ si qdā stelle adorāt Ioseph dū illuminatōi
intellectus ad p̄templandū deo q̄libet quantū p̄t subseruit Ma
nipuli autē sunt p̄fectiones operū in fruge iusticie collector. q̄
vndecim esse dicunt. q̄ cū decalogo seruāt vnitatē charitatis.
et adorāt manipulū Ioseph. q̄a quicqd fit in ope totū fit ut p̄
fruat intellectus apta ueritate. hec igit cā somniorū inuidie for
mitatē fratribus. hoc est alijs affectib⁹ aīe ministrat. q̄a dū in hac
vita somnia intellectus p̄tēplatiui impleri nō videmus ad uer
ritatē quā idē intellect⁹ p̄nūciat. pigri & cū emulatiōe qdā p̄tē
tionis accedim⁹. Qñq; etiā ip̄m intellectū captiuū mūdo uēdī
mus. ut ille q̄ eterna p̄tēplari debuit. & curis & puidētis occu
pet terrenorū. & sic irrogant aduersus eū & inuident ei. habens
tes iacula quibus pfodiunt aīam eius dum suadent apta p̄ oc
cultus. & certa p̄ incertis. & visibilia p̄ inuisibilibus non relin
quēda. his etiā p̄stat adiutoriū mecha mēte mulier. hoc est inas
nis gl̄ia. q̄a mulier. iuxta ap̄m p̄rie ad Chor. xi. gloria viri est
etiā tentādo & accusando Ioseph ut magis terrenis cogitatio
nibus illaqueet & abstrahat a contemplatione celestium.

Yy Scdm̄ autē quod notandū est sunt modi liberatiōis. vñ
dicit. sedit in forti arcus eius. Fortis autē scdm̄ zorobabel scdm̄
Eldre. iij. ē ueritas in q̄ q̄scit arcus ei⁹. i. cogitatiōes uanas hui⁹
mendacitatis. sagittis auctoritatis scripture p̄pungētis. & vna
cula brachiorū. hoc est intellectus & affectus dissoluētis. & hoc
per manū auxiliij potentis dei qui iuuat Iacob uerum luctato
rem in pugna contra fratrum emulationē. Inde igitur. hoc est de
illo carcere. tante captiuitatis egypti. egressus est pastor pabu
lo ueritatis. egressus est etia; lapis soliditate. id est firmitatē im
mobilis ueritatis in israel. ueritas enim illuminati intellectus.

Coph Caplm rix

et pascit & fundat hominē in lapide qui christus est sic *stabilis*
tur: ut domus sue puerlationis non cadat a vento male tenta-

Aaa Deinde secūdo ponit pater Iacob Ioseph bñdictionē
inuocās primo deū patrē in adiutorē eo q̄ homo ea que sunt
supra se cognoscere non ualet nisi adiutorio dei. nemo em̄ no-
uit patrē nisi filius. & cui uoluerit filius reuelare Lu. x. c. Bene-
dicit autē sibi benedictionib⁹ celi desup. ut scz lucē habitantiū
in celo p̄templet: & bñdictionibus abyssi. hoc est p̄fundoꝝ sa-
pientie. quia dicit ps. Iudicia dei abyssi multa iacentis deorsu-
sum in p̄fundo inferni q̄liter scilz sup̄bos angelos p̄dēnauit. &
hoies luteos erexit de stercore ut sedeāt cū principibus & soliū
glorie teneant. Sic em̄ uerū est qđ dicit ps. Ascendunt usq; ad
celos. in benedictionibus celi. & descendunt usq; ad abyssos. in
cōtemplatione penarū. aia eorū. q̄ ad intellectū. in malis tabesce-
bat. p̄patiēdo afflictis p̄cipue in purgatorio existentib⁹. Et il-
lud. & descendāt in infernū uiuētes. scz p̄ intellectuālē p̄templa-
tionē. Benedictiones autē uberū sunt & ualue. quia in p̄templa-
tione tales p̄ intellectū hauriūt. quod alijs effundūt p̄ doctrinā
vñ eos charitatis uisceribus tanq; in uulua pietatis cōcipiunt.
et doctrine vberibus enutriunt

Bbb Deinde sequit̄ terciū qđ est benedictōis huius confir-
matio. scz bñdictiones patris tui. &c. In quo notat̄ q̄ hec bene-
dictio in Ioseph confirmatur per hoc q̄ facta & dicta patrum
in contemplatione eterni luminis imitetur usq; ad desiderium
collum eternorū. id est donec collibus eternis in choris angelis
eis cōiungatur. quod toto affectu mētis desiderat. Tunc enim
non oportet ut eū dicta & facta patrum in cōtemplando diris-
gant quādo apertā coram oculis ueritatē intuebit In quo etiā
illi rephendi nōsuntur qui nouo quodā cōtemplandi genere
deum se p̄templari dicūt. cum simile p̄templationis eorū. nec
legat̄ in libris nec p̄cesserit in patrū exemplis. Non em̄ dubius
est qui noua inueniunt quin sequant̄ sathanā transfigurantē se
in angelū lucis. ij. Chor. xi. qui ad hoc noua inuenit ut ueterē
patrū fidem. nouis ludibrijs eliminēt

Ccc Deinde sanctitatem in posteritate Ioseph pater Iacob
prophetat & dicit. fiat in capite &c. littera sic est ordināda. na-
zarei Ioseph fiant in capite & in uertice inter fratres suos. Naza-
rei autem floridi uel florentes interpretant̄. & significant sancti-
tatis affectōnes. que in cordibus p̄templatiuorū surgūt. qñ em̄

Intellectus plene ueritatis lucē p̄spicit. int̄mus cordis affectus
pre gaudio in sanctitate florere incipit. & isti sunt inter fratres
de quibus dictū est in capite. quia in eminētia culminis uite &
mentis respectu aliorū operū locū sanctitatis tenent. In uertice
aut̄ sunt. quia puriora & sup̄iora mentis semp obtinent

Ddd Legis aut̄ lator Moyses Ioseph b̄ndicens ait Deutez
rono. xxxij. c. De benedictione dñi terra eius. de pomis celi &
rore atq; abisso subiacēte. de pomis fructuum solis ac lune. de
uertice antiquorū montiū. de pomis colliū eternorū & de frugi
bus terre & de plenitudine eius. B̄ndictio illius qui apparuit
in rubo ueniat sup̄ caput Ioseph. & super uerticē nazarei inter
fratres suos. quasi primogeniti tauri pulcritudo illius. cornua
rinocerotis cornua illius. In ipsis uentilabūt gentes usq; ad
terminos terre. he sunt multitudines effraim. & hec militia ma
nasse. Et tangit hic tria que pprie sunt intellectus illuminati a
deo. quorū primū est. in quibus p̄templat̄. & hec sunt specialis
ter octo. quibus dicit terrā. hoc est regionē anime p̄templantē
esse repletā quasi benedictione dñi. primū est poma celi. hoc ē
fructus eterne beatitudinis. Secundū ē ros celi. hoc ē ros gratie
Isa. xxvi. Ros lucis ros tuus. Terciū est abissus iacens de subter
hoc est pene eterne Quartū est fructus pomorū solis & lune. hoc
est sacramenta eccl̄ie & synagoge. ut eccl̄ia sit sol. quia lucet his
qui in die sunt reuelate gratie. luna uero sit synagoga. eo q; sol
iusticie christus deus noster. nec dū fuerit exortus. Ideo etiā illa
sacramēta tantū figurabant. hec aut̄ dant salutē. Quintū est cō
templatio de uertice antiquorū montium. hoc est de eminētia
antiquorū patrū q; tanq; montes in populo dei p̄eminebāt. &
ut viderent diem christi exultauerūt. sicut dicit Iohā. viij. cap.
Abraam pater uester exultauit ut videret diē meū. vidit & ga
uissus est. sicut dicit ps. Montes exultauerūt ut arietes. & colles
sicut agni ouīū: Sextū aut̄ est poma colliū eternorū. i. fructus di
stinctionis angelorū. Isti em̄ sunt montes & colles bethel. in qui
bus iocūdis quibusdā affectionibus illuminat̄ & p̄templatis
uus salit intellectus. Septimū est fruges terre & plenitudo eius.
hoc est cōmunis p̄templatio om̄is boni om̄iū sanctorū. q; dū
viuerent & adhuc uiuentes terrenorū pulcritudo fuerunt. quia
in malis terra est inanis & uacua. & tenebre peccatorū sunt sup̄
eam Octauū aut̄ & ultimū est benedictio eius qui in rubo ap
paruit Exo. iij. c. hoc est uerbi incarnati. quia rubū quē viderat
Moyses incombustū. cōseruatā agnouimus dei genitricis laus

Coph Capitulum xix.

dabile virginitatē. in qua fulget ignis dei uerbi incarnati non
ad incendiū. sed ad refrigeriū ignis et incendij fornicis. & hec
bñdictio sup caput Ioseph uenit qñ in mentē eius descēdit. qz
caput mens est. ut dicit Aug⁹. Venit etiā sup uerticē nazarei. i.
florentis inter fratres suos qui nullus aliū est q̄ Ioseph qui so
lus inter fratres effloruit. quia intellectus a deo illuminat⁹ pre
oib⁹ affectibus anime palmā et florē p̄fert singularem

Eee Scdm uero quod tangit est pulcritudo que in facie ip
sius p̄sideratur. sicut prius expositū est. sed hic p̄parat eā p̄mo
genito tauri. & nō dicunt primogeniti tauri hic a tpe. s; a prin
cipali generatiōe. q̄si diceret. sicut p̄clarior natio tauri sic pul
critudo eius. Taurus em̄ est lasciuū aial. et significat lasciuia
spūalē in lumine dei ambulantiū. et in amore cū sponso lasciu
uentiū in secreto p̄scie lectulo. sicut dixit Hier. xxxi. c. de uir
gine hierl^m & syon. q̄ adhuc egrediet in choro ludentium

Ffi Terciū autē est quod tangit fortitudo p̄spekte ueritatis
in intellectu. q̄ est sicut cornua rhinoceronis. Cornua em̄ ueri
tas duo habet. vnū ad fidē reuelandā. alterū ad mores instruē
dos Rhinoceronis autē caput in gremio virginis. quia prima ue
ritas descēdit in uterū virginis. Rhinoceronis etiam nare cornu
gestare dicit⁹. quia p̄tēplatiuus ueritatis cornua in nare discre
tionis & collatōis semp habere p̄cipiūt. Cū dicit⁹ Mathei. x. Estote
prudētes sicut serpētes. & simplices sicut colūbe. In illis autē uē
sitat gentes usq; ad terre terminos. quia infideles & peccatores
ipsa ueritate p̄futat. & pueros erudit & illuminat. terre em̄ ter
mini a quibus expellit eos sunt fines tres. quos oēs terreni regē
runt uane. ut ambitio honoris. cōcupiscētia delectatōis. & au
ricia diuitiarū. he autē bñdictiones sunt sup multitudines &c.
quia hoc sup expositū est q̄liter hoc p̄petit filijs Ioseph

Ggg Tandē de ultimo filio Beniamyn qui & ultimū gra
dū p̄tēplationis. sc; excessum mētis siue raptus figurat. pater
benedicēdo ait. Beniamyn lupus rapax. mane comedet p̄dam
et uespere diuidet spolia Qui lupo naturas rimati sunt dicūt
lupi oculos interiūs ignē habere reconditū. vñ etiā in tenebris
micare vident. Si etia lupo hec p̄suetudo est ut occulte & ra
ptim rapiant & nō apte. & hoc p̄tēplatiuis cōpetit qui ignē
et lucem dei in oculis habētes in tenebris huius uite celestia cō
spiciunt. & hoc raptim quasi rapiendo potius q̄ tenendo. vñ
de etiam rapti cum tali felicitate p̄fruunt narrant a scriptura.
Mane autem est visio matutina. que scdm Augustinū est visio

§ Primus

que in lumine fit diuine ueritatis. in quā rapiuntur. & ibi predam p̄medunt. quia gaudium celestium p̄fruntur p̄ modū p̄de potius q̄ iuste possessionis. quia supra legem humane vite est quicquid in hac vita de eterna uisione possunt attingere. vnde etiam hic scriptura p̄de nomen ei imponit. Vespere autem. hoc est quādo ad huius mundi cōsuetaz cognitionē redeunt. inter fratres spolia de celis apportata diuidunt. q̄a quicquid in celo de deo viderunt ad utilitatem fratruz sobrii facti edisserunt. sic Paulus cum raptus esset in paradysum & mane ibi. id est eterna luce predam beatitudinis comederet: uespere quādo redijt ad sobrietatem. sapiētiā uisā in patria. inter perfectos sc̄z fratres loquebat̄. sicut ipse dicit sc̄da ad Choz. v. siue mente excedimus deo siue sobrii sumus uobis. quasi dicat excessus mentis in deo et sobrietas in reditu ad uos nostra uestra sunt. quia quod ibi uidemus in excessu hic uobis differimus in sobrietate

Hhh Vnde & Moyses benedicēdo Beniamyn sic dicit Beniamyn amantissimus dñi habitabit p̄sidenter in eo quasi in thalamo tota die morabit̄. & inter humeros illius requiescet. Bñs amantissimus domini dicit̄. quē secum usq̄ ad locū beatoruz. hoc est terciū celum in spiritu cōducit. In ipso etiā propter cordis tranquillitatē p̄sidenter sine terrore turbatōis requiescet. sicut dicit ps. In pace factus ē locus ei⁹. & in syon. i. p̄templatōe per excessum mētis eterni habitatio eius. vnde in ipso tanq̄ in thalamo. i. p̄scie secreto habitare dicit̄. quia talis gratia nō nisi in secreto silentij solitudinis & cōtemplationis homini datur et requiescit inter humeros ei⁹. qui humeri sunt duo rami obedientie. ut sc̄z obediat deuote. & obediat cū alacritate. quia nō potest esse in excessu luminis qui nuncq̄ fuit in p̄fectione obedientie & actionis. Sic ergo filij huius mulieris ad b̄ndictiones surgunt p̄ b̄ndictiones iacob & Moyfi legislatoris

M § Secundus

Equit̄ ergo q̄liter beatissimaz p̄dicauerūt matrem. uersus dicit. Et beatissimā predicauerunt. Beatitudo tribus modis a sanctis definiri inueniūt. dicit em̄ super ps. Cassiodorus. q̄ beatus est cui omnia optata succedunt Augustinus autē dicit q̄ beatus est qui habet om̄ia que uult & nihil mali uult. Item Boetius. Beatitudo est status omniū bonorum congregatiōe perfectus. Sc̄dm primū modum mulier beatissima est in delis

Coph Caplin xix

derio. Scdm secundū beatissima in merito. scdm aut̄ terciū be-
atissima in p̄mio. Scdm primū nihil q̄rit & optat nisi regnum
dei & iusticiā eius. & hec om̄ia adq̄cient uobis Math. vi. Scdm
aut̄ scdm habz virtutē. & nihil aliud vult. & scdm virtutē nihil
mali vult. Nam dicit Aug⁹. Virtus est bona qualitas mentis
qua recte viuūt. & nemo male vtiū quā deus operat̄ in nobis si
ne nobis. Scdm aut̄ terciū om̄e bonū habet & amat & aspicit.
Bonū em̄ qd̄ est om̄e bonū hominī est bonū increatū. scdm q̄
dicit dñs in euāgelio L u. xviij. c. Nemo bonus nisi solus deus.
hoc est nemo bonus subtilitaliter. & in quo bonū habet om̄e
statū p̄fectū. cui addi nihil possit. scdm primū statum est beata
sed scdm secundū est beatior. scdm aut̄ terciū est beatissima.

B Sequit̄. Et vir eius. supple surrexit. & laudauit eā Vir iste
christus est qui virebat gratia & scia p̄fecta a prima matris con-
ceptione. scdm q̄ dicit Hier. xxxi. Nouū creauit dñs sup̄ terrā.
femina circūdabit virū. Iste cui est virtus aīe vir est totis lau-
dis & castitatis eius. Laus aut̄ nihil aliud est q̄ p̄dicatio iocun-
da extollentis. vnde iste vir laudat mulierē in tribus. scz utilita-
te dignitate & ammirabilibus mysterijs que fecit in ea deus. uti-
litate fecunditatis. dignitate castitatis virginalis. ammiratōne
mysterioz. quia virgo cōcipit. & virgo parit. virgo aū partuz
virgo in partu. & virgo post partū p̄manēs in eternū sicut ma-
ter dei De fecūditate. quia uerbo cum virgine maria cōcipit Et
sicut uerbū secundū est ita multā prolē operis & affectionis bo-
ne simul effundit. & hoc significat per fecunditatē Anne. quaz
in oratione accepit a domino. primo Reguz primo. Anna em̄
gratia interpretatur.

C De dignitate aut̄ L u. ij. dicit̄. quia fecit sibi magna q̄ po-
tens est. ecce em̄ ex hoc beatā eā dicent oēs generatōes. sicut em̄
christus filius in carne virginis matris virginitatē non abstulit
sed sacrauit. Ita in spū ipsius fecunditatem affert. sed nō auferit
quin potius p̄secrat virginitatē. hec em̄ est casta generatio quā
extollendo in laude dicit Sapiēs. iij. O q̄ pulchra est casta gene-
ratio cum claritate

D De mysterijs aut̄ mirabilib⁹ eo q̄ hec impregnatō nō
corrūpit sed reintegrat etiā corrupta. nō grauat sed grauidādō
alleuiat. nō affert dolorem. sed sanat om̄e infirmitatē & tristitiam
in primo parente. vnde dicit Isā. lxvi. Si ego qui generas-
tionē alijs tribuo: ipse sterilis ero dicit dñs. quali dicat non

§ Primus

¶ Capitulum. xx. § primus

Es Dulce filie congregauerūt diuitias. tu su-
pergressa es vniuersas

Res sapientia interpretatur. & hec prescriptio ornatū reddit auditorem huius sapientie. ne em crederet aliquis laudem huius mulieris esse in terrenis diuitijs & nō in diuitijs sapientie. Ideo talis huic versui titulus premittitur. sicut em dicit infra. fallax est gratia & vana pulcritudo. sed mulier timens deum ipsa laudabitur. timor autē domini initium sapientie est. Ecce primo. Et ideo si diuitias habet: sapientie diuitie sunt & nō huius mūdi pompe. sed potius vituperatur q̄ laudatur.

B Multe filie &c. In hoc versu tria sunt notanda. Primum est quid vel que sint multe filie. Secundum est qualiter & quas congregant diuitias. Tercium est qualiter & in quibus hec supergreditur vniuersas. Circa primum notandum est q̄ sunt filie nature. & filie mūdi. & filie legis. & filie gratie. Filie nature sunt que animū & volūtatē ad propagationē nature ponūt. hoc arbitantes optimū: iocundari sc̄z in filijs & marito. Et he significatur per filiam Iepte: que duobus mensibus virginitatem suam fleuit in montibus. eo q̄ semen super terram non relinqueret. vt patet Iudicū. xi. Significantur etiā iste per filias Loth que sollicitę de posteritate cum putarent perisse mūdum in p̄cresmatione sodomę & pentapolis. inebriabant patrem: & aduersus sunt ei ne mūdus dissolueretur. Gene. xix. Ite videntur imitari iūgentes se secūdis & deinceps nuptijs. sicut dicit Aug⁹. in de ciui. dei. de quadam romana que viginti duos viros successiue habuit. Et in euangelio Math. xxij. legitur de septēuira. Et iste quidem filie peccare nō intendūt nec peccant. sed turpe est rōnem honestatis non habere tantū vigorem in homine q̄ tuz habet vigorem castitatis natura in quibusdam brutis. dicitur em hec natura esse turturis q̄ post primi mortem secūdas non admittit nuptias. Et hoc laudatur etiā in Iudith. xv. vbi dicitur q̄ benedicta inter omnes mulieres. eo q̄ castitatem amauerit. & post virum suū aliū nō admisit.

C Filie autē mūdi sunt que semper in luxuria & p̄cupiscentia viuūt. et si quandoq; virgines sunt corpore: mente tñ sunt incestę. virginitatem corporis habitu exteriori de uirginantes.

Res Caplin xx.

& iste sunt que seducunt etiā filios dei. hoc est clericos qui se deo
in filios castos deuouerunt. Sicut dicitur Gene. vi. Videntes filij
dei filias hominū q̄ essent pulcre acceperunt sibi vxores ex om-
nibus quas elegerant. Iste significantur per filias Madian. que
scandalum posuerunt filiis israel edere de sacrificijs idolorū &
fornicare. vt habetur numeri. xxv. Significatur etiā per leza-
bel. De qua dicitur Apocaf. ij. Cuius doctrina fuit & prophes-
ia edere & fornicari. Iste etiā sunt que vt legitur in epistola
Hieremie. sedent in vijs colligate funibus concupiscentie sue:
faciantes fornicationes suas per nutus oculorum. Iste sunt etiā
de quibus dicitur Ezech. xvi. q̄ diuiserunt pedes omni transē-
ti. Transiens em̄ est qui nō moratur: & ille est non legitimus q̄
non ligatur vinculis matrimonij ad cohabitandum. Iste sunt
etiā de quib⁹ dicit Eccli. ix. Omnis mulier q̄ est fornicaria quasi
stercus in via ab omnibus pretereuntibus conculcabitur. Et iste
sunt de quibus dicit Isaias. iij. ca. Pro eo q̄ eleuate sunt filie sy-
on & ambulauerunt collo extento: & nutibus oculorum ibant;
& plaudebant & ambulabant pedibus suis. composito gradu
incedebant. sicut scilz inceditur in coreis. decaluaabit dominus.
verticem filiarum syon. & dñs crinez earū nudabit. id est que
debent esse syon & facte sunt per concupiscentiā filie huius mū-
di. Iste etiā describitur Prouerb. vij. Vidi vecordem iuuenē
qui transit per plateas iuxta angulum & prope viam domus
illius. hoc est meretricis. gradit in obscuro aduersa sperascente die
in noctis tenebris & caligine. & occurrit illi mulier in ornatu
meretricio preparata ad decipiendas animas. garrula & vaga
quietis impatiens. nec valens in domo consistere pedibus suis
nūc foris. nunc in plateis. nunc iuxta angulos insidians. appre-
hensumq; deosculatur iuuenem: & procaci vultu blanditur.
dicens. Victimās pro salute deuoui. hodie reddidi vota mea.
idcirco egressa sum in occursum tuū desiderās te videre. & res-
peri. Et demonstrat pulcritudinem & molliciem lectuli dicens.
Intexui funibus lectum meum. straxi tapetibus pictis ex egypto.
asperxi cubile meum mirtha & aloē & cynamomo. veni;
inebriemur vberibus. & fruamur cupitis amplexibus donec
illucescat dies. non est em̄ vir in domo sua. abiit via longissī-
ma. sacculum pecunie secū tulit. in die plene lune. hoc est post
mensē: reuersurus est in domum suā. Patet per hoc vltimū
q̄ sunt verba adultere meretricis.

D Filie autem legis sunt que timore & vana intentione

.S. Primus et secundus

non deo sed laudi seruiunt. timētes vituperari ab hominibus si votum castitatis quod vouerunt irritum facerent Et iste sunt de quibus dicit Hieremias Treno. primo cap. Virgines eius squalide & ipsa oppressa amaritudine: quia tales semper amaro animo sunt. quia spurciciam exercere non audent. quicquid enim in corpore & habitu castitatis pretendunt totum per ypocrisim & vanam laudem turpiori stupro exponunt. Iste sunt virgines satue de quibus habetur Math. xxv. quarum lampades extinguuntur veniente domino ad nuptias. Iste sunt etiam de quibus dicit Salomon Prouer. xi. Circulus aureus in naribus suis. hoc est porce. mulier fatua & pulchra. sicut enim porca circulum aureum stercorei immergit. ita iste pulchritudinem quam in falsa religione pretendunt. luxuria laudis & ypocrisis impiam & inquinatam reddunt

E Filie vero gratie sunt que & castitatem habent in corde & corpore & habitu & sancta intentione & in humilitate christo seruiunt. habentes ducem & vexilliferam gloriosam dei genitricem & filium eius agnum immaculatum. Et de his dicit apostolus prima ad Corin. vij. Mulier innupta & virgo cogitat que domini sunt. ut sit sancta corpore & spiritu. Et Apoca. xiii. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati. virgines enim sunt. hi sequuntur agnum quocumque ierit. Vnde dicit Augustinus in libro de virginitate. quod alii sancti sequuntur non quocumque ierit. sed quo poterunt. virgines autem felicius exultabunt iocundiusque regnabunt. Iste etiam significantur per virgines sapientes. que acceptis lampadibus clare castitatis in corpore acceperunt oleum charitatis in vasis cordis sui. & veniente morte cum domino introierunt ad nuptias eterne coniunctionis in qua unus cum ipso spiritus efficiuntur. Sicut enim dicit apostolus prima ad Corinthios sexto Qui adheret deo unus spiritus est cum eo.

M S Secundus

i Ste filie quadruplices congregant diuitias. Prime congregant diuitias nature que sunt in abundantia proles & operibus misericordie. Secunde congregant diuitias occupiscentie que sunt in habundantia luxurie & pomparum sathane Tercie congregant diuitias laudis vane & simulate iusticie. Quartae vero diuitias virtutum & gratie

Res Caplm xx.

B De diuitijs filiarū nature que sunt abūdantia prolis & operū misericordie. habetur in Iob primo. vbi dicitur q̄ nati sunt ei septem filij & tres filie. & ostenditur q̄ erat simplex & rectus ac timens deum & recedens a malo. Filie em̄ nature sunt filie desiderantes matrimoniū in timore dei. in hoc diuidūtur a filiabus mūdi. matrimoniū em̄ est nature officiū vt dicit Augustinus. Vnde & dicit glosa super Gene. q̄ deus Ade dedit duo precepta. vnū nature. & vnū discipline. Vnū preceptum nature est q̄ dixit. crescite & multiplicamini & replete terram. & subiicite eam. Ad cuius impletionem etiā in paradiso instituit matrimoniū. Aliud preceptum etiā nature est ex omī ligno paradisi comede. Terciū quod est discipline fuit illud. de ligno quod est in medio paradisi scilz scientie boni & mali ne comedas. Primū em̄ horum pertinet ad propagationem. Secundū ad nature in seipsa sustentationem. Terciū aut̄ ad disciplinam. scz eruditōnem obedientie. Iste sunt etiā diuitie Iacob de quibus loquūtur filij laban dicentes. tulit Iacob substantiā patris nostri: & de illius facultatibus ditatus factus est inclitus Nihil em̄ Iacob a Laban tulit nisi vxores. & filios & oues. & in filiis est prolis abūdantia. & in ouibus opera pietatis

C De diuitijs aut̄ filiarū mūdi habetur Apoca. xviij. vbi diuitias suas iactat magna meretrix dicens. Sedeo regina & vīdua nō sum & luctum nō video. Et iactat ibi tria. scz dignitatē & florem honoris. cum dicit sedeo regina. & abūdantiā luxurie siue scorti in hoc q̄ dicit. vīdua nō sum. quia scilz pro vno abscedente centum sibi copulat vel alios plures. Luctū aut̄ nō videt q̄tum ad rerum defectū. eo q̄ laute & delicate se tales procurant. Istis filiabus templum dei. hoc est cetus clericorū & monachorū plenus est. sicut dicitur. ij. Macha. vi. Templū luxuria & cōmessationibus erat plenum & scortantiū cū meretricibus sacratisq; edibus mulieres se vitro ingerebant. introferentes ea que non licebant. altare etiā plenuz erat illicitis que legibus prohibebantur

D De diuitijs aut̄ fatuarū filiarū habetur Hiere. xviij. Perdix fouit que nō peperit. fecit diuitias & non in iudicio. in medio dierum suorū derelinquet eas. & in nouissimo erit insipiens. Perdix huius nature esse dicitur q̄ aliena fouet oua. & cum pullos pduxerit statim vt verā matrē q̄ oua peperit audi erunt. relinquūt perdicem q̄ fouit & sequūtur illā que peperit. Ita est de fatuis virginibus. fouent em̄ habitu virtutē quā cor

§ Secundus et tertius

de non pepererūt. Et ideo faciunt diuitias non in iudicio. quia in dimidio dierum cum plus fulcra credunt super opera: opera recedent ab eis per vanam laudem. & hoc dum adhuc viuunt. Sed in nouissimo dierum post hanc vitam permanebunt insipientes. eo quod clauder eis ostium regni celestis

E Diuitie autem virtutum & gratie sunt diuitie filiarum gratie. que sunt vere diuitie. de quibus dicitur ad Hebre. xi. de Moyse quod maiores diuitias estimauit improprium christi. & affligi cum populo dei: thesauris egyptiorum

M § Tertius.

Equitur quodammodo & in quo ista supergreditur vniuersas. Est autem hoc in uestitu & ornatu & diuitijs. De uestitu habetur in psalms Omnis gloria eius sicut regis ab intus in fimbrijs aureis Et ibi. assistit regina a dextris tuis in uestitu deaurato &c. quia de hoc multa super diximus hic breuiter tangendo hoc dictum sufficiat

B Ornatus autem huius mulieris multiplex est. qui tangit Isa. iij Et primo tangit ibi (Ornamentum calceorum) & sunt sandalia que habent mulieres ad ornatum & protectionem pedum Et notant exempla patrum precedentium. qui pelles suorum operum cum ipsi mortui sint in domino: nobis reliquerunt in protectionem affectus & uoluntatum nostrarum. que per pedes intelliguntur.

C Secundum quod tangit sunt lunule. & sunt quedam lunule auree in fronte super peplum dependentes. & est ornamentum frontis per lunam autem que deficit proprii defectus consideratio significatur

D Tertium est torques que est ornamentum colli. per quod noscitur custodia discretiois. quia sicut collum capiti corpus coniungit. sic discretio nostra totum corpus nostre conuersationis capiti christo debet connectere.

E Quartum est monilia que stringunt caputium & muniunt sicut nunc ne aduiter inferat manum in gremium pudoris. & significat castitatem cordis & corporis

F Quintum est armille. que sunt ornamenta brachiorum. & significant instantiam & fortitudinem operum

G Sextum autem sunt mitre que continent defluentiam capillorum et significant meditationes sanctas que illicitas cogitationes tanquam capillos in compositionem ligant. & non sinunt defluere

H Septimum est discriminalia. & sunt pectines. & significant crebra nostrarum cogitationum discussionem & separationem

Res Capitulum xx.

ut videatur quod sepius in cogitatu uersetur.

I Octauū est perichelides. id est fascie pectorales que coherent exuberantiā uberum. & significant amoris custodiā ne sibi illicitus amor in corde ubera subigat. sed post perfectū & castum amorē muliebris uerecundia que in parte in māmillis est: cōstringatur & coherceatur

K Nonū murenule. que sunt quedā ornamenta pulcerrima auriū. & significant faciem auditum uerbi dei sc; ut auris semp uerbo quod audit de deo similis sit. vñ in canti. primo. vbi nostra littera habet murenulas aureas faciemus tibi. habet alia littera similitudines aureas

L Decimū ē olfactoriola & sunt quedā uasa in quibus desertur muscus & alia aromatica propter suauitatē odoris. & significant odorem bone fame.

M Undecimū est in aures que sunt cōmunia ornāmēta aurium. & significant obedientiam

N Duodecimū est anuli p quos significat fides mariti & thori. ligat em digicum qui anularis dicitur. in quo est uena a corde procedens

O Tercitūdecimū est gemme pendētes in fronte. & erat ille maximus decor mulierū. & habitū virtutis qui gemmē dictus est in scriptura. significat

P Quartūdecimū est mutatoria. & sunt diuersa genera et paria vestiū. in quo notat multiformis cōuersatio scdm q aliter cōuersandū est cum diuersis. sicut dicit apłs pria ad Choro. ix. Omibus omia factus sum ut omēs facerē saluos

Q Quintūdecimū est palliola. & sunt instrumēta apta in tpe calido. & sunt tenuia. & significat modestiā que decentē ponit habitum & incessum exterius

R Sextūdecimū est lintheamina p populis que ornant caput. & significant uerecundiā que maxime decet mulieres

S Septimūdecimū ē acus & ē quoddā pūctoriū aureū ad similitudinē acus pepli extremitates p pungens ne dissoluatur et significat timorē sanctū qui p pungit & cōtinet sanctor; cōs uerlationē ne in dissimulationem paretur

T Octauūdecimū ornamentū est specula. in quib; mulieres se psueuerunt aspicere. & significat intellectū scripture. in q singuli cōsiderant utrū turpes uel pulcri sunt

V Decimūnonū est vitte. & sunt vitte quedam rubea ligamenta quib; mitra pstringit retro in magnitudine capillorū

§ Tercius

et significāt instituta patrum que quasi funiculus qui difficile
rumpit colligant nos ne forte peffluamur.

X Vltimū autem siue vicelīmū ornamentū est therisra. &
sunt quedā pallia tenuia decora ualde. & prestantia ornatū ex
trinsecus. & significāt mētis & corporis iocūditatē in gaudio spi
ritus sancti. Hec sunt ornāmēta caste & pudice aie. que auferū
tur a dño ab incastus mētibus ut dicit Isa. iij. Et erit illis pro sua
ui odore bone fame fetor. p zona bone meditatōnis & castita
tis. funiculus psuetudinis peccatorū quo colligant manibus &
pedib⁹ ut mittant in infernū. & p crispāti crine ordinatag; cog
itationū caluiciū apte in mūdicie cordis. & p fasciā pectorali
que ut dixim⁹ casti amoris custodiā significat. erit ciliciū. eter
nag; penarū scz asperitas quibus anima incōtinens uelut uesti
mento cilicino uestietur

Y Diuitijs aut supgredit oīes in q̄tuor. s. in magnitudis
ne dotis. & in multitudine rerū parafernaliū. et in excellētia do
natōis ppter nuptias. et in lucro quotidiano. Dōs aut aie eius
est quaz dat sibi pater. qui idē pater spōsi et veri aie viri est vis
sio claritatis. et pfectus amor eiusdē. et perfecta eiusdē iterū cō
prehēssio. nō ita ut tota diuinitas in nobis claudat ut eius fines
cōspiciant. sed ut a nobis habeat oīe qd videm⁹ et amam⁹ in
ipso. Si s̄ dos corporis ei⁹ est ut p corporis grauitate agilitate
dotei. et p corporis grossicie dotei subtilitate siue spūalitate. Pro
ipsius aut mortalitate et passibilitate impassibilitatē accipiat.
et p opacitate siue obscuritate recipiat fulgorē septies sup solē

Aa Res aut parafernales sunt quas habet mulier iuxta do
tem. Et ille res spūaliter sunt q̄ nobis hic de eterna vita in p̄gus
statione quadā ostendunt & dant. ut exiliū nostrū tanto toles
rabilius sustineamus & ardēti⁹ finiri cupiamus. quanto p ex
perimentū plus de eterno dulcedine cognoscimus.

Bb Donatio aut ppter nuptias quā scz sponus dat spon
se in signū amoris nuptiag; est gloria quā habebit nostra natu
ra de christo homine. Hec em gloria nobis data est. eo q̄ chris
tus nostrā naturā desponsando sibi eam in vnā psonā cōiun
xit & copulauit

Cc Lucrū uero quortidianū est gaudiū qd habet mulier
in numerosa bonorū meritorū actione. Et sic patz q̄liter mulier
hec uestitu & ornatu & diuitijs multas filias nature & mundi
et legis & gratie supergreditur utpote que plus omnibus labo
rauit & deseruiuit apud deum.

Syn Caplm xxi.

A Caplm. xxi. § primus

yn Fallax imago et vana est pulcritudo. mulier
timens deum ipsa laudabitur

I Syn vicesima prima littera est hebreorum. & vulnus in
terpretatur. huic autem versui hec littera inscribitur. quia lo
quitur hic Salomon de duobus in quibus hec mulier non laudatur
que plerumque corda humana consueverunt vulnerare. scilicet imago mu
lieris & pulcritudo. sicut dicitur Daniel. xiiij. ca. duobus senibus
iudicibus. Semem chanaan & non iuda. spiritus deceptus te. id est specio
sitas Susanne

B (Fallax imago & vana &c.) Duo notantur in versu isto. scilicet
in quibus mulier hec non laudatur. & in quo laudatur. In quibus au
tem non laudatur duo sunt. scilicet fallax imago. & vana pulcritudo.
Attenditur autem imago in forma corporis exterioris. Pulcritudo ve
ro in speciositate coloris. Est autem imago interior & exterior. Ima
go interior est triplex. ut dicitur Augustinus. super illud psalmi. Signatus est
super nos lumen vultus tui domine. dedisti leticiam in corde meo. scilicet
est imago creationis. & imago recreationis. & imago similitu
dinis. Imago creationis est in qua creatus est homo ad imaginem
nominis dei. quia homo secundum rationem est ut deus. Et de hac imagine ha
betur Genesim. primo. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.
Et in Ecclesiastico. xvij. Deus creavit de terra hominem. & secundum imaginem
suam fecit illum

C Imago autem similitudinis est. in qua imitari debemus deum intelli
gendo memorando diligendo. ut memoria deo patri. & intellectus fi
lio. et dilectio dei spiritui sancto. secundum ut habeamus deum in memo
ria sine obliuione. & in intellectu sine errore. & in voluntate sine
ne omni amaritudine odij ire & inuidie & aliarum malarum voluntas
tum. In voluntate enim nostra debet esse nobis tranquillitas pacis
In intellectu autem splendor eterne lucis. Et in memoria immuta
bilitas & indeficientia eternitatis. De hac imagine dicitur prima
Chor. xv. Sicut portauimus imaginem terreni Ade: portemus
et imaginem celestis. Et. ij. Chor. iij. c. In eandem imaginem transfor
mamur a claritate in claritatem tanquam a domini spiritu

D Imago autem recreationis est fides spes & charitas. Charitas
enim que mater est omnis boni & principium attribuit deo patri. fi
des autem filio. quia ille fidem in mundo docuit. spes autem spiritui
sancto. quia ille descendens in corda fidelium spem eorum in astra

§ Primus

subleuauit. Fides em̄ oculos aperit. spes erigit. charitas figit. Et de ista imagine potest intelligi quod habetur ad Roman. viij. Nam quos presciuit & predestinauit cōformes fieri imaginis filij sui vt sic ipse primogenitus in multis fratribus. Imago autem exterior est dispositio figure corporis. Et de hac habet Iob quarto. Stetit cuius non agnoscebam vultum. imago coram oculis meis

E Sequitur hoc q̄ dicit fallax. Est em̄ tam intrinseca imago q̄ etiam extrinseca quādoq̄ vera & quādoq̄ fallax Vera est intrinseca quando deum imitatur. & imago que est forma omnis reformati. & hec imago est christus. Est autem intrinseca fallax quando per peccatum deformatur. Sicut dicitur in psal. In ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Imago etiam exterior est vera quādo remanet in dei laude. vt laudetur deus in factura sua. Sicut dicit psal. Delectasti me in factura tua. & in operibus manū tuarum exultabo. Sed fallax est quando picturis meretricijs & circūpositionibus adornatur. vel etiam per falsam ypocrisim exterminatur. vnde in euangelio Mathei. xxij. Cuius est imago hec & superscriptio. Hanc em̄ questionem potest dominus ypocritis & pictis mulieribus facere. in quarum vultu imago quidem sua est quam ipse creauit. sed superscriptio ipam eandē imaginē deo cōfiguraui & falsauit hoc quod deus bene creauerat

F Sequitur. vana est pulcritudo. Interior vera : & pulcritudo exterior vana. Interior consistit in pulcritudine conscientie Sicut dicitur Cantico. primo. Nigra sum sed formosa filie iherusalem sicut tabernacula cedar. sicut pelles Salomonis. Tabernacula em̄ cedar intus pulchra: exterius vero nigra dicitur. Pelles autem Salomonis: in quibus archa inuoluebatur: interiori parte gemmis & auro redimite fulgebant: exterius autem nō multum pretendebant decorem. Sic & sancta anima ornatum & pulcritudinem virtutum habet intus. extra autem humilitate & squalore rigoris & abstinentie est denigrata ad modum videlicet templorum domini: que omnia multum intus & pariter ornata sunt exterius. Vnde Cantico. primo. Pulcre sunt genete sicut turturis. habet em̄ duas genas. scilicet innocentiam conuersationis & habitum maturitatis. que pulcre sicut turturis esse dicitur. quia castitatem & fidem in omnibus opibus exhibendo se sine felle malicie esse demonstrat

G De pulcritudine autem exteriori vana multa ab his q̄

Syn Caplm xxi.

illa sequitur scripta sunt. sicut illa de Helena. de qua dicit philo-
sophus qd ad hanc oportet vii verbis sapientū. vt fugiamus
Helenā. Fuerūt tamen quedam mulieres sancte etiā pulcre ex-
terius. & tamen nō vane. quia pulcritudinem suā mūdo in cō-
cupiscētiā nō ostenderūt. sicut fuit Iudith & Susanna: & tres
filie Iob. & Rebecca & alie de quibus legimus in scriptura. Iob
xliij. Filie em̄ Iob approximate sunt dies & cassia & cornustibij pro-
pter pulcritudinem suam. vnde dicitur ibi. qd nō sunt inuente
mulieres speciose sicut filie Iob in vniuersa terra. Sed in omni-
bus his verificatur qd dicitur de Iudith. qd deus illi splendore
contulit. quia omnis illa compositio nō ex libidine sed ex vir-
tute pendebat.

A

S

Secūdus

Equitur secūdum huius versus. scz in quo laudatur. Vñ
dicit. Mulier timēs dominū ipsa laudabitur. Vbi duo nō
randa sunt. scz quare dicit. laudabitur in futuro & nō in p̄sens
ti. Est aut̄ mulier timens deū laudabilis propter tria precipue.
Quorū vnū est. quia timor eam maxime humiliat. & ideo in
laude est extollenda. Vnde ad Roma. xi. Noli altūz sapere. sed
time. hoc est si times nō altūz sapiēs. Secūdum aut̄ est. quia ti-
mor expurgat omē vituperabile. vnde quicquid remanet lau-
dabile est. Vñ Ecclesiastici primo. Timor domini expellit pec-
catum. Terciū & vltimū est. quia timor domini p̄fectam indu-
cit sapientiam implendi mandata & obedientiā. Initiū sapien-
tie est timor domini. vt dicit psal. Et Eccl̄es. xij. dicitur de obedien-
tia. Deū time & mandata eius obserua. hoc est omnis homo
Et ideo quia hec tria timor domini facit p̄cipue. ideo Dauid
in psal. tanq̄ nobis vtilius nihil vidēs dicit. Venite filij audite
me. timorem domini docebo vos. Thobias etiā senior filium
suum ab infantia timorem domini docuit. Thobie primo. &
recedere ab omni peccato. & ideo psal. p̄cipit. Timeate dominū
omnes sancti eius. quoniā nihil deest timentibus eum. & ideo
etiā laus nō potest eis deesse

B Sequitur quare dicit in futuro laudabitur. & hoc est qd
dicit sapiēs Eccl̄i. xi. Ne laudes hominē in vita sua. Et Ambro.
Tūc lauda quādo nec laudantē nocet adulatio. nec laudatum
elatio tentat. In hac autem vita non laudantur sancti. sed deus
laudatur in sanctis suis.

§ Primus

A Caplm. xxi § primus

Thau Date ei de fructu manuum suarum & lau-
dent eam in portis opera eius

Thau que littera vltima hebreorum epigramma est in
huc vltimū versum interpretatur signū. & notat sis-
gnū laudis & preconij qđ p̄cipue est ab operibus mulieris huius.
In hoc capitulo laudatur mulier fortis. Quid aut sit laus p̄-
cipua habetur in Iohāne vbi dicit dñs Iohā. v. Ego habeo tes-
timoniū maius Iohāne. opera que ego facio ipsa testimoniū
phibēt de me. Est etiā thau signū huius mulieris. oēs em̄ qui nō
interficiūtur ab angelo exterminatore hoc sunt signo signati.
sicut legitur Ezech. ix. Transi per mediam ciuitatem in medio
hierusalem. & signa thau super frontes virorū gementiū & do-
lentium. & dixit ad exterminatores. Egredimini post eum: &
super quem non videritis signatum thau interficite. & a san-
ctuario meo incipite. Vnde etiā signum hoc signum crucis
significat. Signo em̄ crucis cruce redēptus debet signari & con-
figi vt stigmata dñi nostri Iesu christi. scđm aplm in fine ad
Gala. in corpore nostro circūferamus.

B Sequitur. Date ei &c. In duobus consideratur sentētia
capituli. scz quid sit dare mulieri huic de fructu manuum suarū.
& quid laudare eam in portis opera eius. Circa primum consi-
deranda sunt tria. scz cui dicatur date. & quid dandum. & ad
quid. Dicitur autem istud angelis quibus commisit eam deus
sponsus eius & vir eius. Angeli enim sunt ministri dei deferen-
tes ad nos que dat nobis deus. Vnde psal. Qui facit angelos sup̄
os spiritus & ministros suos flammam ignis. Et in Thobia. xij
Quando orabas cā lachrymis. & sepeliebas mortuos. & dere-
linquebas prandium tuum. & mortuos abscondebas per diē
em̄ in domo tua & nocte sepeliebas eos. ego obtuli orationes
tuas dño. Et hec verba dixit Raphael angelus

C Quid autem dandum est aperit euz dicit. De fructu ma-
nuum suarum. Manus autem accipiūt hic opera: & fructus
sunt pregustationes spiritus: quos fructus per ministerium an-
gelorum etiam hic quādoq; facit nos pregustare. Sunt autem
huius fructus duo decim qui enumerant ab aplo ad Gala. v. fructus

Thau Caplm xxii

Spūs est charitas: gaudium: pax: patientia: benignitas: bonitas: longanimitas: mansuetudo: fides: modestia: continentia castitas. Et est hec charitas illa que pfectissima est. hec em̄ est illa que reficit vt fructus dulcis. Et hec est de qua dicit Dyonisi⁹. q̄ est acuta mobilis feruida & superferuida. Acuta vt penetret intima amati. Mobilis aut̄ vt p̄tinue ascendat ad ipsum. Feruida vero ne tepescat ad amorem mundi. Superferuida aut̄ vt continue in desiderio ebulliat vt suspiret in amplexu. & hec est ignis in syon & caminus in hierusalem. hec est ignis dum speculamur p̄ fidem. caminus aut̄ qñ pacem p̄prehendimus p̄ veritatē

D Gaudium aut̄ de quo hic loquitur est iocūdatio mentis in gustu diuine dulcedinis: que pculdubio est regnum dei. Non em̄ est regnū dei. vt dicit apostolus ad Rom. xiiij. cibus & potus. sed iusticia & pax & gaudiū in spū sancto. Pax autē ista facta est & fruītur ea sancti. Est tranquillitas & quies cordis in gustu dei quietate omnia nostri desiderij inquieta. que pax est quam domin⁹ dedit & reliquit apostolis Iohan. xiiij. nō quo modo mūdus dat: quia in mūdo pressuram habuerunt. sed in ipso pacem. De qua dicit psalm. Audia; quid loquatur in me dominus deus. qm̄ loquetur pacem in plebem suā. & sup̄ sanctos suos & in eos qui p̄uertitur ad cor. Et hec ē pax que scdm̄ ap̄lm ad Philip. iij. exuperat omnē sensum. i. omnē sensibilē; delectatōem que custodit sensus & intelligentias sanctorū

E Patientia aut̄ que fructus hic dicitur est constantia & eq̄nimitas animi in laboribus huius vite reficiens ex sp̄e beatitudinis expectate. Benignitas aut̄ est bona ignitas. qñ sc̄z bonum qd̄ est in corde: ex igne charitatis incipit liquefcere in affectum p̄ximorū vt dulcē se exhibeat verbis & operibus in omne qd̄ iusserit proximus. Bonitas aut̄ est vera cordis dulcedo q̄ ostendit in nobis esse deū. quia p̄municamus omnibus nos & noscra scdm̄ deum. Bonū em̄ est diffusiuū sui & p̄municatiuū. vt dicit Dyonisius. Longanimitas aut̄ est equanimitas in expectando promissa. Mansuetudo vero est mititas que nullū; p̄uocat nec de facili prouocatur ab alio

F Fides aut̄ hic nō accipitur pro illa que videt per speculum in enigmate. sed pro certitudine inuisibiliū. vt dicit glo. super hūc eūdem locum. Tūc em̄ hō in veritate pascitur quando certum habet hoc qd̄ de veritate cognoscit & apertū. Modestia vero est modū & decentiam interius & exterius statuens qd̄ etiam hominem scdm̄ deum ambulātem delectat. Contī

.S. Primus et secundus

mentia vero habet fructum triplicem scz centesimum in virginibus. sexagesimum in viduis. & tricesimū in coniugatis. Castitas autem hic accipitur pro temperantia innate delectationis in cibis & alijs que corpus delectant. scdm qd etiā dicit castitas quasi corporearum delectationum castigatio. scdm qd dicit apostolus prima ad Choriñ. ix. Castigo corpus meū & in seruitutē redigo. ne forte cū alijs p̄dicauerim ipse reprob⁹ efficiar.

G Sed nota qd huic mulieri datur fructus manū suarum & fructus est merces operis. Sed quidam sunt in se signa foris pretendentes qui proprias manus mordent & deuorant: & isti sunt ypocrite qui deuorant opera sua anteq̄ ad fructum pueniant. Quidam autem vt peccatores fructū in manibus nullū hñt nisi forte glandes quas porci immūdicie carnis māducāt.

H Sequitur ad quid detur ei de fructu manū suarū. Datur aut̄ ei ad tria. scz ad gustū. ad seminandū. & ad gratias agendum de perceptis. Ad gustū. quia gustauit & vidit quia bona est negotiatio eius. & ideo lucerna inquirendi talia non extinguetur in tenebris. gustato em̄ spiritu. dicit Gregorius. desipit omnis caro. id est carnalis delectatio. Vnde ex gustu confortatur spiritu magis fortis effecta ad laborem. Sicut de Paulo dicitur Actū. ix. qd cū accepisset cibū confortatus est.

I Ad seminandū autem. quia fructū vt meritum sui laboris accipit. De hoc eodem fructu semen vltioris meriti in terram cordis sui spargit. Vnde gratiā: quā vt fructū laboris accipit: exercet vt amplius in merito crescat. sciens iuxta apostolū secūda ad Choriñ. ix. qd qui parce seminat: parce & metet. Et illud Mane semina semen tuum & vespere ne cesser manus tua Ecclesiastes. xi.

K Ad gratias etiā agendū fructū accipit. sicut domin⁹ in lege precipit: qd quando fructus collegerāt qd veniāt ad templum & ad summū sacerdotem & confiteātur se recepisse que dominus promiserat. Vnde vult dominus recognoscere quē libet hominem fructum gratie vt largitori gratie magnifice gratias agat.

M S Secundus

Equitur. Et laudent eam in portis opera eius. in quo tria notanda sunt. scz vbi laudanda est. & a quibus laudanda & qua laude. Vbi laudanda: quia in portis. A quibus: quia ab

Thau Caplm xxix.

operibus. Qua laude: quia laude testimonij virtutis & iusticie
Sunt autē porte vite huius & porte mortis: & porte iudicij. Et
sunt porte inferni. & sunt porte celi. & sunt porte paradisi. Por
ta vite huius est natiuitas. & precipue natiuitas quadruplex.
scz de terra. de costa. de femina & viro. & de virgine femina s
ne viro. Prima est Ade. secunda Eue. tertia p̄muniter hominū.
quarta Iesu christi. Vnde Gene. xv. dicitur Abrahe. scito preno
scens q̄ peregrinū futurum sit semen tuū in terra nō sua. & sub
ijcient eos seruituti: & affligent quadringentis annis &c. Gene
ratione autē quarta reuertentur huc. De his portis intelligitur
hoc q̄d dicitur Iob. v. Vidi stultum firma radice: & maledixi
pulcritudini eius statim. longe fient filij eius a salute & contes
rentur in porta. & non erit qui eruat. Intendit em̄ dicere q̄ ipsa
porta per quam habent ingredi vitaz preoccupatur & ledantē
in primo flore vite vt dicant cū Ezechia. Esaie. xxxviii. Ego di
xi in dimidio dierum meorū vadā ad portas inferi Et illud. p̄
cisa est velut a texēte vita mea. dū adhuc ordire succidit me

B Porte autē mortis. Vnde in psal. Beatus qui nō p̄fundes
tur cum loquetur inimicis suis in porta. In morte em̄ inimici
humani generis demones maxime ad confusionem hominis
laborant. quia in porta mortis aut hominem finaliter perdūt
aut lucrāntur

C Porta autē iudicij est in qua sedent senes terre ad iudiciū
& senatores. Vnde supra habitus est. Nobilis in portis vir eius
quādo sederit cum senatoribus terre Et in lege precipitur q̄ iu
dices in portis sedeant: & iusta iudicia deernāt

D De portis autem inferni dicitur Math. xvi. vbi domi
nus loquitur ad Petrum dicens. Tibi dabo clauēs regni celoz
Et ante hoc dixit. Tu es Petrus & super hanc petram edificabo
ecclesiam meam. & porte inferi nō preualebūt aduersus eam.
Et ps. Tollite portas principes vestras & eleuamini porte eter
nales & introibit rex glorie. Et hoc dixerūt angeli & sancti pas
tres quando christus descendit in infernū. sicut testatur euange
lium Nycodemī. En contriuit portas creas & vestes ferreos
confregit

E Porta autē celi ostenditur etiam in psal. vbi dicitur. Por
tas celi aperuit dominus. & pluit illis manna vt ederent. Item
Hier. ii. Obsupecite celi super hoc: & porte eius desolamini
vehemēter dicit dominus. Duo em̄ mala fecit populus meus.

§ Secundus

me dereliquerunt fontem aque viue & foderunt sibi cisternas: dissipatas que continere non valent aquas. Celi obstupescunt quando celum inhabitantes obstupescunt. Porte autem eius vehementer desolantur quando illi qui celum intrare deberent per aliam viam errando deuiant ad mortem Et hoc ideo quia duo mala peccando facit populus sc3 deum per contemptum & ingratitudinem relinquendo. & fodiendo per desiderium & laborem terrenorum cisternas vacue consolationis que aqua3 veri refrigerij nō continent sed immundant. Et psal. Aperite mihi portas iusticie: ingressus in eas confitebor dño. hec porta dñi iusti intrabūt in eam. Et in euāgelio Math. vii. Contendite intrare p angustam portam

F Porta autē paradisi est ex qua extrusi sumus anteq̃ constituit dominus cherubin & flammeū gladiū atq; versatiliē ad custodiendā viam ligni vite Gene. iij.

G In omnibus his portis digna laude est mulier fortis. In porta em̃ nature siue vite huius laudabilis est per humilitatis recordationem. scit em̃ quia humiliter intrauit. & scit esse miserabilem prorsus infirmitatē in modo vero nascendi. quia omnis caro fenum est. & omnis gloria eius quasi flos agri vt dicitur Isa. xl. In porta autē mortis laudatur per securitatem. quia cupit dissolui & esse cum christo. cum ap̃lo ad Philip. primo. Et iterū sicut dicitur secūda Choriā. v. Audet & bonam voluntatē habet magis peregrinari a corpore & p̃sens esse ad deū. Et illud Apocalip. xiiij. Beati mortui qui in domino moriūtur. quia ammodo dicit sp̃s vt regescant a laboribus suis. In porta autē iudicij in qua sedent sapientes huius mūdi disponentes de mūdo laudatur mulier per bonam famā. Scit em̃ vt dicitur in Iudith. xiiij. vniuersus israel muliere3 virtutis eam esse Preterea sedet ibi vir eius: qui vt prius dictum est. surgit & laudat eam. Preterea etiam filij eius predicāt famam virtutis eius

In portis autem inferni laudatur per victoriā tartari. quia sc3 sic triumphauit a dyabolo vt non valeat portis inferni concludi. vnde etiam gloriādo super mortem dicit Osee. xiiij. ero mors tua o mors morsus tuus ero inferne. Qd em̃ habet hec mulier in marito per redemptionem habet in se per meritum. quia etiā ip̃a mordet infernū extrahēdo se & alios q̃s p̃uertit. In portis etiā celi laudatur p̃fessione vere laudis. & recognitiōe beatitudinis ab ipso deo. Vnde dicit Marc. viij. Qui me p̃fessus fuerit corā hoib⁹ p̃fitebor & ego eu3 corā patre meo. In portis

Thau Caplm xxiij

etiam paradisi laudabilis est per reditum meriti. Vnde Adam vituperabiliter cecidit per transgressionem mandati. Vnde & hoc cantatur in laude fortissime virginis q̄ paradisi porta per eam cunctis clausa est. & per Mariam virginem iterum patefacta est. Sic hec mulier fortis in omnibus portis laude est digna & nō vana sed vera. que est p̄dicatio virtutis eius

H Laudatur autem hec mulier a suis operibus triplici de causa. Vna & precipua est. quia opera sunt testes vite omni exceptione maiores. Alia causa est. quia sola opera nostra stant nobiscum in iudicio. Tercia causa est. quia opera prope dūt ex nobis & nihil aliud. Qd̄ opera sint testes vite omni exceptione maiores: patet ex hoc qd̄ dicit apostolus in secunda ad Corin. vi. Omnes nos stare oportet ante tribunal christi vt referat vnusquisq̄ propria corporis prout gessit. Et in symbolo Athanasij. Et reddituri sunt de factis proprijs rationem. Et in Apocalip. xiiij. Opera em̄ illorū sequūtur illos. Illi testes sunt maiores omni exceptione. quia nunq̄ mentiti sunt. nūquam dolus vel fraus inuenitur in ore ipsorum Vnde etiam christus prefert testimoniū suorum operum testimonio Iohannis. vbi dicit. Ego aut̄ habeo testimoniū maius Iohanne. opera que ego facio ipsa testimoniū perhibent de me. Iste est tantus testis laudis q̄ si vnīuersus mundus pueniat & testetur sanctum esse aliquem & laudabilem. & solus opus vituperij fiet in parte altera accusans conscientiam. cōuincet talem esse vituperabilem & condemnandum

I Similiter si omnis creatura dei clamet contra aliquē accusans & condemnans. & sola opera sua sancta & bona excusent & laudent & probent innocentem: prefertur a deo & conscientia iste vnīcus testis operum alijs omnibus. Qd̄ tamē valde mirū videtur. eo q̄ dominus ipse dixerit. Math. xvij. q̄ in ore duorū vel triū testiū stabit omne verbum. Sed hoc intelligitur de testibus qui factum nouerunt & omni exceptione maiores inueniuntur. Isti testes de corde & vita hominis nō possunt haberi nisi per opera & conscientiam & deū qui in extremo iudicio testis erit & iudex

K Sola etiā opa tūc stabūt in iudicio. ibi em̄ cedit amic⁹ similiter bona secularia. filij. parētes & omnia q̄ in hoc mūdo diligūtur. substantia autē hui⁹ mūdi tūc magno igne cremabit: q̄ p̄cedit faciē iudicis. hoies autē amici & filij & parentes & alij p̄p̄inqui tūc stabūt iudicandi. & ideo testes eē nō possunt. Si em̄

§ Secundus

quilibet pro alio testis admitteret. omnes excusarent. Sed omnes in vna & pro vna causa stabunt & ut iudicandi Ideo nullus alterius testis esse poterit. vnde Iob. x. ca. Nō est qui de manu tua possit erui

L Sola etiā opera pcedunt a nobis. ut dicit dñs que procedunt ab ore a corde exeunt que sunt furta fornicationes & huiusmodi. Et apłs ad Gala. v. c. Manifesta sunt opera carnis. que fornicatio immūdictia impudicitia luxuria ydolorū seruitus veneficia inimicitie pentiones emulationes ire. rixe dissensiones secte inuidie homicidia ebrietates p̄messatōes & similia. q̄ predico vobis sicut p̄dixi qm̄ qui talia agunt regnū dei nō cōsequen̄. Et dicit ea esse opera carnis. quia sunt a carnali concupiscētia & uolūtate. vñ pri. ad Chor. xv. ca. dicit apłs. Caro & sanguis regnū dei nō possidebūt. Et ibidez glo. i. opera carnis et sanguinis. & in euāge. Iohā. priō dicit de sanctis q̄ nō ex sanguinibus neq̄ ex uolūtate carnis neq̄ ex uoluntate viri. sed ex deo nati sunt

M Sequitur qua laude. quia testimoniū virtutis. & hec est honor huius mulieris. Honor em̄ est exhibitio reuerentie in testimonio virtutis. Honor aut̄ & laus huius mulieris in quatuor attendit̄ que facit deus honorādo sanctos suos. Primū est laus eorū ab ore dei edita coram sanctis angelis. vñ dicitur Ios. hā. xij. Qui mihi ministraverit: honorificabit euz pater meus qui in celis est. hoc est dignū laude coram his qui in celo sunt predicabit.

N Secundū est in consessu mense dei. efficitur em̄ cōmensalis dei. ubi mensa facies dei est aperta. panis autē dulcedo sue bonitatis & ueritatis que nos reficiunt. & sunt panis & alimentum angelorū. vñ in Luca ante passionē dicit Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnū ut edatis & bibatis sup̄ mensam meā in regno meo

O Terciū aut̄ est p̄cipatio sui gaudiij. quo em̄ ipse felicit̄ ter & eternaliter gaudet. eodē gaudio nos secum sibi vult habere p̄sortes. vnde dicit. Euge Ierue bone & fidelis. intra in gaudium domini tui

P Quartū autē est in adeptione regni & coronē. vñ Math. xxv. Venite bñdicti patris mei. p̄cipite regnū qđ vobis paratum est ab origine mundi. Ad qđ nos pducatur iesus christus filius dei cui est honor & gl̄a in secula seculorū Amen

Explicit liber dñi Alberti magni de muliere forti

**¶ Repetitio vigintiduoꝝ capituloꝝ fm nu
merum litterarum hebraicarum.**

ALEPH. Mulierē fortē quis inueniet: procul & de vltimis fini
bus precii eius. **B**ETH Cōfidit in ea cor viri sui. & spolijs nō
indigebit. **G**IMEL Reddet ei bonū & nō malū oībus diebus
vitę sue. **D**ELETH Quesiuit lanā & linū. & opata est consilio
manuū suarū. **H**E Facta est quasi nauis institoris delonge por
tans panē suū. **V**AV De nocte surrexit. deditq; predā domesti
cis suis. & cibaria ancillis suis. **Z**AY Considerauit agrū & emit
eū. de fructu manuū suarū plātauit vineam. **H**ETH Accinxit
fortitudine lumbos suos. & roborauit brachium suū. **T**ETH
Gustauit & vidit. quia bona est negotiatio eius. non extinguet
in nocte lucerna eius. **I**OTH Manū suā misit ad fortia. & digi
ti eius apprehenderūt fūsum. **C**APH Manū suā aperuit inopi
et palmas suas extendit ad pauperē. **L**AMECH Non timebit
domui suę a frigoribus niuis. omnes em̄ domestici eius uestiti
sunt duplicibus. **M**EM Stragulatam uestem fecit sibi. byssus &
purpura indumentū eius. **N**VN Nobilis in portis vir eius.
quādo federit cum senatoribus terre. **S**AMECH Syndoneꝝ fes
cit & uendidit. & cingulū tradidit chananeo **A**YN Fortitudo
et decor indumentū eius. & ridebit in die nouissimo **P**HE Os
suū aperuit sapiētię. & lex clemētię in lingua eius. **S**ADE Cōsi
derauit semitas dom⁹ sue. & panē ociosa nō comedit. **C**OPH
Surrexerūt filij eius. & beatissimā predicauerūt. vir eius & lau
dauit eam. **R**ES Multę filie cōgregauerūt diuitias. tu supgressa
es vniuersas. **S**YN Fallax imago & uana ē pulcritudo. mulier
timens dñm ipsa laudabit. **T**AV Date ei de fructu manuum
suarum. & laudent eam in portis opera eius

**¶ Explicit liber venerabilis dñi Alberti magni ordinis
predicatoꝝ de muliere forti intitulatus. iam primū in lucem
prodicens. in quo princiꝑaliter aliquę metaphore solēnissime omni
bus verbi dei seminatioꝝ accommodatissime Cur si q̄s pra
cticam habuerit. quāte virtutis sit cognoscat. quia ad diuindē
dum vnā auctoritatē nō est in aliquo opere alicuius doctoris
modus nobilior. Impressus Colonie opa atq; impensis ho
nesti viri Henrici Quentell ciuis eiusdem. Floris maij. An
no domini Millesimo quadringentesimo nonagesimonono**

Incipiunt orationes uenerabilis doctoris Alberti magni ordinis fratrum predicatorum quondam ecclesie Ratisponensis episcopi super euangelia dominicalia totius anni. In quibus non tantum orantis affectus multipliciter petitionum habet formulas. uerum & predicans cum uarijs distinctionibus moralium flosculorum colligit fragmenta.

Dominica prima in aduentu domini Oratio

Vm appropinquasti. Math. xxi. Lu. xix. Mar. xi. Iohā. xij. zacha. ix. Dñe iesu christe qui pro nobis uenisti in carnem per unionem diuine nature ad humanam. Veni in mentem nostram per gratie infusionem. ut appropinquemus uisioni tue pacis ad nos. ad plures & proximos. per confessionis puritatem. obedientie humilitatem. & misericordie sublimitatem. Mitte ibi duos discipulos. ordinatum timorem & amorem. in castellum anime nostre. que per currim elationis. per murum obduratiōis & per seram perniciem porta te est. Qui non curat fatum cogitatum tradicentem. soluēt asinam. humilem simplicitatem. & pullum agilem. libertatem. a uinculis prauis pudoris & timoris. uel consuetudinem & preceptum a quolibet peccato mortali. Et ad te ducentes tibi soli placere appetant. Vestimenta imponant per detestationem contrarium & emulationem maioris perfectus. & per summe salutis desiderium te supersedere faciant. Plurima autem turba internarum cogitationum uestimenta bonorum operum per humilitatem sternant in uia. Cedant ramos de arboribus exempli sanctorum ad imitandum sibi proponentes ut in omnibus nostris internis & externis tam de naturalibus que preecedunt. quam de gratuitis que sequuntur. O fili dauid nos saluificans a nobis benedicaris in excelsis.

Dominica secunda in aduentu domini Oratio

Runt signa in sole & luna. Luce. xxi. Math. xxiiij. Mar. xiiij. Isa. xij. Iohel. ij. Dñe iesu christe fili hois ueni in nubibus penitentie & resolue cor meum in pluiam lachrymarum. in potestate magna eijce uiciorum demonia & maiestate. regna in anima mea ut fiat in terris carnalitatibus mee persura gentium. motum scilicet incircumcisorum. per confusione sonitus confessionis. maris peritiorum. fluctuum affectionum. arefcetibus humanis percipiscetis. pre timore iehenne & expectatione glorie. que superueniet uniuerso orbi. Virtutes celorum meorum. superior uidelicet & inferior portio rationis. moueatur de exercitio bone affectionis ad studium contemplationis. Appropinqua mihi o redemptio nostra. & fac me respicere et leuare caput mentis mee ad te imitari signa in sole luna & stellis. In te sicut sole iusticie in tua matre uirgine. & in omnibus

sanctis tuis bonorum actuum exempla. Videā ficulneam sentiēdo
tue charitatis dulcedinem. & omnium virtutum arbores produ
cant in me fructū ut mihi sit prope estas regni celorum cum celus
anime & terra corporis mei transierit ad te uerbū intransituum

Dominica tertia in aduentu dñi Oratio

Vm audisset Iohānes in vinculis. Math. xi. Mar. i. Lu. vii.

Dñe iesu christe quia tu es qui uenturus es ad saluandum
nos. & aliū nō expectamus. vincū tuo amore uerecundia & ti
more. exiuius de arūdineto uanitatis. de molli uestitu uolu
ptatis in desertum religionis. Vt igit nō scandalizemur in te. p
vincula ignorantie auaricie superbie inobedientie mortalitas
tis & debilitatis nostre. audiētes opera tua mittim⁹ duos disci
pulos nros intellectu scj & affectum nrm. ad te. obsecrantes ut
mittas angelū gratie tue ante faciem intentionis nostre qui
prepararet nobis viam añ te. Renuncia ergo nobis p affectū mis
ericordie tue. q tu es claritas qua in te ceci vidēt. charitas qua
claudi ambulant. humilitas qua superbi leprosi mundant. uer
bum quo surdi audiunt. vita qua mortui resurgunt & ueritas
qua pauperes euangelizantur

Dominica quarta in aduentu domini Oratio.

Iherunt iudei ab hierosolimis sacerdotes. Iohā. prio. Do
mine iesu christe exaudi uocem doloris nostri in deserto
penitentium clamantium ad te. ne seducamur a fallacia sermonis
de nobilitate generis. de superstitione religionis. de curiositate
scientie nos tentantium. fac nos parare viam tibi per desertiones
actus peccati. per propositū penitendi. per remissionē iniuria
rum. per contemptū temporalium. & per obseruantiam mandato
rum. Recte fiant semite tue in nobis per abrenūciationes pprie
uoluntatis sensus & cōfidentie. & per superogantiā consiliorū
vt in bethania domo obedientie baptizari aqua uere cōtritiō
nis. spiritus sancto & igne trans iordanē. Et post riuū extremū
iudicij. te medium virtutis & scientie mediatorem dei & homi
num pfecte cognoscamus.

Dñica infra octauas natiuitatis christi Oratio.

Rant admirantes Ioseph & Maria mater Iesu. Lu. secūdo.

Domine iesu christe qui positus es nobis in ruinas vicio
rum. & resurrectionem virtutum. & in signum humilitatis aspe
ritatis & paupertatis. da mihi mariam rationē discretam. que
conspiciat propositum salutis & pariat. da Ioseph humilem
conscientiam que nutriat conceptum salutis propositum mis

rentur ambo sup repromissionibus. que dicuntur de te. Bene
dicat mihi Symeon interna visitatio tua. ut ppositum salutis
non sit mihi p superbiā in ruinā. sed p humilitatē in resurrecti
onē. Et ne p ypocrisim p tradicā signo recte intentōnis. ptranse
at acumen feruidi desiderij motū internū rōnis mee ut reuden
tur multe puidētie & sollicitudines. ptranseat animā meā gla
dius uerbi tui quod pphibet mala. pcpit bona. suadet perfectā
concedit mediā. corripit inquietos. cōsolatur pusillanimes. cō
minat penas iehenne. & pmittit gaudia celi. Sit anima mea an
na que gratiā dei inuacuū non recipiat. sed sit utilis sibi p san
ctitatē. pximo per exemplū. pia deo p intentionē. Sit pphetis
sa videns pterita peccata ut plangat. immensas tentationes ut
caueat. beneficia redēptionis ut gratias agat. penas iehenne ut
timeat. gaudia celi ut psoletur. Sit filia Phauelis facies dei pa
tris & filij & spūs sancti. De tribu Asser de sorte & numero beas
torū. procedat in diebus virtutū multis. non discedat. imo ha
bitet in templo corporis domini p spem & uenerationē virgi
nis matris. p laudē & precem ecclesie. p vnitatem & catholicā
pacem collegij sanctorū. p imitatōem & sanctā puerfationē. aie
per internā aspiratōem. corporis p egregiā actionem. angelici
spūs p stuporē & admirationē. patrie celestis per amorē & auis
diratē. Ieiunijs & obsecrationibus afflictionibus videlicet cor
poris. & deuotione mētis. seruiat dño pseueranter nocte ac die
in aduersitate & psperritate. p fiteat domino confessione laudis
& peccati. loquat de illo nō quibuscūq; tantū sed omnibus & p
cipue expectantibus redēptionē israel. ut pficiat scdm charitas
tem lege dñi. & redeat in galileā ciuitatē suā nazareth ad reue
lationē floridā. & ad te florem reuelatu iesu christe in quo cres
cat & confortetur plena sapientia & gratia

Dñica infra octauas epiphanię Oratio

Vm factus esset iesus ānorū duodeci. Lu. ij. Dñe iesu xpe
da uoluntati mee & rōni gratiā pfectionis p quā ascendā
ad uisionē pacis interne. ibiq; pseuerando remaneā in templo
sanctitatis uita. orationis deuotione. & fraternitatis amore. In
medio doctorū exemplo sanctorū sedens per humilitatē. audis
ens p obedientiā & attentōem discipline. interrogans p studiū
discipline cognoscēdi & operādi que patris sunt. opera miser
cordie & pfectionis in quibus oportet esse. Non recedāt a hies
rusalē. peccati scz itinere. uoluntas rō. uidelicet ne cognoscētes
amissionē gratie errent in comutatu multitudinis inter cognas

cos naturalis necessitatis & notos fortune successus. descendat gratia tua cum illis de templo contemplationis in nazareth flori de actionis ut sit subdita illis. ut custodiatur ab illis uoluntas mea. Cōseruet omnia dona tua in intimis suis. ut puritas gratie proficiat in ea excellētissimo dono sapiētie. etate pleueratīe. et gratia placentie ad gloriā deo & pximo ad salutem

Dominica prima post octauas epiphanie Oratio

Vprie facte sunt in chana galilee. Iohā. ij. Dñe iesu chris te eternū & perfectū desiderū salutis nostre. Assit mihi mater tua gratia spūalis cum discipulis tuis virtutibus Assint et ministri naturalia vtriusq; hominis. & cum vīnū deuotionis defecerit innuēte matre & suadēte. ministris iubeas impleri ne inanes sint vsq; ad summū defectionis Sex ydrias. obseruantia videlicet abstinentie regularis. cōtinentie. paupertatis. filēij. obedientie & humilitatis. aqua uere p̄ritōis. que tandē admirante architriclino quolibet. religiose conuertā in vīnū iocūditatis et ad extremū in perfectionē desiderij passionis

Dominica secūda post octauas epiphanie Oratio

Vm descēdisset iesus de monte. Math. viij. Mar. i. Luce. v.

Dñe iesu chris te qui de monte porētē sapiētie & virginas his vteri descendisti ut sanares leprā generis humani Ecce leprosus multis peccatorū maculis adoro te dicens. dñe si vis potes me mūdare. Extende manū gratie tue. tange cor leprosum. miserere mei. & impera morbo peccati p uerā humilitatē purāq; confessionē & gratiarū actionē. dñe licet non sum dignus ut intres sub tectū carnis mee. quia puer sensualitatis mee iacet paraliticus dissolutus morbo peccati in domo corporis mei & male torquet cōcupiscētie motibus Cū sim homo rōnalis sub potestate gratie habēs sub me milites. naturales sez virtutes. ueni sacramentaliter & dic uerbo ueritatis ut sanetur puer meus

Dñica tertia post octauas epiphanie Oratio

a Scendente iesu in nauiculā. Math. viij. Luce. viij. Dñe iesu chris te qui nauiculā crucis ascēdisti ut seqrentē discipulū tuū. Cupiens te sequi cū discipulis. meis affectibus scz. ecce motus magnus tentationis factus est in mari cordis mei. ita ut te dormiente gratia tua. sicut tēpestas in me nauicula aie mee iā. operiat cōcupiscētie fluctib⁹. clamo igit p orationē. traho per desiderū. pulso p deuotōem. p operatiōem excitās te. surge in adiutoriū. pelle timorē. auge fidē. impera uentis. suggestionū flacibus. & mari motui sensualitatis. ut fiat tranquillitas magna in mari pectoris mei. Et omēs mee interne cogitatōes ad

mirantes & tute tuā laudēt in eternū Dñica i septuagesima. Oñ
Imile est regnū celoꝝ hōi patrifamilias Math. xx. Dñe iesu
xpe summe paterfamilias q me primo mane in vinea
tuā uocasti dñ me a iuuetute mea ad laborandū in religione. p
denario vite eterne cōduxisti. cū sero factuz fuerit in iudicio. &
reddes operarijs mercedē. quid dabis mihi. q non solū in foro
seculi. sed in ipsa vinea religionis tota die vite mee ociosus ste
ti. Dñe q nō ponderas opa nostra ad pondus publicū. sed ad
pondus sanctuarij. fac me saltē in vñdecima hora resipiscere. &
quia tu bonus es oculus meus omīno nequā nō inueniatur

Dominica in sexagesima Oratio

Vm turba plurima puenirēt & de ciuitatibus pperarent
Lu. viij. Mathe. xij. Mar. iij. Dñe iesu xpe fac me exire de
ueteri vita mea. ne semē uerbi tui qd in meo intellectu boni p
positi. qd in meo affectu boni operis. qd in meo actu seminas
sti. comedať a uolucris inanis glorie. ne cōculcet in uia assis
duitaris. ne areat in petra duricie & obstinatiōis. & ne suffocet
in spinis sollicitudinis. sed potius in terra bona & optima cor
dis humilis & patientis & hylaris gratissimū fructuz afferat in
patientia

Dominica in quinquagesima Oratio.

Sumpsit iesus duodeci discipulos. Luce. xviij. Math. xx.
Mar. x. Dñe iesu xpe q tendētes & ascēdentes hierosolimā
pducis & psummas p crucis ignominia. ignosce mihi o sūma
mūdicia q ego corp⁹ tuū indigne sumēdo toties tradidi te li
bidinosi motib⁹ meis. tāq̃ incircūcisi gētib⁹. ignosce mihi o
summa ueritas q ego toties illusi tibi uotū meū trāsgrediēdo
et pximis meis mētiēdo. ignosce mihi o ꝑa patiētia q totiens
flagellauit te: pctā mea iterādo & te offendēdo. ignosce mihi o
summa sapiētia q ego toties faciē tuā pspui qñ ueritatis pgni
tionē quā de te habui p turpitudine vite mee sedauī. ignosce
mihi o uera vita q ego totiens te occidi qñ p pctm mortale te
ab aīa mea repulī. & fac me tercia die resurgere p uerā & firmā
p̃tritionē. purā p̃fessionē. p̃dignā satisfacionē. da mihi appro
pinq̃re iericho. p̃siderare sc̃ defectus meos. cū sim cecus in rō
nali. mēdic⁹ in p̃cupiscibili. remissus sedēs in irascibili. nō me
increpet tpaliū rerū turba p̃teriēs. ut a laude tua taceā. s̃ pot⁹
stās indicās te mihi ut respiciā dona tua. & pctā mea. & videaz
te uerū lumē & sequar magnificās & laudās cū omī populo

Dominica prima in quadragesima. Oratio.

Vēus ē iesus i deser. Math. iij. Mar. i. Lu. iij. Dñe iesu xpe.
q me p gratiā tuā in desertū penitētie duxisti. ptege me ut

non vincat me tēptator. ne a filiatione dei succumbā uane glo
rie. ne uelim q̄ duricia penitētie moleſtet. ſz uerbo ueritatis cōs
uerte mihi duricias penitētie. quas tēptator lapides uocat. la
pides in panes. & uoluptates. quas panes uocat in lapides Nō
ſeruat me ſupra pinnaculū templi quo me ceteris meliores eſti
mē. nō mittat deorſum p̄ falſam humilitatē. non tētem domi
nū meū. occaſionē peccandi preſtādo. p̄ immoderatas afflic
tiones corporis vires eneruādo uel q̄licunq; periculo me cōmittē
do. Non aſſumat me in montē ambitōis. ne cadens per auari
ciam adorē eū ſteſcendo ei genua cordis mei. uoluntate; ſz &
cogitatōem. Repelle a me ome quod tibi aduerſat. ut te domi
nū meū adorē & tibi ſoli ſeruiā. Et relinquat me tēptator & an
geli tui accedant ad me a malis cuſtodiendo & miniſtrēt mihi
in bono promouendo.

Domínica ſecūda in quadageſima Oratio.

Greſſus ieſus ſeceſſit in ptes tyri. Math. xv. Mar. vii. Dñe ie
ſu xpe fili Dauid miſerere mei. q̄a ſenſualitas filia rōnis
mee a demonio prudētia uoluptatis cupiditatis & curioſitatis
male uexat. Et licet nō ſis miſſus ad exercicia tollēda. ſed poti⁹
ad oues mūdās. ſ. cogitatōes & puras affectiōes dom⁹ iſraeliſ
delis anime deum cōtēplantis. que p̄ ſuggeſtiōē dyabolicā
perierunt recuperādas. dimitte tamē eam. quia impedit & cla
ſmat poſt diſcipulos tuos. ſz virtutes dicens. adiuua me. Et q̄
uis non ſit bonū panē ſumere filior; ſz uexatōem tentationē
correptōem & tribulatōem. & mittere canibus. ſz uoluptuos
ſis luxuriſis & impatientibus. qui latrant murmurāt p̄ tribu
latione. & mordent lapides uoluptatis ſz quos panes putant.
dona mihi dñe cum catello humili peccatori auide & grātans
ter ſumere. p̄ modulo poſſibilitatis mee de micis tribulationū
que cadent de menſa paſſionis dominor; meor; ſanctor; tuo
rum ut filia mea a demonio fomitis liberetur

Domínica terciā in quadageſima Oratio

Rat ieſus eñciens demonium. &c. Luce. xi. Mathei. ix. xij.
Marci. iij. Domine ieſu chriſte eñce a me demonium. pru
dentiam mundi. carnis & dyaboli que me reddunt mutum a
laude dei & a confeſſione peccati. O uera uirtus eñce demoni
um per cōtentionē. o uerbū patris ſana mutū per cōfeſſionem.
o intima lux illumina cecū per ſatisfactionē. ut fortis armatus
me in pace nō poſſideat. vniuerſa arma eius. vires ſz aie mee
interiores & ſenſus exteriores in obſequiū tuum cōuertere. ex

sicca me ab amore concupiscentie: vt veniens quietem. nō in-
ueniat in me. mūda me scopis cōfessorū & orna virtutibus. vt
reuertens vacātem non inueniat. ne spiritalibus vicijs me sup-
plantans iterato deterius peccare faciat. Fac me per frequentes
auditum ventrem portantem laudare. & per custodiam boni
operis vbera nutriētia verbo dei sugere

Dñica quarta in quadragesima oſo

Bñt Iesus trans mare galilee. Iohan. vi. Math. iij. Mar. iij.
Luce. iij. Dñe Iesu christe quoniā prope est pascha transi-
tus mei. & panes empticij carnaliū illecebrarū pparati ducens
tis denarijs. pditōe scz corpōris & anime. nō sufficiūt: vt vnus
quisq; modicū quid accipiat. Fac me subleuare mentis oculos
ad te. & discūbere super fenuz carnalis voluptatis. temporalis
possessionis & glorie. vt merear satiari quinq; spūaliū panum
refectōe scz timore domini iudicij. horrore peccati. dolore cō-
tritionis. pudore confessionis. labore satisfactiōis Et duobus
piscibus. stabilitate propositi & desiderio in melius proficiēdi
Vel quinq; panibus quos puer vnus habet hic. humilitas scilz
que meretur requiem gratie dei. vacua impleri. intrare ianuaz
paradisi. que est secretaria dei. & meretur gloriam exaltationis
Et duobus piscibus. patientia scz ptumeliarū & iniuriarū.

Dominica in passione Oſo.

Vis ex vobis arguet me de peccato. Iohan. viij. Domine
Iesu christe qui ad audiendum verbum dei inuitas nos. a
nobilitate dicentis. veritate dicti: & vtilitate audientis. Doce
nos inimici falso obiecto resistere. contumelias & iniurias pa-
cienter sufferre. propriā gloriā non querere. veritatem vite &
doctrine & iusticie propter scandalum vitandū non omittere
propter iteratam cōtumeliam & iniuriā a predicatione nō de-
sistere. Domine Iesu christe summa veritas bonitas iusticia mi-
sericordia largitas mūdicia vite sobrietas humilitas charitas.
qui lapidaris & abscondis a mendacibus maliciosis iniustis
impijs cupidis luxuriosis gulosis superbis & odiosis: ne exeas
a templo anime nostre. Redde nos corrigibiles & impollutos
& recti per omnia pcedantes

Dñica in ramis palmarū oſo

Vm appropinquasset Iesus. Math. xxi. Mar. xi. Luce. xix.
Iohan. xij. Domine Iesu christe qui volūtarie pro nobis
patiens tempore passionis pascha in loco hierusalem & genus
mortis crucem elegisti. vt te per agnū typicū figuratū. & te fi

nem & psummatōne omniū legalium sacrificiorū ostenderes.
vt qui per lignū vicerat p lignū quoq; vinceret. Mitte duos di
scipulos tuos. timorem & amorem & cetera. Require in prima
dominica aduentus.

In festo sancto pasce. Oſo.

Aria magdalene. Mar. xvi. Dñe Iesu christe fac me tur
rim fortitudinis ptra aduersariū supplantatores vitiōu;
meorū. & recōciliatorē peccatorū meorū vt summa festinatione
cessans a peccato. comparatis aromatibus cōpassionis in affe
ctu. p̄solationis in verbo. pietatis & miseratōis in opere. orto
iam sole gratie veniā vngere penitentē. Reuolue tu nobis lapis
de; prauē p̄suetudinis. ab ostio initio p̄uersatōis sancte. vt iu
uenis noue vite sedens a dextris. quiescens in bonis operibus.
coopertus candore virtutū post initū p̄uersatōis. post cruce;
afflictōis. admirantibus cūctis. nō sit iacens in pulvere penitē
tie. sed surgens p̄ opera iusticie demonstratur alijs in exemplū.
Et pcedant tam maiores q̄ minores in galileā. de culpa in gra
tiam. de virtute in virtutem. ibiq; videatur in reuelatione con
templationis & in rota pure actionis.

Dñica in octauis pasce. Oſo

Vm sero esset die illa. Iohannis. xx. Lucē. xxiij. Dñe Iesu
xpe. da mihi in die cognitōis sero humilitatis. integritatē
vnitatis. & sabbatū interne quietis. Claude fores exteriores. vi
sum ptra vanitatem. auditū ptra verbositatem. olfactū cōtra
uoluptatem. gustū ptra edacitatem. tactū ptra feditatē & impur
ritatē. Et fores interiores memoriā ptra obliuionē. rōnem ptra
errorē. uolūtatem ptra inuidiam. affectōem & intentōnem res
ctam ptra prauitatem. vtilitatem ptra humanū fauore; ppter
metū demonū. vt discipuli virtutes p̄gredientur in vnū. veni
vt visites. ita ut corrobore; dic ut erudias. O summū gaudiū;
ueni ut p̄soleris pusillanimes. O summa virtus ita ut iustitias
debiles & infirmos. O summa sapientia dic vt erudias errone
os & imperitos. Ostende nobis manus. inuitans nos ad opera
tionem bonorū. latus ad patientiā malorū. Gaudeant discipul
li tui viso te dño. & p̄gaudeant resurgenti proximo. Sicut mī
sit te pater mitte nos in sapientia & bonitate. Sicut in spirasti
nobis vitā naturalem infla & spūalem. anteq; exercemus po
testatem remissionis peccatorū appareat in opere manū nō
strarum fixura clauorum. dolor de damno peccati. pudor de

in similitudine timor de pena. penitētia in gustu & habitu. & elō-
gatio ab omni occasione & oportunitate peccandi. ut proxi-
mus mittens manus in vulnus lateris imitetur in nobis affe-
ctum compassionis.

Dñica prima post octauas pasche Oŕo

Go sum pastor bonus. Iohan. x. Domine Iesu christe pa-
stor angelorum & hominū. bone per essentiam. cuius ea-
dem bonitas & officiū: licet rōne different. Qui pro ouibus
tuīs animā tuā in precii: carnem in cibū: & sanguinem in po-
tū dedisti. Qui uenisti ut oues tue vitā habeāt gratie. & abū-
dantius habeant glorie. In passione factus es nobis ostium in
ecclesia militante. in resurrectione in ecclesia triumphante: ut
per te ad saluādum introeamus ad te. Cognosce oues tuas ut
cōgnoscaris ab eis: ut cōformemur tibi te imitando. Sit ratio
nostra pastor per charitatem. non mercennarius per cupidita-
tem. Ingrediatur per studiū p̄tationis. egrediatur per ex-
ercitium bone actionis. Ingrediatur per secretum orōnis. egre-
diatur p̄ exemplum boni operis. Ingrediatur occultādo p̄ hu-
militatem. egrediatur se manifestando propter necessitatem.
Ingrediatur per obseruantiam mādatorū. egrediatur p̄ supers-
erogationem cōsiliū. Et pascua inueniet mel diuinitatis
& lac humanitatis tue. huic aperi ostiū ueritatis ad recte in-
telligendum. iusticie ad bene operādum. Oues eius scz inters
ne cogitatōis uoci obediant: proprias oues uocet ne minati
sollicite perlustrando uel totum bonum gratie deo attribuē-
do. Ante eas uadat ne quid in uerbo uel opere uel cogitatōne
perperam fiat: uocem alienorum non audiant: scilz mūdi car-
nis & dyaboli. pascat oues incōmutabili vnitate sacra scriptu-
ra in terra gessen. in agro boos. animā suā ponat pro eis ras-
tionibus naturalibus contradicendo pro fide. disperfas per in-
finitam rerum temporalium diuersitatem in vnum colligat.
Oues affectionis & intelligentie coadunet. ut omēs ratōni obe-
diant & fiat vnū ouile

Dñica secūda post octauas pasche. Oŕo.

Odicum & iam non videbitis me. Iohan. xvi. Domine
Iesu christe summa sapientia post modicum gustū tue
illuminationis nos ad potentiam duc bone actionis ut inerca-
mur iterū gustare dulcedinem contemplationis. Non gaudea-
mus cum hoc mundo ne plus petamus loco tpe cā uel re ipsa
sed tamen cum affectu nos concepisti. cū onere portasti. cū la-

bore peperisti & cū dolore. ploremus. & nos lachrymis p̄mitti
onis pro peccatis p̄prijs & alienis. Affectionis p̄ incolatu p̄re
sentis miserie. deuotiōis p̄ dilatōe patrie vbi tristitia nōstra ver
tetur in gaudiū. quādo iterū videbis nos & gaudebit cor nō
strū: & gaudiū nostrū nemo tollet a nobis

Dñica tertia post octauas pasce. Oro.

Ado ad eum q̄ me misit. Iohan. xvi. Dñe Iesu christe ab
strahe nos a sensibilib⁹: ne teneritudo carnalis amoris im
pediat in nobis spūalis dilectōis p̄fectionem. vt sciamus med
itationes orōnis intellectus & affectus p̄templatōis & actionis
sapientie & bonitatis p̄ut expedit: vade ad patrē & mitte parā
clitū ad nos qui vice tui inuisibiliter pugnet p̄ nobis. Et argu
at mūdum in p̄senti p̄ peccato qđ excusat. de iusticia quam si
mulat. & de iudicio quod vsurpat. ne in futuro arguamur a te
Doce nos omnē veritatē vite iusticie doctrine. cordis oris op̄is
vt nō vsurpemus loqui & a nobis metip̄is. nec p̄sumamus ni
si que audimus loqui & q̄ ventura sunt in opere. Te summam
veritatē rōne intelligamus. orōne loq̄mur. opere clarificemus
& non obscuremus

Dñica quarta post octauas pasce.

Men amē dico vobis si qđ petieritis &c. Iohā. xvi. Math.
xij. Mar. xi. Dñe Iesu xp̄e q̄ p̄pter imp̄fectōem intellect⁹
n̄ri in puerb̄is loquit⁹ es nobis. & q̄a p̄pter imp̄fectōem affe
ctus n̄ri vsq; mō nō petuim⁹ quicq; in noīe tuo. doce nos ora
te in noīe tuo qđ est Iesus salus sapiētia & veritas & vita poti⁹
q̄ in noīe Iesu filij Naue Sirach Iozedech: vt det nobis spiritu
bonū rectū sanctū & principalē. det piscē fidei. ouē spei. & pa
nem charitatis. vt gaudiū plenū sit de essentiali & spūali bono
Deus pater adimpleat irascibilē potentia & gloria. filius rōna
lē sapia & veritate. spū sanct⁹ p̄cupiscibilē amore & bonitate

Dñica infra octauas ascensionis. Oro

Vm venerit paraclitus. Iohā. xv. Dñe Iesu xp̄e. q̄a p̄pter
peccatū parentū nostrorū primorū vis nostra irascibilis p̄
nitatē p̄raxis peccadi seu prauitatē. mitte nobis paraclitū des
ensorē p̄tra mūdanas p̄sequutōes. illuminatōem p̄tra errores
& hereticas prauitates. charitatē p̄tra carnalē p̄cupiscētiā. Qui
testimoniū phibeat de patre p̄ potentia. de filio p̄ sapientia. de
seipso p̄ bonitatē. vt & nos quādo absq; sinagogis nos faciūt
vel etiā p̄plexitates nobis accidūt. p̄ volūtaria tolerantiā passi
onū testimoniū phibeamus. q̄ tibi viua oblatio tecū sumus.

In die penthecostes Oratio

I quis diligit me. Iohā. xiiij. Dñe iesu chris te da nobis spīritum sanctitatis illuminationis. consolationis et vnitas contra immundiciā ignorantiam miserā & discordiam. q̄ per peccatū primorū parentū praximus. qui suo igne nos purget illuminet foueat & vniat. ut te diligamus in uoluntate. & sermonē tuū. non mūdi carnis uel dyaboli. seruemus in opere ut tu sapientia cum patris potētia & spūs bonitate ad nos uenias. Sancta trinitas faciat sibi mansionē in anima nostra. deus pater tabernaculū. filius domū dispensationis. spūs sanctus templū sacrificij & orationis. deus pater mitte nobis paraclitū in nomine filij tui qui nos filios efficiat adoptionis. & quecunq; loquutus uel operatus es in nobis p̄ filiū tuū uerbo uel intellectu: p̄firmet in opere & suggerat in affectu. Da nobis pacē eternitatis & p̄scientie. ut nō turbe cor nostrū p̄ sollicitudinē de temporalibus acquirēdis. uel per dolorē de amissis. neq; formidet per timorem de aduersis. Dñe iesu chris te sicut dignatus es nobis uerbo inspirare & exemplo. uado & uenio. uade ad patrē p̄ actionis potētia. ueni ad nos p̄ cōtemplatōis sapientia. in qua princeps sapientie huius mūdi nō habet quicq;. que consistit tm̄ in supfluitate uerborū. ut sicut mandatum per te dedit nobis pater. sic per te faciamus.

In die sancte trinitatis Oratio

Rat homo ex phariseis Nicodemus noīe. Iohā. iij. Dñe iesu chris te qui a deo uenisti magister. doce nos vtrū rōne. sensu. pari a malis. vincere prole spiritualiū viciorū principē. confiteri nomini tuo. imitari signa tue humilitatis. ut respondeamus duplici natiuitati. renascamur. & nos ex gratia p̄ aquā baptisimi uerbi & multipliciū lachrymarū ut adipiscamur te summa sapientiā p̄ nobis in deserto exaltatū Doce nos prudentiā mundi carnis & dyaboli p̄ abrenunciatōem rerū uoluptatū & superbie patibulo penitentie cōdemnare.

Dñica prima post festū trinitatis Oratio

Omo quidā erat diues q̄ induebat. L. u. xvi. Dñe iesu chris te. cum sim homo paup̄ virtutibus. plenus peccatorū uiceribus. mendicus ad ianuā tue misericordie. Cupiens saturari de micis tribulationū que cadūt de mensa diuitū filiorū tuorū. qui induunt purpura passionū castarū affectionū. & epulantur quotidie splendide ferculis virtutū. ueniant canes. doctores tui. & lingant vlcera peccatorū meorū ut moriens mūdo de

porter ab angelis bonorū operū in sinū contemplatōis. Mitte
lazarū adiutorū grē tue ut intingat saltē extremū digiti ope-
rum meorū. in aquā uere cōtritionis. ut refrigeret carnē meam
quia crutior in hac concupiscentiarū flāma. Testei quinq; sen-
sibus meis ne ipsi ueniant in locū iehennaliū tormentorū. sed
audiant Moysen declinādo a malo & faciendo bonū. & pphe-
tas. quia tunc sperabūt vitam eternā. cuz ex mortuis resurgent
se habituros. Dñica secūda post trinitatis Oratio

Omo quidā fecit cenā magnā. Lu. xiiij. Mathe. xxij. Dñe
iesu chris̃te homo singularis ineffabilis conditor matris.
Qui post creationis & formatōis in opere recreatiōis p opus
transformationis. fecisti nobis cenā magnā. magnā quinq; pa-
num refectione. scz exequutione diuine uolūtatis. consolatiōe
diuine pmissionis. uirtute orationis. sacramentorū efficaciam.
et cibo tue carnis. Magnā figurarū antiquitate. figure & rei cō-
functione. figurarū diuersitate. insituentis charitate. credentiū
fide. Magnā. quantū ad cōsistentē. quātum ad id quod cōfici-
tū. & quantū ad digne sumētem. ut comedamus sacramenta
liter intellectualiter & spūaliter. Igitur ne uocati uenire impe-
diamur per villam terrene occupatōis. per iuga boum quinq;
corporaliū sensuū. aut p vxorem carnalis cōcupiscentie. mitte
seruos tuos ordine primo qui nos uocent p timorē qui de ue-
teri uita exire nos faciat. Secūdo etiā per aduersitatē nos ad cea-
nam intrare ppellant. ne per irā tue eterne indignationis sepa-
remur in presenti a cena cōtemplatōis. & in futuro a cena tue
manifeste uisionis

Dominica tertia post trinitatis Oratio.

Rant appropinquātes ad iesum publicani & peccatores.
Lu. xv. Mathe. xviij. Mar. ij. Dñe iesu chris̃te qui errātes re-
quiris & redeūtes suscipis. fac me appropinquare tibi p frequē-
tem auditū. uerbi tui ne peccē in proximū p cecitatem humani
iudicii. p austeritatē fallē iusticie. per ppationē inferioris status.
per confidentiā meritorū. per ignorantia diuini iudicii. Redde
mihi ouē centesimā. gratiā scz cōtemplationis. amissā ppter
meritū malorū operū. uel pro cauenda elatione uel desiderio
ampliando. uel pro utilitate actiue amissā. ad inueniendam
dragmā. formā scz perfectē actionis. Da mihi accendere lucē
nam synderesim in rōne. euertere domū in uoluptate. diligen-
ter q̃rere pscrutādo oēs angulos p̃scientie ne caro spiritui dñet.

De filio prodigo.

Omo quidā habuit duos filios. & dixit adolescentior pa-
tri. Lu. xv. Dñe pater quia affectus meus adolescentior fi-
lius tuus post longā peccatorū elongationē. per naturalīū dissi-
pationē. post gratuitorū consumptionē. post vnus cuius ad-
hesionē. post filiquarū appetitū tandē in se reuersus. Surgat per
contritionē. dicat per cōfessionē qd nō sit dignus uocari filius
tuus. quia nō honorauit imaginē patris. quia peccauit in celū
celestibus terrena preponens. & coram te omīa cernēte. fac cū p
condignā satisfactōem. sicut vnū de mercenarijs tuis p eternis
laborantē. Cum adhuc longē sit p infirmitatē liberi arbitrii. re-
spice misericorditer in ipsum per gratiam puenientem. p gra-
tiam cooperantem amplectere. & per gratiam consummans
tem osculari. Da ei per seruos tuos sacerdotes stolam primaz
innocentiē & remissionis peccatorū. anulum bone operatio-
nis in manus. & calciamenta boni exempli in pedes eius. Da
ei vitulum hilaritatem conscientie. saginatum virtutum pin-
guedine. compesce maiorem filium intellectum contemplati-
uum. circa infirmos austerum. ne peccet per impropertū seruī-
tū. iactantiam ingratitudinem stultam dedignationem cōtem-
ptum impropertū & inuidiam. sed potius gaudeat cum ange-
lis qui propter victoriam super principes tenebrarum. ppter
reparationem ruine angelice propter ministeriū factum. pro-
pter consummatōem sui officij. gaudent super vno peccatore
penitentiam agente.

Dominica quarta post trinitatis Oratio

Stote misericordes sicut & p̄r uester Lu. vi. Math. vii. Mar-
tiii. Dñe iesu christe qui ppter p̄munē vtilitatē. ppter dā-
num singularitatis vitandū. & ppter infirmitatē nostrā subles-
uandā docuisti nos imitari misericordiā patris tui que maxis-
me assimilāt nos deo. que excellit in oībus operib⁹ eius. quā p-
cipue requirit a nobis. qd nobis est via ad misericordiā ipsius &
que reddet in p̄miū Ence ab oculo intentōis trabē ambitionis
cuiuslibet peccati mortalis. ne p cecitatē hūani iudicij cadam⁹
in foueā & laqueū dyaboli. s; potius in misericordiā qd mēsi fu-
erimus p̄ximis remetiāt & nobis scdm genus & qualitates. nō
scdm defectus p̄ximī nostri in cōmenlurabilē pportionem.

Dominica quinta post trinitatis Oratio

Vm̄ turbe irruerēt. Luce. v. Math. iiii. Dñe iesu xp̄e fac me
p auiditatē irruere ad audiendū verbū dei. Irruētes nō ex-
pellere. stare secus stagnum non in stagno inanis gloriē. Nas

utculā obedientie ascendere p̄ humilitatē descendere. Retia pre-
dicationis desiderij & bone operatōnis ab om̄i auaricia uana
gloria & adulatione lauare. p̄ concordia sententiarū reficere. p̄
manifestatiōez exiccare. per cautelā nō p̄ desidiā plicare. p̄ scissi-
onē non rūpere. nauez religionis a terrenis reducere. in ea quibz
escendo sedere. alios p̄ exēplū docere. p̄ temptationē & actionē
alternare. in p̄fundū p̄tationis p̄dicationis religiōis ducere
in uerbo tue inspirationis nō in nocte culpe uel ignoratiē. res-
tia in capturā uiuorū operū laxare. in aquis tribulationū copi-
osam multitudinē internaꝝ visitationū & consolationū con-
cludere. Ita ut anima p̄ admiratōem extendat. & subsidia pro-
ximorū & inferiorū requirat. ambas naues patiētie & obedi-
tie adimpleat per humilitatē. ad genua iesu p̄cidant ut ex hoc
subductis ad terrā uiuentiū nauibus. premia capiant eterna.

Dominica sexta post trinitatis Oratio

A Men dico uobis nisi habūda. Mathe. v. Dñe iesu christe **q**
an̄iquis tēporalia. nobis uero eterna promissisti bona. ut
iusticia n̄ra suphabūdaret. custodi nos ab homicidijs malicijs
odij auaricie fraudis detractionis uoluptatis negligentie raris
turnitatis incaute rephensionis. & blande uocis. adulationis
circūuentionis. ne imitemur dyabolū uel prauos parentes. ne
peccemus in sapientiā creationis. in gratiā redēptionis. in pro-
priā naturā uel spēm. & p̄pter sanguinis horrores libera nos a
cōtumelia facti uerbi uel signi. & ab ira peccati ut munus bo-
ni operis quod tibi ad altare fidei offerimus acceptū sit in cha-
ritatis reconciliatione

Dominica septima post trinitatis Oratio

Vm turba multa esset cum iesu. Mar. viij. Math. xv. Luce
ix. Iohā. vi. Dñe iesu christe miserere sup turbā penitētiū
iustorū & p̄fectorū. in deserto peccati animi studiū. p̄ tridū p̄ti-
tionis cōfessionis satisfactiōis. p̄ victoriā mundi carnis & dya-
boli. per uisionē corporalē imaginariā & spiritualē. p̄ expectā-
tiā ueniā gratiā & gloriā. Refice penitētes p̄ discretam sollici-
tudinē defensionē indignationē timorē desiderii emulationē
et uindictā. Refice iustos p̄ sp̄ritū timoris pietatis scie fortitus
dinis consilij intellectus sapientie. Refice perfectos p̄ tres dotes
anime. & p̄ quattuor corporis dotes. que supexcrecant in se
p̄tem sportas. in presenti quidem in spe. in futuro autem in re

Dominica octaua post trinitatis Oratio

Trendite a falsis p̄phetis. Math. vij. Luce. vi. Domine iesu

chrifte doce nos vitare fallaciam possibilitatis cause apparens
tie & defectus. Da nobis imitari spūalis ouis simplicitatem: in
nocentiam: mansuetudinem: discretionem: docilitatem: & com
passionem: eius pellibus & lana vestiri: carne cibari: & lacte po
tari. fibris iocundari & fimo spūaliter impinguari. Fac nos ca
uere dyaboli spūalis lupi visum venenosum. anhelitum feti
dum. morsum rapidum. sitim liuidam. ponderatōem & vene
nationem. Doce nos radices arboris nostre celo & nō terre infi
gere. ne in folijs verborū tm. sed potius in fructibus bonorū
operū fideles cognoscāmur

Dñica nona post trinitatis. Oŕo

Omo quidam erat diues qui habebat villicū. Luce. xvi.
Domine Iesu chrifte fac animam meam villam peniten
tie. castrum cōtinentie. ciuitatem iusticie. ne villicus tuus ratio
mea dissipet bona tua. quia ablata post mortem villicatione.
nescio quid faciam meritorie. cum fodere nō possim per peni
tentiam. & erubescam mendicare per rationem. Remitte vi
gnitiue centum choros olei quos tibi debet per contemplatio
nem. & vi motiue centū cados tritici quos tibi debet per ope
rationē. de māmōna triplicis inequalitatis: necessitatis: cupidi
tatis. & charitatis. Amici tui pauperes qui amici mundi non
sunt: qui te diligūt & tibi cōformantur. fiant nostri apud te in
tercessores: patroni: aduocati: portitores: conductores: ostiarij:
& thesaurarij. vt cū defecerimus recipiāt & reficiant nos in do
mos suas in eterna tabernacula

Dñica decima. Oŕo

Vm appropinquasset Iesus hierusalem videns ciuitatem
fleurit super illam. Luce. xix. Domine Iesu chrifte in ten
tatione & tribulatione mea doce me cognoscere tempus visi
tationis tue: ut uideam peccata mea & desleam que in die tem
poralis pacis abscondita sunt ab oculis cordis mei. ne inimici
mei demonum suggestiones: temporalium rerum pulcritudi
nes: & carnales uoluptates circūdent: coangustent: & ad terrā
prosterneant me. & filios meos sensus scj & cogitatus & affectus
meos qui in me sunt & ordinē uirtutum destruat. Enjce ab ani
ma mea simulationem ementiū. & iactantiā uendentiū gratiā
tuam vt fiam templū predicationis: domus oratiōis in plenti
& tue laudis in futuro

Dñica. xi. Oŕo

Ixit Iesus ad quosdā q in se pſidebāt tanq iusti. Lu. xviij.

Dñe Iesu chrifte ne peccē in te vel in proximū meū p men

faciem usurpatōnem pfectionis p extollentiam singularitatis
per temeritatem iudicij. p iactantiam & mendacium. Doce me
aspernatōem mei. reuerentiam dei. vindictam peccati. formam
pfectam penitentie. lachrymā & accusatōem mei. Deus ppiciis
us esto mihi peccatori utp veram cordis oris & operis humi-
litem. descendā iustificatus in domum pscientie. & exalter in
domo glorie Amen.

Dñica. xij. Oſo.

Xiens Iesus de finibus tyri & venit p sydonem. Marci. viij.
Math. xv. Domine Iesu chris te qui finaliter malos desce-
ris. veni ad filios pdestinationis. p sydonem predicationis. ad
mare cōtritionis galilee pfectionis satisfactōis & transmigra-
tionis. inter medios fines proficientis charitatis. ad instantiaz
predicationis correptionis infirmitatis oratōis & tribulatōis
Apprehende nos seorsum a turba multitudinis. mitte digitum
discretionis in auriculam nostri intellectus. & in affectum gustum
sapientie. ut soluantur vincula lingue nostre ad cōfrendum. pus-
dor scilicet & impunitas stulta spes. desperatio. & diffidentia. ut lo-
quamur recte verbo a voluntate & opere nō discordante. Vites
temus laudem hominū. de cōtemptu temporalium. de humi-
litate & patientia admirantiū. ut & surdi bene audiant per cō-
uersionē. & muti loquātur p pfectionem & p dicationem.

Dominica. xij. Oſo.

Eati oculi qui vidēt q̄ vos videtis Lu. x. Math. xij. Dñe
Iesu xpe qui p visionē p̄tēplatiōis & trāquillitatē religio-
nis discipulos tuos pregustare facis initium eterne claritatis &
pacis. ut in presenti scdm quid & in futuro simpliciter sint bea-
ti. Qd multis potentibus multisq; prudētib; seculi negatur.
qui deum videre querūt per curiositatem. surgūt per superbiā
tentant per nequitiam. iustificante se per simulationem. scriptu-
ram de recte viuendo cōsulunt & intelligūt. sed non faciūt dñi
proximū ignorant. Custodi nos descendentes de studio cons-
templatiōis ad exercitium bone actiōis. ne incidamus in latro-
nes quinq; sensuū appetitus. ne spoliemur gratuitis. ne vulnes
remur in naturalibus. Sacerdos & leuita. superior & inferior
portio rationis. non descendant eadem via cōsentiendo in pec-
catum. sed potius per contemplationem ascendant. Samarita-
nus vero gratia predestinationis iter faciens nobiscū secus nos
appropiet. nobis liget vulnera nostra. fluxum concupiscētie
restringendo pannis humilitatis tue. infundens oleū. spem ve

me. & virtutem timorem iusticie. imponat in iumentum. ordinando
rationem supra sensualitatem. ducat in stabulum in consideratione
peccatorum. altera die spei det duos denarios penitentie.
gaudium scilicet dolori: & quietem labori. vel altera die resurrectionis
stolam corporis & anime vel cognitionem diuinitatis &
humanitatis tue.

Dominica. xiiij. Oratio

Veni Iesu in hierusalem transibat per mediam samariam. Luce. xviij. Math. viij. Marci primo. Domine Iesu
christe per medium contemplationis & operationis vel per oc-
culte & manifeste malos perduc nos ad visionem pacis tue in
terre & eterne. Ingredere ad castellum anime nostre ubi diuerso-
rum peccatorum maculis leprosi affectus occurrunt tibi per conatum
liberi arbitrii. stant per imbecillitatem proficiendi a longe per cul-
pe gravitatem. clamant per attritionem. Iesu preceptor cui pec-
cauimus miserere nostri. Respice misericorditer in nos ut eun-
tes ad confessionem mundemur per contritionem. ut animus ex
remotione duplicis ypocrisis: cupiditatis & inconstantie per
uniformitatem & charitatem vnus videns se mundatum redeat
ad te cum magna deuotione cadens in faciem tue imaginis
quam deformauerat ante pedes passionis misericordie & verita-
tis tue. & se de cetero custodiat per conuersionis facilitatem. con-
passionis pietatem & gratificationis humilitatem

Dominica. xv. Oratio

Emo potest duobus dominis seruire. Math. vi. Luce. xvi
Domine Iesu christe: quia nemo potest duobus dominis ser-
uire propter contrarietatem obsequiorum. libera nos a domino &
seruitute mundi carnis & dyaboli: ut respiciamus contemplati-
uos angelos quibus plures nos esse voluisti: dum naturam no-
stram assumpisti. Adhuc ad staturam nostre nature cubitum gratie
in presenti & glorie in futuro. ut consideremus lilia agri cooperta
candore virtutum. mentem scilicet potius quam sensum diuites seculi. qui
in crastino eternitatis in cibum gehene ignis mittuntur. Quera-
mus precipue regnum dei & iusticiam eius ut viatico temporalium per
viam virtutum perueniamus ad finem. scilicet regnum celorum

Dominica. xvi. Oratio

Veni Iesu in ciuitatem que vocatur Naym. Luce. viij. Do-
mine Iesu christe: quia tu es vera lux vinctio verbum & vir-
tus illumina intellectum nostrum: sana affectum: instrue lin-
guam. informa ad opus. Veniens in nos gratia tua pertranses

at ad intellectū: de intellectu ad affectū: de affectu ad verbū: de
 verbo ad opus: pficiens in nobis liberet a culpa penitentes.
 ptegat in tentatōe pugnātes. pmoueāt ad meliōra pficientes:
 psummet & saluet pfectos. Veni dñe in Nāym animā fluctuā
 tem in stabilitate culpe & pene. quia tu es veritas: charitas: vir
 tus: & pstantia. Appropinqua nobis illuminādo cecū. sanan
 do mutū. suscitādo defunctū. ut appropinquemus tibi p obe
 dientiā fidem & charitatē. Ingredere p portas interiores intelle
 ctum & affectū. & claude exteriores ne vnica tentatio prauē cō
 suetudinis p portas sensuū pgrediatur ad notitiā uel affectuū
 inferiorem partē rōnis viduatā superiore. quā de iure vis rōna
 lis irascibilis & concupiscibilis comitatur copiosa multitudo as
 fectionū. Respice ppatere & psolare. Accede p gratie manifesta
 tionem. tange loculum vel corpus aut pscientiam p correctio
 nem. Stent portitores occasiones & oportunitates peccandi.
 Dic aīe iacenti in peccatis vt resideat p bonā uolūtatem. incip
 iat loqui p pfessionem. surgat p bonam operatōem. Redde il
 lum matri sue gracie nutrici ut stet p stabilitatem. accipiat om
 nes cogitatōes timor reuerentie de potentia. deuotio de bonis
 tate. quia ppheta magnus. gratia sc; eterna bona pronūciāns
 surrexit in nobis. quia deus visitauit plebem suam vires anis
 me affectiones & cogitatōes. veritas p cognitōem. virtus per
 operationem. & bonitas p pseruationem

Dñica. xvij. Oŕo

Vm intraret in domū cuiusdā principis phariseorū sabbā
 to māducare panē Lu. xiiij. Mar. xij. Dñe Iesu xp̄e separa
 nos a malis. da nobis sabbatū interne q̄tis. ut intrās in domū
 nostre conscientie incorpores nos tibi. conforta in nobis vim
 digestiuam spūalem calore charitatis. virtute uerbi. opere mis
 sericordie. exemplo bone operationis. & assiduitate orationis
 Vt cibis salutis digestus in stomacho nostri intellectus diges
 ratur & in epate affectus. & conueniens nutrimentum ad om
 nia membra bone operatōis transmittatur. Domine qui nos
 ad nuptias religionis & ad cōuiuium sacre scripture inuitasti.
 doce nos per veram cordis oris & operis humilitatem. recum
 bere in nouissimo loco ut liberemur a curiositate superstitiōis
 sanemur a morbo cupiditatis. & eripiamur a puteo periculo
 se negationis. ut glorificemur in die resurrectionis coram sis
 mul discumbentibus.

Dominica decima octaua Oratio.

Onuenerunt pharisei in vnū & interrogauit iesus vnum.
Math. xxij. Mar. xij. Lu. xx. Dñe iesu chris̃te qui uenisti in
hunc mundū peccatores saluos facere. p̃iunge animā meā tibi
vni & uero sponso incōmutabili bono. ut postpositis pro tuo
amore septē viris. liberalibus facultatib⁹ nulli ulterius sc̃ie p̃r
exercitiū acquisite. sed post fidē spem & charitatē sanctā linguā
et p̃phetiā ministeriū & sacramentū cōprehensionē huius vie
per plenā cognitionē & dilectionē tibi adhereat. Et nō res iam
p̃imagine. sed in te summa ueritate videat. Quādo charitas
maxima est finis p̃formitate virtutū dignitate & p̃tinentiā mā
datoꝝ animā totā in sui p̃fectionē p̃mutauerit. vt nihil p̃ter te
diligat uel recolat. sed sufficiētia & p̃fectione intellectus te deū
et proximū visibilē & inuisibilē vnā in duabus naturis p̃sonā
filiū David. sc̃dm diuinā naturā dominū. & sc̃dm humanā
naturā filium manifestissime recognoscat

Dominica decimanona Oratio.

Scendēs iesus in nauiculam trāsfretauit. Math. ix. Mar. ij.
Lu. v. Iohā. v. Dñe iesu chris̃te qui in passiōe tua nauiculā
lam crucis ascēdisti. in resurrectiōe trāsfretasti. & in ascēsiōe ues
nisti in ciuitatē tuāz villā pulcritudinis corporis & p̃solationis
animaz. Ecce uerbū p̃dicatōis. assiduitas oratōis. elemosyna
et frequētia p̃fessionis. uel timor de obduratione cordis. de ira
dei. de periculo sup̃ueniētis infirmitatis. de incertitudine mor
tis. uel alloquutio diuine inspiratōis. uitatio multitudinis. ex
empla sanctorū. & humilitas penitētie offerūt tibi animā pecca
toꝝ morbo dissolutā. immobilē ad p̃merendū. insensibilez p̃
priorū vulnerū & alioꝝ. iacentem in monte sup̃bie ut Saul. in
terra cupiditatis ut Dagon. & in lecto luxurie ut Eneas. Respi
ce portitoꝝ fidē. & diē facienti in peccatis ut p̃fidat in terra sibi
remitti peccata. Surgat p̃ p̃fessionē. tollat lectū p̃ satisfactiōez
ambulet p̃ p̃fectū virtutū in domū suā. in vnitatem eccl̃ie. uel
eternā beatitudinē. ut turbe fidelitū videant timeant & glorifi
cent deū. qui talē potestatē dedit hōib⁹ ad hominū utilitatez.

Dominica vigesima Oratio

Imile est regnūz celoz homini regi qui fecit nuptias filio
suo. Math. xxij. Lu. xiiij. Dñe iesu chris̃te rex celestis glorie
qui filijs Abrahe p̃ penitentiā te imitātib⁹ sponsam bonam
vitā religionis dedisti. p̃pter fidē thori sp̃ūalis. p̃pter prolē bo
noꝝ operū. & sacramentūz inseparabilitatis. & nos p̃ nuncios

tuos sacra scriptura periculū viuendi infirmitates. mutationē
fortune. & gratuitā uoluntatē ad has nuptias uocasti. Da no-
bis charitatē uestem nuptialē. ne a laude dei & p̄fessione pecca-
ti obmutescam⁹. ne a refectionē spūali gaudio. sc̄ pace & securi-
tate separemur. uel ueste pietatis. ne ligatis manib⁹ & pedibus
impietatis in tenebras exteriores. ubi erit fletus & stridor den-
tum proiciamur **Dominica vigesima prima Oratio.**

Rat quidā regulus cuius filius infirmabat capharnaum.
Iohā. iij. Mathe. viij. Lu. viij. Dñe iesu christe qui de iudea
angelice p̄fessionis & laudis in galileā rotā huius mūdi uenisti
qm̄ infirmus sum. spūaliū rerū pulcritudine tētatus. & ideo inci-
pio iam mori tētatione fatigatus. miserere mei priusq̄ moriar
morte culpe corpis uel ichēne. ut uirtute uerbi. humilitate con-
fessionis. ieiunio oratōe pietate & exemplo p̄ gratiā saluatoris
liberer a febre fomitis. & egritudine peccati

Dominica vigesima secūda Oratio

Imile est regnū celoz homini regi q̄ uoluit rōem ponere
cū seruis. Math. xviij. Dñe iesu christe. cui debitores sum⁹
ex facto prio & alieno. bono uel malo. ex iure naturali & diuino
ex naturali simul & hūana p̄fessionē. doce strictā & frequentē
nobiscū. & cū ministris tuis p̄fessorib⁹ in p̄nti facere p̄putatio-
nē. ut in futuro qm̄ p̄sonaliter rōem ponere uolueris cū seruis
tuis. dimittas decem milia ingratoroz operū nobis. q̄ dimittis
mus p̄ximis nostris centū denarios naturalīū actionū

Dominica. xxij. Oratio.

Beantes pharisei p̄siliū inierūt ut caperēt iesum in sermo-
Math. xxij. Mar. xij. Lu. xx. Dñe iesu christe doce nos astu-
cias seductorū ex uerbis eoz intelligere. detegere & cauere ab
eis qui nos ex uerbis nostris capere uolūt directe nō rñdere. sed
ex eoz uerbis responsionē eos capientē dicere uerbis q̄ a mul-
tis dicunt. ut p̄pter hoc gloriosi videant. uel ut eis placeamus.
nō assentire. sed in oib⁹ rōem sequi. occasione false pietatis uel
amplificādi cultū diuinū nihil in p̄iudiciū alterius dicere nisi
qd̄ iustū credimus. Da nobis naturali & gratuita sup̄scriptiōe
insigniri. titulo tue triūphalis passionis. tue mortis memoria-
li. & tue domus p̄coniali. ut practici & theorici intellectus uite
corpalis & spūalis vices prudēter alternādo. reddamus q̄ sunt
cesaris cesari. & que sunt dei deo **Dñica. xxiiij. Oratio**

Oquente iesu ad turbas. Ecce princeps vnus adorauit eū.
Math. ix. Mar. v. Lu. viij. Iohā. iij. Dñe iesu christe adoro.

pedes mie & ueritatis tue. & deprecor ut uiuifices prolem romis
mee. ex transgressione iuris naturalis mandatorum tuorum & uotorum
meorum mortuam per peccata peruariationem & apostasiam. Restringe
prius primum fluxum sanguinis. concupiscentiam scilicet sensualitatis per
humilem retro accessum. & per tactum fimbrie. passionis uidelicet &
gratie tue Ejice a domo per se me tibi cines laudatores & adula-
tores. & omnes ad peccatum alliciētes. Admitte tecum petrum cognitionem
proprie defectus. Iacobum resistentiam peccati. & Ioannem per siderationem
gratie. & proprie additionis & originis quam immunda est penalis &
imperfecta per percursum patrem & matrem per siderationem scilicet gratie & libe-
ri arbitrii Tene manum aie mee ut resurgat a morte peccati Amen

Dominica. xxv. Oratio

Vm subleuasset oculos iesus & uideret quia multitudo
maxima uenit ad eum. dixit ad Philippum. vn̄ ememus pas-
nes ut manducet hic. Ioh̄. vi. Dñe iesu christe quoniam prope est pasca-
trahitus mei. & panes empticij carnalium illecebrarum & patii ducen-
tis denarijs. additione scilicet corporis & aie. non sufficiunt ut unusquisque
et modicus quid accipiat. Fac me leuare oculos mentis ad te. &
discubere super fenum carnalis uoluptatis temporalis possessionis &
glorie ut merear faciri quicquid spiritualium panum refectione. timore
diuini iudicij. horrore peccati. dolore pertritōis. pudore per fessio-
nis. & labore satisfactionis Et duobus piscibus. stabilitate propositi
& desiderio in melius perficiendi. Vel quicquid panibus quos puer vnus
habet hic scilicet humilitas que meretur respectum gratie dei vacua im-
pleri. intrare ianuam paradisi quam est secretaria dei. & meretur gloriam ex-
altationis. & duobus piscibus. patientia scilicet contumeliarum &
iniuriarum.

Finis

Cedite fallaces procul o procul este prophane
Circe Palippe Penthesilea Venus
Fortis adest mulier: quis sit mollis ut aer
Mollis amore pio: fortis amore dei
Casta Susanna: Iudith fortis: prudens Abigail
Quicquid laudis habent hec cummulata tenet
En mulier fortis vincula obtruncans tibi mortis.
Fortia: fortis eas victor ut astra petas
Fortior ut ualeas fortem hanc pro coniuge poscas
Ut pulcre hinc proles efficiare pater

Albertus
de muliere forti.

Bibl. Jag.

